Kommunstyrelsen

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsen
Datum och tid	Tisdag 30 augusti kl. 8.00
Plats	Kommunhuset i Östhammar, SR Gräsö
Sekreterare	Anna Tryblom
Ordförande	Jacob Spangenberg (C)

Ärendelista

1. Val av justerare 3
2. Fastställande av föredragningslista 3
3. Arbetsmiljöverket bedömer att kommunen uppfyller kraven i inspektionsmeddelandet, avslutar ärende 4
4. Årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete 2022 5

Kl. 8.30- 8.45 Jenny Nolin, Pauliina Lundberg

5. Statusrapportering, plan för sänkt sjukfrånvaro 6

Kl. 8.45- 8.55 Jenny Nolin, Pauliina Lundberg

6. Försäljning av industrimark, [redacted] 7
7. Underhållsskulden av kommunens fastigheter 8

Kl. 8.55- 9.05 Ulf Andersson

8. Information om ny organisering av fastighetsförvaltningen 9

Kl. 9.05- 9.15 Ulf Andersson

RAST

9. Del av Stenskär 1:1, antagande av detaljplan 10
10. Försäljning av fastigheter, [redacted] 13

Kl. 9.35- 9.45 Krister Carlsson

11. Information om inkomna synpunkter på internremiss av avfallsplan och dess anknytning till kommunstyrelsens verksamheter 14
12. Remissvar för havsbaserad vindbukspark – Najaderna, Eolus Vind AB 16

9.45- 10.00 Alice Möller, Senny Ennerfors

13. Beslut om överenskommelse avseende Regionalt forum Uppsala län 19
14. Beslut om utställning för granskning översiktsplan 2023 Östhammars kommun 21

15. Budgetuppföljning med helårsprognos per juni 2022 22

Kl. 10.00- 10.10 Gunilla Jansson, Sara Ersund

16. Beslut om utbetalning av partistöd till de politiska partierna i fullmäktige 23

17. Svar på motion från Anna Göransson (BOA) om insatser för trygghet och studiero 24

18. Svar till förvaltningsrätten i mål nummer 1755-22 gällande överklagat beslut om extrainsatt kommunfullmäktige 25

Kl. 10.10- 10.20 Anna Lidvall- Gräll

19. Antagande av tillstånds- och tillsynstaxor enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) 26

20. Östhammars stadsnät, beslut om exklusivitet vid försäljning 28

Kl. 10.20- 10.30 Peter Nyberg

21. Information socialnämnden 29

Kl. 10.30- 11.00 Lina Edlund, Lisa Norén

22. Delegationsbeslut 30

23. Anmälningsärenden från nämnder 31

24. Anmälningsärenden från bolag, stiftelser, etc. 32

25. Anmälningsärenden, rapporter med mera 33

26. Information från kommunförvaltningen 34

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Dnr KS-2021-459

3. Arbetsmiljöverket bedömer att kommunen uppfyller kraven i inspektionsmeddelandet, avslutar ärende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Under våren 2021 inspekterade Arbetsmiljöverket kommunens arbetsmiljöarbete med fokus på processen årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete. Inspektionsmeddelandet med vissa identifierade brister inkom i juni 2021.

Uppföljning från Arbetsmiljöverkets sida har ägt rum i form av ett inledande möte (23 maj 2022), stickprovskontroller samt återkopplingsmöte (15 juni 2022). I uppföljning deltog personer ur kommunledningen, både tjänstemannasidan och politiken, samt representanter från kommunens centrala skyddskommitté.

Uppföljningen visade att kommunen uppfyller de krav som Arbetsmiljöverket ställt angående brister i arbetsmiljön. Arbetsmiljöverket avslutade ärendet 15 juni 2022.

Beslutsunderlag

Information från Arbetsmiljöverket om avslutat ärende 20220615

Beslutet skickas till

Verksamhetsstöd, HR: Pauliina Lundberg, Jenny Nolin.

Dnr KS-2021- 406

4. Årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Varje år genomför kommunen en uppföljning av sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Syftet är att fånga upp och åtgärda eventuella brister. Uppföljningen sker på alla nivåer i organisationen.

Enheter har följt upp sitt arbetsmiljöarbete med hjälp av en checklista som enhetschefen eller motsvarande ansvarar för. Skyddsombud deltar i uppföljningen. Enheternas utvärdering har legat till grund för övergripande analyser på kommun-, sektors- och verksamhetsnivå. HR stöttar med detta, och presenterar resultatet för berörda ledningsnivåer. Chefer på respektive nivå har ansvar för att utreda, riskbedöma och åtgärda de brister som upptäcks. Analyser och åtgärder/handlingsplaner på verksamhets-/sektorsnivå och kommunnivå har eller kommer att samverkas i respektive skyddskommitté.

Årets resultat, kommunövergripande, finns redovisat i bifogad presentation. Förbättringsarbetet kommer framförallt fokusera på hantering/dokumentering/anmälning av riskobservationer, tillbud och olycksfall. Arbetsgivaren för också dialog med de fackliga organisationerna hur båda parter kan främja att antalet skyddsombud ökar.

Beslutsunderlag

Presentation Årlig uppföljning av SAM 2022

Beslutet skickas till

Jenny Nolin
Pauliina Lundberg

Dnr KS-2020-335

5. Statusrapportering, plan för sänkt sjukfrånvaro

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Våren 2020 gav Kommunstyrelsens personalutskott kommunledningsförvaltningen i uppdrag att vidta åtgärder för att sänka och stabilisera sjukfrånvaron. Planen bygger på tre ben:

- Bättre arbetsmiljö med fokus på starka friskfaktorer
- Goda ledare (Ett närvarande, tillitsfullt och engagerat ledarskap är en friskfaktor) med goda förutsättningar
- Bättre och tidigare individuell arbetsanpassning (det som tidigare kallades arbetslivsinriktad rehabilitering, också en friskfaktor)

Målet är att minska antalet nya sjukskrivna, få tillbaka dem som är sjukskrivna i arbete samt att förkorta sjukskrivningstiderna.

Under de två år som gått sedan planen togs fram har förvaltningen arbetat aktivt med att sänka sjukfrånvaron. Samtidigt har pandemin gjort det svårt att spåra förbättringarna i form av sänkt sjukfrånvaro.

Beslutsunderlag

Presentation (visas på sammanträdet)

Beslutet skickas till

Pauliina Lundberg

Jenny Nolin

Dnr KS-2020-634

6. Försäljning av industrimark, Marma 1:139

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna förslag till köpeavtal för fastigheten [redacted]. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har fått i uppdrag att färdigställa försäljningen av industrimark i Klevs industriområde. Försäljningen har föregåtts av en MIFO Fas-2 undersökning av industrimarken vars resultat redovisades på tekniskt utskott 10 maj 2022.

Försäljningen är en riktad markanvisning.

Beslutsunderlag

Förslag till köpeavtal för [redacted]

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats på kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-10-03 § 303 då förvaltningen fick i uppdrag att utreda möjlig riktad försäljning av [redacted] Ärendet behandlades på tekniska utskottet 2022-05-10 § 40 då tekniska utskottet beslutade att påbörja försäljningen av marken. Ärendet behandlades på tekniska utskottet 2022-08-16 § 172.

Beslutet skickas till

Marie Berggren

Krister Carlsson

[redacted]

Dnr KS-2021-726

7. Underhållsskulden av kommunens fastigheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunen har i tidigare beslut avsatt extra resurser för att över en period om flera år adressera den underhållsskuld som konstaterats i kommunens fastighetsbestånd.

Som en del i den beslutade arbetsmetodiken ligger att löpande – till utskottet – redovisa planerade insatser, resultat och eventuella avvikelser.

Detta är den tredje redovisningen.

Planeringen för arbetet är inte ännu på den detaljeringsnivå som förvaltningen arbetar efter att komma till. Följande objekt är i dagsläget föremål för de inledande insatserna:

- Kristinelundsskolan
- Vallonskolan
- Österbyskolan
- Ekebyskolan
- Öregrunds sporthall
- Frösåkershallen
- Bruksgymnasiet

Beslutet skickas till

Marie Berggren, Talat Gundogan, Ulf Andersson

Dnr KS-2022-403

8. Information om ny organisering av fastighetsförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommundirektören har gett chefen för Sektor samhälle uppdrag att föreslå en samlad organisation för kommunens fastighetsförvaltning.

Uppdraget gavs vecka 19 och ska, enligt gällande tidsplan, vara utfört tjugo veckor senare.

Här rapporteras uppdragets innehåll, hur arbetet genomförts, några av iakttagelserna såhär långt och nästa steg i arbetet.

Ärendets behandling

På kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-08-23 lämnade Ylva Lundin (SD) följande protokollsanteckning: I samband med översyn av fastighetsförvaltningen bör det också göras en utvärdering av hur internhyressystemet fungerar.

Beslutsunderlag

Fastighetsförvaltning 2.pptx

Dnr BMN-2017-1255
Dnr KS-2022-512

9. Del av Stenskär 1:1, antagande av detaljplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna granskningsutlåtandet, besluta att detaljplanen inte medför betydande miljöpåverkan och anta detaljplan för del av Stenskär 1:1. (Bilaga)

Upplysningar

Planen hanterades med standardförfarande enligt Plan- och bygglagen, PBL (2010:900).

Ärendebeskrivning

Ärendets behandling

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade 2017-02-06 att lämna positivt planbesked för det aktuella området.

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade 2018-03-28 att ställa ut planen på samråd. Planen var på samråd under perioden 4 april-25 april 2018. Totalt inkom 38 yttranden under samrådstiden.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2018-06-20 att ställa ut planen på granskning. Planen var på granskning under perioden 4 juli-15 augusti 2018. Totalt inkom 50 yttranden.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2019-01-30 att anta detaljplanen.

Mark- och miljööverdomstolen beslutade 2021-05-25 att upphäva nämndens antagandebeslut från 2019.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2022-06-29 § 106 att kommunstyrelsen ska bereda ärendet för beslutsfattande i kommunfullmäktige.

Planområdet och planförslaget

Planområdet är beläget i Stenskär och upptar en yta om ungefär 2,8 hektar utspritt över fem olika områden. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för uppemot 9 bostäder.

Planområdets läge

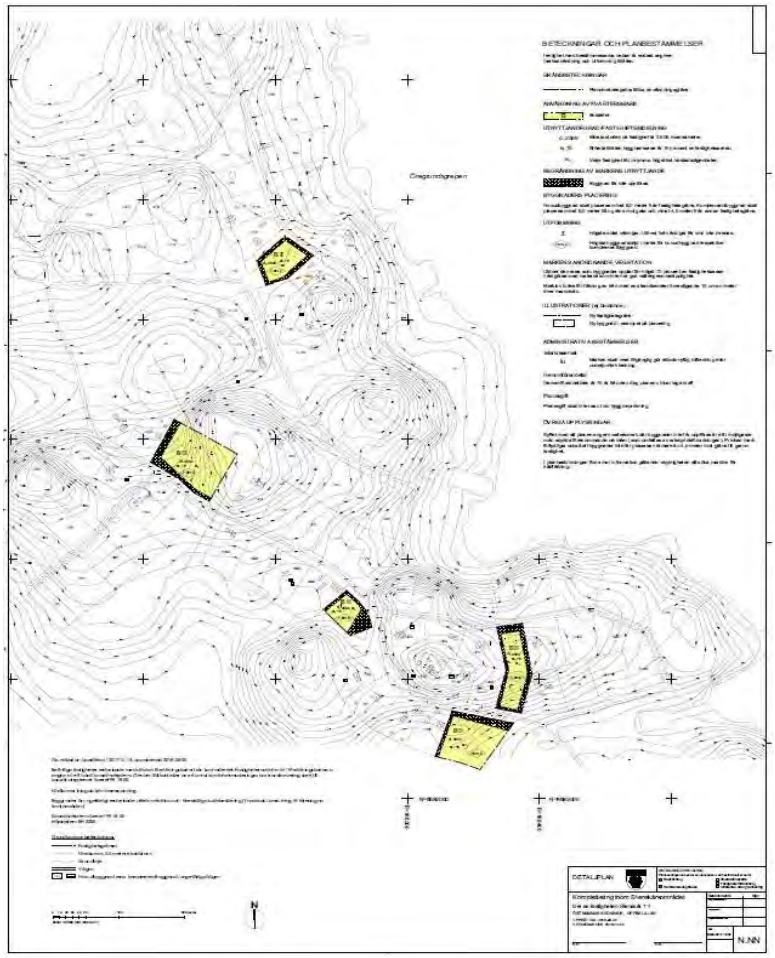

Plankartan. Kartan är densamma som den var vid antagandebeslutet från 2019

Revideringar som gjorts efter granskningen

- På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Reservatet betecknas lu eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.

Revideringar som gjorts efter antagandebeslutet från 2019

- Planbeskrivningens två avsnitt om 113 § byggnadslagen har slagits ihop till ett och texten i avsnittet har ändrats till att återspegla vad som hänt i Lantmäteriärendet om 113 § som löpte parallellt med planförslaget mellan 2018 och 2022.
- Texten i planbeskrivningens inledning som beskriver antagandeförslaget har ändrats för att förklara att planen redan antagits en gång och varför den nu antas på nytt.
- Ett stycke under rubriken dagvatten i planbeskrivningen har tagits bort. Stycket beskrev att det fanns en intention om att flytta ett dike till [redacted]. Nu har istället ägarna mellan [redacted] upprättat ett separat avtal om att befintligt dike och rör får nyttjas. Intentionen om att flytta diket kvarstår därför inte och det bedöms därmed att stycket kan tas bort. Resterade text under avsnittet om dagvatten kvarstår.

Beslutsunderlag

Bygg- och miljönämndens protokoll 2022-06-29 § 106
Bilaga: Antagandehandlingarna består av:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande
- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning
- VA- och dagvattenutredning
- Naturvärdesinventering
- Bevarandestatusutredning

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden
Länsstyrelsen i Uppsala län, uppsala@lansstyrelsen.se med kopia till;

plan.uppsala@lansstyrelsen.se

Lantmäteriet
och enligt sändlista

Dnr KS-2022-511

10. Försäljning av fastigheter, [redacted]

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att sälja fastigheterna [redacted] och [redacted] i enlighet med bifogat köpeavtal (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Credentia har i etapper byggt bostäder på det som i folkmun kallas ”Cirkusplatsen” i Östhammar. Cirkusplatsen är ursprungligen kommunalägd och säljs av allt eftersom nya etapper blir aktuella.

Kostnaden som Credentia ska bära vid köp av fastigheterna beräknas enligt det ursprungliga ”Markanvisningsavtalet” 3§. I bestämmelsen framgår att ett pris om 400 kronor per bruttoarea bostad ska erläggas.

Två huskroppar ska uppföras på fastigheterna i enlighet med ”ritning byggnad”. Där framgår att bruttoarea bostad uppgår till 1538 kvm per huskropp.

Slutsatsen blir följaktligen att fastigheterna [redacted] bör överlåtas till en summa om 1 230 400 (enmiljontvåhundratrettiotusenfyrahundra) kronor.

Beslutsunderlag

Bilaga: Köpeavtal

Markanvisningsavtalet

Ritning byggnad

Beslutet skickas till

Krister Carlsson

Kommunstyrelsen

[redacted]

Dnr KS-2022-35

11. Information om inkomna synpunkter på internremiss av avfallsplan och dess anknytning till kommunstyrelsens verksamheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

En ny avfallsplan är under utarbetande av Östhammars kommun. En avfallsplan ska enligt 15 kap 42 § Miljöbalken samrådas och ställas ut för granskning. Under samrådstiden kan kommuninvånare, företag, föreningar och organisationer komma in med synpunkter på planen. Kommunstyrelsen har tidigare beslutat att utställningstiden ska vara 7 juni till 15 september 2022. Information om det pågående samrådet finns på kommunens hemsida: www.osthammar.se/sv/boende-och-trafik/avfall-och-atervinning/avfall-och-atervinning/avfallsplan/. Planen har också skickats till de kommunala nämnder, bolag och stiftelser som berörs av planens innehåll.

För de verksamheter som ligger under Kommunstyrelsens direkta nämndansvar, det vill säga sektor Verksamhetsstöd samt verksamhet Växande under sektor Samhälle, har synpunkter kommit in gällande:

- Önskemål om att förtydliga skrivningarna i huvuddokumentet gällande förutsättningar för slamhantering.
- Klargör ansvarsfördelning och samarbete mellan Östhammar Vatten och Kommunstyrelsen när det gäller åtgärd 3i i handlingsplanen (bilaga 1); *Undersöka möjligheten att nyttja slam från avloppsreningsverk som en resurs*.
- Behov att se över målformulering/styrtal inom livsmedelssektorn gällande matsvinn, i syfte att ensa kommunens mål/styrtal med EU:s målformulering (huvuddokumentet).
- När det gäller budget kopplat till matsvinn behöver åtgärd 1i i handlingsplanen ändras till resursmarkering gul (idag grön), då Måltidsenheten bedömer att åtgärden kan kräva mer resurser än ordinarie budgetnivå.
- Några få skrivtekniska synpunkter har inkommit samt information om att listan över återvinningsstationer (tabell 4 i bilaga 2) behöver uppdateras utifrån förändringar som genomförts vår/sommar 2022.

Arbetsgruppen för avfallsplanen tar med sig inkomna synpunkter i det fortsatta arbetet tillsammans med eventuella synpunkter från övriga nämnder samt de synpunkter som kommer in inom det pågående samrådet, som avslutas 15 september 2022.

Beslutet skickas till

Helen Åsbrink	chef Sektor verksamhetsstöd
Ulf Andersson	chef Sektor samhälle
Marie Berggren	chef Verksamhet växande kommun
Myran Olsson	chef Avfallsenheten
Camilla Andersson	miljösakkunnig, verksamhet Växande
[redacted]	Miljö- och avfallsbyrån i Mälardalen AB
[redacted]	Miljö- och avfallsbyrån i Mälardalen AB

Dnr KS-2022-504

12. Remissvar för havsbaserad vindbukspark – Najaderna, Eolus Vind AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvaret för avgränsningssamrådet inför kommande miljökonsekvensbeskrivningen och skicka detta till Eolus Vind AB. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Eolus Vind AB undersöker möjligheten till att anlägga vindkraftparken Najaderna och genomför nu avgränsningssamråd. Projektet anses medföra betydande miljöpåverkan därför bjud Östhammar kommun in till avgränsningssamråd enligt 6. Kap Miljöbalken för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Samrådets fokus är hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas och utformas samt vad den ska innehålla.

Samrådet omfattar såväl uppförande och drift av vindkraftparken som nedläggning och bibehållande av det interna kabelnät som kommer anläggas inom vindkraftparken samt anslutningskablar från vindkraftparken till land inom tre alternativa korridorer till tre alternativa anslutningspunkter på land. De alternativa anslutningspunkterna berör Älvkarlebys, Östhammars samt Gävle kommun. Samråd för anslutningsledningar på land genomförs i ett senare skede i en separat process i enlighet med ellagen.

Samrådsunderlaget har upprättats inför tillståndsprövning enligt lagen om Sveriges Ekonomiska Zon (1992:1140) och Kontinentalsockellagen (1966:314) där tillstånd ges av regeringen samt ellagen (1997:857). Tillstånd enligt 7 kap. 28a-29b §§ Miljöbalken prövas av Länsstyrelsen.

Den planerade vindkraftparken är belägen i svenskt territorialvatten i och svensk ekonomisk zon i södra Bottenhavet cirka 17 km utanför Tierps kommun, Uppsala län. Utredningsområdet för vindkraftparken är ca 350 km2 stort och inom detta område planerar Eolus AB för maximalt 68 vindkraftverk med en totalthöjd av ca 330-365 m.

Samrådet innefattar nedläggning av kablar från utredningsområdet till land. Utredningskorridorerna för kablarna är ca 32 km landtagning vid Forsmark kärnkraftverk, 47 km landtagning i Skutskär respektive 53 km landtagning vid Gävle. Vattendjupet i utredningsområdet för vindkraftparken är ca 30-60 m och i utredningskorridorerna för kablar 0-60 m.

Det förekommer inga skyddade områden inom det planerade utredningsområdet. Däremot ligger både utredningskorridorer och utredningsområdet i närhet till skyddade områden. Utredningsområdet gränsar till och överlappar delvis den planerade vindbruksparken Olof Skötkonung.

Den tänkta vindbruksparken kommer ha stor påverkan på Örskärs landskapsbild med ett avstånd på drygt 17 km och ligger i närhet till viktiga Natura 2000 områden. Östhammars kommun anser att det behövs omfattande utredningar och visualiseringsmaterial för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna beskriva de möjliga miljöstörningar som kan uppkomma av vindbruksparken där även de kumulativa effekterna av att flera vindbruksparker inom samma område planeras bör redovisas. Önskade utredningar beskrivs i handläggares remissvar.

Beslutsunderlag

Yttrande Najaderna – Handläggares remissvar

Eolus Vind AB Samrådsunderlag samt fotomontage finns tillgängligt via hemsida:

https://www.eolusvind.com/projekt/havsbaserad-vind/najaderna-vindkraftpark/samrad/

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-08-23 § 148. Arbetsutskottet beslutade att till kommunstyrelsens sammanträde 30 augusti skulle förvaltningen inkludera perspektiv om mikroplaster, omhändertagande av rotorblad och vindkraftsanläggningarnas livslängd i remissvaret.

Ylva Lundin (SD) lämnade följande protokollsanteckning:

1. Livslängd, betydligt kortare än 30 år (absoluta max för landbaserad)

2. Spridning av mikroplaster i havet

   Den storskaliga utbyggnaden av vindkraft kan komma att bli en betydande källa till spridning av mikroplaster. Turbinbladen, som kan väga över 20 ton styck, består till största del av kompositplast. De snurrande bladen eroderar när de utsätts för vind, regn, snö och is, och små bitar av plast lossnar från ytan och sprids i naturen.

   Exakt hur mycket plast som lossnar är inte allmänt känt, men uppskattningar har gjorts där man utgått från att bladen på ett verk kan tappa omkring 10 procent av totalvikten under sin livslängd, vilket skulle kunna innebära sex ton lossnad plast, beräknat på bladens totalvikt på 60 ton (3 x 20 ton) och en livslängd på 15 år.
   Kommunens remissvar bör därför innehålla en fråga om hur mycket mikroplaster den planerade anläggningen kommer att sprida i det omgivande havet.

3. Läckage olja;

   Ett vindkraftverk innehåller ca 3 000 liter olja. Nyligen kollapsade ett nybyggt vindkraftverk utanför Härnösand och Lst anser att huvudparten av oljan har läckt ut på

marken. Ett område runt kraftverket på flera km2 är nu avstängt för allmänheten.

Kommunens remissvar bör därför innehålla en begäran om en riskkvantifiering avseende haverier som kan leda till oljeutsläpp i havet.

Beslutet skickas till

Alice Möller

Senny Ennerfors

Eolus Vind AB, [redacted] (beslut skickas senast 2022-09-02)

Dnr KS-2022-521

13. Beslut om överenskommelse avseende Regionalt forum Uppsala län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner överenskommelse om samverkan mellan Region Uppsala och de åtta kommunerna i Uppsala län, kallat Regionalt forum. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Under våren 2022 genomfördes en beredningsprocess avseende framtagande av ny överenskommelse för Regionalt forum.

Utgångspunkten för revideringen har varit var den nu gällande överenskommelsen och iakttagelser och rekommendationer som lyftes fram i förarbetet till denna överenskommelse. Regionalt forums medlemmar gavs, med stöd av Regionala ledningsgruppen, möjlighet att ge inspel och framföra synpunkter. Arbetet koordinerades och bereddes av Region Uppsala.

Som en del av beredningen presenterades förslag till reviderad överenskommelse på den Regional ledningsgruppen den 22 maj som godkände att förslaget gick vidare Regionalt forum. Förslag till ny överenskommelse presenterades på Regionalt forum 20 maj, som gav Regionalt forums beredningsgrupp i uppdrag att slutligen godkänna förslag till ny överenskommelse för vidare utskick till respektive part, något beredningsgruppen gjorde den 9 juni.

Överenskommelsen gäller genom detta beslut perioden åren 2023-2026

Överenskommelsen har kompletterats med bilaga avseende Regionalt forums prioriterade frågor 2023. Bilagan skall genom detta beslut aktualitetsprövas årligen.

Nästa steg i processen är att respektive part behandlar och beslutar om överenskommelsen i därtill avsedd instans utifrån respektive parts delegationsordning och reglemente.

Kostnader och finansiering

Förslaget bedöms i sig inte få några ekonomiska konsekvenser för Östhammars kommun. Initiativ med anledning av denna överenskommelse som kräver resurser ska hanteras inom ramen för ordinarie äskande- och budgetprocess.

Konsekvenser

Förslaget bedöms i sig inte få några nya konsekvenser för Östhammars kommun. Initiativ med anledning av denna överenskommelse kan bidra till effektivare verksamheter, samt bidra till social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling för såväl Östhammars kommun som för länet i stort.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderad överenskommelse med bilagt Regionalt forums prioriterade frågor för år 2023.

Bilaga till överenskommelse om samverkan mellan Region Uppsala och åtta kommuner i Uppsala län.

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder

Kommunförvaltningen

Dnr KS-2021-658

14. Beslut om utställning för granskning översiktsplan 2023 Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att översiktsplanen ställs ut på granskning under tidsperioden 15 september till 15 november.

Ärendebeskrivning

Det pågående arbetet med reviderad översiktsplan för Östhammars kommun ställdes ut för samråd under våren 2022. Efter detta har en revidering av förslaget utifrån synpunkter utförts av ansvariga på planenheten. En samrådsredogörelse har sammanställts med kommentarer på samtliga yttranden från samrådet som bifogas granskningshandlingarna.

Beslutsunderlag

Strategisk miljöbedömning
Vägledning för delområden
Kartunderlag för planering
Samrådsredogörelse Översiktsplan 2023
Översiktsplan 2023 granskningshandling

Beslutet skickas till

Emil Lindblom
Alice Möller
Senny Ennerfors
Marie Berggren

Dnr KS-2022-221

15. Budgetuppföljning med helårsprognos per juni 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Sedan 2021 arbetar Östhammars kommun utifrån ett nytt styrdokument för budgetuppföljning där grundprincipen är att i första hand fokusera på avvikelser, både ekonomi och verksamhet. I styrdokumentet beskrivs att det sex gånger per år ska ske en rapportering till nämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Per april (tertialrapport), augusti (delårsbokslut) och december (helårsbokslut) görs en större skriftlig rapportering. Per februari, juni och oktober görs en enklare rapportering.

I den skriftliga rapporten ska det ingå en prognos om måluppfyllelse för de satta verksamhetsmålen och budgetföljsamhet.

Beslutsunderlag

Budgetuppföljning med helårsprognos per juni.

Dnr KS-2022-151

16. Beslut om utbetalning av partistöd till de politiska partierna i fullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner inkomna redovisningar av partistöd samt att partistöd utbetalas för år 2022 till samtliga partier i fullmäktige.

Ärendebeskrivning

Utbetalningen av partistöd regleras i kommunallagens 4 kapitel och Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Kommunfullmäktige ska årligen besluta om utbetalning av partistöd. De partier som tar emot partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet används för det ändamål som beskrivs i kommunallagen: stärka partiers ställning i den kommunala demokratin. En särskild granskare som mottagaren av partistödet utser ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts, även denna redovisning ska lämnas in. Handlingarna ska lämnas in senast sex månader efter räkenskapsårets utgång, dvs. för perioden 2021-01-01 till 2021-12-31 ska handlingarna ha lämnats innan 2022-06-30.

För 2021 har samtliga partier som har mandat i fullmäktige lämnat någon form av redovisning och granskningsrapport. Kommunens regler innehåller ingen bestämmelse om den exakta utformningen av redovisningen. Om redovisning och granskningsrapport enligt 4 kap. 31 § tredje stycket kommunallagen inte lämnats in i tid kan kommunfullmäktige besluta att inget stöd betalas ut för nästkommande år. Påminnelse skickades ut till de partier som inte lämnat handlingar 2022-06-27.

Beslutsunderlag

Inlämnade handlingar från samtliga partier

Regler för kommunalt partistöd via kommunens webbplats

Beslutet skickas till

Samtliga gruppledare i fullmäktige

Verksamhet ekonomi

Dnr KS-2022-426

17. Svar på motion från Anna Göransson (BOA) om insatser för trygghet och studiero

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen med hänvisning till svar från Jacob Spangenberg (C).

Ärendebeskrivning
Anna Göransson Lokalpartiet BOA) har inkommit med en motion angående insatser för trygghet och studiero i förskolan och skolan.

Anna Göransson (Lokalpartiet BOA) inkom den 14 juni med en motion om att Östhammars kommun bör initiera ett pilotprojekt där pedagoger och personal i förskola samt skola får utbildning i hur man kan arbeta med stillhets- och mindfulness i klassrummet. Motionären skriver att forskning på högstadiet visar att det ger mindre upplevd stress, mindre psykologiska problem, mindre emotionella och psykosomatiska symptom, förbättrad självbild och ökad självkontroll, minskade kamratproblem och bättre trivsel i skolan om man arbetar med enkla korta stillhets- och mindfulness övningar. Motionären skriver vidare att övningarna uppskattas av barn och elever i alla åldrar, även av lärare som också mår bättre av dem, förslaget är att övningarna ska vävas in i lektionerna. Det hjälper skolan att leva upp till skollagens krav att ”alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero”. Nedkortade och i förenklad form har de även vävts in i förskolans vardag där de visat sig minska bullret och förskolelärarnas sjukskrivningar.

Motionären yrkar att:

- Att Östhammars kommun initierar ett pilotprojekt där pedagoger och personal i förskola samt skola får utbildning i hur man kan arbeta med stillhets- och mindfulness i klassrummet.

Beslutsunderlag
- Motion
- Svar från Jacob Spangenberg (C)
- Tjänsteutlåtande
-

Ärendets behandling
Motionen väcktes på kommunfullmäktiges sammanträde 2022-06-14 § 102, och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till
- Motionären
- Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Dnr KS-2022-207

18. Svar till förvaltningsrätten i mål nummer 1755-22 gällande överklagat beslut om extrainsatt kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till svar i mål 1755-22 och överlämnar det till Förvaltningsrätten i Uppsala. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

I mars 2022 avslogs en begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde genom ordförandebeslut. Detta beslut överklagades och kommunen är förelagd att inkomma med svar i målet. Bilagd handling föreslås som svar i målet.

Beslutsunderlag

Föreläggande från Förvaltningsrätten i Uppsala inklusive överklagan.

Bilaga Svar till förvaltningsdomstolen i mål 1755-22.

Ärendets behandling

På kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-08-23 § 153 deltog inte Pär- Olof Olsson (M) och Ylva Lundin (SD) i beslutet på grund av jäv.

Beslutet skickas till

Förvaltningsrätten i Uppsala, forvaltningsratteniuppsala@dom.se (Beslut och svarsbilaga).

Dnr KS-2022-440

19. Antagande av tillstånds- och tillsynstaxor enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta:

att fastställa tillsynstaxor och tillståndstaxor att gälla från och med 2023-01-01 enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) enligt bilaga för Östhammar kommun. Samtidigt upphör tidigare fastställda taxor i kommunen enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) att gälla. (Bilaga)

att delegera till den gemensamma räddningsnämnden att årligen från och med 2024-01-01 justera taxorna gällande sin egen kommun med hänsyn till prisutvecklingen. Taxorna kan justeras med 90 procent av förändringen av AKI (arbetskostnadsindex) för tjänstemän, privat sektor, preliminära siffror, SNI 2007, B-S exkl O. Skulle indexet i juni ha förändrats något kommande år jämfört med indexet i juni 2022 kan taxorna justeras med 90 procent av indexförändringen nästkommande kalenderår.

Ärendebeskrivning

Tillsynstaxor och tillståndstaxor att gälla från och med 2023-01-01 enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Taxorna föreslås ändras med bakgrund av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps nya föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO (MSBFS 2021:8), samt förändringar i LBE och förändringar i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE). De nya föreskrifterna (MSBFS 2021:8) träder i kraft 2022-07-01 och reglerar hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO. Ändringarna i LBE och FBE gäller från 2021-08-01 och innebär omfattande förändringar av rutinerna vid tillståndsprövningar.

Utifrån lagändringar, de nya föreskrifterna och reglerna samt nuvarande arbetssätt har en genomgripande översyn gjorts av den genomsnittliga handläggningstiden för både tillsyns- och tillståndsärenden. Dessutom har en översyn gjorts för att säkerställa att ärendetyperna i taxetabellen är aktuella för både tillsyn och tillståndshanteringen.

Totalt höjs taxorna med 5,3 procent, en del förklaras av indexhöjning och en del förklaras av ökad handläggningstid på grund av lagändringar och nya föreskrifter. Den genomsnittliga

tidsåtgången har setts över för att bättre spegla verklig tidsåtgång och därmed har vissa typer av ärenden fått en lägre taxa och vissa typer av ärenden har fått en högre taxa.
Enligt 5 kap. LSO och 27 § LBE har kommunerna en möjlighet att ta ut en taxa som täcker kommunens självkostnad för tillsyn- och tillståndshanteringen enligt dessa lagstiftningar. Endast kommunfullmäktige kan besluta om taxor som ska gälla i den egna kommunen. Uppräkning av taxorna på grund av prisförändringar kan delegeras till annan nämnd, gemensam nämnd eller kommunalförbund.

Avgiften för en viss åtgärd framgår av bilaga för Östhammars kommun. Avgifterna för tillsyn och tillstånd har beräknats genom att en framräknad handläggningskostnad per timme har multiplicerats med en genomsnittlig tidsåtgång för den typ av ärende som åtgärden avser.
De föreslagna taxorna följer självkostnadsprincipen för respektive område enligt 2 kap. 6 § kommunallagen (2017:725). Taxorna föreslås vara lika i alla tre kommuner.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Räddningsnämnden 2022-06-07 § 46.
Bilaga: Östhammar kommun taxor LSO och LBE 2023

Dnr KS-2021-289

20. Östhammars stadsnät, beslut om exklusivitet vid försäljning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att förvaltningen går vidare i försäljningsprocessen med den köpare som har den högsta sammanvägda jämförelsesumman.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har haft i uppdrag att förbereda en försäljning av Östhammars stadsnät. För att säkerställa att köpeskillingen och andra villkor är marknadsmässiga och i övrigt i samklang med den ambition som kommunen har avseende fibertillgång i kommunen har ett förfrågningsunderlag tagits fram och erbjudits öppet till hela marknaden.

Förfrågningsunderlaget har ett antal obligatoriska krav (säkerhet, kvalitet, tekniska krav, hantering av befintliga kunder etc.) samt ett antal kriterier som köparens bud utvärderas på. Dessa kriterier är:

- Köpeskilling
- Kostnad för kommunen att ansluta fler verksamheter
- Kostnad för fiberhyra för kommunen
- Utbyggnads ambition

Utifrån ovanstående räknas en jämförelsesumma ut för att väga in samtliga kriterier.

I ett första kvalificeringssteg har tre köpare meddelat sitt intresse för förvärv. Därefter har samtliga aktörer fått tagit del av fördjupat material om stadsnätet samt gjort s.k. site visits. Under denna period har köparna även kunnat ställa frågor. Samtliga frågor och svar har publicerats för samtliga aktörer. Den 12 augusti lämnade köparna in sina slutbud, baserat på den information man hitintills tagit del av.

För att ta denna process vidare föreslår förvaltningen att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om att ge exklusivitet till den köpare som har högst jämförelsesumma. Ärendet kommer senare att beredas (KSau/KS) och beslutas av det nya kommunfullmäktige som väljs den 11 september.

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle, Marie Berggren, Peter Nyberg

Dnr KS-2022-4

21. Information socialnämnden

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning
Information från socialnämnden om aktuella frågor.

Dnr KS-2022-

22. Delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Protokoll från kommunstyrelsens utskott finns i arbetsrummet.

Beslutsdatum	Delegat	Ärende
2022-05-07	Marianne Pauhlsson	Beslut om anställning och ny/förändrad lön
2022-06-22	Tf Verksamhetschef Upphandling Tobias Rudolphson	Tilldelning: Avrop DIS Representationsgåva till vigsel
2022-06-28	Tf Verksamhetschef Upphandling Tobias Rudolphson	Avbrytande: Avrop DIS Handledning Höst 2022

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Dnr KS-2022-

23. Anmälningsärenden från nämnder

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning
Inga handlingar har inkommit.

Dnr KS 2022-

Anmälningsärenden från bolag, stiftelser, etc.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Inga handlingar har inkommit.

Dnr KS-2022-

24. Anmälningsärenden, rapporter med mera

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

a) Aktuellt i slutförvarsfrågan
Diarienummer: KS-2022-4
Rapport för perioden 2022-06-28 till 2022-09-27 Rapporten omfattar av senaste nytt om slutförvarsansökningarna och övrig aktuell information.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Dnr KS-2022-4

25. Information från kommunförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från kommunförvaltningen.

ARBETSMILJÖ VERKET

AVSLUTSBREV

Datum	Vår beteckning	Sid
2022-06-15	2020/011469	1 (1)

Avdelningen för inspektion
Christer Malmqvist,
010-730 93 19
arbetsmiljoverket@av.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN
BOX 66
742 21 ÖSTHAMMAR

Vi har avslutat ärendet

Ert organisationsnummer:	212000-0290
Arbetsställe:	KOMMUNKONTORET ÖSTHAMMAR
Besöksplats:	STÅNGÖRSGATAN 10, ÖSTHAMMAR

Ni fick ett inspektionsmeddelande den 19 juni 2021 där vi ställde krav på er att rätta till vissa brister i arbetsmiljön.

Nu bedömer vi att ni uppfyller de kraven. Därför har vi avslutat ärendet.

Har ni frågor går det bra att kontakta oss.

Christer Malmqvist
arbetsmiljöinspektör

Kopia till
jenny.nolin@osthammar.se

Verktyg för en bra arbetsmiljö

Använd gärna vår webbplats av.se. Där finns mallar, exempel och guider för hur ni kan arbeta systematiskt för en bra arbetsmiljö. Ni kan lära er mer i våra webbutbildningar, och använda vårt självskattningsverktyg för att bedöma vad ni behöver förbättra. På webben kan ni också hämta arbetsmiljölagen och våra föreskrifter.

Årlig uppföljning av SAM 2022

Resultat/analys kommunnivå

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Den årliga uppföljningen ger resultat

Nyss gjorda SAM-förbättringar, kommunnivå

- ✓ Gemensamt årshjul för SAM, tydligare chefsstöd.
- ✓ Fördelning av arbetsmiljöuppgifter i introduktion av chefer.
- ✓ Bättre frågor i checklistan för årlig uppföljning av SAM.
- ✓ Mer fokus på organisatorisk och social arbetsmiljö
- ✓ Bättre KIA-utbildningar.
- ✓ Ny arbetsmiljöpolicy

- ❑ Pågår: Chefers arbetsmiljö och förutsättningar i fokus

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Grunden = Frågeformulär i KIA

Alla chefer som har egna medarbetare och arbetsmiljöuppgiften gör detta steg!

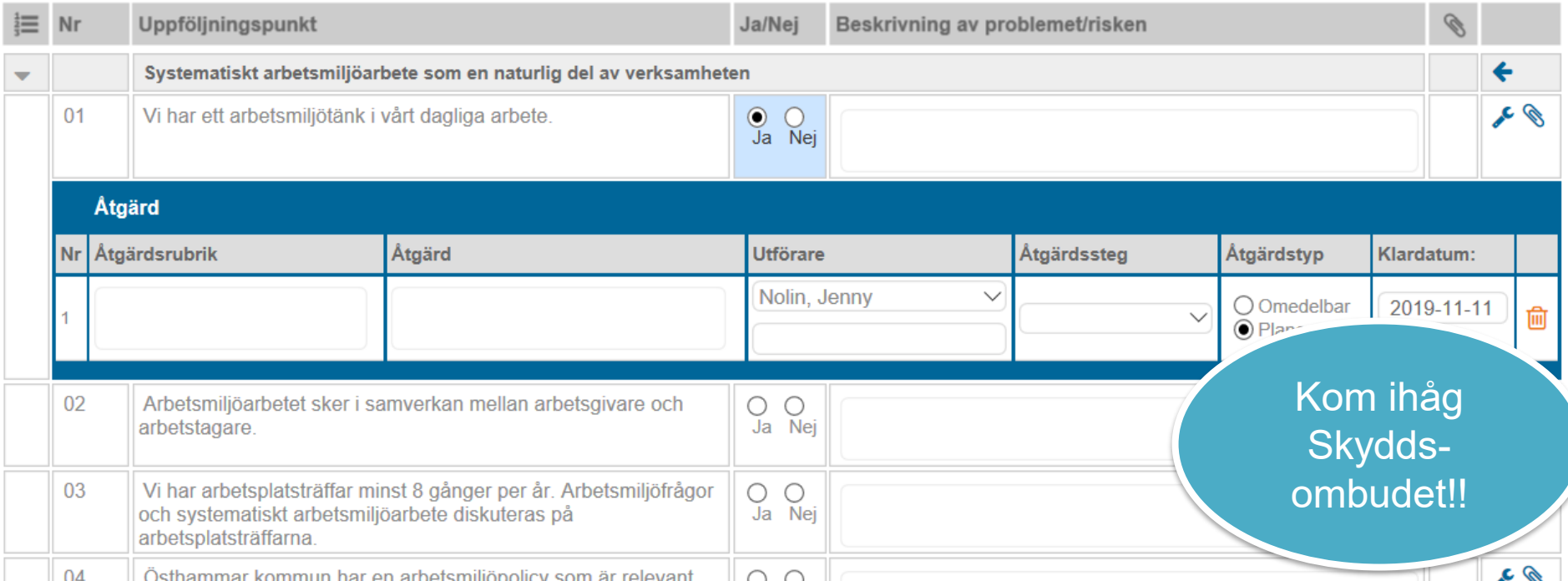

Brister enligt årlig uppföljning

2022

Årets trender

Coronapandemin påverkar inte längre arbetsmiljöarbetet (?)

Sektorerna verksamhetsstöd och samhälle har vågat fånga upp sina brister

Helt ny arbetsmiljöpolicy, inte implementerad

Vem ansvarar för vad? (hänger delvis med sedan 2020)

Strövis

Särskilt Samhälle och Produktion (sektor Omsorg)

Främst Samhälle och V-stödet

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

- Okunskap om risker, rutiner, arbetsmiljölagar
- Aktuell fördelning av arbetsmiljöuppgifter saknas
  Obs! klar förbättring!
- Ingen ersättare vid frånvaro
- Saknar tillräckliga resurser, tid, mandat och stöd från sin chef

Oklart hos chefer som delar arbetsställe

Skyddsombud (hänger med sedan 2020)

Behövs fler skyddsombud / tydligare skyddsområden

Kunskap och tid saknas

Medarbetare vet inte var de hittar info om vem som är skyddsombud

Policy och mål (hängt med sedan 2020 men klara förbättringar)

Det finns inte tydliga, tidsatta och dokumenterade arbetsmiljömål eller OSA-mål på enheterna

Gäller främst Samhälle och Omsorg

För framtiden (hängt med sedan 2020)

Dags nu!

	Riskobservation	Tillbud	Olycksfall	Färdolycksfall	Arbetssjukdom	Totalt
2021	(49)	(162)	(258)	(12)	(1)	(482)
2022	(92)	(167)	(279)	(17)	(20)	(575)

Undersöka arbetsmiljön (anat detta tidigare, tydligare i år)

Alla tillbud, olyckor, arbetssjukdomar och färdolycksfall rapporteras INTE i KIA

Funkar bäst i förskolan!

Fast antal anmälda händelser verkar ha ökat….

Planerade åtgärder genomförs inte inom den tid som man bestämt i handlingsplanen

Annat behöver prioriteras
Beroende av andra parter

Dokumentera arbetsmiljöarbetet (kvar sedan 2020)

Status:*

	Rapporterad	Under registrering	Under utredning	Utredning klar	Under åtgärd	Under uppföljning	Klar ej godkänd	Klar
2021	(111)	(30)	(30)	(9)	(17)	(2)	(5)	(278)
2022	(141)	(36)	(28)	(7)	(12)	(8)	(2)	(384)

Lagkrav

Lärande och måluppföljning

Delaktighet och förtroende

Olyckor anmälda till Försäkringskassan?

Ja: 47 (50)

Nej: 269 (271)

Lagkrav

Moraliskt ansvar

*händelsedatum 2020-04-29 – 2021-04-29 resp. 2021-05-01 – 2022-04-31

Period

Händelser som inträffat

under vald period

2021-05-01 - 2022-04-31

Händelsetyp (Ctrl+klick för val av flera)

Riskobservation Tillbud Olycksfall Färdolycksfall Arbetssjukdom

Enhet syftar på

händelseenhet

Skadad person/Rapportör

Alla

Exportera till Excel | Skriv ut | Visa

Enhet	Rapporterad	Under registrering	Under utredning	Utredning klar	Under åtgärd	Under uppföljning	Klar ej godkänd	Klar	Totalt	Förfallen
Östhammars Kommun	(139)	(35)	(29)	(7)	(12)	(11)	(2)	(384)	(619)	(48)
.ELEV (Barn- och utbildningsförvaltningen)								(1)	(1)	
Sektor Bildning	(32)	(10)	(12)	(5)	(3)	(7)		(241)	(310)	(17)
Sektor Omsorg	(64)	(16)	(10)	(1)	(2)	(2)	(2)	(122)	(219)	(16)
Sektor Samhälle	(34)	(1)	(3)	(1)	(2)			(4)	(45)	(5)
Sektor Verksamhetsstöd	(7)	(7)	(4)		(5)	(2)		(16)	(41)	(10)

Nästa steg

- HR jobbar vidare med åtgärder på kommunnivå. Fokus: hantering/dokumentering/anmälning av riskobservationer, tillbud, olycksfall
- HRP stöttar sektorerna med särskild sektors-/verksamhetsanalys och åtgärdsförslag för ”lokala” brister
- HR följer upp med de chefer som angett att de saknar aktuell fördelning av arbetsmiljöuppgifter

I tur och ordning… (2022)

• Dialog i ledningsgrupper: förutsättningar för processen • Chefsinfo/stöd i chefsnytt, fysiska/digitala träffar. Fokus på ”hur”.	Feb-mar
Chefer fyller i frågeformulär + åtgärder i KIA (med skyddsombud!)	Klart 20 april
HR hjälper ledningsgrupper med analys av resultatet och åtgärder samt samverkar centralt • Stora KFLG (31/5) • Dialog i central samverkansgrupp/skyddskommitté (resultat/idéer om åtgärder 16/5, åtgärder 22/8) • Personalutskottet (16/8) • Sektorledningsgrupper (helst efter stora KFLG) Sektorchefer samverkar sektorns specifika resultat och åtgärder	Analys klart 30 juni Åtgärder klart 31 okt

KÖPEAVTAL

Säljare

Östhammars kommun
Org. Nr: 212000-0290
Box 66
742 21 Östhammar

Överlåter och försäljer härmed till

Köpare

Mattias Sjökvists Åkeri AB
Org. Nr: 556700-6589
[redacted]

Fastighet

[redacted] Östhammars kommun.

Köpeskilling

Köpeskillingen är ÅTTAHUNDRANITTIOTVÅTUSEN SJUHUNDRASJUTTIOFYRA (892 774) kronor.

Köpeskillingen skall erläggas senast på tillträdesdagen på så sätt att 892 774 kronor betalas kontant till säljaren på nedanstående konto tillhörande Östhammars kommun.

[redacted]

Köpeskillingen är i sin helhet betald i samband med undertecknandet av detta avtal.

Tillträdesdag

Tillträdesdag till det överlåtna markområdet är den 23 september 2022.

Penning-inteckningar

Fastigheten överlåts fri från penninginteckningar.

Övriga belastningar

Fastigheten belastas av inskrivna rättigheter, ledningsrätt för ändamålet starkström, Akt 0382-04/58.1, se bifogad kopia från fastighetsregistret, bilaga 1.

Säljaren förklarar att fastigheten, såvitt säljaren känner till, inte belastas av upplåtna, oinskrivna rättigheter.

Egendomens skick

Egendomen överlåtes i det skick den nu befinner sig och säljaren förbinder sig att före tillträdesdagen inte företa någon åtgärd som kan minska egendomens värde eller underlåta något som kan vara ägnat att behålla egendomen vid dess nuvarande värde.

Skatter och avgifter

Skatter och andra avgifter samt inkomster för egendomen betalas respektive mottages av säljaren för tiden fram till tillträdesdagen och därefter av köparen.

Lagfart mm

Köparen ansöker om lagfart och svarar för lagfarts-, inteckning- och övriga med köpet förenade kostnader.

MS

Övr. villkor

Köpeskillingen är beräknad enligt följande:

8658 m2 x 100 kr/m2 = 865 800 SEK i grundpris.

8658 m2 x 3,12 kr/m2 (undersökningskostnad förorenad mark fördelat på hela industriområdets areal) = 26 973 SEK i tilläggspris.

Köparen förbinder sig att på fastigheten uppföra byggnader avsedd för industriändamål inom två år. Denna skyldighet skall anses fullgjord när stomme till industribyggnad/industribyggnader är uppförd/uppförda.

Köparen får inte utan kommunens medgivande överlåta fastigheten innan byggnadsskyldigheten fullgjorts.

Köparen har tagit del av detaljplanen, 4.31 Klev Södra.

Hänvisning till jordabalken

I övrigt skall för överlåtelsen gälla vad i 4 kap. jordabalken stadgas om köp av fast egendom.

Kommun-styrelsen

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet.

Giltigheten av detta köpeavtal förutsätter laga kraft vunnet beslut av kommunstyrelsen i Östhammars kommun.

Detta köpeavtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt

Underskrift säljare

Östhammars kommun
Östhammar 2022-07-22

Jacob Spangenberg

Östhammars kommun
Östhammar 2022-07-22

Marie Berggren

Underskrift köpare

Mattias Sjökvists Åkeri AB
Alunda 2022-07-22

[redacted]

Äkta make/makas medgivande

Bevittning

Säljarens egenhändiga namnteckning bevittnas

Talat Gundogan

MS

ValueringsData

FASTIGHET

Beteckning	Senaste ändringen i allmänna delen	Senaste ändringen i inskrivningsdelen	Aktualitetsdatum i inskrivningsdelen
[redacted]	2010-10-13	2016-03-09 16:48	2022-06-10

Nyckel: 030294136
UUID: 92668edf-c4a0-1adb-e040-ed8f66444ab4
Socken: Alunda
Distrikt: Alunda
Nr: 215179

ADRESS

Adress
Returvägen 4B
747 91 Alunda

LÄGE, KARTA

Område	N (SWEREF 99 TM)	E (SWEREF 99 TM)
1	6662717.2	670458.1

AREAL

Område	Totalareal	Därav landareal	Därav vattenareal
Totalt	8 658 kvm	8 658 kvm	0 kvm

LAGFART

Ägare	Andel	Inskrivningsdag	Akt
212000-0290 ÖSTHAMMARS KOMMUN Box 66 742 21 ÖSTHAMMAR	1/1	1887-07-05	87/175

Köp: 1848-05-31
Ingen köpeskilling redovisad.
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Inskrivningsdag: 0001-01-01
Lagfartsanmärkning: Anmärkning Akt: 04/27951, Anmärkning Akt: 59/223

ANTECKNINGAR, INTECKNINGAR och AVTALSRÄTTIGHETER

Fastigheten är gravationsfri.

RÄTTIGHETER

Ändamål	Rättsförhållande	Rättighetstyp	Datum	Akt
STARKSTRÖM	Last	Ledningsratt	2004-11-30 Senast ändrad: 2022-04-04	0382-04/58.1

PLANER, BESTÄMMELSER OCH FORNLÄMNINGAR

Planer	Datum	Akt
Detaljplan: DEL AV KLEV SÖDRA INDUSTRIOMRÅDE I ALUNDA	2004-06-29 Laga kraft: 2004-06-28 Genomf. start: 2004-06-29 Genomf. slut: 2019-06-28 Senast ajourföring: 2020-04-29	0382-P04/4

TAXERINGSINFORMATON

Taxeringsenhet
INDUSTRIENHET, TOMTMARK (411)
726987-8
Taxeringsdel som utgör taxeringsenhet och omfattar hel registerfastighet.

Taxeringsår
2019

Taxvärde	Taxvärde byggnad	Taxvärde mark	Areal
606 000 SEK		606 000 SEK	8658 kvm

Taxerad ägare	Andel	Ägartyp	Juridisk form
212000-0290 ÖSTHAMMARS KOMMUN Box 66 742 21 ÖSTHAMMAR	1/1	Med ägare jämställd	Primärkommuner, borgerliga

Värderingsenhet industrimark 300837207

Taxvärde	Riktvärdeområde	Justeringsorsak
606 000 SEK	382044	
Areal	**Riktvärde tomtareal**	**Riktvärde byggrätt**
8658 kvm	70 SEK/kvm	

ÅTGÄRDER

Fastighetsrättsliga åtgärder	Datum	Akt
Avstyckning	2010-10-13	0382-09/3

[redacted]

MS

Öregrundsgrepen

BETECKNINGAR OCH PLANBESTÄMMELSER

I enlighet med bestämmelserna nedan är endast angiven markanvändning och utformning tillåten.

GRÄNSBETECKNINGAR

Planområdesgräns tillika användningsgräns

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

B — Bostäder

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

d_1 2500 — Minsta storlek på fastighet är 2 500 kvadratmeter.

e_1 15 — Största tillåten byggnadsarea är 15 procent av fastighetsarean.

e_2 — Varje fastighet får inrymma högst två bostadslägenheter.

BEGRÄNSNING AV MARKENS UTNYTTJANDE

Byggnad får inte uppföras

BYGGNADERS PLACERING

Huvudbyggnad skall placeras minst 6,0 meter från fastighetsgräns. Komplementbyggnad skall placeras minst 6,0 meter från gräns mot gata och minst 4,5 meter från annan fastighetsgräns.

UTFORMNING

II — Högsta antal våningar. Utöver två våningar får vind inte inredas.

7,5/3,0 — Högsta byggnadshöjd i meter för huvudbyggnad respektive komplementbyggnad.

MARKENS ANORDNANDE, VEGETATION

Utöver den area som byggnader upptar får högst 10 procent av fastighetsarean hårdgöras med material som inte har god vattengenomsläpplighet.

Marklov krävs för fällning av träd med en stamdiameter överstigande 15 cm en meter över marknivån.

ILLUSTRATIONER (ej bindande)

Ny fastighetsgräns

Ny byggnad - exempel på placering

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Markreservat

lu — Marken skall vara tillgänglig gör allmännyttig luftledning eller underjordisk ledning

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft

Planavgift

Planavgift skall inte tas ut vid bygglovprövning

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Syftet med att planen anger kvartersmark där byggnader inte får uppföras är att i möjligaste mån skydda förekommande orkidéer (som omfattas av artskyddsförordningen). Prickad mark förtydligar också att byggnader inte får placeras närmare än 4,5 meter mot gräns till grannfastighet.

I planbeskrivningen finns mer information gällande skyldigheten att söka marklov för trädfällning.

Grundkartan upprättad i 2017-10-13, uppdaterad 2018-05-25

Befintliga fastigheter redovisade med stöd av förrättningskartor från Lantmäteriet. Fastigheternas hörn är i förrättningskartorna angivna i ett lokalt koordinatsystem. Genom fältkontroller av ett antal tomthörnsmarkeringar har transformering skett till koordinatsystemet Sweref 99 18 00.

Nivåkurvor inlagda från laserscanning

Byggnader är ungefärligt redovisade utifrån ortofoto och översiktlig okulärbesiktning (i huvdsak i anslutning till föreslagna tomtområden)

Koordinatsystem Sweref 99 18 00
Höjdsystem RH 2000

Grundkartans beteckningar

- Fastighetsgränser
- Nivåkurvor, 0,5 meter ekvidistans
- Strandlinje
- Vägar
- Huvudbyggnad resp. komplementbyggnad, ungefärliga lägen

0 10 20 30 40 50 100 200 meter

skala 1:2000 (vid format A1)

N

N=6693000 E=168200

N=6693000 E=168400

DETALJPLAN

ANTAGANDEHANDLING

Planhandlingarna består av plankartan med bestämmelser samt:

- ☒ Beskrivning
- ☐ Illustrationskarta
- ☒ Samrådsredogörelse
- ☒ Fastighetsförteckning
- ☒ Utlåtande efter granskning

Komplettering inom Stenskärsområdet

Del av fastigheten Stenskär 1:1

ÖSTHAMMARS KOMMUN, UPPSALA LÄN

UPPRÄTTAD 2018-06-20
REVIDERAD DEN 2018-12-05

NN NN

Beslutsdatum	Sign
Bn godkännande -	
Antagande -	
Lagakraftvinnande -	
DNR BMN-2017-1255	N.NN

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Bygg- och miljöförvaltningen

BEHOVSBEDÖMNING

Detaljplan för del av fastigheten Stenskär 1:1

Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad den 2017-07-07

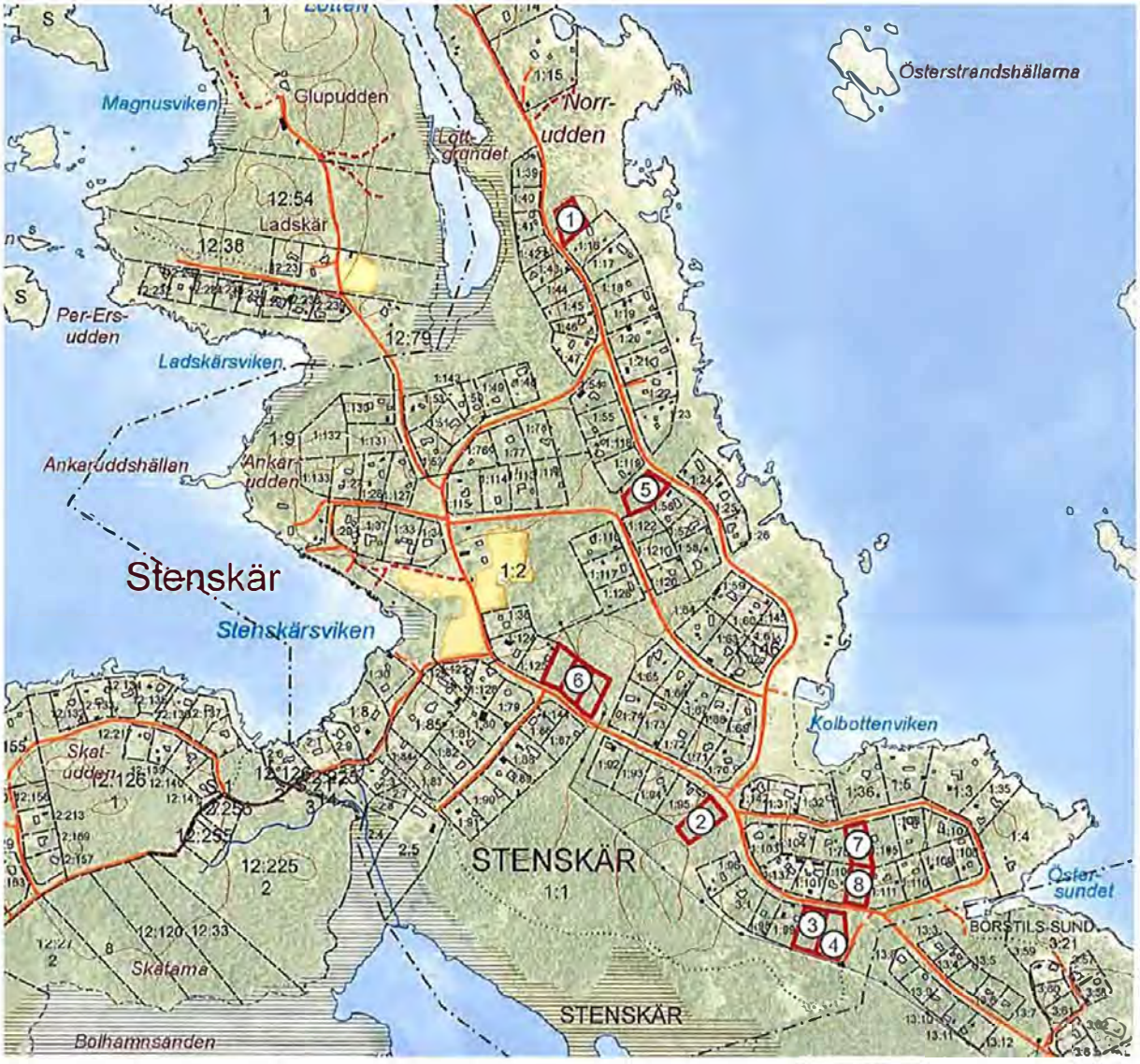

Version 1 - 2015-12-18

Detta dokument och tillika verktyg för genomförande av behovsbedömning är framtaget av Ekerö kommun (projektledare) tillsammans med Upplands-Bro och Järfälla kommuner under år 2015. Projektet har finansierats av Boverket genom regeringsuppdraget PBL Kompetens. Syftet med regeringsuppdraget är att skapa en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (PBL) i hela Sverige. Verktyget är anpassat för kunna användas av fler kommuner och är fri att använda och förändra.

Innehåll

Introduktion 4

Planområdet 6

Särskilda bestämmelser **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Naturvärden **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Materiella värden **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Risker för människors hälsa eller för miljön **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Sammanvägd bedömning **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Hantering **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Referenser **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Introduktion

Syftet med reglerna kring miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planarbetet för att främja hållbar utveckling (6 kap. 11-18 §§). För att uppnå detta är det av stor vikt att behovsbedömningen genomförs tidigt i planprocessen. I takt med att nytt underlag framkommer bör bedömningen uppdateras, vilket även innebär att tidigare ställningstagande kring betydande miljöpåverkan kan behöva revideras. Hur behovsbedömning och miljöbedömning bäst genomförs beskrivs i Boverkets (2006) och Naturvårdsverkets (2009) vägledningar för miljöbedömning av planer.

Det finns inget krav på att en behovsbedömning ska genomföras redan vid upprättande av planprogram, eftersom planprogram inte krävs enligt lag (se 5 kap. 10 § PBL och 6 kap. 11 § MB). Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd bör en behovsbedömning genomföras så snart det är möjligt (NFS 2009:1). Rekommendationen är därför att ändå påbörja arbetet med behovsbedömning redan under detta skede i planarbetet (Boverket 2006, s.21). I ett planprogram anges planens utgångspunkter och mål. I detta skede bör behovsbedömningen därför främst användas för att identifiera viktiga miljöaspekter för det vidare detaljplanearbetet.

Verktyget består av sju checklistor. Den första checklistan behandlar särskilda bestämmelser, vilket omfattar om det gäller undantag eller krav på att genomföra miljöbedömning. De efterföljande fem checklistorna utgör kärnan i verktyget och är tematiskt indelade i miljöaspekterna *kulturvärden*, *naturvärden*, *sociala värden*, *materiella värden* och *risker för människors hälsa eller för miljön*. I dessa checklistor ska platsens känslighet och nuvarande förhållanden först beskrivas, för att sedan redogöra för hur planen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli.

Det räcker med att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan för en miljöaspekt för att så ska anses vara fallet och miljöbedömning ska inledas (NFS 2009:1). En fullständig genomgång av alla checklistor bör ändå göras för att klargöra på vilka grunder planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En fullständig genomgång är även värdefull om det senare visar sig att den först utpekade aspekten inte längre kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En väl utförd och dokumenterad behovsbedömning är också en bra utgångspunkt för avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Behovsbedömningen har även ett värde för arbetet med planbeskrivningen även om det inte krävs en miljöbedömning.

I den sista checklistan, *Sammanvägd bedömning,* sammanställs ställningstagandena från de tidigare ifyllda checklistorna. Syftet är att få en helhetssyn och just kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Den senare delen av checklistan hanterar omfattningen av påverkan och behöver inte fyllas i om det redan har fastslagits att planen medför betydande miljöpåverkan (Boverket 2006, s.19). Råder det fortfarande oklarheter om planens påverkan är betydande kan denna del användas som ett stöd för ställningstagandet. Detta ställningstagande ska avslutningsvis motiveras. Sist i dokumentet beskrivs hanteringen av behovsbedömningen i avsnittet som är benämnt *Hantering*.

Betydande miljöpåverkan
Vid bedömning av betydande miljöpäverkan är det skillnaden mellan den miljöpåverkan som genomförandet av detaljplanen medför och den miljöpåverkan som blir följden av om detaljplanen inte genomförs, som är i fokus (Naturvårdsverket 2009, s.36). Det står inte entydigt definierat i lagstiftningen eller förarbeten hur stor påverkan ska vara för att den ska antas vara betydande (Naturvårdsverket 2009, s.35). Skälet till detta är sannolikt att det är platsens känslighet och storleken på störningen som avgör om påverkan blir betydande eller inte.

Ju större sannolikheten är för att en viss typ av miljöpåverkan ska inträffa, desto större är risken för att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan (Boverket 2006, s.20). Likaså ökar risken om varaktigheten blir lång eller om påverkan förväntas uppkomma ofta. Är området särskilt värdefullt eller känsligt eller om det är svårt att avhjälpa negativ påverkan ökar också risken för betydande påverkan.

Kriterierna för bedömning av miljöpåverkan innehåller framför allt negativa aspekter men även positiva aspekter ska beaktas (Boverket 2006, s.18). Det är dock den negativa påverkan som är utslagsgivande vid ställningstagandet om betydande miljöpåverkan. Osäkerhet om vilken påverkan planens genomförande kan få, bör hanteras som en risk för betydande miljöpåverkan. En positiv påverkan av en aspekt kan inte vägas mot en negativ påverkan av en annan (Boverkets 2006, s.18).

Planområdet

Planområdet är beläget i Stenskär och består av tio stycken tomter utspridda över området. De tänka tomterna är idag obebyggda och består av grönområden. Intill tomterna finns bebyggelse främst för fritidshus men det finns även ett flertal permanentboenden i Stenskär. Området är detaljplanelagt (03-BÖL-984) under 1950-talet och medger bostäder för öppet byggnadssätt. Majoriteten av de tilltänkta tomterna är reglerade som allmän plats, park och ett fåtal som allmän plats, skogsbruksområde. Intill detaljplaneområdet västerut finns en detaljplan (03-BÖL-1212) upprättad under 1960-talet för Snesslinge som medger fritidshusbebyggelse, fristående hus.

Till Öregrund som är den närmsta tätorten med service så som matbutik är det ca 11 km. Närmsta skola är Snesslingeskolan på ca 9,5 km avstånd som är en lågstadieskola med en förskoleklass. Till den större landsvägen, väg 1100, där det finns kollektivtrafik till Öregrund och Uppsala är det ca 4,5 km.

Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av bostäder på uppemot tio tomter enligt permanentstandard i Stenskär. Planförslaget kommer att fokusera på tomter för villabebyggelse. Området är ett av kommunens omvandlingsområden där karaktären av fritidshusområde förändras av att alltfler är permanentboende eller bor under längre perioder i området.

Särskilda bestämmelser			
4 kap. 35 § PBL	**Undantag från miljöbedömning: En särskild mkb för detaljplaner med *standardförfarande* behöver inte upprättas om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och mkb:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.**	**Undantag**	
		Ja	**Nej**
5 kap. 7 a § PBL	Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § MB (A- eller B-verksamhet), och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig?		X
	Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig för detaljplanen?		X
Kommentar	*Planförslaget omfattas inte av verksamhet som tillståndsprövas enligt Miljöbalken.*		
4 § mkb-förordningen	**Krav på miljöbedömning: En detaljplan ska antas medföra betydande miljöpåverkan om genomförandet kan antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 §.**	**Krav**	
		Ja	**Nej**
7 kap. 27 & 28 a §§ MB	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett *betydande sätt* kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt fågeldirektivet (2009/147/EG) och därmed kräver tillstånd (Skyddad natur)?		X
	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett *betydande sätt* kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och därmed kräver tillstånd (Skyddad natur)?		X
Kommentar	*Inga Natura 2000-områden är belägna så nära planområdet att de bedöms påverkas av föreslagen detaljplan. Närmsta Natura 2000 område, Kallriga, är ungefär 1,5 km nordväst om området på andra sidan av Kallrigafjärden.*		

Kulturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till kulturvärden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom kulturmiljöer.

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- ☐ Biologiskt kulturarv (Information)
- ☐ Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- ☐ Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- ☐ Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- ☐ Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden)
- ☐ Immateriella företeelser (till exempel ortnamn eller berättelser som är knutna till platsen)
- ☐ Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning	*Inga kulturvärden bedöms påverkas av detaljplanen.*

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

- ☐ Statliga byggnadsminnen enligt 3 kap. KML (SFS 2013:558; BeBR; Förteckning; Vägledning)
- ☐ Kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. KML (BeBR; Vägledning)
- ☐ Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden) enligt 2 kap. KML (Fornsök; Vägledning; Lista med lämningstyper)
- ☐ Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB (SFS 1987:938; Skyddad natur)
- ☐ Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Kulturreservat enligt 7 kap. 9 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur)
- ☐ Landskapsbildskyddsområde (Information; Skyddad natur)
- ☐ Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)
- ☒ Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 4 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Världsarv (Information)

Beskrivning	*Området utgörs av riksintresse för högexploaterad kust (skärgårdsområdet från Arkösund till Forsmark), 4 kap. 4§ MB. Enligt riksintresset får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till redan befintlig bebyggelse. Det tilltänkta planområdet avser en komplettering av permanentbostäder och ligger i anslutning till sammanhängande bebyggelse. Riksintresset bedöms därmed inte påverkas av planen.*

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna kulturvärdena.

Beskrivning	*Inga kulturvärden bedöms påverkas av detaljplanen.*

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på kulturvärden?	Ja	**Nej**

Kommentar	*Inga kulturvärden bedöms påverkas av detaljplanen.*

Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar:
Bilaga 2: 1 d och 2 c samt 3 a-b, d-e
Bilaga 4: 2 a, c, e-g

Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:
Bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv, landskap

Naturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till naturvärden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom ekologi.

Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa:
- ☐ Naturtyper enligt habitatdirektivet (Lista över naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1; Arter & naturtyper i habitatdirektivet; Skyddad natur)
- ☐ Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde (Skogens pärlor; Skyddad natur)
- ☐ Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan (Skyddad natur)
- ☐ Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen (Skyddad natur)
- ☐ Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag (Information: Skyddad natur)
- ☐ Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:
- ☐ Värdefulla fågelarter (I Sverige regelbundet förekommande fågelarter [från bilaga 1 i Fågeldirektivet] för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas)
- ☐ Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter (Lista över arter i habitatdirektivets bilaga 2 som förekommer i Sverige; Arter & naturtyper i habitatdirektivet – Bevarandestatus i Sverige)
- ☐ Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter (4-9 §§ Artskyddsförordningen)
- ☐ Fortplantningsområden eller viloplatser för fridlysta djur (4 § Artskyddsförordningen) Nyckelbegrepp samt fortplantnings- vilo- och övervintringsområden)
- ☐ Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter (ArtDatabanken)
- ☐ Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Beskrivning	*Inga kända naturvärden finns i området. Området söder om det aktuella området har höga naturvärden ur flera aspekter. Där finns bland annat värdefulla ängs- och hagmarker, sumpskog, våtmarker och viktiga nyckelbiotoper. Dessutom förekommer gulyxne där som är en mycket skyddsvärd orkidé. Om den även förekommer i det aktuella planområdet är oklart och bör därför utredas vidare. En naturvärdesinventering kommer upprättas för området i detaljplanearbetet.*

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- ☐ Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB (SFS 1987:938; Skyddad natur)
- ☐ Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Kulturreservat enligt 7 kap. 9 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Naturminne enligt 7 kap. 10 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Natura 2000 enligt 7 kap. 27 § MB (Förteckning över områden; Skyddad natur)
- ☐ Biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § MB; övrigt och skogligt biotopskydd i Skyddad natur)
- ☐ Generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § MB, förteckning i SFS 1998:1252 bilaga 1)
- ☐ Djur- och växtskyddsområde enligt 7 kap. 12 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- ☐ Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur)
- ☐ Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB (ska redovisas i översiktsplan)
- ☐ Ekologiskt känsliga områden enligt 3 kap 3 § MB (Information; ska redovisas i översiktsplan)
- ☐ Landskapsbildskyddsområde (Information; Skyddad natur)
- ☐ Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 2 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Världsarv (Information)
- ☐ Biosfärsområden (Information; Skyddad natur)
- ☐ Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen (Information; RAMSAR-områden i Skyddad natur)
- ☐ Skyddade marina områden enligt OSPAR (Information; Skyddad natur)
- ☐ Skyddade marina områden enligt HELCOM (Information; BSPA-områden i Skyddad natur)

Beskrivning	*Området berörs inte av något skyddat eller utpekat område för naturvård.*

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna naturvärdena.

Beskrivning	Oexploaterade områden tas i anspråk. Eventuella naturvärden ska utredas.

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	**Ja**	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på naturvärden?	Ja	**Nej**

Kommentar	*I och med att området är oexploaterat är det sannolikt att det finns betydelsefulla naturvärden varför en naturvärdesinventering är nödvändig. Dock bedöms inte den aktuella planen medföra betydande miljöpåverkan.*

Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar:
Bilaga 2: 1 d och 2 c samt 3 a-b, d-e
Bilaga 4: 2 a, c, e-g

Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:
Biologisk mångfald, djurliv, växtliv, mark, vatten, landskap

Sociala värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till sociala värden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom exempelvis friluftsliv, rekreation, parker, grönområden och näringsliv.

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- ☐ Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) (2 kap. 7 § PBL)
- ☐ Lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse (2 kap. 7 § PBL), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- ☐ Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utevistelse (8 kap. 9 § PBL)
- ☒ Tysta områden
- ☐ Turistdestinationer
- ☐ Mötesplatser
- ☐ Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning	*De aktuella tomterna i området består av orörd skogsmark. Eftersom ett flertal av de befintliga tilltänkta tomterna är reglerade som allmän platsmark, park är det möjligt att dessa områden används för rekreation och friluftsliv. Dessa eventuella värden behöver beaktas i det framtida planarbetet.*

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- ☐ Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB (SFS 1987:938; Skyddad natur)
- ☐ Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Kulturreservat enligt 7 kap. 9 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- ☐ Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur)
- ☐ Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB (ska redovisas i översiktsplan)
- ☐ Landskapsbildskyddsområde (Information; Skyddad natur)
- ☐ Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 2 § MB (Skyddad natur)
- ☐ Världsarv (Information)
- ☐ Biosfärsområden (Information; Skyddad natur)

Beskrivning	*Inga skyddade eller utpekade objekt eller områden bedöms påverkas baserat på sociala värden.*

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna sociala värdena.

Beskrivning	*Oexploaterade områden tas i anspråk vilket innebär att områden som kan användas i rekreativa sammanhang minskas ner. Att det byggs fler bostäder i Stenskär medför ett större befolkningsunderlag vilket i sin tur kan medföra ökad service vad gäller*

	exempelvis snöskottning.		
Bedömning av påverkan			
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?		**Ja**	Nej
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på sociala värden?		Ja	**Nej**
Kommentar	*Idag används områdena sannolikt för rekreation och friluftsliv. I nära anslutning till området finns dock många grönområden för rekreation vilket medför bedömningen att planen inte kan antas medföra betydande påverkan på sociala värden.*		
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: **Bilaga 2: 1 d och 2 a, c samt 3 a-b, d-e** **Bilaga 4: 2 a, c, e-g** **Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:** **Befolkning, landskap**			

Materiella värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till materiella värden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom exempelvis miljö, näringsliv och trafik.

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Naturresurser med högre förnyelseförmåga:
- ☐ Skog (skogsbruk)
- ☐ Fiske (vilt och odling)
- ☐ Mark till rennäring
- ☐ Ängs- och betesmark (jordbruk)
- ☐ Vilda växter och djur (t.ex. bär och fisk)
- ☐ Energiresurser (t.ex. vattendrag, vind, sol)
- ☐ Färskvatten (ytvattenförekomster)

Naturresurser med ingen/låg förnyelseförmåga:
- ☐ Åkermark (även plöjbar betesmark, jordbruk)
- ☐ Mineraler, bergarter, jordarter
- ☐ Energiresurser (t.ex. torv, kol)
- ☒ Färskvatten (grundvattenförekomster)
- ☐ Övriga geologiska resurser (t.ex. landformer, och fossil)

Övriga materiella värden:
- ☐ Rekreation, idrott, friluftsliv och turism (större anläggningar)
- ☐ Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- ☐ Hälso- och sjukvård (t.ex. sjukvård, apotek, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre)
- ☐ Information och kommunikation (t.ex. telefoni, internet, radiokommunikation)
- ☐ Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- ☐ Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- ☐ Skydd och säkerhet (t.ex. domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll)
- ☐ Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskrivning	*Inga kända materiella värden bedöms påverkas av detaljplanen. En hydrogeologisk utredning som klargör hur grundvattentäkterna skulle påverkas av ytterligare vattenuttag kommer att göras.*

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- ☐ Miljöskyddsområde (7 kap. 19-20 §§ MB; Okänt om miljöskyddsområden förekommer)
- ☐ Vattenskyddsområde (7 kap. 21- 22 §§ MB; SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- ☐ Jord- och skogsbruk (3 kap 4 § MB)
- ☐ Riksintresse för rennäring, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter (3 kap 5 § MB)
- ☐ Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material (3 kap 7 § MB)
- ☐ Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering (3 kap 8 § MB)
- ☐ Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 8 § MB)

Beskrivning	*Inga skyddade områden kan antas komma att påverkas av planen.*		
Planens påverkan			
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna materiella värdena.			
Beskrivning	*Stenskär är utpekat som ett prioriteringsområde för anslutning till kommunalt vatten och avlopp på lång sikt. Denna detaljplan som möjliggör för fler bostäder skulle kunna innebära att angelägenheten att bygga ut kommunalt vatten och avlopp i området ökar, då fler abonnenter medför lägre kostnader för utbyggnad. I dagsläget har fastigheterna i området enskilda vatten- och avloppslösningar som påverkar vattenkvaliteten i området negativt.*		
Bedömning av påverkan			
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på materiella värden?		Ja	**Nej**
Kommentar	*Planen antas inte medföra betydande påverkan på materiella värden.*		

Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar:
Bilaga 2: 1 c-d och 2 a-c samt 3 a-b, d-e
Bilaga 4: 2 a, c, e, g

Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:
Bebyggelse, mark, vatten, materiella tillgångar

Risker för människors hälsa eller för miljön

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till risker för människors hälsa eller för miljön. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom miljö- och hälsoskydd.

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- ☐ Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torka, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- ☐ Olyckor (t.ex. farliga anläggningar, farligt gods, brand, trafikolycka inkl. tåg- och flygolycka)
- ☐ Verksamheter eller störningar som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- ☐ Inomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, fukt, temperatur, radon, strålning, elektromagnetiska fält)
- ☒ Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmebortfall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- ☐ Klimatfaktorer (t.ex. lokalklimat, skuggning)

Beskrivning	*En hydrogeologisk utredning som klargör hur grundvattentäkterna skulle påverkas av ytterligare vattenuttag kommer att göras.*

Redogör för de miljökvalitetsnormer som inte följs eller riskerar att inte följas i de områden som kan antas påverkas av planen.

- ☐ Miljökvalitetsnormer för utomhusluft (SFS 2010:477; Information; Beslutade eller föreslagna åtgärdsprogram; Överskridanden av miljökvalitetsnormerna 2014)
- ☐ Miljökvalitetsnorm för buller (SFS 2004:675; Åtgärdsprogram för omgivningsbuller; *Trafikverkets åtgärdsprogram enligt förordning om omgivningsbuller)*
- ☐ Miljökvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassn.)
- ☐ Miljökvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassning)
- ☐ Miljökvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassning)
- ☐ Miljökvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassning)
- ☐ Miljökvalitetsnormer för havsmiljö (SFS 2010:1341; HVMFS 2012:18; HVMFS 2012:18; statusklassning kommer att finnas i åtgärdsprogram för havsmiljön som fastställs 2016.)

Beskrivning	*Fastigheterna i området har i dagsläget enskilt vatten- och avlopp. Öregrundsgrepen som är det vatten som detaljplaneområdet angränsar till har måttlig vattenkvalitet. Det förekommer även problem med övergödning. Det är därför mycket viktigt att det finns en lösning för vatten- och avlopp som inte försämrar Öregrundsgrepens vattenkvalitet. Höga krav kommer behöva ställas på avlopplösningar.* *Ett förslag på avloppslösning måste uppfylla de krav som idag ställs på rening av avlopp i kommunen.*

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna riskerna för människors hälsa och för miljön.

Beskrivning	*Planen antas inte medföra påverkan på människors hälsa eller miljö. Det finns dock en viss osäkerhet med grundvattentäkterna varför en hydrogeologisk utredning kommer att göras.*		
Bedömning av påverkan			
Kan planen antas medföra risker för människors hälsa eller för miljön?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* risker för människors hälsa eller för miljön?		Ja	**Nej**
Kommentar	*Vattenkvaliteten i Öregrundsgrepen är bristande och det är viktigt att vattenkvaliteten inte försämras. Det finns ett förslag på en avloppslösning som är godkänd av kommunen. Förutsättningarna för grundvattentäkterna kommer att utredas.*		
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: **Bilaga 2: 1 d-f och 2 a, c samt 3 a-b, d-e** **Bilaga 4: 2 a, c-g** **Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:** **Människors hälsa, mark, vatten, luft, klimatfaktorer**			

Sammanvägd bedömning			
Särskilda bestämmelser			
Gäller undantag från att genomföra miljöbedömning?		Ja	**Nej**
Gäller krav på att genomföra miljöbedömning?		Ja	**Nej**
Betydande miljöpåverkan			
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på kulturvärden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på naturvärden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på sociala värden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på materiella värden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra *betydande* risker för människors hälsa eller för miljön?		Ja	**Nej**
Bedömning	*Detaljplanen bedöms inte medföra någon betydande påverkan på ovan nämnda aspekter.*		
Påverkans totaleffekt			
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?		**Ja**	Nej
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?		**Ja**	Nej
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?		Ja	**Nej**
Kan planen antas medföra påverkan på risker för människors hälsa eller för miljön?		Ja	**Nej**
Bedömning	*Detaljplanen bedöms få en påverkan på naturvärden, sociala värden, materiella värden och på risker för människors hälsa eller för miljö. Det handlar främst om att det är ett oexploaterat område som är tänkt att bebyggas. Det finns inga kända naturvärden i området varför en naturvärdesinventering kommer att göras. Påverkan på de olika värdena bedöms dock vara minimal. En miljökonsekvensbeskrivning för området kommer därför inte att upprättas.*		
Är det fortarande oklart om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan bör omfattningen av planens påverkan fastställas som stöd för det slutliga ställningstagandet.			
Kan möjliga effekter till följd av planen föranleda att allmänhetens behov av information är betydande?			
Beskrivning	*Nej*		

Planens karaktäristiska egenskaper måste beaktas, särskilt planens omfattning.	
Beskrivning	*Detaljplanens syfte är att ta oexploaterade områden i anspråk för bostadsbebyggelse. De oexploaterade områdena är relativt sett små och utspridda vilket innebär att dess påverkan är begränsad.*
Planens karaktäristiska egenskaper ska beaktas, särskilt planens förening med andra planer?	
Beskrivning	*I den gällande översiktsplanen, antagen 2016, är området utpekat som utvecklingsområde. Planförslaget bedöms vara förenligt med gällande översiktsplan.*
I vilken utsträckning har planen betydelse för andra planers miljöpåverkan?	
Beskrivning	*Planen bedöms ha liten betydelse för andra planers miljöpåverkan.*
I vilken utsträckning har planen betydelse för genomförande av gemenskapens miljölagstiftning?	
Beskrivning	*Planen bedöms ha liten betydelse för genomförande av gemenskapens miljölagstiftning. Detaljplanen ska utformas så att möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormer inte motverkas.*
Motiverat ställningstagande	
Kommunen bedömer att planen inte kan medföra betydande påverkan varför en miljöbedömning inte behövs. Detta ställningstagande grundar sig i checklistan ovan. - *Inga kulturvärden bedöms påverkas negativt av detaljplanen* - *Det finns inga kända naturvärden i området men det är i stort sett oexploaterat varför en naturvärdesinventering kommer att uppföras. Vilka avvägningar som behöver göras för att bevara eventuella naturvärden kommer bevara hanteras i ett senare skede.* - *Sociala värden bedöms påverkas i viss mån då området används sannolikt för rekreation* - *Materiella värden och risker för människors hälsa eller för miljön bedöms eventuellt påverkas. En hydrogeologisk utredning ska tas fram för att undersöka hur grundvattentäkterna påverkas av ytterligare uttag.* *En miljökonsekvensbeskrivning kommer således inte att upprättas för denna detaljplan.*	
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: **Bilaga 2: 2 a-b samt 3 c** **Bilaga 4: 1 a-b, e samt 2 b**	

Hantering

Behovsbedömningen har genomförts av kommunens sakkunniga tjänstemän utifrån tillgängligt kunskapsunderlag. Följande tjänstemän har varit delaktiga under arbetet:

Andree Dage, Planarkitekt
Cecilia Holst, Planarkitekt
Josefine Andersson, Planarkitekt
Camilla Andersson, Miljösakkunnig
Anna Bergsten, Miljö och-hälsoskyddsinspektör

Vid bedömningen av om genomförandet av en detaljplan ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen ge den eller de länsstyrelser, kommuner och andra myndigheter som berörs av detaljplanen tillfälle att yttra sig i enlighet med 6 § mkb-förordningen. Samråd har genomförts med *[här skrivs vilka myndigheter som har givits tillfälle att yttra sig, datum för detta tillfälle, samt vad dessa myndigheter har yttrat].*

Kommunens bedömning i frågan om en detaljplan kan antas med föra en betydande miljöpåverkan ska, enligt 6 § mkb-förordningen, göras tillgängligt för allmänheten. Det krav uppfylls genom att *[här beskrivs hur detta tillkännagivande har eller ska genomföras].*

Referenser

Boverket (2006). Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – en vägledning. Boverket.
Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 2014:24)
Kulturmiljölagen (1988:950) (SFS 2014:694)
Jordabalk (1970:994) (SFS 2015:419)
Miljöbalken (1998:808) (SFS 2014:713)
Naturvårdsverket (2009). Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program. Utgåva 1. Naturvårdsverket.
NFS 2009:1. Naturvårdsverkets allmänna råd om miljöbedömningar av planer och program [till 6 kap. miljöbalken samt förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar]. Naturvårdverkets författningssamling.
Plan- och bygglagen (2010:900) (SFS 2014:477)
Proposition 2003/04:116

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

ANTAGANDEHANDLING

Bygg- och miljönämnden
Samuel Sundin

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för del av Stenskärsområdet, del av fastigheten Stenskär 1:1

Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad den 16 januari 2019
Reviderad den 24 maj 2022

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
Epost
byggochmiljo@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-125 47
Int +46 173 125 47

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

INLEDNING

Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan markägarna och samhället utan också markägarna emellan. Den är juridisk bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett standardförfarande utan planprogram enligt Plan- och bygglagen 2010:900. I planprocessen ingår flera skeden enligt schemat nedan.

Antagandeförslag

Samråd har skett kring ett första förslag till detaljplan (samrådshandling). Därvid har information och synpunkter samlats in från Länsstyrelsen, Lantmäterimyndigheten, kända sakägare, boende som berörs och andra som har ett väsentligt intresse av förslaget. Efter samrådsskedet har planförslaget bearbetats och ställts ut för granskning. Ett granskningsutlåtande har därefter upprättats och revidering har skett på grund av inkomna synpunkter. Efter granskningen antogs planen i Bygg- och miljönämnden i början på 2019. Antagandebeslutet överklagades först till Länsstyrelsen, sedan till Mark- och miljödomstolen (MMD) och avgjordes till slut av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) under 2021 (mål nr 12306-19).

MÖD:s domslut från 2021 innebar att kommunens antagandebeslut från 2019 blev upphävt. De frågor som prövades av MÖD var dels frågan om ytterligare utredning i planen och dels 113 § -förordnandets (byggnadslagen) betydelse för planändringen. När det gäller frågan om ytterligare utredning resonerade domstolen som att den utredning som finns i planen är tillräcklig. Ingen åtgärd har därför tagits av kommunen avseende den frågan. När det gäller 113 § -förordnandet ansåg domstolen dock att kommunen inte tagit skälig hänsyn till de befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållandena på det sätt som krävs enligt 4 kap. 36 § PBL. Mot bakgrund av de bristerna i planen upphävde MÖD kommunens antagandebeslut från 2019.

Det har i andra rättsfall (se t.ex. MÖD 13204--19) framkommit att i det fall då ett beslut om att anta en detaljplan upphävs så görs detaljplaneprocessen endast om i den omfattning som bedöms nödvändig utifrån den felaktighet som orsakade att domstolen upphävde antagandebeslutet av detaljplanen. I huvudsak har den tidigare felaktigheten med detta planförslag varit att planen antogs för tidigt, innan en Lantmäteriförrättning om 113 § kommit till stånd.

Kommunen har därför inväntat resultatet av den förrättningen, som till slut mynnade ut i att förrättningen avslutades helt utan att någon ny gemensamhetsanläggning eller dylikt bildades.

Kommunen anser att bristerna i planen som var gällande vid upphävandet av antagandebeslutet från 2019 nu är hanterade genom avslutet av förrättningsärendet. Lantmäteriförrättningen har inte föranlett några ytterligare ändringar i planhandlingarna utöver att beskriva vad som hänt i ärendet (se avsnittet om 113 § förordnandet längre ner i planbeskrivningen). Hade förrättningsärendet t.ex. mynnat ut i att en gemensamhetsanläggning skapats hade planförslaget behövts omarbetats på ett annat sätt. Men de beskrivningar som nu tillkommit är inte av sådan omfattning att planförslaget behöver ställas ut på en ny granskning; tilläggen påverkar inte själva planförslaget utan beskriver bara vad som hänt. Endast om det sker väsentliga ändringar efter granskningen behöver planförslaget ställas ut på en ny granskning enligt PBL 5 kap. 25 §. Planförslaget kommer därför tas upp för ett nytt antagandebeslut, i kommunfullmäktige.

PLANHANDLINGAR

Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning (kan begäras ut)
- Granskningsutlåtande

UTREDNINGAR

- Naturvärdesinventering, Skogsstyrelsen juni 2017
- VA- och dagvattenutredning, WRS AB 2017-09-15
- Bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan på fridlysta arter, Skogsstyrelsen 2018-05-31

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med planen är att ange områden som kan användas för komplettering av bebyggelsen i Stenskärsområdet, som sedan tidigare omfattas av detaljplan. Den nu upprättade planen anger 5 delområden i olika lägen och dessa kan inrymma upp till 9 fastigheter totalt.

PLANDATA

Planområdets storlek och läge

Stenskärsområdet är beläget i kommunens kustområde, i anslutning till Öregrundsgrepen ca 3,5 km norr om allmänna vägen 1100 mellan riksväg 76 och Öregrund. Planen omfattar 5 delområden med en sammanlagd areal om ca 2,8 ha mark.

Planområdets/Stenskärsområdets läge

Markägoförhållanden

Planen berör fastigheten Stenskär 1:1 som är privatägd.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

Översiktsplanen för Östhammars kommun, antagen 2016, innehåller bland annat en karta som visar framtida mark- och vattenanvändning. Där är Stenskärsområdet betecknat som ett område med utveckling av blandad bebyggelse. Översiktsplanen anger också en målsättning att fler människor skall kunna bosätta sig permanent på landsbygden och i kustområdet. Den nu planerade kompletteringsbebyggelsen synes därför vara förenlig med översiktsplanen. Samtidigt är det viktigt att tillgången till vatten är tillräcklig i de områden som kompletteras, likaså att avloppsfrågan kan lösas tillfredsställande.

Detaljplaner

Stenskärsområdet omfattas av en detaljplan som är fastställd den 20 december 1956. Planen omfattar ett stort markområde och illustrerar ca 130 fastigheter för fritidsbebyggelse. Dessa har sedan blivit avstyckade och flertalet är bebyggda. De nu föreslagna kompletteringarna ligger helt inom den gällande detaljplanen, men på mark som inte ursprungligen var avsedd att bebyggas (allmän plats – park och skogsbruksområde).

Riksintressen

Planområdet ligger inom ett kustområde som är av riksintresse enligt 4 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken (kustområdet från Arkösund till Forsmark). Riksintresseområdet är utpekat i sin helhet utifrån de samlade natur- och kulturvärdena. Enligt 4 kap. 1 § punkt 2 får exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

4 kap. 4 § miljöbalken fokuserar på att reglera ny eller kompletterande fritidsbebyggelse. Inom de utpekade områdena får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna. Avsikten med bestämmelsen är, enligt förarbetena till miljöbalken, att det förhållandevis begränsade utrymme som återstår för ytterligare fritidsbebyggelse bör så långt möjligt nyttjas för andra former av fritidsbyggelse än enskilt ägd bebyggelse. Med kompletteringar avses sådana tillskott till en befintlig bebyggelsegrupp, som innebär att det av fritidsbebyggelse ianspråktagna området inte ökar nämnvärt i omfattning, eller tillskott som innebär en naturlig avrundning av ett befintligt bebyggelseområde. Komplettering av fritidsbebyggelse torde normalt också kunna ske genom förtätning inom befintliga bebyggelseområden.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott har den 6 februari 2017 (Dnr BMN-2017-44, § 5) beslutat att bevilja en ansökan om planbesked. Planarbetet skall hanteras enligt standardförfarande utan planprogram. Nämnden har också beslutat om samråd och granskning av planförslaget enligt reglerna i PBL.

HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER OCH MILJÖBEDÖMNING

Förenlighet med 3,4 och 5 kap Miljöbalken

I 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) anges grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden samt särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden. Här finns bland annat bestämmelser om riksintressen. Riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken inom det aktuella planområdet har redovisats ovan. Föreslagna nya fastigheter är placerade inom ett befintligt bebyggelseområde, mellan befintliga fastigheter och bör därför betraktas som sådan komplettering som medges enligt 4 kap 4 § miljöbalken. I sin helhet bedöms markanvändningen enligt förslaget vara förenlig med bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden enligt miljöbalken 3 och 4 kap. Dessutom är det inte nödvändigtvis fritidsbebyggelse som tillkommer, även om området ursprungligen var tänkt för detta ändamål, utan det är även möjligt att uppföra byggnader för åretruntboende.

Vid planering skall kommuner och myndigheter iaktta miljökvalitetsnormer enligt miljöbalkens 5 kap 3 §. Detaljplanen utformas så att dess genomförande inte leder till att miljökvalitetsnormerna överskrids.

Undersökning gällande miljöpåverkan

Enligt 6 kap. 5 § miljöbalken ska en myndighet eller kommun som upprättar en detaljplan undersöka om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Då det är fråga om förändring inom ett litet område på lokal nivå gör kommunen bedömningen att planens genomförande inte innebär en betydande påverkan på miljön. Kommunen har också använt en checklista för att göra denna undersökning. Länsstyrelsen har i yttrande den 13 juli 2017 meddelat att man delar kommunens bedömning, samtidigt som man lämnat vissa synpunkter gällande närmare utredningar m m. Länsstyrelsen har framfört att föreslagen bebyggelse kan anses förenlig med bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken (komplettering av fritidsbebyggelse), men påpekar att en definitiv bedömning kan göras först när naturvärden har kartlagts. Länsstyrelsen menar också att planen bör innefatta krav på att statusen för miljökvalitetsnormer för ytvatten inte får försämras och en bedömning av hur dessa påverkas. Det krävs en lösning för enskilda vatten- och avloppsanläggningar som inte försämrar vattenkvaliteten. Även dagvatten måste hanteras så att vattenstatusen inte försämras. Likaså måste tillgången till dricksvatten klarläggas. Slutligen påpekar Länsstyrelsen att risken för översvämningar skall hanteras i planarbetet, utifrån nuvarande förhållanden och förväntade havsnivåhöjningar.

Utredningar har gjorts beträffande vattentillgångar och hantering av avloppsvatten och dagvatten, likaså har naturvärden inventerats. Detta behandlas vidare nedan.

BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

Natur

Allmän beskrivning

Stenskärsområdet är flackt till småkuperat och överstiger sällan 10 meter över havet. Terrängen är varierad mellan lägre liggande fuktiga partier med inslag av kärr och högre hällmarker. Berget är i ytan ofta täckt av morän som till betydande del är lerig. Glaciallera täcker lokalt moränen men omfattar endast en liten del av ytan. I sydöstra delen av planområdet finns större sammanhängande områden med svallsand/svallgrus.

Hällmarker präglar betydande delar av Stenskärsområdet *Foto: Andree Dage*

Området ligger inom den naturgeografiska regionen Roslagens kust/skärgård. Det är genombrutet av vägar, diken och bebyggelse, men bebyggelsen är så gles att det ändå är naturen som dominerar. Denna är präglad av landhöjningen och av brukande i form av bete, slåtter och skogsbruk. Floran i området är också tydligt påverkad av kalkhalten i marken, särskilt i lägre liggande delar. Marken är till stor del bevuxet med blandskog, detta gäller både tomtmark och grönområden samt mark där ny bebyggelse föreslås. Skogen är till övervägande del medelålders, med inslag av äldre partier och av igenväxningsmarker.

Skogsmarkens vegetation är till övervägande del av högörtstyp men varierar kraftigt med terrängen, från lavrika marker på hällmarkshöjder till högörtskärr. Floran är överlag kalkpåverkad med betydande inslag av vanligare orkidéer.

Högörtsflora med inslag av orkidéer är vanligt förekommande i området. Till höger i bild björkskog, till vänster planterad granskog. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Naturvärden

En naturvärdesinventering för ett något större område har utförts och denna har bland annat resulterat i två identifierade naturvärdesobjekt, varav ett ligger i direkt anslutning till föreslagen tomtmark. Det berörda området präglas av hällmarksskog med påtagliga inslag av gamla tallar och granar. Inom området påträffades naturvårdsarter knutna till död ved, gammal tall och kalkrik mark. Objektet har getts naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Det finns fyra naturvärdesklasser: från klass 1 som betyder högsta naturvärde till klass 4 som betyder visst naturvärde.

Den fördjupade artinventeringen av orkidéer visade att de fuktigare markerna hade stort inslag av en, för kustområdet, vanlig orkidéflora. En del av arterna är skyddade enligt artskyddsförordningen. Utifrån planhandlingarna bedömer dock Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av denna detaljplan.

Större hackspett har också påträffats vid inventeringen.

I anslutning till beskrivningen av planförslaget nedan redovisas kartor som schematiskt anger naturvärdena i anslutning till de olika delområdena. För en mer detaljerad redovisning hänvisas till naturvärdesinventeringen *(”Naturvärdesinventering enligt Svensk standard, i samband med planerade tomter Stenskär 1:1, Östhammars kommun”, Skogsstyrelsen juni 2017).*

Bedömning av bevarandestatus och risker för påverkan för fridlysta arter

En bedömning har gjorts av samtliga funna arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen.

De arter som bedömts är kärlväxterna Tvåblad, Skogsknipprot, Nattviol, Jungfru Marie nycklar, Nästrot och Skogsnycklar, troligen hybrid. Vidare har Större hackspett, som också den omfattas av artskyddsförordningen, bedömts. De nämnda arterna bedöms ha en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt och den planerade verksamheten riskerar inte att påverka artens bevarandestatus. En liten osäkerhet råder dock beträffande Skogsnycklar, eftersom själva artbestämningen av hybriden också är en osäkerhetsfaktor.

För mer detaljerad information hänvisas till Skogsstyrelsens publikation 2018-05-31 *"PM bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan på fridlysta arter, Stenskär 1:1"*

Naturvärdesobjekt vid delområde 3 (se karta sid 10). Fotot taget mot sydost. Foto Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Bebyggelse

Stenskärsområdet är det äldsta detaljplanerade området för fritidsbebyggelse i Östhammars kommun. Det präglas bland annat av stora fastigheter och väl tilltagna grönområden och bebyggelsen är därför gles. Bebyggelsen varierar kraftigt, från enkla sommarstugor till större hus för åretruntboende. Således har en utveckling skett, genom kompletteringar, tillbyggnader och helt nya hus. Bebyggelsen betjänas av ett vägnät av enkel standard.

Kulturmiljö och fornlämningar

Det finns enstaka hus som är intressanta som representanter för den tidiga fritidshusbebyggelsen, men i stort är bebyggelsen så blandad och förändrad att området inte kan anses ha några särskilda kulturhistoriska värden vad gäller byggnader. Snarare är det planens grundstruktur som är intressant, som exempel på tidig exploatering av kustområdena.

Några fornlämningar är för närvarande inte kända i området.

Miljöförhållanden

Vatten - Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är föreskrifter om lägsta godtagbara kvalitet för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom ett geografiskt område. Normerna används för att reglera den kvalitet på miljön som ska uppnås till en viss tidpunkt, istället för att reglera utsläppsmängder från enskilda källor. Varje vattenförekomst får en miljökvalitetsnorm som anger vilken status den ska ha vid en viss tidpunkt. Havsvattnet som berörs av planförslaget tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt.

Öregrundsgrepen är recipienten för området och klassas som kustvatten. Enligt den senaste mätningen (2015 respektive 2013) uppnås inte god kemisk status i Öregrundsgrepen och den ekologiska statusen bedöms som måttlig. Nuvarande mål är att uppnå god ekologisk status till 2027.

Stenskärsområdets påverkan på kustvatten torde huvudsakligen vara utsläpp från enskilda avlopp. I liten utsträckning påverkas också dagvattnet av bebyggelse och trafik.

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på radonhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Störningar

Stenskärsområdet får betraktas som en lugn och hälsosam miljö, utan problem med luftföroreningar eller bullerstörningar. Någon markförorening är inte heller känd.

Höga vattenstånd/översvämning

All befintlig bebyggelse ligger mer än 2 meter över havsnivån. Någon risk för översvämning som berör bebyggelse bedöms inte finnas, varken nu eller inom överskådlig framtid.

NY DETALJPLAN

Bebyggelseområden

Föreslagna nya bebyggelseområden ligger inom områden som i gällande detaljplan avsatts som allmän plats- park eller skogsbruk. Grönytorna är väl tilltagna i den äldre planen och området synes därför tåla en viss komplettering utan att dess karaktär förvanskas eller framkomligheten i området försämras. Befintliga och föreslagna fastigheter är stora och präglas därför även de av till stor del opåverkad natur.

Bakgrundskarta: ©Lantmäteriet, Gävle 2018. Medgivande MEDGIV -2018-1-05615

Den detaljplan som nu upprättats visar 5 delområden, avsedda att bli kvartersmark. Dessa områden rymmer totalt upp till 9 nya fastigheter, avsedda för bostadsändamål. En detaljplan styr inte hur mycket området utnyttjas för boende, vilket betyder att fastigheterna kan användas för såväl fritids- som åretruntboende.

De föreslagna fastigheterna ligger minst 3 meter över nuvarande nollplan, så risken för översvämning synes vara obefintlig inom överskådlig tid.

Avsikten är att den glesa bebyggelsekaraktären skall bevaras, därför anger planen att fastigheter skall vara minst 2 500 m^2 stora, att byggnadsarean får vara högst 15 % av fastighetsarean och att huvudbyggnader skall placeras minst 6 meter från fastighetsgräns. Komplementbyggnader skall placeras minst 6 meter från gräns mot gata och minst 4,5 meter från annan fastighetsgräns. Byggnader får ha högst två våningar. Vind får inte inredas därutöver.

Några områden har ganska kraftigt sluttande terräng och där kan det vara lämpligt att den ena våningen är en suterrängvåning. Byggnadshöjden får vara högst 7,5 meter för huvudbyggnad och högst 4,5 meter för komplementbyggnad. Byggnadshöjden räknas från den medelnivå som marken har invid byggnaden och upp till skärningen mellan fasadplanet och ett plan som med 45 graders lutning inåt byggnaden berör byggnadens tak.

Planen anger också att byggnader inte får uppföras på vissa områden inom kvartersmark. Skälet till detta är främst att skydda orkidéer så långt möjligt.

Hänsyn till naturvärden, friluftsliv och växt- och djurliv

Som nämnts ovan tas en del av tidigare planlagd parkmark i anspråk som tomtmark. Stora ytor kommer dock fortfarande att vara naturmark, opåverkade av bebyggelse. Erfarenhetsmässigt bevaras betydande delar av naturvärdena även inom tomtmark, i de flesta fall. Strandområden påverkas inte av den aktuella planeringen, utan dessa är fortsatt tillgängliga för de boende och allmänheten. I den äldre planen finns också områden för båtplatser avsatta och dessa har delvis utnyttjats för brygganläggningar, båthus m m.

De nya fastigheterna är belägna inom ”luckor” i den befintliga bebyggelsen. Ett av områdena, nr 3 enligt översiktskartan nedan, ligger i direkt anslutning till ett identifierat naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Området har i planen avgränsats så att det ligger utanför naturvårdsobjektet, enligt de gränser för objektet som anges i naturvärdesinventeringen. Flertalet av de föreslagna områdena som berörs har betydande inslag av orkidéer och gamla tallar. Nya fastigheter och nya byggnader kommer att påverka dessa värden, men eftersom fastigheterna blir så stora kan man anta att en betydande del av vegetationen bevaras även inom tomtmark. För att understryka vikten av bevarad vegetation har planen en särskild bestämmelse som säger att träd med en stamdiameter överstigande 15 cm en meter över marknivån inte får fällas utan särskilt tillstånd (marklov). Mer om detta anges under rubriken Administrativa frågor nedan.

Orkidéerna är skyddade enligt artskyddsförordningen § 8, det vill säga nationell fridlysning. De är också bedömda som livskraftiga enligt den svenska rödlistekategoriseringen. Att arterna är fridlysta innebär att det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna och att ta bort eller skada frön eller andra delar inom tomtmark. De orkidéer som återfinns är tvåblad, skogsknipprot, nattviol, jungfru Marie nycklar, nästrot och skogsnycklar. Vanligast förekommande är tvåblad. Arterna bedöms ha en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt. Ett genomförande av planen i enlighet med utformning i plankarta och planbeskrivning, bedöms inte riskera att påverka dessa arters bevarandestatus.

I naturvärdesinventeringen har det gjorts en bedömning av hur växt- och djurliv påverkas av att den oexploaterade marken mellan befintliga fastigheter minskar. Den övergripande bedömningen är att fritidshusområdets karaktär, med stora inslag av naturmark på fastigheterna, gör att även tomtmarken i nuläget har bibehållen funktion för växt- och djurliv knutna

till skog och hagmark. Detta gör att skillnaden mellan fastigheter och annan mark i dagsläget inte är så stor. Vägnätet med sina diken och vägområden utgör förmodligen spridningskorridorer och vandringsstråk för en del växter och djur. För många störningskänsliga arter är området redan i dagsläget för exploaterat och ytterligare exploatering i föreslagen omfattning påverkar dem därför inte.

Den aktuella planen är utformad så att det i flertalet fall finns kvar grönområden i anslutning till de nya fastigheterna. Syftet med dessa är att de både skall möjliggöra för människor att röra sig genom området och utgöra ”naturkorridorer” för växt- och djurlivet.

Vid delområde 1 berörs bland annat en stig. Området kan också enligt naturvärdesinventeringen möjligen ha viss funktion som stråk mot vattnet via diken och fuktstråk. En exploatering som medför minskat grönsläpp har i första hand betydelse för de människor som nyttjar stigen och har begränsad påverkan på växt- och djurliv. Ett ca 10 meter brett stråk, som säkerställer möjligheten till passage, finns kvar utanför denna detaljplan som parkmark i den intilliggande planen.

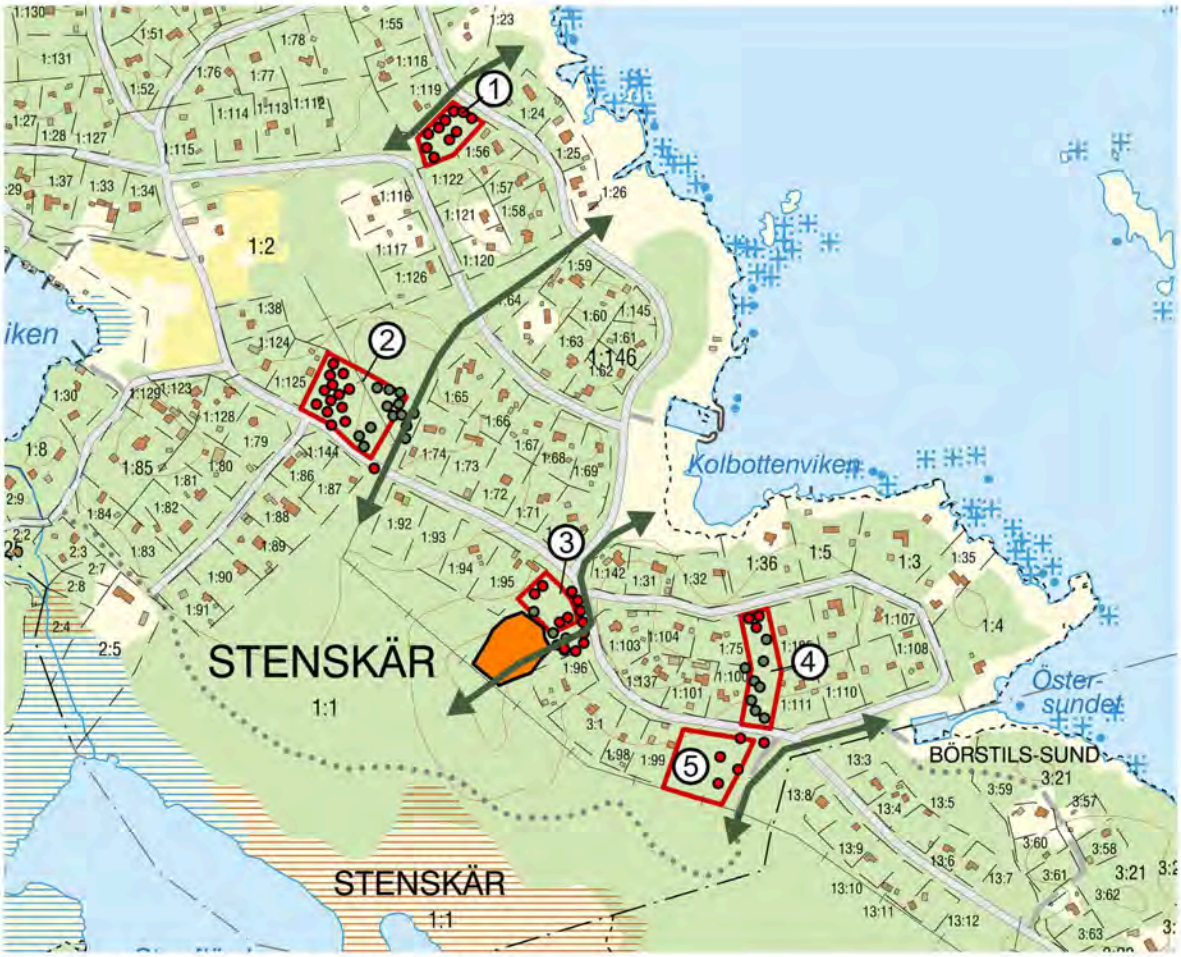

Naturvärden i anslutning till föreslagna nya tomtområden
(förenklad bild, se även naturvärdesinventering)

Bakgrundskarta: © Lantmäteriet, Gävle 2018. Medgivande MEDGIV -2018-1-05615

Sydost om delområde 2 finns en luftledning. Ledningsgator har ofta funktion som spridningsstråk för växter och djur, från insekter till större djur. Här anger planen ett ca 30 meter brett stråk, vilket bedöms innebära att exploateringens inverkan på möjlighet till spridning för växer och djur blir måttlig.

Delområde 3 ligger som nämnts i direkt anslutning till ett identifierat naturvärdesobjekt. I södra delen, i huvudsak utanför planerad fastighet, finns större inslag av kärr och fuktig mark och här är flera orkidéarter påträffade. Här finns den huvudsakliga funktionen som grönsläpp och spridnings-/vandringskorridor. Kvartersmarkens omfattning har begränsats så att denna funktion bedöms kunna kvarstå.

I anslutning till delområde 4 har inget grönstråk lagts in i planen. Området bedöms inte ha så stor betydelse som spridningskorridor och det synes inte heller användas av gående i någon högre utsträckning. Av större betydelse är troligen ett naturligt fuktstråk med inslag av alsumpskog mellan Stenfjärden och Östersundet strax sydost om områdena 4 och 5.

Sydost om delområde 5 finns en skogsväg och här kommer det att finns ett väl tilltaget grönområde även efter det att planen har genomförts.

Gator och trafik

Vägnätet är av enkel standard. Nya fastigheter är planerade utmed befintliga vägar och några förändringar i vägnätet planeras inte. Parkering sker på tomtmark. För underhåll av det enskilda vägnätet finns en vägförening och varje fastighetsägare svarar för en del av kostnaden.

Avståndet till allmänna vägen 1100 är ca 3,5 km. Där finns också hållplats med bussförbindelser mot Öregrund och mot Östhammar – Uppsala.

Vägnätet håller en enkel standard. Bebyggelsen är gles och naturmarken till stor del bevarad. Foto Per Andersson

Service

Närmaste serviceutbud i form av butiker, skola, apotek, vårdcentral m m finns i Öregrund, ca 10 km från Stenskär. Skolbarn måste erbjudas skolskjuts.

Teknisk försörjning

Vatten

Frågan om vatten och avlopp har utretts av WRS AB.

När det gäller vattentillgångar är det generellt så att de geologiska förhållandena i området endast medger ett tämligen begränsat grundvattenlager. Berggrunden rymmer begränsade vattenmängder och tillskott av nedsipprande vatten från jordlager är närmast en förutsättning för större grundvattenuttag ur berg. Jordmäktigheterna i Stenskär är relativt måttliga utom i söder. Jordlagren är dock ställvis gynnsamma för infiltration, speciellt i de mer utbredda områdena med svallsand/svallgrus som finns i sydost. Beräkningar visar att vattentillgången och nybildningen av grundvatten inom planområdet räcker för den nuvarande och tillkommande bebyggelsen (beräknat på 10 fastigheter) såväl under normalår som torrår. Förhållandena gynnas av förhållandevis stora fastigheter samt områden med svallsand. Beräkningen är gjord utifrån ett scenario där alla fastigheter blivit permanentbebodda och med hög vattenförbrukning, vilket torde ligga långt fram i tiden.

Den tillkommande bebyggelsen avses att erhålla vatten från enskilda brunnar för varje fastighet. Det går inte att uttala sig säkert om vattenmängden på varje enskild fastighet men vattenmängden totalt är helt tillräcklig.

Kvalitetsmässigt utgör hela norra Uppland ett riskområde för erhållande av salt grundvatten. Det är därför av stor betydelse att tillkommande brunnar i Stenskär inte görs för djupa, helst inte djupare än 60 m eftersom sannolikheten för salt grundvatten ökar kraftigt med brunnsdjup och vattenuttag. Sannolikheten för salt grundvatten i Stenskär bedöms vara omkring 10 % högre än generellt i Uppland.

Det är väsentligt att den begränsade vattentillgången och risken för salt grundvatten beaktas vid val av sanitetsutrustning; exempelvis bör eventuella vattenklosetter vara snålspolande.

Avlopp

Eftersom området är, och kommer att förbli, glest bebyggt och de nya fastigheterna ligger utspridda är enskilda anläggningar den mest realistiska lösningen för att ta hand om avloppsvatten (spillvatten).

Enligt kommunens VA-strategi ska källsorterat avlopp prioriteras i hela kommunen utanför kommunalt verksamhetsområde. För att uppnå miljökvalitetsnormerna med enskilda avlopp krävs ökad användning av lösningar som inte belastar vattenrecipienter med näringsämnen. Genom att skilja toalettavfallet från övrigt hushållsavlopp kan övergödningen av ytvatten i kommunen minska. För avloppen i Stenskär ställer kommunen krav på 90 % reduktion av BOD (syreförbrukande ämnen), 90 % reduktion av fosfor samt 50 % reduktion av kväve, vilket motsvarar hög skyddsnivå enligt Havs- och Vattenmyndighetens allmänna råd.

Det finns ofta flera alternativa tekniska lösningar som uppfyller kraven, och vilken avloppslösning som är mest lämplig i det specifika fallet beror av flera olika faktorer, t.ex. markförhållanden och användarens önskemål. De alternativ som bedömts intressanta är:

A. Klosettvatten till tank och lokal BDT-behandling.

B. Torra urinsorterande toaletter och lokal BDT-behandling.

C. Kemisk fällning och biologisk behandling i markbädd med tät botten

Alla tre beskrivna alternativen är möjliga i Stenskär. Vilket man slutligen väljer beror på fastighetens förutsättningar och fastighetsägarens önskemål. Innan avloppet kan anläggas behöver man ansöka om och få tillstånd hos kommunen.

Infiltration av blandat avlopp (inklusive WC) ska undvikas helt i Stenskär. Infiltration även av BDT-vatten bör helst undvikas på fastigheter i södra delen av området då detta område består av mark med hög genomsläpplighet. Markbäddar för BDT-vatten kan vara ett alternativ här.

Dagvatten

Takvatten från befintliga hus samlas upp i regntunnor eller leds ut på gräsmatta eller skogsmark och infiltreras till största delen på fastigheten. Dagvatten från vägarna i området samlas upp i vägdiken, som också avvattnar angränsande skogsmark och kvartersmark. Det finns även större skogsdiken som ansluter till vägdikena.

En aktuell strävan i Östhammars kommun är att utveckla system för lokalt omhändertagande för att fördröja och reducera dagvattenmängderna och avlasta recipienterna från de föroreningar som följer med dagvattnet (Översiktsplan 2016). Enligt kommunens VA-strategi från 2012, ska dagvatten tas om hand genom lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) med infiltration. Kommunen vill aktivt styra mot LOD med infiltration, särskilt när man bygger i kustnära områden med mycket berg i dagen, för att minska risken för grundvattenbrist.

Genom att bebygga naturmark kommer dagvattenflödet från de planerade fastigheterna att öka något. Det rör sig om en ökning på upp till tre till fyra gånger dagens flöde enligt teoretiska beräkningar före och efter exploatering. Beräkningar har gjorts med avseende på vart och ett av de aktuella bebyggelseområdena och anger den ökning som dikena behöver vara dimensionerade för om takvattnet leds direkt ut till diket och inga fördröjande åtgärder görs på tomterna. Beräkningarna avser således det fall då inget särskilt omhändertagande sker på tomterna, det vill säga utan fördröjning av takvatten på tomten genom t.ex. utkastare och infiltration. Detta är dock en ganska liten del av det totala flödet från hela området och om dagvattnet i huvudsak kommer att infiltrera på tomten, genom att ha utkastare och till och med kanske stenkista för infiltration av dagvatten, kommer siffran ligga närmare den avrinning som sker från en skogsmark och inte ge upphov till några större ökningar av dagvattenflöden till havet.

För Stenskärsområdet som helhet förändras således inte dagvattensituationen nämnvärt med den planerade bebyggelsen. Sannolikt är det endast små ytor som kommer att hårdgöras och de flesta nya områdena är av skogsmarkskaraktär med lutningar som gör det möjligt avleda vatten på ett naturligt sätt. I rekommendationer nedan betonas att dagvatten aktivt bör tas om hand lokalt genom att så långt möjligt filtreras ned i marken på den plats där det uppkommer, så kallat LOD (Lokalt omhändertagande av dagvatten).

De planerade fastigheternas påverkan på dagvattnets kvalitet bedöms bli obetydlig. Belastningen av kväve, fosfor, oljeföroreningar och tungmetaller kommer att öka något i och med att fastigheterna bebyggs och bebos, men från mycket låga belastningar idag. Om dagvatten tillåts infiltrera på fastigheten, så sker en mycket bra rening i marken.

För bästa hantering av dagvatten rekommenderas följande:

- Uppfarter för bilar, trädgårdsgångar o.s.v. görs genomsläppliga, vanligen grusade. Det är viktigt att vatten från hårdgjorda ytor avleds till angränsande naturmark och inte direkt till vägdiken eller andra diken.
- Dagvatten från taken leds bort från huset via utkastare på gräsmattan. Det är viktigt att tomten anläggs så att den lutar bort från huset. Detta är den vanligaste lösningen för de befintliga husen i området. Stenkista kan också användas för att leda ner vattnet i marken.
- För att minska på uttaget av grundvatten, särskilt sommartid, kan takvattnet med fördel samlas upp i regntunnor för bevattning av gräsmattor, planteringar och blommor.
- Vid behov, t ex då dagvatten riskerar att påverka grannliggande fastigheter, kan avskärande dränering anläggas. En rekommendation är att i samband med avstyckning av nya fastigheter, göra en översyn av vägdiken och dagvattentrummor i de aktuella kvarteren för att underlätta bortledning av den ökade avrinningen som ökad bebyggelse kan medföra.

Eftersom det är viktigt att dagvatten så långt möjligt tas om hand lokalt, på den egna fastigheten, har en särskild bestämmelse lagts in i planen. Bestämmelsen säger att utöver den area som bebyggelsen upptar får högst 10 % av fastighetsarean hårdgöras med material som inte har god vattengenomsläpplighet, till exempel asfalt.

El, tele och bredband

Området bedöms kunna anslutas till el- och telenätet samt bredband. Befintliga kraftledningar berör områdena 1, 2 och 4 (numrering enligt karta tidigare i denna beskrivning). För att fastigheterna skall bli lämpliga för bebyggelse bör ledningar flyttas och lämpligen grävas ner. Utrymme för detta finns i ett stråk sydost om område 2. Inom områdena 1 och 4 har utrymme reserverats för svagströmsledningar inom kvartersmark, som luftledning eller nedgrävd kabel. En bestämmelse om detta finns angiven på plankartan. Överläggningar sker med Vattenfall Eldistribution AB i dessa frågor.

Uppvärmning

Uppvärmning sker genom enskilda anläggningar.

Avfall

Avfall ska hanteras enligt de föreskrifter om avfallshantering som finns sammanställda i ”Renhållningsordning för Östhammars kommun”. Avstånd mellan hämtningsställe och avfallsutrymme ska vara högst 10 meter och renhållningsfordon ska kunna angöra från gatan utan backningsrörelser.

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 10 år från den dag den vinner laga kraft.

Huvudmannaskap

Aktuell detaljplan omfattar inte någon allmän plats. Allmän plats enligt den äldre planen för Stenskärsområdet, det vill säga utanför de områden som nu får en ny detaljplan, har enskilt huvudmannaskap.

Strandskydd

Strandskyddet är upphävt i den gällande detaljplanen för Stenskärsområdet. De nu föreslagna bebyggelseområdena berör inte mark som vid en omprövning skulle omfattas av strandskydd, eftersom avståndet till strandlinjen är minst 100 meter.

Särskilt förordnande – 113 § byggnadslagen

Vid beslut om fastställelse av detaljplanen för Stenskär den 22 december 1955 förordnade Länsstyrelsen i Stockholms län enligt 113 § dåvarande byggnadslagen att ägarna av fastigheterna Stenskär 1:1 och 1:2 skall utan ersättning upplåta all den inom samma fastigheter belägna, obebyggda, mark som i detaljplanen upptagits som väg eller annan allmän plats.

Förordnandet enligt 113 § byggnadslagen fördes över till PBL, senast i 6 kap. 5 §, men har enligt övergångsbestämmelser i PBL (SFS 2014:900) upphört att gälla första januari 2019. En ansökan om att ta mark i anspråk med stöd av detta förordnande inkom till Lantmäteriet före utgången av 2018 (alltså i tid, innan övergångsbestämmelserna upphörde). Innan den ansökan hade avgjorts av Lantmäteriet så antog dock kommunen denna detaljplan 2019. Antagandebeslutet överklagades bland annat på grunden att 113 § -förordnandet hade hanterats felaktigt av kommunen. Denna fråga prövades av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) 2021.

I domskälen har MÖD gjort gällande att kommunen inte tagit skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden, eftersom det finns fastighetsägare i området som stödjer sig på 113 § för att ansöka om att ta markområden inom planen i anspråk. Om den nya detaljplanen hade börjat gälla innan deras ansökan har prövats skulle de inte längre kunna stödja sig på 113 §, och därmed hade deras möjlighet att tillförsäkra sig långsiktigt trygga förhållanden försvunnit. Ansökan om att ta områden i anspråk inskickades till Lantmäteriet före utgången av 2018, och beskrivs enligt nedan i domskälen:

> *Lantmäteriförrättningen har vilandeförklarats i avvaktan på prövningen av planändringen eftersom det har betydelse för inrättandet av gemensamhetsanläggningen och dess omfattning vilka områden som utgör allmän plats i planområdet. Det står i nuläget visserligen inte klart att samtliga förutsättningar för att inrätta en gemensamhetsanläggning är uppfyllda eller vilka områden som i så fall slutligen ska omfattas av denna. Innan saken har prövats kan dock de fastighetsägare som stödjer sig på 113 § -förordnandets rätt för dem att ta markområdena i anspråk inte anses ha fått någon rimlig möjlighet att tillförsäkra sig långsiktigt trygga förhållanden.*

> *Under sådana förhållanden kan kommunen vid antagandet av planändringen inte anses ha tagit skälig hänsyn till de befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållandena på det som krävs enligt 4 kap. 36 § PBL. Detaljplanen ska därmed upphävas.*

Den huvudsakliga frågan i målet var därför enligt MÖD om kommunen i tillräcklig utsträckning har beaktat 113 § -förordnandet i samband med att markområden får tas i anspråk för bostadsbebyggande istället för allmän plats. Eftersom lantmäteriförrättning avseende inrättande av en gemensamhetsanläggning för ianspråktagande av områdena inleddes före utgången av 2018 gäller 113 § -förordnandet fram tills det att förrättningsärendet är slutligt avgjort.

Förrättningsärendet är sedan 17 maj 2022 slutligt avgjort, genom att de som ansökte drog tillbaka sin ansökan hos Lantmäteriet. Ingen gemensamhetsanläggning eller dylikt har bildats som ett resultat av förrättningsärendet. På grund av övergångsbestämmelserna i PBL (SFS 2014:900) om att 113 § -förordnanden upphör att gälla första januari 2019 är det inte längre möjligt att ansöka om nya förrättningsärenden inom området med stöd av 113 § byggnadslagen. Alltså är möjligheterna att använda sig av 113 § inom detta planområde nu uttömda. Kommunen anser därför att man nu i detta skede har beaktat 113 § -förordnandet i tillräcklig utsträckning. Detaljplanen tas därför upp för ett nytt antagandebeslut.

Ändrad lovplikt

Enligt en särskild bestämmelse i planen får träd med en stamdiameter överstigande 15 cm en meter över marknivån inte fällas utan särskilt tillstånd (marklov). Syftet med bestämmelsen är att verka för att bevara naturlandskapet även på tomtmark. Åtgärder torde i första hand bli aktuella i samband med nybyggnad på fastigheterna och då kan marklov lämpligen sökas för hela den avverkning som bedöms erforderlig. Myndigheten samråder därvid med någon sakkunnig inom naturvårdsfrågor.

Övrigt

Planen innehåller en administrativ bestämmelse om att planavgift inte skall tas ut vid bygglovsprövning, eftersom markägaren bekostar planarbetet.

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Planarbetet är organiserat så att ägaren till fastigheten Stenskär 1:1 (exploatören) svarar för upprättande av planhandlingar och bekostar dessa. Kommunen svarar för handläggningen av planärendet, det vill säga kommunen tillser att samråd och granskning sker enligt bestämmelser i plan- och bygglagen, att erforderliga beslut tas och att planens antagande prövas.

Beträffande genomförandet på marken är det först exploatören och sedan enskilda ägare till nya fastigheter som tar alla initiativ och ansvarar för att erforderliga tillstånd inhämtas.

Kommunen är inte huvudman för någon allmän plats i området och har ingen annan roll i genomförandet än som tillståndsmyndighet när det gäller avloppsanläggningar, bygglov m.m.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

När planen vunnit laga kraft kan exploatören ansöka om avstyckning av nya fastigheter hos Lantmäteriet. Dessa fastigheter kan sedan säljas och köparen övertar ansvaret för fastigheternas användning. Befintliga fastigheter berörs inte på annat sätt än att de i några fall får gemensam gräns med nya fastigheter. Nya fastigheter ges i samband med lantmäteriförrättning andelstal i vägförening, vilket angör hur stor del av vägunderhållet som fastighetsägaren skall bekosta.

Tekniska frågor och miljöfrågor

Exploatören har låtit utreda frågor om vattentillgång, avloppslösningar och dagvattenhantering i området. När det gäller enskilda fastigheter blir det varje fastighetsägare som svarar för detaljprojektering och tekniskt utförande samt att tillstånd söks. Alternativt kan exploatören utföra detta innan en fastighet säljs.

Som nämnts behöver kraftledningar flyttas och lämpligen grävas ner. Denna fråga får lösas i samråd mellan ledningsinnehavaren och exploatören.

Utifrån planhandlingarna bedömer Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av denna detaljplan. Exploatören bör dock samråda ytterligare med Länsstyrelsen i denna fråga.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Miljökonsekvenser

Naturmiljö - Friluftsliv och rekreation

Genomförandet av planen innebär att en del naturmark tas i anspråk som kvartersmark och blir bebyggd. Konsekvenserna av detta framgår till en del av den naturvärdesinventering som utförts och refererats ovan. Förändringarna bedöms inte bli så påtagliga eftersom det bara är en liten del av området som omvandlas till tomtmark och denna mark kan i flertalet fall antas behålla en stor del av sin naturnära karaktär, även om den kommer att utgöra privat område.

Fastigheter kan inhägnas och bostäder har en hemfridszon och detta innebär att tillgången till naturmark som är allmän plats minskar något. I planen har dock beaktats att det skall vara möjligt att röra sig genom området, t ex till strandområden.

Naturområden och spridningskorridorer har analyserats i naturvärdesinventeringen och konsekvenserna för växt- och djurlivet bedöms bli små.

Påverkan på luft- och vattenmiljön

Planen kommer att medföra en liten ökning av transporter i området. Likaså kan vedeldning bli mer vanligt. Detta kan också bli konsekvensen om fler bosätter sig permanent i området. Förändringarna bedöms dock inte medföra någon märkbar eller hälsofarlig påverkan på luftmiljön.

Avloppsanläggningar skall utföras så att de ger en hög skyddsnivå och inte belastar recipienten ytterligare. De planerade fastigheternas påverkan på dagvattnets kvalitet bedöms vara liten. Om dagvatten tillåts infiltrera på fastigheten, så sker en mycket bra rening i marken.

Ekonomiska konsekvenser

Den bebyggelsekomplettering som planeras bedöms inte påverka fastighetsvärdena i området. En mindre ökning av antalet boende i området kan ha positiva konsekvenser med tanke på bevakning av området, socialt liv m m. Fler boende innebär också att fler delar på kostnader för bland underhåll av vägar och gemensamma platser.

MEDVERKANDE VID PLANENS UPPRÄTTANDE

Andree Dage, planenheten Östhammars kommun
Samuel Sundin, planenheten Östhammars kommun

Per Andersson, Kreaplan arkitektkontor (konsultstöd)

Senny Ennerfors
Vik. Planchef

Samuel Sundin
Planarkitekt

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Bygg- och miljönämnden
Samuel Sundin

ANTAGANDEHANDLING

Granskningsutlåtande

för förslag till detaljplan för

del av Stenskär 1:1
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättat den 16 januari 2019
Reviderad den 5 maj 2022

För att göra det tydligt vad som har förändrats sedan förra gången granskningsutlåtandet skickades ut har alla ändringar markerats med grå överstrykning. De stycken som inte har en grå markering är samma som de var när detta dokument först upprättades 2019.

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
MAIL
byggochmiljo@ost-hammar.se
www.ostham-mar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Planförfarandet

Förslag till detaljplan för del av Stenskär 1:1, upprättat den 20 juni 2018, utgjorde underlag för granskning under perioden 4 juli – 15 augusti 2018. Detaljplanen hanteras med standardförfarande enligt plan- och bygglagen (PBL) 2010:900.

Berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen har underrättats och beretts tillfälle att yttra sig. Planhandlingarna har under granskningstiden varit tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar och på kommunens hemsida. En kungörelse om granskning publicerades i Uppsala Nya Tidning den 29 juni och 4 juli 2018 samt i lokaltidningarna Östra Uppland och Annonsnytt den 4 juli 2018.

I detta granskningsutlåtande redovisas de yttranden som inkommit under granskningstiden. Samtliga yttranden sammanfattas och kommenteras. Här sammanfattas även vilka revideringar som sker i planhandlingarna innan detaljplanen antas.

Privatpersoners namn samt fastighetsbeteckningar har i detta utlåtande plockats bort på grund av dataskyddsförordningen (GDPR). Fullständiga yttranden finns att tillgå på bygg- och miljöförvaltningen på Östhammars kommun.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Lantmäteriet tar upp frågor om genomförandebeskrivning, förändringar gentemot gällande detaljplan m m.

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån de frågor som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter som framfördes i samrådsskedet angående artskydd blivit tillgodosedda. Utifrån planhandlingarna bedömer Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av detaljplanen.

Det har inkommit yttranden från 45 *privatpersoner* som är kritiska till planförslaget. Det gäller ianspråktagande av grönområden, farhågor om en utveckling mot ytterligare exploatering och kritik mot kommunens hantering av ärendet. Det ställs också frågor om huruvida det är en ny detaljplan eller en ändring av detaljplan. Planen påstås vara otydlig.

Det påstås att syftet som anges i den gällande detaljplanen inte får ändras, man diskuterar användning och skötsel av grönområden, påverkan på kommunens ekonomi och fastighetsvärden.

Rätten till allmän plats och ett förordnande enligt 113 § byggnadslagen påtalas.

Vatten- och avloppslösningar ifrågasätts och särskild kritik riktas mot att dagvattenflödena kommer att öka på en befintlig fastighet.

Andra frågor som tas upp är särskilda naturvärden, trafik, huvudmannaskap, båtplatser och störningar under byggtiden.

Slutligen har också *positiva* synpunkter inkommit. Sammanlagt *71 personer* har undertecknat skrivelser där det framförs att de anser att planförslaget skall genomföras. De menar också att allmänna platser sköts bra idag.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Inkomna yttranden med kommentarer

Totalt inkom 50 yttranden under granskningen.

Remissinstans	Ankomst-stämplat	Yttrande utan erinran	Yttrande med synpunkter på planförslaget	Sakägare enligt fastighetsförteckning	Synpunkter som ej tillgodosetts
Myndigheter och regionala organ					
1. Lantmäteriet	2018-07-09		x		
2. Uppsala brandförsvar	2018-07-27	x			
3. Länsstyrelsen	2018-08-15	x			
4. Kommunstyrelsen	2018-09-19	x			
Föreningar, organisationer, företag					
5. Gästrike Vatten AB	2018-08-10	x			
Privatpersoner					
6. (Person 1)	2018-07-26		x	x	x
7. (Person 2)	2018-07-30		x	x	x
8. (Person 3)	2018-07-30		x	x	x
9. (Person 4)	2018-08-01		x		x
10. (Person 5)	2018-08-02		x		x
11. (Person 6)	2018-08-04		x		x
12. (Person 7)	2018-08-05		x		x
13. (Person 8)	2018-08-05		x		x
14. (Person 9)	2018-08-06		x		x
15. (Person 10 och 11)	2018-08-06	x			
16. (Person 12)	2018-08-07		x		x
17. (Person 13 och 14)	2018-08-08	x			
18. (Person 1)	2018-08-08		x	x	x
19. (Person 15)	2018-08-08	x			
20. (Person 16)	2018-08-08	x			
21. Listor med 49 underskrifter	2018-08-08	x			
22. (Person 17)	2018-08-09		x		x
23. (Person 5)	2018-08-09		x		x
24. (Person 18)	2018-08-13		x		x
25. (Person 19)	2018-08-13		x		x
26. (Person 20)	2018-08-13		x		x
27. (Person 21)	2018-08-13		x		x
28. (Person 22 och 23)	2018-08-13		x	x	x
29. (Person 24)	2018-08-13		x		x
30. (Person 25 och 26)	2018-08-13		x		x
31. (Person 27)	2018-08-13		x		x
32. Listor med 22 underskrifter	2018-08-13	x			
33. (Person 28 och 29)	2018-08-14		x		x
34. (Person 30)	2018-08-14		x		x
35. (Person 31)	2018-08-14		x		x
36. (Person 32)	2018-08-15		x		x
37. (Person 33)	2018-08-15		x		x
38. (Person 34)	2018-08-15		x		x
39. (Person 35)	2018-08-15		x	x	x
40. (Person 36 och 37)	2018-08-15		x		x
41. (Person 38)	2018-08-15		x		x
42. (Person 39 och 40)	2018-08-15		x		x
43. (Person 41 och 42)	2018-08-15		x	x	x
44. (Person 43)	2018-08-15		x		x

45. (Person 44 och 45)	2018-08-15		x		x
46. (Person 46 och 47)	2018-08-15		x		x
47. (Person 48)	2018-08-15		x		x
48. (Person 49 och 50)	2018-08-15		x		x
49. (Person 51)	2018-08-16		x		x
50. (Person 34)	2018-08-21		x		x

I detta dokument sammanfattas de inkomna yttranden och kommenteras. Samtliga originalyttranden hålls tillgängliga på sektor samhälle i Östhammars kommun.

Myndigheter och regionala organ

1. Lantmäteriet

Lantmäteriet konstaterar att minsta fastighetsstorlek är reglerad till 2 500 kvm och menar att detta bör ses över om det är viktigt att skydda naturvärden. Lantmäteriet framför vidare att markreservat för ledningar (l- eller u-område) måste avgränsas på plankartan. För att öka förståelsen och läsbarheten bör markreservaten l och u redovisas separat.

Här utöver framför Lantmäteriet följande:

Planen bör redovisa hur förordnande enligt 113 § byggnadslagen hanteras.

Nybildade fastigheter kommer att anslutas till Stenskär ga:1 och tilldelas andelstal i gemensamhetsanläggningen.

Man bör i texten skilja mellan orden ”tomt” och ”fastighet” i planbeskrivningen.

I planbeskrivningen står det att ett 10 meter brett stråk med allmän plats reserverats i planen. Detta syns inte på plankartan och kan uppfattas fel.

Kommentar:

Det framgår av Lantmäteriets yttrande inte varför minsta fastighetsstorlek bör ses över och hur det berör naturvärden. 2 500 kvadratmeter får anses vara normalt i den här typen av områden.

På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Beteckningen lu bör vara användbar eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.

Planbeskrivningen kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

När det gäller användningen av orden ”tomt” och ”fastighet” är det sådant som redan är ändrat i granskningshandlingarna. Det framgår bland annat att det 10 meter breda stråket ligger utanför aktuellt planområde.

2. Uppsala brandförsvar

Brandförsvaret har inget att erinra.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

3. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån de frågor som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter som framfördes i samrådsskedet angående artskydd blivit tillgodosedda. Utifrån planhandlingarna bedömer Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av detaljplanen.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

4. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

Föreningar, organisationer, företag

5. Gästrike Vatten AB

Gästrike Vatten har inget att erinra.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

Privatpersoner

Då det inkommit ett stort antal yttranden från privatpersoner (sakägare och andra boende i området) sammanfattas synpunkter under rubriker nedan.

Inga erinringar

Yttranden nr 15, 17, 19, 20, 21 (listor med 48 namnunderskrifter)

I några yttranden framhålls särskilt att allmän plats-marken sköts bra.

Motsätter sig planen utan närmare motivering

Yttranden nr

9, 12, 14, 16, 39, 43, 44, 46

I dessa yttranden framförs kort att man motsätter sig förslaget att grönområden kan omvandlas till villatomter.

Allmänt om exploateringen och grönområden

Yttranden nr 6, 7, 8, 10, 11, 13, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 46, 48, 49, 50

Det framförs i alla dessa yttranden ett motstånd mot att grönområden kan omvandlas till villatomter. Tillgången på grönområden bör inte minska. De är viktiga för återhämtning, hälsa och välbefinnande. Rekreationsmöjligheterna påverkas generellt på det som är allmänning idag. Det kan gälla bärplockning, skidåkning, promenader m m. Grönområdena är även viktiga för djur och natur, inte minst med de pågående klimatförändringarna. Många strandnära områden är redan idag omgärdade av elstängsel för att hålla inne kor som betar för ett öppet landskap, men håller ute de

människor som inte vågar gå in. Därför är det svårt att acceptera en ytterligare minskning av grönområdena.

Många anser att området skall behållas för fritidsbostäder. Stenskärsborna är inte tillfrågade i frågan om förtätning och omvandling av Stenskärsområdet till permanentboende. Det finns en risk att området ändrar karaktär från fritidshusområde till villaområde. I ett yttrande yrkar man på avslag i första hand, i andra hand på att avstyckningar skall gälla fritidsbebyggelse.

Ett förslag som inkommit är att eventuell förtätning bör ske genom frivillig tomtdelning, inte genom att ta bort parkmark.

En motivering till behovet av ytterligare bebyggelse i Stenskärsområdet efterlyses.

I en skrivelse framförs särskilt att planen stoppar passager och begränsar rörelsefriheten och det redovisas detaljerade synpunkter och konkreta ändringsförslag när det gäller grönsläpp. Det finns ett stråk mellan 1:32 och 1:36 med allmän plats i gällande plan. Därför borde det också vara ett stråk genom område 4 söder därom.

Några befarar att det kan uppstå en tudelning bland fastighetsägarna i området, mellan de som är för och de som är emot planförslaget.

Kommentar:

Den föreslagna detaljplanen medger endast en liten komplettering inom Stenskärsområdet som inte bedöms förändra områdets karaktär i väsentlig utsträckning och som gör att det fortfarande är möjligt att röra sig inom stora naturområden. Ca 6 % av fastigheten Stenskär 1:1 förändras från allmän plats till tomtmark.

Man skiljer inte mellan fritidsboende och boende året runt i planbestämmelser och utnyttjandet för boende styrs inte av planer eller lagstiftning. Den beteckning som skall användas i en detaljplan är endast "bostäder" (B). Detta betyder att tillkommande bebyggelse kan bli både fritidshus och hus för permanentboende. Det är samma bestämmelse som i hela den gällande planen för Stenskärsområdet. Varje fastighetsägare har, om så önskas, rätt att omvandla sitt fritidshus till permanentbostad och det har delvis redan skett. De gränser som kan sättas i en detaljplan gäller främst byggnaders storlek. Byggnaders storlek är mer begränsad inom de nya fastigheter som kan bildas än de är i gällande detaljplan.

Planförslaget är upprättat med stöd av översiktsplanen som utpekar Stenskärsområdet som ett område för utveckling av blandad bebyggelse. Översiktsplanen är kommunens ställningstagande vad gäller bebyggelseutveckling och den anger också en målsättning att fler människor skall kunna bosätta sig permanent på landsbygden och i kustområdet. Stenskär kan betraktas som ett sådant område. Detta är kommunens motivering till att anta aktuell detaljplan.

Passager, s k "grönsläpp", har studerats särskilt i naturvärdesinventeringen och vid utformningen av detaljplaneförslaget. En bedömning av vad som är en lämplig grönstruktur har gjorts. Möjligheterna till friluftsliv och passage genom området i tillräcklig utsträckning kvarstår, likaså bedöms möjligheterna för djuren att röra sig fritt bli goda även efter genomförandet av planen.

Planen blir prejudicerande

Yttranden nr 6, 18, 24, 25, 28, 38, 42, 43, 49

I flera skrivelser framförs farhågor om att den föreslagna nya bebyggelsen medför att det framledes inte kommer att finnas några hinder för exploatering på bekostnad av grönområden. Stenskär som fritidsområde kan komma att förvandlas till villaområde. I en skrivelse framförs önskemål om att det stannar vid detta förslag och att kommunen villkorar beslutet med stopp för större avstyckningsplaner därefter. Det framgår inte av planen om ytterligare avstyckningar får äga rum.

Kommentar:

Det aktuella planförslaget möjliggör 9 nya fastigheter för småhus och inget annat. Det betyder inte att ytterligare exploatering kommer att ske. Om det ändå skulle uppstå önskemål om ytterligare bebyggelse någon gång i framtiden så måste kommunen göra ett nytt ställningstagande och pröva frågan i ett nytt planförfarande.

Kommunen som beslutsfattare, kommunens agerande

Yttranden nr 10, 16, 35

Det riktas kritik mot formuleringar i samrådsredogörelsen. Man menar att det är åsikter som borde förstärkas med hänvisning till lagar, förordningar och prejudikat. Utryck som att ”förslaget medger endast en liten komplettering inom Stenskärsområdet” eller att ”det fortfarande blir en gles bebyggelse och områdets karaktär påvekars endast obetydligt” anses inte vara korrekta. Inte heller att förslaget inte bedöms ha någon negativ påverkan på fastighetsvärden och sociala förhållanden i området.

Det ifrågasätts varför kommunen väljer att förminska betydelsen av detaljplanens ursprungliga syfte och kring lagstiftning för att tillmötesgå den som väckt förslag om ny detaljplan.

Risken för jäv och orubbligt förutfattade meningar bedöms betydande och granskning av tredje part bör ske. Det förutsätts att ärendet handläggs opartiskt.

Kommentar:

Det är riktigt att det i viss mån handlar om åsikter när det gäller vad som är en lämplig bebyggelsestruktur och omfattningen av grönområden m m, likaså bedömningen av hur t ex fastighetsvärden kan påverkas. Det finns ingen lag som detaljerat anger vad som är rätt och fel. Det är i första hand kommunen som tar ställning till vad man bedömer vara en lämplig utveckling oavsett vem som tar initiativ. Kommunen har i sin översiktsplan pekat ut Stenskärsområdet som ett område för utveckling av blandad bebyggelse, vilket betyder att kommunen ser positivt på en viss utbyggnad inom området.

Det finns inget lagligt hinder att planlägga för nytt ändamål. Dock finns i lagstiftningen regler om vilka som skall få komma till tals vid planläggning och kommunen har hanterat ärendet enligt de regler som gäller. Vid handläggningen av planärendet är Länsstyrelsen en granskande part och vid eventuellt överklagande sker det också en granskning av andra än kommunen själv.

Förenlighet med miljöbalken

Yttranden nr 25, 35, 36

Förslagets förenlighet med miljöbalkens regler om förtätning i känsliga områden ifrågasätts.

Förslaget påstås strida mot riksintresset för högexploaterad kust. Fritidsbebyggelse får komma till stånd endast i form av komplettering till befintlig bebyggelse. Områdets ursprungliga utformning när riksintresse antogs bör utgöra referens.

I ett yttrande riktas kritik mot att det i planhandlingarna inte nämns att det måste finnas särskilda skäl och att ”komplettering av enkla fritidshus” tolkas som ”komplettering av permanentbostäder”. Det senare innebär ju väsentligt större byggnader av villatyp vilket belastar vägar, avlopp och grönområden minst 4 ggr mer än de som bara bor där några månader om året.

Kommentar:

Det finns i miljöbalken flera allmänna regler om hänsyn till miljön och i 4 kap. 4§ står det följande om kommunens kustområde: ”Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till

Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna". I 1 kap. 1 § anges också att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden, men bestämmelserna skall inte utgöra hinder för utveckling av befintliga tätorter m m.

I övrigt finns i miljöbalken inga särskilda regler om förtätning i känsliga områden och några "särskilda skäl" krävs inte när det gäller kompletteringar till befintlig bebyggelse. I miljöbalkens bestämmelser nämns särskilt fritidsbebyggelse, men som nämnts tidigare skiljer man i detaljplaner inte mellan fritidsbebyggelse och bebyggelse för permanent boende.

Översiktsplanen

Yttrande nr 10, 22

I ett yttrande anser man att översiktsplanen strider mot detaljplanen vad gäller förtätning och bebyggelse. Man menar då att kommunen inte kortsiktigt kan besluta enligt översiktsplanen.

Kommentar:

Det som avses med yttrandet är förmodligen att översiktsplanen skulle strida mot den gällande detaljplanen för Stenskärsområdet. I beskrivningen till denna plan anges att den avser "sommarbostadsändamål". Översiktsplanen anger en utveckling som kommunen anser är trolig och önskvärd oavsett gällande detaljplaner. I översiktsplanen betecknas Stenskärsområdet som ett område med utveckling av blandad bebyggelse. Översiktsplanen anger också en målsättning att fler människor skall kunna bosätta sig permanent på landsbygden och i kustområdet. Även om det finns kritik mot översiktsplanen så är den antagen av kommunen och den skall utgöra vägledning vid detaljplanering.

Plantekniska frågor. Syftet med planen, tydlighet m m

Yttranden nr 10, 23, 24, 38

De klagande undrar om det är ett förslag till ny detaljplan för del av Stenskär 1:1. Ett geografiskt område kan inte ha mer än en detaljplan. Man kan inte ha en ny detaljplan för vissa områden samtidigt som det finns en gammal plan som inkluderar samma områden. Enligt Boverkets förtydligande till PBL kan det endast finnas en detaljplan för ett område och man kan därför inte göra ändringsplaner, tillägg eller liknande som skall gälla tillsammans med den ursprungliga planen

Det anses också att förslaget är otydligt. Områdesnumreringar stämmer inte med de i flera av utredningarna. Förslaget är antingen medvetet otydligt eller okunnigt rubricerat.

Man citerar planbeskrivningen från 1952 ("Planen avser bebyggelse för sommarbostadsändamål och har givits sådan rymlighet att bebyggelsen kan smälta in i naturen") och menar att det inte finns någon annan planbeskrivning eller något annat syfte angivet. Den föreslagna ändringen strider mot detta syfte. Detta skulle enligt yttrandena strida mot gällande lagstiftning. Att ändra syftet påstås vara ej tillåtet enligt PBL.

I planbeskrivningen talas det om bostäder, men det hävdas att området är avsett för fritidshus enligt nu gällande plan. Konsekvensen av detta skulle enligt yttrandet vara att hela den ursprungliga detaljplanen måste ändras om det här förslaget skall kunna antas.

I ett yttrande framförs att allmän plats inte har redovisats i det nya planförslaget, trots att det är en viktig beståndsdel i den ursprungliga, gällande planen.

Kommentar:

I skrivelserna ifrågasätts lagligheten i att upprätta en ny detaljplan. Kommunens svar är att det inte finns några lagliga hinder för den plan som upprättats.

Planförslaget gäller en ny detaljplan för vissa områden (del av Stenskär 1:1). Det innebär att den tidigare gällande planen upphävs inom dessa områden och ersätts av en ny, med de bestämmelser som den nya planen anger. Detta är det normala sättet att införa nya bestämmelser gällande markanvändningen. "Ändring av detaljplan" är något annat, det är ett begrepp som inte är klart definierat i lagstiftningen, men det framgår av förarbeten att man kan använda sig av detta förfarande när man vill ändra eller komplettera i en gällande plan utan att ändra huvudsyftet med planen. När det gäller en sådan större förändring som nu föreslås torde tillvägagångssättet inte vara tillämpbart och det skulle för övrigt inte innebära något annat i sak.

Det som är aktuellt nu är således en ny detaljplan, inte ändring av detaljplan. Det kommer att finnas två olika detaljplaner för olika geografiska områden inom Stenskär. men de är avgränsade så att det givetvis bara är en plan som gäller på en specifik plats. Detta är inget ovanligt. När en ny detaljplan upprättas finns det inget krav att beakta syften i gällande detaljplan.

Man kan tycka att det är olyckligt att det inte är samma numrering i planhandlingar och i naturvärdesinventeringen. Det är följden av att vissa ändringar gjordes efter inventeringen (med anledning av dess resultat). Numreringen av områdena i naturvärdesinventeringen och i planbeskrivningen bör läsas oberoende av varandra och det torde inte vara något problem att förstå planen om man läser numreringen i sitt sammanhang. Kommunen instämmer inte i att planhandlingarna skulle vara otydliga.

Som tidigare nämnts skiljer man inte mellan fritidsboende och boende året runt i planbestämmelser. Den beteckning som skall användas i en detaljplan är endast "bostäder" (B).

När det gäller allmän plats grundar sig planförslaget på att tillräckliga ytor finns i den gällande planen och att dessa även kan inskränkas i den utsträckning som planförslaget redovisar kvartersmark.

Grönområdenas användning och skötsel idag

Yttranden nr 6, 10, 24, 25, 27, 36, 37, 39

Det är flera som vittnar om att grönområden sköts bra idag, både bland dem som är positiva till planförslaget och bland dem som är kritiska till nya tomtplatser.

En synpunkt som framförs är dock att flera strandnära områden är omgärdade av elstängsel för att hålla inne kor som betar för ett öppet landskap, men håller ute de människor som inte vågar gå in. Ett foto bifogas med skylt: "privat mark". Det påstås också att ägaren till Stenskär 1:1 säljer nyttjanderätter till stränderna.

Det hävdas också att stöd från Upplandsstiftelsen erhålls för skötseln av en del områden. Ur ett strikt kommersiellt perspektiv vore dessa marker de mest lämpliga för villabebyggelse. Den allmänna platsmark där inga villor kan uppföras har lämnats oröjd och är delvis ogenomtränglig för allmänheten.

Kommentar:

Det har framkommit både positiva och negativa synpunkter i frågan om hur grönområdena sköts. I det nu aktuella planförslaget finns ingen allmän plats och frågor om skötsel av grönområden m m regleras därför inte i planförslaget.

Marken närmast stränderna har inte föreslagits som tomtmark och det skulle heller inte vara möjligt med hänsyn till strandskyddsbestämmelserna.

Kommunalekonomiska argument

Yttranden nr 24, 36

Här sägs att kommunen inte borde ha något intresse av att det blir permanentbebyggelse i Stenskär. Tillkommande bebyggelse ger ökade kostnader för kommunen i form av vägar, vård, skola och omsorg och kanske även behov av barnomsorg. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv vore det bättre att skapa bebyggelse nära väg 76.

Kommentar:

Bebyggelsen i Stenskär är redan så omfattande att en viss komplettering inte bedöms påverka kommunens ekonomi negativt. Nya bostäder kan också leda till ökade skatteintäkter. Kommunen vill dessutom möjliggöra ett varierat boende och det är därför prioriterat att det även finns bostäder på landsbygden.

Fastighetsekonomiska frågor

Yttranden nr 10, 24, 35, 38

Det hävdas att kommunen har fel i påståendet att fastighetsvärden och sociala förhållanden inte påverkas. Att en fastighet gränsar till parkmark i stället för till en granne betingar ett högre pris. Det är väl dokumenterat från andra platser i landet att fritidshusområden som får villabebyggelse minskar i attraktivitet. Taxeringsvärdena går ner på fritidshusen i takt med att antalet villor ökar.

Man menar också att det blir kostnader för förrättning gällande nya andelstal i vägföreningen och att framdragande av kommunalt vatten och avlopp kostar 400 000 – 500 000 kr per fastighet och pressar ner fastighetsvärdena med motsvarande belopp. Det sägs även bli immateriella skador av att helheten förvandlas till villabebyggelse.

Kommentar:

I något enstaka fall är det tänkbart att fastighetsvärdet kan påverkas, men ingen bedöms lida någon sådan skada att planen inte kan antas. När det gäller kostnader för att ändra andelstalen i vägföreningen så torde de vägas de upp av att kostnaderna för anläggningars skötsel kommer att fördelas på fler fastighetsägare. Man bör även kunna se positiva effekter om fler bosätter sig permanent i området, t ex ökad trygghet.

Att dra fram kommunalt vatten och avlopp är inte aktuellt i dagsläget.

Rätten till allmän plats - Förordnande enligt 113 § byggnadslagen

Yttranden nr 6, 10, 11, 18, 22, 24, 35, 36, 37, 38, 41, 46, 48

Det ifrågasätts att den är som ägare till allmänningarna i området skall kunna exploatera dem för egen vinning. Det är märkligt att man kan köpa allmänningar när det råder byggförbud och sälja delar av dessa gemensamma områden till helt andra kvadratmeterpriser och utan kompensation till fastighetsägarna. Det framhålls också att de boende i området har förvärvat fastigheterna på villkor som nu gäller för allmän platsmark. Denna mark har stamfastigheten avträtt sin rådighet över. Att konfiskera denna tillgång, utan ersättning för de boende bör kunna sättas som likvärdigt med ägarintrång enligt RF 2:18. Det har ingått en nyttjanderätt av allmänning när man köpt fastigheter. Att nu stycka mark som är allmän plats innebär en inskränkning i den rättighet som fastighetsägarna innehar och en gång betalt för.

I skrivelse citeras från Länsstyrelsens beslut att fastställa den nu gällande detaljplanen. Där står att Länsstyrelsen med stöd av 113 § byggnadslagen förordnar att ägarna av fastigheterna Stenskär 1:1 och 1:2 utan ersättning skall upplåta obebyggd mark som i byggnadsplanen upptagits till väg eller annan allmän plats.

Det påtalas att fastighetsägarna har rätt att bilda gemensamhetsanläggning.

Kor betar markerna med stöd från Upplandsstiftelsen. Någon menar att det är bättre att behålla detta och att en stiftelse eller samfällighetsförening tar över från nuvarande markägare. Driftskostnaden blir obetydlig jämfört med att värdena för fastigheterna kan bibehållas. Tänkbart är också att betala för skötsel av allmänningar i stället för att låta ägaren till Stenskär 1:1 stycka och sälja områden. Det hävdas också att han säljer nyttjanderätter till stränderna. Det finns avspärrningar och stängsel.

Kommentar:

De boende äger inte Stenskär 1:1. Man köper inte en särskild rätt till allmän plats vid köp av en fastighet i området, men man har rätt att nyttja områdena för vistelse (även enligt allemansrätten). Man tilldelas också andelstal i vägförening. Genom sitt planmonopol bestämmer kommunen hur marken skall användas och kommunen bedömer att det finns mycket allmän plats kvar i Stenskärsområdet även efter att föreslagen bebyggelse kommit till stånd.

Den aktuella planen omfattar inte mark som sköts med hjälp av betande kor mm. Denna mark är strandängar utanför de områden som den nya planen omfattar.

Planbeskrivningen skall kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

Trafikfrågor

Yttranden nr 7, 8, 24, 28, 33, 46

Man menar att det blir ett ökat tryck på vägnätet. Stenskärsvägen tål inte mer trafik. Den är smal och det är svårt att mötas. Det blir ett stort slitage och säkerheten, främst för barn, sänks när lastbilar trafikerar den krokiga och smala vägen. Det är också en säkerhetsfråga vid skogsbrand eller dylikt, eftersom det är enda utfartsvägen.

Kommentar:

En liten trafikökning kan förväntas, men den bedöms inte vara större än att befintlig vägstandard kan behållas. De smala vägarna uppmanar till försiktighet.

Huvudmannaskap

Yttranden nr 10

Det ifrågasätts varför planen inte skall ha kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser. Man ser inget skäl att medge privat huvudman.

Kommentar:

Det har aldrig varit kommunalt huvudmannaskap i området. Skulle man införa det så innebär det att kommunen kan bli skyldig att lösa in marken, vilket kommunen inte har något intresse av. Det finns inget hinder för att allmän plats är i privat ägo.

Vatten-, avlopps- och dagvattenfrågor

Yttranden nr 10, 24, 28, 33, 35, 36, 43, 46

Kritik riktas mot att kommunen tillstyrker privata avloppslösningar trots att Öregrundsgrepens vatten har försämrats åtskilligt på senare år. Det är också ont om vatten och flera brunnar har fått in saltvatten. Några menar att kommunal va- anslutning kan bli nödvändigt om planen genomförs och om dessutom ytterligare avstyckningar kanske får göras i framtiden. Detta synes dock inte vara något som flertalet önskar. Tvärtom menar man att det inte är en önskvärd utveckling att det blir kommunalt vatten och avlopp.

Va-utredningen visar att risken för saltvatteninträngning är osäker. Dricksvattenförsörjningen bör utredas mer i detalj och granskas av oberoende sakkunnig. Alternativt bör kommunen låta utföra

en egen utredning av sakkunnig utan jäv. BDT-infiltration kan få stora problem eftersom det finns berg i dagen.

Översiktsplanen förutsätter att en omvandling av området sker så att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt. I en skrivelse framförs att det inte är fallet för område 1 i planförslaget. Det dagvatten som leds i diken från Stenskärsvägen via område 1 rinner vidare längs Strandvägen till en lågpunkt och sedan in till fastigheterna Stenskär 1:22 och 1:23. En hel bygd anses avvattnas via Stenskär 1:22. Ägaren till fastigheten framför klagomål över hur skogsavverkning, markarbeten och rörläggning lett till negativa konsekvenser för fastighetsägaren som också saknar ett avtal gällande dessa förhållanden. Han menar att planförslaget inte kan genomföras förrän det finns ett domstolsutslag eller ett nytt avtal som klarlägger att dagvatten får ledas över fastigheten Stenskär 1:22.

Det hävdas också att exploatören planerar att släppa ut 3 till 4 gånger mer dag- och avloppsvatten från planområde 1 i ett 84 meter långt dike över fastigheten Stenskär 1:22. Ett dike som trots protester från ägarna till denna fastighet och i strid mot all sakkunskap delvis rörlagt och trots att han varken äger, har avtal om eller rådighet över den mark som dikesvattnet passerar på sin väg ut till havet. Ärendet ligger hos Mark- och miljödomstolen eftersom det förorenade vattnet redan nu översvämmar nedre delen av tomten, framförallt på vårarna.

Kommentar:

Frågor om vatten och avlopp har utretts och det bedöms möjligt att komplettera bebyggelse med föreslagna lösningar. Utredningen har gjorts av konsult som är sakkunnig på området och utan egna intressen i exploateringen. Utredningen har också granskats av ansvariga inom kommunförvaltningen. Vattentillgången är beräknad översiktligt. Vid borrning på enskilda tomter måste risken för salt grundvatten beaktas. Varje enskild avloppsanläggning prövas av kommunen.

Den naturliga topografin i området ser ut så att fastigheten Stenskär 1:22 m fl ligger i en lågpunkt och kan påverkas av dagvatten vid kraftiga regn eller vid snösmältning. Det har i gällande detaljplan inte avsatts något område för att ta hand om sådant överskottsvatten som inte infiltreras i marken. Detta har lösts genom ett dike som ligger inom Stenskär 1:22 och 1:23 och inom allmän plats ner mot havet. Kommunen har ingen närmare kännedom om vilka avtal som kan ha upprättats gällande detta dike. Diket är, enligt ägaren till fastigheten Stenskär 1:22, av betydelse för förhållandena på fastigheten.

I dagvattenutredningen uttalas att dagvattenflödet från de planerade tomterna kommer att öka något på grund av planerad bebyggelse. Det kan röra sig om en ökning på upp till tre-fyra gånger dagens flöde om ingen infiltration av takvatten sker på tomten. I verkligheten infiltreras merparten av vattnet på tomterna. Den förändring som kan påverka Stenskär 1:22 är takavvattning från ett nytt hus inom område 1 i planförslaget. Flödet genom diket på fastigheten kan dock rimligtvis inte öka nämnvärt, dels för att det mesta vattnet infiltreras på tomtmark och dels för att den nya tomtmarken bara är en liten del av hela det avrinningsområde som påverkar 1:22 och närliggande områden.

För att infiltration så långt möjligt skall ske inom tomtmark innehåller planen en bestämmelse som begränsar rätten att hårdgöra tomtmark. Även en bestämmelse om krav på marklov för fällning av större träd är av betydelse för dagvattenavrinningen. I planbeskrivningen lämnas ytterligare rekommendationer.

Det bedöms således inte bli någon betydande förändring, men om diket genom fastigheten Stenskär 1:22 är ett problem redan idag bör en lösning diskuteras oavsett planerad bebyggelsekomplettering. En sådan lösning kan vara att flytta diket – öppet eller rörlagt – helt från 1:22 till 1:23

och det finns nu en överenskommelse med ägaren till fastigheten Stenskär 1:23 att diket kan flyttas till denna fastighet.

Sammanfattningsvis bedöms dagvattnet kunna tas om hand på ett tillfredsställande sätt.

Gemensamma anläggningar. Båtplatser

Yttranden nr 10, 39

Det ifrågasätts att de områden för båtplatser som anges i gällande detaljplan kan utnyttjas. Landhöjning och naturvärden skulle vara ett hinder.

Fri tillgång till uppbyggda gemensamma brygganläggningar som enligt förordning skall gälla gäller inte längre enligt uppgift i ett yttrande. Man måste betala årlig avgift för sin brygganläggning, vilket upplevs som intrång och begränsningar av den hittills rådande situationen.

Kommentar:
Det är kommunens uppfattning att det finns tillräckliga möjligheter att ordna båtplatser. Huruvida båtplatser skall vara avgiftsbelagda eller inte är inte något som bestäms i en detaljplan.

Naturvärden

Yttranden nr 24, 31, 33, 35, 43

Det framhålls att stora naturvärden skövlas inklusive orkidén Gulyxne som inte bara är rödlistad utan upptagen i Artskyddsförordningen. Man yrkar på att kommunen anlitar en helt oberoende naturvärdesinventerare med uppdrag att särskilt dokumentera växter som är upptagna i artskyddsförordnigen. Naturvärdesinventeringens analys av grönsläpp påstås också ha brister. Man kan inte förutsätta att tomterna bibehåller sin funktion för växt- och djurlivet knutna till skog och hagmark. De områden som enligt planförslaget exploateras har unika värden som grönsläpp och stråk för människor.

Kommentar:
Utredningen har gjorts av konsult som är sakkunnig på området och utan egna intressen i exploateringen. Kommunen har också granskat naturvärdesinventeringen och inte funnit några brister. Vid utformningen av planförslaget har naturvärden och arter beaktats i rimlig utsträckning.

Störningar under byggtiden

Yttranden nr 24, 28

Störningar under byggtiden påtalas. Det kan uppstå behov av breddning och förstärkning av Stenskärsvägen för att klara tunga transporter, vilket även innebär stora kostnader. Även övriga småvägar utsätt för ökad förslitning. Buller uppstår och säkerheten för främst barn sänks när lastbilar trafikerar den krokiga och smala vägen.

Kommentar:
Sannolikt kommer nya byggnader att tillkomma i en ganska långsam takt så störningarna torde inte bli så intensiva att det inte kan accepteras.

Revidering av planförslaget

Granskningen och de synpunkter som inkommit har lett till att följande förändringar i planhandlingarna föreslås:

- På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Beteckningen lu bör vara användbar eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

Revidering av planförslaget efter antagandebeslutet från 2019:

- Planbeskrivningens två avsnitt om 113 § byggnadslagen har slagits ihop till ett och texten i avsnittet har ändrats till att återspegla vad som hänt i Lantmäteriärendet om 113 § som löpte parallellt med planförslaget mellan 2018 och 2022.
- Texten i planbeskrivningens inledning som beskriver antagandeförslaget har ändrats för att förklara att planen redan antagits en gång och varför den nu antas på nytt.
- Ett stycke under rubriken dagvatten i planbeskrivningen har tagits bort. Stycket beskrev att det fanns en intention om att flytta ett dike till Stenskär 1:23. Nu har istället ägarna mellan Stenskär 1:1 och 1:22 upprättat ett separat avtal om att befintligt dike och rör får nyttjas. Intentionen om att flytta diket kvarstår därför inte och det bedöms därmed att stycket kan tas bort. Resterade text under avsnittet om dagvatten kvarstår.

Berörda sakägare som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

3 sakägare lämnade synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Synpunkter från granskning

7 sakägare har lämnat synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Övriga som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

Lantmäteriet och 6 privatpersoner lämnade synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Synpunkter från granskning:

43 privatpersoner som inte är sakägare enligt fastighetsförteckningen har lämnat synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Bygg- och miljönämnden
Samuel Sundin

ANTAGANDEHANDLING

Granskningsutlåtande

för förslag till detaljplan för

del av Stenskär 1:1
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättat den 16 januari 2019
Reviderad den 5 maj 2022

För att göra det tydligt vad som har förändrats sedan förra gången granskningsutlåtandet skickades ut har alla ändringar markerats med grå överstrykning. De stycken som inte har en grå markering är samma som de var när detta dokument först upprättades 2019.

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
MAIL
byggochmiljo@ost-hammar.se
www.ostham-mar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Planförfarandet

Förslag till detaljplan för del av Stenskär 1:1, upprättat den 20 juni 2018, utgjorde underlag för granskning under perioden 4 juli – 15 augusti 2018. Detaljplanen hanteras med standardförfarande enligt plan- och bygglagen (PBL) 2010:900.

Berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen har underrättats och beretts tillfälle att yttra sig. Planhandlingarna har under granskningstiden varit tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar och på kommunens hemsida. En kungörelse om granskning publicerades i Uppsala Nya Tidning den 29 juni och 4 juli 2018 samt i lokaltidningarna Östra Uppland och Annonsnytt den 4 juli 2018.

I detta granskningsutlåtande redovisas de yttranden som inkommit under granskningstiden. Samtliga yttranden sammanfattas och kommenteras. Här sammanfattas även vilka revideringar som sker i planhandlingarna innan detaljplanen antas.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Lantmäteriet tar upp frågor om genomförandebeskrivning, förändringar gentemot gällande detaljplan m m.

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån de frågor som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter som framfördes i samrådsskedet angående artskydd blivit tillgodosedda. Utifrån planhandlingarna bedömer Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av detaljplanen.

Det har inkommit yttranden från 45 *privatpersoner* som är kritiska till planförslaget. Det gäller ianspråktagande av grönområden, farhågor om en utveckling mot ytterligare exploatering och kritik mot kommunens hantering av ärendet. Det ställs också frågor om huruvida det är en ny detaljplan eller en ändring av detaljplan. Planen påstås vara otydlig.

Det påstås att syftet som anges i den gällande detaljplanen inte får ändras, man diskuterar användning och skötsel av grönområden, påverkan på kommunens ekonomi och fastighetsvärden.

Rätten till allmän plats och ett förordnande enligt 113 § byggnadslagen påtalas.

Vatten- och avloppslösningar ifrågasätts och särskild kritik riktas mot att dagvattenflödena kommer att öka på en befintlig fastighet.

Andra frågor som tas upp är särskilda naturvärden, trafik, huvudmannaskap, båtplatser och störningar under byggtiden.

Slutligen har också *positiva* synpunkter inkommit. Sammanlagt *71 personer* har undertecknat skrivelser där det framförs att de anser att planförslaget skall genomföras. De menar också att allmänna platser sköts bra idag.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Inkomna yttranden med kommentarer

Totalt inkom 50 yttranden under granskningen.

Remissinstans	Ankomst-stämplat	Ytt-rande utan er-inran	Yttrande med syn-punkter på plan-förslaget	Sakägare enligt fastighetsför-teckning	Synpunkter som ej till-godosetts
Myndigheter och regionala organ					
1. Lantmäteriet	2018-07-09		x		
2. Uppsala brandförsvar	2018-07-27	x			
3. Länsstyrelsen	2018-08-15	x			
4. Kommunstyrelsen	2018-09-19	x			
Föreningar, organisationer, företag					
5. Gästrike Vatten AB	2018-08-10	x			
Privatpersoner					

[redacted]

[redacted]

I detta dokument sammanfattas de inkomna yttranden och kommenteras. Samtliga originalyttranden hålls tillgängliga på sektor samhälle i Östhammars kommun.

Myndigheter och regionala organ

1. Lantmäteriet

Lantmäteriet konstaterar att minsta fastighetsstorlek är reglerad till 2 500 kvm och menar att detta bör ses över om det är viktigt att skydda naturvärden. Lantmäteriet framför vidare att markreservat för ledningar (l- eller u-område) måste avgränsas på plankartan. För att öka förståelsen och läsbarheten bör markreservaten l och u redovisas separat.

Här utöver framför Lantmäteriet följande:

Planen bör redovisa hur förordnande enligt 113 § byggnadslagen hanteras.

Nybildade fastigheter kommer att anslutas till Stenskär ga:1 och tilldelas andelstal i gemensamhetsanläggningen.

Man bör i texten skilja mellan orden ”tomt” och ”fastighet” i planbeskrivningen.

I planbeskrivningen står det att ett 10 meter brett stråk med allmän plats reserverats i planen. Detta syns inte på plankartan och kan uppfattas fel.

Kommentar:

Det framgår av Lantmäteriets yttrande inte varför minsta fastighetsstorlek bör ses över och hur det berör naturvärden. 2 500 kvadratmeter får anses vara normalt i den här typen av områden.

På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Beteckningen lu bör vara användbar eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.

Planbeskrivningen kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

När det gäller användningen av orden ”tomt” och ”fastighet” är det sådant som redan är ändrat i granskningshandlingarna. Det framgår bland annat att det 10 meter breda stråket ligger utanför aktuellt planområde.

2. Uppsala brandförsvar

Brandförsvaret har inget att erinra.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

3. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån de frågor som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter som framfördes i samrådsskedet angående artskydd blivit tillgodosedda. Utifrån planhandlingarna bedömer Länsstyrelsen att dispens från artskyddsförordningen inte krävs för genomförande av detaljplanen.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

4. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

Föreningar, organisationer, företag

5. Gästrike Vatten AB

Gästrike Vatten har inget att erinra.

Kommentar:

Yttrandet noteras.

Privatpersoner

Då det inkommit ett stort antal yttranden från privatpersoner (sakägare och andra boende i området) sammanfattas synpunkter under rubriker nedan.

Inga erinringar

Yttranden nr 15, 17, 19, 20, 21 (listor med 48 namnunderskrifter)

I några yttranden framhålls särskilt att allmän plats-marken sköts bra.

Motsätter sig planen utan närmare motivering

Yttranden nr

9, 12, 14, 16, 39, 43, 44, 46

I dessa yttranden framförs kort att man motsätter sig förslaget att grönområden kan omvandlas till villatomter.

Allmänt om exploateringen och grönområden

Yttranden nr 6, 7, 8, 10, 11, 13, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 46, 48, 49, 50

Det framförs i alla dessa yttranden ett motstånd mot att grönområden kan omvandlas till villatomter. Tillgången på grönområden bör inte minska. De är viktiga för återhämtning, hälsa och välbefinnande. Rekreationsmöjligheterna påverkas generellt på det som är allmänning idag. Det kan gälla bärplockning, skidåkning, promenader m m. Grönområdena är även viktiga för djur och natur, inte minst med de pågående klimatförändringarna. Många strandnära områden är redan idag omgärdade av elstängsel för att hålla inne kor som betar för ett öppet landskap, men håller ute de

människor som inte vågar gå in. Därför är det svårt att acceptera en ytterligare minskning av grönområdena.

Många anser att området skall behållas för fritidsbostäder. Stenskärsborna är inte tillfrågade i frågan om förtätning och omvandling av Stenskärsområdet till permanentboende. Det finns en risk att området ändrar karaktär från fritidshusområde till villaområde. I ett yttrande yrkar man på avslag i första hand, i andra hand på att avstyckningar skall gälla fritidsbebyggelse.

Ett förslag som inkommit är att eventuell förtätning bör ske genom frivillig tomtdelning, inte genom att ta bort parkmark.

En motivering till behovet av ytterligare bebyggelse i Stenskärsområdet efterlyses.

I en skrivelse framförs särskilt att planen stoppar passager och begränsar rörelsefriheten och det redovisas detaljerade synpunkter och konkreta ändringsförslag när det gäller grönsläpp. Det finns ett stråk mellan 1:32 och 1:36 med allmän plats i gällande plan. Därför borde det också vara ett stråk genom område 4 söder därom.

Några befarar att det kan uppstå en tudelning bland fastighetsägarna i området, mellan de som är för och de som är emot planförslaget.

Kommentar:

Den föreslagna detaljplanen medger endast en liten komplettering inom Stenskärsområdet som inte bedöms förändra områdets karaktär i väsentlig utsträckning och som gör att det fortfarande är möjligt att röra sig inom stora naturområden. Ca 6 % av fastigheten Stenskär 1:1 förändras från allmän plats till tomtmark.

Man skiljer inte mellan fritidsboende och boende året runt i planbestämmelser och utnyttjandet för boende styrs inte av planer eller lagstiftning. Den beteckning som skall användas i en detaljplan är endast "bostäder" (B). Detta betyder att tillkommande bebyggelse kan bli både fritidshus och hus för permanentboende. Det är samma bestämmelse som i hela den gällande planen för Stenskärsområdet. Varje fastighetsägare har, om så önskas, rätt att omvandla sitt fritidshus till permanentbostad och det har delvis redan skett. De gränser som kan sättas i en detaljplan gäller främst byggnaders storlek. Byggnaders storlek är mer begränsad inom de nya fastigheter som kan bildas än de är i gällande detaljplan.

Planförslaget är upprättat med stöd av översiktsplanen som utpekar Stenskärsområdet som ett område för utveckling av blandad bebyggelse. Översiktsplanen är kommunens ställningstagande vad gäller bebyggelseutveckling och den anger också en målsättning att fler människor skall kunna bosätta sig permanent på landsbygden och i kustområdet. Stenskär kan betraktas som ett sådant område. Detta är kommunens motivering till att anta aktuell detaljplan.

Passager, s k "grönsläpp", har studerats särskilt i naturvärdesinventeringen och vid utformningen av detaljplaneförslaget. En bedömning av vad som är en lämplig grönstruktur har gjorts. Möjligheterna till friluftsliv och passage genom området i tillräcklig utsträckning kvarstår, likaså bedöms möjligheterna för djuren att röra sig fritt bli goda även efter genomförandet av planen.

Planen blir prejudicerande

Yttranden nr 6, 18, 24, 25, 28, 38, 42, 43, 49

I flera skrivelser framförs farhågor om att den föreslagna nya bebyggelsen medför att det framledes inte kommer att finnas några hinder för exploatering på bekostnad av grönområden. Stenskär som fritidsområde kan komma att förvandlas till villaområde. I en skrivelse framförs önskemål om att det stannar vid detta förslag och att kommunen villkorar beslutet med stopp för större avstyckningsplaner därefter. Det framgår inte av planen om ytterligare avstyckningar får äga rum.

Kommentar:

Det aktuella planförslaget möjliggör 9 nya fastigheter för småhus och inget annat. Det betyder inte att ytterligare exploatering kommer att ske. Om det ändå skulle uppstå önskemål om ytterligare bebyggelse någon gång i framtiden så måste kommunen göra ett nytt ställningstagande och pröva frågan i ett nytt planförfarande.

Kommunen som beslutsfattare, kommunens agerande

Yttranden nr 10, 16, 35

Det riktas kritik mot formuleringar i samrådsredogörelsen. Man menar att det är åsikter som borde förstärkas med hänvisning till lagar, förordningar och prejudikat. Utryck som att ”förslaget medger endast en liten komplettering inom Stenskärsområdet” eller att ”det fortfarande blir en gles bebyggelse och områdets karaktär påvekars endast obetydligt” anses inte vara korrekta. Inte heller att förslaget inte bedöms ha någon negativ påverkan på fastighetsvärden och sociala förhållanden i området.

Det ifrågasätts varför kommunen väljer att förminska betydelsen av detaljplanens ursprungliga syfte och kring lagstiftning för att tillmötesgå den som väckt förslag om ny detaljplan.

Risken för jäv och orubbligt förutfattade meningar bedöms betydande och granskning av tredje part bör ske. Det förutsätts att ärendet handläggs opartiskt.

Kommentar:

Det är riktigt att det i viss mån handlar om åsikter när det gäller vad som är en lämplig bebyggelsestruktur och omfattningen av grönområden m m, likaså bedömningen av hur t ex fastighetsvärden kan påverkas. Det finns ingen lag som detaljerat anger vad som är rätt och fel. Det är i första hand kommunen som tar ställning till vad man bedömer vara en lämplig utveckling oavsett vem som tar initiativ. Kommunen har i sin översiktsplan pekat ut Stenskärsområdet som ett område för utveckling av blandad bebyggelse, vilket betyder att kommunen ser positivt på en viss utbyggnad inom området.

Det finns inget lagligt hinder att planlägga för nytt ändamål. Dock finns i lagstiftningen regler om vilka som skall få komma till tals vid planläggning och kommunen har hanterat ärendet enligt de regler som gäller. Vid handläggningen av planärendet är Länsstyrelsen en granskande part och vid eventuellt överklagande sker det också en granskning av andra än kommunen själv.

Förenlighet med miljöbalken

Yttranden nr 25, 35, 36

Förslagets förenlighet med miljöbalkens regler om förtätning i känsliga områden ifrågasätts.

Förslaget påstås strida mot riksintresset för högexploaterad kust. Fritidsbebyggelse får komma till stånd endast i form av komplettering till befintlig bebyggelse. Områdets ursprungliga utformning när riksintresse antogs bör utgöra referens.

I ett yttrande riktas kritik mot att det i planhandlingarna inte nämns att det måste finnas särskilda skäl och att ”komplettering av enkla fritidshus” tolkas som ”komplettering av permanentbostäder”. Det senare innebär ju väsentligt större byggnader av villatyp vilket belastar vägar, avlopp och grönområden minst 4 ggr mer än de som bara bor där några månader om året.

Kommentar:

Det finns i miljöbalken flera allmänna regler om hänsyn till miljön och i 4 kap. 4§ står det följande om kommunens kustområde: ”Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till

Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna". I 1 kap. 1 § anges också att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden, men bestämmelserna skall inte utgöra hinder för utveckling av befintliga tätorter m m.

I övrigt finns i miljöbalken inga särskilda regler om förtätning i känsliga områden och några "särskilda skäl" krävs inte när det gäller kompletteringar till befintlig bebyggelse. I miljöbalkens bestämmelser nämns särskilt fritidsbebyggelse, men som nämnts tidigare skiljer man i detaljplaner inte mellan fritidsbebyggelse och bebyggelse för permanent boende.

Översiktsplanen

Yttrande nr 10, 22

I ett yttrande anser man att översiktsplanen strider mot detaljplanen vad gäller förtätning och bebyggelse. Man menar då att kommunen inte kortsiktigt kan besluta enligt översiktsplanen.

Kommentar:

Det som avses med yttrandet är förmodligen att översiktsplanen skulle strida mot den gällande detaljplanen för Stenskärsområdet. I beskrivningen till denna plan anges att den avser "sommarbostadsändamål". Översiktsplanen anger en utveckling som kommunen anser är trolig och önskvärd oavsett gällande detaljplaner. I översiktsplanen betecknas Stenskärsområdet som ett område med utveckling av blandad bebyggelse. Översiktsplanen anger också en målsättning att fler människor skall kunna bosätta sig permanent på landsbygden och i kustområdet. Även om det finns kritik mot översiktsplanen så är den antagen av kommunen och den skall utgöra vägledning vid detaljplanering.

Plantekniska frågor. Syftet med planen, tydlighet m m

Yttranden nr 10, 23, 24, 38

De klagande undrar om det är ett förslag till ny detaljplan för del av Stenskär 1:1. Ett geografiskt område kan inte ha mer än en detaljplan. Man kan inte ha en ny detaljplan för vissa områden samtidigt som det finns en gammal plan som inkluderar samma områden. Enligt Boverkets förtydligande till PBL kan det endast finnas en detaljplan för ett område och man kan därför inte göra ändringsplaner, tillägg eller liknande som skall gälla tillsammans med den ursprungliga planen

Det anses också att förslaget är otydligt. Områdesnumreringar stämmer inte med de i flera av utredningarna. Förslaget är antingen medvetet otydligt eller okunnigt rubricerat.

Man citerar planbeskrivningen från 1952 ("Planen avser bebyggelse för sommarbostadsändamål och har givits sådan rymlighet att bebyggelsen kan smälta in i naturen") och menar att det inte finns någon annan planbeskrivning eller något annat syfte angivet. Den föreslagna ändringen strider mot detta syfte. Detta skulle enligt yttrandena strida mot gällande lagstiftning. Att ändra syftet påstås vara ej tillåtet enligt PBL.

I planbeskrivningen talas det om bostäder, men det hävdas att området är avsett för fritidshus enligt nu gällande plan. Konsekvensen av detta skulle enligt yttrandet vara att hela den ursprungliga detaljplanen måste ändras om det här förslaget skall kunna antas.

I ett yttrande framförs att allmän plats inte har redovisats i det nya planförslaget, trots att det är en viktig beståndsdel i den ursprungliga, gällande planen.

Kommentar:

I skrivelserna ifrågasätts lagligheten i att upprätta en ny detaljplan. Kommunens svar är att det inte finns några lagliga hinder för den plan som upprättats.

Planförslaget gäller en ny detaljplan för vissa områden (del av Stenskär 1:1). Det innebär att den tidigare gällande planen upphävs inom dessa områden och ersätts av en ny, med de bestämmelser som den nya planen anger. Detta är det normala sättet att införa nya bestämmelser gällande markanvändningen. "Ändring av detaljplan" är något annat, det är ett begrepp som inte är klart definierat i lagstiftningen, men det framgår av förarbeten att man kan använda sig av detta förfarande när man vill ändra eller komplettera i en gällande plan utan att ändra huvudsyftet med planen. När det gäller en sådan större förändring som nu föreslås torde tillvägagångssättet inte vara tillämpbart och det skulle för övrigt inte innebära något annat i sak.

Det som är aktuellt nu är således en ny detaljplan, inte ändring av detaljplan. Det kommer att finnas två olika detaljplaner för olika geografiska områden inom Stenskär. men de är avgränsade så att det givetvis bara är en plan som gäller på en specifik plats. Detta är inget ovanligt. När en ny detaljplan upprättas finns det inget krav att beakta syften i gällande detaljplan.

Man kan tycka att det är olyckligt att det inte är samma numrering i planhandlingar och i naturvärdesinventeringen. Det är följden av att vissa ändringar gjordes efter inventeringen (med anledning av dess resultat). Numreringen av områdena i naturvärdesinventeringen och i planbeskrivningen bör läsas oberoende av varandra och det torde inte vara något problem att förstå planen om man läser numreringen i sitt sammanhang. Kommunen instämmer inte i att planhandlingarna skulle vara otydliga.

Som tidigare nämnts skiljer man inte mellan fritidsboende och boende året runt i planbestämmelser. Den beteckning som skall användas i en detaljplan är endast "bostäder" (B).

När det gäller allmän plats grundar sig planförslaget på att tillräckliga ytor finns i den gällande planen och att dessa även kan inskränkas i den utsträckning som planförslaget redovisar kvartersmark.

Grönområdenas användning och skötsel idag

Yttranden nr 6, 10, 24, 25, 27, 36, 37, 39

Det är flera som vittnar om att grönområden sköts bra idag, både bland dem som är positiva till planförslaget och bland dem som är kritiska till nya tomtplatser.

En synpunkt som framförs är dock att flera strandnära områden är omgärdade av elstängsel för att hålla inne kor som betar för ett öppet landskap, men håller ute de människor som inte vågar gå in. Ett foto bifogas med skylt: "privat mark". Det påstås också att ägaren till Stenskär 1:1 säljer nyttjanderätter till stränderna.

Det hävdas också att stöd från Upplandsstiftelsen erhålls för skötseln av en del områden. Ur ett strikt kommersiellt perspektiv vore dessa marker de mest lämpliga för villabebyggelse. Den allmänna platsmark där inga villor kan uppföras har lämnats oröjd och är delvis ogenomtränglig för allmänheten.

Kommentar:

Det har framkommit både positiva och negativa synpunkter i frågan om hur grönområdena sköts. I det nu aktuella planförslaget finns ingen allmän plats och frågor om skötsel av grönområden m m regleras därför inte i planförslaget.

Marken närmast stränderna har inte föreslagits som tomtmark och det skulle heller inte vara möjligt med hänsyn till strandskyddsbestämmelserna.

Kommunalekonomiska argument

Yttranden nr 24, 36

Här sägs att kommunen inte borde ha något intresse av att det blir permanentbebyggelse i Stenskär. Tillkommande bebyggelse ger ökade kostnader för kommunen i form av vägar, vård, skola och omsorg och kanske även behov av barnomsorg. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv vore det bättre att skapa bebyggelse nära väg 76.

Kommentar:

Bebyggelsen i Stenskär är redan så omfattande att en viss komplettering inte bedöms påverka kommunens ekonomi negativt. Nya bostäder kan också leda till ökade skatteintäkter. Kommunen vill dessutom möjliggöra ett varierat boende och det är därför prioriterat att det även finns bostäder på landsbygden.

Fastighetsekonomiska frågor

Yttranden nr 10, 24, 35, 38

Det hävdas att kommunen har fel i påståendet att fastighetsvärden och sociala förhållanden inte påverkas. Att en fastighet gränsar till parkmark i stället för till en granne betingar ett högre pris. Det är väl dokumenterat från andra platser i landet att fritidshusområden som får villabebyggelse minskar i attraktivitet. Taxeringsvärdena går ner på fritidshusen i takt med att antalet villor ökar.

Man menar också att det blir kostnader för förrättning gällande nya andelstal i vägföreningen och att framdragande av kommunalt vatten och avlopp kostar 400 000 – 500 000 kr per fastighet och pressar ner fastighetsvärdena med motsvarande belopp. Det sägs även bli immateriella skador av att helheten förvandlas till villabebyggelse.

Kommentar:

I något enstaka fall är det tänkbart att fastighetsvärdet kan påverkas, men ingen bedöms lida någon sådan skada att planen inte kan antas. När det gäller kostnader för att ändra andelstalen i vägföreningen så torde de vägas de upp av att kostnaderna för anläggningars skötsel kommer att fördelas på fler fastighetsägare. Man bör även kunna se positiva effekter om fler bosätter sig permanent i området, t ex ökad trygghet.

Att dra fram kommunalt vatten och avlopp är inte aktuellt i dagsläget.

Rätten till allmän plats - Förordnande enligt 113 § byggnadslagen

Yttranden nr 6, 10, 11, 18, 22, 24, 35, 36, 37, 38, 41, 46, 48

Det ifrågasätts att den är som ägare till allmänningarna i området skall kunna exploatera dem för egen vinning. Det är märkligt att man kan köpa allmänningar när det råder byggförbud och sälja delar av dessa gemensamma områden till helt andra kvadratmeterpriser och utan kompensation till fastighetsägarna. Det framhålls också att de boende i området har förvärvat fastigheterna på villkor som nu gäller för allmän platsmark. Denna mark har stamfastigheten avträtt sin rådighet över. Att konfiskera denna tillgång, utan ersättning för de boende bör kunna sättas som likvärdigt med ägarintrång enligt RF 2:18. Det har ingått en nyttjanderätt av allmänning när man köpt fastigheter. Att nu stycka mark som är allmän plats innebär en inskränkning i den rättighet som fastighetsägarna innehar och en gång betalt för.

I skrivelse citeras från Länsstyrelsens beslut att fastställa den nu gällande detaljplanen. Där står att Länsstyrelsen med stöd av 113 § byggnadslagen förordnar att ägarna av fastigheterna Stenskär 1:1 och 1:2 utan ersättning skall upplåta obebyggd mark som i byggnadsplanen upptagits till väg eller annan allmän plats.

Det påtalas att fastighetsägarna har rätt att bilda gemensamhetsanläggning.

Kor betar markerna med stöd från Upplandsstiftelsen. Någon menar att det är bättre att behålla detta och att en stiftelse eller samfällighetsförening tar över från nuvarande markägare. Driftskostnaden blir obetydlig jämfört med att värdena för fastigheterna kan bibehållas. Tänkbart är också att betala för skötsel av allmänningar i stället för att låta ägaren till Stenskär 1:1 stycka och sälja områden. Det hävdas också att han säljer nyttjanderätter till stränderna. Det finns avspärrningar och stängsel.

Kommentar:

De boende äger inte Stenskär 1:1. Man köper inte en särskild rätt till allmän plats vid köp av en fastighet i området, men man har rätt att nyttja områdena för vistelse (även enligt allemansrätten). Man tilldelas också andelstal i vägförening. Genom sitt planmonopol bestämmer kommunen hur marken skall användas och kommunen bedömer att det finns mycket allmän plats kvar i Stenskärsområdet även efter att föreslagen bebyggelse kommit till stånd.

Den aktuella planen omfattar inte mark som sköts med hjälp av betande kor mm. Denna mark är strandängar utanför de områden som den nya planen omfattar.

Planbeskrivningen skall kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

Trafikfrågor

Yttranden nr 7, 8, 24, 28, 33, 46

Man menar att det blir ett ökat tryck på vägnätet. Stenskärsvägen tål inte mer trafik. Den är smal och det är svårt att mötas. Det blir ett stort slitage och säkerheten, främst för barn, sänks när lastbilar trafikerar den krokiga och smala vägen. Det är också en säkerhetsfråga vid skogsbrand eller dylikt, eftersom det är enda utfartsvägen.

Kommentar:

En liten trafikökning kan förväntas, men den bedöms inte vara större än att befintlig vägstandard kan behållas. De smala vägarna uppmanar till försiktighet.

Huvudmannaskap

Yttranden nr 10

Det ifrågasätts varför planen inte skall ha kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser. Man ser inget skäl att medge privat huvudman.

Kommentar:

Det har aldrig varit kommunalt huvudmannaskap i området. Skulle man införa det så innebär det att kommunen kan bli skyldig att lösa in marken, vilket kommunen inte har något intresse av. Det finns inget hinder för att allmän plats är i privat ägo.

Vatten-, avlopps- och dagvattenfrågor

Yttranden nr 10, 24, 28, 33, 35, 36, 43, 46

Kritik riktas mot att kommunen tillstyrker privata avloppslösningar trots att Öregrundsgrepens vatten har försämrats åtskilligt på senare år. Det är också ont om vatten och flera brunnar har fått in saltvatten. Några menar att kommunal va- anslutning kan bli nödvändigt om planen genomförs och om dessutom ytterligare avstyckningar kanske får göras i framtiden. Detta synes dock inte vara något som flertalet önskar. Tvärtom menar man att det inte är en önskvärd utveckling att det blir kommunalt vatten och avlopp.

Va-utredningen visar att risken för saltvatteninträngning är osäker. Dricksvattenförsörjningen bör utredas mer i detalj och granskas av oberoende sakkunnig. Alternativt bör kommunen låta utföra

en egen utredning av sakkunnig utan jäv. BDT-infiltration kan få stora problem eftersom det finns berg i dagen.

Översiktsplanen förutsätter att en omvandling av området sker så att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt. I en skrivelse framförs att det inte är fallet för område 1 i planförslaget. Det dagvatten som leds i diken från Stenskärsvägen via område 1 rinner vidare längs Strandvägen till en lågpunkt och sedan in till fastigheterna Stenskär 1:22 och 1:23. En hel bygd anses avvattnas via Stenskär 1:22. Ägaren till fastigheten framför klagomål över hur skogsavverkning, markarbeten och rörläggning lett till negativa konsekvenser för fastighetsägaren som också saknar ett avtal gällande dessa förhållanden. Han menar att planförslaget inte kan genomföras förrän det finns ett domstolsutslag eller ett nytt avtal som klarlägger att dagvatten får ledas över fastigheten Stenskär 1:22.

Det hävdas också att exploatören planerar att släppa ut 3 till 4 gånger mer dag- och avloppsvatten från planområde 1 i ett 84 meter långt dike över fastigheten Stenskär 1:22. Ett dike som trots protester från ägarna till denna fastighet och i strid mot all sakkunskap delvis rörlagt och trots att han varken äger, har avtal om eller rådighet över den mark som dikesvattnet passerar på sin väg ut till havet. Ärendet ligger hos Mark- och miljödomstolen eftersom det förorenade vattnet redan nu översvämmar nedre delen av tomten, framförallt på vårarna.

Kommentar:

Frågor om vatten och avlopp har utretts och det bedöms möjligt att komplettera bebyggelse med föreslagna lösningar. Utredningen har gjorts av konsult som är sakkunnig på området och utan egna intressen i exploateringen. Utredningen har också granskats av ansvariga inom kommunförvaltningen. Vattentillgången är beräknad översiktligt. Vid borrning på enskilda tomter måste risken för salt grundvatten beaktas. Varje enskild avloppsanläggning prövas av kommunen.

Den naturliga topografin i området ser ut så att fastigheten Stenskär 1:22 m fl ligger i en lågpunkt och kan påverkas av dagvatten vid kraftiga regn eller vid snösmältning. Det har i gällande detaljplan inte avsatts något område för att ta hand om sådant överskottsvatten som inte infiltreras i marken. Detta har lösts genom ett dike som ligger inom Stenskär 1:22 och 1:23 och inom allmän plats ner mot havet. Kommunen har ingen närmare kännedom om vilka avtal som kan ha upprättats gällande detta dike. Diket är, enligt ägaren till fastigheten Stenskär 1:22, av betydelse för förhållandena på fastigheten.

I dagvattenutredningen uttalas att dagvattenflödet från de planerade tomterna kommer att öka något på grund av planerad bebyggelse. Det kan röra sig om en ökning på upp till tre-fyra gånger dagens flöde om ingen infiltration av takvatten sker på tomten. I verkligheten infiltreras merparten av vattnet på tomterna. Den förändring som kan påverka Stenskär 1:22 är takavvattning från ett nytt hus inom område 1 i planförslaget. Flödet genom diket på fastigheten kan dock rimligtvis inte öka nämnvärt, dels för att det mesta vattnet infiltreras på tomtmark och dels för att den nya tomtmarken bara är en liten del av hela det avrinningsområde som påverkar 1:22 och närliggande områden.

För att infiltration så långt möjligt skall ske inom tomtmark innehåller planen en bestämmelse som begränsar rätten att hårdgöra tomtmark. Även en bestämmelse om krav på marklov för fällning av större träd är av betydelse för dagvattenavrinningen. I planbeskrivningen lämnas ytterligare rekommendationer.

Det bedöms således inte bli någon betydande förändring, men om diket genom fastigheten Stenskär 1:22 är ett problem redan idag bör en lösning diskuteras oavsett planerad bebyggelsekomplettering. En sådan lösning kan vara att flytta diket – öppet eller rörlagt – helt från 1:22 till 1:23

och det finns nu en överenskommelse med ägaren till fastigheten Stenskär 1:23 att diket kan flyttas till denna fastighet.

Sammanfattningsvis bedöms dagvattnet kunna tas om hand på ett tillfredsställande sätt.

Gemensamma anläggningar. Båtplatser

Yttranden nr 10, 39

Det ifrågasätts att de områden för båtplatser som anges i gällande detaljplan kan utnyttjas. Landhöjning och naturvärden skulle vara ett hinder.

Fri tillgång till uppbyggda gemensamma brygganläggningar som enligt förordning skall gälla gäller inte längre enligt uppgift i ett yttrande. Man måste betala årlig avgift för sin brygganläggning, vilket upplevs som intrång och begränsningar av den hittills rådande situationen.

Kommentar:
Det är kommunens uppfattning att det finns tillräckliga möjligheter att ordna båtplatser. Huruvida båtplatser skall vara avgiftsbelagda eller inte är inte något som bestäms i en detaljplan.

Naturvärden

Yttranden nr 24, 31, 33, 35, 43

Det framhålls att stora naturvärden skövlas inklusive orkidén Gulyxne som inte bara är rödlistad utan upptagen i Artskyddsförordningen. Man yrkar på att kommunen anlitar en helt oberoende naturvärdesinventerare med uppdrag att särskilt dokumentera växter som är upptagna i artskyddsförordnigen. Naturvärdesinventeringens analys av grönsläpp påstås också ha brister. Man kan inte förutsätta att tomterna bibehåller sin funktion för växt- och djurlivet knutna till skog och hagmark. De områden som enligt planförslaget exploateras har unika värden som grönsläpp och stråk för människor.

Kommentar:
Utredningen har gjorts av konsult som är sakkunnig på området och utan egna intressen i exploateringen. Kommunen har också granskat naturvärdesinventeringen och inte funnit några brister. Vid utformningen av planförslaget har naturvärden och arter beaktats i rimlig utsträckning.

Störningar under byggtiden

Yttranden nr 24, 28

Störningar under byggtiden påtalas. Det kan uppstå behov av breddning och förstärkning av Stenskärsvägen för att klara tunga transporter, vilket även innebär stora kostnader. Även övriga småvägar utsätt för ökad förslitning. Buller uppstår och säkerheten för främst barn sänks när lastbilar trafikerar den krokiga och smala vägen.

Kommentar:
Sannolikt kommer nya byggnader att tillkomma i en ganska långsam takt så störningarna torde inte bli så intensiva att det inte kan accepteras.

Revidering av planförslaget

Granskningen och de synpunkter som inkommit har lett till att följande förändringar i planhandlingarna föreslås:

- På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Beteckningen lu bör vara användbar eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.
- Planbeskrivningen kompletteras med information om förordnande enligt 113 § byggnadslagen.

Revidering av planförslaget efter antagandebeslutet från 2019:

- Planbeskrivningens två avsnitt om 113 § byggnadslagen har slagits ihop till ett och texten i avsnittet har ändrats till att återspegla vad som hänt i Lantmäteriärendet om 113 § som löpte parallellt med planförslaget mellan 2018 och 2022.
- Texten i planbeskrivningens inledning som beskriver antagandeförslaget har ändrats för att förklara att planen redan antagits en gång och varför den nu antas på nytt.
- Ett stycke under rubriken dagvatten i planbeskrivningen har tagits bort. Stycket beskrev att det fanns en intention om att flytta ett dike till Stenskär 1:23. Nu har istället ägarna mellan Stenskär 1:1 och 1:22 upprättat ett separat avtal om att befintligt dike och rör får nyttjas. Intentionen om att flytta diket kvarstår därför inte och det bedöms därmed att stycket kan tas bort. Resterade text under avsnittet om dagvatten kvarstår.

Berörda sakägare som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

3 sakägare lämnade synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Synpunkter från granskning

7 sakägare har lämnat synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Övriga som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

Lantmäteriet och 6 privatpersoner lämnade synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

Synpunkter från granskning:

43 privatpersoner som inte är sakägare enligt fastighetsförteckningen har lämnat synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

PM bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan på fridlysta arter, Stenskär 1:1.

Bakgrund

Östhammars kommun överväger att detaljplanelägga ytterligare delar av Stenskär 1:1 för fritidshusbebyggelse. En naturvärdesinventering genomfördes i juni 2017, med tillägg fördjupad artinventering av artgruppen orkidéer. Vid inventeringen påträffades skyddade arter inom planområdet som anges som (§) fridlyst i avsnitt 4.8 i ursprungsrapporten. Dessa arter behöver bedömas gällande om deras bevarandestatus kommer påverkas om planen genomförs. För varje art görs därför en bedömning av påverkan på artens bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå om planen genomförs. Hur enskilda växtplatser eller boplatser sedan ska hanteras ingår inte i denna bedömning.

Arter som bedöms i detta PM

Kärlväxter, varav alla nedan omfattas av 8§ i artskyddsförordningen
Tvåblad *Neottia ovata*
Skogsknipprot *Epipactis helleborine*
Nattviol *Platanthera bifolia*
Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* ssp *macculata*
Nästrot *Neottia nidus-avis*
Skogsnycklar, troligen hybrid *Dactylorhiza maculata* ssp *macculata x incarnata* (?)

Fåglar:
Större hackspett *Dendrocopos major* - omfattas av 4§ i artskyddsförordningen

Bedömningar

Tvåblad

Tvåblad påträffades inom alla delområden som inventerades 2017 (bilaga 1), i första hand i dikeskanter och på plan, frisk mark med inslag av lövskog. I Uppsala län förekommer tvåblad spritt i hela östra halvan av länet, med tyngdpunkt i norr och nordost. Se skärmklipp från artportalen (fig 1a), fynd 2000-2018. I Östhammars kommun förekommer arten i en majoritet av de 2,5 km x 2,5 km rutor som användes i inventeringen för Upplands flora, vilket visar sig i kartbilden över Östhammars kommun (fig 1b).
Nationellt är arten enligt ArtDatabanken bofast i alla län. Den är väl spridd över hela landet, men med svagare förekomster i västra och allra nordligaste Sverige. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC).

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

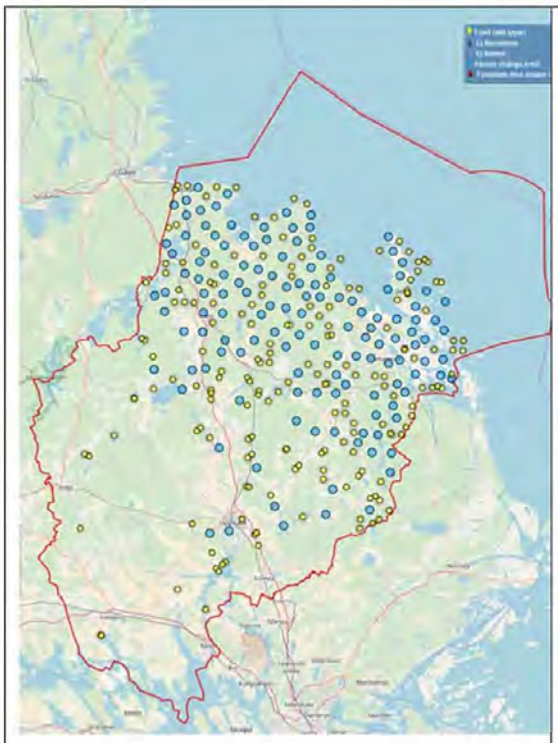

Fig 1a: Översikt fynd av tväblad i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

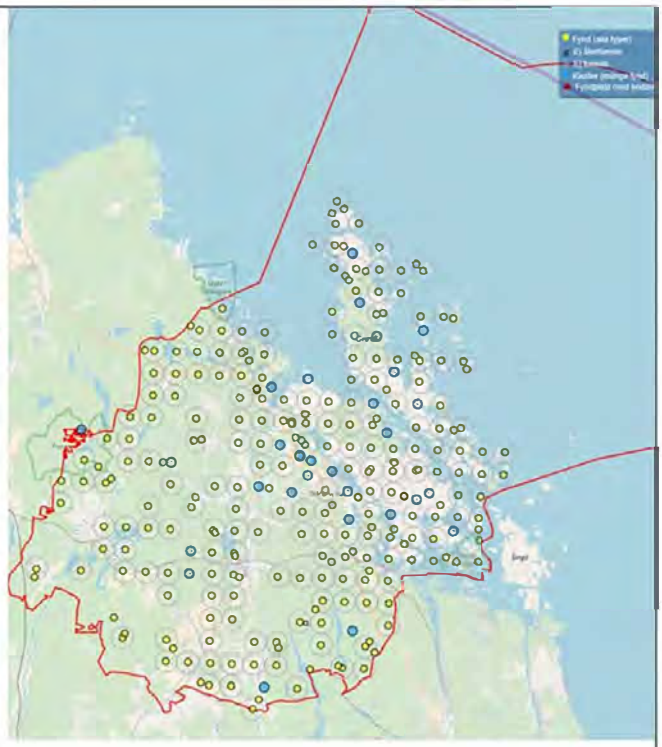

Fig 1b: Översikt fynd av tväblad i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Skogsknipprot

Skogsknipprot påträffades i flera exemplar i fyra av sex delområden som inventerades 2017 (bilaga 1), i första hand på plan, frisk mark med inslag av lövskog och i anslutning till diken.

I Uppsala län finns skogsknipprot främst i östra halvan av länet, med högre koncentration åt norr (Älvkarleby, Tierp och Östhammars kommun), där den förekommer frekvent (fig 2a). I Östhammars kommun förekommer arten rikligt, med störst koncentration längs kusten (fig 2b). Nationellt är arten enligt ArtDatabanken bofast i alla län utom Västerbottens och Norrbottens län. Den har sina starkaste fästen i de östra och södra delarna av landet. Arten är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC).

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Fig 2a: Översikt fynd av skogsknipprot i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

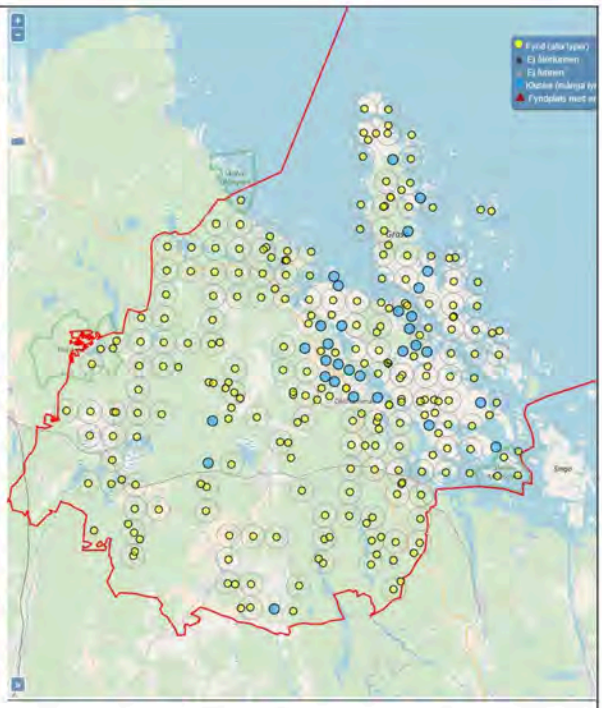

Fig 2b: Översikt fynd av skogsknipprot i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Nattviol

Nattviol påträffades med några exemplar i två av sex delområden vid inventeringen 2017 (bilaga 1), en växtplats i dikeskant och en på frisk mark i övergången från hällmark till lägre liggande, fuktig, örtrik mark. Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län (fig 3a). I Östhammars kommun förekommer arten i en mycket stor del av de 2,5 km x 2,5 km rutor som användes i inventeringen för Upplands flora, vilket visar sig i kartbilden över Östhammars kommun (fig 3b).

Nationellt är nattviol bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanligast i södra och mellersta Sverige. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

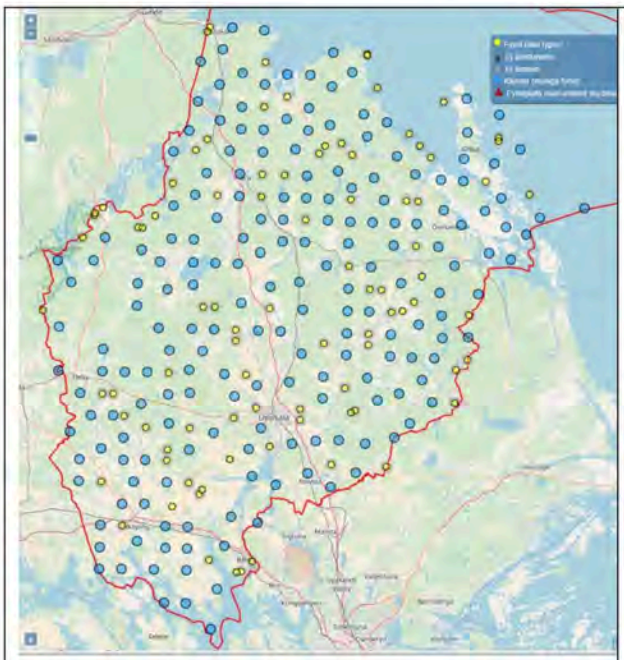

Fig 3a: Översikt fynd av nattviol i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

Fig 3b: Översikt fynd av nattviol i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Jungfru Marie nycklar

Jungfru Marie nycklar påträffades i ett av sex delområden vid inventeringen 2017 (bilaga 1).

Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län (fig 4a). I Östhammars kommun förekommer arten i en majoritet av de 2,5 km x 2,5 km rutor som användes i inventeringen för Upplands flora, vilket visar sig i kartbilden över Östhammars kommun (fig 4b). Arten är vanligt förekommande och troligen förbisedd i rapportering och kan förväntas förekomma i högre grad än kartorna visar.

Nationellt är Jungfru Marie nycklar bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanlig i stora delar av landet, med undantag för norra Norrbotten. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

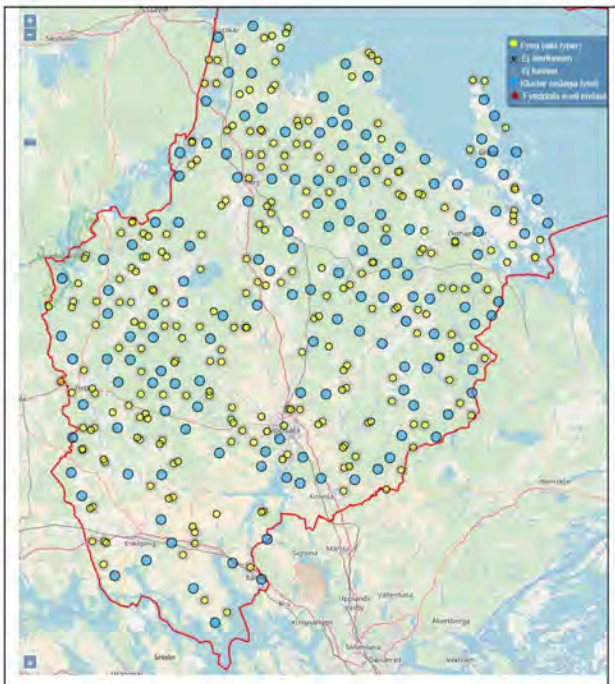

Fig 4a: Översikt fynd av Jungfru Marie nycklar i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

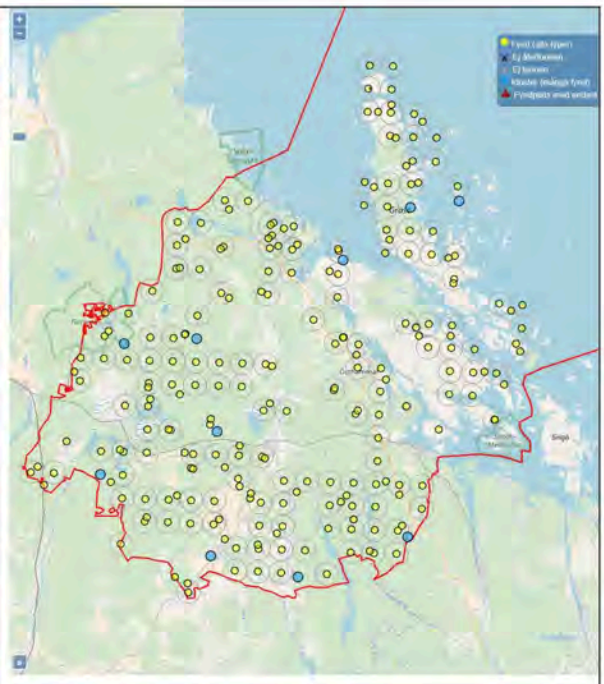

Fig 4b: Översikt fynd av Jungfru Marie nycklar i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Nästrot

Nästrot påträffades i fyra av sex delområden vid inventeringen 2017 (bilaga 1). Växtplatserna var alla i lövrik blandskog på friskt till fuktig mark.

Arten förkommer i södra och mellersta Sverige, i Norrland förekommer arten endast längs kusten enligt ArtDatabanken och arten saknas helt i Västerbottens och Norrbottens län. Den största koncentrationen av nästrot i Sverige finns längs Upplandskusten. I Uppsala län förekommer arten främst längs med kusten (fig 5a). I Östhammars kommun är arten vanlig (fig 5b). Arten är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

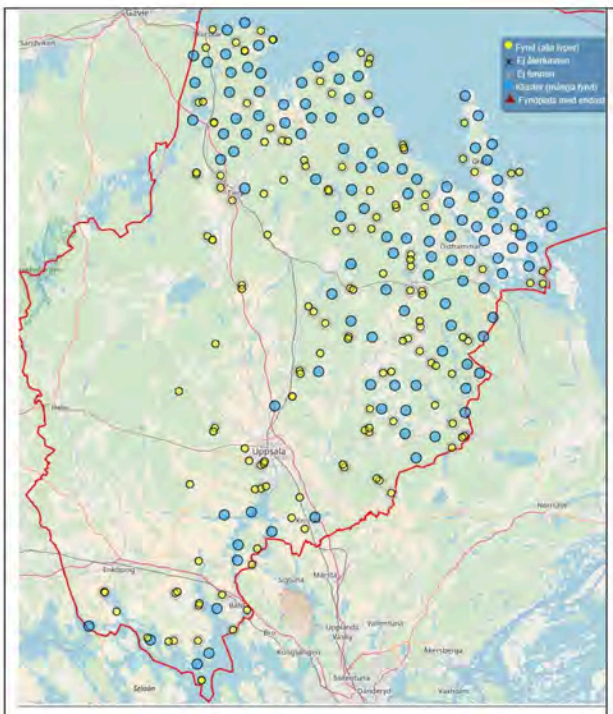

Fig 5a: Översikt fynd av nästrot i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

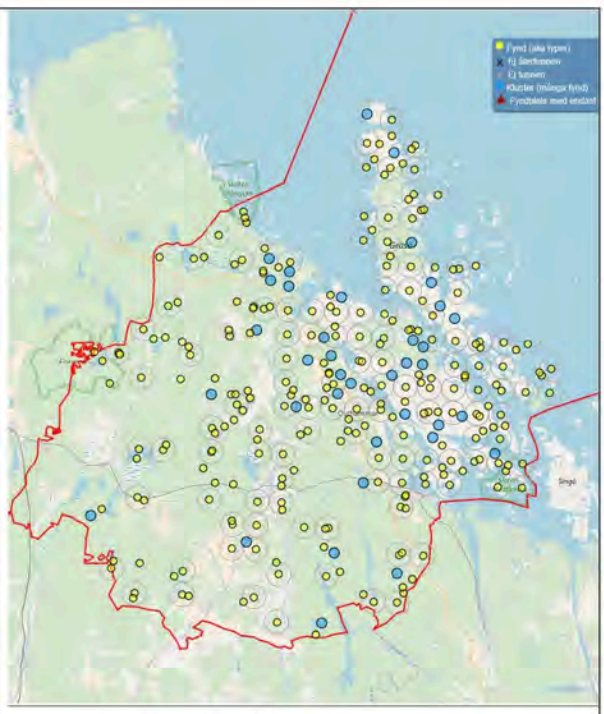

Fig 5b: Översikt fynd av nästrot i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Skogsnycklar, hybrid

Skogsnycklar, hybrid med ängsnycklar, påträffades med en förekomst vid inventeringen 2017(bilaga 1). Bestämningen är något osäker. Motsvarande hybrid finns registrerad på ett fåtal platser i landet enligt artportalen. Det finns för lite underlag för att göra en bedömning av bevarandestatus på någon nivå av hybriden för sig, men ett resonemang om de två huvudarterna skogsnycklar och ängsnycklar kan föras.

Nationellt är båda arterna enligt ArtDatabanken bofast i alla län. De är relativt väl spridda över hela landet. De är båda bedömda som Livskraftiga (LC) och de skattade värdena som bedömningarna baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). Båda arterna har något svagar e förkomster än de övriga bedömda arterna i detta PM. Med de förekommer frekvent i östra och nordöstra delarna av Uppsala län (fig 6a resp. 7a) och kan anses vara spridda i hela Östhammars kommun (fig 6b resp. 7b). Skulle de enskilda arterna bedömas skulle jag anse dem båda ha en gynnsam bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Denna bedömning är dock något osäker, eftersom själva artbestämningen av hybriden också är en osäkerhetsfaktor.

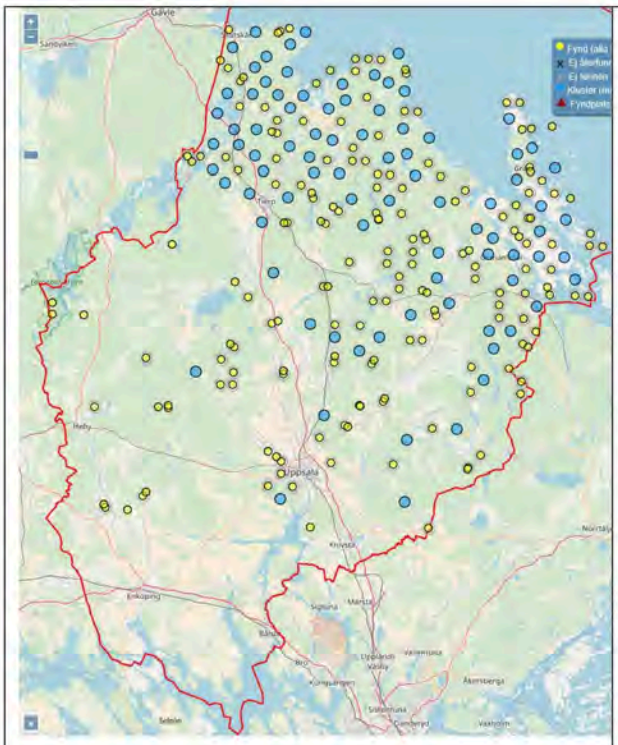

Fig 6a: Översikt fynd av skogsnycklar i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

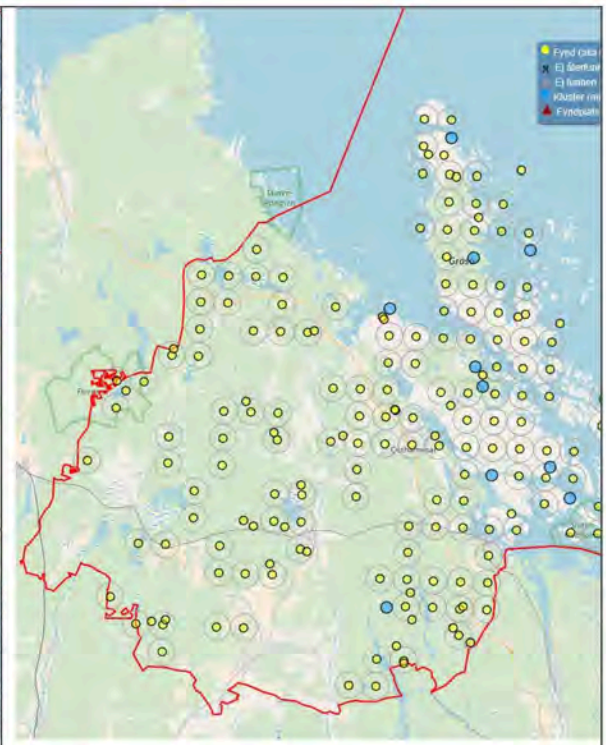

Fig 6b: Översikt fynd av skogsnycklar i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

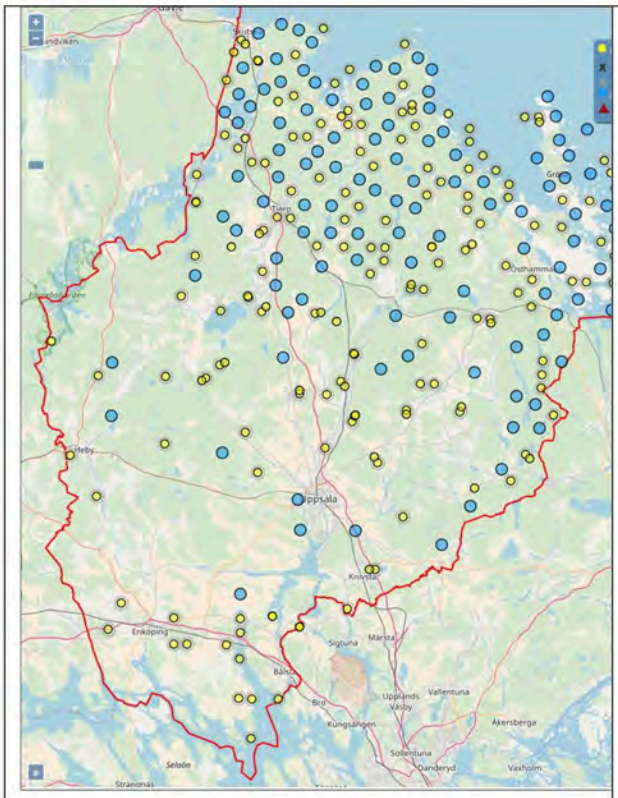

Fig 7a: Översikt fynd av ängsnycklar i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

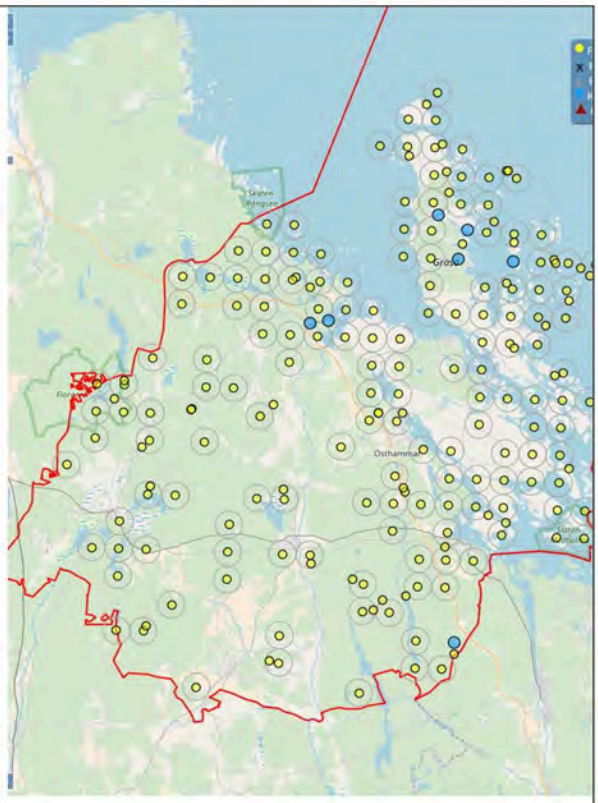

Fig 7b: Översikt fynd av ängsnycklar i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Större hackspett

Större hackspett på träffades i ett av sex delområden, häckande fågel i asp med bohål. Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län (fig 6a). I Östhammars kommun finns arten rapporterad spritt över ytan och med ett större antal fynd (fig 6b). Antal häckande par i Uppland 2008 var 9400 stycken och populationen visade i Uppland en något minskande trend (Bill Douhan, 2013).

Större hackspett förekommer i hela landet med undantag för fjällkedjan. Arten är klassad som livskraftig (LC). Det finns enligt artdatabanken inga tecken på betydande populationsförändring. Beståndet har varit stabilt de senaste 30 åren men ökat med 41-65 % de senaste 10 åren. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC).

Jag bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

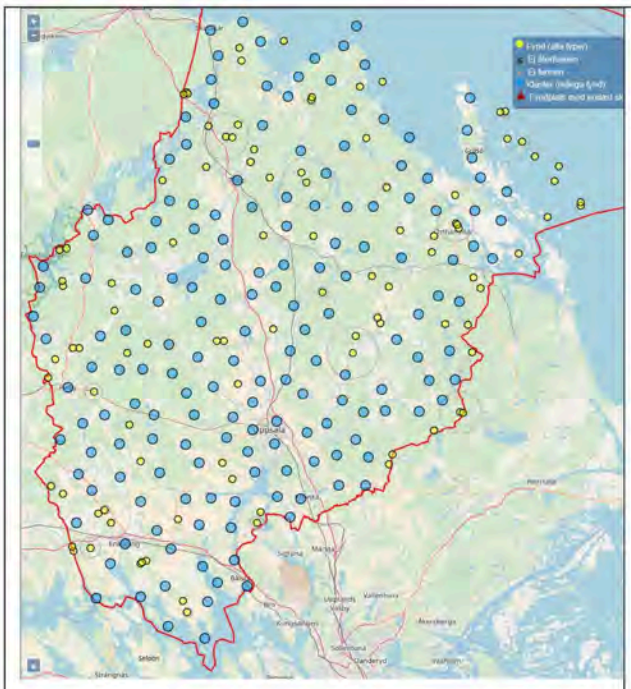

Fig 8a: Översikt rapporteringar av större hackspett i Uppsala län 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

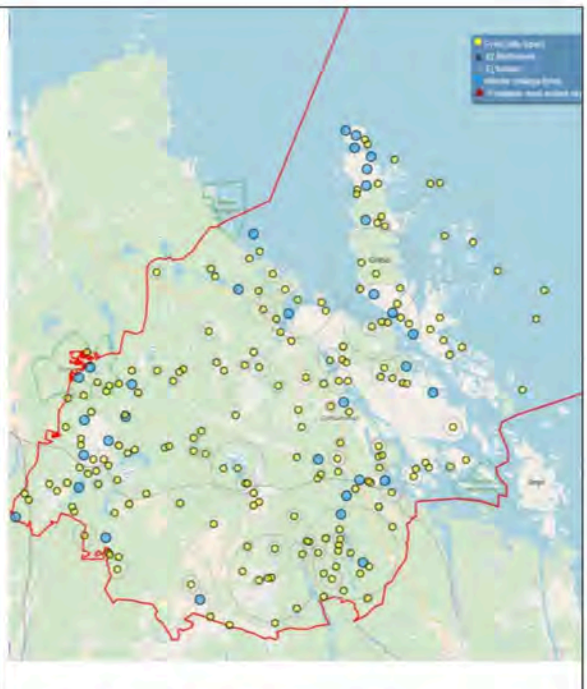

Fig 8b: Översikt rapporteringar av större hackspett i Östhammars kommun 2000-2018. Gula punkter är enskilda fyndplatser, blå punkter är kluster av flera fyndplatser.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

2018-05-31

Källor

Bill Douhan (2013) Fakta om Upplands häckande fågelarter – FÅGLAR I UPPLAND 3, 2013.
Ellen Salomonsson (2017). Naturvärdesinventering enligt Svensk standard, i samband med planerade tomter, Stenskär 1:1, Östhammars kommun. Skogsstyrelsens produkter och tjänster.
SLU. Artportalen. www.artportalen.se (2018-05-29)
SLU. Artfakta. artfakta.artdatabanken.se (2018-05-29)

PM upprättat av: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

Naturvärdesinventering enligt Svensk standard, i samband med planerade tomter

Stenskär 1:1, Östhammars kommun

SKOGSSTYRELSEN

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster är benämningen på Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet. Vi är experter inom det skogliga området och erbjuder i dagsläget ett utbud bestående av cirka 40 fasta tjänster, kombinerat med skräddarsydda tjänster utifrån kundernas behov inom hela vårt kompetensområde. Uppdragsverksamheten hålls separerad från myndigheten och är självfinansierande.

Uppdragsgivare
Daniel Boode

Tidpunkt för utförd inventering
Juni 2017

Inventeringen utförd av
Ellen Salomonsson

Rapporten skriven av
Ellen Salomonsson

Fotograf
Ellen Salomonsson

Ärendenummer
U066173

Innehåll

1 Sammanfattning 5

2 Inledning 6

2.1 Uppdrag 6

2.2 Inventeringsområde 6

2.3 Syfte 8

3 Metodik 9

3.1 Naturvärdesinventering enligt svensk standard 9

3.2 Detaljeringsnivå 9

3.3 Tillägg 9

3.4 Utförare och kompetens 10

3.5 Tidpunkt för fältarbete 10

3.6 GIS 10

3.7 Miljöpåverkan 10

3.8 Förstudie 11

3.9 Fältinventering 11

3.10 Naturvärdesbedömning 11

3.11 Naturvärdeobjekt 12

3.12 Landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering) 12

3.13 Övriga områden 12

3.14 Naturvärdesklasser 12

3.15 Naturtyper 13

3.16 Artobservationer 13

4 Resultat 14

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet 14

4.2 Regionens naturgeografi 14

4.3 Vegetation 15

4.4 Skogstillstånd 15

4.5 Naturvärdesobjekt 16

N1. Naturvärdesobjekt – 0,4 ha, naturvärdesklass 3 17

N2. Naturvärdesobjekt – 0,5 ha, naturvärdesklass 3 19

4.6 Formellt skyddade områden 21

4.7 Natura 2000-typer 21

4.8 Artfynd 21

4.9 Tillägg fördjupad artinventering 22
4.10 Tillägg värdeelement gammal tall 22
4.11 Osäkerhetsfaktorer 23

5 Källor och referenser 24

Bilagor:
Bilaga 1: Karta över planerade tomter
Bilaga 2: Bedömning av grönsläpp
Bilaga 3: Översiktskarta fördjupad artinventering: Orkidéer
Bilaga 4: Översiktskarta värdeelement gammal tall
Bilaga 5: Inventeringsområde och naturvärdesobjekt, separat karta

1 Sammanfattning

Skogsstyrelsen har på uppdrag av fastighetsägaren Daniel Boode under juni 2017 genomfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard. Naturvärdesinventeringen utfördes på fastigheten Stenskär 1:1 i Östhammars kommun. Där planeras avstyckning av tio tomter som en utvidgning av ett befintligt fritidshusområde, se bilaga 1.

Den här rapporten innehåller resultat från naturvärdesinventering på fältnivå med detaljeringsgraden detalj. Inom ramen för svensk standard har tilläggen fördjupad artinventering av orkidéer *Orchidaceae* utförts och tillägget värdeelement lagts till för att uppmärksamma gammal tall. Dessutom ingår ett tillägg *utanför svensk standard* med bedömning av hur minskade grönsläpp (oexploaterad mark mellan tomter) påverkar växt- och djurliv. Rapporten kompletteras också med leverans av GIS-filer (kartdata inklusive attributdata).

De planerade tomterna ligger i anslutning till befintliga tomter, i kustnära läge vid Östersjön i Östhammars kommun. Fritidshusområdet har ett väl utbyggt vägnät och har ett stort inslag av grönytor med bevarad naturmark. Floran i området kring Stenskär är tydligt påverkad av kalkhalten i marken, särskilt i lägre liggande delar. Terrängen är varierad mellan lägre liggande fuktiga partier och högre hällmarker. Tidigare har delar av området varit öppnare hag- och jordbruksmarker. Skogen inom inventeringsytorna utgörs till övervägande del av igenväxningsmarker med inslag av hällmarker med längre trädkontinuitet.

Naturvärdesinventeringen visar att det finns två naturvärdesobjekt. Inom dessa påträffades naturvårdsarter knutna till död ved, gammal tall och kalkrik mark. Den fördjupade artinventeringen av orkidéer visade att de fuktigare markerna hade stort inslag av en, för kustområdet, vanlig orkidéflora. Redovisningen av värdeelement gammal tall visar spridda förekomster av gammal tall i tre av sex delområden, utanför naturvärdesobjekt.

Bedömning av grönsläpp redovisas separat i bilaga 2.

2 Inledning

2.1 Uppdrag

Skogsstyrelsen har på uppdrag av fastighetsägare Daniel Boode utfört en naturvärdesinventering enligt svensk standard, med tilläggen fördjupad artinventering (orkidéer *Orchidaceae*) och värdeelement (gammal tall). Dessutom ingår ett tillägg utanför svensk standard som omfattar bedömning av grönsläppens (oexploaterad naturmark mellan avgränsade tomter) läge och deras betydelse för djur och växter. Syfte, utförande och resultat av detta tillägg redovisas separat i bilaga 2.

2.2 Inventeringsområde

Naturvärdesinventeringen omfattar sex delområden som motsvarar de tio planerade tomterna och i vissa fall intilliggande mark för att göra naturliga avgränsningar vid fältinventering. Tomternas placering framgår av bilaga 1. Inventeringsområdet omfattar totalt ca 5,3 ha och utbredningen framgår av kartan på nästa sida.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

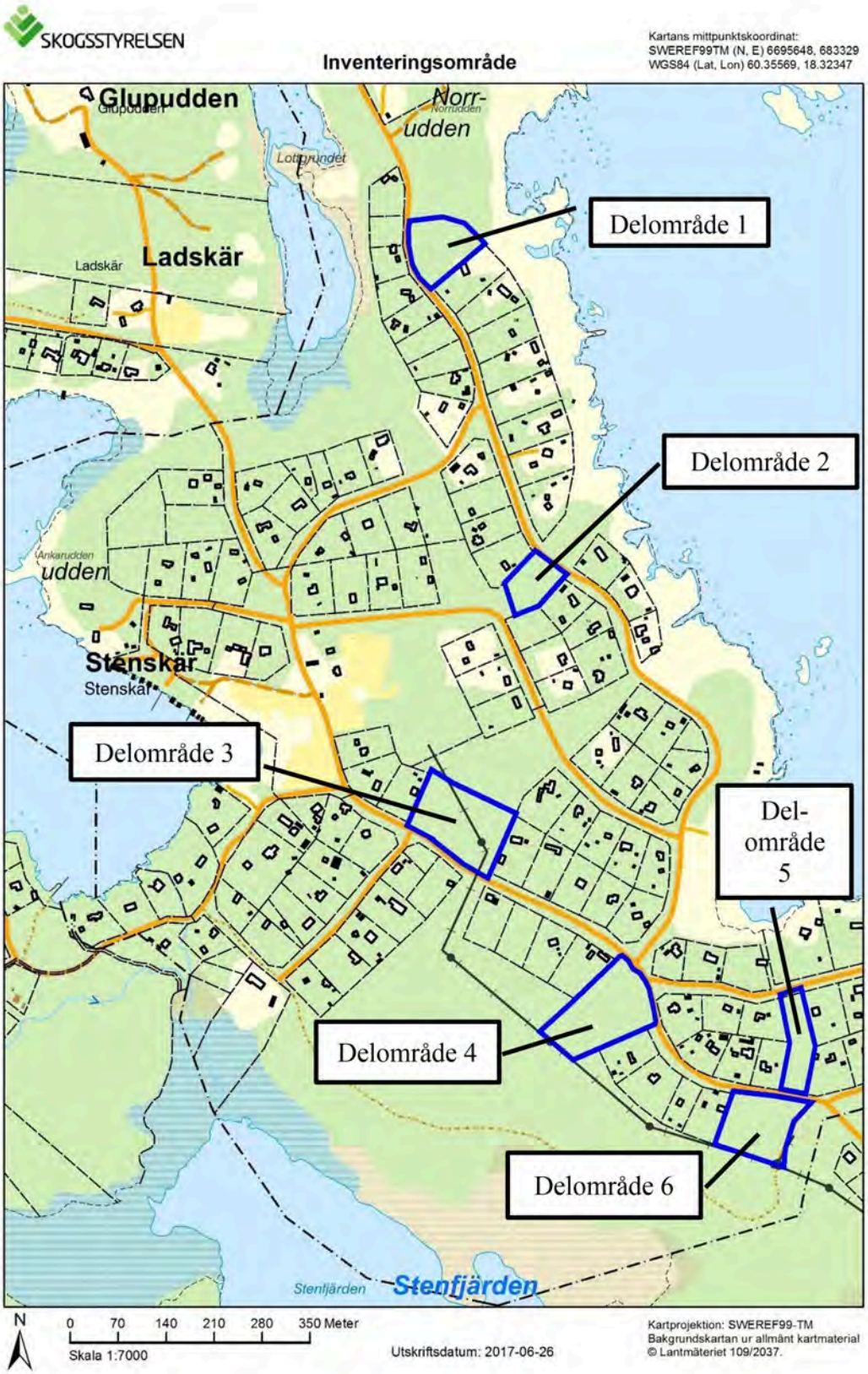

Översiktskarta över inventeringsområdet där inventerade delytor är har blå yttergränser. Numrering norrifrån, observera att numreringen avviker från den i bilaga 1. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

2.3 Syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen är att enligt svensk standard identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa.

3 Metodik

3.1 Naturvärdesinventering enligt svensk standard

Skogsstyrelsens naturvärdesinventering sker enligt en metodik som är fastställd av Swedish Standards Institute (SIS) och som beskrivs i – ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning”, svensk standard SS 199000:2014. ”Teknisk rapport SIS-TR 199001” kompletterar standarden och fungerar som stöd vid genomförande av NVI.

Naturvärdesinventeringen omfattar identifiering av geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse.

Följande moment ingår i naturvärdesinventering på fältnivå:

- Förstudie med identifiering av potentiella naturvärdesobjekt och beskrivning av inventeringsområdet
- Fältinventering, avgränsning och beskrivning av naturvärdesobjekt
- Bedömning av naturvärdesobjektens naturvärde i olika naturvärdesklasser
- Fältinventering, identifiering, avgränsning och beskrivning av eventuella landskapsobjekt
- Rapportering

Naturvärdesinventeringen kombinerar en sammanställning av befintliga kunskapsunderlag med inventering i fält. Bedömningen av områdets naturvärden grundar sig därför både på tidigare kända uppgifter och på nya uppgifter från denna fältinventering.

3.2 Detaljeringsnivå

Naturvärdesinventeringen är enligt önskemål från kunden utförd med detaljeringsgrad detalj. Det innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av 10 m^2 eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer samt en bredd av 0.5 m eller mer.

Alla geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald ner till minsta obligatoriska karteringsenhet redovisades som naturvärdesobjekt. Även naturvärdesobjekt från tidigare utförda relevanta inventeringar avgränsades oavsett storlek. I de fall vi upptäckte mindre objekt i fält som kunde redovisas utan avsevärt merarbete, så redovisades dessa också. Vid fältinventeringen noterade vi dessutom Natura 2000-naturtyper som överstiger minsta obligatoriska karteringsenhet.

3.3 Tillägg

Som ett komplement till den grundläggande naturvärdesinventeringen gjordes tillägget *fördjupad artinventering* och tillägget *värdeelement*.

Fördjupad artinventering innebär att specifika arter eller artgrupper inventeras särskilt. I detta fall gällde det artgruppen orkidéer *Orchidaceae*. Orkidéer eftersöktes särskilt noga vid besök i början av juni då floran fortfarande var relativt lågvuxen och bladrosetter nere vid mark kunde upptäckas. I mitten av juni gjordes ett återbesök för säkrare artbestämning av ett par arter i blomningstid.

Värdeelement som tillägg innebär att element som är särskilt viktiga för områdets naturvärden eftersöks, kartlagts och redovisas även om dessa ligger utan för naturvärdesobjekt. I detta fall har värdelementet *gammal tall* kartlagts. Observera att dessa endast redovisas i de fall de ligger utanför naturvärdesobjekt.

3.4 Utförare och kompetens

Ellen Salomonsson har utfört naturvärdesinventeringen (förstudie, fältinventering, naturvärdesbedömning och rapportering).

Våra minimikrav för inventerare är högskoleexamen inom skog eller biologi eller motsvarande grundutbildning utan högskolestatus, högskoleutbildning i ämnet naturvårdsbiologi minst 15 högskolepoäng (hp) eller motsvarande utbildning utan högskolepoäng, Skogsstyrelsens grundkurs i nyckelbiotopinventeringsmetodik, Skogsstyrelsens utbildning i signalartskännedom, genomförande av klassificering, avgränsning och registrering av minst fem nyckelbiotoper av skiftande karaktär under handledning, deltagande i kalibreringsövning för nyckelbiotoper i fält varje kalenderår, Skogsstyrelsens utbildning i naturvärdesinventering enligt svensk standard samt relevant artkunskap. Dessutom krävs erfarenhet av liknande uppdrag eller genomförande med handledning av annan erfaren inventerare.

Ellen Salomonsson uppfyller ovanstående krav samt har kunskap och erfarenhet av relevant kunskapsunderlag.

3.5 Tidpunkt för fältarbete

Fältinventeringen utfördes under juni 2017.

3.6 GIS

Med hjälp av GIS redovisades geografiska avgränsningar för inventeringsområdet, naturvärdesobjekt och landskapsobjekt samt även objektens nummer (identiteter). Vi använder koordinatsystemet SWEREF99.

3.7 Miljöpåverkan

Vid naturvärdesinventering sker miljöpåverkan främst i form av transporter. Inför varje naturvärdesinventering gör Skogsstyrelsen en planering i syfte att minimera transportsträckan genom att i möjligaste mån använda lokalt placerad personal. Transportslag och bränsleslag övervägs i syfte att minimera förbrukningen av fossila bränslen.

3.8 Förstudie

Naturvärdesinventeringen inleddes med kartstudier över inventeringsområdet för att hitta de, ur naturvärdessynpunkt, mest intressanta områdena. Skogsstyrelsen har för sina kartstudier tillgång till ett gediget GIS-baserat material med kartor, flygfoton, satellitbilder, skogsdata och olika typer av inventeringar utförda av Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen samt ideella organisationer. De tidigare kända värden som kontrollerades särskilt var bl.a. följande:

- Nyckelbiotoper och områden med naturvärden
- Våtmarker med naturvärden
- Sumpskogar
- Flora- och faunafynd
- Vattendrag med flodpärlmussla
- Formellt skyddade områden som naturvårdsavtal, biotopskydd, naturreservat och nationalparker
- Områden som planeras få formellt skydd
- Natura 2000-områden
- Riksintressen för naturvård eller kulturmiljövård

3.9 Fältinventering

Ortofoton och satellitbilder användes som underlag vid fältinventeringen. Den omfattade samtliga potentiella naturvärdesobjekt som identifierades vid förarbetet. Utföraren genomsökte dessutom inventeringsområdet efter ytterligare naturvärdesobjekt. Varje del av inventeringsområdet besöktes på plats.

Utföraren använde den utrustning och de hjälpmedel som var nödvändiga för att identifiera, avgränsa, naturvärdesbedöma och dokumentera naturvärdesobjekt samt landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering).

Varje naturvärdesobjekt dokumenterades i normalfallet med representativt foto.

3.10 Naturvärdesbedömning

I samband med fältinventeringen utfördes en naturvärdesbedömning. Den innebär en bedömning av ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald. Art och biotop användes som bedömningsgrunder.

Bedömningsgrunden art omfattar naturvårdsarter (skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter) och artrikedom. Då används arter som vi har noterat i fält samt uppgifter om tidigare fynd som fortfarande kan finnas kvar.

Bedömningsgrunden biotop omfattar två aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet och hot. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö (utom naturvårdsarter och artrikedom, däremot hanteras nyckelarter som en biotopkvalitet). Viktiga biotopkvaliteter som tillmäts betydelse är naturlighet, processer och störningsregimer, strukturer, element, kontinuitet, naturgivna förutsättningar, förekomst av nyckelarter, läge, storlek och form.

3.11 Naturvärdeobjekt

Naturvärdesobjekten utgörs, i de flesta fall, av en sammanhängande yta med en dominerande naturtyp. Olika biotoper kan finnas inom en naturtyp. Ett naturvärdesobjekt kan, utöver den dominerande naturtypen, innehålla mindre ytor som tillhör andra naturtyper. Naturvärdesobjektet tilldelas slutligen en naturvärdesklass.

3.12 Landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering)

Landskapsobjekt kompletterar naturvärdesobjekt och innebär att naturvärden av landskapsekologisk karaktär redovisas som geografiska områden.

Landskapsobjekt har identifierats och avgränsats

- när landskapets positiva betydelse för biologisk mångfald uppenbart är större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse
- när de ingående naturvärdesobjekten tillsammans ger förutsättningar för naturvårdsarter som är knutna till ett landskap med en kombination av olika naturtyper snarare än till enskilda naturtyper
- när områden utanför naturvärdesobjekten tillsammans med de ingående naturvärdesobjekten skapar en helhet som har positiv betydelse för biologisk mångfald

Landskapsobjekt tilldelas inte en naturvärdesklass. (Inom den här inventeringen avgränsades inga landskapsobjekt.)

3.13 Övriga områden

Övriga områden är benämningen på de ytor som inte avgränsats som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt på aktuell nivå och detaljeringsgrad. De omfattar områden med lågt naturvärde och områden som har positiv betydelse för biologisk mångfald, men som till ytan är för små för att rimligen kunna identifieras.

3.14 Naturvärdesklasser

Naturvärdesbedömningen resulterar antingen i att objektet har lågt naturvärde eller hamnar i någon av naturvärdesklasserna 1, 2 och 3.

Områden med låga naturvärden har inte använts vid avgränsningen av naturvärdesobjekt. Naturvärdesklass 4 används enbart om det har beställts som ett tillägg.

- ***Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1***
  Störst positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje område bedöms vara

av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

- ***Högt naturvärde – naturvärdesklass 2***
  Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje område bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

- ***Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3***
  Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Ett område av en viss naturtyp med naturvärdesklass 3 behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

- ***Visst naturvärde – naturvärdesklass 4***
  Viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Ett område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

3.15 Naturtyper

Under fältarbetet har identifierade biotoper grupperats i ett antal naturtyper. Skogsstyrelsen har, som stöd vid naturvärdesbedömning och beskrivning av olika naturtyper, använt "Teknisk rapport SIS-TR 199001".

3.16 Artobservationer

Vi har registrerat fynd av naturvårdsarter i Artportalen samt redovisar dem även under "*Resultat*" och i shapefil tillhörande rapporten. Arter eftersöktes i den mån det behövdes för att göra naturvärdesklassning. För orkidéer genomfördes fördjupad inventering beskriven ovan.

Benämningen av arter följer så långt det är möjligt Dyntaxa.

4 Resultat

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Inventeringsområdet, uppdelat på sex delområden, ligger i anslutning till befintliga tomter i ett fritidshusområde. Området har ett kustnära läge vid Östersjön i Östhammars kommun. Fritidshusområdet har ett väl utbyggt vägnät och har ett stort inslag av grönytor med bevarad naturmark. Floran i området är tydligt påverkad av kalkhalten i marken, särskilt i lägre liggande delar. Terrängen är varierad mellan lägre liggande fuktiga partier med inslag av kärr och högre hällmarker. Historiken är präglad av landhöjningen och av brukande i form av bete, slåtter och skogsbruk. Skogen är till övervägande del medelålders, med inslag av äldre partier och av igenväxningsmarker. Området har i vissa avseenden god konnektivitet med det omgivande landskapet, som har likartad natur, men är genombrutet av vägar, diken och bebyggelse.

Inom inventeringsområdet finns stort inslag av högörtsflora med inslag av orkidéer. Till höger i bild björkskog, till vänster planterad granskog. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

4.2 Regionens naturgeografi

Området ligger inom den naturgeografiska regionen *Roslagens kust/skärgård*.

4.3 Vegetation

Skogsmarkens vegetation är till övervägande del av högörtstyp men varierar kraftigt med terrängen, från lavrika marker på hällmarkshöjder till högörtskärr. Floran är överlag kalkpåverkad med stort inslag av vanligare orkidéer som tvåblad *Neottia ovata* och skogsknipprot *Epipactis helleborine*. I närliggande områden, utanför inventeringsområdet, finns populationer av ovanligare orkidéer som guckusko *Cypripedium calceolus* och gulyxne *Liparis loeselii*.

4.4 Skogstillstånd

Skogen i fritidshusområdet består till övervägande del av medelålders till äldre skogsbestånd. Inslag av alkärr finns, liksom äldre skog i anslutning till hällmarker. Historiska kartor visar att området i huvudsak varit skogbeklätt även längre tillbaka. I fält visar gama diken och odlingsrösen att delar av området en gång var öppnare marker för bete/slåtter/odling. Dessa tidigare öppna marker är i dag planterade med gran *Picea abies* och tall *Pinus sylvestris*, medan andra verkar naturligt igenvuxna med i björk *Betula pendula* och asp *Populus tremula*.

4.5 Naturvärdesobjekt

Naturvärdesinventeringen resulterade i två identifierade naturvärdesobjekt. En översiktlig karta samt tabell över naturvärdesobjekten visas. Sedan följer en detaljerad beskrivning. Objekten finns även på karta i bilaga 5.

Översiktskarta över naturvärdesobjekt. Skala ca 1:10000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037. Blå linje = inventeringsområde, orange = naturvärdesobjekt klass 3.

Tabell 1. Sammanfattning av naturvärdesobjekt

Objekt nr	Kundens nr	Naturvärdes-klass	Beskrivning	Areal (ha)	X-koordinat	Y-koordinat
					Koordinatsystem: SWEREF99	
N1.	Tomt 1	3	Hällmarksskog med gamla tallar	0,4	669 63 05	68 33 54
N2.	Tomt 2	3	Hällmarksskog med gammal tall och gran	0,5	669 51 61	68 35 52

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

N1. Naturvärdesobjekt – 0,4 ha, naturvärdesklass 3

Höjd med hällmarksskog och stort inslag av gamla tallar. På krönet är många tallar senvuxna och krokiga. Arten tallticka finns på träd i objektet. Naturvärdena är knutna till hällmarksmiljön, de gamla tallarna och de arter som är knutna till dessa. Död ved förekommer sparsamt.

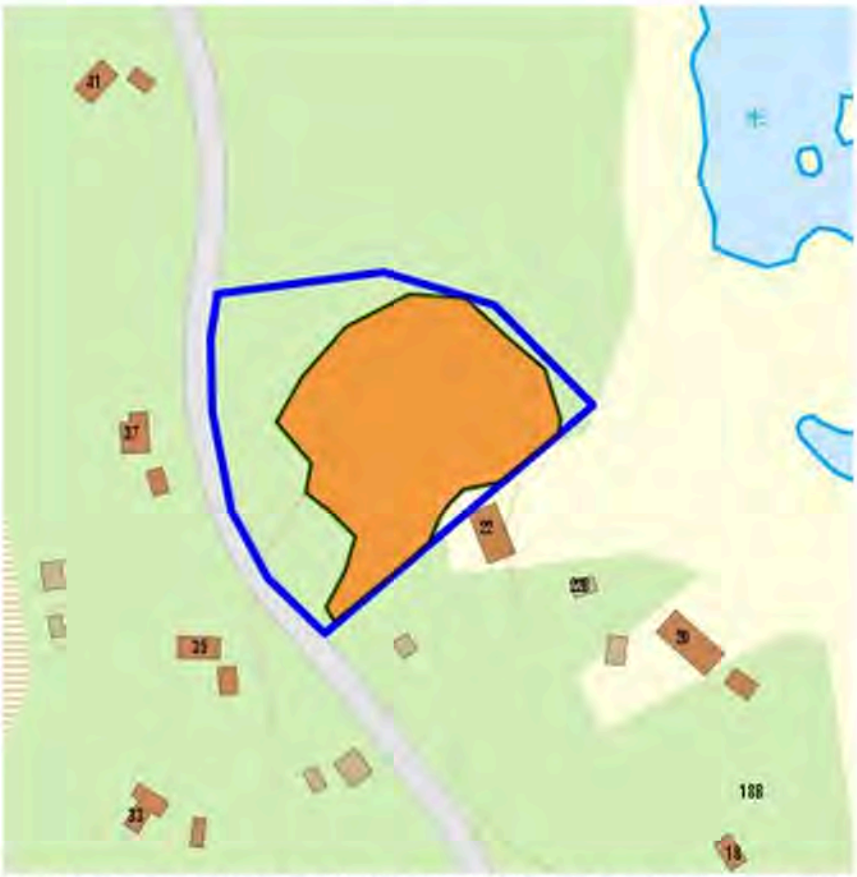

Karta över naturvärdesobjekt N1. Skala ca 1:2000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

N1. Naturtyp

Skog och träd.

N1. Biotop/er

Västlig taiga.

N1. Naturvärdeklass

Klass 3 – påtagligt naturvärde. Motiveringen är att objektet har ett stort inslag av gamla, ofta senvuxna tallar och förekomst av rödlistad art. Död ved och naturvårdsarter hade kunnat förekomma i högre utsträckning.

N1. Naturvårdsarter

Tallticka, *Phellinus pini* är rödlistad (NT, nära hotad) och visar på visst artvärde.

N1. Tidigare inventeringar

Inga uppgifter om tidigare inventeringar.

N1, fotot taget mot NO. Koordinat 669 62 88, 68 33 61. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

N1, fotot taget mot NV. Koordinat 669 62 88, 68 33 61. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

N2. Naturvärdesobjekt – 0,5 ha, naturvärdesklass 3

Hällmarsskog med påtagligt inslag av äldre gran och tall. Tallar upp mot cirka 250 år förekommer och senvuxna granar omkring 150-170 år. Död ved med brandticka visar på en relativt skyddad miljö. På höjden finns sommartid solvarma luckor värdefulla för insekter. Lavbehängda granar och tall med bohål.

Karta över naturvärdesobjekt N2. Skala ca 1:2 000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

N2. Naturtyp

Skog och träd.

N2. Biotop/er

Västlig taiga.

N2. Naturvärdeklass

Klass 3– påtagligt naturvärde. Motiveringen är att objektet har ett stort inslag av gamla barrträd samt inslag av senvuxen asp. Den rödlistade arten brandticka *Pycnoporellus fulgens* signalerar värden knutet till död ved. Man skulle kunna förvänta sig ett påtagligare inslag av naturvårdsarter och ett större inslag av död ved i miljön, därav är objektet inte högre klassat.

N2. Naturvårdsarter

Brandticka *Pycnoporellus fulgens* är rödlistad (NT, nära hotad) visar på värden knutna till död ved. Arten påträffades på granlåga i ett vindskyddat, skuggigt läge i objektet.

N2. Tidigare inventeringar

Inga uppgifter om tidigare inventeringar

N2, fotot taget mot N. Koordinat 669 51 85, 68 35 42. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

N2, fotot taget mot SO. Koordinat 669 51 27, 68 35 19. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

4.6 Formellt skyddade områden

Det finns inga områdesskydd enligt miljöbalken eller naturvårdsavtal inom inventeringsområdet.

Det finns heller inga utpekade Natura 2000-områden inom inventeringsområdet.

4.7 Natura 2000-typer

Följande natura 2000-typer påträffades inom inventeringsområdet:

- Västlig taiga 9010

4.8 Artfynd

Vid naturvärdesinventeringen påträffades ett antal naturvårdsarter (skyddade arter inklusive fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter). I tabell 2 redovisas naturvårdsarter som påträffats inom inventeringsområdet. Arterna redovisas även i shapefil tillhörande rapporten.

Arter som förekom allmänt i området har inte kartlagts närmare, med undantag för orkidéer. Exempelvis förekommer en rad signalarter knutna till kalkrika marker i fuktigare delar och dikeskanter inom alla delområden. Exempelvis liljekonvalj *Convallaria majalis*, getrams *Polygonatum odoratum*, ormbär *Paris quadrifolia*, stenbär *Rubus saxatilis* med fler.

Tabell 2. Naturvårdsarter (skyddade arter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter och ansvarsarter) noterade inom inventeringsområdet under inventeringen.

Art	Kategori*	Naturvärdesobjekt	Delområde
Svamp			
Tallticka *Phellinus pini*	NT, S, T	N1	1
Brandticka *Pycnoporellus fulgens*	NT, S	N2	4
Kärlväxter			
Tvåblad *Neottia ovata*	LC, S, §8, T		1,2,3,4,5,6
Skogsknipprot *Epipactis helleborine*	LC, S, §8, T		1,2,3,4
Nattviol *Platanthera bifolia*	LC, S, §8, T		1,3,4

Art	Kategori*	Naturvärdesobjekt	Delområde
Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* ssp *macculata*	LC, S, §8, T		2,3
Tibast *Daphne mezereum*	LC, S, T		3, 6
Nästrot *Neottia nidus-avis*	LC, S, §8,		2, 3, 4, 6
Skogsnycklar, troligen hybrid *Dactylorhiza maculata* ssp *macculata x incarnata (?)*	LC, S, §8, T		2
Fåglar			
Större hackspett *Dendrocopos major*	LC, §4		6

** Skyddade arter anges som (§) fridlyst, siffran efter syftar på olika paragrafer i artskyddsförordningen, (H) Habitatdirektivet, siffran syftar på olika bilagor i direktivet. Hotkategori anges för rödlistade arter: (RE) Försvunnen (i regionalt perspektiv), (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad och (DD) Kunskapsbrist (Gärdenfors, U. (Ed.). 2010). S anger att arten använts som signalart i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Nitare, J. (ed.) 2010). ÄoB anger att arten använts som signalart i Ängs- och betesmarksinventeringen. ÅGP anger att arten omfattas av ett åtgärdsprogram. Typiska arter anges som (T). Ansvarsarter anges (A). Arter som saknar beteckning har av utföraren bedömts som naturvårdsintressanta. Där ingen referens anges i kommentaren svarar utförare för artuppgiften. Koordinat anges i SWEREF99.*

4.9 Tillägg fördjupad artinventering

Någon orkidé-art påträffades i alla delområden. Vanligast förekommande var orkidén tvåblad som förekom i alla delområden. I övrigt förekom orkidéerna skogsknipprot, nattviol, Jungfru Marie nycklar, nästrot och en trolig hybrid mellan Skogsnycklar och ängsnycklar. Alla är skyddade enligt artskyddsförordningen §8, det vill säga nationell fridlysning. Alla är också bedömda som livskraftiga enligt den svenska rödlistekategoriseringen. Utfallet redovisas på översiktskarta (bilaga 3) och i shapefil som tillhör rapporten.

4.10 Tillägg värdeelement gammal tall

Gamla tallar påträffades inom tre delområden. Som gammal tall definierades tallar över ca 160 år som uppvisade karaktär av naturvärdesträd. Dessa har den karaktäristiska bark som äldre tallar utvecklar, så kallad pansarbark. Grenarna är ofta kraftiga och knotiga och kronans topp platt då trädet avstannat i tillväxt på höjden. Åldern har uppskattats ungefärligt. Tallarna redovisas i tabell nedan per delområde samt i karta (bilaga 4) och i shapefil som tillhör rapporten.

Delområde	Antal	Ålder	Kommentar
3	21	Ca 180-200 år	Äldre tallar har högre täthet i nordöstra delen av ytan
4	5	Ca 170-200 år	Endast dessa enstaka utanför naturvärdesobjektet
5	8	Ca 200-250	Några grövre tallar är frihuggna, ytterligare några står i anslutning till fastighetsgränser.

4.11 Osäkerhetsfaktorer

Inom ramen för tillägget fördjupad artinventering gjordes särskild ansträngning att gå över ytorna för att upptäcka orkidéer. Vid det första besöket i början av juni var växtligheten fortfarande relativt låg och bladrosetter kunde upptäckas. Vid det sista besöket 20 juni kontrollerades några arter som hunnit gå i blom för korrekt artbestämning. Alla enskilda förekomster har inte registrerats men inventeringen bör ge en rättvisande bild över i vilka delar av inventeringsområdet orkidéer förekommer. Det finns trots detta en risk att enskilda arter förbisetts, på grund av att de har små förekomster, är oansenliga eller inte hunnit utvecklas så långt vid inventeringstidpunkten och dolts i annat bladverk.

5 Källor och referenser

ArtDatabanken 2013: *Naturvårdsarter*. ArtDatabanken Rapport 14. ArtDatabanken, SLU.

ArtDatabankens Artportal - www.artportalen.se

ArtDatabankens Dyntaxa: www.slu.se

ArtDatabankens Trädportal - www.tradportalen.se

Gärdenfors, U. (Ed.). 2010: *Rödlistade arter i Sverige 2010. The 2010 Red List of Swedish Species*. ArtDatabanken, SLU.

Hallingbäck, T. 1995: *Ekologisk katalog över lavar*. ArtDatabanken, SLU.

Hallingbäck, T. 1996: *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, SLU.

Hallingbäck, T. & Aronsson, G. (Eds.) 1998: *Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter*. ArtDatabanken, SLU.

Karström, M. 1993: *Indikatorarter som biologisk inventeringsmetod. In "Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten [Indicator species as a biological inventory method]*. In "G. A. Olsson & M. Gransberg, (Eds.), Indicator species for the identification of natural forests in the province of Norrbotten, Sweden." pp 19-96. Swedish Environmental Protection Agency Report 4276.

Länsstyrelsernas GIS-tjänster.

Löfroth, M. 1997: *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.* Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket 2008: *Arter och naturtyper i habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007.*

Naturvårdsverket 2011: *Svenska tolkningar Natura 2000 naturtyper: Skogar 9010-91F0.*

Nitare, J. (ed.) 2010: *Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Nordiska ministerrådet (1984), *Naturgeografisk regionindelning av Norden*, Liber distribution.

Påhlsson, L. 1998: *Vegetationstyper i Norden*. TemaNord 1998.510.

Skogens Pärlor och Skogens Källa - www.skogsstyrelsen.se

Skogsstyrelsen, 2001, *Skogsbilvägar*, Skogsstyrelsen, Rapport 81.

Skogsstyrelsen 2013: *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen.

Sveriges geologiska undersökning, SGU - www.sgu.se

Swedish Standards Institute (SIS), 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning, SS 199000:2014.

Swedish Standards Institute (SIS), 2014: Teknisk rapport SIS-TR 199001.

Vi finns nära dig!

Skogsstyrelsen erbjuder ett brett utbud av produkter och tjänster inom det skogliga området. Vi har kontor över hela landet, vilket gör att vi alltid finns nära dig med en mycket god lokal kännedom. Som kund hos oss kan du alltid känna dig trygg eftersom vi är opartiska och inte drivs av ett vinstintresse.

För mer information

Ring 020-35 90 00

besök oss på www.skogsstyrelsen.se/produkter

eller maila oss på produkter@skogsstyrelsen.se

⓪ Föreslagna tomtlägen

0 500 meter

ungefärlig skala 1:10000

Stenskär 1:1
Östhammars kommun
Avstyckning av 4 tomter
Förslag 2017-01-12

BILAGA TILL ANSÖKAN OM PLANBESKED

kartan kompletterad med 4 tomter
2017-05-05 (område 5-6) och 2 tomter
2017-05-30 (område 6-7)

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Bilaga 2: Bedömning av grönsläpp

Syfte

Som ett tillägg, *utanför naturvärdesinventering svensk standard*, gjordes en bedömning av hur växt- och djurliv påverkas av att den oexploaterade marken mellan befintliga tomter minskar. Dessa stråk av naturmark mellan avgränsade tomter kallas *grönsläpp.*

Utförande

Bedömning av grönsläpp har gjorts kring de delområden där planerade tomter riskerar att blockera nuvarande stråk av naturmark. Detta berör delområde 2-6, medan delområde 1 redan idag är avskärmat av befintliga tomter.

Förstudie utfördes för grönsläppen, på samma sätt som finns beskrivet i huvudrapporten under stycke 3.8. Särskild uppmärksamhet riktades mot artfynd i närområdet och på naturliga spridningskorridorer och vandringsstråk för växt och djurliv. Med tanke på inventeringsområdets läge vid Östersjön, med anslutande naturbetesmarker och strandängar har funktionen för områdets typiska flora och fuktgynnade arter (exempelvis groddjur) legat i särskilt fokus för bedömningarna.

Grönsläppen inventerades översiktligt i fält för att få en bild av deras funktionalitet för växt- och djurliv.

Resultat

Resultatet redovisas per delområde. De områden som bedömts är ungefärligt markerade i kartan med röda linjer (se karta nästa sida).

Den övergripande bedömningen är att fritidshusområdets karaktär, med stora inslag av naturmark på tomterna, gör att även tomtmarken i nuläget har bibehållen funktion för växt- och djurliv knutna till skog och hagmark. Detta gör att skillnaden mellan tomter och annan mark i dagsläget inte är så stor. Vägnätet med sina diken och vägområden utgör förmodligen spridningskorridorer och vandringsstråk för en del växter och djur. För många störningskänsliga arter är området redan i dagsläget för exploaterat och ytterligare exploatering i föreslagen omfattning påverkar dem därför inte.

Inget av delområdena bedöms idag vara av avgörande betydelse som grönsläpp för växt- och djurliv. Delområde 2, 3 och 4 visar delvis funktionalitet som grönsläpp.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

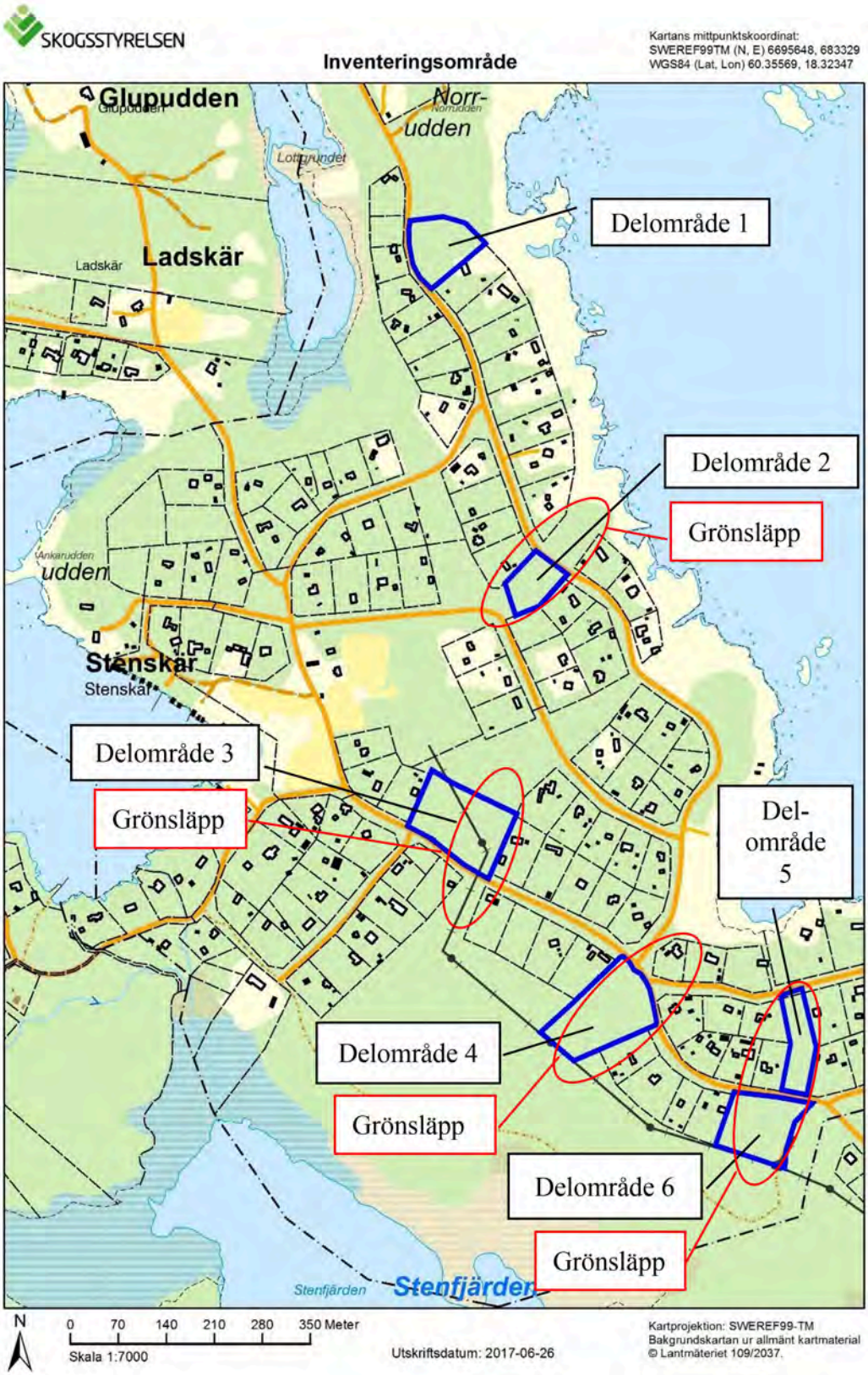

Översiktskarta över inventeringsområdet där inventerade delytor är har blå yttergränser. Numrering norrifrån, observera att numreringen avviker från tomtnumreringen i bilaga 1. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 1

Området består i östra delen av en hällmarkshöjd (naturvärdesklassad, objekt N1) med vy över havet. Området övergår mot vägen i planare, öppen mark med glest trädskikt och inslag av vanligare orkidéer. På andra sidan vägen skärmar befintliga tomter av passage mot gammal havsvik i väster. **Bedömning av grönsläpp var därför inte aktuellt här.**

Delområde 1, fotot taget mot V visar vy från kanten av hällmarken ut mot vägen. Koordinat 669 63 32, 68 33 32. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 2

Området består av planterad medelålders granskog som har gallrats. Genom området går en mindre luftledning och i ledningens sträckning går även en stig som används som förbindelse mellan de två vägarna i nordöst respektive sydväst. Stigen används i första hand av människor men kan tänkas nyttjas även av djur. Vanligare orkidéer växer i dikeskanter och fuktigare ytor inom området. Området bildar tillsammans med mark på andra sidan vägen ett grönsläpp med kontakt mot vattnet. Området mellan väg och vatten är kraftigt utglesat med lämnade lövträd. **Bedömning:** Området kan möjligen ha viss funktion som stråk mot vattnet via diken och fuktstråk. En exploatering som medför minskat grönsläpp påverkar i första hand de människor som nyttjar stigen och har begränsad påverkan på växt- och djurliv.

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 2, fotot taget mot SV och visar stigen längs luftledningen. Koordinat 669 58 03, 68 34 71. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 3, fotot taget mot NO och visar stigen och skymt av det genomhuggna området närmare vattnet. Koordinat 669 58 03, 68 34 71. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 3

Området består längst i väster av halvöppen björkskog med kalkgynnad flora och stort inslag av vanligare orkidéer. De två sydöstra tomterna domineras av tallskog, närmare vägen på planare mark, i norra kanten med inslag av hällar och fler äldre träd (punktredovisas i bilaga 4). Grönsläppet är framför allt funktionellt i områdets östra kant. Här går en mindre ledningsgata och terrängen är öppnare med inslag av torrbacksflora. Ledningsgator har ofta funktion som spridningsstråk för växter och djur, från insekter till större djur. **Bedömning:** En exploatering som medför minskad möjlighet till spridning för växer och djur i anslutning till ledningsgatan kan påverka växt- och djurliv i måttlig omfattning.

Delområde 3, fotot taget mot NNO på den lövdominerade delen. Koordinat 669 54 58, 68 33 18. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 3, fotot taget mot NNO på den barrdominerade delen, den mindre ledningsgatan ligger strax utanför bild till höger. Koordinat 669 54 02, 68 33 62. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 4

Området består inom den planerade tomten till övervägande del av trivial medelålders barrskog. Närmare ledningsgatan i områdes södra kant finns en äldre skog på hällmarkshöjd (naturvärdesklassad, objekt N2). I södra delen, i huvudsak utanför planerad tomt, finns större inslag av kärr och fuktig mark och här är flera orkidéarter påträffade. Här finns den huvudsakliga funktionen som grönsläpp och spridnings-/vandringskorridor. Nordväst om delområdet ansluter väg med dikeskanter och smala skogsremsor på vardera sida (se bild nedan). Inslagen av kärr i södra kanten av delområde 4 kan förstärka detta grönsläpp och ihop med vägkanter och diken ge möjlighet för fuktkrävande arter av djur och växter att sprida sig i stråket Stenfjärden-Kolbottenviken, även om hällmarkshöjden delvis bryter av denna förbindelse **Bedömning:** En exploatering i södra delen av delområde 4 kan påverka djur och växtliv i måttlig omfattning. Den norra delen av delområde 4 har mindre betydelse som grönsläpp.

Delområde 4, fotot taget mot NO med området i ryggen, mot Kolbottenviken. Koordinat 669 52 53, 68 36 19. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 4, fotot taget mot SV från vägen in mot planerad tomt. Koordinat 669 52 53, 68 36 19. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 4, fotot taget mot SSV och visar den fuktigare sydöstra delen av delområdet. Koordinat 669 51 97, 68 36 43. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 5 och 6

Båda delområdena ingår i ett grönsläpp. Delområde 5 sträcker sig över en mindre höjdrygg och består av barrskog. I sydsluttningen har skogen glesats ut för att gynna några grövre tallar. Inslag av torrbacksflora och kalkgynnad flora. Några äldre tallar punktredovisas inom tillägget värdelement. Delområde 6 är tidigare öppen mark som till största delen är planterad med gran. Närmast vägen björkdominerat med lundflora. I söder ansluter delområde 6 till en restaurerad hagmark. I norr finns ett smalt stråk mellan tomter vidare mot vattnet. Viss funktion som spridningskorridor för i första hand växter finns, främst i anslutning till dikeskanter och vägar. **Bedömning:** En exploatering av området medför obetydlig påverkan på växt- och djurliv. Ett naturligt fuktstråk med inslag av alsumpskog mellan Stenfjärden och Östersundet finns strax sydost om detta grönsläpp. Detta stråk har troligen mer betydelse.

Delområde 5, fotot taget från vägen mot N och visar de frihuggna tallarna och sluttningen mot den mindre höjdryggen. Koordinat 669 50 64, 68 38 53. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

SKOGSSTYRELSENS
PRODUKTER & TJÄNSTER

U066173

Delområde 6, fotot taget mot V i gränslinjen mellan lövdominerad del och grandominerad del. Koordinat 669 50 35, 68 38 16. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Tillägg fördjupad artinventering: Orkidéer

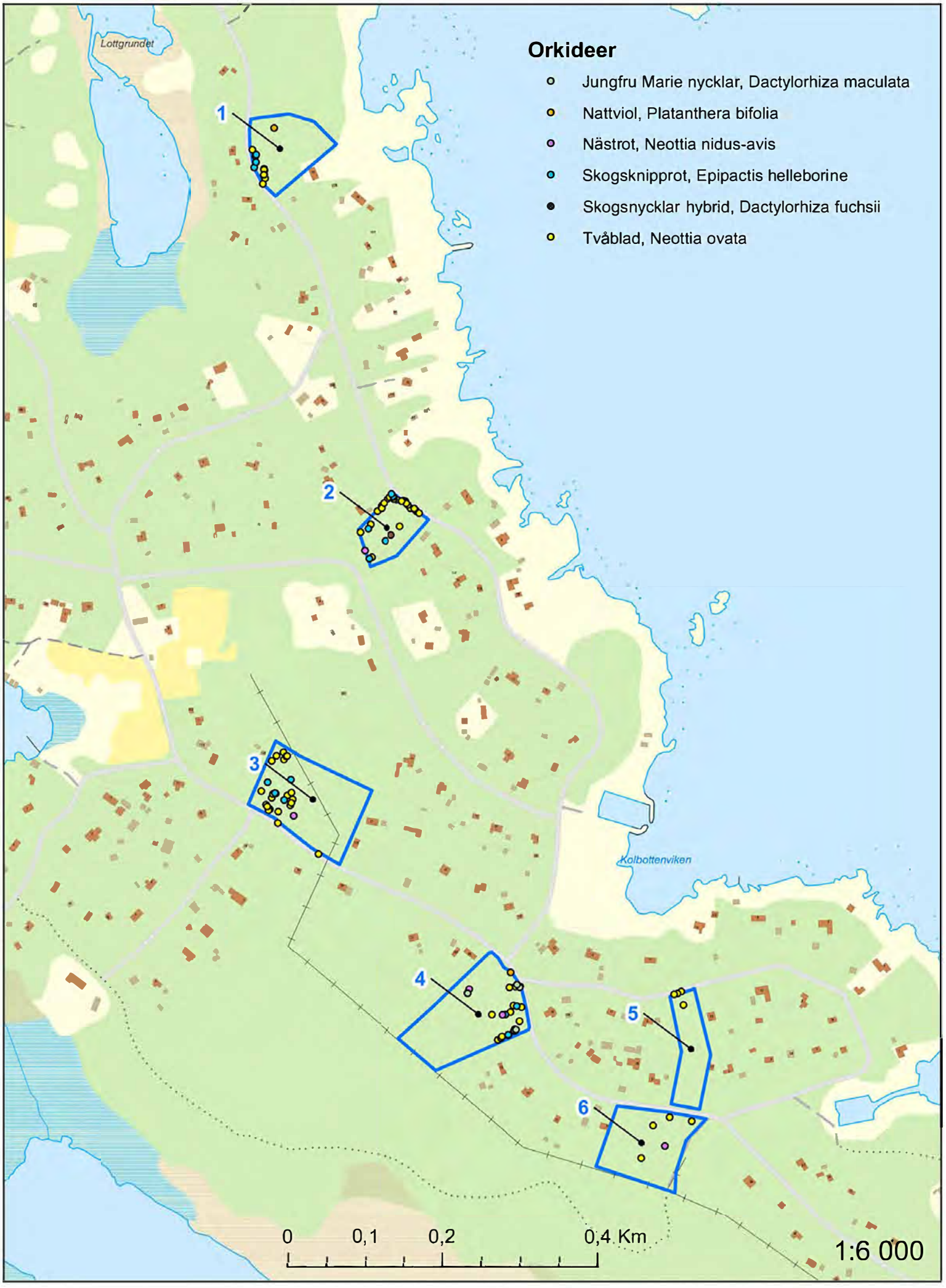

Tillägg värdeelement: Gammal tall (utanför naturvärdesobjekt)

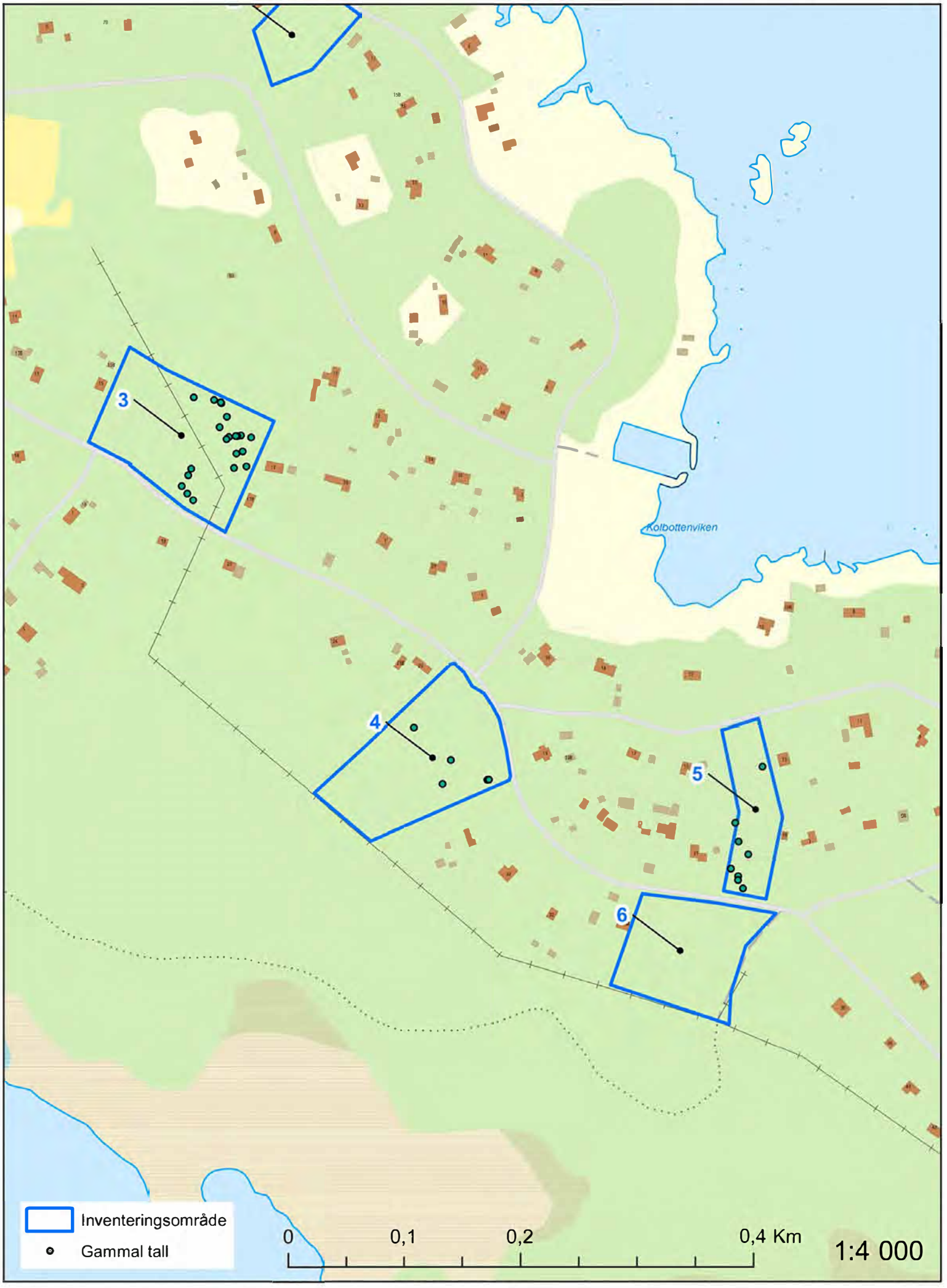

Inventeringsområden och naturvärden

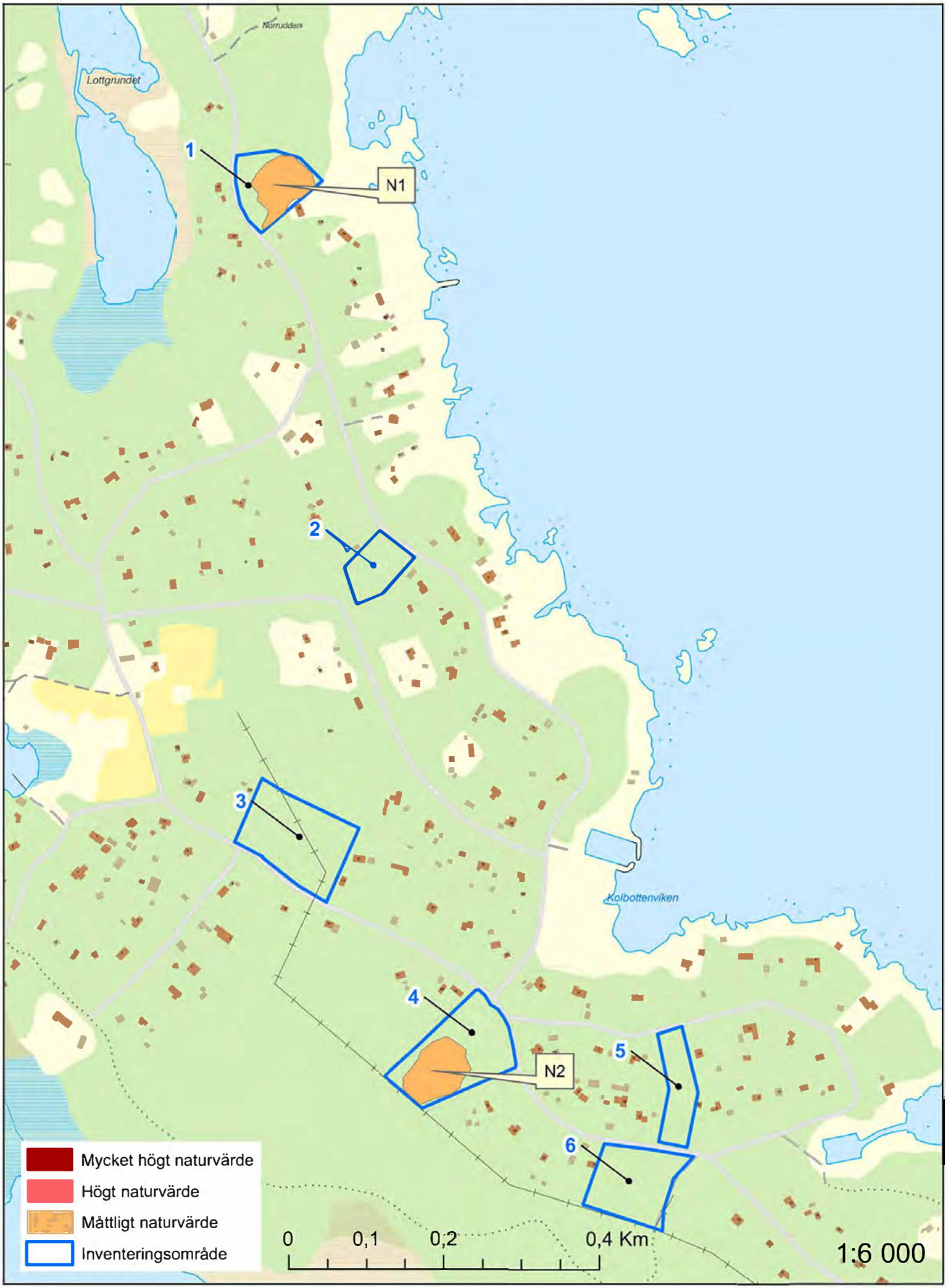

WRS
Water Revival Systems

VA- och dagvattenutredning inför ny detaljplan, del av Stenskär 1:1, Östhammars kommun

Daniel Boode

RAPPORT nr 2017-1138-A

Författare: Ebba af Petersens, WRS AB och
Bo Olofsson, Aquater.

2017-09-15 (kompletterad 2018-10-30)

WRS i samarbete med

AQUATER

Innehåll

1 Inledning 3
2 Planeringsförutsättningar 3
2.1 Förslag till ny bebyggelse 3
2.2 Markförhållanden och topografi 4
2.3 Avrinningsområde och recipient 5
2.4 Avrinning av yt- och dagvatten 6
3 Dagvatten 8
3.1 Lokala målsättningar för dagvattenhantering 8
3.2 Planens inverkan på dagvatten 8
3.3 Förslag på dagvattenhantering 9
3.4 Effekter av föreslagen dagvattenhantering 11
4 Dricksvatten 11
5 Avlopp 12
5.1 Lokala målsättningar för avlopp i Stenskär 12
5.2 Kriterier för avloppsförsörjningen 13
5.3 Lokalisering 14
5.4 Tekniklösningar för behandling av avlopp 15
6 Slutsatser och rekommendationer 19

Bilaga 1. Beskrivning av tomtlägen

Bilaga 2. Beskrivning av avloppslösningar

Bilaga 3. Grundvattentillgång för småhusbebyggelse på del av fastigheten Stenskär 1:1, Östhammars kommun

1 Inledning

Stenskär är ett fritidshusområde nordost om Öregrund, där markägaren Daniel Boode vill stycka av tio nya tomter på sikt. Området är ursprungligen byggt som fritidsbebyggelse, men det finns idag även ett antal permanentboende i området. Nya tomter skall kunna användas för såväl fritidsboende som permanentboende. En ny detaljplan skall därför upprättas för området, som gäller mindre kompletteringar inom redan befintlig detaljplan för Stenskär 1:1. WRS har fått i uppdrag av markägaren att utföra en utredning om hantering av dagvatten samt om vatten- och avloppsförsörjning för de nya tomterna. Bo Olofsson, Aquater, har varit underkonsult till WRS och ansvarat för den del som handlar om dricksvattenförsörjning.

Stenskär ligger på en udde ca 7 km nordväst om Öregrund (figur 1).

Figur 1. Stenskär ligger nordväst om Öregrund. Karta från Kartbolaget.

2 Planeringsförutsättningar

2.1 Förslag till ny bebyggelse

Stenskär är ett fritidshusområde nordost om Öregrund med ca 200 tomter, de flesta bebyggda. Numera är ca 10 % av husen permanentbebodda. Tomterna är stora, i genomsnitt 4000 m^2 och i byggnadsplanen från 1955 så anges att tomtytan minst ska vara 2500 m^2.

Tio nya tomter planeras att styckas av från stamfastigheten Stenskär 1:1. Tomterna är placerade spritt i området, i eller i anslutning till befintliga kvarter (Figur 2). Även de nya

tomterna kommer att vara stora, från 2500 m^2 och upp till drygt 4000 m^2. Tanken är att tomterna ska kunna bebyggas med hus för permanentboende.

Figur 2. Karta över Stenskär med de förslagna tomtlägena markerade.

2.2 Markförhållanden och topografi

Stenskärsområdet är till stor del bevuxet med blandskog, både tomtmark och allmän parkmark, så även de föreslagna tomtlägena. Området är flackt till småkuperat och överstiger sällan 10 m ö h. Jordartsfördelningen visas som ett utsnitt ur SGUs jordartskarta, Figur 3. Området präglas av betydande andel hällmark, framförallt inom topografiskt högre områden samt kustnära. Berget är i ytan ofta täckt av morän som till betydande del är lerig. Glaciallera täcker lokalt moränen men omfattar endast en liten del av ytan. I sydöstra delen av planområdet finns större sammanhängande områden med svallsand/svallgrus.

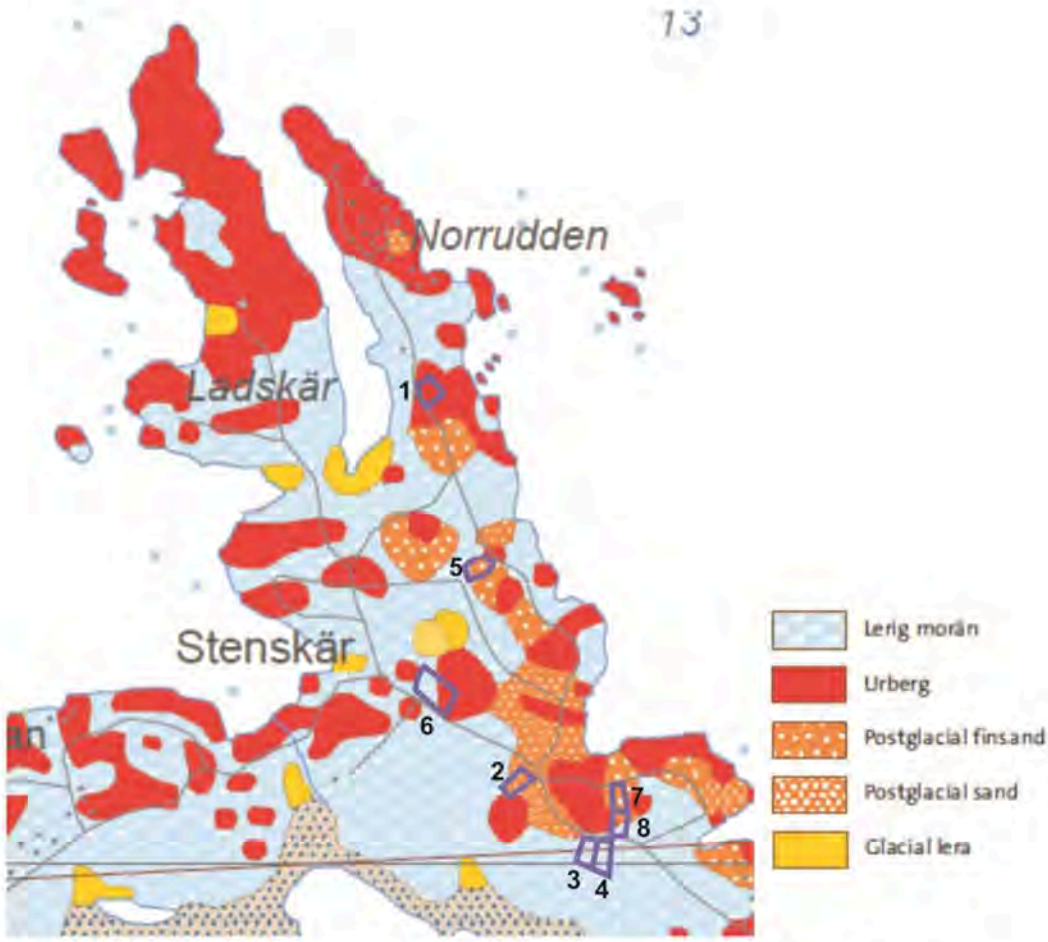

Figur 3. Jordartsfördelning inom området. (Bilden är ett utsnitt från SGU:s Jordartskarta 1:25 000.)

2.3 Avrinningsområde och recipient

Öregrundsgrepen är recipienten för området och klassas som kustvatten. Enligt den senaste mätningen (2015 respektive 2013) uppnås inte god kemisk status i Öregrundsgrepen och den ekologiska statusen bedöms som måttlig. Nuvarande mål att uppnå god ekologisk status till 2027[1].

Begräsande faktor gällande ekologisk status är bottenfauna och siktdjup. Vad gäller näringsämnen och växtplankton har dessa faktorer bedömts ha god status med undantag för totalmängd fosfor under sommaren (som du uppgår till måttlig). I övrigt är zinkhalterna högre än Havs- och vattenmyndighetens rekommenderade klassgräns för kustvatten.

Bedömningen av kemisk status grundas främst på kvicksilverhalter i fisk som under mätning mellan 2006 och 2011 gav medelvärdet 128 µg/kg vv. Gränsvärdet för kvicksilver i biota enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2008/105/EG samt 2013/39/EU) är 20 µg/kg. Då samtliga vattenförekomster i Sverige överskrider detta har Sverige fått mindre stränga krav men även dessa överskrids för Öregrundsgrepen. Mätningar på ytsedimentet (från 1993) visar även att det finns förhöjda halter av kadmium, koppar, zink och bly såväl som kvicksilver. I övrigt uppnås inte god kemisk status med avseende

[1] VISS, *Öregrundsgrepen*, http://viss.lansstyrelsen.se/waters.aspx?waterMSCD=WA20826862, Hämtad: 2017-08-23

på PBDE (polybromerade difenyletrar) och TBT (Tributyltenn). Den senare baseras endast på ett mätvärde vilket är varför denna kräver ytterligare undersökning och är undantagen från bedömningen av vattenförekomstens kemiska status till 2021.

Sammantaget kan sägas att för att undvika en negativ inverkan på Öregrundsgrepens kemiska status bör främst utsläpp av kvicksilver, kadmium, koppar, zink och bly minska eller åtminstone inte öka. För att undvika försämring av den ekologiska statusen bör dessutom en ökning av fosforbelastningen inte ske i samband med exploateringen.

2.4 Avrinning av yt- och dagvatten

Yt- och dagvatten från de planerade tomterna avrinner naturligt mot diken längs med vägarna i området, eller mot omgivande mark (Figur 4), och avleds sedan vidare ut mot havet åt båda sidor av halvön. Några av de planerade tomterna avrinner mot grannliggande tomter. Vissa av tomterna ligger på sandjord, vilket ger bra infiltrationsmöjligheter. De tomter som huvudsakligen ligger på berg, har även delar som består av mer genomsläpplig mark. I bilaga 1 beskrivs avrinningen mer i detalj på respektive tomt.

Figur 4. Avrinningsvägar för ytvatten från de planerade tomterna i Stenskär.

2.4.1 Dagvattenhantering i Stenskär

Takvatten från befintliga hus samlas upp i regntunnor eller, som på bilden nedan, leds ut på gräsmatta eller skogsmark och infiltreras till största delen på tomten. Dagvatten från vägarna i området samlas upp i vägdiken, som också avvattnar angränsande skogsmark och tomtmark. Det finns även större skogsdiken som ansluter till vägdikena.

Figur 5a) Takvatten från stuprör som leds ut på mark. b) Vägdike i området.

3 Dagvatten

3.1 Lokala målsättningar för dagvattenhantering

En aktuell strävan i Östhammars kommun är att utveckla system för lokalt omhändertagande för att fördröja och reducera dagvattenmängderna och avlasta recipienterna från de föroreningar som följer med dagvattnet (ÖP 2016).

Enligt kommunens VA-strategi från 2012, ska dagvatten tas om hand genom lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) med infiltration. Kommunen vill aktivt styra mot LOD med infiltration, särskilt när man bygger i kustnära områden med mycket berg i dagen, för att minska risken för grundvattenbrist. I VA-strategin nämns att kommunen ska ta fram en särskild dagvattenpolicy.

3.2 Planens inverkan på dagvatten

Genom att bebygga naturmark kommer dagvattenflödet från de planerade tomterna att öka något. Det kan röra sig om en ökning på upp till tre-fyra gånger dagens flöde, se Tabell 1, om ingen infiltration av takvatten sker på tomten. Beräkningar har gjorts enligt rationella metoden, där man utgår från yta, nederbördsintensitet och en avrinningskoefficient. Avrinningskoefficienten beskriver hur mycket vatten som förväntas avrinna från området direkt efter regn, och beror på hur stor del av tomten som är hårdgjord. För nuvarande markanvändning har avrinningskoefficienter använts för följande två marktyper: skogsmark, bergig och kuperad (0,1), samt skogsmark, flack (0,05). För framtiden har vi använt markanvändningen villatomt > 1000 m^2, kuperad (0,3) eller flack (0,2). Beräkningarna har gjorts för ett regn med tio års återkomsttid och tio minuters varaktighet, vilket har en regnintensitet på 228 l/s . För att ta hänsyn till förväntade ökade nederbördsmängder och nederbördsintensiteter i framtiden, har en

klimatfaktor på 1,25 använts[2]. Det innebär att det beräknade flödet har räknats upp med 25 %.

Tabell 1 nedan visar resultat av teoretiska beräkningar av flöden från var och en av de planerade tomterna före och efter exploatering, men utan särskilt omhändertagande på tomterna, dvs utan fördröjning av takvatten på tomten genom t.ex. utkastare och infiltration. Flödet i tabellen är den ökning som dikena behöver vara dimensionerade för om takvattnet leds direkt ut till diket och inga fördröjande åtgärder görs på tomterna. Det är dock en ganska liten del av det totala flödet från hela området. Om dagvattnet i huvudsak kommer att infiltrera på tomten, genom att ha utkastare och till och med kanske stenkista för infiltration av dagvatten, kommer siffran ligga närmare den avrinning som sker från en skogsmark.

Tabell 1. Resultat av beräkningar av dimensionerande flöden från de planerade tomterna. Beräkning har gjorts för ett 10-årsregn med 10 minuters varaktighet, och en klimatfaktor på 1,25 har använts.

Tomtläge nr	Area m²	Markanvändning idag	Flöde före exploatering l/s	Flöde efter exploatering l/s	Ökning l/s
1	2500	Skogsmark, bergig och kuperad	7	21	14
2	4200	Skogsmark, flack	6	24	18
3	3200	Skogsmark, flack	5	18	14
4	3100	Skogsmark, flack	4	18	13
5	3450	Skogsmark, flack	5	20	15
6a	2800	Skogsmark, bergig och kuperad	8	24	16
6b	2900	Skogsmark, bergig och kuperad	8	25	17
6c	2950	Skogsmark, bergig och kuperad	8	25	17
7	3000	Skogsmark, flack	4	17	13
8	2600	Skogsmark, flack	4	15	11

3.3 Förslag på dagvattenhantering

För Stenskär förändras inte dagvattensituationen nämnvärt med den planerade bebyggelsen. Sannolikt är det endast små ytor som kommer att hårdgöras och de flesta tomterna är av skogsmarkskaraktär med lutningar som gör det möjligt avleda vatten på ett naturligt sätt. Dagvatten bör dock aktivt tas omhand lokalt genom att så långt möjligt filtreras ned i marken på den plats där det uppkommer, så kallat LOD (Lokalt omhändertagande av dagvatten). Vad vi noterade vid vårt fältbesök, så verkade de flesta hus ha utkastare och takvatten leds ut på gräsmattan eller samlas i regntunna. Det är därför troligt att så även sker på de planerade tomterna. Det dagvatten som ändå rinner av från tomten leds bort via öppna diken.

[2] Svenskt Vatten, 2016. *Avledning av dag-, drän- och spillvatten - Funktionskrav, hydraulisk dimensionering och utformning av allmänna avloppssystem*. Publikation P110. ISSN 1651-4947.

Nedan ges några generella förslag på hantering av dagvatten i Stenskär, för att minska flödena som rinner vidare till dikena i området. I bilaga 1 diskuteras de olika tomterna var för sig.

- Uppfarter för bilar, trädgårdsgångar o.s.v. görs genomsläppliga. Det finns olika sätt att lösa detta med bibehållen stabilitet, se exempel i Figur 6 och Figur 7. Det vanligaste är dock en grusad uppfart. Det är viktigt att vatten från hårdgjorda ytor avleds till angränsande naturmark och inte direkt till vägdiken eller andra diken, så att förutsättningar skapas för rening men även flödesutjämning (för att inte belasta gemensamma diken eller grannfastigheter med ökande flöden).

Figur 6. Exempel på två olika uppfarter med genomsläpplig yta.

Figur 7. Parkeringsplats med gräsarmering i form av ett raster av plast ("Pelleplatta") täckt med gräs. Foto: Veg Tech AB[3].

- Dagvatten från taken leds bort från huset via utkastare på gräsmattan. Det är viktigt att tomten anläggs så att den lutar bort från huset. Detta är den vanligaste lösningen för de befintliga husen i området (se exempel i Figur 5a). Stenkista kan också användas för att leda ner vattnet i marken.
- För att minska på uttaget av grundvatten, särskilt sommartid, kan takvattnet med fördel samlas upp i regntunnor för bevattning av gräsmattor, planteringar och blommor. Regntunnorna bör förses med någon typ av bräddavlopp, för att undvika okontrollerad bräddning och därmed fukt nära huset. Man kan också använda en fällbar utkastare för uppsamling av regnvatten vid behov, t.ex. under semestern när man är i sitt fritidshus.

[3] Vegtech, 2016. *Markarmering - pelleplatta: Fotogalleri.[* http://www.vegtech.se/markmiljoer/markarmering---pelleplatta/fotogalleri/], hämtat 2016-09-15.

Figur 8. En enkel regntunna som fångar upp takvattnet. Foto: Stockholms stad. Fällbar utkastare för periodvis uppsamling i regntunna, t.ex. för fritidshus som bara bebos delar av året. Foto: Plannja.se.

- Vid behov, t ex då dagvatten riskerar att påverka grannliggande fastigheter, kan avskärande dränering anläggas.
- En rekommendation är att i samband med avstyckning av nya tomter, göra en översyn av vägdiken och dagvattentrummor i de aktuella kvarteren för att underlätta bortledning av den ökade avrinningen som ökad bebyggelse kan medföra.

3.4 Effekter av föreslagen dagvattenhantering

Det är viktigt att bibehålla lokal infiltration på nya och befintliga fastigheter för ett inte öka flöden till angränsande tomter och diken. Genom planera för lokalt omhändertagande av dagvatten utifrån ovan givna förslag, i samband med att man planerar byggnaders placering och utformning, kan man hålla dagvattenflödena från de aktuella tomterna på en liknande nivå som idag.

De planerade tomternas påverkan på dagvattnets kvalitet bedöms vara väldigt liten. Belastningen av kväve, fosfor, oljeföroreningar och tungmetaller kommer att öka något i och med att tomterna bebyggs och bebos, men från väldigt låga belastningar idag. Om dagvatten tillåts infiltrera på tomten, så sker en mycket bra rening i marken.

4 Dricksvatten

Utredningen om dricksvattenförsörjning, som presenteras i sin helhet i bilaga 2, syftar till att generellt beräkna vattentillgången i det föreslagna planområdet för att kunna bedöma möjligheterna till ökad bebyggelse, liksom en generell bedömning av vattenkvalitet i området i den mån sådana data gått att uppbringa. Uppdraget omfattar även en generell bedömning av risken för erhållande av salt grundvatten.

Bedömningarna har gjorts genom beräkning av grundvattenbalansen inom området med datorprogrammet GWBal samt bedömning av risk för salt grundvatten genom programmet SaltRisk som är en variabelbaserad bedömningsmetodik baserad på den s k RV-metoden. Samtliga metoder har utvecklats vid KTH av Bo Olofsson.

Generellt gäller att de geologiska förhållandena i området endast medger ett tämligen begränsat grundvattenlager. Berggrunden rymmer begränsade vattenmängder och tillskott

av nedsipprande vatten från jordlager är närmast en förutsättning för större grundvattenuttag ur berg. Jordmäktigheterna i Stenskär är relativt måttliga utom i söder. Jordlagren är dock ställvis gynnsamma för infiltration, speciellt i de mer utbredda områden med svallsand/svallgrus som finns i sydost.

Beräkningarna med GWBal visar att vattentillgången och nybildningen av grundvatten inom planområdet räcker för den nuvarande och tillkommande bebyggelsen (beräknat på 10 fastigheter) såväl under normalår som torrår. Förhållandena gynnas av förhållandevis stora fastigheter samt områden med svallsand. Beräkningen är gjord utifrån ett scenario där alla fastigheter blivit permanentbebodda och med hög vattenförbrukning, vilket torde ligga långt fram i tiden. Under den situation som råder idag med huvudsakligen fritidsbebyggelse är vattentillgångarna helt tillräckliga även medräknat de tillkommande fastigheterna. Samtliga parametrar i modellen har satts konservativt, det vill säga med stor säkerhetsmarginal och att det ska finnas minst 30% av lagret kvar även under torrår. Vid fullt permanentboende i området inräknat tillkommande 10 fastigheter återstår det enligt beräkningarna 31% av grundvattenlagret, varför det bör finnas en restriktivitet mot ytterligare bebyggelse för permanentboende utöver de fastigheter som nu planeras.

Den nytillkommande bebyggelsen avses att erhålla vatten från enskilda brunnar för varje fastighet. Data från brunnsarkivet vid SGU visar att medianbrunnen i området ger 400 l/tim men att det även förekommer helt torra brunnsborrningar i området. Vattenmängden på den enskilda fastigheten går naturligtvis aldrig att prediktera men vattenmängden totalt är helt tillräcklig. De tillkommande fastigheterna skiljer sig dock inte mycket från de redan existerande i området utan utgör mer en förtätning av befintlig bebyggelse.

Kvalitetsmässigt utgör hela norra Uppland ett riskområde för erhållande av salt grundvatten. Det är därför av stor betydelse att tillkommande brunnar i Stenskär inte görs för djupa, helst inte djupare än 60 m eftersom sannolikheten för salt grundvatten ökar kraftigt med brunnsdjup och naturligtvis vattenuttag. Sannolikheten för salt grundvatten i Stenskär bedöms vara omkring 10% högre än generellt i Uppland.

5 Avlopp

5.1 Lokala målsättningar för avlopp i Stenskär

Stenskär är ett omvandlingsområde, dvs. ett sammanhängande fritidshusområde där omvandling mot permanentboende pågår. I kommunens VA-strategi anges att förutsättningar finns för att ansluta området till kommunalt vatten och avlopp, men att det inte är aktuellt förrän i ett längre perspektiv. Gästrike Vatten, som nyligen tagit över ansvaret för drift och underhåll av den kommunala vatten- och avloppsförsörjningen, kommer att se över behov och möjligheter för utökning av det kommunala verksamhetsområdet.

Sedan många år råder förbud mot WC i detaljplanelagda områden i kommunen[4]. Det har på senare år dock givits dispens från detta i vissa fall, t.ex. för WC till sluten tank. Enligt VA-strategin ska källsorterat avlopp prioriteras i hela kommunen utanför kommunalt verksamhetsområde. För att uppnå miljökvalitetsnormerna med enskilda avlopp krävs ökad användning av lösningar som inte belastar vattenrecipenter med näringsämnen.

[4] §11 i kommunens lokala föreskrifter för människors hälsa och miljö.

Genom att skilja toalettavfallet från övrigt hushållsavlopp kan övergödningen av ytvatten i kommunen minska.

För avloppen i Stenskär ställer kommunen krav på 90 % reduktion av BOD (syreförbrukande ämnen), 90% reduktion av fosfor samt 50 % reduktion av kväve, vilket motsvarar hög skyddsnivå enligt Havs- och Vattenmyndighetens allmänna råd om små avlopp. [5]

5.2 Kriterier för avloppsförsörjningen

Avloppshantering har tre huvudsyften: att hindra smittspridning via avloppsvatten eller avloppsfraktioner; att minska utsläpp av närsalter och miljöfrämmande ämnen till recipienter, samt att återvinna de resurser som finns i avloppet, främst växtnäring. Dessa aspekter brukar ingå i kraven kommunen ställer på avloppshanteringen, och som beskrivits ovan. Dessa syften måste balanseras mot praktiska och ekonomiska aspekter, vilket är viktiga frågor för de boende.

Det finns ofta flera alternativa tekniska lösningar som uppfyller kraven, och vilken avloppslösning som är mest lämplig i det specifika fallet beror av flera olika faktorer, t.ex. markförhållanden och användarens önskemål. För att kunna jämföra olika tekniska lösningar för avloppslösningar i Stenskär på ett systematiskt sätt har en kriterielista formulerats för avloppsanläggningarna (se tabell 1). Kriterielistan anger minimikrav med avseende på smittskydd, recipientskydd och återvinning av växtnäring, samt krav avseende ekonomi, energi- och resursanvändning, användaraspekter, organisation och teknik.

[5] Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten. HVMFS 2016:17

Tabell 2. Kravspecifikation för avlopp på tillkommande tomter i Stenskär, förslag.

Hälso- och miljöskydd	Praktiska och ekonomiska aspekter
Hälsoskydd - Avloppslösningen ska förhindra luktolägenhet och smittspridning. - Där vattnet fritt exponeras för människor ska det motsvara badvattenkvalitet vad gäller smittskydd. - Hantering av restprodukter ska ske på ett smittsäkert och ur luktsynpunkt acceptabelt sätt. Recipientskydd - BOD7: >90 % reduktion - Fosfor: >90 % reduktion - Kväve: > 50% reduktion Återvinning - Källsorterat avlopp ska prioriteras. - Återvinning av vatten ska ske i den mån det är möjligt.	Ekonomi - Avloppslösningen ska vara kostnadseffektiv. Energi- och resursanvändning - Vattensnål teknik ska installeras så långt det är möjligt. - Systemet ska inte förbruka onödigt mycket resurser i form av elanvändning eller transporter. Användaraspekter - Avloppslösningen ska vara användarvänlig och inte utgöra hinder för fastighetens nyttjande. Organisation - Avloppsbehandlingsanläggningen ska ägas och drivas av respektive fastighetsägare, alternativt av en mindre grupp av fastighetsägare. Teknik - Systemet ska vara robust och fungera året runt och i varierande belastningssituationer. - Verksamhetsutövaren ska med stöd av dokumenterad erfarenhet av tekniken kunna visa att kravnivåer uppfylls. - Möjlighet för kontroll ska finnas (t.ex. på utgående vatten) för att visa att erforderlig prestanda vidmakthålls i anläggningen. - Inget utsläpp av WC-vatten till infiltrationsanläggning.

5.3 Lokalisering

Vid placering av en avloppsanläggning på respektive tomt måste man ta hänsyn till flera olika aspekter. Marklutning, åtkomst för slambil, eventuell möjlighet för bortledning av vatten, avstånd till dricksvattentäkter, markförutsättningar mm är viktiga parametrar. Tekniska lösningar för avloppsrening beskrivs i bilaga 2.

De planerade tomterna i Stenskär är stora och några är relativt flacka. För att undvika att avloppsanläggningen hamnar alltför djupt ner under markytan med självfallsledningar bör avståndet mellan hus och avloppsanläggning vara ganska kort. Vissa tomter har mycket berg i dagen och tunna jordlager, vilket begränsar valmöjligheten vid anläggandet av avloppsanläggningen.

Om möjligt placerar man slamavskiljare så att vattnet kan ledas dit med självfall från huset. Från slamavskiljaren kan vattnet sen vid behov pumpas till lämplig plats på tomten för behandling. Hänsyn ska också tas till åtkomst för slambil vid placering av slamavskiljare och sluten tank. Vid nyanläggning av slamavskiljare och sluten tank

rekommenderas i Östhammar att avståndet mellan uppställningsplats för slambil och slambrunn inte överstiger 10 m. Är avståndet större än 25 m debiteras tillägg vid slamhämtning.

5.4 Tekniklösningar för behandling av avlopp

De alternativ som bedömts vara intressanta för fastigheterna vid Stenskär beskrivs och jämförs nedan. En mer detaljerad beskrivning finns i bilaga 2. Utgångspunkten för avloppsrening i omvandlingsområden i Östhammar är att lösningarna ska baseras på separat hantering av toalett och bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten). Man har dock i vissa fall tillåtit andra lösningar också. Därför beskrivs även en lösning som baseras på ett blandat avlopp.

A. Klosettvatten till tank och lokal BDT-behandling.
B. Torra urinsorterande toaletter och lokal BDT-behandling.
C. Kemisk fällning och biologisk behandling i markbädd med tät botten

Följande alternativ har diskuterats men valts bort då de inte uppfyller de uppsatta kraven i kravspecifikationen:

- **Minireningsverk.** Anledningen till att detta alternativ valts bort är främst att ett blandat avloppsvatten som släpps ut efter rening medför en risk för påverkan på grundvatten och på de öppna diken som kommer att gå genom området. Dessutom är tekniken relativt känslig för driftstörningar, och fungerar bäst vid en jämn belastning. Möjligheten till kretslopp är liten och avhängig av att det kommunala slammet sprids på åkermark.

- **Infiltration av blandat avloppsvatten.** Infiltration av blandat avloppsvatten bedöms inte klara en reningsgrad som motsvarar hög skyddsnivå. Infiltration av medför även en risk att förorena grundvattenbrunnar. Ingen möjlighet till kretslopp finns.

5.4.1 Klosettvatten till tank och lokal BDT-behandling

Avloppslösningen bygger på ett källsorterande system där klosettvattnet (dvs. vattnet från toaletten, ibland kallat svartvatten) och det övriga avloppsvattnet, det s.k. BDT-vattnet, behandlas separat. Genom att utsortera klosettvattnet i en separat fraktion avlastar man det övriga avloppsvattnet från merparten av närsalter och smittämnen. Detta gör att en enklare rening krävs för det övriga avloppsvattnet och att toalettavfallet efter hygienisering kan användas som gödsel- eller jordförbättringsmedel. En förutsättning för att möjliggöra systemet är att klosettvattnet avskiljs med små vattenmängder. Därför installeras extremt snålspolande toaletter, dvs. toaletter med en spolvattenmängd på max 1 liter per spolning. Klosettvattnet skall betraktas som ett gödselmedel som efter hygienisering, t.ex. genom våtkompostering, skall avsättas inom jordbruk eller annan produktion.

BDT-vattnet innehåller små mängder näringsämnen och smittämnen men höga halter av syreförbrukande ämnen (BOD). Detta behandlas i en biologisk behandling t.ex. i ett kompaktfilter, ett sprayfilter eller en infiltration.

5.4.2 Torra urinsorterande toaletter och lokal BDT-behandling

Urinsortering i torrtoalett är ett enkelt, billigt och miljömässigt fördelaktigt sätt att lösa avloppshanteringen. Systemet består av en toalettstol där urin utsorteras i den främre delen av toaletten och utspolas med en liten mängd vatten. Fekalier och papper faller från den bakre delen av toaletten till ett ventilerat uppsamlingskärl placerat direkt under stolen.

Urinen, som innehåller merparten av näringsämnena, uppsamlas i en sluten tank och kan nyttiggöras som gödselmedel. Fekaliefraktionen (fekalier och papper) är den smittfarliga fraktionen i avloppsvattnet. Genom intorkning i uppsamlingskärlet avlägsnas lukt och smittämnen. Efter torkning kan restprodukten eldas upp eller komposteras för användning, t.ex. som anläggningsjord.

5.4.3 Kemisk fällning och biologisk behandling i markbädd med tät botten

Det tredje alternativet tar hand om ett blandat avloppsvatten, både WC och BDT. Avloppslösningen består av kemisk fällning av fosfor och en efterföljande biologisk behandling i en markbädd. Fällningskemikalien doseras i ledningssystemet före eller i samband med slamavskiljning. Det kemfällda slammet samlas upp i slamavskiljaren.

För att undvika WC-vatten infiltreras och riskerar att påverka dricksvattenbrunnar anläggs markbädden med en tätduk i botten och renat avloppsvatten leds ut till ett dike.

5.4.4 Värdering och jämförelse av avloppssystem enligt kravspecifikationen

Alla tre beskrivna alternativen är möjliga i Stenskär. Vilket man slutligen väljer beror på tomtens förutsättningar och fastighetsägarens önskemål. Innan avloppet kan anläggas behöver man ansöka om och få tillstånd hos miljönämnden.

En värdering utifrån kravspecifikationen jämförelse av de olika beskrivna alternativen görs i Tabell 3. Olika kriterier har olika stor betydelse, varför tabellen endast ska ses som ett underlag för diskussion, och inte som en poängsammanställning där högst poäng vinner.

Tabell 3. Sammanfattande jämförelse enligt kriterierna, mellan de olika systemlösningar. +++ = klarar kriterierna med god marginal, ++ = klarar kriterierna, + = har potential att klara kriterierna, - = klarar inte kriterierna.

Parameter	Alt A Sluten tank + bdt	Alt B Urinsort + bdt	Alt C Kemisk fällning	Kommentar
Hälsoskydd	+++	+++	+	Med uppsamling av toalett i tank eller torrtoa (alt A eller B) är risken för smittspridning via avloppet minimal. En förutsättning för alternativ C är att markbädden anläggs med tätduk så att infiltration ej kan ske, men det finns alltid en risk för smittspridning när att WC-vatten släpps ut i marken. Hantering av restprodukter måste ske på ett säkert sätt.
Recipient-skydd	+++	+++	++	Alla systemen ger bra recipientskydd men alt A och B är säkrast, då merparten av näringsämnena, dvs toalettdelen, samlas upp och transporteras bort. Kemfällningen är beroende av att kemikalie är påfyllt.
Återvinning	+++	+++	+	Klosettvattnet eller urin och fekalier från torrtoalett, vilka innehåller 90 % av fosforn och 90 % av kvävet i avloppet, kan efter hygenisering återföras till produktiv mark. Östhammars kommun har precis startat ett system för att samla in klosettvatten och urin för spridning på åkermark. Kemfällt slam innehåller betydligt mindre näring, och är svårare att få acceptans för hos lantbruket.
Ekonomi	++	+++	+	Driftskostnaden för alt A beror på hur ofta tanken behöver tömmas. Alt B Urinsorterande torrtoa med eget omhändertagande är billigast att installera och har lägst driftkostnad. Alt C har en relativt hög driftskostnad i form av fällningskemikalie, slamtömning, serviceavtal.
Energi- och resurs-användning	++	+++	+	Alt A och B ger vattenbesparing jämfört med alt C, vilket är en fördel i Stenskär där grundvattentillgångarna är knappa. Inga kemikalier används i A och B och elförbrukningen är låg. Viktigt att spolmängderna i alt A hålls nere för att inte öka transporterna.
Användar-aspekter	++	+	+++	Både alt A och alt B innebär toaletter som är skiljer sig lite från standard-WC.Urinsorterande torrtoa med eget omhändertagande förutsätter en engagerad och gärna odlingsintresserad brukare. Alt C är ungefär som "i stan".
Organisation	+++	+++	+++	Anläggningarna ägs och drivs individuellt eller tillsammans med granne. Hantering av klosettvatten och slamavskiljarslam sköts av Östhammars kommun. Alt C kräver mer tillsyn än övriga alternativ, varför serviceavtal med leverantör kan behöva tecknas.
Teknik	++	+++	+++	Alla lösningarna bygger på beprövad teknik. Alla tre klarar en ojämn

	belastning över året. I alt A förutsätts lågspolande toalett, vilka ofta är mer känsliga än en konventionell toalett. Ingen av alternativen innebär infiltration av WC-vatten.

6 Slutsatser och rekommendationer

Nedan ges några sammanfattande slutsatser och rekommendationer i samband med planering av tio nya tomter i Stenskär.

- Vid ny bebyggelse på naturmark kommer dagvattenflödet från de planerade tomterna att öka med upp till tre gånger dagens flöde. Genom att redan i planeringsskedet också planera för lokalt omhändertagande av dagvatten på tomterna, kan merparten av dagvattnet dock infiltreras på tomten eller strax utanför och inte ge upphov till några större ökningar av dagvattenflöden till havet. Infiltration ger också en mycket bra rening av de föroreningar som finns i dagvattnet.
- Beräkningarna visar att vattentillgången och nybildningen av grundvatten inom planområdet räcker för den nuvarande och tillkommande bebyggelsen (beräknat på 10 fastigheter) såväl under normalår som torrår. Det bör finnas en restriktivitet mot ytterligare bebyggelse för permanentboende utöver de fastigheter som nu planeras.
- Hela norra Uppland ett riskområde för erhållande av salt grundvatten. Det är därför av stor betydelse att tillkommande brunnar i Stenskär inte görs för djupa, helst inte djupare än 60 m eftersom sannolikheten för salt grundvatten ökar kraftigt med brunnsdjup och naturligtvis vattenuttag.
- Det finns flera avloppslösningar som är möjliga för de planerade tomterna. Sluten tank med separat behandling av bad-, disk- och tvättvatten är en lösning som ger liten risk för påverkan på lokala brunnar eller på havet, och samtidigt är bekvämt för de boende.
- Infiltration av blandat avlopp (inkl WC) ska undvikas helt i Stenskär. Infiltration även av BDT-vatten bör helst undvikas i tomter i södra delen av området då detta område består av mark med hög genomsläpplighet.

Bilaga 1. Beskrivning av tomtlägen

I denna bilaga beskrivs markförhållanden på respektive tomt samt hur avrinning sker från tomten.

6.1 Tomtläge 1

Det första föreslagna tomtläget ligger i anslutning till befintliga tomter i söder och naturmark åt andra hållet. Tomten ligger på berg, med tunna jordlager och berg i dagen på större delen av tomten. Tomten sluttar åt huvudsakligen åt väster, ner mot vägen (Figur 11). En liten del av tomten lutar österut, mot havet.

Figur 9. Vy mot nordost.

Figur 10. Vy mot söder, mot vägen.

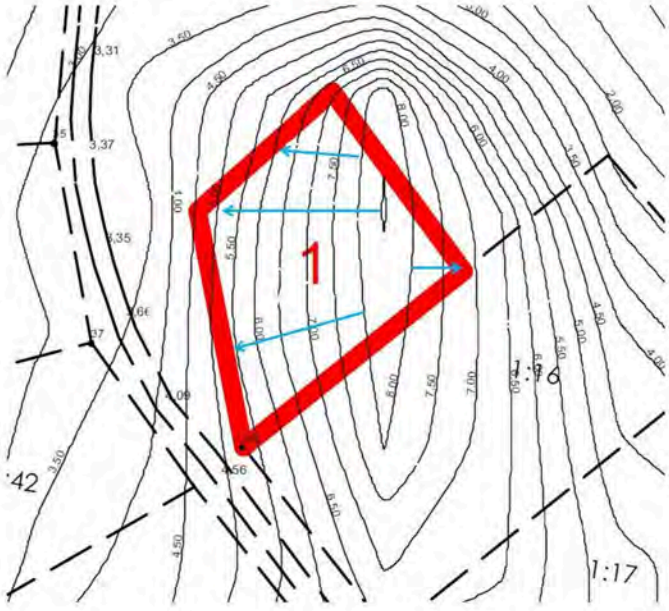

Figur 11. Avrinning från tomtläge 1 markerat med blå pilar.

I västra delen av tomten och strax utanför är det något tjockare jordlager vilket gör att dagvatten kan infiltreras. Dagvatten från den planerade tomten påverkar inte direkt någon angränsande tomt. Det dagvatten som vid intensiva eller långvariga regn inte infiltreras på tomten, kan ledas bort via vägdike.

6.2 Tomtläge 2

Tomtläget ligger i anslutning till en befintlig rad av hus i väster. Marken utgörs mestadels av sand och sandig morän. På tomten finns en grop där man tidigare tagit material, troligen då man byggde vägarna i stugområdet. I sydvästra delen av tomten kommer berget fram och det är lite högre, i övrigt ganska flackt.

Figur 12. Vy mot sydväst.

Figur 13. Vy mot nordost, mot vägen.

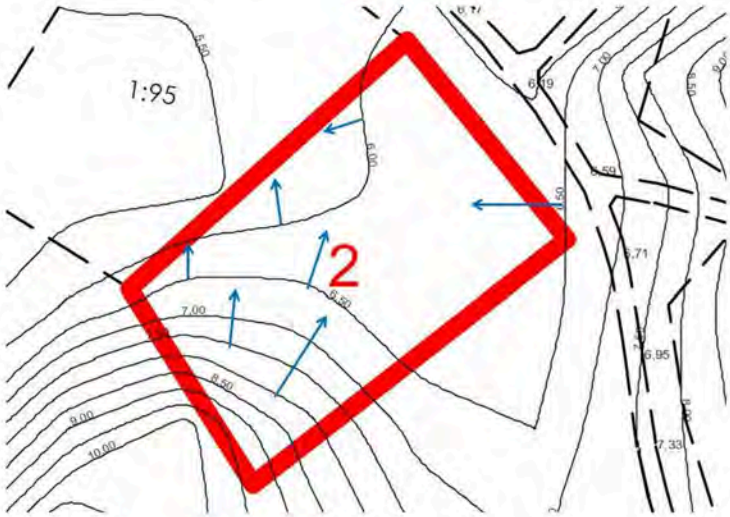

Figur 14. Avrinning från tomtläge 2 markerat med blå pilar.

Tomtläge 2 mottar viss avrinning från en liten höjd strax sydost om tomten. Det sandiga markmaterialet är gynnsamt för infiltration av dagvatten. Skulle dagvatten inte kunna infiltreras, t.ex. genom att stora delar av tomten hårdgörs, riskerar avrinnande vatten från fastigheten påverka grannfastigheten. Detta kan undvikas genom att i första hand bibehålla ytor för lokal infiltration på tomten, och i andra hand anlägga en avskärande dränering.

6.3 Tomtläge 3 och 4

De två föreslagna tomterna ligger i anslutning till befintlig bebyggelse, och är beväxt med blandskog. Marken är relativt flack, men lutar svagt söderut. Jordarten består av ett några meter tjockt moränlager.

Figur 15. Vy söderut.

Figur 16. Angränsande beteshage i söder.

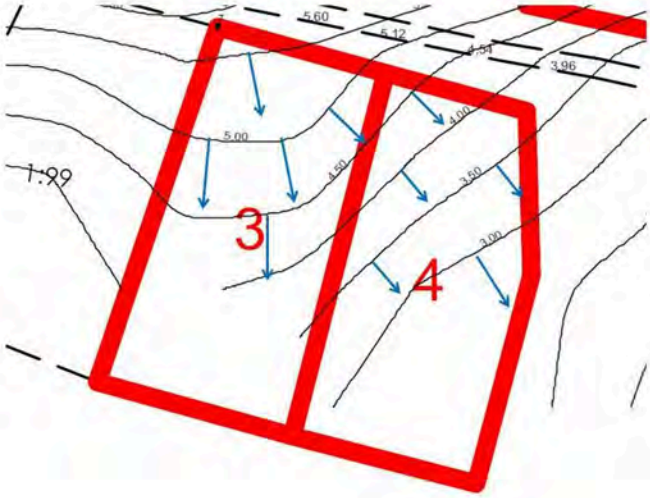

Figur 17. Avrinning från tomtlägena 3 och 4 markerat med blå pilar.

Dagvatten från tomterna 3 och 4 avrinner åt sydost. Söder om tomterna ligger en beteshage. Eventuellt avrinnande dagvatten från fastigheterna kan därför infiltrera i naturmark och riskerar inte att påverka t.ex. någon granntomt eller vägdikessystemet i området.

6.4 Tomtläge 5

Den föreslagna tomten består av obebyggd mark mellan två nuvarande grupper av hus. Marken är flack och idag bevuxen med granskog. Enligt jordartskartan sand, men troligen snarare sandig morän.

Figur 18. Vy mot nordost.

Figur 19. Dike längs nordvästra tomtgränsen, fotograferat från vägen.

Figur 20. Avrinning från tomtläge 5 markerat med blå pilar.

Avrinning från tomtläge 5 sker norrut, och samlas upp i ett skogsdike som ligger i tomtgräns mot grannliggande fastighet och som ansluter till dike i vägkanten. Tomten mottar viss avrinning från naturmark i sydost.

6.5 Tomtläge 6

Tomtläget ansluter till befintliga hus åt båda hållen. Tre tomter är föreslagna på platsen. Tomterna lutar västerut. Närmast vägen är det lågt och delvis sankt, medan mellersta och bakre delarna av tomterna ligger på berg med tunna jordlager och berg i dagen.

Figur 21. Vy mot nordost.

Figur 22. Vy åt sydväst, mot vägen, där det är lite lägre.

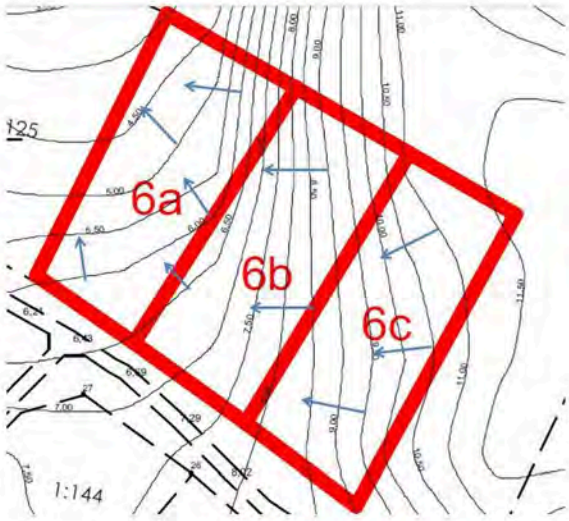

Figur 23. Avrinning från de föreslagna tomterna 6a, b, c, markerat med blå pilar.

Avrinning från tomterna 6c och 6b sker västerut, och nordväst från 6a. Avrinnande vatten från tomt 6c påverkar således tomt 6b, osv. Detta behöver man ta hänsyn till vid placering av byggnader och det kan även finnas behov av att anlägga avskärande dränering/diken om bebyggelsen inte helt kan anpassas så att den inte hamnar i avrinningsvägarna. Tomt 6c mottar också eventuellt avrinnande vatten från naturmarken öster om tomterna. Eventuellt dagvatten som inte omhändertagits inom tomterna kommer att kunna infiltrera i omgivande naturmark nordost om tomterna, och belastar inte vägdikena i området.

6.6 Tomtläge 7 och 8

De föreslagna tomterna ligger på rad i en kil mellan befintlig bebyggelse i ett kvarter. Området består av ängsmark med gles lövskog. Tomt nr 7 sluttar norrut mot vägen, och tomt nr 8 sluttar mot vägen i söder. I gränsen mellan tomterna är det berg med tunna jordlager och berg i dagen, medan det är morän längre ut mot respektive väg.

Figur 24. Tomtläge 7, vy från vägen.

Figur 25. Tomtläge 8, vy söderut, mot vägen.

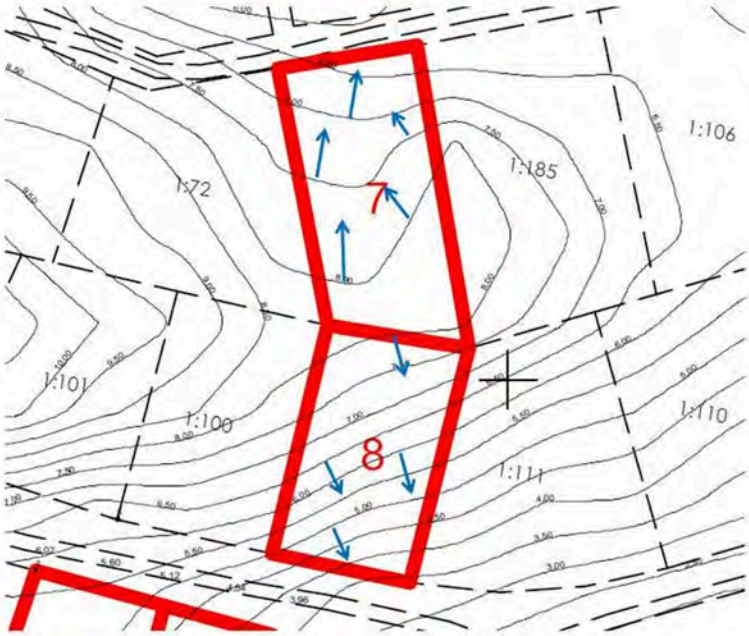

Figur 26. Avrinning från tomtläge 7 och 8 markerat med blå pilar.

Dagvatten från tomterna 7 och 8 avrinner norrut respektive söderut, ut mot väg och vägdike på varje sida, och påverkar inte någon grannliggande fastighet. Det sandiga markmaterialet på delar av tomterna är gynnsamt för infiltration av dagvatten.

Bilaga 2. Beskrivning av avloppslösningar

6.7 WC till sluten tank och separat behandling av BDT-vatten i kompaktfilter, sprayfilter eller filterbox

6.7.1 Allmän beskrivning

Avloppslösningen bygger på ett källsorterande system där klosettvattnet (dvs. vattnet från toaletten, ibland kallat svartvatten) och det övriga avloppsvattnet, det s.k. BDT-vattnet, behandlas separat. Genom att utsortera klosettvattnet i en separat fraktion avlastar man det övriga avloppsvattnet från merparten av närsalter och smittämnen. Detta gör att en enklare rening krävs för det övriga avloppsvattnet och att toalettavfallet efter hygienisering kan användas som gödsel- eller jordförbättringsmedel. En förutsättning för att möjliggöra systemet är att klosettvattnet avskiljs med små vattenmängder. Därför installeras extremt snålspolande toaletter, dvs. toaletter med en spolvattenmängd på max 1 liter per spolning. Klosettvattnet skall betraktas som ett gödselmedel som efter hygienisering, t.ex. genom våtkompostering, skall avsättas inom jordbruk eller annan produktion.

BDT-vattnet innehåller små mängder näringsämnen och smittämnen men höga halter av syreförbrukande ämnen (BOD). Detta behandlas i en biologisk behandling t.ex. i ett kompaktfilter, ett sprayfilter eller en infiltration.

6.7.2 Teknik och dimensionering

För att systemet ska vara miljövänligt och ekonomiskt fördelaktigt måste spolvattenmängderna minskas så mycket som möjligt och det är därför viktigt att extremt snålspolande toaletter installeras och att dessa toaletter används på rätt sätt. De extremt snålspolande toaletterna som visat sig fungera bäst bygger på vakuumteknik, vilket innebär att toalettavfallet transporteras bort genom undertryck i ledningarna, och det enda vatten som går åt är det som finns i vattenlåset.

I vakuumsystem för enskilda hus skapas vakuum endast i samband med spolning. Detta system är driftssäkert och enkelt att använda. Varje hushåll har en egen tank för uppsamling av klosettvatten, och möjlighet att koppla på upp till fyra toaletter på sin tank. Ett foto med exempel på olika komponenter i systemet visas i Figur 27 . På marknaden finns idag minst tre leverantörer av vakuumtoaletter anpassade för enskilda hus.

Figur 27. Exempel på toalettsystem med vakuumtoalett och sluten tank (uppställt för demonstration). Elektronikbox för styrning längst ned till vänster, till höger uppsamlingstank med vakuumenhet.

Mängden klosettvatten som samlas upp beror på vilken toalett som väljs och hur motiverade användarna är för att spara vatten. En sluten tank med en volym på 3 m^3 beräknas räcka för tömning 1-2 gånger per år och hushåll (beroende på storlek på hushållet samt hemmavarograd).

BDT-vattnet leds med självfall eller pumpas till en slamavskiljare och en efterföljande biologisk rening t.ex. kompaktfilter, sprayfilter eller filterbox, se exempel i Figur 28. I ett kompaktfilter sker spridningen med självfall men i ett artificiellt spridarlager. Sprayfilter bygger på samma principer som markbäddar, men vattnet sprayas ut med hjälp av en dysa över filterbädden. Den effektiva spridningen och luftningen gör att filtret kan belastas mycket hårdare och därmed göras mycket mindre. Filterbox innebär att filtermaterialet ligger inkapslat och anläggningen köps nyckelfärdig.

Figur 28. Exempel på utformning av små kompakta behandlingsanläggningar för bad-, disk- och tvättvatten, lämpliga för fritidsboende.

De föreslagna tomterna i Stenskär är stora, ca 3 000 m^2, vilket betyder att det finns gott om plats för en avloppsanläggning. Vissa tomter har dock tunna jordlager och berg i dagen på en stor del av ytan. För dessa är en kompakt anläggning mer intressant. Det kan också bli aktuellt att pumpa en upphöjd bädd, om det är svårt att hitta tillräckligt jorddjup och avstånd till grundvattenytan.

6.7.3 Hantering av avloppsfraktioner

Avloppsfraktionerna, som med denna avloppslösning består av BDT-slam och klosettvatten, räknas som ett hushållsavfall som hämtas av kommunens renhållningsentreprenör.

Det uppsamlade klosettvattnet är intressant för spridning som gödning på åkermark, men måste hygieniseras först, t.ex. genom våtkompostering eller långtidslagring. Östhammars kommun har precis byggt ett system för hygienisering och återföring avloppsfraktioner till åkermark, så klosettvattnet kan tas om hand i denna anläggning.

6.7.4 Drift och underhåll

Fastighetsägare ansvarar för drift och underhåll av sin egen anläggning. I driften av systemet ingår följande:

- Tömning av uppsamlingstank för klosettvatten, ca 1-2 ggr/år. Tömningen sker antingen via löpande abonnemang, eller via budning vid behov, och utförs av kommunens slamentreprenör. [6]

[6] Östhammars kommun. 2017. Renhållningstaxa.

- Tömning av slamavskiljare för BDT, 1 gång/vartannat år. Tömningen sker på abonnemang via kommunens slamentreprenör.
- Kontroll av avloppsanläggningen några gånger per år, görs av fastighetsägaren. kontroll av slamavskiljare, etc.

6.7.5 Ekonomi

Kostnaderna för avloppslösningen beror delvis på val av fabrikat, dels på markförhållanden på varje enskild tomt och är därmed svåra att beräkna i detalj i detta skede. Därför ges endast en översiktlig kostnadsberäkning i Tabell 4.

Driftskostnaden utgörs av tömning av klosettvatten 1-2 ggr/år samt slamtömning av BDT 1 gång/vartannat år. Såsom renhållningstaxan är utformad i Östhammar tjänar man in investeringskostnaden för en större tank på några år, genom att tömningskostnaderna blir lägre per kubikmeter. Skötsel av systemet är relativt enkelt och kan utföras av fastighetsägarna själva, och medför därför ingen extra kostnad.

Tabell 4. Översiktlig kostnadsberäkning. Offert från leverantören bör begäras in för en säker kostnadsuppgift. Kostnader är inkl. moms.

Investering	Kostnad	Kommentar
Toalett samt vakuumenhet och uppsamlingstank	80 000	En toalett inklusive installation. Kostnaden varierar beroende på fabrikat och antal toaletter.
BDT-anläggning, inkl. ledningar, slamavskiljare och behandling	60 000	Inklusive installation
Summa investering	140 000	
Drift (kr/år)		
El för vakuum	50	50 kWh/år
Slamtömning	500	Hämtning 1 gång vartannat år.[7]
Tömning av klosettvatten	2100	Räknat på tömning i genomsnitt 1,5 ggr/år, för en tankvolym på 3 m^3.
Årlig driftkostnad	2650	

6.8 B. Urinsorterande torrtoalett och behandling av BDT-vatten i kompaktfilter, sprayfilter eller filterbox

6.8.1 Allmän beskrivning

Urinsortering i torrtoalett är ett enkelt, billigt och miljömässigt fördelaktigt sätt att lösa avloppshanteringen. Systemet består av en toalettstol där urin utsorteras i den främre delen av toaletten och utspolas med en liten mängd vatten. Fekalier och papper faller från den bakre delen av toaletten till ett ventilerat uppsamlingskärl placerat direkt under stolen.

[7] Östhammars kommun. 2007. Renhållningstaxa.

Urinen, som innehåller merparten av näringsämnena, uppsamlas i en sluten tank och kan nyttiggöras som gödselmedel. Fekaliefraktionen (fekalier och papper) är den smittfarliga fraktionen i avloppsvattnet. Genom intorkning i uppsamlingskärlet avlägsnas lukt och smittämnen. Efter torkning kan restprodukten eldas upp eller komposteras för användning, t.ex. som anläggningsjord.

BDT-vattnet innehåller små mängder näringsämnen och smittämnen men höga halter av syreförbrukande ämnen (BOD). Detta vatten behandlas därför lämpligen i ett aerobt biologiskt filter, t.ex. en infiltrationsanläggning, en konventionell markbädd eller en markbädd förstärkt med artificiellt spridarlager. Det primära syftet med behandlingen är att mineralisera lättnedbrytbara organiska ämnen så att inte besvärande lukt uppkommer.

6.8.2 Teknik och dimensionering

För utsortering av urin och fekalier används med fördel en toalettstol i sanitetsporslin, se Figur 29. Uppsamling av fekalier görs i lufttätt uppsamlingsutrymme under toaletten i vilken uppsamlingskärl förvaras. Uppsamlingsutrymmet placeras så att tömning underlättas, t.ex. i en krypgrund eller källare med åtkomst utifrån. På marknaden finns också flera olika urinsorterande toalettstolar i plast, där uppsamlingen sker i toaletten. Som komplement till toaletten kan urinoar installeras.

Figur 29. Exempel på urinsorterande torrtoalett i porslin samt uppsamlingsbehållare för fekalier placerad i krypgrund under toaletten.

Urinlösningen (urin plus spolvatten) leds med självfall till uppsamlingsställe som samlokaliseras till platsen för slamavskiljning av BDT-vattnet. Utformning och dimensionering av lagringsvolym görs så att lämpligt tömningsintervall och säkerhet mot överfyllnad uppnås.

BDT-vattnet innehåller små mängder näringsämnen och smittämnen men höga halter av syreförbrukande ämnen (BOD). Detta behandlas i en biologisk behandling t.ex. i ett kompaktfilter, ett sprayfilter eller i filterbox.

Mängden urin + vatten som samlas upp beror på vilken toalett som väljs och hur mycket spolvatten som går åt. En sluten tank med en volym på 3 m^3 beräknas räcka 1-2 år för ett hushåll innan tömning behövs (beroende på storlek på hushållet samt hemmavarograd).

6.8.3 Hantering av avloppsfraktioner

Avloppsfraktionerna med denna avloppslösning består av BDT-slam, urin och torra fekalier.

Den uppsamlade urinen är intressant för spridning på åkermark, men måste hygieniseras först genom långtidslagring. Även fekalierna kan vara intressanta ur lantbrukssynpunkt.

Östhammars kommun har precis fått igång ett system för hygienisering av avloppsfraktioner för spridning på åkermark.

Vanligt med denna typ av system är att de boende själva tar hand om både urin och fekalier genom kompostering i en latrinkompost (Figur 30) och på så sätt får ett värdefullt gödningsmedel samt undviker kostnaden för kommunal hämtning. Urinen sprids i trädgården under växtsäsongen, och fekalier komposteras i en latrinkompost för senare användning som jordförbättringsmedel i trädgårdens blomrabatter. Ansökan om eget omhändertagande av urin och fekalier görs hos Östhammar kommun.

Figur 30. Fekalier från en urinsorterande torrtoalett kan tas hand om på den egna tomten, genom kompostering i en latrinkompost.

6.8.4 Drift och underhåll

För individuella avloppslösningar på varje tomt ansvarar fastighetsägarna för drift och underhåll. I driften av systemet ingår följande:

- Tömning av uppsamlingstank för urin, ca 1 gång/år. Görs antingen av kommunens slamentreprenör eller av fastighetsägaren själv.
- Tömning av uppsamlingskärl för fekalier, beror på toalettyp, t.ex. varannan månad, görs av fastighetsägaren.
- Tömning av slamavskiljare för BDT, 1 gång/vartannat år, görs av kommunens slamentreprenör.
- Kontroll av BDT-anläggningen ca 1-2 ggr/år: kontroll av slamavskiljare, etc.

6.8.5 Ekonomi

Kostnaderna för avloppslösningen beror delvis på val av fabrikat, dels på markförhållanden på varje enskild tomt och är därmed svåra att beräkna i detalj i detta skede. Därför ges endast en översiktlig kostnadsberäkning i Tabell 6.

Driftskostnaden utgörs av slamtömning av BDT 1 gång/vartannat år, och eventuell hämtning av urin och fekalier. Skötsel av systemet är relativt enkelt och kan utföras av fastighetsägaren själv, och medför därför ingen extra kostnad.

Tabell 5. Översiktlig kostnadsberäkning. Offert från leverantören bör begäras in för en säker kostnadsuppgift. I exemplet har antagits att eget omhändertagande sker av urin och fekalier. Kostnader är inkl. moms.

Investering	Kostnad	Kommentar
Toalett och uppsamlingstank	30 000	En toalett inklusive installation. Kostnaden varierar beroende på fabrikat.
BDT-anläggning, inkl. ledningar, slamavskiljare och behandling	60 000	Inklusive installation
Summa investering	90 000	
Drift (kr/år)		
Slamtömning BDT	750	Hämtning 1 gång vartannat år.[8]
Årlig driftkostnad	750	

6.9 Kemisk fällning och biologisk behandling i markbädd med tät botten

6.9.1 Allmän beskrivning

Avloppslösningen består av kemisk fällning av fosfor och en efterföljande biologisk behandling i en markbädd. Fällningskemikalien doseras i ledningssystemet före eller i samband med slamavskiljning. Det kemfällda slammet samlas upp i slamavskiljaren.

För att undvika WC-vatten infiltreras och riskerar att påverka dricksvattenbrunnar anläggs markbädden med en tätduk i botten och renat avloppsvatten leds ut till ett dike.

6.9.2 Teknik och dimensionering

Eftersom slammängden blir större vid kemfällning måste därför slamavskiljaren vara större än vanligt för att rymma den ökade slammängden, 4 m^3 brukar rekommenderas för ett permanentboende hushåll.

I figuren nedan finns exempel på produkter för kemisk fällning i enskilda avlopp som ska kombineras med en markbädd (i vissa fall leverantörens egen variant av markbädd). De två översta fällningsenheterna placeras inomhus, där kemikalien doseras ned i avloppet. I de två nedersta sker fällningen direkt i slamavskiljaren.

[8] Östhammars kommun. 2017. Renhållningstaxa.

Figur 31. Exempel på produkter med kemisk fällning som kombineras med en markbädd eller motsvarande. De två översta monteras inne i huset och ansluts till avloppet, de två nedersta fäller direkt i slamavskiljaren. (Bilder från Ekotreat/Fann, Effluxiq, Uponor och Baga)

Markbädden anläggs med tätduk i botten för att undvika infiltration till grundvattnet. Flera av tillverkarna har en egen variant av markbädd som säljs tillsammans med kemfällningsenheten.

6.9.3 Hantering av avloppsfraktioner

Avloppsfraktionerna, som med denna avloppslösning består av kemfällt slam, räknas som ett hushållsavfall som hämtas av kommunens renhållningsentreprenör.

Det fosforrika slammet är mer intressant för användning inom lantbruket än ett vanligt trekammarbrunnsslam, men i dagsläget omhändertas detta slam i det kommunala reningsverket. Möjligheten till kretslopp är därför liten och avhängig av att det kommunala slammet sprids på åkermark.

6.9.4 Drift och underhåll

För individuella avloppslösningar på varje tomt ansvarar fastighetsägarna för drift och underhåll. I driften av systemet ingår följande:

- Tömning av slamavskiljare, ca 1-2 gång/år. Görs av kommunens slamentreprenör.
- Kontroll av fällningsenheten. Vissa leverantörer erbjuder service avtal.
- Kontroll av markbädd, görs av fastighetsägaren några gånger per år.

6.9.5 Ekonomi

Kostnaderna för avloppslösningen beror delvis på val av fabrikat, dels på markförhållanden på varje enskild tomt och är därmed svåra att beräkna i detalj i detta skede. Därför ges endast en översiktlig kostnadsberäkning i Tabell 6.

Driftskostnaden utgörs av slamtömning 1-2 gånger per år, fällningskemikalie, el samt ev serviceavtal med leverantören.

Tabell 6. Översiktlig kostnadsberäkning. Offert från leverantören bör begäras in för en säker kostnadsuppgift. Kostnader är inkl. moms.

Investering	**Kostnad (kr)**	**Kommentar**
Fällningsenhet, slamavskiljare	40 000	Beror på fabrikat.
Filterbädd	60-80 000	Inklusive installation
Summa investering	100-120 000	
Drift (kr/år)		
Slamtömning	2000	Hämtning 1-2 gånger per år.[9]
Kemikalier, el	1000	
Serviceavtal	3500	Inkluderar byte av slitdelar.
Årlig driftkostnad	6 500 kr	

[9] Östhammars kommun. 2007. Renhållningstaxa.

Grundvattentillgång för småhusbebyggelse på del av fastigheten Stenskär 1:1, Östhammars kommun

Bo Olofsson
2017-09-12

AQUATER
Ormstavägen 17
186 35 Vallentuna

Tel: 08 17 86 33
Mob: 070 361 7652
boolof@aquater.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

UPPDRAGETS SYFTE OCH UPPLÄGGNING 3
Bakgrund *3*
METODIK 3
GWBal *3*
SaltRisk *3*
Sprickstudier *4*
UNDERLAGSMATERIAL 4
GENERELL PLATSBESKRIVNING 4
Topografi, markanvändning *4*
Geologi *5*
Geologiska förutsättningar för vattentillgång *7*
STATISTISKA BEARBETNINGAR AV BRUNNSDATA FRÅN STENSKÄR 8
VATTENBALANS 9
VATTENFÖRSÖRJNING FÖR FASTIGHETERNA 14
VATTENKEMISKA FÖRHÅLLANDEN 14
Vattenkemiska data *14*
DISKUSSION OCH SLUTSATSER 17
REFERENSER 18

Uppdragets syfte och uppläggning

Bakgrund

En ny detaljplan kommer att upprättas över Stenskär i Östhammars kommun utifrån komplettering av befintligt bebyggelse med 10 nya tomter. De kompletterande tomterna ligger insprängda i befintlig bebyggelse, huvudsakligen med fritidsbebyggelse med en mindre andel permanentboende i området. Östhammars kommun har givit ett positivt planbesked men som komplettering krävs bland annat en bedömning av tillgången på dricksvatten. Eftersom tomterna ligger insprängda i befintlig bebyggelse krävs en generell beräkning av vattentillgångarna i de delar av bebyggelseområdet som kan beröras av ökade vattenuttag. Ett uttag från en ny fastighet i redan befintlig bebyggelse kan tveklöst komma att påverka omkringliggande vattentillgångar varför ett större grepp beträffande vattentillgångarna måste tas. Exakt lokalisering av nya brunnar inom de tillkommande fastigheterna samt deras konstruktion görs i allmänhet av (helst certifierade) brunnsborrare

Föreliggande studie syftar till att generellt beräkna vattentillgången i det föreslagna planområdet för att kunna bedöma möjligheterna till ökad bebyggelse, liksom en generell bedömning av vattenkvalitet i området i den mån sådana data gått att uppbringa. Uppdraget omfattar även en generell bedömning av risken för erhållande av salt grundvatten.

Metodik

Bedömningarna görs genom beräkning av grundvattenbalansen inom området med datorprogrammet GWBal samt bedömning av risk för salt grundvatten genom programmet SaltRisk som är en variabelbaserad bedömningsmetodik baserad på den s k RV-metoden. Samtliga metoder har utvecklats vid KTH av undertecknad och beskrivs kort nedan.

GWBal

Balansberäkningen baseras generellt på uppgifter om nederbördsfördelning (data från SMHI), uppgifter om förväntad vattenförbrukning samt hydrogeologiska kriterier i form av möjliga grundvattenreservoarer. En modellering görs i programmet GWBal för att se huruvida grundattentillgången i området kan försörja det föreslagna antalet fastigheter. Det går alltså inte att klarlägga exakt vattentillgång i en enskild punkt, vilket är helt beroende av den lokala uppspräckningen av berget och kräver borrning och provpumpning, utan enbart om förutsättningarna för försörjning med grundvatten är uppfyllda, dvs att tillräcklig mängd grundvatten kan bildas och lagras i området.

SaltRisk

En översiktlig bedömning av risken för salt grundvatten görs genom programmet SaltRisk. Metodiken bygger på RV-metoden, dvs det görs en värdering av ca 15 faktorer (naturgivna, tekniska och avståndsfaktorer). Faktorerna är valda utifrån statistisk bearbetning av ett stort antal brunnar, främst i Stockholms län men förhållandena bedöms likartade i stora delar av Uppsala kommun. Faktorerna klassas, viktas och en sammanlagd bedömning görs dels av risken för salt grundvatten, dels av säkerheten i bestämningen, vilken till stor del är beroende av tillgång till information från området.

Sprickstudier

Studien har omfattat ett fältbesök varvid samtliga föreslagna tomter studerats och i den mån det varit möjligt deras geologiska förhållanden och förutsättningar för VA-lösningar bedömts. I hällar i området har sprickriktningar och sprickfrekvens översiktligt uppmätts för att ge värden på berggrundens vattenlagrande egenskaper.

Underlagsmaterial

Underlagsmaterialet har bestått av kartmaterial från SGU, Östhammars kommun och Lantmäteriet, digitala brunnsdata från SGU samt geologiska data från fältstudier i området. Berg i dagen inom området har undersökts utifrån sprickfrekvens och dominerande sprickriktningar, liksom okulär bergartsbestämning. Slutligen har jordlagrens mäktighet och sammansättning bedömts okulärt.

Generell platsbeskrivning

Topografi, markanvändning

Planområdet Stenskär är beläget några km nordväst om Oregrund i Östhammars kommun och utgör en tämligen flack nordsträckande udde i Öregrundsgrepen. Området är sedan 1950-talet planlagt och bebyggt med huvudsakligen fritidshus. Den äldre men gällande byggnadsplanen fastställdes 1955. Med tiden har allt fler av husen blivit permanentbebodda, uppskattningsvis omkring 10%. I Östhammars kommuns översiktsplan från 2016 anges att Stenskär med tiden kan bli alltmer attraktivt för permanentboende vilket anses vara positivt för samhällsservicen i regionen. Kommunal VA-utbyggnad till området ligger dock i låg prioritet och planeras att byggas ut först på lång sikt.

Uppskattningsvis är idag hälften av marken inom planområdet tomtmark med förhållandevis stora tomter, 3-5000 m2. En översiktlig beräkning visar att det idag finns omkring 130 bebyggda tomter inom byggnadsplanområdet samt ett antal, ca 3, synbarligen obebyggda.

Området är till stor del, även på tomtmark, bevuxen med blandskog.

Totalt planeras en förtätning med 10 nya fastigheter, se figur 1. Topografiskt är området flackt till småkuperat och överstiger endast lokalt 10 m ö h.

Undersökningsområdet har avgränsats, dels utifrån planområdets utbredning, dels med hänsyn till att bebyggelsen nyttjar samma grundvattentillgångar. Det finns naturligtvis ett grundvattenflöde över den markerade plangränsen, dels naturligt, dels inducerat genom grundvattenuttag men flödet kan gå i båda riktningarna. Det är också viktigt att det grundvatten som tas ut kan förnyas inom det avgränsade området eftersom det finns omkringliggande bebyggelseområden.

Figur 1 *Stenskär. De tillkommande fastigheterna är markerade med rött och är utspridda inom planområdet. Det markerade området (streckad linje) utgör den avgränsning som görs för dricksvattenutredningen.*

Geologi

Berggrunden

Berggrunden i regionen består till stor del av rödgrå medel- till finkorning granit, tillhörande de s k urgraniterna, med en ställvis svag förskiffring. **figur 2**. I sydost finns ett större parti av amfibolit samt längs i norr utgörs berget av sura vulkaniska bergarter. Ett antal sprickzoner, i orientering ost-väst samt nordväst-sydost finns framförallt i södra delen av planområdet. Dessa kan ofta ses som brantare hällkanter eller mindre dalgångar men är i regel ganska små och inte uthålliga.

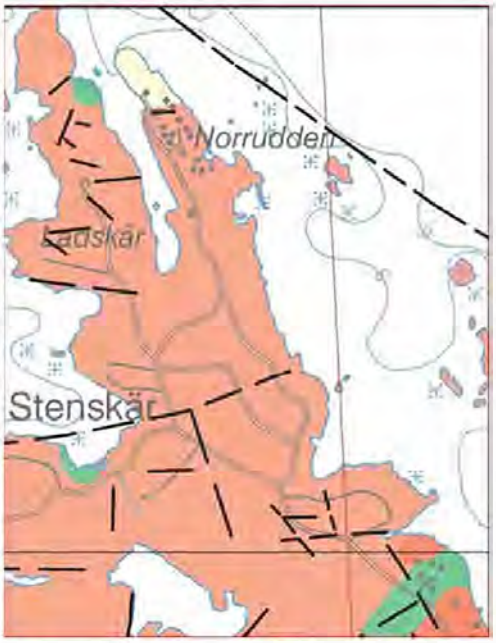

Figur 2. *Berggrundskarta. Röd färg markerar äldre rödaktig granit. Gröna områden består av amfibolit och ljusgula av sura vulkaniska bergarter. De svarta strecken är grovt tolkade sprickzoner.*

Jordlagren

Jordlagren visas som ett utsnitt ur SGUs jordartskarta, **figur 3**. Området präglas av betydande andel hällmark (ca 22%), framförallt inom topografiskt högre områden samt kustnära. Berget är i ytan ofta täckt av morän (54%) som till betydande del är lerig. Glaciallera täcker lokalt moränen men omfattar endast omkring 3% av ytan. I sydöstra delen av planområdet finns större sammanhängande områden med svallsand/svallgrus, totalt 14% av ytan. I sydväst avgränsas planområdet av en mindre sjö och i anslutning till sjön består marken av organiska jordar.

Jordmäktigheten har beräknats av SGU utifrån brunnsdata samt kunskap om jordarternas fördelning. I norra delen av området är jordlagren tunna eller mycket tunna (<1-2 m) medan i söder finns lokala områden där jordmäktigheten kan antas vara betydligt större (>5 m), **figur 4**.

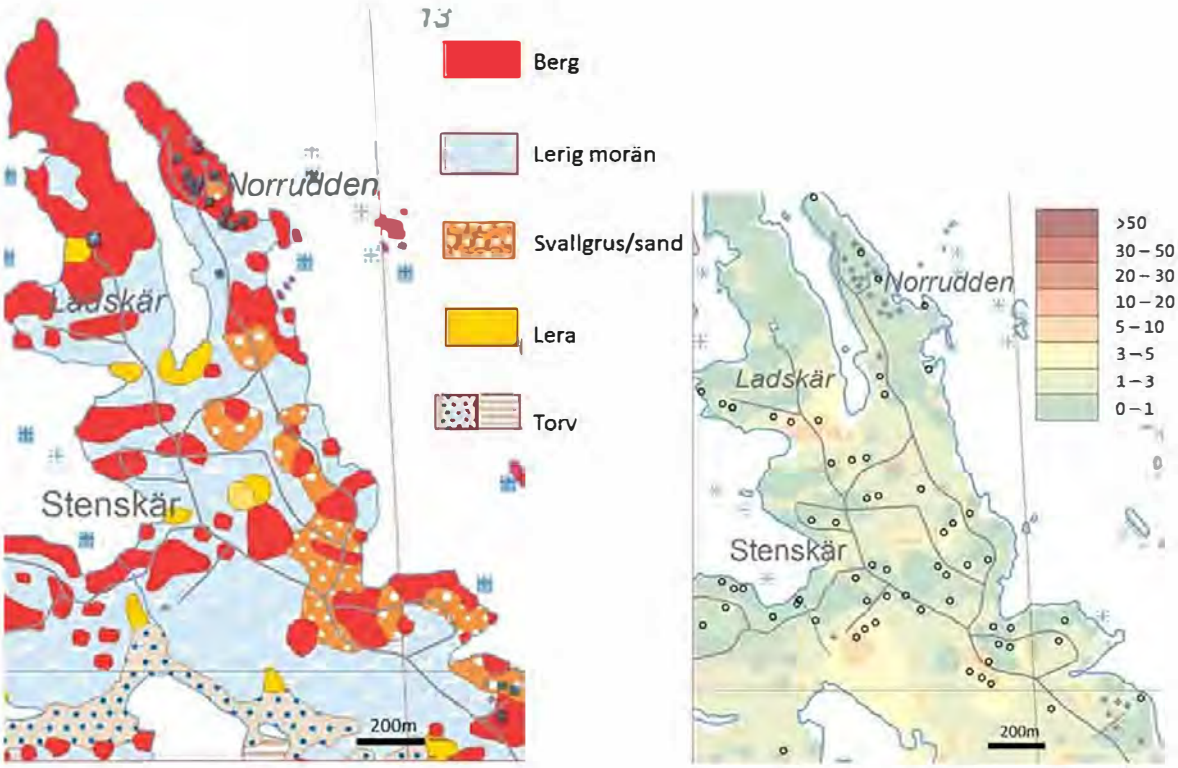

Figur 3 och 4 *Utsnitt ur SGUs digitala jordartsgeologiska karta (t.v) samt en beräkning av jordlagrens mäktighet. (t.h) © SGU)*

Geologiska förutsättningar för vattentillgång

Generellt är förutsättningarna för vattenuttag i området begränsade. Möjligheterna att magasinera vatten i berg är små. Det moränlager som dominerar området är lerigt och därför begränsat genomsläpplig. Ren glaciallera upptar dock endast en liten del av området (3%). Av stor betydelse för grundvattenbildningen är de lager av svallsand/svallgrus som återfinns i sydöstra delen av planområdet. De har dock troligtvis en begränsad mäktighet, vanligtvis 1-2 meter. I södra delen av området ökar jordmäktigheten och kan på vissa ställen vara över 5 m, vilket generellt är gynnsamt för vattenlagringskapaciteten. I sydost gränsar området till en mindre sjö som kan ge ett tillskott till grundvattenbildningen. Erarenhetsmässigt från denna geologiska terrängtyp, ökar vattentillgången i allmänhet i anslutning till sjöar. De våtmarker som omger sjön kan bidra till vattenförsörjningen men samtidigt i viss mån påverka vattenkvaliteten.

De topografiska höjdskillnaderna i området är generellt små och överstiger sällan 10 m. Detta gör att endast en mindre del av bergakviferen, uppskattningsvis ner till -10 m kan påräknas bidra till lagring av ett sött dricksvatten. De huvudsakliga grundvattenmagasinen återfinns i regel i jordlagren. Inom planområdet är dock jordlagrens magasinerande möjligheter relativt begränsade, förutom de sand- och grusförekomster som påträffas.

Bearbetning av brunnskapacitetsdata från brunnsarkivet visar att den regionala hydrauliska konduktiviteten (dvs genomsläppligheten av vatten) för den bergart som dominerar i detta område är $0.112*10^{-6}$ m/s (Söderholm m fl 1985). Mediankapaciteten är 940 l/tim och mediandjupet för dessa (ca 1100) bergborrade brunnar i Uppsala län är 60 m.

Som jämförelse med Stenskär presenteras också en aktuell totalsammanställning av data ur brunnsarkivet från Uppsala län för samtliga bergarter och områden och som omfattar ca 25000 brunnar visas i **tabell 1**.

Variable	Descriptive Statistics (brunnar_lan03)						
	Valid N	Mean	Median	Minimum	Maximum	Percentile 10.00000	Percentile 90.00000
VATTENMANGD	24495	2505.0	700.0	0	300000	80	6000
GRUNDVATTENNIVA	15004	5.4	5.0	0	1000	2	10
TOTALDJUP	28330	101.0	88.0	2	400	31	190
DJUP_TILL_BERG	28024	5.8	4.0	0	80	1	13

Tabell 1 *Statistisk sammanställning av brunnsdata ur SGUs brunnsarkiv över Uppsala län. Given vattenmängd anges i liter/tim och övriga parametrar i m.*

Mediankapaciteten är 700 l/tim och medianjorddjupet vid borrpunkterna ca 4 m. Eftersom denna databas även omfattar en stor mängd s k energibrunnar som är betydligt djupare än brunnar för vattentäktsändamål, så blir mediandjupet över 100 m. I kustområden vore det direkt olämpligt att borra så djupa borrhål för vattenförsörjning då vattenkvaliteten riskerar att kraftigt försämras. Jag avråder därför starkt att i kustnära områden med tämligen flack topografi borra djupare än 60 m, undantagsvis dock för energiändamål.

Statistiska bearbetningar av brunnsdata från Stenskär

Data om brunnar från Stenskär har inhämtats från SGUs brunnsarkiv. Vattenförsörjningen i området baseras idag huvudsakligen på enskilda borrade brunnar. Drygt 40 av brunnarna i Stenskär finns dokumenterade genom brunnsprotokoll i SGUs brunnsdataarkiv. En sammanställning av dessa brunnar visas i **tabell 2**

Variable	Descriptive Statistics (brunnar_stenskär)							
	Valid N	Mean	Median	Minimum	Maximum	Percentile 10.00000	Percentile 90.00000	Range
VATTENMANGD	43	1086	400.0	2	15000	125	3000	14998
GRUNDVATTENNIVA	24	4	3.5	0	8	2	7	8
TOTALDJUP	43	61	60.0	21	120	30	97	99
DJUP_TILL_BERG	41	2	1.8	0	11	0	5	11

Tabell 2 *Brunnar i Stenskär som återfinns i SGUs brunnsarkiv, totalt drygt 40 brunnar. Given vattenmängd anges i liter/tim och övriga parametrar i m.*

Brunnens kapacitet, dvs vattenmängden är i regel uppmätt på enkelt sätt genom återhämtning i samband med brunnsborrningen. Det är därför inte ovanligt att den är överdriven. Dessutom gör igensättningar att den verkliga kapaciteten i regel minskar med tiden. Vattenmängden ligger på 400 l/tim och kan jämföras med Uppsala län som helhet där kapaciteten är omkring 700 l/tim. Brunnarnas mediandjup i Stenskär ligger kring 60 m och jorddjupet i borrpunkterna knappt 2 m.

Det är dock viktigt att förstå att dessa kapacitetsvärden inte säger någonting alls om områdets vattenhållande egenskaper, dvs hur mycket vatten det finns att tillgå, utan endast hur mycket vatten det genomsnittligt går att ta upp ur en brunn vid ett visst tillfälle. En stor vattenkapacitet skulle ju istället kunna innebära att grundvattenmagasinen kan tömmas snabbare.

En sammanställning över brunnar och deras kapacitet i Stenskär visas även i **figur 5**

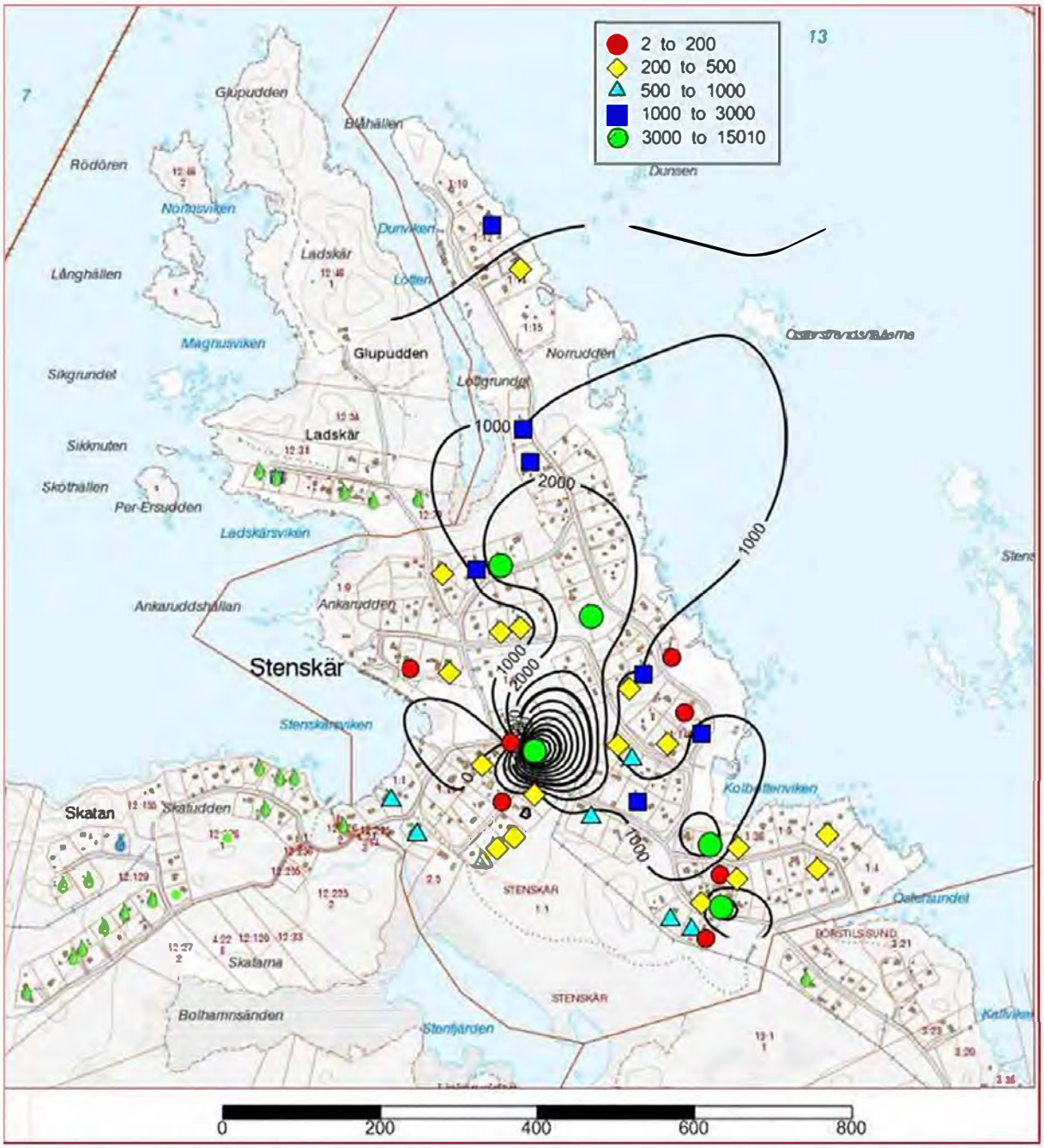

Figur 5 *Angiven brunnskapacitet i brunnar i Stenskär, bearbetat från Brunnsarkivet vid SGU. Isokurvorna är gjorda med kriging, dvs statistiskt framtagna, och är naturligtvis helt irrelevanta i havet. Kapaciteten anges som l/tim.*

Vattenbalans

En vattenbalans har upprättats med hjälp av programmet GWBal. Beräkningen är gjord utifrån flera scenarier eftersom det inte är möjligt att kartlägga grundvattnets förekomst och strömningsvägar i detalj utan provpumpningar.

De generella **geologiska** förutsättningarna för samtliga scenarier baseras på generell kunskap om jordarter och jordlagerföljder i denna del av Uppland. De utgår även från SGUs jorddjupskarta. Bergets vattenförande förmåga har bedömts utifrån litteraturvärden, kartor och de fältstudier som utförts i området.

- Berget har en normal till liten kinematisk porositet (0.04%)
- Planområdet domineras av lerig morän (omkring 1 m mäktig) och antas överlagra 0.5 m siltig morän över berg
- Svallsand/svallgruslagren antas vara 1 m mäktiga och överlagrar lerig morän (0.5 m) på berg.
- Glacial lera antas vara omkring 2 m mäktig och överlagrar 1 m lerig morän på berg.
- Torvlagren antas vara 3 m mäktiga och överlagrar silt (1m) samt lerig, siltig morän (1m) över berg
- Berget är heterogent, dvs sprickorna står bara delvis i förbindelse med varandra
- Grundvattenlagret i berg räknas endast ner till -10 m ö h.. Vid ökad avsänkning av grundvattennivån ökar risken för salt grundvatten.

Områdets avgränsning baseras på att:

- Beräkningen görs på den del av planområdet där grundvattnet kan antas kommunisera, dvs där uttagen görs ur samma akvifer (grundvattenlager). Den nordligaste delen, med ett fåtal fastigheter antas således inte bidra till vattenlagren i de centrala och södra delarna av Stenskär. Området blir då ca 1.6 km^2 stort.
- En zon längs kusten har tagits bort då grundvattenbildningen inom strandzonen inte kan antas nämnvärt bidra till akviferens grundvattenbildning utan antas strömma direkt ut mot havet, se **figur 6**. Det verkliga grundvattenbildningsområdet blir då 1.25 km^2
-

De generella **uttagskriterierna** baseras på:

- 133 fastigheter med i genomsnitt 4 boende. Några (3) av fastigheterna verkar obebyggda men antas omfattas av detaljplanen och således bebyggbara. Det genomsnittliga hushållet i Sverige består bara av 2.5 personer men man kan anta att området kan bli attraktivt för barnfamiljer.
- Idag antas endast omkring 15-20% av fastigheterna vara permanentbebodda men modelleringen fortgår med en över tid ökande omvandling tills dess att samtliga fastigheter blivit permanentbostäder (extremfall)
- Specifik förbrukning för permanentbebyggelse 170 l/p, dygn och för fritidshus 100 l/p,dygn

De generella **grundvattenbildnings- och nederbördsförhållandena** är:

- Grundvatten kan endast bildas vid överskott av nederbörd (främst under höst, vinter och vår)
- Klimatdata hämtat från station Stockholm 9821, representerande östra Sveriges kustområde.
- Beräkningen är gjord dels för normalår, dels för torrår (med ca 20 års återkomsttid)

Övriga modelleringskriterier:

- Beräkningen avstannar när endast 30% av grundvattenlagret återstår, varvid problem med grundvattentillgång kan tänkas uppkomma.

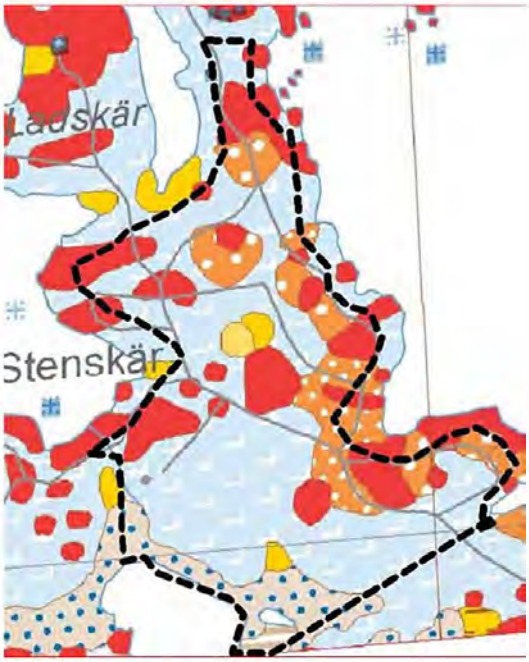

Figur 6 *Geologisk karta över Stenskär med avgränsning av grundvattenbildningsområde och akviferens utbredning. För förklaring av färgerna, se figur 3*

Scenario 1: Förhållandena i närtid med endast 20% permanentbeboende. Medräknat 10 nya fastigheter

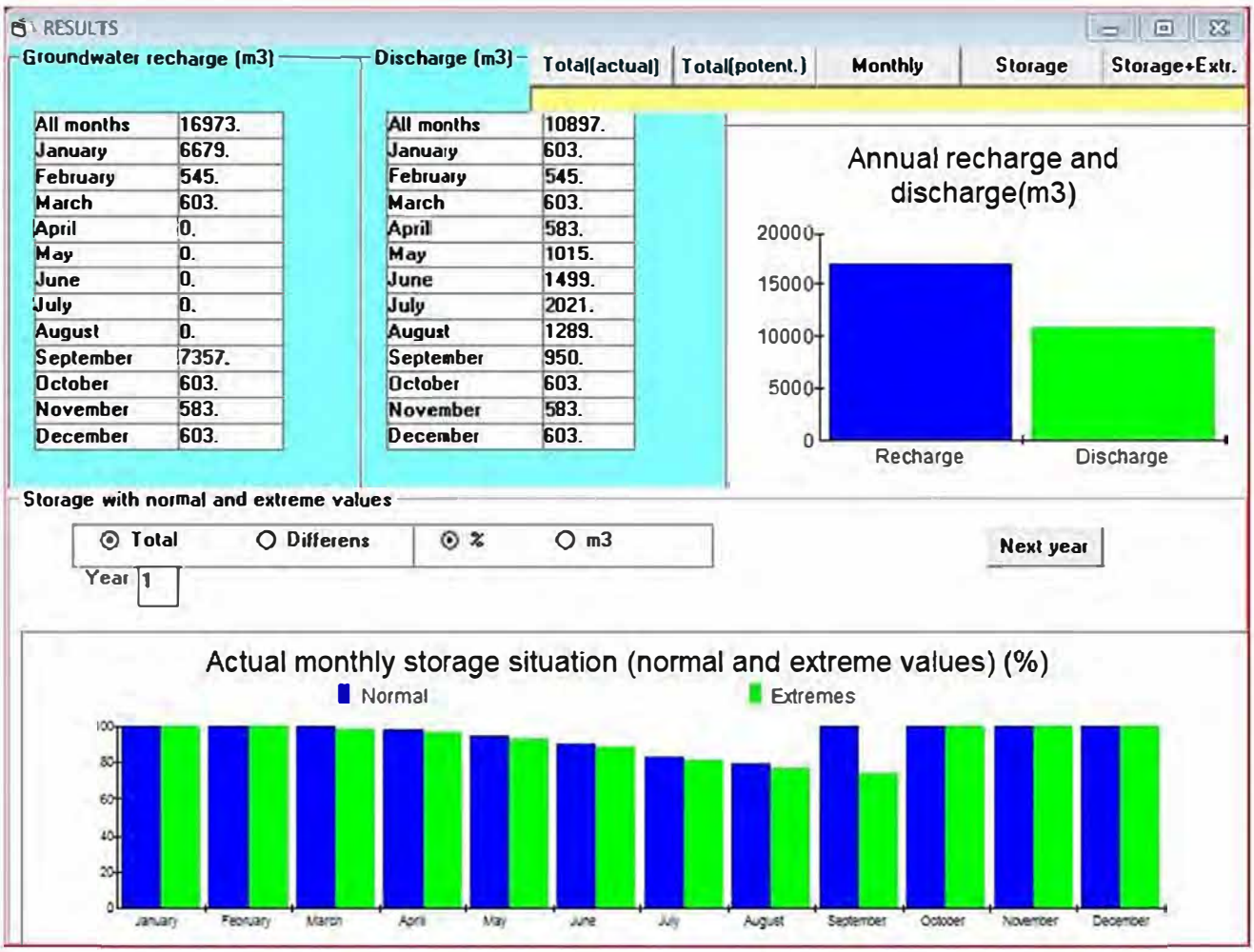

Figur 7 *Resultat från beräkning med GWBal. Situationen idag eller i en snar framtid med omkring 20% permanentboende i Stenskär. Staplarna underst visar grundvattenlagrets utveckling under ett normalår (blått) respektive under torrår(grönt). Histogrammet överst till höger visar att grundvattenbildningen (recharge) på årlig basis vida överstiger grundvattenuttagen (discharge). Även under ett torrår kommer ca 70% av lagret att återstå innan höstregnen snabbt fyller på magasinen igen.*

Scenario 2: Modellering av grundvattenlagrets utveckling med en allt ökande grad av permanentboende tills samtliga fastigheter blivit permanentbebodda. Medräknat 10 nya fastigheter.

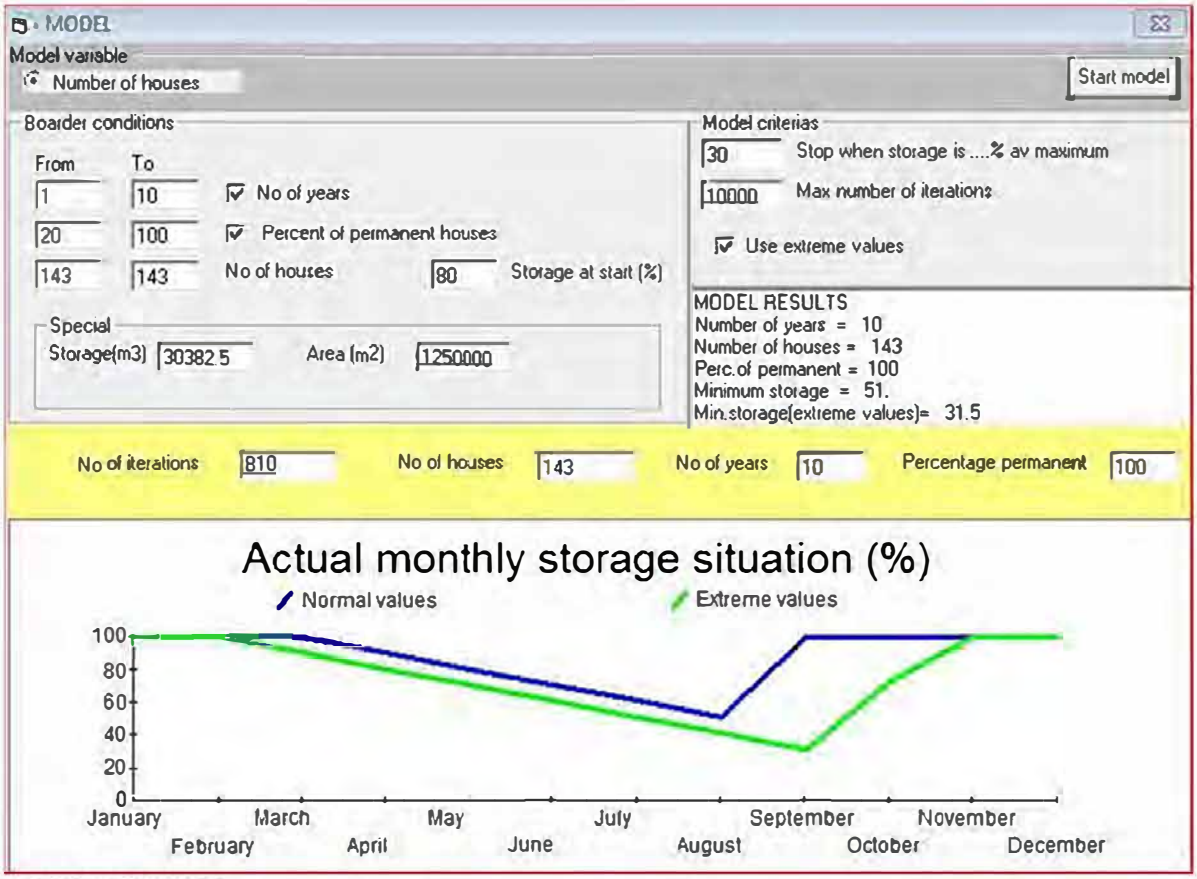

MODEL SETTINGS
From year no 1 To year no 10
From 20% to 100% permanent houses.
Maximum number of houses in the area = 143
Fill of storage at start = 80%
Maximum number of iterations = 10000
Normal and extreme climate values used in the modeling.
Extreme precipitation and normal evapotranspiration values used.
MODEL CRITERIA
Model stops when storage reaches 30% of maximum or if criteria conditions are not fitted.
MODEL RESULTS
Modeling interrupted. Criteria not fitted with the actual settings.
Total number of iterations = 810
Number of houses = 143
Percent of permanent houses = 100
Number of modeling years = 10
Minimum storage modeled (percentage of maximum) = 51.
Minimum storage(extreme values) = 31.5
END MODEL RESULTS

Figur 8 *Resultat från beräkning med GWBal, Grafen visar grundvattenlagrets utveckling över ett år med en allt ökande permanentningsgrad. Den blå linjen representerar ett nederbördsmässigt normalår och den gröna linjen ett torrår med återkomsttid ca vart 20:e år. Området klarar en permanentningsgrad på 100% även under torrår, varvid det fortfarande återstår 31% av grundvattenlagret.*

Beräkningen enligt **figur 8** visar alltså att området tål en omvandling till permanentbebyggelse även vid tillkomst av 10 nya fastigheter. Vid torrår återstår då 31% av grundvattenlagret. För att ha en tillräcklig säkerhet mot grundvattenbrist bör det således finnas en restriktivitet mot ytterligare tillkommande bebyggelse utöver de 10 fastigheter som planeras.

Vattenförsörjning för fastigheterna

Vattenförsörjningen för de existerande fastigheterna i Stenskär baseras idag på enskilda, vanligtvis, borrade brunnar. Det är därför rimligt att även tillkommande fastigheter försörjs med enskilda brunnar. De olika fastigheternas lägen, topografi och geologi beskrivs översiktligt enligt **Bilaga: "Beskrivning av tomtlägen".** De flesta fastigheterna har, åtminstone delvis, ett moränlager på 1-3 m eller svallsand i ytan. Några av fastigheterna, 1, 6, 7 och 8, består till viss del av berg i dagen. Det är inte rimligt att i nuläget föreslå lokalisering av de enskilda brunnarna inom fastigheterna. Detta görs lämpligtvis i samband med brunnsborrningen och påverkas av husens och avloppslösningens placering. Eftersom flera av de tillkommande fastigheterna gränsar till varandra, fastigheterna 6, 3-4 samt 7-8, kan eventuellt gemensamma brunnar mellan flera fastigheter konstrueras.

Vattenkemiska förhållanden

Vattenkemiska data

Vattenkemiska förhållanden kan påverkas av antropogena förhållanden eller naturliga variationer i marken. De antropogena förhållanden som främst skulle kunna påverka vattenkemin är:

- befintliga avloppsanläggningar inom planområdet
- djurhållning och jordbruk i angränsande marker
- avisnings- eller dammbindningsmedel på vägar i området

De naturliga förhållanden som kan medföra en försämrad grundvattenkvalitet är bland annat:

- hög uran- eller radonhalt
- relikt salt grundvatten
- hög halt av fluorid
- hög hårdhet

Att prediktera vattnets kemiska egenskaper är betydligt svårare än att bedöma tillgången på grundvatten. De flesta vattenkvalitetsproblem kan dock åtgärdas genom bland annat filterteknik och luftning.

Uppdraget har inte omfattat någon egentlig vattenkemisk bearbetning då vattenkemiska data till stora delar inte finns tillgängliga från området. Vattenkemisk provtagning och analys av brunnsvatten från Stenskär har inte ingått. Flyggeofysiska data vid SGU visar dock att strålningen från området är låg till måttlig, vilket minskar risken för radon och uran, **figur 9.** Flygmätningarna visar dock bara ytförhållandena och brunnarna kan tänkas nerdrivna i en mer strålningsbenägen berggrund. En genomgång av SGUs biogeokemiska karteringer över metaller i marken visar inte på några förhöjda halter.

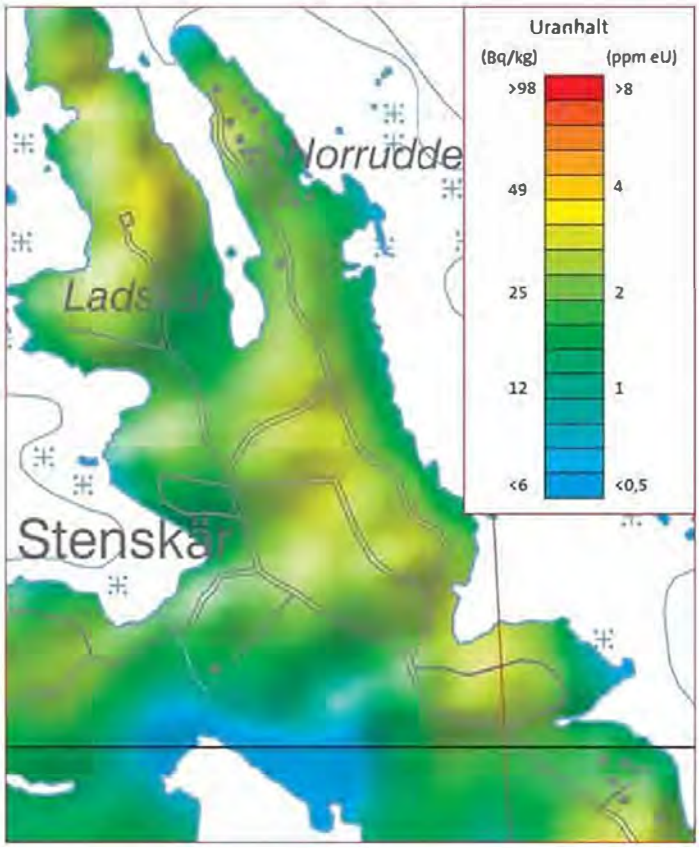

Figur 9 *Halt av uran i jord och berg uppmätt genom flygmätningar over Stenskär.*

Uppdraget omfattar dock en översiktlig bedömning av risken för salt grundvatten i området och baseras på den s k RV-metoden (RiskVariabel-metoden) som är en statistiskt variabelbaserad metod som ursprungligen togs fram av undertecknad för bedömning av risk för salt grundvatten baserat på erfarenheten från en stor mängd vattenanalyser (Lindberg & Olofsson 1997). Resultatet visas i **figur 10.** Ungefär 20% av samtliga bergborrade brunnar i Uppland uppvisar förhöjda kloridhalter (>50 mg/l). Detta beror på att Uppsala län varit täckt av salta eller bräckta hav efter istiden varvid det salta vattnet stängts inne på djupare nivåer eller under täta leror. I nordligaste Uppland, där Stenskär ingår) är situationen än värre, 30% av brunnarna uppvisar förhöjda salthalter (>50 mg/l) och 16% av brunnarna överstiger smakgränsen för salt dvs 300 mg/l, vilket också är ett estetiskt gränsvärde för allmänna vattentäkter.

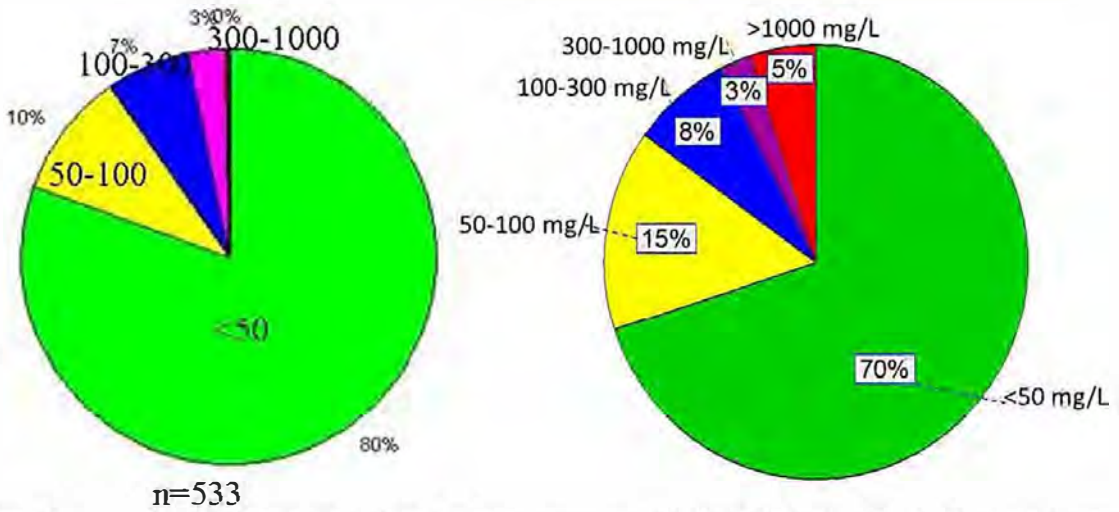

Figur 10 *Fördelningen av kloridhalter i regionen (Uppsala län) som helhet (t.v), samt nordligaste Uppland, inkl Stenskär (t.h), data från SGUs arkiv*

Resultat av bearbetning enligt RV-metoden visas i **figur 11 och 12**. Totalt har 15 olika faktorer viktats, 6 naturgivna, 6 tekniska och 3 avståndsfaktorer. De tre figurerna (**figur 11**) visar att det tydligt finns en sannolikhet för att påträffa salt grundvatten i området. För närvarande är den måttligt (**figur 11**, t.v.) men vid en ökande sanitär standard till permanentboende då vattenförbrukningen ökar kraftigt kommer sannolikheten för salt grundvatten att öka betydligt (**figur 11**, t.h)

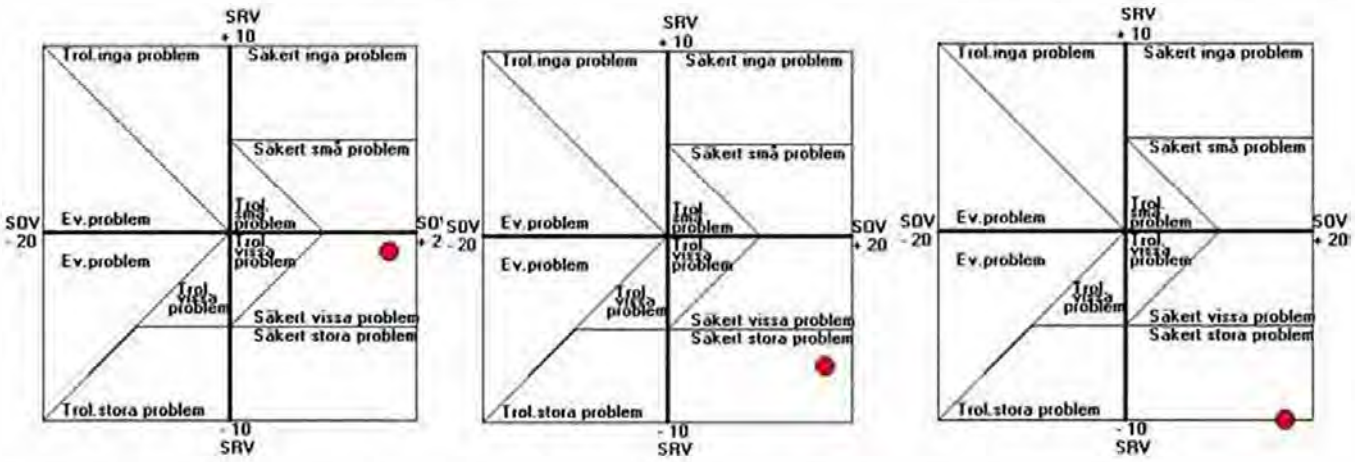

Figur 11 *Tre scenarier för sannolikheten att erhålla salt grundvatten med ökande permanentningsgrad i Stenskär. Scenarierna är gjorda med RV-metoden och visar nuvarande förhållanden med mest fritidsbebyggelse och måttlig sanitär standard (t.v) och ett slutligt scenario med full permanentbebyggelse och hög sanitär standard (t.h).*

VALDA ALTERNATIV

Nr	Variabel	Valt alternativ	Osäkerhet
1	Nederbörd (mm)	500-700 mm	Liten
2	Topografi (maximal höjdskillnad i området)	5-10 m	Liten
3	Jordart	siltig-lerig morän	Liten
4	Jordlagrens mäktighet	1-3 m	Måttlig
5	Regionala sprickzoner	Någon sprickzon	Måttlig
6	Lokal sprickfrekvens	Måttlig (1 per 5 m - 1 per m)	Måttlig
7	Ytvattenreservoirer	Sjöar inom området	Liten
8	Brunnsdjup	40-70 m	Liten
9	Markens exploateringsgrad	2-5 hus/ha	Liten
10	Lokalisering av uttagsbrunnarna	Brunnarna spridda över området	Liten
11	Nivåläge för den specifika brunnen (% av maxir	Används ej	Stor
12	Sanitär standard	Medium, indraget vatten,ingen toalett,ingen	Måttlig
13	Avstånd till hav	100 - 300 m	Liten
14	Avstånd till väg som saltas	>100 m	Liten
15	Avstånd till andra saltkällor (industrier, avfallsd	>300 m	Måttlig

Figur 12 *Presentation av valda alternativ vid beräkning av sannolikheten att erhålla salt grundvatten med RV-metoden. Beräkningen avser förhållandena idag med huvuddelen fritidsbebyggelse.*

RV-metoden visar som väntat att området har en måttlig till stor risk för att erhålla grundvatten med förhöjd salthalt. Detta gäller dock även Uppland som helhet. Risken inom det aktuella området bedöms dock vara 10% högre än genomsnittet. Om området förvandlas till permanentbebyggelse med hög sanitär standard och därmed hög vattenförbrukning kommer sannolikheten för salt grundvatten att öka ytterligare.

Diskussion och slutsatser

Generellt gäller att de geologiska förhållandena i området endast medger ett tämligen begränsat grundvattenlager. Berggrunden rymmer begränsade vattenmängder och tillskott av nedsipprande vatten från jordlager är närmast en förutsättning för större grundvattenuttag ur berg. Jordmäktigheterna i Stenskär är relativt måttliga utom i söder. Jordlagren är dock ställvis gynnsamma för infiltration, speciellt i de mer utbredda områden med svallsand/svallgrus som finns i sydost.

Beräkningarna med GWBal visar att vattentillgången och nybildningen av grundvatten inom planområdet räcker för den nuvarande och tillkommande bebyggelsen (beräknat på 10 fastigheter) såväl under normalår som torrår. Förhållandena gynnas av förhållandevis stora fastigheter samt områden med svallsand. Beräkningen är gjord utifrån ett scenario där alla fastigheter blivit permanentbebodda och med hög vattenförbrukning, vilket torde ligga långt fram i tiden. Under den situation som råder idag med huvudsakligen fritidsbebyggelse är vattentillgångarna helt tillräckliga även medräknat de tillkommande fastigheterna. Samtliga parametrar i modellen har satts konservativt, det vill säga med stor säkerhetsmarginal och att det ska finnas minst 30% av lagret kvar även under torrår. Vid fullt permanentboende i området inräknat tillkommande 10 fastigheter återstår det enligt beräkningarna 31% av grundvattenlagret, varför det bör finnas en restriktivitet mot ytterligare bebyggelse för permanentboende utöver de fastigheter som nu planeras.

Den nytillkommande bebyggelen avses att erhålla vatten från enskilda brunnar för varje fastighet. Data från brunnsarkivet vid SGU visar att medianbrunnen i området ger 400 l/tim men att det även förekommer helt torra brunnsborrningar i området. Vattenmängden på den enskilda fastigheten går naturligtvis aldrig att prediktera men vattenmängden totalt är helt tillräcklig. De tillkommande fastigheterna skiljer sig dock inte mycket från de redan existerande i området utan utgör mer en förtätning av befintlig bebyggelse.

Kvalitetsmässigt utgör hela norra Uppland ett riskområde för erhållande av salt grundvatten. Det är därför av stor betydelse att tillkommande brunnar i Stenskär inte görs för djupa, helst inte djupare än 60 m eftersom sannolikheten för salt grundvatten ökar kraftigt med brunnsdjup och naturligtvis vattenuttag. Sannolikheten för salt grundvatten i Stenskär bedöms vara omkring 10% högre än generellt i Uppland.

Referenser

Lindberg, J. & Olofsson, B 1997: Risk för salt grundvatten - en studie med hjälp av GIS över delar av Norrtälje kommun. Rapport från Norrtälje kommun, SGU och KTH. Norrtälje kommun, 32 s.

Persson, L., Göransson, M, Persson L. & Sträng M., 2001:Bergkvalitetskartan 111 Uppsala NV. Sveriges Geologiska Undersökning, Ser Af 210Bk

Söderholm, H. Müllern, C-.F. & Engqvist P., 1983: Beskrivning och bilagor till hydrogeologiska kartan över Uppsala län. SGU Ser Ah 5

Fastighetsförteckning

2018-02-20, rev 2022-05-19
Aktualitetsdatum i fastighetsregistret, 2022-05-06
Projektnummer: 1052996

Fastighetsförteckning till detaljplan för Stenskär 1:1, Östhammars kommun, Uppsala län

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt

FASTIGHETER INOM PLANOMRÅDET

[redacted]	[redacted]	

MARKSAMFÄLLIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Inga kända		

ANLÄGGNINGSSAMFÄLLIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Inga kända

RÄTTIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Inga kända		

Metria AB
Köpmangatan 18
641 30 Katrineholm
Tel 010-121 87 80
info@metria.se | metria.se | katrineholm@metria.se

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt

FASTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET

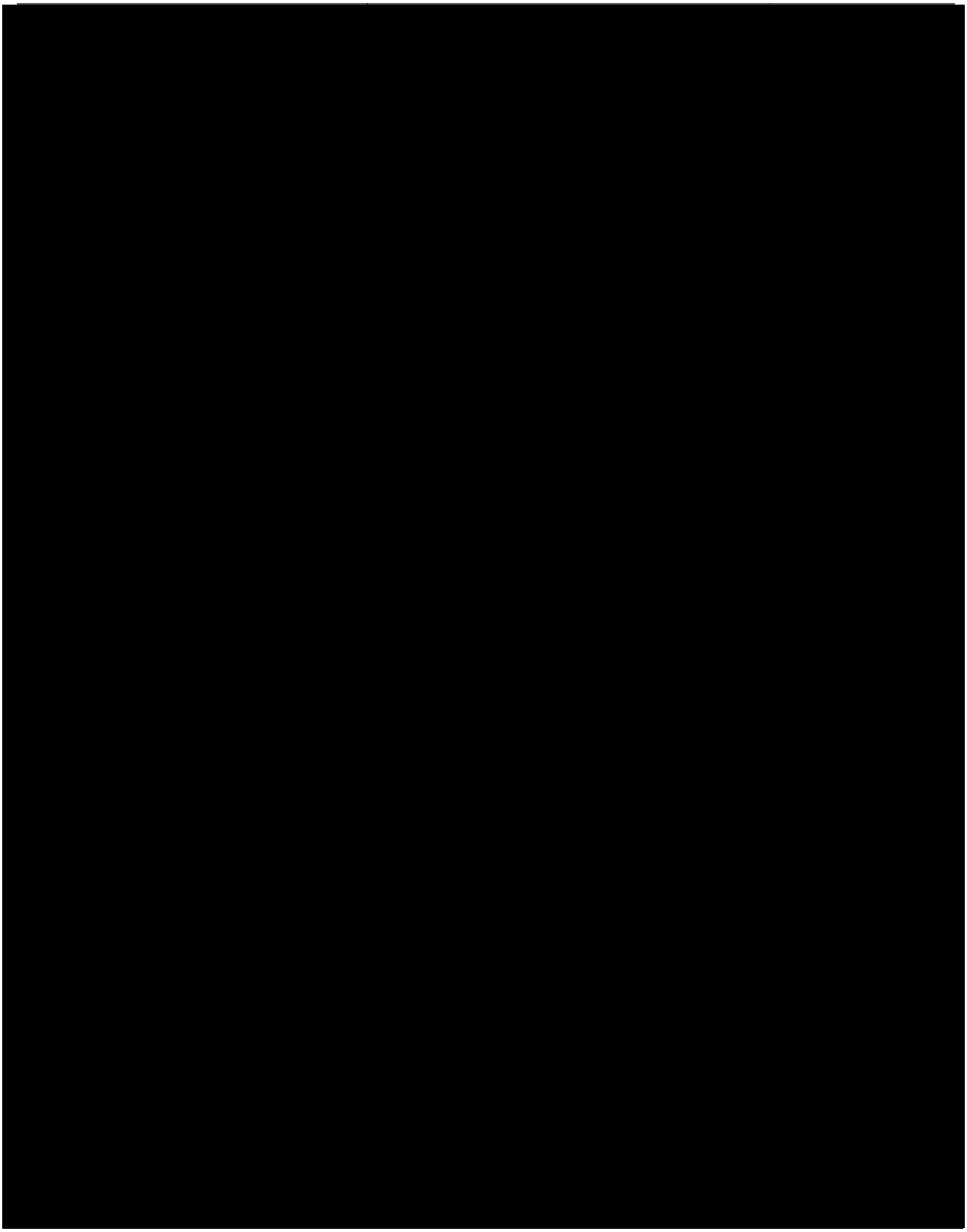

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt

FASTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET forts.

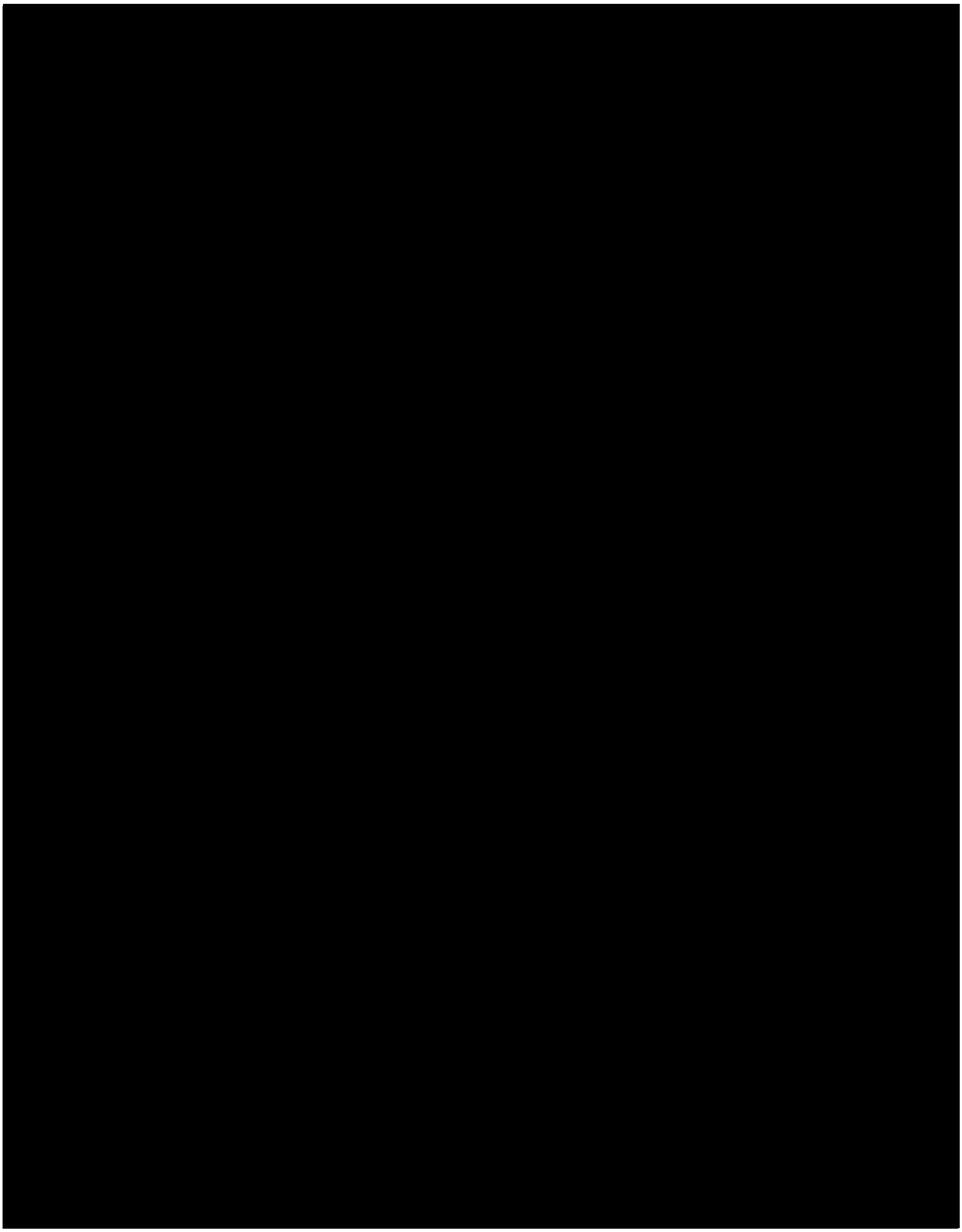

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt

FASTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET forts.

[redacted]

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt

FASTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET forts.

[redacted]

UPPLYSNING

Utredningen saknar servitut som tillkommit genom vattendom eller liknande. Vidare saknas eventuellt avtalsrättigheter som inte är offentliggjorda genom inskrivning.

Fastighetsförteckningen upprättad enligt LMV-Rapport 1999:10, 5kap. 9§ PBL.

[redacted]

Efter antagande i Kommunfullmäktige, skicka underrättelse om beslutet + besvärshänvisning till epost samt postadresser enligt följande sidor.

[redacted]

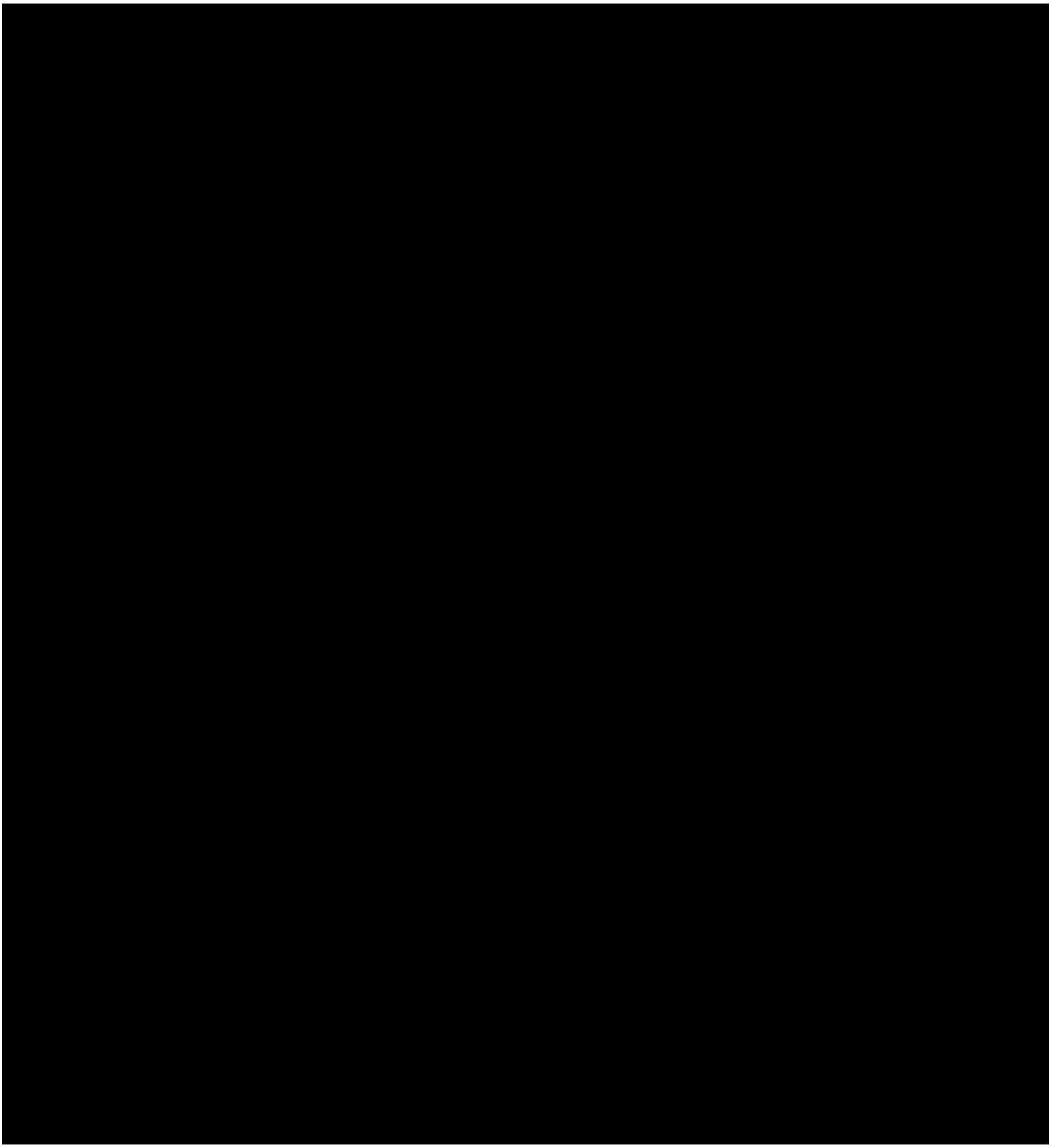

[redacted]

BMN-2017-1255

§ 106. Del av Stenskär 1:1, antagande av detaljplan

Beslut
Bygg- och miljönämnden föreslår Kommunfullmäktige att godkänna granskningsutlåtandet, besluta att detaljplanen inte medför betydande miljöpåverkan och anta detaljplan för del av Stenskär 1:1. (Bilaga)

Upplysningar
Planen hanterades med standardförfarande enligt Plan- och bygglagen, PBL (2010:900).

Ärendebeskrivning
Ärendets behandling
Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade 2017-02-06 att lämna positivt planbesked för det aktuella området.

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade 2018-03-28 att ställa ut planen på samråd. Planen var på samråd under perioden 4 april-25 april 2018. Totalt inkom 38 yttranden under samrådstiden.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2018-06-20 att ställa ut planen på granskning. Planen var på granskning under perioden 4 juli-15 augusti 2018. Totalt inkom 50 yttranden.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2019-01-30 att anta detaljplanen.
Mark- och miljööverdomstolen beslutade 2021-05-25 att upphäva nämndens antagandebeslut från 2019.

Planområdet och planförslaget
Planområdet är beläget i Stenskär och upptar en yta om ungefär 2,8 hektar utspritt över fem olika områden. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för uppemot 9 bostäder.

Planområdets läge

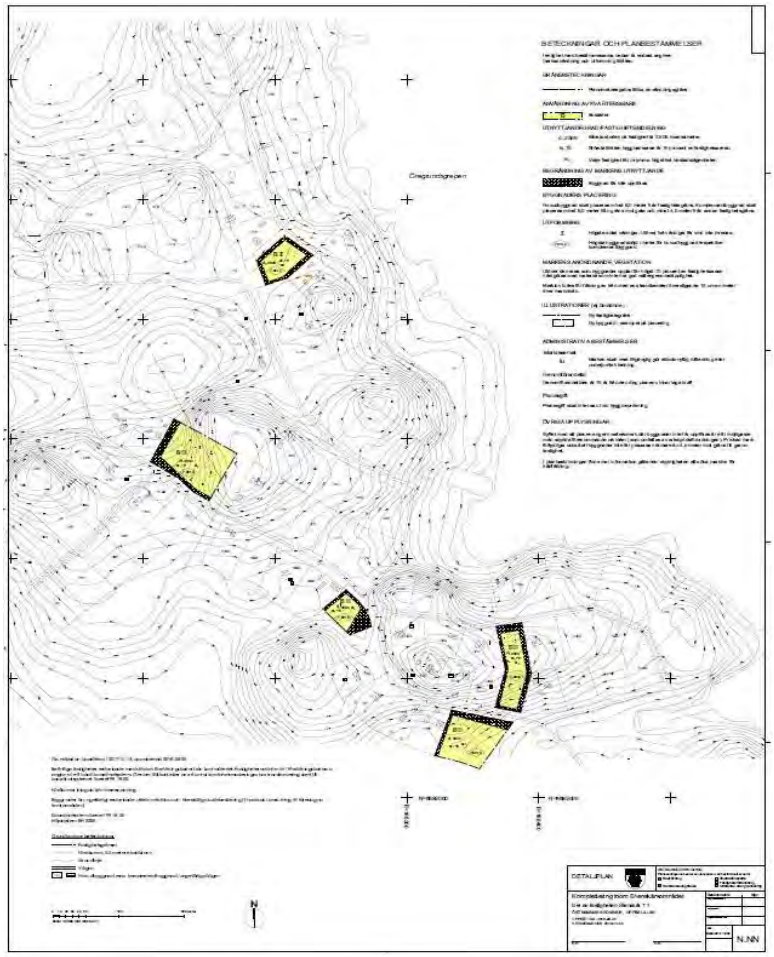

Plankartan. Kartan är densamma som den var vid antagandebeslutet från 2019.

Revideringar som gjorts efter granskningen

- På plankartan preciseras var reservat för ledningar skall finnas. Reservatet betecknas lu eftersom det rör sig om lågspänningsledningar och det inte synes vara nödvändigt att bestämma om de skall vara underjordiska eller lufthängda. Planbeskrivningens text revideras också med hänsyn till denna ändring.

Revideringar som gjorts efter antagandebeslutet från 2019

- Planbeskrivningens två avsnitt om 113 § byggnadslagen har slagits ihop till ett och texten i avsnittet har ändrats till att återspegla vad som hänt i Lantmäteriärendet om 113 § som löpte parallellt med planförslaget mellan 2018 och 2022.
- Texten i planbeskrivningens inledning som beskriver antagandeförslaget har ändrats för att förklara att planen redan antagits en gång och varför den nu antas på nytt.
- Ett stycke under rubriken dagvatten i planbeskrivningen har tagits bort. Stycket beskrev att det fanns en intention om att flytta ett dike till Stenskär 1:23. Nu har istället ägarna mellan Stenskär 1:1 och 1:22 upprättat ett separat avtal om att befintligt dike och rör får nyttjas. Intentionen om att flytta diket kvarstår därför inte och det bedöms därmed att stycket kan tas bort. Resterade text under avsnittet om dagvatten kvarstår.

Beslutsunderlag

Antagandehandlingarna består av:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande
- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning
- VA- och dagvattenutredning
- Naturvärdesinventering
- Bevarandestatusutredning

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Efter antagande i kommunfullmäktige:

Bygg- och miljönämnden
Länsstyrelsen i Uppsala län, uppsala@lansstyrelsen.se med kopia till;
plan.uppsala@lansstyrelsen.se
Lantmäteriet
och enligt sändlista

Köpeavtal

Säljare: Östhammars kommun, 212000–0290, Stångörsgatan 10, Box 66, 742 21 Östhammar.

Köpare: Credentia AB, 556025–2891, Box 395, 761 24 Norrtälje.

Objekt: Fastigheterna [redacted]

Köpeskilling: 1 230 400: - / Enmiljontvåhundratrettiotusenfyrahundra/ kronor (400 kronor per BTA bostad)

§1

Köpeskillingen ska betalas kontant i sin helhet. Tillträdet sker när köpeskilling är inbetald.

§2

När köpeskillingen har betalats i sin helhet skall säljaren överlämna kvitterat köpebrev till köparen.

§3

Köparen svarar för lagfartskostnader i samband med förvärv.

§4

Köparen ska betala anslutningsavgift för vatten och avlopp enligt vid anslutningstillfället gällande taxa för kommunala vatten och avloppsanläggningar. Anslutningsavgiften ska reduceras med kostnaden för utbyggnaden av etappen.

§5

Köparen förbinder sig att på fastigheterna uppföra två flerbostadshus avsedda för permanent bruk. I det fall köparen överlåter fastigheten skall denna förbindelse införas i köpekontraktet vid överlåtelsen. Credentia skall samtidigt förbinda sig till att teckna ett totalentreprenadkontrakt med bostadsrättsföreningen Galjonen, för att uppföra byggnaderna.

§6

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunfullmäktige beslutar att godkänna avtalet. Om ett sådan beslut inte kommer till stånd förfaller detta avtal utan ersättningsrätt för någon av parterna.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar av vilka köpare och säljare tagit var sitt.

Östhammars Kommun
Säljare

_____
Ort och datum

_____
Signatur

_____
Namnförtydligande

Credentia AB
Köpare

Norrtälje 2022-05-31
Ort och datum

Signatur

[redacted]

_____
Ort och datum

_____
Signatur

_____
Namnförtydligande

Säljarens egenhändiga namnteckningar

bevittnas:

_____

_____

Bilaga – fastighetskarta över Klackskär

ÖSTHAMMARS KOMMUN
TEKNISKA KONTORET
2013 -06- 1 0
Dnr 2013/5196

Mark – och exploateringsavtal avseende projekt Cirkusplatsen Östhammar

Parter

Östhammars kommun org nr 212000-0290
Box 66
742 21 Östhammar
Nedan kallad kommunen

Credentia AB org nr 556025-2891
Stockholmsvägen 28
761 43 Norrtälje
Nedan kallad bolaget.

§1. Bakgrund.

Kommunen och bolaget träffade 2012-03-12 ett principavtal avseende ett markområde inom fastigheterna Östhammar 1:2 och 7:14 nedan kallat Cirkusplatsen. Principavtalets ändamål var att reglera parternas ansvar och skyldigheter vid genomförandet av detaljplaneläggning av området för bostadsändamål samt vid genomförandet av byggnationen på området. Enligt den skiss som förelåg vid principavtalets tecknande planerades ca 144 lägenheter inom området. Vidare skall principavtalet ersättas med mark –och exploateringsavtal vid tidpunkten för kommunens antagande av detaljplanen.
Vidare föreligger ett planavtal daterat 2012-09-24 som reglerar kostnadsfördelningen i planavtalet mellan bolaget och kommunen för framtagande av detaljplan. Enligt §5 pkt b skall ingen avgift utgå för samhällsbyggnadsförvaltningens personal i framtagandet av detaljplanen. Utförda arbeten åt kommunen skall jämställas med samhällsbyggnadsförvaltningens personalkostnader.

Kommunen är ensam ägare till marken som omfattas av detta avtal.

Som utgångspunkt för mark – och exploateringsavtalet ligger en antagandehandling till detaljplan för området benämnt Klackskär daterat 2013-03-25.

§2. Avtalsområde.

Projektets omfattning framgår av följande bifogade handlingar:

Bilaga 2a. Plankarta över området benämnt antagandehandling till detaljplan Klackskär. Exploateringsområdet är markerat med rött.

Bilaga 2b. Illustrationsplan tillhörande antagandehandling till detaljplan.

§3. Överlåtelse av mark.

Bolaget skall erlägga **6 miljoner kronor** för de delar av området som ska utgöra tomtmark för bostäder. Beloppet erläggs vid påbörjande av byggnation i respektive delområde med belopp motsvarande varje delområdes andel av den totala byggrätten enligt detaljplanen. Byggnationen anses påbörjad då bygglov för respektive bostadsbyggnad erhållits. Den planerade bebyggelsen utgörs av 12 huskroppar med sammanlagt ca 100-150 lägenheter. Utgångspunkten för beräkning av delbelopp för respektive markområde är att hela området bebyggs med 144 lägenheter med en sammanlagd yta av 15 000 m2 BTA bostäder vilket motsvarar 400 kr per BTA bostad.

Vid erhållande av byggnadslov för respektive bostadsbyggnad skall bolaget erlägga 400 kr per BTA till kommunen fram till att den totala ersättningen uppgår till 6 miljoner kronor. I det fall den sammanlagda BTA-ytan för bostäder överskrider 16 000 m2 skall bolaget erlägga 400 kr per BTA för det som överstiger 15 000 m2. Ersättningen sker mot fakturor utfärdade av kommunen vid varje tillfälle.

§ 4. Fastighetsbildning.

Fastighetsbildning skall ske i den takt som utbyggnaden kräver. Säljaren skall i samband med byggnadslov ansöka om fastighetsbildning och lagfart för den etapp byggnadslovet avser. Köparen ska bekosta lantmäteriförrättningskostnader.

§ 5. Genomförandet av exploateringsåtgärder.

Bolaget ska utföra och bekosta nedanstående exploateringsåtgärder. Samtliga kostnader är exkl. moms.

Gata

Bolaget skall utföra lokalgator enligt bilaga 5a. Gatorna skall utföras i etapper utifrån det behov som planerad bostadsbyggnation kräver. Enligt föreliggande planer kommer etapp 1 att utgöras av två byggnader markerade med blått i bilaga 5a. Bolaget och kommunen är överens om att utbyggnad av gata markerat med rött i bilaga 5a är det som krävs för denna etapp 1 och att denna gata skall vara färdigställd senast när dessa två byggnader är färdiga för inflyttning.. Om någon av de följande etapperna innefattar byggnader markerat med grönt i bilaga 5a skall bolaget utföra gata markerat med gult i samband med denna etapp, och denna gata skall vara färdigställd senast när något av dessa hus är färdigställda för inflyttning.
Gator skall utföras enligt principsektion 5b

Bedömd kostnad för utbyggnad av gata; lokalgata rosa inkl. p-plats 7,5 mkr, lokalgata gul inkl. p-plats 5,5 mkr.

Park

Parkområden markerat med grönt på bilaga 5c skall färdigställas senast 6 månader efter att omgivande byggnader har färdigställts för inflyttning.

Bedömd kostnad för parkområdet uppgår till 3,5 mkr.

Parkeringsplats

P-plats markerat med rött på bilaga 5a skall färdigställas samtidigt som gata markerat med rött på bilaga 5a. P-plats markerat med gult skall färdigställas samtidigt med gata markerat med gult på bilaga 5a.

Bygghandlingar för ovanstående arbeten skall överlämnas till kommunen för godkännande senast tre arbetsveckor innan arbetena får påbörjas.
Efter att respektive etapp är slutförd skall gemensam besiktning ske av opartisk besiktningsman. Efter godkänd besiktning skall kommunen överta ansvaret för väghållning dock att bolaget skall ersätta kommun i det fall fortsatt byggnation inom området förorsakar skador på gator inom området.

§ 6. Kostnader för exploateringsarbeten samt gatukostnadsersättning.

I samband med överlämnande av handlingar för samtliga exploateringsarbeten enligt § 5 skall bolaget överlämna en kostnadssammanställning för respektive arbetsetapp inklusive projekteringskostnader. Bolaget äger rätt att fakturera ersättningen plus moms. Bolaget betalar gatukostnadsersättning (för gator, park, p-platser) med samma belopp exkl. moms. (Exempel: Utgör ersättningen för ett arbete 1 mkr med tillägg för moms 250 tkr skall gatukostnadsersättningen vara 1 mkr).

§ 7. Kostnader utanför exploateringsområdet.

Bolaget skall inte erlägga någon gatukostnadsersättning eller andra avgifter för arbeten som ligger utanför exploateringsområdet.

§ 8. Sanering.

Undersökningar har visat att saneringsåtgärder på grund av föroreningar i mark behöver genomföras. Saneringen kommer att ske i samband med utbyggnad av området. Bolaget är ansvarig för att saneringsåtgärder genomförs i den omfattning som krävs för planerad byggnation. Bolaget bekostar sanering av området med maximalt 2 miljoner kronor exklusive moms. I det fall saneringskostnaderna överstiger 2 miljoner kronor ska kommunen bekosta det överstigande beloppet. I det fall bolaget befarar att de totala saneringskostnaderna för hela området kommer att överstiga 2 miljoner kronor exklusive moms skall bolaget omgående meddela kommunen detta dock senast 2 månader innan de saneringsarbeten påbörjas som medför överskridandet av 2 miljoner kronor exklusive moms. Kommunen får full insyn i saneringsarbetet och kostnaderna därav. Kostnaderna för saneringsarbetena ska beräknas enligt bilaga 8a. Om bolaget eller kommunen

befarar att saneringskostnaderna kommer att överstiga 4 miljoner kronor exklusive moms skall förhandlingar om projektets fortsättning omgående upptas mellan bolaget och kommunen.

Efter avslutad sanering av respektive delområde skall bolaget till kommunen överlämna kostnadsredovisning för saneringsåtgärderna inom delområdet. Kostnadsredovisningen skall följa bilaga 8a.

§ 9. VA-anläggning och VA-avgifter.

Bolaget skall utföra och bekosta VA-ledningar inom området i enlighet med bilaga 9a. Bolaget ansvarar för att befintliga VA-ledningar kan brukas fram till att de ledningar som skall ersätta befintliga kan tas i bruk. Bolaget äger själv rätt att med ovanstående förutsättningar bestämma tid för genomförandet av respektive etapp för utbyggnaden av VA-ledningarna inom området.
Minst tre veckor innan arbeten med VA-ledningar påbörjas skall bolaget överlämna arbetshandlingar för kommunens godkännande.
Efter respektive etapps färdigställande skall besiktning ske av etappen med opartisk besiktningsman. Efter godkänd besiktning skall kommunen överta ansvaret för VA-ledningarna för denna etapp.
Samtidigt som arbetshandlingar överlämnas skall bolaget överlämna en uppgift på kostnaden för respektive etapp i utbyggnaden. Anslutningskostnaden för de byggnader som betjänas av respektive etapp skall reduceras med kostnaden för utbyggnaden av etappen. Reduceringen skall ske proportionellt mot planerade antal lägenheter som betjänas av etappen.

Bedömd kostnad för utbyggnad av VA-ledningar inkl. serviser och omläggningar är 3,5 mkr.

§10. Genomförandetid.

Bolaget skall påbörja byggnation av samtliga byggnader inom 10 år från att detaljplanen vunnit laga kraft. Om bolaget inte påbörjat byggnationen inom ovanstående tid äger kommunen rätt att anvisa dessa delar till annan exploatör. Om så sker skall bolaget lösas från sitt åtagande beträffande exploateringsåtgärder för de delar som inte har behövts utföras för den fram till dess genomförda byggnationen.
Bolaget har i händelse av ovanstående inte rätt att ställa några krav gentemot kommunen för kostnader nedlagda i detaljplanearbete eller genomförda exploateringsåtgärder.
Ovanstående skall också gälla för eventuella genomförda VA-arbeten eller saneringsåtgärder.

§11. Option.

I det fall användningen av det område som idag används för båtuppställning, med rött markerat på bilaga 11a, ändras genom en ny detaljplan till användningsändamål bostäder skall bolaget ha rätt att förvärva detta område till ett pris motsvarande 150 % av byggrättspriset för Cirkuplatsens byggrätter (400*1,5=600kr per BTA) med tillägg för KPI där basåret är 2012. Även för detta område skall bolaget bekosta exploateringsåtgärder inom området enligt samma principer som för avtalsområdet. Bolaget

skall också bekosta eventuella saneringsåtgärder till en maximal kostnad av 1 miljon kronor och om kostnaderna överstiger 2 miljoner kronor skall förhandlingar upptas om fortsättning på detta projekt. Redovising av kostnader skall följa principerna enligt §9 ovan.

§12. Villkor.

Detta avtal är villkorat av:

att Kommunfullmäktige godkänner exploateringsavtalet senast 2013-06-11 genom beslut som vinner laga kraft.

att Kommunfullmäktige antar detaljplan Klackskär senast 2013-06-11 genom beslut som vinner laga kraft.

Östhammar den 2013- 06-13

Östhammars kommun

Jacob Spangenberg

[redacted]

Credentia AB

Per G Nordin

Bilaga 2a

PLANKARTA

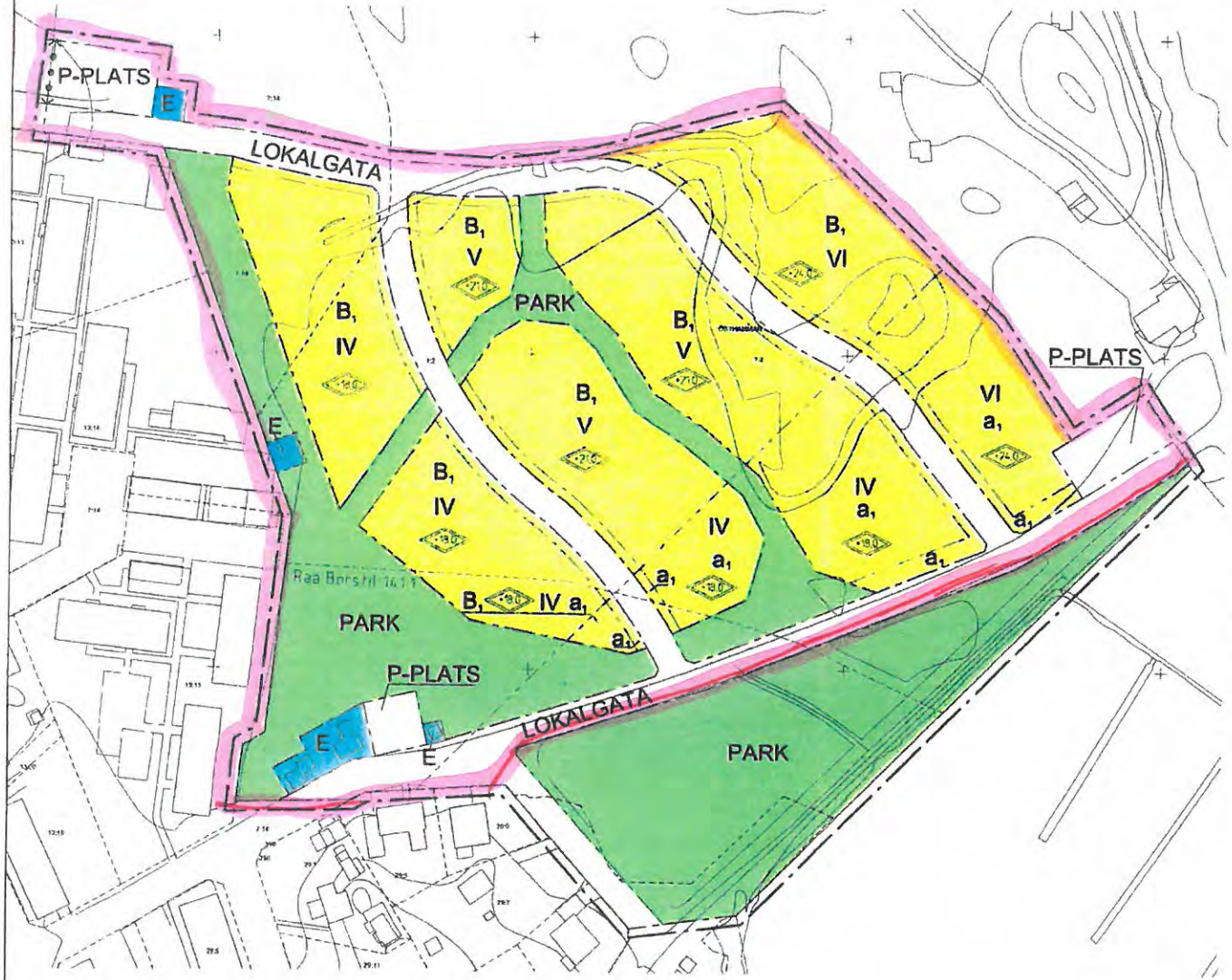

BETECKNINGAR OCH PLANBESTÄMMELSER

I enlighet med bestämmelserna nedan är endast angiven markanvändning och utformning tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns (ritad 3 meter utanför planområdet)
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

ALLMÄNA PLATSER

- LOKALGATA — Lokaltrafik
- P-PLATS — Parkering
- PARK — Anlagd park

KVARTERSMARK

- B, — Friliggande bostadshus
- E — Tekniska anläggningar

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

- Plank ska uppföras

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

Största byggnadsarea för huvudbyggnad är 380 kvm
Inom ett användningsområde får flera huvudbyggnader uppföras

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken får inte bebyggas

PLACERING; UTFORMNING; UTFÖRANDE

- +00.0 — Högsta totalhöjd i meter över nollplanet (RH2000). Utöver högsta tillåtna totalhöjd får mindre byggnadsdelar, t.ex. trapphus, hisschakt, skorstenar, ventilationshuvar o dyl. uppföras
- V, VI — Högsta antal våningar

Förhållandet mellan huvudbyggnads kortsida-långsida får som mest uppgå till 1:2 (balkong- och entrépartier ej inräknade)

Fasadmaterial ska vara trä eller ha inslag av trä

Höjden på färdigt golv i byggnader får ej understiga +2,2 m (RH2000)

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid
Genomförandetiden är 15 år från den dag planen vinner laga kraft

Plankostnad
Planavgift enligt PBL ska inte tas ut vid bygglovsprövning

Strandskydd

- a, — Strandskydd upphävs

UPPLYSNING

Fast fornlämning

- För markingrepp inom fornlämningen (RAÄ Börstil 141:1) krävs tillstånd enligt 2 kap lagen om kulturminnen m.m.

GRUNDKARTANS BETECKNINGAR

- Fastighetsgräns
- Traktgräns
- Servitutsgräns
- Fastighetsbeteckning
- Byggnader, takens begränsningslinjer redovisade
- Kyrka
- Skärmtak
- Byggnadsminne, byggnadsminnesmärke etc
- Transformatorbyggnad
- Jordkällare
- Vattentorn
- Stakel
- Stenmur
- Stödmur
- Häck
- Räcke
- Väg med resp utan sidoutrymmen
- Gångstig
- Stenl
- Dike
- Vattendrag
- Ägoslagsgräns
- Brunn, källa
- Jämväg
- Bassäng resp perrong, lastbrygga, kaj
- Servitutsgräns
- Ledningsrätt resp servitut
- Fornlämning (avgränsat utrymme)
- Naturminne resp fridlyst område
- Kyrkogård, begravningsplats
- Strandlinje resp vattenyta
- Nivåkurvor resp osäkra nivåkurvor
- Elledning
- Större elledning för högspänning ovan jord
- Lyktstolpe
- Avvägd höjd
- Fastställd höjd
- Rutnätspunkt
- Triangelpunkt
- Polygonpunkt
- Stompunkt
- Stompunkt

0 10 50 100m

Skala 1:1000 i A2-format

DETALJPLAN

ANTAGANDEHANDLING
Handlingarna består av planbeskrivning med bestämmelser samt:
- ☒ Beskrivning
- ☒ Samrådsredogörelse
- ☒ Brev
- ☒ PM-hantering av dagvatten
- ☒ PM-hantering av förorenad mark
- ☒ Behovsbedömning
- ☒ VA-strukturutredning
- ☒ Miljöteknisk undersökning
- ☒ Fastighetsförteckning

KLACKSKÄR

Del av fastigheten Östhammar 1:2 m.fl.

ÖSTHAMMARS KOMMUN, UPPSALA LÄN
UPPRÄTTAD 2012-07-04
REVIDERAD 2013-03-25

Beslutsdatum	Sign
Plan godkänd av	
-	
Antagande	
-	
Laga kraft-kungörande	
-	
Dnr	
2012SBN0439	

N.NN

Virpi Lindfors
Samhällsbyggnadschef

Linda Sjögren
Sweco Architects

Bilaga 2b

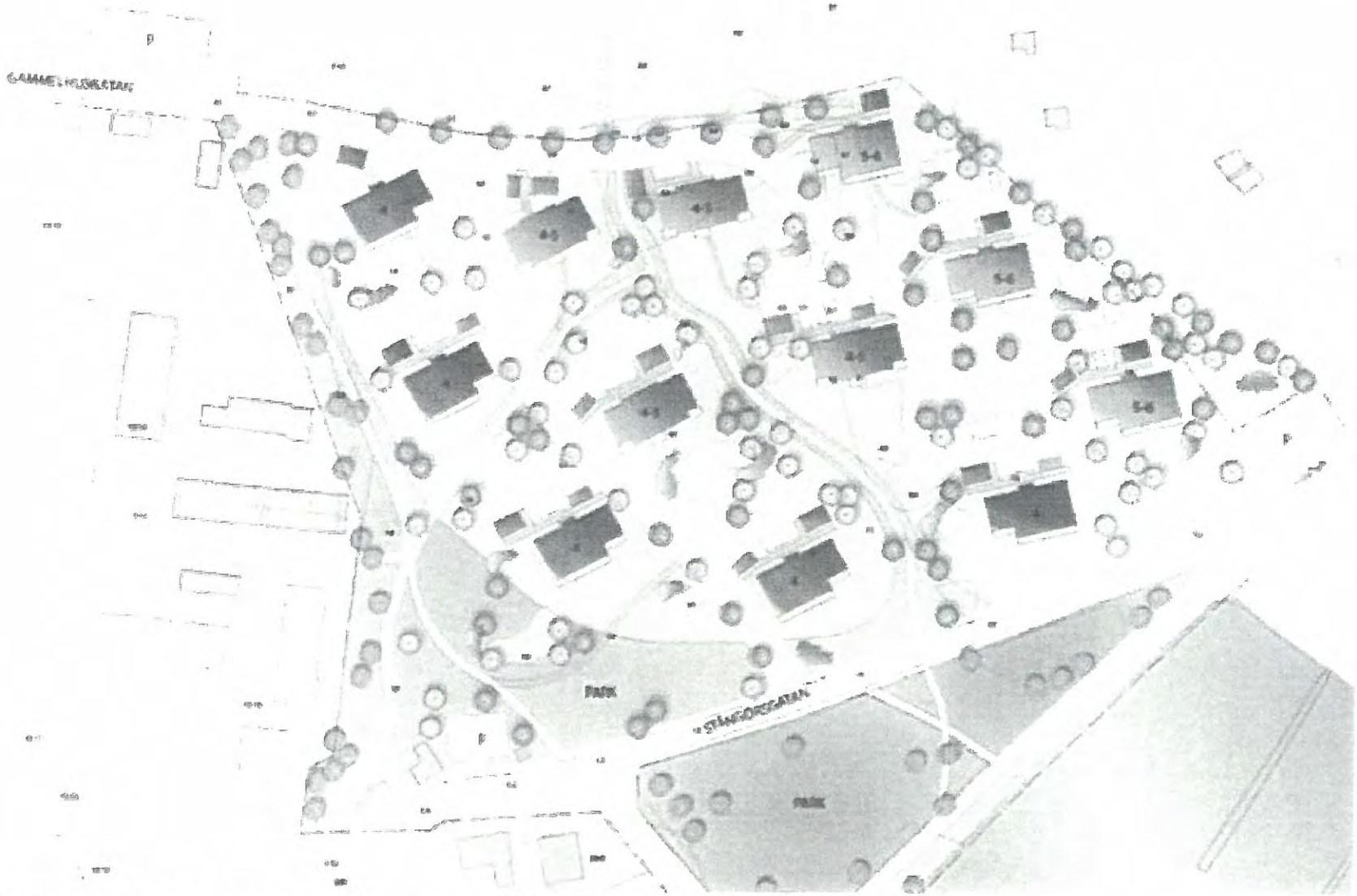

Illustrationsplan. Sweco 120702.

Illustrationsplan. Sweco 120702.

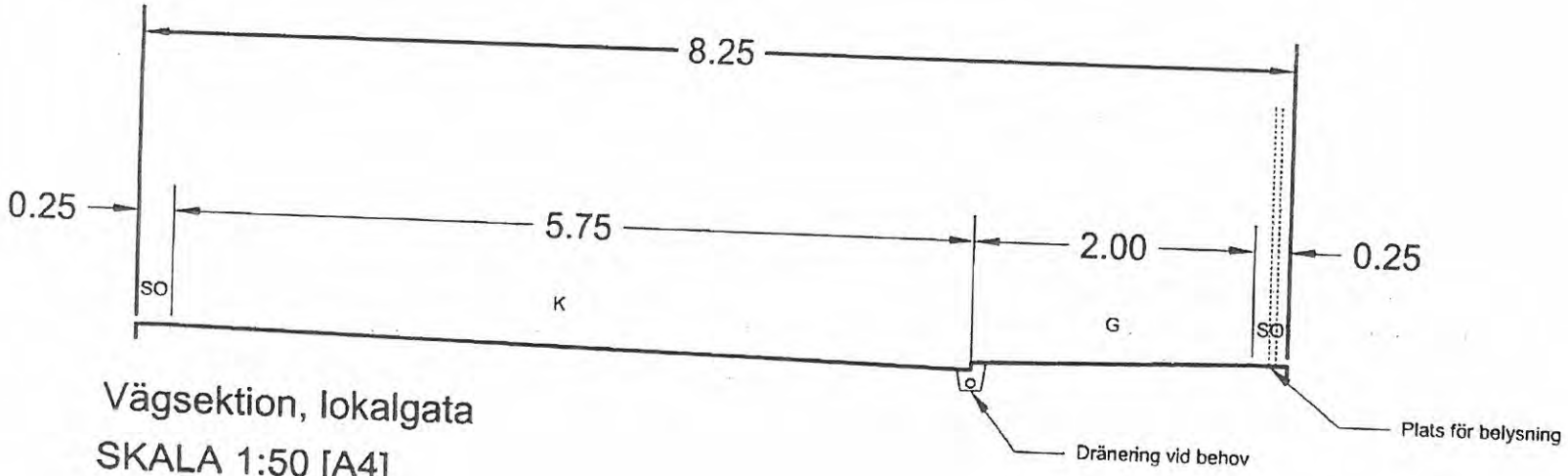

Vägsektion, lokalgata
SKALA 1:50 [A4]

Bilaga 5b

Illustrationsplan. Sweco 120702.

Bilaga 5c

Bilaga 8a

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Gällande principavtal mellan Östhammars kommun och Credentia AB avseende Cirkusplatsen.

Exploatören bekostar sanering av området med maximalt 2 miljoner kronor exklusive moms.

Marksaneringskostnaden ska beräknas som en merkostnad, utgörande mellanskillnaden mellan å ena sidan saneringsschakten och transport till deponi och å andra sidan det normalschakt och borttransport som annars skulle ha utförts. Som merkostnad räknas även erforderliga återfyllnader av ersättningsmassor vid sanering som annars inte hade behövt utföras vid normalschakt.

I marksaneringskostnaden ingår också kostnader för extern konsult för framtagande provtagnings- och saneringsstrategi samt presentation av provtagningsplan och saneringsstrategi för ansvarig tillsynsmyndighet.

Entreprenören ska redovisa merkostnader enligt följande,

1. Större hjälpmedel, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
2. Materialkostnader, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
3. Underentreprenörer, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
4. Deponikostnader, verifierad självkostnad med påslag 10 % entreprenörsarvode.
5. Konsultkostnader, verifierad självkostnad med påslag 10 % entreprenörsarvode.
6. Arbetare mark, 330 kr/tim inkl entreprenörsarvode.
7. Arbetare bygg, 350 kr/tim inkl entreprenörsarvode.
8. Utsättare inkl utrustning, 695 kr inkl entreprenörsarvode.

Bilaga 9a

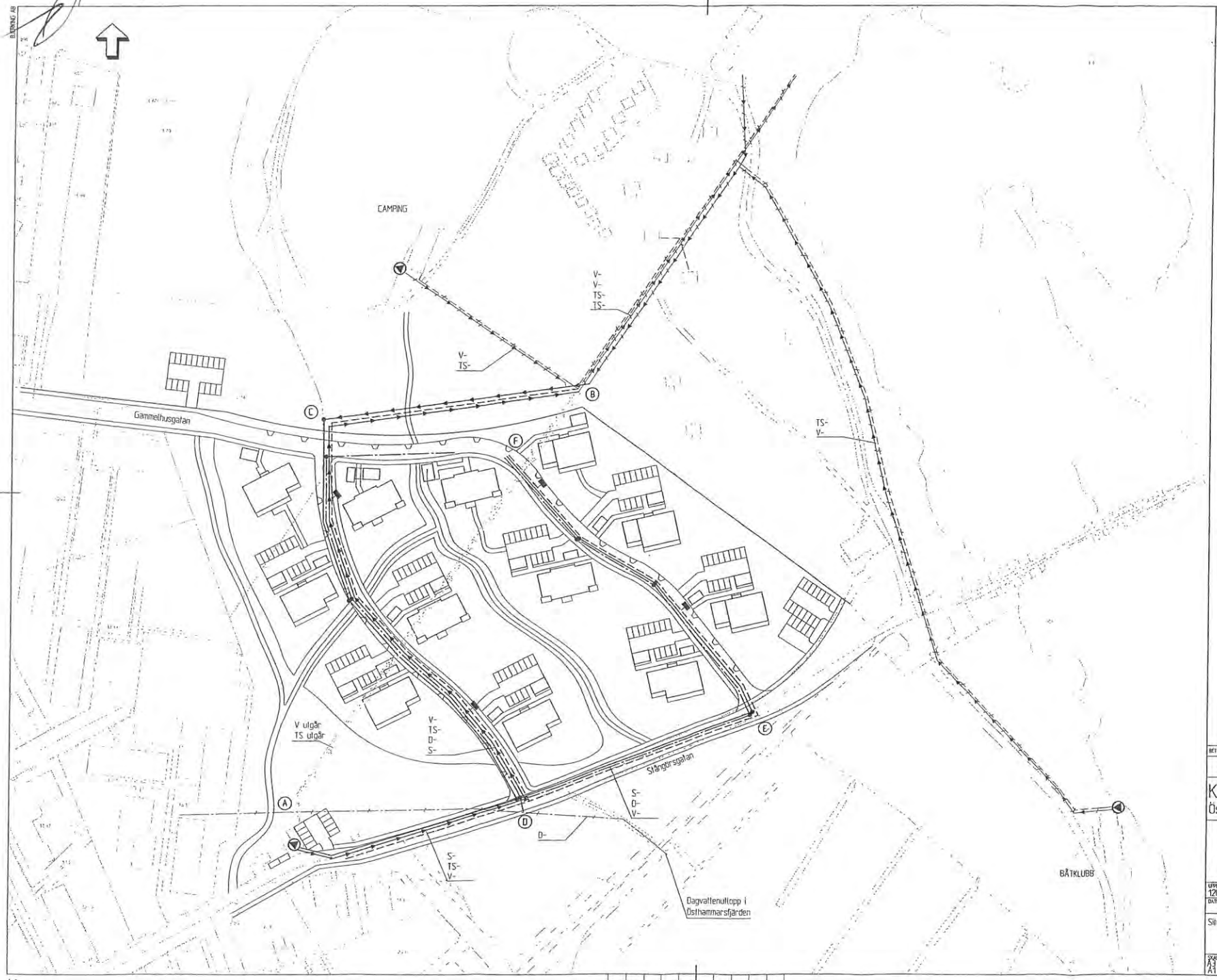

FÖRKLARINGAR

- BEFINTLIG SPILLVATTENLEDN SOM BIBEHÅLLES RESP RIVS
- BEFINTLIG DAGVATTENLEDN SOM BIBEHÅLLES RESP RIVS
- BEFINTLIG VATTENLEDN SOM BIBEHÅLLES RESP RIVS
- BEFINTLIG TRYCKSPILLVATTENLEDN SOM BIBEHÅLLES RESP RIVS
- D- NY DAGVATTENLEDNING
- S- NY SPILLVATTENLEDNING
- TS- NY TRYCKSPILLVATTENLEDNING
- V- NY VATTENLEDNING
- NY TILLSYNSBRUNN
- NY BRANDPOST
- BEFINTLIG PUMPSTATION

Anmärkningar

- Befintligt VA längs sträckan A-B rivs.
- Inom det nya området leds spillvatten med självfall till pumpstationen vid punkt A. Tryckspill från campingen och båtklubben ansluts till detta system i punkt C.
- Tryckspill från båtklubben och fastigheter nordöst om nyexploateringen samt tryckspill från campingen ansluts med ny ledning längs sträckan B-C.
- Från pumpstationen vid punkt A läggs tryckspill och vatten ca 100 meter längs Stångörsgatan och vidare sträckan D-C. Nya ledningarna ansluts till de befintliga ledningarna i punkt B längs sträckan C-B.
- Nya dagvattenledningar i området ansluts till befintlig dagvattenledning nära punkt D vilken mynnar i Östhammarsfjärden.
- Punkt D-F nyläggning VA-ledningar.

BET	ÄNT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

GRANSKNINGSHANDLING

Klackskär
Östhammar

Bjerking

UPPDRAG NR	HANDLÄGGARE	GRANSKAD
12U21532	R. Carlstedt	
DATUM	ANSVARIG	
	K. Lundvall	

Situationsplan VA

SKALA	NUMMER	BET
A3 1:400 A1 1:800	R-51.1-01	

XREFS: \\UJ\Mobil\Uppdrag\Klackskär 12 grå.dwg \\Mobil\RPL_R10.dwg \\Mobil\RPL_T10.dwg

FILD: 2012-09-03, 15:51, K:\Uppdrag_Länet\12\21532\A\Ritn\R-51.1-01.dwg, R21

A1

Båtuppläggningsplats 11a

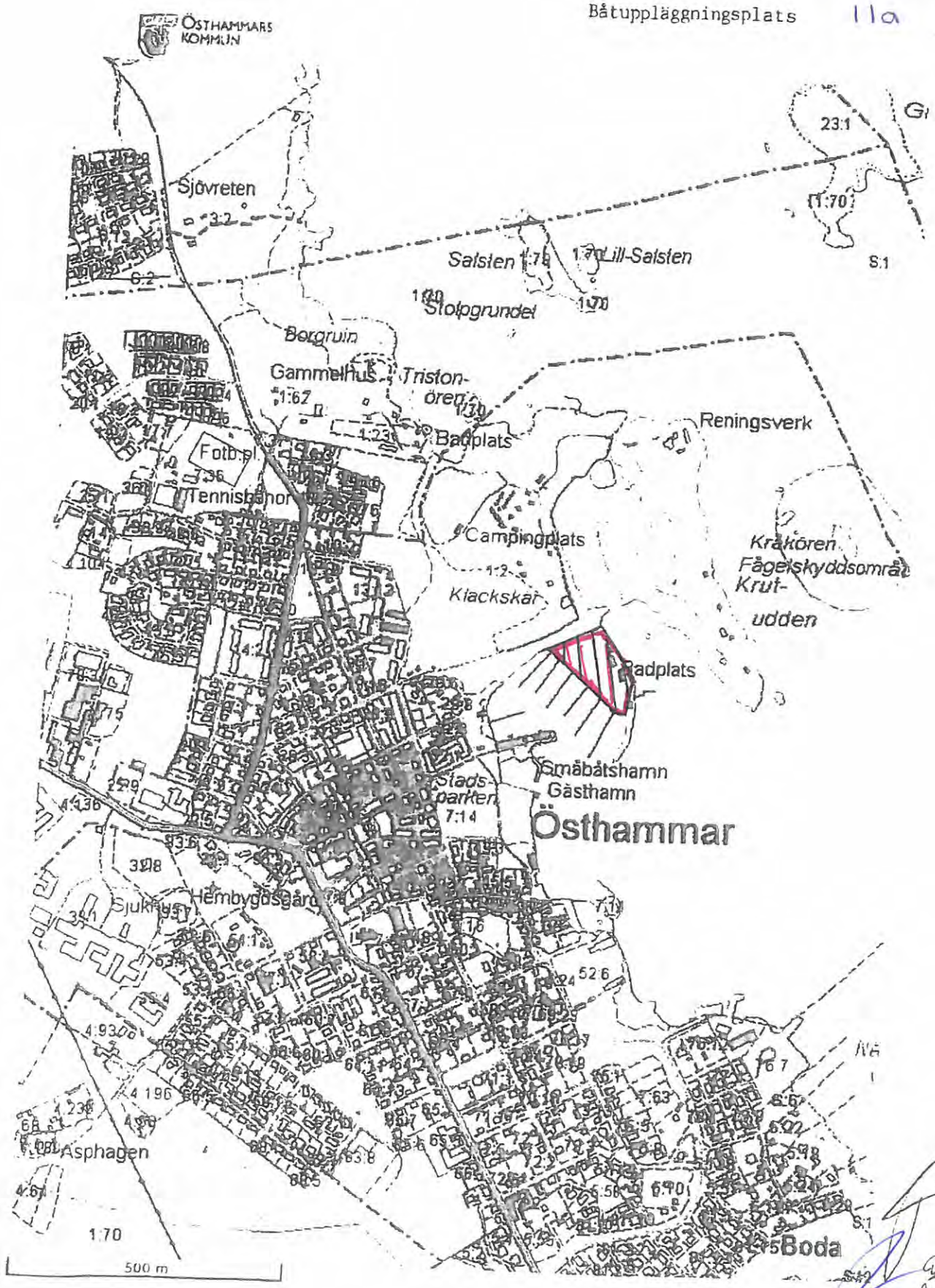

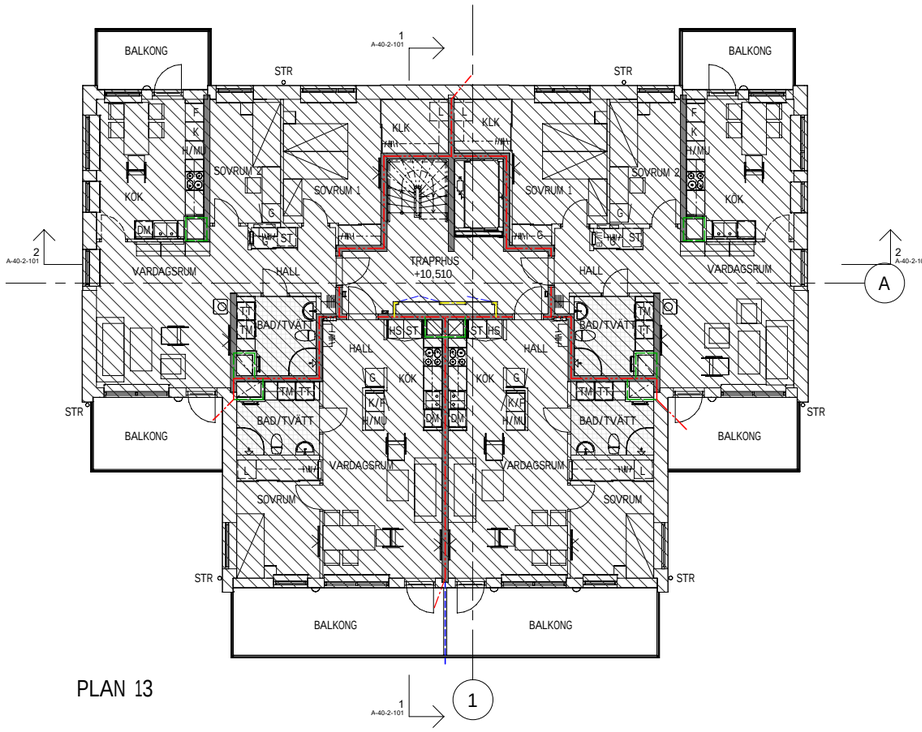

PLAN 13

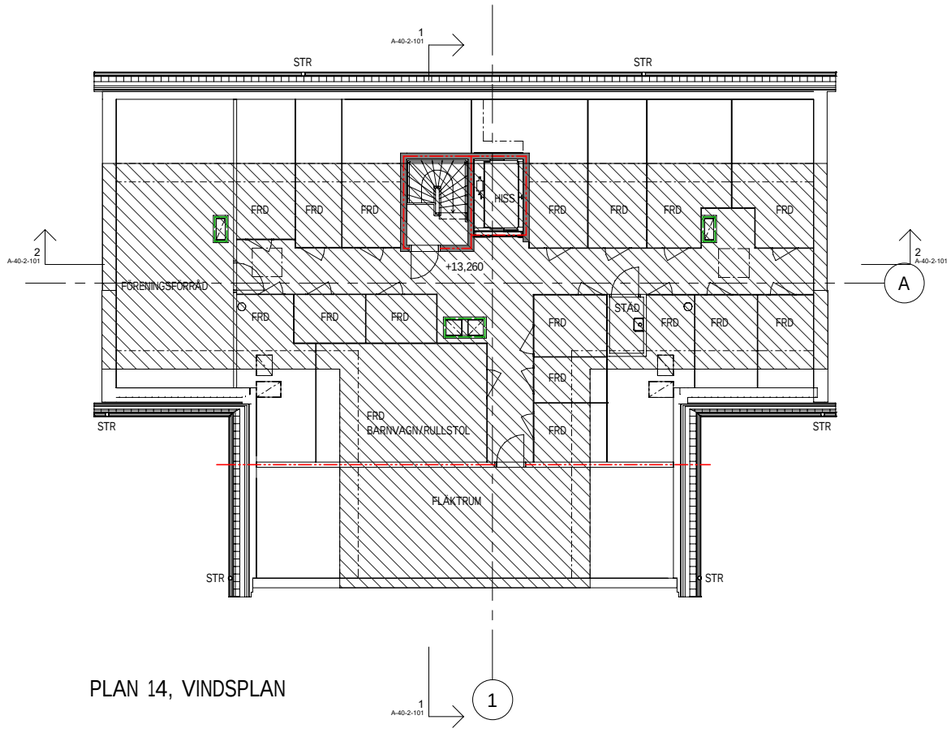

PLAN 14, VINDSPLAN

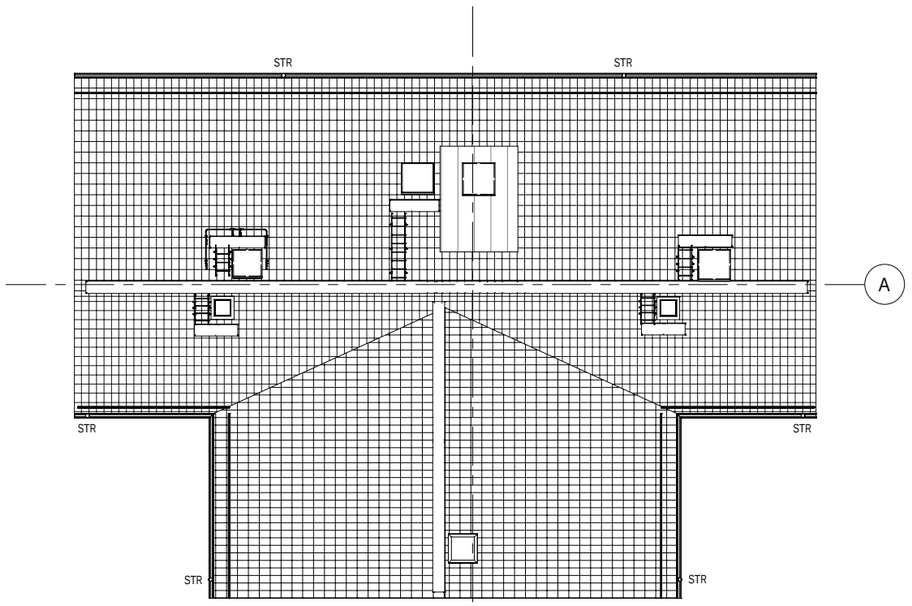

PLAN 15, TAKPLAN

FÖRKLARINGAR

MÅTT ENGES I MILLIMETER.
PLUSHÖJDER ANGES I METER OCH AVSER FÄRDIG YTA DÄR EJ ANNAT ANGES.
MÅTT KONTROLLERAS PÅ PLATS FÖRE UTFÖRANDE.
MÅTTSATTA DELAR GÄLLE FÖRE SKALMÅTT.

BRANDCELLSGRÄNSER:

- EI 15
- EI 30
- E 30
- EI 60

BETECKNINGAR:

- BÄRANDE VÄGG ENL. K
- TILLVALSVÄGG
- TILLVALSDÖRR
- HUVUDENTRÉ

G	GARDEROB
ST	STÄDSKÅP
L	LINNESKÅP
K/F	KYL/FRYS
K	KYL
F	FRYS
DM	DISKMASKIN
H/MU	HÖGSKÅP/MICRO/UGN
TM	TVÄTTMASKIN
TT	TORKTUMLARE
EL/IT	MEDIACENTRAL
STR	STUPRÖR

HÄNVISNINGAR

MÅTT OCH LITTERA PÅ DELPLANER.
SEKTIONER - A-40-2-101
FASADER - A-40-3-101
TAKPLAN - A-40-1-115

BTA

PLAN 10 = 331,4m²
PLAN 11 = 330,5m²
PLAN 12 = 329,8m²
PLAN 13 = 329,8m²
PLAN 14 = 216,6m²
TOTALT = 1538m²

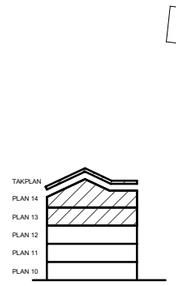

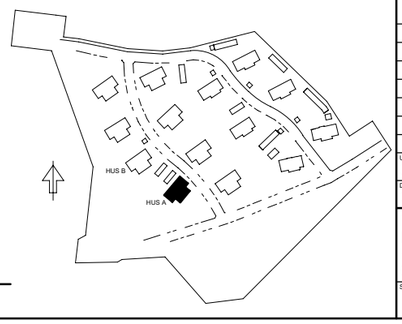

0 5 10m
SKALA 1:100

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

BYGGHANDLING

KLACKSKÄR ETAPP 6, HUS A

GALJONEN, DEL AV ÖSTHAMMAR 1:2

CREDENTIA AB
Stockholmsvägen 28,
761 43 NORRTÄLJE
0176-774 00
Org.nr: 556025-289
www.credentia.se

CREDENTIA

A	SWECO SVERIGE AB	tel. 08-522 952 00
B	BRIAB	tel. 08-410 102 50
E	UTP AB	tel. 0700-74 40 15
K	STRUCTOR STOCKHOLM AB	tel. 08-522 979 97
VS	VKIR AB	tel. 0176-139 00
L	SWECO SVERIGE AB	tel. 08-522 952 00
V	VKIR AB	Tel. 0176-139 00

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR. AV	HANDLÄGGARE
30024884	SESALQ	M. THORIN
DATUM	ANSVARIG	
2021-12-09	ANNA NÄSHOLM	

NYBYGGNAD BSTÄDER
PLAN 13-15
HUS A
ÖVERSIKTSPLAN

SKALA	NUMMER	BET
A1 = 1:100 A3 = 1:200	A-40-1-1130	

2022-04-28 10:26:51 BIM 360://SE_30024884_Galjonen_Etapp 6/Galjonen_Etapp 6_Centralfil_R21.rvt

Sektor Samhälle
Alice Möller
Senny Ennerfors

Yttrande gällande samrådsförslag havsbaserad vindbrukspark Najaderna, Eolus Vind AB

Den planerade vindkraftparken är belägen i svenskt territorialvatten i och svensk ekonomisk zon i södra Bottenhavet cirka 17 km utanför Tierps kommun, Uppsala län. Utredningsområdet för vindkraftparken är ca 350 km2 stort och inom detta område planerar Eolus Vind AB för maximalt 68 vindkraftverk med en totalthöjd av ca 330-365 m. Utredningskorridor för kablar är ca 32 km landtagning Forsmark, 47 km landtagning Skutskär respektive 53 km landtagning Gävle. Vattendjupet i utredningsområdet för parken är ca 30-60 m och utredningskorridorerna för kablar 0-60m.

Det förekommer inga skyddade områden inom det planerade utredningsområdet. Däremot ligger både utredningskorridorer och utredningsområdet i närhet till skyddade områden. Utredningsområdet gränsar till och överlappar delvis den planerade vindbruksparken Olof Skötkonung.

Samrådet omfattar såväl uppförande och drift av vindkraftparken som nedläggning och bibehållande av det interna kabelnät som kommer anläggas inom vindkraftparken samt anslutningskablar från vindkraftparken till land inom tre alternativa korridorer till tre alternativa anslutningspunkter på land. De alternativa anslutningspunkterna berör Älvkarlebys, Östhammars samt Gävle kommun. Samråd för anslutningsledningar på land genomförs i ett senare skede i en separat process i enlighet med ellagen.

Synlighet och landskapsbild

Östhammars kommun har en känslig landskapsbild som det bör värnas om. Gräsö skärgård ska särskilt värnas gällande påverkan på landskapsbilden. Östhammars kommun har i Strategi för vindbruk, antagen av kommunfullmäktige 2012 sagt nej till havsbaserade vindbruksparker inom kommunen.

Örskär och Gräsö skärgård i stort är ett populärt turistområde som ligger under riksintresse för naturvård och riksintresse för högexploaterad kust. Södra delen av skärgården ligger under riksintresse friluftsliv. Skärgården är även landskapsbildskyddad och naturreservatet Gräsö östra skärgård täcker en stor del av den östra skärgården. En vindkraftsanläggning ändrar det visuella intrycket avsevärt och kommer ha stor påverkan trots att det inte ligger inom gränsen för landskapsbildskyddet eller andra skyddade områden. Rent visuellt handlar det inte bara om höjden, det kan också handla också om rörelser som inte låter ögonen vila. Vidare är ljusföroreningar ett allt större miljöproblem som måste undersökas ytterligare i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Alternativ för att minska eventuell påverkan kan vara att undersöka möjligheterna till att sänka höjden eller undersöka alternativa placeringar och formationer för vindbruken. Den planerade vindkraftparken kommer ligga som närmast 17 km från kusten. Områdena valda för fotopunkt är Rödhäll, Fågelsundet, Ängskär, Öregrund och Bönans fyr.

Östhammars kommun vill ha tydliga visualiseringar genom animering av hinderbelysning och fotomontage både dagtid och nattid från Örskär, då punkten ligger drygt 17 km från utredningsområdet (utöver visualiseringar från Öregrund). Östhammars skärgård är ett

Sektor Samhälle
Alice Möller
Senny Ennerfors

populärt besöksmål med skyddad natur och en känslig landskapsbild.

Påverkan på ekosystemet

Fågellivet

Tittar man på flyttfågellivet är riskerna stora. Många miljoner arktiska och subarktiska fåglar har sina flyttningsrutter över Östersjön, ända bort från centrala Sibirien. Fåglar flyttar lika gärna på natten som på dagen. Många arter orienterar sig med hjälp av magnetkompass men även visuellt och dras till ljus med ibland fatala konsekvenser. Av ljusstörningar som t ex fyrar, broar, vägar, bebyggelse är vindkraften den för fåglar absolut värsta då rotorbladen innehåller snabba men ej inlärda rörelser för fåglarna, som därtill syns dåligt i mörker. Med periodvisa avstängningar av vindkraftverken, t ex aug-okt och apr-maj undviker man åtskillig massdöd bland flyttfåglar. Det har iakttagits på land. Ute på havet är det förstås omöjligt att få tillförlitlig statistik. De som dödas försvinner i havet.

I samrådsmaterialet beskrivs att Natura-2000 områden ca 4 km norr samt nordväst om ansökningsområdet har nationell betydelse för rastande/övervintrande sjöfåglar och rastande flyttfåglar på våren. Det är också utpekat som viktig födosökningsmiljö.

Östhammars kommun vill påpeka att det behöver göras ytterligare inventeringar kopplat till fågellivet, gällande födosök och flyttstråk för att komplettera befintlig information för att ha aktuell och relevant material till miljökonsekvensbeskrivningen.

Fisk

I samrådsmaterialet beskrivs risker för påverkan på fiskens beteende och möjlig påverkan på mortalitet på grund av bl.a. grumling av sediment och eventuella miljögifter. Undervattensbuller är en annan påverkansfaktor. En av de större påverkansfaktorerna är dock påverkan på havsbotten.

Det anges i materialet att konsekvenser för fisk ska utredas genom bland annat marina naturvärdesinventeringar och bedömas i MKB:n, men det framgår inte om man kan anser att det finns tillräcklig kunskap om alla fiskarters nyttjande av området. Östhammars kommun anser att denna frågeställning bör tas med in i arbetet med en MKB. När det gäller reveffekten på fiskar bör det också beskrivas närmare vilka fiskarter som bedöms påverkas. Även eventuell påverkan på närliggande skyddade områdens funktion som livsmiljö för fisk bör beskrivas.

Yrkesfiske

Utredningsområdet för vindkraftparken ligger i ett havsområde som används för bland annat yrkesfiske. I samrådsförslaget står det beskrivet att det under drift kan tillgången till parkområdet komma att begränsas i huvudsak med avseende på genomfart, ankring och bottentrålning. Utredningsområdet ligger inte inom utpekade riksintresseområde för yrkesfiske.

Sektor Samhälle
Alice Möller
Senny Ennerfors

Östhammars kommun ser positivt på de planerade utredningarna av eventuell påverkan på sjöfart och yrkesfisket och vill betona att organisationer kopplade till yrkesfisket ska finnas med i fortsatta samråd.

Natura 2000

Inom det planerade utredningsområdet förekommer inga skyddade områden. Samrådsförslaget beskriver dock närliggande skyddade områden till såväl utredningsområdet som utredningskorridorer.

Drygt 4 km från projektområdet finns Natura 2000-område Finngrundet-Norra, Västra och Östra banken, ett fåtal utsjöbankar i Södra Bottenhavet med stort värde som lekplats för fisk och födosöksområde för fåglar och gråsäl. Det behöver noga behöver utredas hur en etablering av flera stor vindkraftparker intill området kan påverka de arter som använder/lockas till området och närområdet gällande alla de delar som beskrivs i materialet – ljud/buller, grumling, födosök, kollisionsrisk etc. Detta gäller samtliga skeden i projektet - anläggande, driftfas samt demontering.

Östhammars kommun vill påpeka att den kumulativa effekten av flertalet planerade vindkraftparker i området kan ha stor påverkan på skyddade områden även om dessa inte ligger inom det planerade utredningsområdet. Detta behöver beskrivas i MKB:n. Östhammars kommun vill vidare påpeka att utredningen även bör innefatta ytterligare beskrivning av möjligheter till, metoder för och eventuella effekter av återställning efter demontering, då parken beräknas ha en livslängd på 30 år.

Störningar av ljud och ljus

För samtliga djurarter behöver det beskrivas hur undervattensljud och -vibrationer kan påverka dem, även under driftsfasen. Det planeras mistsignaler, fasadbelysningar och högintensiva, blinkande varningsljus.

Östhammars kommun anser att påverkan från ljus och ljud på både vattenlevande arter och flygande arter behöver beskrivas, samt olika sätt att mildra påverkan.

Mikroplaster

Mikroplaster är ett allt större problem i dagens samhälle och något som bör undersökas vidare. Uppskattningar har gjorts där man utgått från att rotorbladen på ett vindkraftverk kan tappa omkring 10 procent av totalvikten under sin livslängd, vilket skulle kunna innebära sex ton lossnad plast, beräknat på bladens totalvikt på 60 ton (3 x 20 ton) och en livslängd på 15 år. Eolus Vind AB menar att den tänka parken ska ha en livslängd på 30 år vilket även kommer innebära byte av rotorbladen.

Östhammars kommun önskar se information och utredningar för hur utsläppen från den planerade anläggningen i form av mikroplaster kommer påverka utredningsområdet och havet. Östhammars kommun efterfrågar information om vilka åtgärder som företaget ämnar

Sektor Samhälle
Alice Möller
Senny Ennerfors

genomföra när det gäller att hantera och minimera utsläpp av mikroplaster från den planerade parken.

Ledningar och övriga anläggningar

Kraftöverföringen behöver förstärkas ordentligt om man ska kunna nyttja den stora vindkraftsutbyggnaden. Då räcker det inte bara med att bygga ledning från projektområdet till Forsmark eller andra platser vid kusten. Elen måste vidare. Det behövs ytterligare ledningar på land någonstans. Vid befintliga ledningsgator eller nya? Kommunen berörs enligt kartunderlaget av en kraftledning till fastlandet. Det finns risk för att ytterligare kraftledningar behöver kompletteras söderut från Forsmark. Det bör beskrivas vad som kommer krävas vid anläggningsfasen i form av infrastruktur på land (hamn, lagerutrymme, monteringsytor) och hur detta ska tillgodoses.

Östhammars kommun önskar tydligare beskrivningar av tänka geofysiska och geotekniska undersökningarna som ska föregå den eventuella etableringen av vindkraftparken och specifikt för de tänkta utredningskorridorerna. Hur kommer havsbotten påverkas under både anläggnings- och driftfas.

Risk för utsläpp

I dagsläget skriver Eolus Vind AB i samrådsförslaget att det föreligger liten risk för utsläpp och spridning av kemikalier och föroreningar. Vindkraftverken innehåller en stor mängd olja, upp emot 3000 liter. Känsligast i hanteringen av olja är vid byte i växellådsbaserade vindkraftverk. Nyligen upptäcktes en läcka från vindkraftverk vid Härnösand, vilket resulterade i stora miljökonsekvenser. Även om tekniken för att minska riskerna för utsläpp är under utveckling så kommer ett potentiellt haveri av vindkraftverken alltid vara reellt.

Östhammars kommun efterfrågar ytterligare redogörelser av hur olika typer av utsläpp kommer hanteras under etablering, drift och avveckling. Eolus Vind AB bör redovisa en riskkvantifiering avseende haverier som kan leda till oljeutsläpp i havet.

Livslängd, omhändertagande och avveckling

Kommunen vill se en tydlighet kring hur vindbruksparkens avvecklingsfas kommer säkras, både ekonomiskt och miljömässigt. Enligt samrådsunderlaget ska platsen återställas när livslängden på kraftverken är slut, efter 30-35 år.

Det bör beskrivas hur det ska säkerställas att det finns ekonomiska medel att göra detta samt hur ansvarsfördelningen ser ut vid en eventuell konkurs.

Östhammars *kommun efterfrågar mer konkreta planer för hur parken kommer tas om hand efter de 30 år som parken planeras vara i drift. Eolus Vind AB bör redogöra för det ekonomiska ansvaret vid avvecklingen av parken och hur man ämnar säkerställa att vindkraftverken monteras ned och tas bort från utredningsområdet efter avveckling.*

Sektor Samhälle
Alice Möller
Senny Ennerfors

Östhammars kommun efterfrågar information kring vilket underlag Eolus Vind AB bygger vindbruksparkens tänkta livslängd 30-35 år på.

I ärendet handläggning har följande tjänstemän deltagit:

Alice Möller, översiktsplanerare

Camilla Andersson, miljösakkunnig

Bilaga till överenskommelse om samverkan mellan Region Uppsala och åtta kommuner i Uppsala län:

Regionalt forums prioriterade frågor 2023

Effektiv och nära vård

- Med fokus på att Leva målbilden, vara kulturbärare samt integrera frågan i fysisk och ekonomisk planering

Hållbar samhällsutveckling/Infrastruktur

- Med fokus på kollektivtrafik, infrastrukturfrågor, elförsörjning och klimatåtgärder

Länets resiliens och kontinuitetsplanering

- Med fokus på att öka samhällets samlade robusthet och vår förmåga att förebygga och hantera påfrestningar och kriser, strukturerad erfarenhetsuppbyggnad efter pandemin, samt civilförsvar

Länets kompetensförsörjning

- Med fokus på samverkan i länet för att skapa gemensamma behovsbilder, prognosmaterial och verkningsfulla åtgärder, samt samutnyttjandet av kompetens, minskning av gymnasieavhopp, yrkesutbildningar, och Vård- och omsorgscollege

Överenskommelse om samverkan mellan Region Uppsala och åtta kommuner i Uppsala län

Verksamhetsidé för Regionalt forum

För att möjliggöra ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft, finns Regionalt forum till för ledande politiker i Region Uppsala och de åtta kommunerna i Uppsala län. Uppgiften är att utifrån en tillitsfull samarbetskultur och gemensamma målbilder hantera viktiga frågor och utmaningar för Uppsala län. Detta ska skapa mesta möjliga nytta för länets invånare och verksamheter.

§ 1 Uppdrag

Regionalt forum i Uppsala län är ett politiskt forum för samverkan mellan Region Uppsala och Enköpings, Heby, Håbo, Knivsta, Tierps, Uppsala, Älvkarleby och Östhammars kommuner. Forumet, och dess medlemmar var för sig, ska vara tydliga företrädare för länet, som med mandat, nyskaparanda och handlingskraft tillvaratar länets potential för invånarnas bästa. Regionalt forum ska vara en naturlig arena för länets mest viktiga frågor.

Regionalt forum har en rådgivande roll mot Region Uppsala och länets kommuner. Ärenden initieras från både Region Uppsala och kommunerna. Forumet fattar inte formella beslut som binder medlemmarna. Arbetsformer regleras inte i kommunallagen och forumet har ingen juridisk status.

§ 2 Sammansättning

- I Regionalt forum ska ingå tre företrädare för Uppsala kommun, två företrädare från respektive övrig kommun i länet, samt regionstyrelsens presidium. Partier som utifrån detta inte är företrädda i Regionalt forum representeras av regionråd från aktuellt parti.
- Ledamöterna i Regionalt forum har ingen ersättare.
- Deltagare kan adjungeras in efter beslut i beredningsgrupp RF

- Regionstyrelsens ordförande är ordförande för Regionalt forum. Kommunerna utser tillsammans en vice ordförande.
- Regionala ledningsgruppen inklusive representanter från Länsstyrelsen adjungeras till Regionalt forum.
- Om inte annat beslutas sammanfaller mandattider för kommunerna och Region Uppsala.

§ 3 Samarbetsformer

Regionalt forum ska vara ett kreativt och kvalificerat forum som inger förtroende och genom god regional samverkan präglas av besluts- och handlingskraft. Regionalt forum ska vara en framåtsyftande och effektiv mötesplats, med god stämning och högt i tak som präglas av respekt och tillit.

Regionalt forum ska ha ett reellt inflytande på den regionala utvecklingen. Därför ska agendan medge tid för beredning av frågor inför beslutande församlingar. Tid ska avsättas för tematiska diskussioner och strategiska ställningstaganden. Arbetsformerna bör variera i syfte att skapa dynamik i arbetet. Regionalt forum är deltagarnas forum, inte omvärldens arena för att möta den regionala politiska nivån.

Regionalt forum sammanträder minst fyra gånger per år. Sammanträde ska därtill hållas när ordföranden eller minst en tredjedel av ledamöterna begär detta.

Ordföranden svarar för upprättande av övergripande årsplan för Regionalt forums möten, efter samråd med vice ordförande samt representant från kommunerna.

Ordföranden svarar för kallelse, efter samråd med vice ordförande samt representant från kommunerna.

- Kallelsen ska vara åtföljd av föredragningslista som upptar de ärenden som avses behandlas inklusive eventuella underlag. Kallelse till Regionalt forum ska skickas ut senast 14 dagar innan sammanträdet.
- Vid sammanträde med Regionalt forum ska föras minnesanteckningar som ska distribueras till Region Uppsalas styrelse och nämnder samt till kommunstyrelsen i samtliga kommuner i Uppsala län.

Mellan Regionalt forums möten har ordföranden efter samråd med vice ordförande samt representant från kommunerna möjlighet att, såväl regelbundet som vid särskilda tillfällen, bjuda in Kommunstyrelseordförandena i länet till avstämningar och strategisk dialog.

§ 4 Prioriterade frågor för Regionalt forum

Regionalt forum ska prioritera och ägna kraft åt:

- Frågor som har regional bäring med strategisk betydelse för länets utveckling
- Frågor av särskild betydelse som ägs av flera, men där inte alla behöver vara berörda
- Frågor där effekten blir större om parterna samverkar

En viktig utgångspunkt för de frågor som Regionalt forum prioriterar är *Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län*. Strategin fastställer långsiktiga mål och prioriteringar för länets regionala hållbara utveckling samt målsättningar och delområden som ska vara i särskilt fokus i länets samverkan under de närmaste åren. Regionalt forum ska kontinuerligt följa, stödja och möjliggöra genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och ha en aktiv roll i revideringar av densamma.

Regionalt forum ska årligen aktualitetspröva och ta ställning till vilka frågor som är Regionalt Forums prioriterade frågor inför det kommande året.

Regionalt Forums prioriterade frågor 2023 återfinns i bilaga med samma namn.

§ 5 Ekonomi och administration

Region Uppsala svarar för mötesadministration, arkiv och administrativa kostnader för Regionalt forum.

Respektive huvudman (kommunerna och Region Uppsala) ansvarar för arvoderingen i Regionalt forum och regionala samråd.

§ 6 Tjänstepersonstöd

Regionala ledningsgruppen (kommundirektörer och regiondirektör) är Regionalt forums tjänstepersonstöd och beredningsorgan. Regiondirektören är ordförande i gruppen.

Huvudmännen bistår med expertstöd, exempelvis planerings- och utredningsarbete.

§ 7 Tillsättande av och uppgifter för regionala samråd

För att ytterligare säkerställa det kommunala inflytandet finns **två regionala samråd:**

- Samråd för hälsa, vård och omsorg, som kopplas till Vårdsstyrelsen och Sjukhusstyrelsen, samt socialnämnder eller motsvarande i länets kommuner.
- Samråd för kultur, som kopplas till Kulturnämnden i Region Uppsala och kulturnämnder eller motsvarande i länets kommuner.

I varje samråd ingår representanter från kommunerna samt presidier för berörda nämnder i Region Uppsala.

Region Uppsala utser ordförande i respektive samråd. Ordförande i nämnder som delar samrådsgrupp med kommunerna svarar gemensamt för kallelse till möten. Kommunerna utser gemensamt vice ordförande i samråden.

I de regionala samråden ska information och samverkan ske i ärenden som berör Region Uppsala och kommunerna inom respektive nämnds ansvarsområde. Vid varje möte ska föras minnesanteckningar och Region Uppsala ansvarar för mötesadministration.
Ärenden till samråden bereds gemensamt av berörda chefer inom Region Uppsala och kommunerna.

Ramverket för uppdrag, mål och former för rapportering fastställs av Regionalt forum.

§ 8 Överenskommelsens giltighetstid
Denna överenskommelse gäller 2023-2026.

§ 9 Ändringar av denna överenskommelse
Ändringar i denna överenskommelse förutsätter enighet mellan deltagande parter.

§ 10 Utvärdering
En utvärdering av överenskommelsen ska ske senast i april 2026.

§ 10 Undertecknande

_____

Regionstyrelsens ordförande, Region Uppsala

_____ _____

Kommunstyrelsens ordförande
Älvkarleby kommun

Kommunstyrelsens ordförande
Tierps kommun

_____ _____

Kommunstyrelsens ordförande
Enköpings kommun

Kommunstyrelsens ordförande
Håbo kommun

_____ _____

Kommunstyrelsens ordförande
Knivsta kommun

Kommunstyrelsens ordförande
Heby kommun

_____ _____

Kommunstyrelsens ordförande
Östhammar kommun

Kommunstyrelsens ordförande
Uppsala kommun

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

Bilaga 3: Kartunderlag för planering (granskningshandling)

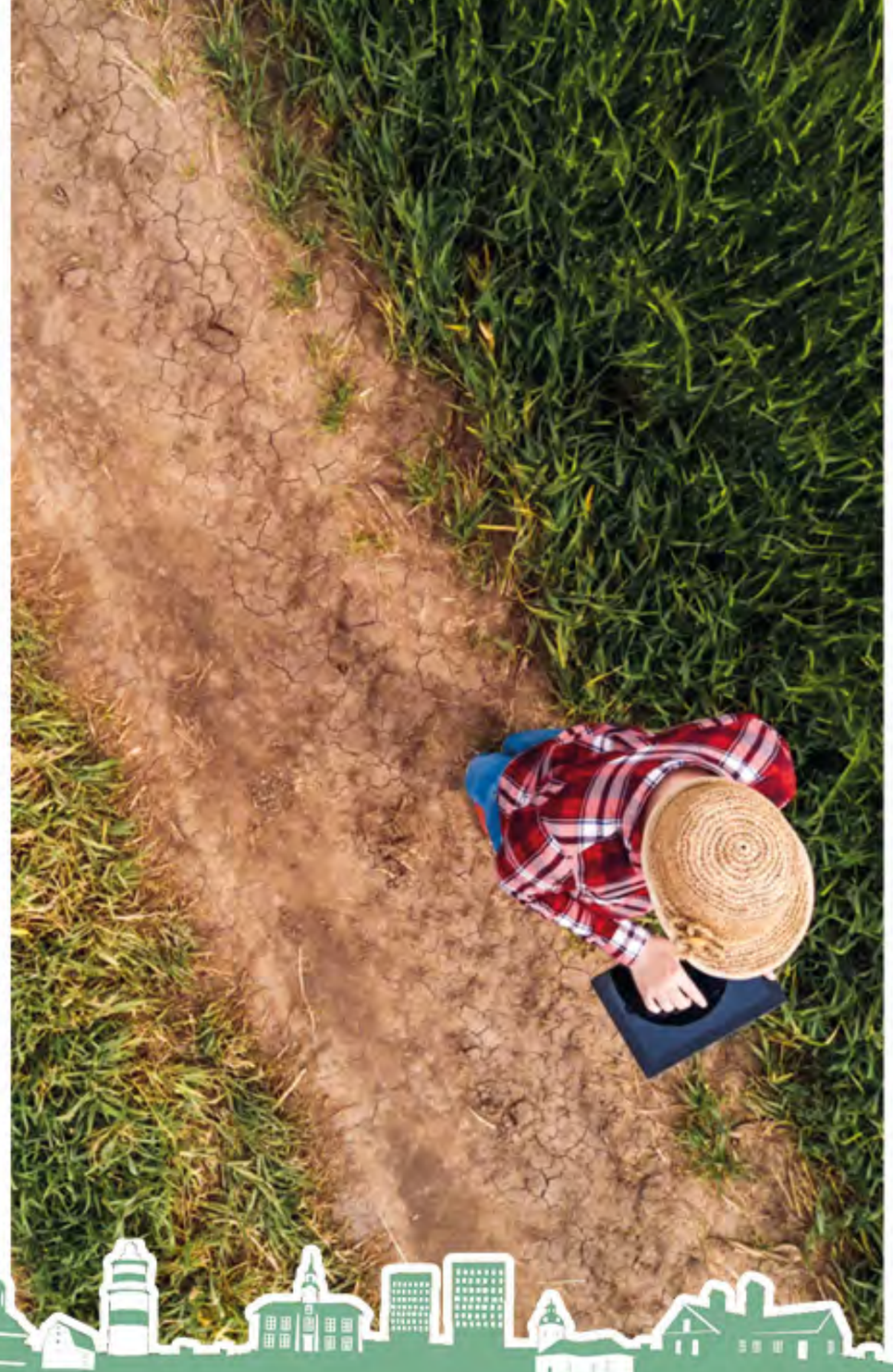

Innehåll

Bedömningsgrunder hälsa och säkerhet i tätortsfördjupningar 2
Bedömningsgrunder kulturmiljö i tätortsfördjupningar 5
Naturvärdeskartor för tätorterna 8
Friluftsvärdeskarta för tätorterna 11
Sammanhängande grönstråk i tätorterna 14
Stödsökt jordbruksmark i och runt tätorterna 17
Kartunderlag hänsynskartor 19
Geologiska förutsättningar riskområden för skred 27

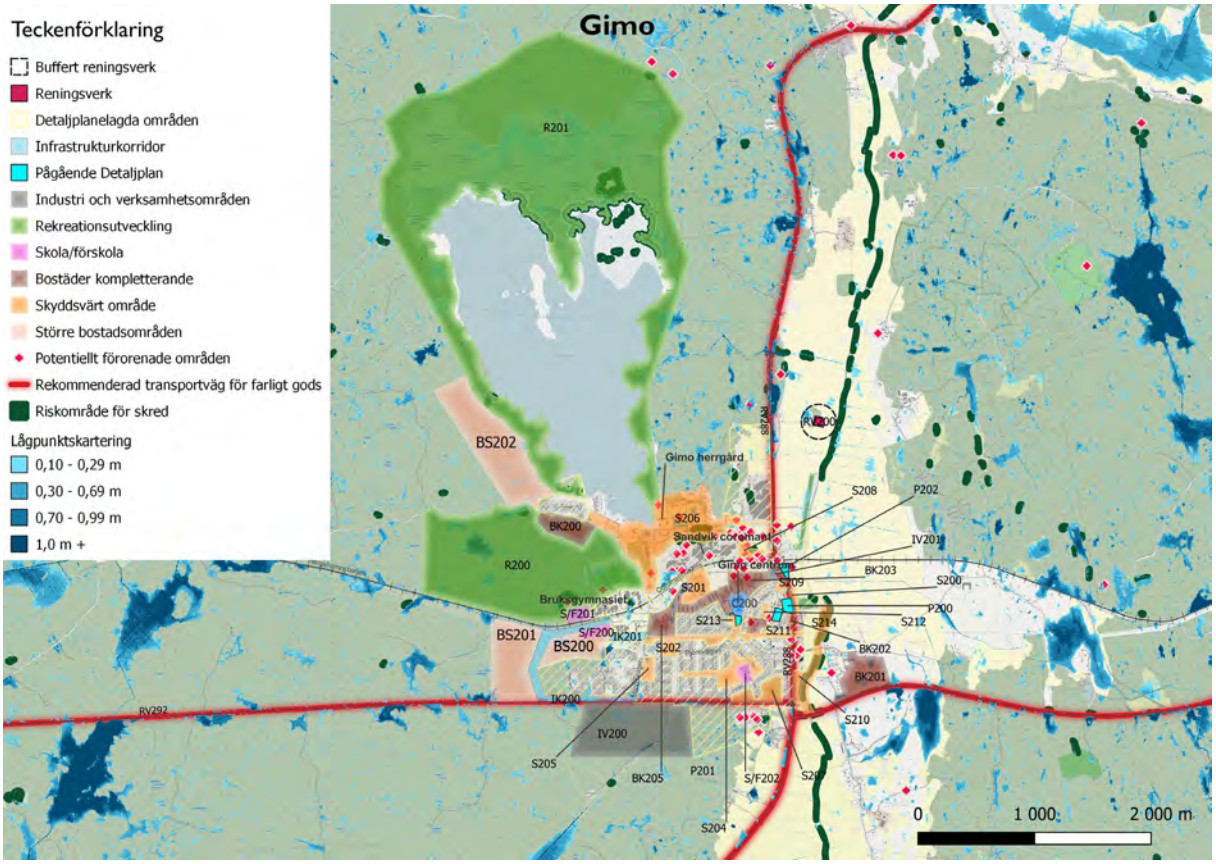
Gimo
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Bostäder kompletterande
Skyddsvärt område
Större bostadsområden
Potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområde för skred
Lågpunktskartering
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
R201
BS202
BS201
BS200
R200
Gimo herrgård
Sandvik coromant
Gimo Centrum
Bruksgymnasiet
BK200
BK203
BK202
BK201
BK205
IV200
IV201
IK200
IK201
P200
P201
P202
C200
S200
S201
S202
S204
S205
S206
S208
S209
S210
S211
S212
S213
S214
S/F200
S/F201
S/F202
RV292
RV288
RV290
0
1 000
2 000 m

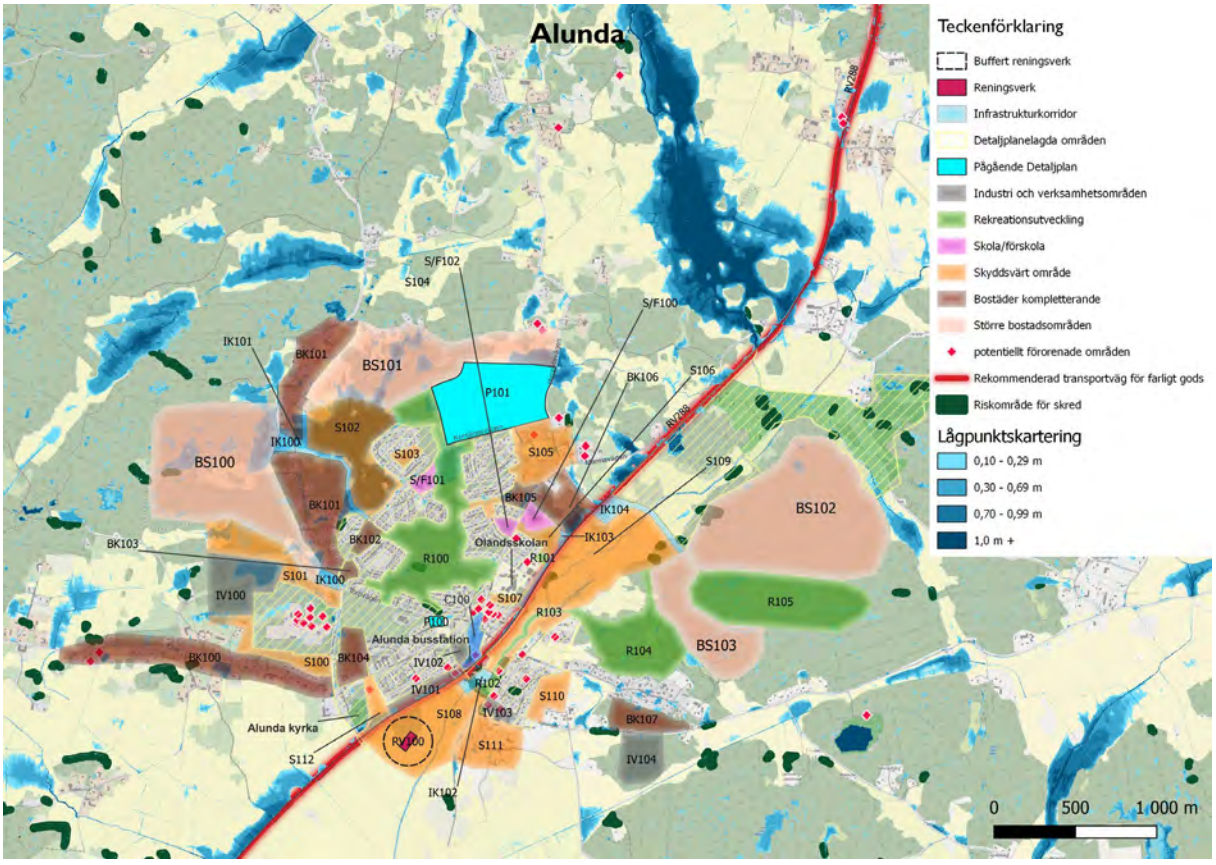
Alunda
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Infrastrukturkorridor
Detaljplanelagda områden
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområde för skred
Lågpunktskartering
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
BS100
BS101
BS102
BS103
P101
R100
R101
R103
R104
R105
Olandsskolan
Alunda busstation
Alunda kyrka
BK100
BK101
BK102
BK103
BK104
BK105
BK106
BK107
IK100
IK101
IK102
IK103
IK104
IV100
IV101
IV102
IV103
IV104
C100
S/F100
S/F101
S/F102
S100
S101
S102
S103
S104
S105
S106
S107
S108
S109
S110
S111
S112
RV288
RV290
0
500
1 000 m

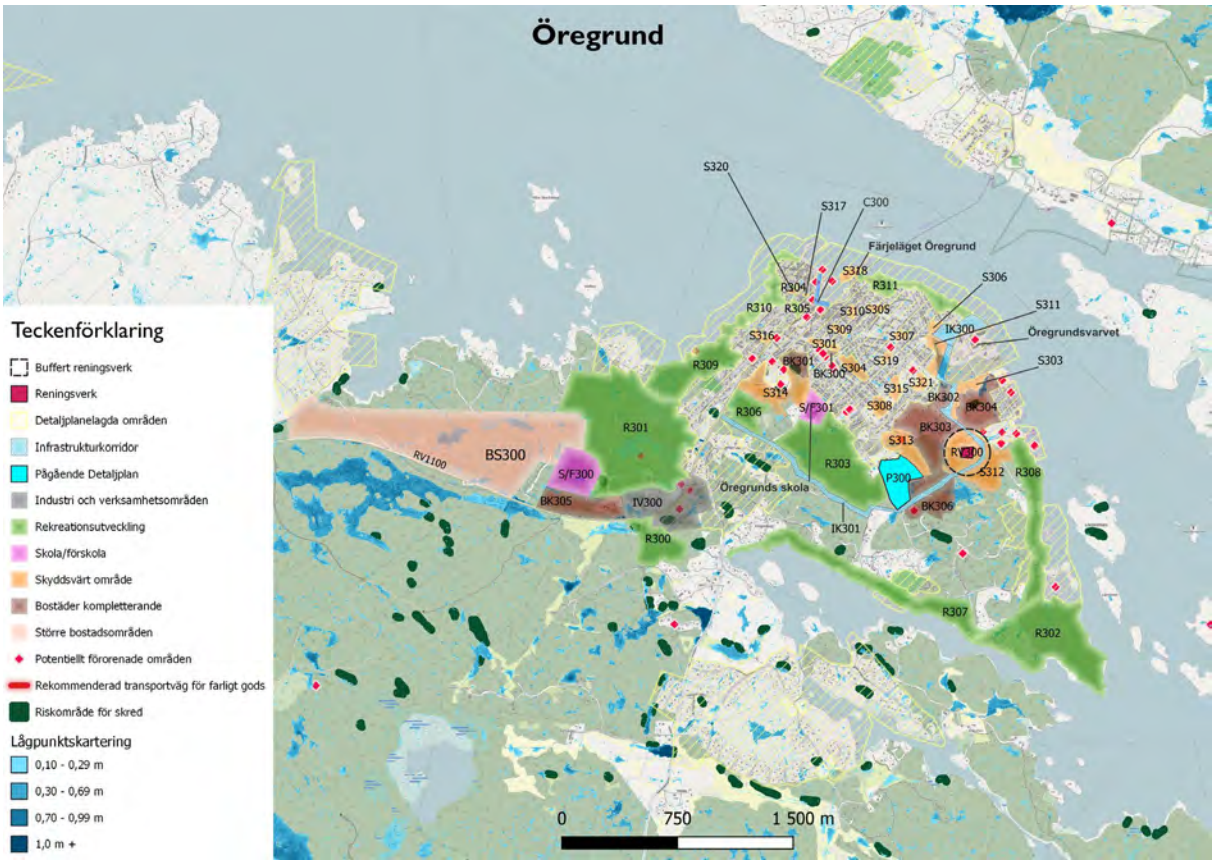
Öregrund
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområde för skred
Lågpunktskartering
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
Färjeläget Öregrund
Öregrunds skola
Öregrundsvarvet
BS300
0
750
1 500 m

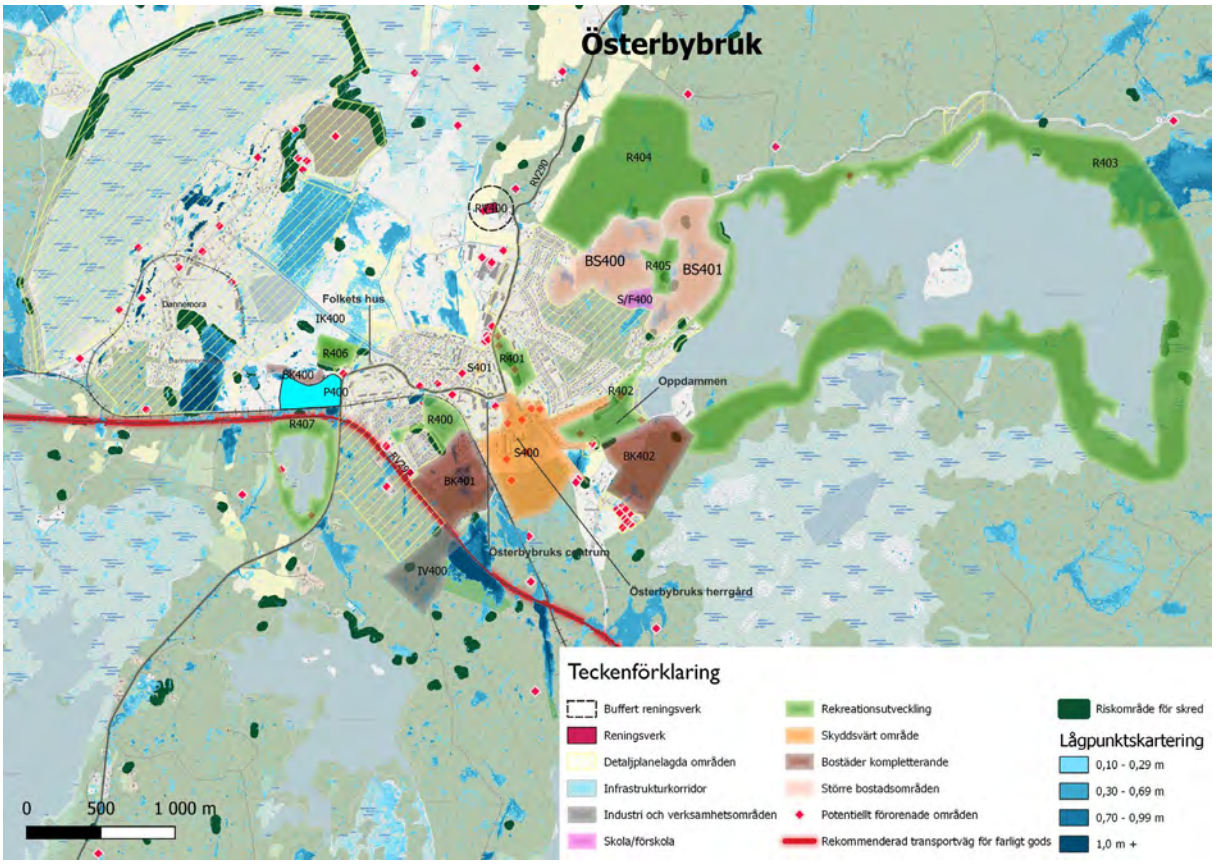
Österbybruk
Folkets hus
Oppdammen
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
BS400
BS401
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Industri och verksamhetsområden
Skola/förskola
Rekreationsutveckling
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområde för skred
Lågpunktskartering
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
0
500
1 000 m

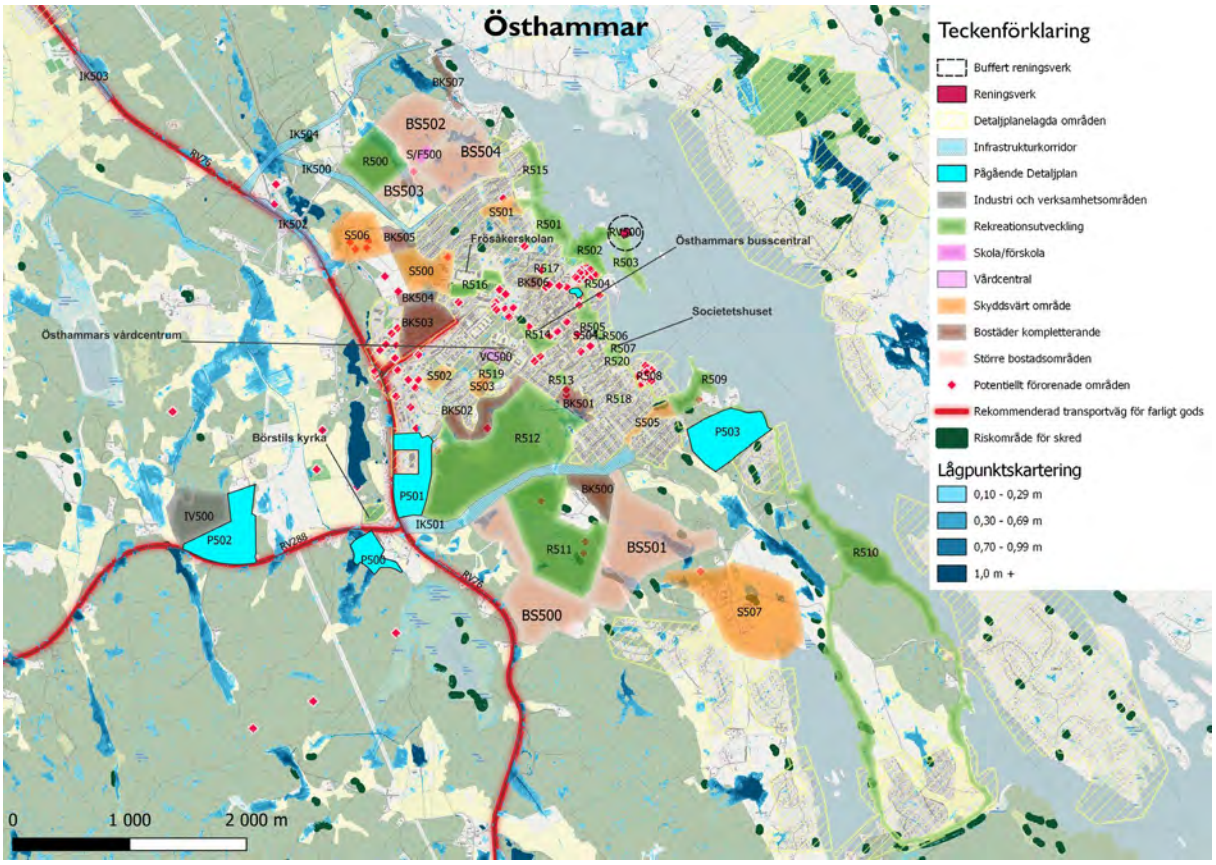
Östhammar
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Vårdcentral
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområde för skred
Lågpunktskartering
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
Östhammars busscentral
Societetshuset
Östhammars vårdcentrum
Börstils kyrka
Frösåkerskolan
BS500
BS501
BS502
BS503
BS504
0
1 000
2 000 m

Bedömningsgrunder kulturmiljö i tätortsfördjupningar

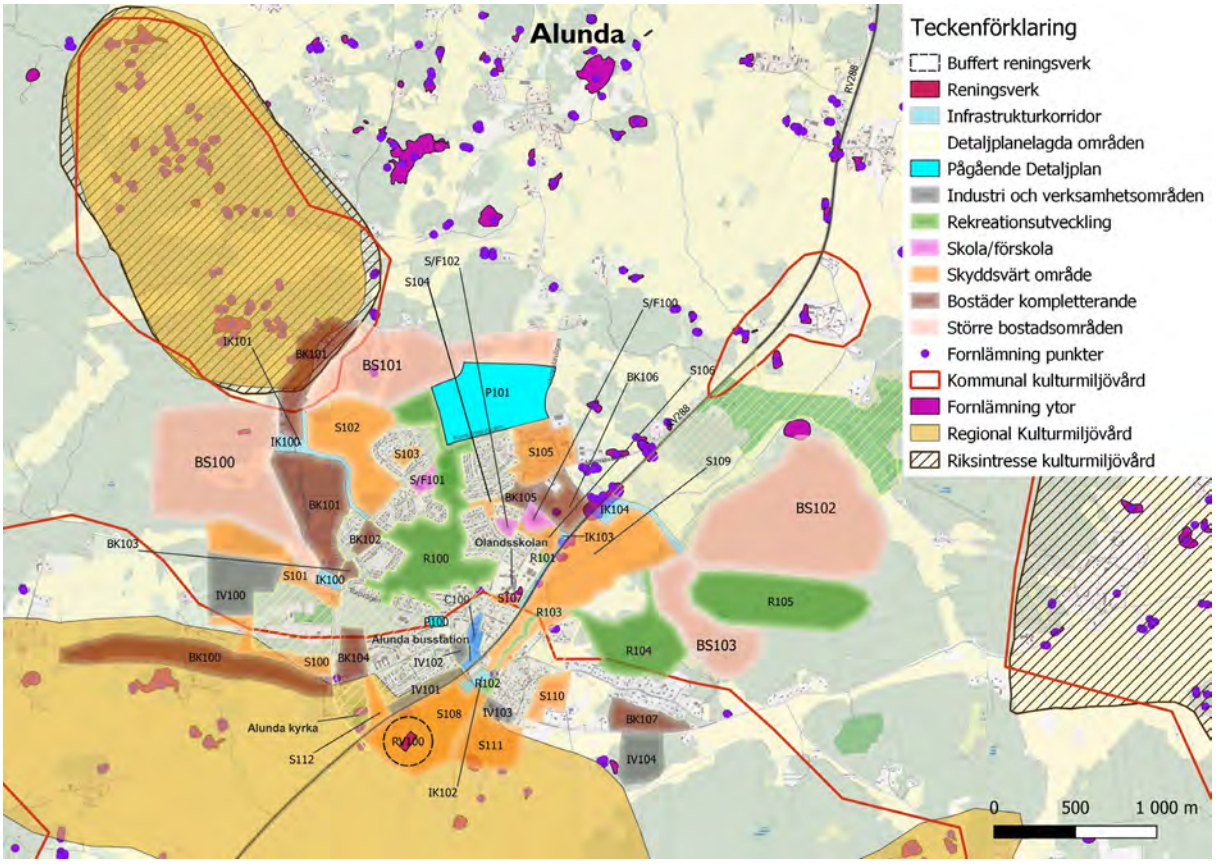

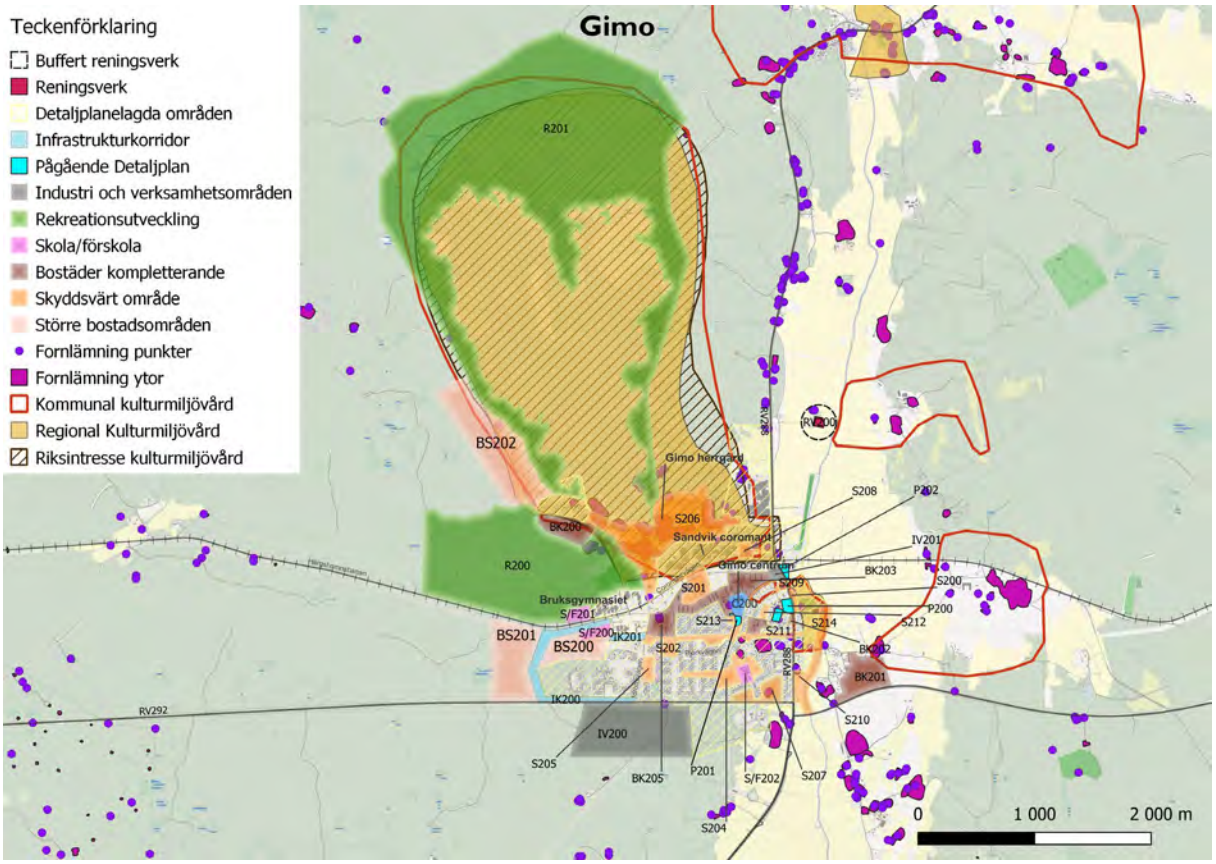

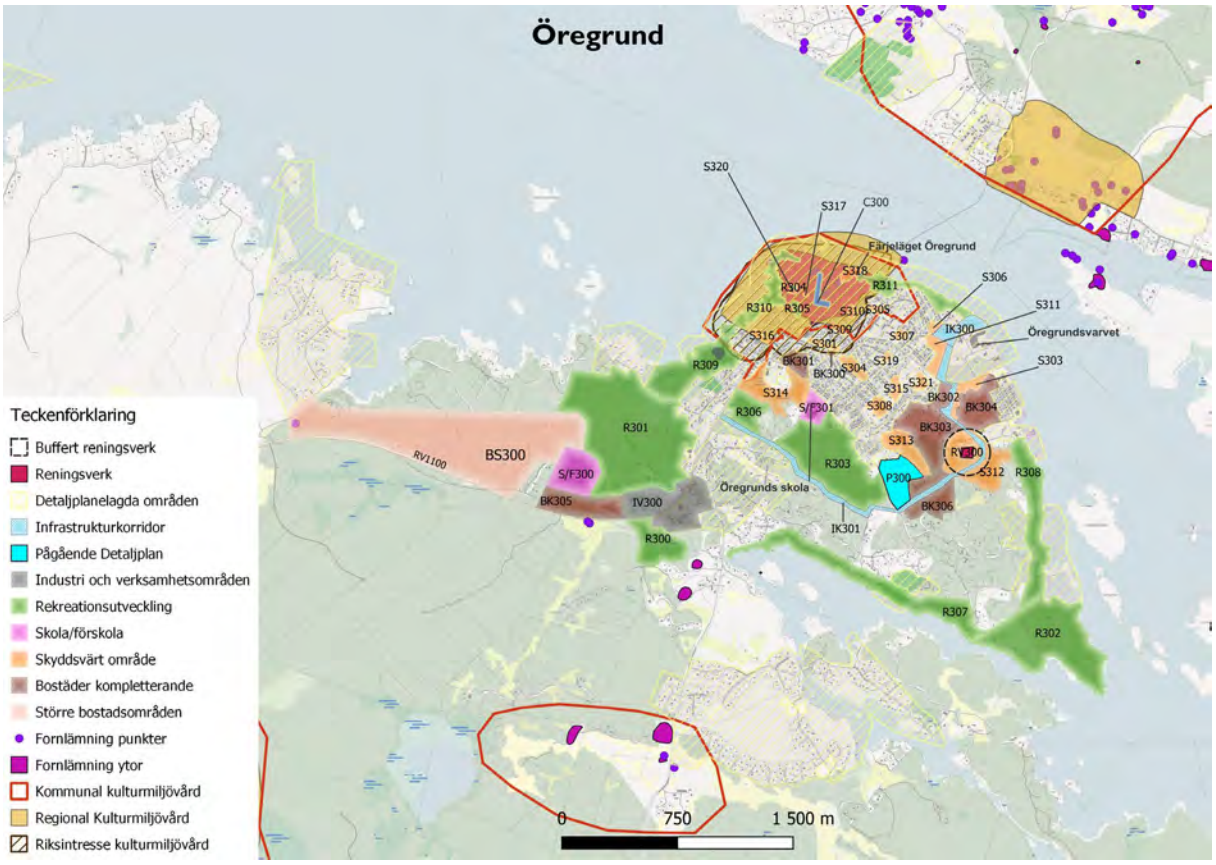
Öregrund
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Fornlämning punkter
Fornlämning ytor
Kommunal kulturmiljövård
Regional Kulturmiljövård
Riksintresse kulturmiljövård
Färjeläget Öregrund
Öregrundsvarvet
Öregrunds skola
BS300
RV1100
0
750
1 500 m

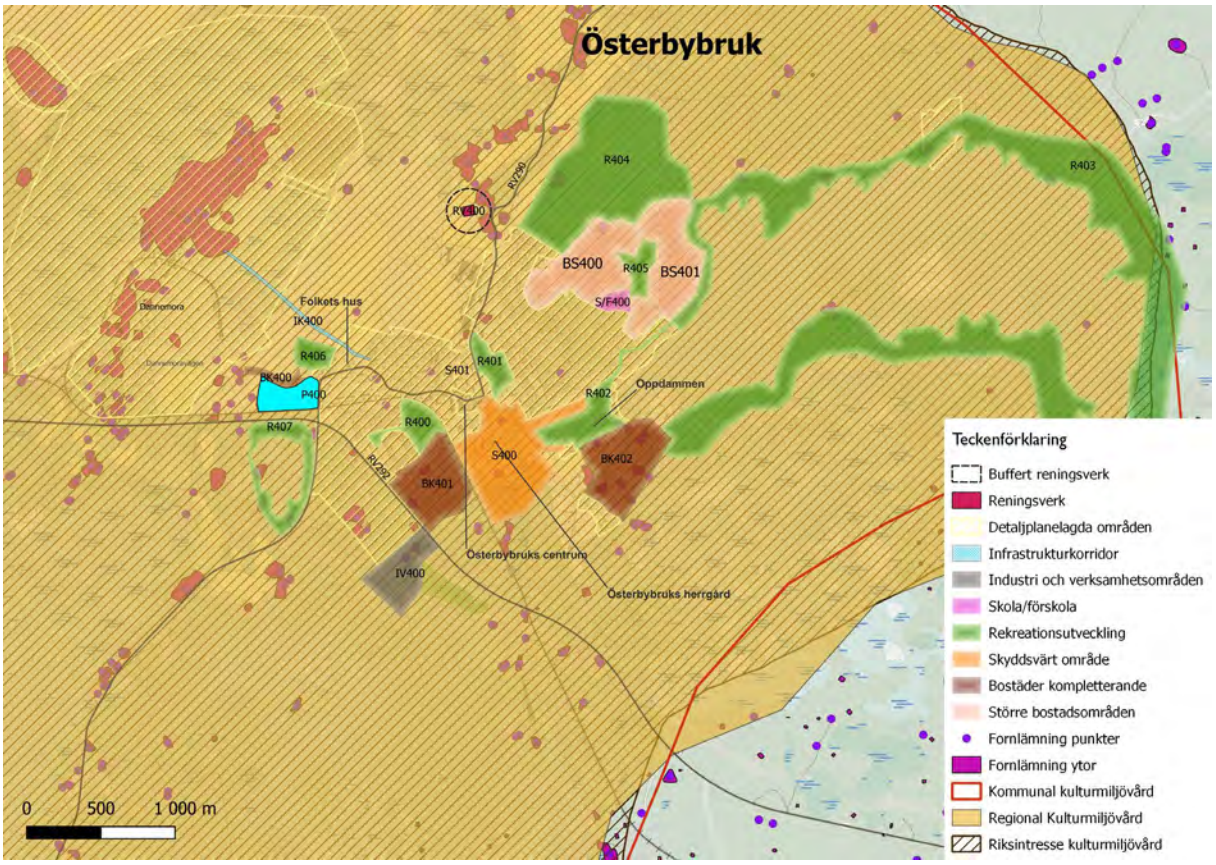
Österbybruk
Folkets hus
Oppdammen
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
BS400
BS401
RV290
0
500
1 000 m
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Industri och verksamhetsområden
Skola/förskola
Rekreationsutveckling
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Fornlämning punkter
Fornlämning ytor
Kommunal kulturmiljövård
Regional Kulturmiljövård
Riksintresse kulturmiljövård

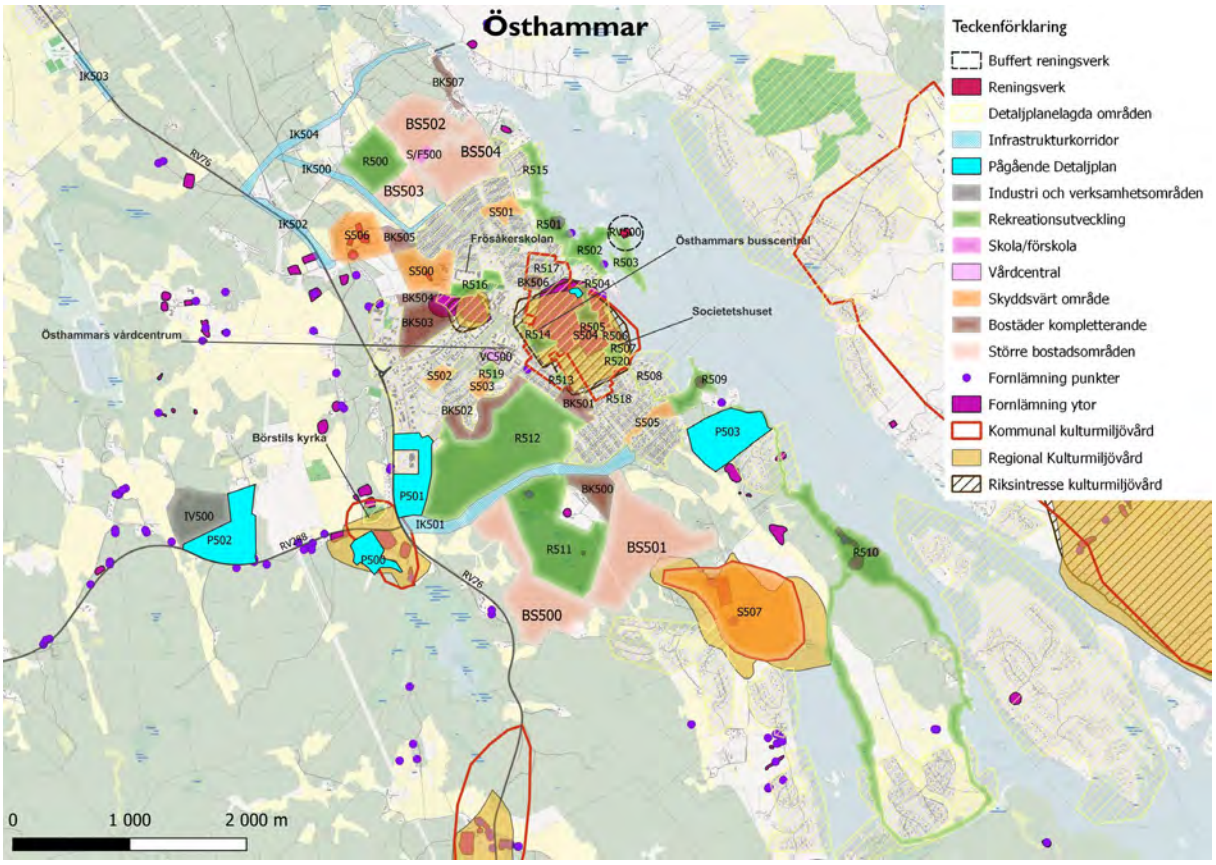
Östhammar
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Vårdcentral
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Fornlämning punkter
Fornlämning ytor
Kommunal kulturmiljövård
Regional Kulturmiljövård
Riksintresse kulturmiljövård
Östhammars busscentral
Societetshuset
Östhammars vårdcentrum
Börstils kyrka
Frösåkerskolan
BS500
BS501
BS502
BS503
BS504
0
1 000
2 000 m

Naturvärdeskartor för tätorterna

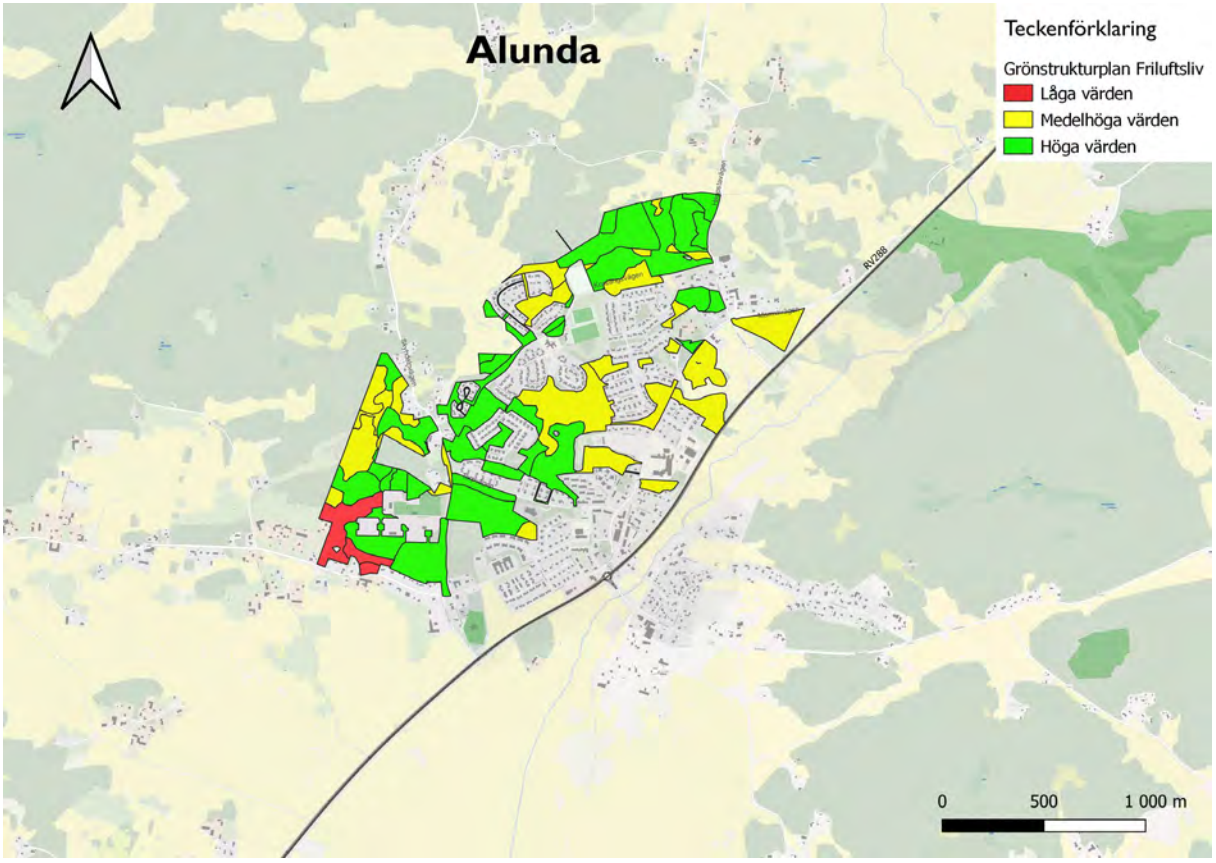

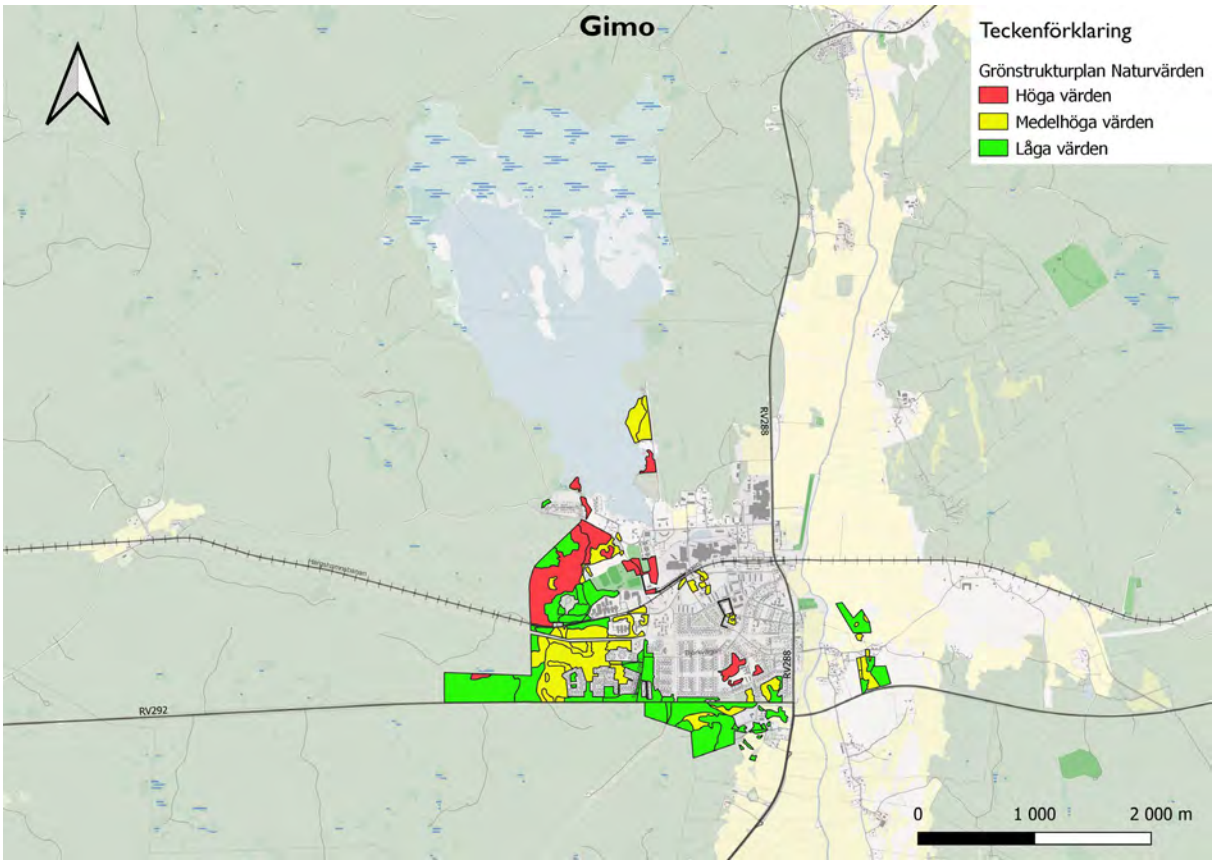

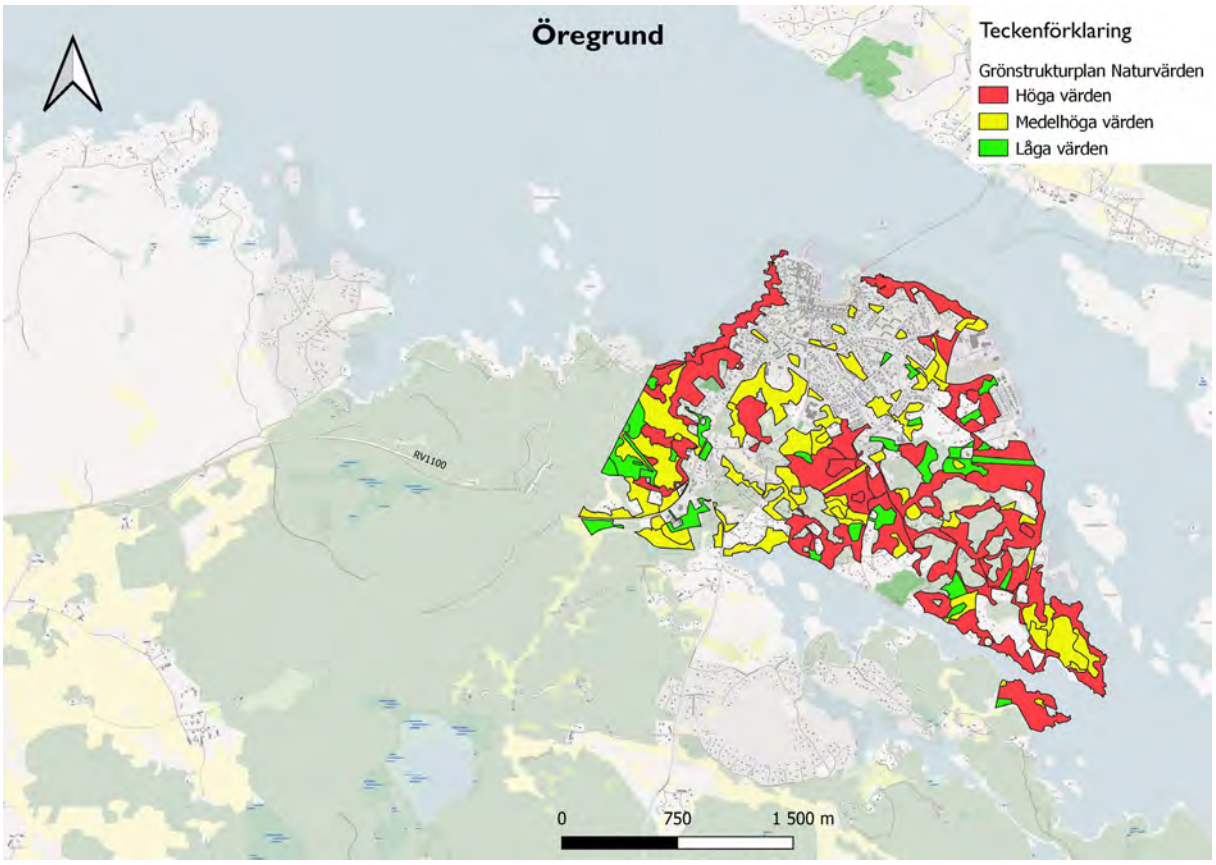
Öregrund
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Naturvärden
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV1100
0
750
1 500 m

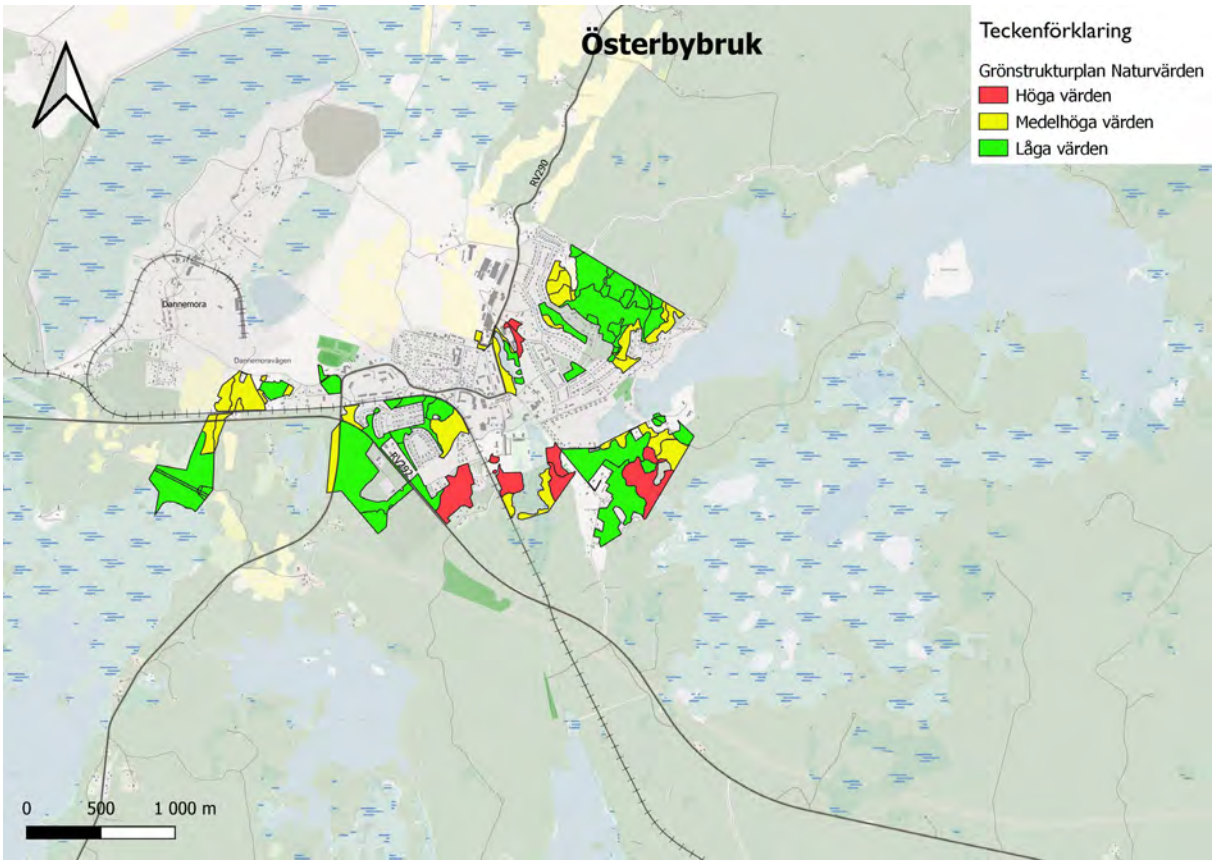
Österbybruk
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Naturvärden
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV209
Dannemora
RV282
0
500
1 000 m

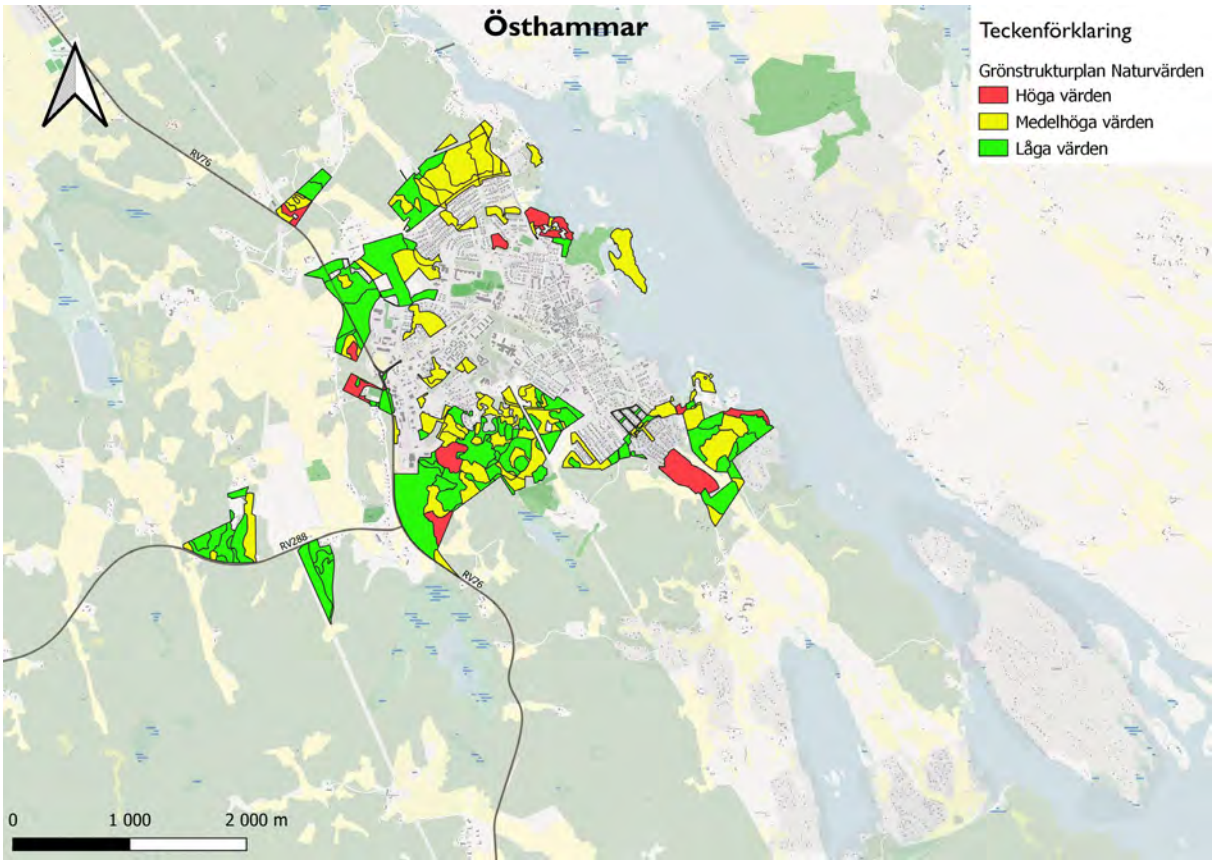
Östhammar
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Naturvärden
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV76
RV288
RV76
0
1 000
2 000 m

Friluftsvärdeskarta för tätorterna

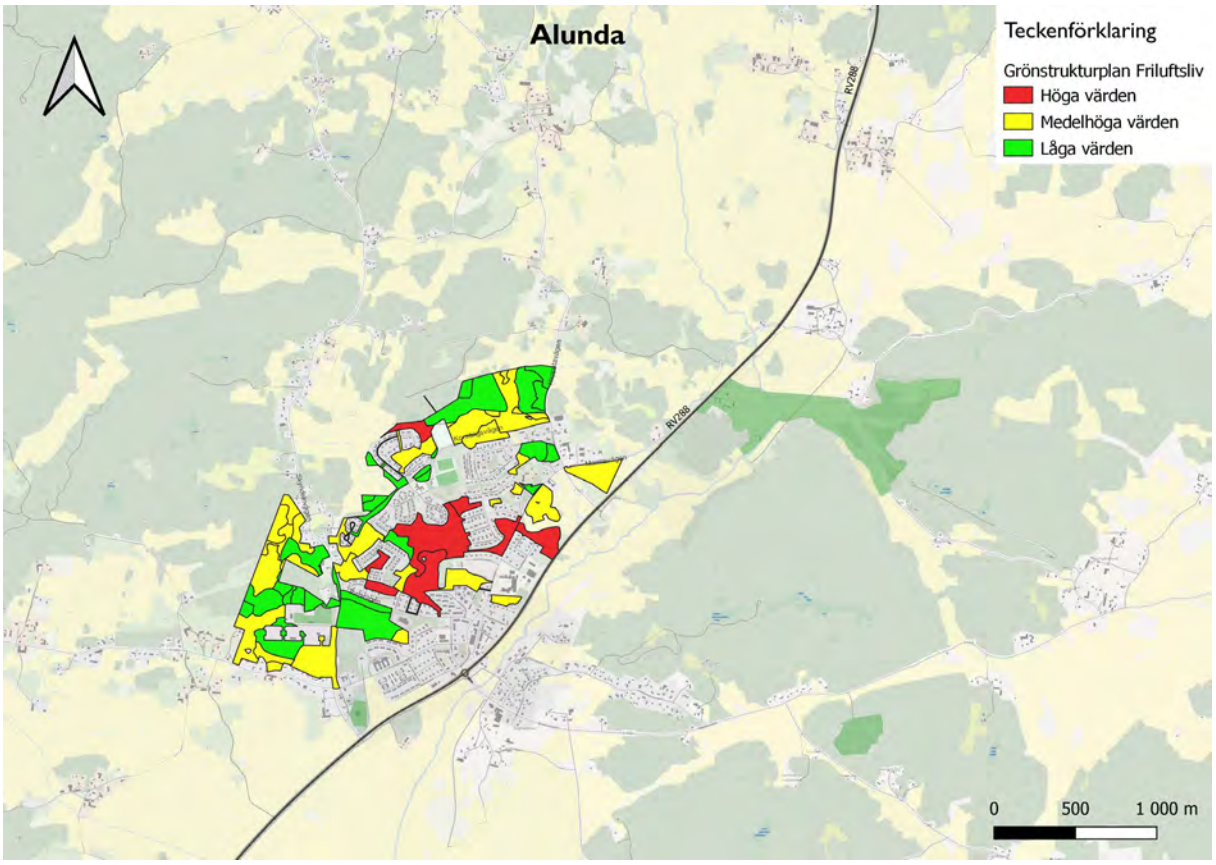

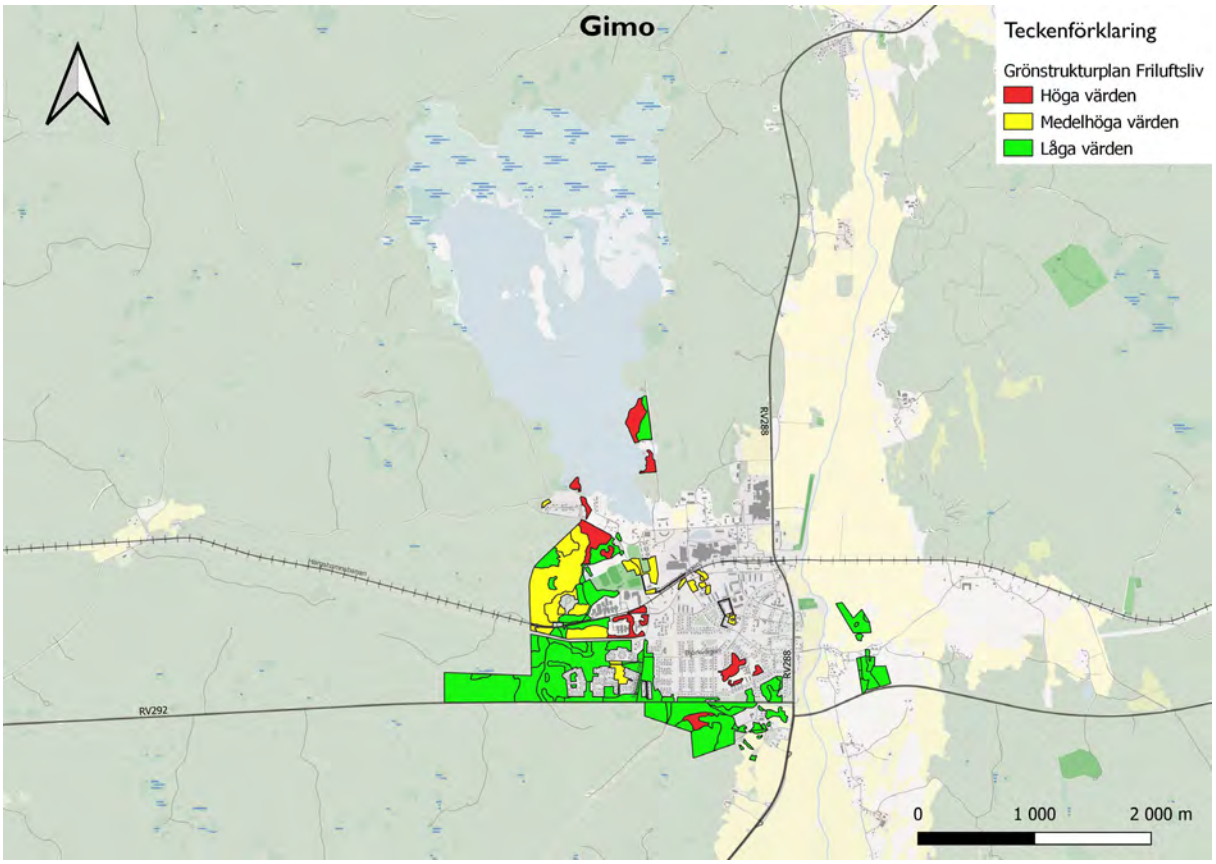

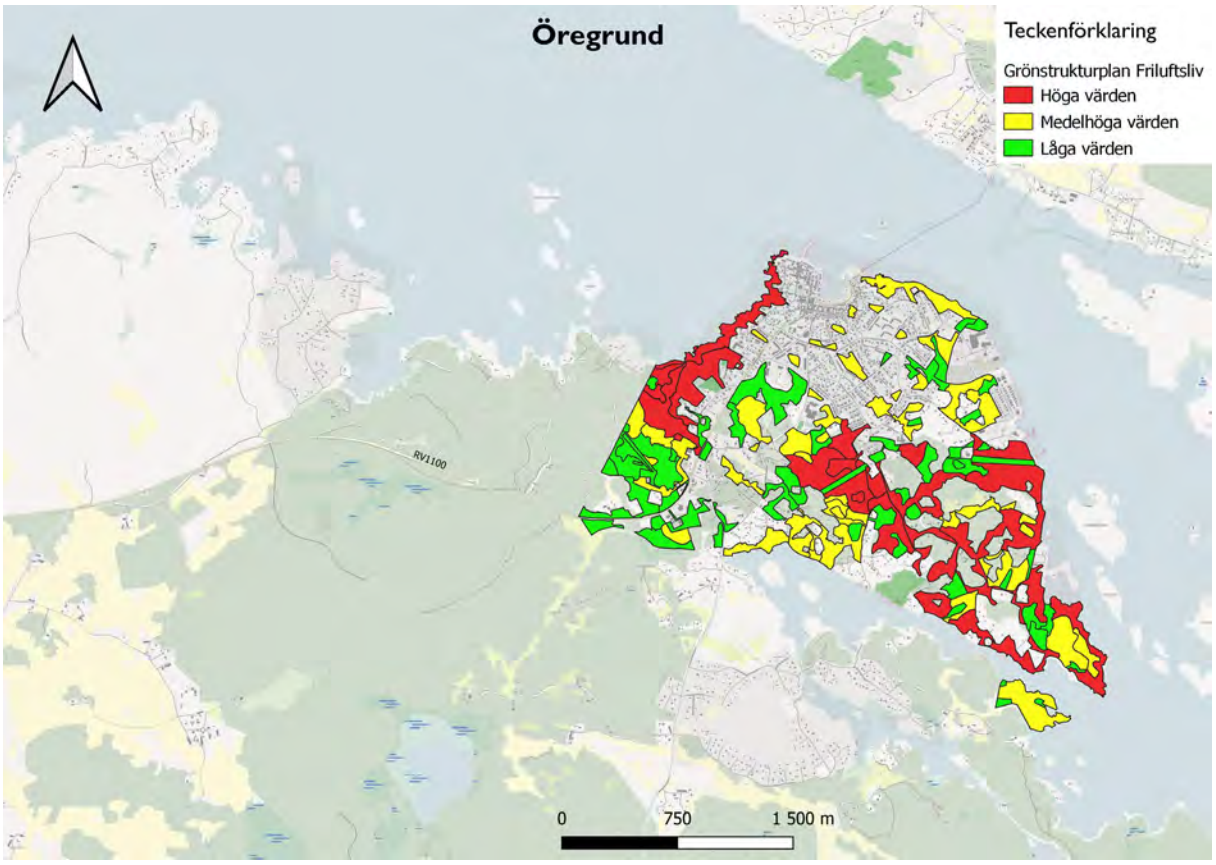
Öregrund
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Friluftsliv
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV1100
0
750
1 500 m

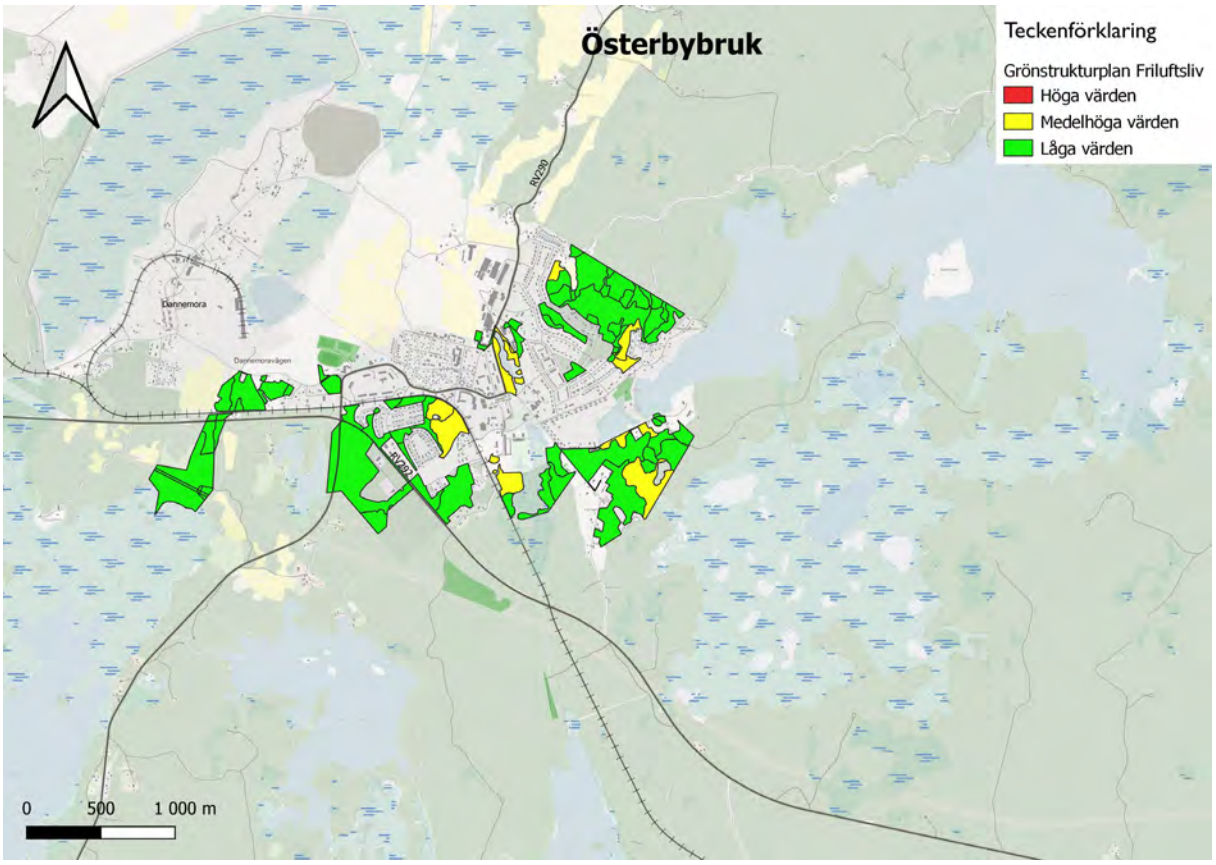
Österbybruk
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Friluftsliv
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV209
Dannemora
RV282
0
500
1 000 m

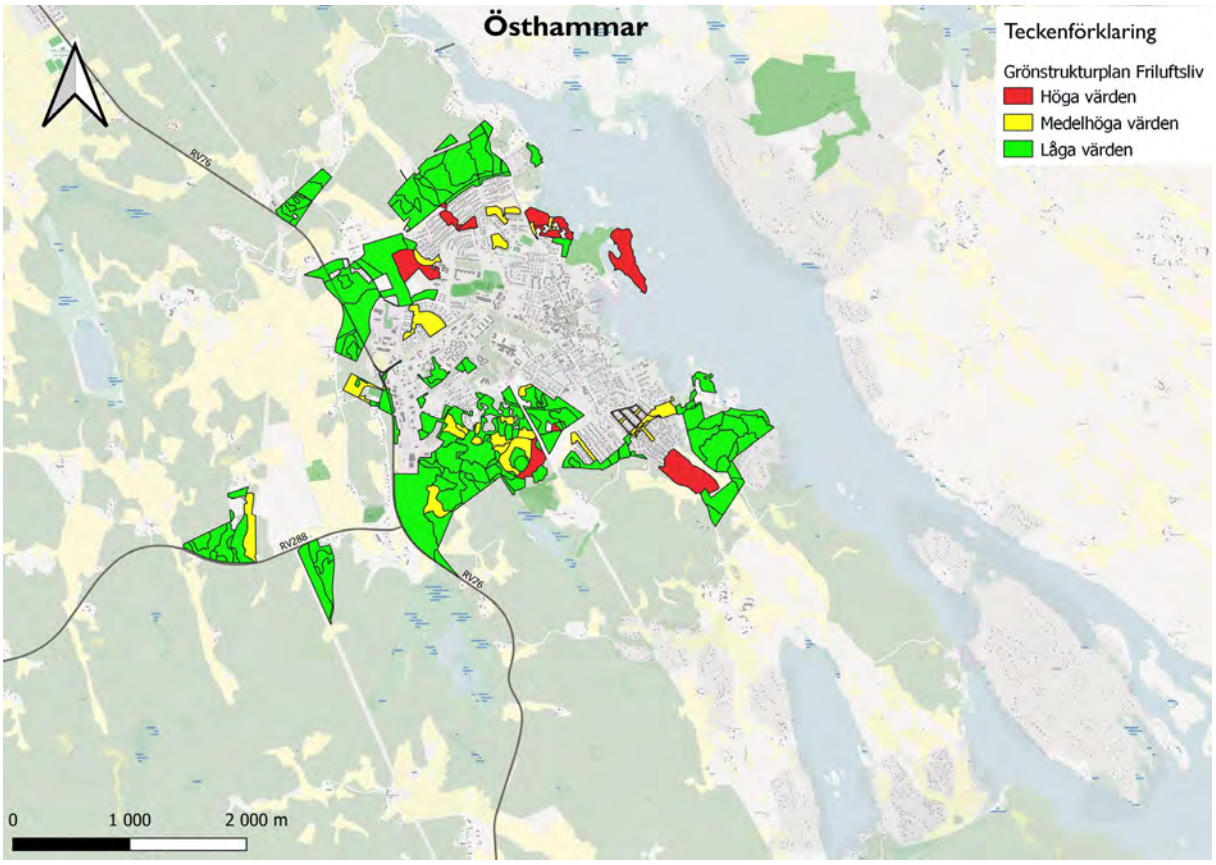
Östhammar
Teckenförklaring
Grönstrukturplan Friluftsliv
Höga värden
Medelhöga värden
Låga värden
RV76
RV288
RV76
0
1 000
2 000 m

Sammanhängande grönstråk i tätorterna

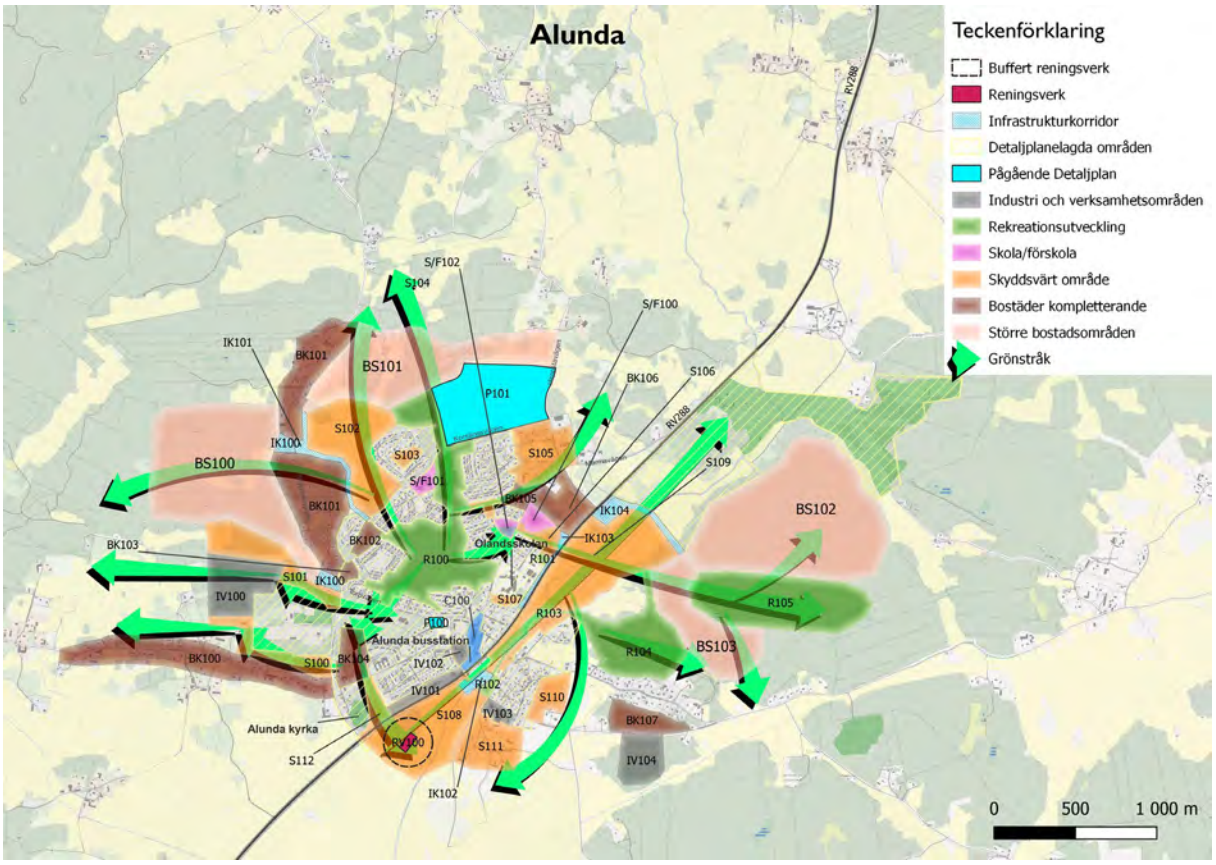

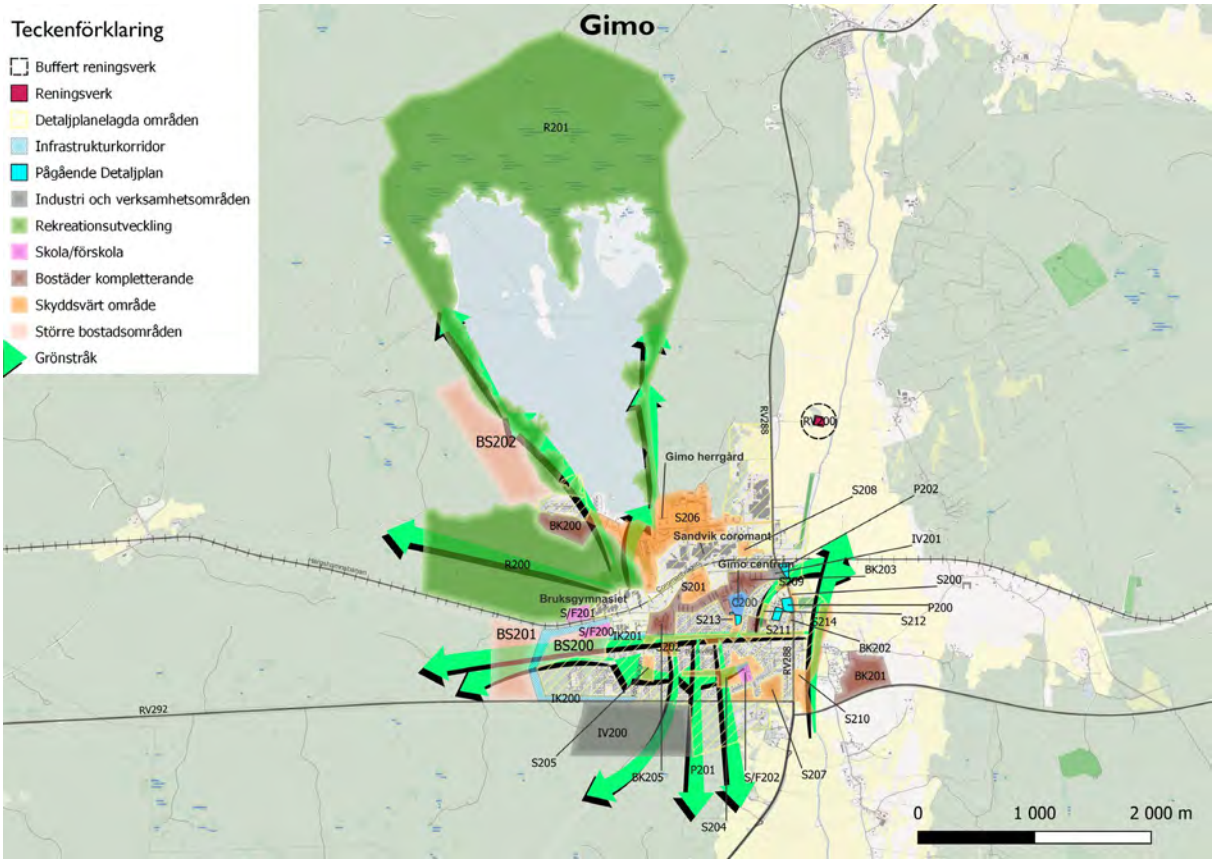

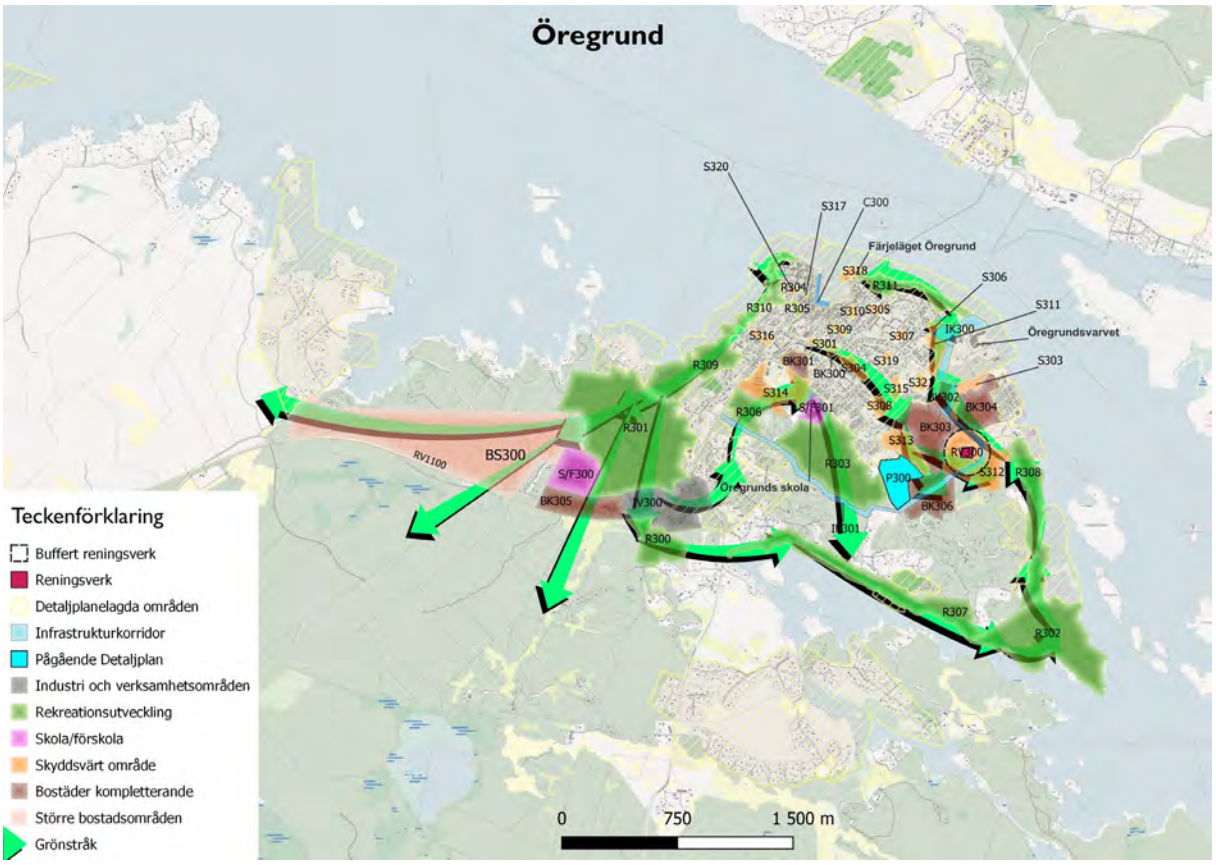
Öregrund
Färjeläget Öregrund
Öregrundsvarvet
Öregrunds skola
BS300
S/F300
RV1100
IV300
P300
IK300
IK301
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Grönstråk
0
750
1 500 m

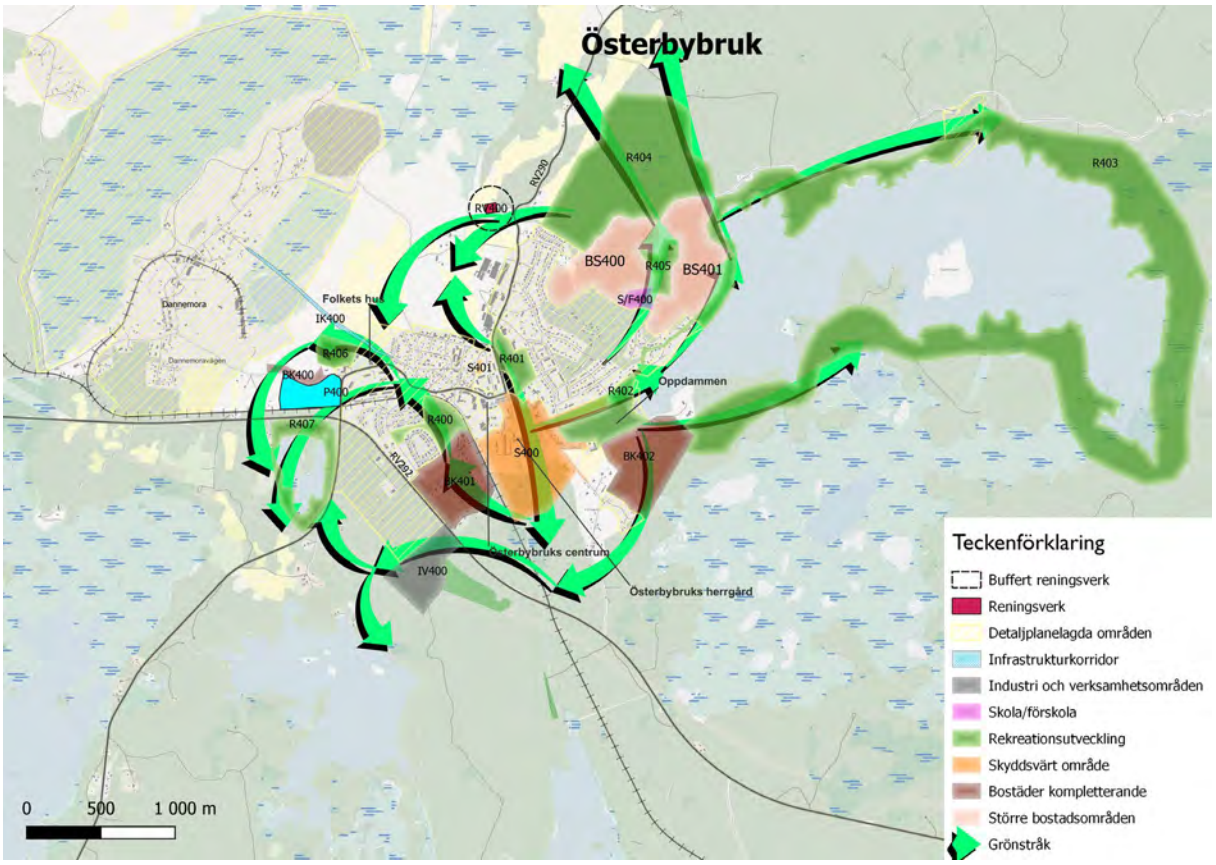
Österbybruk
BS400
BS401
S/F400
RV209
RV292
Folkets hus
Dannemora
Oppdammen
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
IV400
IK400
P400
BK400
BK401
BK402
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Industri och verksamhetsområden
Skola/förskola
Rekreationsutveckling
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Grönstråk
0
500
1 000 m

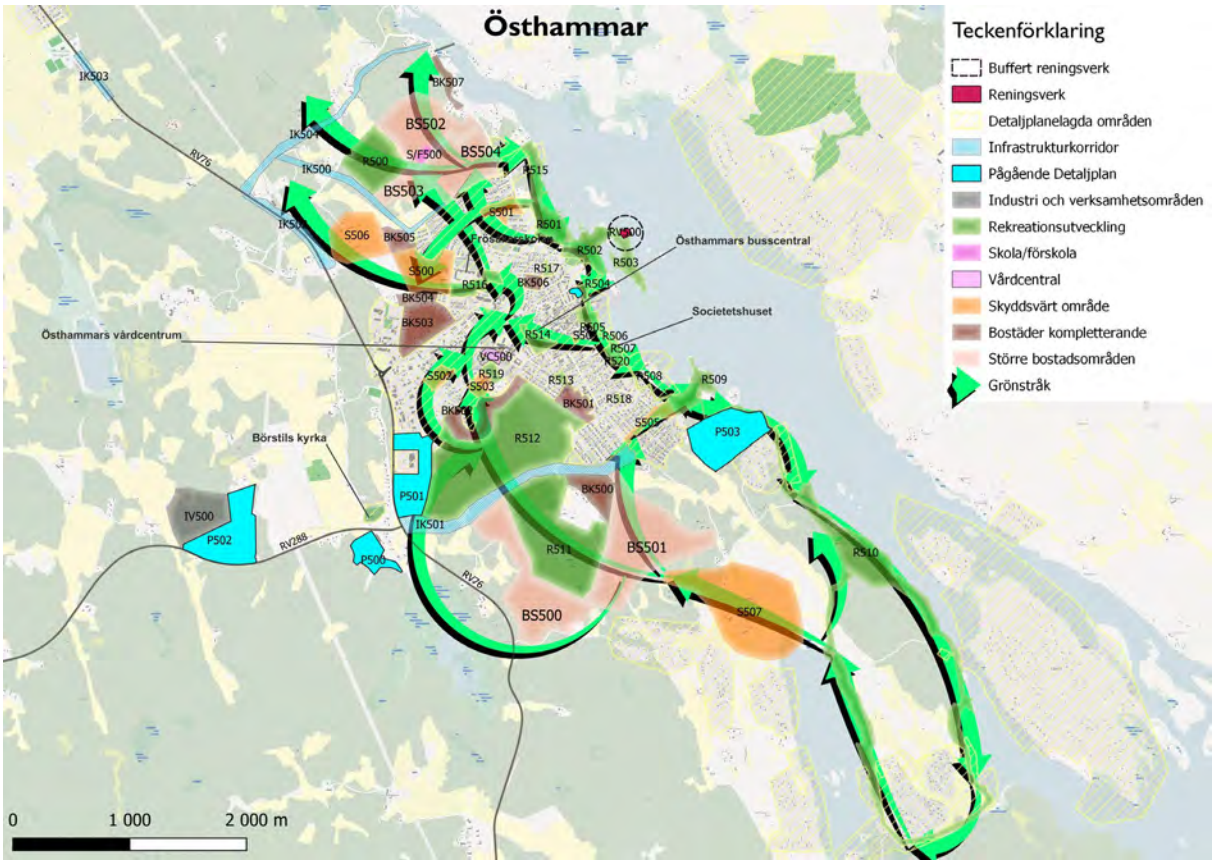
Östhammar
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Vårdcentral
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Grönstråk
Östhammars busscentral
Societetshuset
Östhammars vårdcentrum
Börstils kyrka
BS500
BS501
BS502
BS503
BS504
0
1 000
2 000 m

Stödsökt jordbruksmark i och runt tätorterna

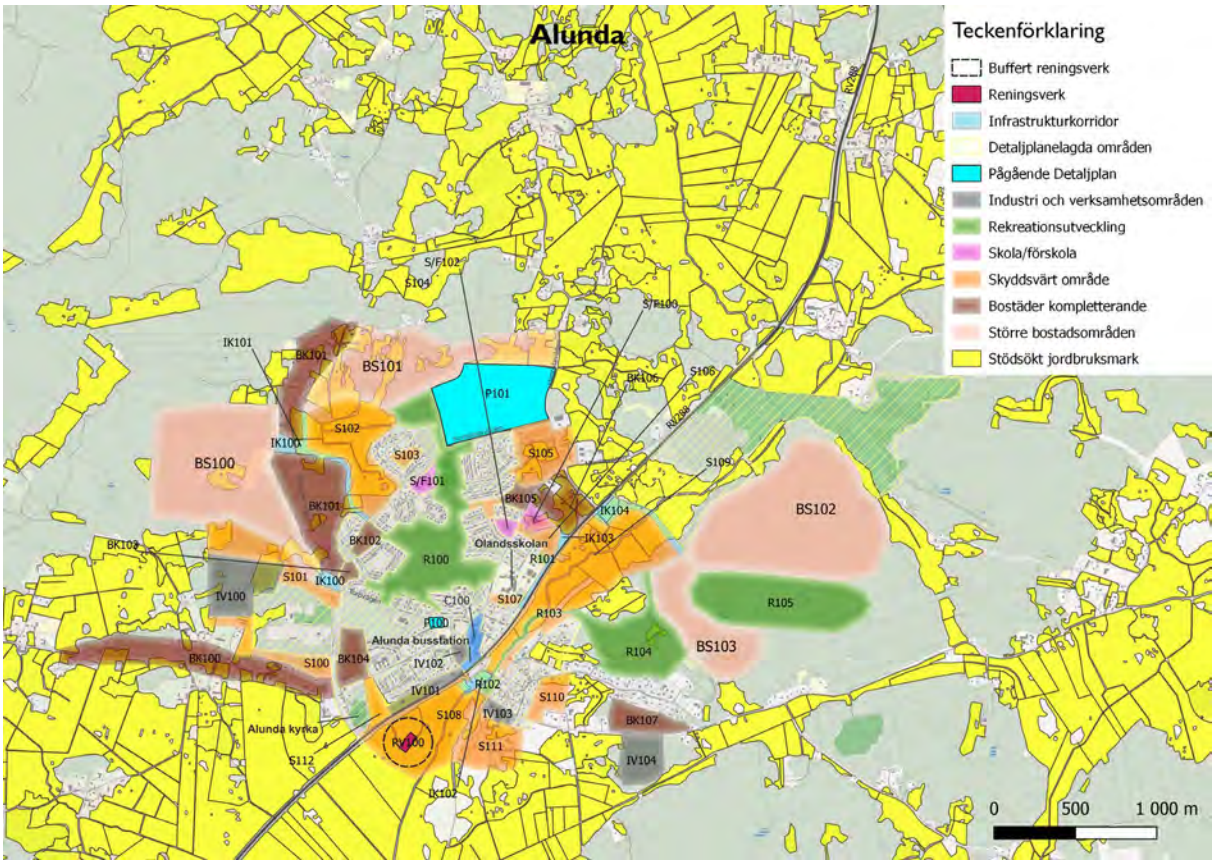

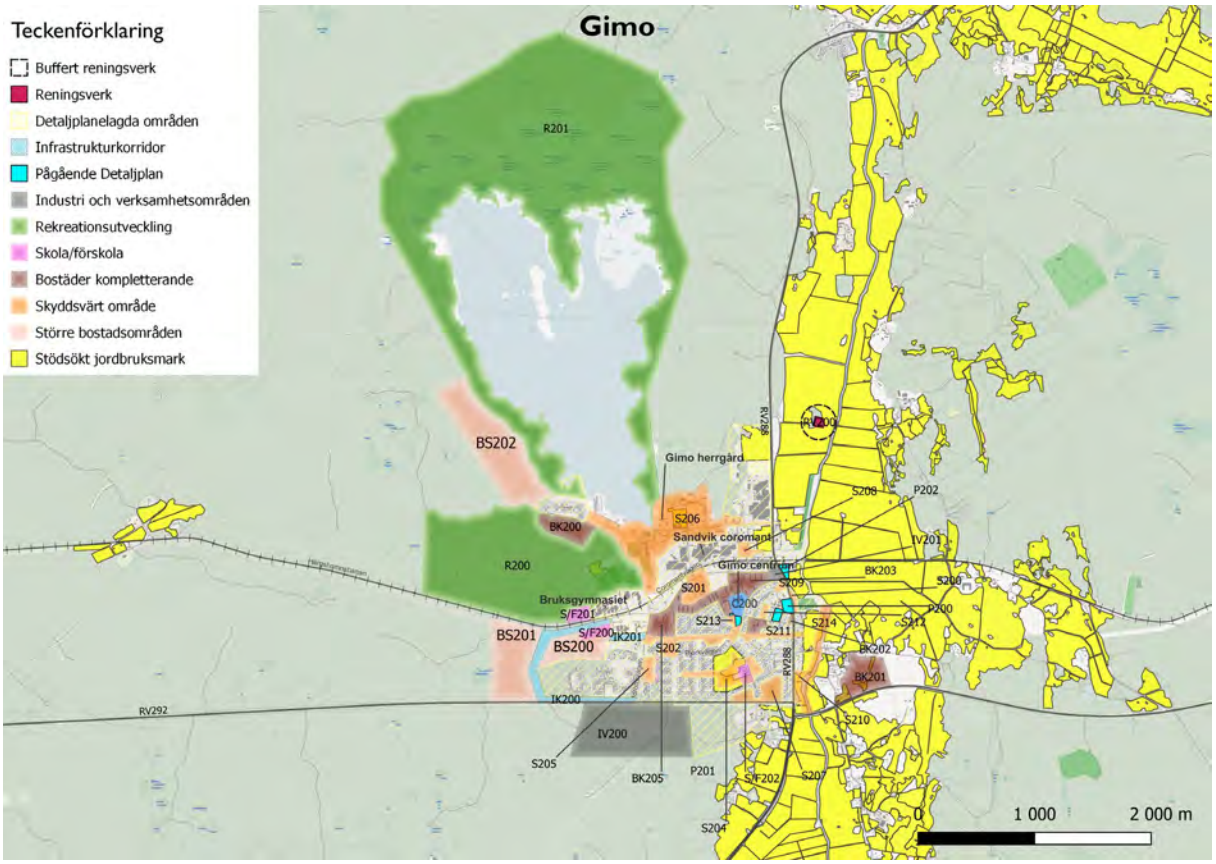

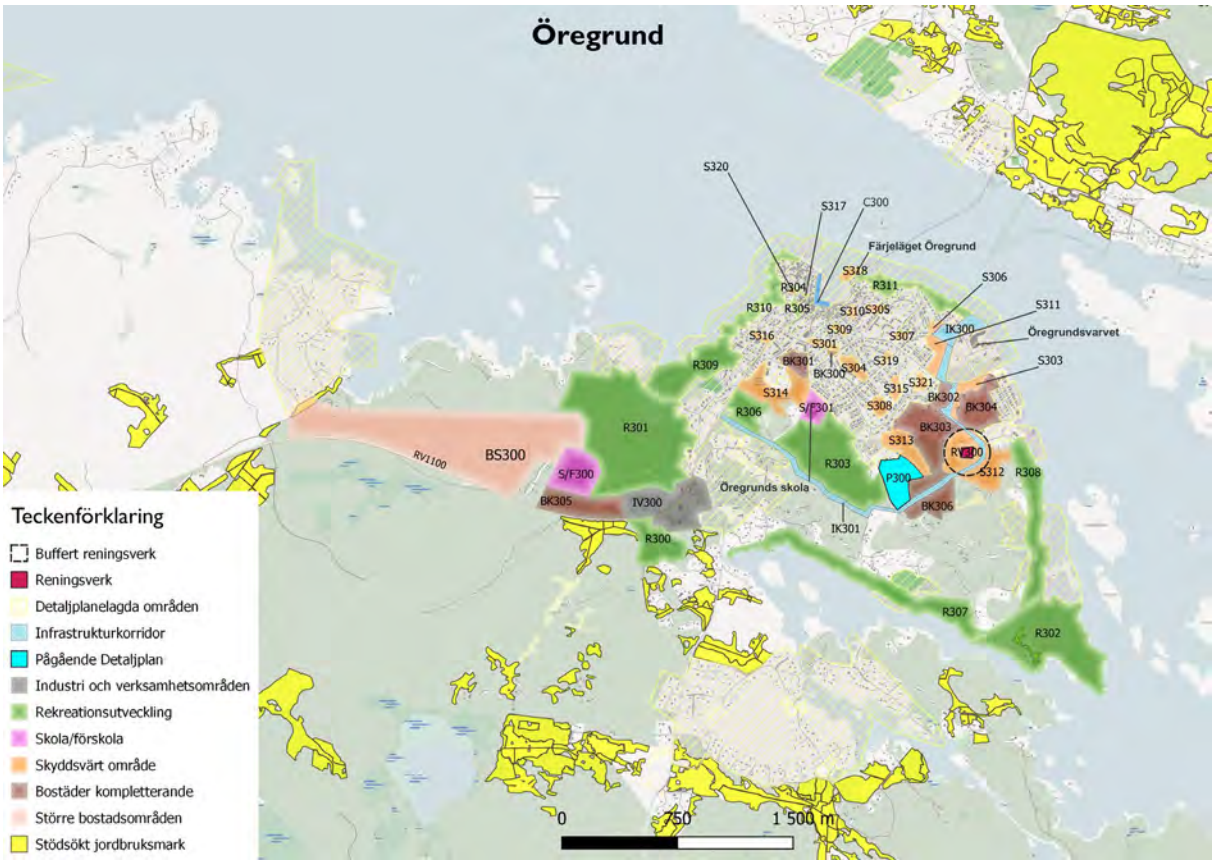
Öregrund
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Stödsökt jordbruksmark
Färjeläget Öregrund
Öregrundsvarvet
Öregrunds skola
BS300
0
750
1 500 m

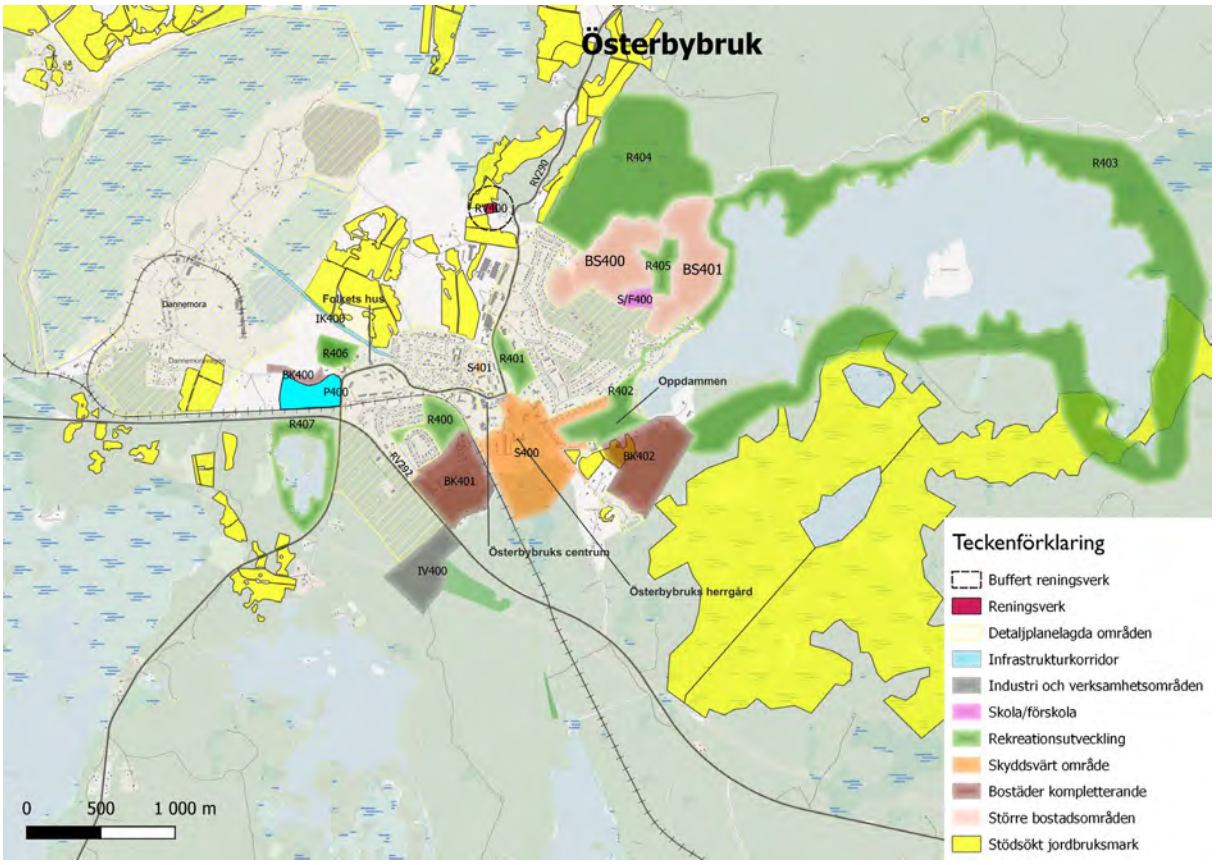
Österbybruk
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Industri och verksamhetsområden
Skola/förskola
Rekreationsutveckling
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
Stödsökt jordbruksmark
Folkets hus
Oppdammen
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
BS400
BS401
0
500
1 000 m

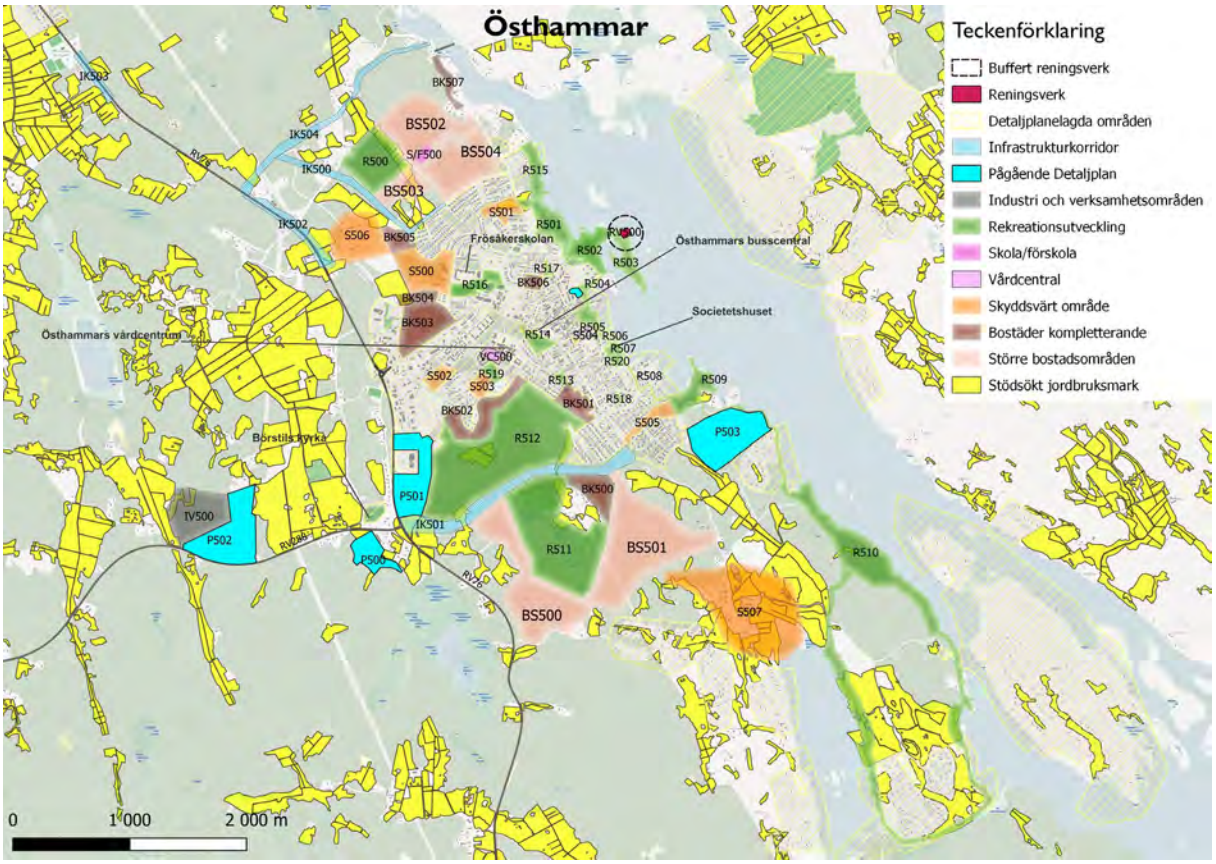

Kartunderlag hänsynskartor

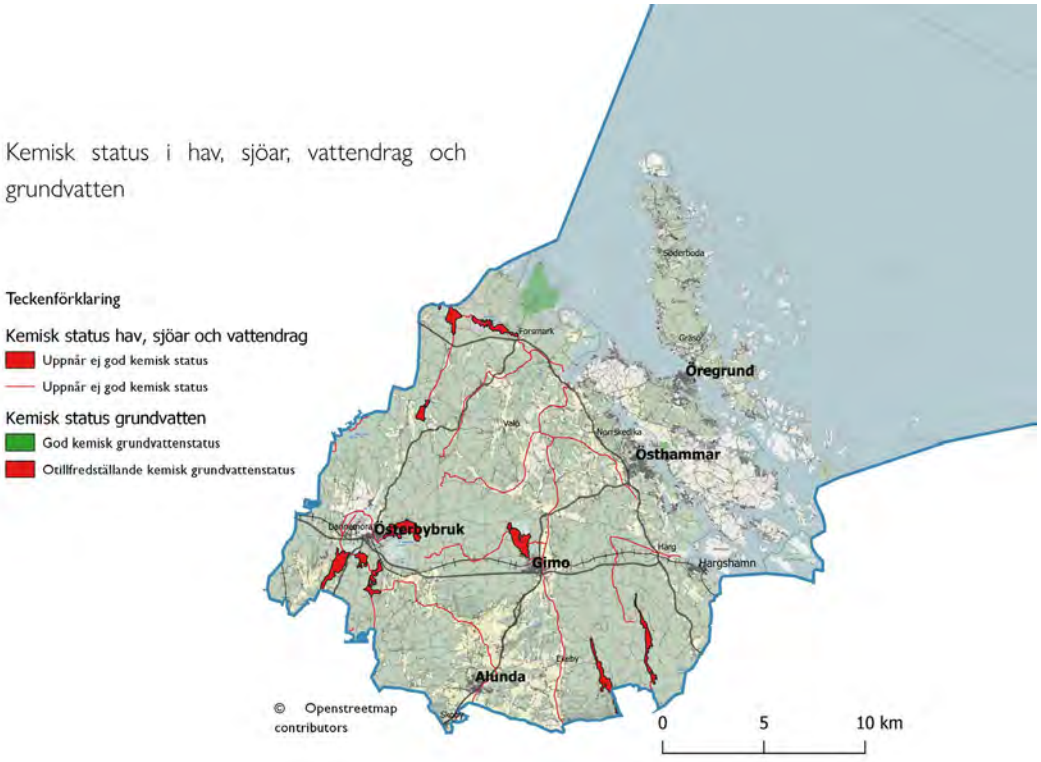

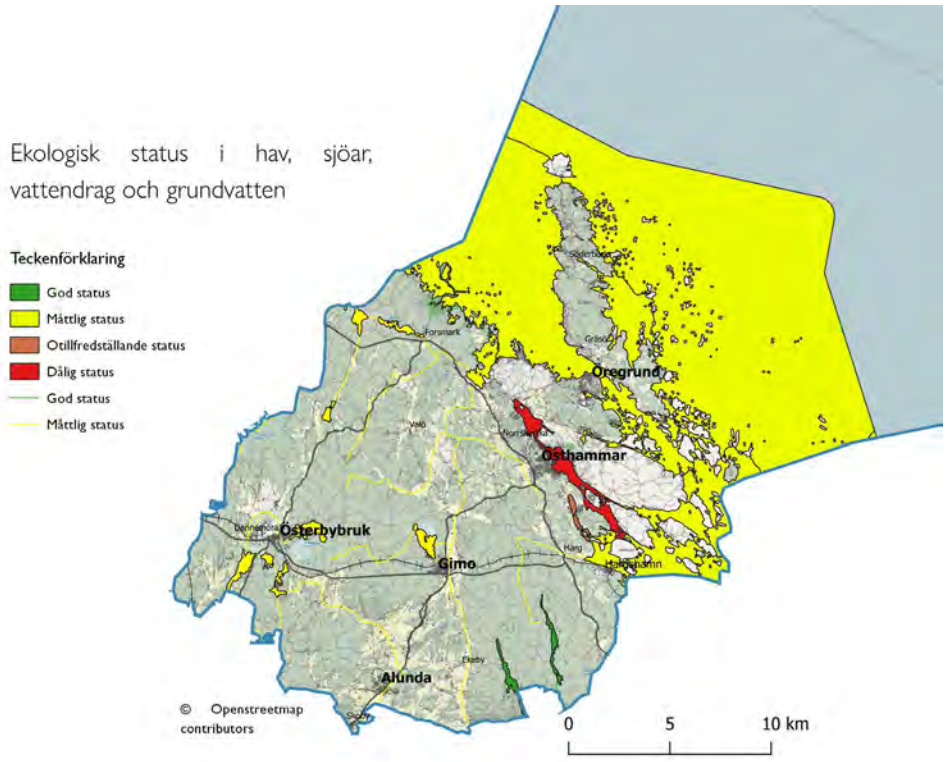
Ekologisk status i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten
Teckenförklaring
God status
Måttlig status
Otillfredställande status
Dålig status
God status
Måttlig status
Oregrund
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

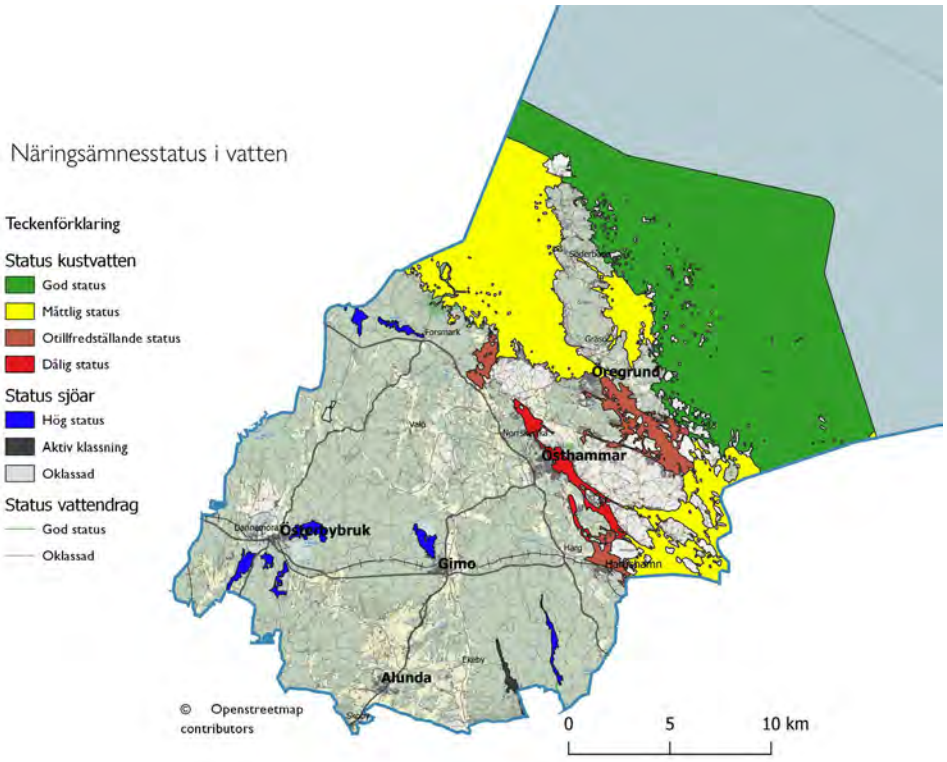
Näringsämnesstatus i vatten
Teckenförklaring
Status kustvatten
God status
Måttlig status
Otillfredställande status
Dålig status
Status sjöar
Hög status
Aktiv klassning
Oklassad
Status vattendrag
God status
Oklassad
Oregrund
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

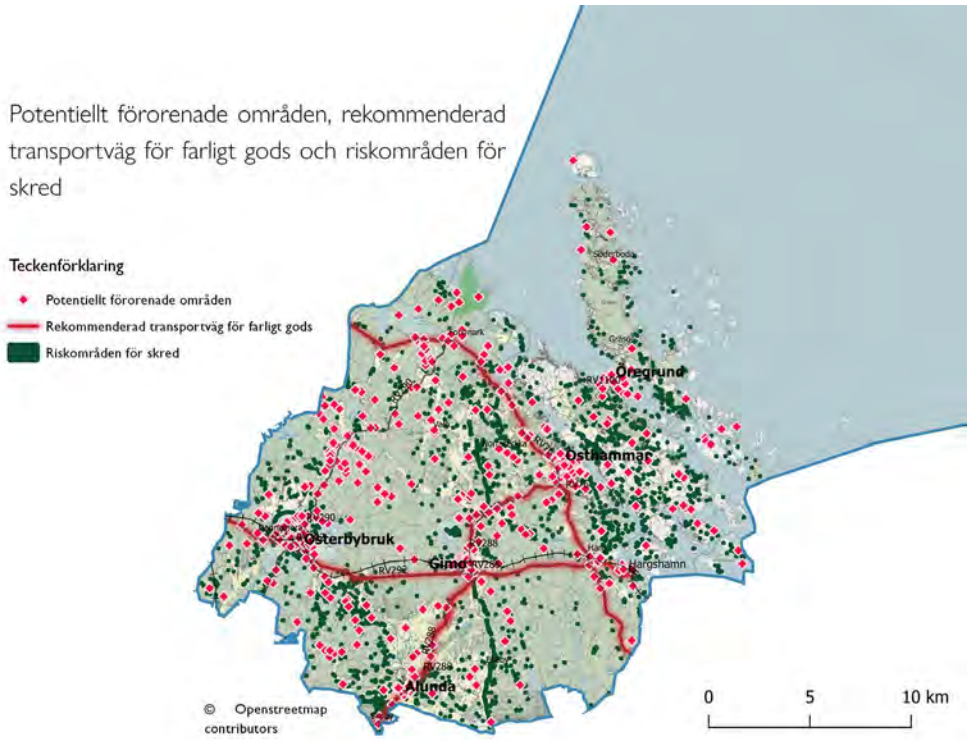
Potentiellt förorenade områden, rekommenderad transportväg för farligt gods och riskområden för skred
Teckenförklaring
Potentiellt förorenade områden
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Riskområden för skred
Söderboda
Gräsö
Öregrund
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
RV290
RV288
RV292
RV76
0
5
10 km
© Openstreetmap contributors

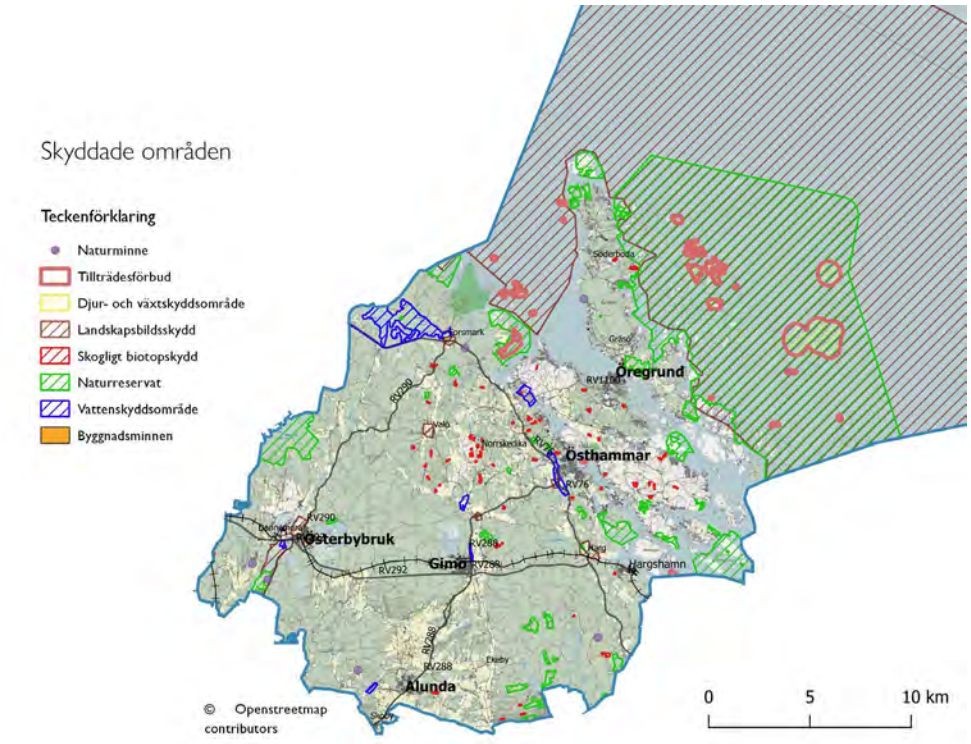
Skyddade områden
Teckenförklaring
Naturminne
Tillträdesförbud
Djur- och växtskyddsområde
Landskapsbildsskydd
Skogligt biotopskydd
Naturreservat
Vattenskyddsområde
Byggnadsminnen
Söderboda
Gräsö
Öregrund
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
RV290
RV288
RV292
RV76
0
5
10 km
© Openstreetmap contributors

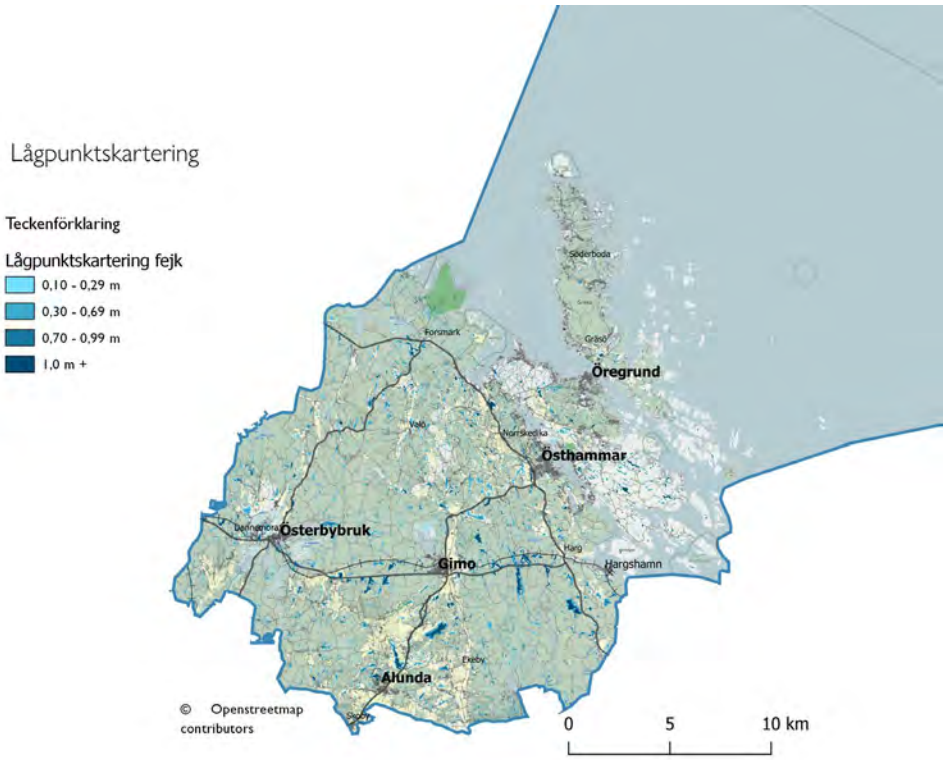
Lågpunktskartering
Teckenförklaring
Lågpunktskartering fejk
0,10 - 0,29 m
0,30 - 0,69 m
0,70 - 0,99 m
1,0 m +
Söderboda
Forsmark
Gräsö
Öregrund
Valö
Norrskedika
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Harg
Hargshamn
Ekeby
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

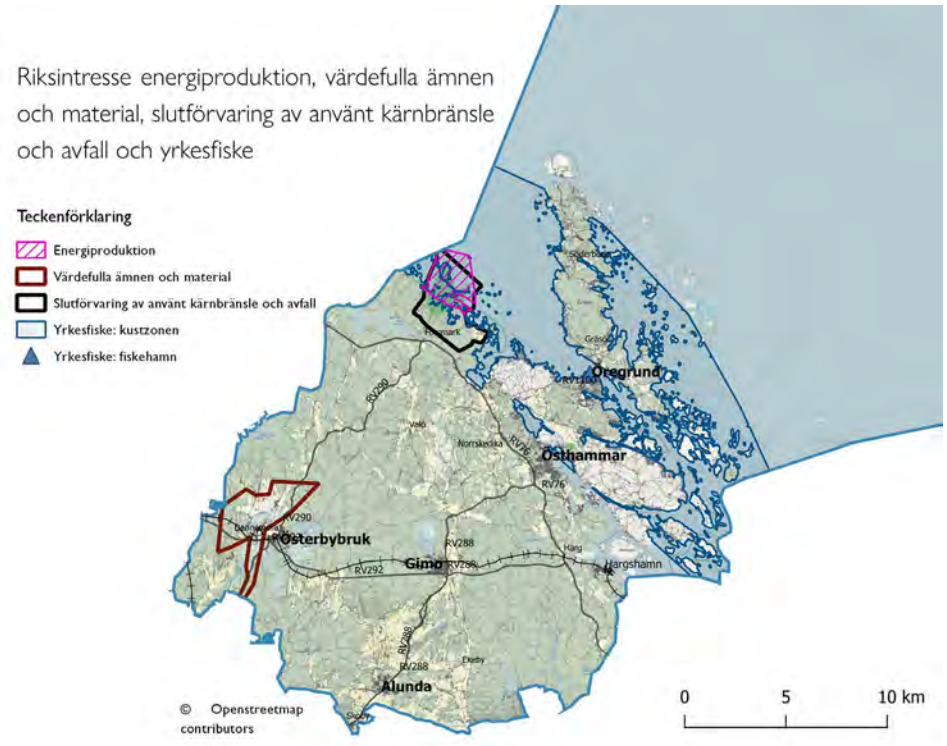
Riksintresse energiproduktion, värdefulla ämnen och material, slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall och yrkesfiske
Teckenförklaring
Energiproduktion
Värdefulla ämnen och material
Slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall
Yrkesfiske: kustzonen
Yrkesfiske: fiskehamn
Söderboda
Forsmark
Gräsö
Öregrund
RV290
Valö
Norrskedika
RV76
Östhammar
RV76
RV290
Österbybruk
RV288
Gimo
RV292
RV288
Harg
Hargshamn
RV288
Ekeby
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

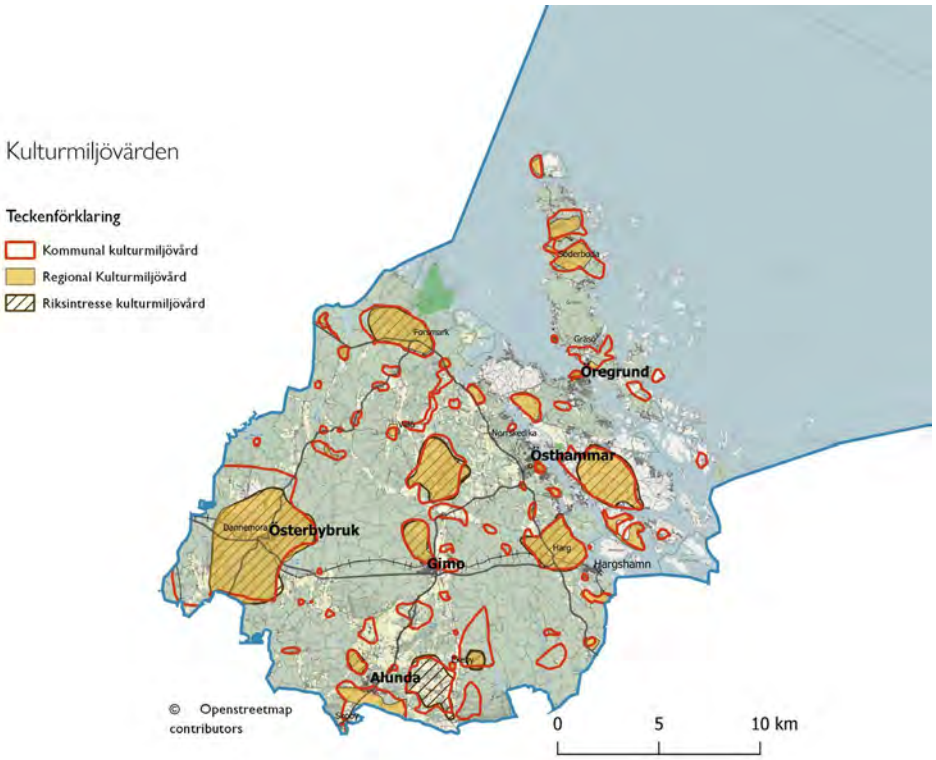
Kulturmiljövärden
Teckenförklaring
Kommunal kulturmiljövård
Regional Kulturmiljövård
Riksintresse kulturmiljövård
Örnsköldsvik
Kramfors
Sollefteå
Örnsköldsvik
Örnsköldsvik
Örnsköldsvik

Riksintresse friluftsliv och kulturmiljövård
Teckenförklaring
Riksintresse friluftsliv
Riksintresse kulturmiljövård
Öregrund
Osthammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
RV290
RV76
RV288
RV292
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

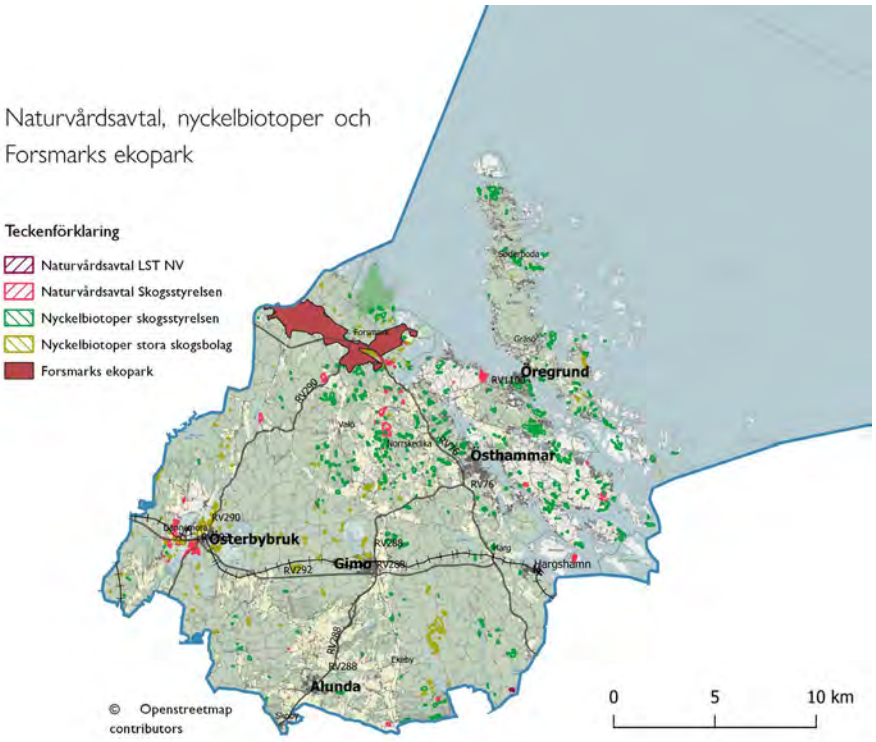
Naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och Forsmarks ekopark
Teckenförklaring
Naturvårdsavtal LST NV
Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
Nyckelbiotoper stora skogsbolag
Forsmarks ekopark
Öregrund
Osthammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
RV290
RV76
RV288
RV292
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

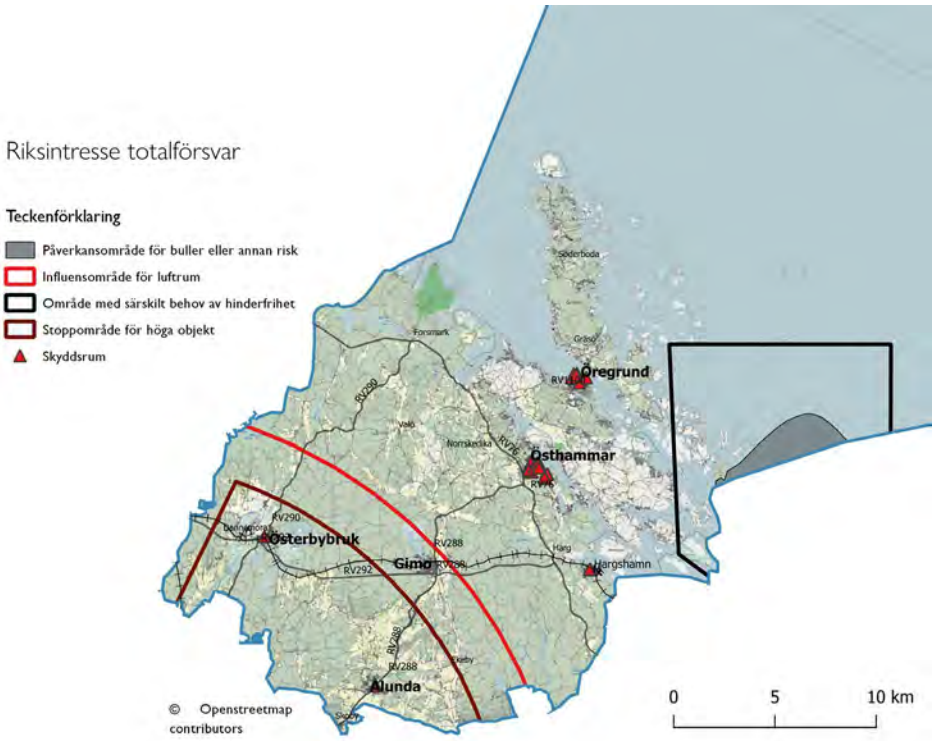
Riksintresse totalförsvar
Teckenförklaring
Påverkansområde för buller eller annan risk
Influensområde för luftrum
Område med särskilt behov av hinderfrihet
Stoppområde för höga objekt
Skyddsrum
Öregrund
Osthammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

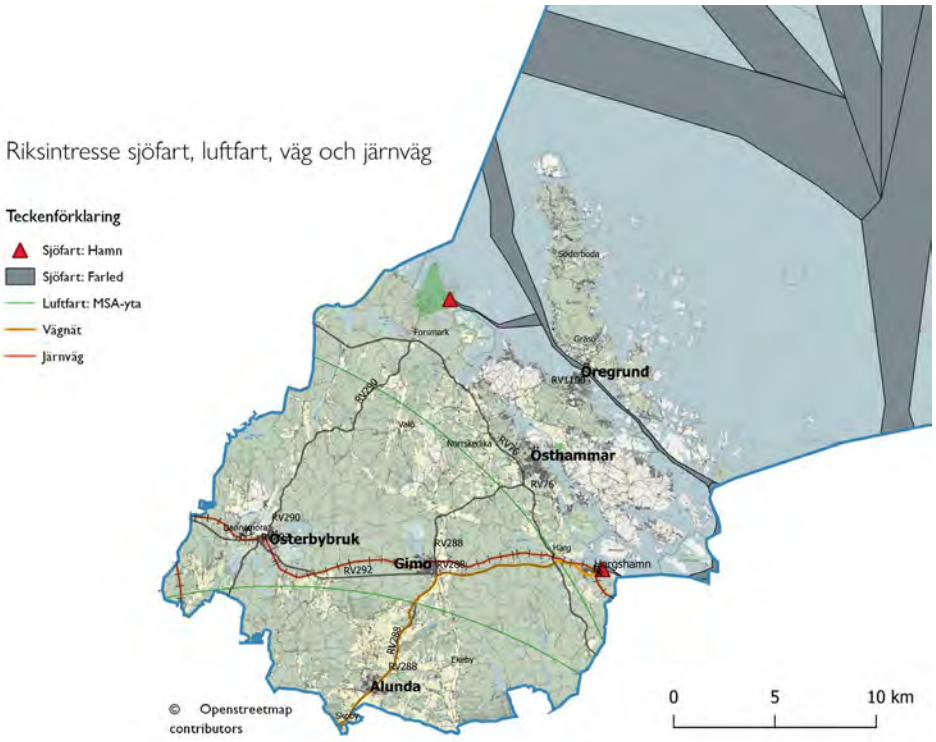
Riksintresse sjöfart, luftfart, väg och järnväg
Teckenförklaring
Sjöfart: Hamn
Sjöfart: Farled
Luftfart: MSA-yta
Vägnät
Järnväg
Öregrund
Osthammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

Trafik och kommunikationer
Teckenförklaring
Större kollektivtrafikstråk
Större vägar/Riksvägar
Mindre vägar kommunalt/enskilt
Järnväg
Söderboda
Forsmark
Gräsö
Öregrund
Norrskedika
Östhammar
Österbybruk
Gimo
Hargshamn
Alunda
Skebo
© Openstreetmap contributors
0
5
10 km

Geologiska förutsättningar riskområden för skred

Teckenförklaring jordarter

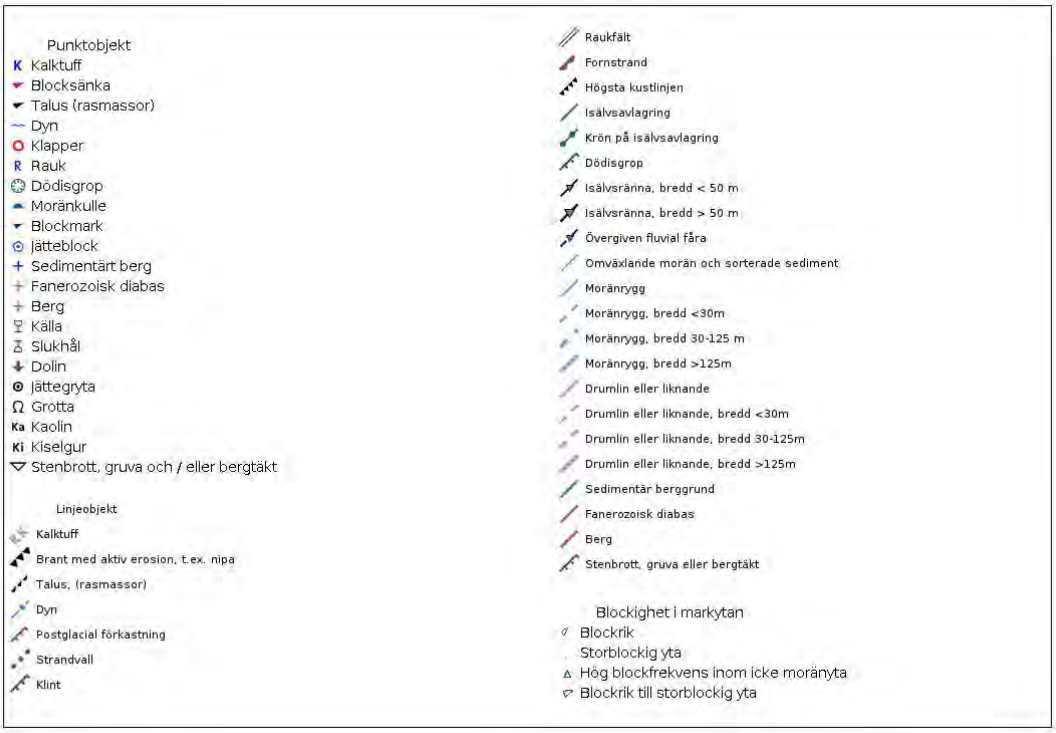

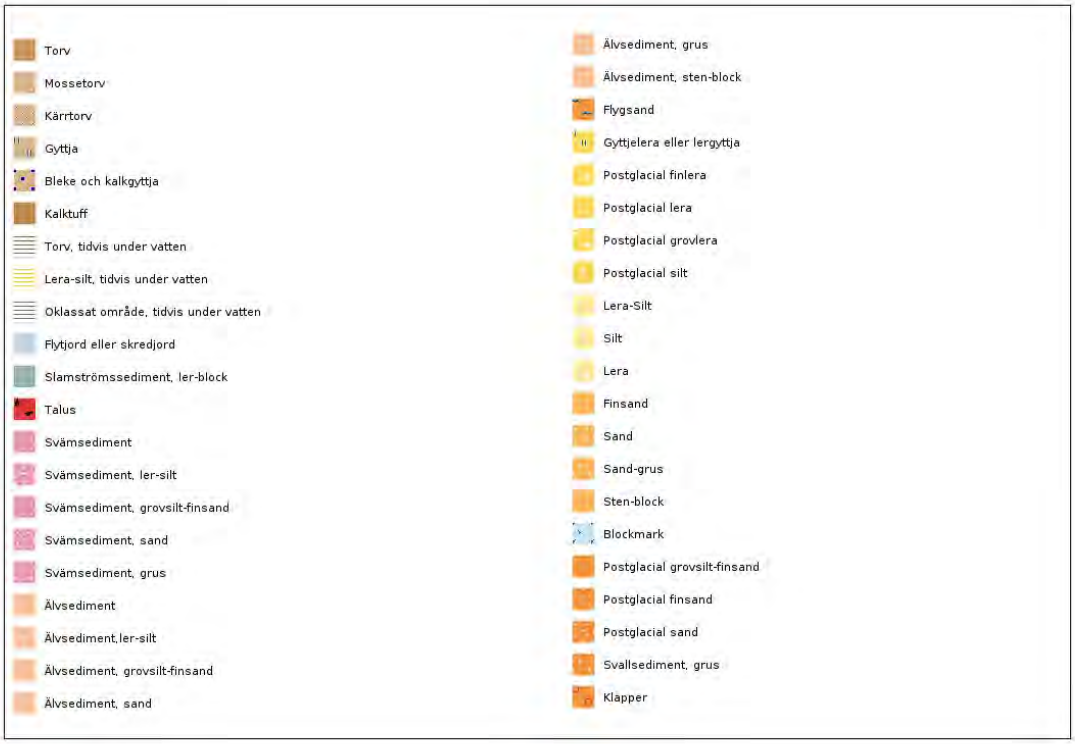

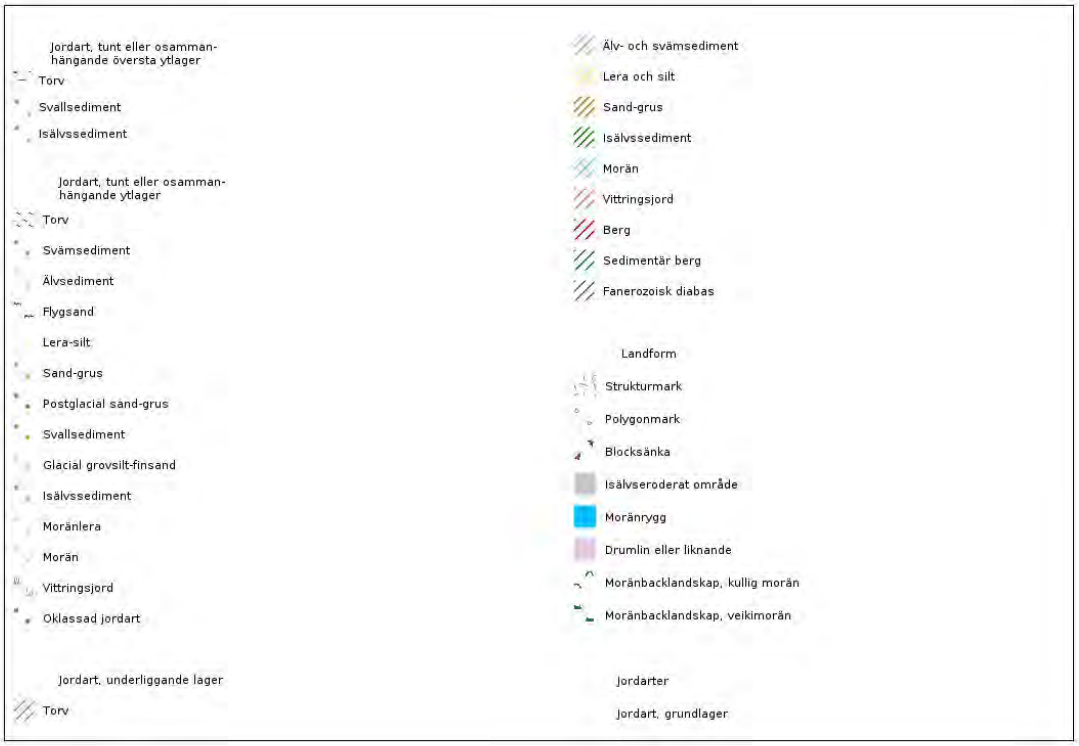
Jordart, tunt eller osammanhängande översta ytlager
Torv
Svallsediment
Isälvssediment
Jordart, tunt eller osammanhängande ytlager
Torv
Svämsediment
Älvsediment
Flygsand
Lera-silt
Sand-grus
Postglacial sand-grus
Svallsediment
Glacial grovsilt-finsand
Isälvssediment
Moränlera
Morän
Vittringsjord
Oklassad jordart
Jordart, underliggande lager
Torv
Älv- och svämsediment
Lera och silt
Sand-grus
Isälvssediment
Morän
Vittringsjord
Berg
Sedimentär berg
Fanerozoisk diabas
Landform
Strukturmark
Polygonmark
Blocksänka
Isälvseroderat område
Moränrygg
Drumlin eller liknande
Moränbacklandskap, kullig morän
Moränbacklandskap, veikimorän
Jordarter
Jordart, grundlager

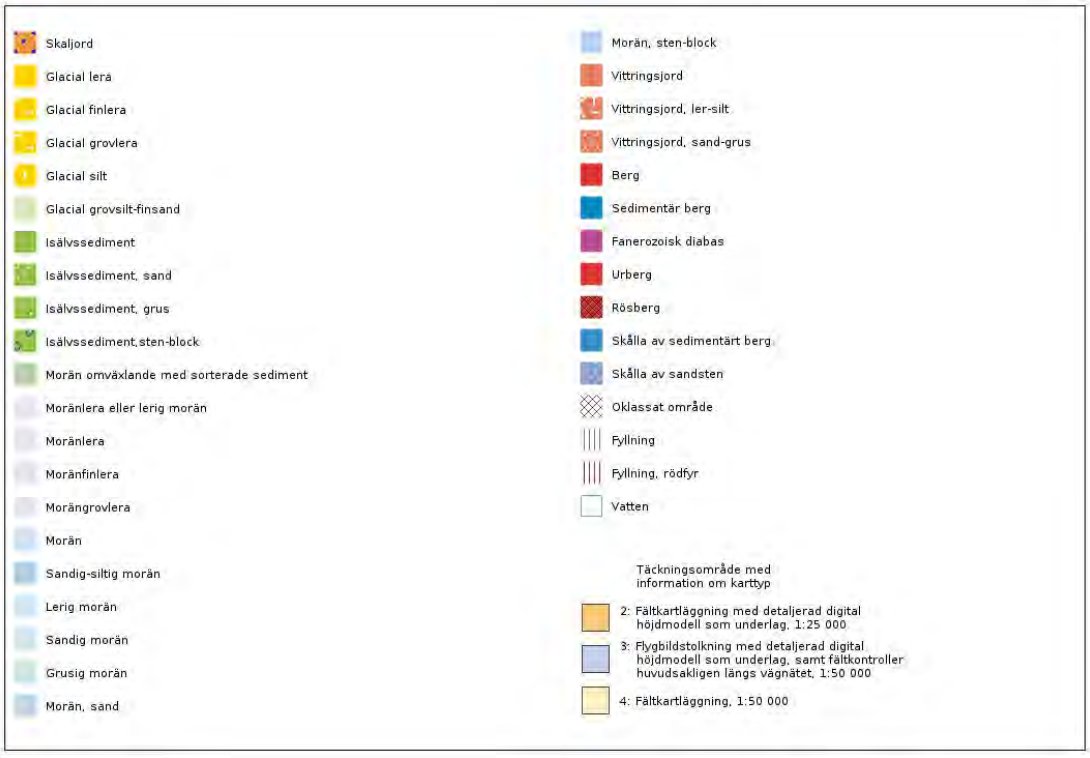
Skaljord
Glacial lera
Glacial finlera
Glacial grovlera
Glacial silt
Glacial grovsilt-finsand
Isälvssediment
Isälvssediment, sand
Isälvssediment, grus
Isälvssediment,sten-block
Morän omväxlande med sorterade sediment
Moränlera eller lerig morän
Moränlera
Moränfinlera
Morängrovlera
Morän
Sandig-siltig morän
Lerig morän
Sandig morän
Grusig morän
Morän, sand
Morän, sten-block
Vittringsjord
Vittringsjord, ler-silt
Vittringsjord, sand-grus
Berg
Sedimentär berg
Fanerozoisk diabas
Urberg
Rösberg
Skålla av sedimentärt berg
Skålla av sandsten
Oklassat område
Fyllning
Fyllning, rödfyr
Vatten
Täckningsområde med information om karttyp
2: Fältkartläggning med detaljerad digital höjdmodell som underlag, 1:25 000
3: Flygbildstolkning med detaljerad digital höjdmodell som underlag, samt fältkontroller huvudsakligen längs vägnätet, 1:50 000
4: Fältkartläggning, 1:50 000

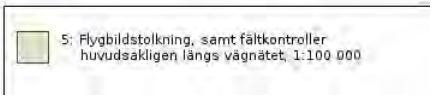
5: Flygbildstolkning, samt fältkontroller huvudsakligen längs vägnätet, 1:100 000

BS 100 – Tallbacken

BS 102 – Lövhagen

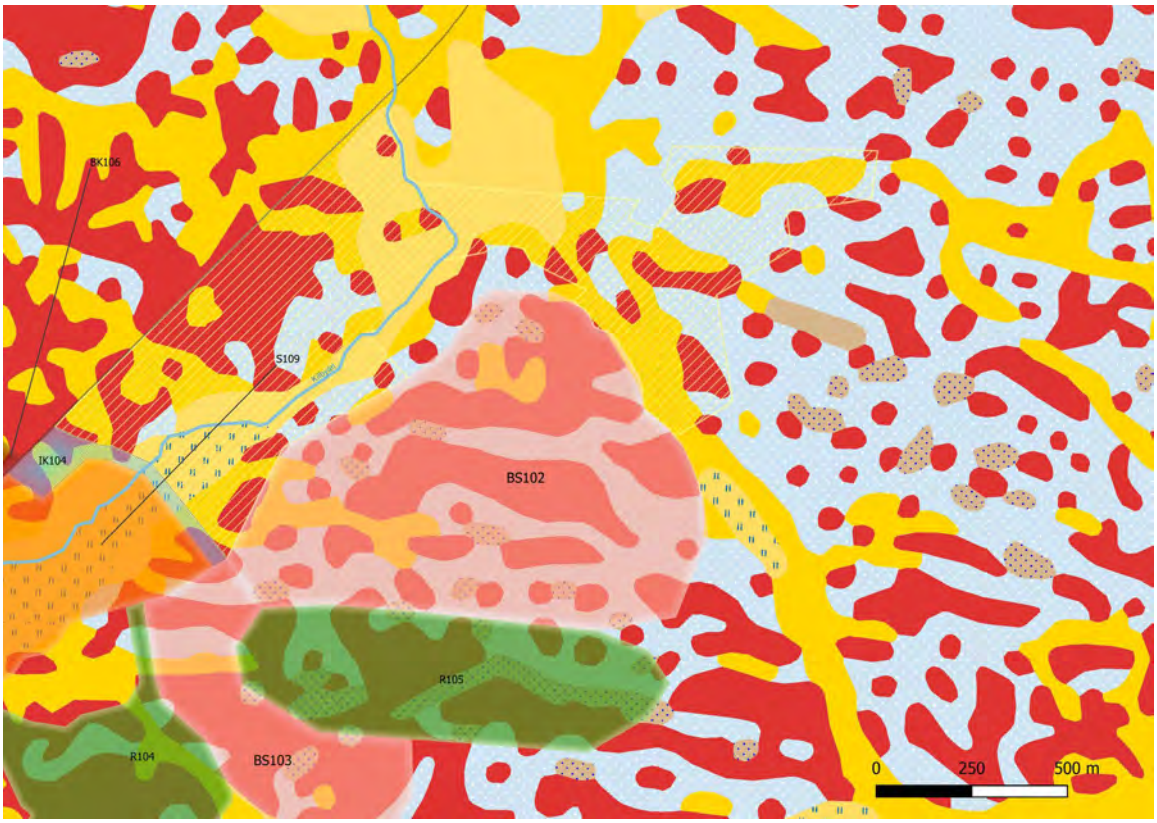

BK 100 – Klev

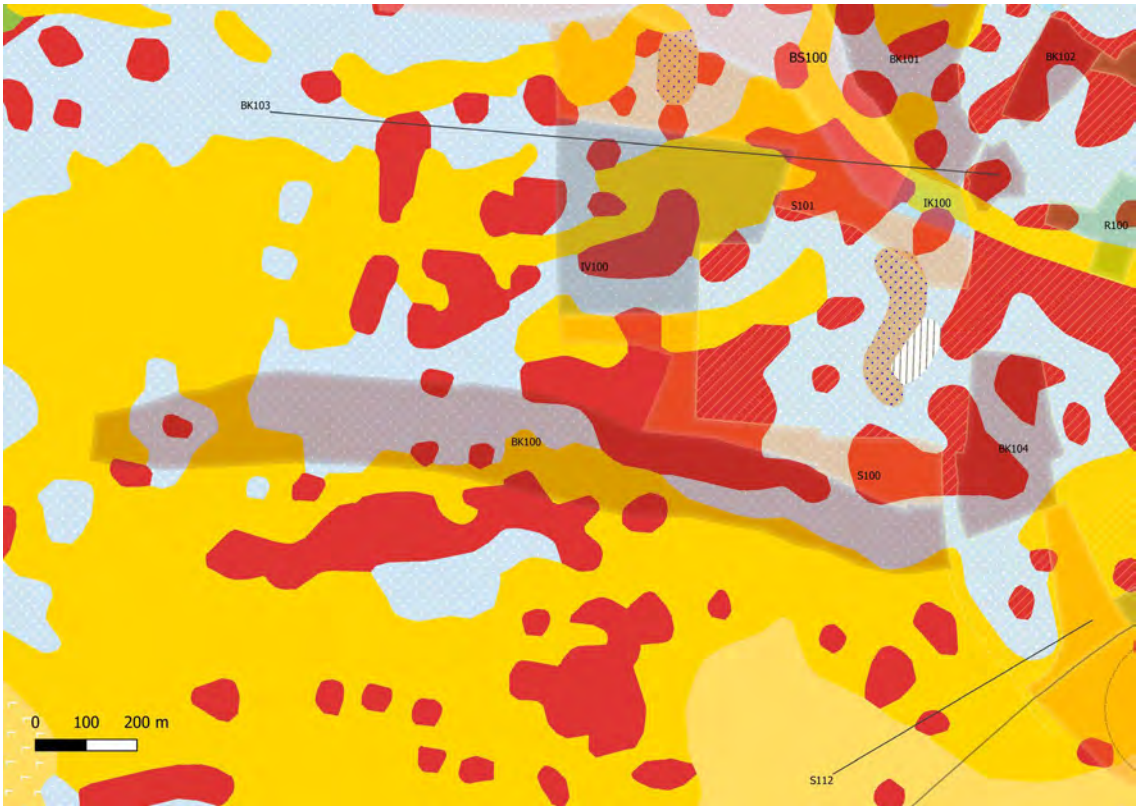

IV 101 - Kyrkvägens verksamhetsområde och IK 102 - Alunda pendlarparkering

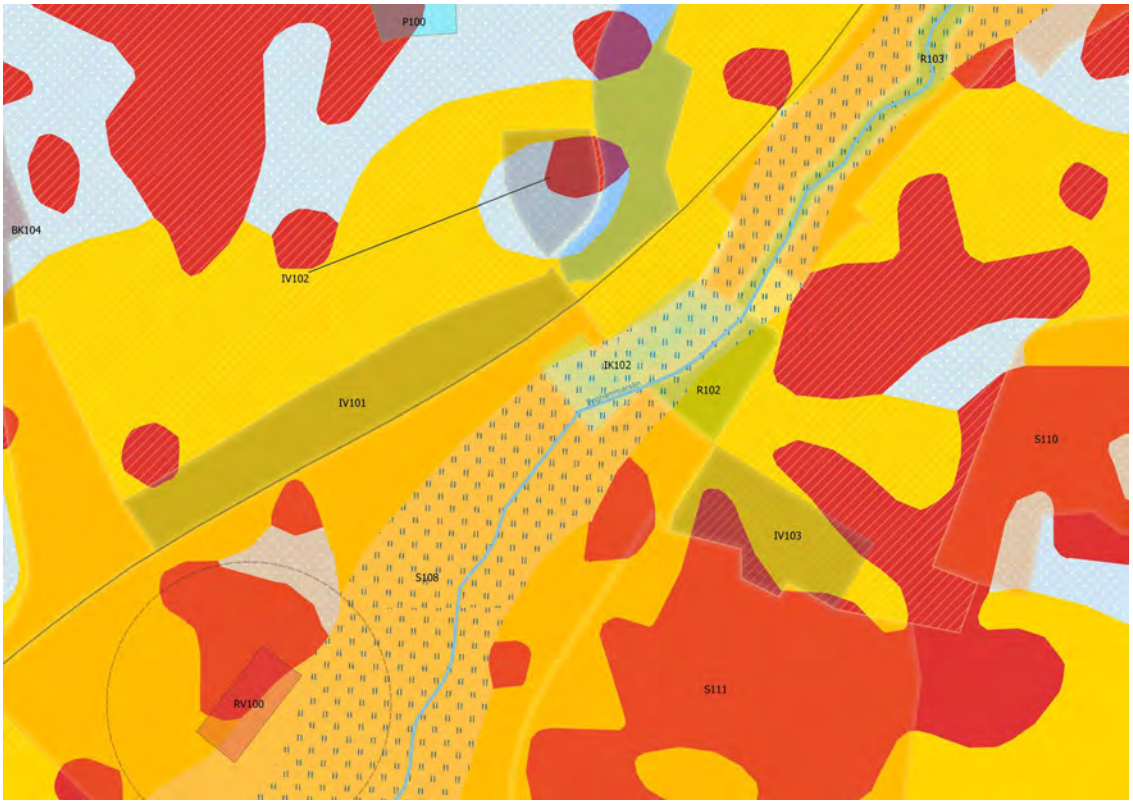

IK 103 - GC-väg olandsskolan

R 100 – Alunda rekreationsområde

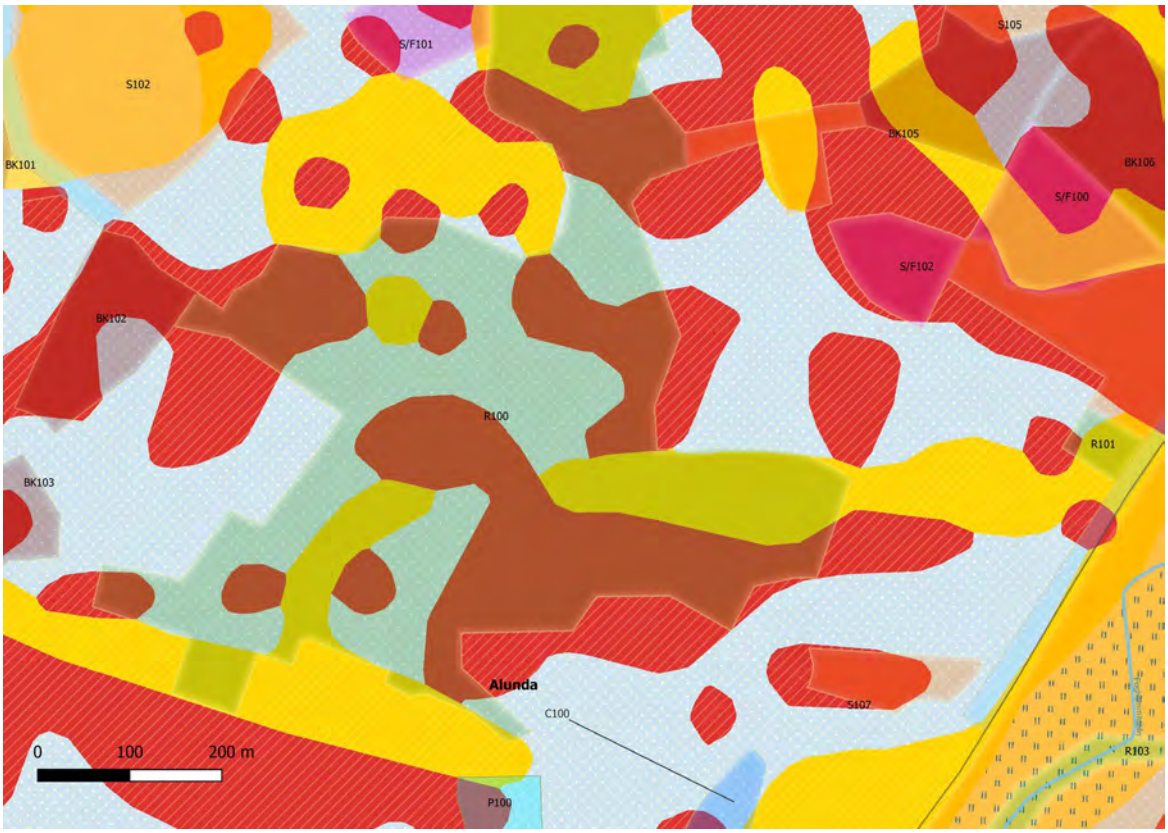

R 102 – Åparken

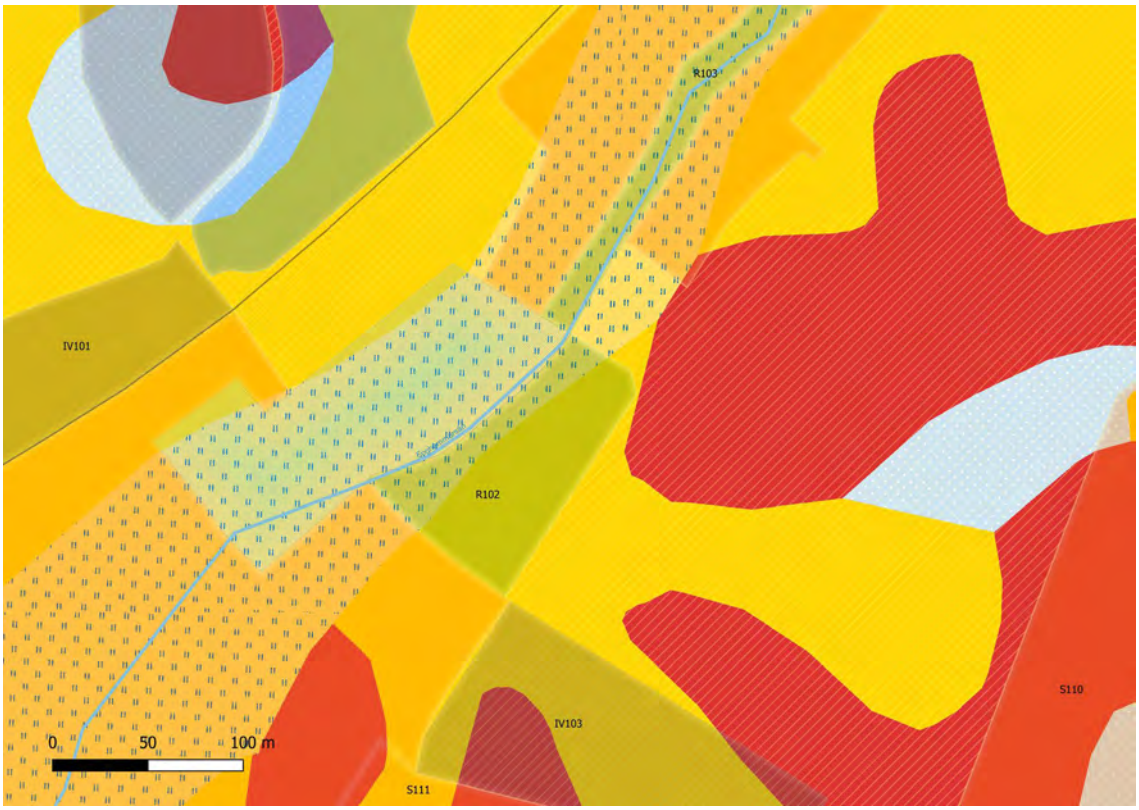

BK 304 - Apelgården

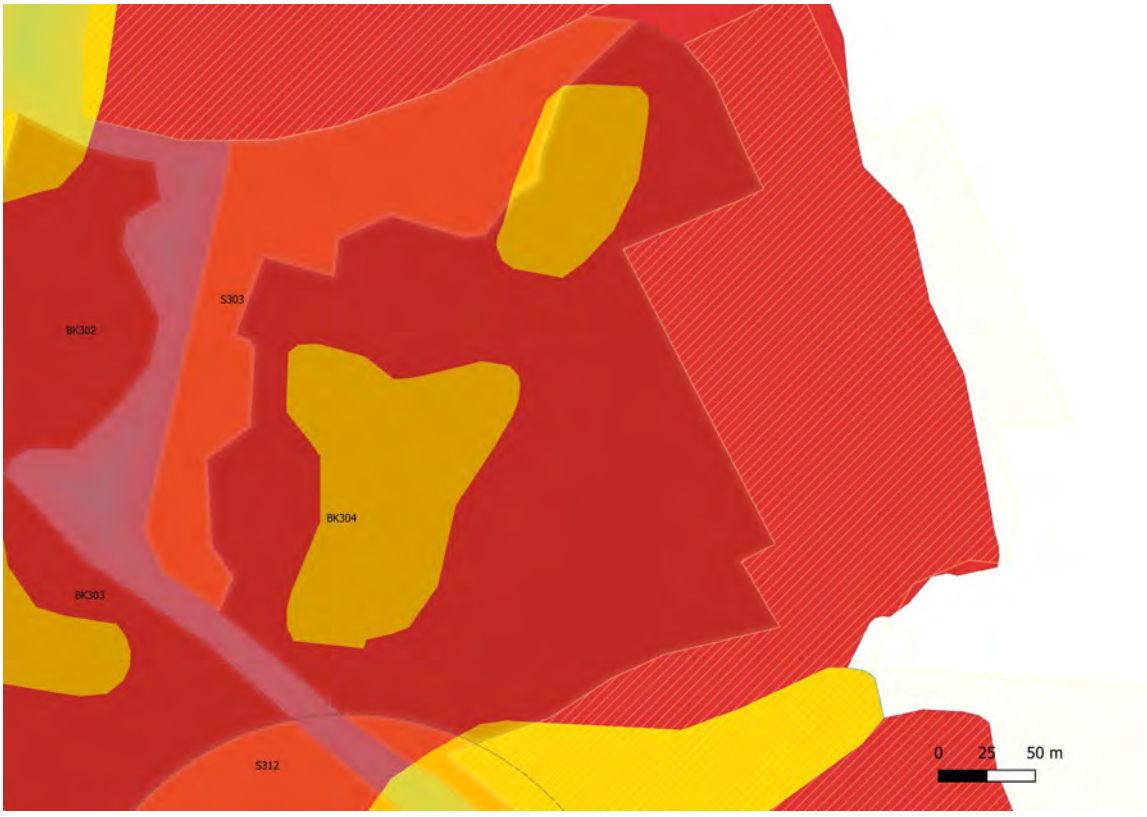

BS 401 – Klockarbacken 2

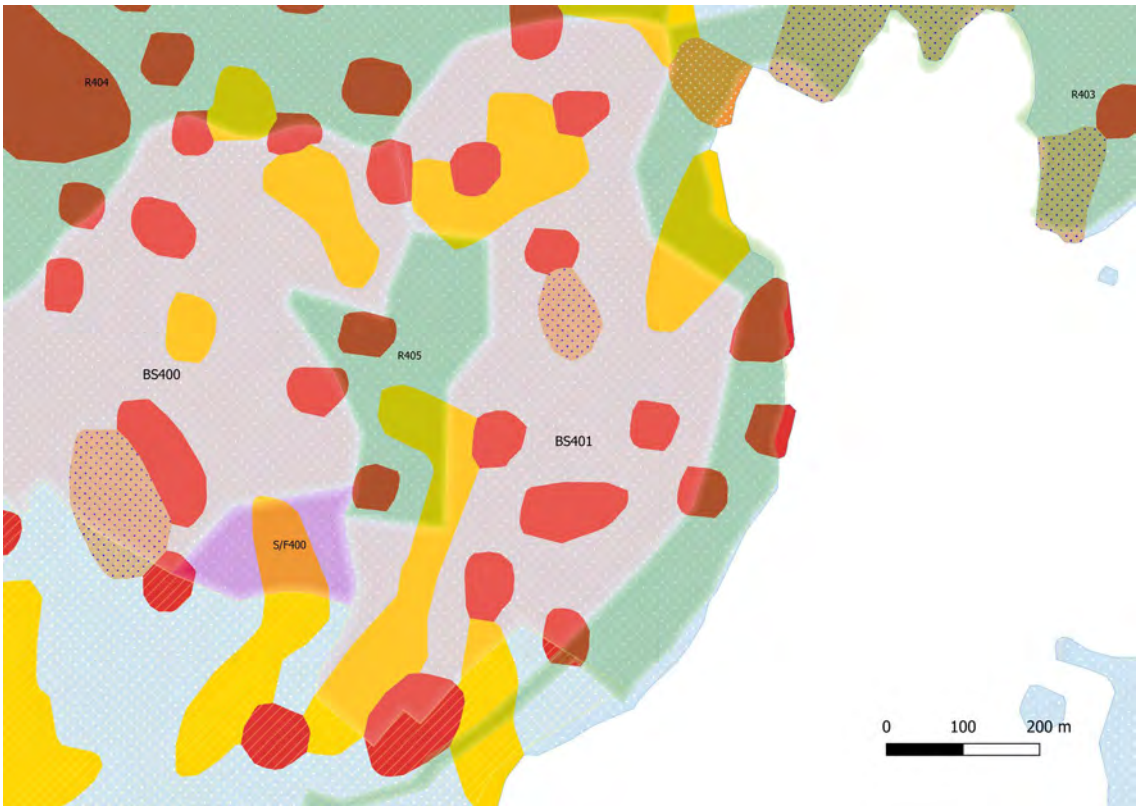

BS 501 – Kanikebol 2 och R 511 – Kanikebolssjön

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Samrådsredogörelse

Översiktsplan 2023 - Med sikte på 2040

Samrådsredogörelse
Östhammars kommun

Innehåll

Samrådsredogörelse Östhammars kommun 4
Läshänvisning 4
Bakgrund 4
Samrådsprocessen 5
Deltagande 5
Sammanfattning av synpunkter 5
Myndigheter 7
Sjöfartsverket 9
Trafikverket 10
Svenska Kraftnät 12
Uppsala Brandförsvar 13
Politiska partier 14
Centerpartiet i Östhammar kommun 14
Arbetarpartiet Socialdemokraterna 21
Sverigedemokraterna 22
Lokalpartiet BoA 26
Organisationer, föreningar m.m. 29
Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör 29
Utvecklingsgruppen för Söderön, Tvärnö och Raggarö 30
Nedre Olandsåns vattenavledningsföretag av 1958 33
LRF:s kommungrupp Östhammar 33
Öregrunds IK 40
Gräsö Skärgårdsråd 41
Gräsö Södra Skärgårdsintresseförening 42
Hela Sverige skall leva 45
Föreningen Natur och Kultur i Dannemorabygden 47
Stockholms Handelskammare 50
Naturskyddsföreningen Östhammar 54
Österbybruks Utvecklingsgrupp 57
Företag 64
Östhammar Vatten 64

Upplandsmuseet 65
Forsmarks Kraftgrupp AB 66
Kommuner och regioner 66
Region Uppsala 66
Norrtälje Kommun 69
Privatpersoner 71
Bilaga 1: Samrådsredogörelse Länsstyrelsen Uppsala synpunkter 105
Bilaga 2: BK508 Kvarteret Societeten, IK300 Alternativt färjeläge & IK301 Trafikstråk färjeläget 132

Samrådsredogörelse Östhammars kommun

Läshänvisning

I Samrådsredogörelsen redogörs det för hur samrådsprocessen och bakgrundsinformation. Det finns en kortare sammanfattning av de större inkomna synpunkterna samt punktlista över de större synpunkter som kommunen kunnat tillgodose eller inte. Därefter följer samtliga inkomna yttrande tillsammans med kommunens kommentarer.
Länsstyrelsens yttrande finns i sin helhet i Bilaga 1 tillsammans med kommunens kommentarer. I Bilaga 2 är synpunkter på BK508 - Kvarteret Societeten, IK300 - Alternativt färjeläge och IK301 - Trafikstråk färjeläget samlande med kommentar från kommunen.
Granskningshandlingarna består av:

- Planförslag, granskningshandling - Översiktsplan 2023
- Samrådsredogörelse
  - Bilaga 1 Länsstyrelsens yttrande
  - Bilaga 2 BK508 - Kvarteret Societeten Östhammar, IK300 - Alternativt färjeläge och IK301 - Trafikstråk färjeläget

Bakgrund

Enligt Plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Planen är ett viktigt måldokument som ska vara både strategisk och vägledande i kommunens planering av mark- och vattenområden. Det är den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön som är i centrum.

Arbetet med den kommuntäckande översiktsplanen för Östhammars kommun påbörjades våren 2019 då en aktualitetsförklaring av då gällande översiktsplan från 2016 genomfördes. Kommunfullmäktige i Östhammar kommun beslutade den 8e februari 2022 att översiktsplanen skulle gå ut på samråd 14 februari till och med 18 april 2022. Samrådet förlängdes till den 12 maj efter att information inkommit i slutet av samrådstiden att mailadress för inlämning av yttrande på kommunens hemsida varit felstavad.
Samrådsförslaget bestod av följande handlingar:

- Samrådsförslag för Översiktsplan 2023
- Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning
- Bilaga 2 Vägledningar för delområden
- Bilaga 3 Kartunderlag för planering

Samrådstiden för förslaget gav möjlighet till att lämna synpunkter på innehållet och ställa frågor för kommuninvånare, intresseorganisationer, föreningar, företag, partipolitiska grupper, myndigheter och grannkommuner.

Samrådsprocessen

Samråd är en del av processen med att ta fram en ny översiktsplan där syftet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Processen är lagstadgad genom Plan- och bygglagen 3 kapitel 7-26 §. Samrådshandlingen för översiktsplanen har funnits till hands för kommuninvånare, intresseorganisationer, föreningar, företag, partipolitiska grupper, myndigheter och grannkommuner. Samrådsförslaget med tillhörande bilagor fanns under samrådstiden tillgängligt på bibliotek i samtliga serviceorter, kommunhuset i Östhammar samt på kommunens hemsida där det även funnits uppgifter om hur det gick att lämna synpunkter. Vid förfrågan har exemplar även skickats med post till de som efterfrågat.

Samrådsmöten för kommunens översiktsplan hölls i serviceorterna Alunda, Gimo, Österbybruk, Öregrund och Östhammar där det fanns möjlighet att prata med kommunens tjänstemän och politiker. Det fanns även möjlighet att delta på ett digitalt samrådsmöte. Information om samrådstid, handlingar och hur man lämnar synpunkter har funnits tillgängligt på kommunens hemsida, bibliotek i samtliga serviceorter samt kommunhuset. Totalt hölls sex samrådsmöten.

Deltagande

Samrådsmötena och möjligheten till att lämna yttranden och synpunkter har resulterat i 145 stycken synpunkter från privatpersoner. Flertalet av synpunkterna inlämnade från privatpersoner är undertecknade av mer än en person.
Från myndigheteter, politiska partier, organisationer med flera har 25 yttranden inkommit. Det har varit ett brett deltagande med bra uppslutning på samrådsmötena i de olika serviceorterna.

Östhammars kommun vill rikta ett stort tack till alla, såväl kommuninvånare, intresseorganisationer, föreningar, företag, partipolitiska grupper, myndigheter och grannkommuner för värdefulla synpunkter, tankar och kommentarer under hela samrådsperioden som bidragit till att göra Översiktsplan 2023 för Östhammars kommun ännu bättre.

Sammanfattning av synpunkter

Samrådet har visat att det i stort finns ett stöd för översiktsplanens utformning och det övergripande innehållet. Många synpunkter har dock framförts som föranleder tillägg/ändringar i de olika delarna av materialet.

Samrådsyttrandena speglar en samsyn kring de utmaningar som Östhammar står inför – nämligen en praktisk utbyggnad av Vatten och Avlopp, en hållbar förtätning av våra serviceorter, utvecklingen på landsbygd och i skärgård samt utbyggnaden av kommunens gång- och cykelvägar. Ytterligare en utmaning kommunen står inför är tillgången till strategiskt viktiga dokument för den fortsatta planeringen vilket har uppmärksammats i arbetet med översiktsplanen.

Det har även efterfrågats tydligare direktiv i översiktsplanen angående genomförandet av de mål och strategier som föreslås. Översiktsplanen är viktig som övergripande planeringsinstrument och underlag för hela kommunen men många frågor måste redas ut i senare skeden. Det finns många inkomna synpunkter vilka inte kan behandlas i processen för en översiktsplan men som tas med i den fortsatta planeringen i kommunen. Den generella bedömningen utifrån samrådet är att det behövs ett fortsatt arbete efter översiktsplanens antagande.

Översiktlig beskrivning av genomförda ändringar och kompletteringar från övriga instanser och privatpersoner

Samrådets yttranden och synpunkter har lett till ett antal förändringar av olika omfattning. Listan nedan beskriver översiktligt vilka förändringar som genomförts. Inkomna synpunkter besvaras i sin helhet längre ned i dokumentet.

- Revidering av kartmaterial för att öka tydligheten. Avgränsningar har setts över och i vissa fall justerats, färgskalor och navigationsvänligheten har förbättrats.
- Avsnittet för Vatten- och avlopp samt Vattenplanering har uppdaterats med ny information angående VA-situationen samt information om kommunens större betydande vattendrag.
- Gång- och cykelvägplanen ska revideras där synpunkter från samråden tas med.
- Ortbeskrivningarna på samtliga serviceorter har reviderats för att bättre stämma överens med verkligheten. Förtydliganden av utvecklingsområden och områdesbeskrivningar, vad dessa innebär och därtill räknat utpekade områden i serviceorterna då ytterligare information tillkommit efter samråd om områdens utmaningar och förutsättningar.
- Samtlig statistik har uppdaterats med senast tillgängliga siffror.
- Arbetet med att ta fram strategiskt viktiga dokument påbörjas.
- Avsnittet för näringslivsutveckling har uppdaterats med information om större satsningar i kommunen.
- Avsnittet för Digital Infrastruktur har uppdaterats med väsentlig information.
- Stamnätets utveckling och frågetecken kring kapacitetsbrist. 440 kV kraftledningens dragning genom kommunen har lagts till i karta och beskrivning av framtida projekt vilka kommer påverka kommunen finns i text.
- Omfattande åtgärder krävs för att tillgodose de behov som krävs för att göra Hargshamnsbanan redo för persontrafik, åsikten kommer stå kvar som målbild för kommunen.
- Komplettering av målbild och text för avsnitten om bebyggelseutveckling och landsbygdsutveckling.
- Avsnittet Social utveckling har reviderats.
- Text om etablering av vindbruk har reviderats till att tydligare matcha den antagna strategin.
- BK508 Kvarteret Societeten har tagits bort som utvecklingsområde, lämnas utan områdesbeskrivning och ska istället fortsatt fungera under gällande detaljplan.
- Dragningen för IK301 – Trafikstråk färjeläget i Öregrund har delvis dragits om.

En del synpunkter från övriga instanser och privatpersoner har inte kunnat tillgodoses i arbetet med översiktsplanen

- Information om projektet 288an sträckning Gimo-Börstil kommer inte läggas till i översiktsplanen då Trafikverket är huvudman och kommunen är samrådspartner. Information om projektet finns att tillgå genom Trafikverket.
- Större utredningar av mark som pekats ut för eventuell exploatering sker under detaljplanering. Det finns inte resurser i ett översiktsplanestadie för ytterligare utredningar av platsers lämplighet.
- Bestämmelser kopplade till riksintresset högexploaterad kust öster om riksväg 76 kommer inte utredas i översiktsplanen då detta är en diskussion som behöver utredas djupare internt inom kommunen för att skapa en hållbar geografisk reglering. Denna diskussion har inte rymts inom denna översiktsplaneprocess.
- Visionen kommer stå kvar då den antagits genom Tillväxtstrategin i juni 2022 och går i linje med översiktsplanen.
- Ställningstagande angående anropsstyrd kollektivtrafik i skärgården utreds av kommunen där man försöker hitta en lösning utan Region Uppsala. Kommunen återkommer utanför översiktsplaneprocessen med information angående hur detta kan lösas.
- Det har funnits synpunkter på att ta bort hela avsnittet för Social utveckling. Enligt Länsstyrelsens råd, Boverkets vägledning samt Plan- och bygglagen utgör Social utveckling en stor del av den fysiska planering och är ett viktigt avsnitt i översiktsplanen.
- Tjänstemän har arbetat med att minska omfånget av planen men det anses inte lämpligt i den utsträckning som föreslås i synpunkter. Mycket information krävs för kontexten i planen. Aktualitetsförklaringen föreslog revidering av utpekade delar av planen, inte en total omarbetning.
- Ändringar i den kommuntäckande kartan för skärgården kommer inte ske i detta stadie. Kommunen planerar för en Fördjupad översiktsplan för kust och skärgård för att på ett adekvat vis kunna utreda förutsättningar och utmaningar och därigenom skapa en hållbar utveckling för kommunens kust och skärgård.

Länsstyrelsen Uppsala Län

Yttrandet från Länsstyrelsen Uppsala Län finns att läsa i sin helhet under Bilaga 1 med tillhörande kommentarer från kommunen. Länsstyrelsens övergripande synpunkter berör kommunens behov av viktiga strategiska dokument, Vatten och Avlopp, beskrivning av risker tillhörande miljökvalitetsnormer för hav och vatten samt lämplighet för områden utpekade för bebyggelse. I samarbete med Länsstyrelsen har kommunen arbetat aktivt med att möta synpunkterna för att kunna skapa en långsiktigt hållbar utveckling för kommunens mark- och vattenanvändning. Länsstyrelsens yttrande är uppdelat i två sektioner. Den första behandlar Länsstyrelsens ingripandegrunder med de områden som Länsstyrelsen har i uppdrag att bevaka. Länsstyrelsen ska också vara en rådgivande part i samrådsskedet. Den andra sektionen behandlar rådgivande synpunkter.
Till granskningen kommer endast ingripandegrunder att inkomma från Länsstyrelsen.

Följande ändringar och kompletteringar i planförslaget har skett efter Länsstyrelsens yttrande:

- Tätortskartor med redovisade målkonflikter har tillförts planförslaget.
- En revidering av avsnittet vatten och avlopp har skett med förbättring av strategier för utbyggnad av vatten- och avloppsnätet.
- Förtydliganden gällande strategier för miljökvalitetsnormer har setts över och delvis förbättrats.
- En översyn av förorenade områden har gjorts och vägledning för intressekonflikt med utvecklingsområden i tätorterna har tillförts.
- Tydligare vägledning för buller och de verksamhetsområden som pekas ut har tillförts samt andra revideringar gällande miljö, hälsa och säkerhet.
- Utvecklingsområden med risk för skred har setts över och kompletterats med jordartskartor för tydligare redovisning av markförutsättningar.
- Förtydliganden gällande intentioner för lagstiftning, riksintressen och andra allmänna intressen har gjorts efter synpunkter.
- Tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har reviderats utifrån Länsstyrelsens synpunkter.
- Uppdaterad information gällande relevanta nationella och regionala planer har införts.
- Synpunkter gällande jordbruksmark, social hållbarhet samt bostadsförsörjning har delvis inarbetats till förslaget.
- Ett förtydligande gällande åberopande av dispensskäl för utvecklingsområden inom strandskyddat område har införts.
- Redovisning av stamnätsledningar har tillförts planförslaget.

En del synpunkter från Länsstyrelsen har inte kunnat tillgodoses i arbetet med översiktsplanen

- De synpunkter gällande MKN som Länsstyrelsen påpekar har endast delvis kunnat bemötas. Den ambitionsnivå som Länsstyrelsens åberopar har kommunen inte kunnat tillgodose, delvis på grund av att dagvattenpolicy ännu inte är framtagen.
- Arbete med att utreda lämpliga platser för småbåtshamnar har inte utförts i denna översiktsplan.
- Social hållbarhet har endast kunnat kompletteras i liten grad till granskningsförslaget.
- Synpunkter gällande hållbara transporter har inte kunnat behandlas i detta skede då strategier saknas hos kommunen i dagsläget.

Yttrandena presenteras tillsammans med kommentar från kommunen. Vid behov har yttranden sammanfattats.

Myndigheter

Sjöfartsverket

Östhammars kommun har i översiktsplanen 2023, på ett informativt och bra sätt beskrivit sjöfarten i området samt riksintresset för både hamnar och farleder. Kommunen har intentionen att dessa riksintressen ska prioriteras där de sammanfaller med andra allmänna intressen, samt att ingen utveckling bör ske som riskerar att påverka riksintresset för sjöfart negativt sett. Sjöfartsverket stödjer detta.

Sjöfartsverket ser positivt på att områden för störande verksamhet har reserverats i anslutning till hamnen i Hargshamn och att ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen i hamnarnas direkta närhet, samt att tillkommande bostadsbebyggelse ska förläggas med skyddsavstånd till dessa reserverade områden.

Ett riksintresse för vindbruk finns utanför Forsmark. Inför ställningstagande till en eventuell framtida lokalisering av vindkraftspark måste först påverkan på sjöfarten utredas. Placering, utformning, säkerhetsavstånd och utmärkningsplaner av vindkraftsparker inkl. kabeldragningar bör ske i samråd med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen. Även risk för eventuella störningar på radar- och radiokommunikationssystem måste hanteras.

Kommentar från kommunen
Kommunen tackar för synpunkterna och tar med sig detta i det fortsatta arbetet. Vid lokalisering av havsbaserade vindkraftparker är Sjöfartsverket alltid en samrådspartner enligt kommunens Vinbruksstrategi.

Lantmäteriet

Översiktsplanen berör endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Många av de förändringar som beskrivs i planen kommer i och för sig att innebära att fastighetsindelningen kommer att behöva förändras eller att fastighetsanknutna rättigheter (servitut, ledningsrätter, gemensamhetsanläggningar etc.) kommer att behöva bildas. Omfattningen av dessa behov kommer dock att konkretiseras i senare skeden, t.ex. då områden detaljplaneläggs.

Ev. strategi för områden med enskilt huvudmannaskap
En fråga som kan, men inte måste, belysas i en översiktsplan är om kommunen har någon uttalad strategi för inom vilka områden man avser tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner. Enskilt huvudmannaskap för allmänna platser kan enligt plan- och bygglagen tillämpas om särskilda skäl finns för detta. Om det är aktuellt att tillämpa enskilt huvudmannaskap i någon del av kommunen kan det vara ett bra stöd vid framtida planläggning att dessa områden och de särskilda skälen redovisas i översiktsplanen.

Kommentar

Kommunen avser inte i dagsläget att införa enskilt huvudmannaskap för de aktuellt utpekade områdena i översiktsplanen. Detta är kommunens bedömning utifrån det underlag som finns idag.

Trafikverket

Framtidsbild 2040
Planering, finansiering och tidsplan för genomförande av om- och nybyggnadsåtgärder på det statliga vägnätet och järnväg styrs av Nationell plan för transportsystemet 2018-2029 samt Länsplan för Regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018-2029. För att kommunen ska kunna genomföra de åtgärder man önskar på statligt vägnät, behöver brister och behov i transportsystemet hanteras enligt beslutad planeringsprocess. Länsplaneupprättaren prioriterar briser och behov på det regionala vägnätet och är en viktig samarbets-/finansieringspart för kommunen. Om Länsplaneupprättaren prioriterar bristen/behovet så kan vissa av nämnda utvecklingsområden i framtidsbilden förverkligas. Dock behöver kommunen förtydliga att framtidsbilden 2040 på sida 13 är kommunens egen vision för hur stråken kan utvecklas.

Transportinfrastruktur
Under våren 2022 kommer Trafikverket påbörja en funktionsutredning för Hargshamnsbanan med syftet att kartlägga banans beskaffenhet för framtida godstransporter (såsom timmer- och malmtransporter). Detta i enlighet med Trafikverkets inriktning att främja överflyttningen över godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Åtgärder för att rusta upp banan är inte med i nuvarande nationell plan för transportinfrastruktur 2018-2029. Banan är dessutom inte förberedd för att hantera persontransporten och Trafikverket anser att mer omfattande åtgärder behövs för att tillgodose det behovet.

Detta objekt finns med i Länsplan för Regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018-2029 (sid 123).

- Objekt väg 288 Gimo – Börstil.

Riksintresse för kommunikationer
I Östhammars kommun är Ostkustbanan samt farleden utmed kusten av riksintresse. Vägar som är av riksintresse inom kommunen är väg 288 Uppsala-Gimo och väg 292 Gimo-Hargshamn. Trafikverket har observerat att riksintressena för sjöfart, luftfart, järnväg och vägnät nämns i översiktsplanen, båda i text och kartbilderna. I planförslaget beskriver kommunen att ett utvecklingsområde längs väg 292 skulle kunna påverka vägens funktion. Kommunen behöver därför utveckla hur området kan påverka vägens funktion och riksintresse.

Barriäreffekter
Trafikverket vill påpeka att kommunala åtgärder kan komma att krävas för att minska

barriäreffekten på vissa vägar i kommunen där det siktas att bygga nya områden på andra sidan statlig väg. Den lösning som alltid förespråkas av Trafikverket på liknande platser är planskilda korsningar.

Hastighetsgränser
I översiktsplanen nämner kommunen att hastighetsgränser i tätorterna behöver ses över. Detta för att öka trafiksäkerheten och för bättre framkomligheten. Trafikverket vill dock belysa att trafikmiljön (vägens utformning) utgör i största grad hastighetsefterlevnaden på tänkta sträckan. Trafikverket förutsätter att kommunen behandlar hastighetsförändringarna enligt trafikförordningen och att vi får ta del av remissen.

Buller
Kommunen beskriver att nya bostadsområden i översiktsplanen ska placeras utanför den direkte närheten till kända bullerkällor, såsom vägar och järnvägen. Det finns dock kartbilder som visar nya områden i direkt anslutning till statlig väg, såsom i Östhammar, Öregrund och Gimo. Trafikverket anser att krav ska ställas i den fysiska planeringen på att gällande riktvärden för trafikbuller ska klaras vid nybyggnation och större ombyggnader. I vissa fall kan det vara aktuellt att genomföra bullerberäkningar i samband med detaljplaneringen. I beräkningarna behöver kommunen iaktta Trafikverkets basprognos 2040. Alla åtgärder som krävs för att nå riktvärden för buller ska ske inom exploateringsområdet.

Hälsa och säkerhet
I samband med detaljplaneläggning av områden inom 150 meter från stråk där transporter med farligt gods kan förekomma, anser Trafikverket att risker förknippade med farligt gods ska beaktas. I området närmast riskkällan ska en markanvändning som uppmanar till stadigvarande vistelse undvikas. Även bebyggelse som kan påverka olycksförloppet negativt vid en avåkning eller urspårning ska begränsas. Länsstyrelsen i Södermanlands län och Skåne rekommenderar ett minsta skyddsavstånd om 30 meter för att reducera samhällsrisken betydligt. Trafikverket ser att kommunens planeringsinriktning ska vara att skyddsavståndet på 30 meter beaktas, både från närmaste vägkant och närmast spårmitt. Området inom 20 meter är ur rikshänsynpunkt lämpligt för exempelvis parkering och motionsspår (ej-stadigvarandes vistelsen).

Kommentar
Förtydligande under Framtidsbild 2040 har gjorts i relation till kommunikationsstråken samt att omfattande åtgärder kommer krävas för att tillgodose de behov som krävs för att framföra persontrafik på Hargshamnsbanan.
Barriäreffekter beaktas alltid i planeringen och utvecklingen av våra tätorter. De största utmaningarna ligger i Alunda och Gimo vilka kommer växa på båda sidor om väg 288.
Vid en framtida utredning av hastighetsgränser i kommunen kommer Trafikverket få ta del av remissen och processen.
Vid utveckling av nya områden och detaljplanering följer kommunen de riktlinjer som finns för att säkerställa att alla krav möts. Kommunen har förtydligat placeringen av framtida utvecklingsområden för bostäder.

Länsstyrelsen har beslutat om ett skyddsavstånd på 30 meter för väg 76, 288, 290 och 292. För planer som berör området inom 30 meter ska tillstånd sökas hos Länsstyrelsen. Vad som ska följas vid detaljplaneläggning av områden inom 150 meter från stråk där transporter med farligt gods kan förekomma finns beskrivet i översiktsplanen.

Svenska Kraftnät

Transmissionsnätet för el är ett essentiellt planeringsunderlag för kommunalt planeringsarbete både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som tryggar Sveriges energiförsörjning, men också en förutsättning för storskalig samhällsplanering. Transmissionsnätets mark-och vattenanspråk utreds för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap 9 § av Myndigheten för samhällsberedskap. Transmissionsnätets verksamhet med dess tillhörande mark- och vattenanspråk är även ett allmänt intresse enligt Plan- och bygglag (2010:900) 2 kap och Miljöbalken (1998:808) 3 kap 8-9§ eftersom elförsörjningen är en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig. Transmissionsnätet utgör en förutsättning för samhällets primära funktioner och för att Sverige ska klara av både internationella och nationella mål som miljö-, klimat- och tillväxtmål.

Svenska kraftnät anser mot bakgrund av vad som anges ovan att transmissionsnätets roll ska synliggöras i planen och efterfrågar en inkludering, där transmissionsnätet utgör en grundläggande del av infrastrukturen.

Svenska kraftnäts anläggningar är inte synliggjorda i kartunderlagen i planen. En översiktsplan där transmissionsnätet inte är redovisat tillsammans med övrig planering är svår att granska. Anläggningarna ska redovisas på markanvändnings- och havsplaneringskartan med tillhörande teckenförklaring som tydliggör att de tillhör transmissionsnätet för el.

Planen anger "Skyddsavstånd till bostadsbebyggelse ska fastställas i detaljplan." Det är oklart vilka skyddsavstånd som avses. Avses skyddsavstånd till transmissionsledningar så anser Svenska kraftnät att det bör framgå i planen vilka schablonavstånd som ska beaktas i den fortsatta planeringen och att det ska tydligt framgå vilken hänsyn som behövs tas till dessa vid fortsatt planering, se mer information om schablonavstånd till transmissionsledningar nedan.

Svenska kraftnät vill upplysa om att begreppet "strålning" inte brukar användas i samband med de låga frekvenser som finns i kraftledningar eftersom fotonenergin är så svag att fälten helt saknar de egenskaper man förknippar med ordet stålning. Strålning används oftast när fotonenergin är så hög att det resulterar i ett synligt ljus. Exempel på detta är gamma-och röntgenstrålning.

Kommentar

Transmissionsnätsledningen vilken går från Forsmark och söderut i kommunen har lagts till i karta för riksintresse för energiproduktion. Förtydligande har gjorts i text angående transmissionsnätets roll och placering, samt när kommunen ska samråda med Svenska Kraftnät. Kommunen har inga specifika riktlinjer för skyddsavstånd utan detta avgörs i detaljplaner och i samråd med Svenska Kraftnät.

I översiktsplanen beskrivs icke-joniserande strålning. Runt bland annat kraftledningar finns det elektriska fält som klassas som icke-joniserande strålning. Skrivningen kommer stå kvar.

Uppsala Brandförsvar

Brandförsvaret har tidigare yttrat sig i en intern remiss inför samråd av översiktsplanen. En stor del av det som brandförsvaret yttrade sig om vid internremissen har beaktats inför samrådet.

Brandförsvaret ser positivt på att riskhanteringen har förtydligats bland annat avseende närheten till transportleder för farligt gods. Likaså är det positivt att Östhammars kommun har tagit med aspekten kring att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle med hållbart brandskydd som tar hänsyn till byggnadernas livslängd. Det finns dock fortfarande oklarheter med skrivelsen på sidan 199 i rutan om Brandskydd. Under rubriken *Kommunens tillämpning* anges att särskilda brandsäkerhetskrav ställs på byggnader och verksamhetsetableringar där brandförsvarets insatstid överstiger 20 minuter. Det bör förtydligas vilka särskilda brandsäkerhetskrav som åsyftas. Där finns även en hänvisning till Uppsala brandförsvars vägledning vilket är tydligt och bra.

Angående utvecklingen av vatten och avlopp i kommunen saknar brandförsvaret fortfarande en plan för hur man långsiktigt och hållbart ska lösa brandvattenförsörjning och hantering av släckvatten i framtiden. Brandförsvaret föreslår att dessa frågor inkluderas i samband med pågående arbetet med VA-plan genom att ta fram en brand- och släckvattenplan utifrån Svenskt Vattens publikation P114. Det är viktigt att planeringen av brandvattenförsörjning blir långsiktigt hållbar för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga funktion som räddningstjänsten har. Om områden pekas ut i ÖP och sedan exploateras utan att det är tekniskt möjligt att få fram vatten för att hantera uppkomst och spridning av brand eller andra olyckor kan vi inte se att det är lämpligt att exploatera på dessa platser. Därför måste denna fråga lyftas i ett tidigt skede.

I 2 kap. Plan- och bygglag (2010:900) står:

6 § *Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till…*

2. skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser.

För att möta framtida behov av brandvattenförsörjning på ett hållbart sätt önskar brandförsvaret att denna information från PBL även tas med i översiktsplanen.

Kommentar
Kommunen har inga särskilda krav utöver det som står i Boverkets Byggregler för byggnader och verksamhetsetableringar där brandförsvarets insatstid överstiger 20 minuter. Specifika krav prövas i enskilda ärenden.

Ett förtydligande vilka brandsäkerhetskrav som åsyftas har lagts till i planförslaget.
I handlingsplan för vatten och avlopp i kommunen finns det skrivet som åtgärd att ta fram en brand- och släckvattenplan för kommunen. Detta ansvarar kommunen för men Östhammar Vatten/Gästrike Vatten och Uppsala Brandförsvar har viktiga roller i arbetet. Enligt tidsplanen ska detta arbete påbörjas 2023. Skrivelser enligt 2 kap. 6 § har lagts till i översiktsplanen.

Politiska partier

Centerpartiet i Östhammar kommun

Det har varit många samrådsmöten och planförslaget är tillgängligt på hemsidan, det är bra. Men det finns ändå ganska många markägare och andra berörda som har invändningar mot själva planprocessen. En tydligare dialog och bättre kommunikation med markägare och berörda önskas.

Grunddokument och policys behöver uppdateras. Planförslaget är väldigt omfattande och inrymmer även text som mest beskriver lagstiftning, saker som inte planen kan styra över. Det finns också rutor med skrivningar om hur kommunen ska tillämpa reglerna, t ex VA-beslut, dagvattenfrågor, allmän vattenplanering, strandskydd osv. Vi tycker att planen generellt bör krympas textmässigt.

Sammanfattningsrutor om strategierna kan vara bra, kommunen borde inte i ÖP skriva precis hur kommunen ska tillämpa regelverken. Det kan slå tillbaka i ärenden där kommunen vill vara flexibel. LSt kan peka på skrivningar i ÖP och säga att ”det har ni ju redan tagit ställning för”. Vidare är kapitlet om social utveckling alldeles för djuplodande. Skrivningar om hur barnomsorg och skola ska arbeta mot mobbning och attityder, beskrivning av barnkonvention, allmänt om äldre och jämställdhet borde kunna beskrivas helt kortfattat med referenser till lagstiftning och kommunala dokument. Därefter kan kommentarer med några exempel på hur detta ska beaktas i kommunens planer infogas. Det behöver inte stå att vi ska följa lagen.

Nu står som sista kapitelrubrik Hänsyn, och där behandlas de grundläggande frågorna som svarar på varför vi behöver Översiktsplan. Kanske borde det istället stå som inledande kapitel?

Vi ställer oss bakom planens skrivningar om utmaningar och strategier samt nycklar till utveckling. Vi ser det som en självklarhet att all utveckling ska ske med beaktande av Agenda 2030 och de olika hållbarhetsmål som antagits på kommunal, regional och nationell nivå. Kartan över framtida mark- och vattenanvändning s 35, är ju en översiktlig illustration, som måste brytas ner för mer detaljerade kommentarer.

Här följer några mer detaljerade förslag till skrivningar:

Vision
I visioner och framtidsbilder behöver vi bli tydligare med innehåll och inriktning. Nuvarande formuleringar är för allmänt hållna. Inte minst för serviceorterna behöver strategier och målbilder bli tydligt vägledande för vår fortsatta planering.

Utmaningar och strategier

Kvalitet för människa och miljö (sid 17)
I planering behöver speciell uppmärksamhet tidigt riktas mot att säkra grönstrukturer i

bebyggelsen och utveckla tätortsnära natur för ökad tillgänglighet och attraktivitet. Det görs med fördel i dialog med lokalsamhället som har kunskap om redan etablerade stråk.

Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning

5.4 Kulturmiljö, landskap och bebyggelse
Det mångfacetterade landskapet i kommunen har ett stort värde som behöver förvaltas. Jordbrukets betydelse nämns som avgörande för att bibehålla dessa värden. Exemplifieringen är dock enbart kopplad till kust och skärgård. Viktiga miljöer som vi vill slå vakt om. Dessvärre är motsvarande miljöer i övrig landsbygd minst lika starkt hotade. Betes- och hag- marker växer igen, odlingsmark som inte tas i anspråk går samma öde till mötes. Det minskar den biologiska mångfalden, liksom bygdernas attraktivitet för boende och besökare. Vi vill att planen uttalar ett generellt stöd för det öppna landskapets värde och att visionen är att öka arealen produktiv mark, genom bete och odling, inte minska den. Det ger stöd till en utökad lokal produktion av mat.

Serviceorter
Skyddsvärda områden (S), sid 47
Det finns anledning att förtydliga skrivningen: ”att skydda de kvalitéer och värden som området innehar”. Att ”skydda” och bevara innebär att ett visst inslag av skötsel ofta är helt nödvändigt. Kulturmiljöer utanför den absoluta tätorten tenderar att förfalla och växa igen med sly, vilket gör att värdet som attraktiv miljö minskar eller helt försvinner. Förslag: Skyddsvärda områden och miljöer behöver ges vård och omsorg för att dess värden ska bibehållas. Det gäller inte bara byggnader, utan i minst lika stor utsträckning de gröna omgivande miljöerna. Röjningsinsatser, återställande av vattenspeglar i dammar och beten kan vara insatser att ha i beaktande.

Mer allmänna synpunkter på följande kapitel och några djupdykningar:
Bebyggelseutveckling
Vi vill komplettera målbilden med i sista punkten om landsbygden: Permanentbostäder uppförs kontinuerligt över hela kommunens landsbygd, inte minst för att bibehålla en bra befolkningsstruktur och ett brett näringsliv. I rutan ”strategier i sammanfattning” bör sista punkten ”utveckla livsstilsboenden” strykas. Det är ingen direkt kommunal strategi. Även här bör landsbygdspunkten kompletteras enligt ovanstående förslag. Det finns skrivningar om ”fritidshus” och ”fritidsbebyggelse” på många ställen. Dessa begrepp är egentligen irrelevanta då man numera inte kan söka bygglov för ”fritidshus”, man söker för enbostadshus utan definition på om det ska var permanentbebott eller ej. Det behöver tydliggöras på ett övergripande plan.

Serviceorter och tätorters utveckling

Alunda
Varför inte färskare befolkningssiffror än 2018? Gäller alla orter.
Områdena BS 100,BS 101, BS 102 och BS 103 bör få nya gränser som visar att inte jordbruksmark tas i anspråk. Vid ev. exploatering av det redan detaljplanelagda området norr om BS 102 bör jordbruksmarken bevaras obebyggd. När Alunda reningsverk byggs ut ska tillkommande vattenflöden till Olandsån beaktas för minskad översvämningsrisk. Fördröjningsdammar/våtmark som kombineras med näringsutfällning kan vara en insats. Kanske i området Foghammars-/Olandsån och Tåsjön. Lite mark för företagsutveckling, kanske kan del av BS 100 ändras till IV.

Gimo
På kartan står namngivet Wilhelm Haglunds gymnasium, som är privat, medan konstigt nog kommunens Bruksgymnasium inte står nämnt. Även Gimo reningsverk bidrar till utsläpp av större vattenmängder till Olandsån, och bräddningar förekommer. Därtill kommer tidvis stora vattenflöden från dammsystemet i Österbybruk, vatten som egentligen ska rinna till Fyrisån. Här behövs översyn av hur damm regleringar sköts och vid nybebyggelse är det särskilt viktigt att dagvatten tas omhand lokalt.

Öregrund
Får man bygga väg på skyddsområde för avloppsreningsverk?
BK 304 bostäder kompletterande: Området är väldigt långt neddraget mot strandlinjen, lämnar lite kvar för utveckling av industri/båtservice-verksamhet.
BK 306: Bör stå att vägreservatet går genom detta område. Vad är U303 och U304?
IV 300 Industriområde: Var? Finns inte på kartan, står markerat vid kiosken som är IV 301.
S 312 Reningsverk: Vägreservat går genom området. Om vi bygger nytt reningsverk i Öregrund måste man bygga ordentlig väg för byggtransport, då kan vägreservatsmarken användas.

Österbybruk
Profil: Dessvärre är texten felaktig, då det numera inte finns någon bank på orten.
BS 400 – Sefferbacken: I området finns etablerade stigar som binder samman samhället med R402, R404 samt ekhagarna och ängslandskapet norr om Österbybruk. Stigarna skapar också direkt tillgång till grönstråk vid en etablering av förskola (S/F400).

BK 402 – Hovgården: I områdets östra delar går ett historiskt kulturstråk med vägar, damm laggar, lämningar efter bebyggelse och medeltida järnhantering. Stråket är idag en viktig del i av samhällets friluftsmiljö och har högt värde. Längst i öster och i den södra delen finns betydande sankområde olämpliga för bebyggelse. Kulturhistoriska miljöer finns också i norra och södra delarna av området. Området behöver kraftigt begränsas.

IV 400: Området genomkorsas av en vandringsled/väg som leder till Harvikadammen. Avgränsa om- rådet med östlig gräns vid den aktuella vägen.

IK 400 – Cykelstråk Filmvägen: Befintlig GC-väg mellan Österbybruk och Dannemora saknas i dokumentet, och utgör ett mycket naturligare val för cykling mellan orterna. Ett nytt cykelstråk som etableras i anslutning till Dannemoravägen har högre prioritet.

R 403: Stordammen har ett mycket högt attraktionsvärde för boende och besökare. Området runt hela dammen är en viktig rekreationsmiljö med höga värden även i naturmiljön. Utöka R403 att omfatta hela dammen inklusive stränder.

S 400: Herrgårdsdammen och området söder om herrgårdsparken har historiskt varit en av brukets vackraste miljöer med en betydande vattenspegel, omgivande betesmarker och en parkanläggning med ridvägar och promenadstråk under flera hundra år. Idag är dammen på väg att växa igen och de omgivande betesmarkerna är växer igen med sly. Områdets syfte går därmed förlorat. Området behöver en förvaltningsplan som innehåller återställande av den historiska miljön och återkommande skötsel.

Bilaga 3 – Kartunderlag (sid 12, 15): Enligt kartan på sidan 12 finns intressekonflikter med de ambitioner som finns för bostadsbyggande. Vi har pekat på vissa grönstråk att ta hänsyn till tidigare. Viktigt att områdets kvalitéer och värden genomlyses. Kartan på sidan 15 redovisar

önskemål om sammanhängande grönstråk. Innehållet är bristfälligt. Det finns ett stråk som rundar samhället i söder, från Simbadet till Karmdammen. Samma stråk inkluderar även den för friluftslivet viktiga Harvikadammen. Strandzonen runt dammen bör inkluderas i den tätortsnära grönstrukturen. Norr om samhället finns ett grönstråk med stor utvecklingspotential. Den sträcker sig från R404, via kulturhistoriska Filmers kulle till ekhagarna vid Orrbacken och omgivande ängslandskap med flera ekhagar. Ekbacken norr om Ekbacksvägen ingår med höga natur och friluftsvärden.

Östhammar
Kartan s 92: Vi har redan tidigare protesterat mot beteckningen BS 501 och BS 502 som ligger utlagda på idag aktivt brukad jordbruksmark, de måste krympas rejält så åkermarken skyddas i sin helhet, men bebyggelsen får inte heller komma så nära att aktivt jordbruk förhindras. Östhammar bör i huvudsak växa genom förtätning, i områdena BS 503, 504 och 505 samt ev. i någon del av det som nu är markerat R511. IK 501= vägreservatet för södra infarten, bör smalas av i södra delen så att inte mer jordbruksmark än nödvändigt tas i anspråk. BK 508-området kring Källör, bör behållas som rekreationsutveckling/grönområde. Sid 101 S502 Ulriksberg, faktafel: Ska stå Mariebergs förskola, inte Ugglan.

Landsbygdsutveckling (s 106 ->)
Vi delar visionen om att Östhammar även i fortsättningen ska ha ca 1/3 av befolkningen boende på landsbygden.

Målkonflikter
Planen beskriver kommunens landsbygd i tre olika bygder, där jordbruksbygden sägs ligga mest kring Alunda, bruken med gruvhistorien och sedan kustbygden. Den indelningen är lite väl schablonmässig och kan leda till nedprioritering av jordbruksmark på andra ställen än där de stora fälten finns. I Östhammar finns fler än 370 jord- och skogsbruksföretag och de är väl fördelade över hela kommunen. De kombinerade företagen med animalieproduktion, växtodling, skogsbruk och kanske ytterligare verksamheter, löper mindre risk att slås ut vid avspärrning och kriser än de som bara är växtodlingsföretag. Vidare lyfter planen hur viktigt och bevarandesvärt det småskaliga jordbrukslandskapet i kustbygden är. Även här måste motstridiga intressen och förutsättningar för utveckling av företag och permanentboende balanseras. ÖP är ett viktigt instrument när kommunen ska hävda sina beslut i exempelvis bebyggelsefrågor, i fall där länsstyrelsen är av annan åsikt.

Öster om RV 76: Kommunen behöver tillsammans med Länsstyrelsen se över de bestämmelserna öster om riksväg 76 som hör samman med riksintresset högexploaterad kust.

Hållbara lösningar
Kommunen behöver fokusera på och möjliggöra för fler hållbara lösningar för ex. vatten och avlopp, energi och annan teknisk försörjning. Det bör även arbetas för en levande landsbygd med bra åldersfördelning och olika yrkesgrupper.

Bebyggelseutveckling på landsbygden måste kunna ske även bortom de ”starka kollektivtrafikstråken”. Det kommer aldrig att finnas underlag för vanlig kollektivtrafik överallt, och det skulle inte vara hållbart att kräva sådan. Istället bör vi arbeta för samordnad samhällsbetald trafik som blir anropsstyrd och möjlig att nyttja för alla. Det gäller såväl på land som på sjön. På landsbygden kommer alltid egen bil att vara viktig, men här finns också de bästa möjligheterna till egen solelproduktion och laddning av elbilar. Samåkning kan

utvecklas och uppmuntras, via appar eller på andra sätt. Planens idé om lokala ”stationsnav” skulle kunna hjälpa till.

Skydd av jordbruksmark
Planförslaget har ett bra kapitel om att den viktiga jordbruksmarken måste bevaras. Tre-stegs-modellen som finns med är bra, och den bör kunna tillämpas enligt beskrivningen. Dock noterar vi att i avsnitten om tätorternas utveckling, har ofta planområden lagts ut så att de med raka linjer även kapar åt sig jordbruksmark. Här vill vi se en om ritning där föreslagna bebyggelseområdens avgränsning faktiskt följer jordbruksmarkens faktiska avgränsning på kartan. En viktig kommentar: Bebyggelse kan tillåtas på jordbruksmark där den är till nytta för de areella näringarna. Det innebär inte bara att ex. djurstallar kan byggas utan även generationsboende eller andra enstaka bostadshus i närheten av befintlig bebyggelse. Precis som beskrivet ovan är det viktigt att det finns möjligheter för nya bostäder på landsbygden.

Kommunen äger också jord- och skogsmark. En del är tätortsnära och kanske redan omsluten av bebyggelse och marken köptes in för att möjliggöra tätortstillväxt. Här bör man vara lite pragmatisk och inse att mark som är helt omringad av bostäder kan vara svår att nyttja i vanligt jordbruk med framkomlighetskrav och viss störning. Men sådan mark kan nyttjas på andra ”gröna” sätt: För odlingslotter, park och gröna korridorer. Den kan också bli viktig i dagvattenhantering och uppsamling av regnvatten.

Infrastruktur och trafik
Förbättring av riks- och länsvägnäten är viktiga frågor, där bygget av slutförvaret nu kommer att ställa nya krav på planering. Lv 288 kan inte ses som ett fristående projekt utan bör planeras samtidigt som förstärkning av RV 76. Det är också väldigt viktigt för hela kommunens utveckling, att det mer lokala vägnätet underhålls och byggs ut. Många vägsamfälligheter kämpar med ekonomin och ökat vägslitage på grund av mer och tyngre trafik. Kommunen behöver fortsätta stödja enskilda väghållare och även trycka på för ökade statsbidrag.

Vi noterar att i skrivningarna om Hargshamn, berörs inte den omfattande spannmålshanteringen. Den kommer sannolikt att växa ytterligare och bör nämnas.

Planen behandlar Digital infrastruktur under kapitlet Teknisk försörjning, borde kanske stå bland annan infrastruktur. Skrivningarna om kopparnätet är inaktuella, stora delar av kommunen har inte ens idag något kopparnät kvar. Eftersom 2/3 av kommunens invånare bor i tätorterna, där fiberanslutning är möjlig, är siffran att 25 % av invånarna har möjlighet till fiberuppkoppling felaktig. (Enligt PTS statistik från 2020 har 68 % av kommunens invånare och företag tillgång till fiber men bara 30 % i glesbebyggda områden. Ny statistik har precis presenterats i mars 2022. Korrigera efter den.) Däremot är det stora delar av landsbygden som fortfarande väntar på snabb uppkoppling. Beskrivningen av hur fibernätet ser ut nu är inte uppdaterad när det gäller den utbyggnad som skett efter 2014. Det pågår kommersiellt driven utbyggnad på flera ställen, men inga renodlade byalagsprojekt finns och sådana kommer knappast att startas heller. Det nu gällande stödregelverket gör det svårt för småprojekt och siktar mest till att stödja de fiberföretag som idag har svårt att få ihop ekonomin på gles landsbygd. Kommunen bör ta ett stort samordningsansvar för att hjälpa de kommersiella aktörerna, så de slipper slåss om samma kunder och även kan få tillgång till befintlig infrastruktur.

Teknisk försörjning
Många utredningar och planer angående VA är redan beslutade och på gång. Här kan man med fördel referera till befintliga dokument. När det handlar om utvecklingsstrategier bör fokus ligga på vad vi vill åstadkomma, nämligen tillräcklig tillgång på bra dricksvatten och ett hållbart omhändertagande av avloppsvatten och slam. Vägarna dit kan vara flera och olika sätt bör kunna utvecklas, inte minst för boende utanför kommunala Va-nätet. Grundbultar är lokalt omhändertagande av dagvatten, bromsning av vattenflöden i landskapet, ökad medvetenhet om rent vatten som begränsad resurs och satsningar på nya sätt att använda vatten. Insamling av regnvatten, dubbla vattensystem, infiltration för ökad grundvattenbildning, vattenmätare, möjlighet att ge bygglov med särskilda vattenvillkor. När det gäller avlopp bör vi satsa på bättre lokala kretslopp med återvinning av näringsämnen och även ta tillvara möjligheter till lokal energiproduktion.

Energiplanering
Kommunen har en alldeles för gammal vindbruksplan som bör ersättas med en *plan för lokal energiproduktion.* Den bör behandla såväl vind som sol och olika former av bioenergi. Det står om vindkraft på flera ställen i ÖP-förslaget, delvis motstridigt. På ett ställe behandlas riksintresset för vindkraft, som alltså staten pekat ut kustnära vid Forsmark. På annat ställe i planen (s 169) står att kustområdet generellt ska undantas från etablering av gruppstationer för vindkraft. På s 131 har lagts till att havsbaserad vindkraft inte är lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär. Här frågar man sig hur planen skiljer på kust- respektive hav? Havsbaserad vindkraft är ju det nu absolut snabbaste och kostnadseffektivaste sättet att bygga ut fossilfri och förnyelsebar elproduktion, något vi verkligen behöver. I den nya energiplanen behöver dessa frågor behandlas mera klart och tydligt och det vore bättre om ÖP hänvisar till att en sådan plan ska tas fram, än att man skriver luddigt med utgångspunkt från dokument från 2012.

Andra aktuella energiområden är solceller, hur de ska placeras, vad vi anser om solcellsparker på olika marktyper, vilka lov som behövs. I samband med diskussion kring omhändertagande av slam/latrin bör möjligheter till lokal biogasproduktion lyftas. Det finns anläggningar av containermodell i storlekar från att betjäna gårdar med ca 100 nöt och uppåt. Gasen kan både nyttjas till fordon, direkt eller efter konvertering till flytande bränsle, och till lokal elproduktion.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna på hållbara och tekniska lösningar. Statistik har uppdaterats. Målbilden för bebyggelseutveckling och landsbygd har uppdaterats. Bankkontor har tagits bort från beskrivningen i Österbybruk. Förskolan Ugglan har ändrats till Marieberg. Kommunen jobbar på att ta fram en dagvattenpolicy. I översiktsplanen finns information om hur dagvatten ska tas om hand i den fortsatta planeringen vilket även alltid arbetas med vid detaljplaneläggning. Kapitlet ”Hänsyn” har döpts om till ”Planeringsförutsättningar” för att tydliggöra kapitlets tillämpning samt placerats före kapitlet om framtida mark- och vattenanvändning. Beskrivningen av Hargshamn har kompletterats med spannmålshantering. VA-avsnittet har uppdaterats och reviderats där information från utbyggnadsplanen har lagts till. Avsnittet för Digital Infrastruktur har uppdaterats med aktuell information. Beskrivningen av skyddsvärda områden har ändrats enligt förslag.

Regelverk: Vid tillämpning av regelverk så bör kommunen ta ställning till dessa och hur de ska implementeras i planeringen i översiktsplanen. Kommunen ska ta ställning till allmänna

intressen och den lagstiftning som berör. Tillämpning av regelverk kommer finnas kvar. Social hållbarhet är en viktig hörnsten i hållbar utveckling och det demokratiska samhället. Kommunen utgår från PBL 3 kap. 4§ och kommunens egna strategier för att beskriva olika delar av social hållbarhet. Avsnittet har setts över och stycke om till exempel mobbning som anses ha svag koppling till fysisk planering har tagits bort.

Fritidshus i översiktsplan: Begreppet fritidshus definieras inte i PBL, i PBF eller i BBR. I plan- och bygglagstiftningen finns således inga kriterier för hur mycket eller hur ofta byggnaden får användas för att den ska betraktas som ett fritidshus. Det är tillgänglighetskraven, kraven på bostadens utformning och energihushållningen som styr. När kommunen i översiktsplanen hänvisar till fritidsbebyggelse pekar det på vilken typ av bebyggelse som är lämplig och för att minska utbredningen av fler fritidshusområden. Beskrivningarna av var/hur fritidsbebyggelse tillåts i skärgården är kopplat till riksintresset högexploaterad kust enligt 4 kap. Miljöbalken där fritidsbebyggelse regleras.

Områdesbeskrivningarna för BS400, BK402 och IV400 har uppdaterats efter synpunkter. Inga ändringar i karta har genomförts. S400 kommer arbetas vidare med i den fortsatta planeringen av sakkunniga. IK400 har tagits bort från förslaget. R403 har utökats för att innefatta vandringsstråk runt hela Stordammen. Bilaga 3 – kommunen beaktar de intressekonflikter som finns vid planläggande för bostadsbebyggelse. Rätt förutsättningar, vägledning och utredningar gör att viktiga värden kan bevaras.

Tätortsutveckling: BS100 – Området har delvis ritats om för att exkludera jordbruksmark i utkanterna av det utritade området. Dock ligger jordbruksblock mitt i BS100, och detta bör istället hanteras i vägledande texter. I planförslaget har en förtydligande text om att jordbruksmark ska bevaras så långt som möjligt i nästkommande detaljplanering och exploateringen ska undvika att försvåra ett rationellt jordbruk på de marker som fortsatt ska brukas tillförts. Bedömningen från kommunen är dock att det väsentliga samhällsintresset av att bygga tätortsnära bostäder väger tyngre i de fall som jordbruksmarker finns inkluderat i utvecklingsområden. Del av BS100 har tillfogats IV100 istället för att möjliggöra mer industri- och verksamhetsmark. BS101 är ett stort geografiskt område och är en naturlig utveckling av norra Alunda med pågående detaljplan för Björnhålsskogen 2. Även här gäller den bedömning som kommunen gjort för BS100, jordbruksmarkerna ska bevaras så långt det är möjligt och exploateringen ska undvika att försvåra ett rationellt jordbruk på de marker som fortsatt ska brukas. För BS102 och BS103 är gränserna omritade till att inte inkludera jordbruksmarker. Kommunen instämmer med att det är förtätning och sedermera de norra delarna av Östhammar som ska exploateras för bebyggelse i första hand. De områden som finns utpekat i de södra delarna är avsett för det långa perspektivet av Östhammars utveckling. BS501 och BS502 har reviderats och ritats om enligt synpunkter. R511 är utpekat för rekreation då kommunen inte har för avsikt att tvinga de fritidsverksamheter som idag finns där att flytta vilket innebär att bostäder inte lämpar sig i området. Korridoren för IK 501 har minskats en aning. Kommunen vill dock förtydliga att även om översiktsplanen pekar ut en bred korridor för en eventuell infart så kommer endast det område som är nödvändigt för en väg samt vägområde att tas i anspråk vid genomförandet. Vid genomförandet så kommer jordbruksmarken att beaktas, men även andra aspekter behöver beaktas så som markförhållanden med mera.

Öster om RV 76 och kollektivtrafik: Kommunen har beslutat att i denna process inte vidare utreda den fysiska avgränsningen öster om RV 76 som är kopplat till riksintresset

högexploaterad kust. Att kommunen vill verka för bebyggelse vid starka kollektivtrafikstråk innebär inte att bebyggelse utanför dessa kommer avstyras. Kommunen förstår vikten av bilen i en landsbygdskommun och att kollektivtrafiken har sina begränsningar. I översiktsplanen är det viktigt att vara tydlig med intentionerna angående kollektivtrafikens utveckling i kommunen då den sker i samarbete med regionen. Kommunen ska även enligt hållbarhetslöftet "Minskad klimatpåverkan" öka möjligheterna för kollektivt resande, kombinera olika färdmedel och linjebyten.
Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med Region Uppsala. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.
Synpunkter på länsvägarna och riksväg 76 har vidarebefordrats till ansvariga i kommunen. Trafikverket bjuder in till ett mer detaljretat samråd för Lv 288 sträckan Gimo-Börstil under hösten 2022.

Kommunen håller med om, och pekar på i översiktsplanen att Vindbruksplanen behöver uppdateras, alternativt ersättas men kommer hänvisa till befintlig strategi tills att en ny tas fram. Riksintresset för vindbruk utanför Forsmark underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. Kommunen ska ta ställning till riksintressen men kan inte råda över om de finns eller inte. Kustområdet i planen syftar till området öster om väg 76 och havsbaserad vindkraft innebär projekt i havet (se Vindbruksstrategin).

Arbetarpartiet Socialdemokraterna

Alunda:
Förslag att tätorten växer mot Foghammar Norra samt Haberga.
Foghammar 1:4 bedriver jordbruk så att bygga ut dit känns som en dålig plan, BS103 tas bort alternativt utvecklas i framtiden BS102 beskärs mot R105.
Foghammar norra kan innehålla förskola och skola årskurs 1-3.
Gränser för exploatering ska stoppas vid Rindells tomt Skogshyddan Foghammar 4:6.

Östhammar:
Synpunkter vid sidan 39: Ändra skrivningen "privata aktörer" till inget ställningstagande, Gärna i kommunens regi.
Sida 97: BK508 ej låsa oss till trygghetsboende kanske kalla det seniorboende istället. Det står också att gruppboende skall gå till hamnen och stadsparken vid Cretensia. Det tror vi inte på, det är för långt.
Det står att det finns en pulkabacke vid hembygdsgården men den finns inte kvar så det bör tas bort.
Sidan 101 förskolan Ugglan finns inte längre, ska det möjligen vara Marieberg.

Kommentar
Tätortskartan över Alunda har ändrats utifrån synpunkter från boende och markägare. BS 103 har reviderats för att inte innehålla Foghammar 1:4. Förslag på skola har lagt till i områdesbeskrivning för BS102. Område BK 508 har tagits bort från karta efter synpunkter och yttranden.
Skrivningen ”privata aktörer” kommer kvarstå då kommunen ibland behöver arbeta med externa parter för att uppfylla behov. Skrivning om pulkabacke vid hembygdsgården har tagits bort. Förskolan Ugglan har ändrats till Marieberg.

Sverigedemokraterna

Storleken på planen
Det dokument som skickats ut på samråd är 204 sidor långt (exklusive bilagor). Enligt Boverket ska planen *ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras*. Enligt planenhetens egen uppskattning skulle en restriktiv hållning till vad planen ska innehålla kunna reducera innehållet med 20 – 30 %. Vår uppfattning är att planen skulle må bra av att fokusera på kärnan av de ÖPn ska innehålla och skära bort de floskeltunga avsnitten i bl. a delar av ”Vision”, ”Utmaningar och strategier” och ”Roll i regionen” samt hela avsnittet ”Social utveckling”.

Som förebild för denna dokumentbantning kan de kommuner tjäna som håller sin ÖP på ca 80 sidor.

Vision (från s 11)
Detta avsnitt är outhärdligt pretentiöst och floskeltyngt. Hela avsnittet bygger på den Tillväxtstrategi som i skrivande stund ännu inte antagits av KF. I detta ingår en *ny vision* för kommunen som vi argumenterat för ska bytas ut som ett eget beslut och inte smygas in i tillväxtstrategin. Vi anser också att om nu majoriteten, mot oppositionens vilja, tänker tvinga igenom tillväxtstrategin med visionen och låta detta vara en del av ÖP, då kan ju lika gärna tillväxtstrategin absorberas helt av ÖP så slipper vi i alla fall ett ytterligare floskeltyngt styrdokument.

Den nya visionen lyder *”alla i Östhammars kommun ska känna trygghet, trivsel och framtidstro”.*

Vi motsätter oss å det starkaste denna vision som innebär att kommunens tjänstemän och politiker ska arbeta för att alla kommunmedborgare ska känna samma sak, oavsett hur fina och goda känslor det än handlar om. Denna vision ger vibbar av utopiska kommunistdiktaturer med ambitionen att forma den perfekta människan och samhället, något som alltid har slutat kollaps på slutet av en väg kantad av stort mänskligt lidande.

Kommunen idag (från s 20)
I nulägesbeskrivningen fattas en viktig parameter som vi av dyrköpt erfarenhet vet är kostnads- och resurskrävande; *andelen kommuninnevånare med utrikes bakgrund*.

Östhammars kommun har än så länge varit relativt förskonad från det multikulturella berikandet och har nu ca 20 % av befolkningen med utrikes bakgrund. Trenden är dock att

andelen hela tiden växer, inte minst pga. att man nu, efter Uppsala, är den kommun i länet som tar emot flest tvångstilldelade nyanlända/kvotflyktingar. Vi vet att denne grupp, efter att den 2-åriga ersättningen från Migrationsverket upphör, till närmast 100 % går över på försörjningsstöd som oftast blir livslångt. Förutom kraftigt ökande kostnader för försörjningsstöd är denna grupp också i övrigt mycket resurskrävande och storleken på den bör därför vara föremål för noggrann uppföljning.

På samma sätt som nulägesbeskrivningen noggrant redovisar befolkningen fördelad på ålder och kön, bör den alltså också redovisa samma data fördelat på svensk och utrikes bakgrund.

En annan aspekt kopplad till andelen invånare med utrikes bakgrund som saknas i ÖPn är att kommunen nu har socioekonomiskt utsatta områden i Gimo, Österbybruk och Östhammar kopplade till Östhammarshems bostäder. Speciellt i Gimo ser vi en påbörjad gettoisering med tillhörande risk för etablering av territoriellt kopplad gängkriminalitet. När uppenbara problem som dessa inte får något utrymme i ÖPn frånsäger man sig också möjligheten att adressera dem, ex. vad ska kommunen göra för att avveckla redan etablerade socioekonomiska områden och vad ska man göra för att inte fler ska etableras?

Agenda 2030 (s 30 – 31)
Hållbarhet är det nya modeordet som kan användas som täckmantel för precis vad som helst, som här i det globalistiskt styrda Agenda 2030. Vår mening är att kommunen måste frigöra sig från denna för Sverige mycket skadliga agenda.

Framtid (från s 34)

Bebyggelseutveckling/utvecklingsstrategier (s 39)
Här diskuteras vilka grupper av invånare som företrädesvis bor i hyresrätter utan att säga ett ord om elefanten i rummet, dvs. det är gruppen med utrikes bakgrund som huvudsakligen befolkar de allmännyttigas bostadsbestånd. Det är också i dessa bostadsbestånd som samtliga landets utsatta och särskilt utsatta områden är lokaliserade, ex i Uppsala, bara 4 mil från kommungränsen. Den uppenbara slutsatsen av detta är att kommunen måste vara oerhört försiktig med att tillåta byggandet av ytterligare hyresrätter.

Planförslag (från s 46)
Detta är en gedigen och bra genomgång av serviceorterna. Vår enda anmärkning är att kartorna är svårlästa för den ovana, ex. skulle de vara mycket lättare att orientera sig om huvudgatorna i varje tätort var synliga på kartan.

För ”småorten” Ekeby anser vi att skolan (kommunens enda kvarvarande landsortsskola) förtjänar ett eget omnämnande med ett påpekande om hur viktig skolan är för ett levande Ekeby.

Vindkraft (s 130 – 133)
Avsnittet om vindkraft spretar åt alla håll; intrycket är att författarna både vill äta kakan och ha den kvar, dvs. både framhålla att vindkraften har skadlig påverkan på miljövärden och folkhälsa samtidigt som man påstår att vindkraften är en ren och förnybar energikälla.

Vi tillstyrker och ställer oss bakom kommunens vindbruksstrategi antagen 2012-08-14 (dnr 2010KS220) som lyder:

- Påverkan på landskapskaraktär och boendemiljö ska särskilt prövas vid etablering av gruppstationer.
- Inom anläggningens närzon ska behovet av respektavstånd till värdefulla kulturmiljöer eller till områden med landskapsbildskydd särskilt beaktas.
- Inom anläggningens mellanzon bör behovet av respektavstånd till områden med mycket fritidsbebyggelse beaktas.
- Naturområden som är orörda/ostörda, har en stor betydelse för friluftslivet och/eller har ett rikt fågelliv ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Ålderdomliga och välbevarade landskapsområden eller kulturmiljöer ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer. Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär. Öregrundsgrepen och Gräsö ytterskärgård ska särskilt värnas gällande påverkan på landskapsbild.

Den ovanstående beskrivna välavvägda vindbruksstrategi står i bjärt kontrast till brödtexten i ÖPns avsnitt om vindkraft där alla hänsyn till de stora irreparabla miljöskador storskalig vindkraft innebär har kastats överbord.

Det bästa argumentet för vindkraft i ÖPn verkar vara att ”bränslet, vinden är gratis”. Detta är ett naivt och direkt felaktigt påstående; varför ska Sverige ge bort detta ”bränsle” till utländska vindkraftsexploatörer (ref. den gamla miljökämpen Björn Gillbergs excellenta videos på temat)? Både den finansiella lönsamheten och livscykelkostnaden för klimatet kan starkt ifrågasättas när det gäller storskalig vindkraft. I tillägg kommer den stora nackdelen att vindkraften inte är planerbar och att varje tillkommande vindkraftsnurra ökar instabiliteten i elnätet.

Sammanfattningsvis anser vi att ÖPns avsnitt om vindkraft måste omarbetas i linje med den vindbruksstrategi som kommunen antog 2012.

Social utveckling (s 153 – 155)
Det här avsnittet är sprängfyllt av kommunistiskt inspirerade drömmar som bäst kan liknas vid en rosa enhörning konstruerad av landsbygdens skräck; miljöpartiet. Det framgår inte tydligt, men vi antar att den första sidans floskelproduktion inte avser att beskriva dagens Östhammar, utan syftar till ett framtida idealsamhälle som författaren längtar till. Avsnittet bör utgå i sin helhet.

Jämställdhet (s 157)
Detta avsnitt verkar vara kopierat från något radikalfeministiskt manifest och hör absolut inte hemma i en översiktsplan. Här påstås ex. att jämställdhet inte existerar i verkligheten! I ett av världens mest jämställda land där kvinnorna dominerar på allt fler områden, ex. i den offentliga förvaltningen, universitetsvärlden och rättsväsendet, påstår författaren att kvinnorna är och alltid kommer att vara förtryckta pga. sociala konstruktioner. Författarens lösning på detta ”problem” är den radikalfeministiska ideologin benämnd jämställdhetsintegrering som nu ska genomsyra alla kommunens verksamhetsområden.

Vi Sverigedemokrater kommer aldrig att bejaka översiktsplanen så länge detta absurda avsnitt ingår.

Integration (s 158 – 159)

Här återkommer den trötta floskelproduktionen från tidigare avsnitt.

Författaren till denna text sitter fast i drömmen om det multikulturella paradiset, en dröm som delas av allt färre för varje socialt utsatt område som växer fram i Sverige. Här påstås ex. att *det bara är tillsammans som vi kan skapa ett inkluderande lokalsamhälle där vi kan bredda våra perspektiv och samlade kulturella och språkliga kompetenser.* Vi utmanar författaren till denna text att visa på ett enda konkret exempel där denna multikulturella fantasi har förverkligats och fungerat över tid! All verklighet visar nämligen på motsatsen, dvs. det multikulturella samhället leder till ökade spänningar och otrygghet. I texten påstås också att ”i Östhammars kommun är utgångspunkten att alla människor är en tillgång”. Vi utmanar författaren till denna text att definiera ordet ”tillgång”! Vi vet ex. att de individer som kommit i de senaste 20 årens migrationsvågor i mycket hög utsträckning aldrig blir självförsörjande. Det är ett magstarkt påstående att bidragsberoende individer från främmande kulturer skulle vara en ”tillgång” för kommunen!

Denna översiktsplan bör, istället för att okritiskt hylla den multikulturella drömmen, ge riktlinjer för hur uppkomsten av ytterligare socialt utsatta område i kommunen ska förhindras.

Kommentar
Tätortskartorna har uppdaterats efter synpunkter och yttranden.
För att locka nya invånare och få igång flyttkedjor behövs balans i utbudet av bostadstyper där hyreslägenheter utgör en viktig del. Kommunen har huvudansvar för bostadsförsörjningen enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Siffror kopplade till demografin i kommunen presenteras i relevanta strategiska dokument. Text har lagts till under rubriken Befolkningsutveckling för att tydliggöra att befolkningsökningen kan tillskrivas en viss invandring.

Översiktsplanen ska kunna användas och förstås av många olika aktörer, både av professionella användare och av privatpersoner. Översiktsplanen utarbetas dels efter PBL men även utifrån de behov som finns inom kommunen. Den ska ha ett helhetsperspektiv. Efter samråd har kommunen arbetat med att konkretisera och skala ned text i ett försök att möta synpunkter men kommunen anser att mycket av informationen som finns behövs för att skapa kontext och för att möta de olika typer av behov som översiktsplanen ska täcka. Översiktsplanens huvudsakliga inriktning beslutades under arbetet med översiktsplanen för 2016, vilken även följs i denna översiktsplan. Detta innebär att kommunen ska vidareutveckla tätorternas profiler och arbeta för en balanserad flerkärnighet. Visionen kommer stå kvar då den har sitt ursprung i Tillväxtstrategin vilken antags i juni 2022.
För att möta problematiken med utsatta områden har kommunen i avsnittet Social utveckling fokuserat på hur det kan skapas trygghet och mindre utsatthet i den fysiska planeringen. Trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i den fysiska planeringen kan vara ett steg i att arbeta med potentiella problem. Även god gestaltning kan leda till förbättring.

Sverige ska enligt regeringen vara ledande i arbetet med Agenda 2030 där Östhammars kommuns hållbarhetsarbete går i linje med den handlingsplan som finns för att uppnå de mål satta för Agenda 2030. Östhammars kommun har tecknat hållbarhetslöften beslutade av kommunfullmäktige för att skapa en hållbar kommun vilka kopplas till social, ekonomisk och

ekologisk hållbarhet. Avsnittet om Agenda 2030 kommer vara kvar som en del av översiktsplanen.

I avsnittet Social Utveckling under Jämställdhet utgår kommunen från Strategi för Jämställdhetsintegrering antagen 2020. Kommunen följer Policy och Strategi för integration i Östhammars kommun antagen 2018 i avsnittet för integration. Integration är ett sätt att motverka segregation på. Segregation ökar klyftorna i samhället och kan leda till stort utanförskap och ett otryggt samhälle. Det är två viktiga områden för att säkerställa ett jämställt, jämlikt, tillgängligt och tryggt Östhammar.

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) 3 kap. 4 § ska kommunen i översiktsplanen redovisa förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för beslut om planens utformning. I lagens 2 kap. om de allmänna intressena framgår av 3§ att planläggningen bland annat ska främja

1. *en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder*
2. *en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper*

Av PBL 3kap. 5 § pkt. 3 framgår också att det av översiktsplanens innehåll ska framgå hur kommunen avser att ta hänsyn till och samordna planens innehåll med relevanta nationella och regionala mål planer och program. Enligt 6a § ska planen innehålla en bedömning av dess konsekvenser för en hållbar utveckling i kommunen, vilket i praktiken omfattar en bedömning av miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter. Här redovisas nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för sociala hållbarhet i översiktsplanen. Fokus ligger på perspektiv av vikt för den fysiska planeringen som folkhälsa, tillgänglighet, trygghet och brottsförebyggande, jämställdhet, barnperspektiv och integration. Det finns starka belägg för att tydligt redogöra för social hållbarhet i översiktsplanen. Kommunen anser även att samtliga avsnitt under kapitlet har relevans för den fysiska planering och är kopplade till arbetet med att främja en god social miljö. Kapitlet har reviderats men kommer vara kvar som en del av översiktsplanen.

Kommunen ser etableringen av vindbruk på land som en effektiv källa till förnybar energi vilket är en viktig förutsättning för en hållbar framtid. Strategierna listade i policydokumentet går sedan tidigare att finna i planförslaget. Desamma som är listade i yttrandet. Kommunen har reviderat texten för vindbruk i planförslaget enligt inkomna synpunkter.

Lokalpartiet BoA

En översiktsplans syfte är att vara en kommuns avsiktsförklaring om hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras, och för att fungera som det vara betydligt mer precis än det liggande förslaget. Som måldokument kan den inte ses vägledande då den i nuvarande form innehåller allt och ingenting och har mycket att vinna av att komprimeras, ge vägledning och exkludera värdeorden. Materialet baseras på alltför vaga grunder precis i början av ekvationen och blir resultatet därefter.

Vision
Känns alltför tvingande att alla i kommunen ska känna trygghet, trivsel och framtidstro, detta borde väl vara valfritt?

Framtida mark- och vattenanvändning
Allt för stor energi och för stort fokus läggs på orternas olikheter och hur kommunen ska förhålla sig till detta. Det är dags att vara tydlig med att helheten i Östhammars kommun är det som är mest relevant. Det är också dags att lyfta fram landsbygden som boendealternativ, där vi som kommun har alla förutsättningar att vara ett alternativ för den allt ökande nya gröna vågen.

Kommunens roll ska vara den samordnande och planerande. Det kan inte nog understrykas att orterna och kulturmiljöernas gestaltning är en avgörande nyckel för hur framtida kommunmedlemmar väljer att bosätta sig varför vi framhärdar kravet på en stadsarkitekt eller liknande för att med större energi och förmåga göra det möjligt att bibehålla och utveckla de värdefulla kulturmiljöer vi har.

Ska gestaltningsråden vara med i ÖP så borde kommunen på något sätt beskriva hur man ska lyfta detta område, d v s hur kommande planering i framtiden ska skilja sig från den som redan gjorts? Det finns väl ingen entré till någon ort som känns tydlig t ex?

Alunda
Alunda är genom sin betydande villabebyggelse ett utsträckt samhälle vilket innebär att bilen är central för de allra flesta boende varför kommande detaljplaner måste ges tydliga tillfarter, även för biltrafik.

Öregrund
Arvet från badortstiden har tappats bort i stadens utveckling. Vi ser gärna att en ny era påbörjas inom hälsa och välmående och skulle gärna se att ÖP tog höjd för ett nytt kallbadhus eller liknande för att knyta samman historien.

Östhammar
Östhammar stads största utmaning och tillväxtfråga är fjärdarnas vattenkvalitet och kommande förmåga att rena sitt avloppsvatten. Stadens funktionalitet idag är inte fullständig och arvet från badortstiden känns inte direkt levande och politiken måste snart vara beredda att göra något på riktigt. Att t ex bygga en kanal till Kallrigafjärden vilken bl. a. finansieras genom att möjliggöra kanalnära boende är ett sådant alternativ vi och flera andra väckt tidigare. Det skulle ge bättre vattenkvalitet i såväl Östhammars- som Granfjärden och skapa utvecklingspotential för hela dessa områden. Attraktivt boende i stor skala utefter kanalen skulle kunna bli ett mycket stort kvalitativt tillskott av boendealternativ för kommunen.

Trafik och kommunikation
Förslaget är inte konkret med att biltrafik är det normala även i framtiden i en landsortskommun som Östhammar. Större delen av avsnittet handlar om kollektivtrafik och gång- och cykelvägar, vilket känns konstigt när vi inte ens har trafiksäkra och effektiva huvudstråk som väg 288 och 76, d v s det som är kommunens aortor! Tillgängligheten av östra delen av kommunen och möjliggörandet av de stora planerade projekten runt Forsmark löses inte genom cykelvägar. Här borde ÖP vara tydlig med att det ska till en väg 288 med 100-sträckor även mellan Gimo och Östhammar. Dessutom krävs en planfri korsning för korsande tågtrafik i Gimo, något vi även poängterat i Trafikverkets senaste samråd, då

framtida krav på mer miljövänliga transporter av såväl malm- som övriga transporter till och från Hargs hamn måste planeras för nu, när vägen ska byggas. En kommunal plan för hur vi ser på utbyggnadstakten av väg 76 samt hur framtida trafik till och från Gräsö måste preciseras för att vara en vägvisande ÖP.

Teknisk försörjning/Framtida mark och vattenanvändning/Kommunalt vatten och avloppsförsörjning, LAV
Kommunens ansvars- och investeringsförsummelser under 30 år inom de kommunala Va-anläggningarna blottläggs när man i ÖP presenterar en målbild 2040, då alla hushåll ska vara anslutna till kommunalt VA. ÖP borde tydligare peka ut en strategi och inriktning som t ex den vi tidigare redogjort för, d v s koppla till att kommun redan producerar nästan 25 % av Sveriges el i Forsmark vilket innebär att den regionala kraftnätkapaciteten redan är maxbelastad vilket gör det icke strategiskt att förlägga storskalig vindkraft här. Samma sak gäller havsbaserad vindkraft i kommunens närhet.

Personal och kommuninvånare Äldreplan 2018-2022
Uppfylls tryggheten som vi själv skapat i Östhammars kommuns policy idag: Öppenhet, engagemang, ansvar, tillsammans. Tveksamt. Äldreomsorgen är välfärdens kärna och ska som denna planeras bättre och ges större fokus. Den viktigaste resursen i kommunens omsorgsverksamhet är personalen och deras kompetens, rätt person på rätt plats, med rätta verktyg och förutsättningar att bedriva vår kommuns Vård och Omsorg. Att personalen har trygga och goda arbetsvillkor med ansvar. Ett gott ledarskap där personalen är den viktigaste delen i ett förändringsarbete, deras delaktighet är dörren till en trygg och bra vård och omsorg. Att kunna ge omsorg är en gåva. För att vårdyrket ska bli attraktivt krävs förändringar för personalen, ingen ska behöva ha delade turer om det inte är särskilt önskemål. Ett annat arbetssätt att på samtliga orter arbeta i!

Äldre över 65 år
Alla ska kunna vara självständiga individer med möjlighet till att få göra egna val utifrån intressen, önskemål och behov. Det är inte tillfredställande att bara använda alla dessa ord utan innehåll och verkställdhet. Arbetssättet och målet måste vara förankrat på alla nivåer. För att vi ska kunna uppfylla målet till en ökad trygghet, ökat välbefinnande och ökad delaktighet i Östhammars kommun. Hur uppnår vi individens möjlighet till egna val idag?

Vård i livets slut. (sid 30 i Äldreplan 2018-2022)
Finns det utbildad personal för detta? Var finns ansvaret? Var finns kunskapen? Var finns resurserna för en allt ökande företeelse?

Hänsyn/Riksintressen
Här borde kommunen vara tydliga med att riksintresset energiproduktion/vindkraft är olämpligt p.g.a. närheten till Forsmark vilket regionalt redan nyttjar hela kraftnätet maximalt. Storskalig vindkraft bör läggas i närhet till förbrukning eller befintliga kraftnät med kapacitet.

Kommentar
Översiktsplanens huvudsakliga inriktning beslutades under arbetet med översiktsplanen för 2016, vilken även följs i denna översiktsplan. Detta innebär att kommunen ska vidareutveckla tätorternas profiler och arbeta för en balanserad flerkärnighet. Visionen kommer stå kvar då den har sitt ursprung i Tillväxtstrategin vilken antogs i juni 2022.
Gestaltningsråd kan konkretiseras i ett gestaltningsprogram vilket är något som kommunen nämner i översiktsplanen att det finns ett behov av. Även ett uppdaterat kulturmiljöprogram

ska arbetas fram. Kommunen håller med om vikten av att bevara våra kulturmiljöer. Att anlita en stadsarkitekt är inte en fråga som kan besvaras i detta forum.

Vi tackar för synpunkterna på Alunda, Öregrund och Östhammar och tar med oss dessa. Kommunen är medveten om att sjöar och vattendrag inte uppnår god ekologisk status och jobbar kontinuerligt med att förbättra statusen i våra vattendrag.

Kommunen förstår vikten av bilen i en landsbygdskommun och att kollektivtrafiken har sina begränsningar. I översiktsplanen är det viktigt att vara tydlig med intentionerna angående kollektivtrafikens utveckling i kommunen då den sker i samarbetar med Region Uppsala. Kommunen lyfter i ÖP vikten av bra trafiknät, trafiknätsanalyser och trafikbelastning i detaljplaner. Hela resan-perspektivet ska även beaktas vilket inkluderar bilen. Kommunen ska även enligt hållbarhetslöftet ”Minskad klimatpåverkan” öka möjligheterna för kollektivt resande, kombinera olika färdmedel och linjebyte. Information om 288an har uppdaterats i planförslaget.

Kommunen vill förtydliga att det i målbilden för den tekniska försörjningen står att ”All bebyggelse i tätort är ansluten till kommunalt vatten och avlopp”. Inte alla hushåll. Avsnittet för Vatten och avlopp har reviderats. En utbyggnadsplan har tagits fram och beskrivs i översiktsplanen.
Förtydliganden kring kapaciteten i stamnätet har lagts till i översiktsplanen under Energi. Texten har kompletterats med Svenska Kraftnäts planer på investeringar mellan elområde 2 och 3 genom projektet NordSyd. Transmissionsnätet har lagt till i karta. Kommunen kan inte råda över riksintresset för vindbruk utanför Forsmark då regeringen besluter över riksintressen.

I översiktsplanen har kommunen formulerat utvecklingsstrategier för Äldre över 65 år vilken ska vägleda arbetet. Vid frågor som specifikt rör planen ”Det goda livet som äldre i Östhammars kommun” hänvisar kommunen till Socialnämnden vilka fått i uppdrag att arbeta fram planen.

Organisationer, föreningar m.m.

Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör

Föreningen vill här framföra sin syn på de delar av förslaget som direkt berör föreningens syfte och kärnverksamhet.

Föreningen med över 500 medlemmar har genom omfattande frivilliginsatser, donationer och andra former av sponsring nått slutfasen av restaureringen av byggnaden som syftat till att återskapa dess utformning och användning då den tjänade som societetshus under badortsepoken kring förra sekelskiftet. Genom denna insats för kulturmiljön i Östhammar har föreningen skapat en samlingslokal och mötesplats för allmänheten som sammanbinder ortens historiska kärnvärden med nutidens krav på möten, evenemang och fest. Societetshuset Källör utgör nu ett mycket populärt och tydligt landmärke i stadens sjöfront med unika särdrag och stort attraktionsvärde. Det ligger inbäddat i ett grönområde som bär resterna av den engelska park som en gång var en del av miljön vars ändamål var hälsa och friskvård, umgänge och avkoppling. Föreningen anser att området kring societetshuset skall

reserveras för rekreationsutveckling av den historiska parken (Källörsparken) och det intilliggande grönområdet (Källörsängen) till nytta och nöje för en allmänhet, kommunens invånare eller besökare. Föreningen motsätter sig därför med bestämdhet att området kan komma att upplåtas för bebyggelse och då till förmån för ett begränsat fåtal, enligt förslaget i ÖP 2023. Föreningen anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.

Som stöd för vår uppfattning anger vi:
Oförenliga riksintressen. Det allmänna intresset av reakreationsytor i centrala delar av staden är viktigare än det enskilda intresset av trygghetsbostäder för ett fåtal.
Lämplighetsbedömning. Området BK508 är olämpligt för byggnation enligt bland annat Länsstyrelsens regionala klimatanpassningsplan för Uppsala län.
Riksintresse för kulturmiljövård. Byggnation av BK508 innebär påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård enligt Miljöbalken 3 kap 6§ (1998:808). Källörsparken och dess omgivning är en del av kärnvärdet gällande Riksintresse för Kulturmiljövård.
Motsägelsefulla slutsatser i ÖP 2023 – version Samrådshandling. Det finns inte stöd för ett ökat behov enligt den angivna befolkningsökningen. För att ta del av yttrandets Bilagor 1-5, se kommunens diarium.

Kommentar
I förslaget till översiktsplan 2023 pekades Kvarteret Societeten ut (i text BK508, på karta BK509 på grund av feltryck) som ett möjligt område att bebygga och då främst för trygghetsbostäder. Efter inkomna synpunkter från privatpersoner och intresseorganisationer samt kompletterande underlag har kommunen valt att inte peka ut området i översiktsplanen. Det finns en osäkerhet kring beskaffenhet och lämplighet för utveckling av bebyggelse kopplat till översvämningsrisk och geotekniska förutsättningar, och därför lämnas området utan områdesbeskrivning i granskningsförslaget.

Utvecklingsgruppen för Söderön, Tvärnö och Raggarö

1) Allmänt

a) Satsningen på ett brett samråd är positiv och välkomnas. Vi noterar dock att man i detta sammanhang avser Miljöbalkens definition av samråd, som innebär att informera, dvs. ge ett enkelriktat budskap. I normalt språkbruk innebär samråd att finna en gemensam lösning. Vi konstaterar att våra synpunkter avseende Söderön, Tvärnö och Raggarö på Översiktsplan 2015 har satt föga spår i ÖP 2023.

b) Begreppet ”Balanserad flerkärnighet” används som omskrivning för att sprida ut faciliteter och resurser på ett ”rättvist” sätt. Bakgrunden är lång och känslig, men medför att området som helhet förlorar attraktivitet i förhållande till den stora magneten Uppsala.

c) I ÖP 2015 finns en formulering som borde stå som portalparagraf i ÖP 2023 ”Utformning och placering av ny bebyggelse … ska ta hänsyn till de lokala förutsättningarna och värdena i miljö, landskapsbild och omkringliggande byggnader ” (ÖP 2015 s77 sp 1). Nu föreliggande samrådshandling belastas av perifera resonemang och detaljer som gör den svåröverskådlig så att syftet enligt PBL, att

redovisa mark- och vattenanvändningen och bebyggelseutvecklingen blir otydligt. Planen som helhet skulle vinna i klarhet om den koncentrerades till vad PBL avser.

2) Fritidsboende och turism

ÖP 2023 har en i grunden reserverad inställning till fritidsboende. Utvecklingsgruppen vill dock understryka att fritidsboendet har stor betydelse för kommunens ekonomi. På Söderön kan uppskattas att fritidshushållen bidrar med ungefär lika stor köpkraft som de bofasta hushållen. De fritidsboende ger alltså ett stort positivt bidrag till efterfrågan på varor/tjänster och gynnar, genom sin småskalighet, i synnerhet det lokala näringslivet. Till detta kommer att vistelserna tenderar att bli allt längre och många arbetar på distans och åtskilliga bosätter sig permanent i sina fritidshus. Detta innebär vissa risker, men som kan hanteras. Det rörliga friluftslivet och turism är kortsiktigt och starkt säsongdrivet och ger inte alls samma bidrag. Även i denna plan sägs att i LF-områden ska man tillämpa en restriktiv hållning till ny bebyggelse, men att undantag kan göras för allmänna anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv (s 108). Detta synsätt är en kvarleva från tidigare synsätt, det är ofruktsamt och olyckligt i alla avseenden. Översiktsplanen bör därför ha en mer positiv syn på fritidsboende och vara mindre blåögt till det rörliga friluftslivet.

3) LT, LS och LF

Grunden för denna kategorisering är vag och godtycklig. Söderön, Tvärnö och Raggarö är dels ett fungerande område med gemensam historia, dels mångfacetterat med såväl unika som alldagliga områden. Att området närmast Östhammar eller Öregrund (LT) är mest lämpat för kommunalt VA är en självklarhet, liksom att det finns bebyggelse samlad i byarna samt vissa sentida tomtområden. Eftersom styrmedlen, främst PBL och MB och kommunens planmonopol, är starka så finns alla möjligheter att dirigera utvecklingen så att byggnation kan hamna där folk vill bo samtidigt som natur- och kulturvärden bevaras. Hela området Söderön, Tvärnö och Raggarö bör därför ha beteckningen LS (undantaget BT), vilket ger möjlighet till en klok, balanserad och positiv utveckling.

Fördelningen LS-LF på Söderön är ologisk då den inte överensstämmer med riksintressena.

4) Infrastruktur
a) Energi.

Inom planperioden kommer behov och förbrukning av el och vätgas att öka kraftigt. ÖP 2023 borde ta tydlig höjd för detta och markera de områden som krävs för att hantera det, bl.a. av säkerhetsskäl.

b) Bredband

Nämns som – och är – en viktig faktor för näringslivs- och befolkningsutvecklingen, men eftersom PBL 3 kap inte nämner detta, kunde de resonemangen utgå. Dessutom har kommunen sen länge lämnat WO beträffande styrning av bredbandsutbyggnaden.

c) Vägar och trafik

Om den önskade befolknings- och näringslivsutvecklingen kommer till stånd, så kommer även vägtrafiken att öka. De förbättringar/utökningar av vägnätet som nämns i planen kan komma att behöva utökas. Parkeringssituationen i Östhammars och Öregrunds centrum

samt vid färjeläget bör uppmärksammas särskilt. Planen borde ha en vision om hur en större trafikökning ska hanteras.

5) Havsnivå och översvämningar

På sid 194-195 nämns lågpunkter, översvämningar och havsnivåhöjningar. Lågpunktskartan bil 3 s20 har inte gått att få fram digitalt eller i detalj. Textbeskrivningen är kortfattad och till synes obekymrad. Klimatforskningen har inga säkra svar på vad klimatförändringarna innebär eller tidsskalorna, men är definitiv vad gäller ökade och plötsliga nederbördsmängder och havsnivåökningar. En högre havsnivå innebär bl.a. att avrinningen genom Olandsån stoppar upp och översvämningsrisken uppströms ökar. Med tanke på att samhället inte byggs för de närmaste decennierna, utan för århundraden, så borde en mer seriös diskussion föras och säkerhetsprincipen uttryckligen tillämpas. En plan utan dessa seriösa överväganden är ansvarslös.

6) Östhammar tätort P 504 – Sjöblick (s 103)

Planen innebär en omvandling och förtätning av befintligt småhusområde närmast hamnen till ett område med flerbostadshus. Detta bör inte genomföras eftersom det förvandlar den småstadsidyll som Östhammar gärna vill vara, till ett konventionellt modernt bostadsområde, samt omvandlar den sjönära småskaliga miljön på ett negativt sätt. Dessutom finns sedan länge en opinion mot exploateringen. Området borde ingå i det närliggande R 504.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna rörande samråd och behov av konkretisering i planen. Att utvecklingen ska ske med hänsyn till det lokala framgår i kommunens vision. Översiktsplanens huvudsakliga inriktning beslutades under arbetet med översiktsplanen för 2016 efter bland annat ett flertal utförda medborgardialoger i kommunen, vilken även följs i denna översiktsplan. Detta innebär att kommunen ska vidareutveckla tätorternas profiler och arbeta för en balanserad flerkärnighet.

Riksintresset högexploaterad kust påverkar bebyggelsen av fritidsbebyggelse i det berörda området och kommunen förhåller sig till detta. Kommunen förstår vikten av att utveckla skärgården och landsbygden för en mer hållbar och levande framtid. Områdesbeskrivningar för skärgården och landsbygden i den kommuntäckande kartan är bland annat kopplade till riksintressen och skyddande av värden. Där finns många olika intressen som ska arbeta tillsammans. Kommunen anser att de inkomna synpunkterna på skärgården och landsbygden är relevanta. Utvecklingen i skärgården vill kommunen arbeta med i en fördjupad översiktsplan för kusten där ett helhetsgrepp om skärgårdens utmaningar och möjligheter tillsammans med invånarna kan utredas. Ändringar i karta eller text kommer inte ske i detta skede. Kommunen tar med sig samtliga synpunkter på utvecklingen i skärgården i det fortsatta arbetet.

Det är viktigt att kommunens infrastruktur följer behoven av en befolkningstillväxt och näringslivsutvecklingen. Behov och belastning på trafiken utreds exempelvis vid detaljplanering. Kommunen beskriver även i översiktsplanen att man kan arbeta med och ta fram trafiknätsanalyser. Hamnområdet i Öregrund kommer vara en del av ett framtida gestaltningsprogram där parkeringsfrågan kan lösas.

Kommunens ambition är att ta fram en klimatanpassningsplan för kommunen och utifrån den

kan en mer konkret diskussion föras om kommunens klimatanpassning. En beskrivning av Olandsåns betydelse i kommunen har tillkommit efter synpunkter från samrådet. Bilaga 3 – kartunderlag för planering finns tillgänglig på kommunens hemsida.
Detaljplanen i Östhammar P504 var på samråd under 2017 där det gavs tillfälle att lämna synpunkter. Mer information om planen finns på kommunens hemsida.

Nedre Olandsåns vattenavledningsföretag av 1958

Vattenavledningsföretaget som försöker vidmakthålla nedre Olandsån, således norr om Valde, Gimo enligt den status som staten (Länsstyrelsen i Stockholm) överlämnade ån i runt 1960 är missnöjda med hur Olandsån beskrivs i moderna styrdokument där det formellt naturvårdande intresset dominerar och de historiska faktorer som byggt ån undantrycks och ån inte heller sätts in i det sammanhang den är en förutsättning för. Denna skrift kommer från nedre företaget. Det finns också ett ”övre” företag som avvattnar distrikten Ekeby, Alunda och Morkarla i Östhammars kommun och Bladåker, Tuna, Stavby, Knutby och delar av Faringe och Rasbo. (Nedre Olandsån tar allt vatten från övre samt avvattnar Skäfthammar, Hökhuvud, stordelen av Börstil och delar av Valö).
Olandsån kommer i samrådshandlingen in på sidorna 34 där större delen av ”LL-ytan” är beroende av att ån fungerar, på sidan 106, hela avsnittet Jordbruksmark sidorna 111-113, Vattenplanering sidorna 142-145 samt avsnittet om översvämningar sidan 195.

Ett alternativ för ett nytt kapitel har bifogats i yttrandet skrivet av ned Olandsåns Vattenavledningsföretag som pekar på helheten kring ån, dess betydelse för landskapet, dess historia och hur den används idag. Samt Nedre Olandsåns Vattenavledningsföretags syn på ån. Det föreslås därför att ett nytt avsnitt placeras in mellan ”vattenplanering” och Ekologisk status”.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna på Olandsån och hur den har bidragit till utvecklingen i Östhammars kommun. Utan Olandsån hade möjligheterna i kommunen sett väldigt annorlunda ut. En synpunkt som kommunen stöttar. Efter synpunkter och yttrande har Olandsån lagts till i den kommuntäckande kartan vilken visar mark- och vattenanvändningen i kommunen. Vidare har kommunen valt att lägga till information angående Olandsån under avsnittet Vattenplanering, utifrån det yttrande som inkommit från Nedre Olandsåns Vattenavledningsföretag och källor som angivets. Kommunen har även lagt till skrivning om markavvattning under avsnittet Vattenplanering.

LRF:s kommungrupp Östhammar

Om själva planprocessen
Det har varit många samrådsmöten och planförslaget är tillgängligt på hemsidan, det är bra. Men det finns ändå ganska många markägare och andra berörda som har invändningar mot själva planprocessen. Man tycker att det är väldigt konstigt att kommunen lägger fram förslag som berör mark och resurser som ägs och brukas av andra, utan att först ha någon dialog. PBL kräver inte detta, men för att få en bra och mer friktionsfri process borde man kunna ta sådana kontakter, innan några kartor med inritade områden presenteras. Nu blir många

upprörda i onödan och oroar sig för att kommunen ska tillskansa sig områden man själv har andra önskemål om hur de ska nyttjas.

Planförslaget är väldigt omfattande och inrymmer även text som mest beskriver lagstiftning, saker som inte planen kan styra över. Det finns också rutor med skrivningar om hur kommunen ska tillämpa reglerna, t ex VA-beslut, dagvattenfrågor, allmän vattenplanering, strandskydd osv, tillämpningar som troligen kan behöva förändras inom plantiden. Vi tycker att planen generellt bör krympas textmässigt.

Bebyggelseutveckling
Vi vill komplettera målbilden med i sista punkten om landsbygden: Permanentbostäder uppförs kontinuerligt över hela kommunens landsbygd, inte minst för att bibehålla en bra befolkningsstruktur och ett brett näringsliv. Även här bör landsbygdspunkten kompletteras enligt ovanstående förslag. Det finns skrivningar om ”fritidshus” och ”fritidsbebyggelse” på många ställen. Dessa begrepp är egentligen irrelevanta då man numera inte kan söka bygglov för ”fritidshus”, man söker för enbostadshus utan definition på om det ska var permanentbebott eller ej.

Alunda
Varför inte färskare befolkningssiffror än 2018? Gäller alla orter.

Områdena BS 100,BS 101, BS 102 och BS 103 bör få nya gränser som visar att inte jordbruksmark tas i anspråk. Vid eventuell exploatering av det redan detaljplanelagda området norr om BS 102 bör jordbruksmarken bevaras obebyggd. När Alunda reningsverk byggs ut ska tillkommande vattenflöden till Olandsån beaktas för minskad översvämningsrisk.

Fördröjningsdammar/våtmark som kombineras med näringsutfällning kan vara en insats. Kanske i området Foghammars-/Olandsån och Tåsjön, givetvis efter tidiga samråd med markägarna. Lite mark för företagsutveckling, kanske kan del av BS 100 ändras till IV.

Gimo
Även Gimo reningsverk bidrar till utsläpp av större vattenmängder till Olandsån, och bräddningar förekommer. Därtill kommer tidvis stora vattenflöden från dammsystemet i Österbybruk, vatten som egentligen ska rinna till Fyrisån. Här behövs översyn av hur dammregleringar sköts och vid nybebyggelse är det särskilt viktigt att dagvatten tas omhand lokalt. All vattenhantering måste kommuniceras och diskuteras med ”åbolagen” för övre och nedre Olandsån.

Öregrund
Viktigt att notera hamnens betydelse även för näringsliv och fiske, inte bara som turistmagnet. Trafikkaos vid färjeläget är ett stort problem inte minst för näringsidkare och permanentboende på Gräsö, det finns anledning att ta tag i frågan om flytt av färjeläget.

Österbybruk
Finns inte längre bankkontor. Det finns redan gång- och cykelväg mellan Österbybruk och Dannemora, föreslagen markreservering för cykelväg förefaller onödig. En viktig fråga för lantbruket utmed Olandsån är vattenregleringen av Stordammen.

Östhammar
Kartan s 92: Vi har redan tidigare protesterat mot beteckningen BS 501 och BS 502 som ligger utlagda på idag aktivt brukad jordbruksmark, de måste krympas rejält så åkermarken skyddas i sin helhet, men bebyggelsen får inte heller komma så nära att aktivt jordbruk förhindras. Lantbruket i Sandika har just investerat i nya byggnader för mjölkproduktion och all åkermark i området behövs. Östhammar bör i huvudsak växa genom förtätning, i områdena BS 503, 504 och 505 samt ev. i någon del av det som nu är markerat R511. IK 501=vägreservatet för södra infarten, bör smalas av i södra delen så att inte mer jordbruksmark än nödvändigt tas i anspråk.

Övriga tätorter och småorter
Varje ort har sin karaktär och har växt fram med olika förutsättningar. De bör kunna fortsätta att utvecklas med det lokala förutsättningarna och den karaktär som finns idag. Viktigt att hålla ihop småorterna med de större serviceorterna genom bra kollektivtrafik, gärna med nya smarta anropsstyrda lösningar, men även med möjlighet att cykla eller ta sig fram med andra långsammare fordon.

Landsbygdsutveckling
Vi delar visionen om att Östhammar även i fortsättningen ska ha ca 1/3 av befolkningen boende på landsbygden.

Målkonflikter
Planen beskriver kommunens landsbygd i tre olika bygder, där jordbruksbygden sägs ligga mest kring Alunda, bruken med gruvhistorien och sedan kustbygden. Den indelningen är lite väl schablonmässig och kan leda till nedprioritering av jordbruksmark på andra ställen än där de stora fälten finns. I Östhammar finns fler än 370 jord- och skogsbruksföretag och de är väl fördelade över hela kommunen. De kombinerade företagen med animalieproduktion, växtodling, skogsbruk och kanske ytterligare verksamheter, löper mindre risk att slås ut vid avspärrning och kriser än de som bara är växtodlingsföretag. Vidare lyfter planen hur viktigt och bevarandevärde det småskaliga jordbrukslandskapet i kustbygden är. Även här måste motstridiga intressen (läs riksintressen för särskild hänsyn till natur- och kulturmiljö samt friluftsliv och bevarandesynpunkter) och förutsättningar för utveckling av företag och permanentboende balanseras. ÖP är ett viktigt instrument när kommunen ska hävda sina beslut i exempelvis bebyggelsefrågor, i fall där länsstyrelsen är av annan åsikt.

Öster om RV 76
I kartorna finns ett riksintresseområde ”Högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark” utritat med avgränsning utmed RV 76. Det var kommunen som 1988-1990 (?) beslutade om just den fysiska avgränsningen, och på östra sidan skulle gälla specialregler om exempelvis möjlighet till lovfritt uppförande av komplementbyggnader. Även bestämmelser kring nybyggnad av ”fritidshus” ingår i regelverket. Det finns många oklarheter omkring dessa bestämmelser och flera begrepp är inte längre relevanta då PBL ändrats, ”fritidshus” finns t ex inte längre. Kommunen måste här, i samarbete med länsstyrelsen, ta fram ett uppdaterat och tydligare regelverk som beaktar vad som verkligen har betydelse kring bebyggelsefrågor och inte handlar om detaljer.

Hållbara lösningar
Vi instämmer i att ny (fritids)bebyggelse i huvudsak ska lokaliseras till befintliga områden och att grundförutsättningar för all bebyggelse måste vara att vatten- och avloppsfrågor ska lösas

på ett miljömässigt hållbart sätt. Det behöver inte vara med endast schablonmässig grundvattenförsörjning, utan kan lösas med nya modeller som regnvattenuppsamling, dubbla vattensystem eller avsaltning med nyttjande av förnyelsebar energi. Avloppslösningar ska vara kretsloppsbaserade, så enkla och kemikaliefria som möjligt.

Utvecklingen under senare år går mot att ”fritidshus” ofta blir mer av deltidsboende, med ökade standardkrav. Köp av ett ”fritidshus” kan också vara den enda ekonomiska möjligheten för en ung familj som vill bosätta sig på landsbygden, inte minst i kust och skärgård där prisnivåerna är väldigt höga. Kommunen måste i sin lovhantering se till helheten och inte beakta en fråga i sänder. En levande landsbygd med hållbar utveckling kräver att befolkningen har en bra åldersfördelning och att många olika yrkesgrupper finns representerade.

Bebyggelseutveckling på landsbygden måste kunna ske även bortom de ”starka kollektivtrafikstråken”. Det kommer aldrig att finnas underlag för vanlig kollektivtrafik överallt, och det skulle inte vara hållbart att kräva sådan. Istället bör vi arbeta för samordnad samhällsbetald trafik som blir anropsstyrd och möjlig att nyttja för alla. Det gäller såväl på land som på sjön. (Notera att det felaktigt står i planen att det finns skolskjuts till sjöss idag, det saknas.) På landsbygden kommer alltid egen bil att vara viktig, men här finns också de bästa möjligheterna till egen solelproduktion och laddning av elbilar. Biltrafik är per definition inte alltid dålig, det beror på hur bilarna drivs och används. Samåkning kan utvecklas och uppmuntras, via appar eller på andra sätt.

Skydd av jordbruksmark

Planförslaget har ett bra kapitel om att den viktiga jordbruksmarken måste bevaras. Tre-stegs- modellen som finns med är bra, och den bör kunna tillämpas enligt beskrivningen. Dock noterar vi att i avsnitten om tätorternas utveckling, har ofta planområden lagts ut så att de med raka linjer även kapar åt sig jordbruksmark. Här vill vi se en om ritning där föreslagna bebyggelseområdens avgränsning faktiskt följer jordbruksmarkens (ibland skogens) faktiska avgränsning på kartan. En viktig kommentar: Bebyggelse kan tillåtas på jordbruksmark där den är till nytta för de areella näringarna. Det innebär inte bara att ex djurstallar kan byggas utan även generationsboende eller andra enstaka bostadshus i närheten av befintlig bebyggelse. Precis som beskrivet ovan är det viktigt att det finns möjligheter för nya bostäder på landsbygden.

Kommunen äger också jord- och skogsmark. En del är tätortsnära och kanske redan omsluten av bebyggelse och marken köptes in för att möjliggöra tätortstillväxt. Här bör man vara lite pragmatisk och inse att mark som är helt omringad av bostäder kan vara svår att nyttja i vanligt jordbruk med framkomlighetskrav och viss störning. Men sådan mark kan nyttjas på andra ”gröna” sätt: För odlingslotter, park och gröna korridorer. Den kan också bli viktig i dagvattenhantering och uppsamling av regnvatten.

Strandskydd

Vi vill betona att det är viktigt att kommunen i sina planer gör helhetsbedömningar. Skydd av natur ställs ofta mot utveckling och då väger skyddet väldigt ofta tyngre, till nackdel för landsbygdens befolkning och näringslivsutveckling.

Infrastruktur och trafik
Trafikfrågorna styrs på olika nivåer, ofta med begränsat inflytande av kommunen. Ambitionen att tillskapa flera och säkrare gång- och cykelmöjligheter är bra, särskilt där det underlättar att ta sig till skola/arbetsplatser utan att behöva åka bil/buss. Förbättring av riks- och länsvägnäten är viktiga frågor, där bygget av slutförvaret nu kommer att ställa nya krav på planering. Lv 288 kan inte ses som ett fristående projekt utan bör planeras samtidigt som förstärkning av RV 76. LRF vill lyfta förslaget att den snabba och tunga trafiken ska gå via väg 292 från Gimo mot Harg och att en ny anslutningsväg väster om Hargs bruk byggs för anslutning till väg 76 för vidare färd till Börstil. Väg 288 kan då finnas kvar som lokalväg, för buss 811, för långsamgående trafik och även cyklister. Ingen jordbruksmark behöver tas i anspråk och få fastigheter berörs. Ingen ny bro över Olandsån och en betydligt smidigare byggtid då trafiken kan ledas om till 288 alternativt 292, när arbetet pågår. Det är också väldigt viktigt för hela kommunens utveckling, att det mer lokala vägnätet underhålls och byggs ut. Många vägsamfälligheter kämpar med ekonomin och ökat vägslitage på grund av mer och tyngre trafik. Kommunen behöver fortsätta stödja enskilda väghållare och även trycka på för ökade statsbidrag.

Vi noterar att i skrivningarna om Hargs hamn berörs inte den omfattande spannmålshanteringen. Den kommer sannolikt att växa ytterligare och bör nämnas.

Digital infrastruktur
Skrivningarna om kopparnätet är inaktuella, stora delar av kommunen har inte ens idag något kopparnät kvar. Eftersom 2/3 av kommunens invånare bor i tätorterna, där fiberanslutning är möjlig, är siffran att 25 % av invånarna har möjlighet till fiberuppkoppling felaktig. Enligt PTS statistik från 2020 har 68 % av kommunens invånare och företag tillgång till fiber men bara 30 % i glesbebyggda områden. Ny statistik har precis presenterats i mars 2023 och skrivningarna bör korrigeras efter den. Däremot är det stora delar av landsbygden som fortfarande väntar på snabb uppkoppling. Beskrivningen av hur fibernätet ser ut nu är inte uppdaterad när det gäller den utbyggnad som skett efter 2014. Det pågår kommersiellt driven utbyggnad på flera ställen, men inga renodlade byalagsprojekt finns och sådana kommer knappast att startas heller. Det nu gällande stödregelverket gör det svårt för småprojekt och siktar mest till att stödja de fiberföretag som idag har svårt att få ihop ekonomin på gles landsbygd. Kommunen bör ta ett stort samordningsansvar för att hjälpa de kommersiella aktörerna, så de slipper slåss om samma kunder och även kan få tillgång till befintlig infrastruktur.

Teknisk försörjning
När det handlar om utvecklingsstrategier bör fokus ligga på vad vi vill åstadkomma, nämligen tillräcklig tillgång på bra dricksvatten och ett hållbart omhändertagande av avloppsvatten och slam. Vägarna dit kan vara flera och olika sätt bör kunna utvecklas, inte minst för boende utanför det kommunala Va-nätet. Grundbultar är lokalt omhändertagande av dagvatten, bromsning av vattenflöden i landskapet, ökad medvetenhet om rent vatten som begränsad resurs och satsningar på nya sätt att använda vatten. Insamling av regnvatten, dubbla vattensystem, infiltration för ökad grundvattenbildning, vattenmätare, möjlighet att ge bygglov med särskilda vattenvillkor mm. När det gäller avlopp bör vi satsa på bättre lokala kretslopp med återvinning av näringsämnen och även ta tillvara möjligheter till lokal energiproduktion.

Energiplanering
Kommunen har en alldeles för gammal vindbruksplan (2012!) som bör ersättas med en *plan för lokal energiproduktion.* Den bör behandla såväl vind som sol och olika former av bioenergi. Det står om vindkraft på flera ställen i ÖP- förslaget, delvis motstridigt. På ett ställe behandlas riksintresset för vindkraft, som alltså staten pekat ut konstigt placerat kustnära vid Forsmark. På annat ställe i planen (s 169) står att kustområdet generellt ska undantas från etablering av gruppstationer för vindkraft. På s 131 har lagts till att havsbaserad vindkraft inte är lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär. Här frågar man sig hur planen skiljer på kust- respektive hav? Havsbaserad vindkraft är ju det nu absolut snabbaste och kostnadseffektivaste sättet att bygga ut fossilfri och förnyelsebar elproduktion, något vi verkligen behöver, inte minst i elområde 3 och 4. I den nya energiplanen behöver dessa frågor behandlas klart och tydligt och det vore bättre om ÖP hänvisar till att en sådan plan ska tas fram, än att man skriver luddigt med utgångspunkt från dokument från 2012.

Andra aktuella energiområden är solceller, hur de ska placeras, vad vi anser om solcellsparker på olika marktyper, vilka lov som behövs mm. I samband med diskussion kring omhändertagande av slam/latrin bör möjligheter till lokal biogasproduktion lyftas. Det finns anläggningar av containermodell i storlekar från att betjäna gårdar med ca 100 djurenheter (motsvarar 100 vuxna nötkreatur) och uppåt. Gasen kan både nyttjas till fordon, direkt eller efter konvertering till flytande bränsle, och till lokal elproduktion. Det borde vara mer långsiktigt hållbart än att deponera slam eller köra till Uppsala.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna och tipsen för hållbara och tekniska lösningar. Statistik där nyare siffror finns har uppdaterats. Målbilden för bebyggelseutveckling och landsbygd har uppdaterats. Avsnittet om digital infrastruktur har uppdaterats. Bankkontor har tagits bort från beskrivningen i Österbybruk och beskrivningen av Öregrund har uppdaterats. Förslag på cykelväg mellan Österbybruk och Dannemora har reviderats.

Tätortsutveckling: BS 100 – Området har delvis ritats om för att exkludera jordbruksmark i utkanterna av det utritade området. Dock ligger jordbruksblock mitt i BS 100, och detta bör istället hanteras i vägledande texter. I planförslaget har en förtydligande text om att jordbruksmark ska bevaras så långt som möjligt i nästkommande detaljplanering och exploateringen ska undvika att försvåra ett rationellt jordbruk på de marker som fortsatt ska brukas tillförts. Bedömningen från kommunen är dock att det väsentliga samhällsintresset av att bygga tätortsnära bostäder väger tyngre i de fall som jordbruksmarker finns inkluderat i utvecklingsområden. Del av BS 100 har tillfogats IV 100 istället för att möjliggöra mer industri- och verksamhetsmark. BS 101 är ett stort geografiskt område och är en naturlig utveckling av norra Alunda med pågående detaljplan för Björnhålsskogen 2. Även här gäller den bedömning som kommunen gjort för BS 100, jordbruksmarkerna ska bevaras så långt det är möjligt och exploateringen ska undvika att försvåra ett rationellt jordbruk på de marker som fortsatt ska brukas. För BS 102 och BS 103 är gränserna omritade till att inte inkludera jordbruksmarker.

Kommunen instämmer med att det är förtätning och sedermera de norra delarna av Östhammar som ska exploateras för bebyggelse i första hand. De områden som finns utpekat i de södra delarna är avsett för det långa perspektivet av Östhammars utveckling. BS501 och BS502 har reviderats och ritats om enligt synpunkter. R 511 är utpekat för rekreation då kommunen inte har för avsikt att tvinga de fritidsverksamheter som idag finns

där att flytta vilket innebär att bostäder inte lämpar sig i området. Korridoren för IK 501 har minskats en aning. Kommunen vill dock förtydliga att även om översiktsplanen pekar ut en bred korridor för en eventuell infart så kommer endast det område som är nödvändigt för en väg samt vägområde att tas i anspråk vid genomförandet. Vid genomförandet så kommer jordbruksmarken att beaktas, men även andra aspekter behöver beaktas så som markförhållanden med mera.

Fritidshus i översiktsplan: Begreppet fritidshus definieras inte i PBL, i PBF eller i BBR. I plan- och bygglagstiftningen finns således inga kriterier för hur mycket eller hur ofta byggnaden får användas för att den ska betraktas som ett fritidshus. Det är tillgänglighetskraven, kraven på bostadens utformning och energihushållningen som styr. När kommunen i översiktsplanen hänvisar till fritidsbebyggelse pekar det på vilken typ av bebyggelse som är lämplig och för att minska utbredningen av fler fritidshusområden. Beskrivningarna av var/hur fritidsbebyggelse tillåts i skärgården är kopplat till riksintresset högexploaterad kust enligt 4 kap. Miljöbalken där fritidsbebyggelse regleras.

Trafik: Öster om RV 76: Kommunen har beslutat att i denna process inte vidare utreda den fysiska avgränsningen öster om RV 76 som är kopplat till riksintresset högexploaterad kust. Utbyggnaden av länsväg 288 leder Trafikverket då de är huvudman. Kommunen samarbetar med Trafikverket men ansvarar inte för projektet. Däremot är kommunen en samrådspartner och har möjlighet till att lämna synpunkter på projektet. Kommunen är även med och finansierar projektet. Samråd för sträckningen Gimo-Börstil hölls i februari 2022. Trafikverket bjuder in till ytterligare samråd för ett mer detaljerat vägförslag under hösten 2022. Synpunkter på länsvägarna och riksväg 76 har vidarebefordrats till ansvariga i kommunen.

Att kommunen vill verka för bebyggelse vid starka kollektivtrafikstråk innebär inte att bebyggelse utanför dessa kommer avstyras. Kommunen förstår vikten av bilen i en landsbygdskommun och att kollektivtrafiken har sina begränsningar. I översiktsplanen är det viktigt att vara tydlig med intentionerna angående kollektivtrafikens utveckling i kommunen då den sker i samarbete med Region Uppsala. Kommunen ska även enligt hållbarhetslöftet ”Minskad klimatpåverkan” öka möjligheterna för kollektivt resande, kombinera olika färdmedel och linjebyten.
Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med regionen. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.

Målkonflikter: Kommunen håller med om, och pekar på i översiktsplanen att Vindbruksplanen behöver uppdateras, alternativt ersättas men kommer hänvisa till befintlig strategi tills att en ny tas fram. Riksintresset för vindbruk utanför Forsmark underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. Kommunen ska ta ställning till riksintressen men kan inte råda över dem. Kustområdet i planen syftar till området öster om väg 76 och havsbaserad vindkraft innebär projekt i havet (mer information finns i Vindbruksstrategin).

Öregrunds IK

IK 301: Korridor för infrastruktur, ett eventuellt nytt trafikstråk till ett nytt färjeläge
Korridorförslaget är beläget enligt i stort sett samma dragning som ca 1 km av elljusspåret i Öregrund. Öregrunds Elljusspår sköts av Öregrunds IK skidor och nyttjas året runt i stort sett dagligen av allmänheten, idrottsföreningar, skola m.fl. Öregrunds IK skidor har utvecklat spåret under många år, förbättrat underlaget, dränerat och förbättrat kvaliteten. Spåret är mycket uppskattat och används för träning, promenader och rekreation. Vintertid vid tillräcklig snömängd prepareras spåret för skidåkning både i klassisk stil och skate.

Vidare har föreningen och kommunen i samverkan justerat spårsträckning för att man byggt innanför spåret. Området är dessutom klassat som nyckelbiotop med höga naturvärden. Vi motsätter oss pga. ovanstående ett nytt trafikstråk enligt förslag IK 301.

S/F 301 Utvecklingsområde Öregrunds skola
På platsen för ovanstående förslag finns idag Öregrund IK Klubbstuga, vallabod, skoterbod och förråd för övrigt material för träning, tävling och skötsel av elljusspåret. Delar av elljusspåret finns också inom området och även mindre träningsslingor, teknikbanor och vintertid en skidlekplats med gupp, hinder m.m. för yngre barn. Hela vår verksamhet med barn och ungdomsträning, och förutsättningar för alla att bedriva träning, aktiviteter på elljusspåret försvåras eller omöjliggörs. Vidare har vi precis fått beslut om att etablera ett utegym inom detta område vilket görs i samverkan med kommunen. Vi motsätter oss därför platsen för ett ev. utvecklingsområde för skolan S/F301. Sammanfattningsvis ser vi inte långsiktigheten i de handlingar som beskrivs i översiktsplanen.

Kommentar
Trafikstråk färjeläget IK301 har delvis ändrats efter synpunkter och yttranden. Den nya dragningen innebär en minskad påverkan på rekreationsområdet och biotopskyddet. Den justerade sträckningen kan däremot få större påverkan på befintliga bostäder. Det finns idag inga planer på att genomföra dragningen av Trafikstråk färjeläget. Men kommunen vill säkra mark i översiktsplanen för en eventuell framtida utveckling för behov av en ny sträckning till det alternativa färjeläget. Däremot är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för ett eventuellt framtida projekt där fler alternativ för att leda trafiken till färjeläget kan bli aktuella, såsom befintlig väg via Håkanssons gata respektive Fyrskeppsvägen som anges som alternativ i tidigare utförd Åtgärdsvalsstudie för färjeläge Öregrund.

Förslaget för utbyggnad av Öregrunds skola är nu ändrat gentemot samrådsförslaget, där förslaget nu anger att eventuell utbyggnad kommer att direkt anslutning i öster om befintliga skolbyggnader eller en ombyggnad av befintliga byggnader. Alltså kommer inte de rekreationsytor som finns söder om skolan samt det biotopskydd som finns där att tas i anspråk.

Gräsö Skärgårdsråd

- Hela Östhammars kommun räknas som landsbygd och vi tycker att visionen ska vara att fler flyttar till kommunen och skriver sig i kommunen.
- Vatten och avlopp löses på ett modernt och innovativt sätt med t.ex. avsaltning och förbränningstoalett, minireningsverk.
- Bredband/ snabb telekommunikation till de delar som ännu inte har blivit anslutna.
- Vi har bra förutsättningar för att öka den lokala matproduktionen och då spelar även den småskaliga matproduktionen i kommunen en viktig roll, vi bör främja detta för att bibehålla och öka den biologiska mångfalden.
- Kollektivtrafiken förbättras och att den anropstyrda trafiken fortsätter att utvecklas.

Framtidsbild 2040

Kommunens hållbarhetslöften
Minimera klimatpåverkan, Främja ekosystem och biologisk mångfald
För att nå klimatmålet bör kommunen minimera onödiga transporter!
Främja lokalproducerad mat och lokala tjänster.
Främja lokala ekonomi och lokala entreprenörer.
Inför 2040 bör kollektivtrafiken/ anropstyrd kollektivtrafiken vara ett viktigt alternativ för att resa i hela kommunen- d.v.s. även i glesbygd och skärgård.

Öregrund
Viktigt att notera hamnens betydelse även för näringsliv och fiske, inte bara som turistmagnet. Trafikkaos vid färjeläget är ett stort problem för inte minst näringsidkare och permanentboende på Gräsö och det finns anledning att ta tag i frågan om en rimlig genomfart av Öregrund.

Övriga tätorter och småorter
Varje ort har sin karaktär och har växt fram med olika förutsättningar. De bör kunna fortsätta att utvecklas med de lokala förutsättningarna och den karaktär som finns idag. Viktigt att hålla ihop småorterna med de större serviceorterna genom bra kollektivtrafik, gärna med nya smarta anropsstyrda lösningar, men även med möjlighet att cykla eller ta sig fram med andra långsammare fordon.

Landsbygdsutveckling
En befolkad landsbygd är grunden för motståndskraft och ökad självförsörjning. Kommunen bör i alla frågor och på alla nivåer arbeta för att möjliggöra och underlätta för permanentboende på landsbygden. Här inkluderas såväl näringslivs- som bebyggelse- och infrastrukturutveckling.

Öster om riksväg 76
Det finns oklarheter omkring bestämmelser och flera begrepp är inte längre relevanta då PBL ändrats, "fritidshus" finns t.ex. inte längre. Kommunen måste här, i samarbete med länsstyrelsen, ta fram ett uppdaterat och tydligare regelverk som beaktar vad som verkligen har betydelse kring bebyggelsefrågor och inte handlar om detaljer.

Strandskydd
Det är viktigt att kommunen i sina planer gör helhetsbedömningar. Skydd av natur ställs ofta mot utveckling och då väger skyddet väldigt ofta tyngre, till nackdel för landsbygdens befolkning och näringslivsutveckling.

Öar utan fast förbindelse med fast befolkning i kommunen ska definieras för att säkra grundläggande förutsättningar och långsiktiga möjligheter för fastboende och näringslivsutveckling. Exempel på sådana öar är Ormön, Hälsingen, Stora Risten och Fälön. Där är det lämpligt att underlätta en småskalig landsbygdsutveckling för att hålla skärgården levande, så att befolkningen kan bo, leva och försörja sig. Målet att öka antalet invånare i kommunens ytterområden är av största vikt och då tänker vi närmast på en ökad etablering av fastboende på Gräsö.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna på utvecklingen av de olika tätorterna, landsbygden och strandskydd och tar med dessa i det fortsatta arbetet. Beskrivningen av Öregrund har reviderats.

Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafiken i Östhammars kommun. Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med regionen. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.

Begreppet fritidshus definieras inte i PBL, i PBF eller i BBR. I plan- och bygglagstiftningen finns således inga kriterier för hur mycket eller hur ofta byggnaden får användas för att den ska betraktas som ett fritidshus. Det är tillgänglighetskraven, kraven på bostadens utformning och energihushållningen som styr. När kommunen i översiktsplanen hänvisar till fritidsbebyggelse pekar det på vilken typ av bebyggelse som är lämplig och för att minska utbredningen av fler fritidshusområden. Beskrivningarna av var/hur fritidsbebyggelse tillåts i skärgården är kopplat till riksintresset högexploaterad kust enligt 4 kap. Miljöbalken där fritidsbebyggelse regleras.

Utvecklingen i skärgården vill kommunen arbeta med i en fördjupad översiktsplan för kusten där ett helhetsgrepp om skärgårdens utmaningar och möjligheter tillsammans med invånarna kan utredas. Kommunen har beslutat att i denna process inte vidare utreda den fysiska avgränsningen öster om RV 76 som är kopplat till riksintresset högexploaterad kust.

Gräsö Södra Skärgårdsintresseförening

Vi vill att hela Översiktsplanen skrivs om – låt det bli i en positiv anda!

Vi anser att visionen ska vara att vi välkomnar att fler flyttar till kommunens landsbygder, kust, skärgård och orter, att fritidsboende flyttar ut och skriver sig i kommunen, att vatten och avlopp löses på ett modernt och innovativt sätt. Bredband/ snabb telekommunikation är A och O i hela kommunen. Såklart måste kollektivtrafiken öka och den anropstyrda införas omgående där det inte finns kollektivtrafik idag.
Vi önskar att fler upptäcker det naturnära boendet och utvecklar detta. Kommunen har bra

förutsättningar för att öka den lokala matproduktionen och då spelar även den småskaliga matproduktionen i kommunen en viktig roll, vi bör främja detta för att bibehålla och öka den biologiska mångfalden och gynna de vilda pollinationerna.

Samlade synpunkter

Kollektivtrafik – anropsstyrd

En central fråga borde vara anropsstyrd kollektivtrafik. Idag finns inte lokal båttrafik, ingen fungerande skolskjuts etc. Kommunen bör snarast införa anropstyrd kollektivtrafik där inte ordinarie kollektivtrafik finns i dagsläget, det är ett Eu- direktiv/Eu förordning som inte uppfylls av regionen eller kommunen. Inför 2040 bör kollektivtrafiken/ den anropstyrda kollektivtrafiken vara ett viktigt alternativ för att resa i hela kommunen även i glesbygd och skärgård. Detta kommer stärka skärgårdens utveckling och är en viktig del i infrastrukturen. Det kommer även öka attraktiviteten och näringslivet och gå i linje med kommunens hållbarhetslöfte. Varför vill man i ÖP hålla sig till starka kollektivtrafikstråk? Inför anropsstyrd kollektivtrafik.

Bas-öar och tekniska lösningar

De öar utan fast förbindelse med fast befolkning i kommunen ska definieras som bas-öar. Dessa öar har varit bebodda sedan området steg upp ur havet, de finns omnämnda i skrift redan på l200- l400- talet. Man har haft en fast befolkning ända tills våra dagar som har försörjt sig genom fiske, jakt, lantbruk, sjöfart och järnframställning. På dessa öar är det lämpligt att tillåta en småskalig landsbygdsutveckling för att hålla skärgården levande, så att befolkningen kan bo, leva och försörja sig. Utse delar av dessa öar även till LS område- landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism (som Tvärnö, Raggarö och Gräsö). Modern innovativ teknik ska främjas. Att jobba hemifrån- digitalt ska vara en självklarhet. För att säkra grundläggande förutsättningar och långsiktiga möjligheter för fastboende och näringslivsutveckling så föreslår vi att öarna Hälsingen, Stora Risten, Ormön och Fälön utses till "bas-öar". Hit ska den anropstyrda kollektivtrafiken gå - så att man har en viss basservice. Ökad tillgänglighet för alla så att fler kan leva och bo i skärgården på ett tryggt sätt. Innovativa lösningar för vatten och avlopp t.ex. större och småskaliga avsaltningsanläggningar eller små reningsverk, förbränningstoaletter. Även fokus på dricksvattentillgången i skärgården och ladd stolpar på landsbygden.

Skärgårdsutveckling och bevarande

På öarna i skärgården finns en stark identitet och tradition, immateriella kunskaper som Sverige skrivit under ska bevaras inför framtiden enligt CBD/Convention on Biological Diversity artikel 8j: *"respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungliga och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och främja en bredare tillämpning av dessa, med godkännande och deltagande av innehavarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främja rättvis fördelning av nyttan som uppkommer vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor."* Samt hållbart nyttjande enligt 1Oc - "*skydda och uppmuntra sedvanligt nyttjande av biologiska resurser i enlighet med traditionella kulturella sedvänjor som är förenliga med kraven för bevarande och hållbart nyttjande."* Dessa kunskaper är sådan som vi kan förmedla till intresserade, att leva och bo och finna sin mat i skärgården, så som

skärgårdsböndernas kunskaper. Detta ger även möjligheter för öborna att kunna försörja sig på nya sätt, kanske genom att erbjuda olika upplevelser.
Det finns mycket som är unikt med Östhammars kommun vilket borde lyftas fram mer, inte bara vallonbruken. Det är viktigt att påpeka hur viktig kusten och skärgården i alla tider har varit och är i framtiden för den hållbara utvecklingen. Utveckla infrastrukturen, så som cykelstråk på landsbygden. Vi önskar att fler upptäcker det naturnära boendet och utvecklar detta.

Lokal produktion och lokalt näringsliv och vikten av biologisk mångfald
Begreppet livsstilsboende är negativt och passar inte in. Ett bättre alternativ är begreppet naturnära boende vilket även är mer positivt.

Vi behöver de resurser som finns på landsbygden, framför allt matproduktionen, även den småskaliga närproducerade, egenodlade maten att sälja på lokala marknader och rekoringar. Vi behöver fler betesdjur för mat och bibehålla och öka den biologiska mångfalden, vi behöver skapa möjlighet för fler som vill utveckla närings- och servicelivet och lyfta det småskaliga jordbruket. De finns en otrolig potential, inte bara vallonbruk, slättbygder, djupa skogar, utan även den rika kulturbygden i kust och skärgården som är världsunik. Detta område har en otrolig utvecklingspotential och kan bli ett sätt för folk att kunna försörja sig här ute på öarna året runt, genom småskalig matproduktion och hållbar upplevelseturism på öbornas villkor. Detta möjliggör för den biologiska mångfalden och de vilda pollinationerna. Landsbygdens produktion av lokal mat borde vara med i kommunens vision. Det produceras lokal mat på både större och mindre gårdar i skärgården. För näringslivet är det viktigt med anropsstyrd kollektivtrafik, tekniska lösning, bredband och telekommunikation.

Övrigt
Utnyttja läget mellan stockholm- Mälardalen och Gävle, de stora kommunikationsstråken. Pendlarboende ska utvecklas? Hur tänker kommunen här?
Sidan 12: Ändra till ”att medborgarna gillar sin hembygd”. Ej hemort – begreppet orter stämmer inte överallt.
Restaurera Träsket i Öregrund.
Sidan 118: Naturvårdsverket och Länsstyrelsen har utsett Öregrunds och Gräsöskärgård som riksintresse för friluftsliv. Vad innebär detta?
Sidan 153: 2040. Det är tryggt att bo i kommunen. Tryggt att bo i kommunen- nej. Här behöver hela kommunen räknas, även de som hela sitt liv bott på öarna i skärgården, att de behandlas med respekt. Att man ser till att införa den lagstadgade anropstyrda kollektivtrafiken- att man inte diskrimineras. Uppdatera Bilaga 2 så att denna stämmer med verkligheten.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna och tipsen för hållbara och tekniska lösningar.

Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafiken i Östhammars kommun. Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med regionen. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.

Riksintresset högexploaterad kust påverkar bebyggelsen av fritidsbebyggelse i det berörda området och kommunen förhåller sig till detta. Kommunen förstår vikten av att utveckla skärgården och landsbygden för en mer hållbar och levande framtid. Områdesbeskrivningar för skärgården och landsbygden i den kommuntäckande kartan är bland annat kopplade till riksintressen och skyddande av värden. Där finns många olika intressen som ska arbeta tillsammans. Kommunen anser att de inkomna synpunkterna på skärgården och landsbygden är relevanta. Utvecklingen i skärgården vill kommunen arbeta med i en fördjupad översiktsplan för kusten där ett helhetsgrepp om skärgårdens utmaningar och möjligheter tillsammans med invånarna kan utredas. Ändringar i karta eller text kommer inte ske i detta skede. Kommunen tar med sig samtliga synpunkter på utvecklingen i skärgården i det fortsatta arbetet. Riksintresse för friluftsliv är inget absolut skydd, men kommunen ska ta hänsyn till friluftslivet i översikts- och detaljplanering. Pågående jord- och skogsbruk påverkas inte av utpekande av riksintresset.

Kommunen håller med om att lokal produktion är viktigt och en del av hållbar utveckling. Visionen och effektmålen syftar bland annat till att ekologisk hållbarhet och en livskraftig landsbygd ska realiseras. Målet är att ta fram en mångbruksplan vilken bland annat ska kunna fungera som en översiktlig skötselplan för kommunägd skog och naturmark. Inriktningar och strategier i planen kan vara vägledande för hur det lokala brukande av mark och vatten kan utvecklas och bevaras och därigenom bidra till att lokal produktion prioriteras och utvecklas.
Östhammars kommun är en stark pendlarkommun där genom att utnyttja det geografiska läget kan erbjudas goda möjligheter för både ut- och inpendling. Därför vill kommunen beskriva de möjligheter som finns för boende i kommunen att vara en del av och utnyttja det läge vi har.
Skrivningen i avsnittet Social Utveckling ”att det är tryggt att bo i kommunen” är en målbild för 2040, inte en återspegling av hur det ser ut idag. Den exkluderar inte befolkningen i skärgården. ”Hemort” kommer inte tas bort eller ersättas av ”hembygd” då orden är synonymer och ”hemort” är mer vanligt förekommande i kommunens styrdokument.

Hela Sverige skall leva

- Permanentbostäder uppförs kontinuerligt över hela kommunen, både i orter och på landsbygden.
- Vatten och avlopp löses på ett modernt och innovativt sätt.
  Bredband/ snabb telekommunikation till de delar som ännu inte har blivit anslutna.
- Vi har bra förutsättningar för att öka den lokala matproduktionen och då spelar även den småskaliga matproduktionen i kommunen en viktig roll, vi bör främja detta för att bibehålla och öka den biologiska mångfalden.
- Kollektivtrafiken förbättras och att den anropsstyrda trafiken fortsätter att utvecklas.

Öregrund
Viktigt att notera hamnens betydelse även för näringsliv och fiske. Trafikkaos vid färjeläget är ett stort problem för inte minst näringsidkare och permanentboende på Gräsö och det finns anledning att ta tag i frågan om en rimlig genomfart av Öregrund.

Övriga tätorter och småorter
Varje ort har sin karaktär och har växt fram med olika förutsättningar. De bör kunna fortsätta att utvecklas med det lokala förutsättningarna och den karaktär som finns idag. Viktigt att hålla ihop småorterna med de större serviceorterna genom bra kollektivtrafik, gärna med nya smarta anropsstyrda lösningar, men även med möjlighet att cykla eller ta sig fram med andra långsammare fordon.

Landsbygdsutveckling
Kommunen bör i alla frågor och på alla nivåer arbeta för att möjliggöra och underlätta för permanentboende på landsbygden. Bebyggelseutveckling på landsbygden måste kunna ske även bortom de stora kollektivtrafiklederna även om det aldrig kommer att finnas underlag för vanlig kollektivtrafik överallt på landsbygden. Jordbruksmarken är en viktig del i kommunens hållbara utveckling och måste bevaras. Bebyggelse kan dock tillåtas på jordbruksmark där den är till nytta för de areella näringarna.
Det behövs översyn av hur dammregleringar sköts och vid nybebyggelse är det särskilt viktigt att dagvatten tas omhand lokalt.
Kommunen har ett stort lokalt vägnät, som på grund av stor belastning behöver underhållas. Många vägsamfälligheter kämpar med ekonomin och det ökade vägslitaget på grund av mer och tyngre trafik. Kommunen behöver fortsätta stödja enskilda väghållare.
Det finns fortfarande flera områden i Östhammars kommun, som inte har en digital uppkoppling, antingen av fiber eller via länk. Kommunen bör ta ett stort samordningsansvar för att hjälpa de kommersiella aktörerna, så de slipper slåss om samma kunder och även kan få tillgång till befintlig infrastruktur.

Strandskydd
Det är viktigt att kommunen i sina planer gör helhetsbedömningar. Skydd av natur ställs ofta mot utveckling och då väger skyddet väldigt ofta tyngre, till nackdel för landsbygdens befolkning och näringslivsutveckling. Ta tillvara kustens attraktivitet genom bl.a. strandskyddet och detaljplaner.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna på utvecklingen av de olika tätorterna, landsbygden och strandskydd och tar med dessa i det fortsatta arbetet. Beskrivningen av Öregrund har reviderats. En komplettering till målbilden för Bebyggelseutveckling och Landsbygd har lagts till för att tydliggöra att kommunen verkar för bebyggelseutveckling på landsbygden.
Det står beskrivet i översiktsplanen om kommunens tillämpning vid hantering av dagvatten. Kommunen arbetar också på att ta fram en dagvattenpolicy.
Behovet av stöd till vägsamfälligheter har förts vidare till ansvariga i kommunen.
Avsnittet för digital infrastruktur har uppdaterats.

Föreningen Natur och Kultur i Dannemorabygden

Föreningen Natur och Kultur i Dannemorabygden får härmed avge följande yttrande:
Föreningen arbetar aktivt med att vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer i bygden i syfte att tillgängliggöra stråk och områden för friluftsliv och turism.

Det är väl känt att vistelser i naturen ger stora hälsoeffekter, minskar stress, sänker blodtrycket och ökar förmåga till inlärning och koncentration. Pandemin har också gett vid handen en mycket stor tillströmning av besökare till attraktiva naturmiljöer. Det är därför viktigt att samhället slår vakt om grönstrukturer i bebyggelse och tillgänglighet till tätortsnära rekreationsmiljöer.
Föreningen har studerat samrådshandlingarna och saknar en konsekvent handläggning av dessa frågor i handlingarna. Vi saknar också kommunens cykelplan från 2016 i underlaget.

Förslag

Avsnittet 1 linledning. Kvalitet för människa och miljö. Tillägg Strategier (sid 17):
I all planering ska speciell uppmärksamhet riktas mot att säkra grönstrukturer i bebyggelsen och utveckla tätortsnära natur för ökad attraktivitet och främjande av folkhälsan.

Avsnitt 2 Kommunen idag Tillägg Agenda 2030 (sid31)
Att slå vakt om naturmiljöer som skog, jordbrukslandskap, våtmarker och vatten bidrar till flera av de globala målen. Genom en strategisk markanvändning gynnar vi klimat och biologisk mångfald och skapar trygga samhällen med god folkhälsa och lokal produktion av livsmedel.

Avsnitt 3 Framtida mark- och vattenanvändning Bebyggelseutveckling. Utvecklingsstrategier (sid 39)
Vi delar planens intentioner att ny bebyggelse etableras på barrskogsmark av ringa naturvärde. Vi vill dock peka på vikten av ett generellt hänsynstagande till skog. Den ger positiva klimateffekter, skapar gröna attraktiva boende miljöer och dämpar effekterna av extremväder.

Tillägg Strategier (sid 41)
Tidigt i planeringen ska korridorer och områden avsättas bostadsnära för rekreationsmöjligheter i natur- och kulturmiljöer. Det skapar attraktivitet och sätter grunden för en god folkhälsa.

Planförslag - Serviceorter

Tillägg Rekreationsutveckling (sid 47)
Utveckling av grönområden inne i orterna och parker behöver en ny inriktning. En begränsad del av dessa nyttjas för rekreation idag och kan genom annan skötsel ges nya kvalitéer. Ängar istället för gräsmattor gynnar den biologiska mångfalden och minskar skötselbehoven. Mindre insprängda rekreationsytor och träd skapar ökad attraktivitet och skugga.

Österbybruk Profil (sid 83)
Dessvärre finns några felaktigheter i befintlig text: Man ser inte från torget i centrum

till herrgårdsområdet. Vi har inte längre någon bank på orten. Vi återkommer till detta under Utvecklingsmöjligheter.

Tillägg
Den tätortsnära naturen med många spår av kulturarvet bidrar stort till ortens attraktivitet.

Landmärken och mötesplatser Förslag ny text (sid 83)
Herrgårdsområdet, Vallonsmedjan och klockstapeln har, tillsammans med den äldre bebyggelsen längs Gimogatan, Långgatan och Korsvägen, stor betydelse för Österbybruks identitet. De är viktiga landmärken liksom de många dammarna i tätortsnära natur med många grova gamla träd.

Utvecklingsmöjligheter Tillägg till stycke ett.
En centrumplan bör tas fram för att stärka handeln och kopplingen mellan torget och herrgårdsområdet. Likaså behövs en plan för parkering i tätortens kärna.

Tillägg till stycke två
Samtidigt bör möjligheter att utveckla attraktiviteten i kulturmiljön tas till vara, t.ex. genom att återställa större vattenspeglar i dammarna, röja igenväxande strandängar, rusta gamla vägar och damm laggar och om möjligt återuppta bete på ängs- och hagmarker. (S 400, R 402, R 403, R 407 samt Harvikadammen)

Tillägg efter stycke två
Österbybruk har stora möjligheter att utveckla de gröna och blå värdena i symbios med brukets gamla kulturarv. Nya vandringsleder och båtliv kan bli del av en växande besöksnäring och bidra till rekreation och folkhälsa.

Bostäder
BS 400 - Sefferbacken BS 401 - Klockarbacken 2 (sid 85)
I området finns etablerade stigar som möjliggör direkt tillgång till närnatur, Stordammen och motionsspåren (R404). Dessa stigar och stråk bör tillföras ÖP, så att de säkras innan detaljplaner görs för områdena.

BK 402 - Hovgården (sid 86) Beakta
Den östra delen av området utgör i sin helhet skyddsvärda kulturlämningar och är idag ett av brukets mest attraktiva rekreationsstråk (Kulturstigen). Längst i öster och centralt i området är marken mycket sank och översvämningsbenägen. Om byggnation ska ske i området behöver stora delar undantas och de flera hundra år gamla damm laggarna måste förstärkas för att minska risken för översvämningar. Anpassning till den närliggande äldre bruksbebyggelsen är mycket angelägen.

Industri och verksamheter
IV 400- Företagsby Etapp 2 (sid 86)
Etableringar i etapp 1 är knappt påbörjade, så en utökning känns idag omotiverad. Om de görs bör den begränsas i öster till den väg som ger tillgång till rekreationsområdet vid Harvikadammen. En led är etablerad på vägen.

Korridorer för infrastruktur (sid 87) Beakta
Befintlig GC-väg mellan Dannemora och Österbybruk, samt gamla önskemål om en GC-väg i anslutning till Dannemoravägen har från vårt håll betydligt högre prioritet än IK 400.

Delar av IK 400 kan dock utgöra en förbättring av de grönstråk vi vill se i detta område norr om serviceorten. (Se yttrande över sammanhängande grönstråk i tätorterna)

R 403 - Stordammen vandringsled
Planens led omfattar Upplandsleden från Simbadet till Aspbo. Vi tillstyrker den skrivning som finns i planen. Vi menar dock att hela dammen med omkringliggande marker bör ingå i R 403.

Tillägg (sid 87-88)
Stordammen har betydelse för friluftsliv i Österbybruk året runt. Hela dammen inkl. omgivande stränder och närmarker har stor utvecklingspotential som rekreationsmiljö. En vandringsled på 15 km planeras runt dammen i ett samarbete mellan lokala intressen och Upplandsstiftelsen. Dammen har stort värde för bad, båtliv, fiske och vintertid för skridskoåkning.

Kartunderlag, bilaga 3 Sammanhängande grönstråk i tätorterna Österbybruk (sid 15)

Beakta
Det finns idag naturliga stråk idag som binder samman R 401, S 400, R 402 och R 403.

Från R 402/403 finns gröna stråk som bör säkras genom de norr om liggande bostadsområdena - Ett område är under utbyggnad samt de två nya BS 400 och BS 401. Dessa stråk ansluter till R 404 Elljusspåret.

Från 404 kan ett nordligt stråk etableras norr om RV 400 - Reningsverket, via Filmers kulle och hjorthägnets ekbackar till Orrbacken vid Filmvägen. Därifrån finns naturliga vägval söderut med anslutning till Karmdammen (R 407). På mitten finns ett naturligt stråk österut genom Ekbacken (direkt norr om Ekbacksvägen) till Sågdammen (R 401)

Från Karmdammen (R 407) finns ett etablerat tätortsnära stråk söder om serviceorten genom Företagsby etapp 1, via BK 401 och BK 402 till Stordammen. Det innebär att vi etablerar tätortsnära grönstråk i en cirkel runt serviceorten, samt två stråk som skär igenom orten.

Tillägg
Harvikadammen runt är en mycket viktig del av Österbybruks rekreationsområde. Vi vill att den i sin helhet förs in som en del i planen.

Stråken har till dels etablerats av föreningen Natur och kultur i Dannemorabygden. Vi avser att fortsätta utveckla stråk enligt beskrivningen ovan.

Kommentar
Kommunen vill tacka för yttrandet och bidragandet av kunskap om natur- och kulturmiljöer i Österbybruk med omnejd.

I avsnittet ”Grönstruktur” framgår vikten av att säkra grönstruktur i bebyggelse. Kommunen anser att det i översiktsplanen finns tydliga inriktningar och strategier som visar på behovet av och det viktiga i att bevara grönstrukturer, främja friluftslivet och möjliggöra för rekreation både i tätorter, på landsbygden och i skärgård. Gång- och cykelvägsplanen finns tillgänglig på kommunens hemsida. Denna kommer även revideras. Trafikverket genomförde en projektering för cykelväg längs Dannemoravägen. Man hittade många fornlämningar samt förorenad mark vilket innebär för stora kostnader. Det finns i dagsläget inga planer på att

genomföra projektet utifrån det underlag som finns. IK400 har reviderats där befintligt stråk längs Gruvstigarvägen istället prioriteras för förbättring.

Kommunen lägger till föreslagen text i avsnittet för Agenda 2030. I planförslaget finns det enligt kommunen ställningstaganden för hur skog ska hanteras i planeringen.
Ortbeskrivningen för Österbybruk har uppdaterats med förslag från yttrande vad gäller rättelser i text samt, profil, landmärken samt utvecklingsmöjligheter.
Områdesbeskrivningar för BS400, BS401 samt BK402 har uppdaterats enligt förslag i yttrande. Områdesbeskrivning för IV400 har ändrats för att innehålla information om tillgänglighet till befintliga leder och stigar i området men det utpekade området i kartan kommer inte ändras. R403 har uppdaterats där både områdesbeskrivningen och kartan innehåller hela Stordammen och tillhörande vandringsstråk. Dragningen av vandringsstråket har genomförts i samband med Upplandsstiftelsen. Kartunderlag, bilaga 3 Sammanhängande grönstråk i tätorterna Österbybruk har uppdaterats efter samråd och utifrån inkommit yttrande.
Förslaget om ett nordligt stråk från R404 tas med i det framtida arbetet och planeringen. I kartunderlaget Sammanhängande grönstråk i tätorterna för Österbybruk har förslaget ritats in som grönstråk. En avvägning har gjorts för norr om Harvikadammen vilket innebär att den inte kommer tas med i tätortskarta för Österbybruk då den anses ligga för långt från tätorten.

Stockholms Handelskammare

ÖP bör ta ökad höjd för den snabba tillväxt och expansion som följer av ett antal stora planerade investeringar i näringslivet.

Ett viktigt ingångsvärde för ÖP bör vara att möjliggöra för kommunens växande näringsliv kan klara sin långsiktiga kompetensförsörjning och underlätta transporter genom utbyggd infrastruktur. Satsningar på grundläggande infrastruktur och försörjningssystem måste prioriteras för att inte bli ett hinder för kommunens utveckling. En befolkningstillväxt på ca 200 per år kan ligga i underkant av de faktiska behov som uppstår till följd av planerade investeringar.

Övergripande synpunkter
Handelskammaren har med stor behållning tagit del av Östhammars förslag till ny översiktsplan. Vi konstaterar att den bygger vidare på grundprinciperna från ÖP 2016, som lägger tyngdpunkt på hur kommunen ska kunna utveckla sina olika serviceorter och landsbygden däromkring. Vi noterar att förslaget konkretiserar kommunens tillväxtstrategi och innehåller förhållandevis detaljerat utpekade områden för nya bostäder, verksamheter och industrier, vilket kan underlätta för fortsatt expansion.

Näringslivets utveckling sätter ramarna
Handelskammarens yttrande tar sin utgångspunkt i de behov och förutsättningar för utveckling som råder i näringslivet. En översiktsplan bör enligt vår mening beakta de särskilda krav och förväntningar som företagen kan ställa vad gäller förutsägbarhet och planerbarhet i de delar som påverkas av eller hanteras av kommunen. Eftersom alla företag finns lokaliserade på en plats och är beroende av de förutsättningar som skapas

i den lokala och regionala miljön menar Handelskammaren att detta perspektiv bör tillmätas särskilt stor vikt i en översiktsplan, både i analys och förslag.

Alla kommuner är beroende av näringslivets och företagens välmående, både för arbetsmarknaden, skatteunderlaget och utvecklingskraften. Många platser har upplevt ett uppsving i samband med att nya verksamheter etablerat sig, entreprenörer byggt upp nya företag eller viktiga beslut om investeringar har fattats. Östhammar är en kommun som i hög grad bygger sin historiska och framtida utveckling på några framträdande nycklar till tillväxt, varav några berörs på s.16 i samrådsunderlaget.

I kommunen återfinns idag två dominerande privata arbetsgivare. Sandvik Coromant i Gimo, som etablerades i kommunen i början av 50-talet, samt Forsmarks Kraftverk som under 70-talet gav ett ordentligt lyft i befolkningstalen. Under senare delen av 2020-talet väntas bygget av slutförvar av Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) att ge ett ytterligare tillskott till en redan god arbetsmarknad. Dessa tre bolag kommer så småningom att sysselsätta omkring 3 500 personer, men med indirekta sysselsättningseffekter handlar det om närmare 10 000 jobb. Omkring 30-40 procent av alla små- och medelstora företag i kommunen är leverantörer till dessa bolag, och tillsammans genererar detta en betydande del av det kommunala skatteunderlag varpå den kommunala verksamheten vilar. Med andra ord går det att påstå att utvecklingen av Östhammars kommun avgörs av ett fåtal dominerande arbetsgivare och företag.

En styrka för Östhammar är, i jämförelse med många andra industrikommuner, att verksamheterna kan betraktas som mycket stabila och oflyttbara, vilket minskar kommunens sårbarhet inför plötsliga förändringar. Den tekniska livslängden för kärnkraften sträcker sig flera decennier framåt och slutförvaret kommer att vara i drift under större delen av 2000-talet. För de globalt konkurrensutsatta industriföretagen bygger framtidsutsikterna på förmågan att ständigt vässa sin verksamhet och produktion med ökat teknikinnehåll, digitalisering, automation och innovation.

Utvecklingen i Östhammar vilar på många ben. Utvecklingen kring hamnen i Hargshamn, återöppnande av Dannemora gruva, eventuell etablering av en flygbränslefabrik i Forsmark och utveckling av besöksnäringen genom Öregrund, de uppländska vallonbruken och attraktiva boendemiljöer är stora tillgångar för kommunen. I avsnitt om arbete och pendling (s.22-23) kan detta med fördel utvecklas ytterligare och i Framtidsbild 2040 (s.15) skulle ett nytt avsnitt kallat: Framtid - näringslivet vara välgörande.

Även om föreliggande ÖP innehåller många förtjänster anser Handelskammaren att det finns tre perspektiv som bör färgas tydligare in översiktsplanen. Det handlar om företagens möjligheter att rekrytera kompetent personal, säkra olika transportbehov och att infrastrukturella försörjningssystemen är tillräckligt väl utbyggda.

Kompetensförsörjningen
För att näringslivet ska klara sin kompetensförsörjning måste en lång rad insatser ske samtidigt. Det finns ingen enkel lösning, men avgörande är trots allt att det går att arbetspendla till Östhammar, främst genom kollektiva transporter längs stråken väg 288 och väg 76. Fler behöver även lockas att flytta till kommunen, vilket fordrar planberedskap och fler bostäder i attraktiva lägen och utifrån olika behov. Den kommunala servicen måste hålla hög nivå, i synnerhet vad gäller skola och utbildning,

eftersom det är faktorer som har stor betydelse både för kommunens attraktivitet och för den långsiktiga kompetensförsörjningen. Det är sammantaget angeläget att ÖP skapar förutsättningar för bättre kommunikationer, attraktivt boende som tar höjd för en växande befolkning och kommunal service som motsvarar behoven. Detta perspektiv kan utvecklas tydligare i förslaget.

Transportbehoven
Utöver dess betydelse för arbetspendling har infrastrukturen en avgörande betydelse för näringslivets transporter och konkurrenskraft. Insatsvaror behöver kunna levereras till företagen, färdiga produkter ska kunna skickas vidare till kunder i hela världen utan fördröjning och kravet på hållbarhet gör att omställningen inom transportsektorn måste understödjas, bland annat genom utbyggd ladd infrastruktur. Handelskammaren välkomnar att väg 288 ska byggas ut med full standard efter beslut av Region Uppsala, och att nödvändiga trafiksäkerhetsåtgärder sker längs väg 76.

Som en del av de hållbara transporterna anser att Handelskammaren av avsnittet om Harghamnsbanans utveckling och användning inte tillräckligt väl beskrivs i samrådsförslaget. Där anges att persontrafik kan komma i fråga i framtiden (s.126 och 175), medan frågan om järnvägens betydelse för utförsel av järnmalm från Dannemora via hamnen i Hargshamn eller in- och utförsel av lantbruksprodukter och biobränslen knappt berörs alls. Handelskammaren anser att ÖP tydligt bör uttala en målsättning att rusta upp järnvägen mellan Dannemora och hamnen i Hargshamn, då skicket på den befintliga järnvägen innebär begränsningar både i transporterad volym och hastighet från Dannemora gruva. En upprustning av järnvägen skulle tillföra en stor ekonomisk och miljömässig nytta för bulktransporter inom hela Stockholm-Mälarregionen, och bör därför lyftas in i såväl lokal, regional och nationell planering.

Handelskammaren anser att utvecklingen av tillväxtklustret i Östhammar är av nationell dignitet och att brister i infrastrukturen ska kunna åtgärdas genom särskilda statliga investeringar. För att ge stöd till detta föreslår Handelskammaren att ÖP tydligare beskriver kommunens koppling till den växande huvudstadsregionen och dess nationellt värdefulla tillgångar. Avsnittet Roll i region (s.26) skulle med fördel kompletteras med ett avsnitt: Roll i Sverige. Kommunens roll för planerbar energiförsörjning, värdskap för slutförvaret, utvinning av koloxidfri järnmalm och produktion av 25 procent av bränsle till flyg är bara några av de tillgångar som bör lyftas fram.

Sammanfattningsvis anser Handelskammaren således att förslaget till ÖP inte riktigt tar höjd för den utvecklingskraft som nu tar fart i det norduppländska tillväxtklustret. En konsekvensanalys och framsyn av hur näringslivets planerade investeringar kommer att påverka kommunen långsiktigt skulle kunna lösa detta.

Infrastrukturella försörjningssystem
Utvecklingskraften i näringslivet är stor men det finns att antal uppgifter som ingen annan aktör än kommunen råder över och som inte får utvecklas till ett avgörande tillväxthinder. Den fråga som lyfts i ÖP och som kommunen fattat beslut om gäller utbyggnaden av VA- nät och tillgången till dricksvatten. Flera av de kommunala avloppsreningsverken är nått sin maximala kapacitet och det finns ett stort behov av åtgärder. Det är positivt att kommunen nu tar fram en strategi för de kommunala Va-anläggningarna i de östra delarna av kommunen, men vi vill ändå understryka hur

fundamentalt viktigt det är att kommunerna genomför nödvändigt underhållsarbete och tar höjd för framtidssäkrade försörjningsystem långt innan de blir hinder för utveckling. Detta bör vara en primär uppgift för kommunen och ÖP bör säkra de långsiktiga planeringsförutsättningar som näringslivet efterfrågar.

Det gäller även att ta vara på de investeringar som redan gjorts i vägar, vatten, avlopp och bredband och att det finns ett basutbud av service och fullgod infrastruktur i kommunens större serviceorter, tillsammans med ett varierat och attraktivt boende.

Befolkningsutvecklingen
En viktig utgångspunkt för kommunens planering är den befolkningsutveckling man väljer att ta höjd för. I ÖP anges en måltillväxt på omkring 200 personer per år, vilket är en takt något över det historiska snittet och som stämmer med den förväntade utvecklingen utifrån demografi. I avsnittet om bebyggelseutveckling (s.38) anges emellertid att Östhammar fram till 2040 har ökat med mellan 500-1000 personer, vilket skulle innebära en tillväxt på 25-100 personer per år, inte 200. Denna diskrepans i målsättningar bör justeras.

Med beaktande av de satsningar som kort berörts ovan, en full utbyggnad av väg 288 och därmed bättre tillgänglighet mellan Uppsala och kusten samt varaktigheten ibland annat kärnkraftverket och slutförvaret, förefaller även 200 personer per år ligga i nederkant. För att möjliggöra och bejaka expansionen finns det anledning att sikta något högre och skapa planberedskap som kan möta en växande efterfrågan på bostäder och nya etableringar på planlagd industrimark.
Med förtydliganden enligt ovan ser Handelskammaren fram emot ett slutligt förslag och beslut om ny översiktsplan för Östhammars kommun.

Kommentar
Kommunen vill hänvisa till Tillväxtstrategin antagen i juni 2022 i många av de frågor som Stockholms Handelskammare uppmärksammar. Tanken är att Översiktsplan och Tillväxtstrategi ska komplettera varandra i frågor om tillväxt, kompetensförsörjning, näringsliv och befolkningsutveckling. Men även i viss mån digitalisering. En befolkningsökning om 200 personer per år anser kommunen är en realistisk målsättning vilket även tillåter landsbygden, tätorter och serviceorterna att växa hållbart.

Infrastruktursatsningar är viktiga för alla delar av samhällets utveckling, där inkluderat näringslivet. Många stora projekt som genomförs i kommunen är pågående där kommunen i översiktsplanen berör dessa men gärna hänvisar till projekten i sig då många stora ändringar kan ske snabbt. Trafikverket ska under 2022 genomföra en funktionsutredning för järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn. Detta har lagts till i översiktsplanen för att tydliggöra möjligheterna för järnvägens framtid. Trafikverket menar även att det kommer krävas stora åtgärder för att möjliggöra för persontrafik på järnvägen vilket även det lagts till i planförslaget.

VA-avsnittet har uppdaterats med ny information och kommunen arbetar kontinuerligt i samarbete med Gästrike Vatten med att skapa ett hållbart VA-system.

Dannemora gruva, flygbränslefabriken och slutförvaret kommer påverka kommunen på olika nivåer och inom olika samhällssektorer. Kommunen har efter samrådet beskrivet

dessa projekt i översiktsplanen och lyft de under relevanta avsnitt. Diskrepanser har justerats i planförslaget.

Naturskyddsföreningen Östhammar

Östhammars Naturskyddsförening har tagit del av Översiktsplanen. Vi ser den som ett mycket viktigt dokument för att ge kommunen en hållbar utveckling för den fysiska planeringen där lokala förutsättningar för mark och vattenresurser bevaras och utvecklas i relation till vår omvärld; i Regionen och Sverige och världen i övrigt. Vi är besvikna på hur lite det är en kommunal plan och hur mycket regionala, nationella och kanske också Eu- krav på exploatering dominerar hela planen. Dessutom hur lite som finns i planen för en hållbar boendemiljö och miljö inom de planetära resursvillkoren och de sociala fundamenten som är nödvändiga för en sund utveckling. I denna plan förhärskar ju fortfarande tillväxtstrategier som går ut på att öka resursuttagen från naturen, och bryta de ekologiska kretsloppen genom att generera mer sopor och avfall och dåliga, osunda miljöer för en centraliserad stadsbebyggelse.

Konsekvenserna av den pågående utvecklingen måste vara betydligt mer i balans med den lokala omgivningen, lokalsamhällen och de ekologiska livsvillkor som gäller för hållbar utveckling både för en sund och trivsam boendemiljö och för en kretsloppsbaserad ekonomi. Allt fler kan på landsbygden finna livskvaliteter och arbetsmöjligheter utanför de stora städerna och den trenden borde uppmuntras i stället för att centraliseras till Uppsala och Stockholmsregionernas stadsområden.

Östhammars kommun har egentligen mycket goda förutsättningar för att ge de bofasta och även gäster i vårt område ett rikt liv med omsorg av varandra, kultur, natur och också bevarande av dessa resurser för kommande generationer. Men vi ser inte att detta dokument verkligen på allvar kan bli ett handlingskraftigt verktyg att fullfölja intensionerna som uttryckts i mål och strategier. De finns påtagliga diskrepanser mellan dessa mål och hur verkligheten borde utvecklas. Det finns heller ingen tydlig balans mellan vad som är en kommunal angelägenhet att värna och vad som är påtryckande krav och intressen från regionen eller världen i övrigt som då blir överordnat de kommunala intressena. Kommunen har tagit på sig mycket stort ansvar för att ta hand om det farligaste kärnavfall som alla Sveriges reaktorer har producerat hittills.

Detta innebär:

1. Att kommunen måste reservera mycket stora markområden för hanteringen av det radioaktiva avfallet både ovan jord och bergrum och borde också anlägga transportvägar på land och hav med strikta säkerhetsbestämmelser. Vi är oroade för att man nu lämnar över till kommande generationer att få ta hand om dessa atomsopor. Opinionen var stark mot de första kärnkraftverken som skulle tas i bruk på 1970-talet och att man inte löst problemen med avfallet på ett tillfredsställande sätt ännu är oroande. Det har nu gått snart två generationer av beslutsfattare som fortfarande vältrat över de svåra besluten på kommande generationer. Att kommunen har tagit på sig ansvar för en storhamn för hela Uppland för att ombesörja riskabla

transporter av gods, farligt gods, i en känslig infart till våra kustnära områden är också oroande.

2. Att kommunen redan har släppt fram en exploaterande och hindrande fritidsbebyggelse i känsliga naturområden och i områden som är viktiga för friluftsliv längs större delen av kusten. De strandnära viktiga områdena både för kommunens flertal dvs. vad lagstiftningen syftat till - att alla ska ha tillgång till strandnära vistelse - har genom generationer av beslutsfattare gjorts försök att tillgå och kan i framtiden innebära en ännu starkare polarisering mellan de med strandtomter, oftast stadsbor, och de som inte har strandtomter. Och det gynnar definitivt inte de fastboende åretruntboende i kommunen.
3. Kommunen, som fortfarande hyser stora områden av riksintressen för både klimatanpassning och biologisk mångfald, måste då också ta ansvar för skydd för en betydande del av den totala arealen som krävs för en hållbar utveckling av skogen. För att tillgodose natur-, kultur- och friluftsvärden måste mycket större arealer undantas från bebyggelse och miljöstörande verksamhet.
4. Att kommun måste återta gruvverksamheten i Dannemora då det ändå i jämförelse med andra gruvfyndigheter kan vara rimligare med gruvverksamhet här än att öppna nya gruvor. Detta förutsätter att gruvavfallet tas till vara på ett hållbart sätt.

Måhända har denna utveckling varit historisk men har ändå i kommunen nästan villkorslöst utvecklats till nackdel för de bofasta i kommunen. För alla försämringar av livskvalité och miljöproblem som åsamkats kommunen har de verksamhetsutövare som tryckt på för att bibehålla denna miljöpåverkande verksamhet inte gett mycket i kompensation eller verktyg att återställa eller kompensera natur- och kulturvärden som berikar kommunen.

Förutom mål och strategier som hålls mycket allmänt och nämns som vägledande i Översiktsplanen så omnämns som hastigast Agenda 2030 med de 17 globala målen som är tänkt att förverkligas inom en generation 2030! Denna översiktsplan hjälper inte mycket för att uppnå dessa mål.

Förhoppningsvis börjar arbetet på allvar nu. Ytterst små krafter har ju hittills satts in.

Vi efterlyser också en bättre balans i de areella näringarnas utveckling. Vi måste inse att skogen och jorden som ärvdes från våra förfäder åtminstone innan trakthyggesbruken var kraftigt dominerade och jordbruksmarkernas EU-anpassade jordbrukspolitik med ensidiga monokulturer nu inte kan ta ansvar varken för en ekologiskt hållbar utveckling i balans med klimatnytta och artmångfald. I de forna skogarna och odlingslandskapen fanns utrymme för både småskalig kultur- och fritidsintressen som att färdas i skog och mark. Då spelade bonden en nyckelroll för en hållbar utveckling. Samhället måste nu därför avsätta en mycket större del av våra gemensamma resurser för att säkra dessa värden. De hyggen som nu avverkats tar det två eller fler generationer skogsansvariga att återställa till skog.

Översiktsplanen visar på vilka områden som nu har vissa skydd som både riksintressen för natur, kultur och friluftsliv. Med tanke på det hårda tryck som dessa områden utsätts för är de otillräckliga då större delen av bofasta i både Uppsala, Gävle och Stockholm söker sig till de kustnära trakterna.

Allt idag tyder på att vi måsta ta betydligt större hänsyn till natur- och kulturvärdena lokalt i kommunen då dessa värden kommer bli allt viktigare redan på kort sikt. Översiktsplanen tar inte höjd för att allt fler vill bosätta sig här, kanske mest för att det här finns attraktiva boendemiljöer och att allt fler också kan sköta sitt arbete från hemmet eller närmiljön. Att vi i läge av krig och avstängning måste använda odlingslandskapet mer för livsmedelsproduktion är också uppenbart.

Vi tror på ett scenario där kommunen kommer öka mer i antal än vad prognoserna ger i rapporten och vi måste därför planera för förtätning av tätorterna, men varsamt och med struktur för att service och infrastruktur ska fungera bättre. Rapporter antyder att strukturen på de nya områdena är tämligen oplanerade och vi välkomnar att kommunen jobbar mer med stadsplanering och då också möjlighet till lokala busslinjer. Bilen är även inom och mellan våra tätorter nästan en förutsättning för all kommunikation. Stigar och cykelvägar omnämns som önskvärda men utbyggnaden måste påskyndas.

För det fortsatta arbetet med den fysiska planeringen så önskar vi att en dialog fortsätter mellan kommunen och de ideella organisationerna, inte minst Naturskyddsföreningen. Vi har inte kunnat redovisa alla våra synpunkter från de lokala företrädarna från de orter som har särskilt uppmärksammats. Vi önskar dock att arbetet kommer i gång snarast när det gäller bevarandevärdena runt tätorterna och att dessa säkras och vårdas för en kommande större befolknings livskvalitet. Vi saknar också helt bruksorternas bevarande där ju natur- och kultur borde bättre sammanlänkas.

Sammanfattningsvis är besvikelsen stor att planen redan när den presenterats är en otillräcklig framskrivning av de markanspråk som redan finns. Balansen saknas mellan ekonomi, ekologi, social struktur och hänsyn till kommande generationer och till deras möjligheter till ett gott liv - det är redan intecknat. Samtidigt finns till skillnad från Stockholmsregionens och Uppsala regionens långt gående felsatsningar här en stor potential till en mycket god framtid - men då måste den moderna synen på tillväxt, ekonomi, ekologi och människans roll och villkor få prägla planen.

Kommentar
Kommunen tar med sig reservationerna inför det kommande slutförvaret till den fortsatta planeringen och kommunens representanter i arbetet med slutförvaret. I översiktsplanen har åtgärder tagits fram genom exempelvis peka ut vägar för transport av farligt gods.

Enligt Plan- och bygglagen 3 kap. § 5 ska en översiktsplan redovisa hur den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Vilket är varför det i Östhammars översiktsplan finns relevanta hänvisningar till regionala och nationella mål, planer och program. Tillväxtstrategin antogs i juni 2022 och verkar tillsammans med översiktsplanen där exempelvis kommunens befolkningsutveckling redogörs för. Kommunen arbetar med Hållbarhetslöften för att skapa en hållbar framtid för hela kommunen vilka beskrivs i samband med Agenda 2030. Länsstyrelsen fick i uppdrag från regeringen att stötta miljöarbetet i länet och valde att jobba med hållbarhetslöften. Det finns därför en naturlig koppling mellan det nationella arbetet med Agenda 2030 och kommunens antagna hållbarhetslöften.
En av de större satsningarna har i arbetet med denna översiktsplan varit kommunens serviceorter. Både fördjupningar och mer detaljerade tätortskartor har tagits fram för att visa

hur utvecklingen ska ske. Kommunen har en restriktiv syn till utbredd fritidsbebyggelse och arbetar med att skapa en hållbar utveckling för både tätorter, landsbygd och skärgård. Kommunen är medveten om samt håller med om att en tidigare och mer kontinuerlig medborgardialog hade varit gynnsam och tar med sig detta till det fortsatta arbetet. Under samrådstiden har dialog med många markägare och sakkunniga kunnat etableras i de olika tätorterna.
En stor utmaning har varit att kommunen saknar många viktiga strategiska dokument. Detta har lett till att en del områden inte har kunnat utredas så som kommunen önskat. Denna problematik har synliggjorts i arbetet med översiktsplanen och kommunen arbetar nu för att ta fram strategiskt viktiga dokument.
Ett nytt avsnitt om Jordbruksmark har tillkommit där trestegsmodellen presenteras. Med denna hoppas kommunen kunna säkerställa att all mark brukas för vad som är bäst lämpat. Vidare diskuterar även kommunen hur skogen ska brukas i planeringen och arbetar för att ta fram en mångbruksplan. Målet för mångbruksplanen är att skapa en översiktlig skötselplan för kommunägd skog och naturmark.

Österbybruks Utvecklingsgrupp

Informationen när ÖP 2016 togs var att intentionen var att gå vidare med fördjupade planer per serviceort (FÖP) vilket aldrig hände. När man nu med ÖP 2023 bjuder in till synpunkter ”fem i tolv”, när orden redan är satta på pränt och en produkt från kommunhuset blir ju den negativa konsekvensen att det som kommunicerades som ett arbete i dialog med lokalsamhället inte blev riktigt så. Vi är besvikna att den delen av planarbetet har hanterats så och tycker inte det är att driva arbetet i samklang med kommunens värdeord ”tillsammans” och ”öppenhet” vilket hävdas i ÖP 2023. Vi är även generellt kritiska till att dialogtiden från det lokala mötet till sista inlämningsdag är orimligt kort för att läsa in sig, ha en dialog och sedan komma med synpunkter

Med ovan menar vi inte att jobbet som gjorts för den saken skull är dåligt utfört, men risken är uppenbar att man jobbar utifrån det skrivna och låser fast sig i det istället för att se allt med öppna ögon. Efter granskning av samrådshandlingen tycker vi att det är positivt att det gjorts fördjupningar för respektive serviceort, vilket saknades för merparten av orterna i Översiktsplan 2016. Vi tycker att det är bra att planen öppnar för expansion i syfte att bibehålla och förbättra serviceunderlag, kommunikationer och arbetskraftsförsörjning samtidigt som den tydligt uttrycker att det måste ske med stor hänsyn till kulturmiljö och naturvärden.
I vårt svar fokuserar vi på de områden där vi tycker att något är fel, otydligt eller utelämnat.

Roll i regionen

Mellankommunala frågor
Österbybruk ligger i sydvästra kanten av kommunen och har nära till Tierps och Uppsala kommun.
Vi ser att samarbetet går att utveckla ytterligare i de mellankommunala frågor ÖP nämner och fler därtill. En fråga som inte omnämns är samarbete kring utbildning, trots att ett visst utbyte redan finns angående t.ex. bygglinjen i Tierp. För några år sen avbröt Östhammars kommun sitt samarbete med Uppsala kommun gällande gymnasieintag vilket vi tycker är

mycket negativt för våra ungdomars valfrihet och även därmed även en negativ faktor gällande att locka inflyttning från Uppsala kommun vilket vi ju har ambitioner att göra. Vi tror att det är extra viktigt att valfriheten är stor då det finns ambitioner att öka andelen högskoleutbildade i kommunen vilken ligger på en låg nivå i kommunen jämfört med riket i helhet. Att andelen invånare med eftergymnasial utbildning är låg är ett problem kompetensmässigt för att behålla och nyetablera företag i kommunen, något vi bland annat sett en direkt effekt av i Österbybruk. Hur tänkte man här?

Bebyggelseutveckling

Framtid-Serviceorterna
Österbybruk och Alunda får i ÖP en ”sub”-klassning som ”boendeorter”. Vi tror att båda orterna genom sina geografiska lägen kanske har bäst förutsättningar i kommunen att locka verksamhet till orterna varför vi inte tror någon är betjänt av att sätta ytterligare ett epitet på orterna som ”sovstäder”. T.ex. planeras återstart av gruvan Q1 2025 i Österbybruk/Dannemora. Varför inte fortsätta att kalla dem serviceorter för att inte krångla till det.

Den geografiskt och kommunikationsmässigt naturliga knutpunkten i vår kommun är Gimo. Gimo är även utbildningscentrum i kommunen. Vi tycker att mer kommunal verksamhet kan förläggas i Gimo så att en större andel av invånarna lättare kan dra nytta av kommunala investeringar som till exempel kulturskolan, kommunala verksamheter och sammankomster.

Planförslag Österbybruk
Vi anser i enlighet med ÖP att man i första hand ska använda förtätningsområden innan man nyexploaterar i skogsmark. Speciellt flerfamiljshus bör byggas så nära centrum som möjligt, vilket oftast innebär i förtätningsområden.
När förtätningsområden inte räcker till är vi överens med ÖPs intentioner om att planera för kommande områden. Vi vill understryka vikten av att hela tiden planera långsiktigt så att nya detaljplaner för småhus och flerfamiljshus finns i framskridna skeenden så att bostäder inte ska vara en trång sektor när behov uppstår. Vi står nu inför en ny gruvstart. Vid förra gruvstarten låg inte planarbetet i fas så tomter fanns inte tillgängliga vilket sannolikt innebar att kommunen missade nya invånare eftersom vi inte hade något boende att erbjuda.

BS 400, BS 401
ÖP 2023: ”Den mindre vägen som i dagsläget går mellan de utpekade områdena BS400 och BS401 behöver breddas för att kunna ta emot trafik från den planerade bostadsutbyggnaden.”
Av skrivningen drar man slutsatsen att avsikten är att områdena ska försörjas med infrastruktur via Gimogatan-Kölngatan-Klockarbacksvägen. Det är, som framgår av texten i ÖP 2003 p 32, inte möjligt att belasta Gimogatan ytterligare, redan vid dagens belastning har det diskuterats om förbud och enkelriktningar, dessutom finns det ett 40-tal småhustomter + flerfamiljshus kvar att bygga i pågående detaljplan Klockarbacken. I ÖP 2003 finns motsvarande exploateringsområde, fast mindre, skissat och där har man tagit fasta på att områdena måste ha sin infrastruktur från väster, se p 31. Vi vidhåller att man vid en expansion av områdena måste lösa vägfrågan i linje med förslagen i ÖP 2003. I ÖP 2023 Bilaga 1, 5.1.2 andra stycket framgår också ”Att styra trafik till större stråk som leder trafiken bort från mindre kvartersgator blir en viktig aspekt i detaljplaneskedet för större bostadsområden för att freda mindre kvartersgator i så stor utsträckning som möjligt”.

När det gäller BS401 anslutning mot bebyggelsen i söder har man i ÖP 2023 tagit bort den gröna kilen (4). som fanns i ÖP 2016 mellan planområde och befintlig bebyggelse, trots att man i bilaga 3 naturvärdesklassat skogen med medelhögt värde. Marken har friluftsvärdesklassats till låga värden vilket är märkligt då kilen har fin natur med mycket lövskog och en stig (orienteringskarta) som löper nedanför höjden och ansluter vidare mot stigar norrut genom BS401. Det är lämpligt att ha ett grönt stråk här för att möjliggöra passage via naturområden från detaljplan Klockarbacken (orientering och detaljplanekarta) vidare mot timmerkajen och vidare i R403 (orienteringskarta).
R405 länkas lämpligen mot R404 med tillägg av (2). som är en vacker höjd och eventuellt (3.) för att få ett sammanhängande grönt stråk.(orienteringskartan). (1) i orienteringskartan markerar att förskoletomten enligt detaljplanen ska möjliggöra passage mellan naturområdena i väst och öst. Gult i orienteringskartan visar etablerade stigar som möjliggör direkt tillgång till närnatur, Stordammen och motionsspåren (R404). Dessa stigar och stråk bör tillföras ÖP, så att de säkras innan detaljplaner görs för områdena.
I norra delen av BS401 så kommer bredden på R403 inte räcka för att kunna ha kvar Upplandsleden i sin nuvarande sträckning. Området där är sankt och leden skulle behöva spångas för att ligga i R403. Ledens nuvarande läge syns i norra delen av orienteringskartan som ritad gräns R403.

BK 400 Ilsvedden, P400 Harvik
Här är det viktigt att samordna planerna för att möjliggöra cykelväg till Dannemora längs Dannemoravägen (se G/C-vägar). Problem med tung trafik till gruvan bör kunna hanteras mha regler då det byggts infart för tung trafik till Dannemora från 292 av det skälet.

BK 401 Skyttbacken
Bör vara lämpligt för flerbostadshus med tanke på läget.

BK 402 Hovgården
Här känns det som man missat i inventering angående låga friluftsvärden. Flera populära stigar finns att ta hänsyn till, liksom ekbacken ”Paradiset” som behöver en tillräcklig skyddszon för att komma till sin rätt (se R402). Stor hänsyn och anpassning måste göras till områdets kulturvärden och äldre bebyggelse.

IV400
Området bör i öster begränsas till den väg som ger tillgång till rekreationsområdet vid Harvikadammen. En led är etablerad på vägen.

IK400
I enlighet med vad som skrivits under BS400/401 angående vägförsörjning så behöver förmodligen korridoren ritas om för att även hantera större trafikmängd av bilar på del av sträckan. Stor hänsyn får tas till närliggande ekbacke. Ta även hänsyn till hur cyklister tar sig vidare genom bruket till viktiga knutpunkter och andra cykelbanor. G/C-vägen har lägre prioritet än på G/C-väg genom bruket (se G/C-vägar)

R 401
Måste tas hänsyn till föroreningar vid åtgärder.

R 402
Ekbacken ”Paradiset” på andra sidan vägen (markerad ljusgrön invid BK402) bör med rejält

skyddsavstånd ingå i R402. ”Paradiset” används till rekreation och där finns även iordningsställd grillplats.

R 403
Zonen revideras till att sträcka sig runt hela dammen för planerad vandringsled inklusive vattenspegeln. (Jämför Gimo)

R404
Bör kompletteras med korridor mot milspåret och Upplandsleden mot Filmsjön.

R 405
Korridor upp mot R404 över fina kullen, korridor söderut lämpligt

Skyddsvärda områden, Österbybruk
Vi saknar adekvat utmärkt skydd för de världsunika brännstålsugnarna i Österbybruks industriområde, se: https://urplay.se/program/219984-ur-samtiden-lansmuseerna-berattar-brannstalsugnarna-i-osterbybruk

Grönstruktur
Se sektion bebyggelsestruktur gällande planerade R-områden. Vi anser att även närliggande Harvikadammen tillförs som ett R-område där det redan finns ett etablerat stigsystem. Det finns planer på att göra en slinga genom ekbackarna varvid även dessa borde R-markeras för att tydliggöra deras stora rekreationsvärde.

Det finns risk att skogsdrivningar, väg- och byggnadsplaner etc. får konsekvenser för stigsystem som i många fall är en del av vårt kulturarv och viktigt för det rörliga friluftslivet. Vi vill att ÖP tar upp det generellt som värden som måste värnas. Det bör finnas policy hur det ska hanteras med eventuellt nödvändiga omdragningar, buffertzoner etc. eftersom det verkar som att bestämmelser inte finns eller är otillräckliga.

Kulturmiljöer

Riksintresse för kulturmiljövård
Vår kulturmiljö är av största vikt och en stor del av vår identitet. Ett bättre befolkningsunderlag ökar förutsättningarna för att ha råd med vården av vårt kulturarv vilket vi i dagsläget ser att det finns uppenbara problem med. Kommunen bör i ÖP ha uttalat ansvar för att ta initiativ till att hitta lösningar när det gäller utvecklingsmöjligheter, användning och underhåll så att vårt kulturarv inte förfaller.

Trafik och kommunikationer

Allmänt
Det är kritiskt med bra kommunikationer för att locka och behålla invånare till vår bygd. Österbybruk är nordupplands demografiska mittpunkt och med bil tar det 20 minuter att nå E4an både söderut och norrut via fina raka vägar. Uppsala är dryga halvtimmen bort, Arlanda, Gävle och norra Stockholm runt timmen.

Väg 290
I den tidshorisonten som ÖP gäller saknar vi fortsatt tillräckligt höga ambitioner med väg 290. Vägen är vår kommundels pulsåder och är även den kortaste vägen till Forsmark från Mälardalen. 290 har behov av att förbättras för att vara en säker och snabb väg till de projekt och arbetsplatser som kommer att skapas i Forsmark, och då främst sträckan Österbybruk-

Forsmark. Sträckan Österbybruk-Uppsala är bra men hastigheten har sänkts. Det behövs ett engagemang av kommunen att driva på 290 med målbilden att hastigheten ska upp till 90-väg igen med vad det i förlängningen innebär i vägstandard, plogningsprioritet etc. från vägverkets sida. En förbättrad 290 skulle skapa förutsättningar för att fler anställda vid Forsmark bosätter sig i Österbybruk och att serviceföretag kring verksamheter där kan välja Österbybruk som etableringsort. Vi känner att 288-stråket får all prioritering och att allt rörande 290 uppfattas som en kannibalisering av ”huvudstråket” och att frågan därför inte drivs av kommunen. På totalen är vi övertygade om att resultatet blir avsevärt mycket bättre i ett tillväxtperspektiv om båda stråken har en attraktiv vägstandard.

Väg 689/685/686
ÖP 2023 trycker på flerkärnighet för utbyte och för att dela på service. Österbybruk har bra vägar mot samtliga serviceorter förutom till Alunda. Avståndet är relativt kort men vägen krokig, långsam och osäker. I ÖPs tidsperspektiv och med ÖPs ambitioner kring att binda serviceorterna samman med goda kommunikationer är det rimligt att planer kring åtgärder av vägsträckan finns med i ÖP. En bättre väg ger även alternativ väg för arbetspendling från Österbybruk till arbete kring Arlanda där många arbetsplatser finns och kommer att skapas.

Spårbunden trafik
Det är bra att järnvägssträckan Hargshamn-Örbyhus nämn som möjlig för persontrafik, men vi anser att ambitionerna kring järnväg kan vara betydligt större än det som yttrycks i ÖP. I ÖPs tidsperspektiv skulle det vara möjligt att initiera planer på regionnivå gällande ”Upplandsringen” (se framsidan) vilket skulle innebära att en ringlinje av persontrafik på räls skulle kunna serva en stor del av området norr om Stockholm inklusive vår kommun, Hallstavik och Norrtälje på ett intressant sätt.

Vi ser även möjligheter att inom ÖPs tidshorisont titta på möjligt helt nytt samhälle vid Järlebo station på Östra stambanan i Östhammars kommun. Området kring stationen borde redovisas i ÖP för en sådan möjlig användning.

Turtäthet lokaltrafik
Förutom förbättrad turtäthet, vilket bör bli verklighet vid ett större behov, har vi tidigare framfört och saknar fortfarande i ÖP, att kommunikationerna även bör fungera på kvällstid så att fritids- och nöjesutbudet i olika delar av kommunen kan nyttjas av fler och utan bilberoende. Vi tror att det kan stärka ”vi”-känslan att våra fem serviceorter är ”stadsdelar som hör ihop” istället för konkurrenter, såsom efterlyses i ÖP.

Anropsstyrd lokaltrafik
Kommunen har många hushåll utanför tätorterna som inte servas av kollektivtrafik. Det finns inte heller tillgång till taxi med rimliga framkörningsavgifter i stora delar av kommunen. Med tänket att landsbygden ska ta sig till kollektivtrafikstråken så behövs pendlarparkeringar som ÖP nämner men det finns även behov av att utveckla anropsstyrd lokaltrafik då andelen personer med körkort och tillgång till bil reduceras. I vårt närområde tänker vi att Film-, Dannemora socken- och Morkala-bygden bör vara tilltänkta för den här typen av service likväl som de områden som nu omnämns i ÖP.

Laddinfrastruktur
Vi tycker att ÖP belyser mycket potentiella problem med en expansion avseende transporter men undviker att ta tag i frågan om att dagens och framtidens fordonsflotta kommer att ha en betydligt lägre miljöpåverkan än gårdagens bilar. Som påtalas gång på gång i ÖP är vi en

utspridd kommun med en stor andel av befolkningen boende på landsbygden. Bilen kommer fortsatt vara ett viktigt transportmedel, men hur planerar kommunen att underlätta för snabbt ökande andel elbilar i fordonsflottan? ÖP nämner att man anser att kommersiella aktörer bör lösa problemet med laddning. Vi tror i stället att kommunen måste vara proaktiv för att det man önskar verkligen ska hända och det borde vara en del av ÖP att se över ladd infrastruktur likväl som vägnät med den nya situation som redan är här. Det är även pluspoäng i attraktivitet om man driver frågan.

G/C-plan

Det finns stora behov av gång och cykelvägar, både av säkerhetsskäl men även pga. den regionala målsättningen att kollektivtrafikens andel av motoriserade resor ska fördubblas till år 2030. Vi har tidigare kritiserat delar av de prioriteringar och investeringar som delges i liggande G/C-plan Vilka projekt som är tilltänkta och en prioriteringsordning måste diskuteras med lokalsamhället då resurserna är begränsade och även ta stor hänsyn till barnperspektivet i kommunal planering. Till exempel saknas/brister G/C-vägar igenom Österbybruk mellan skola-centrum-idrottsplats-idrottshall-bad vilka är nödvändiga för barnens säkerhet.

Med liggande G/C plan som grund bör målsättningen vara att Dannemoravägen, sträckan mellan Dannemoravägen och Långgatan, Långgatan och vidare sträckan ut till 292 (väg 731), syd om Långgatan, blir ett sammanhängande och säkert cykelstråk genom bruket. Stråket servar också i någon mån Morkala- och Dannemora socken-bygden för en möjlig G/C/M-pendling.

Det finns även behov av att förbättra förhållanden för oskyddade trafikanter från byar till knutpunkter för lokaltrafik vid större stråk. Där borde man kunna hitta lösningar som har en lägre prislapp än 5m bred cykelbana men där säkerheten ändå förbättras. Det finns även medborgarförslag på att nyttja den röjda marken efter vattenledningen för att bygga en G/C-väg mellan Österbybruk och Örbyhus vilket även bör kunna vara aktuellt på samma mark mot Alunda.

Teknisk försörjning

VA-situation

Sedan överföringsledningen för färskvatten från Örbyhus är påkopplad är vattensituationen i Österbybruk säkerställd, även för en expansion, vilket är glädjande.
ÖP signalerar att avloppskapaciteten är på gränsen i flera serviceorter nämner att man utreder situationen i de östra delarna. Vi förutsätter att läget är under kontroll även i Österbybruk, i och med den VA-handlingsplan man tagit fram, så att inte avloppsfrågan blir ett problem som sätter stopp för bebyggelseutvecklingen.

Miljö, hälsa och säkerhet

Varningssystem och skyddsrum

Med anledning av den nya världsordningen finns det anledning att utreda om varningssystem och skyddsrumskapacitet är adekvat i kommunen.

Gällande varningssystem tolkar vi det även som att ändringen leder till att Österbybruk och andra orter som förut låg utanför, kommer att ligga i den yttre beredskapszonen vid kärnkraftverk vilket också påverkar åtgärder för varningssystem. Behovet av utredning och åtgärder bör tillföras ÖP.

Felskrivningar
ÖP 2023, samrådshandling p82: Torget ligger i anslutning till Herrgårdsområdet men man kanske inte skriver att man direkt ser in det därifrån. Finns tyvärr ingen bank längre

ÖP 2023, samrådshandling p124: Andra stycket: … tågförbindelse för persontrafik (Örbyhus/Skyttorp).

ÖP 2023, samrådshandling p175: JÄRNVÄG: Anges att inga stationer finns inom kommunen. Det är inte korrekt. Järlebo station ligger på Ostkustbanan i Östhammars kommun vilket kan vara viktigt för långsiktig utveckling (se annan plats). Att inga stopp sker är korrekt!

ÖP 2023, bilaga 3 p8-13: Skalan omvänd vilket kan ha fått granskare att feltolka budskapet då det blir väldigt förvirrande. Det skulle dessutom innebära att inga områden i Österbybruk har höga friluftsvärden vilket skulle vara mycket märkligt. Kartan stannar även vid gräns för kommunal mark vilket ger en skev bild av vad som hanteras i ÖP i övrigt och ger dålig överblick.

Kommentar
Kommunen är medveten om samt håller med om att en tidigare och mer kontinuerlig medborgardialog hade varit gynnsam och tar med sig detta till det fortsatta arbetet. Under samrådstiden har dialog med många markägare och sakkunniga dock kunnat etableras i de olika tätorterna.

I Tillväxtstrategin vilken antogs i juni möter kommunen många av de frågor som rör skolan, kompetensutveckling och näringslivet. Ytterligare frågor som rör skolan hänvisas till ansvariga i kommunen. Mellankommunala frågor är viktiga där kommunen sätts i ett större sammanhang. Kommunen kommer inte utveckla avsnittet då många mellankommunala frågor arbetas med i direkt berörda strategier och dialoger.
Ortbeskrivningarna för serviceorterna har uppdaterats där exempelvis Österbybruks utbud av kultur lyfts fram ytterligare för att visa på olika dimensioner. Serviceorterna växer utifrån olika styrkor och behov där möjlighet ges i varje ort för olika typer av utveckling. Öppningen av gruvan i Österbybruk har lagts till och idéerna för Gimo tas med i den fortsatta planeringen.

Områdesbeskrivningen för BS400 och BS401 har uppdaterats för att innehålla information om stråk och närhet till naturområden. Inga ändringar i karta har gjorts. Information om att trafik ska härledas till den statliga vägen i norr samt Klockarbacksvägen och sedan vidare på Kölnvägen i söder har lagts till. Den gröna kil som tidigare varit en del av ÖP 2016 är detaljplanelagt område och således följs området av bestämmelse i detaljplan.
R403 har uppdaterats där både områdesbeskrivningen och kartan innehåller hela Stordammen och tillhörande vandringsstråk. Dragningen av vandringsstråket har genomförts i samband med Upplandsstiftelsen. Länk mellan R405 och R404 säkras genom gröna stråk presenterade i kartunderlag. I alla exploatering av nya områden ska grönstrukturer, stråk och rekreation beaktas för att skapa en hållbar utveckling som knyter samman serviceorten. En avvägning har gjorts för norr om Harvikadammen vilket innebär att den inte kommer tas med i tätortskarta för Österbybruk då den anses ligga för långt från tätorten.

Trafikverket genomförde en projektering för cykelväg längs Dannemoravägen. Man hittade många fornlämningar samt förorenad mark vilket innebär för stora kostnader. Det finns i dagsläget inga planer på att genomföra projektet utifrån det underlag som finns. IK400 har

reviderats där befintligt stråk längs Gruvstigarvägen istället prioriteras för förbättring. Tidigare IK400 har utgått från förslaget och ersatts med nytt förslag för dragning av cykelväg. Kommunens Gång- och cykelvägsplan ska revideras och synpunkter på utvecklingen i Österbybruk har skickats vidare till ansvarig i kommunen.

Områdesbeskrivningen för BK402 har uppdaterats efter inkomna synpunkter från samråd. Områdesbeskrivning för IV400 har ändrats för att innehålla information om tillgänglighet till befintliga leder och stigar i området men det utpekade området i kartan kommer inte ändras. Brännstensugnarna är lokaliserade inom det skyddade området S400 och finns ytterligare beskrivna i skriften Jord och Järn. Vidare ligger hela Österbybruk under kommunal och regional kulturmiljövård.

Kommunen håller med om att infrastruktursatsningar är viktiga för alla delar av samhällets utveckling. Trafikverket ska under 2022 genomföra en funktionsutredning för järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn. Detta har lagts till i översiktsplanen för att tydliggöra möjligheterna för järnvägens framtid. Trafikverket menar även att det kommer krävas stora åtgärder för att möjliggöra för persontrafik på järnvägen vilket lagts till i planförslaget. Kommunen har inga ytterligare planer på att utveckla spårbunden trafik i kommunen. Stationen i Järlebo ligger i Heby kommun, inte i Östhammars kommun.
Väg 290 är beskriven i planförslaget som ett viktigt stråk för kollektivtrafik och serviceorternas utveckling. Synpunkterna på vägarnas utveckling tas med till ansvariga. Kommunen vill även hänvisa till trafikverket i frågan då de är huvudman för statliga vägar i kommunen.
Kommunen arbetar tillsammans med Region Uppsala vad gäller kollektivtrafiken där turtäthet, det lokala resandet och tillgänglighet är viktigt. Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafiken i Östhammars kommun. Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården eller på landsbygden med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med regionen. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.
Text har lagt till under avsnittet Hälsa och säkerhet efter synpunkter. Avsnittet för Vatten och avlopp i översiktsplanen har reviderats. Felskrivningar har åtgärdats.

Företag

Östhammar Vatten

Östhammar Vatten (en del av Gästrike Vatten AB) har getts möjlighet att yttra sig i samråd gällande Översiktsplan 2023 för Östhammars kommun. Östhammar Vatten har på flera sätt medverkat i framtagandet av samrådsunderlaget och ställer sig bakom förslaget till Översiktsplan.

Översiktsplanen ger genom sin inriktning för den långsiktiga samhällsutvecklingen ett bra underlag för att konkretisera VA-utvecklingen i olika delar av kommunen för att möta behoven. Tillsammans med andra viktiga komponenter såsom Tillväxtstrategi, Finansieringsplan, Avfallsplan och Utbyggnadsplan för VA kan kommande års

Verksamhetsplaner inklusive investeringar för Östhammar Vatten AB utvecklas som gör att samordning sker för bästa samhälls- och miljönytta samt VA-leverans.

Kommentar
Kommunen tackar för kommentarerna och ser fram emot det fortsatta samarbetet.

Upplandsmuseet

Strategier
Som samrådshandlingen konstaterar besitter Östhammars kommun sammantaget mycket höga kulturmiljö-, landskaps- och naturvärden att värna om. Samrådshandlingen anger vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden, men också att utveckla dessa värden. Intentionen är att kulturmiljöerna kan stärkas genom att kunskapen om bygdernas utveckling lyfts fram och förmedlas i samspel mellan olika verksamheter.

För att uppnå målet att stärka kulturmiljövärdena i Östhammars kommun anges ett antal strategier, vilka Upplandsmuseet välkomnar:

- Upprättandet av ett uppdaterat kulturmiljövårdsprogram som med större tydlighet ska beskriva och avgränsa viktiga kulturmiljövärden

Upplandmuseet välkomnar intentionen att upprätta ett nytt kulturmiljövårdsprogram. En fördjupad kunskap om de samlade höga kulturvärdena inom riksintressena Öregrund och Östhammar är därvid av vikt, då dessa är speciellt utsatta för förändringar och tryck. De tidigare publikationerna *Bygd att vårda 2) Kulturmiljöer i Tierps, Älvkarleby och Östhammars kommuner* (Upplandsmuseet och Länsstyrelsen Uppsala län *1984), Jord och järn. Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun* (Upplandsmuseet 1999), samt bebyggelseinventeringen från 1976 har en del år på nacken och är översiktliga avseende de två städerna.

- Varsamhets bestämmelser avseende kulturhistoriskt värdefulla miljöer avses att införas i nya detaljplaner och när äldre detaljplaner ses över. En restriktiv hållning ska tillämpas avseende ny bebyggelse i anslutning till riksintressena Gimo, Österbybruk, Öregrund och Östhammar.

Upplandsmuseet välkomnar införandet av varsamhetsbestämmelser i detaljplanerna.

- Kulturmiljövärdena i riksintresseområden och i de särskilda värdeområdena för natur, fritid och kulturlandskap ska ges hög prioritet vid handläggning och beslut

Upplandsmuseet välkomnar denna prioritet.

Utredningar
Översiktsplanen redovisar vidare att för den fortsatta planeringen finns behov av att

genomföra fördjupande utredningar inom ett flertal olika områden, för ett förbättrat underlag vid hanterande av värdefulla miljöer. Av dessa anknyter flera till kulturmiljöfrågor, såsom Fördjupad översiktsplan för kust, Gestaltningsprogram för ny bebyggelse och som ett förbättrat underlag vid exploatering, samt nytt Kulturmiljövårdsprogram. Upplandsmuseet välkomnar och finner att det finns ett stort behov av fördjupande utredningar.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna. Arbetet med att bevara våra kulturmiljöer är av stor vikt och kräver uppdateringar av utredningar och styrdokument. Östhammars kommun ser fram emot ett framtida samarbete med Upplandsmuseet vid uppdateringar av styrdokument.

Forsmarks Kraftgrupp AB

Forsmarks Kraftgrupp har tagit del av samrådshandling ÖP 2023 och vill uppmärksamma att Riksintresse energiproduktion och energidistribution Forsmark, inte finns med på karta s35 “Framtida mark- och vattenanvändning”. Däremot är riksintresset omnämnt på s 172. Energimyndigheten har den 15 april 2019 tagit beslut om Riksintresse energiproduktion och energidistribution Forsmark. Bestämmelserna om riksintressena ska tillämpas I den kommunala planeringen och vid beslut enligt PBL.

Kommentar
Riksintressen för energiproduktion i kommunen presenteras nu enbart tillsammans med andra riksintressen i kapitlet planeringsförutsättningar (tidigare ”hänsyn”), för att ge en mer konsekvent och samlad presentation av riksintressena.

Kommuner och regioner

Region Uppsala

Sammanfattande överväganden
Sammantaget ser Region Uppsala positivt på Östhammars kommuns förslag till översiktsplan. Kommunens vision, mål och strategier framgår tydligt i förslaget.

Region Uppsala ser positivt på att den regionala utvecklingsstrategin lyfts och tydligt beskrivs i planen. Även Regionalt trafikförsörjningsprogram och Länsplan för regional transportinfrastruktur lyfts i planförslaget vilket är positivt då de båda har en koppling till utvecklingen av Östhammars kommun. Vidare uppskattar Region Uppsala att kommunen i förslaget framhäver vikten av god samverkan kring bland annat möjligheterna att utveckla en effektiv och trafiksäker trafikmiljö med god framkomlighet samt att de utpekade strategierna för utveckling av kommunikationsstrukturer till stor del ligger i linje med Region Uppsalas ambitioner och strategier.

En utmaning i kommunen utifrån hållbart resande är den flerkärniga bebyggelse-strukturen med fem serviceorter. För en kommun av Östhammars storlek är fem serviceorter relativt många. Den spridda bebyggelsen med de fem serviceorterna och en stor landsbygdsbefolkning skapar långa avstånd och ställer krav på omfattande åtgärder för att gynna ett hållbart resande.

Hållbart resande och infrastruktur
Goda kommunikationer har identifierats som en nyckel till utveckling i förslaget. Region Uppsala instämmer i detta och ser det som viktigt att det skapas förutsättningar på lokal och regional nivå för att utveckla och öka andelen resor med hållbara trafikslag inom, till och från Östhammars kommun. Planeringen för hållbart resande bör ha sin utgångspunkt i hela-resan-perspektivet. Region Uppsala anser att det är positivt att detta lyfts i planförslaget. Konkret handlar det om att förbättra förutsättningarna att kunna gå och cykla till kollektivtrafikens befintliga och potentiella noder, att tryggt kunna parkera sin cykel och smidigt kunna resa vidare med kollektivtrafiken. För att lyckas med detta krävs en fortsatt tät samverkan mellan alla de aktörer som har ansvar och rådighet över kollektivtrafik och infrastruktur. Region Uppsala ser fram emot fortsatt samverkan med Östhammars kommun i dessa frågor.

Att pendlarparkering för cykel utvecklas i kollektivtrafikens knutpunkter är viktigt för att kunna kombinera cykel med buss och på så sätt bli ett attraktivt alternativ till bilen. Det är vid kollektivtrafikens knutpunkter som det finns potential till att ersätta korta bilresor med cykel, och då krävs bland annat bra cykelparkeringar. Det behöver också finnas goda gång- och cykelanslutningar till busshållplatser för att kunna ta sig dit på ett säkert sätt. Pendlarparkering för bil bör främst kunna erbjudas på landsbygden på strategiska platser för att möjliggöra kombinationsresor med bil och kollektivtrafik.

En utmaning i kommunen utifrån hållbart resande är den flerkärniga bebyggelse-strukturen med fem serviceorter. För en kommun av Östhammars storlek är fem serviceorter relativt många. Den spridda bebyggelsen med de fem serviceorterna och en stor landsbygdsbefolkning skapar långa avstånd och ställer krav på omfattande åtgärder för att gynna ett hållbart resande. Region Uppsala välkomnar den strategiska inriktningen att ny bebyggelse på landsbygden i första hand etableras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper längs starka kommunikationsstråk.

Region Uppsalas strategiska inriktning är att landsbygd i kollektivtrafikstråk ska ha förbindelser motsvarande grundutbudet i stråket, det vill säga normalt förbindelser med minst timmestrafik med halvtimmestrafik i rusningstid till relevanta större tätorter och kommuncentra. För övrig landsbygd erbjuds kollektivtrafik där det kan ske i samverkan med annan kollektivtrafik, till exempel skolskjutsar.

I samrådshandlingen finns även exempel på utveckling av landsbygdsområden som i nuläget saknar etablerad kollektivtrafik. Region Uppsala vill vara tydlig med att det i dessa områden inte kan förväntas en väl utbyggd kollektivtrafik. Om bebyggelse lokaliseras i de orter och i de stråk där det finns en etablerad kollektivtrafik bidrar det till att stärka och utveckla denna kollektivtrafik.

Ett mål i regional utvecklingsstrategi för Uppsala län, är att kollektivtrafikandelen av de motoriserade resorna ska fördubblas till år 2030 jämfört med 2017. För att nå detta mål behöver de hållbara trafikslagen få större fokus i planeringen.

En viktig del i detta är den inriktning som finns i planen att centrumområdena behöver utvecklas så att de och går att nå med kollektivtrafik eller via gång- och cykelvägar. Planen skulle dock kunna vara mer konkreta och tydliga vad gäller strategier för hållbart resande. Ett exempel är strategin ”Trafikplanera för attraktiva orter” som skulle kunna kompletteras med ”… och ökat hållbart resande”.

Regionen ser positivt på att kommunen avser att ta fram en utvecklingsplan för parkeringar och kollektivtrafik. I detta arbete bör man ta ett helhetsgrepp på kollektivtrafiken i kommunen och studera hur förutsättningarna för effektiv och attraktiv kollektivtrafik kan förbättras. Region Uppsala ser fram emot fortsatt dialog om hur kollektivtrafiken kan utvecklas.

Persontrafik på järnväg
I planförslaget beskrivs i målbilden 2040 att järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus trafikeras med persontåg som erbjuder bekvämt resande mellan orterna längs sträckan och möjligheter att resa vidare med tåg mot Stockholm och Gävle. Att åstadkomma persontrafik med tåg på denna sträcka kräver inte bara ett tillräckligt resandeunderlag utan också omfattande insatser och aktiviteter samt finansiering.

Som information ska Region Uppsala arbeta fram en tågstrategi som ska beskriva tågtrafiksystemets utveckling på lång sikt där tågtrafik, framtida stationsuppehåll och järnvägsinfrastruktur ska hanteras och beskriva Region Uppsalas ambitioner med tågtrafiken i länet. Denna strategi är i sin tur tänkt att utgöra inspel inför nästa regionala trafikförsörjningsprogram.

Potentialstudie för cykling i Uppsala län
I texten om Trafik och kommunikationer hänvisar kommunen till potentialstudie för cykelpendling i Uppsala län, gjord av Länsstyrelsen. Denna studie arbetades fram av Region Uppsala och färdigställdes under 2021. Region Uppsala arbetar vidare med resultatet av studien tillsammans med samtliga länets kommuner och ser fram emot ett fortsatt samarbete med Östhammars kommun kopplat till potentialstudien och ökad andel cykelresor i länet.

Vård och hälsa
Översiktsplanen tar sikte på några bärande principer som ligger i linje med mål i den regionala utvecklingsstrategin:

- att Östhammar utgör centrum för hälso- och sjukvård
- att det inte är möjligt att ha all service på alla orter inom kommunen
- att detaljplanen möjliggör för ny kommunal service

Region Uppsala anser att hälso-och sjukvårdstjänster är en viktig del i samhällsutvecklingen och önskar därmed att detta synliggörs mer i översiktsplanen och att detaljplaner också tar höjd för nya hälso- och sjukvårdstjänster som kan vara samordnade över huvudmanna-gränserna. Resonemanget i översiktsplanen att det inte är möjligt att tillhandahålla samma utbud på alla orter ligger helt i linje med inriktningen för den förnyade vårdstrukturen där:

- vårdcentrum finns på ett fåtal platser i länet med ett större geografiskt upptagningsområde
- vårdcentraler har ett tillräckligt befolkningsunderlag för att vara möjliga att etablera

- närmottagningar finns för dem på landsbygden med stort avstånd till vårdcentral
- det oavsett geografi ska finnas möjlighet till samordnad vård i hemmet och förutsättningar till digital infrastruktur som möjliggör digitala lösningar

Miljöer som främjar förebyggande och hälsofrämjande där insatser kan genomföras över huvudmannagränser tillsammans med civilsamhället är en viktig del för att klara framtidens hälsoutmaningar.

Generella synpunkter
Rättelse i benämningar av Region Uppsalas roller och verksamheter

Landstinget i Uppsala län är sedan 2017 Region Uppsala med ansvar inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur samt för regional utveckling. Namnet Landstinget används inte längre i aktuella sammanhang.

Region Uppsala har det totala ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i Uppsala län. Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafikförsörjningen genom kollektivtrafikutveckling, trafikplanering, försäljning, kommunikation och kundtjänst med mera. UL är varumärket under vilket Region Uppsala bedriver kollektivtrafiken i samarbete med upphandlade trafikföretag.

Kommentar
Trafikverket ska under 2023 genomföra en funktionsutredning för järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn. Detta har lagts till i översiktsplanen för att tydliggöra utsikterna för järnvägens framtid i Östhammars kommun. Trafikverket menar även att det kommer krävas stora åtgärder för att möjliggöra för persontrafik på järnvägen vilket även det lagts till i planförslaget. Målbilden för 2040 står kvar i planförslaget.
Kommunen anser att hållbart resande lyfts i relation till berörda områden i planförslaget. Kommunen kommer undersöka möjligheten till att ta fram en ny energiplan där hållbart resande och energismarta lösningar för trafik kan tänkas tas upp.

De större områdena utpekade i de olika serviceorterna har i områdesbeskrivningarna tagit höjd för eventuell ny service som en exploatering av dessa kommer kräva. Där inkluderas sjuk- och hälsovård. Detta gäller även i detaljplanearbetet.

Det har i översiktsplanen tydliggjorts att cykelstudien genomförts av Region Uppsala. Benämningen Landstinget har bytts till Region Uppsala.

Norrtälje Kommun

Framtidsbild 2040
Norrtälje kommun ser positivt till att Östhammar, i sin framtidsbild, pekar ut vikten av kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle genom utvecklingen av delen av väg 76 inom Östhammar kommun. Norrtälje kommun är även mycket positiva till utpekandet av Forsmark och Östhammar som viktiga noder i det stråket.

Att järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus ska vara i bra skick och vara i frekvent bruk är positivt, men det borde fördelaktigt att i text och framtidskartan peka ut

Hallstavik i direkt koppling till järnvägen då den kommunikationen är viktig för näringslivet i Hallstavik och Norrtälje kommun i stort.

I Norrtälje kommuns antagna utvecklingsinriktning inom arbetet med översiktsplan 2050 pekas Hallstavik ut som ett kommundelcentra med goda förutsättningar för att på sikt utvecklas med energikrävande verksamheter med tanke på ortens relativt goda tillgång till energiförsörjning. Norrtälje kommun skulle se positivt till att Hallstavik ges större plats i Östhammars framtidsvision och bild då det spås finnas positiva synergier mellan Hallstaviks och Östhammars utveckling.

Framtida mark- och vattenanvändning
Kommunikationer mellan Norrtälje kommun och Östhammar kommun sker främst via riksväg 76 och anslutande vägar, utöver det används även järnvägen för godstransporter till och från Hallstavik. Hallstavik är den tätort i Norrtälje kommun som har störts påverkan av utvecklingen i Östhammar kommun, och vice versa.

För det utpekade verksamhetsområdet mellan länsväg 292 och järnvägen bör en uppskattning för antal nya arbetstillfällen beskrivas för att Norrtälje kommun ska ha en bättre möjlighet att ta ställning till hur den utvecklingen kan påverka kommunen.

För utvecklingen av Hallstavik som kommundelcentra med ett större utbud av bostäder och arbetsplatser bedöms den framtida markanvändningen av Östhammar centralort, Gimo serviceort, Hargshamn tätort, Forsmark och föreslaget verksamhetsområde mellan järnvägen och länsväg 292 som viktiga utvecklingar. Mellan dessa orter och Norrtälje kommun, särskilt Hallstavik, bedömer Norrtälje kommun det viktigt att god tillgänglighet värnas och utvecklas. Prioriterad koppling är Hallstavik - Forsmark. En eventuell framtida utveckling av arbetsplatser i Hallstavik bedöms medföra större efterfrågan på bostäder i dessa orter vilket bör beaktas.

Behovet av utvecklad tillgänglighet till Gimo och föreslaget verksamhetsområde mellan järnvägen och länsväg 292 från Norrtälje kan möjligtvis identifieras i översiktsplanen. En möjlig bytespunkt vid korsningen riksväg 76 och länsväg 292 tillsammans med en kollektiv koppling mellan Hargshamn och Gimo kan vara fördelaktig för pendlingsmöjligheterna mellan bostäder och arbetsplatser längs länsväg 292 och Norrtälje kommun.

Norrtälje kommun ser positivt till att Östhammar i översiktsplanen identifierar att orter strax utanför kommungränsen bidrar med underlag för handel, fritidsanläggningar och kollektivtrafik. Detta resonemang kan med fördel utvecklas med vilka orter detta är och på vilket sätt de bidrar till underlaget.

Utvecklingen av Gimo med möjligheten av ett bra resecentrum ser Norrtälje kommun positivt till. För att illustrera vilka stråk som är i behov av bättre pendlingsmöjligheter till Gimo kan med fördel statistik, om sådan är tillgänglig, presenteras för vart inpendlande studenter och arbetstagare kommer ifrån.

Norrtälje kommun ser positivt till att översiktsplaneförslaget förlägger tillkommande bostadsbebyggelse i Hargshamn på ett skyddsavstånd till områden reserverade för störande verksamheter för att möjliggöra för en industriell utveckling av Hargshamn vilket är en pendlingsort till Hallstavik.

Norrtälje kommun är mycket positivt inställd till att översiktsplanen pekar ut väg 76 som i behov av utveckling och särskilt att kollektiva kommunikationer Norrtälje - Gävle ska förbättras. Här kan med fördel även nämnas viktiga noder längs sträckan, specifikt Östhammars tätort och Forsmark.

Kommentar
En skrivning om järnvägssträckningens betydelse för Hallstaviks och Norrtäljes näringsliv har lagts till under avsnittet ”Trafik och kommunikationer”.

Östhammars kommun ser precis som Norrtälje kommun att det är viktigt att beakta de mellankommunala frågorna och uppmärksamma hur utvecklingen i kommunerna påverkas av och påverkar varandra. I planförslaget har flertalet områden pekats ut i samtliga serviceorter för att säkerställa att behovet av bostäder och service kan tryggas. I de mindre tätorterna som Forsmark och Hargshamn finns även där goda möjligheter (beroende av den rådande VA-situationen) att bygga mer. I planförslaget uttrycker kommunen behovet av goda förbindelser för arbetspendling mellan orter, samt för in- och utpendling både genom kollektivtrafik och med ett hela-resan perspektiv. Även behovet av parallella bussystem uttrycks.

Kommunen kommer inte utveckla informationen om kommungränsande tätorters påverkan då fokus i detta arbete är kommunens egna serviceorters utveckling. Den tillgängliga informationen anser Östhammars kommun vara tillräcklig men kan utvecklas inom andra styrdokument och i det framtida planeringsarbetet.

Angående möjligheterna till att etablera verksamhetsområde för omgivningspåverkande verksamhet längs länsväg 292 kan kommunen inte hänvisa till antal potentiella arbetstillfällen. Området är utpekat i den kommuntäckande kartan för att säkerställa att mark finns tillgänglig då behov av etablering uppstår. Kommunen hänvisar istället till den förväntade befolkningsökningen om 200 personer per år och den nyligen antagna Tillväxtstrategin.

Privatpersoner

Privatpersonerna som lämnat synpunkter har anonymiserats och endast synpunkter som anses relevanta ur ett översiktsplaneperspektiv har tagits med i redogörelsen. Synpunkterna följs av kommentarer från kommunen.

Privatperson 1.

Östhammars kommun satsar på tok fel som de gör nu, alla resurser ska läggas på städerna och det är på tok fel. Östhammars kommun består mestadels av åkermark och skog så exploatering möjligheter finns så det räcker och blir över. Se till att det flyttar in mer från andra kommuner ut på landet som t.ex. Gräsö, här har Östhammars kommun fört en hård avveckling av all service.
Se nu till att bygga mera bostäder och hyreshus här ute så vår underbara förskola får vara kvar samt kanske till och med starta igång skolan igen. Östhammar kommun vill bara centralisera allt och lägga allt i Östhammar och ha stora klasser som möjligt men det är

ingen väg att gå. Just nu har vi gått igenom en pandemi som vi kanske har det sista av och att ha stora klasser är inte ett bra val då, sprid ut de i mindre klasser i byskolor och sluta upp med er avveckling av landsbygden.

Kommentar
Skärgården är ett riksintresse för både natur- och kulturmiljövården samt utpekat som riksintresse för högexploaterad kust. Möjligheter för utveckling av bostäder och anläggningar för turism och friluftsliv ges i översiktsplanen men där hänsyn ska tas till bland annat vatten- och avlopp och dricksvattenfrågan. Det är ett kontinuerligt arbete med att utveckla alla delar av kommunen. Kommunen ser både en vilja och en nytta i att utveckla landsbygden och att hålla skärgården levande i den fortsatta planeringen och planerar att ta fram en Fördjupad översiktsplan över kust och skärgården.
Det är inte beslutat att förskolan ska läggas ner, det är ett politiskt beslut som ännu inte är taget. Att flytta verksamheten till Öregrund, på grund av för få barn, är ett tjänstemannabeslut. Detta innebär att förskolan inte är i drift, eftersom det inte går att hålla en tillräckligt hög kvalitet så länge det är för få barn. När det gäller Gräsö skola, så tog politiken ett beslut om att den skulle stängas till våren 2020. Den kommer inte att öppnas upp igen. Elevunderlaget är fortfarande för litet för att ge täckning för de tjänster som behövs för att driva en kvalitativ pedagogisk verksamhet inom grundskola och fritidshem. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 2.

En väg ut från Ed mot väg 76 behöver prioriteras så skolvägen avlastas. Det är för mycket trafik förbi skolan. Fler parkeringar vid Edsskolan och nya skolan så man kan hämta/lämna barn säkert, utan kaos och köbildning. Öppna upp vägen ner till Frösåkerhallen från Eds håll. Boende i Ed behöver åka en omväg förbi Willys för att lämna barn till träningar trots närheten.

Kommentar
Det kommer säkras en väg vid Ed och Frösåkersskolan då det pågår ett byggprojekt där. Väg över Kottodlingen har ett arrende på 50 år, vilket innebär att det ej kommer ske i närtid. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 3.

Angående kapitlet om Alunda i samrådshandlingarn och BS och BK står på flera ställen ”risker för skred”. Hur har skreden visat sig tidigare på de områden som planeras för nya bostadsområden och kompletterande byggnader på befintliga bostadsområden?

Kommentar
Med underlag från Uppsalas Länsstyrelse och egna kartunderlag kan vi peka ut områden där skredrisk finns och därigenom i ett tidigt skede undersöka och ge rätt förutsättningar för områden. Vid vidare planering och exploatering av områdena krävs ytterligare utredningar. Genom tydlighet kring markens förutsättningar redan i översiktsplanen kan marken exploateras utifrån dess förutsättningar. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 4.

Önskar få en GC-väg på antingen Ringvägen eller Energivägen, alternativt båda vägarna. Boende på Vårda Gårdar har ännu inte hittat någon bra gångväg mot Coop sen flytten hit för tre år sedan. Det är ungefär 2 km enkel väg och det finns nog fler som kanske önskar sig en tryggare väg till och från Coop.

Kommentar
Kommunens Gång- och cykelvägsplan ska revideras. Att utveckla trafiknätet med gång- och cykelvägnät är en uttalad strategi för kommunen. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 5.

Karmdammen i Österbybruk har en slinga på cirka 3 km vilket innebär en felskrivning i översiktsplanen där det nu står skrivet att Karmdammen har vandringsslinga på 6 km.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna och ändrar skrivningen i översiktsplanen enligt förslag.

Privatperson 6.

Kommentarer kring Öregrund S314 och till viss mån R306. Områdena avser främst den gamla insjön Träsket. Träsket är inget träsk i modern mening utan en sjö enligt gammalt språkbruk med djup upp till 17 meter som genom åren tillåtits växa igen och som delvis fyllts ut på 60- och 70-talen.
Sjön Träsket är idag en förbisedd och försummad sjö. Så vad kan göras för bevarande och utveckling? Sjöns grundare delar i nordöst och öst utgör idag en viktig biotop i form av sumpskog och bör nog bevaras intakta. Sjöns djupare delar söder om återvinningsholmen och mellan infartsvägen och framnäsudden och mellan tennishallen och fastigheterna på andra sidan sjön kan med fördel rensas upp. Det mesta är vass och vattenspegeln är synlig från vägen om man tittar. Avrinningen till Yttre Hummelfjärden finns kvar – delvis nedgrävd. Att skapa en siktlinje från infartsvägen genom björkarna över en vacker sjö skulle tillföra och återskapa kvalitet till Öregrund. Återvinningshalvön bör snyggas upp och ges historisk kontext: kanterna mot den upprensade sjön kan definieras bättre och ett enkelt men vackert stängsel där kan uppföras. En bro till holmen Snäckan kan slås och kanske kan en rastplats placeras där. Återvinningscentralens rishög bör flyttas från sitt läge söder om centralen till platsen öster om centralen - på så sätt frigörs yta för ytterligare parkering av husbilar i linje med den utökning som nu skett sommaren 2021. En högre häck kan planteras runt återvinningens domäner så att husbilsparkeringen görs mer attraktiv. Eventuell kan parkeringen om somrarna få en expedition och avgifter tas ut av de som parkerar. På vintrarna kanske sjön kan nyttjas till skridskoåkning och vinterbad på nytt. En historik om sjön och holmarna bör anslås - kanske kan man döpa husbilsparkeringen till Rom?
För 100 år sedan beskrev man sjön Träsket som ’en av lummiga björkar ombäddad näpen insjö; en vacker tavla’. Åtminstone delvis kan vi återupprätta detta, vilket skulle tillföra mycket till Öregrund.

Kommentar
Östhammars kommun arbetar löpande med att utveckla både natur- och friluft-/rekreationsområden i närhet till både de större orterna och i strategiska lägen på landsbygden. Kommunen har precis i nära samarbete med Tallparkens vänner genomfört utveckling Sjömilen och utveckling av Tallparken och sedan ett par år arbetar kommunen

med Lortfjärden vid infarten till Öregrund (fiskvandringsväg, stig, gynna naturvärden etc.). Kopplat till ekonomiska och personella resurser behöver kommunen färdigställa och få förvaltning på plats för dessa två områden innan vi påbörjar ett nytt projekt i anslutning till Öregrund. Det pågår en löpande utveckling av området runt Träsket för att hantera avfallshantering i form av ÅVC, parkeringsbehov och andra servicebehov för Öregrund. Kommunen sparar informationen och förslaget på konkreta åtgärder för möjliga framtida projekt inom området. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 7.

Farthinder på vägen mellan solvarvet och aftonvägen, trottoar att gå på samma väg. Belysning på lekplatsen vid Gnejsvägen samt farthinder vid skolan.

Kommentar
En trafikutredning på kommunens skolor är under framtagande. Troligtvis färdigställd sen höst 2022. Vi tackar för synpunkterna.

Privatperson 8.

Större, skarpare kartor, gärna liggande format
Se över texten i bilaga 2, aktualisera 2023 års ÖP ej 2016

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkterna och tar med de i framtida planering och genomförande.

Privatperson 9.

Jag anser att cykelväg vid Lunda vägskäl mot Gimo på väg 288 är mycket viktig. Detta påpekas när nya väg 288 skulle byggas men blev inte av då. Varför ska det vara ett mellanrum på sträckan Alunda och Gimo? Mellan Gimo mot Hökhuvud planerar man cykelväg, troligtvis är det tänkt hela vägen till Östhammar.

Kommentar
Hela sträckan planeras för en 2+1 väg enligt Trafikverket. Det kommer gå att cykla hela sträckan om än inte alltid på en cykelbana. Sträckan Gimo-Börstil är ett pågående projekt där ändringar kan ske. För mer information hänvisar kommunen till Regionen och Trafikverket.

Privatperson 10.

Gimo Folketshustomten bör förklaras att den tydligt ingår i P200. P201 vattentornet är Östhammarshems exploatering. Natur som ägs av kommunen och inte ska användas för skogsbruk eller bebyggas inom tio år bör förklaras som naturreservat och kända djur och växter anmälas i artdatabasen.

Kommentar
Kommunen har noterat informationen kring exploatör men väljer att inte beskriva denna i översiktsplanen. För att ta del av vem som driver planer kan kommunen kontaktas. Ändringar har genomförts i områdesbeskrivningen där det framgår vad som ingår i P200. Hur miljöregler påverkar kan vara individuellt och ge olika konsekvenser från fall till fall.

Det finns en skogsbruksplan från 2013 som beskriver hur kommunen ska hantera sitt skogsinnehav. Planen tar hänsyn till då kända naturvärden, men inte sociala/rekreationsvärden. Därför har kommunen med start 2022 påbörjat ett arbete med att

ta fram en mångbruksplan, en plan för kommunens skogsmark som tar med flera värden i planeringen samt förslag till skötsel. Kommunen bedömer att denna mångbruksplan tillsammans med översiktsplanen kommer ge tydlig politisk riktning på hur kommunen ska hantera sin skogsmark. Som ett underlag har kommunen för några år sedan låtit inventera all kommunal skogsmark, främst med avseende på naturvärden men också till viss del avseende rekreationsvärden. Detta material har också varit ett av underlagen för översiktsplanen och värdefulla arter som hittades i inventeringen har rapporterats in i Artportalen.

Det finns flera sätt att säkra och skydda mark som har höga naturvärden. Ett sätt är att peka ut den i översiktsplanen, ett annat sätt är ta fram tydliga skötselplaner med värdebeskrivningar, ett tredje sätt är att i detaljplaner peka ut bestämmelsen NATUR för att behålla värden vid en exploatering. Östhammars kommun begär alltid en naturvärdesinventering vid detaljplanering av tidigare oexploaterad mark, där arter ska föras in i Artportalen och har de senaste åren haft ett aktivt arbete med att anpassa planerna efter naturvärden och andra förutsättningar. Kommunen granskar också förhandsbesked avseende naturvärden och använder där Artportalen som ett av våra verktyg.

Ett fjärde sätt är att bilda kommunala naturreservat. Just nu finns inget politiskt uppdrag om att bilda kommunala naturreservat, men Östhammars kommun följer processerna som pågår i andra kommuner i länet och Sverige, för att se i vilka fall och situationer det är lämpligt att bilda naturreservat och för att kunna ge underlag till politiken för att de ska välja väg framöver. Det är av stor vikt att det också finns resurser och möjligheter att förvalta naturreservaten efter deras bildande, så att de värden man skyddar också tas om hand och utvecklas. Det finns också andra former att säkra naturvärden som t.ex. naturvårdsavtal, som även kommuner kan använda. Östhammars kommun har alltså en löpande omvärldsbevakning och är just nu i ett skede där kommunen utvärderar olika metoder och strategier kopplat till vårt markinnehav, där biologisk mångfald absolut har en viktig roll. Utöver detta bildar Länsstyrelsen löpande naturreservat i kommunen – idag har vi drygt 40 statliga naturreservat i Östhammars kommun. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 11.

- Tågtrafik Hargshamn- Örbyhus. Gods, person och turist.
- Bättre cykelvägar längt bilvägarna
- Företagshotell längs 288an, delade gemensamma ytor/showroom

Kommentar
I kommunens målbild för 2040, Trafik och Kommunikationer beskrivs tågtrafiken som en utvecklingsmöjlighet i kommunen. Men en omvandling av den befintliga järnvägen till persontrafik och elektrifierad järnväg kommer enligt Trafikverket kräva omfattande åtgärder vilket beskrivs i planförslaget.
Kommunens gång- och cykelvägsplan ska revideras. Ett företagshotell är ett bra förslag för en framtida utveckling längs 288an men kommer inte tas hänsyn till i översiktsplan. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 12.

Hej, mina frågor rör skärgården öster och söder om Öregrund.
I strategin saknar vi förslag för hur man utan egen båt ska kunna resa. Idag är tröskeln hög eftersom det krävs att man har egen båt och kompetens att framföra den för att få egen tillgång till stora delar av kommunen. Det vore, likt i Östergötland, rimligt att ha någon form av kollektivtrafik.
Vidare står det att alla ska ha tillgång till bredband. Hur det blir med det nu, kommuninvånare har kämpat i många år nu och kommunens bredbandsstrategi som går ut på att marknaden ska vara intresserad ska ”lösa” problemet.
Allmänna bryggor. Det är idag svårt att angöra med båt till exempelvis södra Gräsö. Äspskärs brygga är alltjämt full av förtöjda båtar som inte har någon annanstans att förtöja vid. Precis som att det finns en parkering utanför idrottshallen ska det såklart finnas ordentliga bryggor i en skärgårdskommun. Bryggan ska också ha en rimlig förvaltning.

Sjuktransporter vid vissa tider på året. På flera av våra öar är det omöjligt att landa med helikopter för att t.ex. hämta en person med ett akut sjukdomstillstånd. Om isläggningen innebär att sjöräddningen inte kan komma borde RT förses med svävare så att sjuktransporter kan utföras.
Slutligen vore det bra för både det rörliga friluftslivet, de bofasta och för sjöräddningen och RT att man sjömäter, ev. muddrar, sjömäter igen och sedan märker ut en farled från Äspskär och riktning NNO för vidare färd mot Rävsten mm. Idag sker manövreringen mha fastknutna dunkar ”sikta på björken och stenen tills du passerat sneda granen, så går du fri”.

Kommentar
Det finns idag inte någon strategi för att utveckla kollektivtrafiken i skärgården med fler turer eller anropsstyrd kollektivtrafik i samarbete med Region Uppsala. Kommunen utreder om det finns möjlighet till att lösa frågan och får återkomma med information.

Avsnittet för Digital Infrastruktur har reviderats. Det är framförallt marknadens aktörer som står för utbyggnaden av fibernätet, ofta med stöd från Post- och telestyrelsen. Region Uppsala antog i april 2022 ny strategi för digital infrastruktur med sikte på 2030.

Kommunen utreder möjligheterna till att anlägga fler allmänna bryggor i skärgården och för att ta fram fördjupad översiktsplan för kusten och skärgården. Det behövs mer underlag för att lösa frågan om allmänna bryggor. Kommunen tackar för synpunkterna och tar med oss de i framtida planering och genomförande.

Privatperson 13.

Sänk trottoarkanterna i gatukorsningar.

Kommentar
Kommunen tackar för synpunkten.

Privatperson 14.

Angående förslag till översiktsplan 2023 för Östhammars kommun. I översiktsplanen för Alunda föreslås ett handelsområde (IV102) i norra delen av Marma by samt ett skyddsvärt område (S105) som innefattar del av lantbruksfastigheten Marma 3:2. Detta är något som fastighetsägarna starkt motsätter sig. Detta handelsområde kommer att medföra en högre trafikbelastning på Happstavägen genom Marma som redan är relativt hårt trafikerad vilket

anses olämpligt med tanke på att vägen är ett populärt gång- och cykelstråk samt att det finns aktiv häst och rid verksamhet inom området. Det befaras även att om man klassar jordbruksfastigheten som skyddsvärt område kommer detta att lägga en ”död hand” över det livskraftiga lantbruk som bedrivs på fastigheten. Det ska även påpekas att detta är privatägd mark och fastighetsägarna kommer aldrig att acceptera en exploatering öster om Happstavägen. Vi motsätter oss kraftfullt dessa planer.

Kommentar
Handelsområdet IV102 har efter synpunkter tagits bort som utvecklingsområde i Alunda. Alternativa placeringar för verksamhetsområden i Alunda har föreslagits i granskningshandlingen för att säkerställa att behovet fylls. Det skyddsvärda området S105 kvarstår då kommunen anser att det bör skyddas mot exploatering och bevara den typiska miljön. Dock ska tillbyggnader som gynnar de verksamheter och de värden som finns på området tillåtas. Ändringar i områdesbeskrivningen har genomförts. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 15.

Det som undertecknande främst har synpunkter på är Foghammar i Alunda och där området BS 103 Skogshyddan är utpekat. Arealerna som ingår i BS 103 täcker till stor del jordbruksfastigheten Foghammar 1:4. Fastigheten har sedan en lång tid tillbaka varit i samma ägo och används idag som ett generationsboende. På fastigheten bedrivs ett ekologiskt jordbruk vilket ägarna till fastigheten ämnar fortsätta med en lång tid framöver. Det finns stora planer på att fortsätta att utveckla det ekologiska jordbruket och djurhållningen. Gränserna som är inritade i planförslaget för BS 102 ligger nästan i omedelbar kontakt med fastighetens ladugård. Detsamma gäller för området BK 107 där fastigheten har en hästhage som gränsar till den östra spetsen på området. De boende på fastigheten har ett mycket stort intresse för jordbruk och de senaste två åren har de börjat inrikta gården ekologiskt med hästar och får men vill återigen ta upp grisuppfödning. Det har också arrenderats 2 hektar för att få mera spannmål till djuren. I förra årets arealbidrag godkände LSt en beteshage som naturbete. I årets ansökan om EU-bidrag ansöktes även om ett skifte som slåtteräng.

Om förslaget i BS 103 skulle bli verklighet skulle detta innebära att jordbruksfastigheten Foghammar 1:4 inte skulle vara möjlig att driva som ett aktivt jordbruk. Därför föreslår undertecknande att BS 103 helt tar bort ur planen eller i andra hand arbetas om helt i enlighet med de synpunkter vi redovisat.

Kommentar
Området BS103 har efter synpunkter ändrats i karta och i områdesbeskrivningar. Revideringen av området innebär att fastigheten som nämns i yttrandet inte ingår i den reviderade tätortskartan för Alunda. Området BK107 kommer inte förändras då det innebär kompletterande bostäder och förtätning vilket går i linje med översiktsplanens intentioner för hållbart byggande. Den framtida bebyggelsen kommer förhålla sig till närliggande omgivning. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 16.

Skulle önska att hastigheten från infarten sänks från 70 till 50. Området direkt efter snickeriet tillhör stadsplanerat område och ingen annan ort har 70 på sådant område.

Kommentar
Inom stadsplanerat område gäller 50 km/tim. Troligtvis kommer det inom kort bli 40 km/tim. Huvudman för vägen i fråga är Trafikverket vilka kommunen hänvisar till för vidare frågor.

Privatperson 17.

Hej! Stort behov av en cykel/gångväg mellan Österbybruk och Dannemora (Dannemoravägen).

Kommentar
Kommunens Gång- och cykelvägsplan ska revideras. Trafikverket genomförde en projektering för cykelväg längs Dannemoravägen. Man hittade många fornlämningar samt förorenad mark vilket innebär för stora kostnader. Det finns i dagsläget inga planer på att genomföra projektet längs Dannemoravägen utifrån det underlag som finns. IK400 har reviderats där befintligt stråk längs Gruvstigarvägen istället prioriteras för förbättring.

Privatperson 18.

Planera för att bygga och driva ett universitet i Östhammars tätort – helst av världsklass, men minst av svensk elitklass.

Kommentar
En intressant och spännande idé. Det finns tyvärr inga planer på att utveckla ett universitet i kommunen. Uppsala universitet och Gävle Högskola innebär att Östhammar kommun har en närhet till högre utbildning med goda kommunikationer.

Privatperson 19.

Våra fastigheter berörs av förslaget till utformning av område R307 – Vandringsfärden, i översiktsplanen. Området är på kartor brett markerat längs Sunnanöfjärden, inkluderande bl.a. våra fastigheter. I beskrivningen av område R307 står bl.a.

”Kommunal mark där möjlighet finns till att utveckla ett attraktivt rekreationsstråk längs med Sunnanöfjärden. Längs med vandringleden föreslås även uppförande av utpekade vindskydd och grillplatser samt skyltning av lederna.”

I bilaga 3 till översiktsplanen, Kartunderlag för planering, sid 15 har område R307 markerats med pil som svartmarkats mot Sunnanöfjärden, vilket skulle kunna tydas som att stråket är tänkt att gå hela vägen längs strandlinjen.
Område R307 längs Sunnanöfjärden passerar ett antal privata fastigheter förutom våra. Kommunen äger Sunnanöfjärdens vattenområde. Kommunen äger vidare en del uppgrundade smala områden in mot bl.a. våra fastigheter. Men totalt sett är det omöjligt att anordna vandringsled längs Sunnanöviken utan exempelvis omfattande expropriation. Vi är synnerligen oroliga för att en Översiktsplan avseende område R307, med det utseende den nu har i förslaget, skulle kunna innebära stor ovisshet om vad kommunen med planen som grund, t.ex. vid framtida detaljplaner, kan tänkas bestämma.

Sammantaget som förstås av ovanstående, så motsätter vi oss utformningen av område R307 i den föreslagna Översiktsplanen 2023. Samtidigt förstår vi tanken från kommunen sida att bättre utveckla vandring/rekreation på Sunnanön, genom att också länka samman områden R302 och R308 – Södra kustvandringen. En naturlig lösning borde då vara att i grunden använda, och utgå från, sträckningen av det befintliga motionsspåret genom dessa

områden. Detta spår går ju också delvis genom det nu markerade området R307. Här finns också goda möjligheter att göra avstickare ned mot Sunnanöviken i den västra och östra delen av R307, där det också torde finnas goda möjligheter att anlägga grillplatser, och där kommunen idag förfogar över marker. På så sätt kan tanken med den direkta kontakten med Sunnanöviken infrias, även om en del av sträckningen sker i skog och mark i norra kanten av R307. Vandringsstråket skulle kunna utvecklas till något riktigt attraktivt, utan att beröra och störa många fastighetsägare. Vi hemställer att områden R307 ritas om och förläggs enligt ovanstående förslag i kommande översiktsplan 2023.

Kommentar
Efter synpunkter har området R307 på kartan reviderats på karta för att det ska framgå att detta är ett stråk som ska bevaras och utvecklas för vidare rekreation.
Områdesbeskrivningen har även tydliggjorts där det står beskrivet att stråket täcker både privat och kommunal mark. Men detta innebär inte att någon privat mark kommer tas i anspråk. Syftet med stråket i översiktsplanen är att stärka leden idag, det vill säga den gula/röda markerade leden samt några mindre stigar som leder ner till vattnet på flera ställen och platser för eventuella rastplatser/grillplatser, på kommunalägd mark. Avsikten är att leden ska fortsätta gå som den gör idag. Det finns inga intentioner för att ta mark i anspråk för att vidareutveckla R307. Däremot gäller samtidigt strandskyddslagstiftningen, vilket är en parallell fråga. Allt som görs inom strandskyddat område prövas enligt den lagstiftningen oavsett vad översiktsplanen säger att området ska användas som.
I kartunderlaget som pekar ut gröna stråk i Öregrund visar pilarna hur gröna stråk i tätorterna knyts ihop med varandra. Det är alltså inte en sträckning för var stråket går.
Vidare har kommunen dragit rekreationsstråk på samma sätt i alla orter, som en bredare korridor utan exakta gränser och där kommunen vill uttrycka betydelsen av stråket som helhet. Därmed inte sagt att det inte får förekomma annat än rekreation inom de ytorna det kan finnas bebyggelse, vägar etc. Det som skulle kunna påverkas av att stråket pekas ut är om någon vill göra en åtgärd som påverkar ledens/stigens nuvarande dragning – då är ju leden ett intresse som behöver tas hänsyn till, t.ex. om någon vill dra en ny väg som skulle korsa stigen och den därmed skärs av så man behöver skapa en övergång/hitta annan lösning.

Privatperson 20.

Angående området där kiosken i Öregrund nu finns tycker jag det är en dålig idé att uppföra en mer permanent byggnad för restaurang eller handel. Där skulle jag önska att torget återställdes och att vi får en liten grön oas där man kan sitta och avnjuta glass eller take-away mat. Gör vattenpumpen till stadens samlingsplats igen med träd och bänkar och en liten vacker grönyta.

Kommentar
Hamnen och torget i Öregrund planeras ingå i ett gestaltningsförslag som ska täcka hela hamnområdet med tillhörande stråk och torg. Där föreslås bland annat ett öppnare torg med allmänna sittplatser som föreslås i synpunkten. Vidare detaljer och utformning föreslås utredas i ett framtida gestaltningsförslag.
Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 21.

Min första synpunkt gäller Korridorer för infrastruktur, både IK 300 och IK 301. Vad gäller Trafikstråk färjeläget IK 301 så är den markerad att gå igenom stora områden med väldigt höga natur- och friluftsvärden. Enligt planen kommer IK 301 att gå igenom hela elljusspårsområdet R 303 och enligt kartan gå enligt sträckningen av det befintliga elljusspåret. Området med elljusspåret är klassat som nyckelbiotop med bland annat höga botaniska värden. Elljusspåret är en mycket viktig idrottsanläggning för boende i Öregrund och för skidsektionen i Öregrunds IK, som bedriver en viktig träningsverksamhet för barn- och ungdomar. Är planerna att bygga en trafikled igenom detta område kommer det naturligtvis att ge stora negativa konsekvenser för både natur och människa.

Det finns text i området R 306 som antyder om att elljusspåret ska utvecklas här? Har detta med IK 301 att göra eller ska elljusspåret utvecklas här oavsett?
Vad gäller övriga delar av IK 300 och IK 301 så är dessa markerade på områden som kommer innebära att stora skogsområden kommer att försvinna i samband med åtgärden. Att placera ett nytt färjeläge som enligt planeringen känns väldigt ogenomtänkt vad gäller trafikdragningen, boende i området och konsekvenserna för naturområdet IK 300.

Jag upptäckte också att det reserverats ett område för utveckling av Öregrunds skola, S/F 301. Är man medveten att detta område ligger helt inom nyckelbiotopen och inom det område som Öregrunds IK under flera år har gjort stora investeringar och utvecklat elljusspåret och skidlekplats? Dessutom har Öregrunds IK och skidsektionen flertalet byggnader som används under året för dess verksamhet. Jag ställer mig frågande till vilka slags lokaler som kommunen tänker sig bygga i området och hur man tänker sig ersätta idrottsanläggningen? Och bara för ett drygt år sedan fick skidsektionen ett nej att anlägga ett utegym på en liten del av detta område, med motiveringen att det skulle innebära inskränkningar på nyckelbiotopen. En nybyggnation av skollokaler skulle ge mycket större inverkan på nyckelbiotopen.

Det går att läsa för R 302, R 307 och R 308 att dessa områden ska utvecklas genom att anlägga rast- och grillplatser samt att stigarna ska märkas upp. Finns det någon substans i detta eller är det tomma ord? Stigarna i detta område är märkta genom ideella krafter och kommunen har aldrig visat intresse av att finansiera eller hjälpa till med utvecklingen av denna verksamhet. Finns det planer från kommunen att utveckla området vore det förstås positivt, och att finansiering och utförande sker från kommunens organisation.

Slutligen vill jag ifrågasätta en textrad som finns med i texten för Öregrund, och i stycket Utveckling. Där står "Öregrund är en väldigt populär besöksort på sommaren och har en stor andel delårsboenden, vilket gör att vinterhalvåret kan upplevas som dött i orten". Den här skrivelsen och meningen bakom den borde tas bort i sin helhet. Öregrund är en ort där människor bor året runt.

Kommentar
Den alternativa placeringen av färjeläget kommer att finnas kvar i förslaget till översiktsplan. Kommunen säkerställer att där i Öregrund finns ett utpekat område för ett alternativt färjeläge för framtiden och tar höjd för framtida utveckling. Idag finns det inga planer eller ekonomiska incitament för att flytta färjeläget, men trots detta säkras en plats då förutsättningarna kan förändras. Det är viktig att ha i åtanke att översiktsplanen har ett sikte på 2040.

IK301 - Trafikstråk färjeläget har delvis ändrats efter synpunkter och yttranden. Den nya dragningen innebär en minskad påverkan på rekreationsområdet och biotopskyddet. Den justerade sträckningen kan däremot få större påverkan på befintliga bostäder. Det finns idag inga planer på att genomföra dragningen av IK301 - Trafikstråk färjeläget. Men kommunen vill säkra mark i översiktsplanen för en eventuell framtida utveckling för behov av en ny sträckning till det alternativa färjeläget. Däremot är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för ett eventuellt framtida projekt där fler alternativ för att leda trafiken till färjeläget kan bli aktuella, såsom befintlig väg via Håkanssons gata respektive Fyrskeppsvägen som anges som alternativ i tidigare utförd Åtgärdsvalsstudie för färjeläge Öregrund. Rekreationsområde R306 är ämnat att utvecklas oavsett IK301 - Trafikstråk färjeläget genomförande eller ej.
Förslaget för utbyggnad av Öregrunds skola är nu ändrat gentemot samrådsförslaget, där förslaget nu anger att eventuell utbyggnad kommer att direkt anslutning till befintliga skolbyggnader eller en ombyggnad av befintliga byggnader. Alltså kommer inte de rekreationsytor som finns söder om skolan samt det biotopskydd som finns där att tas i anspråk.
I översiktsplanen har kommunen pekat ut områden för rekreationsutveckling där intentionerna är att skapa underlag för en vidare utveckling. Detta kan innebära exempelvis grill/rastplatser. Beskrivningen om elljusspåret i R306 hör inte ihop med IK301. Angående skrivelsen för Öregrund har ändringar skett i beskrivningen av orten efter inkomna synpunkter. Orten benämns i den kommande granskningshandlingen inte som död under vintern.

Privatperson 22.

Generella synpunkter:

- Kartorna och förklaringarna till serviceorterna är bra och ger en bra bild över respektive ort.
- Det borde ha genomförts en kortare presentation av planen generellt under samrådsmötet och sedan mer utförligt för den ort som var aktuell. Därefter hade möjligheten att fråga och samtala med olika tjänstemän fungerat bra. Det hade varit givande om synpunkter kunnat tas emot på plats av tjänstemän muntligt.

Framtidsbild 2040 (sid 13): Prioriteringen av vissa serviceorter är naturlig, men motiveringarna för de olika orterna känns mycket märklig utifrån var kommunens nuvarande och kommande invånare bor/vill bo. Att peka ut Öregrund som en ort för service i kustkustområdet och speciellt för deltidsboende och turism blir märkligt. Boende ska tydligen finnas i Alunda och Österbybruk, medan övriga orter karakteriseras av annat. Om detta är politikens vision om hur olika orter ska utvecklas, så väcker det många frågetecken och oro. Föreslår att framtidsbilden 2040 kompletteras med text om hur kommunens invånare ska få bästa möjliga nytta av varje orts utveckling vad gäller boende och kommunal service. Övriga delar om respektive ort behöver balanseras utifrån att alla serviceorter nog vill se en utveckling vad gäller permanentboende invånare. Texten bör fånga upp det som skrivs under ”Nyckar till utveckling”.

Rutan ”Utmaningar och ”Strategi: ”Åldrande Va-system” är en utmaning, men strategin kan inte vara ”Framtagande av VA-plan”. Det löser inte utmaningen med VA-frågan. Strategin måste vara att åtgärda bristerna, där en VA-plan är en del i arbetet.

Befolkningsutveckling” (sid 20): Historiebeskrivningar är ofta intressanta men varför det ska finnas en historiks exposé i en översiktsplan, när det inte följs upp av hur kommunen ser på den kommande befolkningsutvecklingen. Mot bakgrund av att det kommer flera hundra nya arbetstillfällen till kommunen de närmaste åren så är avsaknaden av en diskussion kring befolkningsutvecklingen obegriplig. Det nämns på annat håll att kommunen räknar med ca 200 personers årlig befolkningsökning, vilket det varit de senaste åren. Men beslutet om att utöka korttidsförvaret och byggandet av slutförvaret i Forsmark, utvidgningen av hamnen i Hargshamn, öppnandet av gruvan i Dannemora, ev. etablering i Forsmark av produktion av flygbränsle kommer alla att leda till nya arbetstillfällen och potential för människor att bosätta sig i kommunen. Detta borde bemötas. Föreslår att det för varje serviceort skrivs ett stycke om hur kommunen ser på befolkningsutvecklingen de kommande 5, 10, 15 och 20 åren och generellt under rubriken ”Befolkningsutveckling” kommenterar hur dessa stora tillskott på arbetstillfällen kommer att påverka kommunen.

”Öregrund” (sid 73): ” Öregrund är en väldigt populär besöksort på sommaren och har en stor andel delårsboenden, vilket gör att vinterhalvåret kan upplevas som dött i orten.” Förslag: Stryk meningen i sin helhet och formulera på ett respektfullt vis.

”IV 300 – Öregrunds Industriområde” (sid 75): IV 300 fallit bort från kartan på sid 72 men finns kvar i områdesbeskrivning.

”IV 301 – Kiosken” (sid 75): IV 301 saknas på kartan sid 72. Har förväxlats med IV 300. Förslag: tag bort användningsområdena ”kontor eller hotell”. Om kontor eller hotell tillåts kommer hela hamnområdet att påverkas mycket negativt och riksintresset för kulturmiljö, som hamnområdet utgör, kommer att spolieras.

”Öregrund - R306 – Träsket” (sid 76): Detta är inte ”Träsket” – det är istället området alldeles norr om R306 (står som S314 på kartan sid 72).

Hänvisningarna till ”Grönstrukturplanen” – värderingen av natur- respektive friluftsvärde: I Grönstrukturplanen värderas områden i en tre-gradig skala vad gäller värden för natur respektive friluftsliv. När detta sedan har förts över till översiktsplanen har högt värde blivit lågt och lågt värde blivit högt.

Etablering av gruppstationer för vindkraft (sid 131): Med tanke på det nationella behovet att bygga ut storskalig havsbaserad vindkraft är det märkligt att Östhammars kommun ska vara ytterligare en av landets kommuner som ska säga nej till detta. Argumentet ”känslig landskapskaraktär” är något som alla kustkommuner hävdar. Det konstruktiva är istället att öppna för dialog med aktörer som vill etablera havsbaserad vindkraft och styra till områden som kan var lämpliga. Detta ställningstagande rimmar mycket illa med övrig text om klimatambitioner. Dock är det positivt att ett par områden på land har pekats ut som möjliga för vindkraftsetablering.

”Vatten och avlopp” (sid 135 och framåt):

Det behövs en tydligare förklaring kring hur VA- situationen ser ut idag och hur den har sett ut tidigare. Även tydlighet angående dricksvattenfrågan i kommunen och problematiken den tillför. Det bör stå att det varit återkommande brist på dricksvatten som lett till regelbundna bevattningsförbud och att detta hämmar utvecklingen av orterna.

Visserligen tas dessa frågor upp i helt andra dokument i kommunen, men en översiktsplan bör spegla den verkliga situationen och mer i detalj beskriva för vilka orter som situationen är kritisk. Flera väsentliga delar har helt utelämnats som t.ex. de återkommande problemen i Östhammar och Öregrund vad gäller tillgången till dricksvatten sommartid (bevattningsförbud flera år i rad). I texten hänvisas till Vattenförsörjningsplanen från 2018, där det konstateras att ”behovet av vatten inom tätortsområdena går jämt upp eller överskrider tillgången …”). Det verkar inte som den som skrivit detta är medveten om hur det sett ut de senaste åren. Det bör stå att det varit återkommande brist på dricksvatten som lett till regelbundna bevattningsförbud och att detta hämmar utvecklingen av orterna.

Vad gäller avloppsreningsverk så nämns bara kapacitetsbristen i Alunda. Att Östhammar och snart även Öregrund har nått eller kommer att nå sitt kapacitetstak nämns inte alls. I dagsläget innebär ju detta att det inte får ske någon som helst ökning av befolkningen eller utvidgning av någon verksamhet som genererar avloppsvatten. Reningsverket i Östhammar har nått sitt kapacitetstak. Planer för att lösa detta håller på att tas fram och det bör därför finnas med i översiktsplanen.

Hela detta avsnitt har en konstig balans – mycket detaljerade beskrivningar kring lagstiftningar och kommunens- och även enskilda fastighetsägares skyldigheter, men att sedan kommunen bryter mot lagstiftningen genom att inte ha byggt ut avloppsreningen eller dricksvattenförsörjningen ger bara ett märkligt intryck! Förslag: Eftersom va-frågan beskrivs under respektive serviceort så kan detta avsnitt väsentligt kortas och städas. Det bör även finnas en notering om att frågorna beskrivs mer i detalj under respektive serviceort.

Kommentar
Kommunen tar med sig kommentarer på samrådsmöten till framtida projekt och planering, beskrivningarna för natur- och friluftsvärden har ändrats. Redaktionella ändringar efter synpunkter har utförts.

I avsnittet Framtidsbild 2040 beskriver kommunen att serviceorterna har/ska utvecklats utifrån sina respektive förutsättningar och styrkor. En styrka för Öregrund är ortens närhet till kusten och skärgården, att denna styrka utvecklas är viktigt för framtiden. En skrivning har lagts till för att lyfta betydelsen av helårsboende i avsnittet om kommunens framtidsbild. Öregrund benämns i den kommande granskningshandlingen inte som död under vintern.

Ändringar i karta och områdesbeskrivningar har skett efter synpunkter och interna diskussioner på kommunen. Öregrunds hamnområde och torg planeras ingå i ett gestaltningsförslag som ska täcka hela hamnområdet med tillhörande stråk och torg. Där föreslås bland annat ett öppnare torg med allmänna sittplatser. Vidare detaljer och utformning föreslås utredas i ett gestaltningsförslag.

Skrivningar om hur utvecklingen i näringslivet kan komma att påverka Östhammars utveckling har lagts till. En befolkningsökning om 200 personer per år kommer stå kvar. Översiktsplanen och Tillväxtstrategin antagen i juni 2022 ska tillsammans beskriva befolkningsutvecklingen i kommunen och kompletterar varandra.

Planeringen för vindkraft utgår från kommunens Vindbruksstrategi. I strategin och översiktsplanen står det beskrivet utifrån vilka förutsättningar och kriterier som vindbruk ska etableras i kommunen. Kommunen är i behov av en uppdaterad energiplan.

En VA-utbyggnadsstrategi har tagits fram för kommunens östra delar. För mer utförligare beskrivningar av VA-situationen hänvisar kommunen till Vatten- och avloppsplanen. Avsnittet för VA har reviderats.

Privatperson 23.

I kapitlet ”Kommunen idag.”
Ange en lista över kommunens distrikt och hur många som bor i distrikten. Ange avståndet från Östhammars tätort till kyrkan för att få ett mått på centralitet.

Uppdatera den karta som förkommer i vissa kommunala anläggningar som visar var de arbetsplatser som Östhammars kommun har och publicera kartan och tillhörande lista på ett uppslag. Lägg till de arbetsgivare som kommunen har beslutanderätt över, Östhammarshem, Hargshamn AB, Gästrike Vattens verksamheter i Östhammars kommun.

Komplettera cirklarna om utbildning på sidan 22 med upplysningar om utbildningsnivån avser hela befolkningen eller arbetsför ålder låt säga 20 -70 år.

Det kan antas att stapeldiagrammet på sidan 23 avser män och kvinnor och det kan kanske förstås av att studera men det bör ändå skrivas ut att en sida är män och den andra kvinnor.

Länstransportplan på sidan 27.
Här har politiken med flera i kommunen och utanför kommit att låsa sig för att just väg 288 ska byggas om. Det egentliga transportproblemet att lösa är hur genomgående trafik från söder om Gimo snabbast och säkrast ska komma till en punkt norr om Börstil.
Genom att kommunledning/tjänstemän tycks acceptera att stortrafiken leds genom Gimo även fortsättningsvis med den ”propp” som bildas genom Gimo så bör man då också acceptera Hökhuvud som propp om man å andra sidan då får mera äkta 2+1 -väg före och efter Hökhuvud. Att söka nya väglägen och bygga fler broar är inte kostnadseffektivt även om det är statliga pengar som avropas.

I stycket Länstransportplan ska ordet ”landstinget” bytas ut mot ”region Uppsala” och gärna en kommentar om länstrafikplanen inte omfattar den dåliga statusen på väg 76. Det är ännu inte för sent att tänka om planeringen för stortrafiken och istället för ombyggnad väg 288 istället bygga en cykelbana Gimo -Börstil längs 288, sen bygga en ny väg väster om Harg upp till Börstil (äkta 2+1). Då har Trafikverket/regionen/kommunen givit cyklisterna i Gimo Östhammar en cykelbana, befriat lokaltrafiken i Hökhuvud-Valöbygden från cyklister på 288 och givit stortrafiken en snabbare och känslomässigt bättre väg då propparna Gimo och Hökhuvud byggs bort. Om det blir pengar över på det belopp regionen vill anslå bör en påfartsfil, som också ska användas av LGF, byggas vid påfarten från Ekeby vid Lundaräng. Det är en allmän uppfattning att 288 blev felbyggd söder om Gimo, norrgående körfält blev 4 km vajerbegränsad och sen är det nästan 2 km omkörningsförbud (i praktiken) genom Gimo också. Ekebykörfältet bör byggas oavsett vilken trafiklösning stortrafiken får i framtiden.

Angående Agenda 2030 bör det i slutet av kapitlet på sidan 31 få ett lokalt kapitel som konstaterar att det i kommunen bedrivits jordbruk och fiske sen urminnes tider, gruvnäring och skogsbruk i större skala sedan 1600 -talet och att kommunen tagit del av en allmän

industrialisering sen 1800-talet. Konstatera att ”Agenda 2030” drivit fram lagstiftningar som är direkt hotande mot äganderätten och som drabbar enskilda i kommunen som ägnar sig åt traditionella näringar. Kommunen bör skriva något liknande följande: Östhammars kommun är medvetna om att lagstiftning härstammande från Agenda 2030-filosofin är starkt diskriminerande mot vissa verksamheter som försörjer kommunens invånare och att viss skattekraft inte kan beräknas komma i framtiden från skogsägare, jordbrukare, arbetare i Forsmark och även kommunens satsningar på turism och hamnverksamhet är i grunden inte helt förenliga med Agenda 2030.

Kapitlet framtida mark- och vattenanvändning.
Kartan på sidan 35 bör kompletteras runt Hökhuvud söder om väg 288 som där det finns åtminstone 20 villor och några små hyreshus. En liten dutt BT bör finnas söder om väg 288. Kartan skulle kunna kompletteras med att rita i Olandsån med tillhörande tillflöden. Detta för att visa åns betydelse ”Kod LL”.
Markera också var Olandsån är recipient för spillvatten och dagvatten från Gimo och Alunda.

Gimo. P200. Tydligen ingår den s.k. Folkets Hus-tomten i detta område. Rimligtvis bör även BK203 hanteras i samma område. Genom att nuvarande planering är att Gimo tvingas hantera stortrafiken Uppsala-öster om väg 76 även framgent så bör det rimligtvis finnas bättre läge än BK203 att bygga bostäder på.
Eftersom det troliga är att stortrafiken Uppsala – öster om väg 76 även fortsättningsvis, kommer troligen Trafikverket i ett senare läge att försöka begränsa Gimos utfarter mot Uppsalavägen, väg 288. Eftersom Enbacksvägen och Fabriksgatan redan är avstängda måste åtgärder riktas mot kvarvarande vägar. Gimo skulle möjligen kunna få en utfart någonstans längs Solängsgatan till väg 292 för att avlasta. Planen för Gimo bör i inledande del få en diskussion om just problematiken ”kvarvarande stortrafik”, nuvarande olyckliga sektionering av Gimo och hur man kommer undan detta utan att enskilda villaägare drabbas.

Gimo. S/F202 och S204. Hammarskolan ska rivas. En möjlighet, istället för ny skola, är att rita in en förskola på området och därmed skjuta upp S/F 200 Älgen, att bygga ihop Skolgatan, att lämna området öster om Skolgatan till park men att sen bygga villor på S204 som inte är skog. Skogen lämnas.

Östhammar S500. Delar i stort beskrivningen men kan det inte också för ordningens skull tas upp problematiken med den gamla soptipp med förbränning på mark som Östhammars stad bedrev i det som då var stadens utkant. Där bildades, troligen på 1970-talet, 8 fastigheter som avsågs försäljas till villabygge men försäljningen kanske stoppades pga. något ”giftlarm” med tanke på historisk sopeldning. Området används nu till lite vadsomhelst men det körs med fordon på ytorna och det stämmer inte riktigt med ”orört för att främja lek och utomhusvistelse”. Det är ändå inget bra läge för villabygge även om mark kan saneras. Men den dag trafiken till norra Östhammar kan få andra infarter IK500-IK504 kan fastigheterna Östhammar Gammelbyn 80:1-4, 81:1-4 bli attraktiva om marken kan förklaras giftfri.

Angående kapitlet jordbruksmark bör följande skrivas in, förslagsvis efter det kursiverade ”livsmedel självförsörjning” sidan 11 spalt 3. ”Kommunen är medveten om att den åkermark som finns inom den strandskyddade marken utmed Olandsån har kunnat bibehållas som brukningsvärd på grund av att ån sköts av markägarna enligt vattendom. Om Olandsån inte ”konstruerats” av staten på 1950 -talet hade förutsättningarna för denna ÖP varit väsentligt

annorlunda vad avser natur och näringsliv i Östhammars kommun.” Det är viktigt att kommunen förstår detta.

Grönstrukturplan sidan 116 bör kompletteras med att all kännedom om djur, fåglar och växter på kommunens mark ska anmälas till artdatabanken så att myndigheter som använder artdatabanken får koll på volymen arter som finns i kommunalägd mark.

Kulturmiljön runt Hökhuvuds kyrka bör få ett yttrande som är: ”Kulturmiljön runt Hökhuvuds kyrka påverkas starkt av vägvalet väg 288. Kommunen har noggrant avvägt att man föredrar kulturmiljön förbättras av att Trafikverket bygger en stor bro bredvid kyrkan.” Hökhuvuds kyrktrakt behöver få en plats i diskussionen om Hökhuvud ska passeras i 100 km/h eller som nu i 50 km/h.

Vad gäller elförsörjning exemplifieras detta med snabbladdaren på sidan 132. Vi önskar att kommunen i ÖP22 konstaterar följande:” Elen som produceras i Forsmark leds ut ur kommunen via 400 kV nät och hamnar i Gävle, Märsta och Täby. El kommer sedan in för förbrukning inom kommunen via 70 kV-nät från Älvkarleby och Gråska, Hallstavik. Vattenfall bygger nu om sitt 70 kV-nät till en standard 130 kV men det är oklart när den högre spänningsnivån tas i drift. ”

Kan Vattenfall fås att ge besked om när man planerar höja spänningen till 130kV och vilken betydelse detta kan få för elkunderna inom kommunen. (Exempel är effektproblemet till Hargshamn och kommunens förmåga att hantera eventuell effektkrävande industri.)

”Småskalig elproduktion saknas i stort men vindkraft kan komma och även solcellsparker. Konkret planeras 2022 en solcellspark i Ramhäll men dess el kommer att nätanslutas i Uppsala kommun.”

Vattenplanering sidan 142: Yttrandet ”Allt som händer inom avrinningsområdet kan påverka vattenkvaliteten.” är helt sant och får inte tas bort oavsett vad andra tycker om frågan.

Ett tillägg i VA-avsnittet bör vara: Genom det kommunala beslutet att tillföra vatten från Tierp till Alunda och Österbybruk kommer vattenflödena i Olandsån och Fyrisån (HARO Norrström) att ökas. Om inte kommunen vidtar flödeskompenserande begränsningar kommer maxflöden i Olandsåns huvudfåra öka och översvämningsrisken för huvudfåran ökas. Då förvärrar kommunen ett miljöproblem, näringsurlakning, som uppstår vid översvämningar.

Stycket spalt 3 om flackt landskap ger en felsyftning till att dikning orsakar miljöproblem. De formler som Vattenmyndigheten tillämpar är sådana att t.ex. Olandsån aldrig kan få bra vatten men ån avvattnar ett extremt flackt landskap som inte skulle kunna vara åkermark/livsmedelsproduktion om det hade lämnat s orört. Stycket bör utgå eller omformuleras så att det framgår att det är myndigheternas formler som gör att Olandsån framstår som dålig.

Sidan 145.
Möjligheten för vattenmyndigheten att använda KMV – Kraftigt Modifierat Vatten bör omnämnas. Nu har myndigheten underlåtit att använda denna möjlighet men allt som ”Agenda 2030-folket” skriver om Olandsån tyder på att den ÄR ett KMV-vatten. (Men som ovan skrivet, det är de platta avrinningsområdena som är problemet.) Detta kommer även in på sidan 186. Kommunen bör, även om man inte får besluta, agera för att vissa vattendrag

klassas som KMV. Om inte bara för att det i grunden är svenska staten som konstruerat vattendraget, typexempel är hela Olandsån med biflöden. Detta bör omnämnas i ÖP.

Angående vattenplanering bör uppgifter från Gästrike vatten lämnas in avseende alla tätorters ”vattenbalanser” med avseende följande i varje ort:

Hur många människor kan försörjas med nuvarande kapacitet? (Utbyggnadsplaner?) Hur många människors avlopp kan reningsverken hantera? (Utbyggnadsplaner?) Hur många människors avlopp har hanterats det senaste åren? Var hamnar det vatten som bräddas vid olika problem i reningsverket? Hur mycket har bräddats i genomsnitt de senaste tio åren?

Kapitel Hänsyn.
Luft sidan 186. Aspekten elbilar bör omnämnas. Denna minskar luftföroreningar och minskar också motorbuller. Däremot bör vägbuller diskuteras. Höga hastigheter orsakar mer buller. Kan kommunen få Trafikverket att i alla lägen välja ”tyst asfalt”?

Buller sidan 187. Spalt 3: Dannemora gruva kanske återöppnas under ÖP-perioden. Den diskussion som förs i ÖP-förslaget bör stämmas av mot gruvexploatören.

Sidan 163: ”Ingen reservvattentäkt finns inom kommunen.” Står det. Är inte Roddarne en reservvattentäkt till Gimo? Denna har också ett skyddsområde. Dessutom borde kanske Alundas hittillsvarande vattentäkt klassas om till reservvattentäkt eller är kommunens uppfattning att det aldrig mer kommer att kunna tas vatten där?

Sidan 168: Kommunen kanske ska försöka ändra lagen ”Arkösund -Forsmark”? Att kalla kustområdet norr om Ledsundet för ”högexploaterat” och märka ut det så på kartan är väl att betrakta som ett legaliserat skämt? Visserligen ligger där ett kärnkraftverk och ett slutförvar planeras byggas, men dessa upptar bara ca 300 hektar av ca 11000 hektar land och bara mellan kraftverket och Gräsö är det säkert lika stor areal oexploaterat vatten. Lagen borde namnändras till ”Arkösund-Ledsundet.”

Kommentar
Kommundistrikt finns att tillgå hos Lantmäteriet. Arbetsmarknaden i kommunen kan förändras snabbare än översiktsplanen och är därför inte information som kommer redogöras för i översiktsplanen. Statistik i planen har uppdaterats. Kommuntäckande kartan kommer inte uppdateras med fler orter.

Landstinget har ändrats till Region Uppsala. Skrivning om kommunens reservvattentäkter har lagts till. Kommunen kommer jobba för att ta fram en ny energiplan där exempelvis elbilar ytterligare kan diskuteras. Kort skrivning om transmissionsätet har tillkommit. Aktuell information om Vattenfalls projekt finns att tillgå på deras hemsida. Synpunkterna på skolområden i Gimo tas med i den fortsatta planeringen. BK203 har tagits bort från karta då tomten inte längre är aktuell för potentiell exploatering. Områdesbeskrivningen för S500 har uppdaterats med information om potentiella föroreningar.

Utbyggnaden av länsväg 288 leder Trafikverket då de är huvudman för statlig väg. Kommunen är en samrådspartner och har möjlighet till att lämna synpunkter på projektet. Kommunen är även med och finansierar projektet. Samråd för sträckningen Gimo-Börstil hölls i februari 2022. Trafikverket bjuder in till ytterligare samråd för ett mer detaljerat vägförslag under hösten 2022. Synpunkter på länsvägarna och riksväg 76 har vidarebefordrats till ansvariga i kommunen.

Riksintresset för Högexploaterad Kust mellan Arkösund till Forsmark har pekats ut enligt 4 kap Miljöbalken av riksdagen. Det geografiska området är utpekat för de natur- och kulturmiljöer som ska skyddas i det utpekade området vilket sträcker sig längs hela Östhammars kust och skärgård. Kommunen har inte för avsikt att försöka ändra lagen.

Kommunens historia kring markanvändning, företagande och brukande har en rik grund i fiske, gruvnäring, jordbruk etc. vilket står beskrivet i översiktsplanen. Kopplingen till Agenda 2030-målen finns beskriven i flera avsnitt i översiktsplanen. Gällande mer specifika miljöfrågor har kommunen utöver miljötillsyn etc., valt att arbeta tillsammans med andra aktörer i länet, i form av hållbarhetslöften. Sveriges miljölagstiftning har en lång historia och har i stora delar sitt ursprung i behovet av att säkerställa tillgången till vatten som kraftkälla och råvara men också i det ökade intresset för naturen kring förra sekelskiftet och utvecklingen av samlad bebyggelse i städer med allt vad en ökad befolkning och tätare bebyggelse innebär. Ökad kemikaliehantering i samhället har också påverkat hur miljölagstiftningen utvecklats. Östhammars kommun ser inte att Agenda 2030 i sig givit upphov till ny lagstiftning utan de nationella hållbarhetsmålen är ett sätt att samla målbilder att arbeta efter. Skrivningen kommer inte ändras.

Angående KMV-vatten så har kommunen en regelbunden dialog med Länsstyrelsen och Vattenmyndigheten. Processerna är långsamma och frågan kommer inte lösas till denna ÖP-process.

Under inventeringar och utredningar inför kommunens Grönstrukturplan och den kommande Mångbruksplanen rapporterades värdefulla arter till Artdatabasen.

Efter synpunkter har Olandsån lagts till i den kommuntäckande kartan vilken visar mark- och vattenanvändningen i kommunen. Vidare har kommunen valt att lägga till information angående Olandsån under avsnittet Vattenplanering, utifrån det yttrande som inkommit från Nedre Olandsåns Vattenavledningsföretag och källor som angivets. Kommunen jobbar aktivt med dagvattenhantering och våra vattenförekomster. Vidare har även VA-avsnittet uppdaterats och information om utbyggnadsplan lagts till. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 24.

Bygg inte intill Källörsparken i Östhammar. Marken är inte lämplig att bygga på då det är stor översvämningsrisk och sankmark. Marken skulle i så fall behöva höjas upp för att kunna bygga bostäder. Detta skulle medföra en betydande negativ inverkan på landskapsbilden. Med bostäder på en höjd i landskapet skulle det inte passa in med omkringliggande bostäder.

Det skulle också skymma Kvarnberget som är en socialt sett viktig plats med dess höga läge som utkiksplats. Vidare så är det en kulturhistoriskt viktig plats kopplat till Societetshuset Källör. Det finns också en risk att det också kommer att negativt påverka föreningen Källörs verksamhet då bostäder som förslaget handlar om kommer närmre verksamheten eftersom föreningens verksamhet med festlokal kan uppfattas störande med buller och trafik. Eftersom miljöbalken lyfter fram att det är den som stör som behöver åtgärda störningen så finns risk att det kan påverka verksamheten mycket negativt. Det är viktigt att värna om Societetshuset Källör som ett allmänintresse. Enligt gällande detaljplan vid Kvarnberget intill så stängs området av för genomfartstrafik. En väg genom området behövs för att avlasta Albrektsgatan

från biltrafik. Om det byggs så behöver det finnas mark tillgänglig för att flytta bilvägen så att det fortfarande är möjligt att ta sig från centrala Östhammar söderut längs med vattnet. Bygg då inte bort denna möjlighet. Vidare är detta en trevlig plats för grönområde som nu används för att odla ängsblommor på.

Externhandeln i Östhammar men också överlag i kommunen bör begränsas. Det påverkar centrumhandeln negativt. Det bidrar till ökad privatbilism vilket är någonting som kommunen måste sträva efter att minska för att klara klimatkrisen. Östhammars kommun är redan bland de sämre kommunerna i länet på detta. Så bidra till inte att bli ännu sämre!

Det saknas kulturmiljöprogram för tätorterna. I synnerhet Östhammar och Öregrund och delar av Gimo och Österbybruk som har mycket höga kulturhistoriska värden. Det är därför av högsta vikt att utbyggnad hanteras varsamt. Det är i översiktsplaneskedet som de övergripande förhållningssätten behöver lyftas fram. Då räcker det inte att skriva att det behöver ske varsamt utan det måste tydligt beskrivas vilka riktlinjer och enligt vilken karaktär som tätorterna behöver växa för att få en röd tråd.

Det fungerar inte att fortsätta med principen att "alla tätorter ska få växa" där service sprids ut över kommunen. Kommunen måste göra en prioritering. Förslag är då att eftersom Östhammar är största tätorten så finns där de bästa förutsättningarna att utvecklas och bibehålla servicen. Dessutom är Östhammar en attraktiv boendeort och därför goda förutsättningar utifrån att det redan finns en stor efterfrågan på att bo i Östhammar.
I mark- och vattenanvändningskartan så finns det områden som är markerade som "Detaljplanelagda områden" och "pågående detaljplan". Det räcker inte som vägledning. Det säger ingenting om hur marken ska eller kan utvecklas.

Kommentar
I förslaget till översiktsplan 2023 pekades Kvarteret Societeten ut (i text BK508, på karta BK509) som ett möjligt område att bebygga och då främst för trygghetsbostäder. Efter inkomna synpunkter från privatpersoner och intresseorganisationer samt kompletterande underlag har kommunen valt att inte peka ut området i översiktsplanen. Det finns en osäkerhet kring beskaffenhet och lämplighet för utveckling av bebyggelse kopplat till översvämningsrisk och geotekniska förutsättningar, och därför lämnas området utan områdesbeskrivning i granskningsförslaget.
Vad gäller externhandeln i kommunen är det viktigt att verka för ett levande centrum. Samtidigt är det viktigt att näringslivet är diversifierat och utvecklas i takt med att våra tätorter växer. Utvecklingen innebär att viss typ av handel förläggs utanför centrum. Eftersom Östhammar även är en landsbygdskommun kan det gynna landsbygdsbefolkning när viktig handel är lättillgänglig utan behovet av att röra sig in i centrum. Kommunens gång- och cykelvägsplan ska revideras. Med bättre tillgänglighet i form av gång- och cykelvägar kan behovet av privatbilism minskas.
Stora delar av Östhammars kommun är utpekade som riksintresse för kulturmiljövård. I översiktsplanen är både gestaltningsprogram och kulturmiljöprogram listade som utredningar kommunen är i behov av. Dessa kommer tas fram i kommunens framtida arbete och planering.
Information om detaljplanelagda områden i kommunen eller pågående detaljplaner finns att tillgå på kommunens hemsida.
Serviceorterna ska utvecklas utifrån sina styrkor och möjligheter. Kommunen har startat en typ av pilotprojekt i Alunda. Här arbetar kommunen tillsammans med en utvecklingsgrupp

och bland annat markägare i Alunda för att utveckla orten hållbart både ekonomiskt, socialt och ekologiskt. En satsning på Alunda betyder inte att övriga orters utveckling ska avstanna. Kommunen vill se en hållbar utveckling av både näringsliv, arbetsmarknad och bostadsbebyggelse i alla serviceorter. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 25.

Undertecknade har synpunkter på Foghammar gällande område BS103 Skogshyddan. Fastighet 38:5 och 4:14 har samma ägare och är registrerade hos Jordbruksverket.

Travhästar har funnits på gården sedan 1980. Då undertecknad är B-tränare har Solvalla Travsällskap utfört tillsyn och stallet är godkänt som travträningsstall. Travhästarna tränas på travbana som ligger i område R104 – Solvallen. Gränserna som är inritade i planförslaget till BS103 ligger i omedelbar kontakt med våra hästhagar och stall. Ett säkerhetsavstånd mellan djurhållning och bostadshus är minst 350 meter om inte olägenheter med allergier etc. kan komma att uppstå hos de boende. Därför föreslår undertecknade att BS103 helt tas bort ur planen eller i andra hand arbetas om helt i enlighet med de synpunkter som redovisats.

Kommentar
Området BS103 har efter synpunkter ändrats i karta och i områdesbeskrivningar. Revideringen av BS103 innebär att fastigheten som nämns i yttrandet inte ligger i angränsning till det tänkta bostadsområdet. Den framtida bebyggelsen måste förhålla sig till närliggande omgivning och utvecklas i förhållande till de näringar som redan är etablerade. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 26.

Jag förespråkar verkligen denna positiva förändring i kommunen. Jag och min familj vill verkligen framföra vår åsikt gällande situationen vid vårt hus/hem. Vi har bott på Slottsgatan sedan 2012 och utvecklingen av trafik har exploderats känns det som. Såhär var det inte när vi bodde här de första åren, mer trafik och högre fart bland trafiken. Jag vet att ni gjort mätningar i trafiken hos oss på Slottsgatan men det kan aldrig stämma. Vi vågar knappt ha barnen ute på gården för är rädda att de ska bli påkörda eller något hemskt ska hända. Nyligen har det flyttat in nya yngre människor runt oss bland Slottsgatan. Flertalet är familjer med barn, så var inte fallet för några år sedan heller. Så bilden är annorlunda nu. Ni måste ta ert ansvar och göra förändringar på Slottsgatan NU. Sänk farten till 20 km/h. Anpassa hela vägen ner till korsningen med hinder eller liknande så bilister måste sänka farten och anpassa sig mot att det bor familjer med små barn i husen här! Det skakar även i huset när tyngre trafik kör förbi, väldigt olustigt…

Jag vet att Upplandsmuseet tycker detta område är av stort intresse. Ska vi hålla deras krav med material osv. vid renovering så måste även ni öka intresset för detta område. Jag skulle kunna skriva många rader till gällande trottoaren som löper längs gatan, den är under all kritik och måste rustas upp! Men jag tänker att vi ska börja någonstans, så då med säkerheten först. Sedan jobba med att bevara våra gamla fina hus och område.

Kommentar
Att ge så konkreta förslag på omdragningar av trafiknätet är mycket bra, då det möjliggör för kommunen att, när man ser över trafiksituationerna framöver, kan plocka fram samrådsredogörelsen och se dem igen. Att bygga väg för fordonstrafik är mycket dyrt och just nu har inte Östhammars kommun Slottsgatan i prioritet för detta. Kommunen underhåller det befintliga vägnätet framför att bygga nytt så långt det är möjligt.

När det gäller Slottsgatan i övrigt har kommunen redovisat resultaten från det arbete gällande hastigheter och andra störningar som gjorts på delar av Slottsgatan för politik och boende på Slottsgatan. Från kommunens sida så anser vi att vi mött upp väl på de bekymmer som de boende och även det som finns i synpunkten identifierat:

- *Kommunen har lagt en ”tystare” asfalt än vi brukar på sträckan*
- *Kommunen har försett gatulock med gummiringar för att minska ljud/vibrationer*
- *Kommunen har mätt trafiken på sträckan för att skapa en bild av hastighetsfördelningen då oro fanns för att inte bilar höll den angivna hastigheten. Mätningarna visade att den absoluta majoriteten av fordonen höll hastigheten eller höll sig under den angivna hastigheten.*

Östhammars kommuns konsultrapport ”rätt fart i staden” har inte identifierat behov av några sträckor med 20 km/h i det allmänna vägnätet i Östhammars stad, inte ens i villabebyggelse och vid förskolor/skolor. Östhammars kommun anser inte heller att detta är nödvändigt här. Med detta sagt, så kommer kommunen, vid framtida utbyggnad av tätorten vara betydligt mer varse på de trafikflöden som skapas i vår planering. Ert idoga arbete med att skapa förbättringar på Slottsgatan har, förutom ovan nämnda åtgärder, definitivt bidragit till det. Ytterligare åtgärder är dock inte att förvänta från kommunens sida i dagsläget.

Privatperson 27.

Med anledning av svåra sättningar och sprickor i husen på södra delen av Slottsgatan I Östhammar vill vi att kommunen tar hänsyn till det i ny planering av trafikläget i Östhammar. I översiktsplanen står det om ökningen av biltrafik. Slottsgatan är i nuläget redan hårt trafikerad. Det finns inga naturliga alternativa vägval, utan mycket trafik leds till Slottsgatan. Sedan torget gjordes enkelriktat går i stort sett all trafik från centrum via Slottsgatan, all nybyggnad med boende i Credentias alla hus och Campingen, boende på Söderön och Edsområdet passerar Slottsgatan.
Avsnittet ”Befolkning och hälsa” står det att läsa att det är viktigt att detaljplanen tar hänsyn för att säkerställa God Miljö för boende i närheten av trafikerade vägar. Vår miljö är inte god, vi känner en stor oro. Husen är redan skadade av den ständiga rörelsen i marken under Slottsgatan, våra hus är närmare 100 år och det fanns inte en tanke på den tiden att det skulle byggas för att klara av dagens trafik med allt vad det innebär. Det tillkommer fler sprickor, svårare sättning, det gungar och skakar inne i husen med mera. Hur ska vi kunna rädda våra fina hus?
Vi ser inget annat alternativ än att stänga av denna del av Slottsgatan som genomfart, den södra delen hus nr1-10 och leda om trafiken.
Alternativ finns, som att leda trafiken via Bilstaparkeringen via Stångörsgatan. Det finns redan en väg från Gammelbygatan ner till parkeringen och Stångörsgatan är en bred gata. Att öppna upp flera vägar, ex från Campingen och området vid Credentias hus via

Gammelhusgatan och dra en ny anslutningsväg förbi den nya förskolan som planeras vid Frösåkershallen. Alltså från Hallgatan förbi ishockeyhallen och upp på grönområdet bakom båtförvaringen på Gammelhusgatan, och binda samman den vägen med Gammelhusgatan och Trollgatan.
En ny väg från övre delen av Slottsgatan via Klackskärsgatan (vid farthindren) och koppla ihop den vägen med Bilstaparkeringen med utfart/infart Gammelbygatan, eller binda samman med Hallgatan.
I översiktsplanen skrivs det även om vikten av att bevara kulturvärden. Upplandsmuseet omnämner Slottsgatans södra del i Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun, med sina representativa en- och flerfamiljsvillor.
Vi har vid ett fysiskt samrådsmöte med kommunen under hösten 2021 påvisat skadorna på husen, vi har skickat flera mail och bilder till kommunen som visar skadorna.
En utredning tar tid men vi kan inte vänta, så börja med att sänka hastigheten till 20 km/h på Slottsgatan 1-10. Det handlar om en sträcka på ca 200 meter, vi önskar och ber att ni sänker hastigheten till 20 km/h, allt för att husen inte ska rasa samman ännu mer. Tidsmässigt kan det inte medföra märkbar tidsförlust från 40 km/h till vårt önskade 20 km/h på den korta sträckan. Även att det sätts ut tydliga farthinder (ej grupp) som bidrar till att hastigheten sänks. Det kan inte heller kosta kommunen så mycket ekonomiskt att genomföra, i väntan på andra alternativ.

Kommentar
Att ge så konkreta förslag på omdragningar av trafiknätet är mycket bra, då det möjliggör för kommunen att, när man ser över trafiksituationerna framöver, kan plocka fram samrådsredogörelsen och se dem igen. Att bygga väg för fordonstrafik är mycket dyrt och just nu har inte Östhammars kommun Slottsgatan i prioritet för detta. Kommunen underhåller det befintliga vägnätet framför att bygga nytt så långt det är möjligt.

När det gäller Slottsgatan i övrigt har kommunen redovisat resultaten från det arbete gällande hastigheter och andra störningar som gjorts på delar av Slottsgatan för politik och boende på Slottsgatan. Från kommunens sida så anser vi att vi mött upp väl på de bekymmer som de boende och även det som finns i synpunkten identifierat:

- *Kommunen har lagt en ”tystare” asfalt än vi brukar på sträckan*
- *Kommunen har försett gatulock med gummiringar för att minska ljud/vibrationer*
- *Kommunen har mätt trafiken på sträckan för att skapa en bild av hastighetsfördelningen då oro fanns för att inte bilar höll den angivna hastigheten. Mätningarna visade att den absoluta majoriteten av fordonen höll hastigheten eller höll sig under den angivna hastigheten.*

Östhammars kommuns konsultrapport ”rätt fart i staden” har inte identifierat behov av några sträckor med 20 km/h i det allmänna vägnätet i Östhammars stad, inte ens i villabebyggelse och vid förskolor/skolor. Östhammars kommun anser inte heller att detta är nödvändigt här. Med detta sagt, så kommer kommunen, vid framtida utbyggnad av tätorten vara betydligt mer varse på de trafikflöden som skapas i vår planering. Ert idoga arbete med att skapa förbättringar på Slottsgatan har, förutom ovan nämnda åtgärder, definitivt bidragit till det. Ytterligare åtgärder är dock inte att förvänta från kommunens sida i dagsläget.

Privatperson 28.

Då det gäller skogsmarken i kommunen, syns inte i ÖP hur mycket skogsmark det är som kommunen äger och på vilket sätt ska man använda den där marken. Det vore bra att kunna se procentuellt sätt hur mycket mark som kommunen ska använda för att bevara biologisk mångfald, skydda vattenkällor, som ska bli produktionsmark etc.
Flera kommunsförskönande åtgärder behövs. T.ex. ett antal cykel och gångbanor eller stigar på höjden med utsiktshörna mot fina och särskilda vyer. Vid sidan av banorna/stigar kan man skapa hängande växter som renar vatten, mark och luft från alla eventuella utsläpp från omgivningen.

Kommentar
Kommunen har med start 2022 påbörjat ett arbete med att ta fram en så kallad mångbruksplan, som är en plan för kommunens skogsmark som tar med flera värden i planeringen samt förslag till skötsel. Vi bedömer att denna mångbruksplan tillsammans med översiktsplanen kommer ge tydlig politisk riktning på hur kommunen ska hantera sin skogsmark. Som ett underlag har vi för några år sedan låtit inventera all kommunal skogsmark, främst med avseende på naturvärden men också till viss del avseende rekreationsvärden. Detta material har också varit ett av underlagen för översiktsplanen och värdefulla arter som hittades i inventeringen har rapporterats in i Artportalen. Kommunens Gång- och cykelvägsplan ska revideras.

Privatperson 29.

Som Öregrundsbor har vi valt att kika in lite extra på just Öregrund.
Under utmaningar för Öregrund går att läsa att kapaciteten för vatten och avlopp är väldigt begränsat. Trots det så finns det ingenstans att läsa när detta tänks vara åtgärdat. Utan att frågan är löst kommer vare sig fler bostäder att byggas eller nya affärsverksamheter att kunna startas. Denna fråga torde vara högt prioriterad och med en datumsatt målbild.

Hela kustremsan anses ha ett högt värde för orten, kommunen och som riksintresse. Glädjande att kommunen skyddar dessa områden och värnar om tillgång till strandzonerna och värdera dessa som gemensamt värde. Under R311 går att läsa att ett gångstråk planeras längs kustremsan. Det framgår dock inte när ett sådant arbete kan tänkas påbörjas eller vara klart.
Utvecklingsområden. Gällande BK300. Detta område lämpar sig troligen bra för utbyggnad då det redan finns vatten och avlopp i anslutning till området. Att fylla ut denna typ av områden med hus anser vi gör orten mindre livfull. Grönytor är viktiga både för att skapa ”luft och volym” men även som spontanlekytor åt barn. Grönytor i anslutning till vägar ökar även trafiksäkerheten då sikten blir god för alla trafikanter. Grönområden behövs också som buffert vid större regnoväder. En helt asfalterad ort ställer mycket stora krav på dagvattensystemen.
Att bevara IK300 och IK301 kan tyckas vara en smart strategi, att spara marken för ett eventuellt framtida behov, men att spara marken torts att utredningar anser att det inte är ekonomiskt lönsamt eller att ens ha utrett vad det befintliga färjefästet placering har för maxkapacitet och jämfört det med ortens utbyggnadsmöjligheter anser vi är helt fel. IK301 skär rakt igenom BK306 och ligger i direkt anslutning till BK302, 303 och 304. Den dagen dessa områden är bebyggda och vägen till ett nytt färjefäste skall byggas kommer alltså vägen gå i direkt anslutning till dessa bostadsområden. Detta kommer troligen att hämma

utvecklingen av ovan nämnda BK områden mer än att främja en trolig omdragning av färjeläget till IK300. Mitt förslag är att helt slopa IK300 och IK301, och istället satsa på att bygga attraktiva bostadsområden, BK. IK301 tycks även sköra genom befintligt elljusspår, vilket i strategin anses vara av stort allmänt intresse och ska utvecklas. Två strategier som går emot varandra.
En omdirigering av trafiken bort från de centrala delarna och hamnen kommer troligen ”ta död” på hamnen samt nuvarande och kommande affärsverksamheter. Vi anser att man bör satsa på att skapa en mer attraktiv miljö inom hamnområdet istället. Bredda gångstråket från färjan hela vägen in till hamnen med möjlighet till parallell cykelväg. Skapa parkeringsplatser på Gräsö så fler slipper ta med sig bilen in till Öregrund. Fler säkra cykelparkeringar inom hela Öregrund. Istället för att flytta färjefästet kompletteras nuvarande färjeavgångar med passbåtar för persontransporter mellan exempelvis Gräsöbaden, Öregrunds hamn, Gräsö färjefäste.
Säkra vatten och avloppsfrågan så byggandet kan komma igång i Öregrund igen både för bostäder och affärs/industri-verksamheter. Gör kustområdena tillgängliga som promenadstråk för ortsbefolkning och gästande. Underlätta gång och cykelvägar i de centrala delarna av Öregrund, men led inte bort liv och rörelse från det gemytliga hamnområdet. Till sist, sätt ett måldatum på de olika delarna i strategin så alla kan bilda sig en uppfattning kring hur det är tänkt att saker ska prioriteras.

Kommentar
I kommunens översiktsplan finns det inga tidslinjer utpekade för framtida projekt. Det är en fråga om tid, resurser och möjlighet men i översiktsplanen kan intentioner pekas ut. För VA-frågan har en utbyggnadsplan tagits fram och information arbetats in i översiktsplanen. Gång- och cykelvägsplanen ska revideras.

Den alternativa placeringen av färjeläget kommer att finnas kvar i förslaget till översiktsplan. Kommunen säkerställer att där i Öregrund finns ett utpekat område för ett alternativt färjeläge för framtiden och tar höjd för framtida utveckling. Idag finns det inga planer eller ekonomiska incitament för att flytta färjeläget, men trots detta säkras en plats då förutsättningarna kan förändras. Det är viktig att ha i åtanke att översiktsplanen har ett sikte på 2040.

IK301 - Trafikstråk färjeläget har delvis ändrats efter synpunkter och yttranden. Den nya dragningen innebär en minskad påverkan på rekreationsområdet och biotopskyddet. Den justerade sträckningen kan däremot få större påverkan på befintliga bostäder. Det finns idag inga planer på att genomföra dragningen av IK301 - Trafikstråk färjeläget. Men kommunen vill säkra mark i översiktsplanen för en eventuell framtida utveckling för behov av en ny sträckning till det alternativa färjeläget. Däremot är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för ett eventuellt framtida projekt där fler alternativ för att leda trafiken till färjeläget kan bli aktuella, såsom befintlig väg via Håkanssons gata respektive Fyrskeppsvägen som anges som alternativ i tidigare utförd Åtgärdsvalsstudie för färjeläge Öregrund.

När kommunen planerar nya områden görs detta med den långsiktiga användningen i åtanke. Grönområden har många viktiga och olika funktioner och hur dessa placeras och planeras i nya bostadsområden är väldigt viktigt. Nya utvecklingsområden kräver grundlig planering där ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet är viktig. Vid detaljplaneläggning av

området ska flera utredningar genomföras för att säkerställa att området exploateras på rätt sätt.

Ändringar i karta och områdesbeskrivningar har skett efter synpunkter och interna diskussioner på kommunen. Öregrunds hamnområde och torg planeras ingå i ett gestaltningsförslag som ska täcka hela hamnområdet med tillhörande stråk och torg. Där föreslås bland annat ett öppnare torg med allmänna sittplatser. Vidare detaljer och utformning föreslås utredas i ett framtida gestaltningsförslag. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 30.

I ÖP 2023 pekas del av parken vid societetshuset Källör samt intilliggande äng ut som ett lämpligt område att utreda för bostadsbebyggelse. Det vore en tråkig utveckling av ett område som används flitigt både av Östhammarsbor och av de som besöker oss utifrån. Området är dessutom inom riksintresse kulturmiljö vilket innebär att platsen ska hanteras varsamt. Jag har jobbat en del med fastighetsutveckling och exploatering i en annan kommun. Den ekonomiska kalkylen för bostäder behöver betydligt större yta samt möjlighet att bygga på höjden (minst fem våningar) för att gå ihop. Dessutom behövs yta för parkeringsplatser. Tveksamt om det är lämpligt med den exploateringsgraden i detta område. Tänker man sig en lägre exploateringsgrad står åtgärden inte i paritet med ingreppet utifrån avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.
I attraktiva platser dit människor dras finns kulturen med som en av de viktigaste dragkrafterna. Platser som Källör med sin kulturhistoria bidrar till stadens attraktivitet och kommer spela en viktig roll vartefter staden växer och antalet invånare ökar.
I strategisk miljöbedömning beskrivs att det kan bli viss konflikt (skada?) på kulturmiljön enligt bebyggelseförslaget i ÖP. I tabellen noterad som svagt negativ. Hur har ni kommit fram till det?

Förslag:
Låt hela Källör-området inklusive ängen bli rekreationsyta. Köp tillbaka byggrätt för ett flerbostadshus från Credentia inom detaljplanen f.d. cirkusplatsen och låt Östhammarshem uppföra de trygghetsboende som nämnts som idé.

Torget i Öregrund
Den aktuella platsen för kiosken har sitt ursprung som torg. Torget i fysisk planering är en viktig parameter för att skapa variation i öppenhet och slutenhet. Torg är ”folkets plats”. Här möts man, säljer sina varor, träffar sin granne och pratas vid. Torgytor är med andra ord jätteviktiga för ett samhälle. Platsen är dessutom inom riksintresse.
Att omvandla ett gammalt torg till t.ex. hotell är inte lämpligt, vare sig ur varsamhetsperspektiv eller ur perspektiv god gestaltning av en stad. Hotell för med sig behov av x antal parkeringsplatser, trafik för att hämta och lämna, godshantering som mat in och sopor ut. Platsen är för liten att klara av en hotellverksamhet men samma utmaningar gäller för alla verksamheter. Även i detta ärende går kalkylen med andra ord inte ihop. Resultatet i en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen bör vara självklar. Här är det allmänna intresset tyngst.

Förslag:
När arrendet går ut så återställ ytan till torg för att skapa plats för torghandel, sittplatser och

ge möjligheter till mötesplats för människor med en gestaltning som utgår från platsens historia, d.v.s. ta professionell hjälp vid val av material och utformning.

Kommentar
I förslaget till översiktsplan 2023 pekades Kvarteret Societeten ut (i text BK508, på karta BK509) som ett möjligt område att bebygga och då främst för trygghetsbostäder. Efter inkomna synpunkter från privatpersoner och intresseorganisationer samt kompletterande underlag har kommunen valt att inte peka ut området i översiktsplanen. Det finns en osäkerhet kring beskaffenhet och lämplighet för utveckling av bebyggelse kopplat till översvämningsrisk och geotekniska förutsättningar, och därför lämnas området utan områdesbeskrivning i granskningsförslaget.
Konsekvensen på kulturmiljön bedöms vara liten negativ då åtgärder beskrivs och kulturmiljöer undvikts i den mån det varit möjligt.
Ändringar i karta och områdesbeskrivningar har skett efter synpunkter och interna diskussioner på kommunen. Öregrunds hamnområde och torg planeras ingå i ett gestaltningsförslag som ska täcka hela hamnområdet med tillhörande stråk och torg. Där föreslås bland annat ett öppnare torg med allmänna sittplatser. Vidare detaljer och utformning föreslås utredas i ett framtida gestaltningsförslag.

Privatperson 31.

Följande synpunkter lämnas gällande översiktsplanen för Österbybruk.

Generellt
Gällande gröna stråk; det är viktigt att det också finns gröna sammanhängande stråk mellan rekreationsområden som används idag.
BS 400 och 401 skär av viktiga stigar och leder som vandras, springs och körs med mountainbike b.la. De sammanlänkar b.la. elljusspåret och Upplandsleden med stigar och vägar. Dessa finns i dagsläget inte upptagna i planen i text.

Ägarstruktur för fastigheter för planerad bostadsbebyggelse
Om bostadsbebyggelse ska vara kommersiellt gångbar för en exploatör måste investeringskostnaderna understiga det som intäkterna vid en försäljning inom överskådlig framtid kan ge. Om nya tillfartsvägar måste byggas, topografi och markbeskaffenheter är sådana att det är kostsamt att dra fram ny infrastruktur så lär det dröja innan området kommer till. Det vore bättre om kommunen kunde hitta detaljplaner på egen mark som enklare kan exploateras och där man inte är beroende av en annan exploatör/utvecklare.

Centrala områden för flerbostadshusbebyggelse
Det finns inga utpekade områden för central planerad förtätning med flerbostadshus, vilket borde vara efterfrågat med tanke på befolkningsstrukturen. Dessa bör rimligen ligga centralt placerade då de borde försörja en åldrande befolkning med passande bostäder samt bör möjliggöra ett boende där bil inte ska vara nödvändig. Även om centrala delarna av Österbybruk redan är detaljplanerade har de flesta av dessa detaljplaner nog ett antal år på nacken varpå en översiktsplan borde innefatta var flerbostadshus framöver ska planeras. Det finns kanske också några lägen i Österbybruk som är mer lämpade för flerbostadshus än enbostadshus om några år. BS 400 och BS 401 är inga lämpliga områden för flerbostadshusbebyggelse med tanke på avståndet till central service och lär inte vara kommersiellt gångbart för en exploatör att utveckla flerbostadshus på.

Redan exploaterad mark för bostadsbebyggelse - också en miljöbalksfråga
Vid samrådsmötet nämnde tjänstemän att industrimark i Österbybruk är så förorenad att inga bostäder kan placeras där med tanke på kostnaden för sanering. Det bör finnas mark centralt i Österbybruk framöver som är mer lämplig för bostadsbebyggelse än industrimark, t ex norr om Sågdammsparken (delar av R401 i Översiktsplanen) som ej är del av parken idag. Det finns nya metoder med så kallade in situ-lösningar som möjliggör att rena vissa markföroreningar på plats utan större kostnader. Är föroreningarna skadliga för grundvattnet redan idag borde de saneras redan nu, enligt tillsynsmyndighetsöversyn. Innan översiktsplanen är överspelad finns det kanske dessutom ytterligare nya metoder för marksanering varpå detta argument inte borde gälla i hela översiktsplanens giltighetstid. Var vill man ha bostäder i denna tätort, torde vara en viktigare fråga. Uppe i skogen eller centralt placerade?
Enligt Miljöbalken (3 kap 4 §) ska skogsmark skyddas så långt som möjligt varpå redan exploaterad mark först ska utredas innan nya skogs- och jordbruksområden tas i anspråk. Det framgår inte klart i översiktsplanen om kommunen har utrett annan mark innan man bryter nya områden. Det är den allra största besparingen på miljön att använda redan förbrukad mark som finns i närheten av redan utbyggd infrastruktur.

BS 400 och BS 401
Innan områdena BS 400 och BS 401 pekas ut som lämpliga nya områden för bostäder bör utredning visa hur man angör till dessa områden med ny infrastruktur och f a vägledes. Bifogad utredning inför detaljplaneutredning från 2003 anger att området bör anslutas från väg 290. Det finns ingen väg i dagsläget genom befintliga bostadsområden som är dimensionerade för att ta ytterligare trafik. Gimogatan kan inte breddas och är inom kulturskyddsområde. Det kommer att vara förenat med större investeringskostnader att lägga till dessa områden som bebyggelsealternativ.
Det står i översiktsplanen att man utrett naturvärden och rekreationsstråk här men det saknas definitivt skrivelse om stigar och höglänta stråk med ekar, stora tallar och döda träd, bakom befintlig bebyggelse, som är viktiga biotoper för fåglar och vackert bevarandevärde skogspartier för rekreation.
Längs hela dammen, inom strandskyddsområde löper en något högre rygg, väster om den skogsväg som går norr om Timmerkajen. Hela det stråket bör fredas från bostadsbebyggelse och göras till allmänt rekreationsområde. Ett så höglänt villaområde här skulle förstöra hela miljön mot Stordammen. Större delen av åsen hamnar nog inom strandskydd men det är viktigt att följa topografin här och inte avståndet 100 m strikt.

Stora delar av BS 401 är mycket sankt och klart olämpligt för exploatering. Placering av flerbostadshus i detta område, är med tanke på avstånd till centrum klart olämplig. Småhus där man ändå till största del är bilburna är lämpligare. Då topografin är mycket varierad är småhus också en lämpligare bebyggelse.

BK401
Området kring Skyttbacken borde kunna möjliggöra förtätning med flerbostadshus med tanke på sitt läge i förhållande till centrum. Vid flerbostadshusbebyggelse är det också lättare att klara av bullerproblematiken.

BK402
BK402 verkar ligga till stor del över en viktig rekreationsyta runt Stordammen. Kulturstigen som ligger här finns överhuvud taget ej med. Kulturskyddet på denna sida av dammen borde

omfatta hela den befintliga bebyggelsen här då all bebyggelse här är av gammal karaktär och är en del av ortens tillgång.

Korridorer för infrastruktur
Man har namngivit i detaljplanen en befintlig cykelväg till Dannemora, IK 400, som ett viktigt cykelstråk. Idag kan man inte cykla eller promenera genom själva Österbybruk på ett tryggt sätt. Längs med Bruksgatan från Alundahållet finns idag inte en trottoar att gå på och här går busstrafik mot Gimo och en stor del av trafiken genom bruket. Det borde finnas med i en Översiktsplanering att man kan gå och cykla genom Österbybruk på ett tryggt sätt. Detta är många barns skolväg och här promeneras det dagligen och frekvent. Detta gäller även längs 290 som saknar trottoar på delar av sträckor. I översiktsplaneringen torde Barnkonventionens trygghetsperspektiv vara en viktig faktor.

Rekreationsutveckling
I Gimo har man gjort ett rekreationsområde runt hela Gimodammen. Detta bör göras i Österbybruk kring Stordammen också då dess naturvärden är mycket stora.
Man bör också utreda hur de olika planerade och befintliga rekreationsområdena länkas samman utan att avbrott mellan dessa sker i form av planerad bostadsbebyggelse.

Kommentar
Kommunen tar med sig synpunkterna på hur förorenade områden kan hanteras i den framtida planeringen. I översiktsplanen ska marken som pekas ut vara lämplig för ändamålet. Miljösakkunniga på kommunen bedömer att det inte finns tillräckligt med ekonomiska incitament för att peka ut den förorenade industrimarken i Österbybruk för bostäder, och därför bedöms marken som olämplig i dagsläget. För ställningstagande kring skogs- och jordbruksmark se avsnitt Jordbruksmark i översiktsplan som behandlar frågan.
Kommunen tackar och tar med sig synpunkterna på BS400 samt BS401. Områdesbeskrivningen för BS400 har uppdaterats. Det finns inte resurser på en översiktsplanenivå att genomföra de utredningar som nämns i yttrandet. När ett område detaljplaneläggs genomförs de utredningar som krävs för att säkerställa att området exploateras utifrån rätt förutsättningar. Områdesbeskrivningen för BK402 har uppdaterats efter synpunkter.
Hur grönområden i serviceorterna knyts samman visas genom kartor i bilaga 3. De tänka nya bostadsområden ska utvecklas i samklang med områdets förutsättningar. Ändringar har gjort i områdesbeskrivningarna för de utpekade bostadsområdena. Kommunen planerar för utveckling på både kommunal och privat mark för att serviceorterna ska växa hållbart på mark som anses lämplig ur ett översiktligt perspektiv. Det är svårt att i centrala Österbybruk peka ut områden för förtätning på grund av bebyggelsestrukturen och riksintresset för kulturmiljö. Målet är att skapa en blandad bebyggelse där redan detaljplanelagda områden möjliggör för exploatering. Det finns inga nya områden att peka ut.
Kommunens gång- och cykelvägsplan ska revideras. En fortsatt utmaning för Östhammars kommun är gaturummet i våra serviceorter. Målet är att kunna utveckla våra gångstråk på ett sätt som skapar sammanhållenhet, trygghet och tillgänglighet i våra serviceorter. I avsnittet Trafik och Kommunikationer beskriver kommunen behovet av säkra och trygga gång- och cykelvägar för barn och unga. Trafikverket genomförde en projektering för cykelväg längs Dannemoravägen. Man hittade många fornlämningar samt förorenad mark vilket innebär för stora kostnader. Det finns i dagsläget inga planer på att genomföra projektet utifrån det underlag som finns. IK400 har reviderats där befintligt stråk istället prioriteras för förbättring.
I granskningsförslaget finns hela Stordammen med tillhörande rekreationsstråk med i kartan

för serviceorten. I bilaga 3 med det samlade kartmaterialet finns kartor som beskriver hur grönområden binds samman genom stråk. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 32.

Ägare av fastigheten Öregrund 151:5 och har som del i, förslaget till Översiktsplan 2023 för Östhammar Kommun, inbjudits att inkomma med synpunkter.
Fastighet ligger inom, och berörs därför av, förslaget till utformning av område R307 - Vandringsfjärden, i översiktsplanen. Det område som på kartorna markerats längs Sunnanöfjärdens norra strand, inkluderar ett antal privata fastigheter, bland andra fastigheten Öregrund 151:5
I beskrivningen av område R307 står bland annat följande:
"Kommunal mark där möjlighet finns till att utveckla ett attraktivt rekreationsstråk längs med Sunnanöfjärden. Längs med vandringsleden föreslås även uppförande av utpekade vindskydd och grillplatser samt skyltning av lederna."

I bilaga 3 till översiktsplanen, Kartunderlag för planering, sid 15 (angående Sammanhängande grönstråk i tätorterna) har område R307 markerats med pil som svartmarkerats mot Sunnanöfjärden, vilket skulle kunna tydas som att stråket är tänkt att gå hela vägen längs strandlinjen.

Område R307 längs Sunnanöfjärden, passerar ett antal privata fastigheter. Kommunen äger Sunnanöfjärdens vattenområde. Kommunen äger vidare en del uppgrundade smala områden in mot fastigheterna, med ett i sammanhanget viktigt undantag, en enklav av Öregrund 151:5 är belägen på den uppgrundade strandremsan och innefattar våra byggnader och vår asfaltsplan. Kommunen önskar också begränsa hemfridszonen, för att därigenom öppna upp för allmänheten att vandra över fastigheten. Detta, kommunens önskemål, har Länsstyrelsen avslagit. Här måste också påpekas att även hemfridszonen för Öregrund 151:4 måste begränsas för att komplettera genomfarten till Kommunal mark. Åtgärder som sammantaget bara förlänger den möjliga strandkontakten med ca 20 meter!

I dessa sammanhang har vi också upplevt att kommunens agerande inte alltid följer beslut i högre instans (Länsstyrelsen) och inte heller verkar värna "hemfrid" i vid mening för fastighetsägare, vilket blir en ytterligare farhåga med utformningen av R307.
Totalt sett är det därför omöjligt att anordna en vandringsled längs Sunnanöviken utan omfattande markarbeten, omfattande expropriation, alternativt omfattande och oacceptabla inskränkningar i flera fastigheters hemfridszoner.
Vi är därför synnerligen oroliga för den utformning översiktsplanen har med avseende område R307. Den innebär stor ovisshet om hemfrid och vad kommunen med planen som grund kan tänkas bestämma i framtiden.
Sammantaget, som förstås av ovanstående, så motsätter vi oss utformningen av område R307 i den föreslagna översiktsplanen 2023.
Samtidigt förstår vi tanken från kommunens sida att bättre utveckla vandring och rekreation på Sunnanö, genom att också länka samman med områden R302 och R308 - Södra kustvandringen. En naturlig lösning borde då vara att i grunden använda, och utgå från, sträckningen av det befintliga motionsspåret (gul/röd-markerat) genom dessa områden. Detta spår går ju också delvis genom det nu markerade området R307.
Här finns också goda möjligheter att göra avstickare ned mot Sunnanöviken i den västra och östra delen av R307, där det också torde finnas goda möjligheter att anlägga grillplatser, och

där kommunen idag förfogar över marker. På så sätt kan tanken med den direkta kontakten med Sunnanöviken infrias. Endast passagen av de privata fastigheterna behöver då ske i skog och mark i norra kanten av R307.
Vandringsstråket skulle kunna utvecklas till något riktigt attraktivt, utan att beröra och störa de många fastighetsägarna. Vi hemställer därför om att område R307 ritas om och förläggs enligt ovanstående förslag i kommande översiktsplan 2023.

Kommentar
Efter synpunkter har området R307 reviderats på karta för att det ska framgå att detta är ett stråk som ska bevaras och utvecklas för vidare rekreation. Områdesbeskrivningen har även tydliggjorts där det står beskrivet att stråket täcker både privat och kommunal mark. Men detta innebär inte att någon privat mark kommer tas i anspråk. Syftet med stråket i översiktsplanen är att stärka leden idag, det vill säga den gula/röda markerade leden samt några mindre stigar som leder ner till vattnet på flera ställen och platser för eventuella rastplatser/grillplatser, på kommunalägd mark. Avsikten är att leden ska fortsätta gå som den gör idag. Det finns inga intentioner för att ta mark i anspråk för att vidareutveckla R307. Däremot gäller ju strandskyddslagstiftningen, vilket är en parallell fråga. Allt som görs inom strandskyddat område prövas enligt den lagstiftningen oavsett vad översiktsplanen säger att området ska användas som.

Vidare har kommunen dragit rekreationsstråk på samma sätt i alla orter, som en bredare korridor utan exakta gränser och där kommunen vill uttrycka betydelsen av stråket som helhet. Därmed inte sagt att det inte får förekomma annat än rekreation inom de ytorna det kan finnas bebyggelse, vägar etc. inom de områdena. Det som skulle kunna påverkas av att stråket pekas ut är om någon vill göra en åtgärd som påverkar ledens/stigens nuvarande dragning – då är ju leden ett intresse som behöver tas hänsyn till, t.ex. om någon vill dra en ny väg som skulle korsa stigen och den därmed skärs av så man behöver skapa en övergång/hitta annan lösning. I kartunderlaget som pekar ut gröna stråk i Öregrund (bilaga 3 till ÖP) visar pilarna hur gröna stråk i tätorten knyts ihop med varandra. Det är alltså inte en sträckning för var stråket kommer gå. Kommunen tackar för synpunkterna.

Privatperson 33.

ÖP bör ge Olandsån och väg 288 Gimo norra till Börstil egna kapitel på minst någon sida där man belyser problemen med långsiktiga verksamheter som i sak förändras över tid samt utsätts för politiska förändringar över tid där t.ex. statens nya politik drivs i konflikt med statens tidigare politik. Jag ska försöka komma med nya grunder till att göra på detta sätt i ÖP22.

Angående väg 288. Genom politisk ompaketering av transportlösningen Jälla-Börstil där man inte gör någon lösning genom Gimo utan börjar om norr om Gimo med av regionen satta speciella villkor har Trafikverket lagt förslag på väglösning som i praktiken innebär att det byggs en parallell väg mellan Gimo norra och Börstil. Detta förslag konstaterades bli för dyrt för länstrafikplanen men politiken har då anslagit mer pengar för att genomföra det. (Så verkar läget vara idag 220512.) Kommunen har både på tjänstemannanivå och högsta politikernivå accepterat detta trots att det avviker både från ÖP22 förslaget och med all sannolikhet också från gällande ÖP2016.
Det kapitel som jag tänker mig behandlar väg 288 skulle belysa målkonflikterna mellan ÖP och ”gällande politik” och detta kan formuleras utifrån följande frågor/påståenden:

Kommunen har trots att Trafikverkets förslag från 2020, som innebär byggande av ny vägsträckning, innebär avsteg från ÖP2016, accepterat att detta avsteg sker.

ÖP22-förslaget är inte heller uppdaterat på senaste läget i frågan.

Påminner återigen om att även ÖP22-förslaget i avsnittet Länstrafikplan sidan 27 och på andra ställen talar om ”ombyggnad av länsväg 288” men i nuläget är politikens krav att det blir till minst 50 % ny sträckning genom naturen. I och för sig är beslutna ej tagna men ÖP22 bör i den text jag föreslår innehålla en stark reservation av att ÖPs kartor kan vara obsoleta och att Trafikverkets förslag innebär många av de miljömål som strandskydd och liknande vedervågas av vägförslaget.
Även transporter av farligt gods påverkas, ÖP22, sidan 192. Här innebär gällande förslag att Trafikverket avser bygga fram 25-meterszonen genom att bygga bort Hökhuvud från vägen och det är bra(ur denna synpunkt) men också att man avser behålla farligt godstrafiken genom Gimo. ÖP22 innehåller diskussioner som inte beaktar den 25metersgräns som beskrivs i prickade rutan sidan 193. Kanske bör det beskrivas vilka befintliga verksamheter som idag egentligen ligger inom 25m-gräns?

Regionen kräver ”mötesfrihet och 100-standard på 95 % av vägen” men diskuterar inte problematiken med verklig framkomlighet med avseende på bönder, EPA-traktorer och blåljusfordonens behov av att köra om även trafik som håller 100 km/h. (Det är andelen äkta 2+1 väg som sätter framkomlighetskapaciteten, inte vad det står på skylten.)
Kommunal kulturmiljökarta sida 121. Jag påtalar att en ombyggd väg i befintlig sträckning är minsta möjliga ingrepp i kulturmiljön. Att bygga enligt det förslag regionen och Trafikverket tänker sig medför påtagligt ingrepp i och med att man bryter upp hektarvis mark för ny exploatering, bygger ny bro och påverkar nya habitat.
Kända planer för Dannemora gruva och vad konsekvenserna av detta blir för kommunen bör infogas i ÖP22 på alla platser det berör.
I avsnittet skyddade områden bör alla skyddade arealers storlek anges. Alla olika skyddsformer, inre bara formellt. Det bör finnas en uppgift om den samlade arealen som är formellt skyddad samt en uppgift om kommunal areal som är ”defacto” skyddad genom att kommunen inte bedriver aktivt skogsbruk på sina marker.
Trafikverket belyser i sina dokument något som kallas ”Länsstyrelsens naturvårdsprogram**”.** (TRV samrådshandling väg 288 220203 sidan 34). Dessa ytor saknas ÖP22 och bör beskrivas som förekomster och samlad areal.
ÖP22 saknar diskussion om kommande vätgashantering. Samhället exploderar nu av ökad vätgasanvändning/produktion och kommunen är inte oberörd. Forsmarks Kraftgrupp AB och Sandvik Gimo har redan en omfattande vätgashantering och transport av vätgas torde ligga under ovan nämnda farligt gods.
Den framställning av flygbränsle som diskuteras i Forsmark förutsätter nyetablerad storskalig produktion av vätgas inom kommunen. Det kan dyka upp nya behov, kanske Dannemora gruva kräver vätgasdrivna lok för sina transporter? Det bör åtminstone finnas en diskussion om att ÖP22 passar i frågan om kommunen avser passa.
Upplands Energi uppmanas redovisa sina planer för verksamheten inom Östhammars kommun, möjligheten att leverera kraft både till nya större projekt och ett ständigt växande samhälle.
Är hela avsnittet social utveckling relevant jämfört med kraven i PBL (2010:900) kapitel 3 §4 - 5?
Belys gärna att kommunen tolkar 4§ punkt 3 så att även jämställdhet och integration måste

beaktas även i detta dokument. Rimlig tanke tycker jag är att ÖP ska vara könsneutral och att invandrarna får ”gilla läget” och hänga med i den allmänna utvecklingen av kommunen. (Således att speciella skrivningar inte behövs.)

Kommunen bör i ÖP belysa var kommunalt drivna soptippar bedrivits historiskt. Detta kanske med egen markering på kartan sidan 193. Kunskapen om detta verkar bortglömd.
Det bör göras en deklaration någonstans väl synligt att alla kartor finns på Östhammars kommuns hemsida och är funktionellt skalbara typ LST ext-portal.
Gula rutan på sidan 11 är väl ett beslut från kommunfullmäktige och det bör framgå. Styr upp vad som är vad.
Gimo S206: Finns det verkligen en trädallé längs Coromantvägen? Menas inte Bruksgatan, som med sin långa dubbelträdsallé kan vara ett av Sveriges finast, dessutom lyckat förnyad de senaste 30 åren.
Gimo S203 och S211. Dessa bör slås ihop till en enhet då de är samma kraftledningsgata, nu med nedgrävd ledning. Det som kallas S211 borde förses med en lika bra GC-bana som S203 har så att det skapades att rejält GC-stråk från Uppsalavägen till Idrottsvägen för bilfri genomfart genom Gimo. GC-folk kan välja den framför att åka på Långgatan, Fabriksgatan och FH-gatan.
Har kommunen tittat på "RAÄ Fornsök"? Är det stora antalet fornlämningar, röd och blåmarkerade ytor ett problem för kommunen eller bara för dess markägare. Det här är en utvidgning av kommunens skrivningar om kulturmiljövård.

Kommentar
Översiktsplanen är ett dokument som ska spegla den politiska viljan där hela handlingen kommer antas av kommunfullmäktige. Olandsån har tillkommit i den kommuntäckande kartan samt i text. Länsväg 288 och dess utbyggnad kommer inte få ett eget kapitel då det är ett pågående projekt. Men projektet nämns som viktig infrastruktur och en viktig del i kommunens utveckling.
Enligt Plan- och bygglagen 3 kap. 4 § ska kommunen i översiktsplanen redovisa förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för beslut om planens utformning. Social hållbarhet är ett allmänt intresse.
Coromantvägen har bytts ut till Bruksgatan. Gång- och cykelvägsplanen kommer revideras.

Det är svårt att göra detaljerade kartor i tryck. Därför har översiktsplanen hela tiden funnits tillgänglig i digitalt format på kommunens hemsida. För ytterligare information om potentiellt förorenade områden kontakta kommunen. Kommunen uppdaterar och utvecklar sin externa karta för allmänheten kontinuerligt där nya kartlager läggs till efter vad som bedöms relevant att presentera på hemsidan.

Utbyggnaden av länsväg 288 leder Trafikverket då de är huvudman för projektet. Kommunen samarbetar med Trafikverket men ansvarar inte för projekt. Däremot är kommunen en samrådspartner och har möjlighet till att lämna synpunkter på projektet. Kommunen är även med och finansierar projektet. Samråd för sträckningen Gimo-Börstil hölls i februari 2022. Trafikverket bjuder in till ytterligare samråd för ett mer detaljerat vägförslag under hösten 2022. Synpunkter på länsvägarna och riksväg 76 har vidarebefordrats till ansvariga i kommunen.

Det har förts dialog med svenska kraftnät gällande framtida kapacitet för elnätet i kommunen. Information från dem har införts i planförslaget. De anser inte att det finns risk för kapacitetsbrist inom den närmsta tiden men de följer frågan kontinuerligt.

Gällande satsningar för gruvan i Dannemora samt flygbränsle i Forsmark är dessa pågående processer där det utförs separata konsekvensbedömningar och analyser. Kommunen följer dessa processer och jobbar aktivt för att se vilka effekter som dessa bedöms kunna ha på kommunens planering. Ett tydliggörande om att dessa verksamheter kan få konsekvenser på trafiken har införts under avsnittet Trafik och kommunikationer.

Privatperson 34.

Det är viktigt att kommunen inte frånhänder sig möjligheten till nyetablering i form av bostäder eller kommersiella fastigheter på Källörsområdet. Alltså bör planen bevaras i befintligt skick och inte ändras till parkmark. Kanske är området Östhammars mest attraktiva läge för t.ex. ett mindre kurhotell med varmbadhus kombinerat med sjönära boende för olika kategorier. Detta skulle väl kunna anpassas och återknyta till den badhusepok som en gång var. Att offra den möjligheten för några närboendes särintressen vore olyckligt.

Kommentar
I förslaget till översiktsplan 2023 pekades Kvarteret Societeten ut (i text BK508, på karta BK509) som ett möjligt område att bebygga och då främst för trygghetsbostäder. Efter inkomna synpunkter från privatpersoner och intresseorganisationer samt kompletterande underlag har kommunen valt att inte peka ut området i översiktsplanen. Det finns en osäkerhet kring beskaffenhet och lämplighet för utveckling av bebyggelse kopplat till översvämningsrisk och geotekniska förutsättningar, och därför lämnas området utan områdesbeskrivning i granskningsförslaget.

Privatperson 35.

I Översiktsplanen 2023 samrådshandling februari 2022 så har Östhammars kommun presenterat en vision. I den har Östhammars kommun beskrivit att de vill ha en levande landsbygd och underlätta för dem som vill bruka skogen och marken. Genom det beslutet som regionpolitikerna tagit om väg 288 så kommer de förstöra den levande landsbygden och brukande av mark och skog. Man vill dela skiften så de blir svårare att ta sig till sina marker, få ytterligare en väg att underhålla inte långt ifrån den gamla. Kommunen säger att man vill göra de lättare för boende att ta bussen, om detta alternativ blir av kommer busshållplatser att behövas flyttas och dras in. De bor idag många personer utefter väg 288 Gimo-Börstil. Underhåll väg 288 Gimo-Börstil och utred väg 76 Harg-Börstil, väg 292 Harg-Gimo som 2-1 väg. En vägsträcka som inte påverkar så många boende, och väg 76 behöver verkligen rustas upp, då den både är smal, krokig och den trafikeras av tung trafik.

I Östhammars kommun regionala handlingsplan pekas Hargshamn ut som betydelsefull för godstrafik i östra mellan Sverige. Genom att inte rusta upp vägen mellan Gimo-Harg väg 292 och Hargshamn -Börstil försämrar man för boende och dess attraktionskraft. En gång var Hargsbruk bebodd av många människor och det fanns även skola och handelsbod. Man har snurrat in sig på att bara för att vägen heter 288 så ska de bli en 2-1 väg där och inte utredda de andra bättre alternativet över Harg. Enligt planen som Östhammars kommun arbetar efter vill man bygga nytt i bebyggda byar, varför inte göra de utefter väg 76 och då kan

kollektivtrafiken öka.
Planen man har med sista etappen av väg 288 är både dyr minst 500 miljoner och ger inte någon större tidsvinst, långa ny dragningar då man inte ”bara” kan bredda den befintliga vägen är en fråga vi inte kan förstå!

Den nya vägplaneringen som regionpolitikerna beslutat om kommer att motarbeta för bönderna att bruka mark, skog och jakt. Livet på land försämras på berörda delar och den fina oersättliga öppna landskapsbilden förändras. Vi vill kunna se älgar födas i Gunbyle, sitta på altanen och njuta av lugnet, gå i skogen och höra fågelkvitter. Få se blåsippor och vitsippor, guckusko se rovfåglar som letar sina byten. Många härliga djur att nämna, bara att stöta på dem när man är ute och går är en upplevelse. Ett gammalt landskap med stenmurar, skogsängar som gör att de vilda djuren känner sig säkra.
Då Hargshamn är av betydelse är de viktigt med en trygg och säker 2-1 mellan Gimo-Harg väg 292 och väg 76 Harg-Börstil. Man behöver också satsa på en bättre väg utefter kusten så boende i angränsande kommuner lätt kan pendla in i kommunen.
Som ni själva skriver ”med övergripande strategier kan man undvika de misstag som uppstår om man inte ser hur stegvisa eller mindre beslut kan påverka helheten”. Strukturen måste utformas på ett sätt som tar hänsyn till miljö och ekonomin med anpassade lösningar för kommunikationer. Tillfredställande infrastruktur så att intressen och behov som finns på landsbygden balanseras, så gör rätt nu och utredd 2-1 väg över Harg.

Kommentar

Utbyggnaden av länsväg 288 leder Trafikverket då de är huvudman för projektet. Kommunen samarbetar med Trafikverket men ansvarar inte för projekt. Däremot är kommunen en samrådspartner och har möjlighet till att lämna synpunkter på projektet. Kommunen är även med och finansierar projektet. Samråd för sträckningen Gimo-Börstil hölls i februari 2022. Trafikverket bjuder in till ytterligare samråd för ett mer detaljerat vägförslag under hösten 2022. Synpunkter på länsvägar och riksvägar har vidarebefordrats till ansvariga i kommunen som arbetar med trafikfrågan i kommunen.

Bilaga 1: Samrådsredogörelse Länsstyrelsen Uppsala synpunkter

Inledning

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 10 § plan- och bygglagen (PBL) vid samråd om översiktsplan särskilt:
- ta tillvara och samordna statens intressen,
- ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen,
- verka för att riksintressen tillgodoses – 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), att miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. MB,
- verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt
- verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Lagstiftning

Länsstyrelsen anser att relevant lagstiftning vad gäller fridlysta arter, biotopskydd och skyddade områden (naturreservat, Natura 2000) behöver framgå, så att detta uppmärksammas i ett tidigt skede av detaljplaneringen och minskar riskerna för hinder eller förseningar att genomföra planen. Länsstyrelsen har samlat lagstiftningen till dessa avsnitt i en bilaga 1, som kan behöva läsas för att få full förståelse för synpunkterna i yttrandet.

Kommentar
Kommunen har inarbetat kompletteringar gällande nämnda lagstiftningar till granskningsförslaget.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § Plan- och bygglagen

Riksintressen enligt 3 kap. MB

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Utanför Forsmarks kust finns ett riksintresseområde för energiproduktion för vindkraft utpekat. Kommunen anger att i området som omfattas av riksintresseenergiproduktion för vindbruk finns en av de tätaste havsörnsstammarna i Sverige. Havsörnen är upptagen i bilaga 1 av EU- fågeldirektivet/habitatdirektivet och att arten är fridlyst i Sverige enligt 4 §

artskyddsförordningen. Kommunen gör därför bedömningen att riksintresset för naturvård ska vara överordnat riksintresset för energiproduktion. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentar
Yttrande noterat.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen ser positivt på att riktlinjer för bevarande av värden inom riksintresseområden är formulerade i bevarande av kulturvärdena. I flera fall saknas hänvisningar till hur just de värden som omnämns i riksintressebeskrivningarna ska tillgodoses. Länsstyrelsen anser att det av översiktsplanen bör framgå hur de värden som riksintresset ska värna ska tillgodoses i den efterföljande planeringen. Istället för att hänskjuta frågorna till exempelvis skydd i detaljplaner eller förvanskningsförbud enligt plan- och bygglagen bör det av översiktsplanen framgå ställningstaganden och riktlinjer för tillämpning.

En återkommande formulering för utveckling i riksintresseområden är ”Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas”. För att underlätta eventuell kommande planläggning vore det önskvärt med tydligare riktlinjer, vilket skulle underlätta för hanteringen av frågorna i efterföljande planering.
I de områden som omfattas av riksintresse för kulturmiljövård och då särskilt i riksintresseområdet Dannemora-Österbybruk, vore det värdefullt med en mer detaljrik genomgång av värden, förslagsvis uppdelade på delområden.

Dannemora omfattas av två delvis motstridiga riksintressen dels riksintresse för kulturmiljö, dels av riksintresse för värdefulla ämnen och material. Kommunen har tagit ställning till att det inom Dannemora är riksintresset för värdefulla ämnen och material som ska ha företräde om det två riksintressena är oförenliga. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning, med tillägget att planerad gruvdrift i första hand ska planeras så att påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård undviks. Planerad gruvdrift kräver också tillstånd enligt kulturmiljölagen för påverkan på byggnadsminnesskyddade delar, och det är viktigt att anpassning till skyddade värden sker för att tillstånd ska lämnas.

Kommentar
Kommunen har uppdaterat avsnittet kring riksintresse kulturmiljö med en tabell över de 12 riksintresseområden för kulturmiljö som finns i Östhammars kommun. Till varje riksintresse hänvisar kommunen till vart i kommunens eget kulturmiljövårdsprogram Jord och järn respektive område behandlas, och de riktlinjer som går att finna där ska ge vägledning för fortsatt planering. Kommunen ska uppdatera sitt kulturmiljövårdsprogram i ett senare skede och nya riktlinjer och tillämpningar kan komma att upprättas.

Kommunen har kompletterat text gällande motstridiga riksintressen för Dannemora med ett tillägg om att planerad gruvdrift i första hand ska planeras så att påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård undviks.

Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

På sidan 146 i samrådshandlingen skriver kommunen att ”Översiktsplanen anger vissa utvecklingsområden inom riksintresset, men föreslår ingen förändring som kan likställas med riskerna angivna i värdebeskrivningen. Värdena i riksintresset bedöms därför bli oförändrade”. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redovisa tydligt vilken påverkan som föreslagen exploatering kan få på riksintresset och ta fram tydliga riktlinjer för hur eventuell exploatering ska kunna ske utan att påtagligt skada riksintresset för friluftsliv.

Kommentar
Kommunen har förtydligat hur man ser att riksintresset kommer påverkas av framtida exploatering och infört riktlinjer för hur bebyggelseutvecklingen ska ta hänsyn till de värden som riksintresset anger till planförslaget.

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa hur riksintressena tillgodoses i den kommunala planeringen. I Östhammars kommun är Ostkustbanan, Hargshamnsbanan samt farleden utmed kusten av riksintresse. Vägar som är av riksintresse inom kommunen är väg 288 Uppsala-Gimo och väg 292 Gimo-Hargshamn. I planförslaget beskriver kommunen att ett utvecklingsområde längs väg 291 skulle kunna påverka vägens funktion. Länsstyrelsen anser i likhet med Trafikverket att det är av stor vikt i den exploateringen att riksintressets funktion värnas. Kommunen behöver därför utveckla hur området kan påverka vägens funktion och riksintresse.

Kommentar
Kommunen har kompletterat text med beskrivning av hur kommunen bedömer att vägens funktion och riksintresse kommer att påverkas.

Elproduktion och/ eller eldistribution (3 kap. 8 § MB)

Utanför Forsmarks kust finns ett område utpekat som riksintresse för energiproduktion vind. Kommunen har i översiktsplanen angett att detta riksintresse ska underordna sig riksintresset för naturvård. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentar
Yttrande noteras.

Värdefulla ämnen och mineral

Dannemora omfattas av två delvis motstridiga riksintressen dels riksintresse för värdefulla ämnen och material, dels riksintresse för kulturmiljö. Kommunen har tagit ställning till att det inom Dannemora är riksintresset för värdefulla ämnen och material som ska ha företräde om

det två riksintressena är oförenliga. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning men anser att påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö ska undvikas så långt det är möjligt.

Kommentar
Kommunen har kompletterat texten för intentioner med riktlinje om att påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö ska undvikas så långt det är möjligt.

Riksintressen enligt 4 kap. MB

Natura 2000-områden (4 kap. 8 § MB)

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver göra det tydligare i översiktsplanen att Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap 8 § miljöbalken (1998:808) och skyddade enligt 7 kap 27-29b §§ miljöbalken (MB). Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område enligt 7 kapitlet 28 a § MB. Länsstyrelsen anser att skrivningen angående tillståndsplikt kopplat till natura 2000-områden ska förtydligas. Enligt 7 kap 28a § MB räcker det att det finns en risk för betydande påverkan för att en åtgärd ska vara tillståndspliktig.
Formuleringen på s.168 (De värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som redovisas i mark- och vattenanvändningskartan omfattar även Natura 2000-områden och riksintresseområden för naturvård som saknar skydd.) är vilseledande. Natura 2000-områden är skyddade enligt 7 kap MB.

Kommentar
Kommunen har förtydligat att Natura 2000-områden är skyddade enligt 7 kap Miljöbalken.

Riksintresse 4 kap. 4 § MB

Länsstyrelsen har i underlaget Planeringsunderlag rörande 4 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken avseende Östhammars kommuns kust låtit utreda avgränsningen för riksintresset för högexploaterad kust. Planeringsunderlaget tillgängliggörs för Östhammars kommun i särskild ordning.

Kommentar
Kommunen har beslutat att inte utreda avgränsningen för riksintresset i denna översiktsplaneprocess.

Miljökvalitetsnormer

Övergripande om Vattenplanering och MKN

Av 3 kap 5 § PBL ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten. Berörda vattenförekomster bör betraktas ur ett helhets- och avrinningsperspektiv, vilket delvis görs i översiktsplanen. Den samlade bilden är till stor nytta när en bedömning av vilka åtgärder som på kort och lång sikt måste genomföras för att värna vattenresursen. Helhetsperspektivet är också betydelsefullt för att förbättra möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och för att tydliggöra eventuella mellankommunala utmaningar och behov av mellankommunal samverkan. Länsstyrelsen ställer sig därför positiv till kommunens målbild om en samhällsplanering som utgår från ett avrinningsområdesperspektiv och ett förstärkt samarbete med lokala aktörer. Särskilt viktigt är att fortsätta utveckla detta arbete tillsammans med grannkommunerna.

Kommentar
Yttrande noterat.

Ytvatten

Översiktsplanen innehåller en översiktlig lägesbeskrivning av vattenstatus och miljöproblem i text och karta. Det hade varit önskvärt om översiktsplanen kunde kompletteras med information om vilka risker som finns att MKN-vatten överskrids vid framtida exploatering, samt vilka åtgärder som kommunen bedömer behöver vidtas för att säkerställa att MKN-vatten ska följas.
Länsstyrelsen har förståelse för att det kan vara svårt att konkretisera åtgärder kopplade till MKN vatten när strategiska dokument som dagvattenpolicy, åtgärdsprogram för vattenförekomster med dålig status samt utbyggnadsplan för kommunalt vatten och avlopp tas fram först efter översiktsplanens antagande. Översiktsplanen hade kunnat bli mer vägledande inför kommande beslut om dessa dokument hade tagits fram först och utgjort underlag inför framtagandet av den nya översiktsplanen. På föreliggande underlag anser Länsstyrelsen att det är svårt att bedöma vilka åtgärder som ska genomföras, när de är planerade att genomföras samt om de får den effekt som krävs för att klara MKN i kommunens vattenförekomster.
Det är dock viktigt att de dokument som finns framme, som VA plan och lokala åtgärdsprogram så långt som möjligt samordnas med översiktsplanen. Det bör också framgå tydligt i översiktsplanen hur dessa strategier och planer ska ligga till grund för efterföljande detaljplaner och bygglov.

Kommunen bör ha riktlinjer för hur ny bebyggelse ska kunna tillkomma inom avrinningsområden till recipienter med otillfredsställande eller dålig status. Det gäller såväl nybebyggelse som omvandling av fritidshus till permanent boende eller vid förtätning.

Länsstyrelsen anser även att översiktsplanen ska innehålla riktlinjer för vandringshinder och andra hydromorfologiska faktorer då det kan innebära svåra avvägningar.

Länsstyrelsen efterfrågar även en bättre redogörelse för vattenförekomster i Forsmarksområdet (Öregrundfjärden och Kallrigafjärden) med tanke på slutförvarets framtida prövningar, samt kring Österbybruk och Dannemoraområdet med anledning av gruvans eventuellt framtida exploatering och påverkan.

Kommunen skulle behöva höja ambitionen för vattenåtgärder samt integrera dessa i översiktsplanen och kommande detaljplaner och beslut, för att säkerställa att MKN-vatten och de miljömål som berör vatten uppfylls.

Syftet med översiktsplanen och tillhörande miljöbedömning är att integrera miljöaspekterna i planeringen och beslutsfattandet. Kommunen ger i miljöbedömningen en övergripande bild av den påverkan som är aktuell i kommunens vattenförekomster. Länsstyrelsen vill även framhålla att det är viktigt att resonera kring vilka åtgärder som behövs för att förhindra påverkan på statusklassningen, samt åtgärder för att förbättra statusen där det behövs. Det ska även framgå vilka avvägningar som har gjorts i den slutliga planeringen, samt rekommendationer och strategier för hur påverkan på vattenkvalitet ska hanteras vid exploatering och byggande i berörda område. På föreliggande underlag kan Länsstyrelsen inte ta ställning till om framtida planer går att genomföra med hänseende till miljökvalitetsnormer för vatten.

Kommentar
Kommunen delar Länsstyrelsens uppfattning om att det vore önskvärt med mer information om vilka risker som finns för att MKN överskrids och vilka åtgärder som behöver vidtas. Kommunen håller också med om att det vore en fördel om underlag såsom dagvattenpolicy och åtgärdsprogram för vattenförekomster med dålig status fanns framtagna redan i detta skede. Kommunen har i dagsläget fått bidrag för att ta fram en dagvattenpolicy, men arbetet kommer att färdigställas först om ett par år och kommunen bedömer det därför inte som rimligt att vänta in underlaget inom denna översiktsplaneprocess. Dagvattenpolicyn kommer att utgöra en viktig vägledning för arbetet med MKN och genomförandet av översiktsplanen kommer att behöva förhålla sig till policyn senare när den är framtagen. Strategier för vandringshinder och andra hydromorfologiska faktorer finns nu inarbetat i planförslaget. Utbyggnadsplan för vatten och avlopp finns nu framtaget och detta dokument har arbetats in i granskningsförslaget.

En skrivelse om att vattenförekomstena Öregrundsfjärden och Kallrigafjärden kommer att påverkas av utbyggnaden av slutförvarets framtida prövningar samt att vattenförekomster i Österbybruk och Dannemoraområdet kommer att påverkas av öppningen av gruvan har tillförts i avsnittet miljökvalitetsnormer. I övrigt anser kommunen att en övergripande beskrivning finns i avsnittet vattenplanering för de olika vattenförekomsterna och en hänvisning görs istället till VISS för mer detaljerad information.

Grundvatten

Grundvattenfrågan behöver förtydligas i översiktsplanen och beskrivas på ett tydligare och mer strukturerat sätt. Grundvattnet nämns på flera ställen vilket gör det svårt att få en tydlighet i hur kommunen avser att hantera frågan. Samtidigt finns inte alla underlag framme som eventuellt kan bidra med att skapa en tydlighet vilket utgör en brist. Det är därför viktigt att inte bara hänvisa till planeringsdokument utan även skriva ut vad som framgår som viktigt i dessa dokument.

Av informationsrutan på sidan 147 ”Vattenvård och vattenplanering” framgår att *där utredningsområde är utpekat på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas. Vid undantag ska rätt åtgärder sättas in*. Länsstyrelsen anser att ambitionen är god men har svårt att ta ställning till huruvida förslagna utredningsområden som även omfattas av vattenskydd är lämpliga, då kommunen inte har preciserat vilka åtgärder som kan sättas in för att skydda grundvattnet. Översiktsplanen bör kompletteras med riktlinjer avseende detta.

Enligt Länsstyrelsens mening bör till exempel inte källare eller bergvärme tillåtas inom vattenskyddsområden. Detta då markarbeten som schakt och pålning kan leda till att skyddande lerlager tas bort eller penetreras vilket i sin tur ökar risken för att föroreningar når ner till grundvattnet.

Översiktsplanen bör även belysa hur följande aspekter ska beaktas:

- Hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa utsläpp.
- Kumulativa aspekterna som ett problem för de vattentäkter där staden ligger på eller precis intill.
- Risk för olyckstillbud vilket riskerar att påverka grundvattenförekomsterna mycket negativt. Det kan exempelvis handla om PFOS som används som släckmedel vid brand och som sedan når grundvattnet. Risken ökar dessutom när områden förtätas.

Kommentar
Kommunen har gjort en ansats till att tydliggöra strategier för grundvatten i planförslaget. Texter gällande detta som tagits fram i utbyggnadsplanen för vatten och avlopp har till exempel arbetats in i planförslaget efter samrådet. Text gällande undantag för exploatering på utredningsområde för vattenskyddsområden har tagits bort.

En riktlinje om att källare och bergvärme inte tillåts inom vattenskyddsområden har införts till planförslaget i avsnittet Vatten och avlopp.

Kommunen har tydliggjort att grundvattenföreskrifter ska ge vägledning för hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa utsläpp. Resonemang kring kumulativa aspekter har diskuterats i tillhörande MKB. Kommunen har i samverkan med räddningstjänsten uppdaterat information

om hur kommunen hanterar risk och olyckstillbud som riskerar att påverka grundvattenförekomsterna negativt.

Havsmiljö

Miljökvalitetsnormer för havsmiljön är normer enligt 5 kap. 2 § första stycket 4 MB (1998:808). Eftersom det av en översiktsplan enligt 3 kap 4 § PBL (2010:900) ska framgå hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap MB ska följas bör en beskrivning av status och relevanta belastningar som påverkar möjligheten att följa miljökvalitetsnormerna för havsmiljö tillföras planförslaget.

Grunden för miljökvalitetsnormer för havsmiljön återfinns i havsmiljödirektivet som beslutades i EU 2008 och införlivades i svensk lagstiftning 2010, genom havsmiljöförordning (2010:1341). Det är Havs- och vattenmyndigheten som ansvarar för de olika moment som ska genomföras enligt direktivet bland annat bedömning av miljöstatus och framtagande av föreskrifter. Miljökvalitetsnormerna är, med stöd av havsmiljöförordningen, fastställda i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön (HVMFS 2012:18). Miljökvalitetsnormerna är framtagna och strukturerade för att möta de viktiga belastningar som identifierats: tillförsel av näringsämnen och organiskt material, tillförsel av farliga ämnen, biologisk störning, fysisk störning samt skräp och buller. Dessa normer är verktyg för att minska belastningar så att den övergripande miljökvalitetsnormen god miljöstatus enligt 17 § havsmiljöförordningen kan följas i Sveriges förvaltningsområden.

Kommentar
Kommunen anser att man beskrivit status för havsmiljön i planförslaget på ett relevant sätt i samrådsförslaget. Exempel på relevanta belastningar har däremot tillförts planförslaget.

Strandskydd

Länsstyrelsen kan konstatera att kommunen i översiktsplanen inte pekat ut några LIS-områden med motiveringen att det allmänna intresset att bibehålla en tillgänglig strandzon ska prioriteras. Kommunen har även en restriktiv syn på dispensgivning inom oexploaterad mark vilket är positivt.

I översiktsplanen pekas två områden för tätortsutveckling ut inom område som omfattas av utökat strandskydd. Det gäller Gimodammens bostadsområde (BS202) i Gimo och Klockarbacken 2 (BS 401) i Österbybruk. Av översiktsplanen framgår att även om ny bebyggelse kommer att göra intrång på det utökade strandskyddet så är avsikten att det generella strandskyddet om 100 meter från strandlinjen ska behållas.

Enligt 4 kap. 17 § plan och bygglagen (PBL) får kommunen i en detaljplan upphäva strandskyddet för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. De särskilda skälen preciseras i 7 kap. 18 c § miljöbalken (MB). Att 100 meter strandskydd bibehålls eller gröna släpp skapas ner mot vattnet är i sig inte ett skäl för att upphäva strandskyddet. Länsstyrelsen anser att kommunen redan i översiktsplanen bör motivera vilket särskilt skäl som skulle kunna ligga till grund för ett upphävande av strandskyddet. Om kommunen bedömer att särskilda skäl saknas bör området inte föreslås för tätortsutveckling.

Länsstyrelsen vill betona att en översiktsplan ska vara vägledande för kommande beslut och i det ska tydligt framgå vad som entydigt gäller på varje plats. Att enbart hantera motiv och förutsättningar för upphävande av strandskyddet i efterkommande detaljplan leder till en osäkerhet kring framtida markanvändning då det på rådande underlag inte går att ta ställning till markens lämplighet som utvecklingsområden. Så som förslaget nu är utformat kvarstår prövningen gentemot allmänna intressen för dessa två områden.

Kommentar
Till respektive område som omfattas av strandskyddet, BS202 i Gimo respektive BS401 i Österbybruk, har nu en skrivelse i områdesbeskrivningen om vilka skäl som åberopas för strandskyddsdispens tillförts planförslaget.

Mellankommunala frågor

Alla kommuner är skyldiga att samordna sig på ett lämpligt sätt i beslut gällande regleringen av mark- och vattenområden, som angår flera kommuner. Länsstyrelsen har sedan till uppgift att granska kommunernas samordning av dessa mellankommunala frågor. Detta tar sig uttryck både i översiktsplanesammanhang i 3 kap. 10 § PBL 2010:900 och i överprövning av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt 11 kap. 10§ PBL 2010:900.
I översiktsplanen finns en kort beskrivning av vad mellankommunala frågor innebär och exempel på mellankommunala frågor som är aktuella i Östhammars kommun. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen bör utvecklas och konkretiseras när det gäller
den nord-sydliga flaskhals i stamnätet som begränsar överföringen av el från vind- och vattenkraftsproduktionen i norra Sverige till konsumtionen i Mellan- och Sydsverige. Östhammars kommun har genom Forsmarks kärnkraftverk en viktig roll i kraftproduktionen och eldistributionen såväl regionalt som storregionalt. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen i översiktsplanen betonar vikten av 400 kV-stamnätsledningarna från Forsmark och anser att översiktsplanen också bör inkludera en redovisning av hur föreslagen bebyggelseutveckling förhåller sig till ledningarnas funktion.

Kommentar
En beskrivning gällande vikten av 400 kV-stamnätsledningarna från Forsmark har införts i planförslaget i avsnittet Mellankommunala frågor. Beskrivande text om elnätssituationen har också införts i avsnittet energi med stöd av yttrande från Svenska kraftnät. En karta som redovisar var stamnätsledningarna går och hur det förhåller sig till resterande markanvändning har också tillförts planförslaget.

Vatten- och avlopp

Tillgången på dricksvatten i kommunen är generellt begränsad. Särskilt gäller detta enligt SGU:s karteringar kustområdena där grundvattenbildningen är begränsad på grund av tunna jordlager. I kustområdena finns en hög risk för saltvatteninträngning i vattentäkter. Samtidigt är exploateringstrycket i kustområdena för fritidsboende och för omvandling från fritids- till permanentboende högt. Där finns också ett stort antal enskilda avlopp samtidigt som recipienterna är känsliga och vattenförekomsterna inte uppnår god status. Merparten av de kommunala reningsverken är gamla och i behov av utrustning samt har nått sin maximala anslutningskapacitet. Kommunen har således stora utmaningar framför sig då dessa brister begränsar möjligheten till bebyggelseutveckling.
I översiktsplanen presenteras ett antal strategier för hur vatten och avlopp ska hanteras i planeringen, bland annat att kommunalt VA ska prioriteras i tätortsnära lägen med högt bebyggelsetryck där det är mera ekonomiskt rimligt att ansluta till kommunalt VA. Detta är enligt Länsstyrelsens mening positivt. Dock finns även områden med behov av en gemensam lösning av vatten- och avloppsfrågorna på längre avstånd från tätorterna och dessa ska hanteras genom de riktlinjer som formulerats i planen. I översiktsplanen redogörs i allmänna ordalag för kommunens ansvar för vatten- och avloppsförsörjningen enligt LAV men några områden med samlad bebyggelse där kommunen bedömer att det finns ett ansvar enligt LAV pekas inte ut. Länsstyrelsen anser att det är en betydande brist både att de områden som kommer att prioriteras för en utbyggnad samt de områden där kommunen har ett ansvar enligt LAV inte redovisas i översiktsplanen.
Även om verksamhetsområden för VA kan utökas i anslutning till tätorter finns ett behov av att rusta upp och bygga ut de kommunala avloppsreningsverken för att öka kapaciteten. Detta kräver stora investeringar och tid för att pröva om reningsverken. Hur detta påverkar översiktsplanen tidsmässigt bör kommenteras ytterligare i översiktsplanen.

Kommentar
Sedan samrådet för översiktsplanen har utbyggnadsplanen för vatten- och avlopp antagits, där strategier för hur dricksvatten- och avloppsförsörjningen hanteras. Dessa strategier har nu inarbetats i planförslaget som tydliggör hur kommunen avser att säkerställa försörjningen av vatten och avlopp på både kort och lång sikt, samt hur detta påverkar översiktsplanens genomförande tidsmässigt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Risk för ras, skred, erosion och översvämning m.m.

Översiktsplaner som påbörjas efter 1 augusti 2018 ska enligt PBL redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och

erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. En redogörelse för risker för skador på den byggda miljön finns beskriven vilket gör att det är möjligt att bedöma hur kommunen har hanterat geotekniska riskfrågor i planen.

En god kännedom om geotekniska förutsättningar och eventuella geotekniska riskområden är viktiga utgångspunkter vid strategiska val av markanvändning. I en översiktsplan bör därför geotekniska förutsättningar översiktligt redovisas med avseende på geotekniska riskfaktorer (exempelvis risker för ras, skred, bergras, erosion och översvämningar). Dessa faktorer kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. En övergripande bedömning kan göras utifrån bland annat geologiska och topografiska kartor.

Länsstyrelsen anser i likhet med SGI att den karta (s. 193) som redogör för områden med känd eller misstänkt skredrisk är för generell och därför riskerar att inte bli ett tillräckligt stöd i efterföljande plan- eller lovärenden. För att översiktsplanen ska fungera som ett gott stöd i kommande detaljplaner bör därför de kartor som redovisas i kapitel, Framtida mark och vattenanvändning, kompletteras med skredrisk, rasrisk samt erosionsrisk. Geotekniska säkerhetsfrågor, som är en viktig planeringsförutsättning, ska redovisas i huvuddokumentet för ökad läsbarhet.

Kommunen anger i strategin för klimatanpassning att översvämning till följd av skyfall ska hanteras med stöd av länsstyrelsens lågpunktskartering. Länsstyrelsen vill påminna om att lågpunktskarteringen, som kommunen använt för att identifiera riskområden, i första hand är en topografisk analys och att detta bör tas med i alla överväganden och analyser. Karteringen tar inte hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller alla redan idag inbyggda åtgärder som finns i landskapet, till exempel vägtrummor, kulvertar etc. Bilder och kartor riskerar därför att bli missvisande om inte rätt hänsyn tas.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver tydliggöra hur de ser på klimatrelaterade översvämningsrisker från skyfall och hur dessa risker kan minskas eller upphöra. Länsstyrelserna har tagit fram skyfallsrekommendationer som kommunen med fördel kan utgå ifrån när de formulerar riktlinjer och strategier för efterföljande planering. Kommunen nämner att en klimatanpassningsplan ska tas fram som ytterligare stöd för översiktsplanearbetet. Länsstyrelsen ser detta som mycket positivt och bidrar gärna med kompetens och stöd i detta arbete. Länsstyrelsen vill upplysa om att det finns en framtagen klimat- och sårbarhetsanalys för länet som kommer publiceras inom kort. Kommunen kan med fördel använda den som utgångspunkt i arbetet med klimatanpassningsplanen. Det är även positivt att kommunen valt att belysa risken för kustöversvämning i ett längre perspektiv, efter 2100.

Kommentar
Kommunen har tagit Länsstyrelsens synpunkter i beaktning och infogat kartbilder med jordarter som visar de geologiska förutsättningarna för de områden som innefattas av skredrisk som bilagor i bilaga 3 – Kartunderlag för planering. Dessa bedöms ge en mer detaljerad bild av hur dessa områden ser ut och hur exploateringen behöver förhålla sig till

de geologiska förutsättningarna. En övergripande vägledande text har också tillförts förslaget med relevant information om vad som generellt kännetecknar skredriskområden.

En förtydligande text om hur lågpunktskarteringen ska tolkas utifrån den beskrivning som finns relaterat till GIS-kartskiktet har införts under strategin för klimatanpassning samt ett förtydligande om att höjdkartor har använts som komplement till lågpunktskarteringen.

Kommunen har även infört ett resonemang kompletterande resonemang kring hur man ser på översvämningsrisker från skyfall. Texten förtydligar att utveckling av bostadsbebyggelse och samhällsviktig verksamhet ska undvikas i låglänta instängda områden. Ytor måste reserveras för dagvattenhantering, avrinningsvägar och öppna fördröjningslösningar. Klimatanpassning för skyfall ska ske ur ett avrinningsområdesperspektiv. De naturgivna förutsättningarna ska säkras genom bedömning av markens lämplighet vid ny eller förändrad markanvändning. I övrigt hänvisar kommunen till framtida klimatanpassningsplan.

Buller, vibrationer och stomljud

Under rubriken sjötrafik och hamnar nämns risken för ökade bullerstörningar för boende längs väg och järnväg som ett resultat av att Hargshamns hamn expanderar. Kommunen bör närmare beskriva hur man tänker hantera detta i planeringen för att minska störningar. Risk för bullerstörningar finns även i anslutning till miljöfarliga verksamheter både i Dannemora och Gimo. Hur detta avses att hanteras planmässigt bör framgå av översiktsplanen. För nya verksamhetsområden som ligger i närheten av befintliga eller tillkommande bostadsområden bör översiktsplanen ge riktlinjer kring vilken typ av verksamheter som är lämpliga.

I avsnittet om buller ges exempel på vilken typ av verksamheter som kan ge upphov till buller vid bostäder. Denna redovisning bör kompletteras då buller kan härröra från en rad både små och större miljöfarliga verksamheter utöver de som beskrivits i planen. Det förefaller också som om kommunen har undvikit att nämna sådana verksamheter där Länsstyrelsen och inte kommunen har ett tillsynsansvar. Kommunen bör också utveckla beskrivningen av planeringen av verksamhetsområden. Att avsätta verksamhetsområden är viktigt för att separera bostäder från verksamheter som kan ge upphov till buller.

Kommentar
Kommunen har under rubriken buller i avsnittet om miljökvalitetsnormer lagt till beskrivande utökat beskrivande text gällande bullerstörande verksamheter i kommunen. Nya riktlinjer och strategier för att hantera bullerstörande verksamheter såsom i Gimo och Dannemora har också tillförts planförslaget.

För de nya verksamhetsområden som föreslås i planförslaget har vägledning om vilken typ av verksamheter som kommunen anser lämplig på platserna förtydligats i områdesbeskrivningarna.

Farligt gods

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen i översiktsplanen hänvisar till *riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar* framtagna av länsstyrelsen i Stockholms län. De riktlinjer som finns behöver dock implementeras i tillämpning av riktlinjerna i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser därför att kommunen bör förtydliga översiktsplanen med en riktlinje om att inom 150 meter från transportled behöver en riskutredning alltid göras vid planläggning och bygglov.

Länsstyrelsen upplyser om att innehållet i *riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar* avses revideras inom kort och kommunen bör därför överväga att ändra riktlinjerna till att en zon om 30 meter ***skall*** lämnas byggnadsfri närmast primär och sekundär transportled för farligt gods. I Östhammar är det väg 76, 288 och 292, samt Hargshamnsbanan som berörs.

Miljörisker kopplade till sjötransporter, inklusive beskrivning av miljöfarliga transporter till och från Forsmarks kärnkraftverk och SKB:s förvar saknas i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser att detta ska tillföras översiktsplanen, samt riktlinjer för bedömningar i efterföljande beslut.

Kommentar
Kommunen har kompletterat riktlinjerna enligt Länsstyrelsens synpunkter, inklusive den kommande revideringen som medger att 30 meter skall lämnas byggnadsfri närmast primär och sekundär transportled för farligt gods.

Beskrivning gällande miljöfarliga transporter till och från Forsmarks kärnkraftverk och SKB:s förvar har tillförts översiktsplanen.

Dricksvatten

Av översiktsplanen framgår att ”tillgången på dricksvatten i kommunen generellt är mycket begränsad. Strategisk plan för att säkra såväl nuvarande som framtida vattenförsörjning är under framtagande. Stora investeringar är nödvändiga för att säkerställa en god vattentillgång för de nuvarande invånarna i kommunen och för att möjliggöra för inflyttning.” Utan hänsyn till den begränsade tillgången på dricksvatten föreslås flera större bostadsområden, kompletterande bostadsområden samt industriområden. Enligt 2 kap 5 § punkt 3 PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheten att ordna bland annat vattenförsörjning. Länsstyrelsen konstaterar att tillgång till dricksvatten är en förutsättning för att översiktsplanen ska kunna realiseras så som beskrivs. Med tanke på de utpekade bebyggelseområdenas läge och förutsättningar har kommunen också ett ansvar enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster att ordna vattenförsörjning i området. Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att kommunen pekar ut områden för bebyggelse där det är osäkert om marken är lämplig i lagens mening.

Kommentar
Sedan samrådet har en utbyggnadsplan för vatten- och avlopp antagits. Detta dokument som visar hur dricksvattenförsörjningen för de delar av kommunen som tidigare saknat strategier för att lösa detta problem ska lösas har nu inarbetats i översiktsplanen. Därmed bedömer kommunen att utbyggnadsområden är lämpliga, med förutsättning att utbyggnadsplanen genomförs.

Förorenad mark

I översiktsplanen framgår av samrådshandlingen att hänsyn behöver tas till förorenade områden i den kommande planeringen, vilket är positivt. Länsstyrelsen bedömer dock att informationen behöver tydliggöras och bli mer lättillgänglig för att säkerställa en hållbar utveckling fram till 2040.
I beskrivningen av kommunen idag (s. 20) redogörs för att det finns ett flertal förorenade områden i kommunen, i första hand med koppling till järnindustrin. För att tydliggöra var de mest omfattande föroreningarna med störst risk att skada miljön och människors hälsa finns (till exempel med riskklass 1) är det lämpligt med en kort beskrivning av dessa redan inledningsvis, alternativt genom en hänvisning. Som exempel kan nämnas Dannemora gruvområde där det finns en omfattande föroreningssituation och höga halter av tungmetaller.
Under rubriken ”förorenade områden” (s 190) i samrådshandlingen anges att den kommande planeringen avvägts mot risker kopplade till kommunens förorenade objekt. Vidare sägs också att det för respektive omgivningsbeskrivning finns angivet om föroreningar är aktuellt att beakta. Länsstyrelsen vill påtala att det finns områden som pekas ut för bostadsutveckling och annan markanvändning där människor uppehåller sig där det inte framgår att risken för föroreningar behöver utredas för att marken ska kunna anses lämplig för ändamålet. Exempelvis vid Sågdammsparken i Österbybruk finns en industrideponi på området med konstaterat höga halter av tungmetaller. I anslutning till industriområden, till exempel Sandvik Coromant i Gimo, är förekomst av föroreningar också mycket vanliga och risken behöver alltid utredas. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen behöver en genomgång göras för att säkerställa att alla konstaterade och potentiella förorenade områden avvägts för de utvecklingsområden som föreslås. Det är inte tillräckligt att beakta punkterna i kartan i bilaga 2, då föroreningarna kan vara spridda över stora områden och flera fastigheter.

Kommentar
En genomgång av föroreningar inom områden i tätortskartorna där människor uppehåller sig har gjorts. Kompletteringar till områdesbeskrivningar har införts med uppgifter om föroreningar samt riskklass i de fall det finns konstaterade föroreningar.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter gällande övriga allmänna intressen

Miljökvalitetsmål och agenda 2030

Miljömål

Länsstyrelsen förespråkar en ökad tydlighet för beskrivningarna av översiktsplanens påverkan på möjligheterna att uppnå miljömålen. Konsekvenserna kan gärna skrivas i punktform där det tydligt framgår om påverkan är positiv, neutral eller negativ.

I översiktsplanen har Agenda 2030 tillägnats ett eget avsnitt vilket Länsstyrelsen är positiv till. I texten beskrivs de tre olika dimensionerna av agendan kopplat till de hållbarhetslöften som kommunen tecknat inom ramen för Färdplan för ett hållbart län. Länsstyrelsen vill erinra om att hållbarhetslöftena endast omhändertar den miljömässiga hållbarhetsaspekten vilket behöver förtydligas. Kommunen bör även beskriva att den miljömässiga dimensionen av agendan utgörs av de svenska miljömålen och det är här kopplingen till arbetet med åtgärder för miljömålen inom ramen för färdplan för ett hållbart län kommer in. På så sätt lyfts miljökvalitetsmålen fram och kopplas till Agenda 2030 och kommunens miljömässiga hållbarhetsarbete.

Länsstyrelsen anser att texterna avseende miljömål på många sätt innehåller onödiga upprepningar. Ett alltför stort fokus läggs på innehållet i de åtgärdsprogram för miljömålen som finns framtagna regionalt. Här anser Länsstyrelsen att kommunen vinner på att förtydliga och bli mer detaljerade i sin beskrivning av de åtgärder och aktiviteter som Östhammars kommun åtagit sig att genomföra inom ramen för sina hållbarhetslöften i de tre pågående åtgärdsprogrammen.

I miljökonsekvensbeskrivningen samt samrådshandlingens kapitel om miljökonsekvenser (s. 202) saknar Länsstyrelsen en tydlig koppling mellan identifierade miljöaspekter. Beskrivningarna bör därför utvecklas och kopplas till varje rubrik (befolkning och hälsa, biologisk mångfald och så vidare).

De förslag till ändringar som rör formalia och förtydliganden avseende miljömålen delges kommunen separat.

Kommentar
Kommunen har reviderat texten om Agenda 2030 till viss del för att tydliggöra kopplingarna till Färdplan för ett hållbart län, att hållbarhetslöftena endast omhändertar den miljömässiga hållbarhetsaspekten samt att de vidare på nationell nivå knyts till de svenska miljömålen. Onödiga upprepningar har setts över och reviderats.

En ansats till att koppla till identifierade miljöaspekter i miljökonsekvensbeskrivningen har gjorts från kommunens sida. Bedömning av översiktsplanens påverkan på möjligheterna att uppnå miljömålen hanteras också i miljökonsekvensbeskrivningen.

Jordbruksmark

Av översiktsplanen framgår vilka avvägningar som ska göras om jordbruksmark ska tas i anspråk för bebyggelse. Planeringsunderlaget ”Jordbruksmark i prövning och planering” har legat till grund för kommunens ställningstagande kring hur jordbruksmark kan tas i anspråk för exploatering. Det framgår dock inte hur dessa avvägningar har gjorts när kommunen har pekat ut områden som i dag är jordbruksmark som lämplig för bebyggelse. I översiktsplanen anges att bebyggelse inom landsbygdsområden (LL, LA, LT) är möjlig inom hela kommunen dock med olika typer av hänsyn. Länsstyrelsen anser att kommunen bör tydliggöra om det finns områden som inte kan bebyggas på grund av att de utgör jordbruksmark. Jordbruksmarkens värde och användning skulle också bli lättare att hantera i efterföljande planering om kommunen hade tydligare riktlinjer för hur jordbruksmark kan tas i anspråk.

Kommentar
Kommunen har tagit fram en vägledning som utgår ifrån Länsstyrelsens vägledning Jordbruksmark i fysisk planering. Med denna prövning som ser restriktivt på exploatering av jordbruksmark anser kommunen att det finns tillräcklig vägledning för att uppnå de mål och strategier som kommunen anger i översiktsplanen.

Skogsmark

Skogsmark är, liksom jordbruksmark, av nationellt intresse enligt 3 kap. 4§ MB. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Planförslaget bedöms dock inte ha någon större negativ påverkan på skogsnäringen.

Kommentar
Yttrande noteras.

Naturmiljö och områdesskydd

Ekologisk kompensation och grön infrastruktur

Länsstyrelsen saknar information om hur kommunen hanterar frågor om ekologisk kompensation vid ändrad markanvändningen och hur man avser att värna och förbättra den gröna infrastrukturen i kommunen.

Kommentar
Kommunen har under kommunens tillämpning av hänsyn till naturvärden infört en tillämpning om att kommunen idag främst utgår från att anpassa planeringen efter befintliga naturvärden.

I fall detta inte går kan ekologisk kompensation kan vara en möjlighet. Metoder är under utveckling och kommunen bevakar frågan.

Artskydd

Länsstyrelsen anser att informationen om artskydd bör förtydligas i översiktsplanen. Artskyddsförordningen reglerar vilka arter som är fridlysta. Beroende på vilken paragraf i förordningen en viss art är fridlyst finns olika kriterier som måste uppfyllas för att kunna få dispens. Länsstyrelsen får meddela dispens enligt artskyddsförordningen i det enskilda fallet om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Se 14 - 15§ artskyddsförordningen.

Kommentar
Ett förtydligande gällande vad Artskyddsförordningen reglerar har införts under avsnittet om artskydd.

Naturreservat

Länsstyrelsen anser att skrivningen angående åtgärder i naturreservat ska förtydligas. Av reservatsförskrifterna framgår det vilka åtgärder som är förbjudna och kräver dispens och vilka åtgärder som kräver tillstånd.

Enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken får Länsstyrelsen meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett naturreservat, om det finns särskilda skäl. Vidare får dispens endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning i naturreservatet eller i något annat område.
Länsstyrelsen anser att formuleringen på s.179 ”om det är möjligt” i meningen ”att intrånget ska kompenseras i eller utanför reservatet (om det är möjligt)” uppfattar Länsstyrelsen som vilseledande. Vidare får enligt 7 kap. 26 § miljöbalken dispens från reservatsföreskrifterna endast ges om det är förenligt med föreskriftens syfte.
Länsstyrelsen anser att för en ökad tydlighet bör djur- och växtskyddsområden visas samlat i en karta. När informationen om tillträdesförbud och växt och djurskyddsområden redovisas separat är det svårt att få en helhetsbild. Det är viktigt att informera om att det i majoriteten av djur- och växtskyddsområden råder tillträdesförbud mellan 1/4 och 31/7.

Kommentar
Formuleringen på sidan 179, ”om det är möjligt” gällande dispens inom naturreservat är borttaget ur planförslaget, och en tydligare beskrivning av när dispens är möjlig har tillförts. Djur- och växtskyddsområden och tillträdesförbud visas i granskningsförslaget i samma karta för ökad tydlighet samt information om gällande datum för tillträdesförbud.

Biotopskydd

I översiktsplanen uppges att det krävs dispens från Länsstyrelsen för att göra åtgärder i ett biotopskyddat område. Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas att det krävs särskilda skäl för att få dispens och att syftet med skyddet fortfarande ska kunna tillgodoses. Inventering av biotopskyddade områden bör ske i tidigt skede vid planläggning, så att planeringen om möjligt kan anpassas till de biotopskyddade områdena.

Kommentar
Förtydligande text enligt Länsstyrelsens synpunkt har tillförts planförslaget.

Landskapsbildskydd

I Östhammar finns nio utpekade områden med skydd för landskapsbilden vilka redovisas på sidan 182. Länsstyrelsen vill påpeka att det i beskrivningen av vad ett förordnade om landskapsbildskydd innebär är något otydligt. Det som anges i lagtexten är att *vissa åtgärder som i väsentlig mån kan komma att skada landskapsbilden inte får utföras utan Länsstyrelsens tillstånd. För varje landskapsbildsskyddat område finns ett beslut där det framgår vilka åtgärder som kräver tillstånd.* Det är viktigt att den informationen framgår som en upplysning.

Två av centralorterna berörs av landskapsbildskydd. Det gäller Östhammar vid Börstils kyrka och områden vid Österbybruk. Landskapsbildskyddet nämns kort i texten kopplat till tätortsbeskrivningarna. Länsstyrelsen anser att de områden som omfattas av ladskapsbildsskydd även bör redovisas på tätortskartorna för Österbybruk och Östhammar. Den karta som redovisas på sidan 182 är för översiktlig för att tyda hur landskapsbildskyddet förhåller sig till utbyggnadsplanerna i centralorterna.

Kommentar
Kommunen har förtydligat i rubriken landskapsbildskydd information gällande att beslut finns till varje landskapsskyddat område där det framgår vilka åtgärder som kräver tillstånd. Till granskningsförslaget har tätortskartor med målkonflikter såsom landskapsbildskydd tillförts intill de tidigare tätortskartorna för ökad tydlighet.

Havsplanering

Havsplanen för bottniska viken beslutades av regeringen den 10 februari i år. Delar av havsplanen överlappar kommunens geografi. Länsstyrelsen anser att kapitlen Vattenplanering samt roll i regionen bör uppdateras med aktuell information om havsplanerna. Havs- och vattenmyndigheten upplyser om att i samband med att havsplanerna beslutades, så beslutades även att Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och flera andra centrala myndigheter ska peka ut fler lämpliga områden för energiutvinning till havs och att havsplanerna sedan ska uppdateras för att möjliggöra en större produktion av förnybar el (M2022/00276).

Havs- och vattenmyndigheten ser i likhet med länsstyrelsen att det är positivt att kommunen avser att ta fram en fördjupad översiktsplan för kusten, det vore positivt om framtida planer innefattade hela kommunens havsområde.

Kommentar
Kommunen har inarbetat de relevanta delarna av Havsplanen för bottniska viken i översiktsplanen. Kommunen tar synpunkterna om fördjupad översiktsplan med sig i det fortsatta arbetet.

Dagvatten, vattenverksamhet och markavvattning

Vattenverksamhet

Vattenverksamhet är åtgärder som görs i ett vattenområde d.v.s. ett område som står under vatten vid högsta förutsebara vattenstånd som enligt gällande praxis är ett 100-års flöde. Det innebär att våtmarker är att betrakta som ett vattenområde. Vissa åtgärder i strandområden, farleder eller i hamnar, fritidshamnar och gästhamnar kan vara vattenverksamhet. Vattenverksamhet är i grunden en tillståndspliktig verksamhet. Vissa mindre verksamheter kan anmälas till Länsstyrelsen medan andra verksamheter kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att det är viktigt att tänka på att det kan krävas en prövning av vattenverksamheten innan eventuella åtgärder genomförs. Kommunen behöver beakta kommande prövningar tidigt i fortsatta planeringsprocesser.

I översiktsplanen lyfts kustens friluftsliv och båtliv som viktigt för kommunen. Det anges att inriktningen ska vara gemensamhetsanläggningar och mindre småbåtshamnar istället för flera enskilda bryggor. Dock finns det, i översiktsplanen, inga utpekade områden. Länsstyrelsen är positiv till att ha gemensamhetsanläggningar istället för många enskilda bryggor. Lokaliseringen av dessa gemensamhetsanläggningar är viktig och de bör i första hand väljas så att endast begränsade åtgärder i vattenområdet behövs. I första hand ska områden där det går att undvika återkommande muddringsinsatser för att erhålla lämpligt djup väljas. Anläggande av småbåtshamn och brygganläggningar är vattenverksamhet. Att det i översiktsplanen inte finns områden utpekade för detta ändamål försvårar framtida bedömning kring platsens lämplighet.
Kommunen lyfter fram Hargshamn och farleden in till hamnen som en strategisk viktigt transportled. Åtgärder som planeras i hamnområdet i Hargshamn är reglerade i tillstånd M 2236-20 där det anges att åtgärderna ska vara utförda innan 2025 annars förfaller tillståndet. Kommunen lyfter även Öregrunds hamn som viktigt för yrkesfiske och båtlivet. Det tillstånd som söktes 2012 för åtgärder inom Öregrunds hamn har i dom den 25 oktober 2021 förlängts till den 31 augusti 2028, M 3670-21.

Vad gäller vattenförsörjning har kommunen lyft ett antal utmaningar och förslag på lösningar. Uttag av ytvatten, grundvatten, infiltration av vatten är exempel på åtgärder som är vattenverksamhet. Vad gäller uttag av vatten för dricksvattenproduktion är det

Länsstyrelsens uppfattning att de i första hand bör hanteras i ett tillstånd för vattenverksamhet.

Lagstiftningen som rör vattenverksamhet (11 kap. miljöbalken) har ändrats vad gäller omprövning av moderna miljövillkor för dammar med vattenkraftsproduktion. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019. Syftet med ändringen i lagstiftningen är att på ett systematiskt sätt arbeta med att uppnå miljökvalitetsnormerna för våra vattendrag och ytterligare arbeta med fria vandringsvägar. Ändringen kan få betydelse i detaljplaneringen i närområden till dammanläggningar som utgör vandringshinder, vilket kommunen bör ha i åtanke vid planering och exploatering.

Kommentar
Kommunen tar med sig ovanstående information i det fortsatta arbetet.

Markavvattning och markavvattningsföretag

Våtmarker är särskilt värdefulla miljöer som uppfyller flera värden i landskapet. I Uppsala län råder markavvattningsförbud. Huvudsyftet med bestämmelserna är att kraftigt begränsa eller upphöra med markavvattning i de delar av landet som redan starkt utarmats på våtmarker. Markavvattningsförbudet innebär att avvägningen mellan olika intressen redan är gjord. Där markavvattningsförbud råder väger bevarandet av våtmarker tyngre än till exempel exploateringsintresset. För de fall våtmarker ändå behöver avvattnas eller fyllas ut är det viktigt att jobba med ekologisk kompensation.
I samband med planläggning av områden där det finns våtmark eller annan mark där markavvattning kommer att krävas, måste det markavvattningsförbud som råder i Uppsala län vägas in tidigt i planeringsprocessen. Prövningen sker i två steg, först krävs en dispens från markavvattningsförbudet och därefter tillstånd till den markavvattnande åtgärden. Östhammars kommun har angett att de har uttalade strategier för att skydda, återställa och nyanlägga våtmarker. Länsstyrelsen ser gärna kommunens strategi synliggörs på ett tydligt sätt.

Kommentar
Beskrivande texter om markavvattningsföretagen och de förutsättningar som behöver beaktas gällande markavvattningsförbudet och annan relevant information har införts till granskningsförslaget. Strategier har tydliggjorts under avsnittet vattenplanering.

Infrastruktur

Transportinfrastruktur

Planering, finansiering och tidsplan för genomförande av om- och nybyggnadsåtgärder på det statliga vägnätet och järnväg styrs av Nationell plan för transportsystemet 2018–2029 samt Länsplan för Regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018-2029. För att kommunen ska kunna genomföra de åtgärder man önskar på statligt vägnät, behöver brister och behov i transportsystemet hanteras enligt beslutad planeringsprocess.

Länsplaneupprättaren prioriterar brister och behov på det regionala vägnätet och är en viktigt samarbets-/finansieringspart för kommunen. Om Länsplaneupprättaren prioriterar bristen/behovet så kan vissa av nämnda utvecklingsområden i framtidsbilden förverkligas. Dock behöver kommunen förtydliga att framtidsbilden 2040 på sida 13 är kommunens egen vision för hur stråken kan utvecklas.
Under våren 2022 kommer Trafikverket påbörja en funktionsutredning för Hargshamnsbanan med syftet att kartlägga banans beskaffenhet för framtida godstransporter (såsom timmer- och malmtransporter). Detta i enlighet med Trafikverkets inriktning att främja överflyttningen över godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Åtgärder för att rusta upp banan är inte med i nuvarande nationella plan för transportinfrastruktur 2018–2029. Banan är idag inte förberedd för att hantera persontransporter och omfattande åtgärder behövs för att tillgodose det behovet.
I Länsplan för Regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018–2029 finns i Östhammars kommun Objektet väg 288 Gimo – Börstil med (sida 123).

Kommentar
Kommunen har förtydligat att den vision som finns för kommunikationsstråken på sidan 13 är kommunens egen vision.

Ett tillägg om att Trafikverket kommer påbörja en funktionsutredning för Hargshamnsbanan med syfte att kartlägga banans beskaffenhet för framtida godstransporter har också tillförts förslaget.

Hållbara transporter

Länsstyrelsen anser att det är mycket positivt att utveckling av kollektivtrafik och gång- och cykelvägar inklusive ökad möjlighet till att kombinera olika färdsätt får stort utrymme i förslaget till översiktsplan. Det är särskilt viktigt med möjligheter till hållbar transport till stora arbetsplatser samt service- och handelsanläggningar. För att stimulera till hållbart resande kan olika åtgärder genomföras för att minska bilens relativa attraktivitet, såsom parkeringsavgifter och parkeringstal. För att ta ett helhetsgrepp om hållbart resande och bidra till ökad nyttjande av kollektivtrafik bör strategier eller riktlinjer för att minska bilens relativa attraktivitet tas med i planeringen. Omställning av transportsektorn är beroende av att allt fler låter bilen stå till förmån för kollektivtrafik eller gång- och cykel. Kommunen kan även arbeta med mobilitetsåtgärder för att påverka kommunmedborgarnas resebeteende. Exempel på mobilitetsåtgärder är samåkningsprojekt, bil- eller elcykelpooler i bostadsområden och stöttning av företagens arbete med miljöanpassning av transporter. Även detta kan inkluderas i strategier.

Många invånare i kommunen kommer dock fortsatt behöva använda sina bilar för att transportera sig. Planförslaget beskrivs kunna leda till ökad biltrafik vilket medför att det är viktigt att införliva perspektiv om infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. För att framtidssäkra förslaget till översiktsplan bör den omfatta strategier för att tillgängliggöra laddmöjligheter samt tankmöjligheter för förnybara drivmedel för att bidra till att ställa om bilflottan i kommunen från fossilberoende. Stöd kan hittas i den regionala planen för

infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon. Det kan även vara lämpligt för kommunen att ta fram en plan för laddinfrastruktur, alternativt inkludera det i en uppdaterad energiplan. Även omställningen av godstransporter till ökad energieffektivitet och förnybara drivmedel är viktigt och bör införlivas i strategier, till exempel genom samlastning och samordnad distribution. Ökad godstransport via järnväg är en möjlighet att minska utsläppen av växthusgaser, förutsatt att järnvägen elektrifieras.

Kommentar

Kommunen ser positivt på de upplysningar gällande mobilitetsåtgärder som länsstyrelsen föreslår i sitt yttrande. Detta är något som kommunen kommer ta med sig i det fortsatta arbetet, men till denna översiktsplan finns inga fastställda strategier att implementera och tyvärr har varken tid eller resurser inte funnits för att ta fram detta under översiktsplaneprocessen. De pendlarparkeringar som kommunen möjliggjort och som pekas ut för framtiden är viktiga åtgärder som kommunen redan jobbar med.

Kommunen ser liksom länsstyrelsen behovet av att ta fram en plan för laddinfrastruktur för elfordon framöver, och att detta bör ske i samverkan med näringsliv, turism etcetera. Om detta ska ske i en separat plan för laddinfrastruktur eller en uppdaterad energiplan är idag inte fastställt i kommunens organisation. Omställning av elfordon internt i kommunens bilflotta pågår redan idag.

Gällande järnväg ser kommunen positivt på en omställning till elektrifierad järnväg och har detta som en önskvärd vision för framtiden i kommunen. Kommunen kommer aktivt verka för att de myndigheter som ansvarar för järnvägen satsar på en elektrifiering, både för godstransport samt persontransport.

Social hållbarhet

Bostadsförsörjning och bostäder för alla

Översiktsplaneringen är ett viktigt verktyg för kommunen när det gäller att förbereda och genomföra insatser som följer av kommunens bostadsförsörjningsansvar. Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet är ett allmänt intresse i PBL. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen (2010:900) och utgöra ett underlag för översiktsplaneringen.
Kommunen anger i planförslaget att de arbetar utifrån riktlinjer som togs fram 2012. Länsstyrelsen anser att kommunen bör beakta de riktlinjer för bostadsförsörjning som kommunen antog 2017. Även länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys från 2021 kan utgöra ett användbart underlag i arbetet med översiktsplanen.

Kommentar

Kommunen har arbetat in riktlinjer från bostadsförsörjningsprogrammet som antogs 2017. En uppdaterad version kan komma att behövas för detta dokument inom närtid. Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys har även den till viss del arbetats in i planförslaget.

Social hållbarhet

Länsstyrelsen ser positivt på att Östhammar generellt lyfter vikten av att medborgare får vara delaktig och utöva inflytande. Att lyssna på invånarnas sakkunskap, och i synnerhet de vars röster ofta marginaliseras i samhället, kan bidra till att göra platser mer trygga, användbara och inkluderande för alla. Länsstyrelsen rekommenderar att dialoger och samverkan sker så tidigt som möjligt och därefter kontinuerligt under processens samtliga delar. Det är också viktigt att dialogerna genomförs i olika miljöer och sammanhang för att inkludera en mångfald av människor.

Länsstyrelsen ser positivt på att översiktsplanen nämner behovet av utveckling av fler fritidsverksamheter för framförallt unga. Det är även viktigt att personer med funktionsvariationer ska ha tillgång till en säker och stimulerande miljö vilket lyfts som en ambition i översiktsplanen. Det är även viktigt att säkerställa att det fritids- och idrottsanläggningar som kommunen väljer att satsa resurser på möter olika målgruppers behov och intressen baserat på kön, socioekonomi etcetera.

Länsstyrelsen välkomnar Östhammar kommuns ambitioner om att beakta barnets rättigheter i samhällsplaneringen. Länsstyrelsen ser dock behov av att tydligare identifiera hur detta arbete ska omsättas i praktiken och om några särskilda områden bör prioriteras. Vägledning kan bland annat hämtas i de fyra grundprinciperna men skulle också kunna inkludera rätten till vila, lek och fritid som framgår av artikel 31 i barnkonventionen. Vidare konstaterar länsstyrelsen att det är viktigt att tydligt skilja på de olika begrepp som följer av Sveriges internationella åtaganden om barnets rättigheter. I sammanfattningen av *strategier för social utveckling* på sidan 159 framgår det att Östhammars kommun avser att tillämpa ett *barnperspektiv* i den fysiska planeringen. Länsstyrelsen ställer sig frågande till om det inte är ett *barnrättsperspektiv* som istället avses. Detta begrepp skulle bättre sammanfatta bredden av att tillämpa barnets rättigheter i praktiken.

Länsstyrelsen ser positivt på att Östhammar är mån om att stärka tryggheten för sina medborgare. Länsstyrelsen och Boverket rekommenderar att brottsförebyggande perspektiv finns med redan i översiktsplanen (rapport 2019:20, sid 44) exempelvis i form av riktlinjer kring hur kommunen ska arbeta med situationellt brottsförebyggande arbete. Kunskapskällor för utveckling av trygghetsarbete delges kommunen separat.

Kommentar

Kommunen har ersatt begreppet barnperspektiv med det korrekta barnrättsperspektivet. Avsnittet Barn och unga i planförslaget följer kommunens Policy samt riktlinjer för Östhammars kommuns arbete och beslut som påverkar barn. I det hänvisade dokumentet

finns de riktlinjer som Länsstyrelsen efterfrågar samt hur arbetet ska omsättas i praktiken. Kommunen väljer att hänvisa till policydokument för en sammanhållen bild av de riktlinjer som ska användas vid arbete och beslut som påverkar barn.

Kommunen har arbetat in ett avsnitt under Social Hållbarhet om trygghet och brottsförebyggande åtgärder i den fysiska planeringen. Kommunen arbetar sektorsövergripande för att konkretisera strategier och riktlinjer gällande arbetet med brottsförebyggande åtgärder och trygghetsskapande i planeringen och kommunens verksamhet. Ett fortsatt arbete med brottsförebyggande åtgärder och trygghet i den fysiska miljön kommer ske inom kommunen, där strategier och riktlinjer kommer tas fram.

Tätortsutveckling

Länsstyrelsen konstaterar att planförslagets huvudinriktning är att såväl förtätning som utveckling av nya bostadsområden samt industri- och verksamhetsområden ska ske inom och i anslutning till befintliga serviceorter. I stadsdelarna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar är därför väl tilltagna markområden utpekade som potentiella utbyggnadsområden. Länsstyrelsen är positiv till kommunens ambition om att hålla ihop serviceorterna och binda samman dessa med goda kommunikationer. Länsstyrelsen ser även positivt på att fördjupningar har tagits fram för respektive tätort.

Fördjupningarna för serviceorterna ger till viss del vägledning kring hur mark- och vattenområdena ska användas och hur den bebyggda miljön ska utvecklas. Länsstyrelsen noterar dock att fler av de utpekade områdena för bebyggelseutveckling även innehåller förorenad mark, risk för ras och skred, lågpunkter, områden som omfattas av strandskydd samt höga naturvärden. För att planen ska ge vägledning inför beslut om kommande markanvändning bör riktlinjer och ställningstaganden konkretiseras. Så som planen nu är utformad skjuts för många avvägningar avseende konkurrerande intressen över till detaljplaneskedet. Länsstyrelsen finner därför att det för flera av serviceorternas utbyggnadsområden råder markanvändningskonflikter och restriktioner som kan vara hinder för föreslagen och kommande utbyggnad.

Enligt 2 kap 5 § punkt 3 PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheten att ordna bland annat vattenförsörjning. En översiktsplan sträcker över en lång tidshorisont och ska vara både framåtsyftande och visionär. Utifrån det perspektivet har Länsstyrelsen förståelse för att kommunen pekar ut framtida utvecklingsområden trots att centralorterna *idag* har begränsade förutsättningar för att utvecklas. Av översiktsplanen framgår att Alundas expansion är beroende av att reningsverket byggs ut. Östhammar och Öregrund har en begränsad VA-kapacitet och Gimo har en begränsad dricksvattentillgång. Kommunen har således ett arbete framför sig när det gäller planering, investering och utbyggnad av dricksvattenförsörjning och avloppshantering. Länsstyrelsen kan konstatera att en VA- policy och handlingsplan har antagits under 2021. Kommunen har även påbörjat arbetet med att ta fram en *utbyggnadsplan för kommunalt VA*

som avses antas under 2023. Handlingsplanen ska ange var och inom vilka tidsramar som utbyggnad kan ske.

För att en översiktsplan ska verka vägledande inför kommande planering behöver strategier, prioriteringar och åtgärdsförslag vara tillräckligt tydliga. I föreliggande fall kan Länsstyrelsen konstatera att klargöranden avseende *hur* och *var* VA byggs ut hänskjuts till arbetet med utvecklingsplanen, vars innehåll inte kommer att hinna arbetas in i översiktsplanen. Detta medför att Länsstyrelsen saknar förutsättningar att ta ställning till markens lämplighet. Grundförutsättningen för utbyggnadsområdena är dock att VA- och dricksvattenförsörjningen är säkerställd. Utifrån rådande förhållanden och med stöd av 2 kap 5 § PBL bedömer Länsstyrelsen att det saknas förutsättningar för att släppa fram nya större bebyggelseområden i Alunda, Gimo, Östhammar och Öregrund.

Kommentar
Kommunen har gjort en genomgång av de målkonflikter som finns i utpekade områden i serviceorterna och sedan kompletterat dessa med kartbilder och vägledande text för hur dessa målkonflikter ska hanteras i kommande planering för ökad tydlighet.

Den avsaknad av tydliga strategier för vatten och avlopp i främst de östra delarna av kommunen som genomsyrat samrådsförslaget har i och med framtagandet av utbyggnadsplanen för vatten och avlopp kunnat förbättras betydligt. Det finns i och med detta underlag också en tydligare bild av hur de kommande åtgärderna för kommunalt vatten och avlopp kommer att påverka tidsperspektivet för utbyggnad av utvecklingsområden.

Miljöbedömningen

Övergripande synpunkter

Av 6 kap. 11 § miljöbalken (MB) framgår att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bland annat ska innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs samt en identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra. MKB:n ska även innehålla en beskrivning av vilka överväganden kommunen har gjort samt en jämförelse mellan planförslaget och ett så kallat nollalternativ.
Länsstyrelsen kan konstatera att MKB:n innehåller de formkrav som anges i 6 kap 11 § miljöbalken. Texterna och bedömningarna är dock mycket generellt hållna. Bristen på strategiska underlag, som exempelvis utbyggnadsplan för kommunalt vatten- och avlopp, dagvattenpolicy samt strategi för förnybar produktion gör det även svårt att bedöma planförslagets miljöpåverkan fullt ut.

Översiktsplanen innehåller förslag till åtgärder för att mildra konsekvenserna på miljön. I MKB:n görs dock bedömningarna utifrån antaganden som regleras i senare processer, exempelvis *om detaljplanen sker med höga ambitioner avseende biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna bli små/måttliga*. Länsstyrelsen vill i sammanhanget trycka på vikten av tydliga riktlinjer och ställningstaganden i översiktsplanen så att dokumentet verkligen

fungerar som ett stöd och vägledning i efterföljande plan- och bygglovsgivning. Om ambitionerna inte följs upp finns risken för att påverkan på miljön bli större än vad som bedömts i MKB:n.

Länsstyrelsen anser att intressekonflikter bör redovisas och illustreras på ett tydligare sätt i MKB:n. Då dokumentet till övervägande del innehåller text medan kartunderlag för planering framgår av bilaga 3 är den geografiska kopplingen till platsbunden miljöpåverkan svår att utläsa av själva dokumentet. Det vore därför lämpligt om viss miljöpåverkan, som är geografisk avgränsad, även illustreras i dokumentet. Målkonflikter redovisas i den löpande texten under olika aspekter men det hade varit en fördel om dessa hade sammanfattats i ett eget stycke eller i en tabell.

Det förefaller som att miljöbedömningen har gjorts i efterhand och därmed inte integrerats i arbetet med att ta fram planen är en brist. I stället för att påverka planens struktur och bedömningar och föreslå åtgärder för att minska miljöpåverkan, har den i efterhand kommenterat planförslaget. Om MKB-arbetet hade integrerats med översiktsplaneringen hade det också funnits möjligheter att utveckla och bedöma ytterligare planeringsalternativ.

Kommentar

Kommunen arbetar med MKB:n, kommentar väntas.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att kommunen kan utvecklas och planläggas utifrån gällande översiktsplan från 2016. Gällande översiktsplan har brister i form av att strategier och underlag saknas för bland annat vatten och avlopp. Samtidigt saknas även i aktuellt planförslag underlag för hur vatten- och avloppsförsörjningen ska lösas för de olika orterna i kommunen även om vissa förtydliganden av strategier har gjorts i planförslaget. Att både nollalternativet och planförslaget har brister gällande underlag är problematiskt, särskilt som miljöaspekten vatten och avlopp är en betydande aspekt i miljöbedömningen då den är avgörande för hur bebyggelseutvecklingen kan ske. Miljöbedömningen hade vunnit på och fått ett större djup om också ett annat referensalternativ för utvecklingen av bebyggelsen hade kunnat tas fram.
Då nollalternativet och planförslaget är mycket lika är även den samlade bedömningen för miljöaspekterna densamma förutom för miljöaspekten ”mark, jord, vatten och luft” där nollalternativet innebär en *måttligt- stor negativ* påverkan medan planförslaget enbart innebär en *liten – måttligt negativ* påverkan. Det bör i MKB:n förtydligas vad som motiverar skillnaden i bedömningen. Detta framgår enligt Länsstyrelsens mening inte tydligt av underlaget.

Kommentar

Kommunen arbetar med MKB:n, kommentar väntas.

Kumulativa effekter

I planen saknas beskrivning och bedömning av kumulativa effekter. Kapitel 6.6 utgör snarare en beskrivning av vad begreppet kumulativa effekter innebär än en bedömning av planens påverkan avseende kumulativa effekter. Även om gröna samband och kulturmiljön nämns så bör stycket utvecklas och konkretiseras så att översiktsplanens samlade effekter bättre kan avläsas.

Kommentar

Kommunen arbetar med MKB:n, kommentar väntas.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen anser att den delen av MKB:n som beskriver bedömningen av planförslaget (kapitel 5) är svåröverblickbart. Under rubriken *klimat och energi* beskrivs i en samlad text och utan underrubriker ett flertal skilda aspekter som har olika påverkan på klimatet. Det gäller exempelvis förbättrad kollektivtrafik, strategi om att hålla ihop bebyggelsen, brist på underlag vad gäller förnybara energikällor, riktlinjer kring översvämning, saltvatteninträngning i brunnar samt avverkning av skog. Planens konsekvenser och åtgärdsförslag för dessa aspekter beskrivs sedan på andra sidor under separata rubriker, vilket leder till en del upprepningar i texten. Detta upplägg är detsamma för samtliga miljöaspekter som redovisas i kapitel 5. Kommunen bör eventuellt överväga att använda sig utav en annan disposition för att öka läsbarheten. Förslagsvis med underrubriker där beskrivning, planens konsekvens samt åtgärder beskrivs mer samlat.

Kommentar

Kommunen arbetar med MKB:n, kommentar väntas.

Bilaga 2: BK508 Kvarteret Societeten, IK300 Alternativt färjeläge & IK301 Trafikstråk färjeläget

Inkomna yttranden som berör Kvarteret Societeten (BK508) i Östhammar

Samtliga yttranden mellan Privatperson 36-113 har inkommit på Kvarteret Societeten (BK508) i Östhammar och berör enbart denna fråga. Många yttranden är underskrivna av fler än en person.
Kommunens kommentar: *I förslaget till översiktsplan 2023 pekades Kvarteret Societeten ut (i text BK508, på karta BK509) som ett möjligt område att bebygga och då främst för trygghetsbostäder. Efter inkomna synpunkter från privatpersoner och intresseorganisationer samt kompletterande underlag har kommunen valt att inte peka ut området i översiktsplanen. Det finns en osäkerhet kring beskaffenhet och lämplighet för utveckling av bebyggelse kopplat till översvämningsrisk och geotekniska förutsättningar, och därför lämnas området utan områdesbeskrivning i granskningsförslaget.*

Privatperson 36. Jag fick information i UNT om att det i kommunens översiktsplan 2023 finns planer på att dela på samt göra ingrepp i Societetsparken vid Källör. Med anledning av detta skrev jag ihop bifogade dokument som innehåller en del historia om Societetsparken samt egna åsikter om den information som finns i översiktsplanen.

Privatperson 37. Jag stödjer Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör yttrande till översiktsplanen 2023 gällande parken och ängen vid Källör.

Privatperson 38. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2. Parken och ängen bör komma alla till del och inte ett fåtal, de som bor i bostäderna. Bygdegårdsföreningen kan inte driva sin verksamhet med bostäder så nära. Det är som bäddat för konflikter. Låt Bygdegårdsföreningen få använda barackerna till vandrarhemsverksamhet som drivs ihop med Källör och festligheter där. Folk som hyr kan låta gäster sova över.

Privatperson 39. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 40. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 41. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 42. Bevara grönytorna runt Källör! Hus för de med stora plånböcker kan byggas någon annan stans.

Privatperson 43. Jag önskar att Östhammars kommun ej exploaterar Källörsparken och Källörsängen, med några nya hus. Låt Källörsparken bli upprustad/återställd till sin forna glans, och bli en attraktionspunkt för de besökande turister och fastbunden såklart. Låt även

Källörsängen få bli en rekreationsplats med ängsblomster och höra ihop med Källörsparken. Detta kommer gynna kommunen och stadsborna på sikt.

Privatperson 44. Snälla skydda parken och ängen från exploatering på Källör.

Privatperson 45. Stödjer föreningen Societetshuset Källör i dess yttranden angående Källörsparken. ”Föreningen anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 del av 1:2 och BK 508 regleras att innehålla tomt 7:65”.

Privatperson 46. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 47. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.

Privatperson 48. Angående översiktsplan angående Källör instämmer jag i Bygdegårdsföreningens yttrande: ” Föreningen anser att området kring Societetshuset skall reserveras för rekreationsutveckling av den historiska parken (Källörsparken) och det intilliggande grönområdet (Källörsängen) till nytta och nöje för allmänhet, kommunens invånare eller besökande. Föreningen motsätter sig därför med bestämdhet att området kan komma att upplåtas för bebyggelse och då till förmån för ett begränsat fåtal, enligt förslaget i ÖP 2023. Föreningen anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och att BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.” Fortsätt inte att ge bort vitala delar av stadens centrum för kortsiktiga intressen ang bostäder mm. Skulle det till slut bli så att Östhammar åter kan expandera kan det gå mycket raskt och flera av de centrala områdena kommer att behövas för bevarande av stadens utveckling och allmänhetens intressen. Sjötorgsområdet kommer ej att vara tillräckligt som centralt bevarad plats för en växande allmänhet och kulturliv.

Privatperson 49. Då Källör har en ytterst hög kulturhistoriskt, estetiskt och stadsidentitetiskt värde för både nya och gamla invånare i Östhammars kommun, då det är en stor förmån att få känna historiens vingslag i lugn och rop, och då en öppen park vid vattnet ger känslan av tillgänglighet för alla och envar anser jag å det bestämdaste att societetshuset och dess tillhörande park ska lämnas utanför exploateringsplanerna för Östhammar.

Privatperson 50. Låt hela parken vid Källör vara kvar!

Privatperson 51. Jag tycker att Källörsängen och Källörsparken inte ska bebyggas. Låt Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör förfoga över parken och ängen istället. På så vis kommer området alla till gagn, inte bara ett välbärgat fåtal. Trygghetsboende i all ära men inte på bekostnad av allmänhetens tillgång till rekreationsområden. Bygg det på Ica platsen istället!

Privatperson 52. Parken vid Källör är en av de vackraste och med en mångfald av träd som inte finns på så många platser i Östhammar, inte på detta sätt. Ängen är perfekt att ha som äng då bin och andra insekter behöver ängsmarker.

Privatperson 53. Låt Källör och dess omgivning få vara den rekreationsplats som det var förr. Med tillhörande äng. De som jobbar/jobbat med att restaurera Källör har gjort ett fantastiskt jobb och har säkert planer för en fortsatt utveckling av området. Att bevara Källör är en viktig fråga för vår kommun.

Privatperson 54. Varför ta bort det fina i Östhammar? Det finns andra ställen att bygga på.

Privatperson 55. Anser att det ej skall byggas bostäder vid Källörsparken. Låt detta istället vara ett rekreationsområde för alla invånare och turister. Vi har inte så mycket kvar i Östhammar att vara stolta över som tillhör vår stads historia. Välj istället att bygga boenden mer central och i närhet till matvarubutiker, apotek m.m., och det tycks som det snart är ut mot Börstil.

Privatperson 56. Låt oss få bevara parken vid Källör, en av de få parker vi har här i staden. Det är ett gammalt område från 1900-talet början med Societetshus, där kallbadhus, paviljong, fontän och brunn fanns. Till och med kung Oscar II var på besök vid Societetshuset. Så i mitt tycke borde området K-märkas från all form av bebyggelse! Det är om något en historia som vi bär förvalta väl.

Privatperson 57. Mina synpunkter gäller Källörsparken och Källörsängen. Jag anser att de områdena ska skyddas och avsättas för rekreation och friluftsliv till glädje för alla kommuninvånare, sommarboende och besökare. Tillgängliga parkområden i Östhammar blir allt mindre samtidigt som behovet av grönområden nära tätorternas centrum blir allt mindre. Att bebygga dessa områden till förmån för ett fåtal personer är olämpligt då så många kommuninvånare är i behov av rekreationsytor. Planen bör därför modifieras genom att R506 regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och delar av 1:2. Mark för att bygga trygghetsboenden finns på lämpligare platser t.ex. i området i anslutning till Östhammars vårdcentrum och Edsvägen 16.

Privatperson 58. Jag delar helt alla synpunkter som framförs av Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källörs yttrande. Jag vill särskilt framhålla följande:
I planen bör R506 regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 dela v 1:2 och BK508 regleras. Området BK508 är olämpligt för byggnation med anledning av dåliga och vattensjuka markförhållanden som kan befaras ytterligare försämras i samband med att klimatförändringar orsakar förhöjt vattenstånd i Östhammarsfjärden. Det är ett starkt allmänintresse att det kulturhistoriskt viktiga området bevaras till nytta och nöje för kommuninnevånare, sommargäster och andra besökare. Beträffande byggnation av trygghetsboende så föreligger det ett behov av sådana i kommunen. Det finns emellertid markområden i närheten av Östhammars vårdcentrum och Edsvägen 16 som är bättre belägna för det ändamålet.

Privatperson 59. Tycker att Källörs vackra hus och parken runtomkring ska få vara som det är, och inte bygga något nytt där parken är. Det är många som promenerar där och området förstörs när nytt kommer så nära inpå det vackra societetshuset.

Privatperson 60. Önskar att societetsparken återställs till hur det var under badhusets glansdagar. Tycker det skulle vara tråkigt om det blev bostäder. Trevligare om det kunde användas till de boende i Östhammar som en park eller gemensamma ytor.

Privatperson 61. I ÖP 2023 föreslås ett område (BK508) för byggnation av bostäder förslagsvis trygghetsboende. Området är en del av ett riksintresse och är i övrigt olämpligt för byggnation. Ett bostadsområde kräver en infrastruktur för VA, avfallshantering, till- och från farter, parkeringar m.m. och kommer att leda till kraftigt ökad trafik i en känslig del av staden som redan nu är besvärad av trafik. Som boende på Kvarngatan motsätter jag mig förslaget och anser att området skall planeras till ett grönområde som ingår i en sammanhållen sjöfront för rekreation åt Östhammarsbor och tillresta besökare.

Privatperson 62. R506 ska regleras att innehålla tomterna, 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 63. Bevara Källörsparken som den är – förstör inte med massa hus.

Privatperson 64. Vi som bor här vill ha lite fina öppna områden nere vid vattnet så vi kan gå promenader och inte se stora byggnader överallt som skymmer sikten och gör området mindre attraktivt och mindre avkopplande. Då är det bättre att ni bygger på den så kallade parkeringen som knappt används. Eller bygger fler höghus eller villor. Det ska vara till för alla i närheten av vatten att koppla av och bara vara. Gör något åt krutudden med så det går att sola och bada där och även en bassäng och vattenrutschkana med mera som i Hallstavik, kanske i anslutning till Frösön och gympasal eller på krutudden. Vi vill ha renare vatten. Gör Östhammar mer attraktivt för oss som bor här och inte bara fler pensionärslägenheter. Då får nya byggen ske på icke så attraktiva platser som nere vid vattnet.

Privatperson 65. R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14, del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.

Privatperson 66. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 67. Jag tror att Östhammar som stad och samhälle vinner på att prioritera att det ska vara ett fantastiskt ställe att leva på även innan pensionsåldern och uppåt. Därför stödjer jag Bygdegårdsföreningen Källörs förslag: ”R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.” Förslaget gör att begränsade värdefulla resurser, som tillgång till park, vatten och lugn, blir tillgängliga för alla, i alla åldrar, inte framförallt de äldsta.

Privatperson 68. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 69. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 70. Jag instämmer helt med Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källörs yttrande.

Privatperson 71. Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källörs yttrande, och med bilagda skrivelser, skall fullt ut beaktas i arbetet med den föreslagna Översiktsplanen! Därmed skall R506 regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65. Allt för att skydda det gamla anrika området kring Källör och tillhörande park! Parken utgör dessutom ett viktigt grönområde för hela Östhammars stad! Att inte beakta det ovan skrivna skulle bli en historisk utarmning för så väl besöksnäringen som för Östhammars kommuninvånare!

Privatperson 72. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 73. Instämmer i bygdegårdsförening Källör yttrande.

Privatperson 74. Min önskan är att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 75. Källörsområdet är av stort kulturhistoriskt värde och ett viktigt rekreationsområde för boende och turister i Östhammar. Att bebygga området runt Källörsskolan kommer att minska rekreationsvärdet av området betydligt. Så därför önskar jag, i likhet med Källörsföreningen att: R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.

Privatperson 76. Jag anser att kommunen bör bevara parken och är starkt emot exploateringen av densamma.

Privatperson 77. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 78. Jag tycker att parken vid Källör ska behållas som en grön lunga i sjöfronten och som en kompletterande kulturhistorisk omramning till det återskapade societetshuset. Det vore olyckligt om parken beskärs för enskilda intressen så som det har skissats i förslaget till översiktsplan.

Privatperson 79. Jag stödjer det yttrande som föreningen Societetshuset Källör lämnat: R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2. Självklart bör området kring det vackra Societetshuset användas för att återskapa den historiska parken och det intilliggande grönområdet också den bli till nytta och nöje för kommunens invånare och allmänhet.

Privatperson 80. Parken vid Källörsskolan bör definitivt inte bebyggas, grönområden i tätorter kommer alltmer att efterfrågas! Eventuell bebyggelse på ängen bortom skolan bör begränsas till låga hus och ges ett markerat avstånd till den allmänna parkmiljön.

Privatperson 81. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 82. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 83. Tycker att det är viktigt att bevara parken och ängen som ett fantastiskt område för alla att nyttja, istället för endast ett fåtal. Vi måste se till att bevara parker och grönområden för allas trevnad även i framtiden. Dessutom är marken ej lämplig för bebyggelse.

Privatperson 84. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2. Badhusparken som tillhör Societetshuset Källör är en park som är användbar för gemene man och en fin plats för diverse aktiviteter. Ifall ett trygghetsboende byggs vid platsen är det bara ett fåtal som kommer ha tillgång till parken. Även Källör som är en förening som är beroende av uthyrning och inkomster kommer antagligen också förlora spekulanter och anordnare. Platsen där boendet eventuellt kommer byggas är inte heller kompatibel då SMHI, Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen påvisar sankområde på den eventuella byggplatsen.

Privatperson 85. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 ska regleras att innehålla tomt 7:65.

Privatperson 86. Jag anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2. Ett trygghetsboende gynnar ett fåtal och det kommer med största sannolikhet klagas mycket över att Societetshuset Källör väsnas för mycket. Vilket kommer leda till att vi alla i denna kommun inte kommer ha ett fungerande Societetshus, med tanke på att utebliven uthyrning inte ger inkomster till föreningen att driva det vidare. Grönområdet behövs i en stad och framförallt för att staden ska bli attraktiv för inflyttning. Med tanke på vår angränsande tomt kommer vi att störas mycket av en byggnation och vårt hur kommer sjunka mycket i värde. Vi hoppas ni tar en ordentlig funderare innan beslut ska fattas.

Privatperson 87. Förstör inte Källörsparken och intilliggande ängen med bostadsbyggande. Parken bör få fortsätta att vara en del av Societetshuset Källör och hela det området bör få

fortsätta vara tillgängligt för Östhammars medborgare- Hus kan byggas på annat håll. Bygdegårdsföreningen har bra tankar om områdets framtid och jag stödjer fullt ut det svar som föreningen lämnat.

Privatperson 88. Jag hörde att ni hade planer på att bygga i Källörsparken. Jag vill inte att ni bygger där. Det skulle förstöra området. Det vore bättre om ni flyttade elljusspåret och byggde trygghetsboenden där istället, eller varför inte ta över ICAs lokal efter att de flyttat ut och bygga om den.

Privatperson 89. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 90. R506 ska regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 91. Jag tycker att det är ett högst olämpligt förslag att bebygga Källörsparken och Källörsängen med trygghetsbostäder. Detta gynnar endast ett fåtal individer och förintar allmänhetens rätt till ett vackert och fridfullt grönområde intill vattnet. Det finns många alternativa platser att bygga denna typ en av boende på, varför göra det på en yta som så många anser vara vacker, fridfull och viktig för staden? Tänk längre än näsan räcker och fatta beslut som gynnar Östhammar som stad och inte endast ett fåtal individer.

Privatperson 92. Vi noterar att ett område i anslutning till Societetshuset benämnt R506 avsätts för parkområde, som gränsar till ett område benämnt BK508 föreslås att upplåtas för bebyggelse. Kartbilderna i samrådhandlingen ger otydliga gränsdragningar. Vi antar att R506 omfattar fastigheten 52:6 och gränsar till fastigheten 7:14. Vi anser att områdesangivelserna i översiktsplanen skall följa fastighetsgränserna. Som boende på Kvarngatan motsätter vi oss med bestämdhet att den föreslagna översiktsplanen 2023 öppnar för bebyggelse enligt BK508. Det angivna området ingår i en mycket känslig del av Östhammar och som dessutom omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Området är således olämpligt för ytterligare byggnation. Ny bebyggelse kommer med nödvändighet att kräva väsentligt ökad trafik till och från området. Trafikbelastningen på Källörgatan, Högbergsgatan och Kvarngatan är redan idag mycket hög. Ytterligare trafik i denna känsliga del av Östhammar kan inte accepteras. Vi anser att området betecknat R508 i översiktsplanen 2023 bör omregleras till att utgöra ett grönområde för rekreation till nytta för en allmänhet och inte upplåtas för bostäder till ett fåtal.

Privatperson 93. Bevara Källörshuset och dess omgivande park. Fantastiska frivilliga krafter har rustat huset, nu behövs en upprustning av parken. Östhammar får en egen karaktär och det blir till glädje för alla i kommunen.

Privatperson 94. Källörsparken bör förbli obebyggd. Det bästa vore om det gick att återställa så som det var under badortsepoken för att återskapa kulturvärden. Allt arbete som lagts på Källör och nyttjandet av det som festlokal och park skulle bli ogjort och helt i onödan om marken bebyggs av bostad eller servicebostad.

Privatperson 95. Jag stödjer Bygdegårdsföreningen Källörs yttrande angående ÖP 2023 enligt nedanstående: R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 96. Underskriven av 44 fastighetsägare i Östhammar. Kommunen vill utnyttja delar av Källörsparken och Källörsängen för att bygga ett antal trygghetsbostäder. Vi anser att området har ett stort allmänintresse för rekreation så att de planerade trygghetsbostäder, som är till förmån för ett begränsat antal personer, bör placeras på annan plats i kommunen. Det kulturhistoriska värdet som Societetshuset, parken och ängen bör förvaltas och bevaras

för framtiden till nytta och nöje för allmänheten, kommunens invånare och besökande. Vi anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomat7:65.

Privatperson 97. Parken är en del av Östhammar. Valborg firas i Källörsparken, en plats där väldigt många människor samlas för att fira tillsammans. En av de få gånger det är en folksamling i Östhammar.

Privatperson 98. Jag vill att R506 ska regleras så att tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 ingår i R506. Även att BK508 regleras att innehålla tomt 7:65.

Privatperson 99. Låt oss ha Källörsparken kvar. Bygga nytt så nära vattnet är fel.

Privatperson 100. Jag tycker INTE att det ska byggas några hus i parkerna runt Källör!

Privatperson 101. Jag vill lämna mitt stöd till bygdegårdsföreningen Källörs yttrande på ÖP 2023 i sin helhet.

Privatperson 102. Jag är boende i området och jag är starkt emot byggnationen i Källörsparken! Det är först och främst direkt olämpliga markförhållanden för ett sådant bygge där men det är också så otroligt opassande för själva stadsbilden från både vatten och på land. Tänk om! Bygg det någon annanstans!

Privatperson 103. Jag vill ha en öppen och fri promenadväg runt vattnet, med de gamla träden kvar runt Källörsparken. Så man kan leka i trädgården och titta på vattnet. Bygg inte, förstör inte, Östhammars rekreationsområde vi är så många som njuter i fulla drag runt Källör. Vi anordnar mycket för allmänheten för att visa upp vår fina stad. R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2.

Privatperson 104. Är ofta på besök i Östhammar och har hört att det ev. ska byggas hus nere vid vattnet. Detta låter katastrofalt illa!

Privatperson 105. Vi stödjer Källörs synpunkter, inga bostäder i Källörsparken.

Privatperson 106. Vi stödjer Källörs synpunkter. Inga bostäder i Källörsparken.

Privatperson 107. Vi stödjer Källörs synpunkter, inga bostäder i Källörsparken!

Privatperson 108. Jag noterar att i förslaget till översiktsplan anges ett område, BK 508, som möjligt att upplåtas för bostadsbebyggelse. Detta skulle innebära väsentligt ökat trafiktryck i en del av Östhammars stad som är mycket känslig och där trafiken redan nu är omfattande. Jag motsätter mig därför förslaget och önskar att mina synpunkter beaktas i den fortsatta processen.

Privatperson 109. Jag anser att Källörsparken och Källörsängen bör skyddas från exploatering.

Privatperson 110. Jag stödjer Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källörs uppfattning om översiktsplanens förslag om Källörsparken och närliggande grönområde, och att R506 skall regleras att innehålla tomerna 52:6, 7:14 och del av 1:2. Vidare är min uppfattning att Källörsparken med intilliggande grönområde bör bevaras som en sammanbindande grönytelänk till de andra befintliga grönyteområdena. Dessa bör utvecklas för till attraktiva områden för biologisk mångfald för människor och samhället.

Privatperson 111. R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2. Föreslår även att lämpligt trygghetsboende är där Östhammars Hem planerat Sjöblick med tanke på alla äldre pensionärer nu boende i Credentiahusen och övriga får nära till sitt nya boende centralt. Det ideella arbete som utförs av olika grupper på Källör kan inte nog uppskattas av politiken och tjänstemän, säg mig var vi hittar ett hus som Societetshuset Källör med dess lägga och med alla möjligheter för samvaro, möten, fetser och hälsa! Östhammar och Källör behöver självklart parken och slåtterängen som oaser för vidare utveckling. Parken visar minst en 120-årig historia och bör nu varsamt återfå sin forna glans, precis som huset får. Till sist lyssna till kreativa och engagerade medborgare, ni finns till för oss!

Privatperson 112. I samrådshandlingen nämns planer på nya bostäder ”främst seniorboende” i det område söder om Källör där det idag är ängsmark med blommor. Det vore att förstöra en uppskattad, sjö nära grönyta att privatisera detta område med bostäder. Utveckla hellre grönytan med mer ängsblommor, gärna kompletterat med ytterligare planteringar och bänkar, varför inte också offentlig konst som Östhammar idag inte satsar alltför mycket på, som skapar parkkänsla och gemytlighet. Det skulle vara allmänheten i Östhammar till gagn och rimma bättre med kommunens planer i ÖP 2023 på att skapa ett attraktivt gångstråk från centrum till Näsudden.

Privatperson 113. Som fastighetsägare närliggande det område som ni planerar för trygghetsboende så tycker vi att det måste finnas många bättre alternativ att bygga på. T.ex. bredvid Edsvägen, sjukhuset, allt samlat. Denna plats borde vara tillåten för alla och inte ett visst antal. Dessutom är marken vattensjuk, och om ca 80 år översvämmad. Det kan man lätt googla sig till på SMHI, Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Att eran medarbetare erkände på samrådet att inga efterforskningar gjorts på marken så är det skrämmande att höra. Man tänker alltså kasta pengarna rakt i sjön. Det behövs grönområden i centrala Östhammar det gör Östhammar mer attraktivt.

Skrämmande som fastighetsägare att se att närliggande område ska förstöras för byggnationer som inte alls passar in i detta område. Och både utsikt och värde kommer att förstöras. Tänk om och fatta rätt beslut och behåll det grönområde som finns. Vi anser att R506 skall regleras att innehålla tomterna 52:6, 7:14 och del av 1:2 och BK508 regleras att innehålla tomt 7:65. Och förbli Källörsparken och Källörsängen.

IK300 Färjeläget Öregrund & IK301 Trafikstråk färjeläget

Samtliga yttranden mellan Privatperson 114-145 har inkommit på det alternativa Färjeläget (IK300) i Öregrund och/eller Trafikstråk färjeläget (IK301) i Öregrund och berör enbart dessa frågor. Många yttranden är underskrivna av fler än en person.

Kommunens kommentar: *Den alternativa placeringen av färjeläget kommer att finnas kvar i förslaget till översiktsplan. Kommunen säkerställer att där i Öregrund finns ett utpekat område för ett alternativt färjeläge för framtiden och tar höjd för framtida utveckling. Idag finns det inga planer eller ekonomiska incitament för att flytta färjeläget, men trots detta säkras en plats då förutsättningarna kan förändras. Det är viktig att ha i åtanke att översiktsplanen har ett sikte på 2040.*
IK301 - Trafikstråk färjeläget har delvis ändrats efter synpunkter och yttranden. Den nya

dragningen innebär en minskad påverkan på rekreationsområdet och biotopskyddet. Den justerade sträckningen kan däremot få större påverkan på befintliga bostäder. Det finns idag inga planer på att genomföra dragningen av IK301 - Trafikstråk färjeläget*. Men kommunen vill säkra mark i översiktsplanen för en eventuell framtida utveckling för behov av en ny sträckning till det alternativa färjeläget. Däremot är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för ett eventuellt framtida projekt där fler alternativ för att leda trafiken till färjeläget kan bli aktuella, såsom befintlig väg via Håkanssons gata respektive Fyrskeppsvägen som anges som alternativ i tidigare utförd Åtgärdsvalsstudie för färjeläge Öregrund.*

Privatperson 114. Angående översiktsplanen för Öregrund. Jag tycker det är en dålig idé att flytta färjeläget och jag tycker att den nya vägsträckningen ”infrastrukturkorridoren” till den är en jätte dålig idé! Att flytta färjefästet tror jag kommer vara droppen som får bägaren att rimma över för en förhållandevis levande stadskärna och att centrum kommer att bli tråkigt och dött. Att dra en ny jättelång och krokig väg genom naturområden där många promenerar och plockar svamp är dessutom helt onödigt och dyrt. Om färjeläget prompt ska flyttas (dit det dessutom redan finns vägar) vore det helt galet att exploatera välbesökta naturområden för en lång och krokig omväg! Jag vill ta bort både IK 300 och IK 301 ur översiktsplanen. Dessa kan möjligtvis läggas in en framtida ÖP då eventuella utredningar påvisar en nytta för Öregrund!

Privatperson 115. Jag skulle vilja lämna följande synpunkter på översiktsplan 2023 – Öregrund.
Jag anser att förslaget om infrastrukturkorridor IK300 och IK301 är olämplig och jag vill tydligt motsätta mig mot förslaget. Angående IK300 (Alternativt färjeläge) så kommer en sådan flytt att leda till en mindre levande stadskärna samtidigt som att trafiksituationen i Öregrund inte kommer att förbättras avsevärt. Detta då många som nu kommer över till Öregrund som gående istället kommer att ta bilen för att handla och besöka stadskärnan, vi en flytt av färjefästet kommer parkeringssituationen försämras ytterligare då många istället kommer att ta bilen. Dessutom är det så att många åker över från Gräsö till Öregrund för att handla (Apoteket, Systembolaget osv.) och kommer ändå ta bilen in till centrum och trafiksituationen kommer därmed ändå att vara kvar. Många som nu ska med färjan ”passar på” att utföra ärenden i stadskärnan och risken är att detta inte kommer att ske i samma utsträckning vid en flytt av färjefästet. Man kommer istället handla och sköta sina ärenden i t.ex. Uppsala på väg hem eller ut till stugan istället för att handla i Öregund. Jag förstår att det förekommit synpunkter angående trafiksäkerhet och att det föranlett förslaget att flytta färjefästet, men jag tror att en sådan ”förbättring/utveckling” kommer att kasta ut barnet med barnvattnet. Redan tidigare ”säkerhetsförbättringar” (slopat tillstånd för att bedriva verksamhet för bensinstation i centrum) har lett till ett minskat folkliv i centrum där inte längre båt gäster lägger till för att tanka i centrum och samtidigt genomföra sina ärenden i staden (folkliv!). kommunen övriga tätorter är kända för sina döda stadskärnor, vill kommunen se samma utveckling i Öregrund? PÅ sidan 71 i samrådshandlingen nämns ”bättra trafiklösningar kan stärka hamnområdets funktion som mötesplats”, kommunens förslag riskerar att döda hamnområdet funktion som mötesplats. Öregrund är en liten stad och kritisk massa krävs för att kunna upprätthålla den lille service och affärsverksamhet som finns i centrum, en flytt av färjefästet riskerar att bli dolkstöten för mycket av den verksamhet som skapar liv och rörelse i centrum. Att dessutom trafikverket (ansvarig myndighet och experter på området) förkastat förslaget och istället föreslår förbättringar utmed befintlig sträckning och placering gör mig

mer övertygad om att en flytt av färjefästet är en dålig idé. En flytt som leder till små säkerhetsförbättringar, obefintliga förbättringar i Öregrunds trafiksituation och en ”dödare” stadskärna är de huvudsakliga förändringarna jag ser utav ett flyttat färjfäste. En detaljkommentar är att jag tolkar kartan som att området har inkluderat privatägd tomtmark, avser kommunen att expropriera privat egendom?
IK301 (trafikstråk färjeläget) är en mycket olycklig sträckning. Att hugga upp naturstråk (bl.a. R303 men även ej utpekade rekreationsområden) med en väg försämrar närheten och den naturnära känslan i Öregrund. Vägen är dessutom dragen som en både lång och krokig omväg, och de flesta kommer därmed att ändå inte välja denna nya väg. Om ni nu prompt vill flytta färjefästet (vilket jag också motsätter mig), varför inte använda befintlig vägsträckning och inte förstöra naturstråk och närheten till naturen med tveksam nytta? Nu finns ett fantastiskt natur- och rekreationsområde på ”fursudden” som nyttjas av många Öregrundare, ingen vill gå i skogen och lyssna på en väg! I översiktsplanen s.24 nämn ”Viktiga boendekvaliteter i Östhammars kommun är närheten till kust och fina naturområden…” detta vägbygge strider mot denna skrivning.
En bisak i frågan; men jag finner det något provocerande att kommunen initialt motsatte sig ett föreningsinitiativ om ett ute gym inom R303 med hänvisning till ”naturvärden” för att ett halvår senare föreslå en vägsträckning genom samma område. En lång och krokig vägsträckning rakt igenom naturområden kan sannerligen inte betraktas som en utveckling av Öregrund.
Vägen kan i trafikplanering liknas vid en ringled. Ringleden har i försök och forskning visat sig vara en lösning som inte påverkar trafikflödet i sig, åtgärder som ökar kapacitet för biltrafik äts upp av ökat flöde. Trafik som led som utanför stadskärnan omtalas alltmer i samband med omdebatterade vägbyggnadsprojekt. Det bidrar enligt forskning och försök till städernas utglesning och ett ökat beroende av den privata bilen. Det vore intressant att ta del av beräkningar och underlag, förslaget känns dåligt underbyggt och bör därför tas bort.
I Översiktsplan 2023 Bilaga 1 presenterar ni ett intressant kapitel. ”5. Bedömning av planförslaget”. Här presenterar ni ett fåtal rader angående eventuella bulleråtgärder runt vägen som föreslås. All resterande bedömning av förslaget har fallit bort. Det är viktigt att ett förslag som det här är väl underbyggt. En korrekt miljökonsekvensbeskrivning samt en beskrivning av hur förslaget lever upp till kommunens övriga målbild bör genomföras.
Ni presenterar ”De nationella miljömål som bedöms relevanta för denna MKB är Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddade ozonskikt, Säker strålmiljö, Hav i balans och Levande kust och skärgård samt Myllrande våtmarker.” – Infrastrukturkorridoren som ni öppnar upp för i Öregrund är antingen direkt motsägelsefulla eller helt neutrala till ovan stående mål. Varför väljer ni att föreslår långsiktiga utvecklingsmål för Öregrund som går mot de nationella miljömålen?
Summering: Dessa två förslag ser jag inte som en positiv utveckling av Öregrund, och jag tycker inte att de går i hand med den specificerade visionen för Östhammars kommun. Hela Östhammar ska utvecklas med sin samtid och ett varsamt och respektfullt sätt. En stor ny vägsträckning genom naturområden ser jag inte som en varsam åtgärd. Östhammar 2035 är en kommun som målmedvetet arbetar med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. En vägsträckning genom natur och rekreationsområden ser jag inte som ekologisk eller social. En flytt av färjeläget ser jag som negativt ur både social och ekonomisk synvinkel då den riskerar att utarma den förhållandevis levande stadskärnan. Att inkludera dessa två förslag

utan att utredningar kunnat påvisa att de kommer ha positiv utveckling för Öregrund känns bakvänt, särskilt eftersom trafikverket förordar något helt annat. De bör inte inkluderas i översiktsplanen! Dessutom hyser jag en rädsla att förslagets eventuella genomförande kommer att ha en utträngningseffekt för andra investeringar i Öregrund, då kommunen i sådant fall kommer att spendera stora pengar på dessa två förändringar (med oklar fördel för Öregrund) och inte vilja genomföra andra investeringar till Öregrunds gagn. Jag kan utan att ens tänka efter särskild noga komma på flera förslag som går mer mot den huvudsakliga visionen för Östhammars kommun och Öregrund som tätort:
Kallbadhus i västerhamn
Återställa ”träsket” till den fiske- och badsjö den en gång var och då flytta återvinningscentralen till industriområdet kring Öregrunds infart. Det är denna typ av visioner jag skulle vilja se att kommunen har för Öregrunds framtid, inte en ny väg rakt igenom naturområden.

Privatperson 116. Självklart måste trafiken ledas om och färjeläget flyttas. Vet inte om förslaget som ligger är det bästa alternativet ty jag har inte satt mig in i ärendet så långt, men trafiken genom centrum är långt ifrån optimal som det är idag. Jag har låg förståelse för de som anser att köerna hör Öregrund till och är en del av staden, en diskussion som just nu förs i Facebook gruppen ”Öregrund”.

Privatperson 117. Absolut inte flytta färjeläget, Öregrund är vad det är pga. av att färjan går mitt inne i staden. Satsa hellre på att få bort alla dessa svartbyggen som breder ut sig på trottoarerna. Få bort bussarna, de behöver inte åka ner till färjeläget. Bygg ut bryggan som ett gångstråk. Då kan uteserveringarna växa åt det hållet, ut mot vattnet.

Privatperson 118. Om färjeläget flyttas kommer följande att ske: butiker tappar kunder och Öregrunds attraktivitet minskar. Ska den flyttas så väganslutning går över nuvarande friluftsområde är mycket tråkigt. Trafiken kommer då också att gå i närheten av skolområdet. Detta kan inte föräldrar tycka är positivt. Använd kapitalet till ett riktigt reningsverk istället.

Privatperson 119. Jag har tittat igenom översiktsplanen. Mycket bra saker finns. Men en stor förändring som jag inte är så förtjust i är nya färjeläget nere vid varvet. Öregrund och Gräsö har idag en tät sammankoppling. Det är attraktivt för Öregrunds affärsliv att Gräsöresenärer passerar centrum och det är mycket attraktivt för Gräsöborna – framförallt för de bostäder/sommarhus närmast färjeläget på Gräsö – att ha så nära till Öregrunds centrum. Den långa flytten av färjeläget tror jag skulle innebära en splittring mellan Öregrund och Gräsö, och den fina naturvärdefulla kontakten och tillgängligheten som finns idag, skulle gå förlorad. Det skulle inte längre finnas samma incitament för gräsöborna närmst färjan att välja cykeln istället för bilen. Öregrundborna skulle också tappa närhetskänslan till Gräsö, då det kommer bli för avlägset att promenera ner till nya färjeläget för en tur till Gräsös fina frilufts- och promenadstråk exempelvis. Rent tursistmässigt för Öregrund skulle det också innebära att massor av människor går miste om den fina hamnen och staden Öregrund, när de i fortsättningen bara kommer hinna passera en mack och de mer moderna villaområdena. Färre människor kommer upptäcka Öregrund, och det kommer förstås innebära stor ekonomisk förlust för affärsverksamheterna i Öregrunds centrum. Och en förlust för människor som passerar detta vackra smultronställe helt ovetandes. De långa färjeköerna igenom staden, har dessutom minskat kraftigt, då insatser gjorts för att sätta in fler färjeturer – vilket är en mycket mer önskvärd insats än att flytta färjeläget.

Privatperson 120. Färjefästet kan flyttas ned till där parkeringen är bakom muren, rakt fram på Rådhusgatan. Fyll ut med massa och bygg en plan med minst kö i 4 i bredd. Så blir kön inte så lång. Utan passage till Gräsö genom centrum riskerar Öregrund bli utarmad på affärer. Fler kommer handla i Östhammar.

Privatperson 121. Tycker det blir dåligt att lägga om vägen och ta bort motionsspåret där de är många som tränar. Sen kommer butikerna behöva flytta efter till nya vägen för att kunna överleva! Så tror jag inte att de är en lösning.

Privatperson 122. Nej till att flytta färjeläget. Vill kunna komma till Öregrund från Gräsö till fots. Många ställer bilen på Gräsö-sidan, dessa kommer att ta bilen över om färjeläget flyttar. Då blir behovet av parkeringar i centrala Öregrund ännu större än nu, och fler bilar ska över (längre köer). Dessutom är köerna mycket kortare nu än tidigare eftersom färjorna går varje kvart under sommaren. Det gör att köbildningen minskar avsevärt jämfört med tidigare.

Privatperson 123. Jag stödjer inte en alternativ placering av färjeläget. Vi som bor på Gräsö gillar att gå/cykla till Öregrund (både klimatsmart och trafikvänligt). Genom att flytta färjeläget skulle sträckan att ta sig in till Öregrund centrum förlängas rejält. Detta medför mer bilar som ska parkeras i Öregrund samt ökad risk för försämrade möjligheter för handlar i Öregrund. Om inte centrum är nära och jag ändå måste ta bilen kan jag ju lika gärna åka till Coop och ÖoB i Östhammar där det är lättare att parkera. Det är inte ett stort problem med dagens placering. Färjerederiet kör med 15-minuters trafik på somrarna och det är bara kö några få dagar på hela året.

Privatperson 124. Till att börja med så är det vansinnigt att lägga denna väg i närheten av skolan/förskolan då det även är mycket barn som går till skolan som kommer att korsa vägen. Även att förstöra stora delar av elljusspåret oh naturen runt omkring är ju vansinnigt. Vore bättre att använda sig av Håkanssons gata om det nu är ett problem med trafik i staden, varför inte utnyttja infrastrukturen som redan finns. Upplever heller inte att det blir några längre köer sen färjan börjat köra dubbla turer. Även att det blir mycket längre för personer som kommer gående till och från Gräsö. Ska man t.ex. till vårdcentralen blir det ju en bra mycket längre gångtur, eller ska man börja köra busstrafik för gående under vintern till nya färjeläget.

Privatperson 125. Att trafiken till färjeläget måste ledas om, det verkar behövas under sommaren, det är tydligt. Men varför göra det så fruktansvärt svårt och dyrt för sig när det finns befintliga vägar att leda om trafiken på? Eller åtminstone utgå ifrån de vägar som finns, om nu färjeläget behövs flyttas. Att göra den nya väg, enligt karta, till nytt färjeläge är helt oacceptabelt! Förstöra både elljusspår, surberget och natur. Och dessutom lägga en tungt trafikerad väg så nära skola och vägar där skolbarn går. Nej tack!

Privatperson 126. Jag tycker förslaget över lag verkar bra, men motsätter mig nytt läge och vägsträckning för färjfästet. En flytt vore kanske bra för att slippa trängseln, men skulle troligtvis göra att fler boende/sommargäster skulle behöva ta bilen för att komma till Öregrunds centrum då färjan skulle hamna så långt från centrum. Var ska dessa parkeras? Det skulle innebära att gräsöborna ”skärmas av” från centrum. För mig boende i Kavaröbro skulle det också innebära ännu mer trafik på en redan ganska hårt trafikeras väg (Kavaröbrovägen) där hastigheterna redan nu ligger en bra bit över de skyltade 40 km/h som gäller. Det skulle också innebära att mina barn skulle behöva korsa vägen till färjan för att

komma till skolan vilket inte skulle kännas tryggt. Det är många (!) barn som har detta som skolväg!

Privatperson 127. I planen finns det mycket som är bra men även sådant som verkar helt vansinnigt. För Öregrund avsätts en ”infrastrukturkorridor” för en ny väg till en ev. framtida ny plats för färjeläget vid gamla slipen/varvet. En väg med denna sträckning skulle ta halva dagens elljusspår/motionsslinga i naturområdet R303. Om då idrottsklubben skulle få göra ett nytt spår som ersättning så finns det inte mycket natur kvar i R303, ett område som förutom att ha motionsslingan är flitigt använt av närliggande skola och dagis och ett välbesökt naturområde. Vägen skulle sen korsa Ararats väg och Sunnanövägen och äta sig genom skogen till Kärrdalsvägen, över till Fyrskäppsvägen och ner till ett nytt färjeläge norr om slipen. Den skulle bli som en ”strypsnara” och förstöra hela området ner mot Sunnanö och Katrinöarna där motionsspåren 5 och 7,5 km då kommer behöva korsa vägen flera gånger. I andra delar av översiktsplanen lyfter man fram berörda områdens naturvärden och friluftsvärden. Att få förstöra dessa områden med en väg verkar obegripligt. Även ekonomiskt verkar det oförsvarbart då befintliga vägar (Håkanssons gata och Fyrskeppsvägen) troligen mer än väl skulle kunna användas.

Privatperson 128. Jag tycker inte att det är en bra idé att flytta färjefästet, då tänker jag på alla äldre som faktiskt går in för att komma till vårdcentralen. Samt att centrum tyvärr kommer att dö ut, kanske inte på sommaren. Men ni måste också tänka på alla som bär här året runt. Vilket ni inte verkar riktigt göra med detta förslag. Och det är riktigt tråkigt! Det är vi som bär här året runt som gör att alla butiker ens finns. Väldigt synd på vårt fina elljusspår också.

Privatperson 129. Vill ha kvar färjan och färjfästet där det är.

Privatperson 130. Att flytta färjeläget till annan plats är en mycket bra idé för att minska trängsel i staden. Men att göra denna nya väg och vad det kommer kosta pengar, är helt oacceptabelt när det redan finns bra vägar att leda om trafiken på t.ex. via Håkanssons gata.

Privatperson 131. Tycker det är en bra idé att flytta färjefästet men inte dra någon ny väg genom löparspåret. Det är att förstöra en del av Öregrund.

Privatperson 132. Varför välja att dra den ”nya” vägen över det bästa motionsspåret i denna kommun, förbi tomter som har valt att bygga sina hus just för att slippa trafiken, riva ”fornminnen” som t.ex. stenmurar. När man lika bra kan använda Håkanssons gata och gå via Fyrskeppsvägen där vägen redan är bred som det är. Ni förstör för barn som går på skolan som ska ha vägen precis bredvid mullekojan?! Gör om och gör rätt för helvetet!

Privatperson 133. Jag tycker det är en jätte bra idé att flytta färjefästet till den nya tänkta platsen, men jag tycker det blir mindre bra att förstöra sista fina skogsetappen som finns centralt i Öregrund. ÖIK har jobbat med hjälp av er mycket med motionsslingan och en är idag väldigt omtyckts och fin. På flera ställen längs den tänkta vägen finns bl.a. gamla fornlämningar som skulle vara väldigt tråkigt om de förstördes. Håkanssons gata är idag redan belastad ner till varven och den gör förbi bl.a. Coop. Satsa på den.

Privatperson 134. Jag anser inte att det är en bra idé att göra en ny väg genom bl.a. elljusspåret till det nya färjefästet. Öregrunds skidklubb har lagt ner mycket pengar och resurser på att få ett fint, mycket uppskattat och populärt motionsspår som används året runt av väldigt många personer.

Privatperson 135. Jag vill ha en levande stad med trafik i – trots att det är grymma köer ibland med det ju till Öregrund!

Privatperson 136. Funkar inte att dra om vägen på det sättet då förvinner ett fint skogsområde som barn och ungdomar nyttjar, helt vansinnigt! Måste finnas andra lösningar än att det ska behöva drabba Öregrunds barn och ungdomar.

Privatperson 137. Jätte dåligt förslag (angående infrastrukturkorridor och färjeläge) använd befintliga vägar. Så får vi friluftsmark kvar.

Privatperson 138. Angelägen om att ha färjeläget kvar på samma plats som nu. När man inte kan gå långa sträckor blir varje annan placering, långt från centrum.

Privatperson 139. Att anlägga en ny väg till det planerade nya färjeläget genom skog och mark där elljusspåret går låter som en vansinnig idé. Spåret används året om av barn, vuxna och gamla för lek, promenad, joggning, cykling och skidåkning. I skogen plockar även många bär och svamp. Skolan och förskolan har många aktiviteter för barnen i och omkring elljusspåret. Bevara befintlig skog och mark och utnyttja befintliga vägar för transport till det nya färjeläget. Det bli både billigare och bättre för alla som bor i Öregrund och även för miljön då den föreslagna vägen blir en omväg för bilisterna.

Privatperson 140. Den infrastrukturkorridor som finns avsatt i Öregrund för alternativt färjefäste känns väldigt fel ur flera aspekter. Färjeläget bör ligga kvar där det är idag. Trafiken till och från färjan är en del av stadens karaktär. Mig veterligen är inte vägsträckan mer olycksdrabbad än någon annan (om flytten av färjeläget ska ske av trafiksäkerhet). Infrastrukturkorridoren är förlagd genom nuvarande elljusspår med omkringliggande skog. Detta är ett viktigt rekreationsområde för allmänheten, inte minst barn och unga. Barnen nyttjar området i stor utsträckning under skoltid och i utbildningssyfte. Även övriga reserverade områden är viktiga rekreationsområden med stigar och småvägar som flitigt används av lokalbefolkningen. Infrastrukturkorridoren är förlagd genom bostadsområden (nuvarande och kommande). Om färjeläget ändå ska flyttas, vilket känns helt ologiskt, finns det väl dimensionerad infrastruktur i form av Håkanssonsgatan och Gamla Slipvägen. Många skulle ändå åka på befintlig infrastruktur (Håkanssonsgatan och Gamla Slipvägen om den föreslagna korridoren skulle tas i anspråk). Butikerna i Öregrund skulle ta skada om trafiken leds om.

Privatperson 141. Jag ville bara skriva ett litet inlägg angående den nya översiktsplanen. Det handlar om markeringen av en möjlig framtida väg till varvet, ifall färjeläget skulle flyttas dit. Jag tycker det skulle vara väldigt tråkigt eftersom jag tycker mycket om skogen och elljusspåret bakom skolan där vägen verkar vara tänkt att dras. Det verkar också lite onödigt då det redan finns vägar till varvet. Men det skulle vara intressant att få höra om eventuella fördelar med att lägga vägen just där, ifall sådana finns.

Privatperson 142. Den nya översiktsplanen för Öregrund innehåller många goda förslag, men förslaget till Trafikstråk färjeläget (IK 30 I) förefaller ogenomtänkt eftersom det på ett omfattande sätt skulle störa viktiga frilufts- och naturvärden i Öregrund. Följande skäl kopplat till friluftslivet talar starkt emot förslaget: Det föreslagna stråket går en lång sträcka igenom rekreationsutvecklingsområdet Öregrunds elljusspår (R 303) och skulle förstöra nuvarande bansträckning. Motionsspåret nyttjas mycket flitigt både vinter- och sommartid för skidåkning, löpning och promenader, både av Öregrunds IK, som även

står för spårskötsel, av dagis och skola och av privatpersoner. Området (R 303) har dessutom en orienteringskarta som upprätthålls av OK Rodhen och nyttjas i klubbverksamhet samt av skola, och även i den populära "Hitta ut"- orienteringen. Trafikstråket skulle även korsa de längre 5 och 7.5 km motionsspåren, och gå igenom ytterligare värdefulla partier av orienteringskartan. Det här skogsområdet är mycket viktigt för Öregrunds övriga friluftsliv genom att det utgör det största sammanhängande och tillgängliga grönområdet i anslutning till tätorten: Området nyttjas i hög omfattning för utflykter, hundpromenader och bär- och svampplockning. Ett trafikstråk genom området skulle motverka rekreationsområdets syfte och bland annat innebära att elljusspåret skulle behöva dras om, och att området som lämpar sig för orientering kraftigt minskar. Samtidigt skulle områdets kvaliteter för övrig rekreation minskas drastiskt genom att naturområdet blir mindre och genom den stora störning ett trafikstråk innebär. En starkt trafikerad väg i anslutning till grönområdet skulle även minska områdets attraktivitet för dagis och skola.
Det föreslagna trafikstråket är samtidigt olämpligt av naturvårdsskäl: Skogspartiet R 303 är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen, på grund av bland annat "stora värden, rikligt med grova träd, kalkrik jordart, och ett stort inslag av senvuxna träd". Detta omnämns inte i översiktsplanen och tas inte hänsyn till i förslaget till trafikstråk. Trafikstråket föreslås dessutom delvis genomkorsa ytterligare två nyckelbiotopsområden. Dels S 303, som enligt planen inte ska tas i anspråk för exploatering, och dels ett öster om reningsverket, som inte heller finns upptaget i översiktsplanen. Att kommunen föreslår ett trafikstråk som kraftigt minskar rekreationsmöjligheterna i skogsmiljö i Öregrund och dessutom skulle förstöra viktiga naturvärden i två nyckelbiotoper känns ogenomtänkt och behöver ändras. Många som valt att bosätta sig permanent eller sommartid i Öregrund har gjort det för att de uppskattar natur och friluftsliv. Flera grönområden i Öregrund har naggats i kanterna de senaste åren och det är extra viktigt att kommunen slår vakt om kvarvarande rekreationsområden. Om färjeläget mot förmodan skulle flyttas till Gamla Slipvägen i framtiden skulle en betydligt naturligare vägdragning vara befintliga Håkanssons gata och Fyrskeppsvägen.

Privatperson 143. Synpunkter på att ev. flytta Öregrunds hamn samt dra ny väg. Visst blir det kö ibland men de få dagar detta kan upplevas som störande uppvägs mer än väl av hur nuvarande hamnläge/väg bidrar till ett levande samhälle. Handeln inne i Öregrund kommer med all säkerhet påverkas på ett negativt sätt. En stor del av Öregrund med närområde är stadsplanerat. Men vad jag ser ej skogsområdet där den nya vägen är tänkt att ligga. Att dra en väg just där (speciellt då det redan finns en väl fungerande) och förstöra naturområde framstår obetänkt. Jag vet ej vilka kostnader förslaget innebär men det torde vara dyrt. Skattepengar som kan användas till betydligt viktigare projekt som bidrar till det framtida Öregrund. Vattenrening, åtgärder som kommer krävas på grund av klimatet etc.

Privatperson 144. Jag har tagit del av planen för Öregrund, gällande bl. a. färjeläget. Som boende i Öregrund anser jag att en flytt av färjeläget skulle vara mycket angeläget såväl ur miljö- som trafiksäkerhet. Som nuvarande situation ser ut med trafik genom staden till färjeläget, under storhelger samt sommarperioden, är det rena katastrofen. Jag stödjer därför ert förslag.

Privatperson 145. Vad jag kan se har man helt förbisett nödvändigheten av det rekreationsområde som ligger på det område där infrastrukturkorridoren är planlagd. Vad händer med klubbstugor, belysta spår. Var ska idrottsföreningarna bedriva sin verksamhet, framför att ÖIK´s skidsektion. Har man för avsikt att tilldela ett nytt område för rekreation och kommer ett färdigställande av ett sådant bekostas av kommunen?

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

Bilaga 1: Strategisk miljöbedömning (granskningshandling)

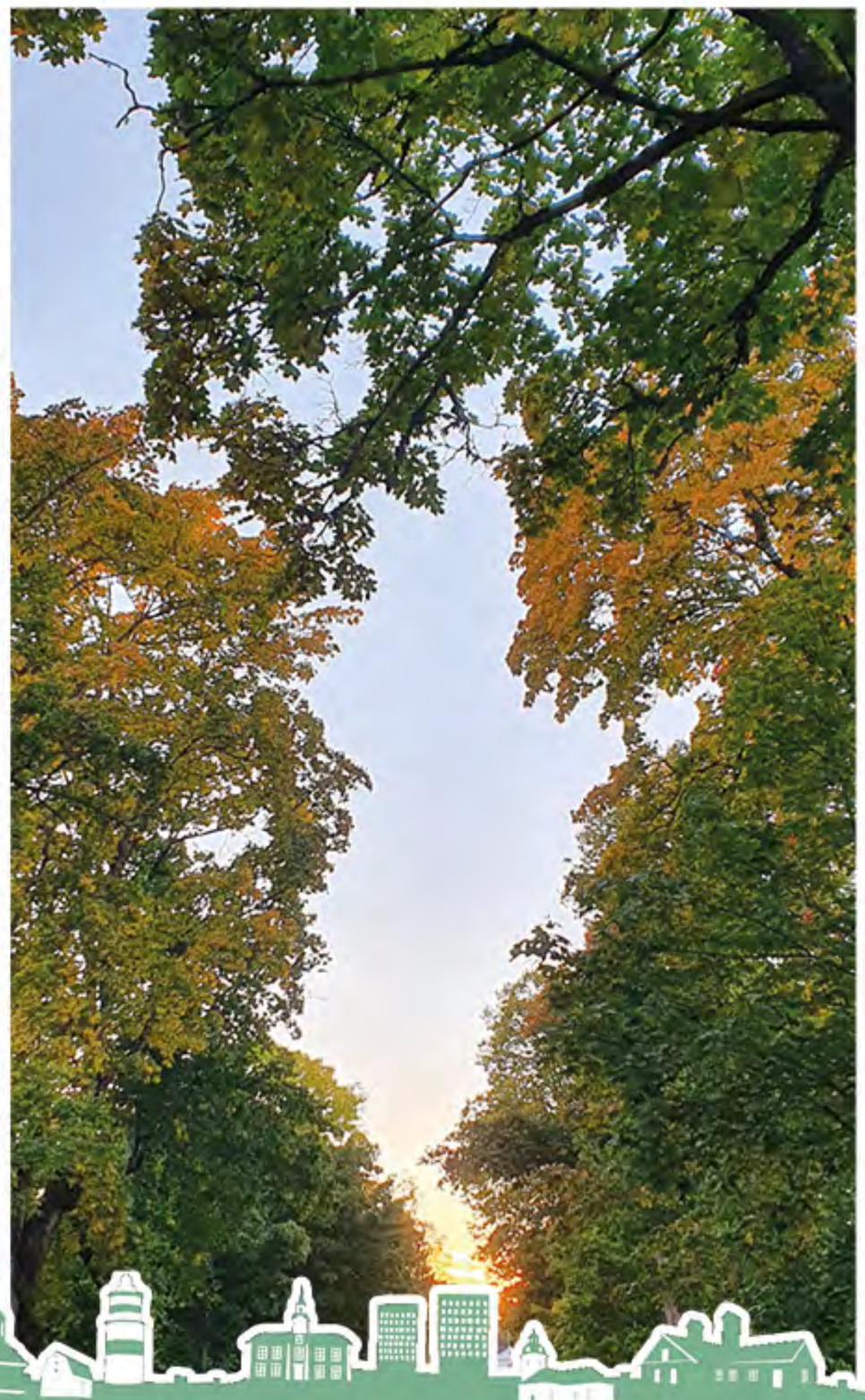

Sammanfattning

Bakgrund

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är cirka 4 000 km.

Kommunen har en flerkärnig ortsstruktur med fem så kallade. serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för invånarna. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Flera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och naturvärden.

Planförslaget

En ny kommuntäckande översiktsplan (ÖP) för Östhammars kommun antogs 2016. Där prioriterades bland annat en geografisk fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för de olika tätorterna samt kusten. En aktualitetsförklaring av ÖP 2016 gjordes sedan vår/sommar 2019. I denna konstaterades att det var flera delar som inte längre var aktuella i översiktsplanen och därför tas en reviderad och i flera avseenden mer detaljerad översiktsplan fram 2022. Den reviderade översiktsplanen tar ansats i samma framtidsbild som tidigare ÖP men följs upp med detaljerade fördjupningar av de fem (Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk, Östhammar) serviceorternas utveckling samt mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av översiktsplanen.

Översiktsplanen går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

Översiktsplanen slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling som utgår från samlingspunkter ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen, vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper. Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär exempelvis centrumområden som inte kräver bil, men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd som är glest befolkad, vilket ger ett litet

underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från serviceorterna. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Nytt område för industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp.

För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Miljökonsekvenser

Planförslagets redovisning av påverkan, effekter och konsekvenser för relevanta miljöaspekter redovisas nedan. Bedömningarna är övergripande och generella i och med att planförslagets omfattning och vad som mer exakt påverkas utreds i detaljplaneskedet. Behov av utredningar, kunskap samt åtgärdsförslag redovisas översiktligt i denna MKB. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

Befolkning och hälsa
Översiktsplanen ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier och trafikerade vägar.

Biologisk mångfald
Översiktsplanen innebär en risk för att enskilda naturvärdesobjekt, arter och gröna samband påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner. Om detaljplaneringen sker med höga ambitioner för att bevara biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser.

Klimat och energi
Översiktsplanen kan medföra negativa konsekvenser för klimat och energi då en strategi för förnyelsebar energi saknas. En ökad befolkningsmängd inom kommunen leder även till ökad energianvändning och biltrafik. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna. Konsekvenserna på klimat och energi av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativ.

Kulturmiljö, landskap och bebyggelse
Översiktsplanen utrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån undvikits vid planeringen av bebyggelseområden. I och med de ambitioner som utrycks i översiktsplanen bedöms konsekvensen som liten negativ för kulturmiljö och landskap.

Planförslaget innehåller strategier både för tätare samhällsstrukturer och för att utveckla landsbygden. Positiva konsekvenser för tätare strukturer är; en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter, samt god tillgång till grönområden. Negativa konsekvenser är höga bullernivåer av ökad biltrafik, luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på. Bebyggelse på landsbygden ger positiva konsekvenser genom det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa. Negativa konsekvenser är att biltrafiken ökar vilket hindrar en hållbar utveckling.

Mark, jord, vatten och luft
Översiktsplanen kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

Sammantagen bedömning

Översiktsplanen har generellt en restriktiv syn på bebyggelse i områden som omfattas av riksintressen vilket lägger grunden för en liten påverkan. Ingen utveckling som föreslås i översiktsplanen står i konflikt med riksintresset för kulturmiljövården.

Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormer (MKN), till exempel på grund av övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen.

För att uppnå miljökvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att får avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten.

MKN för luft kommer att påverkas negativt genom ökad biltrafik. Översiktsplanen anger att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad ökad befolkning. Vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande framhålls dock i planen. Skyddsåtgärder kan komma att vidtas i trafikintensiva trafikstråk och luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

Samtliga nationella miljömål utom Storslagen fjällmiljö bedöms vara relevanta för översiktsplanen. Översiktsplanen visar god överensstämmelse med de nationella miljömålen. Översiktsplanen bedöms bidra eller vara neutralt för samtliga miljömål.

I översiktsplanen har ingen bebyggelse föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Intentionen är att bevara naturvärden inom strandskyddat område och att vara restriktiv med dispenser för enstaka byggnader och bryggor. Inför exploateringar kommer naturvärdesinventeringar att utföras. Översiktsplanen beskriver också att vatten- och avlopps (VA)-lösningar ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas.

Innehåll

Sammanfattning 1
1 Inledning 1
1.1 Bakgrund och syfte 1
1.2 Kort beskrivning av kommunen 2
2 Avgränsningar 2
2.1 Miljöaspekter 2
2.2 Tidsmässig 3
2.3 Geografisk 3
3 Bedömningsgrunder 3
3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten 4
3.2 Miljökvalitetsnormer för luft 4
3.3 Riksintressen 4
3.4 Riktvärden för buller 4
3.6 Skyddade områden 5
3.7 Nationella miljömål 5
4 Planförslaget och alternativ 5
4.1 Planförslaget 5
4.2 Nollalternativet och dess konsekvenser 6
4.3 Förkastade alternativ och dess konsekvenser 9
5 Bedömning av planförslaget 10
5.1 Befolkning och hälsa 10
5.1.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget 13
5.1.2 Hänsyn och åtgärdsförslag 14
5.2 Biologisk mångfald 14
5.2.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget 16
5.2.2 Hänsyn och åtgärdsförslag 17
5.3 Klimat och energi 17
5.3.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget 20
5.3.2 Hänsyn och åtgärdsförslag 21
5.4 Kulturmiljö, landskap och bebyggelse 22
5.4.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget 24
5.4.2 Hänsyn och åtgärdsförslag 25
5.5 Mark, jord, vatten och luft 26

5.5.1 Konsekvensbedömning 27
5.5.2 Hänsyn och åtgärdsförslag 28
6 Samlad bedömning 28
6.1 Miljömässig hållbarhet 28
6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljökvalitetsnormer (MKN) 29
6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljökvalitetsmål 30
6.4 Regionalt arbete med miljökvalitetsmål – Färdplan för ett hållbart län, hållbarhetslöften och RUS 34
6.5 Lokalt miljömålsarbete – genom hållbarhetslöften 35
6.6 Kumulativa effekter 36
7 Uppföljning 37
8 Framtagande av MKB 38

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Enligt miljöbalken (MB), förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar och Plan- och bygglagen (PBL) ska en miljöbedömning alltid upprättas för en översiktsplan. Enligt 6 kap. 3§ miljöbalken antas alltid genomförandet av en översiktsplan medföra en betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning ska genomföras i enlighet med lagstiftningen i 6 kap. miljöbalken. Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna integreras i framtagandet av ett förslag till en ny översiktsplan. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Den sammanställda miljöbedömningen resulterar i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), som hanteras tillsammans med översiktsplanen i samråd och granskning och till vilken myndigheter och allmänheten har möjlighet att lämna synpunkter (6 kap. MB 9-10§§). En del av miljöbedömningen innebär att ta fram en MKB vilken ska ingå som beslutsunderlag till planförslagets samrådshandling. (6 kap. 1 § MB). MKB:n utformas i enlighet med 6 kap. miljöbalken 11-12§§, där förslaget (lokaliserings- och utformningsalternativ samt nollalternativ) och eventuella motiv till val av alternativ ska beskrivas samt den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra ska identifieras, beskrivas och bedömas.

Denna Miljökonsekvensbeskrivning har upprättats inför samråd av förslag till översiktsplan (ÖP 2022), den kommunomfattande översiktsplanen för Östhammars kommun.

Gällande kommuntäckande översiktsplan (ÖP) för Östhammars kommun antogs 2016. Där prioriterades bland annat en geografisk fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för de olika tätorterna samt kusten. En aktualitetsförklaring av ÖP 2016 gjordes vår/sommar 2019. I denna konstaterades att det var flera delar som inte längre var aktuella i översiktsplanen. Behovet att revidera beror till viss del på förändringar i omvärlden och i närmiljön, där farledsfördjupningen i Hargshamn, tillgången på vatten och avlopp och ombyggnaden av väg 288 kan nämnas som exempel. Dock är identifierade brister i själva översiktsplanen: otillräckliga avvägningar och resonemang kring platser utpekade för bebyggelseutveckling i tätorterna och en föreslagen framtida mark- och vattenanvändning som på vissa ställen riskerar att påverka miljön negativt ~~är~~ de två främsta anledningarna till att revidera översiktsplanen.

När kommunen upprättar en plan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen göra en miljöbedömning av planen, som i detta fall redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med miljöbedömningen är att få med miljöaspekter som kan komma att påverkas av planen för att främja en hållbar utveckling. Miljökonsekvensbeskrivningen ska även ange hur förslaget till en ny översiktsplan påverkar möjligheten att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen. MKB:n ska fokusera på de planeringsfrågor som är prioriterade och som kan antas ge betydande påverkan ur någon miljö- eller hälsoaspekt eller där miljöpåverkan är osäker. Likaså ska den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan leda till liksom förslag till åtgärder för att lindra dessa konsekvenser beskrivas.

I framtagandet av översiktsplan 2016 togs ett antal framtidsbilder fram där det slutgiltiga förslaget mynnade ut i en kombination av två framtidsbilder där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen. I den tidigare översiktsplanen nämns även att strategin för ny bebyggelse på landsbygden ska prioriteras i närheten av de starka kollektivtrafiksstråken i kommunen. Den nu upprättade översiktsplanen tar ansats utifrån samma framtidsbild men följs upp med detaljerade fördjupningar av de fem serviceorternas utveckling samt mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av översiktsplanen. Den översiktsplan som tas fram under 2022 benämns i denna MKB även som planförslaget.

1.2 Kort beskrivning av kommunen

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1 452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är cirka 4 000 km.

Kommunen har en uttalad flerkärnig ortsstruktur med fem så kallade serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för kommuninvånarna. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Mera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunikationerna i kommunen utgörs av centrala vägstråk i form av väg 288, 76, 290 och 292. Godstrafik sker idag på Harghamnsbanan i liten användning men kan komma att utökas om gruvverksamheten i Dannemora öppnar igen. Hargshamn har kommunens största och djupaste hamn som är en viktig införselport till regionen för biobränslen och andra typer av bränsle, men används även för utskeppning av malm.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och Naturvärden.

2 Avgränsningar

För att nå syftet med en miljöbedömning ska miljökonsekvensbeskrivningen behandla den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Inom ramen för en miljöbedömning skall därför innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas, dels geografiskt och sakligt men också tidsmässigt.

2.1 Miljöaspekter

Enligt miljöbalken ska MKB:n innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Avgränsningssamråd gällande relevanta miljöaspekter för MKB:n har utförts med länsstyrelsen. Följande miljöaspekter i enlighet med 6 kap. 2§ MB bedömdes vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet:
Befolkning och hälsa, biologisk mångfald, klimat och energi, kulturmiljö, landskap och bebyggelse, markjord, vatten och luft. Miljöaspekterna råvaror och material har avgränsats

bort till följd av att ingen gruvverksamhet vid Dannemora gruva pågår i dagsläget. Om det skulle bli aktuellt blir miljöaspekten aktuell att hantera i kommande skeden. Intentioner finns att öppna gruvan på nytt.

I resonemangen kring de ovan nämnda aspekterna har konsekvensbedömning utförts utifrån de effekter som förväntas uppstå vid genomförande av planförslaget. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

En MKB ska innehålla ett referensalternativ för att kunna jämföra och bedöma detaljplanens miljökonsekvenser med ett scenario med områdets sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs. Ett sådant scenario kallas för nollalternativ. Nollalternativet ska inte förväxlas med nuläget, även om nollalternativet och nuläget ofta har stora likheter. I det här fallet antas nollalternativet innebära att området kan utvecklas och planläggas utifrån gällande översiktsplan från 2016.

Då översiktsplanen är av övergripande och vägledande karaktär blir också beskrivningen av dess konsekvenser vid ett genomförande övergripande och endast de stora dragen behandlas. I vilken mån översiktsplanens intentioner kommer att genomföras och på vilket konkret sätt, prövas först i kommande detaljplaner. Frågan om betydande miljöpåverkan förutsätts därför bli föremål för ny bedömning, knutet till de separata detaljplanerna varvid eventuella miljökonsekvensbeskrivningar kan komma att upprättas. Trots att översiktsplanen är övergripande har det gjorts en ansats att enligt MKB-skalan bedöma storleken på konsekvenserna.

2.2 Tidsmässig

Översiktsplanen kommer att, när den blir antagen, gälla fram till det att den anses inaktuell och en ny översiktsplan antas. En planeringsstrategi ska antas senast 24 månader efter ett ordinarie val.

Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är fram till 2040 varför detta även utgör miljökonsekvensbeskrivningens tidsmässiga avgränsning. Vissa miljöaspekter bör dock hanteras i ett ännu mer långsiktigt perspektiv.

2.3 Geografisk

Geografiskt omfattar miljökonsekvensbeskrivningen primärt Östhammars kommun och konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter beskrivs på en kommunövergripande strategisk nivå. För en del aspekter, t.ex. klimat, är det geografiska perspektivet större än Östhammars kommun. För andra miljöaspekter är det mer relevant att beskriva konsekvenserna för särskilda geografiska delområden inom kommunen.

3 Bedömningsgrunder

Bedömningen av miljökonsekvenser till följd av förslaget till den nya översiktsplanens genomförande har utgått från det berörda områdets förutsättningar och värden samt bedömd omfattning av störningen eller ingreppet (effekten). Om en aspekt i ett område med stort värde avseende aktuell aspekt störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan en liten störning på ett område med litet värde innebär små negativa konsekvenser. Positiva konsekvenser kan uppstå om inverkan på ett område är positiv. Som utgångspunkt

för konsekvensbeskrivning finns ett antal bedömningsgrunder vars avsikt är att utgöra jämförelsematerial för miljöbedömning.

Tabell 1. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i miljökonsekvensbeskrivningen.

Intressets värde	Effekt (beroende av omfattning och varaktighet)			
	Mycket negativ effekt	Måttlig negativ effekt	Liten negativ effekt	Positiv effekt
Högt värde	Mycket stor – stor konsekvens	Måttlig – stor konsekvens	Måttlig konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Måttlig – stor konsekvens	Måttlig konsekvens	Liten – måttlig konsekvens	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig konsekvens	Liten – måttlig konsekvens	Liten konsekvens	Positiv konsekvens

3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycks i ekologisk status (god eller hög) eller, för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster, ekologisk potential (god eller maximal) och kemisk status (god). Enligt vattenmyndigheterna är det grundläggande målet för vattenförekomsterna att uppnå åtminstone god status. Samtidigt får inte någon faktor för statusen försämras i någon vattenförekomst.

3.2 Miljökvalitetsnormer för luft

Syftet med miljökvalitetsnormer för luft är att skydda människors hälsa och miljö. Normerna är av gränsvärdeskaraktär och innebär att gällande gränsvärden för t.ex. kväveföreningar och partiklar måste följas, annars måste åtgärdsprogram tas fram.

3.3 Riksintressen

Inom planområdet finns det flera områden som berörs av riksintresse. Inom miljöbedömningen berörs särskilt riksintresse för kulturmiljö (Miljöbalken 3:6), naturmiljövård (Miljöbalken 3:6) och högexploaterad kust (Miljöbalken 4:4). Riksintresset för kulturmiljövård berör geografiskt avgränsade kulturmiljöer vid t.ex. Österbybruk, Gimo, Harg och centrala delar av Öregrund och Östhammar. Riksintresset för naturmiljö berör stora delar av kommunens kust- och skärgård.

Riksintresse för högexploaterad kust skyddar det samlade värdet för en stor del av Svealandskusten.

3.4 Riktvärden för buller

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur (Infrastrukturinriktning för framtida transporter).

Riktvärdena vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är:
- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus.
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid.
- 60 dBA ekvivalentnivå utomhus större än 35 kvm (vid fasad)

- 65 dBA ekvivalentnivå utomhus upp till 35 kvm (vid fasad).
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.
- För utomhusnivån avses för flygbuller FBN 55 dBA.

3.6 Skyddade områden

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd enligt miljöbalken 7 kapitlet 13§. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen på land och i vatten vid normalt medelvattenstånd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen har utvidgat strandskyddet till 300 m för vissa partier.

Andra skyddade områden i kommunen är naturreservat samt områden som ingår i Natura 2000 liksom fågel- och sälskyddsområden. Biotopskyddet är en mer allmän skyddsform och avser särskilda miljöer i jordbruksmark och skogsmark eller bland bebyggelse.

3.7 Nationella miljömål

Sverige har antagit 16 nationella miljömål som visar vägen mot ett hållbart samhälle. Målen konkretiseras i 21 miljökvalitetsmål. För fysisk planering är framförallt miljömålet God bebyggd miljö vägledande. Hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt. Den kommunala översiktsplanen är ett avgörande verktyg för att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljökvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen.

De nationella miljömål som bedöms relevanta för denna MKB är Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddade ozonskikt, Säker strålmiljö, Hav i balans och levande kust och skärgård, samt Myllrande våtmarker.

4 Planförslaget och alternativ

4.1 Planförslaget

Förslaget behandlar både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

ÖP värnar om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling i noder ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper.

Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte riskerar att försämras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. De grönstråk och naturvärden som har varit underlag till bebyggelseutvecklingen redovisas i bilaga 3 i översiktsplanen. Det innebär centrumområden som uppmuntrar till rörelse och bättre hälsa, ökar möjligheterna till transport med gång och cykel samt ger en attraktiv livsmiljö.

ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd med låg densitet, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande. De stora vägstråken 288, 76 och 290 behöver förstärkas. Cykelstråken kan förstärkas längs bland annat väg 288 och väg 76. Som strategi för att stärka kollektivtrafiken föreslås utveckling av resenoder för kollektivtrafiken och resecentrum i alla serviceorter. Central placering av dessa resecentra bör eftersträvas.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från bebyggelseområdena. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Platser finns utpekade som möjliga för etablering av vindkraft, vilka ansluter till den tidigare antagna vindkraftsplanen i kommunen. Principer anges för hur vindkraft kan tillkomma. Nytt område för industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp. För kustområdet anges att åretruntbostäder bör samlokaliseras till befintlig bebyggelse för att värna kustlandskapets samlade värden samt under förutsättning att möjligheter till anslutning av vatten/avlopp, närhet till kommunal service, kommunikationer och hållbar energiförsörjning finns. För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Både för kust (öster om väg 76) och landsbygd pekas områden ut som är möjliga att komplettera. I de fall särskilt hänsyn bör tas, har de specificerats på markanvändningskartan.

4.2 Nollalternativet och dess konsekvenser

Ett nollalternativ utgör en tänkt situation om den aktuella planen inte antas. Vid ett nollalternativ blickar man på vilka förutsättningar som finns för kommunen att utvecklas utan en ny översiktsplan. Nollalternativet utgår från den antagna översiktsplanen från 2016. Nollalternativet är i det fundamentala mycket likt planförslaget, se beskrivning under rubriken 4.1.planförslaget. Bebyggelseutvecklingsområdena har samma utbredning och målen att utveckla både tätorter och landsbygd där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen.

Nollalternativet innehåller en del brister kring preciseringar kring olika strategier som tydliggör kommunens inriktning i vissa frågor, som utveckling, med risk för en avstannande befolknings- och bebyggelseutveckling. Strategier och underlag för till exempel tätortsutveckling och hantering av jordbruksmark i kommunen saknas för nollalternativet. Strategier och underlag för vatten och avlopp kommer också att saknas för utvecklingen av orterna vid ett nollalternativ. Även om planförslaget inte preciserar hur alla orter ska försörja behovet av vatten och avlopp för sin respektive utveckling, så lämnar nollalternativet större frågor kring hur detta ska lösas samt de aktuella förutsättningarna än om det nya planförslaget antas.

I planförslaget beskrivs mer i detalj de fem serviceorternas utveckling (Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk, Östhammar) men även mindre revideringar av fakta och strategier i andra delar av planförslaget har utförts. Planförslaget har även arbetat vidare med att mer detaljerat beskriva och utveckla följande fokusområden; tillväxtstrategi, tätortsfördjupningar med kartor och tillhörande beskrivningar, vatten och avlopp, jordbruksmark, social utveckling och klimatanpassning.

Nedan redovisas nollalternativets konsekvenser jämfört med nuläget för de aktuella miljöaspekterna. I nuläget är bebyggelseområdena inte utbyggda i befintlig utbredning som vid översiktsplanens upprättande.

Befolkning och hälsa

Nollalternativet skulle innebära att tillgängligheten inom kommunen ökar både genom kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. En strategisk planering för bostadsutvecklingen presenteras där hänsyn tas till såväl kulturmiljö som industrier.

Nollalternativet bedöms ge positiva effekter i jämförelse med nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier.

Biologisk mångfald

Nollalternativet har ambitionen att placera bebyggelse så att hänsyn tas till naturvärden och de gröna samband som grönstrukturen skapar. Nollalternativet beskriver behovet och vikten av att kunskap om naturvärden och gröna samband finns tidigt i planeringsskedet och att mer detaljerade utredningar görs för att öka kunskapen och på så sätt minska negativ påverkan. En exploatering innebär sannolikt att naturvärden och gröna samband kommer att påverkas negativt. Vilken storlek konsekvenserna får för den biologiska mångfalden om nollalternativet realiseras är beroende av hur höga naturvärden som påverkas och i hur stor omfattning det sker. I och med planförslagets ambitioner att ha kunskap om och att ta hänsyn till naturvärden och biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser. Exempelvis genom att områden för rekreation och friluftsliv skapas i bebyggelsens närområden som även gynnar den biologiska mångfalden.

Nollalternativet beskriver likt planförslaget vikten av att ta hänsyn till grönstruktur, gröna samband och naturvärden.

Klimat och energi

Nollalternativet främjar en ökad befolkningsmängd vilket leder till en högre energiförbrukning inom kommunen, som i sin tur ställer krav på förnybara energikällor. Strategi för hur energibehovet ska täckas upp med förnyelsebar energi saknas vilket kan ge måttlig till stor negativ konsekvens.

Nollalternativet innebär att skogsmark tas i anspråk till förmån för bebyggelse vilket också ger en negativ konsekvens på klimatet. Likaså ger en ökad befolkningsmängd negativa konsekvenser i och med ökade transporter. Nollalternativet syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång-och cykelvägarna för att främja de typerna av resande. Konsekvenserna bedöms som små till måttligt negativa.

Kulturmiljö, landskap och bebyggelse

Nollalternativet framhåller vikten att ta fram ett bra kunskapsunderlag och ta hänsyn till kulturmiljövärden och de landskapsvärden som är knutna till dem. Detta gäller både i tätorter, landsbygd och särskilt framhålls riksintressen även om det är viktigt i alla områden. Nollalternativet framhåller betydelsen att bibehålla landskapets karaktär och att landsbygden ska gynnas så att lantbruket kan fortsätta och därmed kan natur- och kulturvärden bestå. Nollalternativet beskriver exploatering som ett potentiellt hot för att bevara dessa värden. I nollalternativet ligger tyngdpunkten på bevarande av landskapsvärden främst i kustlandskapet.

För kulturmiljö- och landskapsvärden bedöms konsekvenserna vara liten negativ i och med att värden till viss del bedöms påverkas vid exploatering.

Nollalternativets bebyggelseplaner innehåller delvis en strategi som syftar till en tätare samhällsstruktur. Detta bedöms ge positiva konsekvenser som till exempel, en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter. Det ger även positiva konsekvenser att nollalternativet föreslår god tillgång till grönområden med avstånd och kvaliteter som uppfyller kraven för människors hälsa. Negativa aspekter med förtätning är att det kan medföra höga bullernivåer och försämrad luftkvalitet med ökad biltrafik, och att det blir färre ytor för att hantera dagvatten på.

Nollalternativet innehåller även en strategi som innebär bebyggelse på landsbygden. Detta ger positiva konsekvenser i och med att det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa genom att möjliggöra livsstilsboenden som till exempel djurhållning. För landsbygdens värden är det positivt att marken fortsätter att brukas. Nollalternativet framhåller vikten av att möjliggöra att lantbruksföretagen kan fortsätta att bedriva verksamhet. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden och i småorter kan dock bidra med negativa konsekvenser för en hållbar utveckling genom ökad biltrafik.

För miljöaspekten kulturmiljö, landskap och bebyggelse är konsekvenserna lika mellan nollalternativet och planförslaget. Strategierna och planerna för bebyggelseutvecklingen samt hänsynstagande är mycket lika varandra. I planförslaget har man dock arbetat vidare och fördjupat sig i hur områden ska utvecklas vilket ger bättre förutsättningar för att uppnå positiva konsekvenser och att negativa konsekvenser kan minskas.

Mark, jord, vatten och luft

Nollalternativet kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket ger positiva konsekvenser med effektivare rening. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt

kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

4.3 Förkastade alternativ och dess konsekvenser

Under planprocessens gång har flera områden i tätorterna pekats ut för att sedan tas bort efter att nya bedömningar eller ställningstaganden gjorts. I ett tidigt skede utfördes en workshop med kommunens politiker som mynnade i ett skissunderlag för var tätorterna skulle växa. Områden som visat sig vara stora sammanhängande jordbruksmarker, bostadsområden lokaliserade med stora barriärer i form av större vägar och utan koppling till andra bostadsområden togs bort. Områden med risk för översvämningar och skred tog också bort. Många av dessa områden sållades bort när markens förutsättningar studerats närmare.

Flera områden har senare också valts bort för att de inte ansetts vara förenliga med intentionen av att vara lokaliserade med goda förutsättningar för goda kommunikationer och kollektivtrafik.

Alternativa tankegångar har följt processen i tätortsutvecklingarna. Till exempel har det diskuterats att utveckla Öregrund i sydlig riktning mot den sydliga udden samt i sydvästlig riktning mot Kavaröbro. De alternativen har ansetts försvåra god tillgänglighet till kollektivtrafik och få negativa konsekvenser för den fortfarande relativt orörda miljön som södra Öregrund utgör med endast gles fritidsbebyggelse. Många mindre ytor i centrala Öregrund har även setts som möjliga att förtäta orten med, men bedömningen har sedan gjorts att många av dessa har varit värdefulla att behålla som grönytor för att ge andrum i den annars täta bebyggelsestrukturen.

I Alunda har tankar funnits att exploatera fler områden längs med väg 288 på större jordbruksarealer. I och med den vägledning som kommunen själva har utformat kring exploatering av jordbruksmark ansågs alternativet vara olämpligt och dessutom kunna skada den värdefulla landskapsbilden i Alunda med öppna jordbruksmarker. Det har även funnits diskussioner om att exploatera ett större område i nordvästra Alunda längs med Skyndelnvägen som innefattar stora riskområden för översvämning enligt Länsstyrelsens lågpunktskartering.

I Gimo har båda sidor om Gimodammen närmast tätorten diskuterats. Den östra sidan domineras dock av den viktiga kulturmiljön i bruksmiljön och utgörs inte av någon bostadsbebyggelse som naturligt kan förlängas. Riskerna har bedömts vara att den värdefulla bruksmiljön tillsammans med fornlämningar som finns registrerade på platsen kan skadas vid utbyggnad av bostadsbebyggelse. I Gimo har även bostadsområden söder om väg 292 diskuterats. Just den stora vägen som barriär mot resten av orten kan leda till sociala konsekvenser och riskerar att skapa sämre förutsättningar för tillgängligheten för gång och cykel inom tätorten. Effekterna kan ackumuleras till social segregation och sämre folkhälsa för grupper som inte har tillgång till bil och försämra vardagsrörelsen för människor som rör sig till och från det föreslagna utvecklingsområdet.

Ett alternativ till den nordöstliga utvecklingen i Österbybruk har varit att exploatera mer i västra delen av tätorten för att på så sätt växa ihop med Dannemora. En sådan utveckling skulle ha flera goda effekter, såsom att kunna utnyttja befintlig infrastruktur, knyta ihop befintlig bebyggelse och utveckla ett sammanhängande gång- och cykelnät mellan Dannemora och Österbybruk och minska andelen fossila transporter. Problematiken med att

utveckla i väst har dock varit markförutsättningar i form av sumpmark på flera ställen, riksintresset för landskapsbildsskydd som finns utpekat samt närheten till gruvområdet som kräver ett skyddsavstånd.

Östhammar är den ort som har ambition att växa i flest olika riktningar utifrån ortens nuvarande utformning. Alternativ har diskuterats, att större områden söder om de centrala delarna ska exploateras för större bebyggelseområden, där i princip hela Sandika-halvön har innefattats under processen med fokus på främst villabebyggelse. Efter överväganden kring den påverkan som blir av ökade transporter, ianspråktagande av jordbruksmarker och ökad spridning av bebyggelse så har detta resulterat i att all bebyggelse på Sandika-halvön tagits bort inför samrådsförslaget. Konsekvenser av bebyggelse så långt ifrån kollektivtrafikstråk och noder kan medföra ett ökat bilberoende vilket resulterar i större koldioxidutsläpp. En alternativ sträckning för en södra infart diskuterades under processen strax söder om den prioriterade sträckningen. En avvägning gjordes sedan att risk fanns att den alternativa sträckningen inte skulle anses som den effektivaste vägen att ta sig ut på huvudstråken väg 76 och 288 och därför inte få önskad effekt. Konsekvensen blir istället att andra mindre vägar används vilket bidrar till sämre miljöer i berörda bostadsområden.

5 Bedömning av planförslaget

5.1 Befolkning och hälsa

Hälsan är ojämlikt fördelad i befolkningen. Vissa grupper i befolkningen har av olika skäl sämre förutsättningar för god hälsa och är därför också känsligare för ytterligare påverkan. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att *”skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”*. I översiktsplanen har preciseringar gjorts hur bebyggelseutvecklingen ska ske i serviceorterna. Tydligheten ger ett bättre underlag för befolkningsutvecklingen vilket i sin tur underlättar lokalisering och utbyggnad av kommunal service. När tydligheten kring var kommunal service ska lokaliseras har förbättrats, kan även strategier för att möjliggöra kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar till och från dessa platser utvecklas. Strävan efter integration och ”blandstad”, som planen vill stärka, blir lättare att uppnå om bebyggelseutvecklingen styrs enligt förslaget med tydliga riktlinjer i form av områdesbeskrivningar. Målet ”tillväxt med välfärd för alla” är delvis beroende på att vissa tröskelvärden för investeringar som infrastruktur, skola, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar uppnås.

Planen har en medvetenhet om behovet av en förtätning med eftertanke av serviceorterna. På översiktlig nivå kan vikten av kultur, grönska, trygghet, god luft- och vattenkvalité samt tillgänglighet till rekreationsområden nämnas. I vilken nivå som god bebyggd miljö och grund för hälsa kan uppnås beror till stor del av hur miljöerna utvecklas i praktiken.

Planen medger möjligheter till viss utveckling på landsbygden. Att bo på landsbygden kan leda till omfattande biltransporter och det är därför av största vikt att ta ställning till huruvida tillkommande eller omvandlad bostadsbebyggelse ska förhålla sig till infrastruktur. Detta kommer, oavsett ställningstagande, att sätta prägel på kommunens samhällsutveckling både på kort och på lång sikt. Enligt översiktsplanen ska noder med tätare bebyggelse skapas längs de starka kollaktivtrafikstråken, genom komplettering av befintlig bebyggelse. Detta kan ge positiv effekt då det främjar resandet med kollektivtrafik som skapar en tillgänglig landsbygd.

Att precisera vilka bostadstyper som är bäst att producera för att uppnå en balanserad lägenhetssammansättning och därmed befolkningssammansättning kan vara en av nycklarna till attraktivitet, tillväxt och integration. Sådana ställningstaganden hör hemma i ett kommunalt bostadsförsörjningsprogram som med fördel kan diskuteras med kringliggande kommuner. Sammanhängande gång- och cykelvägsnät i tätorterna och mellan tätorterna och de närmaste mindre bebyggelsegrupperna är väsentligt för att påverka folkhälsan och flera andra miljöaspekter som i sin tur berör människornas hälsa. Genom framtagandet av ett bostadsförsörjningsprogram säkerställs att utvecklingen sker strukturerat vilket ger positiva effekter på miljöaspekten befolkning och hälsa inom kommunen i jämförelse med nuläget.

De olika orternas profil bör stärkas med invånarnas medvetenhet och medverkan för att verkligen ha effekt. Då bör kommunen, i samverkan med invånarna, tydligt formulera genomförbara planeringsmål för varje ort. Den antagna tillväxtstrategin tillsammans med ÖP har en viktig roll att stärka identiteten och framtidsmålen för kommunen och de olika orterna.

Om den satsning på cykelstråk som anges i planen vidtas finns goda förutsättningar för att stärka invånarnas hälsa genom ökad fysisk aktivitet. Med sammanhängande och trygga cykelvägar ökar motiven för att använda cykeln. En stor del av de korta resorna kan föras över till gång och cykel om förutsättningar skapas. Trafiksäkerheten kan förbättras genom anpassning av tätorter och kommunikationsstråk för cykeltrafik. En utbyggnad av cykeltrafiken i samband med ombyggnad av väg 288 skapar bättre förutsättningar även för längre cykelresor mellan tätorterna. För att skapa ett inkluderande samhälle som planen strävar efter är det viktigt att tillgängligheten är god. Om den planerade utbyggnaden av gång- och cykelnätet inte genomförs finns en risk att barriärer uppstår för flera samhällsgrupper som hindras att röra sig fritt och målet om ett inkluderande samhälle uppnås ej.

Påverkan på människors hälsa genom friluftsliv och rekreation berörs särskilt av hur kustområdet utvecklas, eftersom viktiga rekreativa värden finns i kustområdet. Ett generellt ianspråktagande av strandskyddade områden för bebyggelse kan ge negativa konsekvenser för en jämlik tillgång till attraktiva rekreationsområden. Områden som pekas ut för rekreation i planförslaget stärker strategierna för ett ökat friluftsliv. Att många attraktiva områden nära tätorterna bevaras för allmänhetens tillgång stärker rekreationsmöjligheterna som bidrar till återhämtning för människor. Flera grönområden pekas ut för utveckling av rekreation i eller runt om tätorterna och tillgången anses generellt som god i kommunen. Flera ytterligare mindre grönytor och skogsområden finns inom tätorterna men utan något ställningstagande i planförslaget. Viktigt är att dessa bevaras och inte tas i anspråk för andra ändamål utan ordentlig avvägning av tillgången till grönområden.

I Alunda så kan åtgärder för att utveckla område R100, se ÖP, till ett attraktivt rekreationsområde leda till mycket goda effekter på både kort och lång sikt där åtgärder för att ytterligare utveckla området som ett attraktivt rekreationsområde kan främja användandet av det, samtidigt som området på sikt skyddas från annan exploatering genom att avsikten med marken förtydligas. Området är en central punkt för hela tätorten och ger människor ett ”tyst” område för återhämtning och rörelse. I Foghammar i östra Alunda tas stora skogsmarker i anspråk för bebyggelse, framförallt för områdena BS102 och BS103. Delar av skogsområden sparas genom att pekas ut för rekreation. Stor vikt kommer dock att ligga på genomförandet av nya bostadsområden och hur tillräckligt med natur för parker sparas och hur kopplingar utvecklas mot rekreationsområden.

Att bygga ut stora områden i Foghammar i Alunda kommer bidra till stora ökningar i trafikflöden, vilket påverkar de som redan bor i Foghammar i form av mer buller, sämre luftkvalitet och större risk för olyckor. Detta bidrar till sämre livskvalitet, och kan ge följdsjukdomar på längre sikt. Stor vikt ligger på att skapa skyddsbarriärer mellan boendemiljöer och större trafikstråk.

Områdena BS200 och BS201 i Gimo är lokaliserade mellan järnvägsspåret i norr och väg 292 i söder. Utan väl avvägd detaljplanering och senare bullerbarriärer kan boende utsättas för ackumulerande källor av buller som i sin tur bidrar till försämrad hälsa på sikt.

Om den nya vägen IK301 byggs ut till det eventuella nya färjeläget, IK300, kommer vägen att skapa barriärer för omkringliggande potentiella bostadsområden och ställa stora krav på bulleranpassningar och säkra trafiksäkerhetslösningar.

En annan viktig aspekt på rekreation och välbefinnande i kommunen är de rika kulturmiljöerna som återfinns, främst i form av bruksmiljöerna i Gimo, Österbybruk och Forsmark men även andra väl bevarade kulturmiljöer längs med kusten samt flertalet fornlämningar. Riktlinjer för bevarandet av dessa miljöer pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* och översiktsplanen pekar på vikten av hänsyn till dessa riktlinjer vid exploatering. Ett gestaltningsprogram för respektive ort kan bidra med bättre underlag inför exploatering nära de känsliga kulturmiljöerna i tätorterna. Med ökad kunskap om kulturmiljön kan ÖP 2022 ge positiva effekter.

Olycksrisker förekommer som är förknippade med transporter av farligt gods på väg och järnväg. Översiktsplanen har övergripande hanterat risker med farligt gods genom hänvisade vägledningar. Planen ger till exempel vägledning angående nybebyggelse och avstånd till vägar för transporter av farligt gods. Däremot saknas det idag skyddsbarriärer mot järnväg med farligt gods och detaljerade strategier för att hantera detta finns inte i översiktsplanen. Detta kan få konsekvenser för människor som rör sig över tågspåret, framförallt i orterna Gimo och Österbybruk där många människor bor i närheten av tågspåret. Vid exempelvis Österbyskolan i Österbybruk ligger rekreationsområdet R400 som idag är en viktig skolskog och används av allmänheten i övrigt. Närmaste väg till rekreationsområdet från skolan är genom att passera vid osäkra passager, vilket utgör en risk för barnen. Olyckor med tåg som transporterar farligt gods kan leda till bestående men för enskilda människor både på kort sikt med fatala skador från tåget samt risk för brand, men även långsiktiga konsekvenser genom kontakt med farliga ämnen från ett urspårat tåg.

Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser. Bullret från en motorsportbana är beroende av vilken motorsport som avses. I Lundaområdet finns ett antal befintliga bostäder i nära anslutning till motorbanan, kan vara utsatta för bullerstörning och överskridande av gällande riktvärden vid bostäder från vissa typer av motorsport. Enligt Naturvårdsverkets råd (NFS 2004:16) bör maximal ljudnivå vid bostäder inte överstiga 65 dBA (vid fasad) måndag – lördag kl. 07 – 19 eller 55 dBA kvällar och söndagar. Bullerberäkningar och anpassningsåtgärder bör utföras utifrån omfattning och typ av motorsport.

För skjutbanor gäller Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:15) om buller från skjutbanor. Bullerutredning bör kunna klarlägga att lokaliseringen innebär att de angivna riktvärdena för impulsljudnivå inte överskrids. Skyddsåtgärder kan behöva vidtas vid risk för överskridande av riktvärden.

I Alunda riskerar det befintliga området samt den eventuella utbyggnaden av industriområdet, IV100 att utgöra hälsofara för boendeområden i närheten. De framtida områden som är mest utsatta är BS100 samt BK100. Industrier i närheten av bostäder kan orsaka kortsiktiga störningar för människors välbefinnande av lukt, luft och ljud. Dessa kan leda till långsiktiga negativa effekter genom försämrad sömn som i sin tur kan leda till ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar, följdsjukdomar på grund av dålig luftkvalitet m.m. Vilken typ av verksamhet som tillkommer i industriområden har betydelse för vilken typ av störningsgrad som verksamheten orsakar för omgivningen. Genom vägledningar kring vilken typ av verksamhet som får tillkomma i industriområdet kan förutsägbarheten öka och möjligheten att styra mindre störande verksamheter till området. Gällande detaljplan tillsammans med riktvärden för miljökvalitetsnormer avgör juridiskt för vilken typ av verksamhet som får tillåtas. Det är svårt att veta om de skyddsområden som pekas ut norr och söder om industriområdet är tillräckliga, och detta bör utredas i ett senare skede.

Österbybruks befintliga industriområde norr om centrum är lokaliserat med kort avstånd till bostadsområden i Österbybruks centrala delar där viss störande verksamhet pågår. Planförslaget pekar inte ut någon ytterligare utveckling av industriområdet, men att förslaget pekar på att nuvarande bestämmelser överensstämmer med kommunens intentioner för området talar för att störande verksamheter väntas fortsätta att finnas framöver och därmed fortsätta påverka boendemiljön negativt för människor runtomkring. Dock måste givetvis verksamheter följa de lagar och riktvärden för verksamheter som gäller för att säkerställa att människor inte skadas. I södra delarna av Österbybruk finns en nyare detaljplan antagen för industrier som fortfarande är under utbyggnad. Detta industriområde ligger i relativt nära anslutning till befintliga bostadsområden och delar är utpekat för kompletterande bostäder i förslaget till översiktsplan. Planförslaget ämnar möjliggöra för utveckling av ytterligare industrier när den antagna detaljplanen för industriområdet är utbyggd med området IV400, men då längre ifrån bostadsområden. Området kan förväntas påverka människors hälsa, med effekter som tidigare beskrivits gällande Alunda. Påverkan förväntas främst ske för människor som bor i närområdet.

Gimo industriområde ligger i relativ närhet till boendemiljöer inom Gimo tätort, men med väg 292 som barriär. Även här föreslås en utveckling av befintligt område efter att detaljplan är utbyggd, där området IV200 är utpekat för vidare utveckling. Lämpliga begränsningar i detaljplanen och skyddsåtgärder blir viktiga för att säkerställa en god boendemiljö inom Gimo tätort. Det som tidigare nämnts för andra tätorter gällande påverkan på människor är relevant även för Gimo i stor utsträckning.

5.1.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget

Konsekvenserna på befolkning och hälsa beror på hur mycket av översiktsplanen som genomförs. I översiktsplanen beskrivs hur tillgängligheten inom kommunen ska öka både genom kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. En strategisk planering för bostadsutvecklingen presenteras där hänsyn tas till såväl kulturmiljö som industrier.

Den samlade bedömningen för miljöaspekten befolkning och hälsa är att ÖP 2022 ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier.

5.1.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intention är en fördjupad vägledning och ökad medvetenhet för att åstadkomma blandning av funktioner och bostadstyper i den befintliga bebyggelsen och reglera vid kommande planering, för att uppnå sammansatta sociala miljöer som främjar kommunens utveckling. Vid utveckling av bostäder både i liten och större skala bör hänsyn tas till tillgången på kommunikationer och service för att på så sätt skapa inkluderande bostadsområden. Planförslagets intentioner om ett väl utbyggt och sammanhängande gång- och cykelnät ger goda förutsättningar för alla samhällsgrupper att röra sig till olika målpunkter inom orterna samt mellan orterna. Den pågående gång- och cykelplanen blir ett viktigt instrument i strategierna och utförandet av utbyggnaden av GC-nätet. Planförslaget trycker även på barnperspektivet i kommunal planering och ÖP:s intentioner är att detta ska genomsyra all kommunal verksamhet. Planen anger en tydlig intention om blandade bostadsformer i flera av de områdesbeskrivningar som finns för serviceorterna vilket är positivt för ett inkluderande samhälle. Detta skapar förutsättningar för samhällsgrupper med olika förutsättningar att bosätta sig i orterna och undvika segregerade områden. Effekterna är som tidigare nämnts beroende av hur områden byggs ut i praktiken och att stor hänsyn bör tas till en välavvägd balans mellan olika bostadsformer och bebyggelsestruktur. Ett bostadsförsörjningsprogram kan som ett nästa steg fördjupa och förtydliga ytterligare vilken typ av sammansättning av bostäder som behöver komma till stånd i tid och rum.

Att styra trafik till större stråk som leder trafiken bort från mindre kvartersgator blir en viktig aspekt i detaljplaneskedet för större bostadsområden, för att freda mindre kvartersgator från trafik i så stor utsträckning som möjligt. I senare detaljplanering bör utredning om behov av bullerdämpande åtgärder för bostadsbebyggelse utföras för att säkerställa en god boendemiljö för människor. De områdesbeskrivningar som tillhör respektive utpekat område blir ett viktigt stöd i vidare planering, tillsammans med gällande riktvärden för buller och luft.

Planförslaget uttalar en vilja att separera miljöstörande verksamhet från boendemiljöer. I flera av tätorterna finns befintliga industrier i närhet till bostäder och i vissa fall är utveckling av dessa områden utpekade i relativ närhet till boendemiljöer. Ett förtydligande vilka verksamheter och industrier som får förläggas inom utpekade verksamhetsområden kan bidra till att begränsa påverkan på människors hälsa. Ett annat alternativ är att omlokalisera all nuvarande industri till nya lämpligare platser. Detta är svårare att genomföra ekonomiskt och logistiskt, men kan ge bättre effekter för människors hälsa. Att vissa industrier och verksamheter finns i närhet till bostäder gör att arbetsplatser och bostäder ligger närmare varandra, och detta kan bidra till bättre hälsa genom arbetspendling via gång och cykel vilket i sin tur också bidrar till bättre luftkvalitet. Detta vägs mot den negativa påverkan på hälsa från det utsläpp från fordon som verksamheter använder och andra utsläpp från verksamheten. Bullermiljön kan förbättras i den redan bebyggda miljön, och förtätning kan ske efter det att man utrett och åtgärdat eventuell bullerproblematik. Motorsport och skjutbanor är verksamheter som också orsaker buller och planförslaget har en ambition om att dessa verksamheter ska samordnas på färre och mer lämpliga platser.

5.2 Biologisk mångfald

Nedan diskuteras planförslagets påverkan och möjligheter för biologisk mångfald. Markanvändningskartor som visar bebyggelseplaner och värden knutna till denna miljöaspekt

redovisas i bilaga 3 i planförslaget. Områden där särskilt hänsyn bör tas är angivna på markanvändningskartan. Planförslaget har ambitionen att bebyggelse planeras med hänsyn till landskapet och förekommande naturvärden.

Vid förtätning och expansion av befintliga orter finns risk att viktiga samband i grönstrukturen påverkas vilket kan påverka biologisk mångfald negativt. Att identifiera grönstruktur i ett tidigt skede är viktigt för att kunna placera tillkommande bebyggelse på ett sätt som inte stör viktiga gröna samband. En utförlig kartering av värdena inom tätorterna kommer att vara grunden för både hänsynstagande och bevarande.
Vid planeringen av hur bebyggelsen ska utvecklas har hänsyn tagits till Östhammars kommuns grönstrukturplan för att på bästa sätt bevara och utveckla natur-och kulturvärden. De grönstråk som kartlagts redovisas i ÖP som bilaga 3. Översiktsplanen gör en ansats att tydliggöra grönstrukturen utifrån dess ekologiska och sociala värden. Vid planeringen av bebyggelsen har riksintressen undvikits.

Det är positivt att översiktsplanen värnar grönstrukturen och dess betydelse för trivseln i den byggda miljön. Den inventering som gjordes i samband med grönstrukturplan för 2018 har använts som underlag för hänsynstagande till natur- och friluftsvärden. I samband med ÖP har en översiktlig kartläggning av gröna stråk utförts och använts i planeringen av bebyggelseutvecklingen. Dock saknas en detaljerad kartering och strategier för att säkerställa nätverk av grön infrastruktur. Tillgången till grönstruktur både i stort och inom tätbebyggda områden behöver karteras och preciseras för att inte riskeras i samband med komplettering av befintlig bebyggelse genom förtätning eller i utbyggnad av helt nya områden. Finns inga strategier för hur grön infrastruktur ska bevaras kan bestående effekter uppstå i ett landskap där viktiga samband för djur- och växtarter fragmenteras. Kumulativa effekter kan uppstå om funktionella gröna samband och nätverk av naturvärden går förlorade vilket i sin tur påverkar att den biologiska mångfalden negativt. Om gröna samband störs försvåras arbetet med att uppnå nationella och lokala miljömål.

Områden längs stränder är oftast artrika miljöer där strandskyddet är viktigt att värna. Kommunens stränder är generellt strandskyddade till 100 m, och utvidgat till 300 m i vissa områden. Strandskyddet har två grundläggande syften, dels bevarande av naturmiljöer och dels tillgänglighet till stränder för människor. Under rubriken *Strandskydd* i översiktsplanen förtydligas kommunens intentioner avseende strandnära områden. Det gäller placering av enstaka byggnader i förhållande till strandlinje, trädfällning och placering av bryggor. Länsstyrelsen bevakar strandskyddsintressena och kan överklaga kommunens beslut om dispensgivning. Översiktsplanen är dock tydlig i sin viljeinriktning om restriktiv dispensgivning, vilket ger förutsättningar för bevarande av naturmiljöer.

Ingen bebyggelse har föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas. Möjlighet till viss bebyggelse har dock föreslagits runt dammarna i Gimo och Österbybruk inom 300 meter där utvidgat strandskydd gäller idag. Intentionen med dessa områden är att det generella strandskyddet om 100 meter bibehålls för att bevara strandskyddets syften. Planförslaget trycker samtidigt på vikten att naturvärdesinventeringar görs i samband med detaljplanering och att bebyggelse anpassas efter dessa naturvärden, vilket gäller både strandskyddade områden och övriga naturområden. Kan höga naturvärden behållas vid exploatering kan strandskyddets syften upprätthållas.

Att rekreationsområden pekas ut runt dammar samt runt kustområden vid tätorterna är positivt från synpunkten att allmänhetens tillgång till stränderna stärks. Att grillplatser, vindskydd och annat anläggs samtidigt som många människor använder dessa områden riskerar dock att tränga undan växt- och djurliv. Samtidigt kan dessa rekreationsområden bidra till en ökad kunskap och förståelse hos människor om växter, djur och natur. Hänsyn och anpassning till växt- och djurliv är därför viktigt även vid rekreationsutveckling.

Styrning till befintliga bebyggelsegrupper är positiv och även att översiktsplanen eftersträvar gemensamhetsbryggor framför enskilda bryggor. Större gemensamhetsanläggningar för småbåtar som även kombinerar servicefunktioner för båtlivet är ytterligare steg för ett miljöanpassat båtliv och minskad belastning på strandskyddsområden och dess biologiska mångfald. En tydlig lokalisering av kommande större anläggningar för fritidsbåtar skulle förstärka förslagets intentioner.

I de flesta områden, även i tätorterna, finns delområden med nyckelbiotoper. Byggnadernas placering är av betydelse för eventuell påverkan på naturmiljöer. Vissa preciseringar kräver planeringsarbete på en mer detaljerad nivå. I tätortsnära lägen har översiktsplanen pekat ut nyckelbiotoper som skyddsvärda områden vilket är positivt då tydligheten kring avsikten för området och dess värde stärks.

Planförslaget har i precisering av utvecklingen i de fem stora tätorterna pekat ut stora skogsmarker och i mindre fall även jordbruksmarker. För flera skogsområden riskerar höga naturvärden att försvinna i och med exploatering för bebyggelse, och därmed även viktiga ekosystemtjänster som skogen bidrar med. Exempel på sådana ekosystemtjänster är potentiella rekreationsvärden, värmereglerande effekt, bättre lokalklimat, bioenergi m.m. Områdesbeskrivningarna ger vägledning när detta kan befaras och kan bidra till att större hänsyn tas till dessa värden vid detaljplanering.

Planförslaget innebär att jordbruksmark tas i anspråk och flera ekosystemtjänster i landskapet påverkas negativt. Viktiga ekosystemtjänster som jordbruksmarken bidrar med är bland annat indirekta tjänster såsom goda livsmiljöer för särskilda djur och växtarter och fördröjning av ytavrinning för vatten, men även direkta tjänster såsom livsmedelsproduktion. I jordbruksmarken finns ofta höga naturvärden knutna till både öppna och trädbärande marker, främst ängs- och hagmarker. Andra värdefulla mindre biotoper i jordbrukslandskapet är åkerholmar. odlingsrösen och småvatten. Mindre och värdefulla biotoper som dessa kan utredas och skyddas i detaljplaneringsskedet.

5.2.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget

Vilken storlek konsekvenserna får för den biologiska mångfalden genom planförslaget är beroende av hur höga naturvärden som påverkas och i hur stor omfattning det sker. En översiktsplan är ett tidigt skede vilket gör det svårt att precisera konsekvenserna. Exploateringen innebär dock en risk för att enskilda naturvärdesobjekt och arter påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner jämfört med nuläget. Det kan även finnas viktiga gröna samband mellan biotoper/livsmiljöer som gör att biologisk mångfald kan påverkas i större utsträckning om fel områden försvinner eller störs.

I översiktsplanen beskrivs ansatsen att kartlägga och att ta hänsyn till naturvärden samt gröna samband vid bebyggelseutvecklingen. Om detaljplaneringen sker med höga ambitioner för att

bevara biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten till måttlig negativ konsekvens jämfört mot nuläget.

Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser jämfört mot nuläget. Det finns goda möjligheter att i samband med att trevliga områden för rekreation och friluftsliv skapas i bebyggelsens närområden även gynna den biologiska mångfalden. Ett naturområde som man trivs att stanna till i eller vandra igenom har ofta hög biologisk mångfald. Även mitt inne i bebyggelseområde kan man lätt skapa områden som bidrar till biologisk mångfald genom att planera in träd, buskar och blommande växter till exempel.

5.2.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och en inventering av natur- och friluftsvärden finns kartlagd vilket också använts som vägledningar i utvecklingsområdena. Hur den gröna infrastrukturen kopplar ihop i ett större nätverk kan dock med fördel utredas i en fördjupad analys i framtiden. Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och en inventering av natur- och friluftsvärden finns kartlagd vilket också använts vägledningar i utvecklingsområden. Hur den gröna infrastrukturen kopplar ihop i ett större nätverk kan dock med fördel utredas i en fördjupad analys i framtiden. Strandnära bebyggelse styrs av strandskyddslagstiftningen men fördjupande riktlinjer kan behöva tas fram för hur och framför allt var bebyggelse kan tillkomma i strandnära lägen, såsom LIS-områden för att inte riskera ett allmänt ianspråktagande av kommunens stränder. Planen anger att man inte heller önskar en sådan utveckling utan vill skydda stränder. Rekreationsutveckling inom strandskydd som pekas ut kan ha både positiv och negativ påverkan. Planen framhåller vikten av hänsyn och anpassning vid utveckling av allmänna platser, såsom friluftsliv, båtliv etc. och påpekar även på att inventering kan behövas för att utreda de naturvärden som strandskyddet syftar till att behålla. Identifiering av sammanhängande stråk och förfining av grönstrukturplanering i tätorterna, där behovet är som störst, kommer antagligen att ske framöver. Ett grönstrukturprogram nämns som framtida planeringsåtgärd och kommer troligen hantera aspekter som exempelvis skogsvård och friluftsliv. Grunden till en bra grönstrukturplanering och för att kunna bevara naturvärden är att naturvärdesinventeringar utförs. I vissa områden kommer säkerligen även fördjupade artinventeringar att krävas för att göra rätt skyddsåtgärder och för att utveckla områdena på bästa sätt.

5.3 Klimat och energi

Transporter bidrar med en stor del av översiktsplanens klimatpåverkan och utsläpp av luftföroreningar. Övergripande mål finns om övergång till hållbara transportlösningar för minskad miljöpåverkan. För att minska klimatpåverkan från transportsektorn finns flera faktorer som faller på regional och kommunal nivå. Ofta krävs effektivare transportlösningar och väsentligt fler resor med kollektivtrafik, vid sidan om övergång till fordon som drivs med förnyelsebara bränslen.

En förbättrad och utbyggd kollektivtrafik är ofta nödvändig för hållbarhet och än mer i flerkärniga strukturer. För översiktsplanen är det av stor betydelse att planering sker på ett sådant sätt att tillkommande bebyggelse sker i noder längs stråk där särskilda förutsättningar finns för att utveckla hållbara transporter. Tätorterna bedöms ha förutsättningar för att kunna utvecklas väl för en effektiv kollektivtrafik. Planens ambition om att varje tätort har ett resecentrum bedöms ge goda förutsättningar för att kollektivtrafik kan vinna andelar. Planen syftar också till att skapa pendlarparkeringar på strategiskt utvalda platser för att främja resor

med kollektivtrafiken samt samåkning. För områden utanför tätorter kommer, åtminstone initialt, huvuddelen av persontransporter främst att ske med bil, vilket med dagens fordon ger stor klimatpåverkan.

Järnvägslinjen Hargshamnsbanan används endast för godstrafik och är inte elektrifierad. En modern och hållbar långsiktig trafiklösning skulle uppnås med en järnväg ända fram till de större befolkningskoncentrationerna inom kommunen. När det gäller järnvägstrafik är det i första hand angeläget att nuvarande järnväg utnyttjas för godstransporter och att ny bebyggelse inte placeras för nära järnvägen med tanke på transporter av farligt gods och buller. Vidare är en elektrifiering önskvärd. På längre sikt borde även möjligheterna till persontransporter beaktas. Detta skulle vara i linje med det nationella miljökvalitetsmål som säger att det skall finnas miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet. Resecentrum bör placeras strategiskt centralt i orterna så som planen uttrycker, eftersom resan dörr till dörr ska vara rationell, och vara väl avvägd i förhållande till både buss och eventuell framtida persontågtrafik. Österbybruk och Gimo är naturligt de tätorterna (med större befolkningsunderlag) som effektivt skulle kunna anslutas med persontåg och utgör naturliga tågstopp utmed Hargshamnsbanan. En effektiv och välutvecklad kollektivtrafik ger positiva konsekvenser för klimat och energi då det kan minska resandet med privatbilar.

Av intresse för hur hållbara transporter kan åstadkommas är hur prioriteringarna på gång- och cykeltrafiken ser ut, d.v.s. i vilken takt som utbyggnad kan ske. Preciseringar för vad byggande av cykelvägar bör bidra med kan vara:

- Att resan från dörr till dörr underlättas. Cykling skall ses som en integrerad del i en persons resa från start till mål. Kopplingen till kollektivtrafikens hållplatser och stationer är därför särskilt viktig.
- Att möjliggöra för skolbarn att kunna cykla säkert till skolan på egen hand.
- Att underlätta för arbets- och studiependling med cykel.

Översiktsplanen uttrycker ett strategiskt val om att utveckla de stora vägstråken 288, 76 och 290 för arbetspendling med bil och buss. Effektivisering av vägstråk medför ökad vägtrafik med ökade koldioxidutsläpp som följd. I den mån som hastighet för bil ökar, men inte för buss bedöms förutsättningarna för kollektiva transportmedel bli sämre. Vägsatsningar bör därför ske parallellt med en ökning/omläggning av kollektiva transportmedel. Effektiv kollektiv- och cykeltrafik kan motverka ökningen av koldioxidutsläpp vilket medför positiva konsekvenser. Hur prioriteringarna ser ut har stor betydelse för hur miljöpåverkan kommer att se ut i praktiken och möjligheten för att nå målet om hållbara kommunikationer.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det eventuellt innebär att familjer endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandlingen kan dock komma att ställa krav på skolskjuts, omsorg för äldre, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning för att platsen ska klara belastning av permanentboende och
arbetspendling.

I och med att stor mängd ny bebyggelse föreslås kommer energiförbrukningen från transporter öka samt stor mängd material att förbrukas inom byggtiden. I översiktsplanen saknas strategier gällande användning av hållbara material. Planförslaget pekar på vikten att använda förnybara energikällor för att skapa ett hållbart energisystem med begränsad klimatpåverkan, och planen tar upp vissa strategier som redan är i bruk. Vindbruksstrategin nämns som ett underlag för möjligheten att etablera vindbruk i kommunen.

Vindbruksstrategin är dock inaktuell och i dagsläget saknas en samlad strategi för hur man ska hantera andra förnybara energikällor. Detta innebär en risk för att icke förnybara källor fortsätter att användas vilket bidrar till ett ökat koldioxidutsläpp som ger negativ effekt på klimatet. Några områden finns särskilt utpekade för vindkraftsproduktion och sammanfaller med kommunens vindkraftstrategi. Områden som har definierats av vindkraftstrategin har bedömts utifrån ett antal parametrar såsom naturområden, friluftslivsområden, kulturmiljöer, landskapsvärden samt behovet av skyddsavstånd till t.ex. tätorter. Inom de utpekade områdena har det bedömts finnas få eller måttliga konflikter med andra värden. Eventuellt behövs kompletterande bedömningar med avseende på fladdermöss och fågellivet. Vägledningen anger var vindkraftsetableringar ska undvikas. Vindkraft är en av de källorna av förnybar energi som kan begränsa klimatpåverkan.

Nationella ambitioner om att begränsa klimatpåverkan är beroende av att insatser görs för att begränsa energianvändningen. Planering av bebyggelse och kommunikationer har stor betydelse för energianvändningen, både för att begränsa transporter och för att möjliggöra anslutning av bebyggelse till resurseffektiva värmeverk. Tas möjligheten tillvara att strategiskt förlägga tillkommande bebyggelse på ett sätt som kan begränsa mängden transporter kan även energianvändningen reduceras. Samlad bebyggelse begränsar transportbehovet och skapar goda förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket reducerar energianvändningen. Detta är en utmaning för varje kommun som planerar för en befolkningsökning eftersom det i sig medför ökade transporter. Energibehovet kommer att öka i och med ambitionen att växa både genom förtätning och utbyggnad av helt nya områden. Stora krav på planering av energibehovet ställs i och med detta, och planförslaget lyfter vikten av tidig dialog mellan nätägarna och plansidan på kommunen om kapacitetsbehovet för framtida utveckling. Det är med andra ord avgörande att från kommunens sida tidigt delge information om när och var utvecklingen förväntas att ske i kommunen till nätägarna för att undvika kapacitetsbrist. Kapacitetsbrist kan leda till att icke förnybar energi behöver användas för att försörja elbehovet och det bidrar i sin tur till ökad klimatpåverkan och ger negativa konsekvenser. Byggnaders utformning och placering påverkar energianvändningen på flera sätt, utöver transporter. I täta strukturer kan energivinster ges då bostäder byggs i sammansatta enheter, såsom flerfamiljshus.

Översvämningsrisker kan föreligga för kustnära bebyggelse, med bakgrund i framtagna scenarier om klimatbetingad havsnivåhöjning. Ny bebyggelse bör ej placeras i lägen med översvämningsrisk, vilket beskrivs i planförslaget samt i områdesbeskrivningar där lågpunkter finns karterade. För att inte utsätta ny bebyggelse för översvämningsrisker kan en lägsta grundläggningsnivå sättas för ny exploatering längs vattendrag, sjöar och kust. Dagvattenhanteringen beskrivs i planförslaget som en viktig del av klimatanpassningen där hållbara dagvattenlösningar måste utredas vid detaljplanering av områden med risk för översvämning. Klimatanpassning är av stor vikt för att säkerställa miljön för ny respektive befintlig bebyggelse.

SMHI har gjort klimatanalyser för Uppsala län. Beräkningar 2013 av medelvattenstånd visar en höjning med 28 cm från år 2012 till 2100 förutsatt en havsnivåhöjning med 100 cm från år 1990 till 2100 och en bibehållen landhöjning. Lokal topografi har stor betydelse för översvämningssituationen. Kortvariga extrema vattenstånd kan inträffa genom kombination av lågt lufttryck och vinduppstuvning i kombination med högt medelvattenstånd. Klimatförändringar resulterar i kortare återkomsttid mellan extrema vattenstånd och därmed ökat antal tillfällen med eventuell översvämningssituation. Havsvattenstånd med 100 års

återkomsttid beräknas för dagens klimat för Forsmark ligga på 148 cm i Sveriges nationella höjdsystem RH2000 (där 2012 års medelvattenstånd är 8 cm i RH 2000). Med klimatförändring ökar detta extremvattenstånd till 176 cm i RH2000.

I många kustområden är det idag ett stort problem med saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar. Omvandling av fritidsområden till permanentboende kan vara en faktor som förstärker problemet genom ett utökat uttag av grundvatten som leder till minskade grundvattennivåer. De väntade havsnivåhöjningarna förväntas leda till ökad saltvatteninträngning framöver. Placering av bebyggelse i kustområden samt planering av dricksvattenförsörjning bedöms vara viktiga faktorer för att hantera risksituationen. Ökad täthet och intensitet hos kraftiga skyfall medför särskilda krav på en utvecklad dagvattenhantering.

De klimatscenarion som IPCC tagit fram pekar på en sannolikhet till längre torrperioder sommartid vilket innebär en stor risk för problem i Östhammars kommun med redan låga grundvattennivåer. De åsar som kommunen tar dricksvatten ifrån är redan idag högt belastade och under perioder på sommaren sker bevattningsförbud och emellanåt körs till och med vatten med tankbil från andra håll. Behovet av reservvattentäkter är stor och idag finns få täkter utpekade. Positivt i planförslaget är att flera åtgärder finns utpekade för att förbättra dricksvattensituationen, såsom samverkan för att utreda möjligheten för konstgjord grundvattenbildning i Uppsalaåsen, konstgjord grundvattenbildning i Gimo samt framtagande av olika riktlinjer för till exempel släckvatten, enskild dricksvattenförsörjning m.m. En VA-plan är dessutom i framtagande, där viktiga underlag tas fram för nästkommande strategier och åtgärder för dricksvattenförsörjningen. Det som saknas i planförslaget är dock tidsaspekten för flera viktiga åtgärder. Det är avgörande att rätt åtgärder sätts in i rätt tid för att undvika en krissituation som kan bli väldigt ekonomiskt kostsam för kommunen och för människors hälsa. Det är av stor vikt att åtgärder vidtas för att säkerställa tillgången till vatten för kommunens invånare.

Klimatförändringarna bidrar till extremt höga temperaturer som kopplas till besvär för människor. I planförslaget pekas flera tätortsnära sammanhängande naturområden ut och tillgängligheten är relativt god i alla tätorter, vilket är positivt då naturområden utgör temperaturreglerare i den urbana miljön. Men mer detaljerade analyser av var det finns värmeöar i den befintliga bebyggelsemiljön samt vilka åtgärder som är nödvändiga för att skapa svalkande miljöer för utsatta grupper kan vara nödvändig.

Stora områden där det idag är skogsmark föreslås tas i anspråk i översiktsplanen samt en viss del jordbruksmark. Båda dessa marker är viktiga koldioxidbindare, och försvinner dessa till förmån för hårdgjord mark och bebyggelse kommer den negativa påverkan på klimatet att öka i och med detta. Planförslaget pekar på vikten av naturanpassade bostadsområden vilket delvis kan minska den negativa påverkan, men påverkan kommer fortsatt bli betydande i jämförelse med om endast redan i anspråkstagen mark skulle nyttjas. Efterföljande detaljplanering har en viktig roll att ta hänsyn till klimatanpassning.

5.3.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget

Miljöaspekten klimat och energi påverkas av många faktorer i översiktsplanen. En ökad befolkningsmängd leder till en högre energiförbrukning inom kommunen vilket ställer krav på förnybara energikällor. I dagsläget saknas strategi för hur energibehovet ska täckas upp med förnyelsebar energi för en ökad befolkningsmängd vilket kan ge måttlig till stor negativ konsekvens för översiktsplanen.

Klimatanpassningar måste tillämpas för att säkerställa tillgång till vatten samt att minimera risken för översvämningar. En VA-plan är under framtagande men det saknas strategi för när åtgärder ska vidtas. I jämförelse med nuläget kan detta ge liten till måttlig negativ konsekvens eftersom det idag inte heller finns några tidsramar för utbyggnad av VA i vissa tätorter.

Planen kommer att ta skogsmark i anspråk till förmån för bebyggelse vilket också ger en negativ konsekvens på klimatet. Likaså ger en ökad befolkningsmängd negativa konsekvenser i och med ökade transporter. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna för att främja de typerna av resande. Konsekvenserna av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativa.

5.3.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerlig översyn av långsiktig vattenförsörjning, särskilt i kustområdena med anledning av ökad risk för saltvatteninträngning i brunnar samt risker för vattenbrist sommartid, är viktig inför fortsatt planläggning. Kommunen arbetar med strategier för utbyggnad av det kommunala vatten- och avloppsnätet. Detta blir en viktig del för att säkerställa god vattenkvalitet och kvantitet för boende i kommunen. Krisberedskap i ett förändrat klimat är ännu en viktig del för kommunen att hantera och strategier för sådana situationer bör utvecklas internt samt i samråd med grannkommuner och länsstyrelsen. För bebyggelse som tillkommer utanför kommunalt verksamhetsområde ställs krav på provtagning vid bygglov och krav på provborrning i förhandsbesked för områden där karteringar visar på låg grundvattenkapacitet. Vid exploatering där lågpunkter finns utpekade ska stor hänsyn tas till dessa och dagvattenutredningar ska utföras för att säkerställa att detta tas om hand på ett hållbart sätt. I översiktsplanen nämns dagvattenpolicy som ett kommande dokument som kan bidra till genomtänkt dagvattenhantering. Ett grönstrukturprogram eller dylikt som tar fasta på klimatförändringar och behovet växtlighet i den urbana miljön kan ge bättre underlag och strategier för att säkerställa temperaturreglerande miljöer i tätorterna.

Planförslaget har många goda intentioner att begränsa energianvändningen genom att placera bebyggelse i närheten av kollektivtrafiknoder samt att förtäta bebyggelsen så att tätheten i orterna ökar något genom mer blandad bebyggelse. Vid tillkomst av ny bebyggelse ställs krav på hushållning med energi enligt Boverkets byggregler (BBR 9:2). Nybebyggelse kan styras genom planering huvudsakligen till sådana lägen som ger ökad resurseffektivitet. Ökning av befolkning och bebyggelse kommer dock mest troligt att ändå bidra till ökad energianvändning och ökade transporter. Fokus på åtgärder som får fler att åka kollektivt samt gå eller cykla är en viktig faktor som kommunen genom att själva utveckla gång- och cykelnätet samt samarbeta med regionen i olika frågor för att öka de hållbara resorna. Den pågående gång- och cykelplanen är ett viktigt instrument för utvecklingen av ett sammanhängande GC-nät.

Planen pekar också ut behovet av ett hållbart energisystem där miljömässigt hållbara, förnybara energikällor prioriteras. Däremot finns för närvarande ingen närmare detaljerad strategi för hur potentialen för olika förnybara energikällor ska prioriteras och utvecklas i kommunen. Avsaknaden av detta kan leda till att utvecklingen av olika hållbara energislag inte byggs ut i nog snabb takt vilket i sin tur leder till en långsammare omställning från icke förnybara energikällor och fortsatt klimatpåverkan.

5.4 Kulturmiljö, landskap och bebyggelse

Nedan diskuteras planförslagets påverkan och möjligheter för kulturmiljö, landskap och bebyggelse. Markanvändningskartor som visar bebyggelseplaner och värden knutna till dessa miljöaspekter redovisas i bilaga 3 i planförslaget.

De rika kulturmiljöerna i Östhammars kommun har viktiga värden såväl för Östhammars historia såsom rekreationsmöjligheter och turistattraktion. Värdena återfinns främst i form av bruksmiljöerna i Gimo, Österbybruk och Forsmark men även andra väl bevarade kulturmiljöer längs med kusten samt flertalet fornlämningar. Riktlinjer för bevarandet av dessa miljöer pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* och översiktsplanen pekar på vikten av hänsyn till dessa riktlinjer vid exploatering. Ett gestaltningsprogram för respektive ort kan bidra med bättre underlag för exploatering nära de känsliga kulturmiljöerna i tätorterna.

Det är viktigt att i detalj skapa kunskapsunderlag för tillvaratagande av kulturvärden. De kulturella värdena finns i landskapet, i bebyggelsestrukturen, i enstaka byggnader, i fornminnena, i äldre parker eller trädgårdar. Enstaka bevarade element kan aldrig förmedla platsens historia som summan av historiska spår på platsen. En kartering av kulturhistoriska värden bör föregå ställningstagandena som berör förändringar i markanvändning. Även utanför tätorterna, och särskilt inom riksintressen, men även inom andra områden, behöver det kulturella uttrycket i miljöerna tas tillvara. Ett tydliggörande av syften med de kulturhistoriskt värdefulla elementen kan underlätta hanteringen av de enskilda ärendena.

Kustlandskapets kulturvärden är starkt förknippade med landskapets karaktär och dess historia med fiske- och småjordbruk. En konkurrenskraftig landsbygd är ofta en förutsättning för fortsatt underhåll av landskapsvärden med säkerställande av det småskaliga lantbrukets fortlevnad. Kust- och skärgårdsområdet har flera utpekade värden för odlingslandskapet och landskapsbilden och är värdefullt för den samlade natur- och kulturmiljön. Exploatering riskerar dessa värden eller kan riskera att tränga undan förutsättningar för värdenas bevarande, exempelvis lantbruket.

Bebyggelseplanering är en viktig del av den översiktliga planeringen. Lokalisering av nybebyggelse är nyckeln till både utvecklingen och bevarande av värden. Genomförandet har stor betydelse för miljöpåverkans karaktär. Den funktionsblandning som enligt planen ska eftersträvas har socialt positiva värden med en ökad trygghet i samhället med möjligheter till ett mer integrerat samhälle. Med funktionsblandning och förtätning kan tillgängligheten öka både genom att fler målpunkter finns inom ett närområde och dels genom att tillgängligheten i många fall är starkt förknippad med den trygghet man upplever. För de sociala värdena är det därför viktigt med sammanhängande och belysta kommunikationsstråk för gång- och cykel. Då skapas en tillgänglighet för alla i samhället vilket har bärighet på frågor utifrån jämställdhet, barn- och ungdomsperspektiv. Dessa möjligheter uppmärksammas och lyfts i planförslaget.

Planförslaget eftersträvar styrningen av tillkommande bebyggelse till knutpunkter, noder och attraktiva centrumområden. Rent principiellt så innebär den täta samhällsstrukturen resurseffektivitet där stadens funktioner kan nås inom kortare avstånd vilket skapar förutsättningar för minskat bilberoende och där underlag och tydliga målpunkter för kollektivtrafik kan öka. Fler målpunkter kan nås inom gång- och cykelavstånd. Ökad resurseffektivitet kan nås genom att tillkommande bebyggelse får naturliga förutsättningar för anslutning till VA och andra tekniska funktioner. Även för de föreslagna exploateringarna i

idag oexploaterade områden så bedöms tillgängligheten kunna bli god då alla områden ligger inom ca 1 kilometers radie från kollektivtrafik och service. Det tillsammans med en utbyggnad av gång- och cykelvägar vid ny exploatering kan ge goda förutsättningar för mobilitet i tätorterna.

Redan ianspråktagna fastigheter kan nyttjas för fastighetsutveckling istället för att oexploaterad mark tas i anspråk. Att utveckla fastigheter som tidigare använts för miljöstörande verksamheter för omvandling till t.ex. bostäder kan även fungera som incitament och finansiering till att förorenade fastigheter kan saneras, vilket blir en miljövinst (som kräver ett riktigt utförande för att säkra människors hälsa). Utifrån ovanstående har den täta staden förutsättningar för att vara en hållbar inriktning för planeringen på grund av den resurseffektivitet som kan uppnås.

Det finns dock ett antal miljöaspekter som behöver beaktas väl för den täta strukturen, inte minst för människors hälsa men även rent miljömässiga aspekter. Grönområden kan riskeras när orter förtätas varför rekommendationer för avstånd och kvalitet till grönområden behöver formuleras och beaktas i genomförandeskedet. God tillgång till grönområden är betydelsefullt för människors hälsa och har även social funktion. Planen har tagit detta i beaktning och föreslagit att flera mindre grönområden ska skyddas i tätorterna samt att större grönområden ska utvecklas nära tätorterna så att tillgängligheten till grönområdena förbättras.

Samtidigt kan bullerproblematiken begränsas av mer hållbara transportsätt samt att tillkommande bebyggelse kan placeras strategiskt för avskärmning av buller från vägar och då även verka positivt för befintlig bebyggelse. En trolig effekt är dock att det planerade bostadsbyggandet i tätorterna kommer att innebära fler bilar vilket i sin tur medför ökade bullernivåer.

I täta strukturer behöver särskilt luftföroreningssituationen beaktas, och det finns mindre ytor för hantering av dagvatten vilket kan ställa krav på särskilda åtgärder. Dagvattenhanteringen behöver både förhålla sig till tätare bebyggelse och ett klimat i förändring. Kapaciteten för dagvattenhantering kan behöva ses över i samband med en mer omfattande förtätning. Det bör vara en förutsättning inför förtätning att tillgång till natur och parker för både rekreation, hälsa, idrott och lek samt avvattning av de ökande hårdgjorda ytorna tillgodoses genom bevarande eller kompensation.

Som motpol till samhällets täta strukturer med dess resurseffektivitet krävs en levande landsbygd för bibehållande och utveckling av landskapets miljövärden. Naturvärden, landskaps- och kulturvärden samt förutsättningar för ett rikt friluftsliv och turismen är beroende av landsbygdsbefolkningen och dess verksamheter. Samtliga ovanstående värden är beroende av lantbruksverksamheter, där djurhållning är en särskilt viktig beståndsdel. Dessa miljövärden kan därför gynnas av planens strategier kring livsstilsboende med hästboende liksom andra typer av boende som skapar underlag för värdenas utveckling.

Möjligheten att uppföra boende i skärgården kan om det genomförs på ett välavvägt sätt skapa goda förutsättningar för turism, men även för bevarande av kultur-, natur- och landskapsvärden om det t.ex. innebär kompletterande byggnader som stärker bygdens lantbruk. Det djurbete som många naturområden är beroende av (såväl skyddade som icke skyddade) bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även ett lokalt konsumentunderlag kan vara av betydelse. Att möjliggöra för en bofast skärgårdsbefolkning är att möjliggöra en levande skärgård med underlag för att förvalta viktiga av kultur- och

naturvärden. Minskar skärgårdsbefolkningen på platser som idag är eller sedan tidigare har varit befolkade finns risk för att ovanstående värden minskar. Detta kan även gälla sedan tidigare befolkade öar utan fast förbindelse. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kulturvärden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden. Planförslaget framhäver vikten av att möjliggöra generationsboenden på landsbygden runt lantbruken för att öka chanserna att företagen upprätthålls och att marken fortsätts brukas. I sådana fall kan det vara möjligt att jordbruksmark tas i anspråk, men en ordentlig avvägning ska då alltid göras enligt den vägledning som översiktsplanen lyfter fram. En risk finns dock att jordbruksmarker styckas av och inte leder till fortsatt brukande av jordbruksmarkerna runtomkring, men detta är svårt att förutse.

Tillkommande bebyggelse kan ~~dock~~ behöva planeras särskilt, då boende på landsbygden ofta riskerar att innebära ökat bilberoende med klimatpåverkan som följd, liksom att nya bostäder annars riskerar att tillkomma i känsliga miljöer. Ur ett miljöperspektiv är det fördelaktigt om tillkommande bebyggelse kan lokaliseras planerat och med genomtänkt struktur för effektiv anslutning till kollektivtrafik, VA och annan service. Detta gäller bland annat de nya bostäderna som planeras i kustområdet. För dessa finns även fördelar med att samla bebyggelse på ett sätt som inte gör intrång på strandskyddet liksom att planera för samlokalisering av gemensamma bryggor med utveckling av service för ett miljövänligt båtliv.

Generellt bör bryggor samordnas och förläggas på platser med tillräckligt naturligt vattendjup för att begränsa muddring, eftersom grunda vikar ofta har höga naturvärden. Båtlivet har ofta en miljöpåverkan genom utsläpp till vatten, buller, påverkan från båtbottenfärger och störning av naturmiljöer. Att begränsa påverkan är viktigt.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det innebär att familjer i större utsträckning endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling bör dock ske på rätt ställen så att förutsättningar finns för ett permanentboende med rimliga förutsättningar, t.ex. VA-anslutning, äldreomsorg, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning liksom att platsen klarar belastning av permanentboende.

Översiktsplanen innehåller en viljeyttring om bebyggelseutveckling i serviceorterna samt i ett större antal områden på landsbygden/småorter, särskilt i kustområdet. I vissa fall har möjlig utveckling redovisats på platser som inte ligger i anslutning till befintliga/planerade kollektivtrafikstråk. Bebyggelseutveckling i dessa lägen bedöms därför i huvudsak generera transporter per bil och ansluter inte till principen om placering av bebyggelse på platser som har förutsättningar för effektivt nyttjande av kollektivtrafik. Placering av bebyggelse i noder frångås i denna del. Om noderna blir alltför småskaliga kan de hindra rationell kollektivtrafik. Sådan bebyggelsestrategi bedöms i den meningen vara i konflikt med hållbar utveckling, då den inte stödjer hållbara transporter. Det kan i sig begränsa förutsättningarna för en levande och hållbar landsbygd.

5.4.1 Effekter och konsekvenser av planförslaget

Planförslaget utrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Kunskapsläget om vilka kulturvärden som finns och hur de hänger samman behöver ökas för att minska påverkan på kulturvärdena. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån undvikits vid planeringen av bebyggelse.

Östhammars kommun är rik på kulturmiljövärden och några kommer att komma i konflikt med bebyggelseutvecklingen, konsekvensen beror på hur mycket och hur höga värden som påverkas. Konsekvenserna för kulturmiljön och landskapet behöver utredas mer detaljerat i fortsatt arbete med detaljplan. I och med de ambitioner som utrycks i planförslaget samt hur bebyggelseplaneringen ser ut, bedöms konsekvensen vara liten negativ för kulturmiljö och landskap jämfört mot nuläget.

Planförslagets bebyggelseplaner innehåller delvis en strategi som syftar till en tätare samhällsstruktur. Detta bedöms ge positiva konsekvenser jämfört mot nuläget som till exempel, en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter. Det ger även positiva konsekvenser jämfört mot nuläget att planförslaget föreslår god tillgång till grönområden med avstånd och kvaliteter som uppfyller kraven för människors hälsa. Negativa aspekter med förtätning är att det kan medföra höga bullernivåer av ökad biltrafik luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på.

Planförslaget innehåller även en strategi som innebär bebyggelse på landsbygden. Detta ger positiva konsekvenser jämfört mot nuläget i och med att det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa genom att möjliggöra livsstilsboenden som till exempel djurhållning. För landsbygdens värden är det positivt att marken fortsätter att brukas, planförslaget framhåller vikten av att möjliggöra generationsboenden så att lantbruksföretagen kan fortsätta. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden och i småorter kan dock bidra med negativa konsekvenser för en hållbar utveckling genom ökad biltrafik, jämfört mot nuläget.

5.4.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

För det fortsatta arbetet med att bevara och vidareutveckla viktiga kulturmiljöer har planförslaget pekat på behovet av att uppdatera det nuvarande kulturmiljöprogrammet *Jord och järn*.

För ökad hållbarhet pekar översiktsplaneringen ut utveckling av bebyggelse i noder utmed kollektivtrafikstråk. I planen redovisas strategiska områden i kommunen där huvudsaklig tillväxt ska ske för ökad hållbarhet och anger vilka småorter som man avser satsa på för bibehållande av/ökad service på landsbygd. Ett begränsat antal större noder har bättre förutsättningar att kunna stödja en effektiv kollektivtrafik. Planen lyfter fram att utveckling av tätorterna först bör ske i form av förtätning i redan bebyggda områden innan oexploaterade områden byggs ut för att främja resurseffektivitet.

I kommande planering bör kommunen i högre grad lyfta landsbygdsboendets betydelse och levande landsbygd för förvaltning av natur-, kultur-, och landskapsvärden m.fl. En fortsatt stark landsbygd är avgörande för värdenas långsiktiga förvaltning. Kopplingen mellan utvecklingen av befintliga bebyggelsegrupper och prioritering av närhet till kollektivtrafikstråken bidrar till en hållbar och levande landsbygd.

Planförslaget föreslår inte specifikt var utveckling på landsbygden ska ske, utan endast i grova drag var detta föredras. Detta lämnar ett större ansvar på att beslut i enskilda fall görs med stor eftertänksamhet vilka effekter och konsekvenser ny bebyggelse kan få ur ovan nämnda aspekter. De områdesbestämmelser som togs fram redan 2003 utgör ett stöd i flera områden för utveckling av bebyggelse.

Strävan efter att ny bebyggelse i skärgården huvudsakligen tillkommer som samlad bebyggelse vid strategiskt identifierat område som kan stödja lokal service, har tagits med i förslaget.

5.5 Mark, jord, vatten och luft

Översiktsplanen redogör för kommunens vattenförekomster och dess status. Övergödningsproblematik finns i kustvattnen och andra vattendrag. Östhammarsfjärden har dålig ekologisk status och flera av kustvattnen har inte uppnått ekologisk och kemisk status till 2021. Hela Östersjön har måttlig ekologisk status. Större delen av kustområdet har därför fått kravet god ekologisk status till 2027. Östhammarsfjärden har ännu större utmaningar och har därför fått kravet god ekologisk status till år 2039. Åtgärder krävs för att uppnå miljökvalitetsnormen. Vissa åtgärder kan ha utrymme i översiktsplanering och andra åtgärder kan kommunen vidta i andra sammanhang, men en stor del åtgärder kräver insatser även från andra aktörer.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Att åtgärda enskilda avlopp kan ha stor effekt för vattenmiljöer. Av planen framkommer inte vilka områden som idag har bristfälliga avloppsanslutningar men nu definieras områden av typ tätortsnära landsbygd som är möjliga att bebygga om anslutning sker till kommunalt vatten och avlopp. Vid översiktsplanering kan växande områden eller omvandlingsområden identifieras där tillväxt och utveckling förutsätter utvecklade VA-lösningar.

En VA-plan är antagen och till den en VA-översikt och VA-policy. VA-planen kommer att ge vägledning om vilka områden i kommunen som ska inkluderas i framtida verksamhetsområden för vatten och avlopp. Däremot kommer dokumentet inte klargöra vilka stora investeringar som kommunen planerar att göra för att kunna genomföra de utbyggnaderna i stora delar av kommunen. ~~Men~~ VA-planen klargör att en utbyggnadsplan ska tas fram 2023 och där förväntas investeringarna klargöras. Dessa utredningar kan utgöra ett bra underlag för kommunens vägval kring olika investeringar i kommunalt VA. Planen ger på så sätt en större säkerhet i att utvecklingsstrategier utvecklas vilket är positivt jämfört med nuläget.

Det är mycket positivt att ÖP 2022 i sin samrådsversion har tagit upp frågan för tätortsnära lägen. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintliga som tillkommande bebyggelse. En sådan strategisk planering medför positiva värden med reducerad belastning på kommunens vattenförekomster.

Påverkan på vattenkvalitet och vattenmiljöer sker även från t.ex. båttrafik och vägtrafik liksom dagvattenhantering. Översiktsplanen har en uttalad strategi för dagvattenhantering och även en inriktning mot ökad kollektivtrafik vilket kommer att förbättra situationen. Placeras tillkommande bebyggelse på ett sätt som resulterar i ökad trafik och ökat båtliv finns risk för ökad påverkan på vattenmiljöer, t.ex. övergödning och kemisk påverkan. Strategisk placering av ny bebyggelse med anslutning till kommunalt VA och kollektivtrafik begränsar miljöpåverkan. Förutsättningar för ett miljövänligt båtliv där servicefunktioner finns för t.ex.

avfallshantering, säker tankning och tvätt/bottenbehandling är viktigt för att begränsa påverkan på vattenmiljöer från båtlivet. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer är ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbryggor och småbåtshamnar.

Inom kommunen finns ett antal vattenskyddsområden, både för kommunala vattentäkter och för Forsmarks kraftgrupps vattentäkt vid Forsmarks bruk. En översyn pågår av skyddet för de befintliga kommunala vattentäkterna. Det kan framöver bli aktuellt med vattenskyddsområden för ytterligare vattentäkter inom kommunen. Naturvårdsverkets råd (NFS 2003:16) anger att länsstyrelse och kommun bör verka för att vattenskyddsområden skapas för åtminstone samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda egna eller gemensamma vattentäkter. Vattenförekomster och vattentäkter behöver skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa föroreningskällor som sker idag eller i framtiden samt akuta olyckshändelser. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank.

Vattenskyddsområdet vid Börstil vid Östhammar förefaller vara förknippad med risker från genomgående vägar med transport av farligt gods samt en pågående verksamhetsutveckling utmed väg 76. Hur kommande utveckling av Östhammar sker har betydelse för riskbilden för vattenskyddsområdet. Grundvattnet i den grundvattenakvifer (isälvssediment) i Dannemoratrakten där kommunen har sina kommunala vattentäkter Kyrkholmen och Film, söder respektive norr om gruvområdet, har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Andra vattenområden är påverkade från t.ex. Österbyverkens industriområde, bland annat Filmsjön, Nerån och Sågdammsområdet. Ovanstående situation behöver hanteras i riskbedömning och åtgärder för vattenskyddsområdena. Det kan dock tilläggas att det inte finns något miljöriskområde utpekat i kommunen (ett område som är så allvarligt förorenat att det med hänsyn till riskerna för människors hälsa och miljön är nödvändigt att besluta om begränsningar i markanvändningen eller andra försiktighetsmått).

Vid expansion av befintliga orter finns risk att produktiv jordbruksmark tas i anspråk. Exploatering av jordbruksmark är ett nationellt problem där ett mindre ianspråktagande enskilt kan ses som en liten effekt men får sammantaget större betydelse i ett vidare perspektiv, med minskad areal för livsmedelsproduktion. Planen redovisar områden där hänsyn till de areella näringarna ska tas, vilket är ett bra sätt att motverka oönskat ianspråktagande av produktiv jordbruksmark. När jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse så sker irreversibla skador jordbruksmarken vilket innebär att det inte går att återställa sitt ursprungliga skick.

Trafikökningarna som kan komma att ske med en ökad befolkningsmängd kan ge negativa konsekvenser på luftkvaliteten då emissionerna ökar. Planförslaget verkar dock för att utveckla gång- och cykelnätet samt utveckla kollektivtrafiken inom kommunen för att motverka en ökad biltrafik.

5.5.1 Konsekvensbedömning

Planen kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre

tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

5.5.2 Hänsyn och åtgärdsförslag

Behov finns att kontinuerligt hantera en översyn av hur ny bebyggelse strategiskt kan placeras för att stärka underlaget till att befintliga områden och tillkommande bebyggelse kan anslutas till kommunalt VA i syfte att minska övergödning av vattenförekomster.
Översyn och långsiktigt skydd av kommunens idag skyddade vattentäkter, men även *utpekande och skydd av reservvattentäkter och viktiga vattenförekomster för* dricksvattenförsörjning. Åtgärder kan behövas för att uppnå en tillfredsställande situation. Det pågår för närvarande en översyn av skyddet för kommunens befintliga vattentäkter.
Kommunens arbete med VA-plan är i framtagande och kommer ge strategisk vägledning kring hur fastigheter ska anslutas till kommunalt VA samt policys för enskilt VA. Även om ÖP 2022 inte kommer att ha möjlighet att klargöra hur och när investeringar ska göras i det kommunala vatten- och avloppsnätet så finns åtminstone en god bild av förutsättningarna och utmaningarna som kommunen står inför. Kommunen kommer att arbeta vidare efter framtagandet av ÖP 2022 med beslut om *hur* och *när* investeringar ska göras. Därför tydliggör också ÖP 2022 i avsnittet om utveckling av serviceorterna att utbyggnad av flera av dessa kommer att genomföras *om* utbyggnad av kommunalt VA görs.

6 Samlad bedömning

6.1 Miljömässig hållbarhet

Planen har god ambition om en hållbar utveckling genom strategier för förtätning av orter, ambition om en stark kollektivtrafik, satsning på infrastruktur för gång och cykel samt avsikten att stärka både tätort och en levande landsbygd.

Planen har preciserat kommunens intentioner och uttrycker att tillväxt framförallt förväntas ske i orterna, där utbyggd infrastruktur finns. Det finns en ambition om tillväxt på landsbygden samtidigt som hänsyn till olika befintliga värden och faktorer har pekats ut.

Planen uttrycker att miljövärden ska värnas i hög grad, och det är i översiktsplaneringen det bör tas fram analyser angående vilka områden som är bättre lämpade för tillväxt än andra. Byggande på landsbygd bör analyseras för att underlätta kollektivtrafikanslutning på ett effektivt sätt, samt tillgänglighet till lokal service.

Tillkommande exploateringar kan användas som ekonomiskt medel för anslutning av närliggande områden till kommunalt VA samt i övrigt stärka befintliga orters förutsättningar för hållbarhet. Av betydelse för hållbar utveckling är hur översiktsplanens intentioner realiseras och vilka anpassningsåtgärder som vidtas i praktiken.

I Tabell 2 redovisas en samlad bedömning av bedömda konsekvenser vid genomförandet av planförslaget och för nollalternativet. Genomförandet av planförslaget bedöms innebära måttligt negativa konsekvenser till positiva konsekvenser. Planförslaget har till övervägande del bedömts till samma konsekvenser på bedömningsskalan som nollalternativet. Detta beror på att dessa är mycket lika varandra i sin utbredning och att det är ett tidigt skede där bedömningen är ganska generellt hållen. För miljöaspekterna biologisk mångfald och kulturmiljö, landskap och bebyggelse bedöms ändå planförslaget ha potential att ge mindre negativa konsekvenser i och med att detaljnivån i planeringen har ökat.

Tabell 2. Samlad konsekvensbedömning för planförslaget och nollalternativet för samtliga aspekter.

Miljöaspekt	**Planförslag**	**Nollalternativ**
Befolkning och hälsa	Positiv	Positiv
Biologisk mångfald	Liten-måttligt negativ	Liten-måttligt negativ
Klimat och energi	Liten-måttligt negativ	Liten-måttligt negativ
Kulturmiljö, landskap och bebyggelse	Liten negativ	Liten negativ
Mark, jord, vatten och luft	Liten – måttligt negativ	Måttlig – stor negativ

6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljökvalitetsnormer (MKN)

Riksintresset högexploaterad kust omfattar kommunens kustområde, ungefär fram till väg 76. Inom riksintresset får ny bebyggelse endast tillkomma om den inte medför påtaglig skada på riksintresset, d.v.s. påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden. Riksintresset hindrar dock inte utveckling av befintliga tätorter. Fritidsbebyggelse kan komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Planen anger att kommunen ska ha en restriktiv syn på tillkommande bebyggelse, vilket är positivt.

Planen anger att riksintresset innebär en restriktiv hållning till ny fritidsbebyggelse och industrianläggningar enl. 17 kap. Enligt miljöbalken får exploateringsföretag komma till stånd i område med riksintresse enl. 4 kap. endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Kravet om att undvika påtaglig skada gäller därför alla typer av exploateringsföretag i ett område med riksintresse enl. 4 kap. miljöbalken. En fokusering på utveckling av befintliga tätorter och utvalda småorter (där man avser att fokusera lokal service) ger en mer begränsad påverkan på riksintressets värden.

Riksintresse för kulturmiljövård berör flera områden, bland annat Österbybruk med omgivningar, Forsmark, Gimo damm, Harg, stadskärnorna i Öregrund och Östhammar. Översiktsplanen uttrycker inget som står i konflikt med riksintressena. Exploatering inom områden som berörs av riksintressen skall det ske med hänsyn till riksintressets värden.

MKN för vatten innebär att angivna vattenförekomster ska ha uppnått god ekologisk och kemisk status fram till en given tidpunkt, vanligen år 2027. Kommunen har ett antal vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN till 2027, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Större delen av kustområdet har fått kravet god ekologisk status till 2027. Östhammarsfjärden har ännu större utmaningar och har därför

fått kravet god ekologisk status till år 2039 MKN är ett gemensamt ansvar för ett flertal aktörer, inte minst jordbruket som bidrar till övergödningen. Åtgärder i samverkan med andra aktörer är därför ofta avgörande för att förbättra vattenförekomsternas status.

För att uppnå miljökvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och bidra till att uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten.

Avseende MKN för luft anger översiktsplanen att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad ökad befolkning. ÖP framhåller vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande genom anläggning av cykelvägar och kopplingar till befintligt cykelnät samt lokalisering av bostäder med närhet till kollektivtrafik. Även om dessa åtgärder genomförs så finns ändå en stor risk för en ökad biltrafik uppstår i kommunen vilket kommer påverka MKN för luft negativt. Planförslaget pekar på att områden som anläggs i närheten till trafikintensiva trafikstråk ska ha en skyddsbarriär mellan bostäder och väg. Översiktsplanen anger att luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljökvalitetsmål

Totalt 15 av de 16 miljökvalitetsmålen berörs och bedöms kunna påverkas av kommunens översiktsplan. Östhammars kommun har identifierat fyra miljömålsområden som är särskilt prioriterade; begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, vatten och naturvärden. Utöver detta finns en tydlig koppling till God bebyggd miljö. Planen tar hänsyn till dessa miljökvalitetsmål på följande sätt.

Tabell 3. Planförslagets konsekvenser för de miljökvalitetsmål som bedöms beröras av planens genomförande.

Miljökvalitetsmål	Kommentar
Begränsad klimatpåverkan	Planen har ambition om att begränsa klimatpåverkan genom att stimulera kollektivtrafik samt gång- och cykel. Ambitioner med förtätning, anläggande av resecentrum centralt i tätorter liksom utbyggnad av cykelstråk och ev. framtida persontågtrafik ansluter till ambitionen. Strategin med ny bebyggelse i lägen som stödjer kollektivtrafik har förtydligats genom tätortsfördjupningar för alla serviceorter. Oexploaterad mark kommer att tas i anspråk för ny bebyggelse, vilket påverkar klimatet negativt. Planförslaget tydliggör dock att förtätningsområden ska utvecklas först vilket begränsar kommunens klimatpåverkan och ger bättre förutsättningar för kollektivtrafik. Satsning på strategier för utbyggd vindkraft innebär förutsättningar för en utveckling av förnybar energiproduktion. Planen beskriver att områden som identifierats om lågpunktsområden ska utredas med en dagvattenutredning vid vidare planläggning. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Frisk luft	ÖP skapar förutsättningar för miljövänligt resande och minskat bilresande, vilket kan ge goda effekter för frisk luft. Den ökade befolkningen som utbyggnaden för bostäder innebär riskerar dock att öka antalet bilresor i kommunen. Hållbara transporter för industri och handel inom kommunen är i stor utsträckning beroende av externa faktorer, men lokalisering av större industrier och handel med närhet till större infrastrukturstråk skapar goda

	förutsättningar för effektiva transporter mindre utsläpp. Som helhet kan en positiv effekt skapas med planförslaget, men till viss del är effekterna beroende av andra åtgärder och trender, såsom till exempel beteendeförändringar eller utvecklingen av hållbara bränslealternativ. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Bara naturlig försurning	Trots att de totala utsläppen av de försurande ämnena svaldioxid och kväveoxider har minskat i Sverige de senaste 20 åren så har det bara lett till en långsam förbättring av Sveriges sjöar och vattendrag. Merparten av de försurade ämnen som faller ned över Sverige idag kommer med vindar från andra länder. Den stora utmaningen i Sverige ligger vid att fortsätta begränsa utsläpp från transportsektorn. Planförslaget föreslår åtgärder för att minska transportbehovet för privatpersoner, men ett ökat befolkningsunderlag riskerar ändå att öka trafikintensiteten i kommunen. Förläggandet av större industri vid större infrastrukturstråk kan leda till effektivare transporter, men en stor vikt ligger i omställning av bränsle in transportsektorn vilket ligger utanför översiktsplanens påverkan. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.
Giftfri miljö	Planen beskriver områden i kommunen där det potentiellt finns föroreningar i mark och/eller vatten. Vid förändrad markanvändning ska kartunderlag med potentiellt och konstaterade förorenade områden användas i planeringsprocessen och en MIFO fas 2 utredning bör utföras där risk för förorenad mark finns. Efter MIFO fas 2 utredningen behövs en ansvarsutredning utföras för att fastställa vem som ska ansvara för sanering av området. Enligt miljöbalken är det den som har bedrivet den förorenade verksamheten som har ansvar för efterbehandlingen, förutsatt att verksamheten bedrivits efter 1 juli 1969. Det kan dock vara svårt att finna någon ansvarig verksamhetsutövare. Företag kan ha upphört att existera och i vissa fall kan det även vara svårt att veta när och hur en förorening uppstått som gör det svårt att peka ut någon ansvarig. I dessa fall hamnar ansvaret istället på markägaren och/eller exploatören, beroende på vad man kommer överens om. Arbete pågår i kommunen med att efterbehandla förorenade områden som historiskt påverkats av verksamheter. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet. Planförslagets ambitioner är att separera miljöstörande verksamhet från bostadsbebyggelse för att på så vis skydda människor från skadliga föroreningar. Tillsynsarbetet ska fokusera på att förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Skyddade ozonskikt	Skyddandet av ozonskikt handlar främst om att begränsa användningen av ämnen som bryter ned ozonet, som till exempel klorerade ämnen som finns i kylskåp, anläggningar för luftkonditioneringar och skumplast. Detta miljömål anses inte påverkas av planförslaget i betydande grad. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.

Säker strålmiljö	Den största utmaningen mot skadliga strålmiljöer är att minska människors exponering av UV-strålar från solen. Planförslaget möjliggör för tätortsnära grönområden vilket ger möjlighet till skugga. En del av miljömålets utmaningar handlar om att förändra människors livsstil och attityder, vilket planförslaget inte förmår att beröra. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Ingen övergödning	Både kustområdet, sjöar och vattendrag i kommunen är idag övergödda. För en minskad övergödning skulle åtgärder behövas främst inom avloppshantering och jordbruket. Placering av ny bebyggelse har också stor betydelse för i vilken omfattning befintlig och tillkommande bebyggelse kan anslutas till en effektivare avloppshantering med minskad övergödningspåverkan som följd. Planen beskriver krav på bebyggelse både i tätorter och i landsbygd, både i inland och vid kusten, gällande VA-lösningar och placering, för att minska tillförseln av kväve och fosfor från avloppslösningar. De särskilda kraven vid planläggning inom riksintresse för högexploaterad kust syftar delvis också till att minska påverkan på kommunens kustvatten. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Levande sjöar och vattendrag	Åtgärder kommer att behövas för att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster, så att gällande miljökvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Miljömålet kan komma i konflikt med önskemål om att bygga strandnära då stränder generellt har höga naturvärden och är av betydelse för friluftslivet. Planen beskriver dock krav på VA-lösningar, att hänsyn ska tas till natur- och kulturvärden och att kommunen är restriktiv med att ge tillstånd till enskilda bryggor om de inte ligger i anslutning till andra brygganläggningar. Hänsyn ska tas till träd inom strandskyddat område. En översyn av kommunens vattendrag kan ge möjlighet att stärka den ekologiska infrastrukturen för att förbättra livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter. Planförslaget bedöms ha potential bidra till miljömålet men konflikter kan uppstå som potentiellt kan motverka miljömålet.
Grundvatten av god kvalitet	Kommunens grundvatten är generellt av god status, med vissa undantag. Förorenade områden riskerar att påverka såväl yt- som grundvatten och den kvantitativa statusen är inom vissa områden måttlig. Flera dricksvattentäkter i kommunen saknar ett långsiktigt skydd, men en översyn av kommunens vattenskyddsområden pågår. Grundvattnet är särskilt känsligt i kustområdet med anledning av begränsad jordmån och kontakt med havsvattnet. Enskilda brunnar löper stor risk för saltvatteninträngning, vilket även ökar i och med klimatförändringar och därför är tillsyn viktig vid befintlig bebyggelse och hårdare krav vid ny bebyggelse. Exploatering i kustområdet kan därför kräva särskilda åtgärder för att inte riskera grundvattnet. Planen beskriver att vattenförsörjningen ska prioriteras framför annat resursutnyttjande i planläggning, som en viktig del i tillväxt och utveckling. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet. Planförslaget bedöms genom planerade åtgärder inte motverka miljömålet.
Hav i balans och levande kust och skärgård	Miljömålets värden påverkas av mänskliga aktiviteter i kustområdet, såsom hård eller spridd exploatering och småbåtstrafik med dess brygganläggningar. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex.

	p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Att planen verkar för att möjliggöra en fortsatt befolkning i kust- och skärgård medför en levande skärgård med förutsättningar för att bevara viktiga natur- och kulturvärden. Om utbyggnad sker på ett oaktsamt vis kan samma värden komma att skadas. Därför beskriver planen att hänsyn ska tas till kustens natur- och kulturvärden, att strandskyddet gäller och att VA-lösningar ska utredas särskilt i närheten av vatten där miljökvalitetsnormen kan påverkas. Planen styr att brygganläggningar för fritidsbåtar bör arrangeras på ett miljöriktigt sätt genom gemensamhetsanläggningar. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet.
Myllrande våtmarker	Miljömålet om myllrande våtmarker påverkas av att våtmarker torrlagts från avvattning markavvattning och annan vattenverksamhet, skogsbruk, kvävenedfall, körskador och att de inte längre hävdas med slåtter eller bete. Många våtmarker bedöms också komma att påverkas negativt av ett förändrat klimat och etableringen av främmande arter. Planförslaget har uttalade strategier om att skydda, återställa och nyanlägga våtmarker. Om detta genomförs ger det positiv inverkan på det nationella miljömålet. Konkreta åtgärdsplaner kan ge en förstärkt legitimitet av strategierna. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Levande skogar	Planen anger värdeområden för landskap där ny bebyggelse ska ta stor hänsyn till naturvärden (berör bland annat större skogsområden). Planen beskriver också i avsnittet Grönstruktur samt hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, de skogsvärden som finns i kommunen, med kalkbarrskogar, tidigare betade skogar och lövskogsmiljöer i Vällentrakten. I översiktsplanen pekas flera skogsområden ut, men vid planläggning ska hänsyn tas till naturvärden och att exploatering ska föregås av naturvärdesinventering. Skogsområden får därmed ett visst skydd genom översiktsplanen som framöver är möjligt att stärka genom att komplettera med andra skyddsformer för att spara ekologiskt välutvecklade skogsmiljöer. I planen beskrivs intentionen att ta fram en grönstrukturplan, som ska beskriva värdena i tätorterna men också tydliggöra kopplingar till naturvärden i omgivande landskap. Bedömningen är dock att många större skogsområden kommer att tas i anspråk vid eventuell exploatering av utpekade utvecklingsområden. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet men potentiell risk finns för konflikt med det.
Ett rikt odlingslandskap	Planen uttrycker ambition om att utveckla landsbygden och bevara dess värden. Att satsa på landsbygdsboende kan vara en del i att säkra långsiktigt jordbruk som är nödvändig verksamhet för bevarandet av odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Påverkan är beroende av hur planen genomförs i praktiken där oaktsam lokalisering, spridd bebyggelse och ianspråktagande av stränder kan innebära värdeförlust. I planförslaget klargörs att en prövning i tre steg ska göras när jordbruksmark ska tas i anspråk. I det första steget ska en bedömning göras om marken anses brukningsvärd med hänsyn till sitt läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. I steg två ska ett resonemang föras kring om den föreslagna exploateringen kan anses vara ett väsentligt samhällsintresse. Efter att en exploatering passerat steg 1 och 2 ska i tredje steget resonemang föras om det finns annan mark än jordbruksmark att ta i anspråk för ändamålet. I mark- och vattenanvändningskartan beskrivs bland annat områden LL och LA, där särskild hänsyn ska tas till areella näringar vid planläggning. I övriga delar av planen beskrivs hur hänsyn tas till odlingslandskapets natur- och kulturvärden

	men också hur byggnation längs kollektivtrafikstråk och i befintliga byar kan stärka attraktionskraften på landsbygden. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
God bebyggd miljö	Det finns flera förutsättningar i planen som stödjer utvecklingen av en god bebyggd miljö. Den förtätning som planeras kan utgöra en möjlighet att anpassa orterna för ökad hållbarhet, t.ex. minskat transportbehov och bättre förutsättningar för gång och cykel. Det kan ge vinster för närmiljön beroende på hur intentionerna genomförs. Viktigt är att se över hur tillgången till grönområden kan säkras i samband med förtätning. Detta har varit en viktig del av analysen i arbetet med tätortsfördjupningarna och ytterligare arbete görs i den pågående grönstrukturplanen. Förtätningen ger även möjlighet att utveckla sammansättningen i bebyggelsen för säkrade sociala värden. Med stärkta resurser i orterna kan det finnas förutsättningar för att anpassa strukturer till dagens ökade krav på trafiksäkerhet, tillgänglighet och hälsa. En god bebyggd miljö innefattar också planläggning längs kollektivtrafikstråk, ökade möjligheter till ett rikt friluftsliv och en genomtänkt lokalisering av verksamheter som är miljöstörande och bullrande. I översiktsplanen har detta hanterats bland annat genom förslag på lokalisering för vissa typer av miljöstörande verksamheter. Planförslaget bedöms bidra till miljömålet.
Ett rikt växt- och djurliv	I planen beskrivs kommunens intention att kunskapsunderlaget för grön infrastruktur ska stärkas genom en grönstrukturplan, så att kommunens utveckling kan planeras utifrån naturvärden. Utanför tätorterna finns delvis underlag genom tidigare inventeringar och värdebeskrivningar av naturvärden. I avsnittet *Grönstruktur* och *Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen*, beskrivs kända naturvärden som planläggningen ska ta hänsyn till. Utöver detta beskrivs att naturvärdesinventeringar ska genomföras inför planläggning. Planförslaget bedöms vara neutralt för miljömålet, vissa värden kan komma att påverkas medan andra stärks.

6.4 Regionalt arbete med miljökvalitetsmål – Färdplan för ett hållbart län, hållbarhetslöften och RUS

För att öka förutsättningarna för att nå de nationella miljökvalitetsmålen har Länsstyrelsen i Uppsala län tillsammans med länets kommuner och andra aktörer i länet valt att ta fram gemensamma åtgärdsprogram för de prioriterade miljömålen i länet, som ersatt de tidigare regionala miljömålen. Arbetet för att uppnå miljömålen i länet görs nu gemensamt av myndigheter, intresseorganisationer, företag och privatpersoner. Åtgärderna samordnas också med andra pågående planer och utveckling inom länet och kopplar till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Länsstyrelsen har i samråd med Uppsala läns miljö- och klimatråd, där Östhammars kommun ingår, valt att arbeta med åtgärdsprogram för miljökvalitetsmålen genom en så kallad Färdplan för ett hållbart län. Färdplanen bidrar till att uppnå de nationella miljömålen genom en planerad serie av fyra regionala åtgärdsprogram. Varje åtgärdsprogram samlar prioriterade åtgärder för länets aktörer inom ett temaområde som täcker in flera miljökvalitetsmål och

varje program har en fyraårig genomförandeperiod. Alla aktörer väljer vilka åtgärder och aktiviteter, så kallade hållbarhetslöften, man vill teckna. Hållbarhetslöften är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet År 2019 tecknades hållbarhetslöften inom det första delprogrammet, år 2020 inom det andra. År 20201 kommer löften tecknas inom det tredje programmet, vatten. År 2022 tecknas hållbarhetslöften inom det sista programmet;

Programmens temaområden är: Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald Vatten samt Samhällsutveckling. Åtgärdsprogrammen omfattar tillsammans arbete med samtliga svenska miljömål som länet berörs av.

Åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan
Programmet pågår 2019–2022 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggd miljö. Här finns många kopplingar till länets övriga arbete med klimat- och energistrategi för Uppsala län etc.

Åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald
Programmet pågår 2020–2023 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö. Här finns mycket som kopplar till övrigt arbete med naturreservat, skötsel av kommunal natur- och skogsmark etc.

Åtgärdsprogram Vatten
Hållbarhetslöften tecknas i december 2021, programmet pågår 2021–2024 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. Här finns också många kopplingar till länets arbeta med vattenkvalitet i enlighet med åtgärdsprogram inom vattendirektivet, länets vattenförsörjningsplan etc.

Åtgärdsprogram Samhällsutveckling
Hållbarhetslöften tecknas i december 2022, programmet kommer pågå 2022–2025 och inkluderar främst åtgärder i syfte att nå miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Säker strålmiljö etc. Här kommer en gemensam uppsamling göras av prioriterade miljömålsåtgärder i länet som inte funnits med i de tidigare tre åtgärdsprogrammen i Färdplanen.

Flera av de hållbarhetslöften som ingår i de fyra åtgärdsprogrammen i Färdplan för ett hållbart län har starka kopplingar till både översiktlig planering, detaljplaner och förhandsbesked samt förvaltningen av offentligt ägd mark och vatten.
Utöver färdplanen finns flera kopplingar till miljökvalitetsmålen i den regionala utvecklingsstrategin, RUS, som hålls samman av region Uppsala. Här dras de stora riktlinjerna upp för fysisk planering och infrastruktur i Uppsala län.

6.5 Lokalt miljömålsarbete – genom hållbarhetslöften

Östhammars kommun har tidigare prioriterat ett urval av miljökvalitetsmålen i fyra grupperingar (vatten, natur, klimat/energi samt giftfri miljö), som särskilt avgörande för kommunens utveckling och hållbarhetsarbete. Dessa områden stämmer väl överens med de fyra åtgärdsprogrammen inom Färdplan för ett hållbart län, vilket gör att kommunen beslutat att ersätta de lokala miljömål som gällde 2016–2018 med avsiktsförklaringar i form av hållbarhetslöften.

Östhammars kommun har tecknat hållbarhetslöften inom de två första åtgärdsprogrammen; Minskad klimatpåverkan samt Ekosystem och biologisk mångfald. Under 2021 pågick arbetet med att teckna löften inom det tredje åtgärdsprogrammet med tema vatten och 2022 kommer löften tecknas inom det sista åtgärdsprogrammet med tema Samhällsutveckling, inkluderande giftfri miljö.

Åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan
De hållbarhetslöften Östhammars kommun tecknat kopplar till Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggd miljö. I planförslaget reflekteras detta genom infrastrukturplaneringen, mål kring ökad möjlighet till kollektivtrafik, gång och cykel, men också genom placering av bebyggelse för att kunna bygga robusta och effektiva energilösningar i nya bostadsområden.

Åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald
De hållbarhetslöften Östhammars kommun tecknat kopplar till Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö. I planförslaget speglas dessa löften genom hur kommunen tar naturhänsyn i detaljplaner och förhandsbesked, vikten av områden i tätorterna som ger ekosystemtjänster, för rekreation och för bevarandet av det rika växt- och djurliv kommunen har genom sina naturliga förutsättningar. I planförslaget tydliggörs också de värden som finns kopplade till ängs- och hagmarker, till kalkbarrskogar och våtmarker. Påverkan på växter och djur riskerar dock att bli negativa i och med att natur tas i anspråk som är idag är orörd, vilket gör att avvägningar gällande naturvärden är viktiga i alla detaljplaner.

Åtgärdsprogram Vatten
Östhammars kommun planerar att teckna hållbarhetslöften i december 2021 med fokus Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. I planen synliggörs dessa områden genom beskrivningen av den utmaning kring vattenförsörjning kommunen har och förslag på lösningar för att hantera både vattenförsörjning, avloppslösningar och dagvatten. VA-planen ger ytterligare förtydliganden kring prioriteringar och strategiska val. Planen beskriver också den avvägning som behöver göras i all exploatering kopplad till ekologisk status i angränsande vatten och recipienter.

Åtgärdsprogram Samhällsutveckling
Hållbarhetslöften tecknas i december 2022 och kommer så långt vi kan bedöma inkludera åtgärder i syfte att nå miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Här finns i planförslaget beskrivningar av hur kommunen ska hantera t.ex. kulturmiljövärden i planeringen, som är en av flera viktiga delar i miljömålet God bebyggd miljö. Förorenade områden, som ingår i miljökvalitetsmålet Giftfri miljö är ett område som kommer ingå i åtgärdsprogrammet och som i planförslaget tydliggörs genom separerande av miljöstörande verksamhet från bostadsbebyggelse vid nya etableringar och genom vikten av markundersökningar vid misstänkta föroreningar i nya exploateringsområden.

6.6 Kumulativa effekter

Kumulativa effekter kan beskrivas som effekter som samverkar på olika sätt. Det innebär att kumulativa effekter innefattar både de direkta och indirekta miljöeffekterna. Utöver den planerade verksamhetens effekter ska också tidigare och pågående verksamheter samt verksamheter inom en överskådlig framtid inkluderas. Effekterna kan antingen vara additiva,

synergistiska eller motverkande. Effekterna kan vara både negativa och positiva. I Figur 1 visas översiktlig visualisering över begreppet kumulativa effekter.

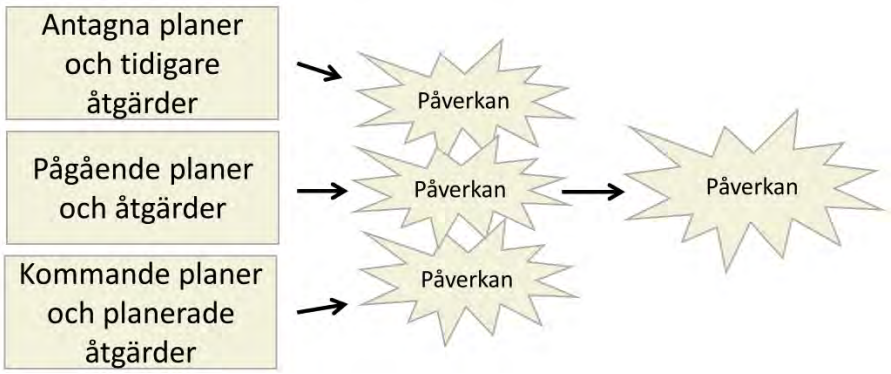

Figur 1. Översiktlig visualisering över begreppet kumulativa effekter. Baserad på Europeiska kommissionen, 1999. Guidlines for the Assessment of indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions.

Negativa effekter kan uppstå om funktionella gröna samband och nätverk av naturvärden går förlorade vilket i sin tur påverkar den biologiska mångfalden negativt. Detta innebär att förlusten av ett, för de gröna sambanden viktigt naturobjekt, kan få större effekter än att bara ett enskilt naturobjekt och de arter som finns där försvinner.

Både i tätorterna och på landsbygden finns känsliga kulturturmiljövärden. Dessa är ofta delar av en helhet som ska upplevas i tätorten eller på landsbygden. Om kulturmiljöer tas bort eller delar av landskapet förändras finns det stor risk att man tappar deras sammanhang i stort. Rätt åtgärder i till exempel ett gestaltningsprogram för att tydliggöra och återskapa kulturmiljöer kan istället stärka kulturmiljöer och upplevelsen av dessa.

Förbättrade möjligheter att bo på landsbygden kan stärka trenden att skapa sig ett liv utanför tätorterna. Att fler bor på landet kan stärka lokal verksamhet som till exempel jordbruk och djurhållning vilket i sin tur gynnar kulturlandskapet. Satsningar på att utveckla befintliga tätorter kan locka fler människor till dem. Det ger i sin tur möjligheter till att kunna erbjuda bra kollektivtrafik och service.

7 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Eftersom översiktsplanen omfattar en stor yta och många verksamheter finns det ett tydligt behov av samordning med den miljöövervakning som genomförs av andra orsaker.

Boverket rekommenderar att uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger, så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem. Enligt Boverket kan det vidare vara svårt att föreslå exakt hur uppföljning och övervakning ska ske redan när MKB:n tas fram och att en anpassning kan behöva ske under planens genomförande.

Exempel på uppföljning av planens påverkan på miljöaspekterna är att genomföra luft- och bullermätningar i stadsmiljöer, mätningar av trafik på gång- och cykelvägar samt att mäta

vattenkvaliteten i olika vattenförekomster. För att mäta effekterna på de sociala aspekterna kan kommunen genomföra olika opinionsundersökningar, som kartlägger hur den fysiska planeringen påverkar allmänhetens liv och hälsa, om planen genererar en bättre jämlikhet/jämställdhet, tillgänglighet, bättre utbud för aktiviteter m.m. Mätningar av vattenkvalitet enligt ovan kommer att genomföras. Dessa och andra mätningar kan samordnas med den fortlöpande miljöanalys (FOMA) som bedrivs vid SLU. Ytterligare en uppföljning av den kommunala planeringen, med utgångspunkt från miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö, sker via Boverkets miljömålsenkät som skickas ut till Sveriges kommuner vartannat år.

8 Framtagande av MKB

Föreliggande Miljökonsekvensbeskrivning är framtagen av översiktsplanerare på Östhammars kommun med MKB från ÖP 2016 som underlag och reviderad av Tyréns Sverige AB. MKB är reviderad och uppdaterad utefter de förändringar som skett sedan ÖP 2016 antogs, såsom nationella, regionala och lokala miljömål samt de revideringar som utarbetats till ÖP 2022.

Emil Lindblom, översiktsplanerare Östhammars kommun.
Josefine Dahlstedt, miljöutredare Tyréns Sverige AB.
Robert Björklind, miljöutredare Tyréns Sverige AB.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

Bilaga 2: Vägledning för delområden (granskningshandling)

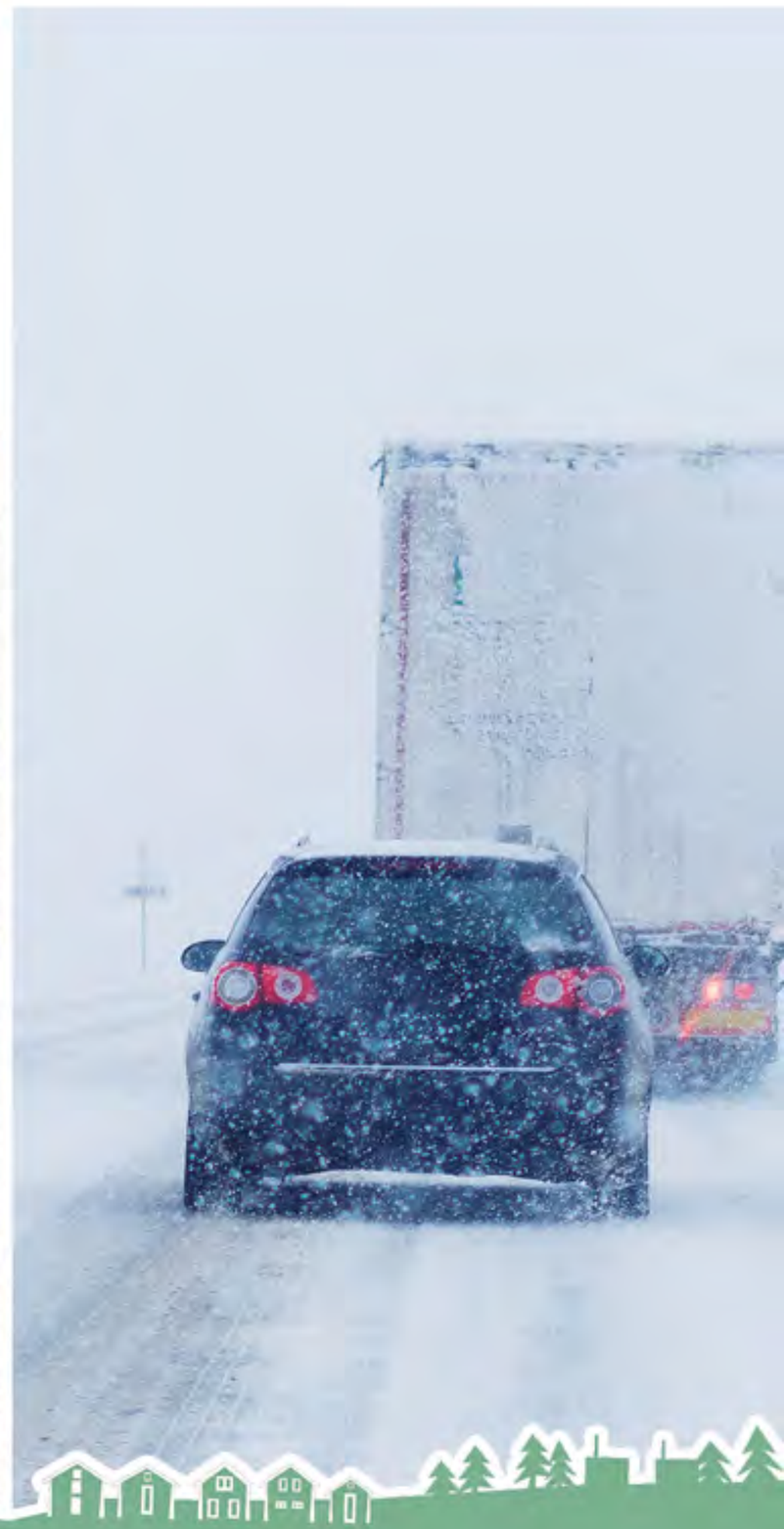

Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2016

Översiktsplan 2022 är ett fortsättningsarbete på ÖP 2016 och ersätter merparten av ÖP 2016, men några avsnitt av ÖP 2016 har fortsatt relevans.

De kommer att uppdateras och kompletteras. Tills detta är gjort ska de avsnitt som redovisas i denna bilaga att gälla, och kommer i och med denna översiktpslaneprocess att fortsatt förklaras som aktuell tills vidare. Denna delhandling härstammar från ÖP 2003: Del III Vägledningar till delområden Riksintressen från sid 24 - 40 samt Övriga områden sid 40 -144 och aktualitetsförklarades även under arbetet med ÖP 2016.

I bilagan markerar gråtonade plattor över text sådant som inte omfattas av aktualitetsförklaringen under ÖP 2016, och detsamma gäller nu.

Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Nya lagrum kan ha ersatt de lagar som vägledningar till delområden som togs fram 2003 hänvisar till. Det är gällande lagstiftning som ska beaktas. Bedömningen är att dessa vägledningar ändå innehåller mycket viktig information och därför kan utgöra ett visst stöd i handläggning av lovärenden. Avsikten är att kommunen på sikt ska uppdatera dessa vägledningar för att kunna ersätta dem på sikt.

KARTOR: BLADINDELNING

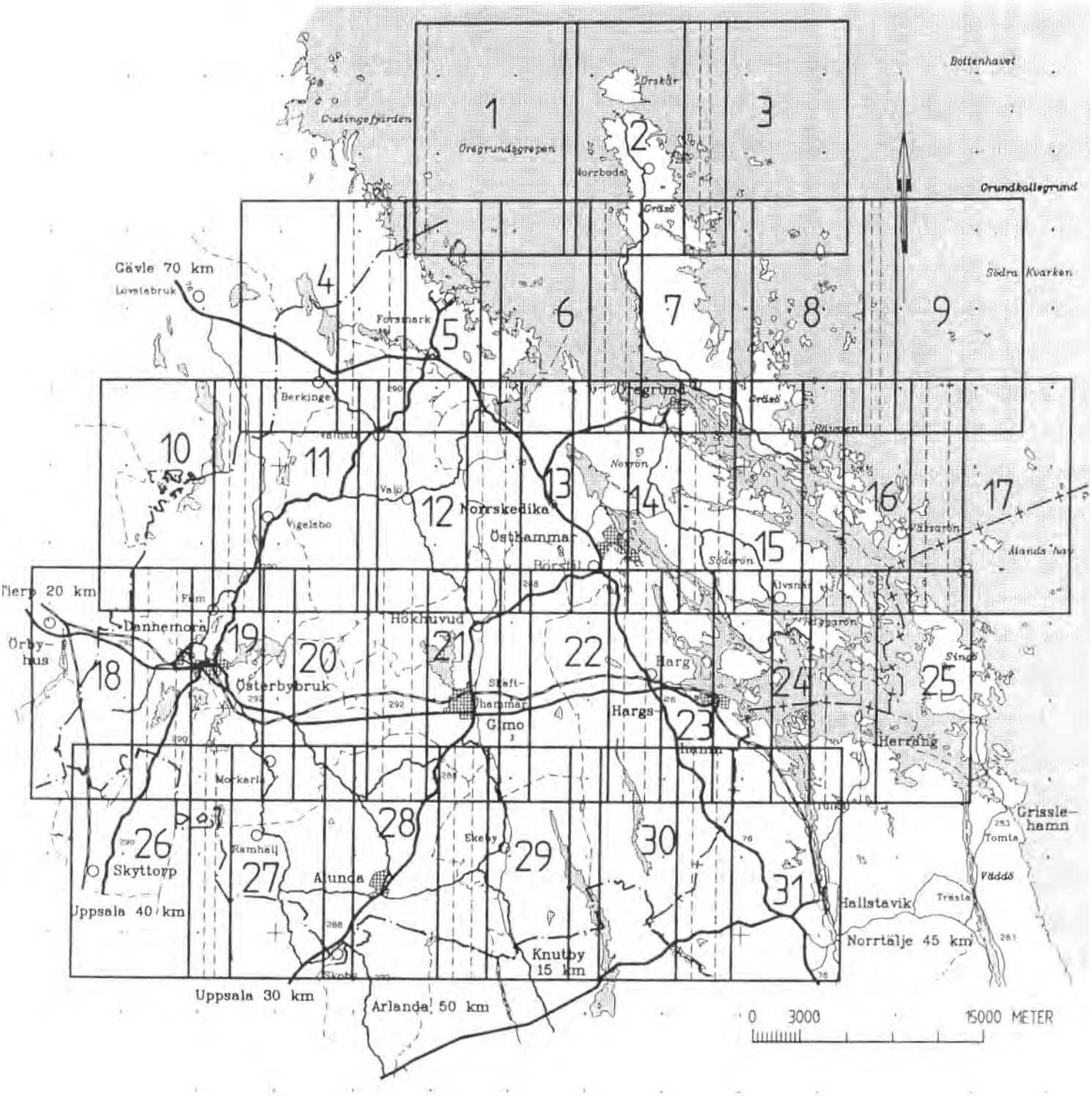

KARTBLAD 1- 31: TECKENFÖRKLARINGAR

KOMMUNGRÄNS

GRÄNS FÖR RIKSINTRESSEOMRÅDE

GRÄNS FÖR ÖVRIGA OMRÅDEN

OMRÅDE MED UTVIDGAT STRANDSKYDD (vid övriga stränder gäller 100 meter strandskydd)

NATURRESERVAT

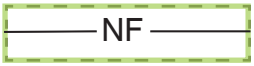

OMRÅDE MED ANNAT NATURVÅRDS-FÖRORDNANDE

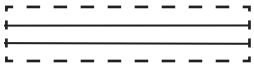

FÖRORDNANDE KRING KYRKOR

DJURSKYDDSOMRÅDEN

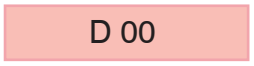

OMRÅDE MED DETALJPLAN

TÄTORTSZONER (delar av områdena om-fattas av detaljplan)

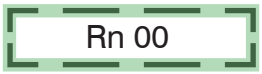

RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRD

ÖVRIGA BESKRIVNA OMRÅDEN

OMRÅDE MED SAMLAD BEBYGGELSE (ev. delar av området)

MÖJLIGA BERGTÄKTER

FÖR HELA KOMMUNEN GÄLLER FÖLJANDE:

G	OMRÅDEN MED GENERELLA REGLER (SE SID 4 - 5.)
Gk	SÄRSKILDA REGLER OCH VÄGLEDNING FÖR KUSTOMRÅDET (ÖSTER OM RIKSVÄG 76, SE SID 6 - 9)

Underlagskarta: GSD Terrängkartan, Lantmäteriet, Gävle

SKALA 1:50 000

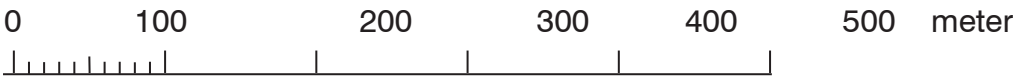

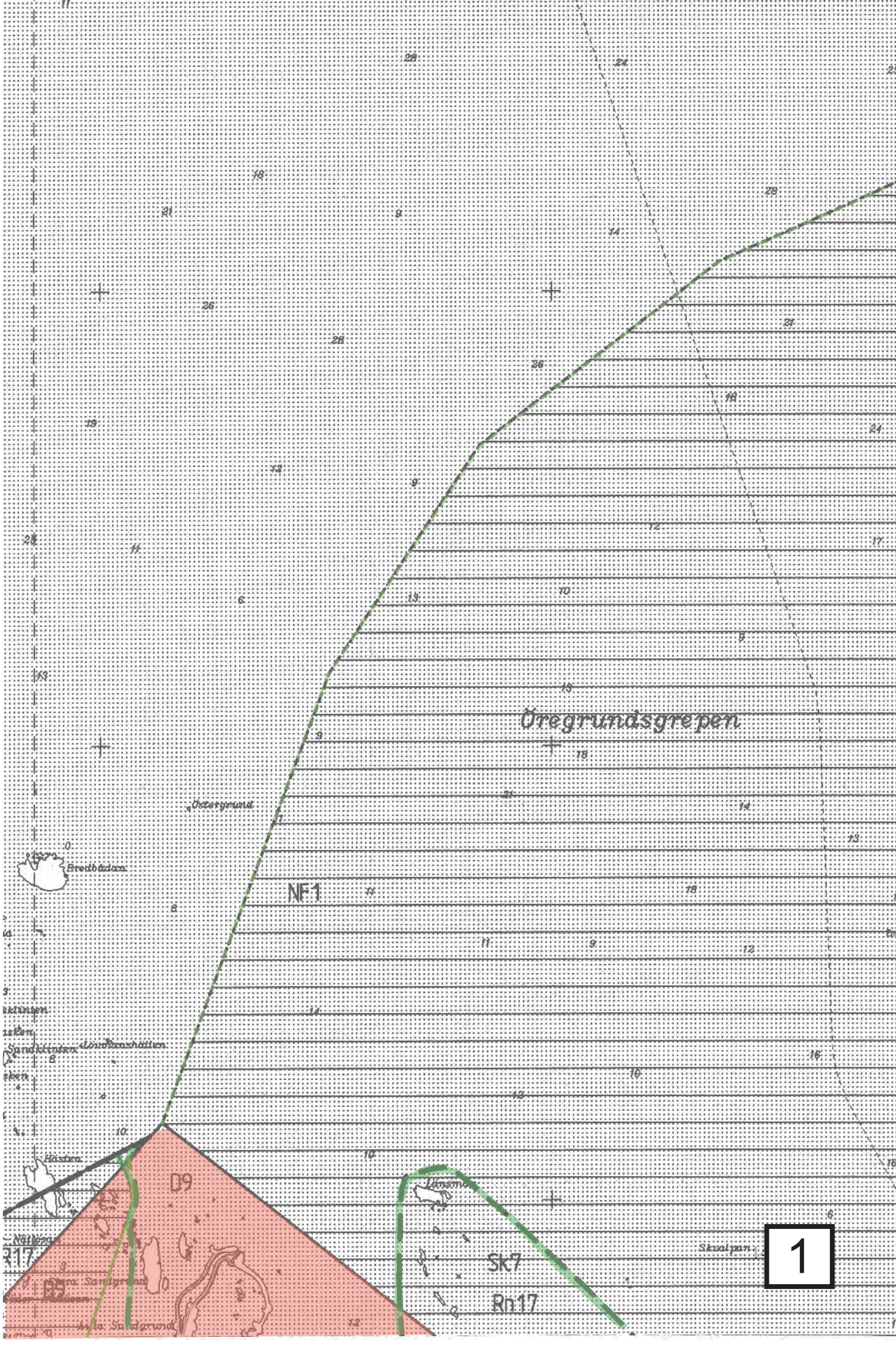
Öregrundsgrepen
Östergrund
Bredbådan
NF1
Sandkobben
Lövdansbådan
Hästen
D9
Sk7
Rh17
Skvalpan
1

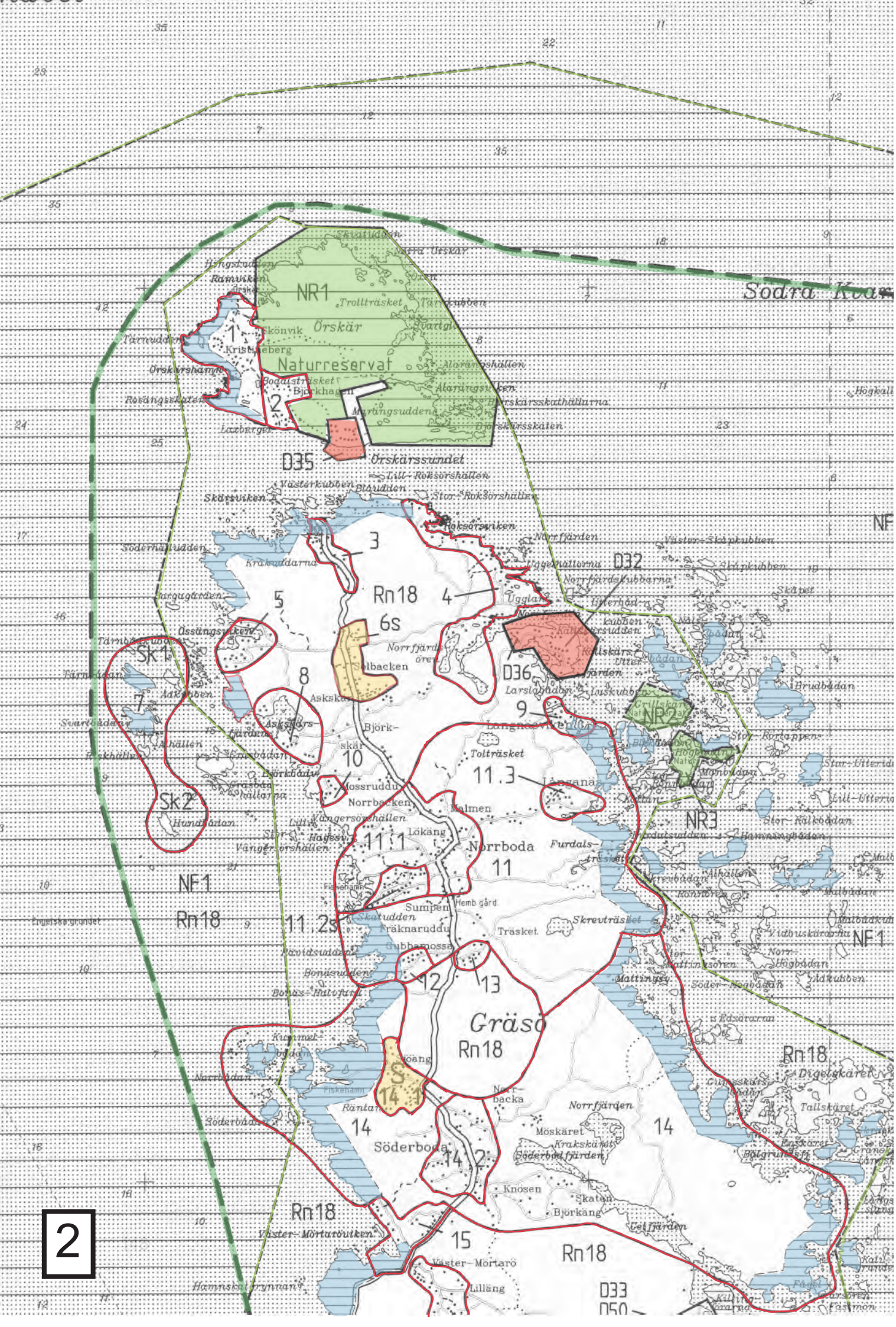
NR1
Örskär
Naturreservat
Trollträsket
Kristineberg
Björkhagen
Örskärssundet
Lill-Roksörshällen
Stor-Roksörshällen
Roksörsviken
Rn18
3
4
5
6s
8
9
10
11.1
11.2
11.3
12
13
14
14.1
15
Sk1
Sk2
NF1
NR2
NR3
D35
D36
D32
D33
Norrboda
Gräsö
Söderboda
Norrfjärden
Björkskär
Tolträsket
Lökäng
Sumpen
Träsket
Knösen
Skaten
Björkäng
Väster-Mörtarö
Lilläng
Hamnskatgrynnan
Engelska grundet
Digelskäret
Tallskäret
Mattinge
Södra Kvas

2

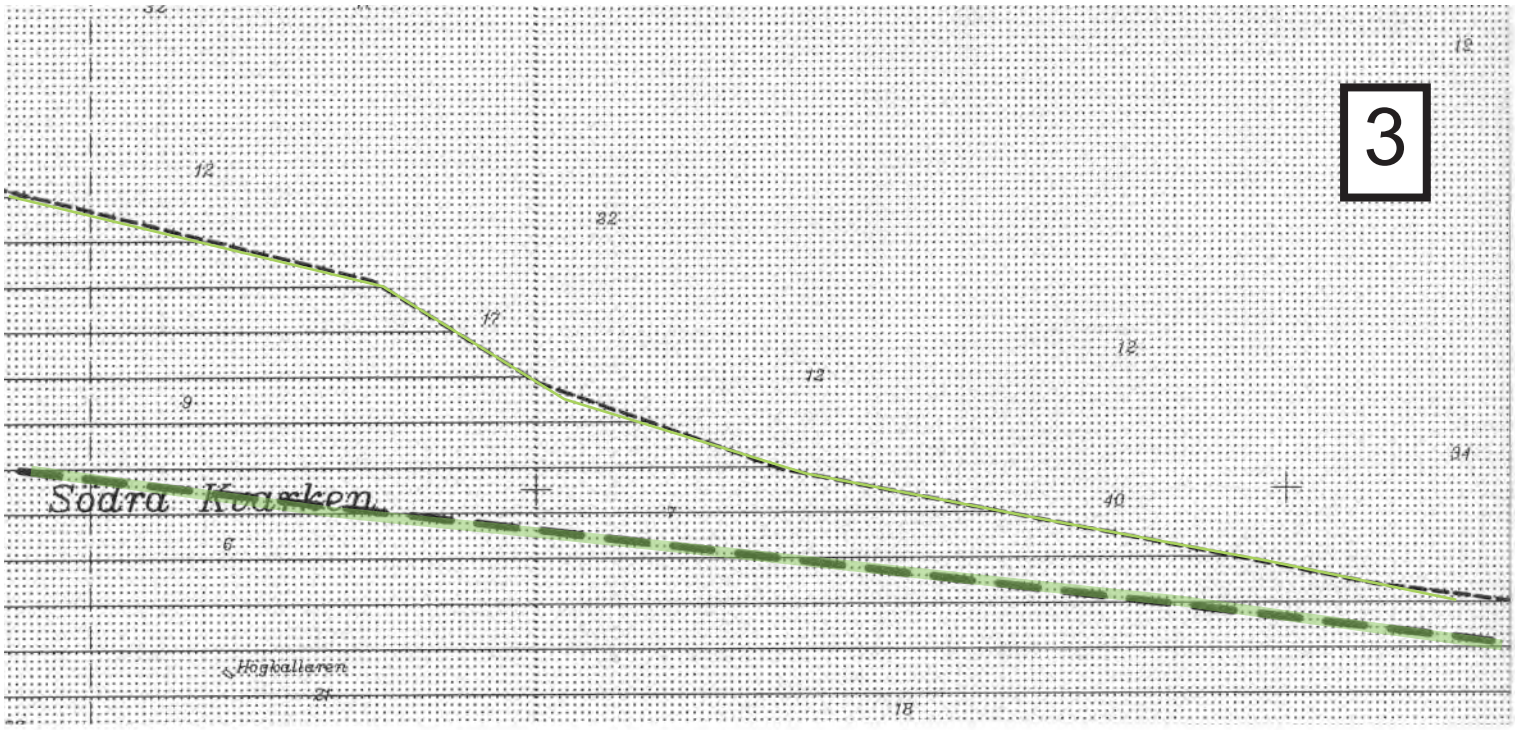
3
Södra Kvarken
Högkallaren

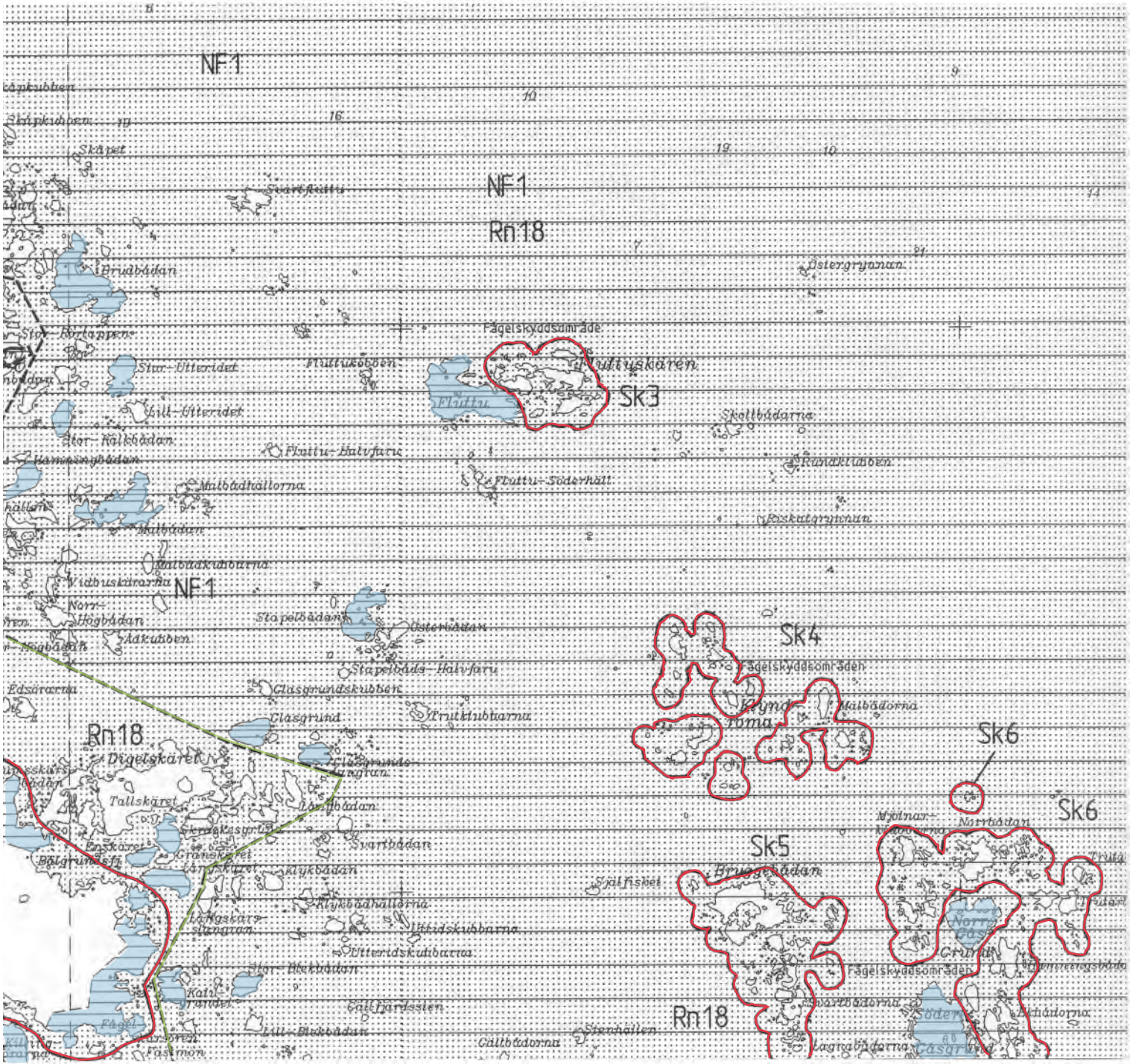
NF1
NF1
Rn18
Fågelskyddsområde
Flutlu-skären
SK3
Flutlu-Halvfaru
Flutlu-Söderhäll
Flutlubåden
Flutlubåtarna
Skallbådarna
Rundklubben
Fiskatgrynnan
Östergrynnan
Bruvbådan
Stor-Kortappens
Stor-Utteridet
Lill-Utteridet
Stor-Kalkbådan
Hamnsingbåden
Malbådhallorna
Malbåden
Malbådsklubbarna
Vidbuskrarna
NF1
Norr-Högbådan
Åskubben
Stapelbådarna
Östersbåtan
Stapelbåds-Halvfaru
Edsararna
Glasgrundsklubben
Glasgrund
Flutlklubbarna
Rn18
Digelskäret
Tallskäret
Glasgrundsklubben
Lårsbådan
Svartbådan
Klykbådan
Klykbådhallorna
Utteridsklubbarna
Utteridsklubbarna
Stor-Blekbådan
Kalv-Trandet
Fågel-
Fasmon
Lill-Blekbådan
Gällbådarna
Gällfjärdssten
Stenhällen
Sk4
Fågelskyddsområden
Malbådarna
Sk6
Sk6
Norrbådan
Sk5
Bruvgrundet
Själfiskel
Fågelskyddsområden
Svartbådarna
Lagnabådarna
Rn18

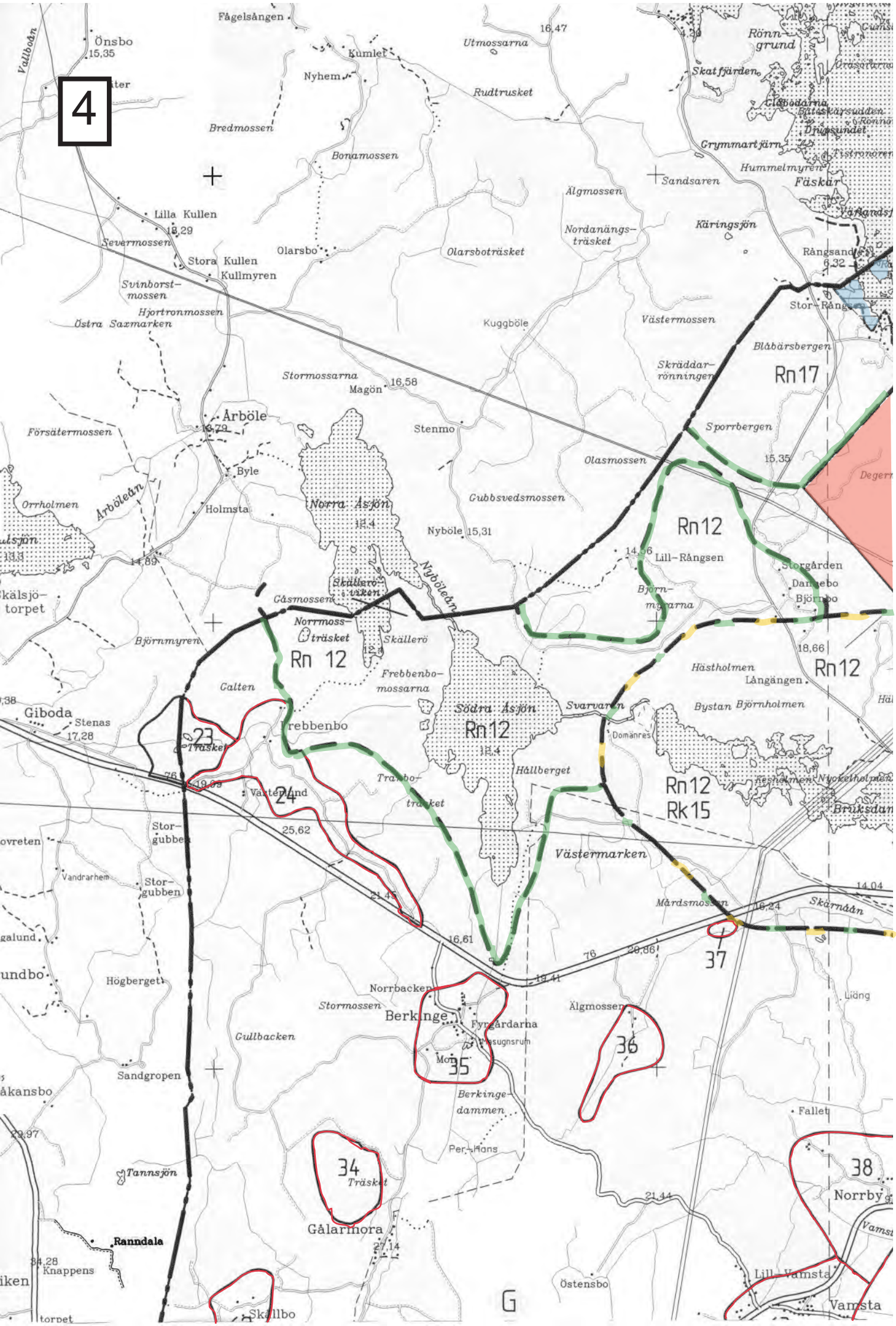
4
Fågelsången
Önsbo
15,35
Vallbodan
Kumlet
Nyhem
Utmossarna
16,47
Rudtrusket
Bredmossen
Bonamossen
Lilla Kullen
18,29
Severmossen
Stora Kullen
Kullmyren
Olarsbo
Olarsboträsket
Svinborst-
mossen
Hjortronmossen
Östra Saxmarken
Stormossarna
Magön
16,58
Kuggböle
Årböle
Försätermossen
Byle
Stenmo
Orrholmen
Arböleån
Holmsta
Norra Åsjön
Nyböle
15,31
Gubbsvedsmossen
Olasmossen
Nyböleån
Skällerö-
viken
Gåsmossen
Norrmoss-
träsket
Skällerö
Björnmyren
Rn 12
Frebbenbo-
mossarna
Galten
Giboda
Stenas
17,28
Frebbenbo
Södra Åsjön
Rn12
Svarvaren
Domänres
Hällberget
Trasbo-
trasket
Västermarken
Rn12
Rk15
Mårdsmossen
16,24
Skärnåån
14,04
16,61
19,41
Norrbacken
Stormossen
Berkinge
Fyrgårdarna
Besugnsrum
Älgmossen
36
35
Gullbacken
Sandgropen
Högberget
Berkinge-
dammen
Per-Hans
34
Träsket
Tannsjön
Gålarmora
27,14
Ranndala
Knappens
Skällbo
Östensbo
Lill-Vamsta
Vamsta
Norrby
38
37
21,44
Fallet
Liäng
Rn17
Rn12
Rn12
Rn12
Sporrbergen
15,35
Lill-Rångsen
14,96
Storgården
Björnbo
Björn-
mygarna
Hästholmen
Långängen
18,66
Bystan Björnholmen
Nyckelholmen
Bruksdan
Skatfjärden
Rönn-
grund
Grymmartjärn
Hummelmyren
Fäskär
Sandsaren
Älgmossen
Nordanängs-
träsket
Käringsjön
Rångsandarna
6,32
Stor-Rången
Västermossen
Blåbärsbergen
Skräddar-
rönningen
Sporrbergen
Degern
Vamsta
Vandrarhem
Stor-
gubben
Stor-
gubbe
25,62
21,45
Tråsket
23
24
Västerlund
76
19,09
29,86
Ovreten
galund
undbo
åkansbo
22,97
84,28
iken
torpet
G

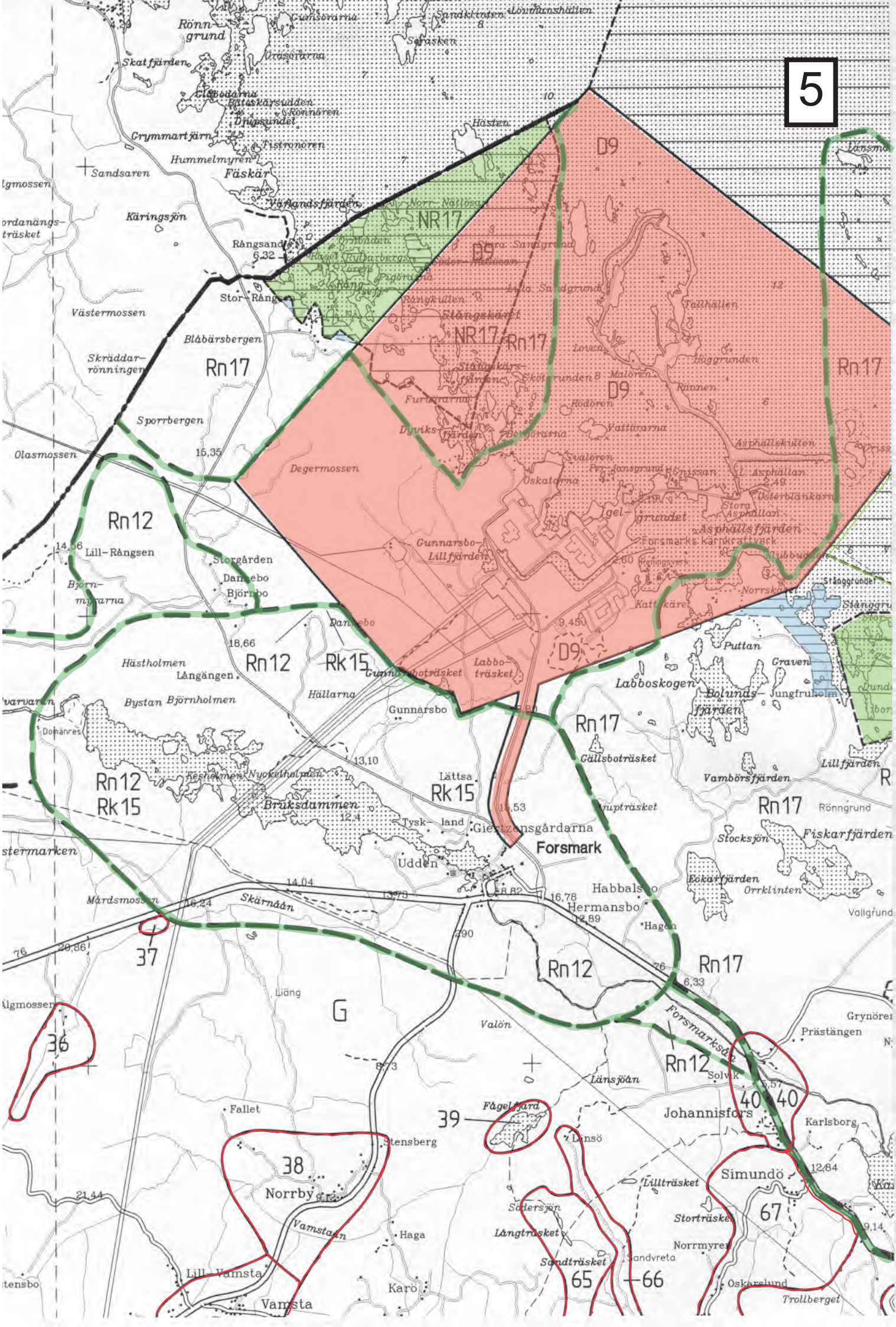
5
D9
NR17
Rn17
Rn12
Rk15
Forsmark
Rönngrund
Skatfjärden
Fäskär
Käringsjön
Rångsandarna
Stor-Rången
Västermossen
Blåbärsbergen
Skräddar-rönningen
Sporrbergen
Olasmossen
Degermossen
Lill-Rångsen
Storgården
Björnbo
Björn-mygarna
Hästholmen
Långängen
Bystan
Björnholmen
Gunnarsbo
Hällarna
Gunnarsbo-Lillfjärden
Labbo-träsket
Labboskogen
Bolunäs-fjärden
Jungfruholm
Puttan
Graven
Gällsbo-träsket
Vambörsfjärden
Lillfjärden
Fiskarfjärden
Stocksjön
Eckarfjärden
Orrklinten
Vallgrund
Hermansbo
Habbalsbo
Hagen
Udden
Tysk-land
Gisslansgårdarna
Bruksdammen
Lättsa
Nyckelholmen
Keshelmen
Mårdsmossen
Skärnäsån
Liäng
Valön
Fallet
Stensberg
Norrby
Vamstaån
Haga
Lill-Vamsta
Vamsta
Karö
Länsjöån
Solvik
Johannisfors
Karlsborg
Prästängen
Grynören
Fågelfjärd
Länsö
Simundö
Lillträsket
Storträsket
Långträsket
Sandträsket
Norrmyren
Sandvreta
Oskarslund
Trollberget
Södersjön
Forsmarksån
Skärnäsån
Rångsandarna
Gunnarsbo-träsket
Gällsbo-träsket
Lillträsket
Storträsket
Långträsket
Sandträsket
36
37
38
39
40
65
66
67
G

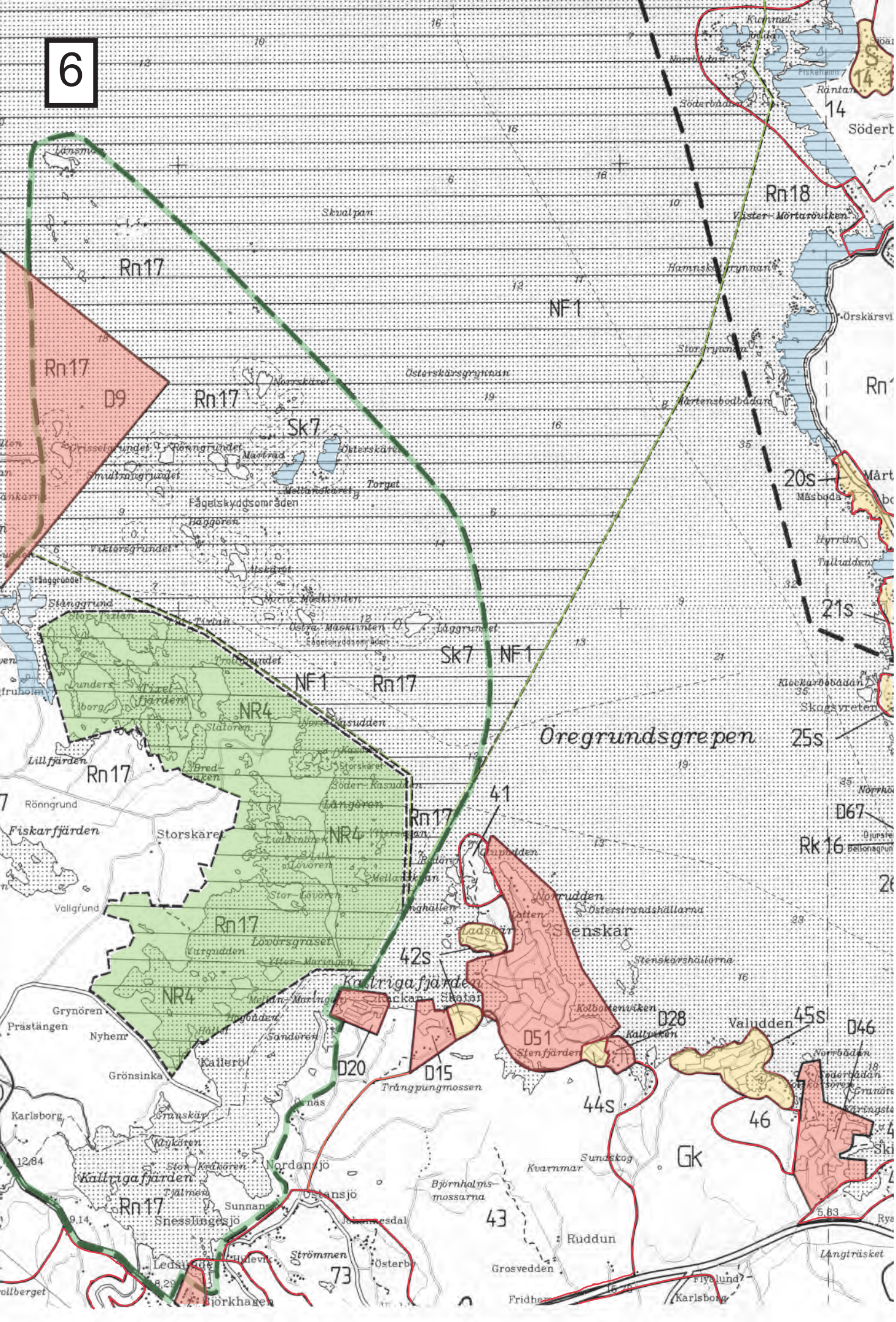
6
Rn17
D9
Rn17
Sk7
NF1
Rn18
Rn17
NR4
Rn17
NR4
Rn17
NR4
Sk7
NF1
Öregrundsgrepen
20s
21s
25s
41
42s
44s
45s
46
D67
Rk16
D28
D51
D20
D15
Gk
Fiskarfjärden
Storskäret
Rönngrund
Vallgrund
Lillfjärden
Kallrigafjärden
Stenskär
Stenskärshällarna
Valudden
Ruddun
Nordansjö
Snesslingesjö
Trångpungmossen
Björnholmsmossarna
Kvarnmar
Sundskog
Grönsinka
Prästängen
Nyhem
Grynören
Karlsborg
Ledsticke
Björkhagen
Grosvedden
Flyalund
Karlsborg
Mäsboda
Skagsvreten
Långträsket
Fågelskyddsområden

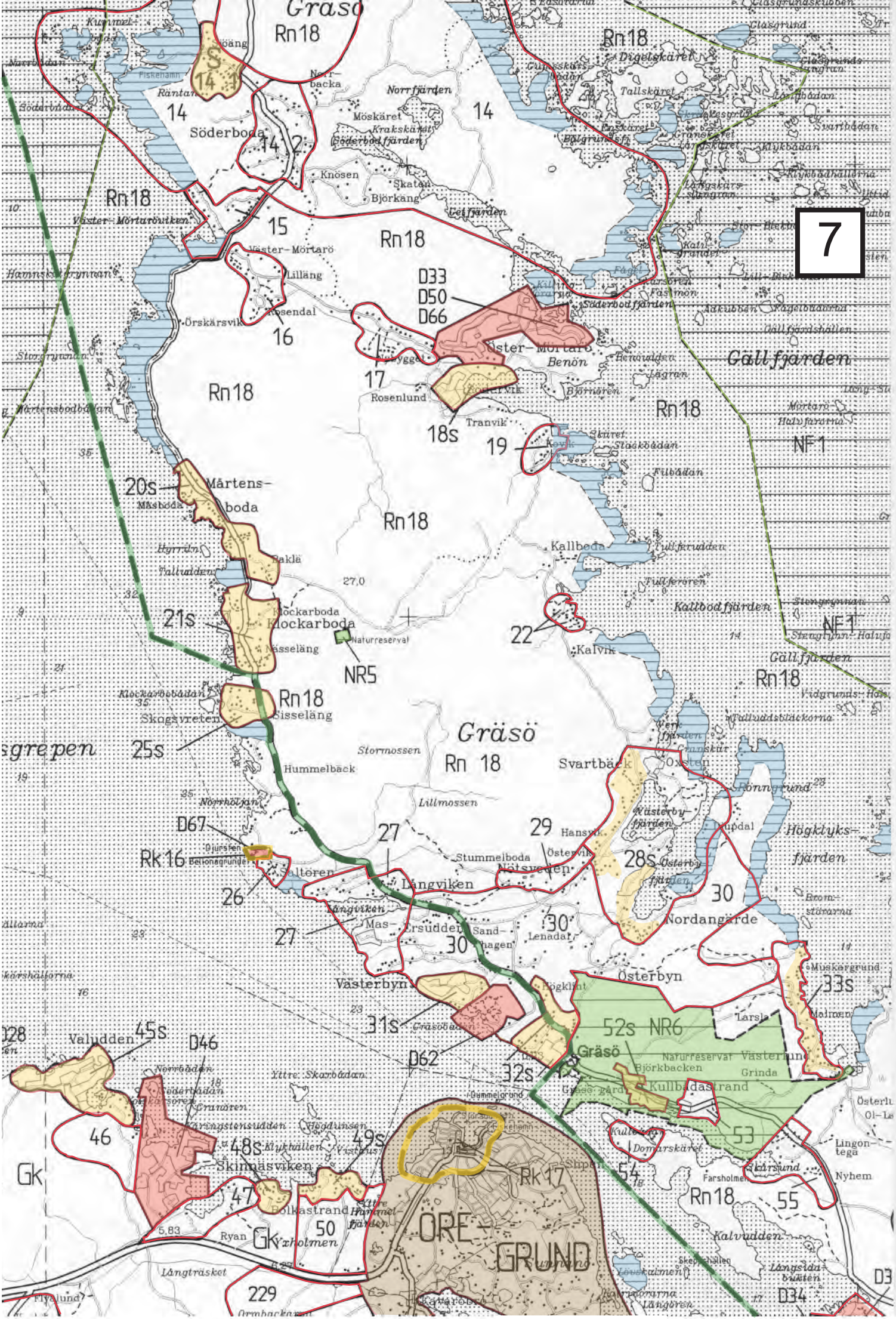
Gräsö
Rn18
Söderboda
Norrfjärden
Möskäret
Kråkskärsfj
Söderbodfjärden
Knösen
Skatan
Björkäng
Lötfjärden
Väster-Mörtarö
Lilläng
Rosendal
Örskärsvik
Rn18
D33
D50
D66
Öster-Mörtarö
Benön
Gällfjärden
Rosenlund
Tranvik
18s
19
NF1
20s
Mårtens-
boda
Mäsboda
Rn18
Kallboda
Fullfaruden
Kallbodfjärden
Klockarboda
Naturreservat
NR5
21s
22
Kalvik
Rn18
Sisseläng
Skogsviken
Gräsö
Rn 18
25s
Stormossen
Hummelbäck
Svartbäck
Norrhöljan
Lillmossen
D67
Rk16
Djursten
Saltören
Stummelboda
Nötsviken
Långviken
26
27
29
Hansvik
Östervik
28s
Österby
fjärden
Högklyks-
fjärden
30
Nordangärde
Sand-
hagen
Lenadal
Österbyn
Västerbyn
31s
33s
Valudden
45s
D46
D62
32s
52s
NR6
Gräsö
Naturreservat
Björkbacken
Västerlund
Grinda
Kullbådastrand
53
46
48s
Skinnäsviken
49s
Rk17
ORE
GRUND
54
Rn18
55
Nyhem
Farsholmen
Skärsund
Kalvudden
47
Bolkastrand
50
Ryan
GK
Yxholmen
Gk
Långträsket
229
D34
7

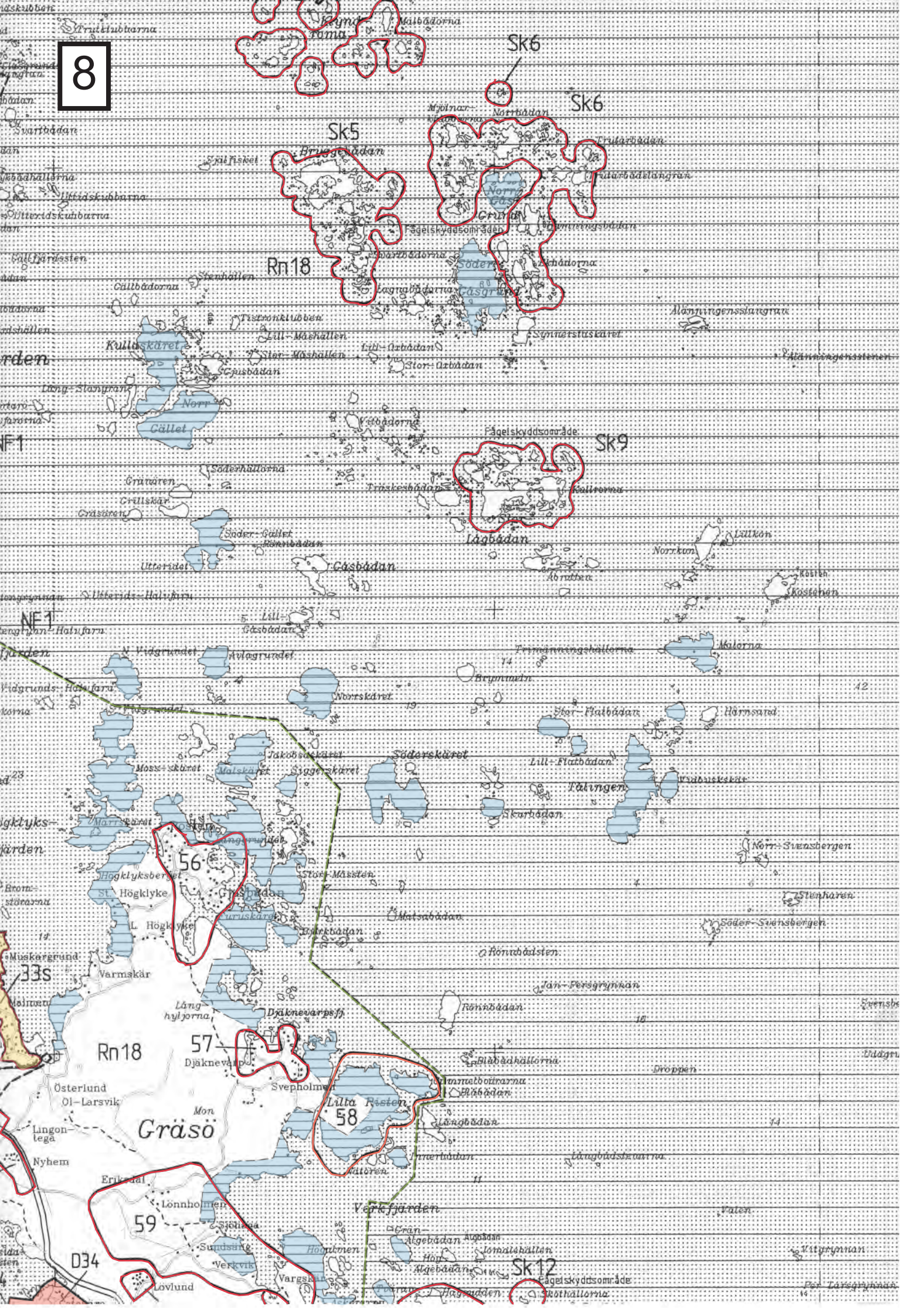
8
Sk6
Sk6
Sk5
Rn18
Fågelskyddsområde
Sk9
Fågelskyddsområde
Sk12
Fågelskyddsområde
Gräsö
Rn18
56
57
58
59
33s
D34
Verkfjärden
Djäknevarpsfj.
Svepholmen
Österlund
Ol-Larsvik
Lingonlega
Nyhem
Erikdal
Lonnholmen
Sundsätg
Verkvik
Lovlund
Vargskär
Varmskär
Muskergrund
Högklyksberget
Högklyke
Lång-hyljorna
Lilla Risten
Mon
Norrskäret
Södersskäret
Jakobsskäret
Moss-skäret
Malskäret
Siggeskäret
Marrskäret
Stora Mässten
Lill-Mässten
Tärnskäret
Ronnbådsten
Jan-Persgrynnan
Ronnbådan
Blåbådshällorna
Längbådan
Längbådshällorna
Inverlandan
Vättören
Algebådan
Algbådan
Tomtshällen
Hagmadden
Skötthällorna
Fågelskyddsområde
Lågbådan
Gåsbådan
Lill-Gåsbådan
Stor-Gåsbådan
Lill-Flatbådan
Stor-Flatbådan
Skarbådan
Fåringen
Norr-Svensbergen
Söder-Svensbergen
Stenharen
Kulorna
Brynmaln
Norrkun
Lillkön
Kösten
Kullaskäret
Norr Gället
Söder-Gället
Grimaren
Grillskär
Gräsören
Utteridskubbarna
Fruktskubbarna
Svartbådan
Gäddfjärdssten
Stenhällen
Tistronklubben
Lill-Måshällen
Stor-Måshällen
Lång-Stengrund
Utterids-Halvfarm
Norrbådan
Trutarbådan
Trutarbådslångrun
Norra Gåsen
Grunan
Simmingsbådan
Skarbådorna
Lagnabådorna
Stenhällen
Tistronklubben
Synnerstuskäret
Alänningensslångrun
Alänningenssten
Vitbådorna
Söderhällorna
Trutskesbådan
Kallorna
Abrottsen
Prinsenningshällorna
Vidgrundet
Ävlagrundet
Vidgrunds-Halvfarm
Ävlagrundet
Kostenen
Fiskeläget
Ronnbådan
Ronnbådan
Ronnbådan

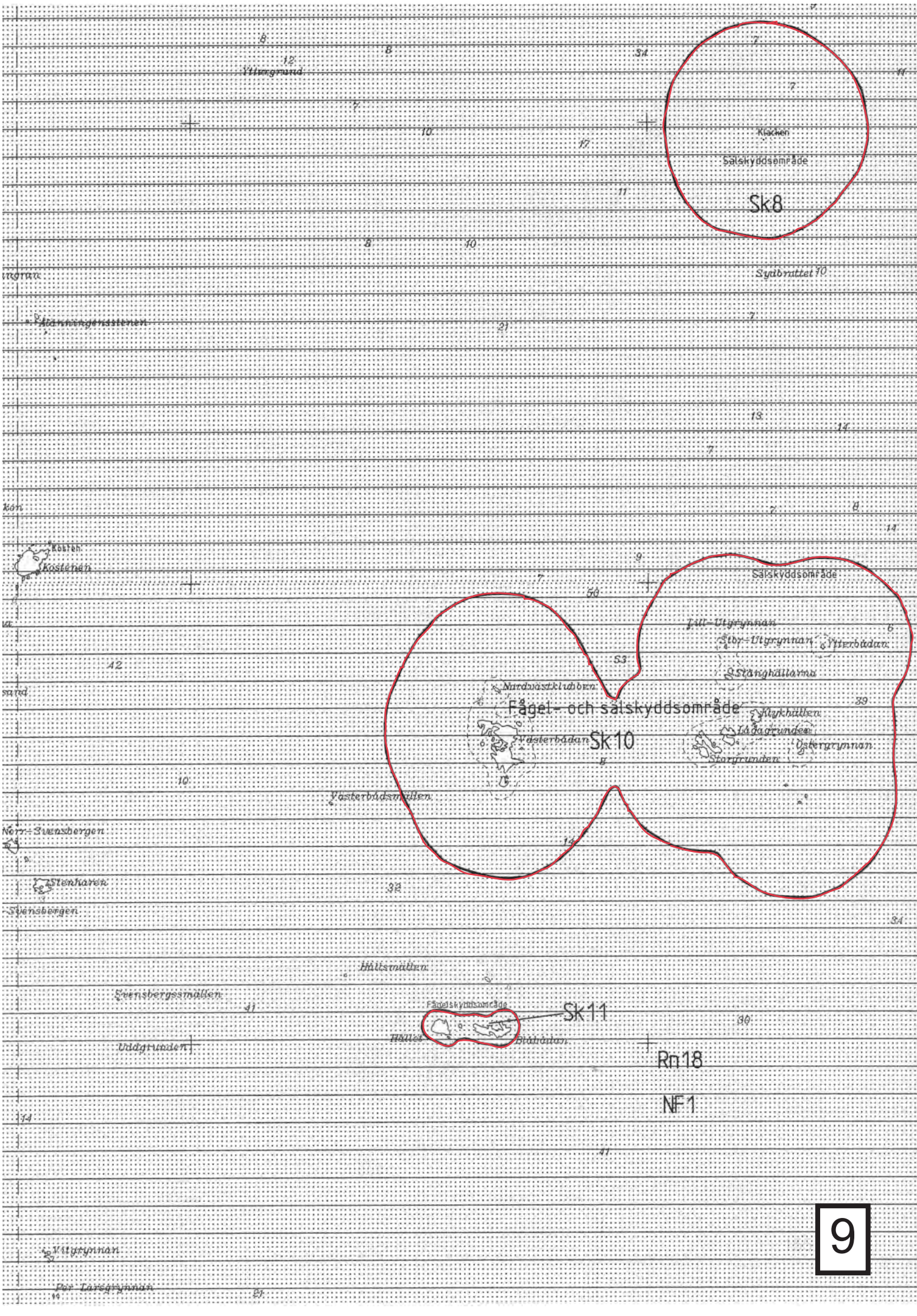
Klacken
Sälskyddsområde
Sk8
Sälskyddsområde
Fågel- och sälskyddsområde
Sk10
Fågelskyddsområde
Sk11
Rn18
NF1
Yttergrund
Sydbruttet
Stenhamnsgenssten
Kosten
Kostenen
Fill-Utgrynnan
Stor-Utgrynnan
Ytterbådan
Stånghällarna
Nordvästklubben
Klykhällen
Lågagrunden
Västerbådan
Östergrynnan
Stargrunden
Västerbådsmällen
Norr-Svensbergen
Svensbergen
Stenharen
Hällsmällen
Svensbergsmällen
Hällen
Bådan
Uddgrunden
Vitgrynnan
Per Larsgrynnan

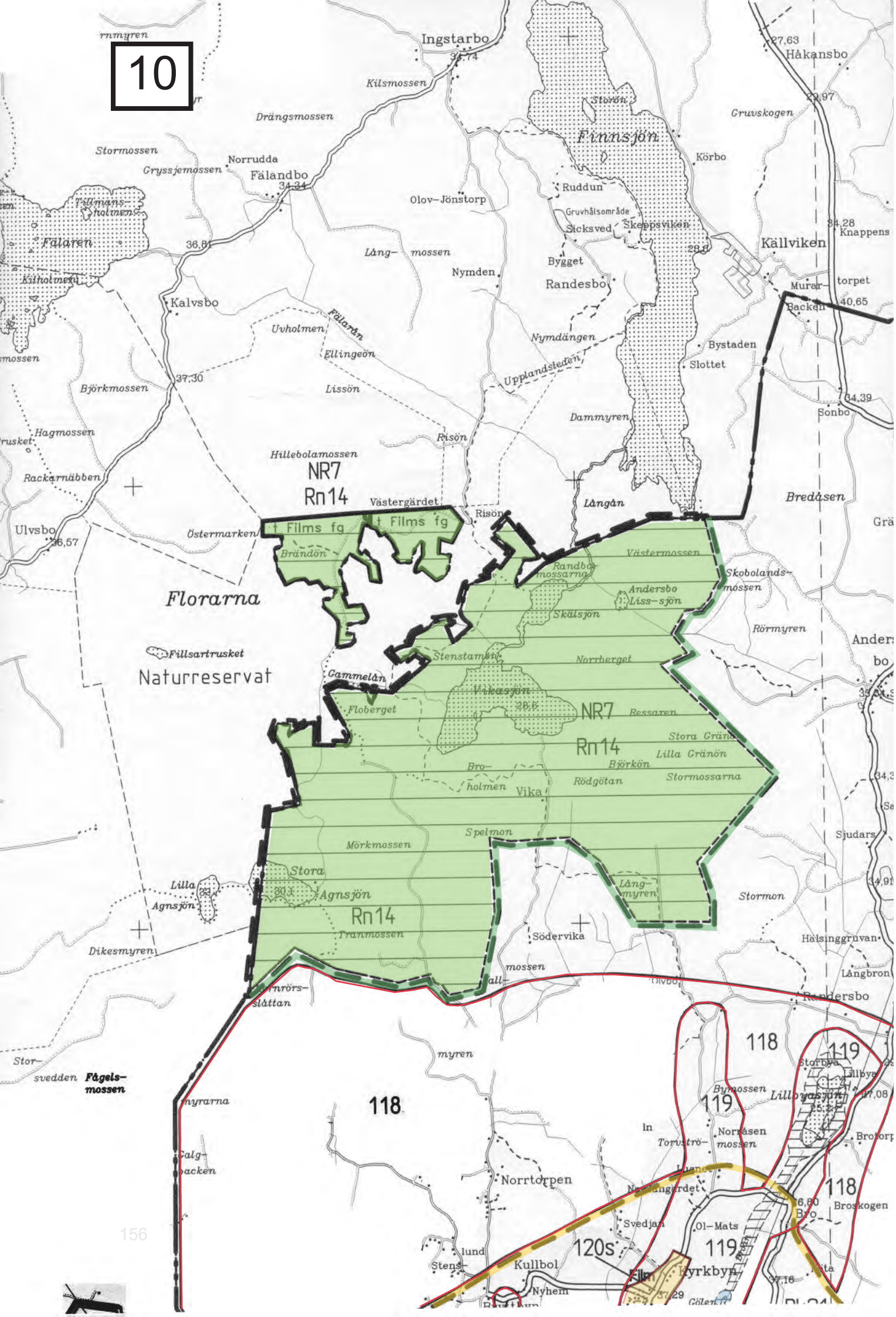
10
Ingstarbo
Kilsmossen
Dröngsmossen
Stormossen
Gryssjemossen
Norrudda
Fälandbo
Tillmans-holmen
Fälaren
Kalvsbo
Björkmossen
Hagmossen
Rackarnäbben
Ulvsbo
Östermarken
Florarna
Fillsartrusket
Naturreservat
Hillebolamossen
NR7
Rn14
Västergärdet
Risön
Brändön
Gammelån
Floberget
Stenstamon
Vikasjön
Ressaren
Norrberget
Västermossen
Randbo-mossarna
Andersbo Liss-sjön
Skälsjön
Skobolands-mossen
Rörmyren
Stora Gränön
Lilla Gränön
Björkön
Rödgötan
Stormossarna
Bro-holmen
Vika
Spelmon
Mörkmossen
Stora Agnsjön
Lilla Agnsjön
Tranmossen
Dikesmyren
Södervika
Långmyren
Stormon
Hälsinggruvan
Långbron
Randersbo
Sjudars
Bredåsen
Långån
Finnsjön
Körbo
Ruddun
Olov-Jönstorp
Gruvhålsområde
Sicksved
Skeppsviken
Bygget
Randesbo
Nymden
Nymdängen
Bystaden
Slottet
Källviken
Knappens
Murar-backen
torpet
Sonbo
Dammyren
Håkansbo
Gruvskogen
Uvholmen
Fälarån
Ellingeön
Lissön
Upplandsleden
Risön
Norrtorpen
Svedjan
Kullbol
Nyhem
Stens-lund
Kyrkbyn
Ella
Broskogen
Bymossen
Lillbysjön
Storbyn
Lillbyn
Norråsen-mossen
Torvströ-mossen
Ol-Mats
Fågels-mossen
Stor-svedden
Kalg-backen
Fnrörs-slåttan
118
119
120s
156

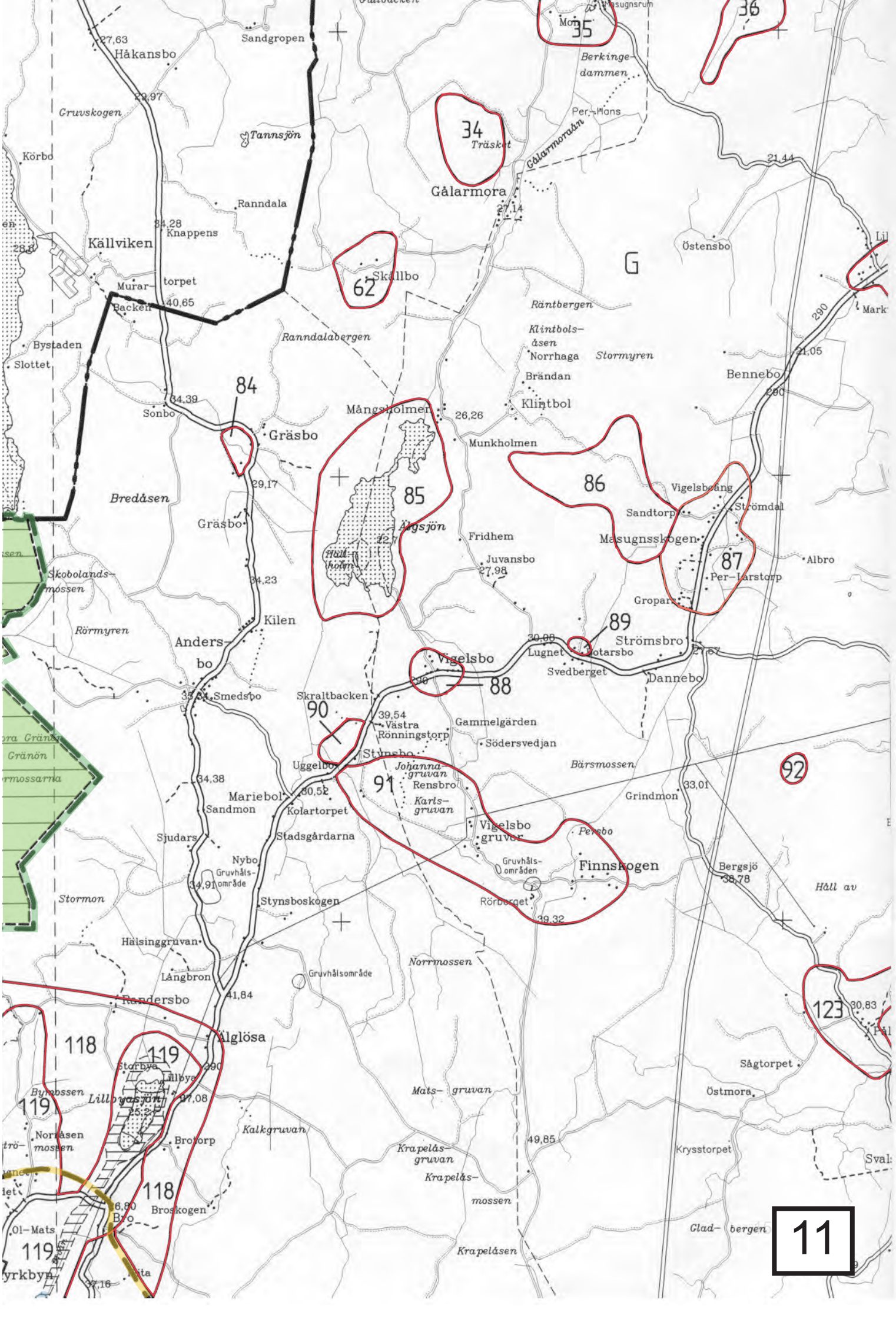
Håkansbo
27,63
Sandgropen
Gruvskogen
22,97
Tannsjön
Körbo
Ranndala
34,28
Knappens
Källviken
Murar-
torpet
Backen
40,65
Bystaden
Slottet
Sonbo
34,39
84
Gräsbo
Bredåsen
29,17
Gräsbo
Skobolands-
mossen
34,23
Kilen
Rörmyren
Anders-
bo
Smedsbo
Stormon
Hälsinggruvan
Långbron
41,84
Randersbo
Älglösa
118
119
Storbyn
Lillbyn
Lillbyasjön
97,08
Norråsen
mossen
Broborp
Broskogen
Byn
6,80
Mats
97,16
Ranndalabergen
Skällbo
62
Gålarmora
27,14
Träsket
34
Gålarmoraån
Per-Hans
dammen
Berkinge-
35
Mo
Tvåsugnsrum
36
21,44
Östensbo
G
Räntbergen
Klintbols-
åsen
Norrhaga
Stormyren
Brändan
Klintbol
Mångsholmen
26,26
Munkholmen
Bennebo
21,05
290
Mark
85
Ägsjön
22,7
Hall-
holm
Fridhem
Juvansbo
27,98
86
Vigelsbo
Sandtorp
Strömdal
Masugnsskogen
87
Albro
Per-Larstorp
Groparn
89
Strömsbro
30,00
Lugnet
Notarsbo
21,67
Svedberget
Dannebo
Vigelsbo
88
290
Skraltbacken
90
39,54
Västra
Rönningstorp
Gammelgärden
Södersvedjan
Stynsbo
Uggelbo
Johanna-
gruvan
91
Rensbro
Karls-
gruvan
Bärsmossen
92
93,01
Grindmon
34,38
Mariebol
Sandmon
80,52
Kolartorpet
Sjudars
Stadsgårdarna
Nybo
Gruvhåls-
område
14,91
Stynsboskogen
Vigelsbo
gruver
Persbo
Gruvhåls-
områden
Finnskogen
Rörberget
39,32
Bergsjö
38,78
Håll av
Norrmossen
Gruvhålsområde
123
30,83
Sågtorpet
Östmora
Mats-
gruvan
Kalkgruvan
Krapelås-
gruvan
Krapelås-
mossen
Krapelåsen
49,85
Krysstorpet
Glad-
bergen
Sval
Byrkbyn
37,16

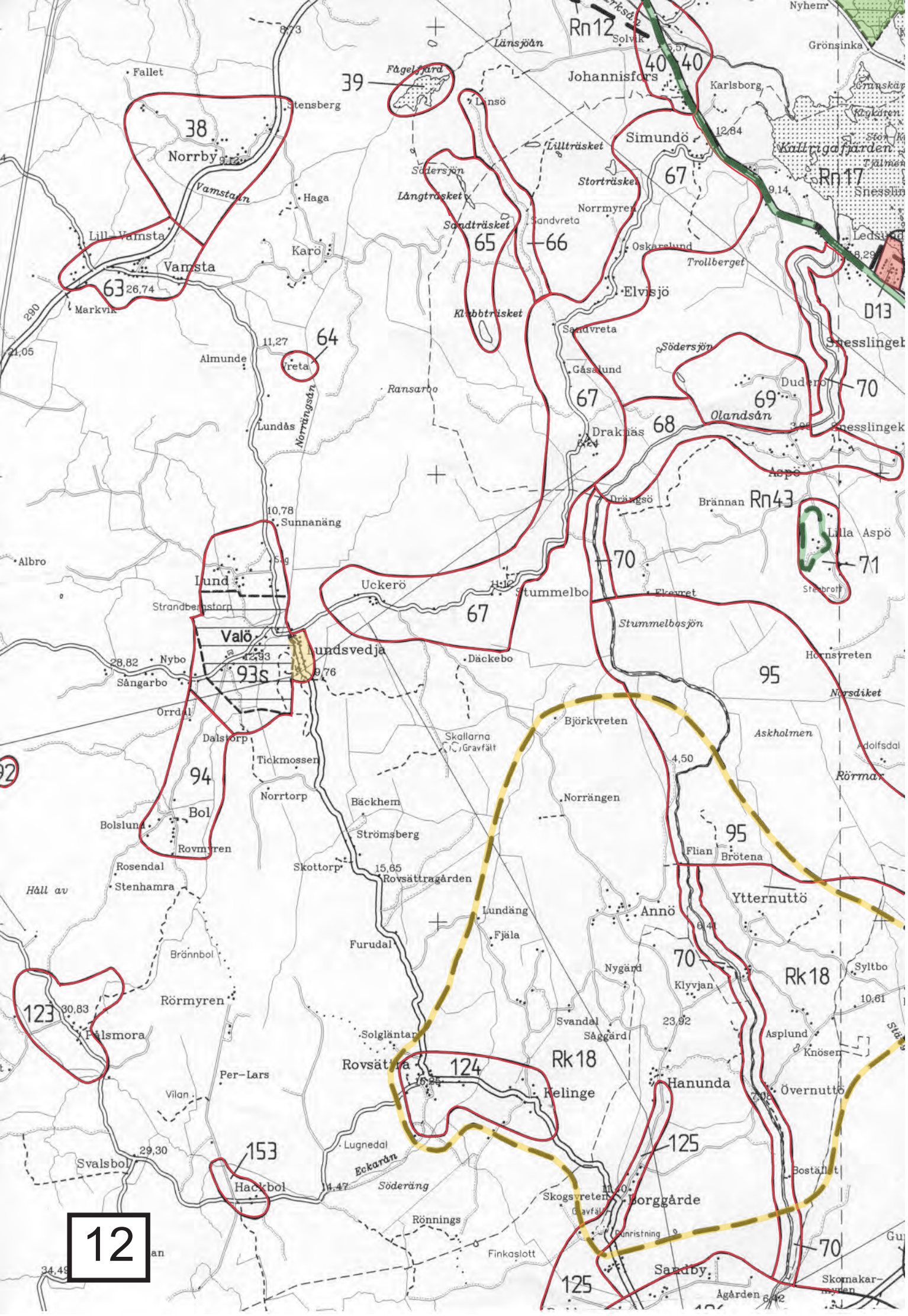
Rn12
Länsjön
Fågelsjärd
39
Johannisfors
40
Karlsborg
Grönsinka
Fallet
Stensberg
38
Norrby
Vamstaån
Haga
Lill-Vamsta
Vamsta
63
26,74
Markvik
290
Karö
Länsö
Lillträsket
Södersjön
Storträsket
Långträsket
Sandträsket
65
66
Simundö
67
12,84
Kallrigafjärden
Rn17
Snesslingen
Norrmyren
Sandvreta
Oskarslund
Trollberget
Ledsund
D13
Elvsjö
Klubbträsket
Almunde
11,27
64
Vreta
Ransarbo
Norrängsån
Lundås
Gåsalund
Dudero
69
70
Olandsån
Drakhäs
68
Aspö
Bränna
Rn43
Lilla Aspö
71
10,78
Sunnanäng
Albro
Lund
Uckerö
Stummelbo
Ekeyret
Stenbrott
Strandbergstorp
Valö
Lundsvedja
Nybo
28,82
12,93
93s
9,76
Sångarbo
Däckebo
Stummelbosjön
Hörnsvreten
95
Norsdiket
Orrdal
Dalstorp
Skallarna
Gravfält
Björkvreten
Askholmen
Adolfsdal
Tickmossen
94
4,50
Rörmar
Norrtorp
Bäckhem
Norrängen
Bol
Bolsluna
Strömsberg
Rovmyren
Flian
Brötena
Rosendal
Skottorp
15,65
Rovsättragården
Stenhamra
Håll av
Ytternuttö
Lundäng
Annö
Fjäla
6,41
Furudal
Brännbol
Nygård
Klyvjan
Syltbo
Rk18
10,61
Rörmyren
123
30,83
Svandal
23,92
Asplund
Knösen
Pälsmora
Solgläntan
Såggård
Rovsättra
124
Rk18
Per-Lars
Hanunda
Övernuttö
Vilan
Kelinge
16,25
125
29,30
Lugnedal
Svalsbol
153
Eckarån
Hackbol
4,47
Söderäng
Skogsvreten
Borggårde
Bostället
Rönnings
Finkaslott
Sandby
Ågården
6,42
Skomakar-
myren
12

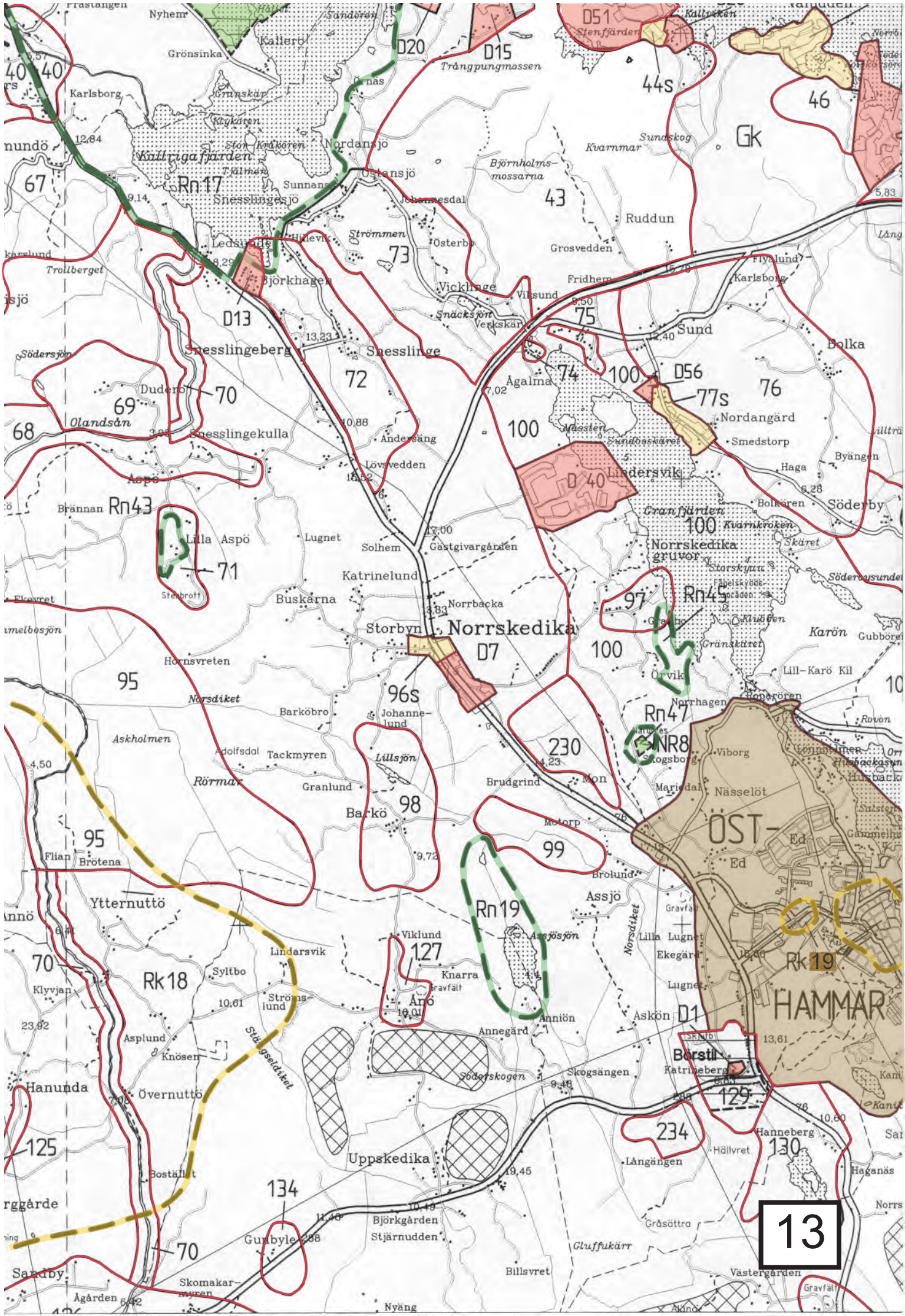
Nyhem
Kallero
Grönsinka
Karlsborg
Kryckaren
Kallrigafjärden
Rn17
Snesslingesjö
Nordansjö
Östansjö
Sunnansjö
Ledsjöbo
Björkhagen
D13
Snesslingeberg
Snesslinge
Dudero
Olandsån
Snesslingekulla
Aspö
Brännan
Rn43
Lilla Aspö
Lugnet
Solhem
Gästgivargården
Katrinelund
Buskärna
Norrbacka
Storbyn
Norrskedika
D7
Hornsvreten
Norsdiket
Barköbro
Johanne-lund
Askholmen
Adolfsdal
Tackmyren
Lillsjön
Rörmar
Granlund
Barkö
Brudgrind
Mon
Flian
Brötena
Ytternuttö
Lindarsvik
Syltbo
Rk18
Klyvjan
Strömslund
Asplund
Knösen
Hanunda
Övernuttö
Stångseldiket
Viklund
Knarra
Arnö
Rn19
Assjösjön
Assjö
Broland
Motorp
Ed
ÖST-
Rk19
HAMMAR
Askön
D1
Anniön
Annegärd
Söderskogen
Skogsängen
Börstil
Katrineberg
Hanneberg
Hällvret
Långängen
Uppskedika
Björkgården
Stjärnudden
Gunbyle
Sandby
Ågården
Skomakar-myren
Nyäng
Gluffukärr
Billsvret
Gråsättra
Västergården
Haganäs
Vikingstad
Vikingstadsån
Vikingstadsjön
Vikingstadsmossen
Vikingstadsmossarna
Trångpungmossen
Stenfjärden
Kallviken
Sunaskog
Kvarnmar
Björnholms-mossarna
Ruddun
Grosvedden
Fridhem
Viksund
Vickinge
Snäcksjön
Verkskär
Sund
Ågalma
Lövsvedden
Andersäng
Lindersvik
Cranfjärden
Kvarnkroken
Norrskedika gruvor
Storskuru
Karön
Lill-Karö
Örviken
Norrhagen
Rn47
NR8
Viborg
Mariedal
Nässelöt
Rn45
Gränskärret
Kluvören
Fäbelskvädet
Sundboskäret
Smedstorp
Byängen
Haga
Bolkören
Söderby
Bolka
Karlsborg
Flysjölund
Lång
D15
D20
D40
D51
D56
44s
77s
96s
Gk
46
43
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
95
97
98
99
100
125
127
129
130
134
230
234
Rn17
Rn43
Rn45
Rn47
Rn19
Rk18
Rk19
NR8
D1
D7
D13
D15
D20
D40
D51
D56
13

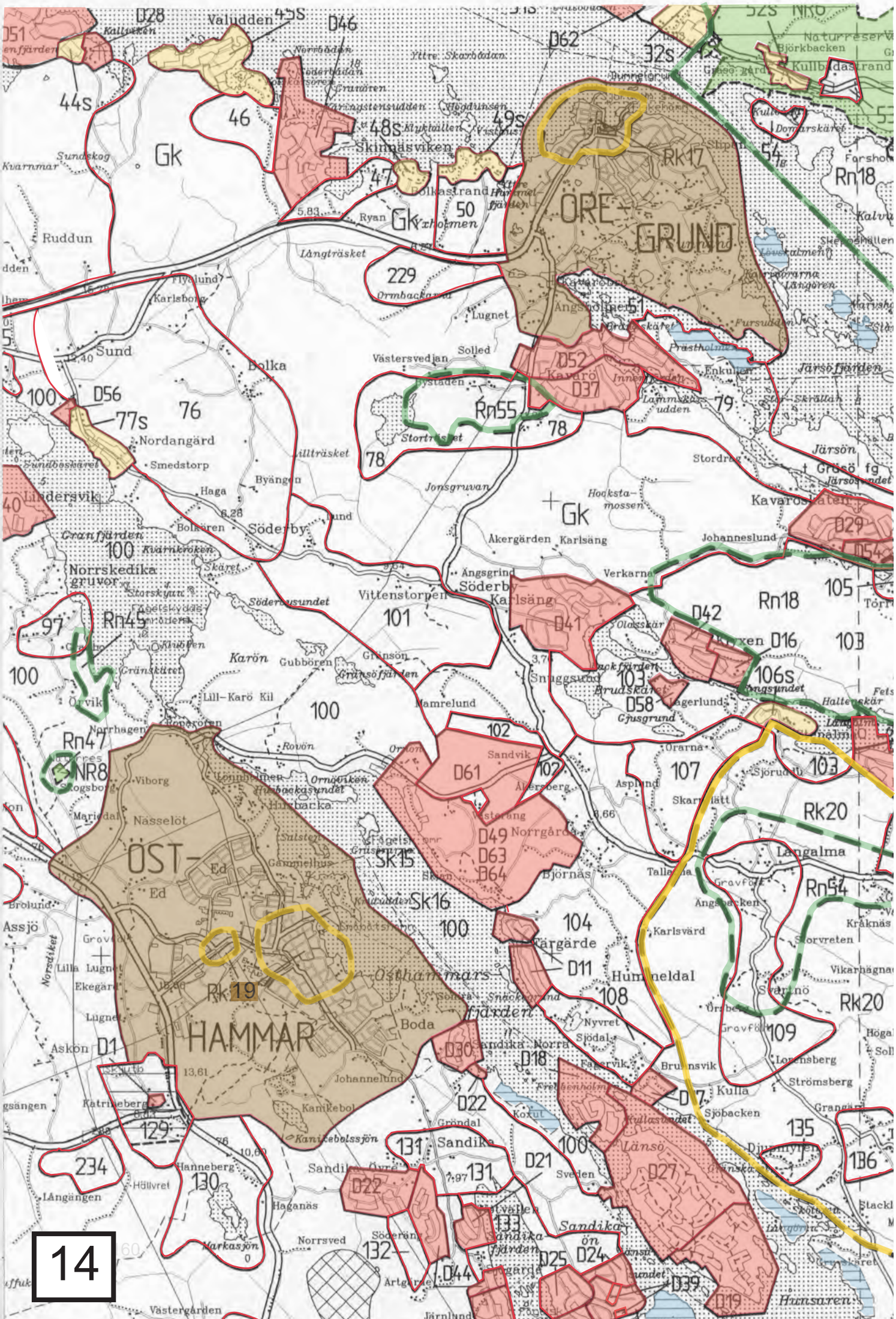
ÖRE-
GRUND
ÖST-
HAMMAR
Gk
Rk17
Rk19
Rk20
Rn18
Rn55
Rn45
Rn47
Rn54
NR8
SK15
SK16
D52
D37
D41
D42
D61
D49
D63
D64
D58
D27
D39
D44
D25
D24
D21
D22
D30
D18
D11
D1
D56
D46
D62
D16
D29
D54
D19
Kavarö
Karlsäng
Söderby
Sandika
Boda
Hammarsfjärden
Granfjärden
Vittenstorpen
Sandvik
Björnäs
Tärgärde
Humeldal
Kulla
Länsö
Sandika ön
Sandika fjärden
Kullbadsstrand
Naturreservat
Björkbacken
Kavaröbaden
Johanneslund
Hooksta-mossen
Lammskär-udden
Prästholmen
Enkullen
Järsöfjärden
Järsön
Grisslehamn
Norrskedika gruvor
Kranskär
Olasskär
Brudskäret
Gjusgrund
Hallenskär
Kråknäs
Stormyren
Vikarhagna
Strömsberg
Lorensberg
Djupmyren
Humsaren
Hörsäng
Järnlund
Västergården
Hanneberg
Haganäs
Norrsved
Sandika
Sveden
Koxut
Kullasundet
Fagervik
Brunsvik
Sjöbacken
Nyvret
Sjödal
Gröndal
Kanikebol
Kanikebolssjön
Katrineberg
Askön
Assjö
Ed
Nässelöt
Viborg
Mariedal
Lombolmen
Hällbäcksundet
Humbacka
Ornsviken
Rovön
Norrhagen
Roberoten
Lill-Karö Kil
Karön
Gubbören
Gränsön
Gränsöfjärden
Gränskäret
Örvik
Mamrelund
Byängen
Haga
Smedstorp
Nordangärd
Bolka
Sund
Ruddun
Kvarnmar
Sundskog
Flyalund
Karlsborg
Ormbacka-mad
Långträsket
Illträsket
Stortråsket
Jonsgruvan
Lugnet
Solled
Västersvedjan
Bystaden
Ångsholmen
Ångsgrind
Verkarna
Akergärden
Ångsundet
Snäckgrundet
Snäckgrundsfjärden
Norrgården
Asplund
Skarpsätt
Örarna
Sjöruds
Långalma
Gravfält
Ängsbacken
Karlsvärd
Storvreten
Svärtnö
Nyvret
Fagervik
Brunsvik
Lorensberg
Strömsberg
Sjöbacken
Djupmyren
Humsaren
Hörsäng
Järnlund
Västergården
Hanneberg
Haganäs
Norrsved
Sandika
Sveden
Koxut
Kullasundet
Fagervik
Brunsvik
Sjöbacken
Nyvret
Sjödal
Gröndal
Kanikebol
Kanikebolssjön
Katrineberg
Askön
Assjö
Ed
Nässelöt
Viborg
Mariedal
Lombolmen
Hällbäcksundet
Humbacka
Ornsviken
Rovön
Norrhagen
Roberoten
Lill-Karö Kil
Karön
Gubbören
Gränsön
Gränsöfjärden
Gränskäret
Örvik
Mamrelund
Byängen
Haga
Smedstorp
Nordangärd
Bolka
Sund
Ruddun
Kvarnmar
Sundskog
Flyalund
Karlsborg
Ormbacka-mad
Långträsket
Illträsket
Stortråsket
Jonsgruvan
Lugnet
Solled
Västersvedjan
Bystaden
Ångsholmen
Ångsgrind
Verkarna
Akergärden
Ångsundet
Snäckgrundet
Snäckgrundsfjärden
Norrgården
Asplund
Skarpsätt
Örarna
Sjöruds
Långalma
Gravfält
Ängsbacken
Karlsvärd
Storvreten
Svärtnö
Nyvret
Fagervik
Brunsvik

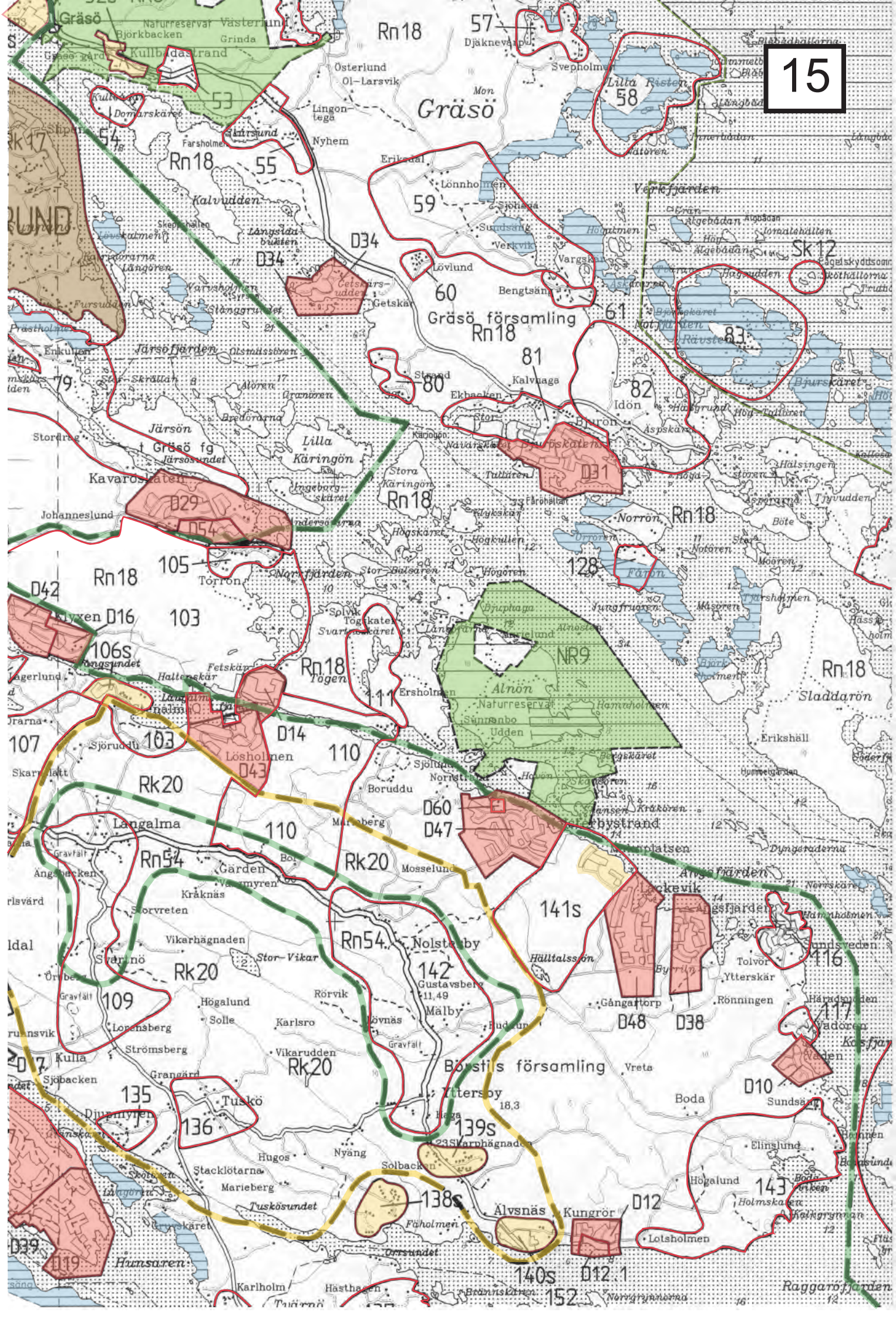
15
Gräsö
Rn18
Österlund
Ol–Larsvik
Lingontega
Nyhem
Erikdal
Lönnholmen
Sundsäng
Verkfjärden
Lövlund
Bengtsäng
Getskär
Gräsö församling
Kalvudden
Järsöfjärden
Järsön
i Gräsö fg
Lilla Käringön
Stora Käringön
Kavaroskäten
Johannesund
Törrön
Norrfjärden
Alnön
Naturreservat
Sunnanbo
Udden
Erikshäll
Sladdarön
Löshölmen
Boruddu
Långalma
Gården
Kråknäs
Mosselund
Nolsteby
Gustavsberg
Mälby
Rörvik
Lövnäs
Karlsro
Vikarudden
Börstils församling
Vreta
Ytterskär
Boda
Sundsäng
Tuskö
Djupmyren
Nyäng
Hugos
Solbacken
Stacklötarna
Marieberg
Tusköstundet
Fäholmen
Älvsnäs
Kungrör
Lotsholmen
Hamsaren
Karlholm
Hästhagen
Brännskären
Raggarofjärden
Svepholmen
Lilla Risten
Djäknevärp
Kullbådastrand
Björkbacken
Naturreservat Västerlund
Grinda
Domarskäret
Farsholmen
Tärnsund
Kalvudden
Långsida
Getskärsudden
Järsöfjärden
Enkullen
Stor-Skrällan
Strand
Ekbacken
Kalvnaga
Idön
Björn
Björnskäret
Hällgrund
Hög-Tallören
Räusten
Hagudden
Verkfjärden
Sk12
Tuttören
Klyckskär
Högskäret
Högkullen
Norrön
Tärnholmen
Misören
Yngfrugrön
Bryptaga
Ersholmen
Togen
Fetskär
Haltenskär
Sjöruddu
Skarvklätt
Gravfält
Ångsbacken
Kråknäs
Storvreten
Vikarhägnaden
Stor-Vikar
Svärmnö
Högalund
Solle
Lorensberg
Strömsberg
Kulla
Sjöbacken
Grangärd
Djupmyren
Hugos
Nyäng
Solbacken
Stacklötarna
Marieberg
Tusköstundet
Fäholmen
Älvsnäs
Kungrör
Lotsholmen
Hamsaren
Karlholm
Hästhagen
Brännskären
Raggarofjärden
Lyxen
Sjöruddu
Lösholmen
Boruddu
Långalma
Gården
Kråknäs
Mosselund
Nolsteby
Gustavsberg
Mälby
Rörvik
Lövnäs
Karlsro
Vikarudden
Börstils församling
Vreta
Ytterskär
Boda
Sundsäng
Tuskö
Djupmyren
Nyäng
Hugos

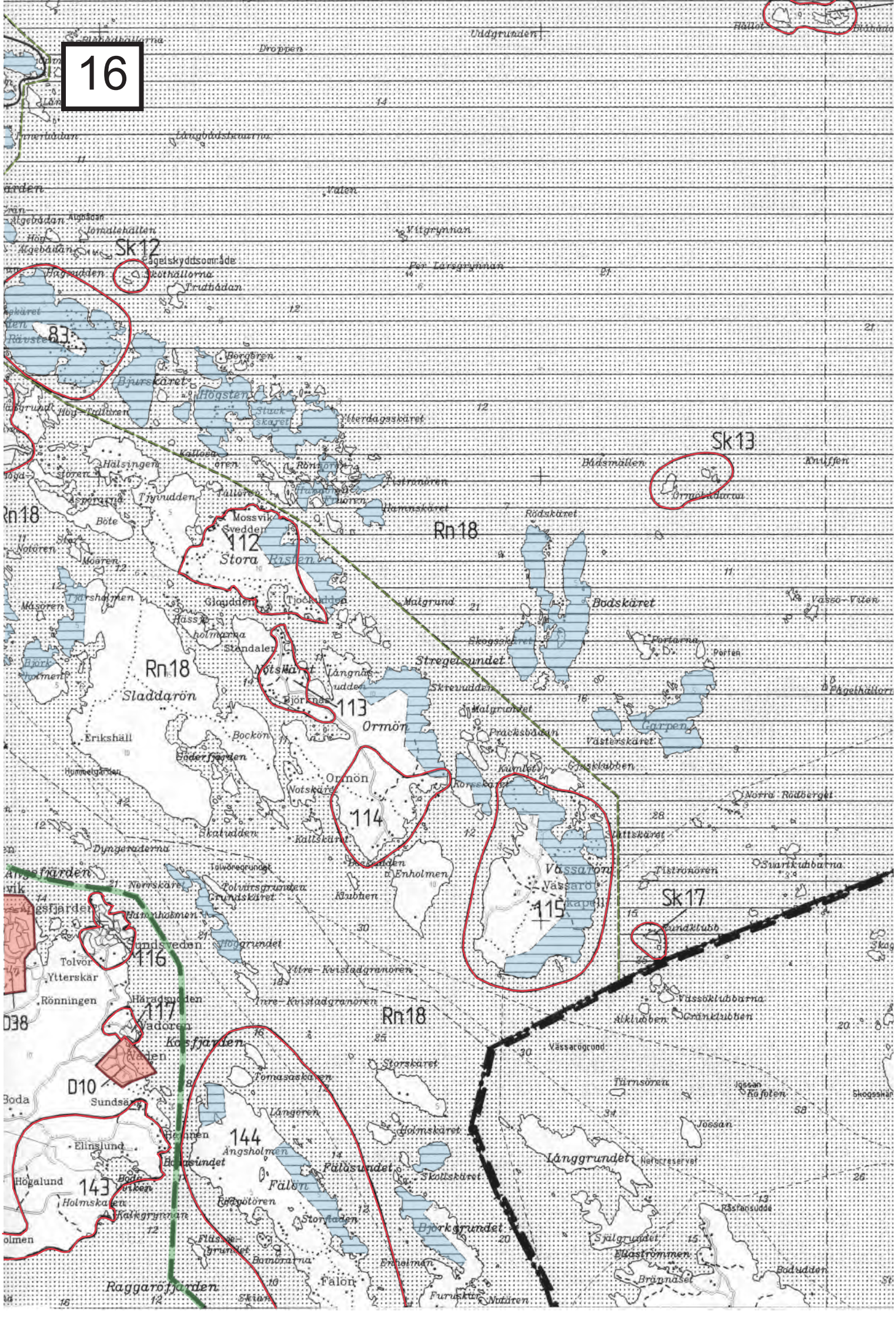
16
Sk12
Sk13
Sk17
Rn18
112
113
114
115
116
117
144
143
83
D10
D38
Stora Rasken
Ormön
Vässaröm
Fälön
Sladdarön
Bodskäret
Stregelsundet
Långgrundet
Raggarofjärden
Kosfjärden
Ängsfjärden
Sundsveden
Ängsholmen
Fälösundet
Enholmen
Furuskär
Nutören
Bodudden
Brännäset
Skogsskäret
Vässaröbrunnen
Vässaröbrygga
Vässaröbrygga
Vässaröbrygga

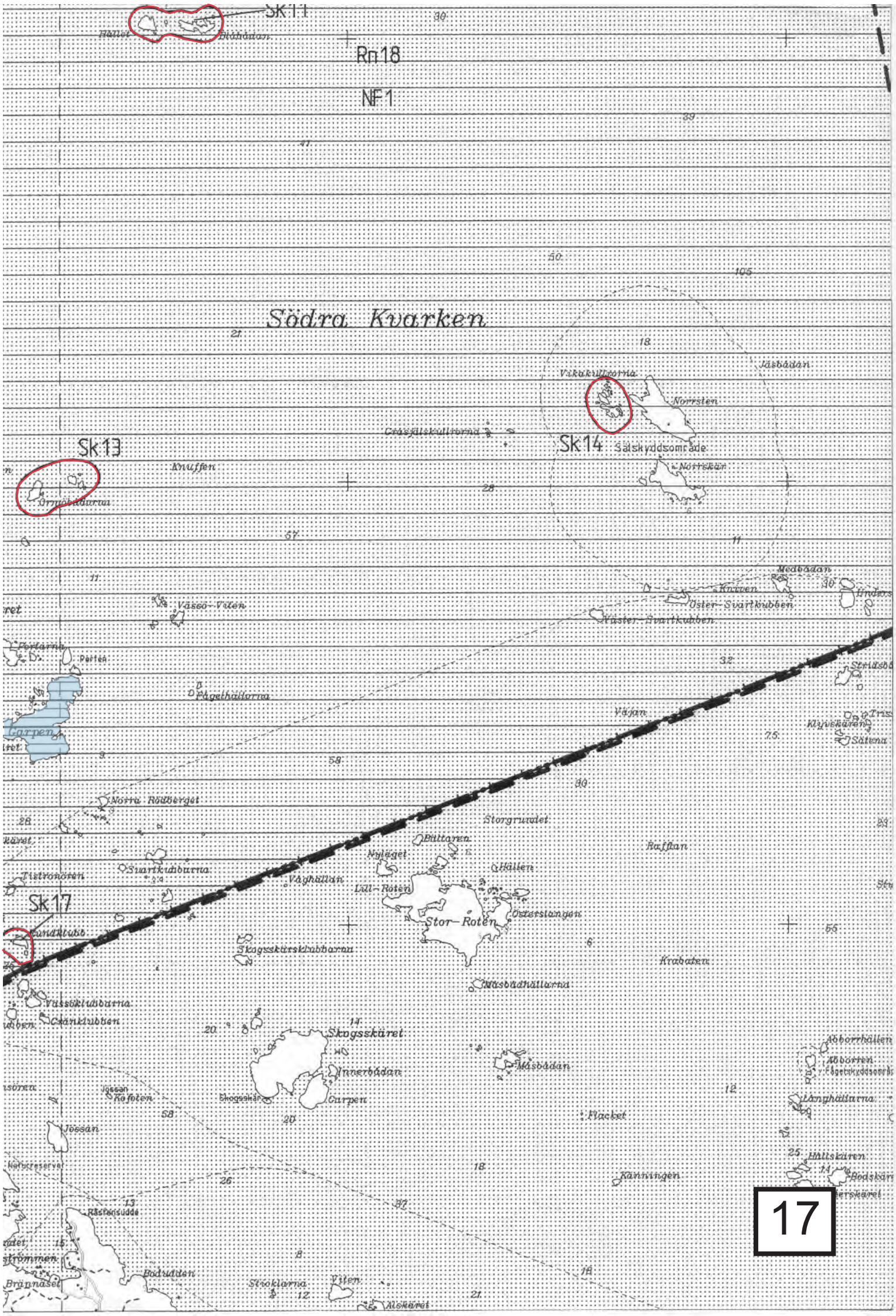
Södra Kvarken
Sk11
Rn18
Nf1
Sk13
Sk14
Sälskyddsområde
Sk17
Knuffen
Norrsten
Norrskär
Jäsbådan
Medbådan
Väsö-Viten
Öster-Svartklubben
Väster-Svartklubben
Portarna
Porten
Fågelhällarna
Garpen
Norra Rödberget
Svartklubbarna
Tistronören
Vaghallan
Lill-Roten
Stor-Roten
Nyläget
Hällen
Storgrundet
Rafflan
Vägan
Klyvskären
Sätena
Skogsskärsklubbarna
Krabaten
Näsbådhällarna
Vassöklubbarna
Skogsskäret
Innerbådan
Jössan
Röfoten
Skogsskär
Garpen
Mässbådan
Flacket
Kanningen
Åbborrhällen
Åbborren
Långhällarna
Hällskären
Bodskär
Ytterskäret
Naturreservat
Räfsnäsudde
Bodudden
Bränneset
Strömmen
Strioklarna
Viten
Älgskäret
17

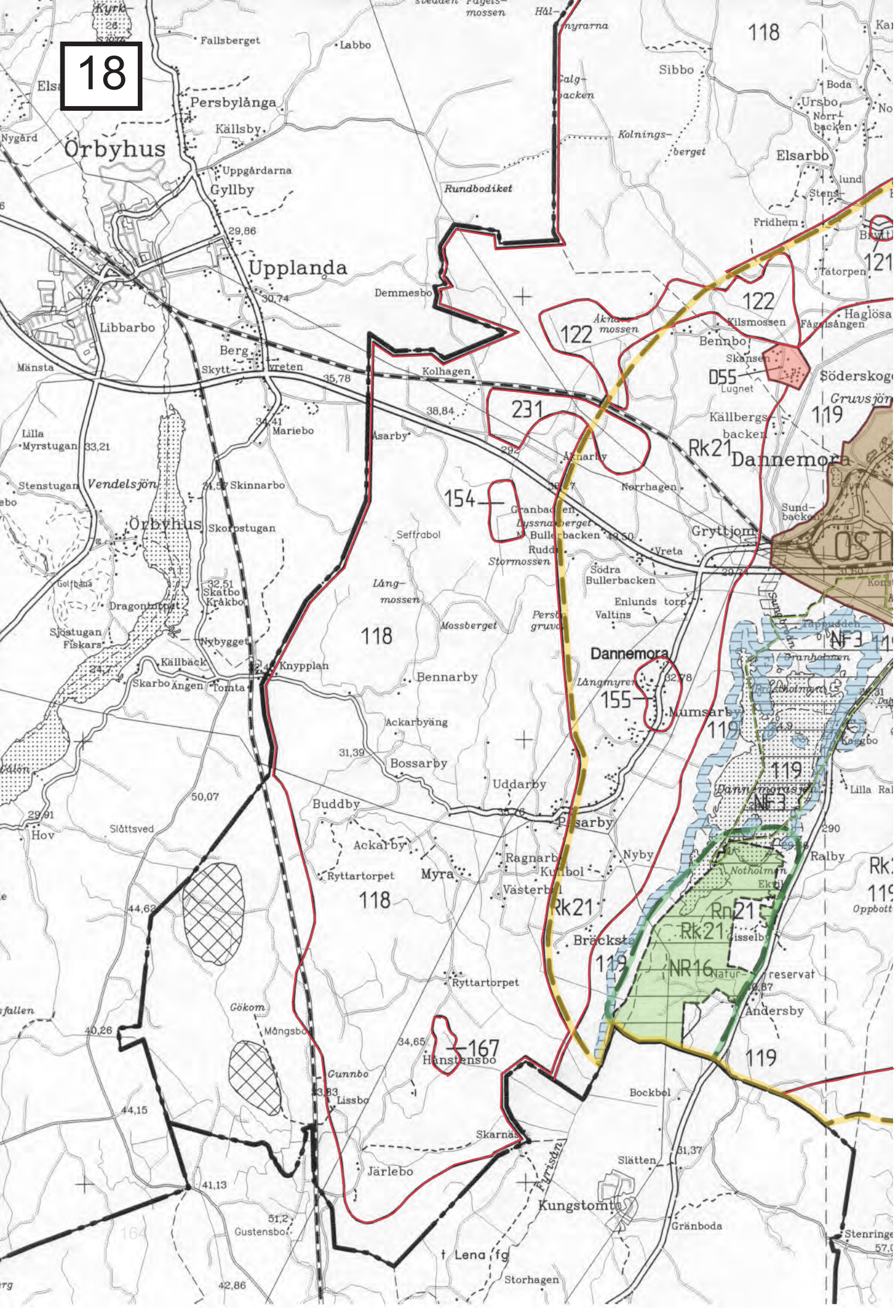
18
Örbyhus
Upplanda
Persbylånga
Källsby
Gyllby
Uppgårdarna
Fallsberget
Labbo
Libbarbo
Berg
Skyttvreten
Mariebo
Demmesbo
Kolhagen
Asarby
Rundbodiket
Sibbo
Kolningsberget
Elsarbo
Ursbo
Boda
Fridhem
Tätorpen
Haglösa
Bennbo
Kilsmossen
Skansen
Lugnet
Söderskoge
Gruvsjön
Källbergsbacken
Rk21 Dannemora
Norrhagen
Granbacken
Lyssnarberget
Bullerbacken
Gryttjom
Vreta
Södra Bullerbacken
Enlunds torp
Valtins
Tappudden
Granholmen
Mumsarby
Kaggbo
Lilla Ralby
Ralby
Nyby
Ragnarb
Kunbol
Västerbol
Myra
Ryttartorpet
Ackarby
Buddby
Uddarby
Bossarby
Ackarbyäng
Bennarby
Mossberget
Långmossen
Seffrabol
Stormossen
Vendelsjön
Skinnarbo
Skorpstugan
Skatbo Kråkbo
Dragonhörnet
Golfbana
Sjöstugan Fiskars
Nybygget
Källbäck
Knypplan
Skarbo Ängen
Tomta
Slåttsved
Hov
Gökom
Mångsbo
Gunnbo
Lissbo
Hänstensbo
Andersby
Bräckstad
Gisselby
Notholmen
Ekuddarna
Bockbol
Skarnäs
Järlebo
Slätten
Kungstomta
Gränboda
Lena fg
Storhagen
Gustensbo
Myrstugan
Stenstugan
Mänsta
Lilla
Örbyhus
Åknamossen
Långmyren
Dannemorasjön
Oppbotten
Stensund
Lund
Tråkmossen
Fågelsången
Kolhagen
Asarby
Arnarby
Seffrabol
Rudd
Bennarby
Ackarbyäng
Bossarby
Uddarby
Buddby
Ackarby
Ryttartorpet
Myra
Ragnarb
Kunbol
Västerbol
Nyby
Ralby
Andersby
Bockbol
Skarnäs
Järlebo
Slätten
Kungstomta
Gränboda
Hänstensbo
Ryttartorpet
Gökom
Mångsbo
Gunnbo
Lissbo
Gustensbo
Lena fg
Storhagen
Bräckstad
Gisselby
Notholmen
Ekuddarna

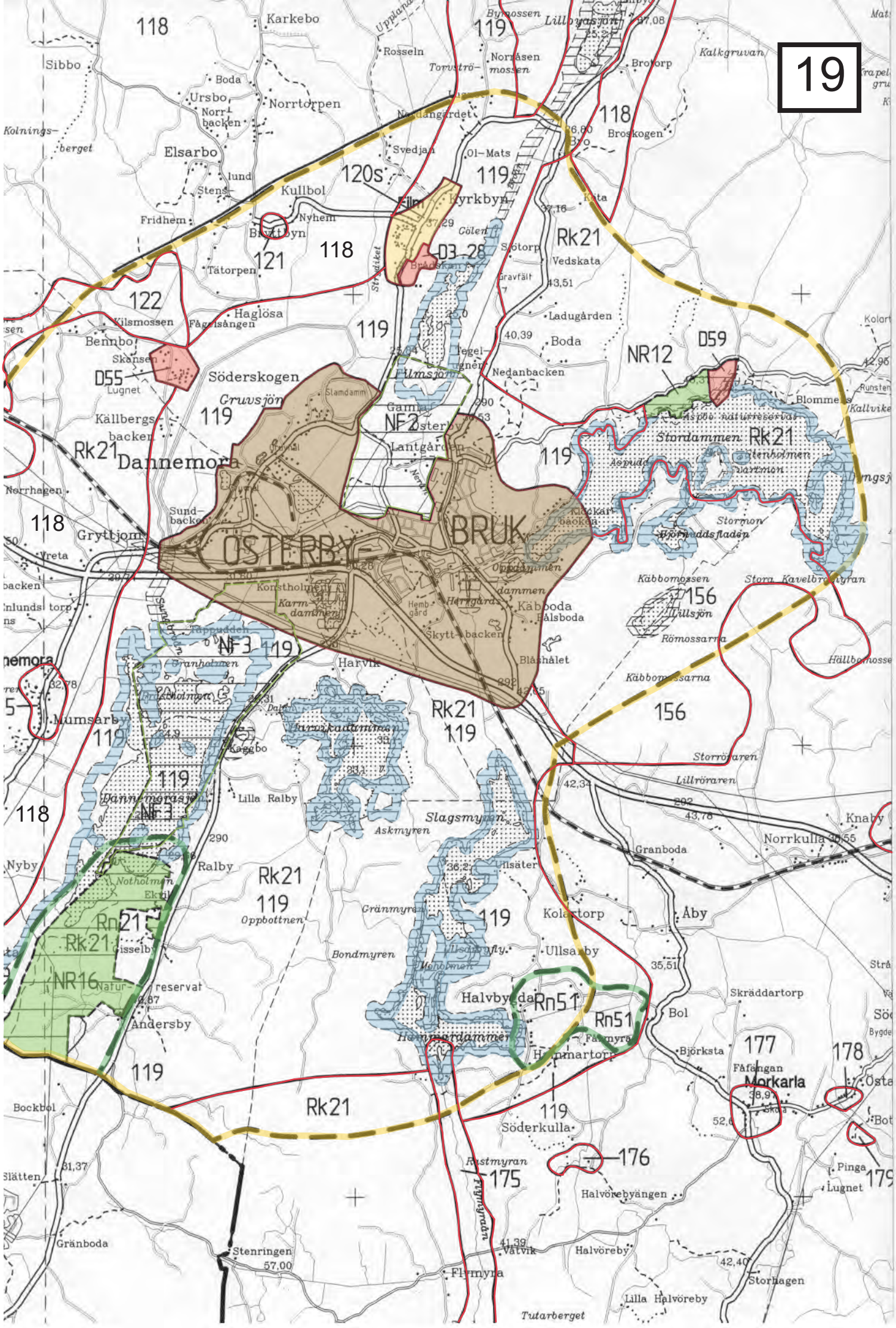
19
OSTERBY
BRUK
Dannemora
Karkebo
Sibbo
Boda
Ursbo
Norrtorpen
Elsarbo
Kullbol
Nyhem
Fridhem
Tätorpen
Haglösa
Kilsmossen
Bennbo
Skansen
Lugnet
Söderskogen
Gruvsjön
Källbergs backen
Gryttjom
Vreta
Norrhagen
Sundbacken
Konstholmen
Karmdammen
Tappudden
Branholmen
Harvik
Mumsarb
Kaggbo
Lilla Ralby
Ralby
Nyby
Notholmen
Ekudden
Gisselby
Andersby
Bockbol
Gränboda
Stenringen
57,00
Slätten
Kyrkbyn
Ölmats
Svedjan
Nedangärdet
Rosseln
Norråsen
Torvströmossen
Lillbyasjön
Brotorp
Broskogen
Kalkgruvan
Ladugården
Vedskata
Södertorp
Gravfält
Tegelugnen
Nedanbacken
Boda
Ullsäter
Ullsaby
Kolartorp
Åby
Granboda
Norrkulla
Knaby
Halvbyda
Bol
Skräddartorp
Björksta
Fåfängan
Morkarla
Söderkulla
Halvöreby
Halvörebyängen
Lilla Halvöreby
Storhagen
Pinga
Lugnet
Flymyra
Rastmyran
Stormon
Stordammen
Kabbomossen
Kabboda
Fälsboda
Skyttbacken
Blåshålet
Rörmossarna
Hällbomossen
Lillsjön
Oppdammen
Hembgård
Harrgårds
Lantgården
Österby
Ilmsjön
Gamla
Slamdamm
Gruvsjön
Oppbottnen
Bondmyren
Gränmyran
Slagsmyran
Askmyren
Dannemoraåsen
Tutarberget
Vätvik
Ilsätern
Ölen
Költa
Kalkgruvan
Aspudden
Hjortsbergsfladen
Klockarbäcken
Runsten
Kallvik
Blommen
Aspö naturreservat
Stenholmen
Lartmon
Stora Kavelbroträsket
Lillröraren
Storröraren
Rn51
Rk21
NR12
NR16
NF1
NF2
NF3
D55
D59
D3
120s
118
119
121
122
156
175
176
177
178
179
290
292

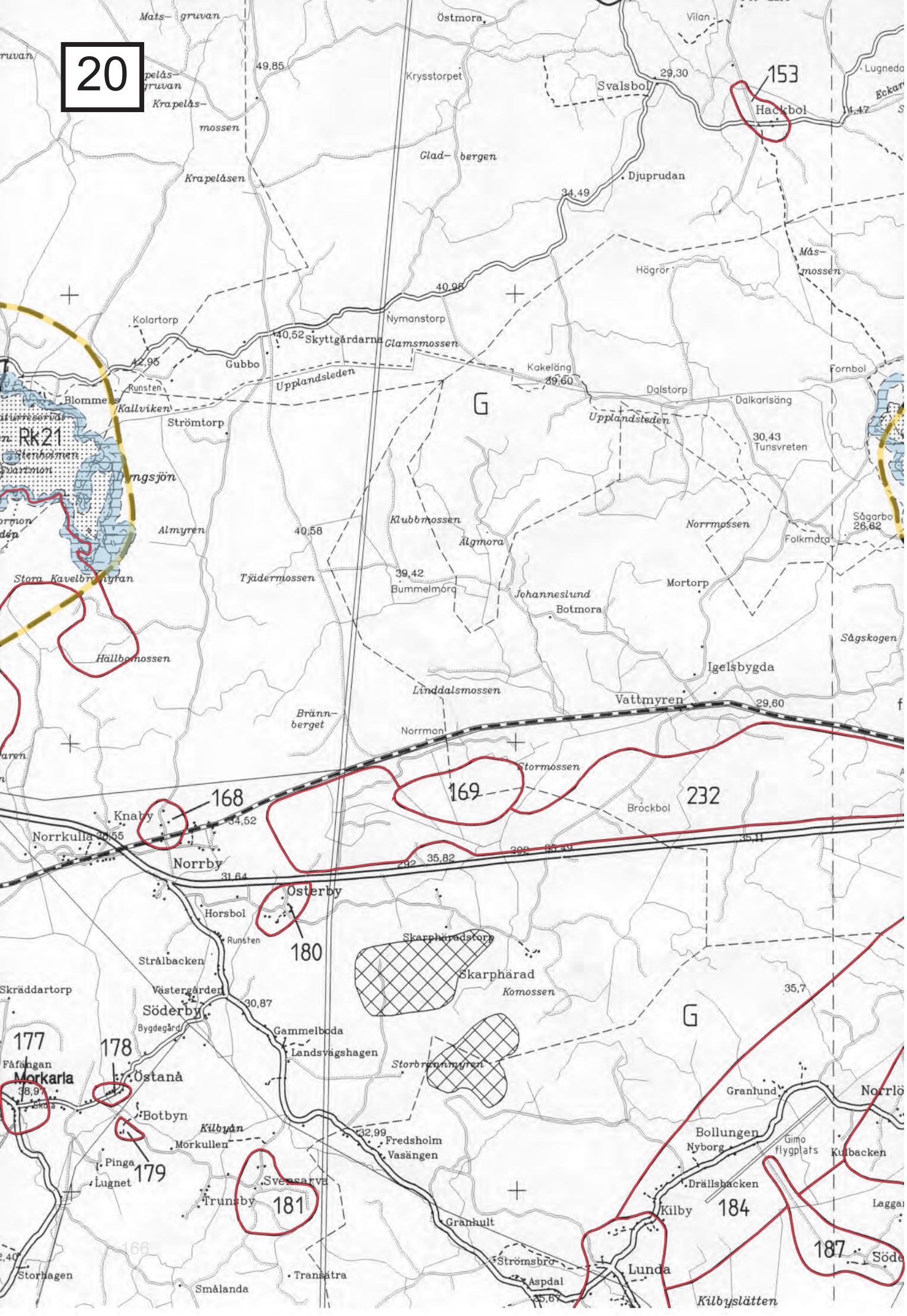
20
Mats- gruvan
Krapelås-gruvan
Krapelås-mossen
Krapelåsen
Östmora
Krysstorpet
49,85
Vilan
Svalsbol
29,30
153
Hackbol
Lugneda
14,47
Glad- bergen
Djuprudan
34,49
Mås-mossen
Högrör
40,95
Kolartorp
Nymanstorp
40,52
Skyttgårdarna
Glamsmossen
42,95
Gubbo
Upplandsleden
Runsten
Kakeläng
39,60
Fornbol
Dalstorp
Dalkarlsäng
Blomme
Kallviken
Strömtorp
Rk21
Upplandsleden
30,43
Tunsvreten
Almyren
40,58
Klubbmossen
Norrmossen
Sågarbo
26,62
Folkmora
Älgmora
Stora Kavelbroträsk
Tjädermossen
39,42
Bummelmora
Johanneslund
Botmora
Mortorp
Sågskogen
Hällbomossen
Igelsbygda
Linddalsmossen
Vattmyren
29,60
Brännberget
Norrmon
Stormossen
168
169
232
Brockbol
Knalby
34,52
Norrkulla
30,55
35,11
Norrby
35,82
31,64
Österby
Horsbol
Runsten
180
Skarpharadstorp
Strålbacken
Skarpharad
Komossen
Skräddartorp
Västergården
35,7
Söderby
30,87
Bygdegård
Gammelboda
177
178
Landsvägshagen
Storbrännmyren
Fängan
Morkarla
38,9
Östanå
Granlund
Botbyn
Kilbyån
32,99
Fredsholm
Vasängen
Bollungen
Nyborg
Gimo flygplats
Kulbacken
Morkullen
Pinga
Lugnet
179
Svensarva
Trunsby
181
Drällsbacken
Kilby
184
Granhult
187
Strömsbro
Lunda
Aspdal
Storhagen
Smålanda
Transätra
Kilbyslätten

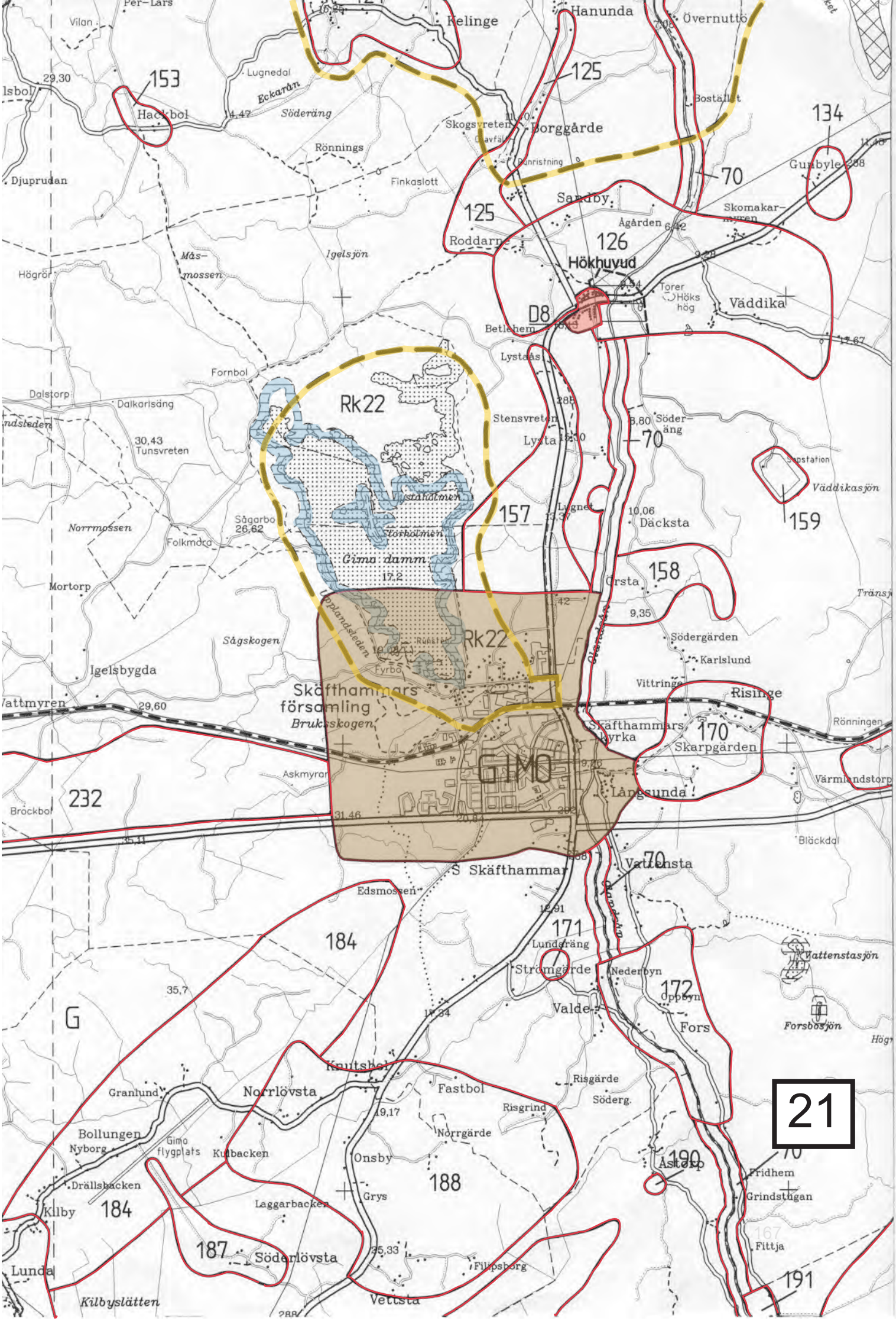
Per-Lars
Vilan
Relinge
Hanunda
Övernuttö
Lugnedal
Eckarän
Söderäng
Hackbol
Skogsvreten
Borggårde
Bostället
Rönnings
Djuprudan
Finkaslott
Gunbyle
Sandby
Skomakar-
ängen
Ågården
Roddarne
Igelsjön
Mås-
mossen
Högrör
Hökhuvud
Torer
Höks
hög
Väddika
D8
Betlehem
Lystaås
Fornbol
Dalstorp
Dalkarlsäng
Rk22
Stensvreten
Lysta
Söder-
äng
Väddikasjön
30,43
Tunsvreten
Norrmossen
Sågarbo
26,62
Folkmora
Gimo damm
Däcksta
Mortorp
Örsta
Sågskogen
Rk22
Södergärden
Karlslund
Igelsbygda
Vittringe
Risinge
Skäfthammars
församling
Brukesskogen
Skäfthammars
Kyrka
Skarpgärden
Rönningen
GIMO
Askmyran
Långsunda
Värmlandstorp
Brockbol
232
Bläckdal
S Skäfthammar
Vattensta
Edsmossen
184
171
Lundgräng
Vattenstasjön
Strömgärde
Nederbyn
172
Oppbyn
Valde
Fors
Forsbosjön
G
Knutsbol
Granlund
Norrlövsta
Fastbol
Risgärde
Söderg.
Risgrind
Bollungen
Nyborg
Gimo
flygplats
Kudbacken
Norrgärde
Onsby
188
190
Åsterp
Fridhem
Grindstugan
Drällsbacken
Kilby
184
Grys
Laggarbacken
187
Söderlövsta
Fittja
Lunda
Filipsborg
Kilbyslätten
Vetsta
191
125
126
134
70
157
158
159
153
Rönningen
Tränsj
Bläckdal
21

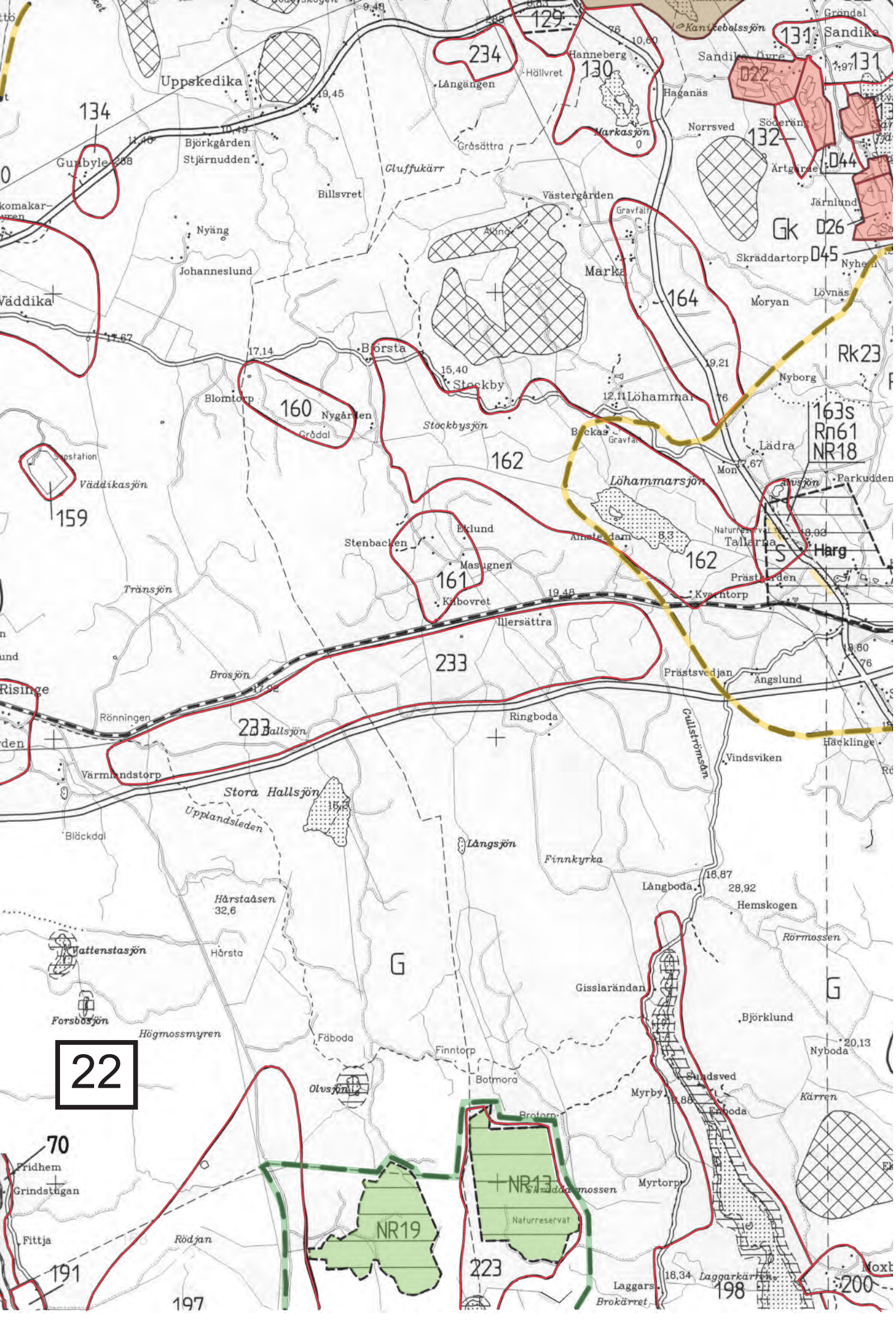
Uppskedika
Gunbyle
Björkgården
Stjärnudden
Gluffukärr
Billsvret
Nyäng
Johanneslund
Väddika
Björsta
Stockby
Blomtorp
Nygården
Grådal
Väddikasjön
Transjön
Stenbacken
Eklund
Masugnen
Kåbovret
Illersättra
Brosjön
Risinge
Rönningen
Hallsjön
Värmlandstorp
Stora Hallsjön
Upplandsleden
Bläckdal
Hårstaåsen
32,6
Hårsta
Forsbosjön
Högmossmyren
Fäboda
Olvsjön
Finntorp
Botmora
Fridhem
Grindstugan
Fittja
Rödjan
Hanneberg
Hällvret
Långängen
Gråsättra
Markasjön
Haganäs
Norrsved
Sandika Övre
Sandika
Gröndal
Kanikebalssjön
Järnlund
Skräddartorp
Nyhem
Lövnäs
Moryan
Marka
Västergården
Gravfält
Lohammar
Nyborg
Lädra
Mon
Lohammarsjön
Bäckas
Tallarna
Harg
Prästgården
Kvarntorp
Prästsvedjan
Ängslund
Ringboda
Gullströmsån
Vindsviken
Häcklinge
Finnkyrka
Långsjön
Långboda
Hemskogen
Rörmossen
Gisslarändan
Björklund
Nyboda
Sundsved
Myrby
Myrtorp
Brotorp
Karren
Laggars
Brokärret
Laggarkärren
Moxb
NR19
NR13
Naturreservat
Skräddarmossen
Naturreservat
Alsjön
Parkudden
Amsterdam
Ekolsta
Ekolsta
Gk
G
G
Rk23
163s
Rn61
NR18
D22
D44
D26
D45
22
70
191
197
223
198
200
164
162
162
161
160
159
233
233
234
129
130
131
131
132
134
0
0
0

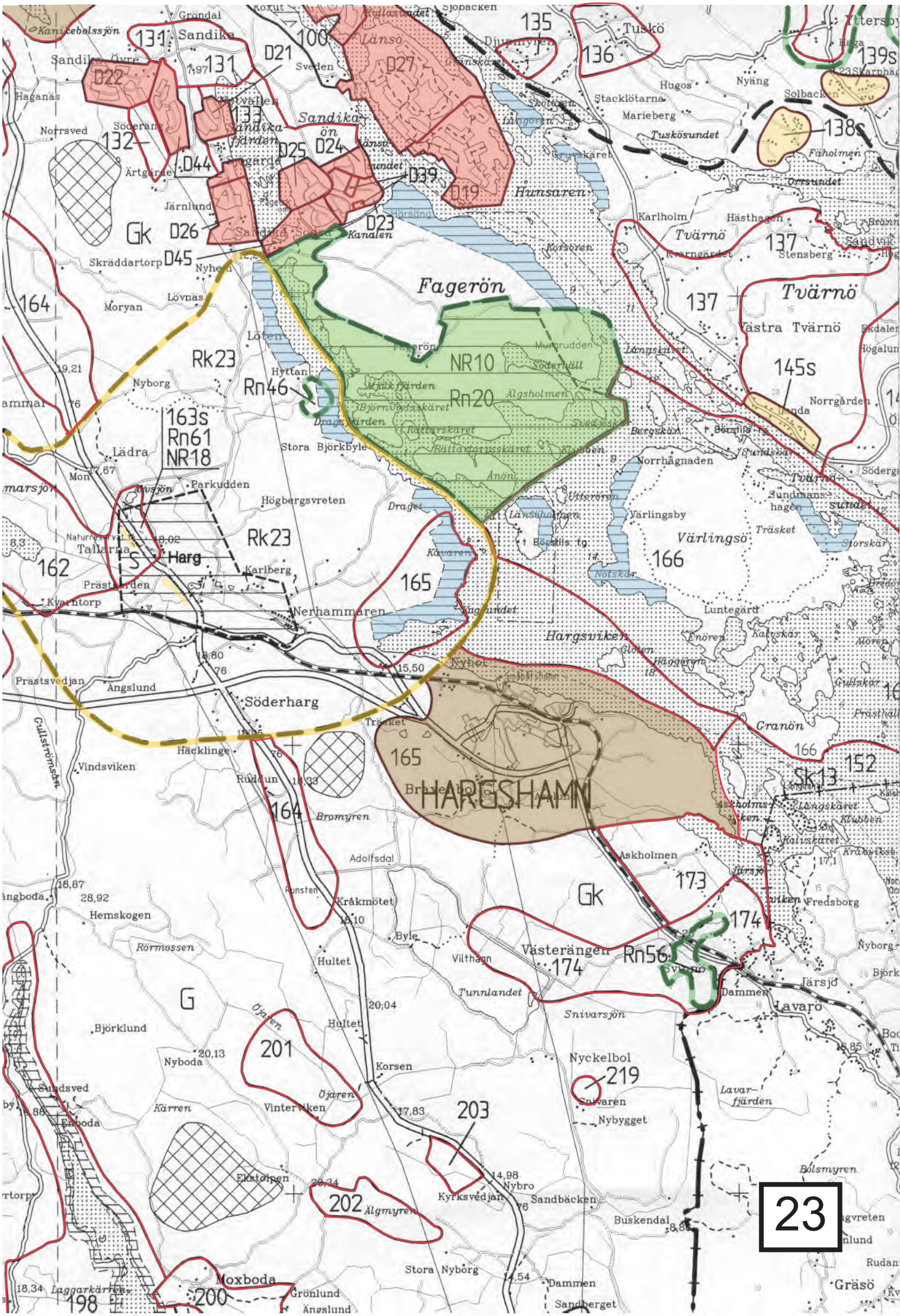
HARGSHAMN
Fagerön
NR10
Rn20
Rn46
Rn56
Rk23
163s
Rn61
NR18
D21
D22
D23
D24
D25
D26
D27
D44
D45
D39
D19
Gk
G
S
Harg
Sandika
Sandika fjärden
Länsö
Hunsaren
Tvärnö
Västra Tvärnö
Värlingsö
Hargsviken
Nerhammaren
Söderharg
Granön
Västerängen
Nyckelbol
Lavaro
Järsjö
Dammen
Askholmen
Fredsborg
Buskendal
Moxboda
Gräsö
Sandberget
Stora Nyborg
Kyrksvedjan
Sandbäcken
Nybro
Nybyggett
Snivarsjön
Tunnlandet
Lavarfjärden
Bölsmyren
Algmyren
Ekstolpen
Vinterviken
Kärren
Rörmossen
Bromyren
Hemskogen
Björklund
Nyboda
Hultet
Korsen
Byle
Kråkmötet
Adolfsdal
Häcklinge
Vindsviken
Prästsvedjan
Ängslund
Gullströmsån
Lövnäs
Moryan
Skräddartorp
Järnlund
Norrsved
Haganäs
Grondal
Sandika Övre
Sandika ön
Tuskö
Stacklötarna
Marieberg
Hugos
Nyäng
Solbacken
Tuskösundet
Fäholmen
Karlholm
Hästhagen
Stensberg
Kvarngärdet
Norrgården
Norrhagnaden
Värlingsby
Luntegärd
Träsket
Storskär
Gullskär
Kalvskäret
Långskäret
Klubben
Fredsborg
Nybro
Nyborg
Järsjö
Lavaro
Dammen
Sandberget
Grönlund
Ängslund
Laggarkärret
Lädra
Stora Björkbyle
Hyttan
Nyborg
Parkudden
Högbergsvreten
Karlberg
Kvarntorp
Tallarna
Draget
Kanalen
Kanicebolssjön
Sjöbacken
Djupfyren
Sveden
Hörsäng
Kalvskäret
Mon
Ånön
Ytterön
Sundsvik
Sundsvik
Sundsmanshagen
Björkbyle
Mjälkfjärden
Björnöfjärden
Drag fjärden
Rättarskäret
Rättartarnsskäret
Älgsholmen
Söderhäll
Muggrudden
Långskäret
Bergskär
Börstils fg.
Börstils fg.
Kavaren
Notskär
Enören
Kalvskäret
Askholmen
Järsjö
Fredsborg
Nyborg
Björk
Lavaro
Dammen
Järsjö
Nyckelbol
Snivaren
Nybygget
Lavarfjärden
Bölsmyren
Buskendal
Gräsö
Sandberget
Stora Nyborg
Kyrksvedjan
Sandbäcken
Nybro
Ekstolpen
Algmyren
Vinterviken
Kärren
Rörmossen
Bromyren
Hemskogen
Björklund
Nyboda
Hultet
Korsen
Byle
Kråkmötet
Adolfsdal
Häcklinge
Vindsviken
Prästsvedjan
Ängslund
Gullströmsån
Lövnäs
Moryan
Skräddartorp
Järnlund
Norrsved
Haganäs
Grondal
Sandika Övre
Tuskö
Stacklötarna
Marieberg
Hugos
Nyäng
Solbacken
Tuskösundet
Fäholmen
Karlholm
Hästhagen
Stensberg
Kvarngärdet
Norrgården
Norrhagnaden
Värlingsby
Luntegärd
Träsket
Storskär
Gullskär
Kalvskäret
Långskäret
Klubben
Fredsborg
Nybro
Nyborg
Järsjö
Lavaro
Dammen
Sandberget
Grönlund
Ängslund
Laggarkärret
Lädra
Stora Björkbyle
Hyttan
Nyborg
Parkudden
Högbergsvreten
Karlberg
Kvarntorp
Tallarna
Draget
Kanalen
Kanicebolssjön
Sjöbacken
Djupfyren
Sveden
Hörsäng
Kalvskäret
Mon
Ånön
Ytterön
Sundsvik
Sundsvik
Sundsmanshagen
Björkbyle
Mjälkfjärden
Björnöfjärden
Drag fjärden
Rättarskäret
Rättartarnsskäret
Älgsholmen
Söderhäll
Muggrudden
Långskäret
Bergskär
Börstils fg.
Börstils fg.
Kavaren
Notskär
Enören
Kalvskäret
Askholmen
Järsjö

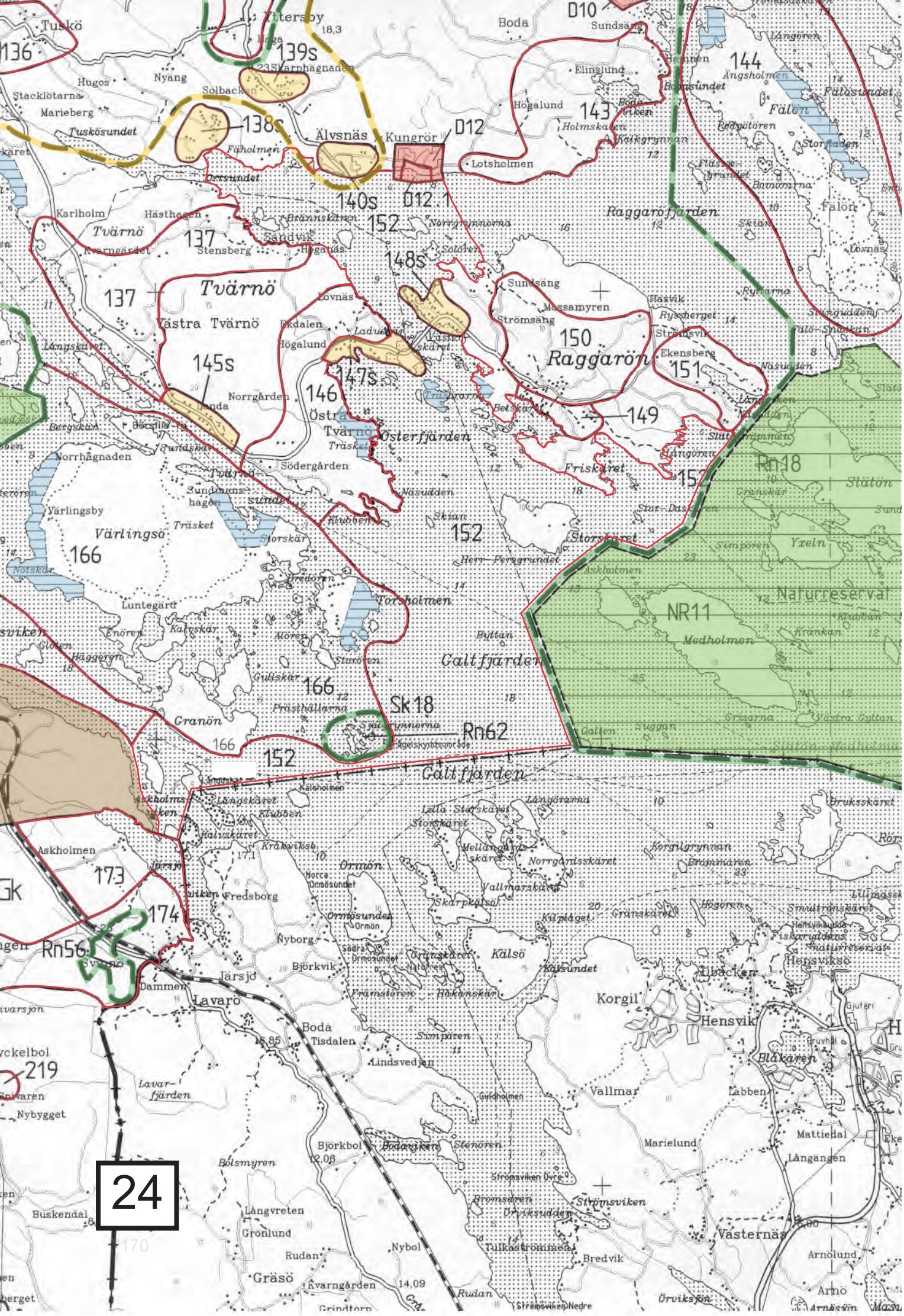
Tuskö
136
Fittersby
18,3
139s
Hugos
Nyäng
Solbacken
Stacklötarna
Marieberg
Tuskösundet
138s
Älvsnäs
Kungrör
D12
Faholmen
Ortssundet
Lotsholmen
140s
D12
152
Karlholm
Hästhagen
Tvärnö
137
Stensberg
Brännskären
Sandvik
Högarås
Norrgrynnorna
Raggarofjärden
148s
Sotören
Tvärnö
137
Västra Tvärnö
Ekdalen
Högalund
Lovnäs
Sundsäng
Massamyren
Strömsäng
Hasvik
Ryssberget
Strömsvik
150
Raggarön
Ekensberg
151
145s
147s
146
Norrgården
Östra Tvärnö
Österfjärden
Träsket
Södergården
149
Norrhägnaden
Sundsmanshagen
Sundet
Värlingsby
Värlingsö
166
Storskär
Friskäret
152
Rn18
Stätön
Yxeln
Naturreservat
NR11
Medholmen
Luntegärd
Torsholmen
Kalvskär
Enören
Galtfjärden
Gillskär
166
Granön
Sk18
Rn62
Fårsthällarna
Skarpgrynnorna
Flyttan
Askholmen
173
174
Rn56
Fredsborg
Ormön
Ormösundet
Nyborg
Björkvik
Järsjö
Dammen
Lavarö
Boda
Tisdalen
Lindsvedjen
Kälsö
Kälsundet
Korgil
Hensvik
Hensviksö
Albacken
Blåkären
Vallmar
Labben
Marielund
Mattiedal
Långangen
Lavarfjärden
Nybygget
219
Björkbol
Bolsmyren
Buskendal
Långvreten
Grönlund
Rudan
Nybol
Gräsö
Kvarngården
14,09
Tullkastrommen
Bredvik
Strömsviken
Västernäs
Arnö
Arnölund
24

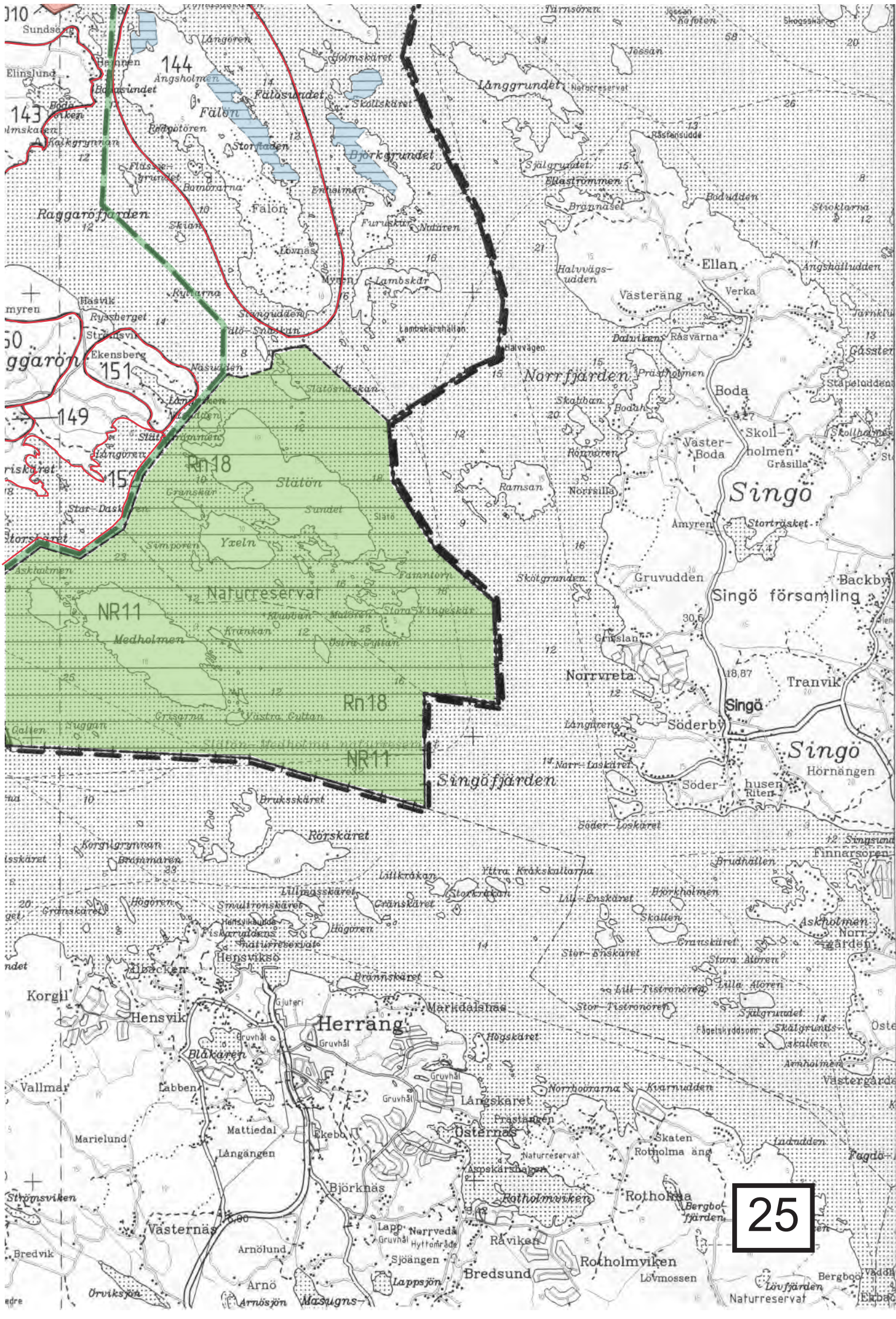
Rn18
NR11
Naturreservat
Singöfjärden
Norrfjärden
Singö
Singö församling
Herräng
Östernäs
Rotholmsviken
Bredsund
Rotholmviken
Raggarofjärden
Långgrundet
Björkgrundet
Fälön
Ellan
Boda
Norrvreta
Tranvik
Söderby
Hensviksö
Korgö
Hensvik
Vallmar
Marielund
Björknäs
Västernäs
Arnö
Arnölund
Bredvik
Örviksjön
Strömsviken
Rotholmen
Råviken
Lövmossen
Lövfjärden
Bergboö-fjärden
Backby
Gruvudden
Skatgrunden
Ramsan
Norrsilla
Gräsilla
Västerång
Verka
Brännäset
Halvvägs-udden
Ellaströmmen
Själgrundet
Jessan
Kafjärden
Rässandsudde
Boudden
Stroklarna
Ångshälludden
Gässlen
Stäpeludden
Skollholmen
Västerboda
Skollholmen
Prästholmen
Skatuben
Bodan
Dalviken
Råsvarna
Halvvägen
Ångsholmen
Långören
Hennen
Elinslund
Sundsören
Bodasundet
Fälösundet
Skällskäret
Storfladen
Björkgrundet
Furuskär
Nutören
Lambskär
Lambskärshällen
Stenguddens
Ekensberg
Hästvik
Ryssberget
Ströndsvik
Näsudden
Slätösnäskan
Slätön
Sundet
Yxeln
Simporen
Medholmen
Kranskär
Östra Gyttan
Västra Gyttan
Gruvhål
Långskäret
Frasiängen
Skaten
Rotholma äng
Aspskärshagen
Naturreservat
Lappsjön
Sjöängen
Lapp
Narrvedä
Hyttområde
Arnösjön
Masugns-
Ekebo
Långängen
Labben
Mattiedal
Gjuteri
Markdalsnäs
Högskäret
Norrhoorarna
Kvarnudden
Fagdö
Askholmen
Norrgärden
Brudhällen
Finnarsören
Hörnängen
Söderhusen
Riten
Grisslan
Backby
Singösund
Lillkråkan
Storkråkan
Granskäret
Smultronskäret
Högören
Fiskarnäsets naturreservat
Bruksskäret
Rörskäret
Korgögrunnan
Brännmaren
Lill-Enskäret
Stor-Enskäret
Skällen
Björkholmen
Lill-Tistronören
Stor-Tistronören
Lilla Ålören
Stora Ålören
Fågelskyddsområde
Skälgrunds-skallen
Lillgässkäret
Yttra Kråkskallarna
Narr-Laskäret
Söder-Laskäret
Ångsholmen
Fälön
Raggarofjärden
Norrfjärden
Singö
Singöfjärden
Rn18
NR11
Naturreservat
143
144
149
150
151
152
153
25

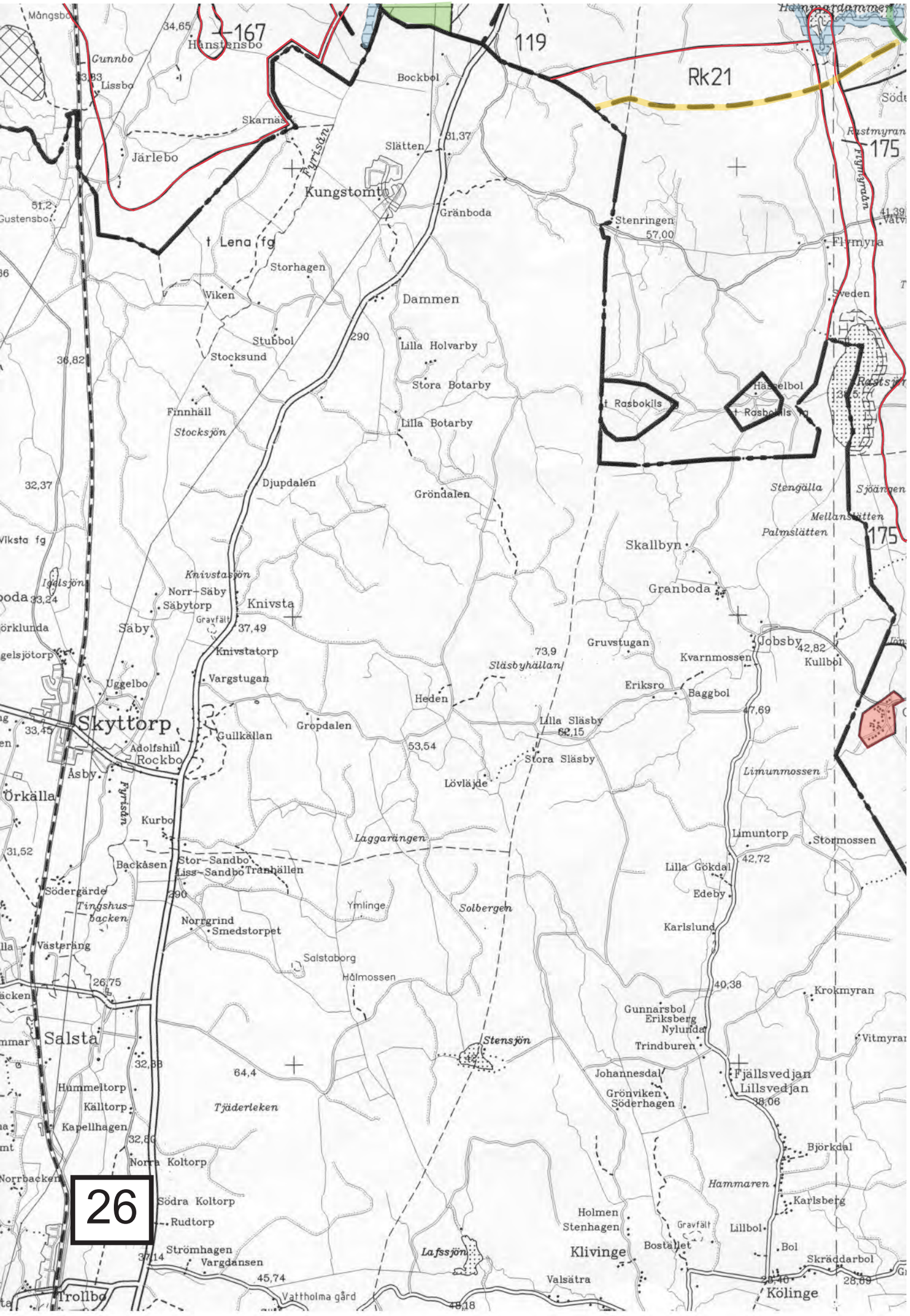
Mångsbo
34,65
Hanstensbo
167
119
Rk21
Cunnbo
33,83
Lissbo
Bockbol
Skarnäs
Järlebo
Slätten
31,37
Furisån
Kungstomta
Gränboda
51,2
Gustensbo
Lena fg
Stenringen
57,00
Storhagen
Viken
Dammen
Sveden
Stubbol
290
Lilla Holvarby
Stocksund
36,82
Stora Botarby
Hasselbol
Rasbokils
Finnhäll
Stocksjön
Lilla Botarby
32,37
Djupdalen
Gröndalen
Stengälla
Sjöängen
Mellanslätten
Palmslätten
175
Viksta fg
Skallbyn
Knivstasjön
Norr-Säby
Granboda
Knivsta
Säbytorp
Gravfält
Säby
37,49
Gruvstugan
Jobsby
42,82
Knivstatorp
73,9
Kvarnmossen
Kullbol
Släsbyhällan
Vargstugan
Eriksro
Baggbol
Uggelbo
Heden
47,69
Skyttorp
Gropdalen
Lilla Släsby
62,15
33,45
Gullkällan
53,54
Adolfshill
Rockbo
Stora Släsby
Åsby
Lövläjde
Limunmossen
Örkälla
Furisån
Kurbo
Limuntorp
Stormossen
Laggarängen
31,52
Backåsen
Stor-Sandbo
Liss-Sandbo
Tranhällen
42,72
Lilla Gökdal
Södergärde
290
Edeby
Tingshus-backen
Ymlinge
Solbergen
Norrgrind
Smedstorpet
Karlslund
Västeräng
Salstaborg
Hålmossen
26,75
40,38
Krokmyran
Gunnarsbol
Eriksberg
Nylunda
Salsta
Stensjön
Trindburen
Vitmyran
32,38
64,4
Johannesdal
Fjällsvedjan
Lillsvedjan
38,06
Hummeltorp
Tjäderleken
Grönviken
Söderhagen
Källtorp
Kapellhagen
32,80
Björkdal
Norra Koltorp
Hammaren
Norrbacken
Karlsberg
Södra Koltorp
Holmen
Stenhagen
Gravfält
Lillbol
Rudtorp
Bostället
Bol
Strömhagen
37,14
Lafssjön
Klivinge
Skräddarbol
Vargdansen
45,74
Valsätra
28,40
28,69
Trollbo
Vattholma gård
48,18
Kölinge
26

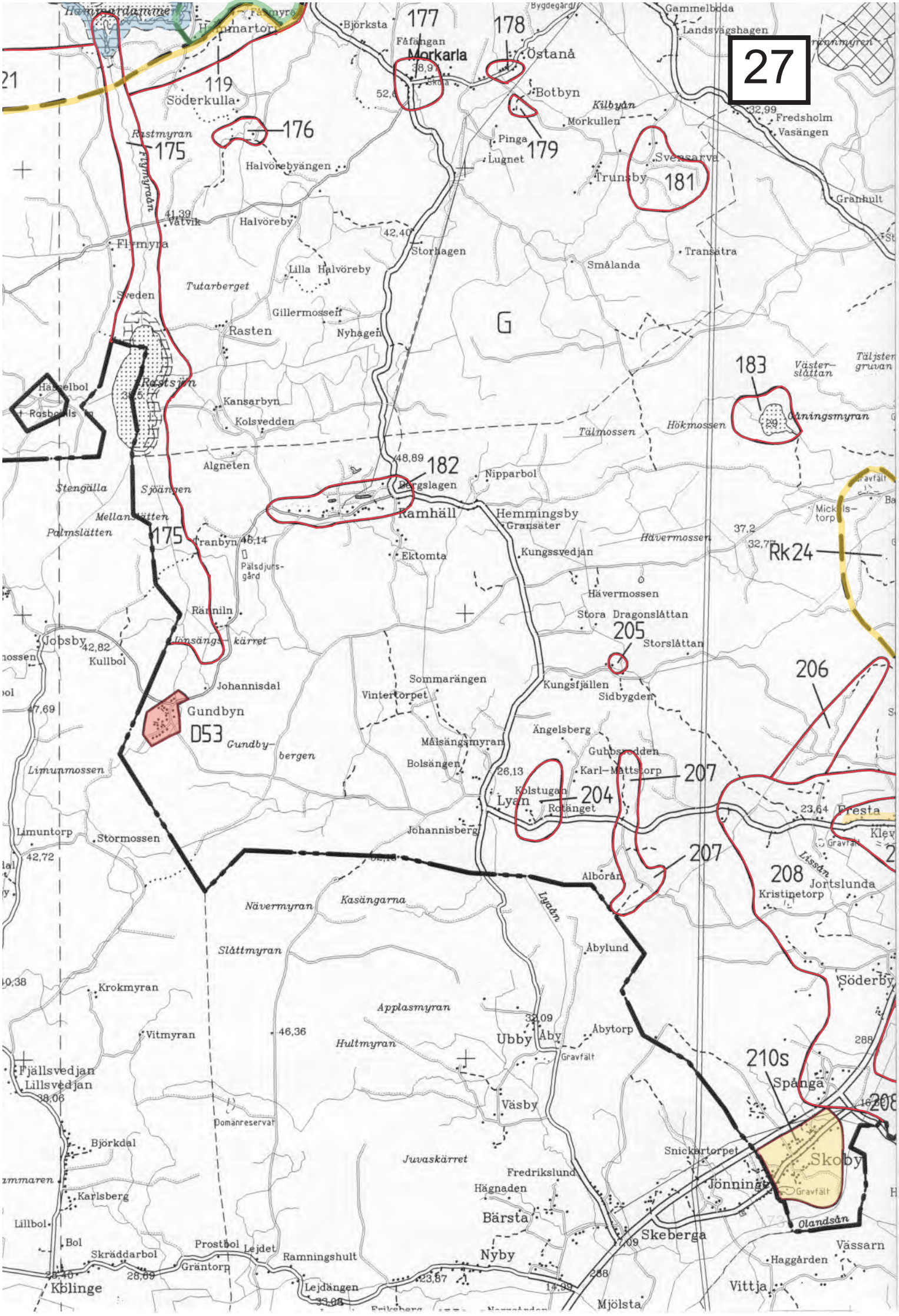
27
Morkarla
Ramhäll
Kölinge
Skeberga
Skolby
Ubby
Bärsta
Nyby
Mjölsta
Vittja
Jordbro
Jortslunda
Presta
Lyan
Gundbyn
Johannisdal
Johannisberg
Hemmingsby
Botbyn
Östanå
Trunsby
Svensarva
Fredsholm
Vasängen
Granhult
Transätra
Smålanda
Storhagen
Halvöreby
Halvörebyängen
Lilla Halvöreby
Flenmyra
Sveden
Rasten
Kansarbyn
Kolsvedden
Algneten
Nipparbol
Hemmingsby Gransäter
Kungssvedjan
Ektomta
Hävermossen
Stora Dragonslåttan
Storslåttan
Kungsfjällen
Sidbygden
Sommarängen
Vintertorpet
Ängelsberg
Gubbsvedden
Karl-Mattstorp
Kolstugan
Rotlänget
Alborån
Åbylund
Åbytorp
Väsby
Fredrikslund
Hägnaden
Snickartorpet
Jönninge
Haggården
Vässarn
Ramningshult
Lejdet
Prostbol
Skräddarbol
Gräntorp
Lejdängen
Bol
Lillbol
Karlsberg
Björkdal
Fjällsvedjan
Lillsvedjan
Vitmyran
Krokmyran
Limuntorp
Stormossen
Limunmossen
Gundby-bergen
Jönsängs-kärret
Ranniln
Tranbyn
Pälsdjurs-gård
Palmslätten
Mellanslätten
Stengälla
Sjöängen
Tutarberget
Gillermosseln
Nyhagen
Rastsjön
Rastmyran
Ryttmyran
Hammartorp
Hammartjärnen
Söderkulla
Björksta
Fåfängan
Bygdegård
Gammelboda
Landsvägshagen
Morkullen
Pinga
Lugnet
Kilbyån
Tälmossen
Hökmossen
Västerslåttan
Täljstengruvan
Våningsmyran
Mickelstorp
Nävermyran
Kasängarna
Slåttmyran
Applasmyran
Hultmyran
Juvaskärret
Lyggån
Lässån
Olandsån
Domänreservat
Gravfält
Rk24
175
176
177
178
179
181
182
183
204
205
206
207
208
210s
D53
288

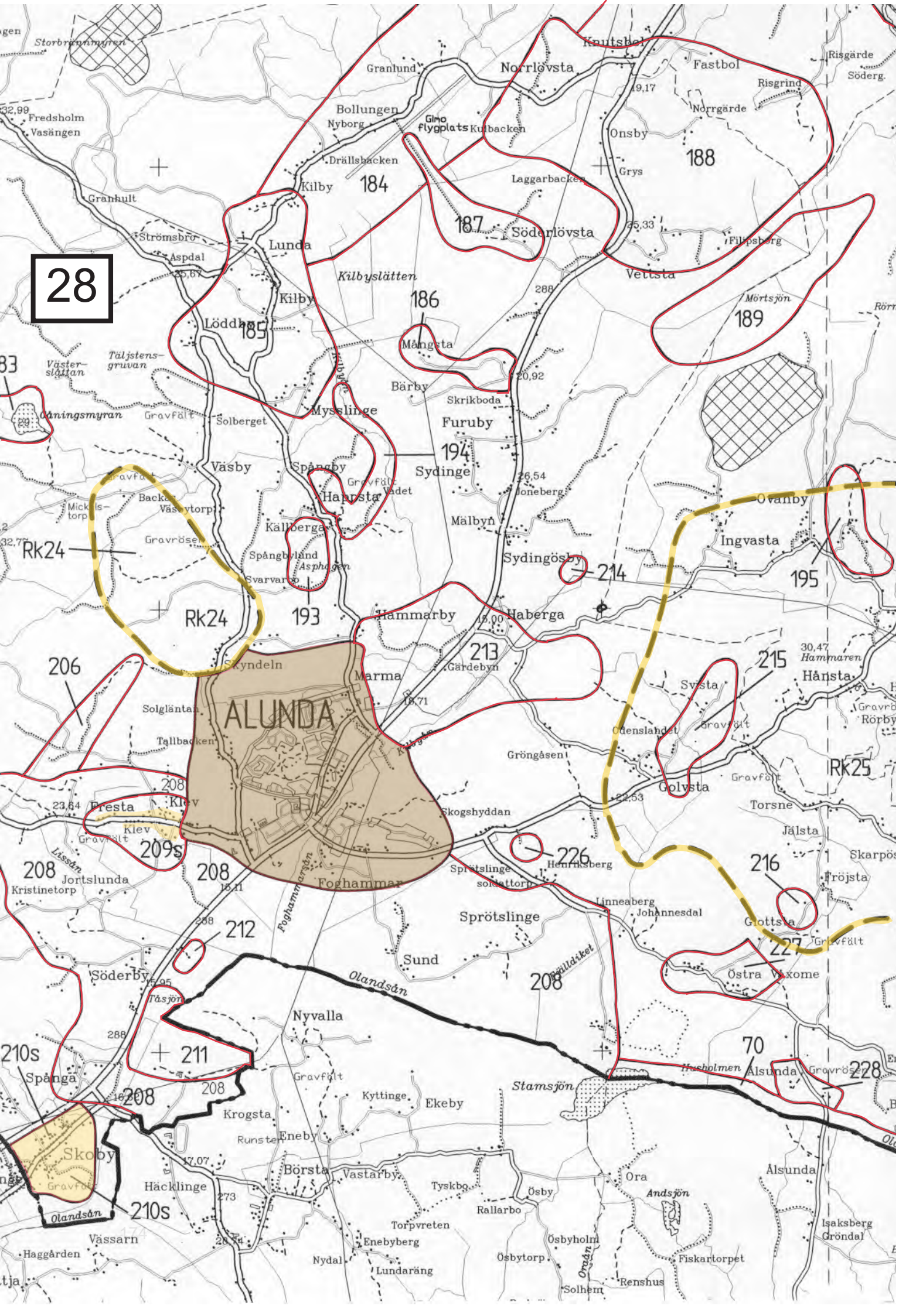
28
ALUNDA
Rk24
Rk25
Storbrännmyren
Granlund
Norrlövsta
Knutsbol
Fastbol
Risgärde
Söderg.
Risgrind
Norrgärde
Fredsholm
Vasängen
Bollungen
Nyborg
Gimo flygplats
Kulbacken
Onsby
188
Grys
Drällsbacken
184
Kilby
Laggarbacken
187
Söderlövsta
Granhult
Strömsbro
Aspdal
Lunda
Kilbyslätten
Vettsta
Filipsborg
Mörtsjön
189
Kilby
186
Löddby
185
Mångsta
Bärby
Skrikboda
Furuby
Mysslinge
Täljstens-gruvan
Väster-slättan
Gravfält
Solberget
Väsby
Spångby
194
Sydinge
Haparsta
Mickels-torp
Väsbytorp
Mälbyn
Ovanby
Ingvasta
195
Sydingösby
214
Källberga
Spångbyland
Asphagen
Svarvarbo
193
Hammarby
Haberga
213
Gärdebyn
206
Skyndeln
Marma
Solgläntan
Tallbacken
Gröngåsen
Svista
215
Hånsta
Hammaren
Rörby
Odenslandet
Gravfält
Golvsta
Torsne
Jälsta
Skarpö
Fröjsta
216
Glottsta
227
Östra Växome
208
209s
Klev
Presta
Jortslunda
Kristinetorp
Lissån
Foghammarsån
Foghammar
Skogshyddan
226
Henriksberg
Sprötslinge soldattorp
Linneaberg
Johannesdal
Sprötslinge
212
Sund
Söderby
Täsjön
Olandsån
Nyvalla
211
210s
Spånga
Skoby
Gravfält
Kyttinge
Ekeby
Krogsta
Eneby
Runsten
Börsta
Vastarby
Häcklinge
Tyskbo
Ösby
Rallarbo
Torpvreten
Enebyberg
Nydal
Lundaräng
Vässarn
Haggården
Ora
Andsjön
Ösbyholm
Ösbytorp
Fiskartorpet
Renshus
Solhem
Orsån
Stamsjön
Hacholmen
70
Älsunda
228
Isaksberg
Gröndal

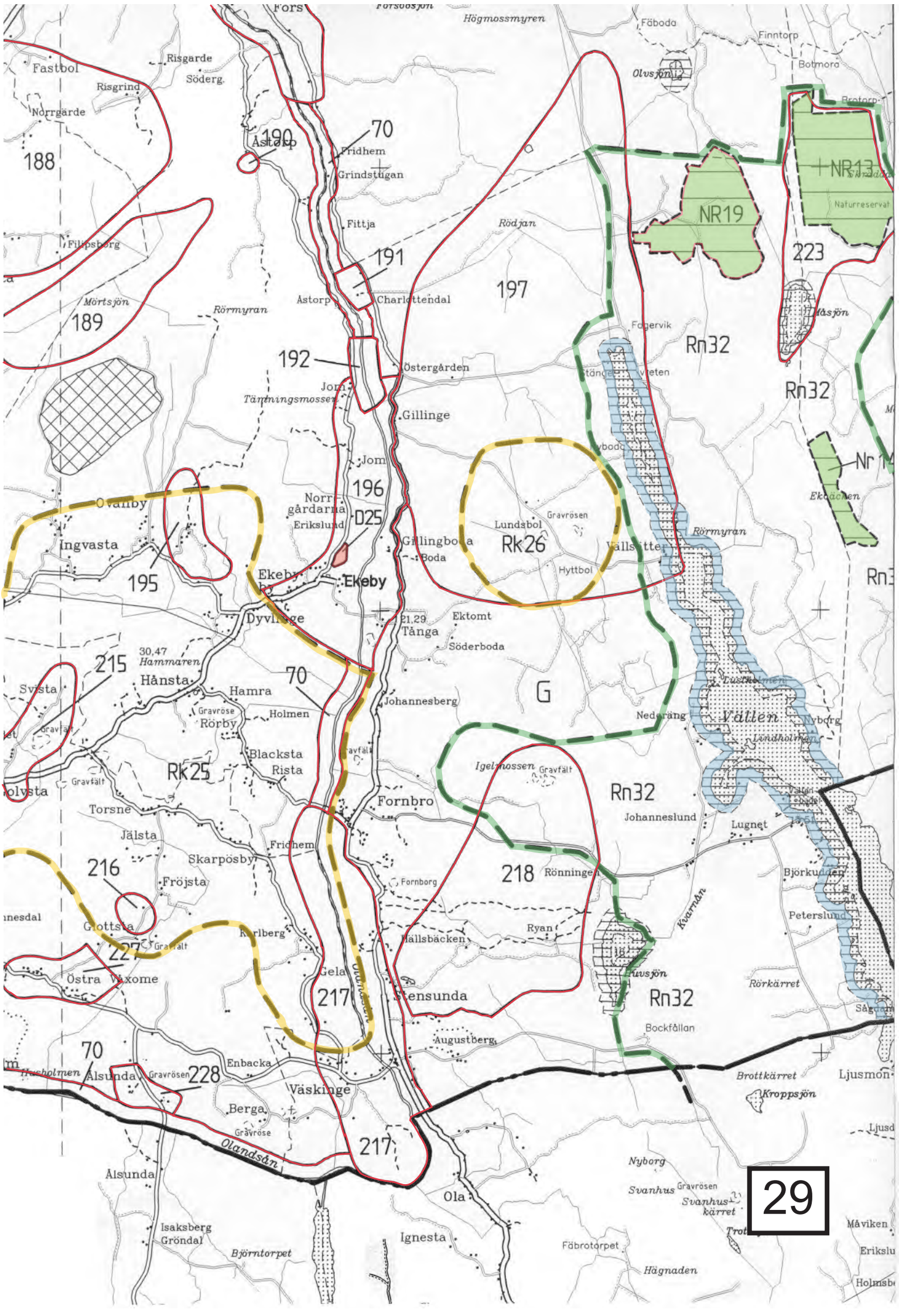
Fastbol
Risgrind
Risgarde
Söderg.
Norrgärde
188
Filipsborg
Mörtsjön
189
Rörmyran
Åstorp
190
70
Fridhem
Grindstugan
Fittja
191
Åstorp
Charlottendal
197
Rödjan
192
Östergården
Jom
Tämningsmossen
Gillinge
Jom
196
Norr-gårdarna
Erikslund
D25
Ekeby
Ekeby
Gillingboda
Boda
Rk26
Lundsbol
Gravrösen
Hyttbol
Rörmyran
Ingvasta
Ovanby
195
Dyvlinge
21,29
Tånga
Ektomt
Söderboda
30,47
Hammaren
215
Hånsta
Svista
Hamra
Gravrösen
Rörby
Holmen
70
Johannesberg
G
Blacksta
Rista
Rk25
Gravfält
Torsnäs
Fornbro
Jälsta
Fridhem
Skarpösby
216
Fröjsta
Glottsta
227
Karlberg
Östra Växome
Igelmossen
Gravfält
Rn32
Johanneslund
Lugnet
Nederäng
Vätten
Lindholmen
Nyborg
Fogelvik
Rn32
Rn32
NR19
NR13
Naturreservat
223
Rn32
Nr 14
Ekbacken
Rn3
Fågervik
Vreten
Vällsätter
Rörmyran
Fåsjön
Olvsjön
Föboda
Finntorp
Botmora
Brotorp
218
Rönninge
Ryan
Hällsbäcken
Fornborg
Karlberg
Gela
217
Stensunda
Rn32
Bockfållan
Augustberg
Huvsjön
Rörkärret
Kvarnån
Björkudden
Petersland
Sågen
Brottkärret
Kroppsjön
Ljusmon
Ljusd
70
Enbacka
Ålsunda
Gravrösen
228
Väskinge
Berga
Gravrösen
Olandsån
217
Ålsunda
Isaksberg
Grondal
Björntorpet
Ola
Ignesta
Nyborg
Svanhus
Gravrösen
Svanhus-kärret
Fäbrotorpet
Hägnaden
Måviken
Eriksl
Holmsb
29

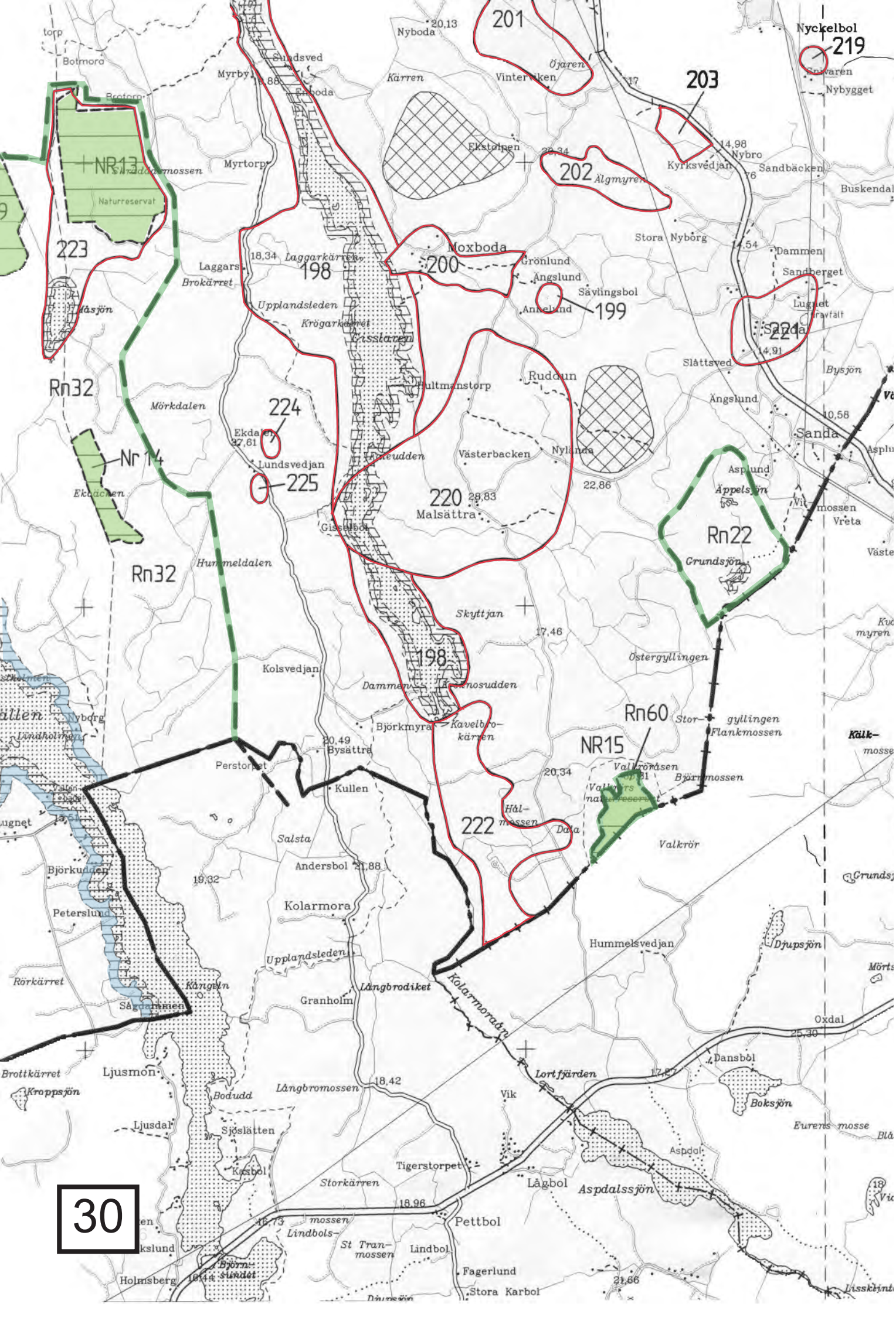
Nyckelbol
219
201
203
202
Älgmyren
Moxboda
200
198
199
223
224
225
220
222
Rn32
Rn14
Rn22
Rn60
NR15
NR13
Naturreservat
Nyboda
Myrtorp
Laggars
Brokärret
Upplandsleden
Krögarkärret
Gisslaren
Hultmanstorp
Ruddun
Mörkdalen
Ekdalen
Lundsvedjan
Ekbäcken
Hummeldalen
Malsättra
Gisselbol
Grönlund
Ängslund
Sävlingsbol
Anneslund
Stora Nyborg
Dammen
Sandberget
Sanda
Slättsved
Bysjön
Nylända
Västerbacken
Asplund
Äppelsjön
Grundsjön
Skyttjan
Östergyllingen
Kolsvedjan
Dammen
Björkmyra
Kavelbro-kärren
Flankmossen
Björnmossen
Valkrör
Valkrörsåsen
Hål-mossen
Dala
Perstorpet
Kullen
Bysättra
Salsta
Andersbol
Kolarmora
Peterslund
Björkudden
Rörkärret
Kängeln
Granholm
Långbrodiket
Kolarmoraån
Hummelsvedjan
Djupsjön
Oxdal
Dansbol
Lortfjärden
Vik
Boksjön
Eurens mosse
Aspdal
Aspdalssjön
Lågbol
Tigerstorpet
Storkärren
Pettbol
Lindbol
Fagerlund
Stora Karbol
Holmsberg
Ljusmon
Ljusdal
Kasbol
Sjöslätten
Bodudd
Kroppsjön
Brottkärret
Långbromossen
Lindbols-mossen
St Tran-mossen
Björn-sundet
Vreta
Kälk-mossen
Kuckmyren
Västergyllingen
Ekstalpen
Kyrksvedjan
Nybro
Sandbäcken
Buskendal
Nybygget
Vinterviken
Öjaren
Kärren
Myrby
Botmora
Torp
Sundsved
Enboda
Laggarkärren
Våsjön
Ekdalen
Lundsvedjan
Gisselbol
Andersbol
Kolarmora
Granholm
Pettbol
Lindbol
Fagerlund
Stora Karbol
Holmsberg
Ljusmon
Ljusdal
Kasbol
Sjöslätten
Bodudd
Kroppsjön
Brottkärret
Långbromossen
Lortfjärden
Vik
Dansbol
Oxdal
Hummelsvedjan
Djupsjön
Aspdal
Aspdalssjön
Lågbol
Tigerstorpet
Storkärren

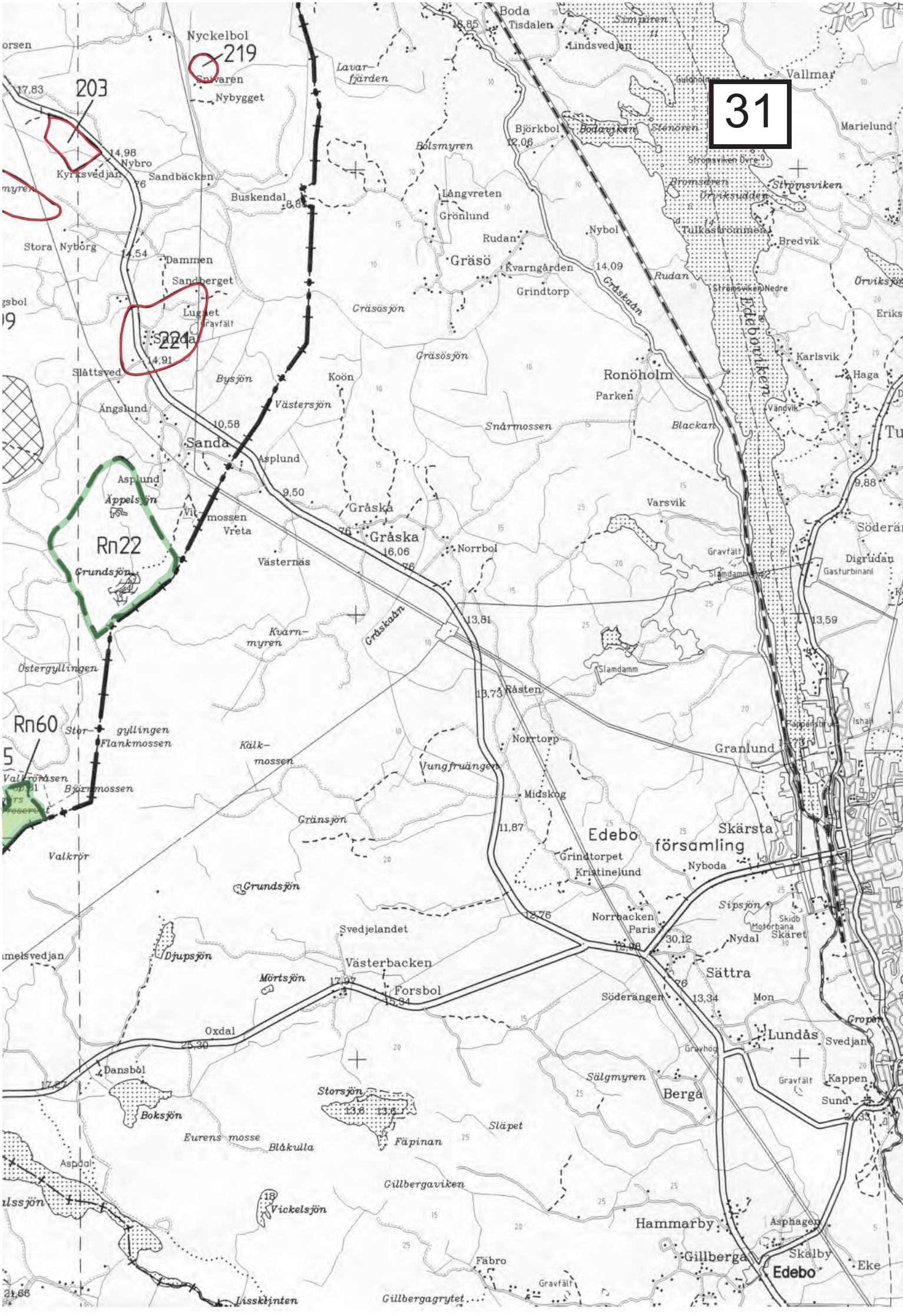
31
Nyckelbol
219
203
224
Rn22
Rn60
Boda
Tisdalen
Lindsvedjan
Vallmar
Marielund
Björkbol
Bodaviken
Stenören
Strömsviken Övre
Strömsviken
Örviksudden
Tullkasströmmen
Bredvik
Nybol
Rudan
Gräsö
Kvarngården
Grindtorp
Gråskatan
Strömsviken Nedre
Örviksjön
Eriksö
Karlsvik
Haga
Ronöholm
Parken
Vändvik
Blackan
Varsvik
Gravfält
Slamdamm
Digrudan
Gasturbinanl
Gråska
Norrbol
Västernäs
Granlund
Norrtorp
Midskog
Edebo
Skärsta
församling
Grindtorpet
Kristinelund
Nyboda
Norrbacken
Paris
Nydal
Skäret
Sipsjön
Sättra
Söderängen
Mon
Lundås
Svedjan
Kappen
Sund
Berga
Sälgmyren
Hammarby
Asphagen
Gillberga
Skälby
Eke
Fäbro
Gillbergagrytet
Gillbergaviken
Släpet
Fäpinan
Storsjön
Boksjön
Eurens mosse
Blåkulla
Dansbol
Oxdal
Västerbacken
Forsbol
Svedjelandet
Djupsjön
Mörtsjön
Grundsjön
Gränsjön
Vungfruängen
Kälk-
mossen
Kvarn-
myren
Östergyllingen
Stor-
gyllingen
Flankmossen
Valkrörasen
Björnmossen
Valkrör
Lavar-
fjärden
Bolsmyren
Långvreten
Grönlund
Buskendal
Nybygget
Sandbäcken
Nybro
Kyrksvedjan
Stora Nyborg
Dammen
Sandberget
Lugnet
Gravfält
Slåttsved
Ängslund
Sanda
Asplund
Äppelsjön
Vreta
Grundsjön
Byssjön
Västersjön
Gräsösjön
Koön
Snärmossen
Rånsten
Slamdamm
Ishall
Pappersbruk
Vingfruängen
Sipsjön
Skidb
Motorbana
Gropen
Gravhög
Kappen
Sund
Fäbro
Gravfält
Asphagen
Skälby
Eke
Hammarby
Vickelsjön
Aspdal
Lisskärinten

VÄGLEDNINGAR FÖR DELOMRÅDEN

Rn Riksintressen för naturvård

Rn 12. FORSMARKSÅN (KARTBLAD 4, 5)

Kort beskrivning

Området sträcker sig från Finnsjön vid Florarna och till mynningsområdet i Kallrigafjärden. Det är ett sammanhängande vattenområde med sjöar och åar som kantas av stora myrkomplex och lövrika strandskogar. Myrarna är i stora drag opåverkade av dikning och består av mossar och kärr av varierade slag. Några frodiga sumpskogar och alkärr finns. Sjöarna är av brunvattenkaraktär. Stränderna är övervägande vassrika och övergår i vissa fall till kärrartade fräkenrika mader och starrkärr. Området hyser en rik fågelfauna. I bruksmiljön kring Forsmark återfinns ett ålderdomligt kulturlandskap med öppna hag- och betesmarker och ädellövrika lundpartier.

I våtmarkerna och sjöarna ligger flera hällrika holmar med barr- och blandskogar av naturskogskaraktär. Området hyser vissa partier med rik flora. Delar av vattensystemet regleras genom en fördämning vid Forsmark.

Området utgör tillsammans med Florarna ett av de största myrområdena i hela Syd- och Mellansverige. Endast en ringa del av detta dräneringsområde är dikat. I fråga om våtmarksdrag utgör området ett komplement till Florarna. De naturskogsartade partierna liksom den rika floran förstärker skyddsvärdet. Området har stort rekreativt värde.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat mot exploateringsföretag och fritidsbebyggelse enligt 4 kap 4 § miljöbalken. Närheten till Forsmarks kärnkraftverk innebär också att det inte är lämpligt att lokalisera nya bostadshus till området. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. Se även område Rk 15.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Bruksdammen, S Åsjön, N Åsjön, Forsmarksån, Svarvarån, Gålarmoraån och Länsöån

* Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
* Bruksbystan öster om Södra Åsjön ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.2, 31, 32
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Ängs- och hagmarker (5)	82-38
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* "Odlingslandskap i Uppsala län"	Forsmark

Rn 14. FLORARNA (KARTBLAD 10)

Kort beskrivning

Florarna är ett stort mosaikartat myr- och skogsmarkskomplex. Myrkomplexen i området domineras av stora topogena kärr. De centrala delarna av myrområdet är öppet och i kanten till fastmarken finns sumpskog och en svagt välvd mosse. Kombinationen av orörd skog och myr gör att området har ett rikt fågelliv. Frånvaro av större ingrepp på hydrologin ger området en mycket speciell ställning inom denna del av landet.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Området är skyddat som naturreservat. Reservatet är uppdelat i en yttre och en inre zon. I den förstnämnda får skogsbruk bedrivas med vissa restriktioner, bl. a. är dikning förbjudet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Del av området är naturreservat, se NR 7 ovan.
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 14
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.55
* Ekologiskt känsliga områden (4)	086
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 71
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 146
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 1

Rn 17. FORSMARK - KALLRIGAFJÄRDEN (KARTBLAD 5, 6)

Kort beskrivning

Området som innefattar hela Kallrigafjärden upp till kärnkraftverket består av en starkt sönderskuren kustlinje med en mängd fjärdar, småsjöar och kärr i olika stadier av avsnörning från havet. Det består huvudsakligen av småkuperad barrskogsbevuxen moränmark. Moränen är rik på kalk, vilket starkt bidrar till den rika floran och förekomsten av kalkpräglade sjöar och kärr. I fuktiga svackor och kulturmarker är lövträdsinslaget stort. Vissa hagmarker har slutit sig till lundartade ädellövskogar. Kallrigafjärdens bottnar är vegetationsrika. Stränderna är ovanligt vassiga och lövrika. På flera av öarna finns urskogsartad lövskog. Särskilt under sträcktider är viken rik på fågel.

Kring gården Storskäret ligger några naturbetesmarker som utgörs av öppen hagmark, blandlövhage, annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng.

Fiskarfjärden är en grund öppen sjö som fortfarande mottar brackvattenflöden. Begränsande tröskelområde, mot Östersjön, ligger på ca en halv meters höjd över havets medelvattenyta. Området hyser ett rikt fågelliv och flera andarter häckar här, bl. a. svarthakedopping och storlom. Det är även en viktig rastlokal för sträckande fågel.

Trollgrund-Granskärsområdet utgörs av grandominerande naturskogar på öar och uddar av morän och åsmaterial. Bitvis inom området kommer berggrunden i dagen som hällar. Långören m. m. bildas av Börstilsåsens nordligaste utlöpare.

Bebyggelsen utgörs av gården Storskäret samt ett fåtal fritidshus norr om storskäret och på Kallerö, varav flertalet är äldre torp m. m. Sydost om Kallerö finns en lastageplats kvar som genom en flottningsränna stått i förbindelse med ett sågverk i Johannisfors.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Under senare år har SKB utförd en förundersökning gällande slutförvar för använt kärnbränsle. Området söder om Forsmark har därvid utpekats som tänkbart med hänsyn till närheten till kärnkraftverket, närhet till hamn och en potentiellt lämplig bergrund. Platsundersökning kommer att påbörjas om kommunen godkänner det. Ett djupförvar 500 meter under markytan torde inte påverka naturvärdena, men störningar kan uppstå främst under själva undersökningsarbetena och vid eventuellt utförande av ventilationsschakt. Områdets naturvärden är dock så väl kända och undersökta att arbetena bör kunna anpassas därefter. Riksintresset i sig bör inte betraktas som ett hinder om kommunen ställer sig positiv.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Två områden är naturreservat, se NR 4 och NR 17 ovan.
* Reservaten Kallriga (NR 4) och Skaten - Rångsen (NR 17) samt öar öster om kraftverket ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
* Strandskydd 100 meter kring Eckarfjärden, Fiskarfjärden, Fräkengropen, Graven, Kalvskärsdalen, Lillfjärden, Puttan och Stocksjön
* Fågelskydd gällande vissa öar. Länsstyrelsens beslut 2001-05-15, se även Djurskyddsområden, Sk 7.
* Del av området ligger inom detaljplan, se D9

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 17
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.3, 7-14, 82.
* Ekologiskt känsliga områden (4)	58, 61, 104-109
* Ängs- och hagmarker (5)	82-32, 33, 35, 36, 73, 87
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 166, 168
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8205
* "Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie" (13)	

Rn18. GRÄSÖ - SINGÖOMRÅDET (FLERA KARTBLAD)

Kort beskrivning

Gräsö-Singöområdet är beläget i den sydvästligaste delen av Bottenhavet i övergångszonen mellan Bottenhavet och egentliga Östersjön. Området omfattar de båda öarna samt den där utanförliggande skärgården. Skärgården består av ett stort antal öar och skär, som närmast de stora huvudöarna bildar ögrupper i en sammanhängande skärgård ca 10 km ut i havet. På de flesta av öarna är stränderna på nord- och nordvästsidorna klippiga medan de på sydostsidorna är blockiga. Öarna och skären är låga och landskapet domineras av rundade konturer; branta stränder saknas nästan helt. I öster (40 km ut) övergår arkipelagen i en omfattande "undervattensskärgård" med bränningar och mer eller mindre ytnära grund. Bottnarna i området består omväxlande av mjuk- och

hårdbottnar. I de skyddade vikarna återfinns finsedimentbottnar medan finare fraktioner saknas i den mer exponerade ytterskärgården. I norra delarna finns flertalet sandbottnar.

De grunda vattenområdena öster om Gräsö utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming. Flera andra fiskarter finns i området varav flera anses ha sin nordgräns här. Skärgården har även i övrigt ett rikt djurliv och utgör potentiella utter- och gråsälområden. Skärgården har tidigare varit ett viktigt förekomstområde för dessa. Populationer av gölgroda finns också på spridda platser i områdets norra delar.

Området utgör en mycket variationsrik miljö och dess läge i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Områdets karaktär av relativt oexploaterat sammanhängande, grunt skärgårdsområde gör det till ett värdefullt referens- och typområde. Bland annat marinbiologiska undersökningar och hydrografiska mätningar utgör värdefullt referensmaterial, inte minst för studier av storskaliga miljöförändringar i Bottenhavet och Ålandshav.

Landvegetationen är varierande. Moränen är rik på kalk och flera kalkkrävande arter återfinns. Den snabba landhöjningen (0,6 cm år) bidrar ofta till en tydlig vegetationszonering och erbjuder växtplatser åt t. ex. en extrem pionjärart som havtornet. De större öarna är i allmänhet barrskogsbevuxna med hällmarkstallskogar och granblandskogar. Skogstyperna är i regel örtrikare än sina motsvarigheter på fastlandet. Även inslaget av lövträd är större och på några öar dominerar lövskogen helt. Undervegetationen är rik och flera orkidéarter finns. Arkipelagen har karaktär av övergångstyp mellan den maritima lövskogsregionen i Stockholms skärgård och de barrdominerade kusterna norrut.

Många av öarna är kulturpåverkade (slåtter, bete) medan andra uppvisar föga av kulturpåverkan och flera naturskogsartade bestånd finns. Gräsö utgör ett jordbrukslandskap med byar, spridda gårdar, åkrar, ängar, örtrika naturbetesmarker (inklusive skogsbetesmarker), trägärdesgårdar, lövtuktade träd och andra landskapselement väl bevarade i sitt historiska sammanhang. I jordbrukslandskapet återfinns de högsta natur- och kulturmiljövärdena i anslutning till Söderboda, Västerbyn-Österbyn och Lönnholmen (se bland andra områdena nr 14, 30 och 59.

I området häckar alla typiska "skärgårdsfåglar". Ovanligare arter, bl. a. labb, skräntärna och havsörn, finns också. Fågellivet kan betecknas som mycket artrikt.

På Gräsö finns ett stort antal gårdar, såväl i byar som ensamliggande, och många används fortfarande för aktivt jordbruk. Vidare finns det flera torp, skolhus, missionshus m. m. från äldre tider. Övriga öar i riksintresseområdet som har äldre jordbruksbebyggelse är Örskär, Rävsten, Lilla och Stora Risten, Högsten, Hälsingen, Fårön, Sladdarön, Ormön, Vässarö, Fälön, Slätön och Alnön.

I jämförelse med många andra skärgårdsområden är Gräsö endast måttligt exploaterat för fritidsbebyggelse och till större delen är området fortfarande en genuin skärgårdsbygd med markområden som präglas av jordbruk och skog. Bebyggelsen är ofta strukturerad i mindre grupper, som redovisas särskilt i översiktsplanen, men det finns också ett par större, detaljplanerade områden. Det stora flertalet av de mindre öarna är opåverkade av bebyggelse och på de öar utanför Gräsö som är bebyggda förekommer i stort sett inte annat än enstaka spridda fritidshus. Bebyggelsen är i allmänhet tämligen anspråkslös och uppvisar måttliga volymer.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift, lövtäkt och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Odlingslandskapet på Gräsös bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd för landskapsvård.

När det gäller bebyggelse är kommunens inriktning att områdets skall få bibehålla sin karaktär av genuin skärgårdsbygd med måttliga inslag av fritidsbebyggelse. Sammanhängande natur-

miljöer skall lämnas opåverkade och i de kulturpåverkade delarna bör endast mindre kompletterande bebyggelse tillåtas (i allmänhet endast inom de mindre delområden som särskilt markerats och beskrivits i översiktsplanen). Denna uppfattning är i överensstämmelse med bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Skälen till denna restriktivitet är bland annat landskaps- och kulturvärdena och det rörliga friluftslivets intressen. Dessutom bör den värdefulla marina miljön inte belastas av ytterligare avloppsutsläpp, vilket kan bli följden av mera omfattande och felaktigt lokaliserad bebyggelse. I kapitlen SÄRSKILDA REGLER OCH REKOMMENDATIONER FÖR KUSTOMRÅDET och STRANDNÄRA BEBYGGELSE M, M. anges fler principer för bebyggelse i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Delar av området är naturreservat, se NR 1-3, 5-6, 9 och 11 ovan
* För en stor del av området öster om Gräsö finns ett förordnande till skydd för landskapsbilden, NF 1 ovan.
* Strandskydd utmed samtliga kuststränder: generellt 100 meter och utvidgat där så anges på kartan.
* Följande områden ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000

- Örskär (naturreservat NR 1)
- Högbådan och Grillskäret (naturreservat NR 2 och 3)
- Västerbådan - Lågagrundet (fågelskyddsområde Sk 7)
- Hållet - Blåbådan (fågelskyddsområde Sk 8)
- Österbyn
- Gräsö gård (naturreservat NR 6)
- Eriksdal - Lönnholmen
- Sundsäng
- Idön
- Rävsten, östra delen
- Hovön - Alnön (naturreservat NR 9)

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 18
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	18, 20, 31, 52, 73,75
* Ekologiskt känsliga områden (4)	62-64, 67-68, 143, 148-150, 154, 157
* "Ängs- och hagmarker" (5)	ett flertal områden
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204, 8206, 8207
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 9

Rn 19. ASSJÖSJÖN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Assjösjön är en näringsfattig sjö med svagt brunfärgat vatten något över neutralt pH och god buffertkapacitet mot försurning. Dåliga syrgashalter kan förekomma vintertid. Sjön kantas på alla sidor utom i väster av breda vassbälten. På västra sidan finns ett bälte av säv med inslag av smalkaveldun. Stränderna är till viss del uppodlade och i övrigt sanka. Där växer rikkärrsvegetation med bl.a. brunmossor. Sjön hyser inte mindre än sex arter av kransalger. Vid nordöstra delen av sjön ligger en örtrik naturbetesmark. Sjön berörs av vattenreglering.

Sjön är av stort vetenskapligt intresse och är vetenskapligt dokumenterad. Den är limnologiskt och botaniskt värdefull.

Strax söder om sjön ligger tre fritidshus.

Bevarande av naturvärdena

Ytterligare bebyggelse avses inte tillkomma inom området. Sjön hotas av igenväxning, varför ytterligare dikning ej bör utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter runt Assjösjön och sjön norr därom samt kring Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 19
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.85
* Ekologiskt känsliga områden (4)	117
* Ängs- och hagmarker (5)	83

Rn20. FAGERÖN - SANDIKAFJÄRDEN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området utgörs av den södra och sydvästra delen av Fagerön samt de strandpartier som ligger i den sydöstra delen av Sandikafjärden. Det är småkuperat och når höjder på drygt 20 meter över havet. Jordlagren är i huvudsak morän med inslag av finare sediment i sänkorna samt kalt berg på de högsta punkterna. Öns södra del har en mycket varierande karaktär med omväxlande skogs- och jordbruksmarker, inklusive strandängar och andra naturbetesmarker som är mycket artrika. Skogen utgörs av örtrik granskog med lövrika fuktstråk och hällmarkstallskog på de högst belägna partierna. Lövinslaget är bitvis dominerande på åkerholmar, bryn och stränder. Inom ett begränsat område växer inplanterad bok som självföryngrar sig. Området har en varierad hydrologi och fältskiktet är mycket rikt. Vidare finns ett intressant insekts- och fågelliv. Bebyggelsen består av en gård.

Bevarande av naturvärdena

Nästan hela området är skyddat som naturreservat. Även i den ostligaste delen av ön, som inte omfattas av naturreservatet, bör skogsbruket vara naturvårdsinriktat enligt skogsvårdslagens bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen och ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd generellt 100 meter utmed samtliga kuststränder.
* Större delen av området är naturreservat, se NR 10 ovan. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 20
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.109
* Ekologiskt känsliga områden (4)	133
* Ängs- och hagmarker (5)	189
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rn 21. ANDERSBY ÄNGSBACKAR (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Området omfattar ett av de största sammanhängande hag- och ädellövskogsområdena i denna i övrigt barrskogsdominerade del av Uppland. I väster utbreder sig den till stora delar igenväxta Dannemorasjön. Längs sjön löper en rullstensås. Områdets mosaikartade natur präglas av ett artrikt, delvis känsligt och hotat växt- och djurliv. I de partier där betet upphört växer nu ädellövdominerad skog. I området har bedrivits och bedrivs en omfattande vetenskaplig biologisk forskning. Området är i sin helhet av stort vetenskapligt intresse, kulturellt såväl som biologiskt och geologiskt förutom att det är ett sällsynt tilltalande strövområde.

Bevarande av naturvärdena

Huvuddelen av området är avsatt som naturreservat, se NR 16 ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 300 meter kring Dannemorasjön
* Naturreservat NR 16.
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
* En ek i Gisselby är naturminne enligt beslut den 17 maj 1952

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.100, 82.101
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92
* Ängs- och hagmarker (5)	132

Rn 22. GRUNDSJÖN - ÄPPELSJÖN (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Äppelsjön utgör ett myrkomplex bestående av svagt välvd mosse och topogena kärr. Vissa delar av de topogena kärren ligger i ett område där sjön sänkts. Grundsjön är ett ovanligt väl utvecklat myrkomplex och är mycket mångformigt när det gäller våtmarks- och vegetationstyper. Komplexet utgörs av en centralt liggande tjärn, fattiga och rika topogena kärr, mosseytor samt sumpskogspartier. Området är ett för regionen ovanligt orört myrkomplex och har höga botaniska värden.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Grundsjön
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.143
* Ekologiskt känsliga områden (4)	243
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 140
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 15

Rn 32. VÄLLENOMRÅDET (KARTBLAD 29, 30)

Kort beskrivning

Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hällar. Sjön är både sänkt och reglerad, vilket medfört att tjocka bälten av bladvass och säv brett ut sig kring sjön. Skogen längs stränderna är av varierad typ med många ädellövrika bestånd. I nordost finns ett område med mycket stor- och rikblockig morän och med en särpräglad undervegetation.

Väster om sjön finns några enstaka fritidshus m.m. Vid den västra stranden finns också en badplats. Östra sidan av sjön är opåverkad av bebyggelse.

Bevarande av naturvärdena

Någon nämnvärd förändring av markanvändningen kan inte förutses. En viss efterfrågan på fritidshus har förkommit och det synes vara möjligt att göra mindre bebyggelsekompletteringar under förutsättning att strandskyddet respekteras, att bebyggelse inte orsakar ökad

näringsbelastning på sjön och att skogsbruket inte försvåras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Utvidgat strandskydd 300 meter kring Vällen.
* Skräddarmossen (naturreservat NR 13), Björnkärret och Ekbäcken - Järnbromossen (naturreservat NR 14) ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.134, 161, 162, 163
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	237, 238

Rn 43. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora.

Bevarande av naturvärdena

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Se även område 71.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

Rn 45. ÖRVIKEN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng med värdefull flora.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-085

Rn 46. HYTTAN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng samt annan naturbetesmark med värdefull flora. Ingår även i riksintresseområde för kulturmiljön kring Hargs bruk, Rk 23.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-188

Rn 47. EDSKÄRRET (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Edskärret ligger vid foten av Börstilsåsen. Det är ett kärr av extremrik typ, omgivet av en zon med örtrik björkskog.

Bevarande av naturvärdena

Kärret är skyddat som naturreservat, se även område NR 8.
Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.64

Rn 51. HALVBYGDA (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Vid Halvbygda finns ett mycket småbrutet odlingslandskap med värdefulla, örtrika beteshagar, små åkerlappar och trägärdesgårdar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår delvis i riksintresset Rk 21.
* Utvidgat strandskydd 300 meter vid Hammardammen..

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-134

Rn 54. LÅNGALMA - NOLSTERBY (KARTBLAD 15)

Se områdena 109 och 142. Ingår också i riksintresse för kulturmiljövården, se område Rk 20. Långalmatrakten ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rn 55. KAVARÖ (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Öster om Storträsket, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelselämningar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras. Se även område 78.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
* Strandskydd 100 meter kring Storträsket.
* Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

Rn 56. SVINNÖ (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Svinnö by har lövträdsrika omgivningar som en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap.

Bevarande av naturvärdena

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Se även område 174.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

Rn 60. VALKRÖR (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Området innehåller opåverkade myrar, örtrik granskog, ädellövpartier, alkärr m. m.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat som naturreservat, se även område NR 15.
Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.165

Rn 61. HARGS TALLPARK (KARTBLAD 22, 23)

Partiet med gamla tallar är avsatt som naturreservat. Ingår också i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. Se även område 163.

Rn 62. SJÄLGRYNNORNA (KARTBLAD 24)

Fågelskyddsområde Sk 18. Se även område 166. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rk Riksintresse för kulturmiljövård

Rk 15. FORSMARK (KARTBLAD 5)

Kort beskrivning

Forsmark ligger vid Forsmarksån några kilometer från dess utflöde i Kallrigafjärden. Bruksmiljön från 1700- och 1800-talen är arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad med en enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. Flacka åkermarker med kuperade moränholmar och öppna hagmarker omger bebyggelsen. Den gamla landsvägen österut från bruket, liksom vägen söder om Hermansbo kantas av vällagda stenmurar från 1770-talet. I brukets omland finns också flera gårdar och torp som tillhört bruket och norr om Bruksdammen ett område med intressanta fornlämningar, Bystan.
Väster om herrgården och nordost om Norrgårdarna finns äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

Bruket och dess närmaste omgivningar är skyddade genom byggnadsminnesförklaring samt av ett förordnade till skydd för landskapsbilden kring Forsmarks kyrka. Övrig bebyggelse bör också bevaras och vårdas och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Ny bebyggelse kan medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till det öppna kulturlandskapet, det äldre bebyggelsemönstret och till enskilda byggnader som är av kulturhistoriskt värde. Området ligger också i sådan närhet av Forsmarks kärnkraftverk att nya bosättningar inte kommer att planeras.

Odlingslandskapet kring Forsmark och Bruksdammen är mycket viktiga delar i kulturmiljön och landskapets vård bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd, om sådant erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Bruksmiljön är byggnadsminne enligt Riksantikvarieämbetets resolution den 18 augusti 1975 (dnr 4818/75)
* Strandskydd 100 meter kring Bruksdammen
* Byggnadsförbud inom område kring Forsmarks kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 12 juni 1968 (dnr 22G61-108-67)
* Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 7
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark

Rk 16. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Kort beskrivning

Djurstens fyrplats ligger på västra sidan av Gräsö vid Öregrundsgrepen och hör samman med den förr viktiga farleden inomskärs genom Roslagen. Fyren uppfördes 1838 - 1839. Till fyrplatsen hör också ett fyrvaktarboställe som är byggt omkring 1860 och tillbyggt på 1920-talet, en fyrmästarbostad som är uppförd senare under 1900-talet samt ett antal mindre ekonomibyggnader.

Bevarande av kulturvärdena

Området omfattas av en detaljplan med skyddsbestämmelser för kulturmiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fyren är statligt byggnadsminne (1935)
* Detaljplan D 67

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	16
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 4
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1	N 12

Rk 17. ÖREGRUND (KARTBLAD 7, 14)

Kort beskrivning

Området omfattar Öregrunds stadskärna som präglas av handel, fiske och tidig turism. Här finns en välbevarad rutnätsplan med småskalig träbebyggelse i huvudsak från 1800-talet. Kyrkan byggdes i slutet av 1400- talet. Miljön kring hamnen karaktäriseras av en rad små hamnmagasin, varav flera är byggda i timmer.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av området kring hamnen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	17
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 12

Rk 18. BYGDEN NORR OM HÖKHUVUDS KYRKA (KARTBLAD 12)

Kort beskrivning

I bygden norr om Hökhuvuds kyrka finns ett flertal byar med en sedan medeltiden bevarad bebyggelsestruktur och med många välbevarade byggnader från 1700- och 1800-talen. Dessa ligger i ett värdefullt småbrutet odlingslandskap som är kuperat och omväxlande med barrskogspartier, små insprängda åkrar och steniga, delvis hällbundna betesmarker närmast byarna. Gravfält finns intill de flesta byarna och även det vägnät som sammanbinder dem kan genom fornlämningarna föras tillbaka till förhistorisk tid. Det finns även rester från gruvbrytning.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas och så att det ålderdomliga vägnätet beaktas. Vidare bör området inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	18
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 15
* Ängs- och hagmarker (5)	63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

Rk 19. ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Området omfattar nuvarande centrala delar av Östhammar samt ett område kring Gammelbygatan där det första Östhammar var beläget. Staden har präglats av handel och fiske. Stadsplanen daterar sig från 1795 och har rätvinkliga kvarter, men flera 1500-talsgränder och kvarter finns kvar i sina ursprungliga sträckningar. Huvudparten av den småskaliga träbebyggelsen har tillkommit under 1800-talet. Kyrkan är från 1600-talet och rådhuset från 1730-talet. I samband med badlivets uppblomstring i slutet av 1800-talet tillkom bland annat societetshus, badhus och villor med stora trädgårdar.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av bebyggelsen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	19
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 17

Rk 20. SÖDERÖN (KARTBLAD 14, 15)

Kort beskrivning

Det skärgårdspräglade odlingslandskapet på Söderön är mycket välbevarat med små åkrar och öppna hällrika betesmarker närmast byarna samt på de gamla utmarkerna ett flertal ängslador. Flertalet av byarna har en välbevarad äldre bebyggelsestruktur och värdefulla enskilda gårdar och byggnader från 1700- och 1800-talen. Vid flera av byarna finns gravfält som visar på bebyggelse-

kontinuitet från yngre järnålder. Byarna är sammanbundna med ett vägnät som med vissa mindre ändringar är det samma som på 1700-talet. Om fiskets stora betydelse vittnar de välbevarade sjöbodplatserna Långalma gistvall och Tuskö täppa, med sina gamla timrade sjöbodar. I området ingår också naturvärden av riksintresse, Rn 54.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Stor-Vikar
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)
* Allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	20
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rk 21. DANNEMORA - ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 18, 19)

Kort beskrivning

Dannemora gruvor och Österby bruk utgör centrala minnesmärken från århundradens bergshantering och järnframställning. Själva gruv- och bruksmiljöerna i Dannemora och Österbybruk är bland annat av teknik- och arkitekturhistoriskt intresse och ingår i tätortsområdet som behandlas i del II. Till bruksmiljön hör omfattande fördämningssystem för kraftförsörjning till både gruvor och bruk och i den omgivande bygden finns talrika lämningar efter äldre järnframställning. I området finns också ett stort antal välbevarade torp och arrendegårdar och enstaka byggnader av mycket hög ålder samt andra anläggningar som utgjort viktiga delar i produktionssystemet. I området ingår Dannemora och Films kyrkor, av vilka den förstnämnda är en av Upplands mest orörda senmedeltida kyrkor.

Området rymmer också stora naturvärden och värden för friluftslivet. Dessa refereras närmare i beskrivningen av de numrerade delområdena.

Bevarande av kulturvärdena m. m.

Riksintresset sträcker sig in i Österbybruks tätort med herrgårdsanläggning m. m. och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. I övrigt är området mycket stort och komplext och det är svårt att ange allmängiltiga rekommendationer. En närmare bedömning måste göras av förhållandena just på den aktuella platsen. För att tillgodose riksintresset är det emellertid viktigt att det inte tillkommer bebyggelse eller anläggningar som är så omfattande eller har en sådan skala att områdets karaktär i stort förvanskas. Vid bedömning av enskilda åtgärder bör alltid en förståelse av miljön i sin helhet eftersträvas, d.v.s. särskild hänsyn tas bygdens industrihistoria - vattensystemen och lämningarna efter tidigare järnframställning. Äldre byggnader bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Det är också viktigt att tätorten får växa och utvecklas, men på ett sådant sätt att själva gruv- och bruksmiljöerna skyddas från skadlig påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 300 meter kring Stordammen
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Herrgårdsanläggningen samt flera byggnader tillhörande bruket är byggnadsminnen, likaså

flera byggnader vid Dannemora gruvor.
* Flera allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	21
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 24
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92, 186, 205

Rk 22. GIMO BRUK (KARTBLAD 21)

Kort beskrivning

Gimo var ursprungligen en by i anslutning till odlingsmarkerna i Olandsåns dalgång. Platsen har sannolikt redan under medeltiden tagits i anspråk för kvarndrift. Under 1600-talet byggdes Gimo damm upp och vattenkraften började utnyttjas för järnhantering. Under 1700-talets senare del byggdes den nuvarande herrgårdsanläggningen enligt en plan som även innefattade bland annat inspektorsbostad (senare disponentbostad) i fonden av Bruksgatan samt arbetarbostäder.

Av anläggningar från järnhanteringens tid återstår idag endast en enstaka stångjärnshammare. Bland bevarade äldre industribebyggelse märks kolhus och bruksmagasinet utmed Bruksgatan. Inom riksintresseområdet finns också flera byggnader från 1800- och 1900-talen, varav en del har samband med den korta sågverksepoken under 1900-talets första hälft.

Gimo bruk utgör en arkitekturhistoriskt mycket värdefull bruksmiljö. Bruket återspeglar ännu arkitekten Jean Eric Rehns märkliga generalplan från 1760-talet och herrgården, som är ett av Rehns mest betydande verk, bevarar ännu sin ursprungliga karaktär. Herrgården inleder stilmässigt den gustavianska eran i Sverige. Gimo har också en mycket välbevarad och representativ bebyggelse från 1900-talets början. Gimo damm är en förutsättning för brukets uppbyggnad och ingår därför naturligt i riksintresseområdet. Dammen är till sin karaktär också en sjö med betydanden värden för rekreation och här finns även naturintressen; särskilt värdefulla för fågelliv är våtmarksområdena i sjöns norra del. Badplats finns norr om herrgården.

I nordöstra delen av Gimo damm vid Betlehemsviken ligger den s. k. Betlehemstippen som innehåller avfall från f. d. Rockwoolfabriken.

Bevarande av kulturvärdena

Riksintresset sträcker sig in i Gimo tätort och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. Själva herrgårdsmiljön med gamla inspektorsbostaden och Bruksgatan är skyddad som byggnadsminne. Norr om tätortens utvecklingsområde bedöms det inte föreligga några bebyggelseintressen, men en golfbana har diskuterats (se Gimo tätort i del II och område 157). Kring Gimo damm finns ett strandskyddsområde som sträcker sig 300 meter från strandlinjen. Sjön är omgiven av skogsmark. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 300 meter kring Gimo damm
* Herrgården och inspektorsbostaden m. m. är byggnadsminne enligt Länsstyrelsens beslut den 15 december 1995. I området ingår Bruksgatan med sin allé.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	22
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.104
* Ekologiskt känsliga områden (4)	126

Rk 23. HARGS BRUK (KARTBLAD 22, 23)

Kort beskrivning

Hargs Bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken. Börstilsåsen, på vars krön det ligger flera gravfält, har bidragit till de olika utspridda bebyggelseenheterna. Under medeltiden var Harg en kyrkby, som på 1400-talet delades i Söderharg och Norrharg. Den nuvarande kyrkan, som ersatte en tidigare träkyrka, uppfördes i slutet av 1400-talet och har sedan förändrats flera gånger. Hargs bruk anlades under senare delen av 1600-talet. Bland annat uppfördes två hammarsmedjor. Herrgårdsanläggningen uppfördes åren 1762-66. I området finns också arbetarbostäder från 1700- talet.

Harg hör till Upplands mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början, många teknikhistoriskt värdefulla byggnader samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700-talet och framåt. Särskilt bör också nämnas Järnboden utmed gamla vägen mot Hargshamn. I området ingår Löhammarsjön som tillsammans med Stockbysjön (som nu enbart är en våtmark) utgjorde regleringsmagasin när bruket var igång. Detta område hyser också betydande naturvärden, liksom bland annat en tallskog på Börstilsåsen (se även område 163 och Rn 61). Norr om Harg finns hyttlämningar på en del håll samt ett antal gårdar och torp. Hyttan vid Hyttviken utgör riksintresse för naturvården, Rn 46.

Söder om järnvägen och Skogshyddan finns ett äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att brukets bebyggelsestruktur och enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Inom själva bruket bör inga nya byggnader uppföras utom då det är absolut nödvändigt för nuvarande verksamhet (skogsbruk och fastighetsförvaltning). I övrigt bör ny bebyggelse medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till områdets karaktär och kulturvärden. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Förslag har tidigare funnits om att anlägga ett område för fritidsbebyggelse vid Löten. Om området åter kommer på tal måste en särskild konsekvensutredning göras, som visar hur riksintressena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken kan tillgodoses.

En viss utveckling av bostadsbebyggelsen vid Söderharg kan vara lämplig och bedöms inte skada riksintresset. Särskild hänsyn måste dock tas till åsens känslighet för föroreningar och närheten till vattentäkten i Adolfsdal.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön och Alvsjön samt utmed ån från Löhammarssjön. Vid kusten finns utvidgat strandskydd.
* Byggnadsförbud inom område kring Hargs kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (dnr IIIG61-98:67)
* Skogsområde norr om Hargs kyrka är naturminne enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 25 mars 1955.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	23
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.107, 82.108
* Ekologiskt känsliga områden (4)	129, 134
* Ängs- och hagmarker (5)	188
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rk 24. VÄSBY - KÄLLBERGA - HAMMARBY SKOG (KARTBLAD 28)

Kort beskrivning

Norr om Alunda ligger Väsby, Källberga och Hammarby utägor och skogsmarker. Området var vid bronsåldern och äldre järnåldern en ö i ett skärgårds- och fjärdlandskap. Idag ligger det till största delen i skogsmark, men här finns också åkrar och betade björk- och enbackar som mot slätten övergår i frodiga gräsbevuxna friskängar. Området innehåller boplatslämningar, fossil åker, tätt liggande gravfält och ensamliggande gravar. Här finns också spår av tidigt åkerbruk i form av röjningsrösen som tillkommit vid uppodlingen. I områdets norra del ligger en kulturhistoriskt värdefull gård, "Backas" (Väsby 8:5) med välbevarade byggnader från 1800-talets senare del.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det viktigt att ny bebyggelse tillkommer endast om den utformas och placeras särskilt omsorgsfullt med hänsyn till fornlämningsmiljöerna, äldre bebyggelse och områdets karaktär i övrigt. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	24
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 26
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.126

Rk 25. EKEBY (KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området ligger väster om Olandsån, söder och väster om Ekeby kyrka, och det präglas av ett varierat odlingslandskap med ett sort inslag av bybebyggelse. Flack och öppen slättbygd finns framförallt närmast Olandsån och i stråk mot Ingvasta och Golvsta. I övrigt är landskapet småbrutet och kuperat med stenbundna hagmarker närmast byarna. Det speciella med området är dess många märkliga gravar från äldre och yngre järnåldern samt inslag av bronsåldersrösen. Det finns också betydande inslag av fossil åker. Lämningarna vittnar om de bosättningar som fanns på den tid då en havsvik sträckte sig in i landet från norr och som var en viktig vattenled.

Många av byarna har en bevarad bebyggelsestruktur från 1700-talet och flera byggnader, främst från 1800-talet, av stort kulturhistoriskt värde. Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att områdets bebyggelsestruktur och landskapets karaktär bevaras i stora drag. Särskilt kring fornlämningsområden bör landskapet studeras ingående och tillräckliga respektavstånd måste iakttas. I övrigt är det önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Strandskydd 100 meter kring Olandsån
* Flera allmänna vägar finns i området.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	25
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 34
* Ängs- och hagmarker (5)	173
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

Rk 26. LUNDSBOL OCH HYTTBOL (KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området, som idag i huvudsak är skogbevuxet, låg under bronsåldern i ett skärgårdslandskap som var bebott av jordbrukare. Spår av odling finns vid dåtiden strandlinje (ungefär dagens 25-metersnivå). De ursprungliga bebyggelseområdena övergavs när bygden genom landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättbygderna i Alunda, Ekeby och Hökhuvuds socken. Området kring Lundsbols och Hyttbols gårdar återkoloniserades sannolikt först under medeltiden. Idag finns bebyggelse kvar vid Lundsbol (avstyckade f. d. brukningscentra).

Lämningarna efter bronsåldern och järnåldern består av gravfält, ensamliggande gravar, boplatslämningar, fossil åkermark och röjningsrösen.

Bevarande av kulturvärdena

Förutom fortsatt användning av bebyggelsen vid Lundsbol synes det inte finnas några önskemål att använda marken för något annat än skogsbruk. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningsmiljöer.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	26
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 28

Övriga områden (1 - 234)

1. ÖRSKÄR (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Örskär är främst känt som fyrplats. Den nuvarande fyren uppfördes under slutet av 1730-talet efter ritningar av Carl Hårleman. Fyrplatsen har också en välbevarad fyrvaktarbebyggelse från 1700- och 1800-talen, omgärdad av stenmurar. Denna bebyggelse används numera för en vandrarhemsrörelse.

Hela ön Örskär har ett rikt fågelliv och en kalkpräglad vegetation, bland annat flera sorters orkidéer. Sammantaget har ön stora miljövärden och den är ett ganska välkänt besöksmål. Här finns också fina badklippor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Förutom fyrvaktarbebyggelsen, äldre torp och lotsbostäder samt båthus vid Örskärshamn finns ett fåtal nyare fritidshus i detta område. Ön nås med båt och är beroende av parkeringsmöjligheter vid Örskärssund på Gräsö.

Lämplig utveckling

Fyrplatsen intar en särställning i området och den har historiskt omgivits endast av mindre lotsstugor och torp. Tillsammans med naturvärdena bildas en så specifik miljö att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Förändringar av befintlig bebyggelse bör också ske med varsamhet och byggnader bör inte tillåtas få sådana dimensioner att de konkurrerar med den historiska bebyggelsen. Ytterligare ett skäl till en restriktiv hållning är att parkeringsmöjligheterna på Gräsösidan är begränsade.

Vid själva fyrplatsen vill kommunen beakta behov av utveckling för vandrarhemsverksamhet under förutsättning att kulturvärdena bevaras.

Lämpliga hamnlägen bör uppmärksammas med hänsyn till landhöjningen och kulturhistoriska aspekter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta. Dessutom råder strandskydd, 100 meter, kring Bodalsträsket.
* Gränsar till naturreservat (NR 1)
* Fyren är statligt byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer, (6)	Ös 1

2. BJÖRKHAGEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innefattar gården Björkhagen samt 9 fritidsfastigheter, varav tre strandtomter. Här finns också den angöringsbrygga som vanligen används vid transporter av besökare till ön. Från bryggan leder en stig till fyrplatsen.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är viktigt att sambandet mellan ursprungsgården Björkhagen och omgivande natur- och kulturlandskap inte förstörs och att särskilt omgivningen kring stigen fredas från ingrepp i naturen. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter
* Gränsar till naturreservat (NR 1)

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067

3. ÖRSKÄRSSUND (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Längst i norr på Gräsö ligger ett tiotal fritidsfastigheter utmed allmänna vägen. Här finns också brygga för båtar till Örskär samt parkeringsplats för fritidsboende och gäster på Örskär. Busstrafiken på Gräsö har sin norra vändplats här. Två fastigheter längst i norr är bebyggda med enbart båthus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda

Lämplig utveckling

Örskärssund bör i första hand ses som en plats för båttrafik, parkering och omlastning mellan bil och båt. Behoven torde dock i stort sett vara tillgodosedda och någon nämnvärd utökning av båt- och bilplatser bedöms inte nödvändig. Möjligen borde uppställningsmöjligheterna för turistbuss förbättras.

Ytterligare fritids- eller bostadsbebyggelse utmed vägen bedöms inte vara lämplig, eftersom trafiken kan medföra vissa störningar och säkerhetsproblem.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

4. ROKÖRSVIKEN - UGGLAN - NORRFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Cirka 25 fritidshus finns utspridda på ett ganska stort område i nordostligaste delen av Gräsö. Tomternas storlek varierar från ca 2 500 kvadratmeter till betydligt större. Flertalet avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Området gränsar till Norrfjärden och Inre Norrfjärden som består av sammanlagt fyra bassänger samt en yttre del av fjärden. De yttre bassängerna har hittills hållits öppna mot havet genom muddringar. De inre delarna är dock mera opåverkade och Inre Norrfjärden kan vara en av ett fåtal fjärdar vid länets kust som genomgått en naturlig avsnörningsprocess från havet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom det aktuella området endast är mycket glest bebyggt idag har det kvar en karaktär av ganska orörd natur och denna bör bihållas. Dessutom är möjligheterna att lösa vatten- och avloppsfrågor starkt begränsade och stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är också troligt att man måste nöja sig med en tämligen enkel sanitär standard inom den befintliga bebyggelsen. Särskild försiktighet bör iakttas i områdets södra del i anslutning till fjärdarna.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument		***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län"	(1)	N 18
* "Kransalger och grunda havsvikar"	(7)	sid. 54

5. ÖSSÄNGSVIKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Össängsviken ligger 15 fritidshus på ganska stora tomter, ca 3 500 kvadratmeter och uppåt. Två fastigheter har egen strand, medan övriga avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Inom området finns luckor i bebyggelsen som skulle kunna användas för ytterligare 3 - 4 tomter utanför strandskyddat område, under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas

För båtplatser bör det finnas en gemensam brygga på lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)) och ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.

6. SOLBACKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en bebyggelsesamling på ömse sidor om allmänna vägen på Gräsö, totalt ca 25 bebyggda tomter. Drygt 10 fastigheter ligger i direkt anslutning till allmänna vägen, medan övriga ligger längre från vägen och är anslutna till allmänna vägen via ett antal gemensamma utfarter.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletteringsbebyggelse synes vara möjlig om den lokaliseras så att befintliga utfarter kan användas och så att vatten- och avloppsfrågan kan lösas. På grund av de naturliga förutsättningarna är det inte lämpligt att förtäta bebyggelsen genom delning av befintliga tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

7. TÄRNBÅDAN - SVARTBÅDAN - HUNDBÅDAN - ÅDKUBBEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Tärnbådan och Svartbådan har stränder med hällar och klippor med morängrus. Hundbådan är ett kalskär med klippor, hällar och klappersten. Öarna är av särskilt värde för fågellivet och hyser bland annat måsfågelkolonier. Länsstyrelsen har den 15 maj 2001 beslutat att Tärnbådan, Ådkubben och Hundbådan skall vara fågelskyddsområden enligt 7 kap. 12 § miljöbalken och omfattas av tillträdesförbud under tiden 1 april - 31 juli.

Lämplig utveckling

Bör skyddas mot förändringar och aktiviteter som stör häckningen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter
* ingår i område med naturvårdsförordnande, se NF 1

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	066

8. ASKSKÄRSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Askskärsfjärden och lite söderut ligger 9 fritidsfastigheter. Avstyckningarna är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Allemansrätten gäller således inom strandområdet. Utmed viken södra strand finns ett antal båthus.

Öster om fjärden finns hagmark och havsstrandängar. Trots att marken inte längre hävdas är rikedomen på hävdgynnade arter stor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Askskärsfjärden är en grund vik. Sådana är i allmänhet känsliga för belastningar i form av utsläpp och båttrafik. Därför bör en restriktiv syn råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligheten att komplettera bebyggelsen torde vara begränsad till 1- 2 tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-001

9. LAGNÄSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och inrymmer sju fastigheter med fritidshus, varav tre har egen strand. Fastigheterna storlek varierar; de största ligger närmast vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det naturmässigt känsliga läget, strandskyddsbestämmelser, grundvattenförhållanden m.m. gör att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

10. MANNADALSUDDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området består av en större och sju mindre fastigheter med fritidshus som ligger väl samlade. Ingen av fastigheterna har direkt kontakt med vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området bör betraktas som färdigbyggt. Den större fastigheten kan möjligen delas, men det måste då klart visas att vatten- och avloppsfrågor går att lösa på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter

11. NORRBODA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

Norrboda är en genuin skärgårdsby, den nordligaste på Gräsö, med ett välbevarat ålderdomligt jordbrukslandskap. Till byn hör två fiskehamnar av vilka Skoga hamn är en av länets största och bäst bevarade (se område 11.3). På utmarkerna finns ännu ängar och åkrar som brukas och på många platser i skogen finns tydliga spår av slåttermarker. Karaktäristiskt är också det stora antalet stengärdesgårdar och odlingsrösen samt björkar som bär spår av lövtäkt.

Ett stort antal gårdar flyttades ut från bytomten vid laga skiftet 1890-91. Inom område 11 ligger Östergården, Rönningen, Fräknaruddu och Träsket. I övrigt är området endast obetydligt bebyggt med några enstaka fritidshus (större bebyggelsesamlingar finns inom områdena 11.1, 11.2 och 11.3).

Kulturlandskapet tillsammans med skogsområden och havsstränderna i öster ger stora natur- och rekreationsvärden. Furudalsträsket och Skevträsket är ganska näringsfattiga sjöar som omges av kärrmarker. Tolträsket liknar dessa, men omges av igenväxande betesmark.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön. Stor hänsyn måste också tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Utökat strandskydd enligt beteckningar på karta. I övrigt gäller 100 meter vid havsstränder samt kring Furdalsträsket, Skrevträsket och Tolträsket
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-2, 82-4
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.1 NORRBODA BYCENTRUM (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Dagens Norrboda fick sitt utseende efter laga skiftet som genomfördes 1890-91. Före skiftet fanns 29 gårdar i byn. Av dessa flyttades mer än 20 ut från bytomten. Efter skiftet skedde en omfattande ny- och ombyggnadsverksamhet i byn, då också nya vägar drogs fram. Gårdarna i Norrboda ligger i södersluttningen av en långsträckt bergsrygg, omgivna av öppna hällbundna marker med omväxlande små insprängda åkrar och beteshagar.

Området omfattar de kvarvarande gårdarna i byn, Norrboda fiskehamn och ett 15-tal senare tillkomna fastigheter med fritidshus, spridda över ett stort område. Dessutom finns några äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus, spridda över ett stort område.

Hela området domineras av tunna jordtäcken eller berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Om någon ny bebyggelse skall tillåtas måste först konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbilden noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.2 VÄSTERÄNG (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Runt gården Västeräng har ett 20-tal fastigheter med fritidshus bildats. Dessa ligger spridda över en ganska stor yta. Fastigheterna har också mycket varierande storlek. Fastigheterna längst i väster gränsar till, eller berör delvis, strandskyddat område.

Området domineras av tunna jordtäcken eller berg i dagen. Det finns dock även ett inslag av grus i områdets östra del. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11. 3 LÅNGANÄS - SKOGAHAMN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innehåller en väl samlad grupp med ca 10 fritidshus. Nordost om denna ligger gården Långanäs och ytterligare österut Skogahamn. Skogahamn är Norrbodas östhamn och Gräsös största fiskehamn med ett trettiotal byggnader. Den är en av Uppsala läns bäst bevarade sjöbodplatser.

Marken består av berg i dagen eller tunna moränskikt. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Skogahamn har stora kulturhistoriska och miljömässiga värden och ett särskilt program för bevarande av dess byggnader och struktur borde därför upprättas. Ett sådant skulle kunna innefatta en inventering av byggnadernas skick, närmare riktlinjer för förändringar, bidragsmöjligheter m.m. Innan ett sådant program finns bör inte rivningar eller kompletteringar med nya byggnader ske såvida inte en enklare konsekvensutredning visar att åtgärden är acceptabel eller nödvändig för att bibehålla områdets karaktär.

Inom området utanför Skogahamn bedöms det inte finnas utrymme för mer bebyggelse. Möjligen skulle ytterligare en eller två tomtplatser kunna tänkas, men det är angeläget att inte låta fritidsbebyggelse komma närmare hamnen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

12. GUBBAMOSSA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydväst om gården Gubbamossa och inrymmer 10 avstyckade fastigheter med fritidshus. Marken utgörs huvudsakligen av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Omedelbart väster om området omfattas marken av utvidgat strandskydd.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen om vatten- och avloppsfrågan kan lösas.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

13. TRÄSKET (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Träsket och inrymmer 9 avstyckade fastigheter med fritidshus. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Ett litet parti med grus finns i områdets östra del.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen Området är dock ganska tätbebyggt och det bör därför krävas utredningar om vatten- och avloppssituationen i området och eventuellt detaljplan innan nya tomtbildningar tillåts.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

14. SÖDERBODA (KARTBLAD 2, 7)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

I Söderboda har det äldre odlingslandskapet bevarats i en närmast unik omfattning och kan ännu ge en god bild av en skärgårdsbys markanvändning i äldre tider. Landskapet är rikt på trägärdesgårdar, odlingsrösen, hölador och små, ännu brukade, åkertegar. Även bebyggelsestrukturen är välbevarad och på gårdarna finns värdefulla byggnader från 1800-talet. Till byn hör också karaktäristiska fiskehamnar som berättar om den stora betydelse som fisket haft tidigare.

Det ålderdomliga småbrutna kulturlandskapet kring Söderbodfjärden ger också stora naturvärden. Området präglas i övrigt av skogslandskap med inslag av ädellövskog, våtmarker, grunda vikar och kuststräckor samt ett rikt fågelliv.

Fiskehamnen nordväst om byn låg tidigare (1700-talet) längre in i den vik som fanns då. Rester av den hamnen kan spåras än idag.

Söderbodatrakten är obetydligt exploaterad för fritidsbebyggelse. En grupp finns nordost om byn, för övrigt finner man bara enstaka tomter, huvudsakligen i bykärnans närhet. Områdets östra delar är i stort sett helt opåverkade av fritidshus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Några enstaka kompletteringsmöjligheter för fritids- eller permanentboende kan finnas i anslutning till befintliga tomtområden, men ytterligare spridd bebyggelse bör undvikas och de hittills obebyggda områdena bör förbli orörda. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Jord- och skogsbruket bör så långt möjligt ta hänsyn till områdets natur- och kulturvärden. Söderboda bör prioriteras vid fördelning av stöd till landskapsvårdande åtgärder. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön.

Frågan om Söderbodfjärden och möjligheterna att framledes hålla den öppen för båttrafik kan kräva en särskild utredning, innefattande en konsekvensanalys av muddringsåtgärder. Oavsett detta bör inriktningen vara att inte tillåta ny bebyggelse eller anläggningar som medför ytterligare belastningar på fjärden i form av utsläpp eller båttrafik.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskyddet är utvidgat inom stora delar av området enligt kartan. I övrigt gäller 100 meter vid kust och fjärdar.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-5, 82-6, 82-7
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 12, 56 - 58
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8206

14.1 SJÖÄNG (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Marken är uppstyckad i tomter för i huvudsak fritidsbebyggelse, ca 17 st. Tomternas storlek varierar starkt. Ett parti med grus finns utmed vägen mot fiskehamnen, i övrigt består marken av mestadels moräntäcken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Inom området, som ligger omedelbart öster om ett utökat strandskyddsområde, kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i direkt anslutning till befintlig bebyggelsegrupp.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	065
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

14.2 SÖDERBODA BYKÄRNA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Söderboda by har kvar sin bebyggelsestruktur från 1700-talet. Vid laga skiftet, som genomfördes 1869, bestod byn av 14 gårdar vara endast tre flyttades ut. I slutet av 1800-talet fick landsvägen en ny sträckning genom byn och det äldre vägnätet är därför bevarat oförändrat. Förutom gårdarna inrymmer området ett antal äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus. I bykärnan finns också en stor del av den bäst bevarade hagmarken i Söderboda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Vid prövning av ny bebyggelse måste konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbilden noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-6
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

15. VÄSTER-MÖRTARÖVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 16 fastigheter med fritidshus. Av dessa är 4 strandtomter och ytterligare 4 ligger i nära anslutning till Väster-Mörtaröviken. Flertalet fastigheter är stora (mer än 5000 kvadratmeter). Inre delen av Väster-Mörtaröviken omges av sandiga eller grusiga marker bevuxna med gles tallskog. Närmast stranden finns ett öppet parti som har ett särskilt värde som utflyktsmål och som utnyttjas för bad. Övriga marker består av tunna jordlager morän eller lera med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Särskilt angeläget är det att inte belasta viken med förorenande utsläpp. Då det dessutom råder strandskydd kan nya tomtplatser i områdets västra del knappast komma ifråga. En förtätning inom befintliga tomtplatser skulle möjligen kunna diskuteras om man kan finna en godtagbar vatten- och avloppslösning för hela det strandnära området. Frågan bör i så fall lösas genom upprättande av detaljplan.

I områdets östra del kan det finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd delvis utökat, i övrigt 100 meter
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.21

16. VÄSTER-MÖRTARÖ - ROSENDAL (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Väster-Mörtarö samt två torp: Lilläng och Rosendal. Därutöver finns 18 fastigheter med fritidshus av senare datum. Längs huvudvägen finns ett stråk med grus. I övrigt förekommer morän, lera och berg i dagen. En del av området är öppen jordbruksmark. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn bör särskilt tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

17. NYBYGGET (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Längst i väster ligger gården Nybygget. I övrigt innehåller området ytterligare en gård samt fritidsbebyggelse i mindre grupper, totalt 15 fastigheter. En del av området är öppen jordbruksmark och jordarterna växlar mellan lera, morän och grus. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Man måste särskilt beakta att Öster-Mörtarö öster om det aktuella området är hårt exploaterat för fritidsbebyggelse samt ta särskild hänsyn till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

18. MÖRTARÖFJÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består i västra delen av 14 fastigheter för fritidshus. I östra delen finns ytterligare ett enstaka fritidshus samt ett par värdefulla hagar och havsstrandängar. Marken består av tunna jordtäcken av lera eller morän samt delvis berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Området har dessutom redan en ganska tät exploatering och något utrymme för nya tomtplatser torde därför inte finnas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter
* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	063
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-009

19. KOVIK (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Kring gården Kovik har 12 fastigheter styckats av för fritidshus. Öster om bebyggelsen finns öppen hagmark och en havsstrandäng. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Utvidgat strandskydd

20. MÅRTENSBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Mårtensboda. Det är till stor del bebyggt med fritidshus. Från äldre tider finns ett torp (Baklä). Totalt finns det drygt 30 tomtplatser i området. Fastigheternas storlek och bebyggelsens täthet varierar, från en ganska kompakt bebyggelse i områdets centrala del till en mera spridd struktur i norra och södra delarna. Sex hus ligger så att stranden är privatiserad. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Behovet av båtplatser kan behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* En tall är naturminne enligt beslut 28 februari 1958
* Samlad bebyggelse i områdets centrala del. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.23

21. KLOCKARBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Byn Klockarboda bestod vid 1990-talets början av tre gårdar, några torp samt ett skolhus. Efterhand har byn kompletterats med fritidsbebyggelse i en varierad struktur med såväl tätare som mera spridd bebyggelse. Totalt innehåller området ca 30 tomtplatser, varav några är permanent bebodda. Ett fritidshus ligger så att det har egen strandtomt.

Odlingslandskapet vid Klockarboda har en småbruten skärgårdskaraktär. Ner mot havet finns en mycket vacker och säregen hage med omväxlande klippor och fuktsvackor. Av särskilt värde är också en badplats vid Storsand.

Området är bergigt med endast små inslag av tunna jordlager. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste odlingslandskapet med dess hagmarker beaktas. Behovet av båtplatser kan också behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-011

22. KÄLLÄNGSGÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger i anslutning till Kallbodfjärden söder om Kallboda gård och norr om torpet Kallvik. I övrigt består omgivningarna av vidsträckta skogsmarker som är opåverkade av bebyggelse . Det aktuella, mindre området är bebyggt med 8 fritidshus på relativt små fastigheter och ett hus på en större fastighet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Det är till stor del dessutom redan tätbebyggt och lämpar sig inte för ytterligare tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.24
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	062

23. TRÄSK VÄSTER OM FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Området består av ett extremrikkärr och en skogsbevuxen skvattram-tallmosse, omgivna av sumpskog med stort lövinslag.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring träsket.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.1
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	099

24. FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

I Frebbenbo finns en av Uppsala läns bäst bevarade gästgivargårdar invid en äldre bevarad sträckning av den gamla landsvägen mellan Lövsta och Forsmark. Byn har också ett mycket välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Söder om byn ligger ett gravfält och öster om byn en enstaka rektangulär stensättning.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot åtgärder som skadar dess genuina karaktär och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till odlingslandskapet och det äldre bebyggelsemönstret. Av stor betydelse är också att odlingslandskapet hålls öppet och att stenmurar underhålls.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 6

25. SKOGSVRETEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett drygt 15-tal fritidshusfastigheter samt äldre torp (Skogsvreten och Viksund). Tomterna når inte ned till strandlinjen. Marken består till större delen av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen. .

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

26. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 9 fritidshusfastigheter söder om Djurstens fyrplats. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.

27. LÅNGVIKEN - MAS-ERSUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat mindre grupperingar av fritidsbebyggelse norr och söder om Långviken samt torpet Björknäs, totalt drygt 30 tomtplatser. Tomterna når inte ned till strandlinjen. Vid inre norra delen av Långviken finns en värdefull strandäng och södra delen av Mas-Ersudden upptas av en karg och klippig hage. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste landskapet med dess ängs- och hagmarker beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-013, 82-015

28. SVARTBÄCK - NORDANGÄRDE - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inringar Österby- och Västerbyfjärden samt kringliggande bebyggelse och strandområden. De grunda fjärdarna har en frodig vegetation med kransalger som dominerande inslag och är sannolikt värdefulla områden för reproduktion och uppväxt av fisk. Bitvis är fjärdarna dock negativt påverkade av båttrafik.

Bebyggelse runt fjärdarna förekommer både i grupper och mera spridd. Huvuddelen av bebyggelsen består av fritidshus, men det finns också hus som används för fast boende samt gården Oxsten. Totalt finns det ett tiotal strandtomter, de flesta kring inre delen av Österbyfjärden. I Svartbäck har en byggnadsfirma sina lokaler och även försäljning av byggnadsmaterial. Området anknyter i sin södra del till värdefulla kulturmiljöer, jämför område 30.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Med bebyggelsen följer ofta ett behov av båtplatser och sådana förekommer på många ställen i fjärdarna. Framförallt Österbyfjärden trafikeras också av enstaka fiskebåtar som av tradition tillhört landsbygdsnäringen och för vilka det finns ett antal båthus. En gemensam hamn för småbåtar planeras i inre delen av Österbyfjärden.

Lämplig utveckling

Inriktningen bör vara att området inte upplåtes för sådan ny bebyggelse eller andra åtgärder som medför att fjärdarna utsätts för ytterligare negativ påverkan genom t. ex. avloppsutsläpp, båttrafik eller behov av muddring. Skälet till detta är att grunda vikar generellt sett är värdefulla och känsliga miljöer och att särskilt Österbyfjärden befunnits vara skyddsvärd. Att ersätta ett antal av de nuvarande mindre bryggorna med en gemensam hamnanläggning kan vara positivt för Österbyfjärdens kvaliteter under förutsättning att fjärden inte belastas av totalt sett fler båtar än idag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

* Områdena väster om Västerbyfjärden och kring Österbyfjärdens inre del innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 26, 58-59

29. NÖTSVEDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller såväl äldre jordbruksbebyggelse som senare tiders fritidshus i en gles struktur. Marken består till stor del av grus med inslag av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Området synes vara lämpligt för viss komplettering av bebyggelsen. Det är särskilt angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

30. VÄSTERBYN - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området är, tillsammans med område 32 och Gräsö gård (inom naturreservat) av central betydelse för Gräsös historia. Inom Västerbyn och Österbyn finns ett värdefullt ålderdomligt odlingslandskap med välbevarade ängs- och hagmarker som bevarat sin odlingsstruktur från tiden före storskiftets genomförande på 1700-talet. Området innehåller bebyggelse i form av äldre gårdar tillhörande Västerbyn och Österbyn men även en del fritids- och permanentbostadshus, spridda och i mindre grupper, som har tillkommit under senare delen av 1900-talet. En idrottsplats finns i områdets västra del.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I norra delen av området, öster om allmänna vägen, finns ett område med grus.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bibehålla de historiska miljöerna och det öppna landskapet. Området bör därför ha hög prioritet när det gäller tilldelning av bidrag för landskapsvård. Det är också viktigt att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar. Ny bebyggelse bör inte tillkomma utan ingående studier av konsekvenserna för kulturmiljön och landskapsbilden.

Området innehåller också utvecklingsbara delar. Det torde till exempel vara möjligt att låta enstaka nya byggnader utgöra kompletteringar till de bebyggelsegrupper som tillkommit under senare decennier, men framförallt måste då vattentillgångar och avloppslösningar ägnas särskild uppmärksamhet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd delvis utökat enlig karta, i övrigt 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.50
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-16, 17, 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8207

31. DEL AV VÄSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består av drygt 20 fastigheter som huvudsakligen används för fritidsboende. Fastigheterna är av varierande storlek och området har en ganska spridd struktur. Tre tomtplatser har egen strand. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen utanför strandskyddat område kan vara tänkbar och genom att området ligger nära färjeläget kan även permanent bosättning vara lämplig. Innan nya hus lokaliseras till området eller större tillbyggnader utförs är det dock framförallt nödvändigt att närmare utreda hur vatten- och avloppsfrågor skall lösas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

32. GRÄSÖ "CENTRUM" (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bebyggelse på ömse sidor om väg 1183 och sträcker sig ned till Öregrundsgrepen. Här finns Gräsö kyrka från 1600-talet, skola, butik och färjeläget med anslutning till Öregrund. Bostadsbebyggelsen består av såväl flerbostadshus som småhus för fritids- och permanentboende. Området är relativt tätt bebyggt och delvis försörjt med kommunala vatten- och avloppsledningar. Öster om området finns ett naturreservat som bland annat innefattar Gräsö gård och ett gravfält i nära anslutning till kyrkan. Gravfältet är det enda på ön och det visar på en bebyggelsekontinuitet från förhistorisk tid.

Lämplig utveckling

Området lämpar sig för komplettering och utveckling av bebyggelsen och för permanent bosättning. Större förändringar som är av väsentlig betydelse för sanitära förhållanden och för trafikföringen bör dock prövas genom upprättande av detaljplan, varvid möjligheterna till utbyggnad av det kommunala va-ledningsnätet särskilt bör utredas. Det är också viktigt att förhållandena för trafiken till och från färjan inte försämras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Byggnadsförbud inom område kring kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 20 november 1968. Förordnandet delvis upphävt genom beslut hos länsstyrelsen i Uppsala län den 18 juni 1982, 10 april l990 och den 2 mars 1992.
* I området finns detaljplanerna D5.69 och D5.76
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5

33. MUSKARGRUND - MALMEN - VÄSTERLUND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och innehåller en tämligen gles bebyggelsesamling. Totalt finns det ett 30-tal avstyckade fritidsfastigheter av varierande storlek samt ett par tomtplatser som ligger på en större fastighet. De avstyckade fastigheterna når inte ned till strandlinjen. Vattnet utanför området är grunt. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Behovet av båtplatser är ytterligare en begränsande faktor. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats..

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-19

34. TRÄSK SYDVÄST OM BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Träsket är ett litet öppet myrkomplex bestående av ett topogent kärr, en svagt välvd mosse och en sumpskog. En orörd mångformig myrmark med höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.27
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	097
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 163

35. BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Berkinge är en mindre bruksmiljö med hyttlämning och välbevarad herrgård från mitten av 1700-talet. I området finns också äldre ekonomibyggnader, arbetarbostäder samt välbevarade skogsarbetarbostäder från 1950-talet, som berättar om den nya näring som tog över efter järnhanteringen. Runt byn finns flera sedan länge övergivna hagar, men också en hage i norra delen av bruksmiljön som fortfarande är hävdad och rik på växtarter.

Genom privata initiativ har Berkingedammen under senare år åter vattenfyllts och markägaren har planer på att utveckla området för turism.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till miljön.

Det bör vara möjligt att förena ett bevarande av själva bruksmiljön med en utveckling av naturinriktad turistverksamhet och övernattningsmöjligheter i form av campingplats och mindre stugbyar. Sådana anläggningar bör lokaliseras med ett lämpligt respektavstånd till den äldre bruksmiljön. Befintlig bebyggelse används redan idag för servering och konferenser m.m. och sådan användning av äldre byggnader bör vara möjlig om byggnadernas karaktärsdrag bevaras. Likaså bör kompletteringar kunna medges om hänsyn tas till kulturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Gålarmoraån.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	101
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-40
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 9

36. FUKTÄNG SÖDER OM ÄLGMOSSEN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Objektet utgörs av en beteshävdad fuktäng, helt omgiven av åkermark.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.29
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	102

37. HYTTMYREN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

En intressant hyttlämning som utgör ett värdefullt minne från det äldsta skedet i områdets järnhistoriska utveckling.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt. Lämningen är skyddad enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 38

38. NORRBY (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Norrby har en bevarad äldre bebyggelsestruktur och tätt liggande gårdar med många äldre byggnader. En av gårdarna (Norrby 9:1) har kvar sin ålderdomliga kringbyggda form med portlider mot bygatan. Kring byn finns ett intressant odlings- och beteslandskap med lövträdsrika holmar och brynpartier samt ett omfattande system av trägärdsgårdar. Inom området finns också flera intressanta bebyggelselämningar och en varggrop.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets

karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 67

39. FÅGELFJÄRDEN (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Fågelfjärden är en näringsfattig, sänkt sjö som till större delen är täckt av bladvass- och sävvegetation och som omges av våtmark. Området utgör en utmärkt fågellokal.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring fjärden och Länsjöån.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	122

40. JOHANNISFORS (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Johannisfors har haft en livlig industri, bland annat smide, sågverk, sulfatfabrik och kopparverk. Området inrymmer flera bebyggelselämningar och kvarstående byggnader som minner om detta. Här finns också välbevarad bostadsbebyggelse, en intressant stenladugård och en stenvalvsbro som är en de bäst bevarade i länet.

Johannisfors ligger i anslutning till Forsmarksåns mynningsområde där det finns lundmiljöer, gamla slåttermarker och sankängar. Fågellivet är rikt.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Likaså att stenvalvsbron underhålls och att området runt bron hålls öppet. Området lämpar sig för en rastplats i anslutning till bron.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Forsmarksån.
* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Bron är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.12
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 8

41. GLUPUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om ett torp. Här finns örtrika och lundartade betesmarker, enbackar, hagmarker och ängar, hällmarkstallskog och varierande stränder.

Lämplig utveckling

Området bör bibehållas i sitt nuvarande tillstånd så långt det är möjligt och inte utsättas för några byggnadsåtgärder.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.43

42. LADSKÄR OCH SKATUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Områdena ligger i nära anslutning till det större fritidshusområdet på Stenskär, men saknar detaljplan. Ladskärsområdet inrymmer torpet Laduskäret samt nio avstyckade fastigheter med fritidshus. Vid Skatudden finns 11 fritidshustomter. Bebyggelsen ligger mestadels på morän, men det förekommer även berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Områdena är redan tämligen tätbebyggda och det torde inte vara möjligt att medge nya tomtbildningar, såvida det inte är helt klarlagt att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

43. OMRÅDE SÖDER OM STENSKÄR (KARTBLAD 6, 13)

Befintliga förhållanden

Området består av skogs-, myr- och odlingsmarker mellan Stenfjärden och väg 1100. Det är opåverkat av bebyggelse förutom den som finns vid gårdarna Ruddun och Grosvedden samt ett fåtal stugor öster om Grosvedden och vid Kallviken i områdets nordöstra del. Skogen är örtrik och det finns inslag av mindre åkerpartier. Större myrområden finns främst vid Björnholmsmossarna och vid Stenfjärden. Vid åutloppet i södra Kallviken ligger en örtrik strandäng som österut övergår i sandstränder av dyntyp och i en udde med Stenstränder. Här växer flera ovanlig arter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter kring Guvikssjön och Stenfjärden.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.40, 41, 42, 44
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-88

44. AVSTYCKNINGAR FRÅN SUND 13:1 (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydost om Stenskär i direkt anslutning till planlagda fritidshusområden men saknar detaljplan. Det består av 10 likartade och väl samlade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är redan tätbebyggt och det bedöms inte finnas utrymme för några nya tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* En mindre del av området berörs av strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

45. VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett 30-tal avstyckade enheter för fritidsbebyggelse. De flesta av fastigheterna är mycket stora (mer än en hektar). Flertalet har också direkt kontakt med vattnet. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom området redan är exploaterat, fast glest, skulle det kunna vara lämpligt för förtätning av bebyggelsen. Detta förutsätter dock en lösning på vatten- och avloppsfrågor som tillgodoser hela områdets behov. Innan denna fråga är närmare utredd skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Lämpligen borde även en detaljplan upprättas om det uppstår önskemål om förändringar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

46. OMRÅDE SÖDER OM VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Vid Kolskärsviken finns havtornsbevuxna strandängar och vassbälten. Här finns också en havsstrandäng och en hage som delvis har en hävdgynnad vegetation kvar, trots att bete har upphört för länge sedan, samt ett agkärr. Omkringliggande skog är varierande med tallskog, äldre granskog och kärrdråg med blandskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. En positiv åtgärd vore dock hävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.45, 82.46
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

47. SKINNÄSVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Strandområdet mellan Öregrund och Skinnäsviken består främst av exponerade klippstränder med mindre strandängar i skyddade lägen. Vid flera av strandängarna mynnar vattendrag och vegetationen är här mycket rik. I Skinnäsvikens södra del är stränderna flacka. I övrigt finns ängsgranskog och lundartade partier samt ett fåtal spridda fritidshus i området.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.47, 82.48

48. BOLKASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 13 fastigheter för fritidsbebyggelse, varav några är obebyggda. Fyra fastigheter har egen strand. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

49. SVARVARUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 15 fastigheter för fritidshus i mindre grupper. Strandremsan är allmänt tillgänglig. Marken består till av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Stränderna domineras av klippor med stora naturvärden och området ligger så nära Öregrund att det har en särskild betydelse som allmänt rekreationsområde. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

I området finns ett fåtal "luckor" som i något enstaka fall skulle kunna användas för kompletterande bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt och att framkomligheten för allmänheten inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48

50. HUMMELFJÄRDARNA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Hummelfjärdarna är exempel på havsvikar som avsnörts genom landhöjningen. Omgivningarna består av hällmarksskog med inslag av rikare partier i låglänta delar. I anslutning till väg 1100 finns en serie örtrika torrbackar. Strandområdet ligger i direkt anslutning till Tallparken i Öregrund och har ett särskilt värde för rekreation.

I områdets södra del finns också en skjutbana och några enstaka bostadshus.

Lämplig utveckling

Så länge skjutbanan finns kvar i området bör ny bostads- eller fritidsbebyggelse inte tillkomma. Möjligen kan arbetslokaler diskuteras i anslutning till väg 1100. Naturvärdena och särskilt strandområdets rekreationsvärde måste beaktas. Dammluckor i anslutning till Hummelfjärdarna bör uppmärksammas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid havet och kring Inre och Yttre Hummelfjärden.
* Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48, 82.49
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	145
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

51. SUNNANÖFJÄRDEN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sunnanöfjärden är omgiven av bebyggelse och hyser ett stort antal båtplatser, även i vikens innersta del. Den är således i ganska hög grad utsatt för mänsklig påverkan.

Lämplig utveckling

Det finns ett behov av ytterligare utredningar beträffande fjärdens framtida användning, organisation av båtplatser m.m. Innan dess bör stor försiktighet iakttas beträffande åtgärder som kan öka belastningen på fjärden. Det samma gäller muddringar m.m.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	146
* "Sunnanöfjärden" (8)	

52. KULLBÅDASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ca 30 fastigheter med fritidshus. Tomterna är medelstora och ligger väl samlade i två grupper, söder och norr om landsvägen. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Strandområdet är, frånsett en mindre passage, helt ianspråktaget för enskilda tomter. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det bedöms inte finnas något utrymme för ytterligare tomtbildningar. Även när det gäller kompletteringsåtgärder inom befintliga tomtplatser (tillbyggnader, gäststugor) bör områdets täthet och markförhållandena iakttas så att sanitära problem inte uppstår. Om större förändringar önskas bör detaljplan och va-utredning upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

53. BJÖRKLUNDA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett mindre antal spridda fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Ett ganska stort strandområde är tillgängligt för allmänheten. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletterande bebyggelse kan vara möjlig norr om landsvägen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

54. KULLBÅDAN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

På Kullbådan och Domarskäret finns sju avstyckade fastigheter med fritidshus samt ytterligare en fasighet som inte är bebyggd. Samtliga fastigheter har strandkontakt. Kullbådan har också en fornlämning i form av en f.d. tullplats. Marken består huvudsakligen av berg i dagen samt ett mindre moräntäckt område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

På grund av strandskyddsbestämmelserna och reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken får inte ytterligare mark tas i anspråk för bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter

55. SKÅRSUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området omfattar inre delen av Kullbådviken, ett par områden med fritidshus samt en hagmark tillhörande Nyhem. Bebyggelsen omfattar ett 15-tal fritidshus. Markförhållandena varierar; lera, grus, morän och berg i dagen förekommer. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Kullbådvikens inre del, Skårsund, är mycket grund med mjuka sediment. Vattnet i viken har låg näringshalt, vilket indikerar ett gott utbyte med vattnet utanför (Gräsörännan). Viken hyser kransalger, men har påverkats av muddrade rännor som går till en båtbrygga och ett båthus. Området är troligen ändå en viktig reproduktionslokal för fisk.

I området fanns bland annat under järnåldern ett sund som förband en innerfjärd med havet västerut. Detta sund innehåller lämningar efter vad som anses ha varit grunder till stenkistor. Se “Upplev Gräsön”, sid 67 (14).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till vikens känslighet och dåliga förutsättningar att ordna fler båtplatser skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-22
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 27, 64-65
* "Upplev Gräsön" (14)	sid. 67

56. ROSTEN - GJUSBÅDAN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett par äldre torp samt 20-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Högklykefjärden är, med undantag av det muddrade mynningsområdet, en i stort sett opåverkad fjärd. Vegetationen och bottnarnas utveckling i fjärden får betraktas som naturlig, varför fjärden har mycket höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.52
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 60-61

57. DJÄKNEVARPSFJÄRDEN - HÄGGVIKEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett 10-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Söder om området ligger gården Svepholmen. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I inre delen av Djäknevarpsfjärden finns en värdefull havsstrandäng.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-23

58. LILLA RISTEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

På Lilla Risten finns ett mycket välbevarat äldre odlingslandskap med hela ägoslagsstrukturen intakt och värdefull bebyggelse från 1700- och 1800-talen. Bebyggelsen består av två gårdar som sammanslogs till en enhet i början av 1900-talet samt ett par fritidsbostäder.

En vik på Gammelboörarna har undersökts med avseende på kransalger och vattnets näringshalt, se dokumentförteckning nedan.

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd utökat enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 68
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö

59. LÖNNHOLMEN - SUNDSÄNG - VARGSKÄR (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Den första bebyggelsen i området utgjordes av torp under Gräsö gård. Dessa frisåldes 1927 och utvecklades till småjordbruk. På gårdarna finns fortfarande mycket välbevarade byggnader. Särskilt Vargskär är ett fint exempel på ett mindre skärgårdshemman så som det kunde se ut vid 1900-talets början. Området inrymmer också en skolbyggnad vid Sundsäng som har fått behålla sitt ursprungliga utseende samt några få fritidshus.

Området präglas i övrigt av ett välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Odlingslandskapet vid Lönnholmen hör till det bäst bevarade på Gräsö och sannolikt i hela Uppsala län. Här finns också ett rikt fågelliv..

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
* Eriksdal - Lönnholmen och Sundsäng ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-24
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204

60. LÖVLUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består av en grupp med nio fastigheter för fritidshus, varav två är obebyggda enligt ekonomiska kartan, samt mindre områden som undantagits vid avstyckning. Lera och morän överlagrar berggrunden. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

61. BENGTSÄNG (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Vargskär och inrymmer 7 fastigheter för fritidshus samt ytterligare fastighet med bostadshus och anläggningar för tidigare såg- och varvsverksamhet. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35

62. SKÅLLBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Skållbo utgör en välbevarad skogsby med oförändrad bebyggelsestruktur sedan början av 1800-talet. På gårdarna finns flera timrade byggnader från 1800-talet. Odlingsmarkerna öppnar sig som en glänta i barrskogen. Området hyser också en intressant hage och betesmarker.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.28
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-42
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 37

63. VAMSTA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Vamsta har en välbevarad bebyggelsestruktur från tiden före laga skifte och ännu tätt liggande gårdar med flera äldre byggnader. Byn ligger i ett småbrutet odlingslandskap. Nordväst om bytomten ligger ett järnåldersgravfält.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 44

64. VRETA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en björkhage med inslag av gran, en och hassel. Den har en rik flora och särskilda naturvärden.

Lämplig utveckling

Fortsatt beteshävd är bästa åtgärden för att bibehålla hagens värden.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	123
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-46

65. SANDTRÄSKET - LÅNGTRÄSKET - KLUBBTRÄSKET (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området innehåller grunda sjöar omgivna av kärr. Sandträsket och Långträsket står i förbindelse med Fågelfjärdens vidsträckta sankmarker. Här finns också ett sumpskogstråk och ett parti gammal hällmarksskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Sandträsket, Långträsket och Klubbträsket.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.33
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	121

66. STOCKHOLMSÅSEN MELLAN DRAKNÄS OCH LÄNSÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Åsen utgör särskilt i norra delarna ett markant inslag i landskapet där den slingrar sig fram i det omkringliggande åkerlandskapet. Vägen mellan Draknäs och Läns går i hela sin sträckning på åsen. Flera mindre grusgropar finns utmed vägen.

Lämplig utveckling

Särskilt bevarandevärt är lundartade partier, landskapsbilden och vägmiljön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.34

67. SIMUNDÖ - DRAKNÄS - UCKERÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Simundö, Elvisjö, Draknäs, Stummelsbo och Uckerö vilka sammanbinds av en intressant äldre vägsträckning. Vägen löper genom ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla bymiljöer. En del av vägen följer Stockholmsåsens sträckning (jämför område 68). Särskilt vid Elvisjö finns värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Vägsträckningen bör bibehållas Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 1131 och riksväg 76. Inom 12 respektive 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.34, 82.35
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-71
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 39
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

68. ODLINGSLANDSKAP LÄNGS OLANDSÅN (KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

I Olandsåns dalgång mellan Drängsö och Aspö utbreder sig ett lövträdsrikt odlingslandskap. Byn Aspö ligger i områdets östra del. Värdefulla hagmarker finns särskilt öster om Aspö vid Snesslingekulla.

Lämplig utveckling

Fortsatt jordbruksdrift är den mest önskvärda utvecklingen. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets karaktär. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.35
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-78

69. DUDERÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Duderö by har bevarat sin äldre karaktär med många timmerbyggnader och ett värdefullt odlings- och beteslandskap.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 72.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter vid Olandsån och kring sjö väster om Duderö.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.35
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 40

70. OLANDSÅN (FLERA KARTBLAD)

Befintliga förhållanden

Området omfattar de delar av Olandsåns sträckning som inte ingår i något annat område. I texten för de övriga områdena i anslutning till ån görs hänvisningar till område 70, då det som anförs här avses gälla hela åns sträckning. Olandsån är det vattendrag i kommunen som ger den största tillförseln av näringsämnen till kustvattnet. Orsakerna till att vattnet är näringsrikt behandlas mera ingående i översiktsplanens del I.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att försöka minska transporten av näringsämnen via Olandsån. Något uttömmande svar på hur detta skall gå till kan dock inte ges i översiktsplanen. Planen pekar snarare på ett behov av fortsatt arbete med frågan. Det kan gälla hur jorden brukas i de närmast liggande zonerna, skogsdikning, enskilda avlopp, kommunala reningsverk, rensningar, möjligheter till "reningsfilter" (se område 96) m. m. Dessutom är det naturligtvis angeläget att inga nya åtgärder, bebyggelse eller annat, som skulle medföra ytterligare belastningar på vattnet utförs utmed ån.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter längs ån samt kring Stamsjön

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.105
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

71. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora. Här finns naturvärden av riksintresse. I områdets södra del finns ett äldre stenbrott där efterbehandling fortfarande pågår.

Lämplig utveckling

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Stenbrottet efterbehandlas och slutförs enligt givna tillstånd och beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Riksintresse Rn 43.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

72. SNESSLINGEBYGDEN (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Snesslinge by har bevarat sin äldre bebyggelsestruktur och här finns två av länets bäst bevarade kringbygggda gårdar med byggnader från 1700- och 1800-talen. Snesslingebergs gård är en mycket representativ och välbevarad herrgårdsmiljö från 1700-talet. Särskilt intressant bland bebyggelsen är också ett missionshus från 1884.

Omgivningarna består av ett odlingslandskap som domineras av åkermark. Landskapet ansluter i norr till Kallrigafjärden (se även område Rn 17) och i områdets södra del finns intressanta hagmarker. Ett mindre antal fritidshus finns också.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Mindre kompletteringar av bebyggelsen i områdets norra del är tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och närheten till Kallrigafjärden beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
* Allmän väg nr 76 och nr 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.15
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	110
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-79
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 10

73. VICKLINGE - ÖSTANSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat sjösystemet mellan Kallrigafjärden och Granfjärden. Sjöarna ligger i en sänka endast någon eller några meter ovan havsytan och är i sen tid avsnörda från haver. Bland dokumenterade naturvärden kan i övrigt nämnas örtrika partier, torrbackar och ett dynområde.

I nära anslutning till sjösystemet löper Börstilsåsen. Åsen utnyttjas som vattentäkt för Öregrund och brunnen ligger direkt norr om väg 1100. Skyddsområdet för vattentäkten sträcker sig upp till Storsvedden. Vägsträckan mellan Vicklinge och Östansjö ligger direkt på åsen.

Bebyggelsen i området består av några gårdar samt mindre grupper med bostads- eller fritidshus.

Lämplig utveckling

Bebyggelse eller anläggningar som kan skada vattentäkten får inte tillkomma. Detta innebär bland annat att stor försiktighet måste iakttas i anslutning till åsstråket. I övrigt torde någon mindre komplettering vid befintliga bebyggelseområden vara tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och särskilda naturvärden inte skadas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter kring Lillsjön, Snäcksjön, Strömmen och kring sjö sydost om Strömmen.
* Allmän väg nr 1100 och 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.36 - 82.39
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111

74. ÅGALMA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om Ågalma gård och innehåller en grupp med åtta ganska små fastigheter för fritidshus. Området ligger i nära anslutning till Granfjärden (jämför område 100).

Lämplig utveckling

Då området redan är tätt bebyggt och ligger nära den känsliga Granfjärden skall stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

75. GRÅBOVIKARNA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer två torp samt nyare fritidsbebyggelse, sammanlagt ett tiotal fastigheter av varierande storlek. Marken är sandig - grusig.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iakttas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

76. SUND - BOLKA - SÖDERBY (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Bolka och Sund samt Söderby gård, en rent agrar miljö med ett sammanhängande odlingslandskap som är svagt kuperat och innefattar moränbackar, värdefulla hagmarker och enstaka odlingsrösen. Bolka och Sunds byar har bevarat mycket av sin odlings- och bebyggelsestruktur från tiden före laga skiftet på 1800-talet. I byarna finns också många välbevarade byggnader som utgör goda representanter för det traditionella byggnadsskicket på bondgårdarna under 1800-talet. Flera järnåldersgravfält vittnar om tidigare bosättningar. I området finns också ett fåtal fritidshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
* Allmän väg nr 1120 och nr 1135. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-91, 92, 93
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 11
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

77. NORDANGÄRD (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

I södra delen av området ligger gården Vecken. Nordost om denna, utmed väg 1120, ligger ett 20-tal fritidshusfastigheter.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iakttas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

78. STORTRÄSKET OCH ODLINGSLANDSKAPET ÖSTER DÄROM (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Storträsket är en tämligen näringsfattig sjö som omges av ett flera hundra meter brett vassbälte. Öster om sjön, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelselämningar.

Naturbetesmarkerna ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 och del av området utgör riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma inom överskådlig tid. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Riksintresse, Rn 55.
* Strandskydd 100 meter kring Storträsket.

* Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

79. INNERFJÄRDEN - JÄRSÖSUNDET M. M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Söder om Sunnanöfjärden bildar Järsösundet-Stordragsfjärden och Innerfjärden ett långsmalt fjärdsystem mellan fastlandet och utanförliggande öar: Prästholmen och Järsön. Fjärdarna utgör successiva stadier i landhöjningskusten. Fjärdsystemet karaktäriseras av höga biologiska och naturgeografiska värden och är sannolikt viktigt för reproduktion och uppväxt av fisk. Här torde också finnas goda möjligheter att närmare studera hur vattenutbytet med havet och olika grader av mänsklig påverkan har betydelse för vattnets koncentration av näringsämnen.

Den enda äldre bebyggelse i området är gården Stordrag. Söder om Innefjärden finns ett par mindre grupper med fritidshus, vid Lammskärsudden och ytterligare söderut.

Lämplig utveckling

Fjärdsystemet utgör en sådan värdefull miljö att den inte bör utsättas för åtgärder som ökar påverkan från bebyggelse, båttrafik m. m. Frågan huruvida fjärdarna långsiktigt skall behålla kontakten med havet och hur muddringar i så fall skall utföras kräver sannolikt en egen utredning.

Vid Lammskärsudden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning och befintliga tomtplatser bebyggas måttligt. Längre söderut, på betryggande avstånd från Innerfjärden torde obebyggda avstyckningar kunna utnyttjas för fritidshus. Eventuellt är också ytterligare någon enstaka kompletteringar av bebyggelsen möjlig. En förutsättning är dock att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
* Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 69 -72

80. STRAND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Väster och söder om gården Strand finns ligger nio fastigheter som används för fritids- och permanentboende. Tre fastigheter har egen strand. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddat område kan det finnas möjligheter till någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)), ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.

81. BJURÖN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

I området finns en gård och ett par torp samt 15 - 20 fritidshus, varav flertalet ligger i direkt anslutning till det större, planlagda fritidshusområdet. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Kalvhagafjärden och Bjuröfjärden har höga naturvärden och är troligen viktiga reproduktionslokaler för fisk. Vid fjärdarnas inre delar finns två strandängar och en hagmark. Dessa utgör bland annat en viktig del i landskapsbilden.

Lämplig utveckling

Då större delen av de obebyggda områdena omfattas av strandskydd och området ligger i anslutning till värdefulla och känsliga fjärdar synes det inte finnas utrymme för någon utvidgning av bebyggelsen. Befintliga tomtplatser bör bebyggas måttligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)), ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-26
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 66-67

82. IDÖN (KARTBLAD 15)

Området ingår i riksintresse Rn 18 och är särskilt angivet då det på grund av sina naturvärden, värdefulla betesmarker m. m. ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. En viktig brygga finns där allmänna vägen slutar.

83. RÄVSTEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Rävsten finns två gårdar. Den ena används idag som centrum för stuguthyrning. Stugorna ligger på öns östra del som också utgör ett s. k. Natura 2000-område. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Större delen av ön omfattas av strandskydd och nya byggnader får där inte uppföras utan särskilda skäl. Sådana skäl kan finnas om det gäller verksamheter som är direkt avsedda för rörligt friluftsliv. En mycket försiktig utveckling av stugbebyggelsen samt anläggande av enkel rast- och övernattningsplats bör därför kunna diskuteras och vara förenligt med riksintresset. Förslag har lagts fram beträffande vindskydd och fyra småstugor i anslutning till Hagsuddsvikarna på öns nordvästra del. Givetvis måste minsta möjliga intrång eftersträvas och konsekvenserna för landskapsbilden m.m. beaktas. En enkel planskiss för hela ön bör upprättas innan enskilda beslut tas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Skydd för landskapsbilden enligt beslut 8 december 1965.
* Utvidgat strandskydd enligt karta.
* Östra delen ingår i det europeiska nätverket av bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	Rn 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

84. GRÄSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Mellan gårdarna i byn finns hagmark med en mycket rik flora. Här finns också rester av en banvall och en järnvägsstation.

Lämplig utveckling

Hagmarkerna och det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kulturhistoriska värden skall beaktas vid förändringar av bebyggelsen.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	096
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-120

85. ÄLGSJÖN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Älgsjön avvattnas mot norr och ingår i Forsmarksåns vattensystem. Den omges av stora sanka partier och är endast ringa påverkad av utsläpp.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring sjön och Gålarmoraån

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.56

86. MYRMARKER NORDOST OM JUVANSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett myrkomplex, till större delen odikat, omgivet av barrskog. Längst i öster, vid Sandtorp, finns en hage med intressant flora.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Hagen bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.57
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	095
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-48

87. MASUGNSSKOGEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet odlingsstråk som utbreder sig på ömse sidor om det vattendrag som i äldre tider dämdes upp för att ge kraft till driften av bälgarna i Vigelsbo masugn. Den gamla dammens storlek stämmer överens med den åker som ligger söder om den gamla hyttplatsen och alltjämt bär namnet Dammen. Ruinen efter Vigelsbo masugn utgör ett viktigt minne över de många små hyttor som i äldre tider fanns vid sidan av de större bruken och som i flera fall är äldre än dessa.

Bebyggelsen i området utgörs av ett flertal mindre gårdar och torp. Runt den större gården i Vigelsboäng finns kuperade träd- och buskrika hagar.

Lämplig utveckling

Masugnsruinen borde vårdas genom vegetationsrensning m.m. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området kring den gamla masugnen och hyttruinen. Bebyggelse med särskilda kulturvärden bör inte utsättas för förändringar som skadar dessa värden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Masugnsruinen och bebyggelselämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-47
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 68

88. VIGELSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vigelsbos historia är intimt förknippad med gruvbrytningen i området. Byn har bevarat sin bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1800-talets mitt. Byn består idag av två gårdar. Genom byn går landsvägen i sin ursprungliga sträckning och från byn rakt söderut går en väg till gruvområdet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets kultur- och naturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 46

89. BOTARSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

I Botarsbo finns en väl sammanhållen skolmiljö, representativ för landsbygdens många mindre skolor under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bebyggelsen utgörs av två skolbyggnader, en lärarbostad och tillhörande uthus. Skolan lades ned 1959 och används idag som åretruntbostad och fritidsbostad. Byggnadernas yttre karaktär har bevarats.

Lämplig utveckling

Det ligger ett stort värde i bevarande av byggnaderna och att de inte utsätts för åtgärder som skadar deras genuina karaktär. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 45

90. STYNSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vid Stynsbo finns en för skogsbygd ovanligt stor hagmark. Enbuskar dominerar.

Lämplig utveckling

Hagmarken bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-121

91. VIGELSBO GRUVOR (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är en gruvbygd med intressant och sammansatt bild av en gruv- och industrinäring med anor i 1500-talet, samt hytta från 1600-talet. I Vigelsbo finns ett stort antal gruvhål, skrotstenshögar, lämningar efter industribebyggelse m.m. samt några äldre torp och ett par arbetarbostäder. Vid Stynsbo finns en hyttruin, lämningar efter kolhus, fördämningsvallar, rester efter en stånggång m.m. I Finnskogen finns torp och arbetarbostäder.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för åtgärder som skadar dess genuina karaktär. Särskilt gäller detta arbetarbostaden på fastigheten Lund 2:68 som är exteriört helt orörd. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till områdets kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Gruvlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 14

92. GAVELMOSSEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är sankt och blåbärsdominerat med höga grovstammiga tallar och mest vitmossor i bottenskiktet.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.58

93. VALÖ - LUNDSVEDJA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Valö ligger i en jordbruksbygd och är sockencentrum med kyrka, prästgård, skola, servicebostäder och småföretag, bland annat såg och byggvaruförsäljning.

Valö kyrka har en av länets bäst bevarade interiörer från medeltiden och prästgården har värdefulla byggnader från 1700-talet. Kring kyrkan finns ett område som omfattas av ett särskilt förordnande till skydd för landskapsbilden, vilket bland annat innebär att uppförande av ny byggnad eller tillbyggnad inte får ske utan tillstånd från Länsstyrelsen (bygglov från byggnadsnämnden krävs också i vanlig ordning). Inom detta område ligger också skolan, servicebostäderna (f.d. ålderdomshem), enstaka bostadshus och ekonomibyggnader, varav en del tidigare hört till prästgården.

Den nyare bebyggelsen, och flertalet bostadshus, ligger öster om ovannämnda förordnandeområde (Lundsvedja). I områdets norra del ligger byn Lund med flera gårdar samt sågverk och byggvaruhandel.

Odlingsmarkerna kring Valö representerar den största sammanhängande brukningsarealen inom kommunens nordvästra del. Norr och nordväst om Valö består dessa nästan uteslutande av vidstäckt åkermark. Söderut är landskapet mera småbrutet med mindre hagar och skogspartier mellan åkrarna. Kring Lund och i området sydväst om prästgården finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Då Valö redan är ett centrum för ett större landsbygdsområde och framförallt har skola, är en utveckling mot fler bostäder och arbetsplatser önskvärd. Ett större område kring kyrkan är i princip skyddat mot ny bebyggelse, men en utveckling bör bland annat kunna ske kring befintlig bebyggelse i Lundsvedja. Man bör i allmänhet också kunna se positivt på nya bostäder i Lund samt i omgivande landsbygdsområden, under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras. I Lund bör man också särskilt beakta villkoren för industriell verksamhet och iaktta vissa skyddsavstånd så att bostäder inte utsätts för störningar.

Prästgårdens byggnader bör inte utsättas för förändringar som skadar deras genuina karaktär. Kyrkobyggnader är skyddade genom särskild lagstiftning och i kyrkans omgivningar skall eventuella nya byggnader och tillbyggnader prövas särskilt enligt vad som sagts ovan.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmänna vägar nr 1126, 1129, 1131. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Förordnande till skydd för landskapet kring kyrkan, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 29 december 1967.
* Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Samlad bebyggelse i Lundsvedja. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-53, 82-54
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 13
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

94. VALÖ - BOL (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet jordbrukslandskap (jämför område 93). I byn Bol finns särskilt intressanta hagmarker. Här ligger också två större gårdar samt ett tiotal bostadshus.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kompletteringar av bebyggelsen kan vara lämpliga under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	124
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-56
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

95. OLANDSÅN - RÖRMAR (KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

Området innefattar en delsträcka av Olandsån samt odlingslandskap, skogsområden och myrområden öster, och delvis även väster, om ån. Odlingslandskapet återfinns främst kring gården Brötena och utgörs förutom av åkermarker till stora delar av sidvallsängar och lövträdsholmar. Ett par stora partier domineras av barrträd. Söder om Krokarströmmen ligger smala partiet med mycket rika ädellövträdsholmar. Odlingslandskapet är ett av de största lövskogsområdena i kommunen.

Det finns även andra delar av området som har rika bestånd av ädellövträd och vitryggig hackspett har observerats. De norra och östra delarna av området utgörs främst av myrmarker. Beträffande Olandsån, se även område 70.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Det är önskvärt att skogsbruket anpassar sig till områdets naturvärden.

En annan fråga är huruvida vattenkvaliteten i Olandsån skulle kunna förbättras genom att ledas genom något våtmarksområde. I sådana fall skulle möjligen myrmarkerna kring Rörmar och Askholmen vara ett lämpligt område. En preliminär bedömning av en sådan åtgärd är önskvärd. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.60
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	119
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

96. NORRSKEDIKA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika är ett samhälle utmed riksväg 76 som ligger strax under gränsen för att betraktas som tätort. Här finns bostäder, ett par butiker och bensinstation m. m. Samhällets norra del saknar idag detaljplan.

Lämplig utveckling

Området är lämpligt bland annat för handel och andra verksamheter och även bostäder om de läggs en bit från genomfarten. Ett par tomter har styckets under senare år och det bör finnas utrymme för fler. Detaljplan bör dock upprättas.

Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

97. NORRSKEDIKA GRUVOR (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika gruvor ligger vid Granfjärden. Gruvan var i drift mellan år 1865 och 1905. Området innehåller vattenfyllda gruvhål, skrotstenshögar, husgrunder, en banvall samt välbevarade byggnader från slutet av 1800-talet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens nuvarande karaktär. Det är också av stor vikt att området inte tillförs ny bebyggelse som medför ökad tillförsel av näringsämnen i Granfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
* Officersbostaden Granbo är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 41

98. ODLINGSLANDSKAP KRING BARKÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Trakten kring Barkö är ett omväxlande jordbrukslandskap med åkrar, betesmarker och skog. Norr om byn är landskapet småkuperat med flera enbevuxna åkerholmar. På en björkbevuxen backe finns ett järnåldersgravfält och en stor varggrop. en nedlagd gruva finns på Gruvbacken. inom området ligger också den grunda, frodiga Lillsjön.

Gårdarna i byn ligger samlade kring ett vägskäl. Därutöver finns ytterligare ett fåtal fritids- och bostadshus i området.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Viss bebyggelseutveckling kan vara möjlig om särskild hänsyn tas till den traditionella bebyggelsestrukturen och till odlingslandskapets karaktär samt under förutsättning att jordbruket inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Lillsjön och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.62

99. VÅTMARKER NORR OM ASSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex på en sänkt före detta sjö. Det består av sumpskog och ett topogent kärr.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	116

100. GRANFJÄRDEN - ÖSTHAMMARSFJÄRDEN (KARTBLAD 13, 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Östhammarsfjärden och Granfjärden samt landområden runt fjärdarna. Området ligger i direkt anslutning till Östhammars tätort och det angränsar även mot flera detaljplaneområden för fritidsbebyggelse. Dessa områden har egna beteckningar i översiktsplanen, men samma hänsyn till förhållandena i Granfjärden och Östhammarsfjärden skall gälla där. I nordvästra delen har området avgränsats så att det innefattar Börstilsåsen och vattentäkt för Norrskedika - Östhammar.

Fjärdarna är grunda och visar tydliga tecken på övergödning och därmed dålig vattenkvalitet. De påverkas av utsläpp från tätorten och sannolikt även från den spridda bebyggelsen. De är av stor betydelse för rekreation och för tätortens trivsel- och skönhetsvärden. Fjärdarna torde också vara viktiga reproduktions- och uppväxtområden för fisk och de hyser ett rikt fågelliv.

Område 100 är endast i liten utsträckning påverkat av bebyggelse. De större bebyggelseområdena kring fjärdarna är Östhammars tätort samt ett antal fritidsbebyggelseområden som har egna beteckningar i översiktsplanen.

Vid väg 1100 berörs området av skyddsområde för vattentäkt i Vicklinge.

Lämplig utveckling

Fjärdarnas kvalitet och framtid engagerar många boende och det har lämnats flera olika förslag till åtgärder. Vissa utredningar har också genomförts, men det torde vara nödvändigt att fort-

sätta detta arbete för att få ett säkrare underlag för beslut om större insatser. Man måste också beakta att fjärdarna ingår i en naturlig landhöjningsprocess och kommer därför att uppgrundas alltmer och bli avsnörda från havet om inte konstgjorda åtgärder vidtas. Enda lösningen torde vara en sluss. Fortsatta utredningar bör därför innefatta frågan hur man långsiktigt kan bibehålla ett vattenområde i Östhammar och hur vattenkvaliteten påverkas om vattenutbytet med havet helt bryts.

På kortare sikt är det viktigt att effekterna av övergödning motverkas och att det inte tillkommer bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar som kan antas öka belastningen på fjärdarna. Åtgärder för förbättring av reningsverket i Östhammar är planerade. På längre sikt kan ändå alternativa recipienter, "slutfiltrering" i våtmark m.m. diskuteras.

Nordost om Husbackasundet skulle en bebyggelseutveckling kunna ske om anslutning till kommunens va-nät möjliggörs.

Vattentäkten i Norrskedika saknar skyddsområde. Innan något sådant fastställts måste det råda stor försiktighet när det gäller åtgärder i täktens närhet och utmed hela åsstråket.

Söderbysundet, Gubbören och Gränsöfjärden öster om Granfjärden är en före detta havsvik som avsnörts från havet. Sådana områden har ofta särskilda naturvärden. Samtidigt vore det värdefullt med en väg mellan Östhammar och Öregrund genom området (se del I). Inför ett eventuellt vägprojekt måste en miljökonsekvensbedömning göras. Likaså är det nödvändigt att närmare utreda de geotekniska förutsättningarna, särskilt i våtmarkspartierna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Utvidgat strandskydd vid Koxut, i övrigt 100 meter.
* Allmänna vägar nr 1100, 1194 och 1195. Inom 30 meter (väg 1100) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.63, 82.65-67
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113, 114, 139
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-85
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 159

101. SÖDERBY JORDBRUKSLANDSKAP (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området består till stor del av åkermark. I områdets östra del finns en intressant hagmark. Bebyggelsen utgörs av några gårdar samt ett fåtal fritidshus eller helårsbostäder.

Lämplig utveckling

Jordbrukets intressen bör beaktas i första hand. Något enstaka nytt bostads- eller fritidshus kan vara lämpligt i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. I översiktsplanens del I behandlas möjligheten att anlägga en ny väg mellan Östhammar och Öregrund bland annat genom område 101. Innan en sådan väg kan bli aktuell krävs det dock omfattande studier och samråd och eventuell bebyggelse måste föregås av detaljplanering.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) .
* Allmänna vägar nr 1120 och 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Blåbandshuset är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-99

102. GOLFBANAN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar skogsmark och öppen mark norr och öster om befintlig golfbana som ligger inom område D 61.

Lämplig utveckling

Marken kan vara lämplig för utvidgning av golfbanan. Detaljplanearbete pågår.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
* Allmänna vägar nr 1120 och 1195. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

103. RACKFJÄRDEN, TRÅNGSUNDET, KLYXEN M.M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av grunda fjärdar som i relativt hög utsträckning är omgivna av fritidsbebyggelse. Bebyggelsen är koncentrerad till detaljplaneområden samt till områdena 105 och 106, medan område 103 i sig endast inrymmer ett 20-tal hus. Fritidshusen ligger utmed fjärdarna och den största bebyggelsesamlingen finns vid Fetskär vid Långalmsfjärden (10 hus med strandtomter). Stora och Lilla Torrön är gårdar med äldre ursprung, liksom torpet Lagerlund.

De obebyggda områdena domineras av skog. Klyxenområdets centrala delar är bevuxna med en fuktig blandskog och av stor betydelse för fåglar och andra djur. De yttre delarna är lättframkomliga och strövvänliga. Mindre inslag av odlingsmarker finns både på Klyxen och vid Brudskäret. Strandängar och hagmarker finns framförallt kring Rackfjärden.

Områdets system av sund och fjärdar har en intressant landskapsbildning och olika delar representerar olika landhöjningsstadier. Till följd av en rik bottenvegetation finns goda förutsättningar för reproduktion och uppväxt av fisk. Trots att sunden mellan fjärdarna är starkt påverkade av muddring har områdena höga naturgeografiska och biologiska värden.

Lämplig utveckling

Området är naturgeografiskt och biologiskt intressant och det är värdefullt för rekreation, medan intilliggande områden blivit utsatta för en ganska kraftig exploatering. Fjärdarna är ett särskilt känsligt system som inte bör utsättas för ytterligare belastning, t.ex. avloppsutsläpp eller båttrafik. Dessa faktorer talar för att ytterligare bebyggelse inte skall tillkomma i området, i vart fall inte utan en mycket noggrann utredning av konsekvenserna.

Möjligheterna för båttrafik försämras successivt genom landhöjningen. Behovet och konsekvenserna av framtida muddringar kräver särskilda studier.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter kring fjärden, kring Gjusgrund och kring tre sjöar på sydöstra delen av Klyxen.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.68-70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-100,101,102
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 74
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

104. BJÖRNÄS M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området ligger i direkt anslutning till riksintresseområdet Söderön, nummer Rk 20. Före laga skiftets genomförande 1853 fanns 11 gårdar i Björnäs by och dessa låg samlade i tre klungor kring ett rikt förgrenat vägnät. Några gårdar flyttades ut vid skiftet, däribland Färgärde, men för övrigt är bebyggelsestrukturen oförändrad. Gården Asplund tillhör Långalma by. Mångas gårdar har ett välbevarat äldre byggnadsbestånd.

Hela Söderön har ett välbevarat, skärgårdspräglat odlingslandskap som karaktäriseras av kuperad morän- och hällmark med små insprängda åkrar mellan klippiga hagar, åkerholmar, sten- och trägärdesgårdar och odlingsrösen. Mellan de öppna odlingsstråken utbreder sig barrskogsområden.

I område 104 finns förutom den agrara bebyggelsen några mindre grupper med fritidshus eller småhus för fastboende.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. De lämpligaste platserna för nya bosättningar synes vara i anslutning till något av de mindre områden som redan har modern bebyggelse.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter vid Östhammarsfjärden.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	140
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-103
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

105. TORRÖN - ÄSPSKÄRSUDDEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 14 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger samlade i mindre grupper som omges av skogspartier på bergig mark. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 73

106. STENALMA (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 15 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger i stort sett samlade i en grupp, som omges av skogspartier på bergig mark eller morän.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-104

107. ÖRARNA - TALLARNA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av skog på moränmarker med ett par mindre odlingsarealer insprängda. Inslag av lera och berg i dagen finns också. Bebyggelsen utgörs av de två gårdarna Örarna och Nybröte samt drygt tio fritidshus som ligger i mindre grupper i områdets södra del.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen kring Nybröte och Tallarna kan vara lämplig under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter kring Ljusgrund.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

108. NYVRET - SJÖDAL - FAGERVIK - BRUNNSVIK (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

I området finns flera gårdar som ligger nära Östhammarsfjärden. Kring dessa har det bildats ett tiotal fastigheter för fritidshus och några hus har byggts på ofri grund. Marken består till stor del av lera och morän med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden och landskapsbild bör särskilt beaktas.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

109. KULTURLANDSKAP INOM LÅNGALMA BY (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Landskapet kring Långalma by ingår i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Kring Långalma är naturvärdena i betesmarkerna särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

Långalma är en klungby som före laga skiftet 1852 hade 14 gårdar. Sex av dess flyttades ut. Därefter har det tillkommit nya bebyggelseenheter såsom skola, godtemplarlokal och bygdegård. Byn har fortfarande många välbevarade gårdar och skolan har byggts till under senare tid. Naturbetesmarkerna kring Långalma by ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54. Långalma ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.88
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	141
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-105, 82-106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8203

110. BOL (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ingår delvis i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Gården Bol är omgiven av ett småbrutet odlingslandskap. Norr om Bol finns ett skogsområde som har stor betydelse för djurlivet, särskilt beträffande skogshäckande fåglar.

Området innefattar även det muddrade Östersundet som är Långalmafjärdens förbindelse med havet och som är av stor betydelse både för båtliv och för områdets naturvärden.

Bebyggelsen består av gårdarna Stenbron och Bol samt ett torp vid Stackholmarna. Vidare finns ett fåtal fritidshus, några i anslutning till allmänna vägen och övriga i en liten grupp norr om Östersundet. Stora områden är opåverkade av bebyggelse.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att områdets karaktär bevaras, vilket bland annat innebär att bebyggelse inte bör tillkomma i odlingslandskapet och i de stora opåverkade skogsområdena. De öppna markerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Enstaka kompletteringar av bebyggelsen kan eventuellt medges i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden, kulturvärden och land-

skapsbild bör särskilt beaktas. I anslutning till Östersundet bör stor restriktivitet råda på grund av fjärdsystemets naturvärden och känslighet för påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintressena Rn 18, Rk 20 och Rn 54..
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.71
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	142
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-112
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

111. STRANDKOMPLEX VID ÖSTRA TÖGEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Objektet består av ett ca 25 ha stort våtmarksområde under pågående avsnörning från havet. Det består av de tre karaktäristiska komponenterna strandkärr, strandskog och små klarvattenlaguner som under högvatten får tillskott av bräckt vatten.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.72
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	150
* "Våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 168a

112. STORA RISTEN, DEL AV (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring sekelskiftet fanns fyra gårdar på centrala delen av ön samt ett torp vid Tjockudden. Denna bebyggelse har efter hand kompletterats med ett tiotal fritidshus på avstyckade fastigheter, några med strandläge. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i östra delen av ön, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

113. ORMÖN - NÖTSKÄRET (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

På Nötskäret fanns vid sekelskiftet ett torp. Efterhand har ett 20-tal fastigheter för fritidshus bildats, flera med egen strand. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

114. ORMÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Ormö by är en genuin skärgårdsby med bevarade gårdslägen och värdefulla timrade byggnader. Byns gårdar ligger på södra delen av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små långsmala åkrar mellan barrskogsklädda hällmarker. Förutom bybebyggelsen finns det, främst utmed den sydöstra stranden i det aktuella området, ca 15 fritidshus på egna fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens och kulturlandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Delvis utvidgat strandskydd enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 36

115. VÄSSARÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Vässarön har varit bebodd i flera hundra år. enligt karta från 1905 fanns det då två gårdar på ön. I början av 1940-talet skänktes ön till Stockholms sjöscouter. Därefter har bebyggelsen successivt kompletterats med byggnader för scoutlägerverksamhetens behov, bland annat matsal, kapell, konfirmandstugor, bastu och olika ekonomibyggnader. Utredningar och planeringsdokument har framställts i takt med uppbyggnaden.

Lämplig utveckling

Scouternas verksamhet är omfattande. Ändå finns det utrymme för allmänheten att ostört besöka stora delar av ön. Denna kombination bör möjliggöras även i framtiden. Detta innebär att ytterligare någon bebyggelse som betjänar scoutrörelsen bör kunna tillåtas så länge allmänhetens tillgång till ön inte blir påtagligt beskuren. Enstaka strandskyddsdispenser kan medges för byggnader som på grund av sin funktion måste ligga vid vatten och som tillgodoser kollektiva behov. Det är viktig att utvecklingen även framledes sker på ett planmässigt sätt och att helheten beaktas vid enskilda beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jubileumsbok Vässarö 1943 - 1993". Stockholms Scoutditrikt	
* "Någonstans där ute i Ålands hav" Ebbe Lidemark (under 25 år som arkitekt på Vässarö)	

116. SUNDSVEDEN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring gården Sundsveden har det successivt byggts upp en verksamhet med båthamn, stuguthyrning, restaurang, konferenslokal m.m. Direkt söder om Sundsveden ligger gården Charlottendahl. I området finns vidare 14 fritidshus på avstyckade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är en tillgång för turistnäringen och en viss komplettering av anläggningen bör vara möjlig. Det kan också finnas utrymme för ytterligare några enstaka fritidshus, men alla förändringar av betydelse bör föregås av någon form av mera detaljerad planläggning, varvid bland annat vatten- och avloppsfrågor måste utredas noggrant.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

117. VADÖREN (KARTBLAD 15, 16)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer 10 fastigheter med fritidshus. Tomterna ligger nära vatten, men är avgränsade något ovanför strandlinjen. Geologiskt präglas ön av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Hela det bebyggda området omfattas av strandskyddsbestämmelser och är dessutom så tätt bebyggt att det inte finns utrymme för ytterligare tomtplatser. Skulle det uppstå önskemål om utvidgning av området västerut måste beslut om detta föregås av noggranna utredningar, lämpligen detaljplan och utredning beträffande vatten- och avloppsfrågor.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

118. DANNEMORA - FILM (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Ett stort område kring Österbybruk och Dannemora är utpekat som en kulturmiljö av riksintresse. I den senaste inventering som Upplandsmuseet gjort på uppdrag av Östhammars kommun redovisas ytterligare områden, väster och norr om riksintresseområdet, som kulturhistoriska miljöer. Även dessa områden är således präglade av århundradens bergshantering och järnframställning. Här finns bland annat lämningar efter hyttor i Bennarby, Håstensbo och Åknarby, intressanta byar som Karkebo, Sibbo, Kullbol, Ursbo, Myra, Ragnarby, Västerbol och en gammal klövjestig mellan Sibbo i Films socken och Labbo i Tegelsmora socken.

Lämplig utveckling

Några nämnvärda förändringar förväntas inte ske i området. Den allmänna inriktningen bör vara att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till byggnadstraditionen i området. Hyttrester m.m. är skyddade av kulturminneslagen.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning sydväst om Dannemora. En viss påverkan på kultur- och naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

119. DANNEMORASJÖN - GRUVSJÖN - FILMSJÖN - LILLBYASJÖN MED OMNEJD (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Naturen kring Dannemora och Österbybruk är mycket variationsrik och hyser dessutom avsnitt som är unika i landet. Område 119 omfattar bland annat några av de övre sjöarna i Fyrisåns vattensystem, våtmarker, hagmarker och ädellövskog. Sjöarna är grunda och näringsrika och de är, tillsammans med de sanka strandängarna, utmärkta fågellokaler. Samtidigt som naturvärdena är mycket höga utsätts sjöarna för negativ påverkan i form av utsläpp från avloppsanläggningar och reningsverk samt gamla metallföroreningar från tidigare industriell verksamhet.

Hela området är dessutom starkt kulturpåverkat av den långvariga gruvdriften och järnhanteringen. Flera av sjöarna har t. ex. anlagts som dammar under tidigare sekler. Större delen av området är en del av den riksintressanta kulturmiljön Dannemora - Österbybruk. Se vidare område Rk 21. Området är också mycket värdefullt för friluftslivet och det innehåller ett intressant och viktigt dammsystem.

I området ingår en del av Vattholmaåsen (genom Film och norrut). I åsen finns de kommunala vattentäkterna Film och Norråsen med skyddsområde. Kommunen har också en vattentäkt vid Kyrkholmen väster om Karmdammen.

Lämplig utveckling

Området är mycket stort och komplext med flera olika intressen som i allmänhet torde samverka. Några större förändringar förväntas inte. När det gäller vård av vattensystemet drivs både utredningsarbete och praktiskt arbete av bland annat en aktiv lokal förening och kommunen försöker på olika sätt att stödja detta arbete. Beträffande åtgärder i övrigt, t. ex. eventuella önskemål om bebyggelse, bör den allmänna inriktningen vara att natur- och kulturmiljön inte får skadas och att konsekvenserna måste utredas närmare i varje enskilt fall. Se även områdena Rk 21 och 118.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning öster om Österbybruk. En sådan skulle möjligen beröra sydöstra delen av område 119. En viss påverkan på naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 21
* Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen, Dannemorasjön, Filmsjön, Harvikadammen, Karmdammen och Slagsmyren - Hammarsdammen. 100 meter kring Lillbyasjön, Broån, Sundbroån (utanför Dannemorasjöns strandskydd).
* Allmänna vägar nr 290, 292 och 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Vattenskydd enligt länsstyrelsens resolution den 13 juni 1963

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78,79,96,99
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092, 186, 205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-124, 125, 134
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

120. FILMS KYRKBY (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Den äldre kyrkbyn ligger i områdets norra del nordost om kyrkan. Väster om kyrkan finns skola. I övrigt består byns bebyggelse av egnahem från olika perioder under 1900-talet. Geologiskt präglas byn främst av Vattholmaåsen och närliggande sandjordar. Vattentäkt med skyddsområde finns i områdets östra del, söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Ytterligare bosättningar i byn bör uppfattas som positivt. I områdets sydöstra del finns ett detaljplanerat område som i första hand bör utnyttjas för ny bebyggelse (området är avsett för småhus). Det bör vara tänkbart med kompletterande bebyggelse även på andra håll, men mycket stor hänsyn måste tas till den äldre kyrko- och bymiljön. Se även områdena Rk 21 och 118 och 119.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 21
* Allmän väg nr 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

121. BJÖRKKULLE VID BRYTTBYN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om landsvägen höjer sig en mindre moränkulle, bevuxen med björkar, över omgivande åkermarker. Kullen är en betydelsefull del i omgivande landskap. Se även områdena Rk 21 och 118

Lämplig utveckling

Kullen påverkas positivt av betesdjur, men bör i övrigt lämnas orörd om det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 21
* Allmän väg nr 722. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.77
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

122. BETESMARK NORR OM KILSMOSSEN (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området består av en mindre hagmark och en ca 60 ha stor betad fuktäng. Längst västerut ligger en svagt välvd mosse. Området innehåller bland annat mycket gamla tallar och en ängsskog med ståtliga individer av lönn, ek och ask. Se även områdena Rk 21 och 118.

Lämplig utveckling

Betesmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Ängsskogen och de gamla tallarna bör om möjligt undantas från avverkning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 21

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.76
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	091
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

123. KULTURLANDSKAPET KRING PÅLSMORA (KARTBLAD 11, 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av de öppna odlingsmarkerna runt Pålsmora. Sin största utbredning når de väster om byn. Åkerholmarna hyser ställvis en ganska rik och högvuxen örtflora. Norr om området finns en stor radiomast.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.80
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

124. ROVSÄTTRA - KELINGE (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Kring Rovsättra finns frodig, delvis trädbevuxen hagmark omgiven av småbrutna åkrar och skog på moränmark. De ytor som inte är gödselpåverkade har en intressant flora. Runt Kelinge finns mera öppna och karga hagmarker och dessutom rikligt med hällmarker.

Rovsättra är en stor by med flera äldre genuina gårdar och bibehållen bebyggelsestruktur och ett ålderdomligt vägnät. Se även område Rk 18.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 18.
* Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.81
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	125
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-61
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

125. BORGGÅRDE OCH HANUNDA SAMT DEL AV STOCKHOLMSÅSEN

(KARTBLAD 12, 21)

Befintliga förhållanden

Inom området finns två längre sammanhängande åsavsnitt samt några mindre kullar. Åsen är till större delen flack inom området men vid Hanunda höjer den sig ca fem meter över det omgivande landskapet. Flera mindre grustäkter finns. Åsen utgör ett markant inslag i landskapet i denna trakt.

I byarna finns välbevarad bebyggelse och i Hanunda ligger gårdarna alltjämt väl samlade på den gamla bytomten. Invid den gamla vägsträckningen söder om Hanunda finns en runsten. Området är även i övrigt rikt på fornlämningar, bland annat ett stort gravfält söder om Borggårde samt gruvhålsområden. Se även område Rk 18.

Vattentäkten i Roddarne har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Åsen är också ett viktigt inslag i landskapet och den bör inte utsättas för ytterligare ingrepp. Den torde för övrigt också vara av väsentlig betydelse för vattentäkten i Roddarne.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 18.
* Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.83
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

126. HÖKHUVUDS CENTRALBYGD (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar i huvudsak slättbygderna kring Olandsån samt sockencentrum i Hökhuvud. Här finns kyrka, prästgård, skola, egnahemsbebyggelse, småföretag och veterinärstation. Gråstenskyrkan uppfördes i slutet av 1400-talet. I området öst och nordöst om kyrkan finns en stor koncentration av fornlämningar. Gravfält och bebyggelselämningar finns även kring Roddarne och Väddika.

Merparten av egnahemsbebyggelsen (ca 15 hus) m. m. omfattas av detaljplan. I Roddarne finns reservvattentäkt för Gimo.

En gammal soptipp finns öster om Olandsån, ca 1 km söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Trakten kring kyrkan och prästgården ligger under ett förordnande till skydd för landskapsbilden. I övrigt bör ytterligare bosättningar i bygden betraktas som något positivt under förutsättning att hänsyn tas till jordbrukets intressen, kulturvärden, landskapsbilden och fornlämningsområden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Om någon mera betydande utbyggnad skulle komma på tal i sockencentrumet bör fortsatt detaljplanering genomföras. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Väg 288 genom Hökhuvud medför vissa nackdelar för trafikanter och kan upplevas som störande och farlig av invånarna. Även om det är svårt att utföra en förbifart, på grund av kyrkomiljön, fornlämningar, jordbruksintressen och ekonomi, bör ändå ett vägreservat utredas och hållas fritt från hindrande ny bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmänna vägar nr 288, 1117 och 1126. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Byggnadsförbud kring Hökhuvuds kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-96:67)
* Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.82, 82.106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 16
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

127. ÅNÖ ODLINGSLANDSKAP - HAGE VID VIKLUND (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Odlingslandskapet kring Ånö utgörs av centralt belägna åkrar som omges av högre belägna betesmarker. Värdefulla hagmarker förekommer, liksom flera fornlämningar.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.84
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	118
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-65, 66

128. DEL AV FÅRÖN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Fårön finns en äldre gård samt ett fåtal nyare fritidshus. Centralt på ön finns hagmarker som är välbehållna och artrika trots att det inte förekommer något jordbruk på ön idag.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till strandskyddsbestämmelser och naturvärden torde inte någon ytterligare tomtplats kunna tillåtas på ön. Det är dock önskvärt att de öppna markerna hävdas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-28

129. BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Kyrkan är från medeltiden, men präglad av ombyggnad på 1850-talet. Intill kyrkan finns en tiondebod från 1700-talet och söder om kyrkan en prästgårdsmiljö från 1800-talet. Söder om prästgården ligger ett gravfält från yngre järnålder.

I områdets norra del finns en skjutbana. Hela området ligger inom skyddsområde för vattentäkt. Del av området omfattas av detaljplan.

Lämplig utveckling

Större delen av området omfattas av ett förordnande till skydd för landskapsbilden. Detta innebär bland annat att byggnadsåtgärder som nybyggnad och tillbyggnad inte får utföras utan tillstånd från länsstyrelsen (bygglov krävs också i vanlig ordning). Dessutom är det inte lämpligt med nya bostäder i området så länge skjutbanan finns kvar på nuvarande plats. Skjutbanans användningstider prövas i särskild ordning.

Ombyggnad av vägkorsningen planeras. Därvid kommer även skyddsbehovet av grundvattentäkten att utredas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Nybyggnadsförbud m.m. (förordnande till skydd för landskapsbilden) enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-105:67).
* Skyddsområde för vattentäkt.
* Allmänna vägar nr 76 och 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 19

130. MARKASJÖN M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Markasjön är en sänkt sjö som omges av lövrik skog. Fältskiktet är örtrikt och det finns ett visst inslag av döende träd. Kan vara en viktig fågellokal.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	137

131. SANDIKA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sandika ligger i sluttningen ned mot Sandikafjärden och omges av ett odlingslandskap med små åkrar och stenbundna betesmarker som mot fjärden övergår i sanka strandängar. Bymiljön har ett

bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet och välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. I södra delen av byn finns ett ett gravfält som visar att platsen var bebodd redan under yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-180
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 30
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

132. SÖDERÄNG (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Strax väster om gården Söderäng sträcker sig en långsmal, gärdesgårdsinhägnad hage mellan åker och skog. Den har en flora som är typisk för kalkrik, ogödslad mark.

Lämplig utveckling

Hagens värden bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift på fastigheten.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	136
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-183
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

133. SANDIKAFJÄRDEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Sandikafjärden är en grund havsvik som är relativt stor och öppen, förutom en grupp öar, Örarna i den södra delen av fjärden. Koncentrationen av näringsämnen är hög. Den täta och rika kransalgsvegetationen på bottnarna är sannolikt mycket betydelsefull för rekrytering och uppväxt av fisk. Örarna utgör ett fågelskyddsområde.

Norr och öster om fjärden finns värdefulla hagmarker och strandängar (se även område 131). Även en hagmark mot Länsösundet ingår i område 133.

Sandikafjärden omges i väster och i sydost av stora fritidsbebyggelseområden (inom detaljplan) samt gården Sjögärd, där det också finns ett flertal fornlämningar.

Lämplig utveckling

I området bör inte tillkomma bebyggelse eller vidtas andra åtgärder som kan öka belastningen av näringsämnen. Ängs- och hagmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Fågelskyddsområde vid Örarna

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.87
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 181, 182
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 82-83

134. GUNBYLE (KARTBLAD 21, 22)

Befintliga förhållanden

Hagmarkerna vid Gunbyle består till stora delar av flikar längs skogskanterna. Området genomkorsas av väg 288. I söder övergår hagmarken successivt i hassellund.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

135. DJUPMYREN (KARTBLAD 14, 23)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fritidshus. Fem fastigheter ligger nära vattnet men har ändå inte direkt kontakt med strandlinjen. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Moränlager finns främst vid strandområdet. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. I övrigt bör landskapsbilden särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

136. TUSKÖ (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Tuskö by ligger på en höjd omgiven av ett småbrutet odlingslandskap på morän- och finsedimentmarker. Tuskö utgör en mycket tät bymiljö där gårdarna alltjämt ligger samlade inom den gamla bytomtens gränser med gårdarna grupperade i två samlade klungor kring ett rikt förgrenat vägnät.

Lämplig utveckling

Tuskö ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20.
* Allmänna vägar nr 1123 och 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.89
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

137. VÄSTRA TVÄRNÖ (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Västra Tvärnö by ligger samlade på en gemensam bytomt i övergången mellan skogsbygden och den öppna odlingsmarken som utbreder sig i sydsluttningen ner mot Tvärnöfjärden. Till byn hör en samfälld sjöbodplats vid Tvärnö-fjärden, med äldre timrade sjöbodar.

Utanför bytomten finns gårdarna Karlholm, Kvarngärdet, Ekensberg och Hästhagen samt flera torp, vidare ett mindre antal fritidshus, varav flertalet ligger i mindre grupper på västra sidan och i strandnära lägen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med hänsyn till strandskyddsintressen och till att strandområdet redan till stor del är ianspråktaget är det inte lämpligt med ytterligare tomtbildningar väster om landsvägen. I övrigt kan möjligen enstaka kompletteringar medges i anslutning till någon befintlig bebyggelsegrupp under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild enligt ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-110
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

138. KLUBBUDDEN - FLUTTU (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns 20 fastigheter med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

139. SOLBACKEN - SKARPHÄGNADEN (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns några äldre torp och gårdar samt ett 20-tal fastigheter med nyare fritidshus. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av lera och berg i dagen.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

140. ÄLVSNÄS (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Älvsnäs har varit en viktig knutpunkt för befolkningen i den kringliggande skärgården. Bland annat har det funnits handelsbod på platsen . År 1900 uppfördes såg och kvarn, vars byggnader fortfarande finns kvar. I övrigt präglas området idag av ett 20-tal fritidshus, varav flertalet ligger tätt samlade. Här finns också en badplats. Marken utgörs i huvudsak av morän, med vissa inslag av lera och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Den centrala delen av området är redan så tätt bebyggt att det inte synes rymma någon mer tomtplats. Möjligen kan kompletteringar av bebyggelsen medges direkt norr om det ianspråktagna området under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Sannolikt krävs det noggranna utredningar och detaljplan bör upprättas om några mera betydande förändringar planeras. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Kvarn- och sågbyggnaderna utgör ett så särpräglat och intressant inslag på platsen att det är motiverat med stora ansträngningar för att bevara dessa. Användningen bör mycket väl kunna anpassas till moderna förhållanden, t. ex. någon form av turistisk verksamhet. Önskvärt är dock att även interiörer och industrihistoriskt intressanta utrustningar tas till vara.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

141. NOLSTERBY URSKOG - MALMPLATSEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består dels av en platå med hällmarkstallskog, vari även ingår en del fuktiga sänkor med sumpskog, dels ett bebyggt område närmast Ängsfjärden.

Skogsområdet utmärks av lång skoglig kontinuitet och är ett bra exempel på hällmarkstallskog som numera är ovanlig i regionen. I området häckar några mindre vanliga fågelarter.

Det bebyggda området vid Malmplatsen består av 19 fastigheter, flertalet bebyggda med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Vid Malmplatsen bör enstaka kompletteringar av bebyggelsen kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Detaljplan kan dock krävas vid förändringar av större betydelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter kring Hälltalssjön och vid havsstranden.
* Malmplatsen innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.91
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	151

142. NOLSTERBY - YTTERSBY - MÄLBY (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

En stor del av Söderön utgör en kulturmiljö av riksintresse (Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Det aktuella området är dessutom av riksintresse för naturvården. Kring byarna Nolsterby, Yttersby och Mälby är naturvärdena i betesmarkerna, bland annat örtrikedomen, särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

I Mälby ligger alla gårdar utom en på rad på en höjdrygg. Nolsterby har ett högt och dominerande läge i landskapet med gårdarna liggande på rad utefter landsvägens norra sida. Yttersbys tre gårdar ligger väl samlade kring ett vägskäl och utgör en tät miljö av ålderdomlig karaktär. I Nolsterby finns även ett välbevarat babtistkapell och i Yttersby finns skolbyggnader som ger en bra bild av en äldre agrar skolmiljö.

Lämplig utveckling

Byarna och odlingslandskapet kring dessa ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54.
* Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.90
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	152
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-113, 114, 115
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

143. LANDSKAP MELLAN LOTSHOLMEN OCH SUNDSÄNG (KARTBLAD 15, 24)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer gårdarna Lotsholmen och Sundsäng samt ett fåtal spridda fritidshustomter söder om Sundsäng. Mellan gårdarna finns ett värdefullt mosaiklandskap med ängsbackar, relativt örtrika skogspartier, sumpskog och strandängar.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området är relativt opåverkat av bebyggelse och att det har särskilda naturvärden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det finns inte några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.92
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	153
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-117
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

144. FÄLÖN (KARTBLAD 16, 24, 25)

Befintliga förhållanden

På Fälön finns fem gårdar, ett par torp samt ett 20-tal fritidshus från senare tid. Bomörarna väster om Fälön är helt ianspråktagna för fem fritidsfastigheter. På Fälön ligger tomtplatserna, med tre undantag, skilda från strandlinjen. Bebyggelsen finns i stort sett på öns södra halva.

På öns västra sida finns påbörjat en lägerplats för kanotturism. Bygglov har meddelats bland annat för vindskydd, förrådsbyggnad, tre övernattningsstugor, bastu och brygga.

Naturförhållandena är intressanta. Ön är till större delen barrskogsbevuxen, men det finns också inslag av odlingsmarker, våtmarker och, i norr, släta hällmarker. Våtmarkerna består av kärr, gölar och vikar i olika stadier av avsnörning från havet samt strandskog. Fågellivet är rikt. Geologiskt präglas ön av morän- eller lermarker med stora inslag av berg i dagen eller mycket tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Fälön ingår i riksintresseområdet för naturvård Rn 18 och eftersom större delen av ön dessutom är relativt opåverkat av bebyggelse skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det synes inte finnas några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Större möjligheter kan finnas om det gäller bosättningar som gagnar skötseln av kulturmarker.

En viss utveckling av kanotlägerplatsen synes vara möjlig enligt tidigare förhandsbesked, men någon form av mera detaljerad plan bör upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
* Strandskydd delvis utökat enligt karta. I övrigt 100 meter vid öns stränder och kring Storfladen.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.93
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	154
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

145. LUNDA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ca 15 fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet och ligger även i en rad nordost om landsvägen. Mitt i området ligger dessutom den välbevarade Tvärnö skola från 1910, som idag används som samlingslokal. Geologiskt präglas området av ett grusigt parti närmast stranden och berg i dagen eller tunna jordtäcken nordost om landsvägen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området sydväst om landsvägen får inte bebyggas mer på grund av strandskyddsbestämmelser. Nordost om vägen kan någon enstaka komplettering av bebyggelsen möjligen medges under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att trafiksäker, helst befintlig, utfart kan anordnas. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bibehålla luckor i bebyggelsen så att denna inte kommer att ge ett kompakt intryck. Slutligen måste också sågverksamheten sydost om området särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

146. ÖSTRA TVÄRNÖ (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Östra Tvärnö by ligger utspridda på den östra sidan av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små åkrar mellan kala hällar och stenbundna betesmarker. I anslutning till gårdarna längst i öster, vid Laduskär närmast Raggarön, finns ett fåtal avstyckningar för fritidshus. Nordväst om Södergården finns sågverk, hyvleri och byggmaterialförsäljning. Udden sydost om landsvägen är opåverkad av bebyggelse, frånsett tre fritidshustomter vid Storviken.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190, 192
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

147. HÖGALUND (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. I östra delen av området, utanför bebyggelsen, finns en värdefull havsstrandäng och hagar. Geologiskt präglas området av moränmarken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Nya tomtplatser får inte bildas på grund av strandskyddsbestämmelser. Strandområdet bör inte heller belastas av ytterligare enskilda avloppsanläggningar. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bebyggelsen inte ger ett kompakt intryck. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31

148. LAGORNA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett 20-tal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. Strömsängsviken har en riklig bottenvegetation och kransalger förekommer. En relativt stor mängd trådalger förekommer också och ytterligare ökad näringsnivå innebär risk för utarmning av den artrika bottenfloran. Geologiskt präglas området av moränmarken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter
* Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

149. RAGGARÖN - FRITIDSBEBYGGELSE (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Söder om Raggarö by har ett 15-tal fastigheter för fritidshus avstyckats i spridda lägen. Två tomter ligger i direkt anslutning till vattnet, men i övrigt är strandområdena tillgängliga för allmänheten. Vid Sjöhusfjärden finns också välbevarade sjöbodar och gistvall som tillhör Raggarö by. Sjöhusfjärden, eller Södra Raggaröviken, är en skyddad vik som har kontakt med havsområdet endast via ett smalt sund. Spridda bestånd av kransalger har påträffats. Även i Friskärsvikens (Koviken) inre del växer kransalger. Här finns endast några enstaka små bryggor och i övrigt inga spår av mänsklig påverkan. Geologiskt präglas området av morän- och lermarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Vidare kan det vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Sjöhusfjärden och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 43
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

150. RAGGARÖ BY OCH ODLINGSLANDSKAP (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Raggarö är en genuin skärgårdsby som ligger i sydsluttningen ovan Sjöhusfjärden. Det äldre småbrutna odlingslandskapet på Raggarön är mycket välbevarat, liksom den äldre bystrukturen och stora delar av bebyggelsen. Drygt en kilometer från bytomten ligger gårdarna Strömsäng, Sundsäng, Hassarmyren och Hasvik. Förutom agrar bebyggelse finns bland annat en blåbandslokal från 1902 och skolhus från 1929. Vidare finns det ett fåtal fastigheter med fritidshus. Vid Sjöhusfjärden ligger välbevarade sjöbodar och en gistvall (se område 149).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till redan avstyckade tomter under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.113
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

151. EKENSBERG - LÅNGVIKEN (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Ekensberg samt ett tiotal fastigheter med fritidshus, varav flertalet utmed Långvikens strand. Vid Långviken finns också båthus och bryggor för småbåtar samt ett par uthyrningsstugor. Dessa ingår i en verksamhet som drivs från gården Ekensberg. Vid själva gården

finns numera även en restaurangbyggnad. Långviken och Näsudden är populära besöksmål för båtturister. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Då det påbörjats en verksamhet inriktad på turism bör möjligheterna till en utveckling av denna särskilt beaktas. Förslag har framförts om att använda en del av området för en mindre golfanläggning, vilket också skulle förbättra möjligheterna att upprätthålla de öppningar i skogslandskapet som nuvarande åkrar utgör.

Eventuella önskemål om en utvidgning av verksamheten bör prövas i en mer detaljerad plan. Det kan vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Långviken och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.114
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

152. GALTFJÄRDEN - ÖSTERFJÄRDEN - ÄLVSNÄSFJÄRDEN (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Galtfjärden, som är Skeboåns och Edebovikens mynningsområde, tillhör de mest påverkade vattnen i kustområdet. Via Edeboviken kommer närsalter bland annat från Hallstaviks pappersbruk. Vattnet påverkas också av tätorterna Östhammar och Hargshamn, fiskodling, enskilda avlopp m.m.

Lämplig utveckling

Så långt möjligt bör åtgärder efter hand vidtas för ytterligare förbättra reningsanläggningar. Noggranna utredningar bör göras vid planering av ytterligare bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar, så att belastningen på fjärdarna inte ökar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

153. HACKBOL (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

I det flacka odlingslandskapet vid Hackbol, som helt omges av vidsträckta skogar, finns två hagar av botaniskt intresse.

Lämplig utveckling

Hagarnas värden bibehålls bäst genom fortsatt beteshävd. Eventuella nya byggnader måste placeras med särskild hänsyn till odlingslandskapet och jordbrukets intressen.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-60

154. GRANSUMPSKOG SYDVÄST OM ÅKNARBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av gammal, tidigare blädad granskog med urskogskaraktär. Här finns gott om fallna och murkna träd, vilket gynnar förekomsten av sällsynta djur- och fågelarter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.95
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	090

155. DANNEMORA KYRKBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Dannemora kyrka uppfördes i slutet av 1400-talet. Den är en typisk uppländsk gråstenskyrka med rik tegelornering och den är en av landskapets mest orörda senmedeltidskyrkor. Norr om kyrkan finns prästgården och söder och väster om kyrkan egnahemsbebyggelse med knappt 20 hus.

Lämplig utveckling

Det synes inte finnas några hinder för en viss komplettering av bebyggelsen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och prästgårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m. m.

* Allmän väg nr 711. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

156. VÅTMARKER SÖDER OM STORDAMMEN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om Stordammen ligger ett 340 ha stort, mycket flackt våtmarkskomplex. Områdets ostligaste del utgörs av Hällbomossen där det växer sumpskog. Våtmarkskomplexet är mer eller mindre påverkat av vattenståndsändringar i den reglerade Stordammen. Det är också lokalt påverkat av dikning och avverkning. Hällbomossen är helt orörd.

Lämplig utveckling

Framförallt Hällbomossen bör bevaras opåverkad så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i delvis riksintresset Rk 21
* Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen. 100 meter kring Lillsjön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.96, 102
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	093
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

157. OMRÅDE ÖSTER OM GIMO DAMM (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Olandsåsen ligger under väg 288 och är särskilt i södra delen täckt av lera. Åsen är av betydelse bland annat för vattentäkter i Gimo och i Lysta (Hökhuvud). Området mellan Gimo damm och

väg 288 består av skogsmark. Gimo damm och dess närområden ingår i en kulturmiljö av riksintresse - Gimo Bruk.

Vattentäkten för Gimo har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Åsens värde som grundvattentäkt måste beaktas vid alla åtgärder, även vid ombyggnad av väg 288.

Under samrådet har det inkommit förslag om att anlägga en golfbana öster om Gimo damm. En sådan skulle kunna bli ett attraktivt komplement till verksamheten vid Gimo herrgård och kan därför lämpligen utredas vidare.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i delvis riksintresset Rk 22
* Utvidgat strandskydd 300 meter kring Gimo damm.
* Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Skyddsområde för vattentäkt.

158. ÖRSTA (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Örsta är en bymiljö med flera äldre ekonomibyggnader och välbevarade bostadshus från 1800-talets mitt samt spår efter småskaligt åkerbruk. Betesmarker och äldre odlingar ligger insprängda mellan höjdpartier medan den bördigare odlingsmarken finns ner mot Olandsån. Ett gravfält väster om byn visar att bebyggelse funnits i trakten sedan yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 47

159. VÄDDIKA (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Väddika avfallsanläggning är kommunens enda deponeringsplats för avfall. Anläggningen är prövad enligt miljöskyddslagens tillåtlighetsregler. Vid anläggningen sker både omlastning och deponering. En gammal tipplats finns söder om Hökhuvud.

Lämplig utveckling

Anläggningen torde komma att finnas kvar på platsen under överskådlig tid. Verksamheten följer de regler som lagen föreskriver. En minskning av mängden deponerat avfall eftersträvas. I stället torde området få allt större betydelse som insamlings- och sorteringsplats för olika former av återvinningsbart material och för farligt avfall.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	128

160. BJÖRSTA GRUVA (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området är en intressant gruvmiljö med lämningar efter över 200 års verksamhet. Gruvorna är kända sedan 1600-talet. Det finns ingen bebyggelse idag, men spår efter byggnader, gruvhål och skrotstensvarp, liksom ett välbevarat vägnät som tidigare förband gruvan och Masugnsbyn.

Lämplig utveckling

Lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen, vilket bland annat skogsbruket måste beakta. Någon efterfrågan på bebyggelse i området förväntas inte.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 50

161. MASUGNEN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området har en intressant masugnslämning och välbevarade torpmiljöer med tillhörande övergivna odlingsmarker. Masugnen uppfördes 1668 och försåg järnbruket i Harg med tackjärn fram till 1752. De torp som finns kvar runt Masugnen utnyttjas idag som fritidsbostäder.

Lämplig utveckling

Masugnslämningarna m.m. är skyddade enligt kulturminneslagen (KML). Det är önskvärt att torpbebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Förutsättningarna för detta torde vara störst om de behålls som fritidsbostäder.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 51

162. LÖHAMMARSJÖN - STOCKBYSJÖN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Löhammar- och Stockbysjöarna är sänkta i flera etapper och Stockbysjön är nu att betrakta som en före detta sjö. Söder om Löhammarsjön finns bestånd av ädla lövträd, främst ek och ask. Området har ett intressant fågelliv.

Lämplig utveckling

Våtmarker och ädla lövträd bevaras opåverkade så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön, Gullströmsån och ån från Löhammarssjön.
* Området ingår delvis i riksintresset Rk 23

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	129
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

163. DEL AV HARG (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Börstilsåsen vid Harg är barrskogsbeklädd, bland annat ett bestånd av ca 300 år gamla tallar. I anslutning till tallbeståndet ligger Hargs kyrka och delar av bruksmiljön i Harg. Dessa områden behandlas närmare i redovisningen av riksintresseområdena Rk 23 och Rn 61.

Lämplig utveckling

Det är mycket angeläget att bebyggelsemiljön inte förvanskas. Tallarna kring kyrkan utgör naturreservat och landskapet kring kyrkan är också skyddat genom ett särskilt förordnande.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Området ingår i riksintressena Rk 23
* Skogsområde med tallar i Harg är naturreservat och ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (riksintresse Rn 61).
* Skydd för landskapsbilden kring Hargs kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967.
* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Bruksgatan i Harg utgör samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

164. MARKA OCH ISÄLVAVLAGRING UTMED VÄG 76 (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området omfattar en delar av Börstilsåsen norr och söder om Harg. Åsen ligger i direkt anslutning till väg 76 (norr om Harg huvudsakligen öster om vägen). Vattentäkt för Harg och Hargshamn finns vid Adolfsdal.

I norra delen av området ligger Marka som är en by med välbevarad radbystruktur. Här finns bland annat ett före detta komministerboställe med värdefull äldre bebyggelse, gästgivargård och i byns utkant ett mycket genuint båtmanstorp. Flera gravfält visar att byn koloniserades under järnåldern.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvavlagringar är generellt viktiga grundvattenkällor och det är därför särskilt viktigt att åtgärder som kan innebära risk för förorenande utsläpp inte vidtas i dessa områden. Vid eventuell ombyggnad av väg 76 bör grundvattenskyddet diskuteras. Börstilsåsen utnyttjas som vattentäkt för Östhammar och Harg - Hargshamn.

Det är önskvärt att Marka bys bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Väster om väg 76 söder om Marka finns flacka grusområden som på grund av sina goda markförutsättningar och läget intill vägen skulle kunna vara lämpliga för t. ex. viss typ av industribebyggelse. Vid eventuell etablering är det dock mycket viktigt att det kan fastslås att det inte föreligger någon risk för förorening av grundvattnet. Skogspartiets skönhetsvärden bör också beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-184
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 20

165. SJÖHAGEN VID HARGSVIKEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I området finns öppna strandängar, hagmark med blandskogspartier och ett al - björkkärr. Särskilt strandängarna har stor betydelse för fågellivet, främst som sträcklokal.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 23
* Utvidgat strandskydd.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.110
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	130
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-193
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

166. VÄRLINGSÖ MED OMGIVANDE ÖAR (KARTBLAD 23, 24)

Befintliga förhållanden

Värlingsö är en skogbevuxen moränö. I väster överväger hällmarksskog, i övrigt dominerar granskogen. En stor del av skogen är avverkad på senare tid. de södra delarna utgörs av igenväxande kulturmarker med lövträd. På öns centrala delar finns en del kärrpartier, bland annat Träsket, som är ett orört topogent fastmattekärr. Många småöar är bevuxna med blandskog. Området har ett rikt djurliv och goda miljöer för fågel, särskilt Själgynnorna. Vikar på södra Värlingsö och grundområdet sydost om ön är sannolikt viktiga lokaler för reproduktion och uppväxt av fisk.

På Länsöholmen finns fyra strandtomter med fritidshus samt ett välbevarat skärgårdshemman som byggdes upp vid 1800-talets mitt. På Värlingsö fanns i början av seklet fem gårdar eller torp. Flertalet av dessa har nu fått sin bebyggelseenhet avstyckad och det finns därutöver ytterligare ett tiotal fritidsfastigheter på ön. Bebyggelse finns också på Torsholmen, sammanlagt 12 fastigheter samt ett äldre hemman.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Med hänsyn till naturvärdena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är önskvärt att de äldre gårdarna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya komplementbyggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Skälgrynnorna sydost om Värlingsö är ett fågelskyddsområde, se Sk 18.
* Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (Riksintresseområde N 62)
* Delvis utvidgat strandskydd, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.109
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	132
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 52
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 87 - 88

167. HÅNSTENSBO (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

I Hånstensbo finns en hage som är relativt stor och öppen. Den har inslag av träddungar. I området finns odlingsrösen och huslämningar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

168. NORRBYTORP (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Norr om Norrby by ligger ett område med välbevarad torpbebyggelse från 1700-talets senare del och 1800-talets första hälft. Bebyggelsen omges av ålderdomliga åkrar. Vägen till torpen passerar järnvägen mellan Dannemora och Hargshamn.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att den äldre bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Tillräckliga skyddsavstånd till järnvägen måste också beaktas.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 55

169. STORMOSSEN (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Stormossen är en av tuvor och höljor koncentriskt uppbyggd högmosse. Det nuvarande området utgör endast den centrala resten av en tidigare betydligt större mosse som utdikats. Stormossen är med avseende på den koncentriska uppbyggnaden ett av Upplands tydligaste exempel på en högmosse.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.103

170. RISINGE (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Risinge gård med tillhörande torp och flera gravfält. I områdets södra del ligger torpställena Tranviken och Skarpgärden. Många värdefulla och välbevarade byggnader finns kvar.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att äldre byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 48

171. SILKESBACKEN (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Silkesbacken är en moränrik hage som höjer sig över den omgivande Olandsslätten och utgör ett påtagligt inslag i landskapsbilden med sina vackra pelarenar och björkar och en välbehållen trägärdesgård. I hagen finns också ett odlingsröse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.119
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	211
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-138

172. JORDBRUKSLANDSKAPET KRING OPPBYN - FORS (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Byn består av Oppbyn, Nederbyn och Kvarngården. Norra delen av Oppbyn har bevarat sin bebyggelsestruktur sedan tiden före skiftena och gårdarna ligger på långsmala tomter med välbevarad bebyggelse i huvudsak från 1800-talets mitt. Även i övriga delar av området finns värdefull bebyggelse, bland annat vid Kvarngården. Byn omges av ett äldre odlingslandskap och ett stort antal gravfält samt en intressant hyttlämning.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.121
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	212
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-70
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 49
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

173. ASKHOLMEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området ligger öster om järnvägen mellan Hargshamn och Hallstavik och omfattar även Järsjöfjärden. Askholmen är en gård vars brukningscentrum numera är avstyckat. Nordost om gården ligger fem fastigheter med fritidshus. I övrigt är området obebyggt och präglas av skogsmark med inslag av mindre odlingsmarker. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten.

Järsjöfjärden går delvis in i Norrtälje kommun. Den norra delen av fjärden, Askholmsviken, är unik med mycket höga naturvärden till följd av sin vegetation, sitt klara och näringsfattiga vatten och sin orördhet. Järsjöviken söder om Askholmsviken är mera näringsrik.

Lämplig utveckling

Förslag till fritidsbebyggelse har lagts fram tidigare. Som nämnts ovan är dock Järsjöfjärden mycket skyddsvärd. Det är också viktigt att undvika konflikter mellan fritidsbebyggelse och utveckling av industriområdet kring Hargs hamn. Vidare måste järnvägstrafiken och eventuella transporter med farligt gods beaktas. Med hänsyn till att området dessutom omfattas av miljöbalkens bestämmelser (4 kap. 4 §) om kustområdet bedöms det nu inte vara lämpligt att planera ett nytt fritidsbyggelseområde här.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 88 - 89

174. SVINNÖOMRÅDET (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Svinnö by med dess lövträdsrika omgivningar utgör en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap. Här finns välbevarade gårdar med bebyggelse huvudsakligen från 1800-talet och värdefulla ängs- och hagmarker. Väster om byn ligger gården Västerängen, som utgörs av en stor ladugård och två arbetarbostäder, i ett storskaligt och flackt åkerlandskap som uppodlats i ganska sen tid. Öster om byn ut finns gården Svinnötorp. Flera bostadsenheter har sedemera styckats av för att bilda egna fastigheter.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Berörs av riksintresse Rn 56.
* Strandskydd 100 meter.
* Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

175. RASTSJÖN OCH OMGIVANDE MYRMARKER (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Rastsjön är en typisk skogssjö av brunvattenkaraktär. Den omges i söder och norr av vidsträckta kärrmarker. Sjön är osänkt och helt fri från förorenande utsläpp. Den avvattnas norrut via Flymyraån mot Hammardammen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att sjön undantas från förorenande avlopp och sänkningsföretag. Dikning av myrområdena bör också undvikas, liksom gödsling och avverkning i kantzoner. I översiktspla-

nens del I, avsnittet kommunikationer, diskuteras en järnvägsdragning genom området. Detta bör dock ses som en möjlig åtgärd på mycket lång sikt. Om det i framtiden skulle bedömas vara ett samhällsekonomiskt rimligt projekt måste också miljökonsekvenser utredas och vägningar göras mellan negativa konsekvenser och de miljövinster som kan uppnås.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Rastsjön.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.124
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	204

176. SÖDERKULLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Söderkulla med dess omgivande odlingsmarker ligger som en öppen glänta i skogslandskapet. Här finns bland annat Skarpbacken, en hagmark som sluttar från skogen ner mot gården och sätter sin prägel på landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-135

177. MORKARLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Morkarla kyrka ligger vid ett vägskäl i en skogsbygd som koloniserades först under medeltiden. Kyrkan är en senmedeltida gråstenskyrka med fristående klockstapel. Invid kyrka finns en komministergård med huvudbyggnad från 1876. Söder och öster om kyrkan finns skola och ett mindre antal egnahemsbyggnader. I området finns också rester av en järnvägsbank och tidigare industriell verksamhet.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Förutsättningen är att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och komministergårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Kyrkan är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).
* Allmänna vägar nr 683 och 688. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 25

178. ÖSTANÅ (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Vid ån i utkanten av Östanå by ligger bebyggelse som representerar ett nytt skede i utvecklingen på landsbygden under 1800-talets andra hälft. Bebyggelsen består av en kvarn, ett snickeri och ett missionshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess karaktär. En hage vid Västanå bör också särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 688. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.116
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 56

179. BOTBYN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Botbyn är en hage med hävdgynnad flora. Här finns också en genuin gårdsmiljö.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden och gårdsmiljön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-136

180. MORKARLA - ÖSTERBY (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Morkarla-Österby är en hage som utgörs av en helt öppen, hällrik udde i åkerlandskapet och en kantzon längs skogen. Här finns också åkermark och agrar bebyggelse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör kulturlandskapet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 292. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-137

181. SVENSARVA (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Svensarva by har tre gårdar med enhetlig och representativ bebyggelse från 1800-talets senare del och 1900-talets början. Odlingsmarkerna kring byn har en välbevarad äldre struktur.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Kulturlandskapets öppenhet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 57

182. RAMHÄLLS GRUVOR (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Ramhälls gruvor är kända sedan 1700-talet och var i drift till 1975. På gruvområdet finns idag den stora gruvlaven, sovrings- och anrikningsverk, liksom transportörtunnlar bevarade. Området innehåller också arbetarbostäder, några torp, ett missionshus och en skolbyggnad. Missionshu-

set hör till de bäst bevarade i länet och är av sådant värde att en byggnadsminnesförklaring skulle vara befogad.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den historiska gruvmiljön. Förutsättningarna för att bibehålla industribebyggelse och anläggningar bör utredas närmare i samråd mellan ägaren, Upplandsmuseet, Länsstyrelsen m.fl.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 683. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 58

183. GÅNINGSMYRAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Gåningsmyran är en igenväxande brunvattengöl, numera närmast med karaktären av rikkärr. Här finns bland annat ett rikt fågelliv.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring sjön.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.125
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	206

184. GIMO FLYGPLATS MED OMGIVNINGAR (KARTBLAD 20, 21)

Befintliga förhållanden

Centralt i området ligger Gimo flygplats. Denna har tidigare haft en militär funktion, men har förvärvats av kommunen. Omgivningarna präglas av Kilbyslätten, skogsmarker och spridd bebyggelse.

Lämplig utveckling

Området utgör en viktig tillgång för kommunen och den framtida användningen av flygplatsen bör diskuteras närmare. Här finns möjlighet till fortsatt flygtrafik (civilflyg och sportflyg), motorsport, företagsetableringar m.m. Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik o. dyl. bör flygplatsens framtida användning bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML). .

185. LUNDA - KILBY - LÖDDBY - MYSSLINGE (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Lunda, Kilby, Löddby och Mysslinge som ligger vid Kilbyslätten. Genom området slingrar sig Kilbyån som i äldre tider givit kraft för drift av kvarnar, sågar och en tid även en masugn och hammarsmedja. I brynstråket vid Lunda och Löddby finns ett mosaikartat hagmarksområde med inslag av äldre övergivna åkrar. Området är rikt på järnåldersgravfält. By-

arna innehåller välbevarad och representativ bebyggelse från 1800- och 1900-talen. Mysslinge hör till kommunens mest välbevarade bymiljöer. Den kvarnbyggnad som fortfarande finns kvar i Lunda byggdes 1937 och är av stort teknikhistoriskt intresse.

Lämplig utveckling

Området speglar en mångsidig historisk utveckling. Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärde. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i norra delen av området (jämför område 185).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmänna vägar nr 685, 686 och 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.127
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 59

186. MÅNGSTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Mångsta by med dess gårdar och kuperade hagar ligger som en ögrupp av moränholmar, omgiven av Kilbyslättens åkrar. Vid infarten till Mångsta från väg 288 ligger ytterligare tre små hagar. Vid Bärby finns en äldre värdefull transformatorbyggnad.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	208
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-146, 147

187. HAGMARKER VID SÖDERLÖVSTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Väster om gården Söderlövsta utbreder sig på moränkullar i anslutning till Kilbyslätten hagmarker som bland annat präglas av vidkroniga ekar och en välutvecklad hävdgynnad vegetation.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i nordvästra delen av området (jämför område 184).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.130
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	209
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-142

188. VETTSTA - ONSBY - NORRLÖVSTA - FASTBOL (KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området präglas av relativt stora odlingsmarker samt skog och genom sin rikedom på fornlämningar - gravplatser, fossil åkermark, husgrundsterasser och övergivna torp - uppvisar det en bebyggelsekontinuitet från bronsålder och framåt. Bebyggelsen idag består av ett antal gårdar och senare tillkommen egnahemsbebyggelse på spridda platser. Intressant äldre bebyggelse som är välbevarad finns bland annat på fastigheterna Fastbol 1:2, Onsby 1:4, Vettsta 3:3 och Vettsta 3:12. Vid Norrlövsta finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att de äldre kulturhistoriskt värdefulla enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i västra delen av området (jämför område 184). Det är också viktigt att beakta framtida omläggning/förbättring av väg 288.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmänna vägar nr 288 och 689. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.118
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	210
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-140
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 60

189. F. D. MÖRTSJÖN (KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området består av en sedan länge utdikad sjö, numera bevuxen med mycket tät björksumpskog med inslag av lundvegetation i kanterna. Omgivningen består av barrskog. Biotopen är ovanlig i trakten och har stor betydelse för fåglar, insekter och andra djur.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.132
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	213

190. ÅSTORP (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Intill landsvägen söder om Åstorp ligger en småkuperad enbacke som är en betydelsefull del i omgivande landskap.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Fortsatt användning av hagen som betesmark torde ge bästa förutsättningar för bevarande av naturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-171

191. CHARLOTTENDAL (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Charlottendal utgör ett välbevarat exempel på en större gård från 1700-talet med bevarad bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1700- och 1800-talen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar gårdens kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

192. GILLINGESJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Gillingesjön är en lokal utvidgning av Olandsån omgiven av ängsmarker, vilka översvämmas under högvatten. Området är en av flyttfåglar livligt frekventerad rastlokal under vår och höst. Upp mot landsvägen finns också torr- och friskängar med hävdgynnad flora.

Lämplig utveckling

Området bör undantas från dikning så långt det är möjligt. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70. Områdets betydelse som "reningsfilter" för Olandsåns vatten bör också närmare studeras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Olandsån.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.133
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	214
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-172
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

193. HAGMARKER VID KÄLLEBERGA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns ett antal hagar som är rika på fornlämningar och som utgör en betydelsefull del i det omgivande landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.128

194. STOCKHOLMSÅSEN VID HAPPSTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns flera mindre åskullar samt en något större väster om Vadet. På den senare förekommer gravfält, jordhögar och triangelformade stensättningar, delvis övervuxna och även skadade av täktverksamhet. Kullen norr om Vadet är helt utbruten. Vid Spångby by finns en björkhage med rik flora. Områdets bebyggelse utgörs av jordbruksgårdar, enstaka egnahem och en snickerifabrik.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 686. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.129
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-148

195. ÖSTRA OVANBY (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ovanby ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, Rk 25. Hagmarker, liksom bebyggelse och fornlämningar, är av särskilt intresse i Östra Ovanby.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25
* Allmän väg nr 672. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-174, 175
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

196. EKEBY KYRKA OCH OMGIVANDE ODLINGSLANDSKAP (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ekeby kyrka är byggd av gråsten och uppfördes troligen under senare hälften av 1400-talet. den har en rikt utsmyckad vapenhusport. Kyrkan ligger i ett vidsträckt slättlandskap kring Olandsån (landskapet sträcker sig även in i område Rk 25). Här finns i huvudsak agrar bebyggelse, särskilt välbevarad på Norrgårdarna, men också enstaka fristående bostadsfastigheter. Närmast kyrkan ligger prästgård och skola. Vid Jom finns en trefaldighetskälla.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Ett mindre område är redan detaljplanerat. Samtidigt är det önskvärt att områdets bebyggelsestruktur och landsbygdskaraktär bibehålls i stora drag. Vidare bör kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar deras karaktär. Nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till kyrkomiljön och det öppna landskapet kring kyrkan. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden i övrigt. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 29. 64
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

197. LUNDSBOL - HYTTBOL - GILLINGE - OLVSJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatslämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Sammansättningen av fornlämningar vid Gilllinge kan antyda att dessa delar av området har bebyggelsekontinuitet från järnåldern fram till idag.

Under 1770- talet etablerades torp vid mindre lerpartier inom området. Övergivna lämningar efter sådana finns bland annat vid Hyttbol. Slutligen finns inom området också flera äldre gruvhål.

Sjön Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hällar. Här finns också inslag gav ädellövträd, av värde bland annat för fågellivet. Området kring sjön är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Delar av området utgör riksintresse, Rk 26 och Rn 32.
* Strandskydd 300 meter kring Vällen.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	26
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.162
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	238
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 28

198. GISSLAREN (KARTBLAD 22, 30)

Befintliga förhållanden

Gisslaren är en tämligen näringsrik sänkt sjä med brunfärgat vatten. Norra änden av sjön är i stort sett igenväxt. Laggarkärren är ett ca 70 ha stort kärr som sträcker sig ner till sjön.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Gisslaren och Gullströmsån.
* Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240

199. JÄTTETALL ÖSTER OM GISSLAREN (KARTBLAD 30)

Tallen är naturminne enligt beslut den 31 augusti 1946.

200. MOXBODA (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

De fyra gårdarna i Moxboda by har behållit sina lägen vid skiftesreformerna under slutet av 1700- och 1800-talen. Byn innehåller många ålderdomliga timmerbyggnader. Odlingslandskapet runt byn är småbrutet med stenbundna betesmarker och rester efter gamla åkrar. Här finns också rester efter ett gärdesgårdssystem och odlingsrösen. Floran är rik på hagmarkerna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt aktivt jordbruk och beteshävd.

Gisslaren är en näringsrik sjö och bör skyddas mot nya avloppsutsläpp eller annan näringstillförsel.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-199
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 53

201. ÖJAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Öjaren är en sänkt sjö som numera kan betraktas som topogent kärr. Lokalt är kärret påverkat av dikningar.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	246

202. ÄLGMYREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex, bestående av ett trädbevuxet topogent kärr och flera mindre mosseytor, öppna eller glest trädbevuxna.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	244

203. KYRKSVEDJAN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Gården Kyrksvedjans åker- och hagmarker ligger inneslutna i ett barrskogsområde. Norr om gården finns hagmark med en rik flora.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	245
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-198

204. HAGMARKER VID LYAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Norr om landsvägen finns två gårdar, ett avstyckat brukningscentrum och två fristående bostadshus. Odlingslandskapet kring bebyggelsen är intressant med omväxlande åkrar, friskängar och torrare hagmark på moränkullar.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140

205. KLEVEKEN (KARTBLAD 27)

Eken är naturminne enligt beslut den 17 juli 1935.

206. ÅS NORR OM FRESTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och åsens betydelse för kommunens dricksvattentillgångar bör utredas noggrant innan åtgärder vidtas i området.

207. ALBORÅN (KARTBLAD 27)

Området kan vara intressant för ny vattentäkt och bör därför särskilt skyddas mot åtgärder som kan skada grundvattnet.

208. ALUNDA CENTRALBYGD (KARTBLAD 27, 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Alunda sockens centralbygd utom själva sockencentrum med kyrka m. m. som ingår i Alunda tätort (se del II). Här finns ett öppet odlingslandskap med stora sammanhängande åkrar ner mot Olandsån. I övergången mellan lerslätt och moränmark finns talrika betade häll- och moränbackar med på flera håll spår efter ett äldre åkerbruk. Flera byar och utflyttade gårdar finns i området. I anslutning till byarna ligger ett flertal stor gravfält, huvudsakligen från järnåldern. Värdefulla hagmarker finns bland annat i anslutning till Söderby, Klev, Spånga och Kydingeholm.

Landskapet och bebyggelsestrukturen fick i stort sett sitt nuvarande utseende efter laga skiftet vid mitten av 1800-talet och efter åregleringar som genomfördes något senare. Flera hundra tunnland ängsmark förvandlades då till åkermark. Efterhand har bebyggelsen kompletterats med enstaka nyare bostadshus.

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan. Kring vattentäkten i Fresta finns ett skyddsområde.

Lämplig utveckling

Området är ett betydelsefullt jordbruksdistrikt och det bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det är också önskvärt att områdets bebyggelsestruktur bibehålls i stort och att äldre enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de kulturhistoriska värdena. Delar av området kan lämpa sig för mindre kompletteringar av bebyggelsen, men det är då viktigt att nya byggnader placeras och utformas så att bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag, jordbrukets intressen och fornlämningsområdena beaktas.

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och när det gäller området väster om Fresta bör dess betydelse för kommunens dricksvattentillgångar noggrant utredas innan åtgärder vidtas i området.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Stamsjön.
* Allmänna vägar 288, 666 och 684. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.146-148, 158
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155, 157, 164
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

209. KLEV - JORTSLUNDA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Klev och Jortslunda ligger som ett samlat bebyggelseområde väster om Alunda. Tidvis har det, sannolikt på grund av närheten till Alunda, rått en betydande efterfrågan på byggmöjligheter i området. Nuvarande bebyggelse består av äldre gårdar samtt fristående bostadshus, större garage m. m. av senare datum. Fastigheten Klev 5:1 har varit häradsskrivarboställe.

Omgivande mark består till större delen av åker. Intill byn finns också värdefulla hagmarker. I områdets södra del ligger stora gravfält från yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Ytterligare någon enstaka komplettering med bostadshus och mindre verksamheter bör kunna tillåtas under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett lämpligt sätt och att trafiksäkra utfarter kan anordnas. Det är också viktigt att nya byggnader inte medför inskränkningar på kvarvarande jordbruksverksamhet och att byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till befintlig bebyggelsemiljö, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

210. SKOBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Skoby är ett samhälle med ca 140 invånare, det vill säga något mindre än en tätort (minst 200 inv.) Här finns småhusbebyggelse, mindre verkstäder, fotbollsplan m. m. men service som livsmedelsbutik och skola saknas. Avståndet till Alunda centrum är ca 5 km. Närheten till väg 288 och goda pendlingsmöjligheter med buss till Uppsala borde utgöra argument för ytterligare bosättningar i samhället. För närvarande är dock olösta vatten- och avloppsfrågor ett hinder i utvecklingen. Utredning pågår.

På den så kallade Kvarnbacken i sydvästra delen av samhället finns ett av Alundabygdens största gravfält från järnåldern. Gravfältet ligger i en hagmark som hålls öppen genom bete. I området finns ytterligare ett antal hagmarker med en variationsrik flora.

Lämplig utveckling

Skoby har ett sådant läge att ytterligare bostadsbebyggelse och verksamheter lämpligen skulle kunna lokaliseras hit. Innan avloppsfrågan har lösts bör dock ytterligare bebyggelse inte tillåtas.

Lämpligen bör också en fördjupad översiktsplan upprättas och helst även detaljplaner för delar av samhället som kan utvecklas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter vid Olandsån.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
* Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.149, 150
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-161
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 62

211. TÅSJÖN OCH BRYNSTRÅKET KRING ÅL (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Tåsjön bildas som en ansvällning av Olandsån och under torrare somrar blir sjön en fuktäng kring ån. Under högvatten översvämmar den å andra sidan omgivande åkrar. Sjön har ett artrikt fågelliv. Brynstråket kring Ål är en öppen sydsluttning som är 100 meter bred och 1 km lång och utgör skiljelinje mellan nedanförliggande åkermarker och ovanförliggande skogsmarker. Glest trädbevuxna partier förekommer också. Stråket är rikt på fornlämningar och välhävdade betesmarker.

Gården Ål är Upplands regementes gamla majorsboställe. Här finns den gamla mangårdsbyggnaden kvar, troligen från 1700-talet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt och att gårdens byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd kring Olandsån.
* Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.151
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	201
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-158, 159
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

212. SÖDERBY KVARN (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Här fanns tidigare en kvarn som numera är riven. Kommunen äger tomten.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till läget utmed väg 288 kan området vara lämpligt för någon typ av företagsetablering. Det kan handla om tillverkning, kontor eller försäljning av t. ex. skrymmande produkter. Närmare utredning bör göras.

213. MARMA - HABERGA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området ligger nordost om tätorten Alunda. Närmast Alunda finns en mosaik av betesmarker med insprängda hällpartier, skogsdungar och åkrar. Vid Södergården finns en hage med delvis artrik flora på kalkrik ogödslad mark. Även fornlämningar förekommer i området.

Haberga är en tät bymiljö som tidigare varit knutpunkt i bygden med gästgivargård, tingshus och järnvägshållplats. Mot sydväst från byn finns en sträcka av den gamla landsvägen kvar med en av kommunens bäst bevarade stenvalvsbroar. Byn ligger på en markant moränhöjd i kanten av den slättbygd som utbreder sig kring Kilbyån. På bykullens västra del finns ett järnåldersgravfält. I södra delen av området finns hagmarker med särskilt landskapsvärde.

Lämplig utveckling

På grund av landskapbilden och fornlämningarna bör området under överskådlig tid inte användas för utbyggnad av Alunda tätort och det bör också råda en återhållsamhet när det gäller enstaka nya byggnader. Området bedöms också ha ett värde för närrekreation och som betesmark bland annat för hästar.

Beträffande Haberga är det önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som stör landskapsbilden.

Planer finns på att bygga en golfbana i området. Detta bedöms vara förenligt med områdets natur- och kulturvärden om tillräcklig hänsyn tas och det öppna landskapet kommer att bevaras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmänna vägar nr 288, 669 och 672. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.154, 155
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	224
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-150, 152
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 61

214. EKHAGE SYDOST OM SYDINGÖSBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en moränbacke med glest stående, ganska kraftiga ekar. Örtrikedomen är påtaglig. Ekhagen övergår i norr i en före detta björkhage som nu övergår i barrskog. I hagen finns forngravar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.131

215. GOLVSTA - SVISTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området innehåller tre gårdar tillhörande Svista by och det gränsar till bykärnan i Golvsta. Landskapet är varierat och rikt på fornlämningar och hagmarker. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till fornlämningsmiljöerna och till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.
* Utvidgat strandskydd enligt karta.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.156, 157
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	216
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-162
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

216. FRÖJSTA - GLOTTSTA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Längs vägen mellan Gottsta och Fröjsta ligger en hage helt omgiven av åkermark. Hagen är välhävdad och har en intressant flora med många arter. Det finns också en fornlämning i hagen. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	217
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-166
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

217. OLANDSÅNS DALGÅNG SÖDER OM FORNBRO (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Olandsåns dalgång består i detta parti av mer eller mindre framträdande sluttningar ner mot den centralt belägna ån. Sluttningarna utgörs till stor del av åkrar, i vilka huvudsakligen öppna betesmarker och lövbevuxna moränbackar finns insprängda. Vid Väskinge finns särskilt värdefulla hagmarker och en skog med rika inslag av ek. Fornlämningar är rikligt förekommande i hela området. Området ingår delvis i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

De intressen som särskilt bör beaktas i området är jordbruket, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna. För att tillgodose riksintresset är det angeläget att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskaps-

värdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.
* Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
* Allmänna vägar nr 666, 670, 671 och 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.159, 160
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	218
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-169, 170, 179
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

218. HÄLLSBÄCKEN - HUVSJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatslämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Bebyggelse- och torplämningar visar att delar av området tagits i anspråk under 1700-talet och framåt. Vid den tiden odlades de små lerjordar som kom fram efter landhöjningen.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 65

219. SNIVAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I skogsbygd vid gården Snivaren ligger en hällrik karg enbuskhage. Intill hagen finns några mindre åkrar och barrskog.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	***område nr***
" Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-196

220. MALSÄTTRA - RUDDUN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar, fäbodlämningar, äldre vägsystem och en bymiljö samt en gårdsmiljö av kulturhistoriskt värde. Malsättra by är en av de

äldsta i Hargs socken. Byplatsen är rik på husgrunder och odlingsrösen och här finns särskilt värdefulla timrade byggnader. Under Malsättra lydde ett flertal torp och några av dessa finns ännu kvar. Ruddun är det enda gård i socknen som ännu är kringbyggd. Många gamla uthus har bevarats orörda.

Området domineras i övrigt av skogsmark som är opåverkad av bebyggelse. Gisslaren är en av flera sprickdalssjöar söder och sydost om Gimo. Den är sänkt och tämligen näringsrik. Runt stränder och öar finns breda bälten av vass och säv samt en smal näckrosbård. Stränderna är övervägande skogsklädda fastmarker, men det finns också myrmarker. Strax norr om Gisselbol finns en igenväxande löväng. Sjön är av stort värde för rekreation. Se även område 198.

Lämplig utveckling

Under 1990 upprättades ett förslag till detaljplan för fritidsbebyggelse i området. Möjligheten att använda delar av området för fritidsbebyggelse bedöms kvarstå under förutsättning att kulturvärdena på lämpligt sätt beaktas och att vattenförsörjning och avloppshantering kan ordnas. Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de värdefulla by-, gårds- och torpmiljöerna. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140, 142
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-200
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 54

221. SANDA (KARTBLAD 30, 31)

Befintliga förhållanden

Sanda by ligger utmed en äldre sträckning av landsvägen mellan Östhammar och Norrtälje. Byn omges avett småbrutet odlingslandskap som övergår i sankmarker mot Bysjön i sydost. Sjön torrlades på 1800-talet. I övrigt omges byn av skogsmark. bymiljön är tät och det äldre bebygggelsemönstret från 1700-talet är delvis bevarat. Här finns kringbyggda gårdar med ålderdomlig bebyggelse, däribland en gård av centralsvensk typ. På ett impediment i åkermarken öster om bytomten ligger byns gravfält med ett åttiotal stensättningar av yngre järnålderskaraktär.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 33

222. KAVELBROKÄRREN, HÅLMOSSEN OCH MYRSTRÅKET FRAM TILL KOLARMORAÅN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området består av skog med ett flertal myrkomplex. Kavelbrokärren och Hålmossen är endast lokalt påverkade av dikning och en väg.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter vid Gisslaren..

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.164
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	241

223. MÅSJÖN OCH SKRÄDDARMOSSEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Skräddarmossen är ett orört kärrområde och Måsjön är en grund och vassrik sjö, sänkt sedan länge. Här finns bland annat örtrika områden, ädellövskog och ett rikt fågelliv. Del av området är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Området ingår i riksintresse Rn 32 och Skräddarmossen ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
* Strandskydd 100 meter kring Måsjön.
* Skräddarmossen är naturreservat, se Nr 13.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.135
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	239
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 144
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 14

224. HÄLLMARKSOMRÅDE ÖSTER OM EKDALEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området domineras av hällmarkstallskog som är bäst utbildad på de västra och östra delarna av hällmarken.

Lämplig utveckling

Äldre hällmarksskog bevaras opåverkad så långt det är möjligt. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.138

225. LUND SÖDER OM LUNDSVEDJAN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

På den branta moränsluttningen 300 meter söder om fritidstorpet Lundsvejan finns ett ek-linddominerat lundparti i brynet till den granplanterade åkermarken.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.137

226. DRÄLINGE (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett relativt flackt bergparti som till övervägande del är överfyllt med schaktmassor. Området har också tidigare använts som deponeringsplats för hushållsavfall. Runt överfyllnaden är området skogbevuxet. Verksamhet pågår med uttag av berg och återvinning av schaktmassor enligt en brytningsplan.

Lämplig utveckling

Eftersom ingrepp redan skett kan det vara lämpligt att berguttag och masshantering får pågå ytterligare en tid. Sådan verksamhet prövas i särskild ordning och efterbehandling skall ske när verksamheten avslutas. Verksamheten medför vissa störningar och någon bostadsbebyggelse bör därför inte placeras i nära anslutning till området.

227. VOXOME (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Västra och Östra Voxome ligger i kanten av den dalgång som sträcker sig ner mot Olandsån. Dalgången är sedan1800-talet i sin helhet uppodlad. Äldre åkrar används som betesmarker, de kuperade, mångformiga hagarna hyser ett stråk av intressant, kalkkrävande flora. Öster om Östra Voxome och mellan Kvarnbacken och skogen norr om byn finns ett område med äldre övergivna åkrar som bevarat sin struktur och på höjden väster om byn finns ett område med sannolikt ännu äldre, delvis terrasserade, åkrar. Där finns också ett gravfält med 100 anläggningar. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.
* Allmän väg nr 666. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-165
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

228. ÅLSUNDA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Vid Ålsunda finns hagar som ligger i kanten av Olandsåns dalgång. Den södra hagen höjer sig markant över åkrarna nedanför. Området är rikt på fornminnen (gravfält, rösen och bebyggelselämningar).

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 667. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	*område nr*
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-168

229. OMRÅDE SYDVÄST OM ÖREGRUND (KARTBLAD 14)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Öregrund ligger söder om väg 100, drygt 2 km från centrum. Det består av övervägande lerig morän med inslag av hällmark och lera.

230. OMRÅDE NORR OM ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 13)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Östhammar ligger öster om väg 76, ca 4 km nordväst om centrum. Det består av övervägande sandig-moig morän med inslag av hällmark och lera, men i delar av området dominerar grus. Det är viktigt att göra närmare studier av de geologiska förhållandena så att det inte uppstår risk att grundvattnet i Börstilsåsen skadas av en industrietablering.

231. OMRÅDE VÄSTER OM ÖSTERBYBRUK - DANNEMORA (KARTBLAD 18)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu

inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 231 ligger norr om väg 292. Avståndet till centrala Österbybruk är ca 5 km och till Örbyhus likaså ca 5 km. Området ligger i direkt anslutning till järnvägen Hallstavik - Hargshamn - Örbyhus. Marken består i huvudsak av morän. Kring Dannemora - Österbybruk finns stora kulturvärden, till stor del av riksintresse (se områdena Rk 21 och 118), men en lämplig industrilokalisering på just den föreslagna platsen bedöms inte skada dessa värden.

232. OMRÅDE MELLAN GIMO OCH ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 20, 21)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 232 bedöms vara ett av de mest intressanta. Det ligger centralt i kommunen, nära Gimo, men ändå på betryggande avstånd från bostadsbebyggelse. Här finns god tillgänglighet för transporter, såväl på landsväg som på järnväg. Området är väl tilltaget för att markera att många olika platser mellan väg 292 och järnvägen är möjliga att utnyttja. Efter närmare utredning får markförhållanden, ekonomi och behov avgöra hur bebyggelse lämpligen lokaliseras. Sannolikt är områdena närmast Gimo mest intressanta i ett första skede.

233. OMRÅDE MELLAN HARG OCH GIMO (KARTBLAD 22)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 233 är mycket stort. Markeringen på kartan bör endast tolkas så att det någonstans i området mellan järnvägen och väg 292 kan vara möjligt att finna någon lämplig industritomt. Avgörande för lokaliseringen är bland annat markförhållanden, ekonomi och möjligheter att ordna vatten och avlopp. Några andra markanvändningsintressen än skogsbruk synes inte göra sig gällande.

234. OMRÅDE SYDVÄST OM BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Fastigheten Börstil 11:1, som ägs av Östhammars kommun, ligger på ömse sidor av väg 288 väster om Börstils kyrka. Fastigheten består huvudsakligen av ett skogsområde på morän- och hällmark söder om väg 288 och med mera blandade jordartsförhållanden norr om vägen.

Framförallt söder om vägen kan marken vara lämplig för industriverksamhet. Här finns områden som ligger långt från bostadsbebyggelse men ändå ganska nära väg 288, som kan betraktas som kommunens huvudtrafikstråk.

LITTERATUR OCH ANDRA REFERENSER

1. Område av riksintresse för naturvården i Uppsala län. Länsstyrelsens registerblad 1988-02-25
2. Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse, beskrivningar. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1997:13
3. Naturvårdsprogram för Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1987:2
4. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1994:13
5. Ängs- och hagmarker. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:3
6. Jord och Järn. Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun. Upplandsmuseet 1999
7. Kransalger och grunda havsvikar vid Uppsala läns kust. Upplandsstiftelsen, stencil nr 17, 1999
8. Vattenmiljö och Fritidsbåtar i Sunnanöfjärden. Peter Ridderstolpe, Firma Ekologisk Teknik maj 1992
9. Inventering av våtmarker i Uppsala län, del 1. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande från planeringsavdelningen 1986 Nr 1.
10. Odlingslandskap i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:4
11. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket 1996-05-23
12. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket 1994
13. Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie. Jacob Spangenberg, Sören Eriksson, SKB, april 2000
14. Upplev Gräsön - en vandring i tid och rum genom ett levande kulturlandskap. Gräsöfonden 1998.
15. Byggnadsminnen i Uppsala län 1999. Länsstyrelsen i Uppsala län
16. Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och höga ljudnivåer 1996:7
17. Riktlinjer för externt industribuller. Statens Naturvårdsverk. Råd och riktlinjer 1978
18. Infrastrukturinriktning för framtida transporter (Regeringens proposition 1996/97:53) med riktvärden för buller från bland annat vägtrafik.
19. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer om buller från skjutbanor, 1991:2

ALFABETISKT REGISTER ÖVER OMRÅDEN

Område	Beteckning	Kartblad
Alborån	207	27
Alnön	NR 9, Rn 18	15
Alunda centralbygd	206	28
Alunda	ALUNDA, se även del II	28
Andersby ängsbackar	NR 16, Rn 21, Rk 21	19
Askholmen	173	23
Askskärsfjärden	8	2
Aspbo	NR 12, Rk 21, 119	19
Assjö, våtmarker norr om	99	13
Assjösjön	Rn 19	13
Barkö	98	13
Bengtsäng	61	15
Berkinge	35	4
Berkinge, träsk s v om	34	4
Bjurön	81, D 31	15
Björkhagen	2	2
Björklunda	53	7
Björnäs	104	14
Björsta gruva	160	22
Blåbådan	Sk 4, Rn 18	9
Bol (Söderön)	110, Rk 20	15
Bol (Valö)	94	12
Bolka	76	13
Bolkastrand	48	7
Borggårde	125, Rk 21	12, 21
Botarsbo	89	11
Botbyn	179	27
Brunnsvik	108	14
Bryggebådan	Sk 5, Rn 18	8
Bryttbyn, björkkulle	121	19
Börstils kyrka	129	13
Börstils kyrka, område s v om	234	13
Charlottendahl	191	29
Dannemora kyrkby	155, Rk 21	18
Dannemora	Rk 21, 118, D 55	19
Dannemorasjön	119, Rk 21, NR 16, NF 3, Rn 21	19
Djupmyren	135	14, 23
Djursten	26, Rk 16, D 67	7
Djäknevarpsfjärden	57	8
Draknäs	67	12
Drälinge	226	28
Duderö	69	12

Område	Beteckning	Kartblad
Edskärret	NR 8, Rn 47, 100	13
Ekbäcken	NR 14	30
Ekdalen, område öster om	224	30
Ekeby	196, Rk, 25	29
Ekensberg	151	24
Fagervik	108	14
Fagerön	134, NR 10, Rn 20	23
Fastbol	188	28
Film	118, 119, 120, Rk 21	19
Filmsjön	119, Rk 21	19
Florarna	NR 7, Rn 14	10
Fluttu	138	24
Fluttuskären	Sk 3, Rn 18	3
Fors	172	21
Forsmark - Kallrigafjärden	Rn 17, NR 4	5, 6
Forsmark	Rn 15, Rk 15	5
Forsmark, fågelskydd	Rn 17	6
Forsmarksån	Rn 12, Rk 15	4, 5
Frebbenbo	24	4
Frebbenbo, träsk väster om	23	4
Fresta, ås norr om	206	28
Fröjsta	216, Rk 25	29
Fågelfjärden	39	5
Fårön	128, Rn 18	15
Fälön	144	16, 24, 25
Galtfjärden	152	24
Gavelmossen	92	11
Gillinge	197	29
Gillingesjön	192	29
Gimo	GIMO, Rk 22, se även del II	21
Gimo bruk	Rk 22	21
Gimo damm	157, Rk 22	21
Gimo flygplats	184	20, 21
Gisslaren	198	22, 30
Gjusbådan	56	8
Glottsta	216, Rk 25	29
Glupudden	41	6
Golfbanan	102, D 61	14
Golvsta	215, Rk 25	28
Granfjärden	100	13
Grillskäret	NR 2, Rn 18	2
Grundsjön	Rn 22	30
Gruvsjön	119, Rk 21	19
Gråbovikarna	75	13

Område	Beteckning	Kartblad
Gräsbo	84	11
Gräsö - Singöområdet	Rn 18	flera kartblad
Gräsö "centrum"	32	7
Gräsö gård	NR 6, Rn 18	7
Gubbamossa	12	2
Gunbyle	134	21, 22
Gåningsmyran	182	27
Gärdebyn	213	28
Haberga	213	28
Hackbol	153	20
Halvbygda	119, Rn 51, Rk 21	19
Hammarby skog	Rk 24	28
Hanunda	125, Rk 21	12, 21
Happsta	194	28
Hargs bruk	Rk 23, 163	22, 23
Hargs tallpark	163, NR 18, Rk 23, Rn 61	22
Hargshamn	HARGSHAMN, se även del II	23
Hargsviken	165	23
Hovön	NR 9, Rn 18	15
Hummelfjärdarna	50	7
Hundbådan	7, Sk 2	2
Huvsjön	218	29
Hyttan	Rn 46	23
Hyttbol	197, Rk 26	29
Hyttmyren	37	4
Hållet	Sk 4, Rn 18	9
Hålmossen	222	30
Hånstensbo	167, 118	18
Häggviken	57	8
Hällsbäcken	218	29
Högalund (Tvärnö)	147	24
Högbådan	NR 3, Rn 18	2
Hökhuvud	126, D 8	21
Hökhuvud, bygden norr om	Rk 18, 124, 125, 126	12
Idekvistmyren	NR 5, Rn 18	7
Idön	82, Rn 18	15
Innerfjärden	79	14, 15
Johannisfors	40	5
Jortslunda	209	28
Juvansbo, myrmarker n o om	86	11
Järsösundet	79	14, 15

Område	Beteckning	Kartblad
Kallriga	NR 4, Rn 17	6
Kallrigafjärden	Rn 17, NR 4	6
Kavarö	80, Rn 55	14
Kavelbrokärren	222	30
Kelinge	124, Rk 18	12
Kilby	185	28
Kilsmossen, betesmark norr om	122	18
Klacken	Sk 8, Rn 18	9
Klev	209	28
Kleveken	205	27
Klockarboda	21	7
Klubbträsket	65	12
Klubbudden	138	24
Klyndrorna	Sk 4, Rn 18	3
Klyxen	103	14, 15
Kovik	19	7
Kråkören	SK 15	14
Kullbådan	54	7
Kullbådastrand	52	7
Kyrksvedjan	203	23
Källberga	Rk 24	28
Källeberga	193	28
Källängsgärden	22	7
Ladskär	42	6
Lagnäsfjärden	9	2
Lagorna	148	24
Lilla Aspö	71, Rn 43	13
Lilla Risten	58	8
Lillbyasjön	119	11
Lotsholmen	143	15, 24
Lunda (Alunda)	185	28
Lunda (Tvärnö)	145	24
Lundsbol	197, Rk 26	29
Lundsvedja	93	12
Lundsvedjan, lund söder om	225	30
Lyan	204	27
Lysta	157	21
Lågagrunden	Sk 10, Rn 18	9
Långalma	109, Rn 54, Rk 20	14, 15
Långanäs	11.3	2
Långträsket	65	12
Långviken (Raggarön)	151	24
Långviken (Gräsö)	27	7
Löddby	185	28
Löhammarsjön	162, Rk 23	22
Lönnholmen	59	15
Lövlund	60	15

Område	Beteckning	Kartblad
Malmen	33	7
Malmplatsen	141	15
Malsättra	220	30
Mannadalsudden	10	2
Marka	164	22
Markasjön	130	13
Marma	213	28
Mas-Ersudden	27	7
Masugnen	161	22
Masugnsskogen	87	11
Medholma	NR 11, Rn 18	24, 25
Mjölnarklubbarna	Sk 6, Rn 18	8
Morkarla	177	27
Morkarla-Österby	180	20
Moxboda	200	30
Muskargrund	33	7
Mysslinge	185	28
Mångsta	186	28
Mårtensboda	20	7
Måsjön	223, Rn 32	30
Mälby	142, Rk 20	15
Mässmyrfallet	NR 19	29
Mörtaröfjärden	18	7
Mörtsjön	189	28, 29
Nolsterby urskog	141	15
Nolsterby	142, Rn 54, Rk 20	15
Nordangärd	77	13
Nordangärde	28	7
Norrboda	11, 11.1	2
Norrby	38	5
Norrbytorp	168	20
Norrfjärden	4	2
Norrlövsta	188	28
Norrskedika	96	13
Norrskedika gruvor	97, Rn 45	13
Nybygget	17	7
Nyvret	108	14
Nötskäret	113, Rn 18	16
Nötsveden	29	7
Olandsån	68, 70, 95, 217 m.fl.	12 m.fl.
Olvsjön	197	29
Onsby	188	28
Oppbyn	172	21

Område	Beteckning	Kartblad
Ormöbådorna	Sk 13	16
Ormön	113,114, Rn 18	16
Ovanby, Östra	195, Rk 25	29
Pålsmora	123	11, 12
Rackfjärden	103	14
Raggarön	149, 150 ,151	24
Ramhälls gruvor	182	27
Rastsjön	175	27
Risinge	170	21
Rokörsviken	4	2
Rosendal	16	7
Rosten	56	8
Rovsättra	124, Rk 18	12
Ruddun	220	30
Ruddun, tall	199	30
Rundklubb	Sk 17	16
Rångsand, öana nör	NR 17	5
Rångsen	NR 17, Rn 17, 17	5
Rävsten	83	15
Rörmar	95	12, 13
Sanda	221	30, 31
Sandika	131	14
Sandikafjärden	133, Rn 20	23
Sandträsket	65	12
Silkesbacken	171	21
Simundö	67	12
Själgrynnorna	Rn 62, Sk 18	24
Sjödal	108	14
Sjöhagen, Hargsviken	165	23
Sjöäng	14.1	2
Skarphägnaden	139	24
Skaten	NR 17	5
Skatudden	42	6
Skinnäsviken	47, D 46	7
Skoby	210	27, 28
Skogahamn	11.3	2
Skogsvreten	25	7
Skräddarmossen	223, NR 13	30
Skållbo	62	11
Skårsund	55	15
Skärgården kring Gräsö, förordn.	NF 1	flera blad
Sköthällorna	Sk 12, Rn 18	15, 16
Slätön	NR 11, Rn 18	24, 25
Snesslingebygden	72	13

Område	Beteckning	Kartblad
Snivaren	219	23
Solbacken (Gräsö)	6	2
Solbacken (Yttersby)	139	24
Stenalma	106	15
Stenskär, område söder om	43	6, 13
Stockbysjön	162, Rk 23	22
Stockholmsåsen	66, 125, 194	12
Stora Risten	112, Rn 18	16
Stordammen, våtmarker söder om	156	19
Storgrundet	Sk 16	14
Storlågbådan	Sk 9, Rn 18	8
Stormossen	169	20
Storträsket	78, Rn 55	14
Strand	80	15
Stynsbo	90	11
Sund 13:1, avstyckningar	44	6
Sund	76	13
Sundsveden	116	16
Sundsäng (Söderön)	143	15, 24
Sundsäng (Gräsö)	59	15
Sunnanöfjärden	51	14
Svartbådan	7	2
Svartbäck	28	7
Svarvarudden	49	7
Svensarva	181	20
Svinnö	174, Rn 56	23
Svista	215, Rk 25	28
Sydingösby, ekhage s o om	214	28
Söderboda	14, 14.2	2, 7
Söderby (Börstil)	76, 101	13, 14
Söderby kvarn	212	28
Söderkulla	176	27
Söderlövsta	187	28
Söderäng	132	14
Söderön	Rk 20	14, 15
Tallarna	107	14
Torrön	105	15
Trångsundet	103	14
Träsket (Gräsö)	13	2
Tuskö	136, Rk 20	15
Tvärnö , västra	137	24
Tvärnö, östra	146	24
Tåsjön	211	28
Tärnbådan	7, Sk 1	2
Tögen	111, Rn 18	15

Område	Beteckning	Kartblad
Uckerö	67	12
Ugglan	4	2
Vadören	117	16
Valkrör	NR 15, Rn 60	30
Valudden	45	6
Valudden, områdesöderom	46	6
Valö	93, 94	12
Vamsta	63	12
Vargskäär	59	15
Vettsta	188	28
Vicklinge	73	13
Vigelsbogruvor	91	11
Vigelsbo	88	11
Vikakullrorna	Sk 14, Rn 18	17
Viklund, hage	127	13
Vreta	64	12
Voxome	227	28
Väddika	159	21
Vällenområdet	198, 220, Rn 32	29, 30
Värlingsö	166	23, 24
Väsby	Rk 24	28
Väskinge	217	29
Vässarön	115	16
Västerbyn	30, 31	7
Västerbådan	Sk 10, Rn 18	9
Västerlund	33	7
Väster-Mörtarö	16	7
Väster-Mörtaröviken	15	7
Västeräng	11.2	2
Yttersby	142, Rk 20	15
Ågalma	74	13
Ådkubben	7	2
Åknarby, skog sydväst om	154	18
Ål	211	28
Ålsunda	228	29
Ånö	127	13
Åstorp	190	29
Älgmossen	36	4
Älgmyren	202	23
Älgsjön	85	11
Älvsnäs	140, Rk 20	24

Område	Beteckning	Kartblad
Älvsnäsfjärden	152	24
Äppelsjön	Rn 22	30
Äspskärsudden	105	15
Öjaren	201	23
Örarna	107	14
Öregrund	ÖREGRUND, 229, Rk 17, se även del II	14
Örskär	1, 2, NR 1, Rn 18	2
Örskärssund	3	2
Örsta	158	21
Örviken	Rn 45	13
Össängsviken	5	2
Östansjö	73	13
Östanå	178	27
Österbybruk	ÖSTERBYBRUK, Rk 21, 231 232, se även del II	19
Österbybruk, ekbacke m.m.	119, NF 2, Rk 21	19
Österbyn	28, 30	7
Österfjärden (Tvärnö)	152	24
Östhammar	ÖSTHAMMAR, Rk 19, 230, se även del II	14
Östhammarsfjärden	100	13, 14

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Översiktsplan 2023

- Med sikte på 2040

VERSION: Granskningshandling

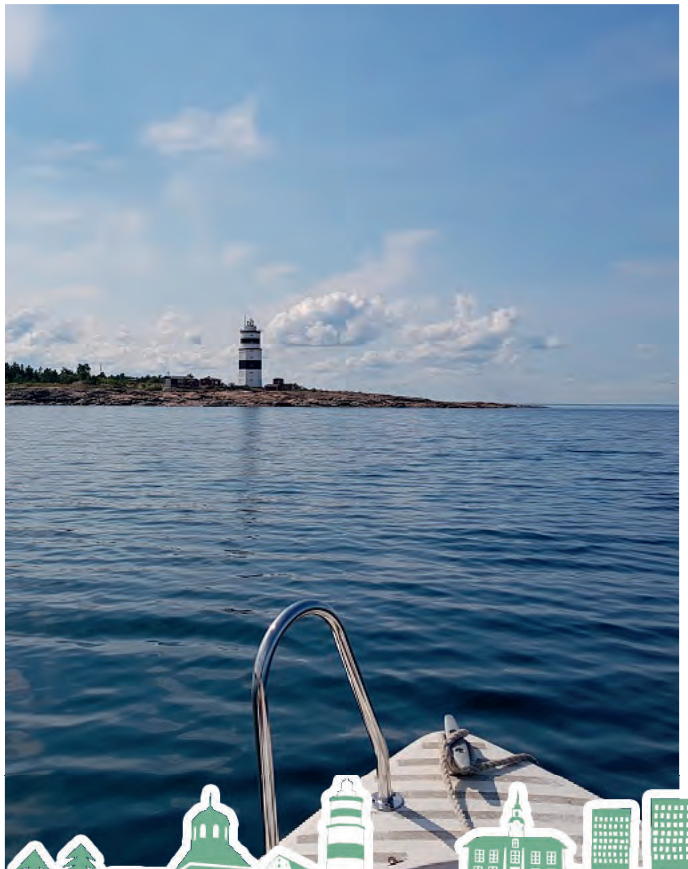
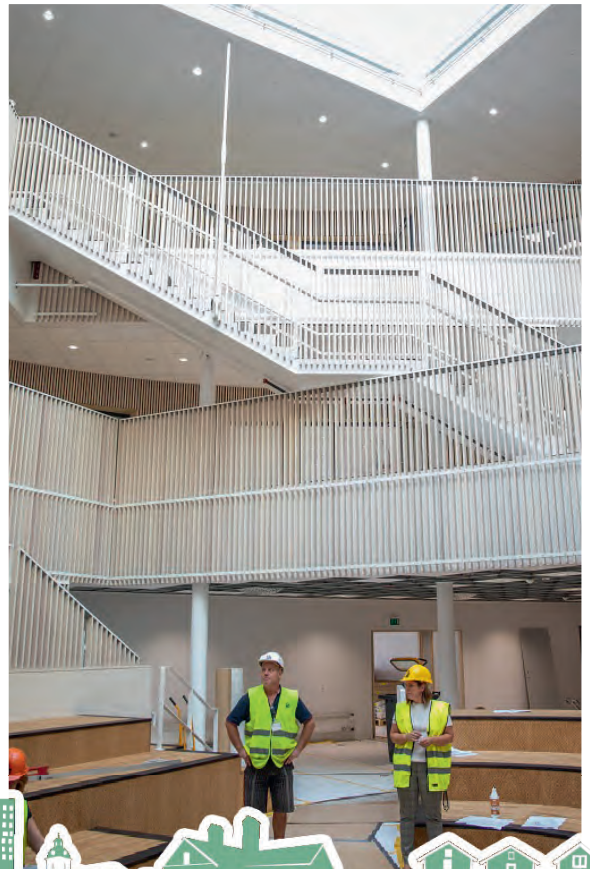

PRODUKTION AV ÖVERSIKTSPLAN 2022

Politisk styrgrupp: Kommunstyrelsens tekniska utskott

Projektorganisation: Planenheten, sektor samhälle

Kartor: Emil Lindblom och Oscar Kanzler

Layout: Samuel Sundin, Emil Lindblom och Oscar Kanzler

Omslagsbilder: Frida Eklund Edman, Anders Jonsson, Magnus Degerman, Lina Ahlén Svalbro

Förord

Sedan den tidigare översiktsplanen från 2016 antogs, har vissa förändringar skett både i kommunen och i omvärlden, samtidigt som kunskapen om flera av översiktsplanens strategiska frågor vidareutvecklats och fördjupats. I den senaste aktualitetsförklaringen för ÖP 2016 identifierades ett antal brister i översiktsplanen, och därför gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att revidera översiktsplanen vilket har lett fram till denna samrådshandling.

I arbetet har fokus främst varit på att fördjupa strategier och vägledning för bebyggelsen i de fem större tätorterna, uppdatera vatten- och avloppsstrategier, användningen av jordbruksmark i kommunen samt fortsatt tillämpning av kommunens gång- och cykelplan. Översiktsplanens samrådsförslag följer fortfarande samma inriktning som den tidigare antagna planen fastställt, och bygger alltså vidare på den med nya fördjupningar. I förslaget finns flera utvecklingsområden utpekade i och med att dessa anses ha goda förutsättningar för utveckling. Karaktären på dessa skiljer sig åt och hänsyn behöver tas till varje plats unika förutsättningar. Ett utvecklingsområde innebär alltså inte att ett område helt säkert ska förändras eller bebyggas - utan det är något som i framtiden kan komma att utredas vidare genom detaljplan.

Förslaget till ny översiktsplan har tagits fram av planenheten på sektor samhälle i samarbete och dialog med övriga sektorer inom kommunförvaltningen. Den kommuntäckande översiktsplanen spänner över flera tidshorisonter. Den ska fungera som stöd för detaljplaner, bygglov och andra tillstånd och beslut som rör kommunens utveckling direkt när den antas och har ett sikte på år 2040.

Det du nu håller i din hand är ett förslag till ny översiktsplan för Östhammars kommun. Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan rymmer en dialog om framtidens Östhammars kommun med kommuninvånarna, myndigheter och andra samhällsbyggnadsaktörer. Den dialogen kommer vi föra under samrådet. Efter samrådet kommer alla synpunkter att sammanställas i en samrådsredogörelse. Därefter går förslaget ut på granskning. Vid granskning ges ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter på översiktsplanen. Den viktigaste frågan att besvara i detta skede är om detta förslag kan leda Östhammars kommuns fem större tätorter i rätt riktning.

Foto: Lasse Modin

Jacob Spangenberg (C)

Foto: Lasse Modin

Margareta Widén-Berggren (S)

Foto: Anders Hedberg Magnusson

Pär-Olof Olsson (M)

Foto: Magnus Degerman

Peter Nyberg (kommunchef)

Kommunala strategidokument

Strategier och intentioner i ÖP 2022 utgår bland annat från innehållet i följande policy- och strategidokument antagna av Östhammars kommun:

- Avfallsplan för Östhammars kommun (2011)
- Bredbandsstrategi Östhammars kommun (2015)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (2015)
- Jord och järn – kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun (1999)
- Årsbudget 2021 - Flerårsplan 2022-2024 (2020)
- Plan för ledning och samordning vid samhällsstörning (2019)
- Policy för tillgänglighet (2009)
- Renhållningsordning för Östhammars kommun (2020)
- Strategi för jämställdhetsintegrering (2016)
- Vatten- och avloppsplan (2021)
- Tillväxtstrategi (2022)
- Hållbarhetslöften (2019, 2020, 2021)
- Strategi för vindbruk (2012)
- Äldreplan 2018-2022 (2017)
- Planeringsunderlag för lokaler socialnämnden 2021-2030 (2021)

Innehållsförteckning

I Inledning 7

Om översiktsplanen 8

Vision 11

Utmaningar och strategier 15

II Kommunen idag 19

Östhammars kommun 20

Roll i regionen 26

Agenda 2030 30

III Framtida mark- och vattenanvändning 33

Bebyggelseutveckling 38

Planförslag - Serviceorter 46

Alunda 48

Gimo 60

Öregrund 70

Österbybruk 82

Östhammar 90

Övriga tätorter och småorter 104

Landsbygd 106

Jordbruksmark 111

Grönstruktur 114

Kulturmiljöer 120

Trafik och kommunikationer 123

Teknisk försörjning 129

Vattenplanering 142

Näringslivsutveckling 149

Social utveckling 153

IV Hänsyn 161

Avvägningar 162

Riksintressen 164

Skyddade områden 178

Miljö, hälsa och säkerhet 185

Sammanfattning MKB 201

Ordlista 204

Bilagor

Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning

Bilaga 2 Vägledning för delområden

Bilaga 3 Kartunderlag för planering

I.

INLEDNING

Om översiktsplanen

Översiktsplan 2023 är ett politiskt styrdokument som behandlar den framtida utvecklingen i kommunen. Planen ska ge en överblick och visa på sammanhang som gör det möjligt att bedöma hur olika åtgärder kan påverka livsmiljön på längre sikt och vad som bäst bidrar till hållbar utveckling. På så sätt blir översiktsplanen ett redskap som gör det lättare att fatta rätt beslut om hur vi ska använda våra mark- och vattenresurser på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan och den ska vara kommuntäckande. Politikerna ska under varje mandatperiod ta ställning till om översiktsplanen behöver revideras.

En antagen översiktsplan är inte juridiskt bindande, men den ger vägledning:

- för kommunala beslut om detaljplaner, planbesked, bygglov och andra tillståndsbeslut,
- i arbetet med regionala utvecklings- och planeringsprojekt och
- för andra myndigheter som prövar eller överprövar anmälnings- och tillståndsärenden i kommunen.

ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL

Enligt PBL 3 kap ska planen redovisa:

- grunddragen för mark- och vattenanvändningen,
- hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
- vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och
- hur riksintressen och miljökvalitetsnormer ska tillgodoses.

Vägen till en antagen plan

Översiktsplan 2040 är en revidering av den tidigare gällande översiktsplanen från 2016. Arbetet med översiktsplan 2016 var omfattande och gediget, och innebar bland annat flertalet samråd och dialoger med medborgare. Tillsammans beslutade man om den översiktliga inriktningen för översiktsplanen. Denna inriktning fortsätter att gälla i den här versionen och innebär att Östhammars kommun ska:

- Utnyttja läget mellan Stockholm-Mälardalen och Gävle: de stora kommunikationsstråken och pendlarboenden ska vidareutvecklas.
- Vidareutveckla tätorternas profiler och en balanserad flerkärnighet: Flerkärnighet handlar per definition om den fysiska ortstrukturen och det ska ske med utgångspunkt från orternas styrkor och utvecklingspotential.
- Ta tillvara kustens attraktivitet: varierade boendeformer ska utvecklas i tätort och tätortsnära skärgård.

Arbetet med att revidera Östhammars kommuns översiktsplan inleddes år 2019 av samhällsbyggnadsförvaltningen på uppdrag av kommunstyrelsen. Det har drivits i samklang med kommunens fyra värdeord: ansvar, engagemang, tillsammans och öppenhet.

SAMRÅD

Ett samrådsförslag för översiktsplanen har tagits fram. Under samrådet ska kommunen samråda med länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Kommunen ska också ge kommunens medlemmar, andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget tillfälle att delta i samrådet. Samrådet ska redovisa förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget.

Efter samrådet upprättas en samrådsredogörelse utefter inkomna synpunkter. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

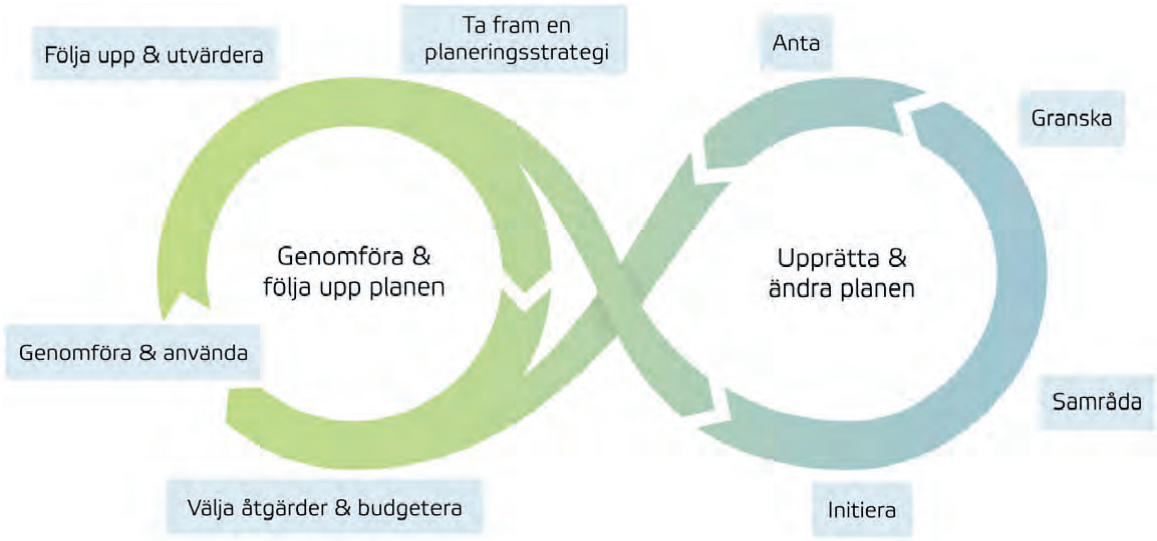

Översiktsplanens planeringsringsprocess. Bild från Boverket.

GRANSKNING

Utifrån synpunkterna från samrådet omarbetas planförslaget innan det ställs ut för granskning. Granskningsskedet ska pågå minst två månader.

ANTAGANDE

Efter granskningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande. Översiktsplanen antas slutligen av kommunfullmäktige tillsammans med den strategiska miljöbedömningen.

UPPFÖLJNING AV ÖVERSIKTSPLANEN

Från och med riksdagsvalet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val.

Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Detta ska bidra till en mer aktiv och kontinuerlig översiktsplanering.

Fortsatt planering

ÖP 2023 redovisar behov av utredningar inom flera olika områden. Här listas utredningar som kommunen har ett behov av:

- Dagvattenpolicy
- Friluftspolitisk plan
- Fördjupad översiktsplan för kust
- Gestaltningsprogram
- Grönstrukturprogram
- Idrottspolitiskt program
- Klimatanpassningsplan
- Kulturmiljöprogram
- Individuella åtgärdsprogram för alla vattenförekomster med dålig ekologisk status
- Mångfalds- och arbetsmarknadsstrategi
- Reviderad avfallsplan
- Reviderad bredbandsstrategi
- Reviderad energiplan
- Reviderad skogsbruksplan
- Reviderad utvecklingsplan gång- och cykelväg
- Strategi för förnybar energiproduktion
- Trafiknätsanalys
- Utvecklingsplan för parkering och kollektivtrafik
- Utbyggnadsplan för kommunalt vatten och avlopp

Vision

I Östhammars kommun är mångfald i samhället en förutsättning för all utveckling. Här finns en djup förståelse för samhällets olika viljor. Vi arbetar tillsammans för att hitta goda lösningar. All utveckling sker med utgångspunkt från lokala perspektiv och med hänsyn till helheten. Det goda samspelet mellan helhet och mångfald skapar en grund för god ekonomisk hushållning.

I Östhammars kommun känner vi ansvar för våra medmänniskor. Vi är trygga i vår närmiljö. Goda samarbeten mellan invånare, näringsliv och myndigheter ger oss ett samhälle där säkerheten är hög och vård- och omsorgsbehoven är väl tillgodosedda.

I Östhammars kommun upprätthåller vi en god omvärldsbevakning för att ta tillvara på erfarenheter och initiativ för ekologisk hållbarhet. Tillsammans minskar vi energianvändningen och skapar förutsättningar för en miljöriktig energiförsörjning.

Vi tar gemensamt ansvar för samhället och skapar tillsammans goda förutsättningar för att leva, studera och arbeta i vår hembygd. Invånare, näringsliv och kommun skapar tillsammans en god grund för utvecklingen av samhällsservice och välfärd.

Vision för Östhammars kommun 2035 – alla i Östhammars kommun ska känna trygghet, trivsel och framtidstro

Det gäller kommunmedborgare, verksamhetsutövare och besökare. Hela Östhammar ska utvecklas med sin samtid på ett varsamt och respektfullt sätt. I vår kommun växer livskraft fram både i stad och på landsbygden.

Östhammar 2035 är en kommun som målmedvetet arbetar med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kommunen erbjuder en väl fungerande samhällsservice, arbete och bostäder. Gemenskap, öppenhet, tolerans och levande kultur är också beskrivande för kommunen. Människor känner tillit till varandra - det skapar trygghet.

Kommunens tillväxtstrategi

Översiktsplan 2023 är en del i arbetet med att förverkliga mål och ambitioner som uttrycks i Östhammars kommuns tillväxtstrategi.

Tillväxtstrategin sätter mål för utvecklingen i Östhammars kommun. Sammanfattningsvis är befolkningstillväxt och näringslivsutveckling två viktiga områden att arbeta med för att kommunen ska utvecklas åt det håll som uttrycks i tillväxtstrategin. Översiktsplanen berör båda dessa områden.

Översiktsplanens bidrag till att skapa befolkningstillväxt i kommunen sker genom planens strategiska karaktär som ett ”framtidsdokument”. Kommunen kan skapa förutsättningar för befolkningstillväxt genom exempelvis strategiska markinköp och detaljplanläggning av markområden som pekas ut i översiktsplanens kartor för framtida mark- och vattenanvändning.

Kommunen ser det som positivt om även privata exploatörer och byggherrar drar nytta av kartorna för den framtida mark- och vattenanvändningen som presenteras här i översiktsplanen. På så sätt skapar vi tillsammans förutsättningar för näringslivstillväxt.

Tillväxtstrategins mål

SAMVERKAN

Privata, ideella, kommunala och statliga aktörer arbetar tillsammans för att utveckla boendemiljöer, infrastruktur och service - vårt Östhammar. Vi hjälps åt. Det kan bland annat handla om samverkan i samband med exploatering, drift av anläggningar eller trygghetsskapande insatser mm.

ÖKAD ATTRAKTIVITET OCH BEFOLKNING

Östhammarsbon uppfattar kommunen som en bra plats att bo och leva i där kommunen ökar med mer än 200 invånare/år. Att medborgarna gillar sin hemort är förstås grundläggande för en kommun som vill stärka sitt varumärke.

NÄRINGSLIV

Företagen i Östhammars kommun växer och är framgångsrika samtidigt som nya företag i tjänstesektorn etableras. Vi lyckas när:

- Nya företag startas och etableras
- De befintliga företagen växer och utvecklas
- En bred arbetsmarknad för fler skapas

EKONOMISK HÅLLBARHET

Långsiktigt god ekonomisk hushållning med förmåga att fullfölja utbyggnadsplanen av offentlig service.
Med den totala skuld som kommunen har idag och bedömningen av kommande investeringsbehov är det uppenbart att prioriteringar kommer behöva göras. Kommunen kommer inte kunna erbjuda hela bredden av offentlig service vid varje enskild tätort, utan styr mot en utveckling där olika verksamheter koncentreras till olika orter.
Ekonomisk hållbarhet handlar inte bara om den gemensamma offentliga ekonomin. För att detta ska vara möjligt och för att företag och människor ska kunna utvecklas behöver även näringslivets ekonomiska tillväxt och privatpersoners ekonomiska försörjningsmöjlighet vara starkt. Tillväxtstrategin tar sikte på dessa tre perspektiv av ekonomisk hållbarhet.

INFRASTRUKTUR

Att medborgare ges goda möjligheter med avseende på gång- och cykelvägar, kollektivtrafik, förbindelser för längre resor samt biltransporter är en viktig framgångsfaktor för en attraktiv region. En del i detta är att den fjärde och avslutande etappen nya länsväg 288 genomförs.

VATTEN OCH AVLOPP FÖR BEFINTLIGA OCH NYTILLKOMMANDE MEDBORGARE OCH FÖRETAG

Utbyggnad av kapacitet pågår i kommunens västra delar. För kommunens östra delar ska beslut fattas för såväl vattenförsörjning som avloppsrening.
Även här handlar det om beslut och prioriteringar som får stora effekter och som motsvarar stora ekonomiska värden. Väl underbyggda underlag är viktiga, liksom klokhet i ledarskap.

BOENDE OCH LIVSMILJÖER

Nöjda invånare är en viktig nyckel till en positiv utveckling i kommunen. Kommunens organisation, ofta i samverkan med andra aktörer, arbetar löpande men det Östhammarsborna vill se en förbättring av.

Framtidsbild 2040

Att skapa en framtidsbild kan ge en uppfattning om vad olika beslut och aktiviteter ska åstadkomma. Framtidsbilden syftar till att Östhammar ska utvecklas som flerkärnig kommun, där läge och kommunikationsstrukturer blir betydelsefulla för profilering av och rollfördelning mellan de fem största tätorterna. Framtidsbilderna är kommunens egen vision och genomförandet är i många fall beroende av statliga, regionala och privata aktörers inflytande.

FRAMTID - SERVICEORTERNA

Serviceorterna har utvecklats utifrån sina respektive förutsättningar och styrkor.

Östhammar är centrum för kommunens sjukvård, handel och administration. Läget i gränsen mellan inland och kust och i korsningen mellan väg 288 och 76 har bidragit till utvecklingen av Östhammars breda handelsutbud och att många tjänsteföretag har etablerat sig här. Östhammars vårdcentrum har blivit en regionalt viktig knutpunkt för sjukvård.

Öregrund är en serviceort med viktig funktion för kustområdet. Fler företag med koppling till marinteknik och marinbiologi har utvecklats här. Ortens serviceutbud har stor betydelse för den bofasta skärgårdsbefolkningen, men också för att möta efterfrågan och behov från de många deltidsboende och turister som kommer till kusten sommartid. Staden är en unik pärla vid havet där både helårs- och delårsboende bidrar till att skapa ett levande näringsliv och en attraktiv boende- och turistort.

Alunda och Österbybruk har utvecklats till attraktiva boendeorter med goda kommunikationer till Uppsala, Stockholm och Gävle. De har ett lite bredare utbud av boendetyper och ger möjligheter för människor med olika behov och förutsättningar att bo och leva i kommunen. I dessa orter bor unga vuxna i högre utsträckning kvar eftersom de kan pendla till universitets- och högskoleutbildningar i Gävle eller Uppsala.

Gimo har en tydlig roll som knutpunkt för skola och arbete. Campus Gimo har utvecklat specialgymnasier med olika inriktning. Orten har också fått ökad betydelse som arbetsort genom satsningen på industrigymnasium och genom att fler industrier och logistikföretag har etablerat sig längs väg 292.

FRAMTID - KOMMUNIKATIONSSTRÅK

Kommunikationsstråken har utvecklats utifrån vad kommunen behöver som helhet.

Sista etappen på väg 288, kommunens huvudstråk, har färdigställts och utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled med utökad kollektivtrafik.

Väg 76 har utvecklats med bättre kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle. Forsmark och Östhammar är två viktiga noder längs stråket.

Väg 292 är ett välutnyttjat stråk bland annat för gods. Det finns en bra och bekväm uppställningsplats för farligt gods mellan Gimo och Hargshamn som används flitigt. I anslutning till denna finns också ett av kommunens större logistikföretag för både spår- och vägburet gods.

Kommunikationerna mellan Alunda och Arlanda har utvecklats och förbättrats. Många som bor här pendlar mot Stockholm. Det går snabbt att ta sig mellan Alunda och Stockholmsområdet.

Landsbygden är mer tillgänglig och de som bor här når lätt kommunens större orter och målpunkter. Pendlarparkeringar har anlagts på strategiskt viktiga platser.

Järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus är i bra skick och används frekvent.

FRAMTID - BEBYGGELSESTRUKTUR

Bebyggelsestrukturen har format noder som skapat bättre underlag för kollektivtrafik och IT-kommunikation på landsbygden.

Längs 288:ans prioriterade vägstråk har ny bebyggelse tillkommit i anslutning till befintliga husgrupper. Detta med hänsyn till landsbygdens intressen och de areella näringarnas behov.

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

De större byarna har förtätats och fler har valt landsbygdsboende eftersom kommunikationerna blivit bättre. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet.

Bredbandsnätet har byggts ut i hela kommunen och fler har börjat arbeta hemifrån eller i nystartade verksamheter på olika orter.

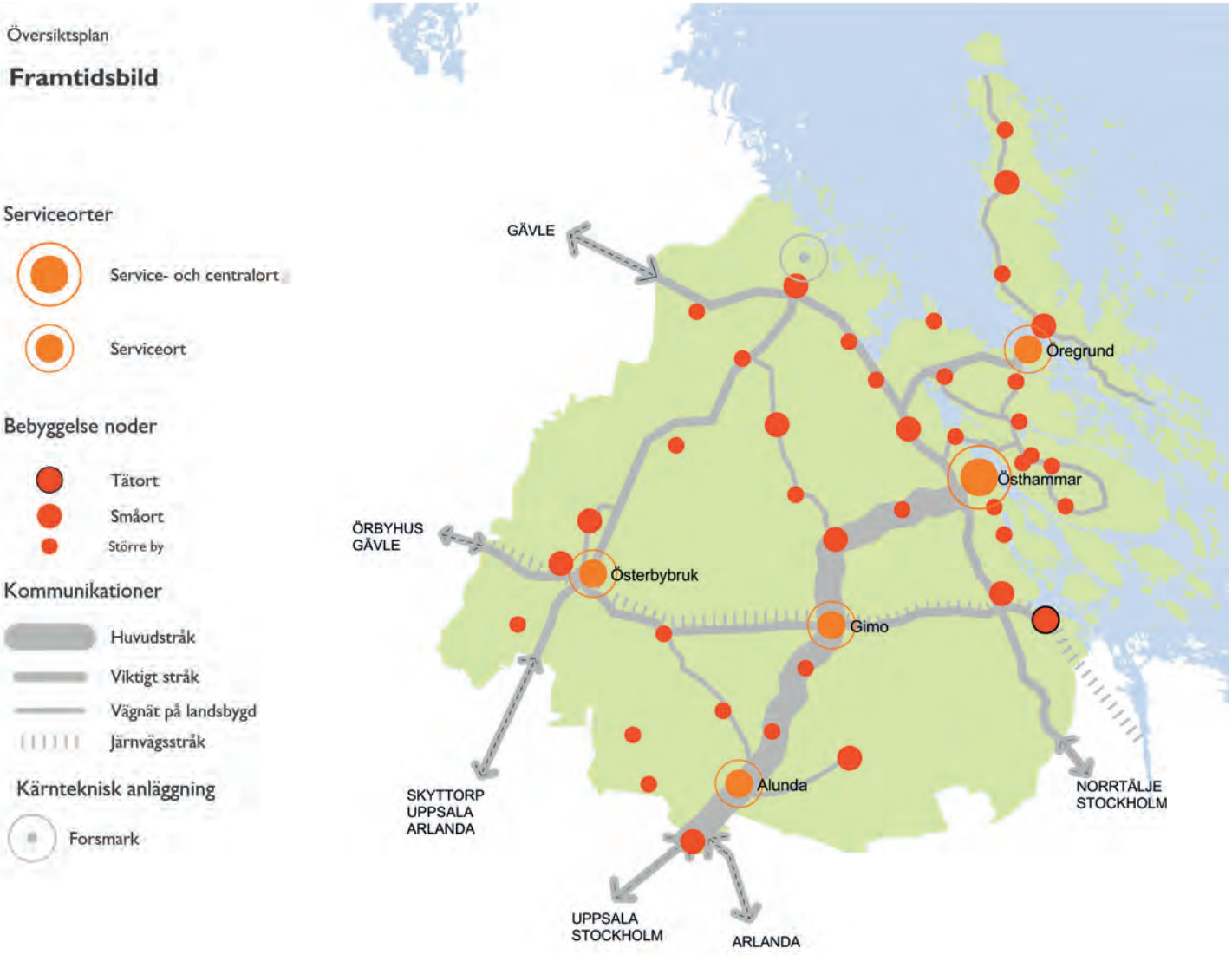

Utmaningar och strategier

Med hjälp av målen i tillväxtstrategin har ett antal behov identifierats. Att tillgodose dem innebär utmaningar som redovisas här, tillsammans med strategier som ger förslag till vägar för att möta dem. Dessa utmaningar och strategier behandlas närmare i del IV, Framtida mark och vattenanvändning.

MÅLEN

I tillväxtstrategin identifieras fyra effektmål. Det är dessa effekter som förväntas uppnås som ett resultat av arbetet med tillväxtstrategin och översiktsplanen. Vi:

1. ser en livskraft i både stad och på landsbygden

2. är en hållbar kommun – ekologiskt, socialt & ekonomiskt

3. erbjuder en fungerande samhällsservice, arbete och bostäder, samt att

4. gemenskap, öppenhet, tolerans och levande kultur är kännetecknande för kommunen

DEN GEOGRAFISKA GRUNDEN

Vi måste på bästa sätt ta tillvara de fysiska grundförutsättningar som formats av historien. Stora värden är investerade i den struktur av vägar, bebyggelse och teknisk försörjning som finns i dag i Östhammars kommun. Det är värden vi ska ta tillvara och utveckla. Vi ska slå vakt om den flerkärniga ortsstrukturen genom att utgå från de olika orternas styrkor för utvecklingen i kommunen. Eftersom många också bor på landsbygden är det en stor utmaning att skapa en täthet som stödjer förutsättningarna för kollektivtrafiken, underlättar för näringslivet och gör det möjligt att utveckla bostadsmarknaden.

Grunduppgiften för den fysiska planeringen är att skapa en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och verksamheter. För att uppnå en genomtänkt struktur krävs ett strategiskt tänkande kring bebyggelseutvecklingen, i både tätort och på landsbygden. Med övergripande strategier kan man undvika de misstag som lätt uppstår om man inte ser hur stegvisa eller mindre beslut kan påverka helheten. En väl strukturerad bebyggelsemiljö lägger grunden för ett bra samhälle och ger möjlighet att skapa hållbara lösningar och en hållbar utveckling.

Tillgången till orter och bygder med olika karaktärer erbjuder invånarna i Östhammars kommun en mångfald av boendemiljöer. Det har ett värde, men baksidan är att små orter inte alltid har ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för att en god kommersiell service ska kunna upprätthållas. Därför uppmuntras samlokalisering.

Strukturen måste utformas på ett sätt som tar hänsyn till miljön, sociala förhållanden och ekonomin, med anpassade lösningar för kommunikationer, vat-

UTMANINGAR

- Utveckla relationerna mellan bygder och tätorter så att alla kan få tillgång till service av god kvalitet.
- Utveckla ett genomtänkt samspel mellan bebyggelse, grönområden och infrastruktur.

STRATEGIER

- Utveckla serviceorterna.
- Skapa hållbara bebyggelsestrukturer på landsbygden.
- Utveckla blandstaden och stadsbyggnadskvaliteterna i tätorterna.
- Trafikplanera för attraktiva orter.
- Hållbar teknisk försörjning.

ten och avlopp och energiförsörjning. Utmaningen är att skapa en lagom tät struktur av bebyggelse och grönområden, med tillfredsställande infrastruktur så att intressen och behov som finns på landsbygden, i orterna och i kustområdet kan balanseras.

NYCKLAR TILL UTVECKLING

Det finns några nyckelfrågor vi måste hantera för att kunna skapa ett gott liv i kommunen, i samklang med omvärlden: goda kommunikationer, bra bostäder och ett livskraftigt näringsliv.

Tillgång till bra kommunikationer, bostäder och ett livskraftigt företagande har en avgörande betydelse för utvecklingen i Östhammars kommun. Det måste finnas någonstans att bo och det måste finnas någonstans att jobba. Bra kommunikationer vidgar arbetsmarknaden, kommuninvånarna kan pendla till jobb utanför kommungränsen och företagen kan locka människor med rätt kompetens att pendla in.

För att stärka och utveckla kommunikationer, boende och näringsliv måste Östhammars kommun samverka med andra aktörer. Samarbete förutsätter att det finns en gemensam vilja och en gemensam känsla av ansvar för helheten. Har vi gemensamma mål kan vi skapa goda förutsättningar för utvecklande samarbeten. Genom att skapa tydlighet och visa på önskvärd riktning finns förutsättningar att inleda dialog och med stöd av externa aktörer uppnå det vi vill.

Utmaningen är att med hjälp av kommunikationslösningar göra kommunen till en mer integrerad del av regionen, både länet och Stockholm-Mälardalen. Det handlar om att skapa kommunikationer med hög kvalitet för kollektivtrafik, vägtrafik och tele- och datatrafik, till nytta för kommuninvånare och det lokala näringslivet. Aktiva dialoger med andra myndigheter och organisationer har avgörande betydelse för att utveckla kommunikationerna inom kommunen och mot omvärlden.

Utmaningen är att utveckla den lokala bostadsmarknaden i alla tätorter och skapa ett bredare utbud av bostadstyper. Det kan i sin tur resultera i en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. En utvecklad bostadsmarknad ska kunna erbjuda lämpliga bostäder för olika åldersgrupper, i samklang med den befolkningsutveckling vi har, men också med beredskap för förändringar i framtiden.

En stillastående befolkningsutveckling och ett ökat sjuk- och äldrevårdsbehov är ytterligare en utmaning. För att möta upp de rekryteringsbehov som finns inom sektorerna sjukvård och äldreomsorg behöver kommunen locka fler unga människor att bosätta sig här. Kommunens tillväxtarbete är en del i lösningen, tillsammans med att marknadsföra kommunen som en plats med höga livskvaliteter. Översiktsplanen pekar ut platser lämpliga för skolor och barnomsorg, platser där grönstrukturer ska utvecklas och platser viktiga för kulturmiljön. Allt för att kommunen ska bli en ännu trevligare plats att bo och verka i.

Utmaningen är att bygga vidare på kommunens lokala arbetsmarknad och göra den långsiktigt uthållig. Kommunikationerna är viktiga. Minst lika viktigt är att företagen kan rekrytera människor med rätt kompetens. Kommunen måste kunna erbjuda olika målgrupper en attraktiv boendemiljö eller pendlingsmöjligheter som är bekväma och tidseffektiva.

En del av utmaningarna i Östhammars kommun är ett åldrande vatten- och avloppssystem, men framförallt är det kapacitetsbristen som utgör hinder för bebyggelseutvecklingen i kommunen. Här har kommunen nyligen antagit en VA-handlingsplan och en VA-policy som en del av VA-planarbetet. En utbyggnadsplan är en viktig åtgärd som planeras vara klar 2023 som ger tydligare tidsramar för när och var utbyggnad kan ske i kommunen under de kommande åren.

UTMANINGAR

- Utveckla attraktiva kommunikationer i samspel med omvärlden.
- Skapa en mångfacetterad och attraktiv bostadsmarknad.
- Möta näringslivets behov och skapa en stabil tillväxt.
- Stillastående befolkningsutveckling.
- Ökat sjuk- och äldrevårdsbehov.
- Åldrande vatten- och avloppssystem.

STRATEGIER

- Underlätta för kollektivt resande.
- Utveckla den digitala infrastrukturen.
- Jobba aktivt med bostadsplanering och utveckla bostadsmarknaden efter förutsättningarna.
- Underlätta för framtidens näringsliv.
- Marknadsföra kommunen.
- Framtagande av utbyggnadsplan för vatten och avlopp.

KVALITET FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Att utveckla de kvaliteter som är viktiga för människors hälsa, välbefinnande samt miljön är även det ett prioriterat område. Det handlar om att se hur vi bäst tar tillvara allmänna intressen och att identifiera hur vi ska hantera viktiga miljö- och riskfaktorer.

Attraktivitet skapas av det vi har att erbjuda omvärlden. Vi har inte det utbud som finns i regionens storstadsområden, men vi kan erbjuda andra alternativ. Människor vistas gärna här på fritiden och många uppskattar den blandning vi har av olika miljöer och landskap. Planeringen syftar till att hitta bra avvägningar så att vi ska bevara viktiga värden och minimera negativ miljöpåverkan.

En utmaning är att identifiera, ta tillvara och utveckla de värden och miljöer som är attraktiva i just vår kommun. Vi ska skapa ett attraktivt boende utifrån våra förutsättningar och se till så att alla får tillgång till havet, naturen, gemensamma båtplatser och ett rikt fritidsutbud.

En annan utmaning är att göra miljö och klimat till viktiga frågor i vardagsbeslut. En god omvärldsbvakning som rör ekologisk hållbarhet är viktig, men minst lika viktigt är det att jobba varje dag i den lilla skalan för att hitta långsiktigt hållbara lösningar för miljö och klimat.

UTMANINGAR

- Utveckla vår attraktivitet genom att profilera våra värden och miljöer.
- Tydliggöra det långsiktiga perspektivet i vårt arbete med miljöfrågor.

STRATEGIER

- Utveckla våra värden.
- Stärka det sociala samspelet och tillgången till fritidsaktiviteter för alla.
- Minska klimatpåverkan.
- Förbättra vattenkvaliteten.

II.

KOMMUNEN IDAG

Östhammars kommun

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland, med Uppsala, Tierp och Norrtälje kommuner som närmaste grannar. Naturförhållandena och påverkan från mänskliga aktiviteter i nutid och historisk tid har format kommunens särart och har stor betydelse för hur mark och vatten kan användas, nu och i framtiden.

Landskapet är flackt, med nivåskillnader som ofta är mindre än tio meter bortsett från Vattholmaåsen söder om Österbybruk vars högsta höjd är ca 60 meter. Granit, gnejs och leptit är dominerande bergarter. De lösa jordavlagringarna är i huvudsak lämningar efter den senaste istiden – leror, morän och sandavlagringar. I högre lägen är jordtäcket ofta tunt, särskilt mot kusten. Kustområdet har en lång strandlinje och i skärgården finns över 1 000 öar.

Den tidiga historien är präglad av istid och landhöjning. I historisk tid är det jord- och skogsbruk, fiske, sjöfart och järnhantering som satt sin prägel på landskapet. Det finns mer skog än odlingsmark och en stor andel landsbygd med varierande bebyggelsetäthet.

Tätortsstrukturen är flerkärnig. Alunda var en viktig kustby på bronsåldern och har i och med landhöjningen vuxit fram som handelscentrum i en jordbruksbygd.

Fiske, sjöfart och handel har genom historien varit betydelsefulla utvecklingsfaktorer för Öregrund, Östhammar och Hargshamn. Järnhanteringen har format utvecklingen i Österbybruk och Gimo och detta har resulterat i att det finns många förorenade områden i kommunen som behöver hanteras i planeringen. Störst påverkan av föroreningar finns vid Dannemora gruvor med höga halter av tungmetaller. Se vidare om förorenade områden i del III, planeringsförutsättningar.

ÖSTHAMMARS KOMMUN I KORTHET

Befolkning:	22 364 (2021)
Yta:	2 790 km², varav
Land:	1 452 km² (52 %)
Hav med fjärdar:	1 287 km² (46 %)
Insjöar:	51 km² (2 %)
Strandlängd med öar:	4 000 km

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Idag bor 22 364 människor i Östhammars kommun (2021). Befolkningstätheten motsvarar i princip riksgenomsnittet. Under sommaren nästan fördubblas invånarantalet då många deltidsboende kommer till sina fritidshus.

BEFOLKNINGSUTVECKLING 1960-2018

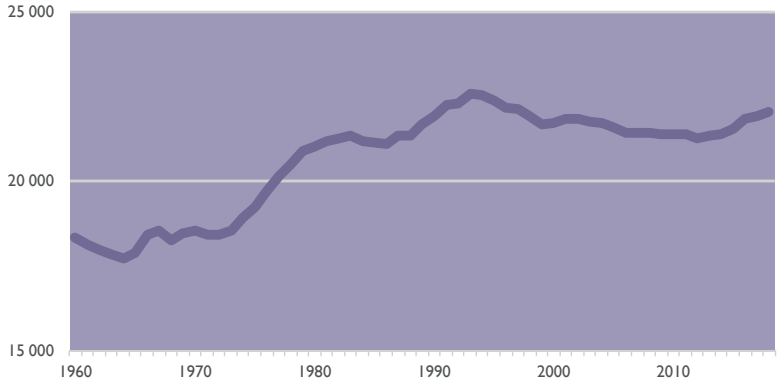

Perioden 1970–1995 ökade befolkningen med 20 procent. I en första etapp skedde en stor ökning i samband med kommunsammanslagningar och viktiga industrietableringar.

Många flyttade in i samband med att bygget av Forsmarks kärnkraftverk inleddes under 1970-talet. Då startade också den framgångsrika utvecklingen för Sandvik Coromant i Gimo. Utvecklingen vid Fagersta bruk i Österbybruk och Dannemora gruvor hade i viss mån också effekt på expansionen under 1970-talet.

I mitten av 1980-talet avstannade befolkningstillväxten. Den fick en ny skjuts tack vare höga födelsetal och en ökad invandring under senare delen av 1980-talet och några år in på 1990-talet.

Sedan bröts den uppåtgående trenden och folkmängden höll sig under flera år på nivåer runt 21 000 invånare. De senaste åren har folkmängden ökat igen och var 2020 strax över 22 000 personer. Den högsta befolkningen hade kommunen dock 1993, då 22 591 personer bodde här.

ÅLDERSFÖRDELNING

Jämfört med riket har befolkningspyramiden i Östhammars kommun en smalare midja i kategorin vuxna mellan 35-44 år. Medelåldern är 45 år, vilket är den högsta i Uppsala län och över riksgenomsnittet. Ett stort antal invånare finns i åldersgrupperna från 45 år och uppåt, med en tydlig topp i gruppen 65–74 år, det vill säga i den stora åldersgrupp som föddes på 1940-talet.

Åldersfördelningen skiljer sig något mellan tätorterna. Gimo, Österbybruk och Alunda har en något större andel unga vuxna. Gimo har överlag en jämnare åldersfördelning än övriga orter. Östhammar och framförallt Öregrund har en högre andel äldre invånare. Trenden av en högre andel äldre kan bero på att många äldre flyttat ut till sitt fritidsboende.

Försörjningsbördan i kommunen låg 2011 på cirka 80 personer per 100 yrkesverksamma. Motsvarande siffror för riket var 70 per 100 yrkesverksamma år

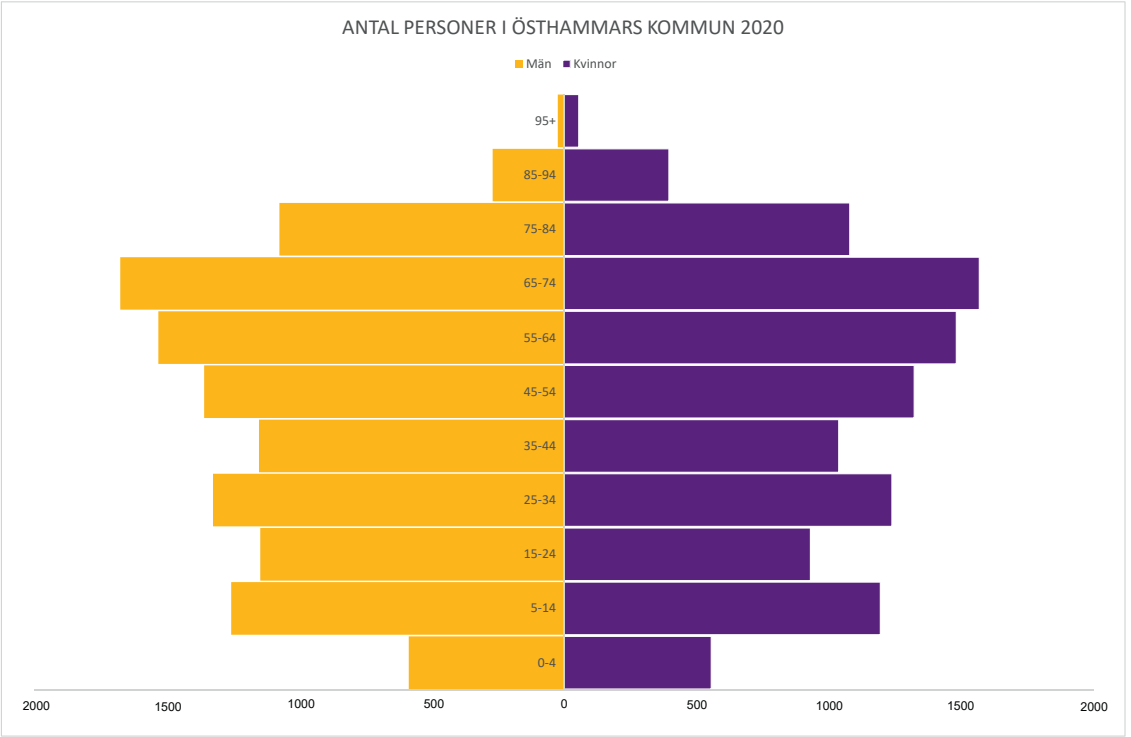

2009. Trenden är att andelen yrkesverksamma minskar. Prognoser pekar mot att andelen äldre kommer att överstiga andelen yngre kring 2025.

UTBILDNINGSNIVÅ

Utbildningsnivån i Östhammars kommun är lägre än i både Uppsala län och riket. Andelen kommuninvånare som bara har förgymnasial utbildning är högre, och andelen med eftergymnasial utbildning är lägre.

Av invånarna i Uppsala län har 47 procent eftergymnasial utbildning i någon form (universitets- eller forskarutbildning). Riksgenomsnittet är 36 procent. Motsvarande andel är i Östhammars kommun 21 procent.

UTBILDNINGSNIVÅ
2018

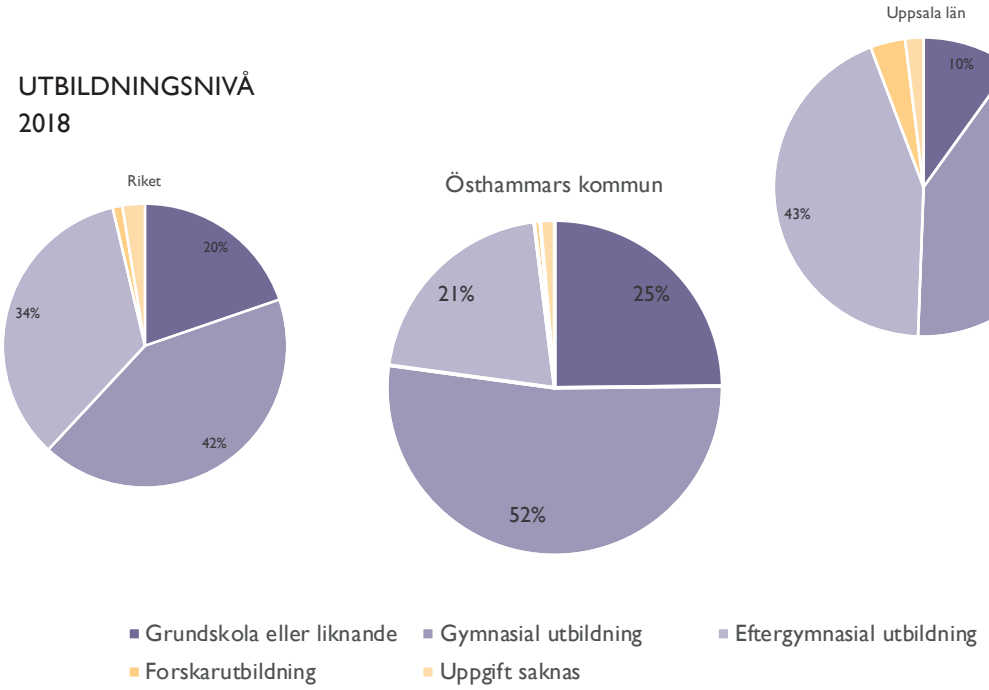

ARBETE OCH PENDLING

Sysselsättningsutvecklingen är överlag positiv. Andelen arbetslösa (som del av Arbetsförmedlingens registerbaserade arbetskraft 16-64 år) var 2019 endast 2,3 procent, att jämföra med riksgenomsnittet på 3,5 procent.

Några stora arbetsgivare dominerar på den lokala arbetsmarknaden: kommunen, region Uppsala, Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp. 30-40 procent av kommunens småföretag arbetar dessutom med uppdrag för Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp.

Sett till branscher är flest i kommunen sysselsatta med tillverkning och utvinning, följt av arbete med vård och omsorg och därnäst av arbete med energiförsörjning.

Antalet sysselsatta inom tillverkning och utvinning har minskat i samband med finanskrisen under 2008. En viss återhämtning har skett sedan dess, men inte till sysselsättningsnivåerna för krisen.

I Östhammars kommun är det cirka 7 400 personer som bor och arbetar inom kommunen. Det finns också inpendling till arbetsplatserna, med drygt 2 000 personer, och utpendling till arbeten i andra kommuner, cirka 3 000 personer. Utpendlingen är

ANTAL ARBETARE FÖRDELAT PÅ BRANSCH I ÖSTHAMMARS KOMMUN 2019

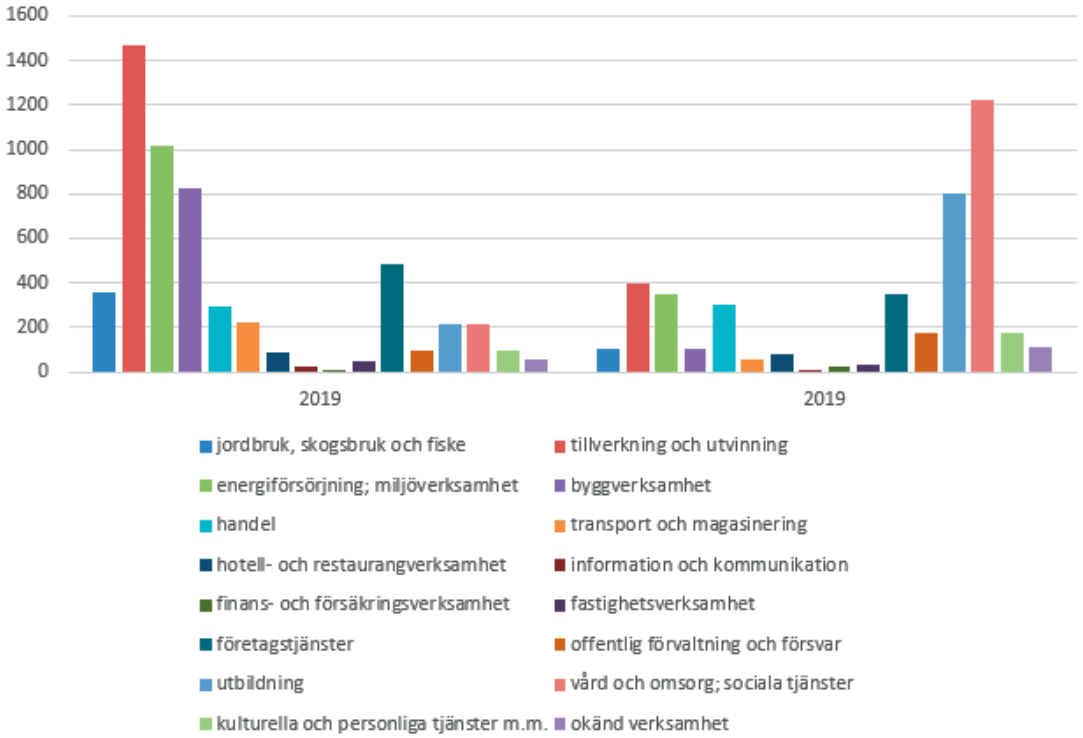

större än inpendlingen, vilket indikerar att invånarna i Östhammars kommun är beroende av fler arbetsmarknader än den lokala.

Samtliga branscher i den lokala arbetsmarknaden kommer få stora rekryteringsbehov de närmsta åren. Många har behov av att nyanställa redan idag. Framförallt är det brist på högskoleutbildade. Det är därför troligt att pendling kommer vara fortsatt viktigt i kommunen.

Kommunen berörs av flera projekt som förväntas skapa tillväxt och ännu fler arbetstillfällen inom de närmaste 20 åren: en farledsfördjupning i Hargshamn och ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark är de största projekten. Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) fick under januari 2022 tillstånd för utbyggnad av ett slutförvar för använt kärnbränsle vilket innebär arbetstillfällen för uppskattningsvis 250 personer under driftskedet. Under 2014 lämnade SKB in en ansökan om tillstånd att bygga ut det befintliga slutförvaret för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR) som ligger i Forsmark och detta godkändes av regeringen under slutet av 2021. Även här är det framförallt byggnation och driftsättning som kommer att kräva arbetskraft.

BOENDE

Det finns ungefär 10 500 permanentbostäder i Östhammars kommun. Merparten av hushållen i kommunen äger sin egen bostad. Ungefär 32 procent av bostäderna ägs inte av hushållet. Den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem äger de flesta av hyresrätterna som finns på bostadsmarknaden. Det finns också ett antal bostadsrättsföreningar i de fem större tätorterna.

Den höga andelen hushåll som äger sin bostad gör

att omflyttningen blir lägre än om marknaden hade präglats av höga andelar hyresrätter.

Översiktsplanen gör inte ett ställnignstagande kring vilken ägandeform eller vilken bostadstyp som Östhammars kommun ska prioritera vid nyexploatering. Däremot ges riktlinjer för varje område som föreslås för bostadsbebyggelse. Om ett enskilt område enligt kommunen är mer lämpad för en viss bostadstyp än en annan nämns det i riktlinjerna specifikt för just den platsen. Samma princip gäller för olika ägandeformer.

Viktiga boendekvaliteter i Östhammars kommun är närheten till kust och fina naturområden, men också till kulturhistoriskt intressanta miljöer både inom tätorterna och på landsbygden. Utpekade områden för bostadsbebyggelse i översiktsplanen är på platser som tar tillvara på dessa kvaliteter, inte på bekostnad av kvaliteterna.

SAMHÄLLSSERVICE

Östhammars kommuns socialnämnd erbjuder genom sin socialtjänst ett socialt skyddsnät för kommuninvånarna. Individer och familjer som av olika skäl hamnat i socialt eller ekonomiskt svåra situationer har möjlighet att erhålla ekonomiskt bistånd, barn- och ungdomsvård, missbrukarvård och familjebehandling.

Socialnämnden tillhandahåller också vård och omsorg för personer som av ålder eller andra skäl har nedsatt förmåga att hantera sitt vardagsliv. Kommunen ansvarar för att tillse att det finns vård och omsorgsboenden, för de personer som har behov av detta. Beslut fattas enligt socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service, innan ett erbjudande kan ges till den enskilde. Särskilda boenden för äldre finns i Alunda, Gimo, Österbybruk, Östhammar och Öregrund. Särskilda boenden, servicebostad och korttidsvistelse enligt lag om stöd och service finns i Östhammar och i Österbybruk.

Människor som önskar bo kvar i sitt eget hem trots funktionsvariationer eller sjukdom har tillgång till hemsjukvård och hemtjänst. På vårdcentrum i Östhammar bedriver både regionen och kommunen verksamhet, bland annat en gemensam närvårdsenhet. Som hemtjänstbrukare har du i Östhammars kommun möjlighet att välja mellan privata utförare eller kommunal utförare, om det finns privata alternativ i kommunedelen du bor. Äldre som utnyttjar sitt delårsboende i kommunen kan behöva använda samhällsservice såsom sjukvård, hemtjänst m.m.

Förskolor, fritidshem eller pedagogisk omsorg (familjedaghem) finns i alla större tätorter. Fler än 1 000 barn har plats på förskolor eller i pedagogisk omsorg. Föräldrar som arbetar eller studerar och ansöker om barnomsorg ska få ett erbjudande om plats för sina barn inom fyra månader.

I Österbybruk finns en fritidsgård och Östhammar erbjuder fritidsverksamhet för personer med funktionsvariationer.

Drygt 2 400 elever går för närvarande i någon av kommunens grundskolor. Skolorna i Alunda,

HUSHÅLLENS ÄGANDEFORMER 2018

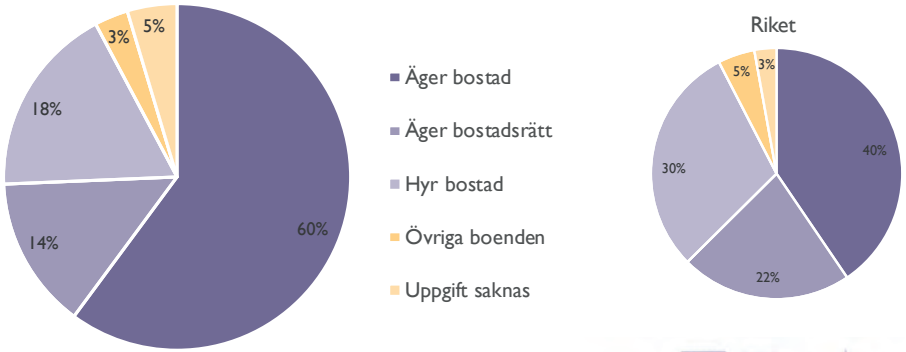

Gimo, Österbybruk och Östhammar har elever från förskoleklass till årskurs 9. Det finns också en grundsärskola i Gimo. Öregrunds skola har elever från förskoleklass till årskurs 6 och Ekeby har elever från förskoleklass upp till årskurs 3.

På gymnasienivå finns tre olika skolor med lite olika inriktning: Bruksgymnasiet i Gimo är den kommunala gymnasieskolan med ett bredare utbud av studieprogram. I Gimo finns också Wilhelm Haglunds gymnasium, ett fristående industritekniskt gymnasium med inriktning på produkt- och maskinteknik och med kopplingar till Sandvik Coromant AB. Vattenfallgymnasiet, tidigare Forsmarks skola, har sina rötter i energibranschen. Under åren 1987-2020 ägdes och drevs skolan av Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA) med Östhammars kommun som huvudman. Idag ingår Vattenfallgymnasiet i en koncern tillsammans med ytterligare tre teknikgymnasier. Vattenfallgymnasiet har fortfarande en aktiv koppling till energisektorn genom ett betydande stöd från Vattenfallkoncernen och som borgar för att kursmaterial och utbildning ständigt kan hållas aktuell. Vuxenutbildning erbjuds i ett särskilt studiecentrum i Gimo. På plats finns kurser på grundläggande samt gymnasial nivå, yrkesutbildningar, svenska för invandrare och Komvux som särskild utbildning. Som komplement till studier på plats finns distansutbildningar med avtalade aktörer.

I alla större tätorter finns ett bibliotek. Biblioteket i Östhammar fungerar som huvudbibliotek. Det finns också många sport- och fritidsanläggningar, både i tätorterna och på landsbygden.

Östhammars kulturhus, Storbrunn. Foto: Magnus Degerman

Roll i regionen

Östhammars kommun är en del av den expansiva region som består av Uppsala, Stockholm och Mälardalen. Stockholm och Uppsala är kommunikationsmässigt tätt sammanlänkade och har i stor utsträckning en gemensam arbetsmarknad. Samma gäller många av städerna i Mälardalen som lätt kan nås med tåg och buss från både Uppsala och Stockholm.

Stockholms län räknar med en befolkningstillväxt på cirka 400 000 invånare under perioden 2020-2040. Uppsala län antas växa med cirka 150 000 personer under samma period. Expansionen i regionen förväntas spilla över mot ”ytterkanterna”.

Östhammars kommun har under den senaste tioårsperioden haft en svag befolkningsutveckling, vilket både kan förklaras av åldersfördelningen i kommunen, men också av brister i den regionala infrastrukturen. Östhammars kommun saknar järnvägsförbindelser för persontrafik och har haft en förhållandevis låg vägstandard på viktiga vägar. Detta gäller såväl kopplingarna mot Uppsala-Stockholm-Mälardalen som kopplingarna mot Gävle och mot Norrtälje. Men den snabba utvecklingen i regionen innebär potentiella möjligheter att locka nya invånare.

Uppsala läns kommuner och landsting samverkar kring viktiga regionala frågor genom region Uppsala. Samarbetet konkretiseras bland annat i en regional utvecklingsstrategi, en länstransportplan, det regionala trafikförsörjningsprogrammet och en regional klimatanpassningsplan.

Östhammars kommun finns även med i regionala sammanhang som inkluderar Stockholm och Mälardalen, bland annat i den storregionala planering som presenteras i Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen och i den regionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård. Där pekas Hargshamn ut som betydelsefull för godstrafiken i östra Mellansverige.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI

En utvecklingsstrategi (RUS) har tagits fram av Region Uppsala för att beskriva vad kommuner och region vill åstadkomma tillsammans med andra aktörer i länet. Den innehåller visioner och mål som lägger grunden för utvecklingsarbetet i länet på längre sikt. Utvecklingsstrategin fungerar även som en länsstrategi för Agenda 2030. Strategin vänder sig till personer och organisationer som vill vara med och påverka regionens långsiktiga utveckling. Den är styrande för aktörer på nationell och regional nivå, stödjande för dem som verkar på kommunal och lokal nivå och inspirerande för dem som finns i

näringslivet och den ideella sektorn.

Strategin ingår i en struktur av styr- och policydokument som är sammankopplade med EU:s strategi ”Europa 2020” från juni 2010. Europa 2020 ger övergripande vägledning, med en ”strategi för smart och hållbar tillväxt för alla”. Strategin innefattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. Den innehåller tre övergripande mål som i den regionala utvecklingsstrategin uttolkats till:

- En region för alla lyfter fram hur ett samhälle format efter människan ger ett gott liv, med öppna och inkluderande miljöer.
- En hållbart växande region fokuserar på samhällsutvecklingen i Uppsala län, dess natur och livsmiljöer och förhållandet till omkringliggande län.
- En nyskapande region tar fasta på betydelsen av ett livskraftigt näringsliv och civilsamhälle samt förmågan till utmaningsdriven innovation hos företag och organisationer.

Regional utvecklingsstrategi

RUS lyfter bland annat fram målnoder och stråk där det finns regionala samband för kommunikation och tillgänglighet, och orter i regionen där det finns förutsättningar för hållbar tillväxt och goda livsvillkor.

LÄNSTRANSPORTPLAN

Länstransportplanen för perioden 2018-2029 konkretiserar hur kommunerna och regionen vill utveckla det regionala transportsystemet för att nå vision och mål i den regionala utvecklingsstrategin. Åtgärdsplanen redovisar en ombyggnad av länsväg 288 på sträckan Gimo–Börstil som en viktig investering för hela regionen. Region Uppsala samordnar arbetet som genomförs på uppdrag av staten och regeringen i samverkan med Trafikverket, regionen, angränsande län och länets kommuner.

REGIONALT TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM

Regionen är från och med 2012 regional kollektivtrafikmyndighet i Uppsala län och ansvarar genom kollektivtrafiknämnden för det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Programmet har en målhorisont som sträcker sig fram till 2030. Syftet är att beskriva vad som krävs för att kollektivtrafiken på bästa sätt ska kunna bidra till en långsiktigt hållbar utveckling.

Bedömningar av framtida behov och utbud görs i programmet på en generell nivå och utifrån viktiga funktioner. Programmet knyter även an till Agenda 2030 (som knyter an till den regionala utvecklingsstrategin).

Mer konkreta strategier för trafikens utveckling kommer att tas fram. Programmet konkretiseras också i verksamhets- och trafikplaner för UL. Där omsätts de långsiktiga intentionerna och målen i årlig verksamhet.

Länstransportplan 2018-2029

Trafikförsörjningsprogram 2020-2030

REGIONAL HANDLINGSPLAN FÖR KLIMATANPASSNING

Syftet med handlingsplanen är att identifiera de områden och verksamheter i Uppsala län som är sårbara för klimatförändringar och extrema vädersituationer i ett 100-årsperspektiv.

Arbetet med handlingsplanen innebar en fördjupning på kommunnivå. Avsikten var också att ge en sammanfattande bild av vad vi vet idag om risker som kan förknippas med klimatförändringar och inom vilka sektorer det finns kunskapsluckor. Tanken är att länets kommuner ska kunna gå vidare med att bedöma inom vilka områden det behövs fördjupade analyser eller åtgärdsförslag. Redan idag måste samhällsplaneringen anpassas till de potentiella risker som en klimatförändring skapar.

HAVSPLANERING

Havsplanerna ska bidra till att god miljöstatus i havsmiljön nås och upprätthålls och att havets resurser används hållbart så att havsanknutna näringar kan utvecklas. Havsplanerna vilka tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten i samverkan med över 150 organisationer, antogs i början av 2022 av regeringen. I samband med att havsplanerna beslutades,

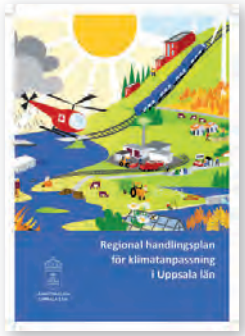

Handlingsplan för klimatanpassning

Havsplan

så beslutades även att Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och flera andra centrala myndigheter ska peka ut fler lämpliga områden för energiutvinning till havs och att havsplanerna sedan ska uppdateras för att möjliggöra en större produktion av förnybar el (M2022/00276).

Havsplanen består av kartor och ställningstaganden om hur havet ska nyttjas, skyddas och förvaltas och vilka samhällsintressen som ska uppmärksammas. Havsplanen visar den mest lämpliga användningen av havet i olika områden. Havsplanering kan förebygga och lösa konflikter, och samordna mellan olika intressen; till exempel sjöfart, fiske, turism, försvar och materialutvinning.

Havsplanen omfattar Sveriges havsområden, territorialhavet och ekonomisk zon, men inte området närmast kusten. Planeringen av kusten sker genom kommunernas översiktsplanering. Däremot finns en viss överlappning mellan havsplan och översiktsplan, eftersom översiktsplanen ska planlägga hela vägen till kommungränsen medan havsplanen i stort följer baslinjen. Kommungränsen i havet går vid tolv nautiska mil (cirka 22 kilometer) från baslinjen.

I den här översiktsplanen har havsplanen utgjort en del av underlaget till den föreslagna vattenanvändningen i områden där de två planerna överlappar (området från baslinjen ut till kommungränsen). I detta överlappande område har inga avsteg från havsplanen gjorts.

Östhammars kommun omfattas av havsplaneområdet för bottniska viken, och mer specifikt delområdet ”Södra kvarken”.

REGIONAL VATTENFÖRSÖRJNINGSPLAN

I arbetet för robust dricksvattenförsörjning med flergenerationsperspektiv i länet har Länsstyrelsen Uppsala län tagit fram en Regional vattenförsörjningsplan. Strategin är ett planeringsunderlag och

vänder sig till kommuner, länsstyrelse och vattenproducenter och är en del i arbetet med de globala hållbarhetsmålen. Flera mål berörs men särskilt mål nummer 6 om Rent vatten och sanitet.

Tillväxttakten i länet är hög och konkurrensen om vatten förväntas öka i framtiden. Kommunerna i länet har olika utmaningar beroende på tillgång till vattenresurser, bebyggelsestrukturen samt behoven för olika ändamål. Det mellankommunala perspektivet är viktigt och samverkan lyfts i dricksvattenutredningen fram som en nyckelfaktor för den framtida vattenförsörjningen och arbetet med god vattenkvalitet. Några andra nyckelfaktorer är samhällsplaneringen och lämplig markanvändning med hänsyn till risker, yt- och grundvattens kvalitet och kvantitet samt en anpassning till ett förändrat klimat.

I planeringsunderlaget har strategier för att hantera länets utmaningar med dricksvattenförsörjningen tagits fram:

- Samhällsplanering
- Skydd/skydda
- Samverkan
- Smart vattenanvändning

I östhammar pekas grundvattenförekomsterna i Börstil, Alunda och Gimo ut som regionalt prioriterade. I Börstil och Alunda bedöms grundvattenförekomsterna inte ha tillräcklig uttagskapacitet och kemisk status jämfört med andra prioriterade förekomster, men på grund av brist på andra avsaknaden av andra lämpliga förekomster lokalt i kommunen prioriteras ändå dessa i regionalt.

Gällande regionalt prioriterade ytvattenförekomster för långsiktig dricksvattenförsörjning så tillhör ingen av de större förekomsterna Östhammar kommun. Däremot benämns Gimo damm och Bruksdammen bland övriga ytvattenförekomster som regionalt prioriterade, och de är prioriterade för att de används idag inom någon del av ett vattenförsörjningssystem och är därför betydelsefulla i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen påtalar att hänsyn ska tas till dessa i översiktsplaneringen, miljöprövningar etcetera.

Regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län

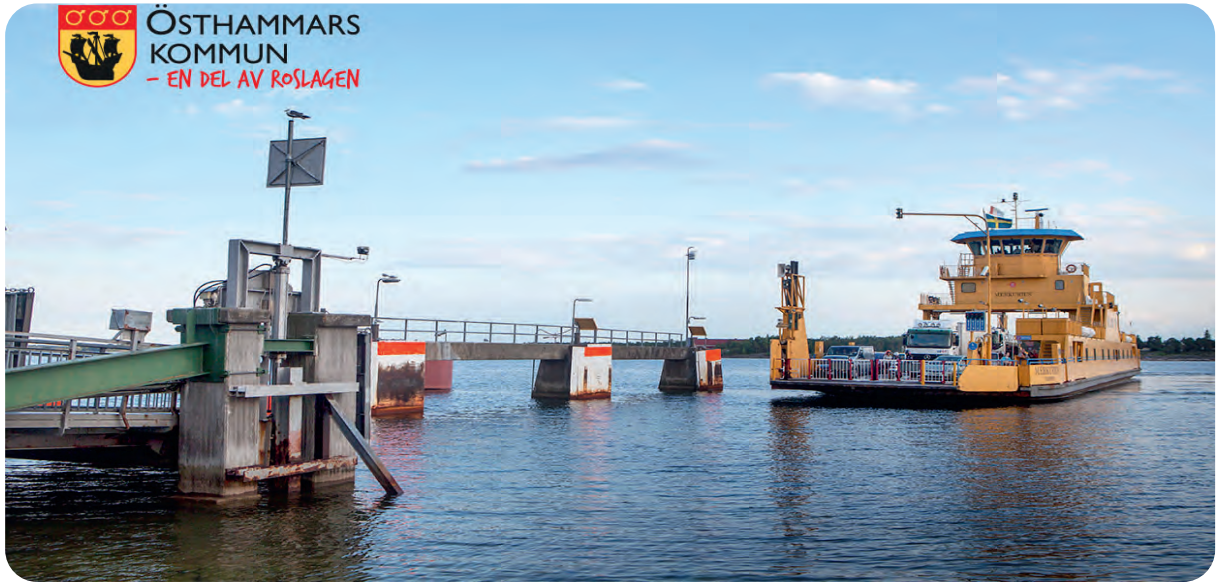

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Det finns många frågor som har betydelse för mer än en kommun, men kanske inte för hela regionen. Exempel på områden där mellankommunala samarbeten kan vara särskilt viktiga är räddningstjänst och säkerhetsfrågor. Östhammars kommun har ett etablerat samarbete om räddningstjänst med Uppsala och Tierps kommun.

Det finns också ett antal andra frågor som kan skapa behov av dialog över kommungränser. Det gäller exempelvis storskaliga tekniska anläggningar som vindkraftverk, telemaster och kraftledningar som kan påverka landskapskaraktären även i grannkommunerna. Täckningsgraden i mobilnätet är ett annat exempel, liksom utvecklingen av handelsområden med stormarknader. Ett nytt, större handelsområde kan påverka handel och resmönster i andra kommuner.

Även åtgärder som kan påverka vattenkvalitet, flöden med mera berör även andra kommuner. Vattenförvaltningen förutsätter att invånare och organisationer samarbetar, oavsett administrativa gränser. Samma krav gäller annan miljöpåverkan av större omfattning. Ett exempel är processen kring en etablering av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark – det är ett projekt som har nationell betydelse, men får effekter på såväl regional, kommunal som mellankommunal nivå.

När det gäller vallonbruken, kust och skärgård, friluftsvärden, större idrottsanläggningar, tätortsstrukturer och kommunikationer har Östhammars kommun intressen gemensamma med Uppsala, Norrtälje och/eller Tierps kommuner.

Den nya överföringsledningen för dricksvatten mellan Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och Alunda är ett bra exmepel på mellankommunala frågor. Detta samarbete kommer leda till mer och bättre vatten för invånare i Österbybruk och Alunda i framtiden. Östhammars kommun har genom Forsmarks kärnkraftverk en viktig roll i kraftproduktionen och eldistributionen såväl regionalt som storregionalt då den nord-sydliga flaskhals i stamnätet som finns idag begränsar överföringen av el från vind- och vattenkraftsproduktionen i norra Sverige till konsumtionen i Mellan- och Sydsverige.

I kartan under teknisk försörjning redovisas de stamledningar som går via Forsmark i Östhammas kommun, hur föreslagen bebyggelse förhåller sig till stamnätet och riktlinjer kopplat till detta.

Agenda 2030

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling syftar till att skapa en hållbar utveckling. En hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att vi måste leva på ett sätt idag som innebär att framtida generationer ska kunna ha samma möjligheter som vi. De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de globala målen och är också dimensioner som en samhällsplanering och kommunal översiktsplanering ska ta hänsyn till. Det är delvis frågor som redan tidigare i kommunens planering hanterats via Plan- och bygglagen och Miljöbalken, men de globala målen styr mot ett bredare perspektiv där social och ekonomisk hållbarhet får tydligare plats.

Målen för hållbar utveckling gäller för alla människor och länder, vi har ett gemensamt ansvar för att uppnå dem till år 2030. Det krävs engagemang från regeringen, myndigheter, kommuner, regioner, akademin, näringsliv och civilsamhället. Det är den första planen som inkluderar alla världens länder och Agenda 2030 förutsätter att förändringar sker på både nationell och lokal nivå. Agenda 2030 och de globala målen är inget juridiskt bindande dokument

De sjutton globala målen för hållbar utveckling. Illustration: regeringskansliet/FN

utan ska fungera som vägledande i vår samhällsutveckling och planering.

I Östhammars kommun arbetar vi mot att vara en hållbar kommun, ett av våra fyra inriktningsområden beslutade av kommunfullmäktige. Det betyder att vi arbetar med ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet som en del i alla styrdokument. Inriktningen för den ekologiska hållbarheten styrs av de hållbarhetslöften kommunfullmäktige antagit i de tre första delprogrammen i Färdplan för ett hållbart län som består av fyra åtgärdsprogram: Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald, Vatten och Samhällsutveckling. Ett hållbarhetslöfte är en frivillig avsiktsförklaring som flera

aktörer i länet tecknat med länsstyrelsen. Aktörerna tecknar ett hållbarhetslöfte per program där det framgår det vilka praktiska åtgärder och aktiviteter man valt framgår det vilka åtgärder och aktiviteter man valt att arbeta med under en fyraårsperiod.

Hållbarhetslöftena fokuserar på den miljömässiga hållbarhetsaspekten av agendan och är framtagna som ett sätt att konkretisera de svenska miljömålen på regional och lokal nivå. Motsvarande arbete inom social hållbarhet finns bl.a. i länets gemensamma arbete med Hälsa, trygghet och goda livsvillkor i socioekonomiskt utsatta områden.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) fungerar även som en länsstrategi för Agenda 2030. Den regionala utvecklingsstrategin förhåller sig och bidrar till de nationella mål genom vilka Sverige som nation ska genomföra Agenda 2030. Nationella mål om folkhälsa, boende och byggande, klimat, kulturmiljö, jämställdhet, friluftsliv samt de europeiska och nationella transportpolitiska målen ger sammanhang och kraft till länets prioriteringar och insatser. Ett särskilt fokus ligger på att säkra länets bidrag till uppfyllelse av Parisavtalets mål om klimatet och de nationella klimatmålen, i enlighet med det klimatpolitiska ramverket.

I och med de kommunala, regionala och nationella åtagandena inom Agenda 2030 och hållbar utveckling, ska kommunen alltid se till att i exploateringsprojekt, i samhällsplaneringen och övrig utveckling analysera och bedöma påverkan på de tre olika perspektiven – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Avvägningar ska göras så att de tre perspektiven påverkas negativt i så liten utsträckning som möjligt och positivt i så stor utsträckning som möjligt. Långsiktighet och nästa generations möjligheter att använda befintliga resurser ska alltid finnas med i bedömningen. Miljöbedömningar, barnkonsekvensanalyser och andra utredningar inför samhällsbyggnadsprojekt ska genom detta vara en naturlig del av kommunens översiktsplanering.

III.

Planeringsförut-sättningar

RIKSINTRESSEN, VÄRDEN OCH ANDRA INTRESSEN

Avvägningar och målkonflikter

Den kommunala planeringen ska bidra till en god hushållning med olika resurser och ta hänsyn till både allmänna och enskilda intressen. Områden som har betydelse för hela landet, så kallade riksintressen, är ett allmänt intresse som ska skyddas genom god planering. Planeringen ska också bidra till att miljöförhållandena blir säkra, hälsosamma och långsiktigt hållbara.

Den här avdelningen av översiktsplanen redovisar geografisk avgränsning av olika riksintressen, värden och kommunens intentioner när det gäller hänsyn och bevarande, rubricerat **Intentioner**. I del III redovisas intressena på översiktlig nivå medan målkonflikter om olika intressen i utvecklingen av serviceorterna redovisas i del IV.

RIKSINTRESSEN

Riksintresseområden har normalt värderats som platser med stora bevarandevärda egenskaper. Områden som i kartan för den framtida mark- och vattenanvändningen föreslås för utveckling av olika slag har i största möjliga mån placerats på ett sådant sätt att få konflikter med riksintressen uppstår.

Riksintresset Högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark är ett exempel på ett riksintresse som trots det ovanstående ofta hamnar i konflikt med utvecklingsområden. Detta beror på den stora geografiska utsträckningen som intresset berör. Konflikten hanteras främst genom att utvecklingsområden förläggs till platser med redan befintlig infrastruktur, för att minimera externa miljöpåfrestningar som området kan ge upphov till.

SKYDDADE OMRÅDEN

Naturreservat, djur- och växtskyddsområden och områden med naturvårdsavtal är exempel på skyddade områden. Det finns många skyddade områden i kommunen. Dessa värderas högt och i översiktsplanen anses skyddade områden inte vara lämpliga för exploatering.

RIKSINTRESSEN SOM ÖSTHAMMARS KOMMUN BERÖRS AV

- Naturvård
- Friluftsliv
- Kulturmiljövård
- Natura 2000: fågel- och habitatdirektivet
- Kust och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark
- Energiproduktion: vind
- Yrkesfiske: hav och hamn
- Värdefulla ämnen och material
- Slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall
- Totalförsvar
- Väg, järnväg, luftfart och sjöfart.

VATTEN

I Östhammars kommun finns en lång kuststräcka och många vattendrag. Dessa värderas högt av kommunen. Utvecklingsområden för bostäder, industrier och verksamheter pekas därför inte ut i kustens absoluta närhet.

Många vattendrag i kommunen har dålig status enligt miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten. Översiktsplanens påverkan på MKN för vatten beskrivs i översiktsplanens miljöbedömning i tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Att minimera negativ påverkan på MKN för vatten är också en anledning till att översiktsplanen inte föreslår nyexploatering i kustens absoluta närhet.

Dricksvattenförsörjningen i kommunen sker till största del genom grundvattenupptag, för såväl den enskilda vattenförsörjningen som den kommunala. Markens magasineringsförmåga i Östhammars kommun är dock väldigt begränsad jämfört med

resten av länet. Det dricksvatten vi kan ta upp i vattentäkterna är därför värdefull. Vattentäkterna skyddas bland annat genom ett antal vattenskyddsområden. Ingen reservvattentäkt finns i kommunen.

Vattenskyddsområdena är områden där inga bostäder eller industrier ska tillkomma enligt översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning. Detta eftersom intressena som ett vattenskyddsområde ska skydda - dricksvattenförsörjningen - är ett allmänt intresse som i Östhammars kommun överstiger eventuella exploateringsintressen. Detta gäller i hela kommunen och för alla vattenskyddsområden.

JORDBRUKSMARK

I Östhammars kommun finns ca 19 700 hektar jordbruksmark (13% av landarealen), varav ca 15 200 hektar är åkermark och ca 4 450 hektar är betesmark.

I tätortskartorna finns jordbruksmark utpekat för bostadsändamål vilket är en intressekonflikt mellan jordbruksmarken som utgör ett nationellt intresse för matproduktion och bostäder som utgör ett väsentligt samhällsintresse. Jordbruksmark kan tas i anspråk utifrån vissa förutsättningar, men kommunen vill att exploatering på jordbruksmark begränsas enligt den vägledning som finns under avsnittet Jordbruksmark i del IV. Där beskrivs också kommunens strategier och ställningstaganden angående jordbruksmark.

MILJÖBEDÖMNING

Till översiktsplanen hör en miljöbedömning. Även om stor hänsyn visats till riksintressen, skyddade områden och andra allmänna och enskilda intressen, så kommer ett genomförande av översiktsplanen medföra miljöpåverkan. Detta utreds och diskuteras i miljöbedömningen.

Till miljöbedömningen hör också en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). MKB:n beskriver effekter på miljön av de åtgärder i översiktsplanen som antas medföra en betydande miljöpåverkan.

För att särskilja detta kapitel från miljöbedömningen kan det sägas att *effekterna* på miljön av ett genomförande av översiktsplanen beskrivs i miljöbedömningen, medan *hänsynen som visats* för att effekterna ska bli så små som möjligt beskrivs i detta kapitel.

Gimodammen, ett riksintresseområde för kulturmiljövård.

Riksintressen

Friluftsliv och kulturmiljövård

Översiktsplanen tolkar dessa riksintressen som intressen av bevarandekaraktär - det vill säga att det är positivt om områdena skyddas från exploatering. De flesta områden som föreslås för utveckling av bostäder, industrier och verksamheter placeras därför utanför riksintressena.

FRILUFTSLIV

Med friluftsliv avses i detta sammanhang vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Områden av riksintresse för friluftslivet har så stora värden på grund av natur och kulturkvaliteter att de är eller kan bli attraktiva för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet. När det gäller områden som är av riksintresse för friluftslivet spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsverksamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik, till exempel genom att området har tilltalande utsiktspunkter och utflyktsmål.

Två geografiska områden för riksintresse friluftsliv finns i kommunen: *Florarna och Finnsjön* och *Öregrund-Gräsö skärgård*. Florarna och Finnsjön skyddas av ett naturreservat och är inte ett område som föreslås för utveckling eller förändring i översiktsplanen.

Värdebeskrivningen för riksintresset Öregrund-Gräsö skärgård uppger att sådant som kan skada områdets värden med allmänhetens tillgång är exempelvis kalavverkning och upphörd hävd av kulturmarker. Även anläggandet av vindkraftverk, industrier och större bebyggelseområden riskerar att skada värdena. Översiktsplanen anger vissa utvecklingsområden inom riksintresset, men föreslår ingen förändring som kan likställas med riskerna angivna i värdebeskrivningen. Den utveckling som föreslås är småskalig där enstaka kompletteringar av bostäder och stor hänsyn till allmänhetens tillgång. Värdena i riksintresset bedöms därför bli oförändrade.

KULTURMILJÖVÅRD

Riksintresse för kulturmiljövården är ett urval av miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia, från stenålder till nutid. Områdena ska skyddas mot åtgärder som kan förstöra värdena.

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården regleras i miljöbalken. Regler för tillämpning finns i plan- och bygglagen. Totalt finns 12 områden för riksintresset kulturmiljö inom kommunen.

Hela Österbybruk-Dannemora-området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Uttryck för riksintresset inkluderar gruvmiljöerna, samlad småbebyggelse, herrgården, bruksmiljöerna och gårdar på spridda platser inom riksintresset. Översiktsplanen föreslår flertalet utvecklingsområden inom riksintresset. Ingen av områdena som pekas ut i översiktsplanen är inom eller i direkt anslutning till de individuella uttrycken som formuleras i riksintresset.

Övriga områden för riksintresse kulturmiljövård berörs inte av översiktsplanens föreslagna utvecklingsområden. Nedan är en tabell med de 12 riksintressena med referens till områdeskod från kommunens kulturmiljövårdsprogram Jord och järn (kod ÖS).

RIKSINTRESSEN KULTURMILJÖVÅRD I ÖSTHAMMARS KOMMUN
Forsmarks bruk (C15) - ÖS 7
Djursten (C16) - ÖS 4
Öregrunds stad (C17) - ÖS 12
Bygden norr om Hökhuvuds kyrka (C18) - ÖS 15
Östhammars stad (C19) - ÖS 17

Söderön (C20) - ÖS 18

Dannemora-Österbybruk (C21) - ÖS 24

Gimo bruk (C22) - ÖS 22

Hargs bruk (C23) - ÖS 21

Väsby – Källberga - Hammarby skog (C24) - ÖS 26

Ekeby (C25) - ÖS 34

Lundsbol och Hyttbol (C26) - ÖS 28

INTENTIONER

Riksintressen för kulturmiljövård och friluftsliv bidrar till attraktionskraften och därmed möjligheterna till utveckling i Östhammars kommun. Områdena har betydelse för bygdens identitet, den sociala sammanhållningen och möjligheterna att utveckla besöksnäringarna. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden.

Riksintresset för friluftsliv ska ses som en resurs för kommunen och utvecklas för att främja ett starkt friluftsliv. Dessa friluftsvärden ska även tillgängliggöras för allmänheten genom goda kommunikationer och vandringsleder.

Fyra av riksintressena inom kulturmiljövård bidar på ett väsentligt sätt till profil och karaktär i bruksorterna Gimo och Österbybruk och kuststäderna Öregrund och Östhammar. En restriktiv hållning

ska tillämpas för ny bebyggelse i anslutning till dessa miljöer. Ambitionen är att föra in varsamhetsbestämmelser i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över. Kommunen ska aktivt arbeta för att respektive värden för de olika riksintresseområdena tillgodoses genom att rätt kompetens tas in i detaljplanering och lovärenden inom dessa områden.

Kommande arbete med att uppdetera kommunens kulturmiljövårdsprogram, fördjupad översiktsplan/strategi för kustområdet kommer att beakta behoven av avgränsningar och skyddsbestämmelser för kulturmiljövärdena av såväl riks- som regionalt och lokalt intresse. Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras och det uppdaterade kulturmiljövårdsprogram ska ge tydligare stöd för detaljplanering och lovgivning genom lämpliga riktlinjer för tillämpning kopplade till intressena.

Riksintresse för friluftsliv och kulturmiljövård

Områden som är av riksintresse för friluftsliv och kulturmiljövården ska skyddas så att deras värden inte skadas eller förstörs.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för friluftslivet och kulturmiljövård berörs och kan påverkas på ett betydande sätt.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljöer av riksintresse ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas.
- Utveckling av bebyggelse inom riksintresse för kulturmiljö ska utgå från de värdebeskrivningar som finns tillhörande respektive område och kommunen ska tillämpa de riktlinjer för bevarande som kommunen konkretiserat i det kommunala kulturmiljövårdsprogrammet.
- Ny bebyggelse som tillkommer inom värdeområden i Östhammars och Öregrunds stad ska föregås av en genomarbetad gestaltningsidé.
- Större exploateringar inom riksintresset för friluftsliv ska inte tillåtas. Endast mindre kompletteringar av enstaka bostadsbebyggelse får tillåtas med hänsyn till allmänhetens tillgång till naturen. Åtgärder som främjar friluftsändamål, såsom parkeringar intill besöksmål ska tillåtas.

Naturvård och Natura 2000

Riksintresse för naturvård och Natura 2000-områden och regleras i miljöbalken 3-4 kap. och av EU:s Fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv. Syftet är att skydda områden mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Översiktsplanen tolkar dessa riksintressen som intressen av bevarandekaraktär - det vill säga att det är positivt om områdena skyddas från exploatering.

Syftet med Natura 2000-områden är att värna om naturtyper och livsmiljöer (så kallade habitat) för de arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse för alla länder inom EU. Sverige måste se till att de naturtyper, växter och djur som finns i utpekade områden fortsätter ha en så kallad gynnsam bevarandestatus. Det innebär i stort sett att ”äng ska förbli äng”, att ”naturskog ska fortsätta vara naturskog” och att de arter som finns där ska fortsätta leva i livskraftiga bestånd. För alla Natura 2000-områden finns en bevarandeplan. Planen beskriver området, med särskild tyngdpunkt på de utvalda naturtyperna och arterna, samt ett långsiktigt mål för området och tänkbara hot. För att säkerställa naturvärden skyddas många Natura 2000-områden genom att staten bildar naturreservat eller skriver avtal med markägare.

I Östhammars kommun finns 18 områden som särskilt utpekats som riksintresse för naturvård. Många Natura 2000-områden (totalt 36) ingår som delområden.

NATURVÅRD

Flertalet geografiska områden för riksintresse naturvård finns i Östhammars kommun. Översiktsplanen föreslår utvecklingområden i ett av naturvårdsområdena: Gräsö-Singöområdet.

Värdebeskrivningen för Gräsö-Singöområdet anger att

> *områdets värden kan påverkas negativt om jordbruksdriften upphör eller genom tillförsel av näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement, ängar och på naturbetesmarker eller genom igenväxning, odling av skog eller energigrödor på jordbruksmark, täkt, dikning, användandet av området som recepient, bebyggelse eller annan form av exploatering.*

Bebyggelsen som föreslås i översiktsplanen är i liten exploateringsgrad och på platser som inte bedöms påverka landskapsvärdena negativt. Åker- och ängsmark förblir orörd.

NATURA 2000: FÅGELDIREKTIVET

Fem områden finns i Östhammars kommun: ett område i Florarnas naturreservat och fyra områden på öar i skärgården. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen på dessa platser.

NATURA 2000: HABITATDIREKTIVET

Huvuddelen av områdena ligger i kustområdet och skärgården. Enstaka platser i kommunens västra och sydöstra delar ingår också. Florarnas naturreservat ingår. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen på dessa platser.

intentioner

Riksintresseområden för naturvård innefattar värden som bidrar till rikedomen av naturmiljöer i Östhammars kommun. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden, ett viktigt led i arbetet med att utveckla kommunen och uppfylla lokala och nationella miljömål.

Flera riksintresseområden och Natura 2000- områden är helt eller delvis skyddade som naturreservat. I dessa fall finns föreskrifter som reglerar skötsel och markanvändning på ett sätt som syftar till att

Riksintresse för naturvård och Natura 2000

Områden som är av riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område ska skyddas så att dessa värden inte skadas eller förstörs (MB 2-3 kap., PBL 2 kap.).

Detaljplaneläggning, tillståndsgivning eller andra åtgärder som riskerar att påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt kräver tillstånd enligt miljöbalken. Det är länsstyrelsen som prövar om en åtgärd har betydande påverkan. Åtgärder kan tillåtas om områdets naturvärden även fortsatt får en gynnsam bevarandestatus. Åtgärder i eller utanför ett Natura 2000-område som kan riskera att medföra betydande negativa konsekvenser för miljön i området tillåts inte (MB 1-3 kap., 6-7 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid detaljplaneläggning och prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område berörs.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i riksintresset ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas (se även sid 177).
- All typ av verksamhet som sker inom ett Natura 2000-område ska konsekvensbedömas. Verksamhetsutövaren ska själv bedöma om det finns risk för att projektet kan skada naturmiljön och kräva tillstånd. Sökande rekommenderas att använda områdets bevarandeplan som underlag. Länsstyrelsen kan ge ytterligare råd och information. För Natura 2000-områden gäller detta även om detaljplaneläggningen i sig sker utanför området, men kan ge påverkan på arter eller livsmiljöer. Ett Natura 2000-område kan också vara skyddat med områdesskydd. Vid ny eller ändrad markanvändning krävs då dialog med och prövning av länsstyrelsen eller annan ansvarig myndighet (se även sid 51-55).

upprätthålla värdena. De värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som redovisas i mark- och vattenanvändningskartan omfattar även Natura 2000-områden som är skyddade enligt 7 kaptilet MB samt riksintresseområden för naturvård som saknar skydd. Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område enligt 7 kapitlet 28 a § MB, och det räcker att det finns en risk för betydande påverkan för att en åtgärd ska vara tillståndspliktig. För att utreda om åtgärder påverkar ett Natura 2000-område bör samråd alltid hållas med Länsstyrelsen i tidigt skede.

Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras vid lovgivning eller annan handläggning av ärenden som kan påverka dessa områden, se sid 177. En restriktiv syn på ny bebyggelse gäller i riksintresset Gräsö-Singö, men undantag kan göras för allmänna anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv, se sid 168.

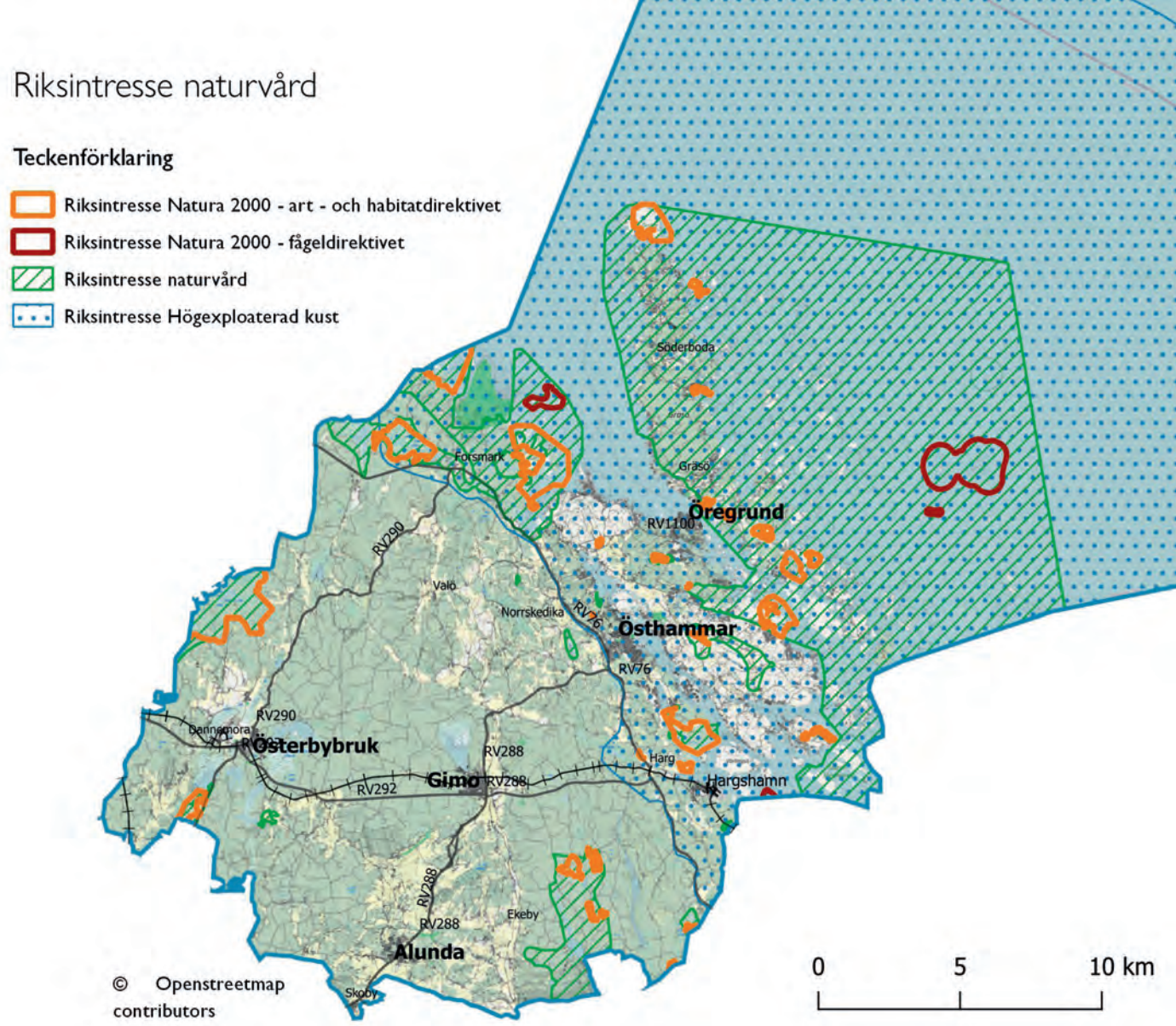

Högexploaterad kust - Arkösund till Forsmark

Riksintresset omfattar stora delar av kommunens östra delar. Hela havskusten och skärgården ingår. Hargshamn, Forsmark, Norrskedika, Öregrund och Östhammar ligger inom riksintresset.

Översiktsplanen föreslår flertalet utvecklingsområden inom riksintresset, koncentrerat till Östhammars och Öregrunds närhet. På grund av riksintressets stora omfattning kan utvecklingsområdena för dessa orter inte placeras på sådant sätt att områdena hamnar utanför riksintresset. Utveckling av befintliga tätorter bedöms dessutom vara förenligt med riksintressets intentioner, i och med att utvecklingen med stor sannolikhet inte kommer innebära påtaglig skada på värdena i kustområdet som riksintresset ska skydda. Ingen utveckling föreslås i direkt anslutning till själva kusten.

intentioner

Tidigare lagstiftning gav kommunen ett ansvar för att tydliggöra gränserna för riksintresset. Det har skett genom beslut i Östhammars kommunfullmäktige. Riksintresset har avgränsats som området öster om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan. En grov avgränsning redovisas i karta på sid 41. Värdena i riksintresset bidrar på ett väsentligt sätt till Östhammars kommuns attraktionskraft.

Beteckningarna S och BT i mark- och vattenanvändningskartan redovisar områden för fortsatt bebyggelseutveckling i befintliga tätorter och småorter inom riksintresseområdet. Utvecklingen ska ske med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och

Riksintresse för Högexploaterad kust - Arkösund till Forsmark

Exploatering och andra ingrepp i miljön får bara komma till stånd om de kan genomföras utan att påtagligt skada natur- och kulturmiljövärdena i området. Begränsningar gäller för fritidsbebyggelse och för nytetablering av stora och miljöstörande industrianläggningar (MB 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Riksintresset har av Östhammars kommun tolkats som området öster om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan.
- Enstaka tillskott av hus för delårsboende tillåts endast i anslutning till etablerade fritidshusområden och med särskilda villkor (se även sid 169-170).
- En fortsatt utbyggnad av tätorterna och tillkommande helårsbostäder på landsbygden är förenligt med riksintresset. Påverkan på natur- och kulturmiljövärden prövas vid handläggning av planer och bygglov (se även sid 37 och 177).
- Skärgårdsutveckling och etablering av allmänna anläggningar för turism och friluftsliv kan bidra till att upprätthålla eller förstärka värdena i riksintresset. Eventuell påverkan på värdena i riksintresset ska utredas vid prövning av sådana nya verksamheter.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer för vindkraft (se även sid 193).

möjligheterna att skapa hållbara system för vatten- och avloppsshantering, se sid 92-94 samt 163-165.

Det ska även finnas möjlighet till fortsatt bebyggelseutveckling på landsbygden inom riksintresseområdet. Förutsättningar och villkor redovisas på sid 108. Utvecklingen ska i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper, med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och möjligheterna att ordna hållbara system för vatten- och avloppsförsörjning. Endast enstaka kompletteringar av fritidsbebyggelse kommer att tillåtas. Förutsättningar och villkor redovisas på sid 168.

Fortsatt utveckling kommer att tillåtas i befintliga områden för störande verksamheter kring Forsmarks kärnkraftverk och hamnen i Hargshamn, i områden som avgränsats med beteckningen VI i kartan över framtida mark- och vattenanvändning, se även sid 91. Eventuell påverkan på natur- och kulturmiljövärdena i riksintresseområdet ska alltid utredas och konsekvensbedömas för tillkommande verksamheter.

Energiproduktion, yrkesfiske, värdefulla ämnen och material och slutförvaring av använt kärnbränsle och avfall

Översiktsplanens tolkning av dessa riksintressen är att områdena som är av intresse lämpar sig för exploatering eller ianspråktagande av mark, för vissa bestämda ändamål (det ändamål som respektive riksintresse åsyftar).

ENERGIPRODUKTION

Av riksintresse för energiproduktion är ett område i kommunen, utanför Forsmarks kust. Området är av typen *energiproduktion: vind*. Användningen av området för energiproduktion överensstämmer med förslagen i översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning.

Intentioner:
Riksintresse för vindbruk ska enligt kommunens uppfattning underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. I området finns en av de tätaste havsörnsstammarna i Sverige.

YRKESFISKE: HAV

Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som ett riksintresseområde för yrkesfisket, och är en del av riksintresseområdet Bottenhavet. Inga insjöområden ingår. Fisket karaktäriseras av ett småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda.

Intentioner:
Omfattningen av yrkesfisket i Östhammars kommun är begränsat men har betydelse för skärgårdsutvecklingen. År 2021 fanns i Östhammars kommun 20 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskarlicens.

Kommunens uppfattning är att skalan på yrkesfisket inte innebär någon konflikt med riksintresse högexploaterad kust eller Gräsö-Singö. Närvaron av yrkesfiskare bidrar till en levande skärgård och att många av skärgårdens natur- och kulturmiljövärden kan upprätthållas. Planerade aktiviteter för att höja den ekologiska statusen i innerskärgården kan bidra till att upprätthålla områdets funktion för yrkesfiske.

YRKESFISKE: HAMN

En hamn i kommunen är av riksintresse för yrkesfisket: Öregrunds hamn. Hamnen bedöms kunna användas på samma sätt i framtiden och påverkas inte av översiktsplanens förslag för framtida mark- och vattenanvändning.

Intentioner:
I Öregrunds hamn har ett kajområde reserverats för fiskebåtar som fortsatt ska möjliggöra yrkesfiske i Östhammars kommun.

VÄRDEFULLA ÄMNEN OCH MATERIAL

Ett område runt Dannemora är utsett till riksintresse på grund av fyndigheter av jänmalm och sulfidmalm.

Dannemora gruva har tidigare varit i drift och utvunnit material i området. Nu är gruvan nedlagd på grund av ekonomiska svårigheter, inte på grund av att fyndigheterna är uttömda. Intentioner på att gruvan kommer öppnas igen finns.

Intentioner:
Östhammars kommun har en positiv inställning till utvinning av mineral i riksintresse för värdefulla ämnen vid Dannemora och ser det som angeläget att möjligheterna till brytning bibehålls. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, men intresset av att utvinna mineral har överordnats kulturmiljöintressena i område VI vid Dannemora: område för utveckling av omgivnings påverkande verksamhet. Påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö ska dock undvikas så långt det är möjligt.

Intresse av drift vid Dannemora gruvor stärker ambitionen att bibehålla möjligheterna att använda och utveckla järnvägen av riksintresse mellan Österbybruk och Hargshamn.

SLUTFÖRVARING AV ANVÄNT KÄRNBRÄNSLE OCH AVFALL

Riksintresset syftar till att identifiera platser som kan komma att beröras av eventuella slutförvars anläggningar ovan och under jord, för förbindelsetunnlar där emellan samt för infrastruktur i anslutning till djupförvaret. I Östhammars kommun finns ett sådant område runt Forsmarks kärnkraftverk. Ingen annan användning föreslås i översiktsplanen på denna plats.

Intentioner:
Östhammars kommun har en positiv inställning till slutförvaring av radioaktivt avfall i Forsmark och ser det som angeläget att få till en lösning för hantering av den svenska kärnkraftsindustrins radioaktiva avfall. Området har av prövande myndigheter ansetts vara lämpligt område för slutförvaring av radioaktivt avfall.

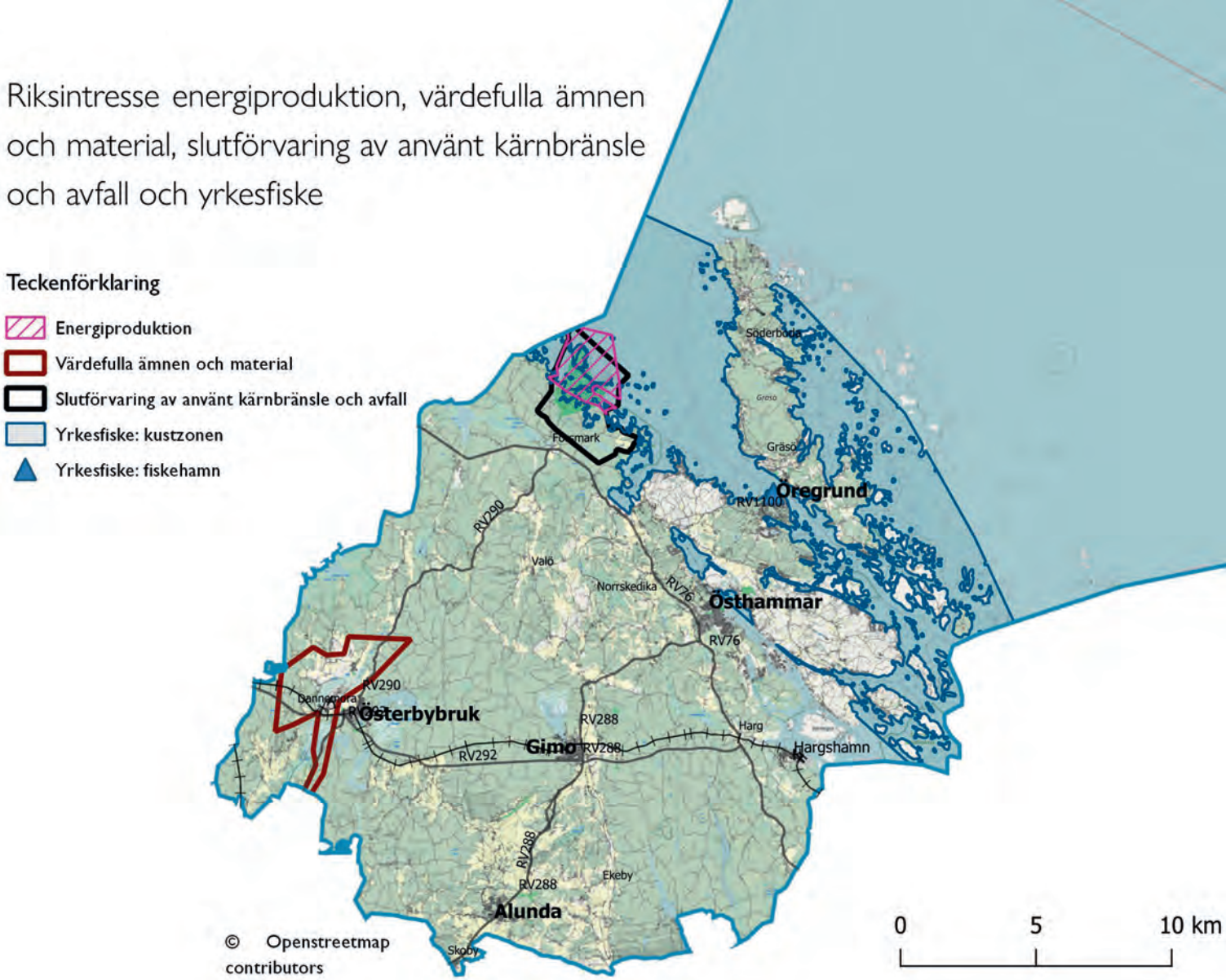

Totalförsvar

I Östhammars kommun har totalförsvaret fyra geografiskt bestämda riksintressen:

STOPPOMRÅDE FÖR HÖGA OBJEKT

De sydvästra delarna av kommunen berörs av stoppområdet. Syftet med stoppområdet är att inga höga objekt ska uppföras inom området. Definitionen på höga objekt är alla objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och alla objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Uppförs sådana objekt inom stoppområdet uppstår påtaglig skada på riksintresset.

Stoppområdet infinner sig på grund av närheten till Uppsalas övningsflygplats i Ärna, Uppsala kommun.

I Östhammars kommun ligger bland annat Alunda och Österbybruk inom stoppområdet. Översiktsplanen förelår flera utvecklingsområden på dessa platser. För alla utvecklingsområden som berörs ges riktlinjen att inga höga objekt ska uppföras inom området. Påtaglig skada på riksintresset bedöms därför kunna undvikas.

INFLUENSOMRÅDE FÖR LUFTRUM

De sydvästra delarna av kommunen berörs av influensområdet. Influensområdet infinner sig på grund av närheten till Uppsalas övningsflygplats i Ärna, Uppsala kommun. Syftet är detsamma som för stoppområdet för höga objekt, med skillnaden att höga objekt inte alltid medför påtaglig skada på riksintresset.

Geografiskt sett är influensområdet lite större än stoppområdet för höga objekt. I Östhammars kommun ligger Alunda, Österbybruk och Gimo inom området. Utvecklingsområden inom influensområdet har riktlinjen att inga höga objekt ska uppföras.

INFLUENSOMRÅDE FÖR RIKSINTRESSE

Rotens skjutfält i Norrtälje kommun är av riksintresse. Skjutfältets påverkansområde för buller eller annan risk befinner sig delvis i Östhammars kommun. Syftet med påverkansområdet är att förhindra ny, alternativt större förändringar av befintlig, störningskänslig bebyggelse. Dessutom bör friluftsliv inte uppmuntras inom området.

OMRÅDE MED SÄRSKILT BEHOV AV HINDERFRIHET

I Norrtälje kommun finns flera skjutfält av riksintresse vars påverkansområden sträcker sig in i Östhammars kommun. Påverkansområden av typen *särskilt behov av hinderfrihet* förekommer på ett ställe i Östhammars kommun. Inom området får inga höga objekt uppföras.

intentioner

Hela kommunen och hela landet är samrådsområde för höga objekt. Därför bör Försvarsmakten kontaktas tidigt i plan- och bygglovsärenden för höga anläggningar, exempelvis master och vindkraftverk. Länsstyrelsen bevakar statens/Försvarsmaktens intressen inom dessa samrådsområden vid eventuella vatten- och markanvändningskonflikter.

Riksintresse totalförsvar

Mark- och vattenområde av betydelse för totalförsvaret ska skyddas mot åtgärder som motverkar totalförsvarets intressen (MB 2-3 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Plan- och byggärenden som rör influensområde för Rotens skjutfät remitteras till Försvarsmakten.
- Samråd med Försvarsmakten och Luftfartsverket ska ske i ett tidigt skede för plan- och bygglovsärenden som rör objekt högre än 20 meter på landsbygd och högre än 45 meter i tätort.

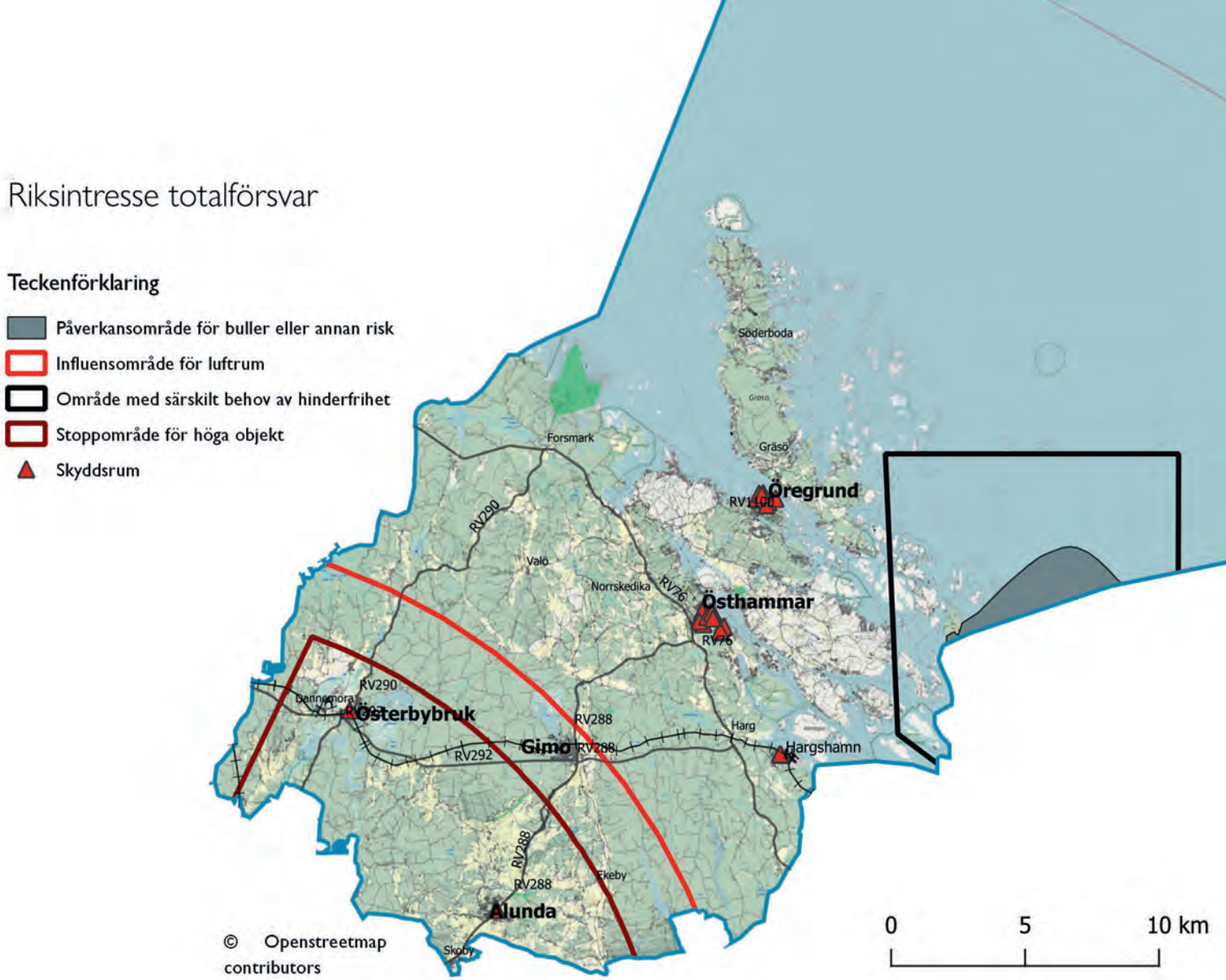

Väg, järnväg, luftfart och sjöfart

Trafikverket bedömer vilka anläggningar av detta slag som är riksintressen. I Östhammars kommun finns det vägar, järnvägar, hamnar och farleder av riksintresse. Ingen flygplats av riksintresse finns, men influensområdet för Uppsala och Arlanda flygplatser (som är av riksintresse) sträcker sig in i kommunen.

VÄG

En vägsträcka är av riksintresse i Östhammars kommun: mellan E4 (Uppsala kommun) och Hargshamn. Vägsträckan går mellan Hargshamn och Gimo på väg 292, och mellan Gimo och E4 på väg 288. Vägsträckan är av riksintresse eftersom den utgör en anslutning till en hamn som är av riksintresse (Hargshamn).

Väg 288 har på den delen av sträckan som är av riksintresse och är inom Östhammars kommun nyligen byggts om till en säkrare väg. Längs sträckan planeras inga ytterligare förändringar vid sidan eller på vägen som skulle kunna påverka funktionen eller framkomligheten på vägen, undantaget en eventuell flödesökning till följd av en generell befolkningsökning i kommunen.

Längs den del av väg 292 som är av riksintresse föreslår översiktsplanen ett utvecklingsområde som skulle kunna påverka vägens funktion om området byggs ut genom en ökad trafik av tunga fordon till föreslaget industriområde.

Intentioner:
Utveckling för väg 288 som kollektivtrafikstråk ska ske kontinuerligt med minimal påverkan på riksintressena. I utvecklingsområdet för verksamhetsområdet längs väg 292 att befintliga utfarter används för att minimera påverkan på riksintresset. Dialog med Trafikverket ska ske i ett tidigt skede av detaljplaneprocessen.

JÄRNVÄG

Ostkustbanan är av riksintresse och passerar på en liten del av sträckan genom Östhammars kommun. Inga stationer eller stopp finns inom kommunen. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen i närheten av denna sträcka.

Merparten av Hargshamnsbanan befinner sig i Östhammars kommun och är av riksintresse. Järnvägen går mellan Örbyhus (ansluter till Ostkustbanan i Tierps kommun) och Hargshamn, och fortsätter sedan åt andra hållet till Hallstavik (Norrtälje kommun). En funktionsutredning ska utföras på järnvägen för att kartlägga banans beskaffenhet för framtida godstransporter.

Hargshamnsbanan passerar Hargshamn, Gimo och Österbybruk. Flera utvecklingsområden föreslås på dessa platser, däremot är inget utvecklingsområde i direkt anslutning till järnvägen och dess funktion bedöms därför bli opåverkad.

Intentioner:
Möjligheten att via Hargshamnsbanan koppla samman sjötransporter med järnvägstransporter är också betydelsefull. Kommunen har dessutom förhoppningar om att järnvägen på sikt ska kunna utnyttjas för persontrafik. För detta krävs omfattande åtgärder och kommunen har intentionen att arbeta aktivt för att detta införs i nationell infrastrukturplan. Dessa faktorer gör det angeläget att värna och möjliggöra en fortsatt användning av järnvägssträckningen. Ambitionen är att upprätthålla en skyddszon runt järnvägen för att förebygga risk för intressekonflikter och miljöstörningar (se sid 67).

LUFTFART

Ingen flygplats av riksintresse finns i Östhammars kommun. Två flygplatser utanför kommunen, Uppsala och Arlanda, har dock varsitt influensområde som båda ligger delvis inom Östhammars kommun. Influensområdena är så kallade MSA-ytor (Minimum Sector Altitude).

Inom en MSA-yta kan flygplan börja sin nedstigning mot flygplatsen. Därför ska ytan hållas fri från hinder som kan ha en negativ påverkan på flygtrafiken. Generellt sett menar Trafikverket att objekt högre än 20 meter kan komma att påverka flygtrafiken.

Intentioner:
De utvecklingsområden som översiktsplanen föreslår inom de två MSA-områdena innehåller en riktlinje om att inga höga objekt ska uppföras.

SJÖFART

Två hamnar i kommunen är av riksintresse: Forsmarks kärnkrafthamn och Hargshamns allmänna hamn. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen i hamnarnas direkta närhet.

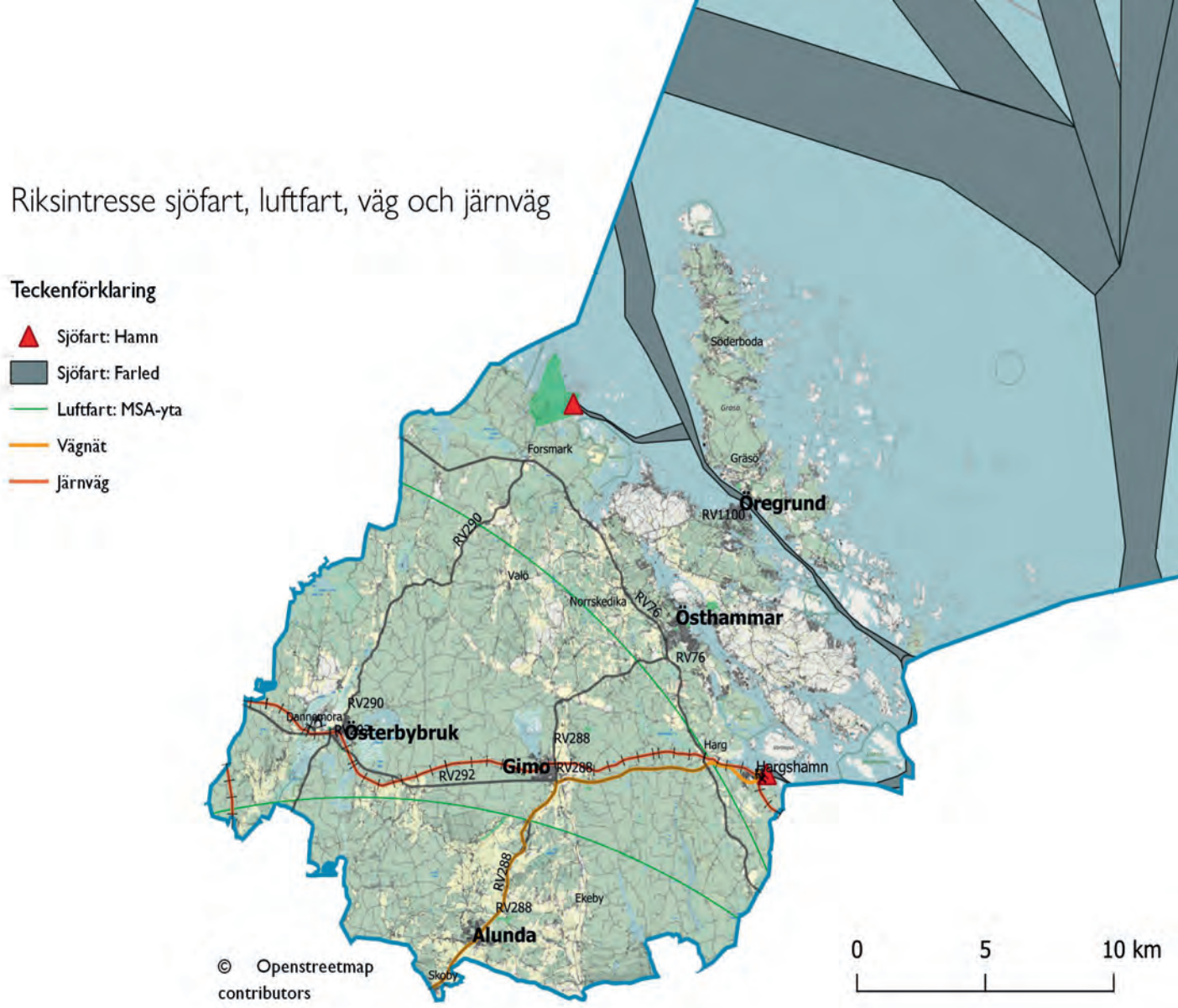

Ett antal farleder i Östhammars kommun är utpekade som riksintressen. De leder dels till hamnarna av riksintresse, men det finns också ett stort stråk öster om Gräsö där mycket sjötrafik passerar genom Ålands hav på väg mellan norra och södra Östersjön.

Intentioner:
Ingen utveckling bör ske som riskerar att påverka riksintresset på ett negativt sätt. Riksintresset ska prioriteras där de sammanfaller med andra allmänna intressen.

Skyddade områden

I Östhammars kommun finns ett stort antal områden som är skyddade enligt miljöbalken. Många av dessa områden är viktiga resurser för både friluftslivet och naturturismen och ska ses som en tillgång för kommunens invånare. Områdena ska tas i beaktning i framtida planering och vägas mot komunala intressen.

SKYDDADE OMRÅDEN SOM ÖSTHAMMARS KOMMUN BERÖRS AV

- Naturminne
- Naturreservat
- Vattenskyddsområde
- Djur- och växtskyddsområde
- Skogligt biotopskyddsområde
- Landskapsbildsskyddsområde
- Naturvårdsavtal
- Tillträdesförbud
- Nyckelbiotoper

NATURMINNE

Ett särpräglat naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne om det behöver skyddas eller vårdas särskilt (MB 7 kap. 10 §). Naturminnen är ofta enstaka objekt, till exempel gamla ekar, jätteträd eller flyttblock. Många gånger gäller lagskyddet också området närmast runt själva naturminnet. Idag beslutas mycket sällan om nya naturminnen.

I Östhammars kommun finns sex naturminnen och alla är träd (ekar och tallar) som är stora, märkliga eller förknippade med berättelser och sägner. För varje naturminne finns en beskrivning av dess naturvärden.

NATURMINNEN I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Kleveken, Olands häradsallmänning
Jättetall öster om Gisslaren
Ek vid Gisselby
Tall sydost om Forsmark
Länsmanseken
Tall vid Mårtensboda

REGLER FÖR NATURMINNEN

Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada ett naturminne. Undantag och dispens kan sökas hos länsstyrelsen och kan bara lämnas om naturminnet inte skadas (MB 7 kap.).

NATURRESERVAT

Ett mark- eller vattenområden får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat om det behövs för att bevara eller nyskapa biologisk mångfald, vårda eller bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftsliv (MB 7 kap. 4-9 §).

Ett beslut om naturreservat innehåller föreskrifter och en skötselplan. Vilka föreskrifter som gäller beror på områdets karaktär och vilka värden som ska skyddas. Skötselplanen beskriver hur området ska skötas för att syftet med reservatet ska uppnås.

Alla naturreservat i kommunen är bildade av Länsstyrelsen, många för skydd av både natur- och friluftsvärden. De flesta sköts av Länsstyrelsen. Några av reservaten förvaltas av Upplandsstiftelsen och två av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen i samverkan (Aspbo och Gräsö gård).

I Östhammars kommun finns för närvarande 42 naturreservat.

NATURRESERVAT I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Andersby ängsbackar - *hälsning från förr*
Aspbo - *mer än bara bad*
Bruksbystan - *gamla slåttermarker*
Edskärret - *en kalkrik värld*
Ekbäcken - *naturskog med glupar*
Fagerön - *blommande innerskärgård*
Florarna - *storslagen tystnad*
Granliden - *svamparnas förlovade land*
Grillskäret - *i vågornas värld*
Grundsjön - *myllrande myrmarker*
Gräsö gård - *mellan hav och äng*
Gräsö östra skärgård - *sol, vind och vatten*
Hargs tallpark - *brukspatronens tallar*
Havsvik - *där vägen slutar och havet tar vid*
Holmskaten - *kalkbarrskog med botaniska överraskningar*
Hovön-Alnön - *genuin innerskärgård*
Högbergsmossen - *från kulturmark till vild skog*
Högbådan - *en dag vid havet*
Idekvistmyren - *krypande åldringar*
Idön - *skärgårdsbönders arv*
Kallriga - *i grunda vatten*
Kodödkärret - *fristad för många*
Lyssnarberget - *cinnoberbaggens hemvist*
Länsö - *rikkärr och fåglar*
Mässmyrfallet - *kolbotten och glupar*
Norrboda-Jomale - *strandängar och skogsbete*
Norrboda-Ugglan - *historisk skärgårdsskog*
Skaten-Rångsen - *inner- och ytterskärgård*
Skräddarmossen - *isräfflor och krumma tallar*
Slätön-Medholma - *strandhugg i skärgården*
Snöbottenkärret - *liten men viktig pusselbit*
Svanhusskogen - *stora skogar och kulturhistoria*
Valkrör - *bland baggar och bär*
Vamsta - *violgubbens marker*
Vidöknen - *lövrik skog och blockrik mark*
Ånö - *under tall och gran*
Örskär - *utpost mot havet*
Östra Tvärnö - *en roslagspärla*
Marka-Sandika - *kalkrik barrskog med gamla granar*
Norrboda-Kråkan - *skärgårdsskog med riktigt gamla träd*
Tuskösundet - *kalkrika barrskogar i kustmiljö*
Öster-Mörtarö - *havsstrandängar, hagmarker och hamlade träd*

REGLER FÖR NATURRESERVAT

Av reservatsförskrifterna framgår det vilka åtgärder som är förbjudna och kräver dispens och vilka åtgärder som kräver tillstånd från länsstyrelsen. För att dispens ska kunna lämnas krävs särskilda skäl och att intrånget kompenseras i eller utanför reservatet i skälig utsträckning. Åtgärden får inte äventyra syftet med reservatet (MB 7 kap.).

VATTENSKYDDSOMRÅDE

Alla vattenskyddsområden i Östhammars kommun har som syfte att skydda en vattentäkt.

Områden som föreslås för olika typer av exploatering har i översiktsplanen i första hand placerats utanför vattenskyddsområden, för att skydda vattentäkterna. Inom vattenskyddsområdena föreslås därför inga nya utvecklingsområden för bostäder eller industri. I Börstils vattenskyddsområde föreslås däremot två korridorer för infrastrukturobjekt. I respektive korridors objektbeskrivning (del IV) ges riktlinjen att stor hänsyn ska tas på de delar som omfattas av vattenskyddsområdet. Det är till exempel viktigt att avrinning från vägytor inte infiltreras utan att först renas eller åtminstone fördröjs.

För att skydda vattentäkter kan vattenskyddsområden inrättas med restriktioner (vattenskyddsföreskrifter) för vad som får göras. Knappt hälften av vattentäkterna i kommunen är skyddade genom vattenskyddsområde och för flera vattentäkter finns behov av revidering av befintligt vattenskyddsområde och tillhörande vattenskyddsföreskrifter. Gästrike Vatten arbetar övergripande med att ta fram strategi och prioritering för inrättande och revidering av vattenskyddsområden generellt i koncernen och för alla bolag. Den kommande dagvattenpolicyn ska behandla hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar och diffusa utsläpp.

DJUR- OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

Om det behövs ett särskilt skydd för djur- eller växtarter inom ett område får länsstyrelsen eller en kommun besluta om särskilda föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området (MB 7 kap. 12 §).

Denna skyddsform används när syftet är begränsat i tid och rum, till exempel för att skydda enstaka djur- eller växtarter under viss tid på året. Det vanligaste är att skydda fåglar under deras häckningstid.

REGLER FÖR DJUR- OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

Tillfälliga verksamheter inom djur- och växtskyddsområden under skyddstid kräver dispens från tillträdesförbudet. I majoriteten av djur- och växtskyddsområden råder tillträdesförbud mellan 1/4 och 31/7.

Dispens söks hos länsstyrelsen (MB 7 kap.).

I Östhammars kommun finns totalt 18 fågel- och sälskyddsområden.

TILLTRÄDESFÖRBUD

Flertalet öar i skärgården har tillträdesförbud under begränsade tider under året. Syftet är att skydda fågel- och sälpopulationer. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen inom dessa områden.

GENERELLT BIOTOPSKYDDSOMRÅDE

Exempel på livsmiljöer med generellt biotopskydd är alléer och pilevallar, samt småvatten, våtmarker, odlingsrösen, stenmurar, källor med våtmark och åkerholmar som ligger i anslutning till jordbruksmark.

REGLER FÖR BIOTOPSKYDDSOMRÅDEN

Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde. Dispens för åtgärder i ett område med generellt biotopskydd eller ett biotopskyddsområde bildat av länsstyrelsen söks hos länsstyrelsen. Dispens för åtgärder i biotopskydd bildade av Skogsstyrelsen söks hos Skogsstyrelsen. Dispens kan bara lämnas om naturmiljön inte skadas. I andra hand kan kompensationsåtgärder övervägas (MB 7 kap.).

Det är förbjudet att ta bort eller skada dessa miljöer, oavsett om de innehåller hotade arter eller ej. Ofta är de ganska små. Exempel på skadliga åtgärder är grävning, schaktning, markbearbetning, avverkning av alléträd, deponering av jord, avfall eller gödsel och kulvertering av öppna diken.

Denna typ av områden finns inte redovisade på något kartmaterial. I Östhammars kommun finns hundratals områden. Det krävs särskilda skäl för att få dispens och att syftet med skyddet fortfarande ska kunna tillgodoses. Inventering av biotopskyddade områden bör ske i tidigt skede vid planläggning, så att planeringen om möjligt kan anpassas till de biotopskyddade områdena. Det går i vissa fall att få

ekonomisk kompensation för att sköta biotoper inom det generella biotopskyddet. Stödet söks via Länsstyrelsen.

SKOGLIGT BIOTOPSKYDDSOMRÅDE

Skogsstyrelsen kan inrätta biotopskydd på skogsmark, för brandfält, lövbrännor, ravinskogar, kalkbarrskogar och äldre skogsbeten. Alla åtgärder som kan skada naturvärdena är förbjudna. Markägaren får ersättning när ett biotopskyddsområde inrättas. Ersättningen ska motsvara den minskning i marknadsvärde som beslutet innebär, med ett tillägg på 25 procent. Biotopskyddsområden är vanligen 2-10 hektar, men kan vara upp till cirka 20 hektar.

I Östhammars kommun finns ett stort antal biotopskyddsområden på skogsmark.

Länsstyrelsen kan inrätta biotopskydd för områden eller livsmiljöer som inte ligger i skogen, exempelvis rik- och kalkkärr, naturliga ängar och naturbetesmarker, naturliga bäckfåror och ras- eller bergbranter. För närvarande finns inga sådana biotopskyddsområden i Uppsala län.

REGLER FÖR LANDSKAPSBILDSSKYDDSOMRÅDE

Tillstånd för åtgärder som kan påverka landskapskaraktären i ett område med landskapsbildsskydd ska alltid sökas hos länsstyrelsen..

Hargs kyrka, ett område med landskapsbildsskydd

LANDSKAPSBILDSSKYDD I ÖSTHAMMARS KOMMUN

- Börstils kyrka
- Forsmarks kyrka
- Gräsö kyrka
- Hargs kyrka
- Valö kyrka
- Hökhuvuds kyrka
- Dannemorasjön
- Område vid Österbybruk, Dannemora
- Område vid Öregrund och Östhammar (skärgården och havet)

LANDSKAPSBILDSSKYDDSOMRÅDE

Vissa områden omfattas av skydd för landskapsbilden enligt den tidigare naturvårdslagen (NVL, 19 §). Syftet är att skydda områdena från tillkommande bebyggelse eller andra förändringar, som på ett västentligt sätt kan skada upplevelsen av området. Skyddsbestämmelserna gäller fortsatt enligt lag

1998:811 om införande av miljöbalken. I Östhammars kommun finns nio utpekade områden med skydd för landskapsbilden. För varje landskapsbildsskyddat område finns ett beslut där det framgår vilka åtgärder som kräver tillstånd.

SKYDDADE KULTURVÄRDEN

Alla fornlämningar, kyrkor och kyrkomiljöer skyddas av kulturmiljölagen (KML 2-4 kap.). Skyddet för fornlämningar gäller även när tidigare inte kända fornlämningar påträffas. De som är kända finns registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. Byggnader eller kulturmiljöer som bedöms ha ett särskilt högt kulturhistoriskt värde kan skyddas genom att förklaras som byggnadsminnen (KML 3 kap.). Statliga byggnadsminnen kan inrättas med stöd av förordning 1988:1229 om statliga byggnadsminnen. I Östhammars kommun finns två statliga byggnadsminnen, Djurstens och Örskärs fyrplatser.

REGLER FÖR SKYDDADE KULTURVÄRDEN

Fornlämningar, kyrkor, kyrkomiljöer och byggnadsminnen får inte förändras, tas bort eller skadas. För att genomföra åtgärder som kan påverka skyddade objekt krävs särskilt tillstånd från länsstyrelsen (KML 2-4 kap.).

Skyddade områden

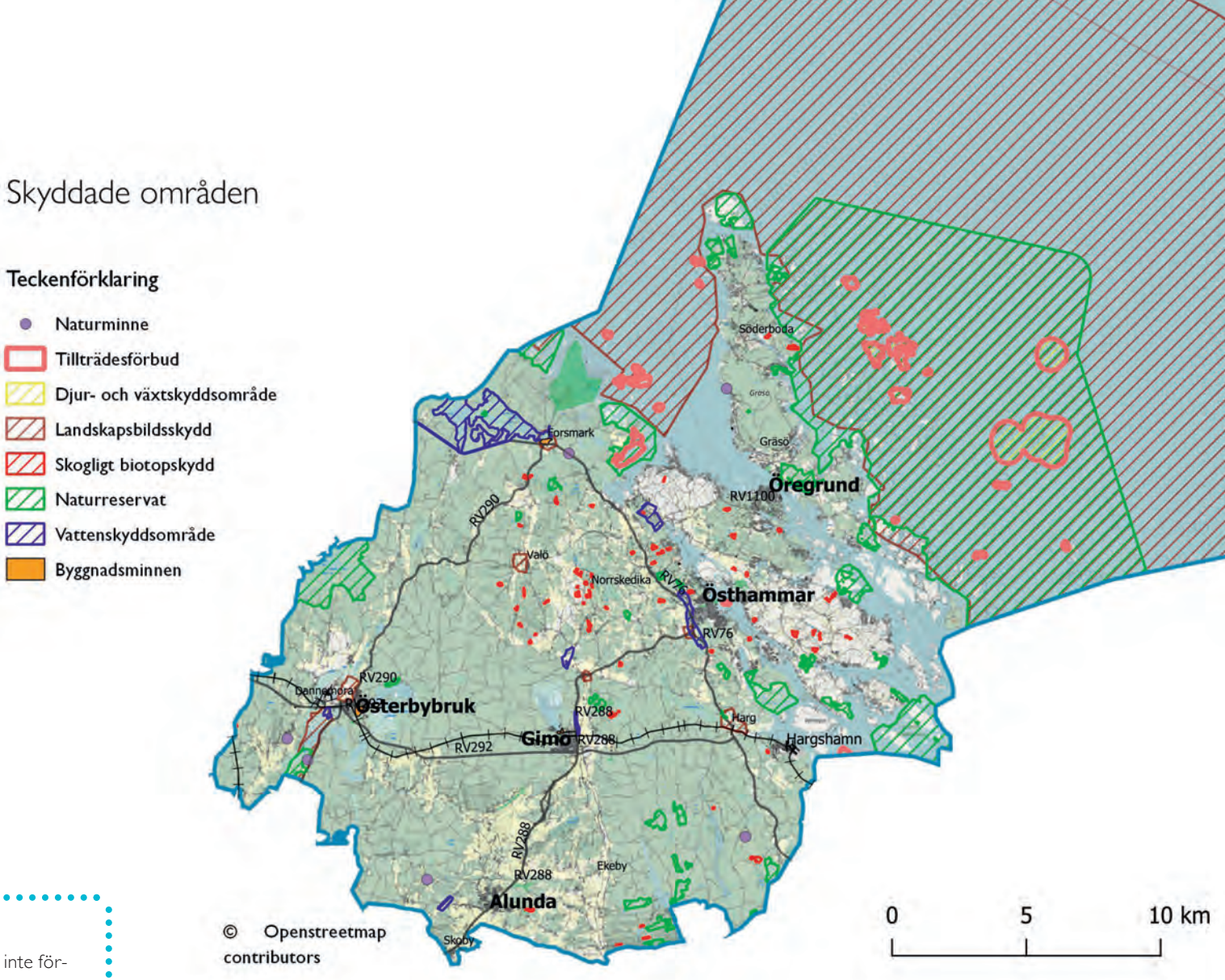

BYGGNADSMINNEN I ÖSTHAMMARS KOMMUN

- Blåbandslokalen i Söderby
- Forsmarks bruk, flera byggnader
- Gimo bruk, flera byggnader och miljön kring Bruksgatan
- Gruvarbetartorpet Gryttjom i Dannemora
- Gruvlaven vid Dannemora gruvor
- Gården Granbo
- Nordschaktlaven vid Dannemora gruvor
- Norra maskin vid Dannemora gruvor
- Triewalds maskinhus vid Dannemora gruvor
- Österby bruk, flera byggnader

STATLIGA BYGGNADSMINNEN

- Djurstens fyrplats
- Örskärs fyrplats

Naturvårdsavtal, tillträdesförbud, nyckelbiotoper, artskydd och kulturvärden

NATURVÅRDSAVTAL

Naturvårdsavtal tecknas mellan markägare och Länsstyrelsen, Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen. Avtalen skrivs för att skydda värdefulla biotoper.

I Östhammars kommun finns ett avtal som tecknats mellan markägare och Länsstyrelsen. Området ligger vid Storgyllingen i kommunens sydöstra delar. Syftet är att skydda asknätfjärilen. Ingen utveckling eller annan förändring föreslås i översiktsplanen inom detta område.

Avtal som tecknats mellan markägare och Skogsstyrelsen är fler till antalet. Avtalen tecknas med olika syften och på olika naturtyper. Skogsbete kan skapa en typ av bitop som är skyddsvärd. Flera avtal av den typen har tecknats inom kommunen.

NYCKELBIOTOPER

Områdena ligger i skogen på platser med värdefulla biotoper. I områdena kan det finnas livsmiljöer för hotade eller rödlistade arter som inte får skadas. Innan eventuella åtgärder genomförs i områdena ska det anmälas för samråd till Skogsstyrelsen om det rör skogsbruksåtgärder. För andra åtgärder som riskerar att påverka en nyckelbiotop ska samråd hållas med Länsstyrelsen.

FORSMARKS EKOPARK

En ekopark är ett större sammanhängande landskap med stora ekologiska värden. Varje ekopark har en särskild skötselplan. Till skillnad från ett naturreservat, som ofta förvaltas av en länsstyrelse, kommun eller stiftelse, förvaltas ekoparken av ett skogsägande företag, vanligtvis statliga Sveaskog. I en ekopark bedrivs skogsbruk i begränsad omfattning, men med högre naturhänsyn och anpassat till ekoparkens särskilda natur- och kulturvärden. Grunden för ekoparkerna är ett formellt avtal mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen.

ARTSKYDD

Särskilt utpekade arter som ska skyddas (inklusive svenska fridlysta arter) behandlas i Artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Förordningen

omfattar stora delar av bestämmelserna i EU:s fågeldirektiv och habitatdirektiv. Svenska och internationellt hotade arter enligt kraven i EU:s habitatdirektiv finns listade i bilaga 1 till förordningen. Svenska arter som har fridlysts av Naturvårdsverket och länsstyrelserna finns listade i bilaga 2 till förordningen.

Förordning om fisket, förordningen om vattenbruket och fiskerinäringen, jaktförordningen och miljöbalkens 7 och 8 kap. innehåller också regler till skydd av växter och djur.

Vid detaljplaneläggning ska eventuell påverkan på skyddade arter utredas. Det är därför viktigt att redan i ett tidigt skede av planeringsprocessen klargöra om exploateringen kan påverka livsmiljöer för skyddsvärda eller hotade arter.

Artskyddsförordningen reglerar vilka arter som är fridlysta. Beroende på vilken paragraf i förordningen en viss art är fridlyst finns olika kriterier som måste uppfyllas för att kunna få dispens. Länsstyrelsen får meddela dispens enligt artskyddsförordningen i det enskilda fallet om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Se 14 - 15§ artskyddsförordningen. Om livsmiljöer för skyddade arter berörs ska förutsättningarna för dispens utredas innan en exploatering. Om förebyggande åtgärder kan vidtas så att arten även på lång sikt kommer att kunna leva gott i sin miljö kan ärendet i stället hanteras som ett samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 §. Även detta samråd görs med länsstyrelsen.

Det går att skydda mark och växtlighet i detaljplaner, eller genom områdesbestämmelser. Bestämmelserna anger vad som gäller för mark- och vattenanvändningen på platsen.

Om särskilda markbestämmelser gäller måste den som vill göra förändringar på tomt eller allmän plats ansöka om marklov hos kommunen. Schaktning, avverkning eller plantering är exempel på åtgärder som ofta kräver marklov. Markbestämmelser är en form av varsamhetskrav som inte ger fastighetsägare rätt till ersättning.

REGLER FÖR ARTSKYDD

Vid detaljplaneläggning och större infrastrukturprojekt ska i ett tidigt skede utredas om, och i så fall hur, skyddade arter kan påverkas.

I första hand ska en plan eller annan åtgärd utformas så att skyddade arter inte berörs.

Om växter eller djur som är artskyddade berörs av en plan krävs dispensansökan eller samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan besluta om dispens om det inte finns någon annan lämplig lösning och bedömningen är att arten inte påverkas negativt. Bestämmelser om fridlysta arter finns i 4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845) och innebär förbud mot att genomföra vissa åtgärder. Artskyddsförordningen är meddelad med stöd av 8 kap MB. Enligt 6 kap 2 § MB ingår arter skyddade enligt 8 kap. MB i de miljöeffekter som ska beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen vid en strategisk miljöbedömning.

Naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och Forsmarks ekopark

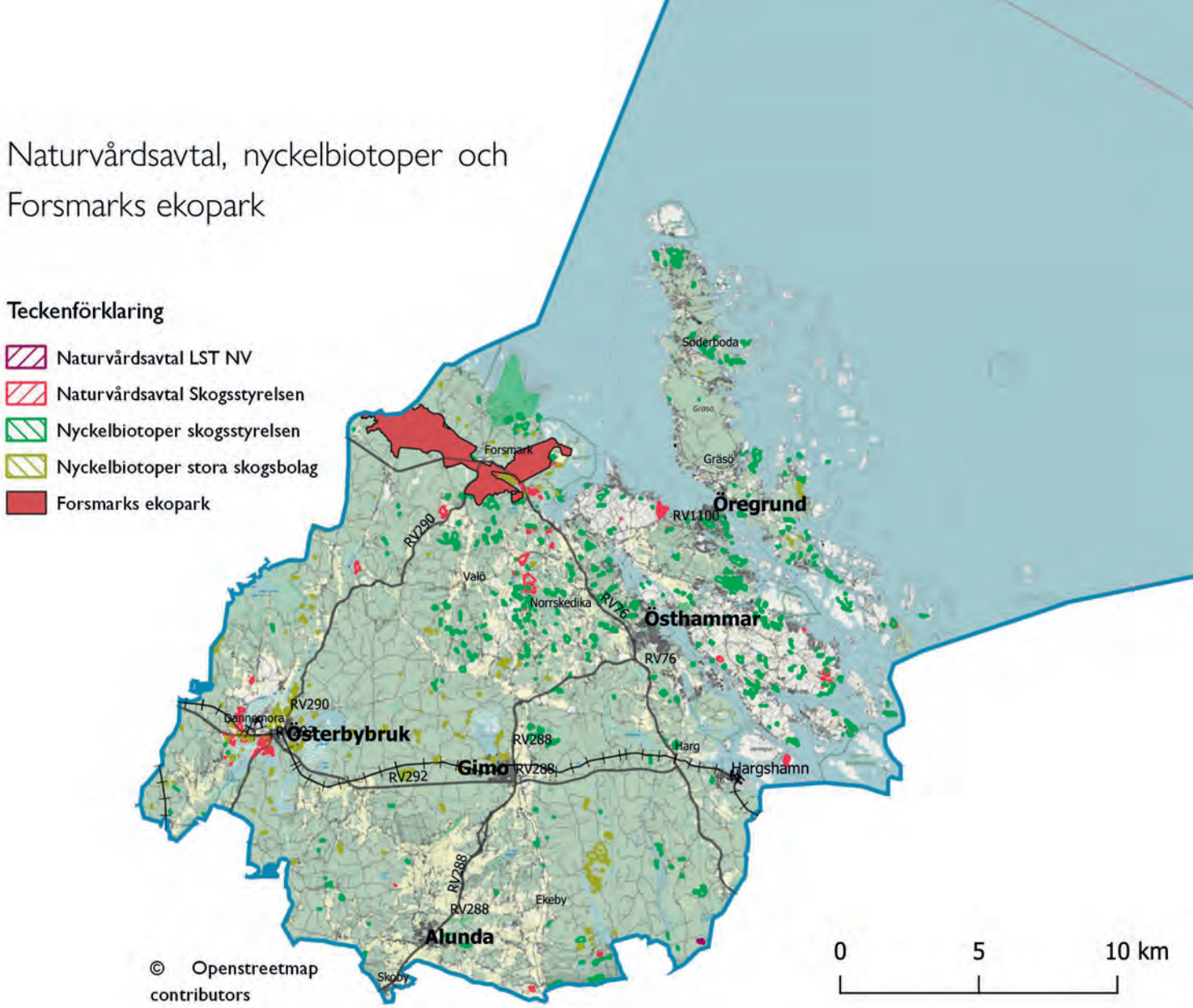

Miljö, hälsa och säkerhet

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns införda i miljöbalken och är föreskrifter om lägsta godtagbara kvalitet för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom ett geografiskt område. Normerna reglerar den miljökvalitet som ska finnas eller uppnås och inte vad som är tillåtet att släppa ut. Miljökvalitetsnormer som meddelats med stöd av miljöbalken är också allmänna intressen enligt plan- och bygglagen och ska följas. Det finns normer för utomhusluft, vattenkvalitet, fisk- och musselvatten samt för omgivningsbuller.

En miljökvalitetsnorm är inte direkt bindande för enskilda. Det är myndigheter och kommuner som ska se till att miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat vid tillståndsprövning, tillsyn och detaljplaneläggning. I vissa fall kan åtgärdsprogram upprättas för att en miljökvalitetsnorm ska kunna uppfyllas.

VATTEN

Miljökvalitetsnormerna för vatten gäller grundvatten, kustvatten och sötvatten (sjöar och vattendrag) och grundar sig på EU:s ramdirektiv för vatten antaget år 2000. Syftet med direktivet är att bevara och förbättra vattenmiljön. Det övergripande målet var ursprungligen att alla vatten ska uppnå god vattenstatus till år 2021, eller senast till år 2027. Arbetet bedrivs i 6-årscykler och med ökad kunskap om de komplicerade vattensystemen och långa responstiderna har flera vattenområden förslagits målår för god vattenstatus till 2039. Begreppet ”god vattenstatus” är ett försök att sammanfatta målen att nå god ekologisk och kemisk kvalitet, och för grundvatten även tillräcklig kvantitet. Det finns vissa beslutade halter och mätnivåer som vattnet i Östhammars kommun ska nå, dessa redovisas i databasen VISS som är öppen för alla. Miljökvalitetsnormer för Öregrundsjärden och Kallrigafjärden riskerar att bli påverkade av utbyggnaden för slutförvaret i Forsmark och deras status behöver beaktas. Vattenförekomster runt Österbybruk och Dannemoraområdet kommer likaså att påverkas av öppnandet av gruvdriften. Prövningar för dessa sker enskilt.

Den som vill detaljplanelägga ett område måste utreda om en miljökvalitetsnorm för vatten kan komma att påverkas genom planen. En dom i EU-domstolen fastställde 2015 att det räcker med en försämring av en enskild kvalitetsfaktor för att en åtgärd eller plan ska anses påverka miljökvalitetsnormen. Östhammars kommun tillhör Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt. Åtgärdsprogram Östhammars kommun tillhör Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt.

Intentioner

Vattenmyndigheten har år 2009 fastställt miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för hela distriktet. Ett vattenområde påverkas av markanvändningen i hela avrinningsområdet (se sid 211?). Åtgärdsprogrammen har därför avgränsats i så kallade vattenförekomster och åtgärderna gäller markanvändningen inom specifika avrinningsområden.

Stora utmaningar för att nå miljökvalitetsnormerna i vattenförekomster inom Östhammars kommun är att minska utsläpp av fosfor och kväve, och att åtgärda vandringshinder för fisk. Miljögifter är ett övergripande problem för alla vatten i Sverige, både genom de diffusa utsläppen, men också genom punktkällor, exempelvis områden som förorenats av gamla industrier. Myndigheter och kommuner är enligt miljöbalkens femte kapitel skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt fastställda åtgärdsprogram. För att vattnets kvalitet ska bli tillräckligt bra krävs också att alla som påverkar vattnet agerar i enlighet med myndigheters och kommuners planer och program.

Vart sjätte år tar vattenmyndigheterna fram ett

åtgärdsprogram för varje vattendistrikt. Åtgärdsprogrammen beskriver de problem som behöver lösas i distriktens vatten, vilka de viktigaste källorna till problemen är och vilka åtgärder som myndigheter och kommuner ska sätta in. De är juridiskt bindande för myndigheter och kommuner och ska därför genomföras.

Ett nytt förslag till åtgärdsprogram har varit på samråd under nov 2020 - april 2021. När det nya åtgärdsprogramet har beslutats gäller det under perioden 2021-2027. I åtgärdsprogrammet finns förslag på en ny åtgärd för kommunerna – Vattenplanering. Åtgärden tydliggör att kommunerna behöver ha en helhetsbild av miljösituationen i vattnet inom kommunen och ska därför ta fram en förvaltningsövergripande vattenplanering med helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Viktiga kommunala åtgärder för att uppnå god ekologisk och kemisk status för vattenförekomsterna redovisas även i avsnittet Vattenplanering, sid 210-212.

Intentioner

- Miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet för vatten ska vara styrande för planering, tillståndsgivning och tillsyn av frågor som rör vattenanvändning.
- Vid all exploatering ska eventuell påverkan på den ekologiska statusen i recipient och närliggande vatten utredas. Detaljplaner, förhandsbesked och bygglov ska anpassas utifrån principen att den ekologiska statusen inte får försämras. Inte heller får statusen för en enskild parameter eller kvalitetsfaktor försämras.
- Ett avrinningsområdesperspektiv ska alltid vara vägledande vid bedömning av påverkan från en exploatering. I detta ingår att bedöma eventuell påverkan nedströms av de åtgärder som ska genomföras.
- Kommunen ska vid avloppsärenden ställa krav på hög skyddsnivå alternativt nollutsläpp från WC i avrinningsområden där mottagande vattenförekomst har dålig ekologisk status.

LUFT

Med luftpåverkan menas utsläpp av ämnen eller partiklar som påverkar luftkvaliteten negativt. Sveriges miljökvalitetsnormer för luft är satta med utgångspunkt från ett EG-direktiv för utomhusluft. Normerna gäller såväl korttids- som långtidsexponering och innefattar för tillfället 13 olika farliga ämnen. Svårast att klara är normerna för partiklar och kvävedioxid som till stor del orsakas av trafiken. Vid starkt trafikerade gator kan halterna i luften ofta hamna nära gränsvärdena. På landsbygden kan halterna av marknära ozon ibland också vara för höga. Marknära ozon bildas när solljus träffar bilavgaser.

Eftersom Östhammar är en glest bebyggd kommun med begränsade trafikflöden är luftföroreningar från trafik inget stort problem idag. Däremot finns risk för en ökad trafik i framtiden om ett positivt beslut om ett slutförvar i Forsmark. Därför bör planering av framtida bebyggelse ha detta i beaktning. Vedeldning i bebyggda områden kan däremot lokalt orsaka luftkvalitetsproblem.

Mängden gods som transporteras av den internationella sjöfarten växer, och förväntas fortsätta att öka enligt Havs och vattenmyndigheten. Detta medför att även miljöpåverkan från sjöfarten ökar, förutsatt att det blir fler fartyg till havs eller att antalet resor ökar. Östhammars kommun har ett antal farleder som påverkas av denna miljöpåverkan. Exempel på luftemissioner från sjöfarten är koldioxid, svaveldioxid, kväveoxider och partiklar som påverkar hälsa och miljö negativt. Med anledning av farledsfördjupningen i Hargshamn kan luftföroreningar orsakas av en ökad trafik och att båtar står med

motorer igång i stillastående läge vid hamnen. Det vore lämpligt att i framtiden erbjuda elanslutning till båtarna vid hamnen för att undvika att motorer måste köras för användning av el på båtarna i stillastående läge.

Intentioner

Östhammars kommun är medlem i Östra sveriges luftvårdsförbund. Förbundet sköter administration av upphandling av aktör för mätningar och medlemmarna tecknar ramavtal och kan därvid direktavropa ytterligare tjänster. Förbundet hjälper kommuner med rätt kompetens för att kunna följa upp lagkraven inom luftvårdsarbete, dvs. information till invånare, inrapportering av mätdata och tillhanda mätningar såväl som mätinstrument.

Kommunen ska enligt beslut i kommunfullmäktige 2019 under perioden 2019-2022 arbeta med åtgärder för minskad bilanvändning och fossilfria tjänstefordon.

I närheten av Hargshamns hamn bör lämpligheten av nyetablering av bostäder utredas med hänsyn till buller, luftkvalitet och lukt. Vilket skyddsavstånd eller åtgärder som krävs behöver utredas utrifrån t.ex. verksamhetens karaktär, områdets topografi, vindriktning m.m.

BULLER

Även de svenska miljökvalitetsnormerna för buller grundar sig på beslut inom EU. Utgångspunkten är att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Normen uttrycks som en målsättning och inte med tydliga riktvärden. Den öppna formuleringen hänger samman med att olika människor har olika uppfattningen om vilka ljud och ljudnivåer som är störande. Vad som upplevs som stimulerande eller störande är också beroende av tiden på dygnet. Det finns rekommenderade gränsvärden för olika typer av miljöer och tidpunkter. Från den 1 juni 2015 gäller en ny förordning om trafikbuller vid bostäder. Den innehåller riktvärden för utomhusbuller från spårtrafik, vägar och flygplatser. Bestämmelserna ska tillämpas vid detaljplaneläggning, bygglov och förhandsbesked, för att bedöma om kravet på att förebygga olägenhet för människors hälsa är uppfyllt. Buller kan orsaka ohälsa i form av bland annat hörselproblem, koncentrationssvårigheter och stress som tillfälligt kan ge högt blodtryck. Det finns även studier som visar att långvarig exponering för flyg- och trafikbuller kan öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

I Östhammars kommun förekommer buller främst från Forsmark kärnkraftverk, Sandvik Coromant, Hargshamnsbanan, Hargshamns hamn, skjutbanor, motocrossbana, vägtrafik och tidvis från nöjesarrangemang. Lunda flygfält utför till exempel mätningar när de har sina evenemang som är dispenspliktiga. Tillsynsmyndigheten kan ställa krav på bullermätningar från skjutbanor och motocrossbanor.

I Naturvårdsverkets vägledning ”Vägledning om buller från skjutbanor och skjutfält” går att läsa:

För bostäder som är planlagda eller lovgivna efter den 2 januari 2015 ska det finnas beräkningar av omgivningsbuller i beskrivningen till detaljplanen eller bygglovshandlingarna. Till omgivningsbuller räknas buller från flygplatser, industriell verksamhet, spårtrafik och vägar.

Enstaka bostadshus på landsbygden som ligger nära vägar med mycket trafik kan påverkas av vägtrafikbuller. Tågtrafiken mellan Österbybruk och Hargshamn har orsakat en del buller i samband med tidigare malmtransporter från Dannemora gruva. Nära järnvägen kan även vibrationer förekomma. Själva gruvverksamheten genererade också buller men har sedan en tid varit nedlagd. Gruvverksamheten är dock i färd med att starta upp igen inom

de närmsta åren och därför behöver föreslagen exploatering ta hänsyn till detta. Tågtrafiken längs med Hargshamnsbanan förväntas öka främst som ett resultat av expanderingen av Hargshamns hamn, vilket kommer generera mer buller. Generellt sett har buller från industrier en tämligen begränsad omfattning i kommunen. Även vindkraftverk och lantbruksmaskiner kan generera störande buller.

Östhammars kommun har ingen åtgärdsplan för buller. Olika riktlinjer för lokaliseringsprövning och detaljplaneläggning tar hänsyn till riskerna för bullerstörning. I PBL Kunskapsbanken, Industribuller, ger Boverket vägledning och stöd för detaljplaneläggning och byggande av bostäder i områden som är utsatta för buller från industrier och liknande verksamhet.

En kartering över var det kan vara problem med buller gjordes 2016 för hela Sverige. Bullerdatat är en beräkning, det vill säga att de faktiska bullvärdena inte har mätts upp. Bullerdatat utgår från vägar och järnvägar. Större vägar antas medföra större buller. Andra ställen som kan antas vara bullerkällor (men som inte beräknades i bullerdatat) är de större hamnarna, sophanteringsstationerna och några av industriområdena.

Utvecklingsområden för bostäder är den kategori av områden som är mest känslig för bullerstörningar. Områden i denna kategori har i översiktsplanen därför placerats utanför den direkta närheten till de kända bullerkällorna, för att minimera risken till bullerföroreningar.

Utvecklingsområden av typen industri och verksamheter har bedömts kunna ligga i närheten av bullerkällor.

Intentioner

- Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljöpåverkan i närområdet kartläggas, till exempel risker för lukt och buller.
- När det kan finnas risk för störningar ska skyddsområde med bebyggelseförbud upprättas. Förslag till avgränsningar ska redovisas i samband med detaljplaneläggning/ansökan om bygglov, se även sid 91.
- Motorhobbyverksamheter såsom till exempel motorcross, enduro, flygning etcetera ska samlokaliseras vid Lunda motorsportscentrum.
- Skjutbanor ska samlokaliseras på sikt. I och med att skyttebanorna omlokaliseras till ny plats bör lämplig bullerutredning klarlägga vilka impulsljud som kan uppkomma för omgivningen. Åtgärder vid skjutbanan kan avse anläggande av skjuthall, ljuddämpare på vapen eller ljuddämpande skärmar eller vallar. Som underlag för verksamma skyddsåtgärder vid skjutbanan bör en bullerutredning genomföras.
- All ny bebyggelse som bedöms kunna påverkas av bullerstörningar från återöppningen av gruvverksamheten i Dannemora ska föregås av en bullerutredning. En skyddszon kan vara lämpligt att införa. En olägenhetsbedömning gällande buller bör göras.
- All ny bebyggelse längs med Hargshamnsbanan som bedöms kunna påverkas av buller ska föregås av en bullerutredning och ta i beaktning den ökade tågtrafiken längs med järnvägen. En olägenhetsbedömning gällande buller bör göras.
- All ny bebyggelse som bedöms kunna påverkas av bullerstörningar från Sandvik Coromant i Gimo bör bullerutredas. Den ackumulerade effekten av verksamheten och Hargshamnsbanan ska tas i beaktning.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormerna ska följas och kommunen delar ansvaret för efterlevnad med andra myndigheter. Den som vill driva verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ge betydande miljöåverkan ska samråda med länsstyrelsen och andra som kan bli berörda (MB 5-6 kap., 26 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid prövning av tillståndsansökningar, planer och bygglov ska påverkan på miljökvalitetsnormerna utredas. Om det finns risk för påverkan ger kommunen och länsstyrelsen vägledning för hur projektet ska handläggas och prövas.

Miljö- och hälsorisker

Vid placering av utvecklingsområden i översiktsplanens del IV har hänsyn tagits till miljöfaktorer, för att minimera hälsorisker. De hälsorisker och miljöeffekter som trots allt antas uppkomma av ett genomförande av översiktsplanen beskrivs i tillhörande MKB.

Här nedan beskrivs *vilka faktorer* som översiktsplanen tagit hänsyn till och *hur* hänsyn har tagits. Några av faktorerna är tillgängliga geografiskt och digitalt och redovisas inom detta kaptiel av översiktsplanen.

ALLERGENER

Miljö- och hälsorisker i form av allergener förekommer från jordbruk i allmänhet från exempelvis hö men också från hästverksamhet. Hästar förekommer oftast i jordbruksmiljöer, men det blir dock allt vanligare att hästverksamheter förekommer i mer stadslika miljöer där fler människor kan komma i kontakt med hästarna. Risken för olägenhet för människors hälsa, orsakad av lukt, flugor och allergen kan då komma att öka.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter som stall, hästhagar, paddock och bebyggelse. Detta avstånd ska ses som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall, vid planärenden eller nyproduktion av bebyggelse eller nyetablering av hästverksamheter samt vid klagomålsärenden. Skyddsåtgärder och barriärer mellan hästverksamhet och bebyggelse kan minska att halten allergen når bebyggelsen.

Skyddsåtgärder farliga ämnen

Kommunen ska i tillsynsuppdrag enligt miljöbalken se till så att lagens syften och föreskrifter följs. Vid detaljplaneläggning och ärenden om bygglov ska prövas om marken är lämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid all exploatering ska indikativa markprover tas.
- Kända misstankar om historiska markföroreningar ska följas upp med detaljerade markundersökningar (MIFO fas 2) i samband med planering och nyexploatering.
- Tillsynsarbetet ska inriktas på att förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter.

MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Definitionen av miljöfarlig verksamhet finns i miljöbalkens 9 kap. 1 §. I princip innefattar begreppet en verksamhet eller åtgärd som medför utsläpp till mark, luft eller vattenmiljöer, eller på annat sätt utgör en risk för miljön eller människors hälsa – exempelvis genom buller, skakningar och strålning.

I många fall krävs tillstånd eller anmälan innan en miljöfarlig verksamhet får påbörjas eller förändras. Verksamheterna delas in i olika klasser. A- och B-verksamheter kräver tillstånd och prövas av miljödomstolen respektive länsstyrelsen. Anmälan till kommunens miljönämnd krävs för C-verksamheter samt för vissa ändringar av A och B-verksamheter. U-verksamheter är mindre miljöfarliga verksamheter som varken kräver tillstånd eller anmälan.

Östhammars kommun har tillsynsansvar för framförallt B- och C-verksamheter inom kommunen. Främst rör det sig om täkter, reningsverk och mellanstora industrier. Kommunen har också ett tillsynsansvar för så kallade U-verksamheter. En U-verksamhet är en verksamhet med liten miljöpåverkan som vanligtvis inte kräver tillstånd eller anmälan, exempelvis byggföretag, små verkstäder och mindre lantbruk. I kommunens arbete ingår att hålla uppdaterade register över de företag som bedriver miljöfarlig verksamhet och att genomföra regelbunden tillsyn.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen vid Sandvik Coromant i Gimo. För tillsyn av Forsmarks kärnkraftverk ansvarar Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. Det befintliga slutförvaret i Forsmark (SFR) innefattar miljöfarlig verksamhet och även där ansvarar Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten för tillsynen.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Större eller mindre områden kan innehålla föroreningar i en sådan mängd att den kan hota människors hälsa eller miljön. Föroreningarna kommer ofta från verksamheter, antingen nedlagda eller pågående. Det kan också finnas områden med naturligt höga bakgrundshalter av föroreningar.

I planeringssammanhang är det viktigt att känna till om och i så fall var det finns förorenade områden. Länsstyrelserna i Sverige arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket med att identifiera platser som kan vara förorenade till följd av pågående eller tidigare miljöfarliga verksamheter. Potentiellt förorenade områden får en riskklass på skalan klass 1 till 4, där klass 1 innebär störst risk för människors hälsa och miljön. Klassningen grundar sig på en samlad bedömning av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar, områdets känslighet och skyddsvärde.

Riskklassningen ligger till grund för prioritering av fortsatta undersökningar. Att ett område förts till klass 1 innebär inte alltid att det faktiskt är förorenat, men att risken för att det är förorenat är stor och/eller att det kan ge allvarliga konsekvenser. Kartan på sid 67 redovisar de potentiellt förorenade områden i Östhammars kommun som förts till klass 1-3 i länsstyrelsens sammanställning. Utöver dessa finns några områden i klass 4 och ett stort antal som saknar riskklassificering. En omfattande användning av gruvavfall som markutfyllnad innebär att det i kommunen kan finnas risk för markföroreningar på platser som inte identifieras i Länsstyrelsens kartläggning.

En inventering av Länsstyrelsen visar på många platser i Östhammars kommun som potentiellt är förorenade. Många av platserna är ställen där det drivs eller tidigare har drivits miljöfarliga verksamheter så som äldre gruvor, industrier eller soptippar. Men det kan även handla om oväntade föroreningar.

Platser som pekas ut för utveckling i översiktsplanens karta för framtida mark- och vattenanvändning

(del IV) undviker i största möjliga mån de potentiellt förorenade områdena. De utvecklingsområden som trots detta ligger på en plats som kan vara förorenad har information om risken i tillhörande områdesbeskrivning i del IV.

Vid förändrad markanvändning ska kartunderlag med potentiellt och konstaterade förorenade områden användas i planeringsprocessen och en MIFO fas 2 utredning bör utföras där risk för förorenad mark finns. En MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) fas 2 är en översiktlig undersökning vars syfte är att ge en bild av eventuella föroreningars art och omfattning samt risk för spridning inom det undersökta området. MIFO fas 2 innebär provtagning av till exempel mark och grundvatten samt utvärdering av resultaten och en övergripande riskbedömning av området. I fas 2 ingår en rekognosering, upprättande av geokartor och provtagningsplan samt översiktliga provtagningar för att få ett bättre underlag för bedömningen av föroreningsnivåer och spridningsförutsättningar. Speciellt grundvattnets flöde är en viktig aspekt för spridningen av eventuella föroreningar. Efter MIFO fas 2 utredningen behövs en ansvarsutredning utföras för att fastställa vem som ska ansvara för sanering av området. Enligt miljöbalken är det den som har bedrivet den förorenade verksamheten som har ansvar för efterbehandlingen, förutsatt att verksamheten bedrivits efter 1 juli 1969. Det kan dock vara svårt att finna någon ansvarig verksamhetsutövare. Företag kan ha upphört att existera och i vissa fall kan det även vara svårt att veta när och hur en förorening uppstått som gör det svårt att peka ut någon ansvarig. I dessa fall hamnar ansvaret istället på markägaren och/eller exploatören, beroende på vad man kommer överens om.

Kommunens prioriteringar för vidare undersökningar utgår från MIFO riskklass 1, sedan 2, 3 och slutligen MIFO riskklass 4.

RADONRISKER

Radon är en ädelgas som avger joniserande strålning. Strålningen kan orsaka lungcancer vid långvarig exponering. Gasen kan komma från mark, vatten och byggnadsmaterial. Risk för radonförekomst finns i stora delar av Sverige.

Markburen radongas kan tränga upp genom sprickor i berggrunden och ta sig in i byggnader genom otätheter i grund eller källare. Vattenburen radongas kan förekomma i brunnar som borrats i radonförande berggrund. Gasen hamnar i inomhusluften i samband med att vattnet tappas upp. Så kallad blåbetong är exempel på ett byggnadsmaterial som kan avge radongas. Blåbetong användes framför allt mellan åren 1920 till 1980.

I Östhammars kommun har risken för markradon kartlagts översiktligt genom flygradiometriska mätningar. Mätningarna ger vissa indikationer på att det kan finnas riskområden i kommunen, men de är inte tillräckligt detaljerade för att kunna användas som underlag för beslut i enskilda plan- eller byggärenden.

Grundhållningen är att byggnader ska konstru-

Radonskydd

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet. Undersökningsplikt kan införas för störning som kan påverka hälsan (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- All nybyggnation i Östhammars kommun ska vara radonsäker.
- Det är obligatoriskt med radonmätning i nybyggda hus.

eras på ett sådant sätt att eventuella radongaser förhindras att tränga in. När en bostadsbyggnad eller annan byggnad där människor vistas mer än tillfälligt är färdigställd ska radonmätning alltid ske. Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter innehåller gränsvärden för radon i dricksvatten. I Folkhälsomyndighetens allmänna råd finns även riktvärden och rekommendationer rörande radon.

ELEKTROMAGNETISKA FÄLT OCH RADIOFREKVENTA FÄLT

Utöver joniserande strålning från till exempel röntgenstrålning eller uran i kärnkraftverk finns flera andra strålningstyper som eventuellt kan ha en hälsopåverkan. Aktuella icke-joniserande strålningstyper är elektromagnetiska fält och radiofrekventa fält. Elektromagnetiska fält finns runt all elektrisk utrustning som är påslagen. Radiofrekvent strålning uppstår runt och mellan all utrustning som kommunicerar med hjälp av radiovågor, exempelvis sändare och mottagare för mobiltelefoni, tv eller radio. Hälsoriskerna med strålning av dessa slag är oklara. Det finns en oro för att dessa typer av strålning kan orsaka cancer eller andra sjukdomar. Det finns ännu ingen forskning som säkerställt de långsiktiga riskerna, däremot forskningsresultat som indikerar att det kan finnas skäl till försiktighet. Myndigheterna förespråkar därför att försiktighetsprincipen ska tillämpas. Strålsäkerhetsmyndigheten har utfärdat allmänna råd som innehåller referensvärden för högsta rekommenderade strålningsnivå i olika sammanhang. Dessa bygger på riktlinjer från EU och ska vara vägledande vid tillämpning av strålskyddslagens 6 §. Faktiska gränsvärden finns för högfrekventa elektromagnetiska fält i arbetslivet. Dessa bygger på EU-direktiv 2004/40/EC.

Skydd mot radiofrekvent strålning

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Ny bebyggelse där människor kommer att vistas en stor del av dygnet bör av försiktighetsskäl inte tillåtas för nära högspänningsledningar, anläggningar för telefoni eller annan sändare som kan avge radiofrekvent strålning. Svenska kraftnät vill samråda inom 250 meter från sådan anläggning.

TRANSPORT AV FARLIGT GODS

Länsstyrelsen anger rekommenderade vägar för farligt gods att transporteras på. I Östhammars kommun har väg 288, väg 292 och väg 76 pekats ut för detta ändamål.

I och med att farligt gods kan komma att transporteras på de ovan nämnda vägarna utgör dessa vägar en större risk för t.ex. bostäder än andra vägar i kommunen. Översiktsplanen hanterar detta genom att placera utvecklingsområden för bostäder utanför vägarnas direkta närhet. Utvecklingsområden för industri och verksamheter har dock i vissa fall placerats nära vägarna. Industrier och verksamheter bedöms inte vara lika känsliga för riskerna med farligt gods som bostäder är. Bebyggelsefritt avstånd på 30 meter från prioriterade leder för farligt gods ska följas. Inom 150 meter från transportled behöver en riskutredning alltid göras vid planläggning och bygglov. I vilken utsträckning och på vilket sätt risker ska beaktas beror på hur riskbilden ser ut för det aktuella planförslaget. Länsstyrelsen i Uppsala hänvisar till de zonindelningar som presenteras i Länsstyrelsen Stockholms riktlinjer för *Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods*.

Industrihamnen i Forsmark används idag nästan

Skyddsavstånd kommunikationsleder

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet. Undersökningsplikt kan införas för störning som kan påverka hälsan (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- En zon om 30 meter bör lämnas byggnadsfri närmast primär samt sekundär transportled för farligt gods (väg 76, 288 och 292, samt Hargshamnsbanan).
- Sammanhållen bostadsbebyggelse, personintensiv verksamhet och verksamheter med människor som är i behov av hjälp att förflytta sig ska inte lokaliseras närmre transportlederna för farligt gods än 100 meter från vägkant eller från järnvägsspår.
- Där bebyggelse är lokaliserad längs transportleder är det viktigt att det finns lämpliga varningssystem.

Potentiellt förorenade områden, rekommenderad transportväg för farligt gods och riskområden för skred

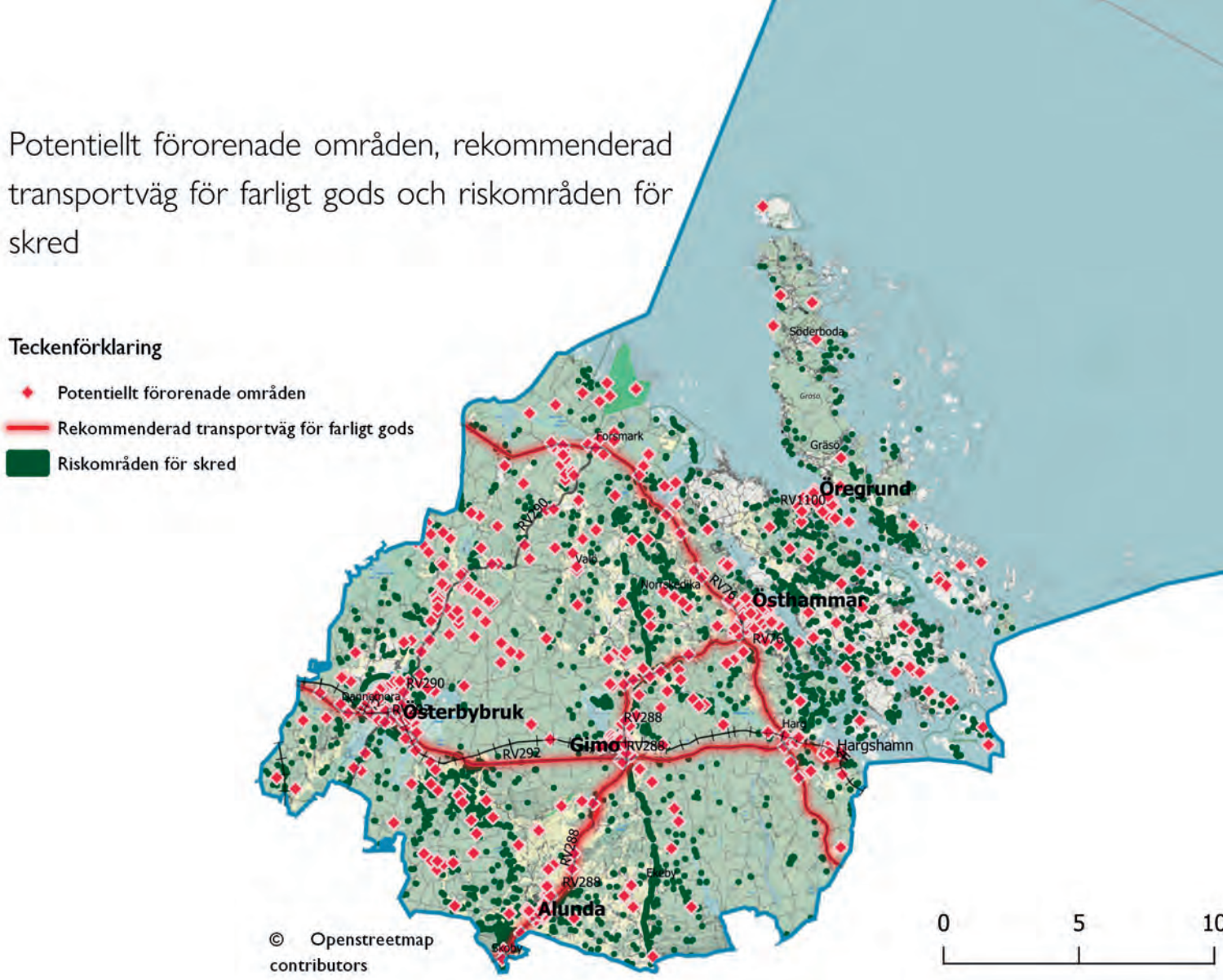

uteslutande för transporter av radioaktivt material. Transporterna görs med Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) specialdesignade fartyg för transport av radioaktivt material (m/s Sigrid). De transporter av radioaktivt material som görs idag är huvudsakligen använt kärnbränsle från kärnkraftverket och kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall till slutförvaret SFR. När slutförvaret för använt kärnbränsle tas i drift, enligt SKB:s beräkningar någon gång under 2030-talet, kommer det även att transporteras använt kärnbränsle från mellanlagret i Oskarshamn till Forsmark. Enligt miljökonsekvensbeskrivning tillhörande ansökan för slutförvar för av använt kärnbränsle bedöms risken för en fartygsolycka med transport av kärnbränsle som låg. De största riskerna utgörs av utsläpp av olja, diesel eller andra ämnen inom byggområdet eller längs med transportvägarna. Riskerna förebyggs och reduceras genom regelbundna besiktningar och hög beredskap.

I riskanalys för SFR (SKBdoc 1372393) behandlas sjöfartsolyckor. I analysen definieras att en kollision mellan ett lastfartyg och ett fritidsfartyg skulle kunna leda till ett dödsfall, men att antalet sjötransporter som skulle bli aktuellt vid en eventuell utskeppning av bergmassor från Forsmarks hamn är så begränsat att inga särskilda åtgärder bedöms nödvändiga i dagsläget. En fartygsolycka som leder till utsläpp av olja skulle kunna medföra en risk för skada på Natura 2000-området. Sannolikheten för en sådan olycka är låg (en gång per 1 000 år). Eventuella effekter på Natura 2000-områden har inte utretts. De risker som föreligger vid fartygstransporter vid en ökad belastning i farleden under en så lång tidsperiod har inte utretts detaljerat. En förutsättning är att trafiken av m/s Sigrid inte får påverkas genom ökad olycksrisk.

Farligt gods

är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Riskerna för omgivningen uppstår framförallt vid haverier eller olyckor i samband med transporterna.
Godset klassificeras utifrån sina farliga egenskaper. Det finns noggranna regler kring hur det ska förpackas, märkas, hanteras och fraktas.

Klimatanpassning

Klimatanpassning innebär att rusta samhället och olika verksamheter för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger. Det behövs åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar som märks idag och de som inte kan förhindras i framtiden.

Klimatförändringarna beräknas för Sveriges del kunna leda till högre temperaturer, mer nederbörd och fler extrema väderhändelser. Alla ansträngningar för att motverka klimatförändringarna behövs.

Regeringen fastslog i proposition (2017/18:163) om en nationell strategi för klimatanpassning ett nationellt mål:

”Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Målsättningarna om klimatanpassning i Parisavtalet och Agenda 2030 med de globala målen för hållbar utveckling ska också uppnås. Målen bör beaktas i politik, strategier och planering på nationell nivå och integreras i ordinarie verksamhet och ansvar. Ytterligare behov av mål eller förtydliganden av regeringens mål för klimat-

anpassning för olika politikområden, sektorer eller identifierade sårbarheter bör analyseras."

Länsstyrelsen tog fram ett klimatscenario för Uppsala län 2015 som beskriver förändringar för områdena temperatur, torka, vegatationsperiod och nederbörd. De har i sin särskilda roll att verka för att nationella mål uppnås under 2020 arbetat med en klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län och arbetar under 2021/2022 vidare med en handlingsplan för klimatanpassning som tydliggör vilka åtaganden Länsstyrelsen planerar att göra internt och för att bistå länets aktörer.

RAS, SKRED OCH EROSION

Ras och skred är exempel på snabba massrörelser i jord eller berg. Dessa rörelser kan orsaka stora skador på mark och byggnader inom det drabbade området.

Ett förändrat klimat med ökade flöden, mer intensiva skyfall och förändrade markvattenförhållanden kan leda till att sannolikheten för ras och skred ökar inom stora delar av landet.

Bedömningen när det gäller ökade risker för erosion är att det finns få erosionskänsliga områden i Östhammars kommun. Det kan dock finnas behov av fördjupade analyser i kustnära områden. Områden med silt där risk för skred kan vara förhöjd är redovisade i karta på sid 67, på respektive tätortskarta med redovisade målkonflikter samt i bilaga 3.

Generellt behöver kommuner vara uppmärksamma på jordlager såsom silthaltiga leror som kan orsaka skred vid förändrat vattenstånd. Markens lämplighet bedöms i detaljplaneskedet som en planeringsförutsättning vid lokalisering av ny bebyggelse. Områden som kan innebära risk för skred utgörs vanligen av sluttande leromården i kombination med vissa geotekniska förutsättningar. I Östhammars kommun kan man till exempel se en tydlig risk för skred längs med hela Olandsån, som kännetecknas av just de ovannämnda egenskaperna.

Platser med risk för skredbildning finns emellanåt identifierade inom de utvecklingsområden som pekats ut i tätortsfördjupningarna i översiktsplanen. Det finns även andra ler- En avvägning har gjorts med bedömningen att dessa områden är strategiskt viktiga och att exploatering bör kunna göras runt dessa områden om hänsyn tas till instabila markförutsättningar. De vägledningar som finns för respektive område pekar på att exploatering ska ske med hänsyn till dessa skredområden samt att utredningar ska göras. För att veta vilka platser som har sådana förutsättningar har en skredkartering från Länsstyrelsen använts. Det kan finnas fler platser i kommunen som har skredförutsättningar än vad som visas i karteringen, men den fungerar ändå som ett första underlag till att undvika platser som troligtvis har skredförutsättningar.

ÖVERSVÄMNINGAR

Lågpunkter bör undvikas vid exploatering eftersom det finns en risk att de översvämmas vid skyfall.

För att minimera risken för översvämmning har de platser som föreslås för utveckling i översiktsplanen placerats utanför lågpunkter i så stor mån som det är möjligt. Om ett utvecklingsområde trots det har placerats i en lågpunkt nämns detta tillsammans med en motivering i områdets beskrivning i del IV.

För att identifiera lågpunkter har en lågpunktskartering från Länsstyrelsen (2016) använts. Lågpunktskarteringen täcker hela Östhammars kommun. Viktigt att poängtera är dock att i första hand är karteringen en topografisk analys och att detta bör tas med i alla överväganden och analyser. Karteringen tar inte hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller alla redan idag inbyggda åtgärder som finns i landskapet, till exempel vägtrummor, kulvertar etc. Därför krävs mer detaljerade analyser

för att precisera riskområden för översvämning. Lågpunktskarteringen har i detta skede använts som en första utgångspunkt tills mer detaljerad kartering tagits fram. Kartor med höjdkurvor har använts som komplement i bedömningen av utvecklingsområden.

Naturliga lågpunkter bör utnyttjas i framtida planering för exempelvis dagvattendammar.

Det är viktigt att arbeta för att dagvatten hanteras inom nedfallsområdet och att ytor reserveras för att hantera en ökad nederbörd. Det finns flera fördelar med att uppehålla vatten i landskapet. När vattnet får längre uppehållstid i landskapet;

- ökar avdunstningen
- ökar infiltrationen i marken
- fylls grundvattenmagasinen
- minskar ytavrinningen
- minskar flödestopparna i vattendragen
- minskar erosionen
- minskar sedimenttransporten
- minskar näringstransporten
- blir vattendragets perioder med låga flöden kortare
- ökar den biologiska mångfalden

De ovan nämnda faktorerna är viktiga bitar för att se till att de vattendrag som till exempel Olandsån inte översvämmas när avvattning sker från flera aktörer längs med åarna vilket riskerar att ge en ackumulerad effekt på recipienten

Mer nederbörd ökar riskerna för att bebyggelse i låglänta delar ska drabbas av översvämning. Översvämningar kan också öka riskerna för spridning av smittor och föroreningar från avlopps- och djuranläggningar.

Landsbygden i Östhammars kommun drabbas årligen av översvämningar i olika omfattning. Riskerna för att bebyggelse i tätort ska översvämmas bedöms som måttliga. Historiskt har tätorterna inte varit särskilt hårt drabbade av översvämningar. Det framgår av utredningen Översvämningar i Norra Östersjöns vattendistrikt. Den enda omnämnda händelse är 1966 då stora delar av Gimo drabbades av kraftiga översvämningar. Gimo ligger inom Olandsåns avrinningsområde. En större händelse av översvämning skedde dock i Öregrund under 2021, samma period då de stora översvämningarna i Gävle ägde rum. Dessa översvämningar fick stora konsekvenser för människor i orten och aktualiserade vikten av att planera för en hållbar dagvattenhantering.

Det omfattande dammsystemet kring Österbybruk kan också komma att påverkas av extrema vattenflöden, framförallt vid ett eftersatt dammunderhåll.

Kustnära bebyggelse hotas framförallt av översvämning i samband med extrema högvattenförhållanden i kombination med blåst. När stormen Per drog över Sverige i januari 2007 uppmättes en havsvattennivå som låg 1,5 meter över normalvattenstånd vid Forsmarks kärnkraftverk och 1,1 meter i Östhammarsfjärden.

Även om de globala havsnivåerna höjs till följd av klimatförändringarna kommer det troligen att dröja innan det får påtagliga effekter i Östhammars kommun. Pågående landhöjning (cirka fyra millimeter per år) antas kompensera för en havsnivåhöjning, åtminstone i ett 100-årsperspektiv. Beräkningar indikerar sedan en nivåhöjning med knappt 0,4 meter längs Upplandskusten till 2100. Troligt är att havsnivån fortsätter att stiga efter denna tidpunkt. Därför är det viktigt att ny bebyggelse och infrastruktur inte uppförs på mark som i framtiden kan komma att

KLIMATANPASSNING

Lokalisering av bebyggelse ska ske med hänsyn till klimataspekter, människors hälsa och säkerhet, och risker för olyckor, översvämningar och erosion (PBL 2 kap.).

översvämmas vid höga vattenstånd eller i samband med kraftig nederbörd vid snabb avsmältning.

ÖKADE TEMPERATURER

Enligt SMHI:s klimatscenarier blir alla årstider varmare än idag. Det kan betyda att hösten håller i sig längre och våren kommer tidigare än idag. När vintern blir varmare kommer

nederbörden oftare som regn istället för snö och antalet dagar då vi behöver uppvärmning minskar.

Den största temperaturökningen sker på sommaren och därför kommer vi att få längre perioder med värmebölja än idag. Det kanske låter skönt, men medför också hälsorisker och påfrestningar på viktiga samhällsfunktioner. Till exempel kommer äldreboenden, sjukhus och bostäder att behöva mer kylning. Även jord- och skogsbruket, djurhållningen och dricksvattenförsörjningen kan påverkas negativt.

TORKA

Högre temperaturer under vintern gör att nederbörden inte lagras som snö utan rinner bort. Även om årsnederbörden ökar, riskerar somrarna att bli torrare. Det kan komma att påverka yt- och grundvattenflödena på flera sätt och därmed vattenförsörjningen inom kommunen.

Sommartorka kan orsaka problem för dricksvattenförsörjningen i områden med begränsade dricksvattentillgångar. Den kan också resultera i en ökad konkurrens om vattentillgångarna. Behovet av bevattning i jordbruket kan komma att öka. Detta är ett av skälen till att Östhammars kommun prioriterar vattenförsörjningen vid handläggning av planer och bygglov.

Intentioner

Kommunen kommer att arbeta vidare med åtgärder för att klimatanpassa bebyggelse och infrastruktur med stöd av länsstyrelsens lågpunktskartering och klimatscenario.

Kommunen ska i samband med detaljplanering och exploatering möjliggöra och i största möjliga mån säkerställa att dagvatten tas om hand på ett hållbart sätt. I samband med detta ska även potentiella föroreningar som kan påverkas av översvämningar utredas ordentligt.

I de utvecklingsområden som pekas ut för bebyggelse i översiktsplanen där skredområden finns identifierade ges riktlinjer om att hänsyn ska tas till detta och bebyggelse ska undvikas på dessa områden. Utredningar ska också ske i dessa områden i samband med detaljplanering.

Kommunen ska i samband med förhandsbesked och bygglov följa den kommunalt antagna riktlinjen om att krav på sökanden att provborra eller inkomma med dylikt underlag som visar på tillräcklig vattenkapacitet på fastigheten för att godkänna nybyggnad av bostad med enskild dricksvattenbrunn. Detta gäller alla områden som enligt SGU:s rapport om grundvattenförhållanden visar på en kapacitet för en eller två hushåll per hektar. Detta för att motverka att grundvattenmagasin töms på sin reservoar som redan idag ofta är små samt att undvika saltvatteninträngning i grundvatten som redan idag är ett problem. Se vidare under avsnitt tekniskt infrastruktur.

Sammanhängande grönstruktur pekas ut som rekreationsområden eller skyddsvärda områden i tätorterna för att förhindra att dessa områden tas i anspråk för exploatering. Kommunen anser att dessa grönområden är mycket viktiga för ett potentiellt varmare och torrare klimat där grönska kan fungera som temperatursänkare.

Utveckling av bostadsbebyggelse och samhällsviktig verksamhet ska undvikas i låglänta instängda områden. Ytor måste reserveras för dagvattenhantering, avrinningsvägar och öppna fördröjningslös-

ningar.

Klimatanpassning för skyfall ska ske ur ett avrinningsområdesperspektiv. De naturgivna förutsättningarna ska säkras genom bedömning av markens lämplighet vid ny eller förändrad markanvändning.

Kommunen behöver i framtiden ta fram en skyfallsplan för att arbeta fram en strategi för hur hantering av bebyggda områden med risk för översvämning på grund av skyfall ska ske. I denna plan ska de åtgärder som behöver göras i bebyggd miljö utredas och pekas ut.

Kommunen ska vid prövning av förhandsbesked, bygglov och detaljplan neka bebyggelse som kan ske inom områden som förväntas kunna påverkas av havsnivåhöjningar.

Kommunen ska arbeta aktivt med de antagna åtgärdsprogram för klimat och energi, ekosystem och biologisk mångfald samt vatten vilka många av dem bidrar till klimatanpassning.

Vid nyexploatering ska kommunen arbeta aktivt för att främja vattenbesparande åtgärder i det kommunala VA-nätet såsom alternativa VA-lösningar inom det kommunala versamhetsområdet. Kommunen ska även arbeta aktivt med att främja privata aktörer som vill använda vattenbesparande åtgärder vid nyexploatering.

Kommunen ska arbeta aktivt för att restaurera vattendrag och våtmarker uppströms längs med kommunens vattendrag genom att ansöka om bidrag samt genom samarbete med andra offentliga och privata aktörer.

Parker och andra genomsläppliga ytor som idag är lämpliga för dagvattenhanering ska utvecklas till mångfunktionella ytor för att mildra vissa effekter av klimatförändringar.

I områden där lågpunkter finns identifierade ska en angiven plushöjd sättas för att undvika risk för översvämning i bebyggelse.

Kommunen ska delta i samverkansgrupper för klimatanpassning i samhällsplaneringen som anordnas av Länsstyrelsen och andra aktörer.

Samhällsskydd och beredskap

Kommunen ska verka för att kommuninnevånare, anställda och andra som berörs av kommunens verksamheter får en trygg och säker miljö. Detta sker bland annat genom risk-, sårbarhets- och säkerhetsanalyser, men även med planering för att minska effekterna av uppkomna extraordinära händelser som tex stormar, torka eller utslagning av digital infrastruktur.

Kommunen antog 2019 en reviderad krishanteringsplan och arbetar kontinuerligt med att öva och utbilda organisationen själv men även tillsammans med andra aktörer för att kunna förutse och lösa olika sorters händelser inom vårt geografiska område

KRISBEREDSKAP

Östhammars kommun ska kunna upprätthålla sina verksamheter och skydda dem mot störningar inom sitt geografiska område. Vid en kris ska kommunen se till att samordningen fungerar mellan inblandade aktörer på lokal, regional respektive central nivå.

Händelser som kan påverka samhällets funktionsförmåga så att medborgarnas liv och hälsa riskeras eller äventyra stora miljömässiga och ekonomiska värden kan komma plötsligt. Vi har covid-19-pandemin 2020, den torra sommaren 2018 och stormen Alfrida 2019 samt kriget i Ukraina som färska exempel på detta. Men det finns också ett antal exempel på samhällets sårbarheter och den mängd olika beroenden av att ha digital tillgänglighet som

behövs för att kunna utföra vårt dagliga liv. Digitaliseringen av en mängd olika samhällstjänster likväl som hushållstjänster ökar ständigt och i en rask takt. Det är därför av stor vikt att det finns kunskap och rutiner för hur kommunen ska agera då en större störning inträffar. Kommunens krishanteringsplan 2019 ger viktig vägledning för hanteringen av olika sorters kriser.

I alla kommunala verksamheter ska det vid behov eller vid förändringar utföras en riskidentifiering på samtliga arbetsställen. Säkerhetsbrister och risker inom verksamheten ska kartläggas. Kartläggningen används sedan för att prioritera och planera åtgärder. Riskidentifieringen lägger grunden för ett systematiskt säkerhetsarbete.

Säkerhetsfrågor ska beaktas i all planering och samhällsutveckling. Målet ska vara att skapa miljöer som motverkar otrygghet. Alla miljöer där barn vistas ska vara utformade så att de bidrar till social trygghet.

Brandskydd

Behov av skydd mot brand och brandspridning ska beaktas i plan- och bygglovsärenden (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid nybyggnation i områden där brandförsvarets insatstider är mer än 20 minuter ställs särskilda brandsäkerhetskrav på byggnader och verksamhetsetableringar. Detta åsyftar även krav på hållbart brandskydd från Uppsala brandförsvars vägledning. Se checklista från vägledningen i länk här.
- Tillgången till vatten för brandsläckning måste alltid beaktas vid exploatering där kommunalt vatten inte finns tillgängligt.

CIVILT FÖRSVAR

Att upprätthålla samhällets förmåga att fungera, hälso- och sjukvård, skolplikt samt upprätthålla demokratin och våra mänskliga fri- och rättigheter är en angelägenhet för kommunerna i Sverige i fredstid men även under höjd beredskap eller krig.

Sedan 2015 håller Sverige på att stärka sin planering för totalförsvaret, som består av två delar; det militära försvaret och det civila försvaret. Det civila försvaret ska bistå det militära om så behövs vid höjd beredskap, men försvarsmakten kan bistå det civila samhället vid kriser under fredstid. Det civila försvaret inbegriper många aktörer, såväl frivilliga som myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå. Det är vår gemensamma motståndskraft som ger det civila försvaret. I det ingår bla skydd för vår befolkning via varningssystem ”hesa Fredrik” och skyddsrum.

Varningssystemen testas regelbundet en gång i kvartalet och skyddsrummens placering återfinns på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) hemsida.

Länk: MSB Skyddsrumskarta

RÄDDNINGSTJÄNST

Östhammars kommun ingår i ett regionalt brandförsvar och har en räddningsnämnd gemensam med Tierps och Uppsala kommuner. Uppsala kommun är värdkommun. Riskanalyser och handlingsprogram som berör kommunernas beredskap för

räddningsinsatser och förebyggande brandskydd, inklusive brandskyddskontroll och rengöring av eldstäder, tas fram av den gemensamma räddningsnämnden. Handlingsprogrammet antas av respektive kommunfullmäktige.

Brandförsvarets insatstid (den tid som krävs från larm tills en första insatsenhet kan vara på plats) varierar för olika delar av kommunen enligt handlingsprogrammet. Större delen av kommunen har en insatstid på 10-30 minuter. Insatstiden för norra delarna av Gräsö, skärgården söder om Öregrund samt öarna utanför kan vara mer än 30 minuter beroende på avstånd, rådande förhållanden och årstid.

Uppsala brandförsvar betonar vikten av hållbara brandskydd för ett hållbart byggande. Dagens byggregler är skrivna så att de som vistas i byggnader ska ha goda förutsättningar att kunna utrymma utan att bli skadade av en brand. Det betyder inte att brandskyddet automatiskt möjliggör en hållbar användning av byggnader. För att dagens byggnader ska finnas kvar för våra kommande generationer måste samhället byggas med ett hållbart brandskydd som inte enbart syftar till personers säkerhet utan även byggnadens livslängd. Som beställare, byggherre, fastighetsägare eller beslutsfattare bör man, istället för att endast uppfylla kraven i bygglagstiftningen, fråga sig vilka skador på en byggnad som är acceptabla efter en brand.

Uppsala brandförsvar har tagit fram vägledningen Hållbart byggande där en checklista är framtagen som föreslår hur detta ska tillämpas vid projektering, under byggtid och vid förvaltning.

GRUVHÅL

Inom kommunen finns ett stort antal vattenfyllda gruvhål. Länsstyrelsen har till uppgift att göra en riskbedömning och tillsammans med polismyndigheten besluta om det av säkerhetsskäl finns behov av att sätta upp stängsel runt kända gruvhål.

KÄRNKRAFTVERK

I Forsmark finns ett kärnkraftverk med tre reaktorer. De svenska kärnkraftverken, och en del andra kärntekniska anläggningar, omges av beredskaps- och plnaeringszoner inom vilka det ska finnas förberedelser för att vidta skyddsåtgärder vid en kärnteknisk olycka. Regeringen beslutade våren 2020 om nya beredskaps- och planeringszoner runt bland annat kärnkraftverken.

Forsmarks kärnkraftverk fick från och med den 1 juli 2022. De nya zonerna runt Forsmarks kärnkraftverk innebär en yttre beredskapszon om ungefär 25 kilometer samt en planeringszon med en ungefärlig sträckning om 100 kilometer. För mer information besök Länsstyrelsen Uppsalas hemsidan. I den inre och yttre beredskapszonen ska jodtabletter finnas förhandsutdelade, befolkningen ska kunna varnas skyndsamt och planering ska finnas för utrymning och inomhusvistelse. I planeringszonen ska det finnas en planering för utrymning som bygger på underlag från strålningsmätning av markbeläggningen, en planering för inomhusvistelse och en planering för begränsad extrautdelning av jodtabletter. Med den nya indelningen kommer hela Östhammars kommun att omfattas av någon typ av beredskapszon eller planeringszon.

Länsstyrelsen ansvarar för beredskapsplaneringen för allmänheten och räddningstjänsten vid en kärnteknisk olycka. Det innebär redan idag att bland annat att ha ett varningssystem (såväl utomhus ”hesa Fredrik” som inomhus (speciella radiomottagare i den inre beredskapszonen)), snabbt kunna kartlägga ett eventuellt utsläpp eller nedfall av radioaktiva ämnen likväl som att kunna utrymma och evakuera.

SLUTFÖRVAR FÖR RADIOAKTVIVT AVFALL

På Forsmarkshalvön finns sedan 1980-talet ytterliga-

re en kärnteknisk anläggning, ett slutförvar för låg- och medelaktivt kortlivat radioaktivt avfall (SFR). För denna anläggning finns inte beredskaps- eller planeringszon.

Anläggningen ligger cirka 50 meter under havsbotten i Öregrundsgrepen. Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) lämnade 2014 in en ansökan om att få bygga ut SFR. Syftet med en utbyggnad är att kunna ta emot rivningsavfall från det svenska kärntekniska programmet. Prövningsprocessen pågår fortsatt under 2022.

SKB lämnade 2011 in en ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle, 500 meter ned i berggrunden i Forsmark. Tänkt plats för slutförvaret är inom befintligt skyddsområde i Forsmark. Området är riksintresse för såväl energiproduktion som för slutförvaring. Ett slutförvar för använt kärnbräsle har en drifttid på 70 år eller mer. Prövningsprocessen pågår fortsatt under 2022.

Därutöver planerar SKB för ett tredje slutförvar för låg och medelaktivt långlivat radioaktivt avfall (SFL). Detta slutförvar är än så länge i konceptstadiet. Plats för förvaret har ännu inte valts men Forsmark har nämnts som en av flera möjligheter.

Beslut om slutförvar fattas av regeringen men Östhammars kommun har vetorätt för nya kärntekniska anläggningar i kommunen. Kommunfullmäktige tillstyrkte i oktober 2020 etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle och i april 2021 utbyggnaden av SFR.

Projektens eventuella påverkan på kommunikationer och transporter behandlas i andra avsnitt av denna ÖP.

Miljökonsekvensbeskrivning

Nedan är en sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen. Hela dokumentet finns som en bilaga att läsa.

Planförslaget

Översiktsplanen går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

Översiktsplanen slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling som utgår från samlingspunkter ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen, vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper. Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär exempelvis centrumområden som inte kräver bil, men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd som är glest befolkad, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det leder till i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan. ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från serviceorterna. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Nytt område för industriutveckling pekas ut i anslutning till befintlig industri i Alunda, i anslutning till befintlig industri längs väg 292 i närheten av Gimo samt i Börstil längs med väg 288.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp.

För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Miljökonsekvenser

Planförslagets redovisning av påverkan, effekter och konsekvenser för relevanta miljöaspekter redovisas nedan. Bedömningarna är övergripande och generella i och med att planförslagets omfattning och vad som mer exakt påverkas utreds i detaljplaneskedet. Behov av utredningar, kunskap samt åtgärdsförslag redovisas översiktligt i denna MKB. Planförslagets konsekvenser bedöms mot nuläget.

BEFOLKNING OCH HÄLSA

Översiktsplanen ger positiva effekter i jämförelse mot nuläget. Översiktsplanen främjar tillväxt i kommunen och tillgänglighet. Det är dock viktigt att detaljplanering tar hänsyn till lagkrav kopplat till bland annat luft och buller för att säkerställa god miljö för boende i närheten av exempelvis industrier och trafikerade vägar.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Översiktsplanen innebär en risk för att enskilda naturvärdesobjekt, arter och gröna samband påverkas negativt i och med att deras livsmiljöer försvinner. Om detaljplaneringen sker med höga ambitioner för

att bevara biologisk mångfald bedöms konsekvenserna kunna hållas i den lägre skalan, liten-måttlig negativ konsekvens. Det finns även möjligheter för positiva konsekvenser.

KLIMAT OCH ENERGI

Översiktsplanen kan medföra negativa konsekvenser för klimat och energi då en strategi för förnyelsebar energi saknas. En ökad befolkningsmängd inom kommunen leder även till ökad energianvändning och biltrafik. Översiktsplanen syftar till att utöka kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägarna. Konsekvenserna på klimat och energi av översiktsplanen mot nuläget bedöms som liten till måttligt negativ.

KULTURMILJÖ, LANDSKAP OCH BEBYGGELSE

Översiktsplanen utrycker vikten av att bevara kultur- och landskapsvärden. Riksintressen för kulturmiljövård, områden för regional kulturmiljövård samt fornlämningar har i stor mån undvikits vid planeringen av bebyggelseområden. I och med de ambitioner som utrycks i översiktsplanen bedöms konsekvensen som liten negativ för kulturmiljö och landskap.

Planförslaget innehåller strategier både för tätare samhällsstrukturer och för att utveckla landsbygden. Positiva konsekvenser för tätare strukturer är; en ökad trygghet och möjlighet till ett mer integrerat samhälle, ett resurseffektivt samhälle där möjlighet finns till bra kollektivtrafik och bra cykelmöjligheter, samt god tillgång till grönområden. Negativa konsekvenser är höga bullernivåer av ökad biltrafik, luftkvaliteten kan bli sämre och det blir mindre ytor för att hantera dagvatten på. Bebyggelse på landsbygden ger positiva konsekvenser genom det gynnar en levande landsbygd med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden och utveckling av dessa. Negativa konsekvenser är att biltrafiken ökar vilket hindrar en hållbar utveckling.

MARK, JORD, VATTEN OCH LUFT

Översiktsplanen kan bidra till att andelen enskilda avlopp minskar när ny bebyggelse tillkommer och områden kan anslutas till kommunalt avlopp vilket kan ge positiva konsekvenser. En ökad befolkningsutveckling leder till ett större transport- och bostadsbehov vilket orsakar ett högre tryck på närliggande vattenområden. Mängden dagvatten blir större när andelen hårdgjorda ytor ökar, mer föroreningar tillkommer i vägdagvatten, ytterligare avloppsvatten behöver renas, aktiviteterna i kust- och havsområdena ökar vilket ger upphov till förorening, grumling och andra störningar i hav och grunda vikar. Planförslaget bedöms ge upphov till måttligt negativa konsekvenser.

Den trafikökning som förväntas ske med växande befolkning bedöms ge mindre negativa effekter på luftkvaliteten inom kommunen. Utvecklingen av gång- och cykelnätet samt kollektivtrafiken bedöms dock mildra dessa och inga konsekvenser bedöms uppstå för luftmiljön. MKN för luft kommer fortsatt att uppfyllas.

Sammantagen bedömning

Översiktsplanen har generellt en restriktiv syn på bebyggelse i områden som omfattas av riksintressen vilket lägger grunden för en liten påverkan. Ingen utveckling som föreslås i översiktsplanen står i konflikt med riksintresset för kulturmiljövården.

Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormer (MKN), till exempel på grund av övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas

för att möta tillväxt och för att få avsedd effekt på statusklassningen.

För att uppnå miljökvalitetsnormer om god ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljökvalitetsnormer för vatten.

MKN för luft kommer att påverkas negativt genom ökad biltrafik. Översiktsplanen anger att trafikintensiteten kan komma att öka i kommunen i och med en förväntad ökad befolkning. Vikten av att skapa förutsättningar för hållbart resande framhålls dock i planen. Skyddsåtgärder kan komma att vidtas i trafikintensiva trafikstråk och luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

Samtliga nationella miljömål utom Storslagen fjällmiljö bedöms vara relevanta för översiktsplanen. Översiktsplanen visar god överensstämmelse med de nationella miljömålen. Översiktsplanen bedöms bidra eller vara neutralt för samtliga miljömål.

I översiktsplanen har ingen bebyggelse föreslagits inom det generella strandskyddet om 100 meter. Intentionen är att bevara naturvärden inom strandskyddat område och att vara restriktiv med dispenser för enstaka byggnader och bryggor. Inför exploateringar kommer naturvärdesinventeringar att utföras. Översiktsplanen beskriver också att vatten- och avlopps (VA)-lösningar ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden. Detta gör att strandskyddets grundläggande syften har goda möjligheter att upprätthållas.

Ordlista

Biologisk mångfald: en sammanfattande beteckning på rikedom av arter, den genetiska variationen inom olika arter och mångfalden av ekosystem.

Denitrifikation: omvandling av kväveoxider till kvävgas.

Ekosystem: allt levande och dess livsmiljö inom ett område.

Ekosystemtjänster: tjänster som människor är direkt beroende av och som miljön tillhandahåller. Exempel på ekosystemtjänster är produktion av syre, rent vatten, levande mark, insekters pollinering, möjligheter till friluftsliv med mera.

Funktionsblandad bebyggelse: en blandning av byggnader med olika funktioner, till exempel en blandning av byggnader som innehåller bostäder, fritidsverksamheter, butiker, kontor eller andra verksamheter.

Glupar: tidvis vattenfyllda sänkor med underjordiska till- och utlopp. Glupar är speciellt vanliga i Uppland.

Impediment: mark som ekonomiskt inte lämpar sig för jord- eller skogsbruk eftersom odlingsförutsättningarna är dåliga.

Lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD: innebär att dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt i stället för att ledas bort i ett ledningsnät. Dagvatten kommer från tak, gator och andra ytor där nederbörd och smältvatten inte naturligt kan filtrera ner i marken. Exempel på lokalt omhändertagande är att dagvatten från en parkeringsplats leds av till en gräsyta bredvid parkeringen. Ekologisk dagvattenhantering (ED) är en typ av LOD med fokus på vegetationens vattenhållande och avdunstande förmåga.

Miljöstörande verksamhet: verksamhet som kan ge upphov till lukt, buller, luftföroreningar, vattenföroreningar, vibrationer eller andra störningar i omgivningen.

Molluskfauna: arter som hör till gruppen blötdjur. Dit räknas bland annat snäckor, musslor och bläckfiskar.

Naturbetesmark: mark som länge använts till bete och som inte gödslats, plöjts och odlats.

Naturskog: skog där den mänskliga påverkan varit begränsad och mark, växt- och djurliv främst präglats av naturgivna förutsättningar.

Nyckelbiotop: skog där det finns eller man kan förvänta sig att hitta rödlistade arter.

Rödlistad art: växt- eller djurart som anses löpa risk att försvinna. Graden av hot kan variera. Den senaste svenska rödlistan omfattar 4 273 arter i sex olika kategorier.

Serviceort: en tätort i Östhammars kommun med särskilt serviceansvar. Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar är serviceorter.

Småort: sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen.

Specialboende för äldre: innebär exempelvis trygghetsboende för äldre som vill ha mer trygghet och social närvaro. Det kan också innebära serniorboende eller anpassade servicelägenheter.

Tätort: sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen.

IV.

FRAMTID

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Framtid

Huvuddragen i kommunens syn på framtida mark- och vattenanvändning redovisas i kartan Framtida mark- och vattenanvändning. Den utgår från kommunens vision, övergripande mål och utvecklingsstrategier. En viktig utgångspunkt är att den mångfald av värden som finns i kommunen ska utvecklas på ett hållbart och balanserat sätt, i linje med viktiga nationella och regionala mål för samhällsutvecklingen, exempelvis miljökvalitetsmålen och målen för folkhälsa, jämställdhet och integration.

Bebyggelsen ska av hållbarhetsskäl i första hand utvecklas genom förtätning av befintliga bebyggelsegrupper. Avsikten är att funktionsblandad bebyggelse ska utvecklas i serviceorterna, markerade med kartbeteckningen S, se sid 90 och i mindre tätorter och småorter, BT. En viktig uppgift för kommunen är att skapa planberedskap och erbjuda ett brett utbud av tomter för boende och verksamheter. Planarbetet ska prioriteras till de serviceorter där efterfrågan på bostäder och verksamhetslokaler är störst.

Även på landsbygden, kartbeteckning L, ska ny bebyggelse i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Särskild hänsyn ska tas till de areella näringarna och det måste gå att lösa vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt. Tätortsnära landsbygdsområden där kommunala vatten- och avloppslösningar i första hand ska övervägas vid fortsatt utveckling redovisas med kartbeteckningen LT. Landsbygdsområdet har i övrigt delats in i tre olika bygder baserat på geografi och kulturhistoria.

Kartbeteckningen LA avgränsar skogs- och bruksbygden där det finns stora skogsområden som brukas aktivt och mindre områden med småskaligt jordbruk. Dessa intressen ska prioriteras vid lovgivning och tillståndsprövning så att tillkommande byggnation inte begränsar möjligheterna att bedriva jord- och skogsbruk.

LL markerar inlandets öppnare jordbruksbygd. Utöver behovet av att ta hänsyn till jord- och skogsbruk kan det här också finnas behov av att ta särskild hänsyn till landskapskaraktären.

Annan särskild hänsyn krävs i landsbygdsområdet öster om väg 76 som innefattar ett riksintresse för de höga natur- och kulturmiljövärden som finns i kust- och skärgårdsområdet från Arkösund till Forsmark. Här får fritidsbebyggelse bara utvecklas som kompletteringar till befintlig fritidsbebyggelse, se vidare i 4 kap. 4§ miljöbalken. Kartan redovisar sammanhängande fritidshusområden där enstaka kompletteringar kan tillåtas, BF.

För att hålla kust- och skärgårdsområdet levande behövs visst utvecklingsutrymme för ett varierat utbud av helårsbostäder. LS betecknar den del av kustområdet där bebyggelseutveckling i första hand kan bli aktuell. Utvecklingen ska ske med hänsyn till områdets natur- och kulturmiljö värden och turismens och de areella näringarnas behov.

De delar i skärgårdsområdet som har beteckningen LF ingår även i ett riksintresseområde för naturvård. Här ska fritids- och rekreationsintressen prioriteras. En restriktiv hållning till ny bebyggelse ska tillämpas, undantag kan göras för enstaka allmänna anläggningar av betydelse för turism och friluftsliv.

De särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som pekas ut i mark- och vattenanvändningskartan, N, har stora natur-, kulturmiljö- och/eller fritidsvärden. Ställningstaganden till förändrad mark- och vattenanvändning i dessa områden ska ta särskild hänsyn till, och underordnas beskrivna värden.

Kartan pekar även ut områden där bostäder inte ska byggas. De är avsedda för utveckling av omgivningspåverkande industrier, VI, storskaligt vindbruk, VV, och störande och ytkrävande fritidsverksamheter, VF. Vissa omges av skyddsområden, VS, där bostäder inte heller får byggas.

Avgränsningarna på kartan är inte exakta. Syftet

är att redovisa kommunens övergripande syn på framtida mark- och vattenanvändning. På sidan 84-162 redovisas mer i detalj kommunens syn på utvecklingen inom olika geografiska och tematiska områden.

Viktiga lagar för planeringen

MILJÖBALKEN (MB)

Miljöbalken slår vakt om miljön och innehåller allmänna hänsynsregler, bestämmelser för hushållning med mark och vatten, miljökvalitetsnormer och regler som ska skydda miljön och människors hälsa. Det är en mycket viktig ramlag.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Plan- och bygglagen, PBL, är en lag som mer i detalj reglerar bebyggelseutvecklingen. PBL ska samordnas med miljöbalken men också med andra lagar. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö.

Vid prövning enligt plan- och bygglagen ska hänsyn tas till:

- Natur- och kulturvärden.
- Miljö- och klimataspekter.
- Mellankommunala och regionala förhållanden.

Prövningen ska främja:

- En lämplig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder.
- En från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.
- En långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt.
- En god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens.
- Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Ett antal andra lagar tillämpas också i den fysiska planeringen, bland annat kulturmiljölagen och väglagen. Planeringen ska dessutom bidra till att uppfylla viktiga nationella, regionala och kommunala mål.

Kommunens intentioner

Kommunens uppfattning kring vad som krävs för att få till stånd en utveckling i linje med egna visioner och nationella, regionala och lokala mål benämns som utvecklingsstrategier. De sammanfattas i punktform - Strategier i sammanfattning. Avsikten är att tydliggöra kommunens intentioner för fortsatt planering och kommande beslut.

De generella krav på byggande och verksamheter som finns i miljöbalken, plan- och bygglagen med flera, sätter ramarna för alla beslut. Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för, med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov.

Bedömningarna ska göras med utgångspunkt från det enskilda fallet. I de fall kommunen lagt fast en praxis eller en tydlig prioriteringsordning vid lagtillämpningen redovisas detta som kommunens tillämpning i anslutning till sammanfattningar av centrala lagrum i del III och IV.

Intentionen är att alla beslut ska resultera i en god hushållning och vara i linje med viktiga nationella och regionala mål. Detta innebär bland annat att kommunen kommer att slå vakt om de riksintressen och övriga allmänna intressen som redovisas i del III.

Bebyggelseutveckling

MÅLBILD 2040

Befolkningen i Östhammars kommun har ökat med med 200 personer per år. Bebyggelsen har en genomtänkt struktur och gestaltning. De fem serviceorterna har utvecklats utifrån sina förutsättningar, med funktionsblandad bebyggelse. Miljöstörande verksamheter har separerats från bostadsbebyggelse, med undantag för samhällsviktiga funktioner.

Serviceorterna står för ett basutbud av service till sina invånare och omkringliggande landsbygd. Verksamheter som kräver ett större befolkningsunderlag har koncentrerats till den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen.

På landsbygden har noder med tätare bebyggelse skapats längs de starka kollektivtrafikstråken, genom komplettering av befintlig bebyggelse.

Bostäder

Trots att befolkningsutvecklingen varit låg råder bostadsbrist i vissa delar av kommunen och för vissa bostadstyper. Huvuddelen av bostäderna i Östhammars kommun finns i småhus och villor. Det råder brist på andra boendetyper för att främja fungerande flyttkedjor och nyttjandet av bostadsbeståndet blir därmed ineffektivt. Flerkärnigheten i kommunen förstärker detta genom att varje större tätort delar upp bostadsmarknanden i delmarknader. De som vill byta bostad söker allt som oftast alternativ i den egna boendeorten. Efterfrågan på permanentbostäder är för närvarande störst i Alunda, Östhammar och Österbybruk. I Öregrund och i skärgården är efterfrågan på delårsbostäder större än efterfrågan på åretruntbostäder.

I bostadsförsörjningprogram för Östhammars kommun från 2017 framhålls att Östhammars kommun växer långsammare än övriga Uppsala län. Prognoser läggs fram som gäller att kommunen har potential att växa till 24 000 invånare fram mot 2030 i och med en SFR:s planerade utbyggnad av slutförvar för använt kärnbränsle samt det goda pendlingsläget till Uppsala. För att nå detta mål krävs ett ökat bostadsbyggande slår rapporten fast.

De större tätorterna ökar medan befolkningen på landsbygden minskar, en trend som förväntas fortsätta och det är då främst Östhammar, Alunda och Österbybruk som legat i täten för ökningen i tätorterna. Rapporten visar också på en stigande åldrande befolkning, och hushållen har blivit fler, men minskat i storlek. En mindre genomsnittlig hushållsstorlek innebär att bostadsbehoven ökar även om inte befolkningen växer.

För att locka nya invånare och få igång flyttkedjor behövs balans i utbudet av bostadstyper. Om vissa typer av bostäder saknas blir exempelvis äldre kvar i villor som annars skulle kunna bli tillgängliga för unga människor eller andra som vill gå vidare i en flyttkedja.

Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för verksamheter finns i samtliga tätorter, men kompletteringar kan behövas. I några fall skapar redan etablerade verksamheter med omgivningspåverkan hinder för fortsatt utveckling i attraktiva boendelägen.

Det måste finnas bostäder och plats för verksamheter om Östhammars kommun ska kunna utvecklas. Bostadsutbudet behöver anpassas till behov och efterfrågan. Detta blir än viktigare om kommunen ska vara del av befolkningsexpansionen i Mälardalsområdet. Det måste finnas tillgång till goda

boendemiljöer för alla kategorier av människor, i alla inkomstlägen och med olika grader av fysisk förmåga för att målet om en god bebyggd miljö ska kunna uppnås.

Kommunen har möjlighet att på egen hand upprätta detaljplaner. Det kan ha sina fördelar med tanke på att bostadsmarknaderna i serviceorterna är förhållandevis små. Även specialboenden såsom till exempel LSS-boenden kan läggas på privat aktör att byggas ut som en del av större exploatering för bostäder.

Den regionala bostadsanalysen från 2021 visar på en stark befolkningstillväxt i Uppsala län, den största procentuella tillväxten i landet där Enköping, Kvista och Uppsala kommun växt starkast under de senaste åren. Länet innehar ett gynnsamt geografiskt läge och en stor omflyttning inom landet har bidragit till den ökade befolkningen. Trots en stark tillväxt har samtliga av länets kommuner angett att det råder bostadsbrist, alltså inklusive här i Östhammar som har haft lägst befolkningstillväxt av kommuerna i länet. En starkt bidragande orsak som legat till grund för denna problematik i kommunen har varit en bristande vatten- och avloppskapacitet, vilket nu är på väg att förbättras i några områden och på sikt även i hela kommunen. Detta kommer att lösa upp en viktig knut i bostadsbyggandet.

2018 antog riksdagen nationella mål för gestaltad livsmiljö. Politiken tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör en samlad nationell arkitekturpolicy. Det politiska målet slår fast att arkitektur, form, design, konst och kulturarv har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag utifrån bland annat hälsa och välbefinnande. Gestaltad livsmiljö ska, enligt politiken, ses som ett sammanhållet område där alla dessa perspektiv samspelar och berikar varandra.

All bebyggelse tar mark i anspråk och det är därför man har en översiktsplan. All mark är också värdefull på något vis. För livsmedelsförsörjningen är åkermark av högsta dignitet medan den för den biologiska mångfalden har spelat ut sin roll. En barrskog på moränmark i Norduppland kan försörja 1-3 människor med livsmedel per km2 medan en km2 åkermark i samma region försörjer 300-400 människor. Med den befolkningsökning världen har samtidigt som den odlingsbara arealen minskar är även bevarandetv av vår lokala åkermark mycket viktig. För skogsmark är det tvärtom, den är tämligen oviktig för livsmedelsförsörjning men avgörande för biologisk mångfald. Men det är också skillnad på skog och skog. En ekskog kan vara hundrafalt artrikare än en barrskog på moränmark. Det avspeglar sig också i att den produktiva europeiska åkermarken en gång varit lövskogstäckt. De artrika lövskogarna är numera mycket få i Sverige norr om Skåne och det är viktigt att de inte byggs bort.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Ny bebyggelse, oavsett bostäder, industri eller infrastruktur bör i första hand ske på barrskogsmark med måttliga naturvärden och i den mån det går undvikas i lövskogar och på jordbruksmark inklusive ängar och hagar.

Grupper av invånare som ofta bor i lägenhet är till exempel unga människor som etablerar sitt första boende, inflyttare och äldre som inte längre önskar underhålla sin egen bostad. Det finns även människor som av ekonomiska eller praktiska skäl vill slippa köpa eller själv ansvara för underhållet av sin bostad.

Det här visar att Östhammars kommun behöver arbeta med en mycket aktiv bostadsplanering. Utbud och behov behöver regelbundet inventeras och analyseras eftersom det är svårt att förutsäga befolkningsutvecklingen. Lokalförsörjningsplanen för omsorg har som exempel pekat ut ett behov av att se över framtida behov för flera olika typer av

omsorgsboenden. Denna typ av befolkningsutveckling och behov behöver följas noga. Vissa typer av boenden kan behöva upprättas av privata aktörer och samverkan eller kravställande kan därför krävas i exploateringsprocesser. Viktigt är att dessa typer av boenden förläggs i centrala lägen så långt det är möjligt.

Kommunen har siktet inställt på att befolkningen ska öka med cirka 200 invånare per år. Genom att ta fram detaljplaner som kan ge en stabil tillgång på attraktiva, byggklara tomter för boende och verksamheter i alla serviceorter skapas möjlighet att klara högre inflyttningstal.

Kommunen behöver öka sin lyhördhet gentemot privata aktörer/fastighetsägare som har en önskan om att planlägga lämpliga mark- (och vatten) områden som kommunen inte äger. En ökad samverkan och tidig samsyn med privata aktörer. kan leda till snabbare planprocesser, exempelvis i form av färre överklaganden av närboende och att en ökad exploateringsgrad i en del fall kan bli aktuellt. Intentionen är att jobba med en strategisk markpolitik och bjuda in olika aktörer till samarbeten för att genomföra projekt som tillfredsställer aktuell efterfrågan. Viktiga kommunala verktyg är att upprätta markanvisningsavtal eller exploateringsavtal. Kommunen har riktlinjer för sådana avtal.

Kommunens roll är att identifiera behov, skapa planberedskap och via den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem möta delar av den efterfrågan som gäller hyreslägenheter, serviceboenden och andra profilboenden. Kommunen kan också köpa in och sedan anvisa och sälja mark för exploatering.

Steget från en markanvisning till färdig bebyggelse kan se ut på flera sätt: Ett byggföretag kan ta det fulla ansvaret för att upprätta en detaljplan och sedan bygga när den antagits.

Kommunen ska bedriva en aktiv markpolitik för att möjliggöra kommunens utvecklingsambition och en tillräcklig bostadsproduktion. Det ska finnas ett tomtutbud som möter efterfrågan samt möjliggör en

samhällsstruktur där offentliga och privata aktörer kan tillhandahålla fungerande, kvalitativ och kostnadseffektiv service till invånarna. Markanvisningar ska ske så att konkurrens främjas. Särskilda krav utöver branschnorm verkar fördyrande och bör så långt som möjligt undvikas för att underlätta för nyproduktion.

Kommunen ska arbeta utifrån flerkärnighet, vilket innebär kommunens bostadsförsörjning utgår från den flerkärniga strukturen. Kommunen och tätorterna ska utvecklas utifrån sin egen identitet och förutsättningar. Bostäder ska finnas i tillräckligt antal utifrån de behov och möjligheter som finns på kommunens olika delmarknader. Nyproduktion ska ske på marknadsmässig grund, men med hänsyn till kommunens långsiktiga utvecklingsambition.

Familjer är en viktig målgrupp som behöver prioriteras. 1990-talisternas familjebildning förväntas innebära en ökad efterfrågan på småhus, där kommunen kan utveckla konkurrenskraftiga erbjudanden i ett regionalt perspektiv. Utbudet av tomter för villor och radhus i serviceorterna behöver öka, framför allt på pendlingsavstånd till Uppsala, och beredskap finnas inom barnomsorg och skola för ett växande underlag. Som del i denna ambition bör särskild uppmärksamhet ägnas behovet av insatser för att öka den upplevda boendeattraktiviteten bland flickor/kvinnor.

Behovet av fler platser i trygghets- eller äldreboende behöver ombesörjas de närmaste åren. Kommunen och Östhammarshem är nyckelaktörer i detta arbete. En tänkbar rollfördelning är att Östhammarshem fokuserar på trygghetsboende, medan kommunen ser över möjligheterna att komplettera befintligt utbud av särskilt boende för äldre med ytterligare platser vid behov.

En nära samverkan med Östhammarshem behövs också för att möte de förväntade behoven inom socialpsykiatriskt boende, psykiatriska träningsboenden samt bostadssociala kontrakt. Det bör även utredas i vilken mån andra, privata, hyresvärdar kan erbjuda fullgoda alternativ. Viktigt att eftersträva är här att kategoribostäder inte ska förekomma på sådant sätt att de är utmärkande samt att bostadssociala kontrakt bör vara väl integrerade i kommunens hela bostadsbestånd.

Detaljplaner med långsiktiga perspektiv och hög grad av flexibilitet vad gäller bostadstyper möjliggör nybyggnation i etapper. Flera aktörer kan delta. Det kan skapa en större variation i utbudet av bostäder inom samma område. Är planerna flexibla kan osålda tomter i ett villaområde exempelvis användas för att bygga radhus eller flerbostadshus, projekt som kan genomföras av små aktörer. Kommunen kan även arbeta med att intressera lokala exploatörer att göra egna satsningar på landsbygden.

Utifrån dagens trender erbjuder Östhammars kommun boendemiljöer som kan attrahera många olika grupper. Småskaligheten i sig skapar trygghet vilket många upplever som attraktivt. Boenden nära de stora kommunikationsstråken där kollektivtrafiken är tät kan vara av intresse för pendlare.

I kust och skärgårdsområdet kan deltidsboende i lägenheter och permanentbostäder utvecklas i befintliga bystrukturer. Strandtomter är attraktiva, men Östhammars kommun kommer fortsatt att värna om en tillgänglig strandzon – ett stort gemensamt värde.

Erbjudanden som kan utvecklas ytterligare är livsstilsboenden med koppling till kust eller olika fritidssysselsättningar. Det kan exempelvis handla om små gårdar med hästhållning på landsbygden, eller attraktiva lägenheter nära båtplatser vid kusten. I småorter finns det möjlighet att utveckla flexibla boendelösningar och flerbostadshus i mindre skala.

För att utveckla orterna i en så hållbar riktning som möjligt med hänsyn till minskat bilberoende, barriärer, närhet till olika typer av service samt anspråk på oexploaterad mark, behöver viss prioritering av utbyggnadsriktningar göras i de olika serviceorterna.

I Alunda bör efter att förtätning utförts, utveckling ske nordväst om väg 288 och i första hand utveckla områden närmast befintlig bebyggelse. I ett senare skede kan de områden öster om väg 288, området Foghammar stegvis börja byggas ut.

I Gimo ska efter förtätning, större områden byggas ut västerut i första hand med hänsyn till att bra kommunikationer finns i närheten. I andra hand ska områden längs med Gimodammen byggas ut.

Öregrund ska förtätas där det går, men här har även det större bostadsområdet goda förutsättningar för tillgänglighet till kollektivtrafik och med utveckling av viss service och GC-vägar finns goda möjligheter till ett hållbart bostadsområde. Området ska utvecklas naturligt med start närmast tätorten och utåt. Förtätning längs med väg 1100 bör utredas och exploateras innan detta område byggs ut.

Österbybruk har en tydlig riktning av utvecklingen i nordöst om de centrala delarna och efter att förtätningsområden byggts ut. Bostadsområden ska som en naturlig del i utvecklingen fortsätta närmast befintlig bebyggelse.

Östhammar ska i första hand utvecklas i de norra delarna efter att de utpekade kompletteringsområdena har byggts ut. Efter att de norra delarna har byggts ut kan de större områdena i de södra delarna av Östhammar börja exploateras. Med fördel kan den södra infarten byggas ut innan exploatering sker.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Planera för och skapa en stabil tillgång till attraktiva, byggklara tomter i alla serviceorter, i en turordning anpassad till efterfrågan.
- Planera för ett varierat bostadsutbud som kan ge fungerande flyttkedjor. Nya detaljplaner bör ge möjlighet till både en och flerbostadshus.
- Ta vara på lokala krafter för att få in fler aktörer på marknaden.
- På landsbygden ska ny bebyggelse i första hand etableras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper längs starka kommunikationsstråk.
- Utveckla livsstilsboenden.

MÅL OCH DELPRECISERINGAR FÖR POLITIKOMRÅDET

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att:

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids,
- det offentliga agerar förebildligt,
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas,
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Hur kartor för framtida mark- och vattenanvändning samt större tätortsutveckling ska läsas

- Gränser för markanvändning ska inte ses som exakta i kartor för framtida mark- och vattenanvändning eller i tätortskartorna. För den heltäckande mark- och vattenanvändningskartan är gränserna dragna på en översiktlig nivå och därför måste ärenden som ligger nära gränserna bedömas från fall till fall. För tätortskartorna måste omfattningen av ett område utredas vidare i detaljplan för bebyggelse eller verksamhetsplanering för rekreationsändamål. Vilka fastigheter som ska ingå bestäms alltså i ett kommande detaljplaneskede, och då vidare utredningar krävs samt markägarfrågor behöver behandlas så kan ett område både öka eller minska i genomförandet av översiktsplanen.
- Områdesbeskrivningarna till respektive område beskriver syftet med de utpekade områdena, och vägleder kring vilka möjligheter och restriktioner som ett område innebär.
- I många områden finns målkonflikter som behöver hanteras och som påverkar exploateringen av marken. Dessa målkonflikter visas i karta efter respektive tätortskarta och beskrivs sedan i områdesbeskrivningar med vägledning kring hur de ska hanteras i efterföljande planering.
- Många fastigheter inom områdena som pekats ut för bebyggelse ägs av andra än kommunen. Det betyder att det är den privata fastighetsägaren som styr om fastigheten en utveckling för till exempel bostadsändamål kan förverkligas. Kommunen ska i översiktsplanen peka ut en intention och strategi för att säkerställa allmänna intressen, men behöver i dessa fall samverka med fastighetsägare för att förverkliga genomförandet.

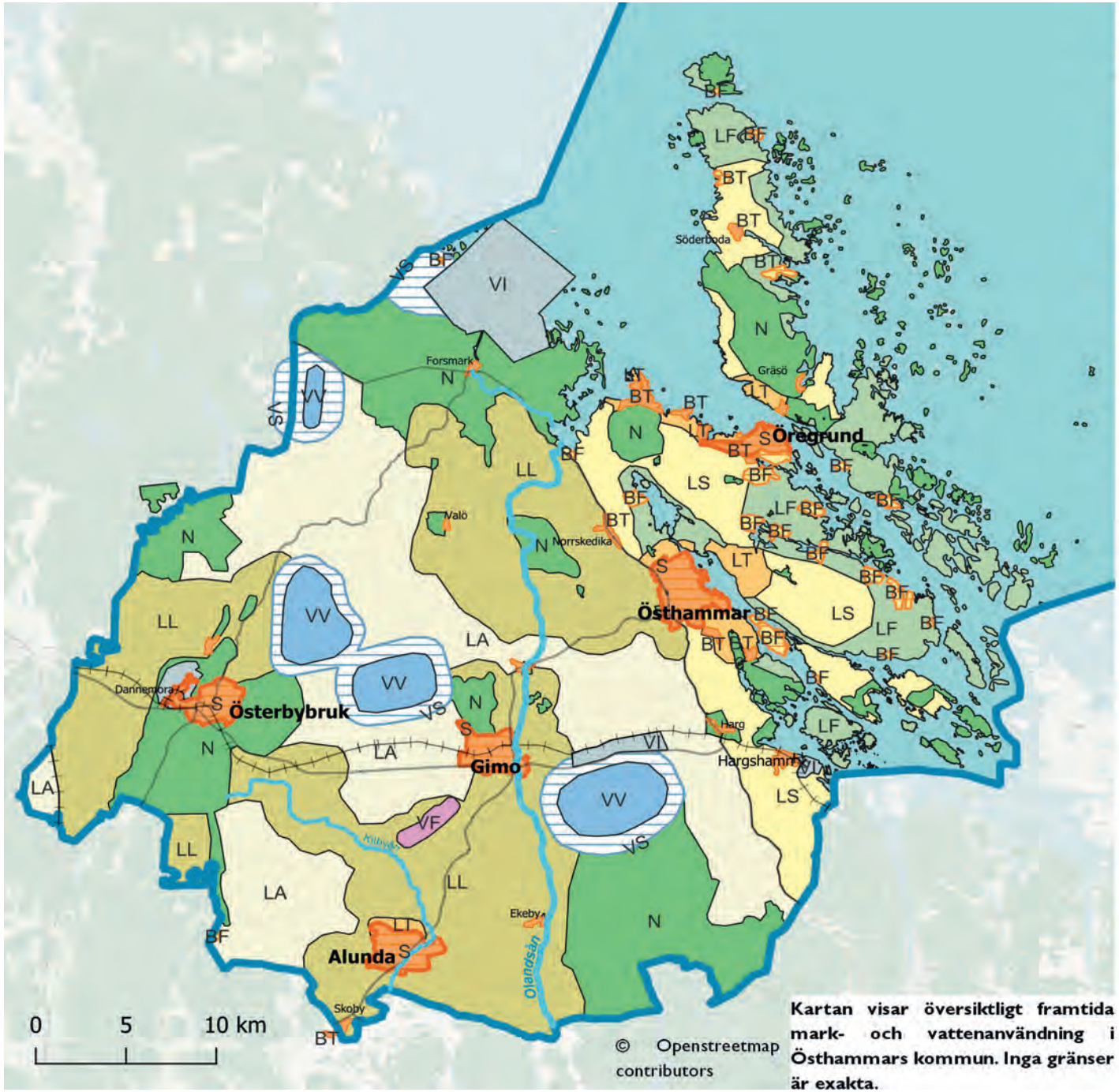

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenanvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

Framtida mark- och vattenanvändning

Teckenförklaring

Tätbebygda områden med bostäder

- BF - Fritidshusområde där enstaka kompletteringar är möjliga
- BT - Tätbebyggt område med utveckling av blandad bebyggelse
- S - Serviceort med utveckling av blandad bebyggelse

Landsbygdsområden med bostäder

- LS - Landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism
- LF - Skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat. Restriktiv hållning till ny bebyggelse med hänsyn till 4 kap. miljöbalken
- LT - Tätortsnära landsbygd där bebyggelseutveckling är möjligt
- LA - Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar
- LL - Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och landskapsbild

Områden för störande verksamheter, ej bostad

- VF - Område för störande och ytkrävande verksamheter
- VS - Skyddsområde där nya bostäder inte bör tillåtas med hänsyn till utveckling av störande eller hälsofarliga verksamheter
- VV - Område för storskaligt vindbruk (tillstånd enligt MB)
- VI - Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter (industri)

Särskilda värdeområden

- N - Värdeområde för natur, fritid och kulturlandskap

Industri- och verksamhetslokaler (S, BT, VI, VS)

Tätorterna, S, BT, i Östhammars kommun har i stor utsträckning utvecklats med funktionsblandad bebyggelse, det vill säga en blandning av bostäder och verksamhetslokaler.

Särskilda industriområden med mindre och medelstora tillverkningsföretag finns i samtliga serviceorter och i Hargshamn. Större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet finns runt Sandvik Coromant i Gimo, vid Dannemora gruva i Dannemora och runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark.

Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för nya verksamheter finns också det i samtliga serviceorter och Hargshamn. I Gimo bland annat vid Soldat Bångs väg och längs väg 288, i Österbybruk vid Ös och i Hargshamn inom befintliga detaljplaner för hamnområdet. Detaljplanelagda industriområden i Alunda och Öregrund innehåller mindre markområden med begränsade utbyggnadsmöjligheter.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Funktionsblandad bebyggelse minskar avstånden mellan bostäder, verksamheter och service, vilket bidrar till en hållbar utveckling och en god bebyggd miljö. Att utveckla funktionsblandad bebyggelse är en inriktning kommunen har för avsikt att hålla fast vid. För att ett livskraftigt näringsliv ska kunna utvecklas krävs planberedskap för nya verksamheter. Särskilda förutsättningar gäller för miljöstörande verksamheter. Industrier som ligger nära bostadsområden kan ge störningar och omvänt så kan bostadsbebyggelsen begränsa utvecklingsmöjligheterna för en industrietablering.

Kortsiktiga perspektiv baserade på behov och beslut har resulterat i att det i dag finns sådana konflikter i tätorterna, och även risk för miljöstörningar från befintliga industrietableringar som kan påverka vattenförsörjningen. Det är problem som måste åtgärdas.

Miljöstörande verksamhet ska separeras från blandbebyggelse, med undantag för samhällsviktiga funktioner såsom räddningstjänst och polismyndighet. Skyddsavstånd till bostadsbebyggelse ska fastställas i detaljplan. För framtiden finns det behov av nya industritomter i utvecklingsbara lägen. De bör ligga vid kommunikationsstråken utanför servi-

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Separera miljöstörande verksamheter från funktionsblandad bebyggelse.
- Planlägga industrimark med utvecklingsmöjligheter utanför serviceorterna, och reglera skyddsavstånd i planerna.
- Omlokalisera miljöstörande verksamhet från attraktiva boendelägen/handelsområden. (se vidare från sid 59 om miljö, hälsa och säkerhet).

ceorterna.

Befintliga verksamheter som ligger olämpligt bör på sikt också flyttas till bättre lägen. Genom att omlokalisera miljöstörande industrier från centrala delar av tätorterna kan attraktiva lägen för bostäder, service och handel bli tillgängliga. Innan bostäder/handel kan etableras måste en säker hantering av potentiella föroreningar genomföras genom utredning och sanering.

Yt- och transportkrävande verksamheter bör lokaliseras till lägen utanför tätort, nära bra godsnoder eller godsstråk. Uppställningsplats för transport av farligt gods bör anvisas längs utpekad väg för farligt gods, väg 292.

Kartan över framtida mark och vattenanvändning reserverar mark för omgivningspåverkande verksamhet, VI vid Forsmarks kärnkraftverk, Dannemora, Hargshamn och mellan järnvägen och väg 292 öster om Gimo. Vid Forsmarks kärnkraftsverk utpekas även ett skyddsområde, VS, nordväst om verksamhetsområdet. Vikten av att det finns utvecklingsutrymme för de areella näringarna behandlas i avsnittet om jordbruksmark.

Serviceorter (S)

FÖRUTSÄTTNINGAR

Östhammars kommun är en flerkärnig kommun. Drygt 60 procent av invånarna bor i någon av de fem större tätorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Ingen av dessa tätorter är tillräckligt stor för att kunna erbjuda ett komplett utbud av kommersiell och offentlig service, men målsättningen är att flerkärnigheten ska behållas. Tätorterna erbjuder olika boendekvaliteter som kan vidareutvecklas. Ett bra serviceutbud kan säkras genom samverkan.

Dessa fem större tätorter kommer i fortsättningen att kallas serviceorter. De redovisas med beteckningen S i kartan över framtida mark- och vattenanvändning. Översiktsplanens intention är att få till stånd en utveckling av blandad bebyggelse på dessa orter.

Nuläge, profil och viktiga utvecklingsmöjligheter i respektive serviceort beskrivs på sidorna 92-162. För varje serviceort finns också en karta som redovisar befintlig bebyggelse, utredningsområden för fortsatt bebyggelseutveckling och grönområden med potential att bidra till en sammanhållen grönstruktur. Redovisade grönområden (befintligt planlagt område med gröna värden/grönområden) innehåller sammansatta värden, det vill säga en kombination av sociala värden, naturvärden och kulturvärden och korridorer som kan binda samman sådana områden. Utöver dessa områden är grönstruktur inom befintlig bebyggelse viktigt för både biologisk mångfald, folkhälsa och som del av planeringen för en robust stad som kan hantera skyfall och översvämningar på ett bra sätt.

Sammantaget så äger Östhammars kommun en liten andel av markerna där det finns goda möjligheter att exploatera i tätorterna. Därför är det viktigt för Östhammars kommun att samverka med berörda markägare för att tätorterna ska kunna växa och vara ett stöd för markägare i exploateringsprocessen.

I respektive tätort är väl tilltagna markområden utpekade som potentiella utbyggnadsområden. Detta innebär inte per automatik att alla områden byggs ut inom tidsramen för översiktsplanen, utan ger istället fler möjligheter till områden att utreda vidare i detaljplaneläggning. Kommunen är väl medveten om att privata markägare har en viktig roll för utbyggnaden av bostäder och verksamheter i serviceorterna.

Även riksintressen för kulturmiljövården, vattenskyddsområden, utredningsområden för vägar och skyddsområden kring reningsverk (300 meter)

redovisas.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Med en tätortsstruktur på pärlband kan allt inte finnas överallt. Den kommersiella servicen kräver ett visst befolkningsunderlag för att löna sig. Alla former av offentlig service (kommunal och regionsdriven) kan av kostnadsskäl inte heller finnas överallt. För att få till stånd en god och hållbar utveckling måste skattepengarna användas på ett klokt och kostnadseffektivt sätt.

Serviceorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar kan betraktas som stadsdelar. Genom att binda samman dem med goda kommunikationer kan orterna stödja varandra och gemensamt upprätthålla ett bredare serviceutbud för kommunen som helhet.

Med bra kommunikationer kan även övriga tätorter, småorter och landsbygden kopplas till, och få tillgång till basutbudet på en serviceort. Orter strax utanför kommungränsen kan också bidra med underlag för handel, fritidsanläggningar och kollektivtrafik.

De olika delarna i kommunen attraherar olika typer av människor. Genom att ge serviceorterna en tydlig profil och ett tydligt uppdrag blir det lättare att motivera beslut som utgår från en helhet. Näringslivet och bostadsmarknaden kan få utrymme att utvecklas på orterna utifrån marknadens förutsättningar. Orternas profiler kan tydliggöra detta och skapa samsyn mellan olika aktörer. Då kan privat verksamhet som kräver ett större befolkningsunderlag koncentreras till den ort som har bäst förutsättningar.

Även en del kommunala verksamheter behöver centraliseras till den ort som har bäst förutsättningar att betjäna hela kommunen. Så är det redan idag och detta behöver utvecklas vidare. Konkurrensen mellan orterna måste bytas mot gemenskap och samverkan.

Tätorterna har vuxit fram under olika historiska skeden. Det har inte alltid skett med framförhållning, eller med tydliga strategier för centrumutvecklingen. Vissa orter har flera olika handelscentrum trots att orten är relativt liten. I andra orter har centrum en utformning som inte skapar optimala förutsättningar för en levande handel. Det här är till nackdel för näringslivet.

Centrumområdena behöver utvecklas så att de blir tätare, kan erbjuda god service, och går att nå med kollektivtrafik eller via gång och cykelvägar.

MÅLBILD 2040

Serviceorternas attraktivitet har förbättrats och bruksorterna har utvecklats utifrån sin historiska potential.

Östhammar är centrum för kommunens handel och administration. Flera nya tjänsteföretag har etablerat sig där. Öregrund är en serviceort med viktig funktion för kustområdet. Här har fler företag med koppling till marinteknik och marinbiologi utvecklats.

Alunda och Österbybruk är trivsamma serviceorter med goda kommunikationer. De har ett lite bredare utbud av boendetyper. Gimo har en tydlig roll som kommunens knutpunkt för skola och arbete. Vid Campus Gimo finns specialgymnasier med olika inriktningar.

Orterna behöver växa inåt och bli tätare, med en lagom blandning av grönområden, handel, bostäder, kontor och mötesplatser i de centrala delarna. Lucktomter och tomma ytor i centrala lägen kan utnyttjas bättre, exempelvis för att bygga flerbostadshus i mindre skala. Småskaligt flerbostadsbyggande kan också förverkligas i villaområden där det finns lämplig tillgång till obebyggda tomter. När nya bebyggelseområden öppnas är det viktigt att de utformas med god arkitektur som fångar upp ortens karaktär och historia. Det stärker ortens profil och stadsbyggnadskvaliteter.

Att känna igen sig och ha tillgång till landmärken som förklarar var man befinner sig är exempel på sådant som kan göra att en ort känns trygg. Vackra vyer, tilltalande stadsrum och vägar som enkelt leder fram till viktiga mötesplatser är exempel på andra saker som kan påverka om en plats känns trygg, tillgänglig och trivsam. Rutan med gestaltningsråd sammanfattar aspekter som ska beaktas vid bebyggelseutvecklingen i serviceorter och tätorter.

Viktigt är att värna om allmänhetens tillgång till orternas sjöfronter i attraktiva lägen. Även om det finns mycket grön mark så finns få ordnade områden där närnaturen gjorts tillgänglig för alla, på lämpligt avstånd från bostaden. Sjötorget i Östhammar är ett exempel på hur parkmark och närnatur kan utvecklas och göras mer tillgänglig. Tätorternas grönstrukturer kan stärkas och utvecklas med hjälp av parkprogram.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Stärka serviceorternas roll i den lokala bygden och öka samarbetet orterna emellan för utökad service.
- Profilera orterna och utveckla deras attraktiva värden. Småskaligheten och respektive orts karaktär ska tas till vara.
- Utveckla stadsbyggnadskvaliteterna genom att komplettera inåt och avgränsa utåt.
- Skapa attraktiva centrumområden med bred service och god kollektivtrafik.
- Skapa en balanserad blandning av grönområden, mötesplatser och bebyggelse och utveckla ortens stadsbild.
- Binda samman viktiga målpunkter inom orten med gång och cykelnät.
- Utveckla den sociala miljön med tillgängliga och attraktiva allmänna platser.

GESTALTNINGSRÅD

- Ge planering och arkitektur en framträdande roll i orternas utveckling.
- Skapa tydliga entréer till orterna.
- Slå vakt om och lyft fram landmärken som är viktiga för ortens identitet.
- Respektera och utveckla de olika bebyggelseområdenas särdrag.
- Precisera gestaltnings- och funktionskrav i tillkommande bebyggelse efter ortens mål.
- Beskriv alltid konsekvenserna av förtätning, omvandling eller nyexploatering för den befintliga miljön.
- Skapa kontakt med omgivningen genom att öppna siktlinjer mot vackra vyer (till exempel sjöfronter eller omgivande landskap).
- Ge grönstruktur utrymme i planeringen av bebyggelse; Parker, trädgårdar, grönskande torg och gaturum som är väl planerade och utformade bidrar inte bara till hälsa och välbefinnande utan också till social och ekologisk hållbarhet och naturens förmåga till återhämtning.

Planförslag - Serviceorter

Såhär vill Östhammars kommun att marken och vattnet i de fem serviceorterna används. Ställningstagandet gäller tills kommunen antar en ny version av översiktsplanen. Användningarna presenteras på kartor på efterföljande sidor.

För alla mark- och vattenanvändningar som angetts har kommunen gjort en bedömning av vilken användning som passar bäst på platsen. Har platsen t.ex. förutsättningar för anläggandet av bostäder eller för industri?

Bedömningen görs genom att ta i beaktande de intressen som finns på platsen och den hänsyn som måste visas eller som bör visas (del III om hänsyn). Bedömningen görs också genom att beakta de geografiska förusättningarna - t.ex. undviks lågpunkter eftersom de löper risk att översvämmas. Även mål och visioner som politiken i kommunen har uttryckt påverkar bedömningen, varav ett är att kommunen ska växa med 200 personer varje år - då behövs utvecklingsområden för bostäder pekas ut.

Kartan för mark- och vattenanvändning

På kartan presenteras Östhammars kommuns syn på hur marken och vattnet i kommunens fem serviceorter lämpligast används i framtiden.

Kartan kan ses i detalj under de olika kommundelarna som presenteras.

Bostäder delas in i större områden och utvecklingsområden. Båda kategorier lämpar sig för bostadsändamål, men lämplig exploateringsgrad skiljer sig mellan respektive kategori: de större områdena är lämpliga för mer exploatering än utvecklingsområden.

Platser i kommunen som inte är markerade i kartan (inte tillhör någon kategori) ska i första hand användas på samma sätt som idag: bostäder får tillkomma i områden som redan har bostäder, stora skogsbruksområden ska fortsatt användas för skogsbruk, och så vidare.

Ansökningar för att bygga enstaka bostadshus får bygglovsprövas respektive prövas för förhandsbesked utan att strida mot översiktsplanen, om ansökan gäller en plats som inte är markerad i översiktsplanens kartor. Översiktsplanen berör endast större förändringar och generella utvecklingsinriktningar.

BOSTÄDER, STÖRRE OMRÅDEN

Ett antal bostadsområden pekas ut i kartan för den framtida mark- och vattenanvändningen. En särskiljning görs mellan större bostadsområden och kompletterande bostadsbebyggelse.

Bostadsområden som klassas som större områden är inte förtätningsområden, utan är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden. När detaljplanering sker på platser som omfattas av denna typ av användning är det lämpligt att möjliggöra för bebyggelse i större skala än enstaka byggnader. Det *kan* också vara lämpligt att i detaljplan möjliggöra för ny kommunal service inom dessa områden, som t.ex. olika typer av omsorgsboende eller specialboende samt förskola och skola.

Även lättare service i privat regi, såsom handel, är ofta lämpligt som komplement till de större bostadsområdena. Den huvudsakliga markanvändningen i dessa områden är dock alltid för bostadsändamål.

BOSTÄDER KOMPLETTERANDE

Områden som hör till denna kategori är mindre områden i anslutning till befintlig bebyggelse. När områdena exploateras ska det ske i liten grad och med hänsyn till omkringliggande befintlig bebyggelse.

Tillkommande bebyggelse i områdena kan i stor mån utnyttja befintlig infrastruktur och service, såsom vägar och förskolor. Även här kan olika typer av omsorgsboenden bli aktuella.

INDUSTRI OCH VERKSAMHETER

Områden i denna kategori lämpar sig för störande verksamheter och industrier. Även lättare verksamheter såsom handel och kontor får anläggas inom dessa områden. Däremot är områdena ej lämpliga för bostadsändamål.

Om ett område i kategorin till exempel endast är lämpligt för kontor men inte för störande industri preciseras detta tillsammans med en motivering i det berörda områdets områdesbeskrivning på kommande sidor.

KORRIDORER FÖR INFRASTRUKTUR

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt såsom vägar, cykelvägar, tekniska anläggningar.

REKREATIONSUTVECKLING

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden. Syftet med kategorin är att identifiera platser som har stort rekreationsvärde, men där tillgängligheten eller användbarheten kan bli bättre. Om ett område i denna kategori utvecklas ska det alltså ske med villkor att platsens kvaliteter höjs.

Natur- och grönområden som enbart ska bevaras klassas ej i denna kategori. Sådana platser pekas ut i kategorin skyddsvärda områden.

SKYDDSVÄRDA OMRÅDEN

Många platser i kommunen omfattas redan idag av olika slags skydd, till exempel i form av riksintressen eller naturreservat. I kategorin skyddsvärda områden är inte alla dessa områden med (se del III om hänsyn för befintliga intressen och skyddade områden). Den här kategorin syftar istället till att identifiera platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

Att ett område i den här kategorin ska skyddas innebär inte i första hand att de enskilda fysiska objekten inom respektive område ska skyddas och bevaras, om det inte uttryckligen står så under områdets beskrivning på kommande sidor. Det viktiga är ofta områdets funktion och hur det används, och att skydda de kvaliteter och värden som området innehar.

DETALJPLANELAGDA OMRÅDEN

Detaljplanelagda områden sedan tidigare där ingen ny utveckling föreslås. Gällande detaljplan bedöms vara i enlighet med kommunens intentioner.

ANDRA OMRÅDEN

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv. Den exakta användningen preciseras i områdesbeskrivningen.

Alunda

Alunda är ett ungt samhälle. Orten delas i två delar av väg 288 och Kilbyån. De äldsta delarna av den moderna tätorten ligger på östra sidan av ån, i Foghammar. Foghammars egnahemsbebyggelsen kom till under perioden 1906-1960. Den är tidstypisk med sina lummiga trädgårdar. Centrumbebyggelsen på andra sidan ån och väg 288 började ta form under 1950-talet, i samband med den stora bebyggelseexpansion som inleddes under 1940 och 1950-talet och som i princip pågått sedan dess.

Flerfamiljshusen finns framförallt runt centrum och busstationen. Resten av Alunda består av flera olika villaområden och områden med gruppbyggda parhus. För närvarande växer Alunda främst genom planering som öppnar för både ny villabebyggelse och flerbostadshus.

På bostadsmarknaden i kommunen är Alunda en av orterna med högst efterfrågan. Flera nya utvecklingsområden för bostäder föreslås här i översiktsplanen.

PROFIL

Alunda har en profil som utpräglad boendeort, med goda kommunikationer i flera väderstreck: inåt kommunen och utåt mot Uppsala och Arlanda. Här finns en del mindre verksamheter, men ingen tung industri.

Det finns ett bra basutbud av offentlig och kommersiell service. Bland annat finns en livsmedelsbutik, apotek, folktandvård i ortens centrala delar och en vårdcentral planeras på Centrumvägen. Av kommunal service ligger skola (F-9), bibliotek samt sport- och idrottsanläggningar samlat. Förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser, men avstånden är inte så stora.

Näringslivet är starkt med en stark företagarförening och samarbeten mellan idrottsföreningar är stark.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Det omgivande odlingslandskapet är småskaligt och vackert, här finns många fina vyer. Alunda fungera-

de tidigt som ett handelscentrum genom läget vid Olandsån. Det finns gott om fornminnen i närområdet. Kyrkan är från medeltiden och har varit nav i det handelscentrum som senare utvecklades till ett sockencentrum. Klockaregården från 1790-talet som ligger mitt emot kyrkan har bland annat använts som sockenstuga. Jordbruket har stor betydelse i orten och dominerar landskapet och kulturmiljön runt Alunda.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Alunda kyrka med omgivande miljö är ett viktigt landmärke och skapar en fin entré mot väster. Det är en miljö värd att bevara och lyfta fram. Det finns också möjlighet att förstärka Alundas identitet som ung ort med nya landmärken.

Centrum, skolan, sporthallen, Landbadet och fotbollsplanerna är Alundas träffpunkter. De här mötesplatserna behöver kopplas ihop bättre. Det finns också behov av att ytterligare utveckla centrum.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Med sina goda kommunikationer finns det stora möjligheter för Alunda att utvecklas, framförallt genom att befintliga bostadsområden förtätas och knyts samman. Det kan ge en tydligare tätortsidentitet och är ett bra sätt att ta vara på de investeringar som redan gjorts i infrastruktur. Om gång- och cykelnätet stärks finns goda möjligheter att enkelt ta sig runt i Alunda till fots eller cykel.

Tillkommande bebyggelse ska inte avskärma eller dölja viktiga landmärken. Sammanhängande gröna stråk i och omkring samhället ska bevaras, liksom de kulturhistoriskt intressanta miljöerna. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverket. Alunda har stor potential att bli en attraktiv boendeort om utbudet av aktiviteter för barn och ungdomar samt boende generellt finns tillgängligt.

Ett tätare samband mellan centrumområdena på ömse sidor om väg 288 skulle kunna bidra till att utveckla centrum. Det finns plats för fler verksamhetslokaler och även för en busstation på den norra sidan av väg 288. En stationsbyggnad skulle kunna förädla och ge Alundas centrumområde ett ”ansikte”.

UTMANINGAR

De utpekade bostadsområdena i Alunda är beroende av en utbyggnad av det lokala reningsverket intill Foghammarsån. Utan en ökad kapacitet i reningsverket är de utpekade bostadsområdena i Alunda inte möjliga att bygga ut eftersom kapaciteten i dagsläget är begränsad. Olandsån har idag dålig ekologisk status som kan komma att sätta höga krav på en utbyggnad av reningsverket.

Alundas centrum består främst av stråket längs centrumvägen. Det finns idag ett begränsat utbud av service och attraktioner längs stråket och detta behöver utvecklas i takt med att Alunda växer för att orten inte ska bli en ”sovstad”. För att företagandet ska kunna växa och expandera behöver industritomter finnas tillgängliga i varierande storlekar och i bra lägen.

Om Alunda på sikt växer öster om väg 288 så finns utmaningar med att skapa förutsättningar och tillgänglighet för kollektivtrafiken på den östra sidan om väg 288.

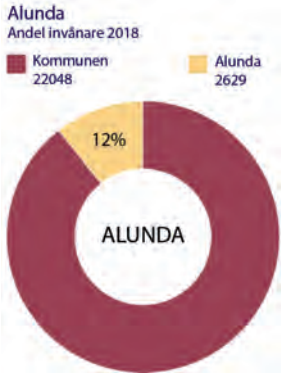

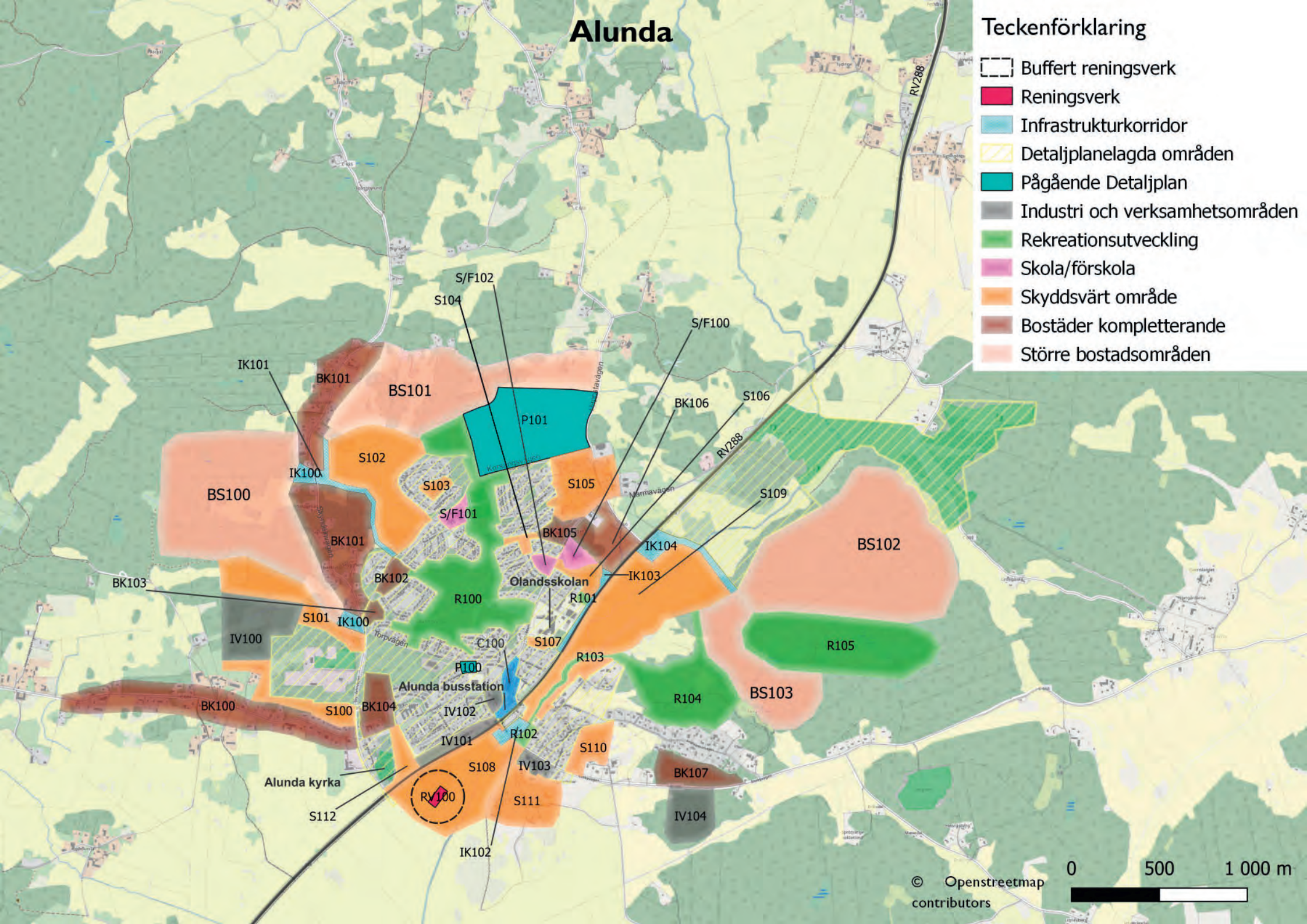
Alunda
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Infrastrukturkorridor
Detaljplanelagda områden
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
RV288
S/F102
S104
S/F100
IK101
BK101
BS101
P101
BK106
S106
IK100
S102
S103
S105
BS100
S/F101
S109
BK105
IK104
BS102
BK103
BK102
Olandsskolan
IK103
R100
R101
S101
IK100
IV100
C100
S107
R103
R105
P100
Alunda busstation
BK100
S100
BK104
IV102
R104
BS103
IV101
R102
S110
S108
IV103
BK107
Alunda kyrka
RV100
S111
IV104
S112
IK102
0
500
1 000 m
© Openstreetmap contributors

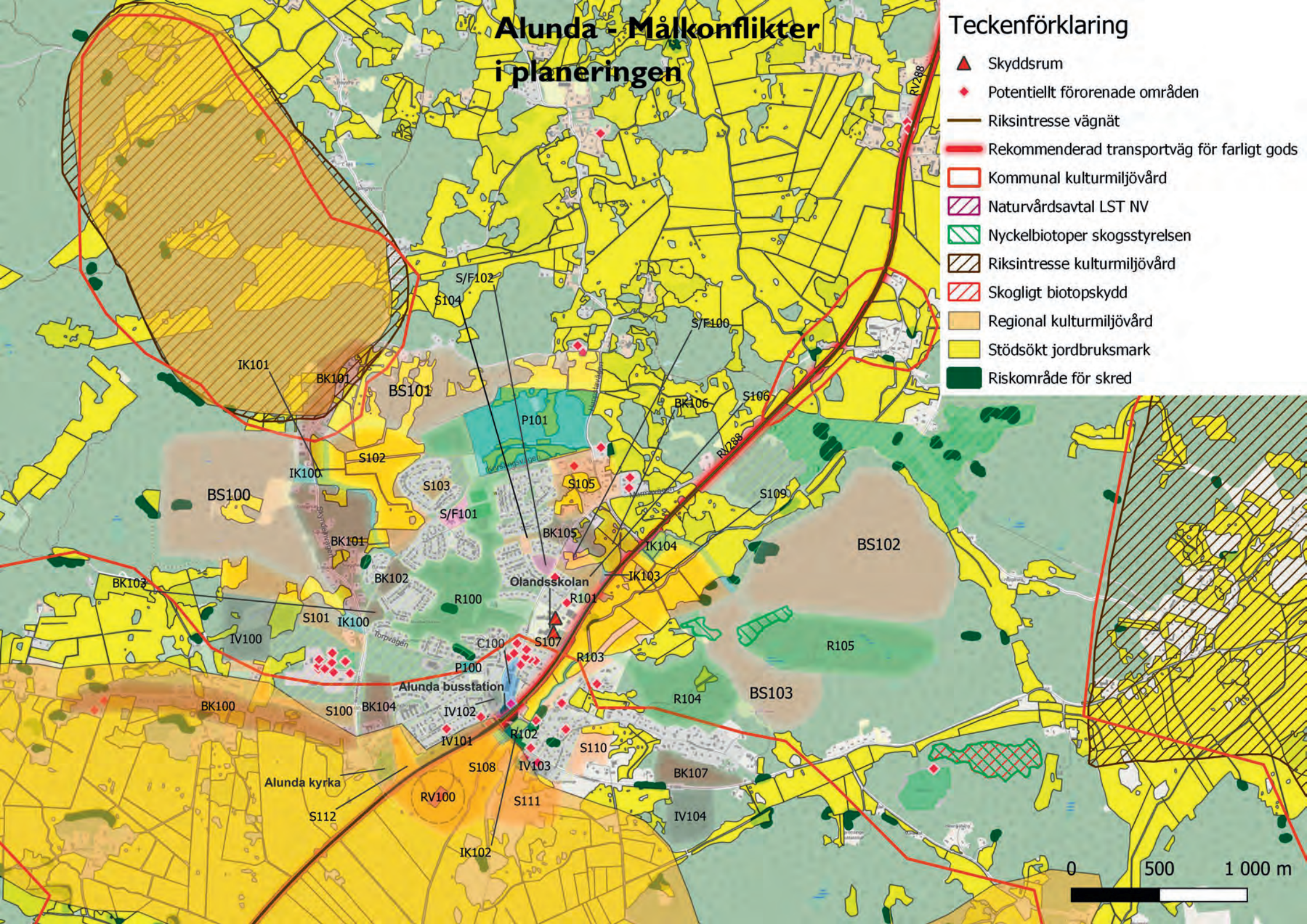
Alunda - Målkonflikter i planeringen
Teckenförklaring
Skyddsrum
Potentiellt förorenade områden
Riksintresse vägnät
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Kommunal kulturmiljövård
Naturvårdsavtal LST NV
Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
Riksintresse kulturmiljövård
Skogligt biotopskydd
Regional kulturmiljövård
Stödsökt jordbruksmark
Riskområde för skred
BS100
BS101
BS102
BS103
Olandsskolan
Alunda busstation
Alunda kyrka
Torpvägen
Skyttevägen
Kyrkvägen
RV288
0
500
1 000 m

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 100 - TALLBACKEN

Ett större bostadsområde norr om det befintliga industriområdet. Området består till stora delar av skogsmark och angränsar till utspridda villor längs med Skyndelnvägen. I detta område ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus och kedjehus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för lek och rekreation. Naturvärdesinventering och dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Behov av framtida förskola/skola bör undersökas i framtida planering av området. Söder om området finns en buffertzon utpekad, S101, mot närliggande industriområde. Trots detta kan ytterligare buffert behöva sparas inom det utpekade området för att undvika miljöstörningar såsom buller, lukt eller andra olägenheter.

Södra delarna av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga till medelhöga värden. Ett mindre område i de norra delarna består av fornlämningar och risk för skred i de västra delarna, därför bör buffertzoner för fornlämningar och skredrisksområden tas i beaktning vid detaljplaneläggning. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. Delar av området består av lågpunkter, speciellt i de norra delarna.

BS 101 - BJÖRNHÅLSSKOGEN 3

Större bostadsområde som förlänger Björnhålsskogen ett och två i norra delarna av Alunda. Området består främst av skogsmark och ett brutet jordbrukslandskap. I detta områdes ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för lek och rekreation. En förlängning av R100 föreslås för att knyta samman detta område med Alundas största rekreationsområde i de centrala delarna. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Behov av framtida förskola/skola bör undersökas i framtida planering av området.

Fornlämningar har identifierats inom det utpekade området och måste tas i beaktning vid detaljplanering. Buffertzoner för fornlämningar ska tas i beaktning i en framtida utbyggnad av området. Västra och sydöstra delarna av området består av lågpunkter och därför ska en dagvattenutredning göras i samband med detaljplanering av området.

Potentiella föroreningar finns utpekade i direkt anslutning till områdets nordöstra delar. Detta är kopplat till den nedlagda verksamheten för Alunda järngjuteri och ett provtagningsprogram har upprättats. Föroreningssituationen ska undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BS 102 - LÖVHAGEN

Det största området i Alunda som föreslås för bebyggelse. Majoriteten av området består av skogsmark och angränsar till golfbanan i norr. I detta område ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden och nya bostadsområden ska innehålla gröna miljöer för

lek och rekreation. Naturvärdesinventering och dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur. Ny genomfart till området behöver anordnas på ett hållbart sätt för en fungerande genomfartstrafik. Ny anslutning från väg 288 anses nödvändig (IK104). Området ska kopplas ihop med BS 103 på ett naturligt sätt i den västra delen närmast infrastrukturstråket IK104. I och med att detta område möjliggör ett stort antal bostäder är det möjligt att viss samhällsservice behöver etableras i området såsom bland annat skola/förskola, livsmedelsbutik med mera.

I östra delen finns ett låglänt område där vatten ansamlas vilket kan utnyttjas för att anordna en eventuell dagvattendamm. Ett nyckelbiotopsområde finns i angränsande rekreationsområde R105 och ska beaktas. I nordöstra delen, angränsande mot golfbanan ligger ett fornlämningsområde som också ska tas i beaktning. I några mindre delar av området finns det risker för skred. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. Buffertzoner för fornlämningar och skredområden bör utredas i detaljplaneläggning.

BS 103 - SKOGSHYDDAN

Angränsande område till BS102 - Lövhagen och nära befintlig bebyggelse i Foghammar. Majoriteten av området består av skogsmark. Viss anpassning eller tillräcklig buffert mot Foghammars befintliga bebyggelse ska göras för att inte påverka bebyggelsestrukturen längs Foghammarvägen och Ekebyvägen negativt. I Foghammar finns en välbevarad egnahemsbebyggelse från 1900-talets första hälft. Detaljerad information om området finns i kommunens kulturmiljöprogram Jord och Järn från 1999. I området ska blandad bebyggelse prioriteras i form av friliggande villor, parhus, radhus, kedjehus eller flerbostadshus. Bebyggelsen ska naturanpassas för att behålla omkringliggande naturvärden. Inom området finns ett nyckelbiotopsområde som ska beaktas vid vidare planering.

Gång- och cykelvägar ska planeras i samband med exploatering och knyta samman med befintlig infrastruktur, framförallt mot Alunda busstation. Motortrafik i detta område leds i första hand in och ut via IK104.

Bostäder kompletterande

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 100 - KLEV

Längs med väg 684 ligger Klev som består av fristående hus och lantbruksfastigheter från mitten av 1800-talet till 2000-tal. Området är utmarkerat i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* från 1999, då bland annat stora fornlämningsfynd har gjorts på platsen. Området är utpekat som ett utvecklingsområde eftersom det finns potential att komplettera med friliggande hus längs med väg 684. Stor hänsyn ska tas till den befintliga bebyggelsestrukturen och landskapet. Några mindre områden med risk för skred och låglänta delar finns inom det markerade området och ska tas i beaktning. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Potentiella föroreningar från en bildemontering samt en tidigare snickeriverkstad finns identifierade kopplat till ett område i de mest västra delarna finns identifierad längs med Frestavägen. Snickeriverksamheten har fått en preliminär riskklass 3 enligt branschklassning där verksamheten bland

annat bestått av ytbehandling av trä med lack, färg eller lim (ytbehandling av plast), men utan halogenerade ämnen. Bildemonteringen har också fått en preliminär riskklass 3. Vid markarbeten eller andra lovärenden på fastigheten eller i nära anslutning ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BK 101 - SKYNDELNVÄGEN

Skyndelnvägen (väg 685) består av fristående hus och några enstaka gårdar. I detta område finns det möjlighet att komplettera med friliggande hus längs med Skyndelnvägen. Hänsyn ska ta tas till befintlig bebyggelsestruktur. Två större områden längs med Skyndelnvägen är låglänta och bör inte bebyggas. I de norra delarna av det utpekade området ska särskild hänsyn tas till riksintresset för kulturmiljövård. Området återfinns även i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och järn* från 1999 på sidan 222. Ovanligt välbevarade fornlämningsområden har hittats och stor försiktighet måste tas vid planering av bebyggelse.

BK 102 - KORSÄNGSLÄNGAN

Vid Marma längs med Korsängsvägen finns idag ett område som består av barr- och lövträd. Området föreslås fungera som en naturlig förlängning av antingen bostadsområdet vid omkringliggande Rundvägen eller Hugo Fredrikssons väg och dess bebyggelsestruktur. Bullerdämpande åtgärder kan behövas utmed Korsängsvägen, exempelvis genom att en naturlig barriär av träd lämnas kvar.

BK 103 - FURUBERG

Mindre utvecklingsområde som angränsar till BK101 och 102 och som består av barr- och lövträd. I detta område föreslås en kompletering av bebyggelsen vid Rundvägen eller Movägen. Området angränsar till både Skyndelnvägen och Korsängsvägen och en bullerutredning föreslås för att anpassa bebyggelsen i området.

BK 104 - TORPÄNGEN

I detta område finns det planlagda bostäder som ännu inte är utbyggda och detta område har potential att knyta samman med Prästgårdsgärdet. Ett behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Området finns med i *Jord och järn* eftersom det angränsar till Alunda kyrkomiljö som hänsyn ska tas till. Eftersom området ligger intill Skyndelnvägen ska hänsyn till buller tas i framtida planering. Norra delarna har tidigare utretts i detaljplan för Prästgårdshöjden där området uteslöts på grund av underlag som visade på låglänta områden. I de nuvarande lågpunktskarteringarna bedöms området inte vara ett riskområde för översvämning och bör därför utredas på nytt.

BK 105 - MARMAVÄGEN 2

Område som delvis är planlagt för bostäder men ännu inte utbyggt. Området bör bestå av blandad bebyggelse. Ett framtidan behov av serviceboende för äldre bör undersökas i fortsatt planering av området. Inom området finns partier med lågpunkter och därför föreslås att en dagvattenutredning utföras vid planering av området.

BK 106 - SKUGGAN

Området består i dagsläget av både jordbruksmark och skogsmark. Det utpekade området föreslås bestå av blandad bebyggelse som en naturlig förlängning av Alunda längs med Marmavägen. Ett seniorboende eller trygghetsboende föreslås också kunna byggas i någon del av utvecklingsområdet. Fornlämningar finns inom området som särskild hänsyn

ska tas till. Närmast väg 288 finns ett låglänt parti som kan utredas för en potentiell dagvattendamm. Delar av det utpekade området finns med i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram från 1987. På grund av programmets ålder bör en ny naturvärdesinventering göras. Området angränsar till framtida skola/förskola S/F100 och hänsyn ska tas till skolans behov av mark i första hand. Detta innebär att det utpekade bostadsområdet kan krympa. På grund av områdets placering längs med väg 288 ska även en bullerutredning utföras vid planering av området och lämpliga bullerdämpande åtgärder ska utföras. Då väg 288 också är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 25 meter införas. Även inom 150 meter bör hänsyn tas till leden, och ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i del IV.

BK 107 - FOGHAMMAR

I dagsläget består det utpekade området längs med Ekebyvägen av skog. Här föreslås en bebyggelseutveckling med särskild hänsyn till Foghammars historia som återfinns i Jord och Järn på sidan 288 för att anpassas till befintligt bebyggelse. Området har även potential att knyta an till BS104. Mindre låglänta partier finns i det utpekade området som hänsyn ska tas till.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 100 - KLEV INDUSTRIOMRÅDE

Utbyggnad av befintligt industriområde i Klev. Naturliga skyddsbarriärer mellan industriområde och bostadsområden ska bevaras (S100 och S101). Vid detaljplaneläggning ska industriområdet ta hänsyn till befintliga bostadsområden samt framtida utpekade bostadsområden. Tillräckliga barriärer mellan industri och bostäder är en viktig faktor vid utveckling och mindre störande verksamheter såsom till exempel lagerlokaler, småindustri eller uppställningsplatser är lämplig i detta område.

IV 101 - KYRKVÄGENS VERKSAMHETSOMRÅDE

Område för handel eller kontorslokaler. Ingen störande verksamhet som kan påverka närliggande bostadsbebyggelse tillåts utöver Alunda brandstation som ligger i mitten av området. Delarna närmast kyrkan är låglänt och ska tas i beaktning. Längs med väg 288 finns även risk för skred och höga bullernivåer som särskild hänsyn ska tas till vid planering av området. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3. I närheten av området ligger Alunda kyrka som beaktning ska tas till i framtida planering för att inte skymma sikten mot kyrkan.

En potentiellt förorenad fastighet med drivmedelsstation finns identifierad längst i öst som saknar riskklass i dagsläget. Vid detaljplaneläggning, markarbeten eller andra lovärenden ska föroreningssituationen utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Då väg 288 också är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 25 meter införas. Även inom 150 meter bör riskutredning utföras, och ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i kaptiel 5.

IV 102 - HANDELSGATA PARKVÄGEN

Parkvägen ligger med sitt centrala läge och närhet till olika boendeformer väl till för att bli ett stråk med en blandning av bostäder och handelsverksamhet. Ingen störande verksamhet ska tillåtas här, utan fokus är på detaljhandel och kontor som

har potential att kopplas ihop med Centrumvägens handelsstråk.

IV 103 - GUSTIS VERKSAMHETSOMRÅDE

Området Gustis har med tiden utvecklats till ett mindre verksamhetsområde med mindre industriverksamhet samt restaurang, med detaljplan från 2008 som medger verksamheter med byggnadshöjd av 7 meter. Kommunen ser ett behov av att göra detaljplanen än mer flexibel för att kunna skapa verksamhetskluster med en högre byggnadshöjd. Endast mindre störande verksamheter i de kategorier som finns där idag ska tillåtas. Det finns potentiella föroreningar i området från bilvårdsindustri, drivmedelshantering, bilverkstad samt åkerier där halogenerade lösningsmedel identifierats. Dessa har i dagsläget riskklass 2. Vid detaljplaneläggning, markarbeten eller andra lovärenden ska föroreningssituationen utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

IV 104 - FOGHAMMAR SMÅINDUSTRI

Detta industriområde föreslås för att säkerställa behovet för utveckling av mindre störande verksamheter i Alunda i Alunda när IV 100 - Klev industriområde har nått sin fulla kapacitet. Viktigt i detta område är att inte ta jordbruksmark i anspråk eller att tillåta verksamheter som stör djurhållningen i anslutning till området. Tillräcklig buffert mot närliggande bostäder måste utredas vid detaljplaneläggning för att undvika oskäliga bullerstörningar.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt.

IK 100 - ANSLUTNINGAR TILL BS 100 - TALLBACKEN

Två anslutningar ämnade att vara huvudsakliga anslutningar till det större bostadsområdet BS100 - Tallbacken från Skyndelnvägen. Båda anslutningarna ligger på lågpunktsområden och därför ska en hållbar lösning för avledningen av dagvatten anordnas i samband med byggnation.

IK 101 - KLEV

Korridor för infrastruktur föreslås för att knyta samman BS101 med väg 684 och Korsängsvägen. Korridoren kan inrymma väg och gång/cykelväg. Området kring IK101 är låglänt och särskild hänsyn ska tas till placering av korridoren.

IK 102 - ALUNDA PENDLARPARKERING

Reserverat för framtida utbyggnad av befintlig pendlarparkering. Vid en framtida bebyggelseutveckling av Alunda bedöms den befintliga pendlarparkeringen inte räcka till. Längs med Ekebyvägen finns risk för skred som hänsyn ska tas till vid planering av området. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

IK 103 - GC-VÄG OLANDSSKOLAN

Gång- och cykelväg (GC-väg) som föreslås mellan Olandsskolan och det planerade området S/F100 för framtida skola/förskola. En säker sträcka efter barns behov behöver utformas för denna korridor. Väg 288 ligger längs med denna korridor och nödvändiga säkerhetsåtgärder måste göras i form av fysiska barriärer. Mindre områden där risk för skred och fornlämningar är identifierade i området som hänsyn ska tas till vid planering av GC-väg. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

IK 104 - SKOGSHYDDAN

Till områdena BS102 och BS103 föreslås en korridor för infrastruktur med väg samt gång- och cykelväg. BS102 och BS103 är två av de större områdena som är utpekade för bebyggelseutveckling och därför bedöms det nödvändigt med ny infrastruktur som kopplar samman med väg 288. Vid väg 288 föreslås även en pendlarparkering med tillhörande busshållplats för att främja kollektivtrafiken. Ett fornlämningsområde vid väg 288 måste tas i beaktning när korridoren planeras. En stor del av korridoren innehåller lerjordar som behöver beaktas. Detaljerade geotekniska förutsättningar redovisas i bilaga 3.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 100 - ALUNDA REKREATIONSOMRÅDE

Mitt i centrala Alunda finns ett stort rekreationsområde som är lättillgängligt från de flesta delar av orten. Inom området finns idag: elljusspår, fotbollsplaner och allmänt poolområde.

Inom området tillåts utveckling av befintliga rekreationsfunktioner samt etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med den befintliga användningen av området. Alla åtgärder som görs i området måste alltså innebära att befintliga rekreationsfunktioner inte påverkas negativt. Exempel på åtgärder som passar i området är utveckling av elljusspår, utveckling av det allmänna poolområdet, anläggandet av tennisbanor, pumptrack, mountainbikeleder elle r liknande. Delar av området kan upplåtas för anläggning av ny sporthall eller dylikt som gynnar rörelse för allmänheten.

Inom området finns en plats som har förutsättningar för skredrisk, och som således bör undvikas vid eventuella åtgärder. Platsen ligger direkt söder om vattentornet. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Delar av området har blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga och låga naturvärden. Hela området har höga friluftsvärden kopplat till de aktiviteter som bedrivs i området idag. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

R 101 - OLANDSSKOLANS GRÖNOMRÅDE

I närheten av Olandsskolan ligger ett mindre outnyttjat område som föreslås användas som grönområde för Olandsskolan. Området ska bebyggas med tanke på rekreation där utomhusaktiviteter ska uppmuntras, förslagsvis fotbollsplan, hinderbana eller annat som uppmuntrar till fysisk aktivitet utomhus.

R 102 - ÅPARKEN

Nedanför befintlig pendlarparkering på andra sidan Kilbyån finns en outnyttjad yta som föreslås användas till rekreation i form av exempelvis parkområde. Området bör kopplas samman med R103 för att kunna ta sig till större rekreationsområden i områdena R104 och R105. Inom områdets ytterkanter finns risk för skred som hänsyn ska tas till vid eventuella åtgärder. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

R 103 - KILBYÅSTRÅKET

Område som idag används som jordbruksmark. Vid en utveckling av orten på Foghammarssidan kan en mindre gångstig anläggas längs med Kilbyån för att knyta samman R102 med de större rekreationsområdena R104 och R105.

R 104 - SOLVALLEN

Området består i dagsläget av mestadels skogmark med mindre partier jordbruksmark i närheten av bebyggelsen i Foghammar. I det utpekade området finns idag även en travbana. En tydligare koppling till rekreation föreslås i form av exempelvis utmärkta stigar och grillplatser. För att få en tydligare koppling till de centrala delarna av Alunda bör området kopplas samman med R102 och R103. Detta område ska även knyta samman till R105.

R 105 - SKOGSHYDDANS NATUROMRÅDE

Under utvecklingen av de två större bostadsområdena BS102 och BS103 föreslås att ett större område för rekreation behålls. Området består idag av skogsmark med några låglänta områden. Förslag till rekreationsutveckling i detta område är utmärkta stigar, grillplatser, elljusspår, utegym etcetera. En tydlig passage bör göras till R104 för att få de två rekreationsområdena att hänga samman.

Två utpekade nyckelbiotopsområden finns identifierade inom det utpekade området som särskild hänsyn ska tas till. Området är låglänt i vissa partier och spänger kan därför behöva anläggas för att öka tillgängligheten.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 100 & S 101 - BARRIÄR INDUSTRIOMRÅDE

En naturlig barriär ska lämnas mellan industriområde och bebyggelse för att minska buller. Hur stor barriär som ska lämnas mot framtida bebyggelse bör undersökas i en bullerutredning.

Naturskog bjuder in till andra lekar och aktiviteter än vad iordningställda lekytor gör.

S 102 - MARMA LÅGPUNKT

Det utpekade området är mycket låglänt och lämpar sig inte för bebyggelse. Dock ska detta inte låsa området för övriga ändamål som bland annat brukande av jorden. Förslagsvis kan området på sikt omvandlas till en större dagvattendam som även tar hand om omkringliggande områdens dagvatten. Detta kräver detaljerade utredningar för att utreda möjligheter för en sådan lösning.

S 103 - BJÖRNHÅLSSKOGEN

Naturnära område vid bostadsområdet Björnhålsskogen som ska skyddas från framtida exploatering. Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden där den bostadsnära skogen anses ha medelhöga natur- och friluftsvärden. Området ska inte omvandlas till park eller på annat sätt ianspråkta naturen, utan ska förbli orörd naturskog.

S 104 - MARMA LEKPLATS

Det utpekade området består idag av en lekplats, gångstigar och kopplas även ihop med Alunda rekreationsområde (R100). Syftet med att peka ut området är att skydda mot framtida bostadsexploatering. En utbyggnad av lekplats eller tydligare kopp-

ling till område R100 strider ej mot områdesskyddet.

S 105 - HAGARNA

Området består av vackra hagmarker och gårdar som anses vara typisk miljö för Alunda och föreslås därför bevaras. Endast tillbyggnader som gynnar de verksamheter och de värden som finns i området ska tillåtas. Delar av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga och medelhöga bevarandevärden.

Det finns potentiella föroreningar identfierade inom området från bilvårdsanläggning. Vid åtgärder på dessa markområden ska föroreningssituationen undersökas och åtgärder kan bli aktuella. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 106 - SKOLSKOG

Idag består området av ett mindre skogsparti som används av barnen på Olandsskolan och ligger även intill det framtida området för skola/förskola S/F100. På grund av detta anses skogen vara av stor betydelse i framtiden och bör skyddas från bostadbebyggelse. Ett mindre ianspråktagande av mark kan behöva göras för framtida skola/förskola. Inom området finns också grillplats, vindskydd och en viktig pulkabacke som ofta benämns som Stupet. Skogen ska lämnas orörd för att främja lek och fysisk aktivitet utomhus för både barn i skola/förskola men kan även användas av kringliggande bebyggelse.

S 107 - SKOLNÄRA NATUR - OLANDSSKOLAN

Området ligger runtomkring Olandsskolan och idrottshallen. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, så föreslås området vara även i framtiden. Skogspartierna kan nyttjas av såväl skolbarnen i Olandsskolan som av barnen i närliggande förskola, och det är av denna anledning som det är viktigt att bevara naturskogskvaliteterna. Det är alltså inte förenligt med syftet för detta område att göra om naturen till parkmark eller att på annat sätt ianspråkta naturen.

Delar av området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga naturvärden och medelhöga friluftsvärden, detta dock innan det blev känt att området använs av skolan. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Området innehåller även fornlämningar i form av gravar.

Ett gravfält med ungefär 60 fornlämningar finns inom området. Fornlämningarna bör gynnas av att området är utpekat som skyddsvärt.

S 108 - FOGHAMMARSÅN

Området kring Foghammarsån består idag av omkringliggande jordbruksmark och bidrar till ett öppet landskap som bör skyddas mot framtida bostadbebyggelse. Alunda reningsverk ligger även inom detta området som likt jordbruket påverkar Foghammarsån negativt. Vattennivån i ån skiljer sig mellan årstiderna. På våren händer det att ån översvämmar den intilliggande jordbruksmarken.

På grund av översvämmningsrisken och vattenkvaliteten i ån är utveckling av åtgärder som kan förbättra vattenkvaliteten den enda utveckling som tillåts i området. Dammar som kan jämna ut flödena och våtmarker som kan fördröja vattnet från reningsverket vore som exempel ett positivt tillskott i området. Att området är markerat som ett skyddsvärt område utesluter inte rekreationsutveckling, dock måste stor hänsyn tas i framtida planering. Foghammarsån löper vidare söderut och ansluter till

Olandsån som vänder upp norrut vidare mot Gimo och kustområdet.

S 109 - KILBYÅN

I området kring Kilbyån, uppströms Foghammarsån (område S109) bör ingen ny bebyggelse bör tillkomma. Området ses som skyddsvärt då ån ofta svämmar över efter snösmältningen och kan fungera som som buffertzon för de framtida större bostadsområdena BS102 och BS103. Samma restriktioner gäller som för område S109. Området kan utvecklas för hantering av dagvatten coh rekreation, vilket även ger en koppling till stråk R103.

S 110 - SKOGSDUNGEN

Ett område som ska skyddas på grund av att det fungerar som en skyddande barriär mot elledningar i närområdet och även mot åkeri/bussuppställning som finns i närheten. Några stigar löper igenom det skyddade området och dessa ska bevaras i rekreationssyfte.

S 111 - FOGHAMMAR BYMILJÖ

Området består av en äldre bystruktur, gammal järnvägsvall och vacker natur. Området är markerat som skyddat område för att behålla bebyggelsestrukturen och miljön i området. Ingen förtätning av området föreslås. Ett större område för fornlämningar är identifierat inom det utpekade området som bidrar till varför området är utpekat som skyddsvärt.

S 112 - ALUNDA KYRKA

Området närmast Alunda kyrka pekas ut som skyddsvärt för att behålla fri sikt mot kyrkan. Ingen exploatering som riskerar att skymma sikten mot kyrkan tillåts inom det utpekade området.

Det finns potentiella föroreningar inom området från tidigare bilvårdsanläggning. Detta står inte i konflikt med intentionen för området då det uppmuntrar människor i området, men vid eventuella åtgärder inom området bör detta ändå beaktas.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

P 100 - TORPVÄGEN

Pågående detaljplan för Torpvägen där ett lägenhetshus planeras, ännu inte bestämt hur stort. I planarbetet diskuteras även möjligheten att upprätta någon form av service i bottenplan med tanke på det centrala läget för platsen.

P 101 - BJÖRNHÅLSSKOGEN 2

Pågående detaljplan för Björnhålsskogen 2 där cirka 70-90 bostäder i varierad bostadsform planeras. Bebyggelsen ska naturanpassas så att värderfull natur bevaras.

S/F 100 - SKUGGANS SKOLA/FÖRSKOLA

Ett framtida område som är reserverat för skola/förskola. Marken består i dagsläget av jordbruksmark och viss skogsmark. Hänsyn ska tas till omkringliggande skog som kan användas som skolskogar. Idag finns en brist på platser i skola/förskola och därför kan detta område behöva utvidgas beroende på vilket behov som finns.

S/F 101 - FÖRSKOLAN MYRAN

I det utpekade området ligger den nedstängda förskolan Myran. Området föreslås utreda möjligheten till eventuell ombyggnad eller nybyggnad av skola/förskola på platsen som tar höjd för den befolkningsutveckling som förväntas ske i Alunda.

S/F 102 - SKOLA/FÖRSKOLAN MARMAN

Kommunal mark som idag består av skog. Området föreslås utreda möjligheten till eventuell nybyggnad av skola/förskola på platsen som tar höjd för den befolkningsutveckling som förväntas ske i Alunda. Hänsyn ska tas gällande placering av skolbyggnad för att minska störande ljud mot omkringliggande bostäder.

RV 100 - ALUNDA RENINGSVERK

Alunda reningsverk med en buffertzon på 300m där ingen ny bostadsbebyggelse tillåts. Planer på att bygga ut reningsverket undersöks för att klara av befolkningsutvecklingen i tätorten.

C 100 - ALUNDA CENTRUM

Alunda centrum består framförallt av området runt centrumvägen, och sträcker sig sedan ner mot Alunda busstation. Här finns ett stort utvecklingsbehov för att skapa ett attraktivt centrum i ett växande Alunda. En centrumutredning förordas för att detaljerat utreda behov och åtgärder för centrumstråket.

En konstaterad förorening finns vid den nuvarande bensinstationen inom området där petroleumkolväten finns i grundvattnet. Vid eventuell förändrad markanvändning på platsen behöver vidare utredning och eventuella åtgärder göras. Se vidare vägledning på sid 64-65.

Gimo

Gimo har vuxit fram runt Gimo bruk som etablerades på 1600-talet. Den ursprungliga bruksmiljön ligger norr om järnvägen. Här finns flera av de gamla produktionsanläggningarna fortfarande kvar, liksom många av de bostäder som var avsedda för de anställda på bruket. Huvuddelen av den bevarade bruksbebyggelsen är från 1700-talet.

Det var först under 1900-talets andra halva som den moderna orten Gimo växte fram och fick en stor inflyttning. En bidragande orsak var att industriföretaget Sandvik Coromant etablerade sig här på 1950-talet. Gimo växte som mest på 1960 och 1970-talet. Många av ortens villaområden och även flerbostadshusen kring Gimo centrum kom till under denna period. Då byggdes också kommunens första ridhus och en större idrottsanläggning med fotbollsplaner, is-, sim- och sporthallar i Gimo.

Bostadsbyggandet i Gimo tog fart igen under mitten av 1980-talet. Då tillkom några områden med gruppbyggda radhus och flerbostadshus väster om centrum. Det var också på 1980-talet som Östhammars kommun satsade på att bygga ett nytt, eget gymnasium i Gimo. Den kommunala vuxenutbildningen delar numer lokaler med Bruksgymnasiet. I samma områden finns även Wilhelm Haglundgymnasiet som etablerades i Gimo på 2000-talet.

En stor del av kommunens invånare kan nå Gimos alla faciliteter för rekreation, idrott, utbildning och fritidsaktiviteter inom 20 minuter. Översiktsplanen föreslår områden för att ytterligare utveckla faciliteterna.

PROFIL

Gimo har en profil som modern industriort och centrum för utbildning. Många unga tar del av ortens gymnasieutbildningar. Sandvik Coromant är kommunens största industriföretag och största privata arbetsgivare.

Den service tätorten har ligger framförallt kring Gimo torg, men det finns också några handelsföretag längs väg 288. De offentliga anläggningarna: förskolor, skolor, äldreboende, vårdcentral och idrottsanläggningar är utspridda, men med en viss koncentration till de centrala och västra delarna av Gimo.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Bruksområdet, den medeltida kyrkan och klockstapeln är fina och kulturhistoriskt intressanta miljöer, värda att ta tillvara och lyfta fram. Hela bruksområdet är klassat som ett riksintresse för kulturmiljövården. Miljön betraktas som arkitekturhistoriskt mycket värdefull. Gimo damm ingår i riksintresset och bidrar också på andra sätt till Gimos attraktivitet. Vid Gimo damm kan man bada eller gå på strövtåg längs markerade vandringsleder av olika längd.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Kyrkan, klockstapeln, herrgården, Knutmassomuséet och Sandvik är viktiga landmärken som det kan finnas skäl att hålla visuellt tillgängliga. De har betydelse för ortens identitet.

Torget, idrottsområdet, gymnasiet, busstationen, herrgårdsområdet och ridskolan är exempel på viktiga platser för möten. De här platserna behöver kopplas till varandra. Busstationens och torgets funktioner som mötesplatser behöver förstärkas för att skapa mer liv och rörelse.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter för Gimo att utvecklas som modern industriort och centrum för utbildning. Väg 288 och väg 292 ger bra förutsättningar för både in- och utpendling. Redan idag lockar utbildningsutbudet även ungdomar från andra kommuner. Ett bra resecentrum kan utvecklas på sikt tack vare ortens geografiska läge och kan då stärka ortens funktion som knutpunkt och viktig arbetsort.

Tätare och mer stadsmässig bebyggelse längs väg 288, i kombination med en utveckling av fler fritidsverksamheter i närheten av gymnasiet och sportområdet, kan skapa mervärden för Gimo och hela kommunen.

För att trygga den industriella utvecklingen behöver mark reserveras för sådana ändamål. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverk.

Fler stråk som löper i nordsydlig riktning i samhället kan bättre binda samman den gamla och kulturhistoriskt mycket värdefulla bruksmiljön med de moderna delarna av orten. Stråk med denna riktning kan också skapa bättre kopplingar mellan de viktigaste mötesplatserna.

Järnvägen är en barriär som skulle behöva brytas med hjälp av nya övergångar. Dels för att skapa en koppling från Hyttgatan mot Gimo centrum, dels för att binda ihop idrotts- och gymnasieområdet med Vallonskolan och Vretaskolan.

Rekreationsmöjligheter för allmänheten ska hållas intakt runt Gimodammen. Det samlade rekreations- och idrottsområdet vid Gimo idrottscentrum bör lyftas fram som en styrka för boendemiljön i orten.

UTMANINGAR

I Gimo finns goda utvecklingsmöjligheter, men också utmaningar. Attraktionskraften behöver stärkas för att få fler att vilja bo och arbeta på orten. Gimo

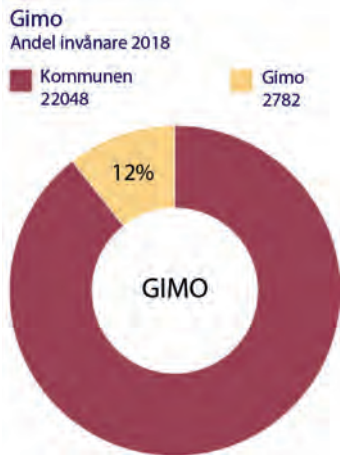

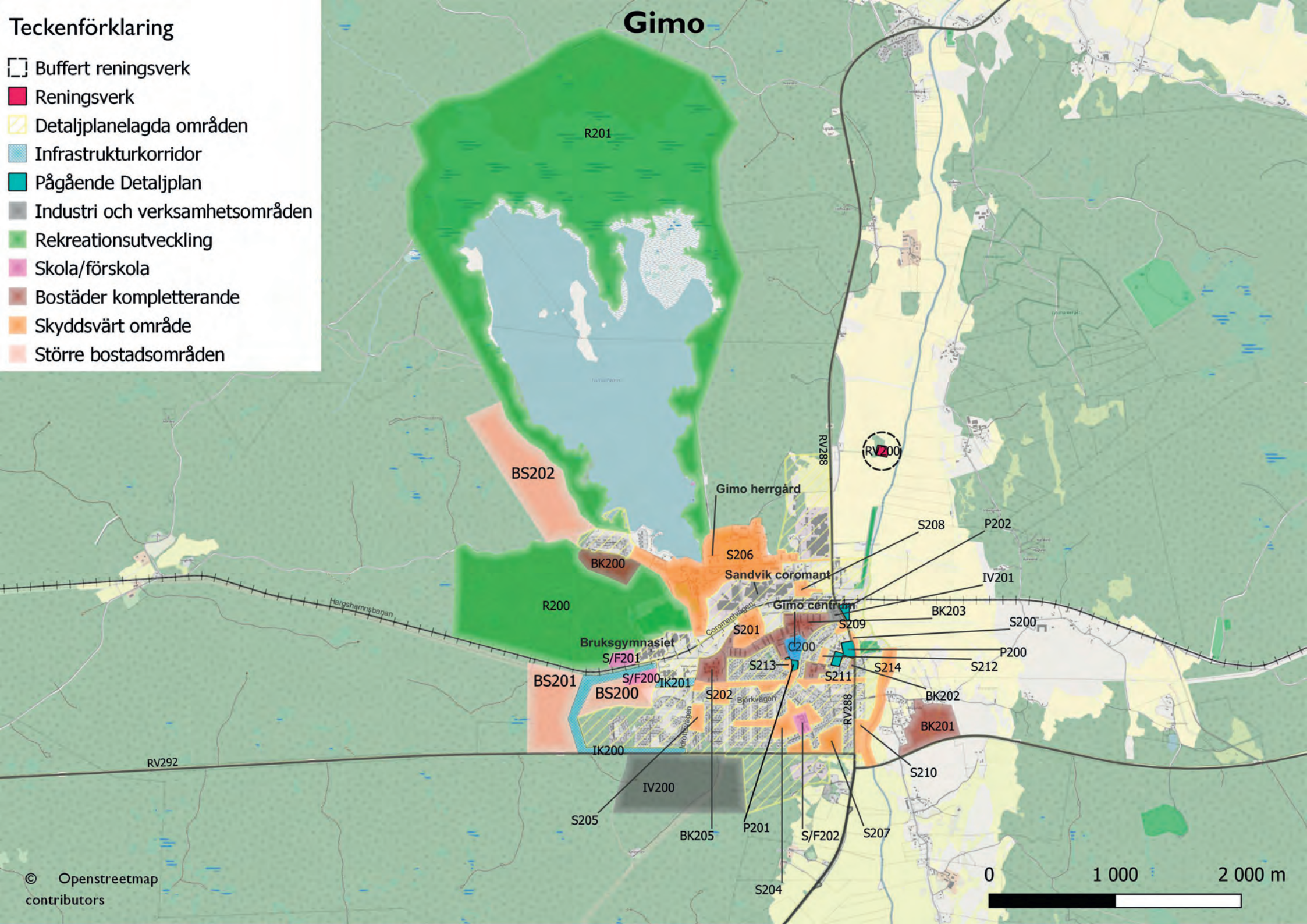
Gimo
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Bostäder kompletterande
Skyddsvärt område
Större bostadsområden
R201
RV288
RV200
BS202
Gimo herrgård
S208
P202
S206
BK200
Sandvik coromant
IV201
R200
Gimo centrum
BK203
S209
S200
Hargshamnsbanan
Coromantvägen
S201
Bruksgymnasiet
C200
P200
S/F201
S213
S214
S212
S211
BS201
S/F200
IK201
BS200
S202
Björkvägen
BK202
RV288
BK201
IK200
Idrottsvägen
RV292
S210
IV200
S205
BK205
P201
S/F202
S207
S204
© Openstreetmap contributors
0
1 000
2 000 m

Gimo - Målkonflikter i planeringen

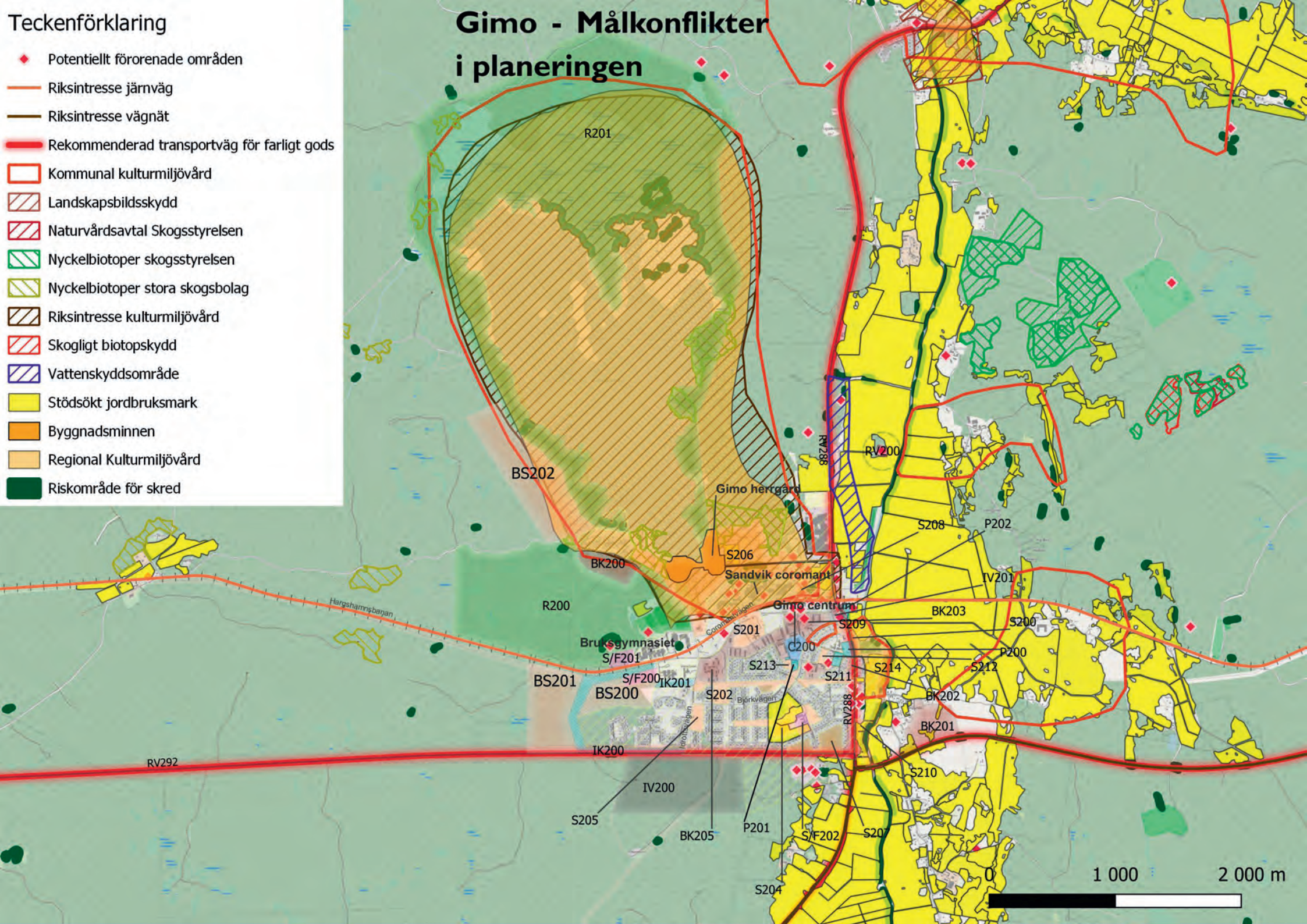

centrum bör utvecklas både estetiskt och funktionsmässigt. Barriärer i form av järnvägen samt de större vägstråken väg 292 och 288 skapar utmaningar i planeringen av nya bostäder och säkra passager för gång och cykel. Dricksvattentillgången är begränsad i Gimo och skulle utbyggnadstakten öka i Gimo så krävs nya lösningar för att klara påkopplingar till det kommunala VA-nätet.

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 200 - GIMO VÄSTRA

En fortsättning av detaljplanen Gimo västra V Kimbol från 1980. Området möjliggör för både bostadsutveckling och anläggning av skola/förskola. En blandad bebyggelse föreslås, men prioritet ska ligga på lägre flerbostadshus med tanke på närheten till Gimo centrum och för att koppla samman med flerbostadshusen i detaljplan Gimo västra V Kimbol. Marken består idag av skog samt en kraftledningsgata som passerar från öst till väst genom hela området. Eftersom yta för skola har reserverats för delar av området ska skog sparas för att kunna användas som skolskog och samtidigt bryta av den urbana känslan från flerbostadshusen. Säkra passager för skolväg bör säkerställas för en eventuell utbyggnad av skola. Det finns idag stigar inom området som bör tas hänsyn till vid vidare planering.

Ett infrastrukturstråk pekas ut norr och väst om Gimo västra, IK200. Detta ger en buffertzon gentemot järnvägsspåret som ligger i norr om området. Motortrafik bör styras mot det utpekade infrastrukturstråket i största möjliga mån för att främja gång och cykeltrafik inom området. Utredningar bör dock göras för att undersöka bullernivåer vid detaljplaneläggning, vilket kan bli än mer aktuellt om järnvägstrafiken ökar i framtiden i samband med att Dannemora gruva öppnas igen. En begränsning för utvecklingen av området är också kraftledningsgatan som delar av området på ett betydande sätt. Detta bör hanteras närmare vid detaljplaneläggning.

Gimo Västra har blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga naturvärden. Det finns också stora partier med medelhöga och låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BS 201 – VRETA

Marken består idag av skogsmark och i området ska en blandad bebyggelse med större del friliggande villor, parhus, radhus och kedjehus prioriteras. Detta område bör utvecklas efter att utbyggnaden av Gimo västra V Kimbol och Gimo Västra har byggts ut och infrastruktur bör kopplas samman med dessa områden.

Förslaget innebär möjlighet till många fler bostäder vilket också kan innebära ett behov av att utveckla viss service i anslutning eller inom området.

Hargshamnsbanan angränsar till området i norr och bullerutredning bör göras vid detaljplaneläggning för att utreda höga bullernivåer mot tillkommande bostäder. Trafik bör främst ledas i norra delen av området för att på så sätt skapa en barriär mot järnvägen.

Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse.

Områdets södra halva är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på både höga naturvärden och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. De övriga delarna som ej är inventerade ska undersökas vid detaljplaneläggning.

BS 202 – GIMODAMMENS BOSTADSOMRÅDE

Längs med Gimodammens sydvästra sida ska ett större bostadsområde planeras med blandad bebyggelse. Inslag av lägre flerbostadshus kan medges i de sydligaste delarna medan parhus/radhus eller friliggande villor föreslås längre norrut längs dammen. Behovet av förskola kan också behöva utredas när området byggs ut och tillräckligt med mark måste reserveras för att få plats med detta. Stora delar av området ligger inom utökat strandskydd vilket betyder att detta behöver utredas och dispens krävs för att bebyggelse ska vara möjligt. Här hänvisar kommunen till det sjätte skälet för dispens enligt MB 7 kap. 18§, vilket lyder att ett område behöver tas i anspråk för ett annat mycket angeläget intresse än strandskyddet. I det här fallet gäller detta behovet av bostäder i attraktivt läge för att locka människor att flytta till Gimo. Det utökade strandskyddet grundar sig i ett naturvårdsavtal från 1987 skapat av länsstyrelsen där höga naturvärden och arter pekats ut och beslut om fortsatt ökat strandskydd togs sedan 1995 samt 2015. Även om ny bebyggelse kommer att göra intrång på det utökade strandskyddet så är avsikten att det generella strandskyddet om 100 meter fortfarande ska behållas för att säkerställa djur och allmänhetens tillgång till stranden. Lokalisering av bostäder och annan bebyggelse ska inte kollidera med speciella växtplatser. Grönsläpp kan med fördel behållas mellan bebyggelse för att skapa utrymme för djur att ta sig ner till vattnet. delar av området runt Gimodammen ingår i riksintresse för kulturmiljlö och återfinns även i kulturmiljöprogrammet Jord och Järn på sida 165-170 där området beskrivs som värdefull kopplat till den unika bruksmiljö som finns i Gimo. Dialog kring detta ska föras med länsstyrelsen i ett detaljplaneskede.

Vid detaljplaneläggning ska gång- och cykelväg anläggas som kopplar samman med befintliga gång- och cykelbara vägar och gator. Naturvärdesinventeringar och dagvattenutredningar ska göras vid detaljplaneläggning.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 200 - FYRBO

Ett utvecklingsområde som angränsar till befintligt bostadsområde i detaljplan 2.19 - Uddnäsområdet i norr och blir således en naturlig fortsättning på Uddnäsområdet. Bostäder i detta område föreslås vara i modern tappning och boendeformer bör främst bestå av friliggande villor, radhus, parhus eller kedjehus.

Infart till området kommer att ske från Fyrbovägen och anslutningar till området bör ske i så begränsad mängd som möjligt. Gång- och cykelvägar ska anläggas inom bostadsområdet och anslutas till befintliga gång- och cykelbara vägar. Området är delvis intventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden i de östra delarna som visar på låga naturvärden samt medelhöga till låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Övriga oinventerade delar ska undersökas i ett detaljplaneskede.

BK 201 – LÅNGSUNDA

På östra sidan om väg 288 finns i dagsläget ett område med större tomter och gles bebyggelse i form av villor. Det utpekade området består idag mestadels av skog och en mindre del jordbruksmark. Den föreslagna utvecklingen av området blir en fortsättning av den befintliga byggnadsstrukturen och ska därför fortsätta att bebyggas med större tomter för villor. Det finns kraftledningar i området och dessa behö-

ver beaktas vid senare detaljplaneläggning. In- och utfart från väg 292 bör samordnas så att maximalt en anslutning finns in till de nya bostäderna om detta bedöms behövas. Närheten till väg 292 ställer också krav på att buller mot bostäder utreds i ett detaljplaneskede.

Den östra halvan av området är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga till höga värden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Resterande områden ska undersökas i ett detaljplaneskede.

BK 202 – SKÄFTHAMMAR 12:37

Detta område består idag med stor del växtlighet och gräsyta samt en byggnad i villautformning. Fastigheten är idag planlagt som bostäder i form av fristående hus i två våningar. Området är strategiskt bra för förtätning och därför bör exploateringen göras mer flexibel i form av ny detaljplan. Tillkommande bostäder behöver föregås av en bullerutredning på grund av närheten till väg 288.

BK 203 – GIMO AMERIKA

Området består idag av flerbostadshus från miljonprogramseran med en monoton struktur och ska i framtiden omvandlas till ett attraktivare bostadsområde där en blandad bebyggelse med företrädelsevis flerbostadshus i varierad höjd bör prioriteras. En del av att förändra området betyder rivning eller ombyggnad/komplettering av befintliga byggnader. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området.

I de nordöstra delarna finns det potentiella föroreningar med nivåer av trikloreten i närliggande grundvattenprover från närliggande industriverksamhet som inte bedömts utgöra en hälsorisk vid provtagningstillfället. Vid detaljplanering ska dock föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BK 204 – KVARTER SNICKAREN

Platsen är planlagd som småindustriändamål i byggnadsplan ”Gimo centrala delen” från 1970 och består idag av småindustriverksamhet men har potential att omvandlas till bostadsområde. Området lämpar sig främst för fristående villor eller radhus/parhus för att komplettera omgivande områden.

Det finns en potentiell förorening inom området med avsaknad av riskklass för föroreningen. Vid detaljplanering ska dock föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BK 205 – SKÄRET

Detta område är idag planlagt för i huvudsak bostäder i de södra delarna i byggnadsplan för ”Gimo västra I”, och i norra delarna är det planlagt med planbestämmelse som medger bostäder, kontor, konferens, samvaro och skola. Området är i dagsläget bebyggt relativt glest och därför föreslås en förtätning av området genom komplettering med fler byggnader i form av flerbostadshus. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Två mindre fornlämningar finns utpekade och dessa bör tas i beaktande vid planläggning och utveckling av området.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 200 - GIMO INDUSTRIOMRÅDE

Området ses som en fortsättning på detaljplan ”Södra Skäfthammar industriområde”. Mindre störande industrier föreslås i industriområdet, såsom till exempel småindustri, lagerlokaler, uppställningsplatser etc. Detta läge är strategiskt gynsamt med med nära anslutning till riksvägarna 292 och 290. Det rinner ett dike genom området som blir viktig för dagvattenavrinningen i området. Fördröjningsdammar kan vara nödvändiga intill diket, och detta bör utredas i en dagvattenutredning. Diket omgärdas dessutom av glacial lera och därför bör bebyggelse undvikas intill den.

Ett mindre område med kärrtorv finns också i de mer låglänta delarna av det utpekade området och detta är inte heller lämpligt att bygga på.

Det finns viktiga vandringsstigar genom och i anslutning till området och det är viktigt att hänsyn tas till dessa vid detaljplanering. Passager ta sig till och från vandringsstigar söder om området ska säkerställas.

En mindre del av områdets nordöstra delar finns inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Det finns också partier med höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Delar av området har även identifierats som ett viktigt område för Hammarskolan.

IV 201 – ENTRÉN

Platsen är just nu en gles entré till Gimo tätort med delvis bebyggda ytor med verksamheter som restaurang och handel. Området finns med i byggnadsplan ”Gimo centrala delar” från 1969 där planen medger användningen av bostäder, handel, parkmark och järnvägsändamål inom det utpekade området. Delar av parkmarken är idag hårdgjord och där bör kompletterande byggnader för handel eller kontor uppföras för att skapa en tydligare och trevligare entré till Gimo tätort. För att detta ska kunna genomföras krävs en detaljplaneändring för området.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt.

IK 200 - DISTRIBUTIONSVÄG GIMO VÄSTRA

Norr om Blåbärsvägen i Olovslund föreslås en korridor för infrastruktur. Korridoren kan inrymma väg och cykelväg. Syftet är att möjliggöra åtkomst till två nya utvecklingsområden: BS200 och BS201, samt att skydda marken mot exploatering i framtiden om andra infrastrukturobjekt eller utvecklingsområden behöver tillkomma. Stråket ska knyta ihop Vretavägen i ena änden där Vallonskolan och Vretaskolan idag ligger söder om den befintliga vägen och väg 292 i andra änden för att skapa en god tillgänglighet mellan de nya bostadsområdena och skola. I infrastrukturstråket ska även GC-väg ingå för att skapa förutsättningar för ett hållbart resande och en säker skolväg.

IK 201 - GÅNG OCH CYKELVÄG GIMO VÄSTRA

Öster om det nya bostadsområdet BS 201 föreslås en korridor för infrastruktur. Korridoren ska inrymma gång och cykelväg. Syftet är att möjliggöra en koppling till två nya utvecklingsområden: BS200 och BS201 och stärka gång- och cykelmöjligheter till befintliga skolorna Valonskolan och Vretaskolan samt ny skola S/F200. Syftet är också att skydda marken mot exploatering i framtiden om andra infrastrukturobjekt eller utvecklingsområden behöver tillkomma.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 200 - GIMO IDROTTSCENTRUM

Nordväst om Gimo finns ett utpekat område för rekreationsutveckling. Området består delvis av åker och skogsmark. Idag finns här ett elljusspår, en konstsnöanläggning, en idrottsplats samt konstgräsplan. Utpekandet av området möjliggör en utveckling av idrottsområdet. Inom området finns det ett antal fornlämningar. Vid en utveckling av området ska dessa beaktas. En schaktmassedeponi finns också inom rekreationsområdet med riskklass 3 som innebär måttlig risk. Det finns även en potentiell förorening från tidigare skjutbana identifierad. Vid åtgärder på dessa markområden ska föroreningssituationen undersökas och åtgärder kan bli aktuella. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Gimo idrottscentrum har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på höga till medelhöga naturvärden. Det finns också partier med höga friluftsvärden, som förstås stämmer väl in på användningen av området idag. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Delar av området har även identifierats som ett viktigt område för Vallonskolan och Vretaskolan.

R 201 - GIMODAMMEN

Rekreationsområde runt Gimodammen som ska utvecklas för friluftslivet i Gimo med tätortsnära naturupplevelser. Runt dammen löper idag en slinga av Upplandsleden. Gångstigar samt rastplatser och grillplatser ska utvecklas längs med dammen. I de norra delarna finns våtmarker där fåglar häckar och där föreslås fågeltorn kunna uppföras för att tillgängliggöra observation av fåglarna. Området ligger inom utökat strandskydd om 300 meter och naturvårdsprogram från Länsstyrelsen Uppsala län indikerar på höga naturvärden. En liten del i sydöstra delen av området har blivit inventerade med hänsyn till natur- och friluftsvärden som pekar på medelhöga till höga naturvärden samt höga friluftsvärden. Syftet med området anses inte strida mot dessa värden.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 200 - KYRKÅKERN

Öppet jordbrukslandskap runt den kulturhistoriskt viktiga kyrkan som bör bevaras för att inte påverka landskapsbilden negativt. En viktig del i entrén till Gimo tätort. Ett antal fornlämningar har påträffats i de norra delarna av det skyddade området och dessa ska bevaras. Att peka ut området som skyddsvärt bedöms också gynna skyddet för dessa fornlämningar.

S 201 - NATUR FÖRSKOLAN DIAMANTEN

Området ligger runtomkring väster om förskolan Diamanten. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog. Så föreslås området vara även i framtiden. Skogspartierna kan användas av såväl förskolebarnen på Diamanten som av barnen i närliggande bostadsområde, och det är av denna anledning som det är viktigt att bevara naturskogskvaliteterna.

Området är förenligt med gällande byggnadsplan och ska bevaras.

S 202 - RUBINEN

Området runt förskolan ”Rubinen” är en öppen yta som ska bevaras och skyddas mot utveckling som kan påverka barnens nyttjande av området negativt. Om förändringar ska göras på marken så ska det gynna förskolans verksamhet eller barnens intressen.

S 203 - GIMOSTRÅKET

Populärt stråk i Gimo att röra sig genom orten och bör därför bevaras med hänsyn till dess värde som rekreationsstråk men också som viktig passage för gång och cykel.

S 204 - NATUR VID HAMMARSKOLAN

Området ligger runtomkring Hammarskolan. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering.

Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog, området har även väl upptrampade stigar. Så föreslås området vara även i framtiden. Området används idag mycket av barnfamiljer, då det finns grillplats, pulkabacke m.m.

Delar av området har blivit inventerade med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Iventeringen visar på höga naturvärden. Det finns också partier som visar på höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

S 205 - NATUR FÖRSKOLAN RUBINEN

Skogsområde i närhet av förskolan Rubinen och är därför viktigt att bevara för att kunna utnyttjas för skolan och allmänheten. Exploatering eller förändringar som påverkar användningen och naturvärdena negativt ska undvikas.

S 206 - BRUKSMILJÖER

Området skiljer Gimo Bruk och olika industrier åt. Syftet med att området pekas ut som skyddsvärd är att förhindra exploatering. Naturen är idag relativt orörd och består till viss del av naturskog. Så föreslås området vara även i framtiden. Skogspartierna och grönytorna blir en tydlig skiljelinje mellan industri och bruksmiljö. Bruksmiljöerna har även fornlämningsområden utpekat som skyddsvärd kulturmiljö där bland annat metallindustri/järnbruk samt hytt- och hammarområde återfinns. Det är förenligt med syftet för detta område men bör stärkas. Även den trädallé som löper längs med Bruksgatan återfinns inom det skyddade området.

I området löper slingan Vallonstigen, som sköts av RSMH Vallonerna. Slingan löper på stigar genom ett biotopskyddat område i skogen men också på gator och grusvägar.

Det finns ett antal pontentiella föroreningar inom området från betning av säd, handelsträdgård samt tegel- och keramiktillverkning. Dessa saknar idag riskklassning. Föroreningarna bedöms inte påverka syftet med användningen av området, men vid eventuella åtgärder inom områdena kan föroreningssituationen behöva utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 207 - SÖDRA SKOGEN

Naturområde som bör bevaras som buffert mellan bostadsområden och väg 292. Naturområdet ger en bullerdämpande effekt. Fornlämningsområde finns också utpekat i del av området och skyddas därmed av att området pekas ut som skyddsvärt.

S 208 - GIMÅN

Området är präglat av ett å-rum som ger ett viktigt rekreationsvärde till området. Detta ska bevaras så att dessa värden tas tillvara på och vid förändringar ska dessa rekreationsvärden stärkas. Det finns kulturvärden i området, t.ex. en gammal stenbro och

även gång- och cykelvägar löper inom området.

Det finns potentiella föroreningar inom området med nivåer av trikloreten i närliggande grundvattenprover från närliggande industriverksamhet som inte bedömts utgöra en hälsorisk vid provtagningstillfället. Det finns även potentiella föroreningar från en tidigare bilvårdsverksamhet som saknar riskklass. Detta bedöms inte utgöra någon konflikt med föreslagen användning av området, men vid men vid eventuella åtgärder inom områdena kan föroreningssituationen behöva utredas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 209 - GRÖN ENTRÉ

Området är idag oexploaterat och på platsen finns en del äldre träd. Den gröna karaktären ska bevaras och kan gärna utvecklas som en grön entré till Gimo tätort. Delar av området är utpekat som lågpunkt för dagvatten vilket gör det lämpligt att bevara marken från att bebyggas. I området finns en kulturhistorisk lämning vilket ökar bevarandevärdet av platsen.

S 210 - KULLEN

Område som är planlagt i byggnadsplan ”Gimo centrala delen” från 1970 som medger lantbruksändamål i de flacka delarna av marken och allmänt ändamål i det sydvästra partiet där en kulle återfinns. Karaktären av detta ska bevaras och kan med fördel göras mer tillgängligt i framtiden.

S 211 - KRAFTLEDNINGSGATAN

Öppen passage i landskapet som ska reserveras för kraftledningsgata och får därför inte tas i anspråk för andra ändamål.

S 212 - BJÖRKPARKEN

Parkområde centralt i Gimo som ska bevaras på grund av sina rekreationsvärden. Parken är exempelvis viktig som nära och lättillgänglig rekreation för serviceboenden på Åkerigatan samt äldreboendet Lärkbacken. Endast åtgärder som kan förbättra dessa rekreationsvärden får göras.

S 213 - VATTENTORNET

Området runt vattentornet i Gimo används idag som passage för många människor och ger vissa rekreationsvärden, och ska därför skyddas mot förändrad markanvändning. Endast åtgärder som förbättrar dessa värden får medges.

S 214 - Å-RUMMET I GIMO

Området runt Olandsån i Gimo som ska skyddas från exploatering på grund av risk för översvämningar och ras. Skyddet innebär inte en begränsning att göra åtgärder för rekreation runt ån.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

P 200 - BYTESPUNKT GIMO

I samband ombyggnad av väg 288 mellan Gimo och Börstil så detaljplaneläggs en ny bytespunkt för kollektivtrafik längs vägen i Gimo tätort. I detaljplanen ska även ett område för bostäder planläggas. Området innefattar även fastigheten där Folkets hus tidigare varit placerat.

P 201 - VATTENTORNET

Detaljplan som drivs i privat regi med syftet att möjliggöra för ca 10-15 bostäder.

P 202 - RASTPLATS GIMO

Pågående detaljplan för rastplats för vägtrafik i centrala Gimo. Rastplatsen är tänkt att inrymma funktioner som parkeringsyta, konst m.m.

S/F 200 - FÖRSKOLAN ÄLGEN

Inom Större bostadsområde BS201 – Gimo västra så har en yta reserverats för uppförande av förskola som ska försörja det upptagningsområde som uppstår i de nya större bostadsområden som pekats ut i västra delen av Gimo.

S/F 201 - GIMO UTBILDNINGSCENTRUM

Området pekas ut för att möjliggöra en utbyggnad av Gimo Utbildningscentrum.

S/F 202 - SKOLA/FÖRSKOLA HAMMARSKOLAN

Den nuvarande byggnaden där skolverksamhet för Hammarskolan bedrivs är ett rivningsobjekt och därav behövs en nybyggnation komma till. Området är strategiskt fördelaktigt för skola och därför reserveras området för framtida skola/förskola.

RV 200 - GIMO RENINGSVERK

Gimo reningsverk med en buffertzon på 300m där ingen ny bostadbebyggelse tillåts. Det finns i dagsläget inget utpekat behov av att bygga ut reningsverket.

C 200 - GIMO CENTRUM

Gimo centrum har ett tydligt inramat torg och här finns blandade typer av verksamheter. Centrumtorget upplevs dock som oattraktivt och tråkigt, och därför behövs åtgärder göras för att skapa ett attraktivt centrum som lockar till besök. En centrumutredning förordas för att utreda hur detta ska utföras.

Öregrund

Öregrund fick stadsrättigheter redan 1491 och anlades av Östhammarsbor som sökte sig mot kusten för att få en djupare hamn. Öregrund hade under en period en mycket viktig funktion för utskeppning av järn och för den intensiva kusttrafiken under sjöfartens gyllene århundraden.

Kyrkan byggdes på 1500-talet. Av ursprunglig bebyggelse finns annars inget bevarat. Öregrund har härjats av åtskilliga bränder. Men framför allt kring hamnen kan rester från den medeltida staden spåras i gatunätet. Vid 1800-talets slut blev Öregrund en populär badort. Många av de större trähusen i stadskärnan byggdes under badortsepoken och huvuddelen av bebyggelsen i Öregrunds centrala delar är från 1800- och 1900-talet.

Fram till 1970-talet utvecklades Öregrund framförallt kring hamnen, med sammanhållen och låg bebyggelse och viss spridning av villabebyggelse längs Västergatan mot sydväst. 1960- och 1970-talet blev en expansionsperiod då nya villaområden och flerbostadshus byggdes öster om stadskärnan. Flera nya utbyggnadsområden har nyligen öppnats mot söder och väster. Längs kusten i väster finns flera marina verksamhetsområden.

Möjligheterna till rekreation i Öregrund är många. Genom att skydda de värden och miljöer som gör orten unik, och samtidigt peka ut utvecklingsområden på platser som idag kan användas bättre, främjar översiktsplanen en hållbar och nödvändig utveckling i området som helhet.

PROFIL

Öregrund erbjuder ett småskaligt tätortsboende med havs och skärgårdskontakt. Det finns marina verksamheter. Verksamheten vid Kustlaboratoriet, en del av Sveriges lantbruksuniversitet, bidrar till att differentiera arbetsmarknadsutbudet. Här bedrivs forskning och undervisning på universitetsnivå.

Staden är en unik pärla vid havet som lockar många besökare. Som serviceort betjänar Öregrund stora delar av kust och skärgårdsområdet. Sommartid ökar serviceunderlaget kraftigt tack vare de många delårsboende och turister som tillbringar somrar-

na här. Servicen är i stort sett samlad i Öregrunds äldre, centrala delar, nära hamnen. Här finns livsmedelsbutiker, apotek, fackhandel, systembolag, en vårdcentral, restauranger samt ett flertal små butiker som erbjuder allt från kläder till hantverk (varav en del bara har öppet sommartid). Den kommunala servicen är mer utspridd. Förskola, skola (F-6) och sportanläggningar ligger i anslutning till varandra, medan bibliotek, äldreboende och återvinningscentral finns på lite olika, men tämligen centralt belägna platser.

Mångsidigheten i Öregrund med en glimmrande skärgårdsmiljö, ett rikt restaurangutbud, en genomgående kulturmiljö i stadsmiljön och gångstråk längs med stora delar av sjöfronten är en styrka som präglar denna ort.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Öregrund betraktas som en av landets bäst bevarade småstadsmiljöer, präglad av handel, fiske och tidig turism. De centrala delarna är av riksintresse för kulturmiljövården. Läget med en front mot öppet hav är också ett särskilt värde. Här bidrar Tallparken, ett tätortsnära friluftsområde, till Öregrunds attraktionskraft. Det gör även den lilla skalan och de många utsiktspunkterna. Öregrund är en av få platser på östkusten där man kan se solen gå ner i havet.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Landmärkena, den täta kärnan och den öppna fronten mot havet spelar stor roll för Öregrunds attraktivitet och identitet. Det är värden att värna.

Klockstapeln, kyrkan, fyrskeppet, Societetshuset och gamla skolan är viktiga landmärken och hamnen är den främsta mötesplatsen. Men även skolan, biblioteket och Tallparken fungerar som mötesplatser.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter att utveckla det småskaliga tätortsboendet i Öregrund och stadens viktiga funktion som serviceort för omkringliggande kust- och skärgårdsområden. Lucktomter gör det möjligt att ytterligare förtäta bebyggelsen som inramar stadskärnan. I Öregrunds utkanter mot söder finns flera större områden där det pågår aktiv etablering av nya bostäder i och verksamheter, och detta blir en utvidgning av tätorten. Det finns möjligheter att knyta ihop områden i väster med tätorten och skapa förutsättningar för omvandling från fritidsboenden till permanentboenden.

Bättre trafiklösningar kan stärka hamnområdets funktion som mötesplats. Ett utredningsområde för väg skapar beredskap för en förflyttning av färjetrafiken.

Öregrunds sjöfront, Tallparken och ett stråk som skapar en grön korridor mellan Kavaröbro och mer centrala delar av Öregrund är förslag till områden som i första hand ska hållas fria från bebyggelse. Med utveckling av viktiga länkar mellan rekreationsområden finns möjligheter att skapa ett nätverk som omgärdar hela Öregrunds tätort.

Med en utveckling av vinteraktiviteter eller aktiviteter oberoende av årstid kan Öregrund stärka sin

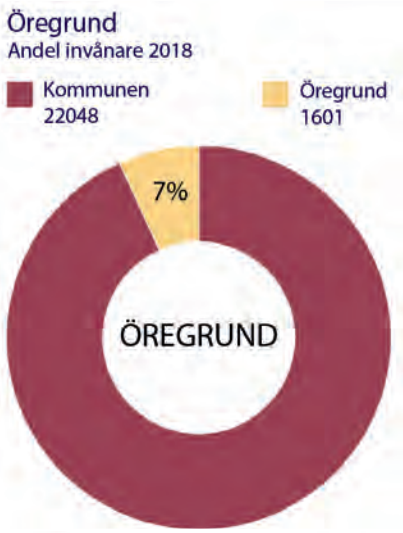

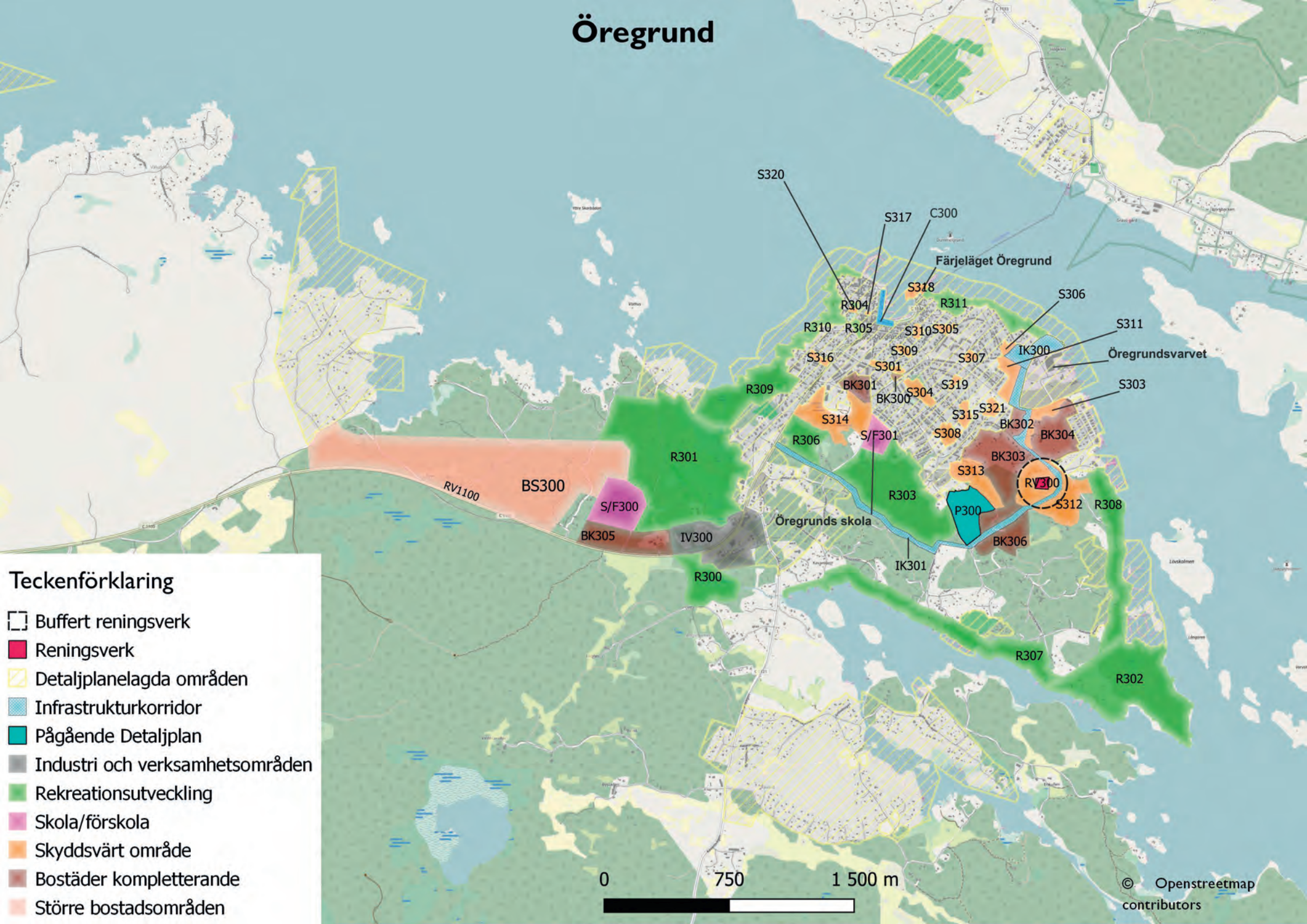
Öregrund
S320
S317
C300
Färjeläget Öregrund
S318
R304
R311
S306
R310
R305
S310
S305
S311
S316
S309
S307
IK300
Öregrundsvarvet
S301
R309
BK301
S319
S303
BK300
S304
S321
S314
S315
BK302
BK304
R306
S/F301
S308
R301
BK303
S313
RV300
RV1100
BS300
R303
S312
R308
S/F300
P300
Öregrunds skola
BK305
IV300
BK306
IK301
R300
R307
R302
0
750
1 500 m
© Openstreetmap contributors
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden

Öregrund - Målkonflikter i planeringen

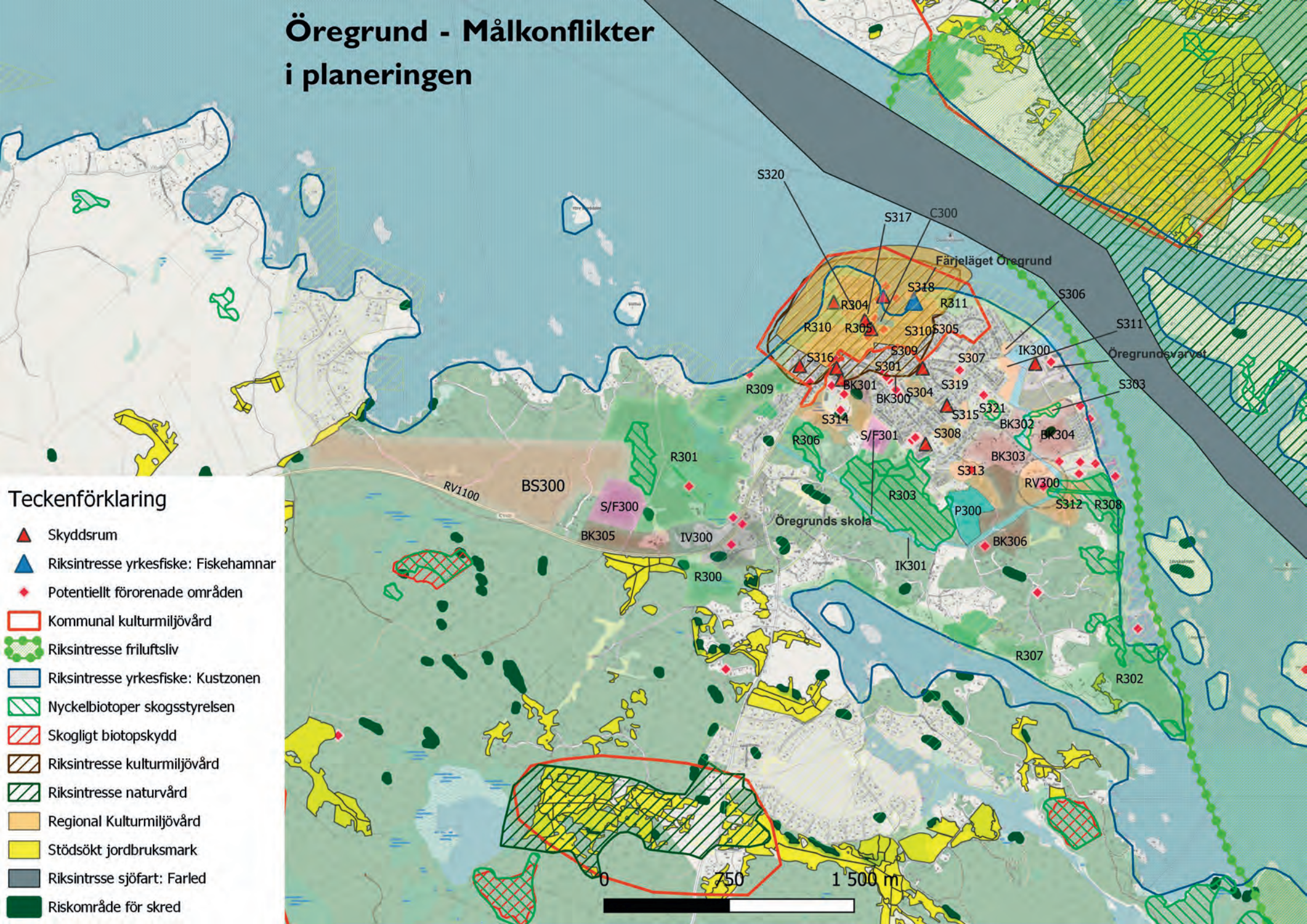

Teckenförklaring

- Skyddsrum
- Riksintresse yrkesfiske: Fiskehamnar
- Potentiellt förorenade områden
- Kommunal kulturmiljövård
- Riksintresse friluftsliv
- Riksintresse yrkesfiske: Kustzonen
- Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
- Skogligt biotopskydd
- Riksintresse kulturmiljövård
- Riksintresse naturvård
- Regional Kulturmiljövård
- Stödsökt jordbruksmark
- Riksintrsse sjöfart: Farled
- Riskområde för skred

ställning som attraktiv boendeort.

I detaljplanelagda områden finns det plats för ytterligare verksamheter med marin anknytning, ett viktigt utvecklingsområde för Öregrund. Detta intresse måste bevakas i den fortsatta planeringen så att eventuella konflikter mellan störande verksamheter och bostadsbebyggelse kan förebyggas.

UTMANINGAR

Öregrund saknar idag utbyggnadsmöjligheter då kapaciteten för vatten- och avloppssystemet är väldigt begränsad.

Hamnområdet i centrala Öregrund är ett viktigt område som måste förvaltas väl för att gagna både näringsliv och allmänhetens tillgång till sjöfronten. Kommunen har en utmaning i att gestalta och skapa förutsättningar för att dessa olika intressena ska kunna samexistera på platsen.

Under sommaren är vattentillgångarna sämre i och med torrperioder samtidigt som fler nyttjar vattentillgångarna vilket skapar dricksvattenbrist i perioder. Den långsiktiga vatten- och avloppssituationen måste lösas på sikt för att Öregrund ska nå sin fulla potential.

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 300 - ÖREGRUND VÄSTRA

Ett större område för bostäder som ur strategisk synpunkt lämpar sig väl då VA-utbyggnad väntas ske från Öregrund till Stenskär och sedan vidare till Snesslinge. Området blir en del av VA-utbyggnaden samtidigt som tillgängligheten till befintlig kollektivtrafik för området anses god i och med närheten till väg 1100 där kollektivtrafik går idag. Bebyggelsen ska bestå av medeltät byggnadsstruktur och blandad bebyggelse för att tillgodose olika behov av bostäder. Service i form av till exempel närbutik för livsmedel kan bli aktuellt för att skapa möjligheter att minska bilanvändandet för de boende. I detaljplaneläggningen ska gång- och cykeltrafik möjliggöras genom hela området och in mot Öregrunds centrum och mot skolor centralt i Öregrund. En yta har reserverats inom området för förskola.

Två större lågpunkter återfinns inom området och bebyggelse runt dessa bör undvikas, alternativt att hållbara dagvattenlösningar kan ordnas inom området. En fornlämning finns identifierad de allra västligaste delarna av området. Där finns även ett område som ingår i naturvårdsavtal från länsstyrelsen. Både fornlämning och naturvårdsavtal ska beaktas vid vidare planläggning. I området finns vissa värden i form av kalkbarrskog med tillhörande arter, men bedömningen är att det finns möjlighet att anpassa planläggning efter befintliga naturvärden. En större naturvärdesinventering ska därför göras vid detaljplaneläggning.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 300 - ODENPLAN

I hörnet mellan Håkanssonsgatan och Odengatan finns idag en öppen gräsyta med några enstaka träd. Platsen finns med i stadsplanen för Öregrund från 1935 där ytan är planlagd som ”allmän plats – parker, planteringar och naturområden”. Platsen be-

döms inte användas i större utsträckning och skulle kunna lämpa sig för att uppföra ett flerbostadshus i 2-3 våningar. Närhet finns till det mesta som Öregrund har att erbjuda och bidrar till att skapa en blandad bebyggelse i orten. Potentiella förorenade områden finns i närheten och markprover bör tas vid planläggning

BK 301 - KVARTER VILSTEN

Inom nuvarande Kvarter Vilsten finns idag mark som är planlagd som parkmark men som idag inte används som park. Här föreslås kompletteringar med flerbostadshus och specialanpassade boenden för äldre genom ny detaljplan som även ska skapa ett komprimerat område för parkmark med ett tydligare genomförande och bättre användbarhet. Nya bostadshus ska harmoniera med de befintliga byggnader som finns inom Kvarter Vilsten.

Naturområdet i Kvarter Vilsten har inventerats med hänsyn till natur- och frluftsvärden som pekar på medelhöga värden för respektive. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Hänsyn ska tas till detta vid exploatering.

BK 302 - FYRSKEPPSVÄGEN

Marken består idag av skog, är lätt kuperad och ej detaljplanelagt. Lämpar sig som en fortsättning av detaljplan 5.100 - ”Kärrdalsvägen”. Ny detaljplan bör möjliggöra för ytterligare friliggande villor där hänsyn ska tas till befintlig närliggande byggnadsstruktur. Naturvärdesinventering ska göras i samband med detaljplaneläggning.

De norra delarna av området är inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden som pekar på höga värden för respektive. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BK 303 - KÄRRDAL

Området består idag av större avstyckningar där de flesta är bebyggda. En utveckling av området föreslås vara att möjliggöra avstyckning av de större tomterna till mindre tomter och på så sätt skapa plats för fler bostäder. Området lämpar sig bäst för friliggande villor men skulle behovet finnas kan även radhus, parhus eller kedjehus tillåtas.

Mindre områden av de södra och västra delarna av det utpekade området har blivit inventerade med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på både höga och låga natur- och friluftvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BK 304 - APELGÅRDEN

Området ligger i anslutning till industriområdet ”Rörhamn” i norr och Kärrdalsvägen i syd. Marken är ej detaljplanelagd i dagsläget och viss bebyggelse finns redan idag i området. Framtida utveckling av området ska möjliggöra för fler bostäder, där hänsyn ska tas till befintlig närliggande byggnadsstruktur. Då området angränsar till industriområde ska bullerutredning göras i samband med detaljplaneläggning och natur ska sparas i norra delen för att skapa en naturlig barriär mellan bostäder och industri. Ett mindre skredområde har identifierats inom området. En geologisk undersökning kan komma att krävas vid vidare planering. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga till låga naturvärden samt höga till medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BK 305 - HUMMELFJÄRDEN

Området ligger längs med Västergatan precis innan Öregrunds tätort tar vid. Marken består av mesta-

dels skog men med viss bebyggelse i form av bostäder samt viss industri. En utveckling av området ska möjliggöra för fler bostäder och bör vara i blandad bebyggelse för att ta tillvara på närheten till centrala Öregrund och samtidigt bli en del av det större bostadsområdet BS 300 – Västra Öregrund.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden.

BK 306 - SÖDRA ÖREGRUND

Område angränsande till fritidsområden i södra Öregrund. Marken består idag av skogsmark och några få bostäder återfinns inom området. Utveckling av blandade bostäder föreslås då området anses som en naturlig förlängning av tätorten då P300, BK303, BK304 byggts ut. Bostadsområdet ska naturanpassas för att behålla landskapsvärden och några mindre lågpunkter finns utpekade inom området vilket ställer krav på att hanteringen av dagvatten utreds vid detaljplaneläggning. Ett potentiellt förorenat område finns identifierat i det sydvästra hörnet av området från en tidigare deponi med riskklass 1 i dagsläget. Förstudie pågår och vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 300 - INFARTENS VERKSAMHETSOMRÅDE

Vid infarten till Öregrunds tätort ligger idag ett flertal mindre verksamheter längs med båda sidor om Västergatan. Här finns det möjlighet att komplettera dessa med ytterligare verksamheter av mindre störande karaktär då det ligger förhållandevis nära befintlig och planerad bostadsbebyggelse. Därmed ska ingen störande verksamhet tillåtas här.

Det finns potentiellt förorenade områden på flera fastigheter, med koppling till bland annat drivmedelshantering och verkstadsindustri med riskklass 2. Vid lovärenden på befintliga verksamhetsfastigheter eller nyetableringar i anslutning till dessa fastigheter ska föroreningssituationen undersökas och evenutellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt.

IK 300 - ALTERNATIVT FÄRJELÄGE

Detta område ska reserveras för en alternativ hamn för färjeläge i Öregrund. Trafikverkets senast utförda åtgärdsvalsstudie visar dock på att ett nytt färjeläge inte är ekonomiskt försvarbart och förordar istället mindre åtgärder längs befintliga förbindelser. Kommunen vill dock reservera området för framtida utveckling ifall förutsättningarna och motiven för att utveckla ett nytt färjeläge förändras.

IK 301 - TRAFIKSTRÅK FÄRJELÄGET

Detta trafikstråk ska reserveras för att möjliggöra en alternativ korridor för att hantera trafiken för ett alternativt färjeläge i Öregrund nära Öregrundsvarvet. Vid ett genomförande är det Trafikverket som är ansvarig myndighet för verkställandet, och andra befintliga vägar kan vara aktuella i ett sådant skede, såsom Håkanssonsgatan och vidare på Fyrskeppsvägen som föreslagits i tidigare åtgärdsvalsstudie.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 300 - LORTFJÄRDEN

Naturområde som innehåller stigar och vandringsvägar för fisk. Området ska i samarbete med Upplandsstiftelsen och privata markägare utvecklas genom att märka upp stigar. Området har restaurerats för fiskvandring från Sunnanöfjärden.

Östra delen av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området bedöms inte påverka dessa värden negativt.

R 301 - HUMMELFJÄRDENS REKREATIONSOMRÅDE

En fortsättning på det viktiga rekreationsområdet Tallparken längs Öregrunds norra kustområde. En ny gångstig runt fjärden har anlagts, Sjömilen, med två broar och grillplats. Området är i stora delar inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar höga, medelhöga samt låga natur- och friluftsvärden. Med nuvarande användning och utveckling bedöms dock hela området ha höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Stor hänsyn ska tas till befintliga naturvärden vid utveckling av området.

Det finns potentiella föroreningar i området från nuvaranade Öregrund-Gräsö skjutbana. Vid eventuella åtgärder för rekreation kan föroreningssituationen komma att behöva undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 302 - FURSUDDEN

Naturområde i de södra delarna av Öregrund med befintliga stigar som slingrar sig runt udden. Området föreslås utvecklas för att stärka rekreationsmöjligheterna och nya rastplatser ska anläggas och stigar ska märkas upp. Större delen av området innefattas av strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken.

Området är i stora delar inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga naturvärden samt höga och medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Stor hänsyn ska tas till befintliga naturvärden vid utveckling av området.

R 303 - ÖREGRUNDS ELLJUSSPÅR

Öregrunds elljusspår är en viktig del för Öregrunds friluftsliv och en utveckling av området ska syfta till att rusta upp befintlig grillplats, anlägga utomhusgym samt vindskydd vid ett par platser för att göra området än mer attraktivt.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar medelhöga och höga naturvärden samt höga, medelhöga och låga friluftsvärden. I praktiken används dock större delen av området för rekreation och friluftsliv och har därmed höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

R 304 - KYRKPARKEN

Parken som ligger i anslutning till Öregrunds kyrka som ger ett grönt andrum i den täta byggnadsstrukturen i centrala Öregrund. Parken ska bevaras och inte bebyggas.

R 305 - KLOCKTORNET

Grönområdet runt klocktornet i Öregrund har senaste året gjorts mer tillgängligt med trevliga sittplatser i anslutning till klocktornet. En vidare utveckling av grönområdet utreds.

R 306 - TRÄSKET

Naturområde som består i stora delar av sumpskog. En utveckling av detta område kan vara att utveckla delar av området för rekreation genom stigar, spänger och broar.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga naturvärden samt låga och medelhöga friluftsvärden, vilket kan ändras vid en eventuell utveckling av området. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Hänsyn ska tas till naturvärden vid utveckling av området.

R 307 - SÖDRA SUNNANÖVANDRINGEN

Kommunal mark där möjlighet finns till att utveckla ett attraktivt rekreationsstråk längs med Sunnanöfjärden. Längs med vandringsleden föreslås även uppförandet av utpekade vindskydd och grillplatser samt skyltning för lederna. Leden föreslås knyta ihop med R302 - Fursudden i söder och sedan vidare längs R308 - Södra kustvandringen.

R 308 - ÖSTRA SUNNANÖVANDRINGEN

Denna sträcka består i stort sett enbart av kommunal mark i dagsläget och har möjlighet att utvecklas till ett än mer attraktivt rekreationsstråk. Även här föreslås bänkar samt att skyltning till vandringsleder uppförs. Stråket ska knytas samman med R302 - Fursudden och vidare R307 - Södra Sunnanövandringen.

R 309 - TALLPARKEN

Viktigt natur- och friluftsområde längs med det norra kustområdet vid centrala Öregrund som redan idag är ett tätortsnära grönt stråk med flera anslutande stigar och där området ska fortsätta skötas som rekreationsområde för att bevara och utveckla naturvärden. Området ska kopplas ihop med R301 - Hummelfjärdens rekreationsområde i väst och R310 - Norra kustremsans rekreation i öst. Området har en viktig funktion som nära rekreation för äldreboendet Tallparksgården samt servicelägenheter på Smedjegatan och södra Långgatan. Tillgängligheten i grönområdet bör därför beaktas i framtida planering.

Ett potentiellt förorenat område finns identifierat nära badplatsen vid tallparken från en gammal skjutbana. Vid eventuella åtgärder för rekreation kan föroreningssituationen komma att behöva undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 310 - VÄSTRA KLIPP-PROMENADEN

Klipplandskap längs med det norra kustområdet vid centrala Öregrund som blir en förlängning av Tallparken och sedan runt de norra delarna av Öregrund. För att öka tillgängligheten i området kan spånger och trappsteg underlägga svåra passager.

R 311 - ÖSTRA KLIPP-PROMENADEN

Klipplandskap längs med den östra delen av kustområdet vid centrala Öregrund och slutar sedan vid det alternativa färjeläget - IK300. Befintliga stiga ska märkas ut och underhållas. Området ska behålla sin naturliga karaktär. Sittbänkar och eventuellt grillplatser kan utveckla områdets rekreationsvärde. Området är inventerat och visar på höga naturvärden.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 300 - NORDÖSTRA KUSTREMSAN

Skyddat område längs den klippiga kustremsan i Öregrunds östra delar utan några föreslagna anläggningsåtgärder. Området ska bevaras och får inte tas i anspråk.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga naturvärden och medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

S 301 - LEKYTA FJÄLLGATAN

Området innehåller idag en lekplats i ena ytterkanten samt bergbunden mark med öppna hällar och naturlig vegetation. Området pekas ut som skyddsvärt för att behålla inslag av den typiska miljön för Öregrund. Lekplatsen inom det utpekade området får utvecklas på befintlig yta och hällmarken bör hållas fri.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden och medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

S 302 - NORDVÄSTRA KUSTREMSAN

Skyddat område längs den klippiga kustremsan i Öregrunds norra delar utan några föreslagna anläggningsåtgärder. Området ska bevaras och får inte tas i anspråk.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga, medelhöga samt låga natur- och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 303 - NYCKELBIOTOPSOMRÅDE

Området är utpekat som område för nyckelbiotop vilket beskrivs som skyddsvärt på grund av att det innehåller kalkbarrskog med rik förekomst av vedsvampar och stora inslag av senvuxna träd. Området ska inte tas i anspråk för exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på låga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 304 - BLOCKLANDSKAPET

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typiskt för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 305 - BERGET

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur som fungerar som en buffert mellan bostadsområden och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 306 - BUFFERT FÖR FÄRJELÄGE

Lätt kuperat område med gles skog som ska reserveras som en buffert för eventuell planläggning av framtida alternativt färjeläge.

S 307 - BERGET 2

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 308 - SKOGEN

Tätortsnära naturskog som är viktigt ur rekreationssynpunkt och ska bevaras från exploatering. Åtgärder som skadar dess naturvärden och rekreationsvärden ska undvikas.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte

påverka värdena negativt.

S 309 - KLIPPAN

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 310 - UTSIKTEN

Område med klipplandskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur. Platsen har dessutom ett mervärde av möjligheten till bra utsikt från klipporna. Området ska bevaras och de förändringar som kan godtas ska vara för att öka platsens tillgänglighet eller att öka utsiktsmöjligheterna för allmänheten.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 311 - INDUSTRISKOGEN

Området är ett naturområde som är detaljplanelagt som natur och ska fortsätta vara så för att säkerställa en skyddsbuffert mot störningar mellan bostäder och industriområdet Öregrundsvarvet.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 312 - RENINGSVERKET

Ett skyddsområde runt reningsverket i Öregrund där bebyggelse inte ska uppföras. Undantag får ske för teknisk anläggning kopplat till reningsverket. Skyddsavståndet till reningsverket ska vara 300 meter mot närmaste bostadsbebyggelse. Inom skyddsområdet finns redan befintlig bebyggelse. Ingen nytillkommande bostadsbebyggelse ska tillåtas inom skyddsområdet på grund av närheten till reningsverket.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga och låga naturvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 313 - KORRIDOREN

Naturområde som fungerar som en grön korridor där allmänheten rör sig och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på varierande naturvärden, från låga till höga, samt höga friluftsvärden då området omfattar en pulkabacke kallad Surberget. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

Det finns potentiella föroreningar från industriverksamhet halogenerade lösningsmedel med tillverkning av eldistributions- och elkontrollapparater i området, där området fått riskklass 2 preliminärt enligt branschklassning. Vid eventuella åtgärder i området kan föroreningssituationen behöva undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 314 - TRÄSKET NORRA

Naturområde som är viktigt att bevara som en skyddsbuffert mot störningar mellan bostäder och återvinningscentral. Det är också möjligt att utveckla delar av området för rekreation genom restaurering, spänger och broar.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 315 - BUFFERT MELLAN BYGGNADSSTILAR

Naturområde som fungerar som tätortsnära natur och som samtidigt separerar bostadsområden i olika byggstilar. Området ska bevaras och får inte exploateras.

Området är delvis inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 316 - KLIPPAN 2

Område med bergigt landskap och viss växtlighet som är typisk för Öregrunds natur och bör därför bevaras från exploatering.

Området är inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Syftet med området anses inte påverka värdena negativt.

S 317 - BRUNNSPARKEN

Liten park i centrala Öregrund som bidrar med tätortsnära grönska och har ett viktigt rekreationsvärde. Området ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 318 - FYRSKEPPSUDDEN

Populär natur- och parkområde för boende och turister nära havet. Platsen ska bevaras och hållas tillgänglig för allmänheten och åtgärder får endast göras om de kan förbättra de nuvarande rekreationsvärdena.

S 319 - KILEN

Platsen bedöms som en grön kil mellan bostadsområden och därför viktigt genom att den bidrar med grönska i centrala Öregrund. Platsen ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 320 - TENNISBANAN

Tennisbanan är ett populärt besöksmål och viktig rekreationsaktivitet i centrala Öregrund. Tennisbanan ska bevaras och får inte exploateras för annan användning.

S 321 - NYCKELBIOTOP KALKBARRSKOG

Ett mindre område mellan bebyggelse vilket är klassat som nyckelbiotop med väden som kalkbarrskog och därför ska marken inte exploateras.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

S/F 300 - FÖRSKOLA VÄSTRA ÖREGRUND

Vid utvecklingen av BS300 – Västra Öregrund ska ett område reserveras för förskola som försörjer det nya upptagningsområde som området innebär.

S/F 301 - UTVECKLING ÖREGRUNDS SKOLA

Området där den nuvarande skolan skolan står idag kan eventuella tillbyggnader eller ombyggnader komma att behövas vid befolkningstillväxt i Öre-

grund. Tillbyggnader ska komplettera de befintliga skolbyggnaderna utan att ta i anspråk de lek- och fritidsytor som finns anlagda söder om skolbyggnaderna.

P 300 - ÖREGRUND 148:11

Pågående detaljplan för bostäder som ligger vilande på grund av brist på VA-kapacitet i det kommunala ledningsnätet. Mängden bostäder som detaljplanen ska tillåta är inte fastslaget och planprocessen är fortfarande endast i startskedet.

RV 300 - RENINGSVERKET ÖREGRUND

Öregrunds reningsverk med en buffertzon på 300m där ingen ny bostadbebyggelse tillåts. Kapaciteten i reningsverket är för närvarande bristfällig och det finns i dagsläget ingen prognos på om och när en utbyggnad av reningsverket är aktuellt.

C 300 - HAMNOMRÅDET ÖREGRUND

Hamnstråken med de viktiga sjöbodarna och torget som är en viktig samlingsplats i centrala Öregrund. Detta område är vitalt för attraktiviteten i orten, och en god gestaltning av gaturummen samt torgytan behöver utvecklas för att nå områdets fulla potential. Torget behöver bli öppnare och mer inbjudande med grönska och allmänna sittplatser, och gatustråken behöver utnyttjas på ett bättre sätt för att gynna näringarnas uteserveringar samt gång- och cykeltrafikanter. Ett gestaltningsprogram som utreder helheten för hela området föreslås därför.

Österbybruk

Österbybruk är det största och äldsta järnbruket i Östhammars kommun, anlagt redan på 1500-talet. Här finns både industribyggnader och bostäder från bruksepoken. Vallonsmedjan är från 1500-talet och brukets äldsta byggnad. Herrgården, brukskyrkan och klockstapeln byggdes på 1700-talet.

Den moderna tätorten har framförallt anlagts norr om herrgården, även om viss kompletterande bebyggelse har kommit till i anslutning till de gamla brukslängorna. Redan i början av 1900-talet och fram till 1950-talet byggdes nya småhusområden i Österbybruk. Verksamheten vid Fagersta bruk och Dannemora gruvor hade stor betydelse för expansionen. Den fortsatte under 1960- och 1970-talet. Då byggdes flerfamiljshus och då planlades större områden både öster och väster om centrum.

Efter 1980-talet har bebyggelseexpansionen fortsatt öster och väster om centrum. Öster om centrum upptar Fagerstas gamla industriområde en stor yta. Österby gjuteri är den enda delen av Fagerstas tidigare verksamhet som lever kvar efter den omfattande nedläggning som skedde på 1980-talet.

Österbybruk är en av kommunens kulturhistoriskt mest intressanta platser. I framtiden är det viktigt att värdena bevaras, men också att allmänheten har tillgång till miljöerna som gör området unikt.

PROFIL

Österbybruk är en trivsam boende- och pendlarort med bra förbindelser i flera väderstreck: mot Gävle och Uppsala-Stockholm via Upptåget i Örbyhus och Skyttorp eller E4. Vallonbruket tillför skönhet och kulturhistoria. Det finns en tydlig koppling mellan nutid och historia. Livet i Österbybruk är livfullt med bland annat kulturupplevelser och ett rikt föreningsliv.

Servicen ligger förhållandevis väl samlad i centrum. Där finns bland annat livsmedelsbutiker, bageri men också vårdcentral och tandläkarmottagning. Sportanläggningar, skola (F-9) och bibliotek ligger i anslutning till centrum, medan förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Österbybruk med Dannemora gruvor är centrala minnesmärken från århundraden av bergshantering och järnframställning. Detta är en av kommunens mest värdefulla kulturmiljöer och ett riksintresseområde som innefattar både Österbybruk och omgivande områden. Inte bara bruket, utan också dammsystemen, gruvområdet i Dannemora och omgivande ekhagar ingår. Dessa värden samt den tätortsnära naturen med många spår av kulturarvet bidrar stort till ortens attraktivitet.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Herrgårdsområdet, Vallonsmedjan, klockstapeln och osthusen har stor betydelse för Österbybruks identitet har, tillsammans med den äldre bebyggelsen längs Gimogatan, Långgatan och Korsvägen har stor betydelse för Österbybruks identitet. De är viktiga landmärken, liksom Folkets hus och Fagerstas gamla industriområde. Dammarna i tätortsnära natur med många äldre träd har också stor betydelse för Österbybruks karaktär.

Torget, herrgårdsområdet, busstationen, simbadet, skolan och idrottsplatsen är samlingspunkter där Österbyborna möts. Dessa platser behöver kopplas samman bättre.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter för Österbybruk att utvecklas som boende och pendlarort. Här finns många attraktiva miljöer, ett järnvägsspår som med rätt förutsättningar kan bli aktuell för persontrafik på sikt. Ett bra resecentrum kan vara ett bra tillskott på sikt för att stärka dessa förutsättningar som pendlarort. Det är dock viktigt att även lyfta fram Österbybruk som en ort där det går att både bo och arbeta på. Det finns goda förutsättningar för mindre industrier att etablera sig, Dannemora gruva är planerad att vara åter i drift inom de närmsta åren och det tillsammans med det goda föreningslivet och kulturupplevelser ger Österbybruk goda förutsättningar för att växa som ort. Kommunen kan agera som stöttande part i att utveckla dessa områden.

Genom att förtäta och knyta samman olika bostadsområden kan stadskänslan förstärkas. Det är viktigt att tillkommande bebyggelse inte döljer eller avskärmar Österbybruks landmärken och vackra vyer, exempelvis mot dammarna. Utvecklingen måste ske med stor hänsyn till områdets höga kulturmiljövärden. Österbybruk har stora möjligheter att utveckla de gröna och blå värdena i symbios med brukets gamla kulturarv. Nya vandringsleder och båtliv kan bli del av en växande besöksnäring och bidra till rekreation och folkhälsa.

Ekhags- och ängslandskapet norr om Österbybruk och ett område öster och norr om Dannemorasjön bidrar till vackra och rogivande upplevelser som kan nyttjas för tätortsnära rekreation.

Det är också viktigt att det finns gröna, sammanhängande stråk genom samhället. De kan bli än mer attraktiva om de kopplas ihop bättre, till exempel med hjälp av mindre parkområden. Mötesplatserna i Österbybruk behöver också kopplas samman

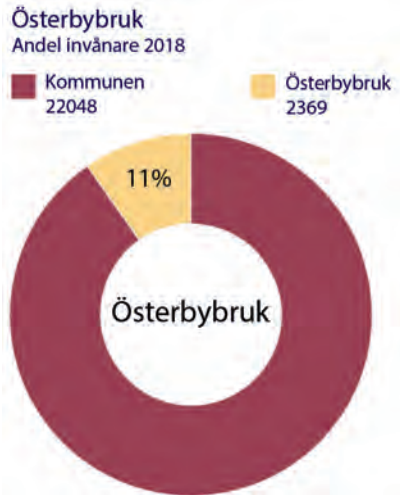

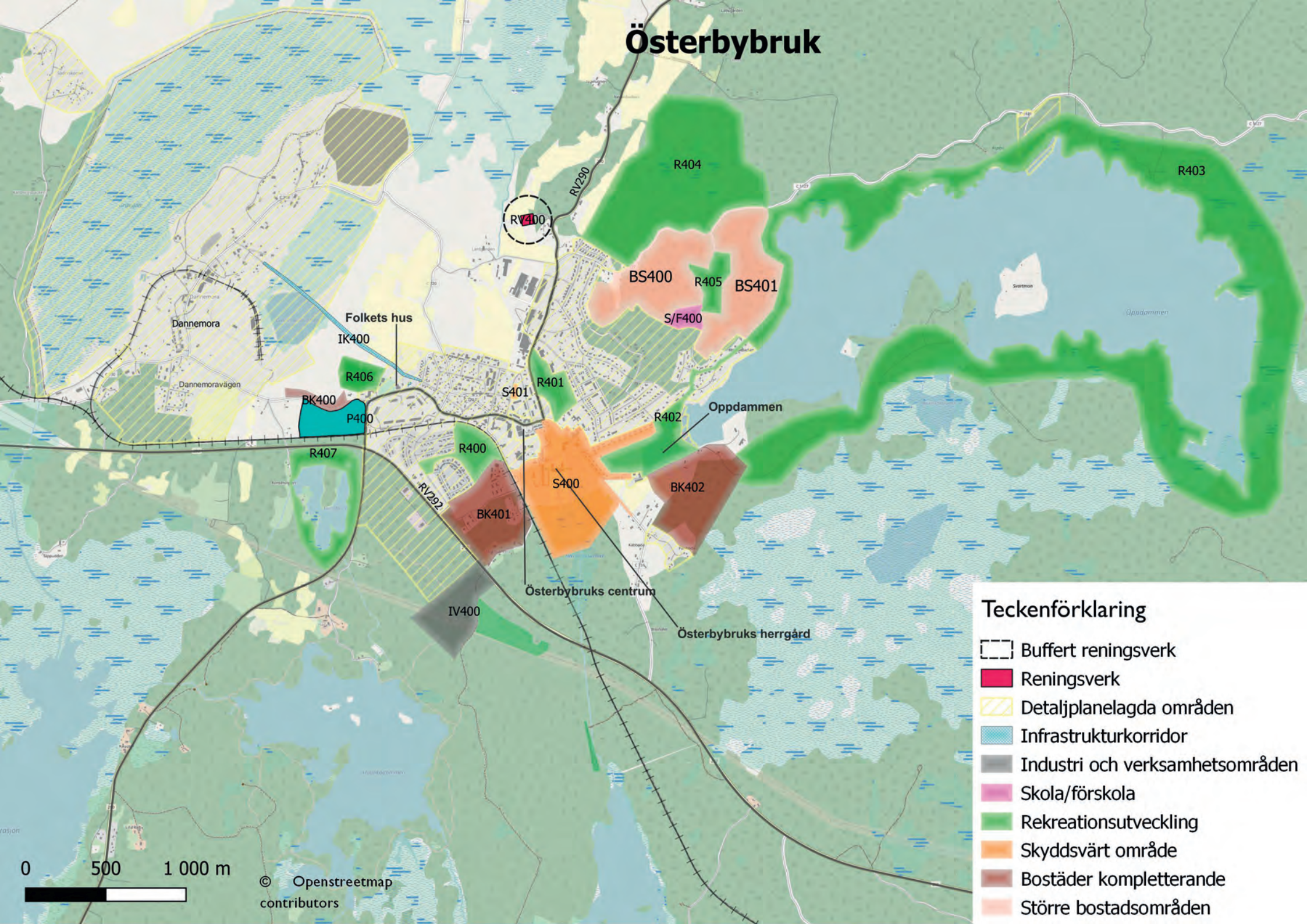
Österbybruk
RV290
RV292
RV400
R404
R403
BS400
R405
BS401
S/F400
Folkets hus
IK400
Dannemora
Dannemoravägen
R406
BK400
P400
R407
S401
R401
R400
R402
Oppdammen
S400
BK402
BK401
IV400
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
0
500
1 000 m
© Openstreetmap contributors
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Industri och verksamhetsområden
Skola/förskola
Rekreationsutveckling
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden

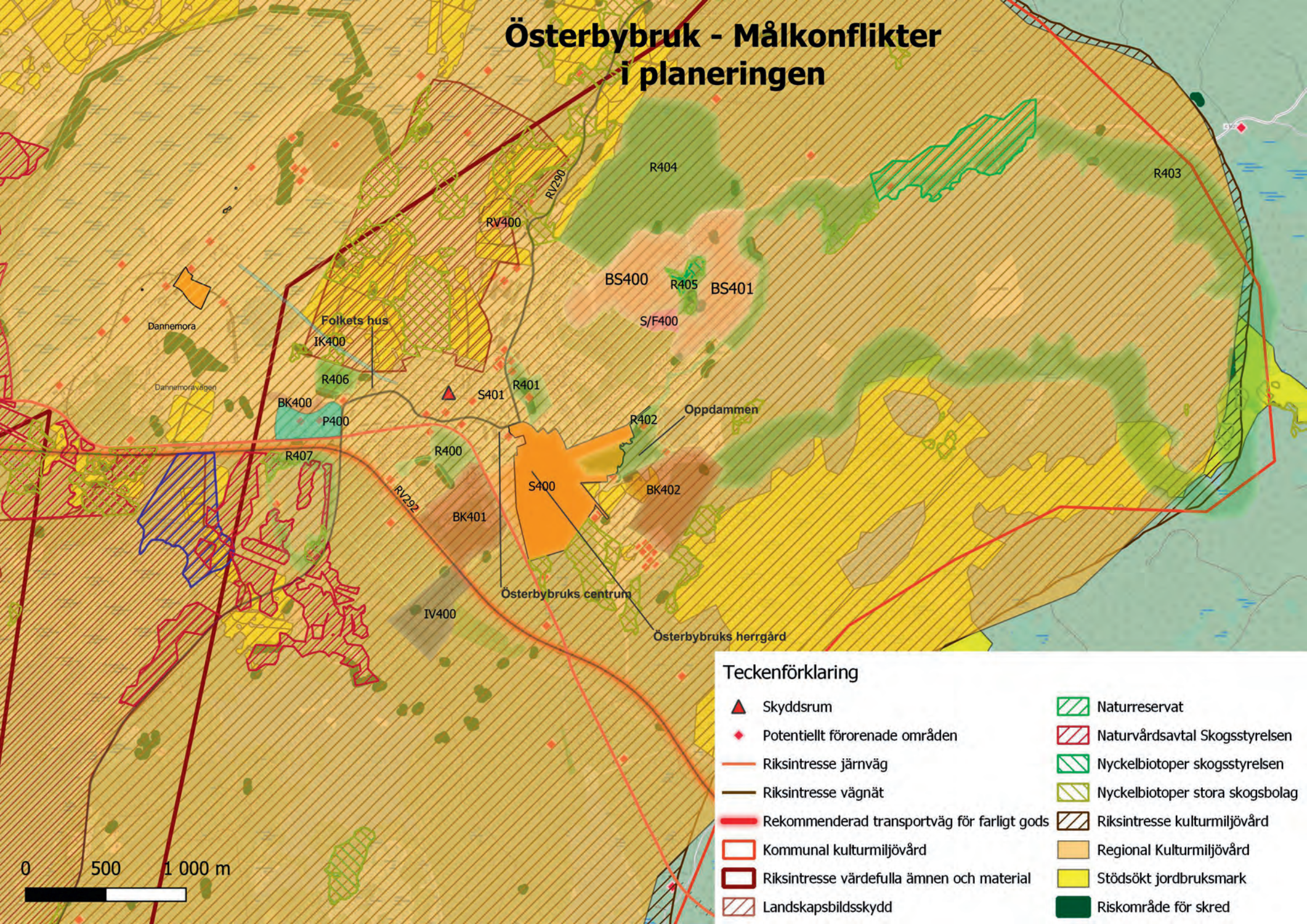
Österbybruk - Målkonflikter i planeringen
R404
RV290
RV400
R403
BS400
R405
BS401
S/F400
Folkets hus
IK400
Dannemora
Dannemoravägen
R406
BK400
P400
S401
R401
R402
Oppdammen
R407
R400
S400
BK402
RV292
BK401
IV400
Österbybruks centrum
Österbybruks herrgård
0
500
1 000 m
Teckenförklaring
Skyddsrum
Potentiellt förorenade områden
Riksintresse järnväg
Riksintresse vägnät
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Kommunal kulturmiljövård
Riksintresse värdefulla ämnen och material
Landskapsbildsskydd
Naturreservat
Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
Nyckelbiotoper stora skogsbolag
Riksintresse kulturmiljövård
Regional Kulturmiljövård
Stödsökt jordbruksmark
Riskområde för skred

bättre. Järnvägen fungerar som en barriär.

Söder om väg 292, i anslutning till fjärrvärmeverket, finns potential för etablering av nya, störande verksamheter. Vägen fungerar som en avskärmande barriär för bostadsbebyggelsen.

UTMANINGAR

Österbrybruk har som sagt goda utvecklingsmöjligheter för boende, och här är kapaciteten för både vatten och avlopp relativt god. En utmaning är att locka till inflyttning i orten. Utveckling av handel och annat utbud av service inne i tätorten är en utmaning för att göra Österbybruk till en attraktiv boendeort.

Som ett komplement till det rika kulturutbudet och upplevelser behöver det även finnas tillgång till övernattningsboenden för tillfälliga besökare. Här behöver kommunen arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för att etablera sådana verksamheter.

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 400 - SEFFERBACKEN

Området som pekas ut längst väster om Stordammen är ett av de större nya bostadsområdena i Österbybruk som utgörs av skogmark i dagsläget. Utpekandet av området är att anse som tätortsutveckling av Österbybruk. Direkt söder om området finns befintliga bostäder. Närliggande bebyggelse består av friliggande hus. Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse. Möjlighet finns framförallt för nya småhus/parhus/kedjehus men även flerbostadshus kan vara möjligt. Bebyggelsen ska anpassas till omkringliggande natur för att ta tillvara på den skog som området består av idag.

Den mindre vägen som i dagsläget går mellan de utpekade områdena BS400 och BS401 behöver breddas för att kunna ta emot trafik från den planerade bostadsutbyggnaden. Trafik ska sedan härledas till den statliga vägen i norr samt Klockarbacksvägen och sedan vidare på Kölnvägen i söder.

Området har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Majoriteten av det inventerade området visar på låga friluftsvärden. Det finns dock stigar inom området som kopplar ihop med närliggande rekreationsområde. Dessa ska beaktas vid exploatering. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

I norra delarna av området finns ett större fornlämningsområde som ska undvikas vid framtida exploatering. Delar av området är även låglänt och därför rekommenderas en dagvattenutredning i samband med detaljplanearbetet.

BS 401 – KLOCKARBACKEN 2

Det utpekade området är beläget direkt väster om Stordammen och utgörs av skogmark i dagsläget. Utpekandet av området är att anse som tätortsutveckling av Österbybruk. Direkt söder om området finns befintliga bostäder. Närliggande bebyggelse består av friliggande hus. Området är att anse som ett nytt utvecklingsområde där bebyggelsestrukturen och karaktären inte behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse. Möjlighet finns framförallt för nya småhus/parhus/kedjehus men även flerbostadshus kan vara möjligt. Eventuellt behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området.

Bebyggelsen ska naturanpassas för att ta tillvara på

den skog som området består av idag.

Området har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Majoriteten av det inventerade området visar på låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

Inom det utpekade området finns några större låglänta partier som särskild hänsyn ska tas till och en dagvattenutredning rekommenderas vid detaljplanearbetet. Fyra stycken områden där risk för skred har identifierats ska även tas med i beaktning när området planeras för bostäder. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Stora delar av området ligger inom utökat strandskydd vilket betyder att detta behöver utredas och dispens krävs för att bebyggelse ska vara möjligt. Här hänvisar kommunen till det sjätte skälet för dispens enligt MB 7 kap. 18§, vilket lyder att ett område behöver tas i anspråk för ett annat mycket angeläget intresse än strandskyddet. I det här fallet gäller detta behovet av bostäder i attraktivt läge för att locka människor att flytta till Österbybruk. Det utökade strandskyddet grundar sig i ett naturvårdsavtal från 1987 skapat av länsstyrelsen där höga naturvärden och arter pekats ut och beslut om fortsatt ökat strandskydd togs sedan 1995 samt 2015. Även om ny bebyggelse kommer att göra intrång på det utökade strandskyddet så är avsikten att det generella strandskyddet om 100 meter fortfarande ska behållas för att säkerställa djur och allmänhetens tillgång till stranden.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 400 – ILSVEDDEN

Området ligger väster om fotbollsplanen och utgörs av skogsmark. Närliggande bebyggelse består av friliggande villor med stora tomter. Utpekandet av området är att anse som kompletterande bebyggelse. Strukturen och karaktären på kompletterande bebyggelse behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse men kan också tillåta tätare bebyggelse som t.ex. radhus. Området ligger i direkt anslutning till Dannemoravägen vilket ger området nära tillgång till regionala bussförbindelser.

På grund av dess läge vid Dannemoravägen och närheten till gruvan bör en bullerutredning utföras för att vidta åtgärder, speciellt om det blir aktuellt att öppna Dannemora gruvor igen och tung trafik kommer belasta vägen och gruvområdet igen. Mindre låglänta partier finns inom området och ska tas i beaktning vid framtida planering av området.

Ilsvedden har inte blivit inventerad med hänsyn till natur- och friluftsvärden.

BK 401 - SKYTTBACKEN

Skyttbacken är en befintlig detaljplan där stora delar av området ännu inte är utbyggt. Inom området finns två fornlämningsområden som hänsyn ska tas till men i övrigt har området goda förutsättningar. Bullerdämpande åtgärder bedöms behöva utredas vid en eventuell detaljplaneändring då området är omgärdat av både större väg samt järnväg.

BK 402 - HOVGÅRDEN

Det utpekade området är beläget söder om Österby simbad. Området utgörs av åkermark och skogsmark. Området är att anse som kompletterande bebyggelse där parhus, radhus eller friliggande villor föreslås. Strukturen och karaktären på komplette-

rande bebyggelse behöver förhålla sig till befintlig bebyggelse.

Stora delar av skogsområdet innehåller intressanta stigar där bland annat den etablerade kulturstigen återfinns. Ett kuperat landskap med lämningar från de första järnmalmsbruken i Österbybruk och annan kulturhistorisk aktivitet kan också hittas. Dessa värden ger området en viktig identitet och spegling till Österbybruks historia som inte får förvanskas. Istället bör man istället utnyttja detta genom att spara dessa viktiga stigar och integrera dem som tätortsnära rekreation, och bebyggelse får tillkomma på de öppnare och flackare ytorna i området som inte stör rekreationsändamålen. Med fördel kan bebyggelse utformas med anspelning på historiska drag för att ge bebyggelseområdet en starkare identitet.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på medelhöga till låga naturvärden. Det visar också på att området har låga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

Inom det utpekade området finns både större och mindre fornlämningsområden bestående bland annat av bebyggelselämningar och fångstgrop. Stor försiktighet till detta ska tas i detaljplanearbetet.

Ett låglänt område närmast Pålsboda är identifierat och därför bör dagvattenutredning göras i detaljplanering. Två områden med risk för ras finns även inom det utpekade området, båda längs med Hammargatan. Geoteknisk utredning förordas därför.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för industrier, verksamheter och handelsområden.

IV 400 - FÖRETAGSBY ÖSTERBYBRUK ETAPP 2

En fortsättning av utvecklingen av industrier i Österbybruk. Området är väl separerat från bostadsbebyggelse och lämpar sig därför även för störande industrier. Marken består främst av sandig morän och en mindre del glacial lera. Området är idag ett skogsområde och är inte inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. En inventering kan därför behöva göras vid detaljplaneläggning. Det finns vandringsleder som passerar genom området och som behöver beaktas så att det går att passera vidare till vandringsleder utanför området vid exploatering.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt.

IK 400 - CYKELVÄGEN DANNEMORA – ÖSTERBYBRUK

Befintlig cykelväg mellan Dannemora och Österbybruk och delvis asfalterad. Denna väg saknar idag belysning och för att stärka vägen som effektivt cykelstråk bör belysning tillkomma på hela sträckan.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 400 - VATTENTORNET

Sydväst om Österbyskolan vid vattentornet pekas ett område ut för utveckling av rekreation. Områden är värdefulla för tätortens närhet till rekreation och sammanknyter olika delar av tätorten. Området har en naturlig koppling till ett stort antal bostäder i

närheten och har vid en inventering utpekats som en viktig skog för Österbyskolan. I framtiden bör området användas för etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med ändamålet rekreation. Alla åtgärder som görs i området måste alltså innebära att befintliga rekreationsfunktioner inte påverkas negativt.

Inom området finns potentiella föroreningar från en nedlagd deponi på en fastighet med riskklass 3. Vid eventuella åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på låga till medelhöga naturvärden. Det visar också på att området har medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

R 401 - SÅGDAMMSPARKEN

Mitt i Österbybruk ligger det utpekade området R401. Området är värdefullt för tätortens närhet till rekreation och sammanknyter olika delar av tätorten. Området har en naturlig koppling till ett stort antal bostäder i närheten. Inom området tillåts i dagsläget utveckling av bostäder. I framtiden bör området användas för etablering av nya aktiviteter eller funktioner som överensstämmer med ändamålet rekreation. Alla åtgärder som görs i området måste alltså innebära att befintliga rekreationsfunktioner inte påverkas negativt. I sågdammsparken finns föroreningar från en gammal tungmetallsdeponi som idag är övertäckt med geotextilduk och jordmassor. Inga grävningsarbeten bör göras inom området med tanke på dessa föroreningar. Ytterligare föroreningar runt före detta laboratoriet i nordvästra delen av parken finns också konstaterade och som behöver beaktas.

Området har blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden. Inventeringen visar på låga till medelhöga naturvärden. Det visar också på att området har medelhöga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

R 402 - OPPDAMMEN

Intill campingen i Österbybruk ligger Oppdammen som föreslås för framtida rekreationsutveckling. Runt Oppdammen föreslås en gångstig för att tillgängliggöra tätortsnära rekreation. Området är

delvis utmarkerat som byggnadsminne tillsammans med den närliggande bruksmiljön och därför bör Länsstyrelsen vara med i ett tidigt samråd vid framtida planering av rekreationsområdet.

Det finns konstaterade föroreningar av arsenik runt dammen som visar på låg hälsorisk, och därför bedöms föroreningarna inte utgöra någon konflikt med syftet för området. Det finns även föroreningar från tidigare järnbruken i de västra delarna av dammen där den samlade bedömningen givit en riskklass 1 för området. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 403 - STORDAMMENS VANDRINGSLED

Stordammens vandringsled sträcker sig idag från campingen i Österbybruk upp till Aspo naturreservat längs med Stordammen. En utveckling för fortsättning av leden vidare längs den östra delen av dammen är i förestående vilket kommer göra det möjligt att vandra runt hela Stordammen. Det finns ett behov av att utreda delar som kan vara lämpliga att tillgänglighetsanpassa på vissa delar av leden som sedermera leder till ett värdefullt slutmål. Stordammen har betydelse för friluftsliv i Österbybruk året runt. Hela dammen inkl. omgivande stränder och närmarker har stor utvecklingspotential som rekreationsmiljö. Vandringsleden är del av upplandsleden och en led på 15 km planeras runt dammen i ett samarbete mellan lokala intressen och Upplandsstiftelsen. Dammen har stort värde för bad, båtliv, fiske och vintertid för skridskoåkning. Utveckling och åtgärder som stör rekreationsändamålen får inte tillåtas.

Det finns potentiella föroreningar längs med leden där tidigare Aspeboda hytta låg, verksamhet för järn- och stålbruk. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 404 - ELLJUSSPÅRET

Område R400 är grönområdet runt elljusspåret. Områdets användning fastställs till naturområde för rekreation. Det innebär att området ska vårdas och inte i allt för väsentlig grad förändras. Däremot kan rekreationsanläggningar och tillgänglighetsarbeten tillåtas. Med tillgänglighetsarbeten menas gång- och cykelvägar, elljusspår, skidspår etc. Området anses bli ännu viktigare att behålla för rekreation i framtiden då de större bostadsområdena BS400 och BS401 utvecklas.

R 405 - KLOCKARBACKENS OAS

Mellan bostadsområde B400 och B401 föreslås en grön oas för att främja rekreation. Ett nyckelbiotopområde med kalkbarrskog är identifierat inom R405 som stor hänsyn ska tas till vid planering av framtida rekreationsområde. På grund av nyckelbiotopen föreslås en minimal påverkan i skogspartiet och samråd med Skogsstyrelsen. Området kan tänkas behöva ta yta från B400 och B401 för att skydda nyckelbiotopen.

R 406 - IP ÖSTERBYBRUK

Området är en idrottsplats med fotbollsplaner i orten som med fördel kan utvecklas för att skapa ett större sammanhang och samlingsplats runt idrottsplatsen.

R 407 - KARMDAMMEN

Runt Karmdammen finns idag en vandringsslinga på runt 3 km som nyttjades som tillsynsstig för dammen från sent 1600-tal. Stigen går på dammsbröst som ger fin utsikt över dammen och omgivande myrar och gölar. Utter syns till och från i dammen. Det finns viloplatser samt grillplatser i området. Slingan är ett viktigt tätortsnära grönstråk och intentionen är att rekreationsområdet ska fortsätta utvecklas för

tillgängliggörande och attraktivitet.

Det finns potentiellt förorenade områden identifierade i södra respektive västra delen av rekreationsområdet från tidigare järn- och stålbruksverksamhet. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 400 - ÖSTERBYBRUKS HERRGÅRDSOMRÅDE

Österbybruks herrgårdsområde har anor från 1500-talet och kännetecknas av en typisk bruksmiljö från den tiden. Stora delar av det utpekade området skyddas genom den byggnadsminnesförklaring som finns över bruksmiljön. Området pekas ut som skyddsvärt för att värna om den unika miljön och skydda mot framtida exploatering. Mer information om Österbybruk och dess historia finns att läsa i kommunens kulturmiljöprogram *Jord och Järn* på sidan 175-220.

Den finns flera konstaterade och potentiella föroreningar identifierade inom området. Detta härrör sig från den historiska järnbruksverksamheten, tidigare plantskola samt tidigare avfallsdeponi. Från tidigare industriverksamhet har måttliga risker påvisats avseende kvicksilver i jord för boende i bostadsområdet samt avseende arsenik och kvicksilver i jordgolv och stoft för personal i det f.d. industriområdet. Kvicksilverhalterna i marken är inte fullständigt utrönt och kompletterande undersökningar behövs för att klargöra åtgärdsbehovet. Det bedöms inte finnas risk för vistelse i området enligt befintliga rapporter. Potentiella föroreningar från tidigare plantskola har enligt översiktliga undersökningar givits en riskklass 2. Potentiella föroreningar från tidigare deponi misstänks vara branschtypiska föroreningar och riskklass saknas. Vid eventuella åtgärder i områdena kan föroreningssituationen behöva undersökas vidare och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 401 - BERTILSPARKEN

Grönyta och viktig lekpark för närboende i Österbybruk. En liten pulkabacke finns även på ytan och hela detta är viktigt att bevara. Äldreboendet på parkvägen samt servicelägenheter på Ekbacksvägen ligger relativt nära och detta gör att parken blir en viktig lättillgänglig rekreationsyta där genereationer kan mötas.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

P 400 - Harvik

Pågående detaljplan för bostäder. Detaljplanen syftar till att göra befintliga byggnader planenliga samt möjliggöra för nya enstaka byggrätter.

S/F 400 – SEFFERBACKENS FÖRSKOLA

Inom det utpekade området reserveras mark för framtida förskola i takt med att de större bostadsområdena BS400 och BS401 byggs ut.

RV 400 – ÖSTERBYBRUKS RENINGSVERK

Österbybruks reningsverk med en buffertzon på 300m där ingen ny bostadbebyggelse tillåts.

Östhammar

Östhammar anlades redan på medeltiden och fick sina stadsrättigheter så tidigt som 1368. Då låg bebyggelsen strax väster om nuvarande stadskärna. Staden fungerade som ett handelscentrum genom närheten till havet och hade också en viktig funktion för den fiskande befolkningen.

Den medeltida staden kan fortfarande spåras i ett bitvis oregelbundet gatunät, även om den idag äldsta bebyggelsen är från 1700-talet. Östhammar har brunnit i flera omgångar.

Östhammar fick ett uppsving under slutet av 1800-talet. Den första stadsplanen är från år 1878. Bebyggelsen organiserades då i rektangulära kvarter med rätlinjiga gator. Östhammar växte mot norr och söder utanför stadskärnan. Många av husen bär spår av badortsepoken.

Under 1920- till 1950-talet pågick en försiktig expansion av staden, framförallt norrut, med egnahemsbebyggelse inspirerad av den engelska trädgårdsstaden. Från slutet av 1960-talet fram till början av 1980-talet expanderade Östhammar kraftigt. Då byggdes många nya villor och åtskilliga flerfamiljshus. Staden växte i alla riktningar.

Östhammars utbud av handel, underhållning och arbetstillfällen gör orten populär året runt. Översiktsplanen pekar ut flera platser där handeln kan utvecklas ytterligare och där fler arbetstillfällen kan skapas, både genom industrier och kontor.

PROFIL

Östhammar är kommunens största tätort, en småstadsidyll och ett centrum för handel och administration. Här ligger kommunhuset och flera andra centrala servicefunktioner, exempelvis Östhammars vårdcentrum med akutmottagning. Östhammar fungerar som centralort. Kommunhus, vårdinrättningar och bibliotek ligger i anslutning till stadskärnan. Skolor (F-9), förskolor och sportanläggningar finns på lite olika platser och på lite längre avstånd från stadskärnan.

Det finns flera affärscentrum. I stadskärnan finns

livsmedelsbutiker, apotek och småbutiker. Livsmedelsbutiker finns även vid infartens centrum och i det externa köpcentrum som etablerats under 2000-talet. Här hittar man också fackhandelsföretag.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Stadskärnan är av riksintresse för kulturmiljövården. Det gäller de delar som bär spår av ett medeltida gatunät och centralt belägna områden med en tät och småskalig trähusbebyggelse. Det finns även välbevarade byggnader från förra sekelskiftet och badortsepoken, till exempel Källörskolan och gamla brandstationen.

Stadskärnan har en särskild charm som tillsammans med havskontakten bidrar till Östhammars attraktionskraft som en småstadsidyll. Området runt Börstils kyrka har landskapsbildsskydd (se sid 54-55).

Särskild hänsyn måste tas i Börstilsåsens vattenskyddsområde längs väg 76. Grundvatten från Börstilsåsen försörjer Östhammar med dricksvatten.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Rådhuset, gamla vattentornet, Källörskolan och Börstils kyrka är exempel på viktiga landmärken. Sjöfronten är också viktig för upplevelsen av denna gamla fiske-, sjöfarts- och badortsstad.

Detsamma gäller viktiga mötesplatser som Krutudden, Sjötorget, Rådhustorget och busstationen. Busstationens funktion som centralt belägen mötesplats kan behöva förstärkas. Kulturhuset Storbrunn har fått ett lyft som mötesplats för kultur i Östhammar i och med de renoveringar som utförts.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Östhammar har goda möjligheter att utvecklas. Det finns gott om plats för nya bostäder och verksamheter. Staden kan göras tätare genom att mer isolerade villaområden knyts samman med ny bebyggelse och en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet. Det går till exempel att bygga ihop Edsområdet med egentliga Ed.

För att behålla attraktionskraften behöver landmärken och fronter som förknippas med Östhammar hanteras med hänsyn. Sjöfronten och sammanhängande gröna stråk inom och runt tätorten bör behållas intakta, likaså stadens centrala delar som är ett riksintresse för kulturmiljövården. Att knyta samman dessa delar genom små åtgärder, till exempel att flytta övergångsställ eller dylikt kan skapa större möjligheter att bevara och stärka kopplingen mellan landmärken och fronter.

Drottninggatan är ett viktigt stråk och har potential att utvecklas till en gågata med mycket liv året runt. De vackra byggnaderna kräver kontinuerligt underhåll. Dessutom krävs satsningar som kan bidra till att fler service- och handelsföretag etablerar sig längs gatan, gärna hela vägen ner till Kyrkogatan.

Flera nya utbyggnadsområden för både småhus och flerfamiljshus har tillkommit under 2000-talet. Nya infartsvägar kan behövas om expansionen fortsätter. Två utredningsområden för vägar finns i förslag-

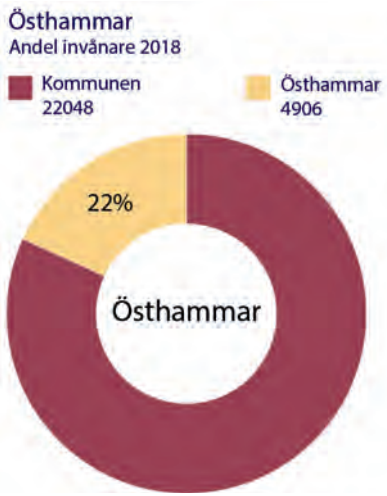

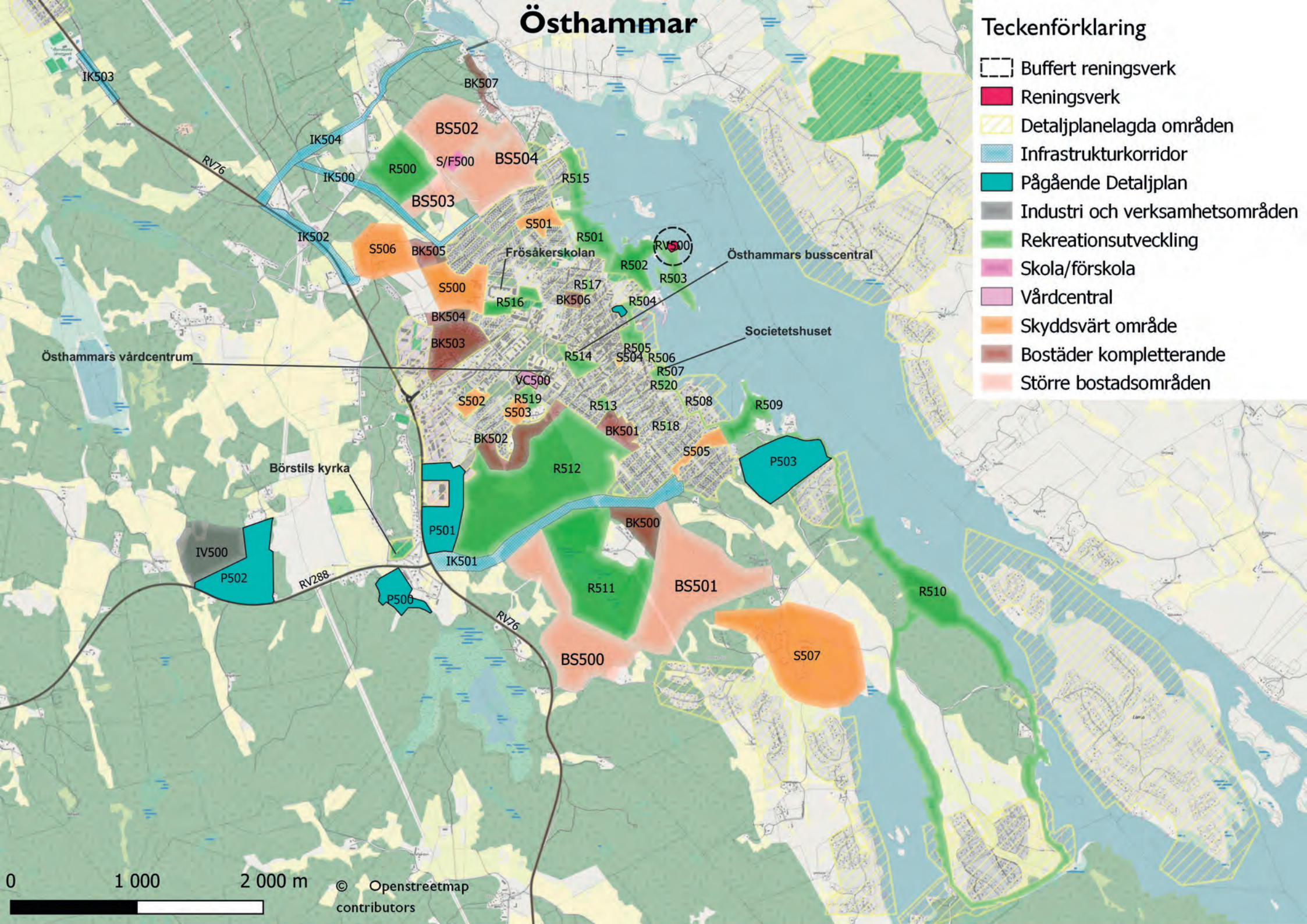
Östhammar
Teckenförklaring
Buffert reningsverk
Reningsverk
Detaljplanelagda områden
Infrastrukturkorridor
Pågående Detaljplan
Industri och verksamhetsområden
Rekreationsutveckling
Skola/förskola
Vårdcentral
Skyddsvärt område
Bostäder kompletterande
Större bostadsområden
IK503
BK507
BS502
IK504
S/F500
BS504
RV76
R500
IK500
R515
BS503
S501
IK502
R501
S506
BK505
Frösåkerskolan
RV500
Östhammars busscentral
R502
R503
S500
R517
R516
BK506
R504
BK504
Societetshuset
Östhammars vårdcentrum
BK503
R514
S504
R505
R506
R507
VC500
R520
S502
R519
R513
R508
R509
S503
BK501
R518
BK502
S505
P503
Börstils kyrka
R512
P501
BK500
IV500
IK501
P502
RV288
R511
BS501
R510
P500
RV76
BS500
S507
0
1 000
2 000 m
© Openstreetmap contributors

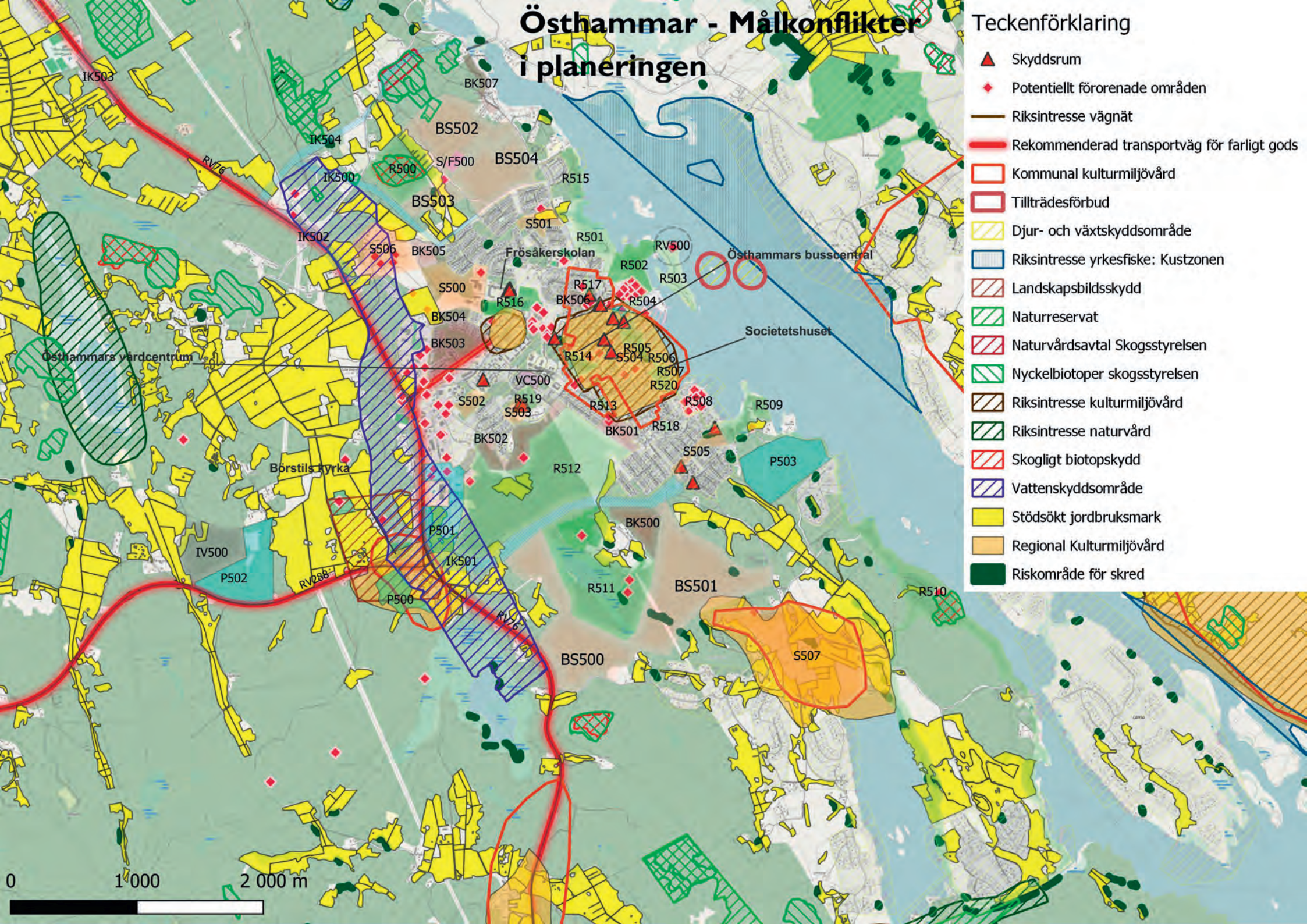
Östhammar - Målkonflikter i planeringen
Teckenförklaring
Skyddsrum
Potentiellt förorenade områden
Riksintresse vägnät
Rekommenderad transportväg för farligt gods
Kommunal kulturmiljövård
Tillträdesförbud
Djur- och växtskyddsområde
Riksintresse yrkesfiske: Kustzonen
Landskapsbildsskydd
Naturreservat
Naturvårdsavtal Skogsstyrelsen
Nyckelbiotoper skogsstyrelsen
Riksintresse kulturmiljövård
Riksintresse naturvård
Skogligt biotopskydd
Vattenskyddsområde
Stödsökt jordbruksmark
Regional Kulturmiljövård
Riskområde för skred
Östhammars vårdcentrum
Frösåkerskolan
Östhammars bussterminal
Societetshuset
Börstils kyrka
IK503
IK504
IK500
IK502
IK501
BK507
BK505
BK504
BK503
BK502
BK506
BK501
BK500
BS502
BS504
BS503
BS501
BS500
S/F500
R500
S501
S506
S500
S502
S503
S504
S505
S507
R501
R502
R503
R504
R505
R506
R507
R508
R509
R510
R511
R512
R513
R514
R515
R516
R517
R518
R519
R520
RV500
VC500
IV500
P500
P501
P502
P503
RV76
RV288
0
1 000
2 000 m

skartan.

UTMANINGAR

Vatten- och avloppstillgången är precis som i Öregrund mycket begränsad i Östhammar, och är en stor nyckel till att nya bostäder och verksamheter ska kunna tillkomma i orten. Östhammar har en trevlig stadsstruktur och gestaltning i de centrala delarna, men det är samtidigt en utmaning att få ett levande centrum då verksamheter måste konkurrera med Öregrund på sommaren och även extern handel både lokalt och regionalt. Idag finns även störande verksamheter i nära anslutning till de centrala delarna. Dessa bör på sikt flyttas längre bort från bostadsbebyggelse för att skapa en god boendemiljö och öppna upp nya möjligheter för centrala Östhammar.

Bostäder, större områden

Bostadsområden som klassas som större områden är områden som lämpar sig för helt nya bostadsområden och viss grad av service.

BS 500 - KANIKEBOL

Området består idag av främst skog samt vissa mindre jordbruksmarker och lämpar sig för större bostadsutveckling, blandad bebyggelse i form av flerbostadshus i maximalt tre våningar, parhus, radhus kedjehus ska prioriteras. Rekreationsområde R510 – Kanikebolsjön angränsar till bostadsområdet i öst och ger tillkommande bostäder närhet till rekreation i form av både skog och vatten. Området angränsar till riksväg 76 i väst vilket gör området tillgängligt men kräver samtidigt att bebyggelse anpassas för trafikbuller.

Då väg 76 är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 25 meter införas. Även inom 150 meter bör hänsyn tas till leden, och ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i kaptiel 5.

Gång- och cykelvägar ska anläggas längs gatunäten inom området vid detaljplaneläggning och kopplas ihop med befintligt gång- och cykelnät. Säkra passager för skolvägar ska säkerställas från bostadsområdet över infrastrukturkorridor IK501 – Södra infarten till intilliggande rekreationsområde i norr, R511. I områdets norra del har ett lågpunktsområde identifierats och därför är det mycket viktigt att dagvattenutredningar görs i detaljplaneskede och att dagvattenlösningar anordnas på ett hållbart sätt vid exploatering. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

BS 501 - KANIKEBOL 2

Den största utvecklingen av Östhammars tätort kan ske i detta område. Marken är idag ett skogsområde med vissa enskilda vägar som löper genom området. Naturvärden är i dagsläget inte utrett. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning. Utvecklingen ska bestå av blandad bebyggelse i form av flerbostadshus och parhus/radhus i de östra delarna och medan de resterande delarna av området kan tillåta de bostadsformer som anses lämpliga vid utbyggnadstillfället. Förskola/skola bör utredas inom området för att möjliggöra bostadsnära förskola för områdena BS500 och BS501. Behov av sportanläggningar bör också utredas i samband med utbyggnad av detta område. Inom området ska gång- och cykelvägar anläggas längs gatunäten och dessa ska koppla på befintliga gång- och cykelvägar utanför planområdet.

Två större lågpunktsområden finns karterat inom det utpekade utvecklingsområdet och detta ställer krav på att dagvattenutredning genomförs i samband med detaljplaneläggning. Flera mindre riskområden för skred har också påträffats och dessa ska tas i beaktning vid detaljplanering och där kan geologisk undersökning komma att krävas. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Området angränsar precis som BS500 till riksväg 76 i väst vilket gör området tillgängligt men kräver samtidigt att bebyggelse anpassas för trafikbuller.

Då väg 76 är transportled för farligt gods så ska en bebyggelsefri zon på minst 25 meter införas. Även inom 150 meter bör hänsyn tas till leden, och ytterligare beskrivning och vägledning om detta går att hitta under Miljö och hälsorisker i kaptiel 5.

BS 502 - ED 2

Norr om det större bostadsområdet BS506 - Ed 23:1, pekas detta område ut som en fortsättning av utvecklingen i norrgående riktning. Området består idag av skog samt brutet jordbrukslandskap och bedöms lämpa sig för utveckling av främst friliggande villor. Naturvärden är inte kartlagt på platsen och detta ska göras i samband med detaljplaneläggning, liksom dagvattenutredning. Inslag av den befintliga skogen bör sparas vid exploatering för att bevara delar av den natursköna karaktären som finns idag. Det finns även stigar som används för rekreation idag genom området, och dessa bör sparas i den mån det går. Anslutning av motortrafik till området ska ske via Husbackavägen samt från BS505 – Ed 3, och dessa ska samordnas så att anslutningarna blir så få som möjligt. Gång- och cykeltrafik ska anordnas längs gatunätet inom utvecklingsområdet och ska kopplas ihop med befintligt gång- och cykelnät.

Inom området BS 504 i närhet till gränsen för BS 503 finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BS 503 - ED 3

Område för större bostadsutveckling som där blandad bebyggelse ska prioriteras i form av parhus, radhus, kedjehus och friliggande villor. Marken består av skog och en del jordbruksmark i brutna arealer. Inslag av den befintliga skogen bör sparas vid exploatering för att bevara delar av den natursköna karaktären som finns idag. Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

Dagvattenutredning ska göras vid detaljplaneläggning. Anslutning till området ska ske via den nya infrastrukturkorridoren, IK500 – Eds norra infart samt från BS504 – Ed 2, och dessa ska samordnas så att anslutningarna blir så få som möjligt. I och med att bostadsområdet kommer att ligga i anslutning till ett större infrastrukturstråk så ska bullerutredning göras i samband med detaljplaneläggning. Gång- och cykeltrafik ska anordnas läng gatunätet inom utvecklingsområdet och ska kopplas ihop med befintligt gång- och cykelnät. Ett område för skola har pekats ut i norra delen, med områdeskod S/F501 – Eds skola och beskrivs i detalj under rubriken Övriga områden.

Inom området finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BS 504 - ED 23:1

Ett större område som består av skogsmark och där en hägerkoloni upptäckts vid utredning för detaljplaneläggning. Tidigare detaljplaneärende har avslutats på grund av denna hägerkoloni men marken är fortsatt intressant för utveckling av bostäder i blandade former av friliggande villor, radhus samt flerbostadshus om det är möjligt trots hägerkolonin. Vid framtida detaljplaneläggning ska det utredas om det är möjligt att exploatera delar av området

med hänsyn till de flertal hägerbon som identifierats. Det finns även stigar som används för rekreation idag genom området, och dessa bör sparas i den mån det går.

Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga och höga naturvärden samt höga friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Naturvärdesinventering ska göras vid detaljplaneläggning.

Inom området BS 504 i närhet till gränsen för BS 505 finns potentiella föroreningar från en tidigare gruva, kallad Nässelnöt - Rörgruvan. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Utvecklingsområden bostäder

Områden som hör till denna kategori är mindre områden för nya enstaka bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse.

BK 500 - KANIKEBOL MOTORBANA

Området består idag av skog och blir ett komplement till de få bostäder som idag finns väst om det utpekade området. Utveckling av friliggande villor föreslås och en fortsättning av den fastighets- och gatustruktur som finns idag ska eftersträvas för att skapa ett enhetligt område. Vid detaljplaneläggning ska naturvärdesinventering göras. En viktig förutsättning för att bostadsbebyggelsen ska kunna utvecklas på platsen är antingen att motorbanan som ligger väst om området flyttas till annan plats eller att lämpliga bulleråtgärder görs. En skyttebana finns också i närheten och att den flyttas är också en förutsättning för utveckling av bostäder.

BK 501 - KANIKEBOLSGATAN

Området angränsar till de centrala delarna i öst och Östhammars elljusspår, R511, i väst. Inom området finns även Östhammars kommunförråd och verksamhet ska flyttas för att göra plats för möjligheter till centrumnära bostäder i attraktiv miljö. Behov av framtida serviceboende för äldre bör undersökas i framtida planering av området. Utvecklingsområdet kommer även att ta i anspråk en liten del av elljusspåret och i och med detta ska de spår som påverkas dras om för att kopplas ihop.

Potentiella föroreningar finns identifierad som härstammar från tidigare verksamheter där farliga ämnen i form av till exempel Petroleumföroreningar och Varnolen samt mycket farliga ämnen i form av Krom har hanterats. Vid omvandling till bostäder ska föroreningar undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Områdets västra delar har delvis blivit inventerat med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga natur- och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer.

BK 502 - FORTSÄTTNING AV ERIKSLUNDSOMRÅDET

Området består idag delvis av mark som är detaljplanelagt som allmän platsmark, natur och delvis ej detaljplanelagt. Utveckling av området ska bestå av en komplettering med friliggande villor eller parhus/radhus med en gestaltning och bebyggelsestruktur som kan knyta ihop Erikslundsområdet med egnahemsbebyggelsen på Sydvästra Gränsgatan.

Området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detal-

jer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område. Förtätningen i närheten av elljusspåret bedöms kunna bidra till en ökad användning av elljusspåret.

Ett potentiellt förorenat område har identifierats inom det utpekade området och beskrivs som schaktmassedeponi. Vid detaljplanering ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas innan exploatering. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

BK 503 - FÖRTÄTNING AV GAMMELBYN

Utvecklingsområde som idag i stora drag består av bostäder samt allmän platsmark – parkmark i ”1.19 - Förslag till stadsplan för del av Gammelbyn 3:1 m.fl.”. En förtätning av området föreslås och därmed en komprimering av den parkmark som finns idag. Bebyggelse som föreslås är friliggande villor eller parhus/radhus och hänsyn ska vid utveckling av nya bostäder tas till den befintliga bebyggelsen i området. Utformning och byggnadsstil ska harmoniera med befintlig bebyggelse.

Viss del av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga natur- och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område.

BK 504 - FÖRTÄTNING AV BOSTADSOMRÅDE

Området är idag till största del ej detaljplanelagd och består av skogsmark och en mindre del åkermark. En mindre del av den östra delen är idag detaljplanelagd som ”mark som icke får bebyggas” i ”1.49 – Förslag till ändring och utvidgning av stadsplanen för skolområde Gammelbyn 3:1” . Omkringliggande område har en tydlig villastruktur men bryts av där det utpekade förtätningsområdet ligger. En fortsättning av omkringliggande kvarterstruktur bör därför möjliggöras för att komplettera befintlig bebyggelse.

Viss del av området har inventerats med hänsyn till natur- och friluftsvärden som visar på höga natur- och friluftsvärden. Se grönstrukturplan (2018) för detaljer. Viss natur kommer tas i anspråk och behovet av förtätning av bebyggelse bedöms överordnat andra intressen i detta område.

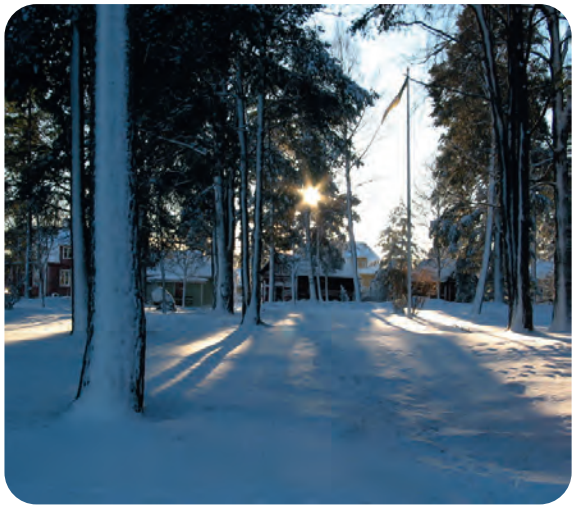

BK 505 - FORTSÄTTNING AV DETALJPLAN 1:42 - GATUHÖJDER

En vidareutveckling av detaljplan 1.42 – Gatuhöjder där nuvarande villaområde är utbyggt i tydlig bebyggelsestruktur. Det utpekade området blir således en fortsättning på denna detaljplan och ny bebyggelse bör samspela med befintlig bebyggelsestruktur.

BK 506 - KVARTER GARVAREN

Område med flerbostadshus i ljust tegel som idag bedöms som monotont och påminner om ”miljon-

programsområde". Ingår i ändring av stadsplanen "1:92 – Kv. Garvaren" från 1961 där planen medger bebyggelse i ca 12 och 13 meter byggnadshöjd och en relativt stor del prickmark är angiven. För att öka attraktiviteten bör området förändras till mer blandad bebyggelse i varierande höjder och kulörer. Olika fasadmaterial kan också vara lämpligt och upplåtelseformen kan gärna vara blandad. Målet bör dock vara att enbart flerbostadshus ska finnas i området. För att möjliggöra detta kan ny detaljplan behöva upprättas för området.

Området innefattas av riksintresse – kulturmiljö samt återfinns i kommunens kulturmiljöprogram Jord och järn på sida 132-140 som innefattar hela Östhammars centrala delar. Hänsyn till detta ska tas vid detaljplaneläggning och bygglov.

BK 507 - HUSBACKAVÄGEN

Sträckan längs Husbackavägen är idag delvis bebyggd med friliggande villatomter men dessa är glest utplacerade. Med det attraktiva läget och närheten till Östhammars centrala delar så bedöms området ha potential att kompletteras med ytterligare villatomter längs vägen. För detta bör en detaljplan upprättas för att undersöka eventuella naturvärden och andra förutsättningar för bebyggelse.

BK 508 - KVARTER SOCIETETEN

Området runt Källör har gamla anor och en stor betydelse för Östhammars historia. Området ligger också strategiskt väl för att utveckla bostäder med sitt centrala läge och närhet till vatten och därför föreslås att denna del av området blir bostäder, och då i första hand trygghetsbostäder. Stor hänsyn ska tas till omkringliggande bebyggelse i utformningen av byggnaderna gällande stil och val av fasadmaterial.

Industri och verksamheter

Områden i denna kategori lämpar sig för störande verksamheter och industrier.

IV 500 - EXPANDERING BÖRSTIL 1:13 INDUSTRIOMRÅDE

Marken är utpekad som en förlängning av den pågående detaljplanen P502. Marken kan antingen inkluderas i den pågående detaljplanen eller hanteras i en egen detaljplan.

Korridorer för infrastruktur

Hela eller delar av korridorerna kan i framtiden komma att ianspråktas av infrastrukturobjekt.

IK 500 - EDS NORRA INFART, "VADBACKSVÄGEN"

Reserverat stråk på nuvarande Vadbacksvägen för en ny infart till Edsområdet i Östhammars norra delar. Infarten blir aktuell i samband med att IK504 - Norra infarten byggs ut och framförallt när större bostadsområden BS504 – Ed 2 och BS505 – Ed 3 exploateras. Väl utformad väg för motortrafik ska anläggas för att klara av den belastning som uppkommer till nya bostadsområden och nya gång- och cykelvägar bör anläggas i samband med anläggandet.

IK 501 - SÖDRA INFARTEN

En ny infart i södra delarna av Östhammar som ska anläggas i korsningen mellan väg 288 och väg 76 för att leda trafik från de södra delarna till de större trafikstråken samt uppkomsten av nya större bostadsområden kring stråket i framtiden. I och med den nya infarten behöver korsningen mellan väg 288 och väg 76 ses över och denna sträckning bör inarbetas i länstransportsplanen för Uppsala län. Dialog

med Region Uppsala och Trafikverket ska ske från kommunens sida.

IK 502 - LÄNK MELLAN NORRSKEDIKA - ÖSTHAMMAR

Reservat för cykelväg för att knyta ihop befintliga cykelvägar som anlagts från Norrskedika mot Östhammar och de befintliga cykelvägar som finns i Östhammar.

IK 503 - CYKELBARHET NORRSKEDIKA - ÖSTHAMMAR

Reserverat stråk för komplettering av cykelbarheten mellan Norrskedika – Östhammar. Denna sträcka behöver knytas samman med befintliga cykelbara vägar mellan orterna. De åtgärder som ska göras för att uppnå detta mål ska utredas i ett senare skede och en samverkan mellan kommunen och region Uppsala ska ske i utredningsskedet.

IK 504 - NORRA INFARTEN

Vägreservat för framtida infart från väg 76 som kopplar ihop med Husbackavägen och bron över fjärden som sedermera leder mot flera landsbygdsområden på andra sidan fjärden. Väl utformad väg för motortrafik ska anläggas för att klara av den belastning som uppkommer till nya bostadsområden och nya gång- och cykelvägar bör anläggas i samband med anläggandet.

Dialog ska ske med Trafikverket och region Uppsala från kommunens sida i och med anslutning från väg 76 till den nya infarten som skapar en ny trafiksituation och den bör även pekas ut i länstransportplanen för Uppsala län.

Rekreationsutveckling

I denna kategori ingår grönområden, parker och områden för friluftsaktiviteter som kommunen vill utveckla i framtiden.

R 500 - ED

Området föreslås som ett nytt rekreationsområde i samband med att de större bostadsområdena BS504, BS505 och BS506 byggs ut. Det utpekade området består idag mestadels av skogsmark. Särskild hänsyn ska tas till det befintliga biotopskyddet och klassningen som nyckelbiotop i området. Biotopen är värdefull på grund av kalkbarrskog, värdefull kryptogamflora, rik marksvampflora och ymnigt mosstäcke.

R 501 - GAMMELHUS

Området fungerar som ett rekreationsområde och promenadstråk för befolkningen i Östhammar. Området har bland annat en utsiktsplats över Östhammarsfjärden, ytor för evenemang och Kvarngården som kan användas för verksamhet dagtid, kvällar och helger. Kulturvärden finns i området i form av lämningar av en borg från slutet av 1300-talet och en loftbod. Det utpekade området är fortsatt ämnat för rekreation i framtiden och insatser tillåts enbart om de främjar ett rekreationssyfte.

R 502 - KLACKSKÄRS CAMPING

I dagsläget används det utpekade området som campingplats som anses vara förenligt med ett rekreationsområde. Området är utpekat som rekreationsutveckling för att skydda mot framtida exploatering, detta för att bibehålla tätortsnära rekreationsområden. Området fungerar även som en länk mellan Gammelhus (R501) och Krutudden (R503) .

R 503 - KRUTUDDEN

Krutudden består idag av badplats, gångstigar, grillplats och parkområde och platsen ska användas för rekreation även i framtiden. Området får endast utvecklas i syfte att förstärka det nuvarande rekreationsområdet. Östhammars reningsverk RV500 ligger inom det utmarkerade området som hänsyn ska tas till i framtida planering.

R 504 - HAMNPARKEN

Mittemot bostadsområdet Klackskär finns idag en outnyttjad grönyta som föreslås användas som parkområde för att bland annat få en tydligare koppling till R503 - Krutudden. Området kan utnyttjas av alla boende i tätorten. Grönområdet mittemot Klackskär skulle även kunna ha möjligheten att knyta samman med Sjötorgsparken på ett tydligare sätt genom att koppla ihop de två grönområdena längs med hamnen.

R 505 - SJÖTORGSPARKEN

Området används idag för rekreation med utegym, lekplats. Skateramp, grillplatser, volleyboll, schack, boule och flera aktiviteter. I övrigt används ytan för många typer av evenemang och i området finns flera restauranger och café. Parken är viktig för alla boende och besökare men kan ha extra stor vikt som närliggande rekreation för gruppboendet Rådhuset samt servicelägenheter på Prästgatan och därför ska tillgängligheten beaktas. Sjötorgsparken föreslås för vidare rekreationsutveckling med en naturlig förlängning till Holmen (R505) och Societetsparken (R506).

R 506 - BADHUSHOLMEN

Badhusholmen där det tidigare kallbadhuset i Östhammar stod föreslås för framtida rekreationsutveckling. Området föreslås få en bättre koppling till Stadsparken R504 och Societetsparken R506 genom att utveckla det befintliga grönområdet. Det utpekade området är relativt litet, och därför kan en möjlighet vara att utvidga platsen med exempelvis trädäck ut mot Östhammarsfjärden.

R 507 - KÄLLÖRSPARKEN

Societetshuset Källör började byggas år 1885. Societetshuset, eller källörsskolan som det också benämns, byggdes under badortstiden som ett kall och varmbadhus. Byggnaden har varit föremål för byggnadsminnesförklaring men länsstyrelsen beslutade att inte byggnadsminnesförklara byggnaden. Källör har varit i väldigt dåligt skick på grund av eftersatt underhåll och de senaste åren har byggnaden renoverats i form av ideella insatser.

På grund av kulturmiljöskäl pekas området ut som rekreationsutveckling för att skyddas mot framtida exploatering. Den inkringliggande Societetsparken föreslås för framtida rekreation för allmänheten och som en förlägning av Stadsparken R504.

R 508 - KÄLLÖRSGATAN

Angränsande till Societetsparken finns idag en outnyttjad grönyta som föreslås bli en förlängning av Societetsparken. Det utpekade området sträcker sig sedan vidare längs med vattnet vidare mot R508 och R509 där visionen är att kunna vandra längs med vattnet ända ned till Sandikaön. En viss omdragning av vandringstråket kan behöva göras för att inte inkräkta på omkringliggande fastigheter. Förslaget är då istället att dra vandringsstråket via Källvägen och sedan ned till Näsudden.

R 509 - NÄSUDDEN

Scouterna har för tillfället sin verksamhet på denna plats. I området finns även ett flertal sjönära fast-

igheter. Området skall bevaras i rekreationssyfte. Området kommer även fungera som grönsläpp gentemot det redan bebyggda Boda samt mot nya området Sandika norra (U504). Området innefattar ett äldre hus med uthus, gräsytor, brygga med mera, omgivet av skogspartier.

Potentiella föroreningar finns identifierade inom rekreationsområdet från en tidigare skjutbana. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 510 - ÖSTHAMMARSFJÄRDENS VANDRINGSLED

I det utpekade området föreslås möjligheten att vandra längs med Östhammarsfjärden. Idag finns ingen utpekad led i området, men längs vissa delar av stråket finns befintliga stigar som kan utvecklas för ökad rekreation. Området sträcker sig cirka 5-6 km ned till Sandikaön och kanalen mot Fagerön. Det utpekade området föreslås knyta samman med Fageröns naturreservat på andra sidan kanalen. I höjd med Koxut finns ett flertal fornlämningsområden samt ett biotopskyddsområde med kalkbarrskog som särskild hänsyn ska tas till.

Potentiella föroreningar finns identifierade inom rekreationsområdet från tidigare gruvverksamhet, Koxutgruvorna. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 511 - KANIKEBOLSSJÖN

Kanikebolssjön föreslås som ett framtida rekreationsområde för det framtida större bostadsområdet Kanikelbol - BS500. Potential finns även att knyta samman området med Östhammars största område för rekreation, nämligen elljusspåret (R511). Runt Kanikebolssjön föreslås gångstigar, rastplatser och grillplatser och andra ändamål som främjar ett aktivt uteliv. Området kring sjön är även utpekat i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram som bekräftar värdet av området. Ett mindre fornlämningsområde samt ett område med risk för skred är identifierat inom det markerade området som hänsyn ska tas till vid eventuella åtgärder i området. Geologiska förutsättningar redovisas i karta i bilaga 3.

Inom området återfinns både Kanikebols motorbana samt en skyttebana som idag utgör en form av rekreation. Skulle verksamheterna flytta öppnar detta upp för nya rekreationsmöjligheter alternativt en viss utökning av bostadsområdet BK500. Det finns potentiellt förorenade områden både vid motorbanan och skjutbanan samt från tidigare gruvverksamhet. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

R 512 - ELLJUSSPÅRET

Det utpekade området är det största rekreationsområdet i Östhammar som bland annat innehåller ett 2,5 km långt elljusspår. Idag utnyttjar även Kristinelundskolan närheten till skogsområdet som hänsyn ska tas till i framtida utveckling av området för att täcka upp skolans behov. Området kommer bli ännu viktigare i framtiden som ett rekreationsområde eftersom intentionerna är att Östhammar ska fortsätta växa söderut. Detta kommer innebära att rekreationsområdet kommer ligga mer centrerat i en framtida utveckling av tätorten Östhammar. Inom det utpekade området tillåts enbart utveckling av rekreationsändamål som kan främja ett aktivt uteliv.

R 513 - VASAPARKEN

Ytan består idag av en grönyta med barrträd och lövträd, i området finns även en mindre lekplats. Området är utpekat som rekreationsutveckling för

att förhindra framtida exploatering. Grönområdet ligger i ett bostadsområde som till större del består av småhus. Området får utvecklas i rekreationssyfte som ska främja ett aktivt uteliv.

R 514 - HEMBYGDSGÅRDEN

Området kring Hembygdsgården i Östhammar består av gång- och cykelvägar som används mycket av allmänheten. Det ligger i nära anslutning till serviceboenden på Repslagargatan och är därför en viktig rekreationskälla kopplat till detta. Området är utpekat som rekreationsutveckling för att försäkra att området i framtiden även används för rekreation. Utveckling inom området tillåts om det anses främja ett rekreationssyfte.

R 515 - KVISTAGRAN

Området ska utvecklas för att tillgängliggöra strandlinjen från Gammelhus (R501) fram till rastplatsen vid Kvistagran som är allmän platsmark.

R 516 - FRÖSÅKERSVALLEN

Idrottsområde vid Frösåkersskolan som innehåller fotbollsplaner och andra idrottsytor. Utveckling av idrottsområdet ska fortsättningsvis göras för att stärka de befintliga värdena. Området öster om skolan är detaljplanelagt för förskola som nu byggs, parkeringar och möjlig utveckling av anläggningar för utövande av sportaktiviteter.

R 517 - SLOTTSPARKEN

Parkområde längs Slottsgatan som bedöms användas i liten grad idag. Fina träd och en liten sittbänk finns i parken, men ett behov av att utveckla en bättre avskärmning från och mer funktionalitet har identifierats. Parken har stor potential att bli en viktig rekreationsyta med utvecklad lekplats och parkkvaliteter som förser flera av de omkringliggande bostadsområdena med närrekreation samt rekreationsyta för gruppboendet på Klackskärsgatan. Här kan med andra ord flera generationer mötas. Områdets ska inte bebyggas.

R 518 - FASANPARKEN

Det utpekade området består idag av en mindre lekplats och grönyta som omges av bostadshus. Grönytan anses vara värdefull för boenden i närområdet och föreslås förbli oexploaterad och har utvecklingsmöjligheter. I området tillåts enbart åtgärder som främjar till utomhusvistelse.

R 519 - KRISTINELUNDS DAGVATTENDAMM

Bakom äldreboendet på Edsvägen finns ett grönområde med en större dagvattendamm. Dammen och grönområdet har potential att bli en mer lättillgäng mångfunktionell yta som kan användas både av äldreboendet och gruppbostaden på Edsvägen samt för Kristinelundsskolan och förbipasserande promenerande.

Skyddsvärda områden

Platser som kommunen ser ett behov av att i framtiden skydda mot exploatering, eller platser där befintligt skydd behöver stärkas.

S 500 - EDSKOLANS SKOLSKOG

Bakom Edskolan ligger ett skogsparti som idag bland annat utnyttjas av barnen på skolan. I området finns ett vindskydd och en grillplats. Skogspartiet anses också vara värdefullt för omkringliggande bostadsområden. Området pekas ut som skyddsvärt för att skyddas från framtida exploatering. Området

föreslås förbli orört för att främja lek och utomhusvistelse. Det är alltså inte förenligt att omvandla området till park, lekplats eller liknande. Däremot kan området utvecklas för att öka tillgänglighet och rekreationsvärde. Inom det utpekade området finns även en fornlämning som gynnas av att området pekas ut som skyddsvärt. Inom området finns en gammal deponi som var aktiv fram till 1960-talet med riskklass 1. Detta är delvis utrett inom MIFO fas 2 men det finns ännu oklarheter kring föroreningssituationen och därför kvarstår risklass 1. Undersökningsresultaten visar att området är delvis förorenat. Halterna bedöms dock vara måttliga och med hänsyn till kunskapen om deponiområdet stämmer föroreningsbilden relativt väl med misstänkt utbredning. Enligt rapporten rekommenderas inte någon ytterligare undersökning eller åtgärd under förutsättning att området lämnas med dagens markanvändning. En riskbedömning med platsspecifika riktvärden kan tas fram för att visa detta i så fall. Vid eventuella markarkbeten så kan vidare undersökningar och eventuella åtgärder komma att krävas.

S 501 - EDS GRÖNOMRÅDE

Det utpekade området i Ed utgör en grön kil mellan två bostadsområden som föreslås förbli oexploaterat. Inom skyddsområdet återfinns även en pulkabacke som är viktig för lek och rekreation. Det utpekade området är inventerat gällande natur- och friluftsvärden som visar på medelhöga värden.

S 502 - ULRIKSBERG

Idag består det utpekade området av ett orört skogsparti. Området ligger i närheten av Kristinelundskolan och förskolan Mariebergs förskola. Medel till låga värden gällande natur och friluftsliv har identiferats inom det utpekade området. Området är viktigt för hantering av dagvatten och som en barriär mot bland annat buller.

S 503 - KRISTINELUNDS SKOLSKOG

I anslutning till Kristinelundskolan föreslås ett skydd mot framtida exploatering med undantag för utbyggnad av skolverksamhet. Området används idag av barnen i skolan som kopplar ihop med elljusspåret R511 som bör användas för att främja lek och rörelse i utomhusvistelse. Området har även potential att användas av äldreboendet och gruppboendet på Edsvägen om det görs lättillgängligt.

S 504 - TINGSGÅRDEN

Idag består det utpekade området av en park bakom det gamla Tingshuset från 1924. Området ska förbli oexploaterat för att skydda de kulturhistoriska miljöerna i området. Det enda som tillåts på denna plats är upprustning av parkområdet. Mer att läsa om området finns i Jord och Järn på sidan 132-140.

S 505 - BODA GRÖNSTRÅK

Området bedöms vara ett viktigt grönstråk för boende och bör därför skyddas mot framtida exploatering. Det är även ett viktig gång- och cykelstråk. Området ligger även i närheten av gruppboendet Boda på Kanikelbolsgatan och är därför viktig som nära rekreationsområde för gruppboendet. Tillgängligheten till området ska därför bevaras. Medelhöga natur- och friluftsväden har identifierats inom det utpekade området som styrker varför området är utpekat som skyddat. Upprustning av lekplats bedöms inte strida mot skyddet.

S 506 - EDS TRÄDGÅRD

Ett område som går längs med Blomstervägen med en speciell karaktär av småskaligt jordbruk och lummig landskapskaraktär. En restriktiv hållning

mot ny bebyggelse och krav på anpassning gällande utformning, material och placering föreslås för att bevara den genuina karaktären.

Det finns potentiella föroreningar inom området från tidigare planskola och där marken numera används för fröplantage. En MIFO 1 har utförts för de potentiella föroreningarna och de har givits riskklass 2, där man identifierat att DDT, DDE, Permetrin förekommer i området. Vid eventuella åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

S 507 - SANDIKA

Området återfinns i kommunens kulturmiljöprogram på sidorna 239-240. Där beskrivs det skyddade området som bymiljö med bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet och välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. Kring byn finns ett värdefullt odlingslandskap med rester efter ett småskaligt jordbruk.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som spolierar dess genuina karaktär.

Vid eventuell ny bebyggelse bör stora krav ställas på anpassning beträffande byggnadernas utformning, material och placering.

Det finns potentiella föroreningar inom områdets västra delar från tidigare verksamheter. Dessa har givits rikklass 3 vid översiktlig utredning. Vid åtgärder i området ska föroreningssituationen undersökas och eventuellt åtgärdas. Se vidare vägledning på sidorna 64-65.

Andra områden

Exempelvis tekniska anläggningar, pågående planer, skola/förskola osv.

S/F 500 - EDS SKOLA

I samband med utvecklingen av BS504, BS505 samt BS506 i de norra delarna av Östhammar som kallas Ed så väntas ett behov av en ny skola eller förskola uppstå. Utredningar för detta ska ske i samband med utveckling av dessa större bostadsområden. Hur stort område som behövs tas i anspråk vid etablering får ske vid utredning men skola ska ha företräde till ytor före bostäder.

P 500 - BÖRSTIL 1:19

Förslag till detaljplan för att uppföra ca 20 villatomter som drivs i privat regi. Detaljplaneprocessen är i dagsläget avstannat i uppstartsskedet på grund av kapaciteten i det kommunala vatten- och avloppsnätet.

P 501 - BÖRSTILS HANDELSOMRÅDE

Pågående detaljplan för en vidareutveckling av befintligt handelsområde, detaljplan ”1.87 – Östhammars södra industri- och handelsområde” och drivs i kommunal regi. Detaljplanen inväntar i dagsläget en utredning om förutsättningar för vattenskyddsområde som löper genom Östhammar samt oklara förutsättningar för vatten och avlopp.

P 502 - BÖRSTIL 1:13 INDUSTRIOMRÅDE

Förslag till detaljplan för ett nytt industriområde på delar av fastigheten Börstil 1:13 norr om väg 288 som drivs i kommunal regi. En förstudie för planens förutsättningar har gjorts men ett formellt planuppdrag har inte startats. Detaljplanen har vilandeförklarats främst på grund av bristande förutsättningar för kommunalt vatten och avlopp.

P 503 - SANDIKA 6:2

Detaljplan som drivits i kommunal regi möjliggör för blandad bebyggelse i form av ca 70-90 bostäder samt en yta för skola, alternativt förskola. Planen är i dagsläget i antagandeskedet men har pausats då förutsättningarna för kommunalt vatten och avlopp är bristfälliga.

P 504 - SJÖBLICK

Detaljplan som drivs i privat regi för en omvandling och förtätning av befintligt småhusområde till flerbostadshus i upp till fyra våningar vilket bedöms generera ca 40-50 bostäder inom området.

VC 500 - ÖSTHAMMARS VÅRDCENTRUM

Östhammars Vårdcentrum är centrum för hela kommunens vård. Området reserveras för framtida behov av utbyggnad av Östhammars vårdcentrum.

RV 500 - ÖSTHAMMARS RENINGSVERK

Östhammars reningsverk med en buffertzon på 300 meter där ingen ny bostadbebyggelse tillåts. Kapaciteten i reningsverket är för närvarande bristfällig och det finns i dagsläget ingen prognos på om och när en utbyggnad av reningsverket är aktuellt.

Övriga tätorter och småorter (BT)

MÅLBILD 2040

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

Utöver de fem serviceorterna finns i kommunen flera mindre orter med utvecklingsbara särdrag. På mark och vattenanvändningskartan är de markerade med beteckningen BT, tätbebyggda områden för utveckling av blandad bebyggelse. För närvarande bor cirka sju procent av kommunens invånare i dessa orter.

Störst är tätorten Hargshamn med cirka 300 invånare. Därutöver finns småorterna Dannemora, Ekeby, Film, Forsmarks bruk, Gräsö kyrktrakt, Hargs bruk, Hökhuvud, Norrskedika, Skoby, Söderboda och Valö.

Några fritidshusområden nära Östhammar (Övre och Nedre Sandika), Öregrund (Stenskär, Valudden och Skinnäsviken) och på Gräsö (Svartbäck) har också markerats med BT. Bedömningen är att dessa fritidshusområden på ett positivt sätt kan bidra till utvecklingen av kustområdet/serviceorterna och erbjuda attraktiva helårsbostäder i en tilltalande miljö. Omvandlingen förutsätter att vatten och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt, företrädesvis med kommunal anslutning.

HARGSHAMN

Hargshamn är en mindre tätort vilken ligger 12 km söder om Östhammar längs kusten. Tätorten präglas främst av småhus och äldre villor. Här finns även ett antal hyreshus och seniorboende ägda av Stiftelsen Östhammarshem och ett aktivt föreningsliv. Hargshamn har en stor småbåtshamn, camping och en av kommunens finaste sandstränder. Till Hargshamn hör även Braxenbol, en äldre by med anor från 1500-talet. Braxenbol är av Östhammars kommun klassad som kulturhistoriskt värdefull och mer information finns att läsa i det kommunala kulturmiljöprogrammet Jord och järn.

Det finns kommunalt vatten och avlopp på orten och flera obebyggda villatomter till salu vilket gynnar en vidare utveckling av orten. Tillgången på färskvatten är också god.

Hargshamns bebyggelse växte fram i samband me Dannemora-Hargs järnväg och hamnen anlades i slutet av 1870-talet. Järnvägen förlängdes under 1977 med spår till Hallstavik. Hamnen nyttjades först för frakter av järnmalm från Dannemora gruvor och stångjärn från bruken, samt brädgårdsprodukter. En farledsfördjupning genomfördes under hösten 2020 som innebär möjligheten att ta emot större fartyg med dubbla lastkapaciteten. Bulkhamnen är av riksintresse och befinner sig i ett expansivt skede med tillgång till 55 hektar mark att utvecklas på. Hargs Hamn AB har ett certifierat ledningssystem för kvalitet, miljö och arbetsmiljö.

I den mån annan verksamhet bedrivs i hamnen, exempelvis produktion i form av skrothantering ska den vara icke störande. Detta då hamnen i sig stör och alla störningar adderas.

I Hargshamn ligger sedan 1949 Jaco Fabriks AB, som utvecklar och tillverkar elektronik med inriktning grön energi.

Förutom dessa industrier finns även omfattande verksamhet av spannmålshantering i Hargshamn.

GRUVBYGDER

Dannemora ligger cirka fyra kilometer väster om Österbybruk. Industriella anläggningar från olika sekel sätter sin prägel på orten. Den har vuxit upp kring gruvan. Stora delar, bland annat området runt dagbrottet, är av riksintresse för kulturmiljövården. I Dannemora finns kommunalt vatten och avlopp. Samma gäller i Norrskedika vid väg 76 mellan Östhammar och Öregrund. Bebyggelsen i Norrskedika består framförallt av småhus, men här finns också några flerfamiljshus med butikslokaler, ett cementgjuteri och ett åkeri. Orten har äldre kopplingar till verksamheten i Norrskedika gruvor (1865–1905).

VALLONBRUK

Forsmark, Gimo, Harg och Österbybruk är gamla brukssamhällen. Forsmark och Harg ligger på landsbygden utanför kommunens större tätorter.

Forsmark hör till landets arkitekturhistoriskt mest värdefulla bruksmiljöer med enhetlig och påkostad bebyggelse från 1700- och 1800-talen samt en unik engelsk parkanläggning. Den gamla landsvägen österut från bruket liksom vägen söder om Hermansbo kantas av höga välanlagda stenmurar uppförda på 1790-talet. Norr om Bruksdammen ligger Bystan, ett område med intressanta fornlämningar vilka berättar att området var bebott redan under förhistorisk tid.

Harg hör till länets mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början, teknikhistoriskt värdefulla byggnader från såväl järnhanteringens tid som sågverksepoken samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700- och 1800-talen samt 1900-talets början.

Hargs bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken, nära Hargshamn. Genom området sträcker sig den mäktiga Börstilsåsen på vars krön flera gravfält av yngre järnålderskaraktär ligger. Till bruket hör ett flertal torp belägna i skogsmarkerna runt bruket samt brukets gamla utlastningshamn med tillhörande järnbodar på södra sidan av Hargsviken. I området ingår även Hargs kyrka och Nederbyn i Löhammar.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Småorterna erbjuder särskilda boendekvaliteter. Ambitionen är att dessa orter ska utvecklas i den utsträckning som marknaden efterfrågar. Orterna har skilda karaktärer eftersom de har utvecklats av olika skäl och under olika historiska epoker. Bebyggelseutvecklingen ska utgå från och förhålla sig till ortens historia och läget i landskapet. Värdefulla kulturmiljöer kan bidra till orternas attraktivitet och ska värnas och gärna också tydliggöras. Gestaltningsråden för utvecklingen av serviceorterna (sid 94) kan i delar vara tillämpliga även i småorterna.

Samhällsservice ska i första hand erbjudas i närliggande serviceort, och ska tillgängliggöras med hjälp av kollektiva transportlösningar. Möjligheten att anlägga särskilda gång- och cykelstråk ska på sikt utredas i en plan för ett sammanhängande cykelnät i kommunen.

Vid handläggning av bygglovsärenden i de fritidshusområden som pekats ut som potentiellt lämpliga omvandlingsområden ska behovet av samlade VA-lösningar särskilt beaktas.

Dannemora och Hargshamn har en särställning genom att områden för störande verksamhet har reserverats i anslutning till dessa orter: kring tidigare område med gruvverksamhet i Dannemora och i anslutning till hamnanläggningen i Hargshamn. Hänsyn ska tas till de boendes livsmiljö vid utvidgning eller nyanläggning av industriell verksamhet. För att inte förhindra vare sig ny bostadsbebyggelse eller

industriell utveckling ska tillkommande bostadsbebyggelse i dessa orter förläggas med skyddsavstånd till miljöstörande industri och till de områden som reserverats för störande verksamheter. För att inte förhindra en industriell utveckling ska tillkommande bostadsbebyggelse i dessa orter förläggas med skyddsavstånd till miljöstörande industri och till de områden som reserverats för störande verksamheter, VI.

DEFINITION TÄTORT OCH SMÅORT

Tätort: Sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen (SCB).

Småort: Sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen (SCB).

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Låta orterna utvecklas utifrån marknadsförutsättningarna.
- Ta vara på orternas småskalighet och attraktiva karaktärsdrag när ny bebyggelse ska tillkomma.
- Stärka kopplingen till närliggande serviceort med kollektiva transporter.
- Separera ny bostadsbebyggelse med skyddsavstånd från befintlig miljöstörande industri och mark reserverad för sådana industriändamål i den utsträckning som marknaden efterfrågar.
- Ta hänsyn till de boendes livmiljö genom att separera ny eller utvidgad miljöstörande industri och mark med skyddsavstånd från befintlig bebyggelse.

Landsbygd (L)

MÅLBILD 2040

Fler har valt landsbygdsboende. Cirka en tredjedel av de mer än 200/år som flyttat in i kommunen har bosatt sig på landsbygden. Större byar längs starka kollektivtrafikstråk har förtätats och det har blivit lättare att ta sig utan bil till närmaste serviceort. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet.

Tillväxten på landsbygden är viktig för kommunens utveckling på flera sätt. Östhammar är en landsbygdskommun och vill fortsätta utvecklas som landsbygdskommun. Därför är även utveckling av bostäder och livsmiljöer fortsatt avgörande för kommunens identitet. En målsättning är att befolkningstillväxten i kommunen under planperioden även fortsättningsvis resulterar i att en tredjedel av kommunens medborgare bor på landsbygden.

Östhammar är till ytan en stor kommun. En tredjedel av kommuninvånarna bor på landsbygden. Bebyggelsestrukturen har som på många andra ställen påverkats av de stora skiftesreformerna under 1700- och 1800-talet, men fortfarande går det att urskilja en tydlig bystruktur. I det småkuperade landskapet ligger husen ofta i lite högre lägen, samlade i mindre eller större grupper. Som regel finns inga detaljplaner, med undantag för vissa fritidshusområden (se sid 41).

Jordbruksmarken i Östhammars kommun är uppbruten i mindre enheter. Vissa områden har hög bördighet, men det brutna landskapet försvårar ett rationellt jordbruk. Ur naturvårdssynpunkt och med tanke på den biologiska mångfalden har jordbruksmarken ändå en stor betydelse för kommunen och för dem som är aktiva brukare.

Hela 70 procent av landsbygdens yta är skogsklädd. I delar, framförallt mot kusten där jordtäcket ofta är tunt, är inslaget av impediment stort och tillväxten i skogen inte så hög. Men det finns även skogsmark med hög bördighet, framförallt i de centrala och sydliga delarna av kommunen.

Kommunens landsbygd kan delas in i tre olika bygder baserat på geografi och kulturhistoria. Jordbruksbygden finns kring Alunda och präglas av djurhållning och foderodling.

Vallonbruken med Gimo, Österbybruk och Forsmarks herrgårdar bildar tillsammans en bruksbygd, präglad av gruvnäring, skogsbruk och småskaligt jordbruk.

Kustbygden omfattar kust och skärgårdsområdet, med ett välbevarat, småskaligt odlingslandskap. Historiskt har Valö och Hökhuvud med omnejd haft starka kopplingar till kust och skärgård, men i ÖP 2023 avgränsas kustbygden av väg 76, ett riksintresseområde där särskild hänsyn ska tas till natur och kulturmiljövärden. Olika förutsättningar gäller därför delvis för bebyggelseutveckling på landsbygden i inlandet och vid kusten.

Landsbygd inland (LL, LA, LT)

De öppnare delarna av inlandets landsbygd, med ett aktivt bruk av åker och betesmarker i lite större skala, är markerade med LL i markanvändningskartan. Området har varit bebott sedan förhistorisk tid och är rikt på fornlämningar. Det finns gravfält invid nästan varje by. Landskapet är småkuperat, med ett omväxlande inslag av åker, skog och hagmarker. Den tilltalande landskapskaraktären har skapats och upprätthålls genom det aktiva bruket av marken.

I de områden som är markerade med LA dominerar skogen. Här pågår ett aktivt skogsbruk. Insprängt i områdena finns också gläntor av öppen och småskalig odlingsmark med stenmurar och gamla odlingsrösen.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Även på landsbygden finns behov av en genomtänkt bebyggelseutveckling. Det måste finnas utrymme för de areella näringarna att utvecklas eftersom landsbygden ska hållas levande (LL, LA). Jordbruksmark ska av hushållningsskäl i princip inte tas i anspråk för bebyggelse (MB 3 kap. 4 §). Detta gäller också den högproduktiva skogsmark som har betydelse för skogsnäringen. Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av marken ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer inom brukningsenheterna.

Landskapet innehåller även värdefulla natur och kulturmiljöer som är av allmänt intresse och bidrar till landsbygdens attraktivitet. De behöver också värnas och gärna tydliggöras. Det är även viktigt att spara gröna kilar och stråk där människor och djur kan röra sig fritt.

Bebyggelseutvecklingen ska utgå från och förhålla sig till landskapets och bebyggelsens historia. I landsbygdsområden markerade med LL ska särskild hänsyn tas till landskapskaraktären och redovisade natur och kulturmiljövärden, se karta sid 41, 58 och 182.

Det måste av hållbarhetsskäl också vara möjligt att till rimlig kostnad utveckla kollektivtrafik och tillhandahålla teknisk och kommunal service på landsbygden. Bebyggelseutvecklingen sker bäst genom att befintliga bebyggelsegrupper kompletteras, helst i anslutning till starka kollektivtrafikstråk.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta hänsyn till de areella näringarna.
- Utveckla befintliga bebyggelsegrupper.
- Prioritera utveckling i bebyggelsegrupper längs de starka kollektivtrafikstråken.
- Värna och tydliggör kulturmiljövärden och ta hänsyn till landskapskaraktären.
- Värna naturvärden och gröna samband mellan bebyggelsegrupperna.

Landsbygd kust (LF, LS)

Kustens landsbygd omfattar i princip området som ligger öster om väg 76, med bland annat Gräsö, Norrön, Söderön och Raggarön. Här finns en i stora delar välbevarad skärgårdsmiljö. I stort sett all odlingsbar mark har tidigare nyttjats, vilket satt sin prägel på landskapet. Det finns flera bevarade sjöbodplatser och även fiskehamnar som fortfarande används aktivt.

Hela området ingår i riksintresset högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark, se sid 41 och 42. Riksintresset ska inte motverka utvecklingen av det lokala näringslivet, men särskilda regler gäller för fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelse får bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse. Flertalet av kommunens fritidshus ligger inom detta område.

Gräsö och omgivande skärgårdsområde samt Öregrunds skärgård söderut är med hänsyn till både de speciella naturvärdena och friluftslivet även av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken. Riksintresset innebär att området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturvärdena, som också är en viktig del av friluftslivets värden.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En stor del av kommunens attraktivitet ligger i närheten till kusten och skärgården. Kustens cirka 400 mil strandlinje och skärgårdens hundratals öar är en viktig resurs för fastboende, deltidsboende och besökare. En hög tillgänglighet har ett stort värde. Här finns dessutom stora natur och kulturmiljövärden. För att upprätthålla dessa värden krävs därför noggranna avvägningar när mark och vatten i kustområdet ska tas i anspråk för olika ändamål.

Men även kustens landsbygd behöver hållas levande. Människorna som bor och verkar här bidrar till att upprätthålla områdets höga natur- och kulturvärden. Verksamheter i kust- och skärgårdsområdet bidrar också till att göra det tillgängligt för besökare och friluftsutövare.

Det finns därför ett behov av att utveckla ett mer varierat utbud av bostäder. Utvecklingen ska i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där det finns tillräckligt med dricksvatten. Bäst förutsättningar för att utveckla kustområdets bebyggelse finns i området markerat LS. Här ska bebyggelsen utvecklas med hänsyn till areella näringar och turism. Naturvärden, fritids och rekreationsintressen ska prioriteras i områden med beteckningen LF. Här ska en restriktiv hållning till ny bebyggelse tillämpas, men undantag kan göras för allmänna anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv.

Riksintresset, den känsliga miljön och de begränsade grundvattentillgångarna innebär restriktioner för nya bostäder avsedda för delårsboende. Ett alternativ kan vara att erbjuda delårsboenden i lägenheter och permanentbostäder i befintliga bystrukturer.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ny bebyggelse avsedd för helårsboende ska i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där dricksvattentillgången är tillräcklig.
- Bebyggelseutvecklingen ska ske med särskild hänsyn till de areella näringarna, landskapskaraktären, natur och kulturmiljövärden och friluftsvärden. Gröna samband ska värnas.
- Fritidsbebyggelse kan endast tillåtas som kompletteringar i befintliga bebyggelsegrupper.
- Anläggningar för det rörliga friluftslivet, till exempel vandrarhem, stugbyar, camping och motsvarande, får byggas inom områden som är speciellt lämpade för turism och friluftsliv, om det finns särskilda skäl.

Sammanhängande fritidshusområden i kustområdet (BF)

Fritidsbebyggelse började etableras i kommunen under 1940-talet. På 1950- och 1960-talet byggdes flera större fritidshusområden, framförallt längs kusten i det som nu är riksintresse för högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark. Krav på både rening av avloppsvatten och vattenförbrukningen var annorlunda under tiden för denna etablering. Ett 20-tal av kustens fritidshusområden är mycket tätt bebyggda och innehåller fler än 50 fritidshus.

Riksintresset innebär att fritidshusområdena bara kan utvecklas genom enstaka kompletteringar. En viktig utgångspunkt för kommunens lovgivning är att det också måste gå att lösa VA-försörjningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Flera av fritidshusområdena har äldre detaljplaner, men VA-frågorna är sällan reglerade i dessa.

En aktuell trend är att många fritidshus nyttjas under längre perioder än sommarmånaderna. Det är i sig en positiv utveckling. Men en högre nyttjandegrad medför ofta önskemål om att höja standarden för vatten och avlopp i fritidshusen. Det kan skapa problem i tätt bebyggda fritidshusområden, särskilt där vattentillgångarna är begränsade, eller där av-

Komplettering av fritidsbebyggelse i kustområdet

Öster om väg 76 får fritidsbebyggelse på grund av riksintresset högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark (MB 4 kap.) bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Enstaka tillskott av hus för delårsboende utanför etablerade grupper med fritidshus är inte tillåtet.
- Det i ianspråktagna bebyggelseområdet som helhet får inte öka.

I följande fall kan endast små förändringar godkännas i fritidshusområden:

- Området har små tomter och är redan tätt bebyggt.
- Tillgången på grundvatten är bristfällig och förutsättningarna för att ta hand om avloppsvatten är mindre goda.
- Större tillbyggnader riskerar att förändra områdets bebyggelsekaraktär negativt.

Ibland bör inga tillbyggnader alls medges. Detta gäller för:

- Områden som är särskilt känsliga med hänsyn till landskapskaraktär eller natur- och kulturmiljövärden.

loppsvattnet leds till vattenområden med otillfredsställande ekologisk status, se karta sid 212.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Både deltids- och heltidsboende kan på olika sätt bidra till en positiv utveckling av Östhammars kommun. Men utvecklingen måste vara hållbar, vilket bland annat förutsätter att det går att lösa VA-försörjningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Ur hållbarhetssynpunkt är det också viktigt att upprätthålla de höga natur-, kultur- och friluftsvärden som finns i kustområdet.

Fritidshusområden i kustområdet där enstaka kompletteringar är möjliga har beteckningen BF i mark och vattenanvändningskartan. Men kompletteringar kan bara tillåtas om dricksvattentillgången är tillräcklig och åtgärderna inte negativt påverkar den känsliga miljön. En mer restriktiv syn på kompletteringar ska tillämpas i fritidshusområden som ligger i känsliga miljöer, eller där grundvattentillgångarna är begränsade.

En omvandling till helårsboende i större skala pågår i flera fritidshusområden som ligger i anslutning till Östhammar och Öregrund. Dessa områden ligger i tätortsnära landsbygd, LT.

Jordbruksmark

MÅLBILD 2040

Kommunen har ett framgångsrikt jordbruk som möjliggör ett rationellt brukande som gynnar företagande och boende på landsbygd. Endast en liten andel jordbruksmark har tagits i anspråk för annan användning och detta har gjorts väl avvägt för samhällsviktiga ändamål.

Jordbruksmark är ett samlingsnamn för åkermark och betesmark och dessa är ändliga resurser som kommer vara ovärderliga i ett långt perspektiv. Paradoxalt nog har tyvärr svenska jordbruksmarker i vår tid inte det ekonomiska värdet som gör det självklart att bevara dem för jordbruk. Jordbruksmark exploateras mer och mer för bland annat bebyggelse i Sverige. Omkring 3000 hektar jordbruksmark exploaterades mellan 2016-2020 totalt i Sverige. Det är samma storleksordning som den föregående femårsperioden. Exploatering av jordbruksmark är permanenta vilket innebär att marken inte kan användas för livsmedelsproduktion i framtiden (Edman, et al., 2017). Det är därför av stor vikt att hitta strategier och åtgärder som bevarar jordbruksmarkerna för framtiden.

Jordbruksmarker tryggar inte enbart en inhemsk livsmedelsförsörjning, de bidrar till mycket mer som exempelvis natur, kultur och landskapsvärden. Jordbruksmarkerna står även för diverse olika ekosystemtjänster i form av bland annat återföring av näringsämnen, vattentäkternas produktion av dricksvatten, insekters pollinering och mycket mer. Tydliga strategier och riktlinjer hjälper även till att uppfylla mål kopplade till Agenda 2030, svenska miljömål och den svenska livsmedelsstrategin.

I miljökvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap skriver Naturvårdsverket om behovet att skydda jordbruksmark: *Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.*

Utöver miljökvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap beslutade även regeringen år 2017 om en livsmedelsstrategi för Sverige där: *Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.*

Jord- och skogsmark är inget riksintresse utan istället av nationell betydelse. Jordbruksmarken har inte givits status som riksintresse eftersom det ansågs kunna inskränka det kommunala självbestämmandet. Med brukningsvärd jordbruksmark menas i lagens mening att: ”med brukningsvärd jordbruksmark avses mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion.” Jordbruksmarken måste alltså brukas, dock finns det andra aspekter att ta till sig. Marken behöver inte brukas i dagsläget för att klassas som brukningsvärd. För att utgöra ett väsentligt samhällsintresse anses inte enstaka bebyggelse uppfylla kriterierna för detta, utan måste utgöra större sammanhängande bebyggelse. Detta kan vara större bostadsbebyggelse, men kan också vara till exempel teknisk infrastruktur såsom vägar eller säkerställande av arbetstillfällen och vård. Sammanfattningsvis kan sägas att det fortfarande krävs starka skäl för att ta jordbruksmark i anspråk för annan användning.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Kommunen ska arbeta aktivt för att främja lantbrukare inom kommunen. Det är viktigt att sammanhängande jordbruksmarker behålls och att dessa inte fragmenteras och skapar ett ineffektivt jordbruk. Kommunen har tagit fram ett vägledande dokument som utgör en grund för hur beslut ska tas kring exploatering av jordbruksmark. Processen sker i tre steg och har tagits fram med länsstyrelsen i Uppsala läns vägledning *Jordbruksmark i prövning och planering* som grund.

I steg ett prövas om marken anses som brukningsvärd och hänsyn tas då till dessa värden:

- Produktionsvärden (livsmedel, foder, betesmark, slåttermark, bioråvaror, annat).
- Naturvärden (biologiska värden, biotoper).
- Sociala värden (rekreation, upplevelse, landskap).
- Kretsloppsvärden (kretsloppsfunktioner, rening av utsläpp, binda kväve, svavel, koldioxid).
- Landskapskaraktär/bild (kulturhistoria, miljövärden, naturvärden, sociala värden).

En enskild bedömning måste i dagsläget göras från fall till fall eftersom bland annat produktionsvärden, landskapskaraktärer etcetera skiljer sig bland Östhammars kommuns jordbruksmarker.

I steg två ska ett resonemang föras huruvida den aktuella förändrade markanvändningen är ett väsentligt samhällsintresse. För att en exploatering ska räknas som väsentligt samhällsintresse bör den stödja en långsiktig hållbar utveckling enligt Jordbruksverket. Här är kommunens ställningstagande att för att en exploatering i Östhammars kommun ska anses vara av väsentligt samhällsintresse ska exploateringen bidra till en långsiktig hållbar utveckling på lokal, regional och/eller nationell nivå. Utveckling av befintliga tätorter räknas som ett väsentligt samhällsintresse om exploateringen bidrar till en långsiktig hållbar utveckling. Kommunens riktlinjer är att större bebyggelseutveckling samt större infrastruktur i första hand räknas som väsentligt samhällsintresse, men även i dessa fall ska omfattande resonemang föras kring jordbruksmarkens brukningsvärde.

Bebyggelse av enstaka bostadshus på jordbruksmark räknas inte som ett väsentligt samhällsintresse generellt då denna exploatering inte bidrar till en långsiktig hållbar utveckling, med undantag bebyggelse som kan anses gynna den areella näringen. Kommunen anser att det är viktigt att värna om en levande landsbygd och därför kan enstaka bostadshus medges där förutsättningar som sammanhållen bebyggelse samt påvisande av icke brukningsvärd jordbruksmark uppfylls. Den planerade exploateringen ska tillföra en förbättrad situation för platsen, genom till exempel förbättrad service, infrastruktur, större bostadsbebyggelse eller dylikt för att anses vara av väsentligt samhällsintresse.

Om en prövning av exploatering har passerat steg 1 och 2 så ska det i steget utredas och föras resonemang kring om det finns annan mark än jordbruksmark att ta i anspråk. I de domstolsbeslut gällande detta är en viktig punkt att resonemang måste föras kring varför annan mark inte anses ha samma förutsättningar för den planerade exploateringen. En annan viktigt åtanke är även att resonera kring om den planerade exploateringen av marken är mer lämplig för något annat väsentligt samhällsintresse. Exempelvis kan marken ur ett strategiskt perspektiv lämpa sig bättre för ett reningsverk istället för bostadshus.

Kommunen ska så långt det är möjligt undvika exploatering på brukningsvärd jordbruksmark. I de fall kommunen väljer brukningsvärd jordbruksmark för framtida exploatering ska ett omfattande resonemang kring brukningsvärdet samt väsentligt samhällsintresse föras. I de fall där jordbruksmark tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsin-

tressen, och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt på annan mark ska detta ske med så litet intrång som möjligt i det befintliga jordbruket. I de fall som jordbruksmark är utpekat i utvecklingsområden i tätorterna ska de i första hand antingen möjliggöras för fortsatt brukande och ifall detta inte är lämpligt av rimliga skäl ska de användas för andra ändamål än bebyggelse, till exempel dagvattenhantering.

I detta översiktliga skede av planeringen har kommunen gjort bedömningen att steg 2 och 3 klarar prövningen för de inkluderade markerna, men då ingen inventering av jordbruksmarkerna gjorts så återstår prövningen för steg 1 gällande markens brukningsvärde till nästa skede i planeringen.

Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av marken ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer inom brukningsenheterna.

MILJÖBALKEN 3 KAP, 4§

Jord- och skogsmark är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Grönstruktur (N)

MÅLBILD 2040

Parkprogram som stärker och utvecklar tätorternas grönstrukturer och en strategi för hur naturvärdena i kommunen ska förvaltas har tagits fram. Det finns skötselplaner för kommunens skogsmark, naturmark samt ängs-, betes och odlingsmark. Behoven av att skapa kopplingar mellan gröna kilar för att få ändamålsenliga spridningskorridorer har identifierats, liksom behoven av ytterligare skyddsåtgärder för natur, arter och biotoper.

Huvuddelen av marken i Östhammars kommun är obebyggd. Den obebyggda marken, det vill säga natur, grönområden, parker och andra utemiljöer, brukar i planeringssammanhang kallas för grönstruktur. Grönstrukturen tillhandahåller viktiga ekosystemtjänster och upplevelsekvaliteter. I översiktsplanen tar kommunen ställning till hur grönstrukturen ska utvecklas.

Tätorternas grönstruktur

Grönstrukturen har stor betydelse för orternas framtida utveckling och människors välbefinnande. Förslagskartan för respektive serviceort, sid 99-149 redovisar översiktligt grönområden där sammansatta värden identifierats, det vill säga naturvärden, kulturella värden och sociala värden. Grönstrukturen ska dock vara en viktig del i all stadsplanering, och inte enbart i de utpekade grönområdena.

Den närnatur som kombinerar flera olika värden är särskilt betydelsefull ur ett hållbarhetsperspektiv. Grönstrukturen kan skapa utrymme för ett rikt växt- och djurliv och bidra med viktiga ekosystemtjänster, till exempel ett bra närklimat, god luftkvalitet och ytor som kan ta emot regn och smältvatten som rinner av från hårda ytor.

Grönstrukturen ger samtidigt utrymme för lek, motion och rekreation och kan fungera som mötesplats och kommunikationsyta. Den kulturella dimensionen har betydelse för en orts identitet och estetiska upplevelser i vid mening.

Forskning visar att vi mår bättre både fysiskt och psykiskt med grönska i omgivningen. Parker och grönområden ger oss utrymme för lek, motion, umgänge och stillhet. Det är därför av stor vikt att grönstrukturen i våra tätorter kopplar till bostäder, skolor samt vård- och omsorgsboenden. Att på vägen till jobbet eller skolan, på lunchrasten eller vid besök hos närstående på något av kommunens boenden kunna gå ut i en grön oas, höra fågelsång, känna doften av blommor eller se ut över ett glittrande vatten bidrar till välmående och bättre hälsa.

Tillgång och närhet till lekparker, grönytor och andra offentliga gröna platser som inbjuder alla människor till lek, aktivitet och utevistelse på lika villkor bidrar alltså starkt till ett samhälles attraktivitet, sammanhållning och hållbarhet. Kommunens grönområden ska vara tillgängliga för alla oavsett kön, ålder eller funktionsvariation. De bör lokaliseras så att barn, ungdomar och äldre så långt möjligt, kan ta sig till dem på egen hand.

Generellt sett finns det god tillgång till gröna områden i alla tätorter. Med bra samband mellan grönområdena ökar invånarnas möjligheter att använda sig av dem, liksom för växter och djur att använda sambanden som spridningsvägar.

En viktig del av grönstrukturen är grönstråk. Grönstråk är länkarna och kopplingarna mellan olika

grönområden som ger möjlighet för oss människor att ta oss från bostaden till grönområden och rekreationsområden samt ger möjlighet för växter och djur att passera och sprida sig.

Viktiga befintliga stråk har kartlagts inför översiktsplanen, men även stråk som kan utvecklas och stråk som är väsentliga att bevara vid fortsatt planering och utveckling av tätorterna (se bilaga 3).

Vid all planering och utveckling av tätorterna ska identifierade grönstråk tas med som ett värde och behov för natur och rekreation. Hänsyn ska tas till befintliga stråk och vid exploatering av naturmark ska stråk skapas i planarbetet.

Övrig grönstruktur

Hela 400 mil strandlinje, många grunda vikar och en relativt orörd skärgård ger kommunen en särskild karaktär som har stora värden för naturvården, det rörliga friluftslivet och även för kulturmiljövården. Sådana värden finns även i inlandets stora skogs- och myrområden, bruksbygdens ekbackar och dammsystem och i det småbrutna odlingslandskapet med åkerholmar, betesmarker och slåtterängar som finns i alla bygder och längs åar och vattendrag.

Sammantaget har Östhammars kommun en rikedom av natur- och friluftsmiljöer. De lockar många besökare, är hemvist för en rik uppsättning av vilda växter och djur och erbjuder kvaliteter som kan bidra till att locka nya invånare till kommunen. Här finns unika möjligheter att hitta ett boende i tätt samspel med intressanta natur- och kulturmiljöer.

Naturvärden

Sammanlagt finns i kommunen 20 områden utpekade som riksintressen för naturvården. Dit hör hela skärgårdsområdet, stora delarna av kusten, och skogs- och våtmarksområden vid Florarna, längs Forsmarksån och runt sjön Vällen. Det finns också 36 Natura 2000-områden som är av riksintresse, varav flera är delområden i andra större riksintresseområden. Dessa områden redovisas i text och karta på sid 39-41.

Avnitt IV Hänsyn innehåller en sammanställning av större kända naturvärden i kommunen. Den visar var det finns nyckelbiotoper, värdefulla våtmarker samt värdefulla ängs-, betes- och hagmarker. Kartorna redovisar även de värdeområden för naturvård och friluftsliv i Östhammars kommun som pekas ut i Naturvårdsprogram för Uppsala län från 1987.

Av kartorna framgår också vilka områden som är skyddade i naturreservat eller med andra förordnanden, se även sid 51-56. Antalet naturreservat är för närvarande 42. Många är bildade både för att skydda naturvärden och värden för det rörliga friluftslivet. Det finns reservat över hela kommunen, med viss dominans längs kusten.

Skärgården och hela kustområdet har ett rikt fågelliv. Östhammars kommun har sannolikt flest häckningar av havsörn i länet, och ett stort antal örnar övervintrar i området. I samband med vår- och höststräcken passerar ett stort antal fåglar kommunen och det finns flera fina platser där flyttfåglar kan beskådas, till exempel Örskär och Kallriga.

Värdefulla ängs- och hagmarker finns registrerade i den nationella databasen TUVA. Miljöer som slåttrats eller betats under lång tid är mycket artrika. Åtminstone 600-700 kärlväxter av de totalt cirka 1 700 som hittas i Sverige kan förekomma i det småskaliga odlingslandskapet. Man kan också hitta många sällsynta svamparter och insekter i betespåverkade områden. Olika restmiljöer i odlingslandskapet, till exempel stenmurar, åkerholmar, bryn och gamla träd är som regel också artrika miljöer och det finns en god förekomst av sådana i Östhammars kommun. Här trivs både insekter och fåglar. I jordbrukslandskapet skyddas dessa miljöer av det generella

biotopskyddet, se sid 53.

Runt bruken och större gårdar finns ofta gamla lövträd, inte sällan ekar som kan bli mycket gamla. De erbjuder en gynnsam miljö för många insekter, lavar, mossor, svampar, fladdermöss och fåglar och bidrar till artrikedomen i Östhammars kommun. Ett större sammanhängande eklandskap finns kring Österbybruk, och ingår i riksintresseområdet för kulturmiljövården kring Dannemora-Österbybruk.

Särskilt artrika skogsområden finns på flera ställen i Östhammars kommun. I ett cirka en mil brett bälte längs kusten finns en speciell skogstyp, kalkbarrskog, som är rik på örter och gräs. Här hittar man många ovanliga marksvampar, gräsarter och orkidéer. Troligt är att vegetationstypen gynnats av det omfattande skogsbete som förekom fram till mitten av 1900-talet i kustområdets småbrutna landskap. Riksintresseområde Forsmark-Kallriga innehåller skog av denna karaktär.

Skogarna i Östhammars kommun är generellt sett också rika på så kallade nyckelbiotoper, det vill säga miljöer i skogen som erbjuder hotade och rödlistade växt- och djurarter goda livsbetingelser. Skogsbruket ska visa särskilt hänsyn i sådana områden. De nyckelbiotoper som hittats i Skogsstyrelsens inventeringar finns redovisade i databasen Skogens pärlor. Där redovisas även områden med biotopskydd och naturvårdsavtal.

Förekomsten av våtmarker i kommunen finns registrerade genom den svenska våtmarksinventeringen (VMI) som pågått sedan början av 1980-talet. Syftet med inventeringen har varit att ta fram ett planeringsunderlag som gör det möjligt att arbeta strategiskt med bevarandeinsatser. Våtmarkerna har stor betydelse för den biologiska mångfalden. 17 procent av Sveriges hotade arter förekommer i myrmarker eller längs sötvattensstränder. Våtmarkerna har också en viktig funktion för att jämna ut och rena naturliga vattenflöden. Vegetationen i våtmarkerna tar upp växtnäring. Genom att vattnet bromsas upp i våtmarken sedimenterar växtrester och annat material. Där sker också en naturlig avgång av kväve, så kallad denitrifikation.

Florarna och markerna runt Forsmarksån är exempel på stora våtmarksområden med höga naturvärden i Östhammars kommun. Dikning och vattensänkningar har annars i stor utsträckning reducerat våtmarksarealen i kommunen.

I en sammanställning över ekologiskt särskilt känsliga områden i länet, gjord av Länsstyrelsen 1994, redovisas flera områden i Östhammars kommun. Vissa av dessa områden har skyddats genom naturreservat eller biotopskydd, andra inte.

Grönstrukturplan

En del av underlaget till att bestämma platser för utvecklingsområden i översiktsplanen har varit den inventering av natur- och friluftsvärden som gjordes 2018 av Östhammars kommun tillsammans med Upplandsstiftelsen och sammanställdes i en grönstrukturplan. I arbetet ingick att inventera kommunägd mark, och underlaget har därför inte använts för alla utvecklingsområden som pekats ut.

Många utvecklingsområden ligger på privatägd mark. Men alla utvecklingsområden som ligger på en inventerad plats har information om utfallet av inventeringen i respektive områdesbeskrivning i del III. Grönstrukturplanen har också information om respektive område som inventerats.

Översiktsplanen har förhållt sig till grönstrukturplanen på det sätt som är lämpligast för den föreslagna markanvändningen. Om ett inventerat område till exempel visar på höga friluftsvärden kan det vara önskvärt att viss typ av bebyggelse ligger nära denna plats, för att exempelvis höja boendekvaliteter. Samtidigt får bebyggelse inte ligga så nära, eller vara

så invasiv, att friluftsvärdena skadas av bebyggelseutvecklingen. Om en plats innehåller höga naturvärden gjordes en liknande avvägning: är naturvärdena av den karaktären att området ska skyddas från all typ av exploatering, eller är naturvärdena av en sådan karaktär att viss typ av bebyggelse kan gynna, ta tillvara, eller stärka naturvärdena.

Grönstrukturplanen innehåller rekommendationer för hur de inventerade platserna ska skötas eller utvecklas, för att underlätta avvägningar av den typ som beskrivs ovan. Grönstrukturplanen kommer vara ett viktigt underlag i den plan för brukande av kommunägd skogsmark och naturmark som ska tas fram med början 2022. Det ska bli en så kallad Mångbruksplan som samlat beskriver hur de kommunägda markerna ska skötas med avvägning och hänsyn till natur-, friluft- och skogsvärden

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Grönstråk utgör sammanhängande stråk genom bebyggelsen. De bör hålla en bredd som rymmer både gång- och cykelvägar eller stigar, men även naturmiljöer som buskar och träd. De bör också innehålla rymligare delar med plats för möten, lek och vila. Grönstråken i samhället fungerar också som filter mot luftföroreningar och har en utjämnande funktion av dagvatten och vid skyfall.

Beteckningen N i kartan över mark och vattenanvändning pekar ut ett antal sådana områden som särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap. I dessa områden ska natur-, kultur- och friluftsvärden prioriteras framför andra intressen.

Det finns behov av att ta fram en heltäckande strategi för hur grönstrukturens natur-, fritids- och kul-

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram en heltäckande strategi för förvaltningen av grönstrukturen.
- Identifiera kärnområden för aktivt bevarande av naturvärden och skapa länkar mellan dessa.
- Ta hänsyn till kända och beskrivna naturvärden och den biologiska mångfalden.
- Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i serviceorterna.
- Skydda, återställ och nyanlägg våtmarker och möjliggör vattenhållande egenskaper i mångfunktionella grönytor.

Hänsyn till naturvärden

Vid detaljplaneläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till natur- och kulturvärden (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Exploatering av naturmark ska alltid föregås av naturvärdesinventering och vid behov ska fördjupade artinventeringar göras bl.a. kopplat till bevarandestatus.
- Befintliga skydd av naturvärden som till exempel Natura 2000, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal och de förutsättningar det innebär ska beaktas tidigt i planeringsprocessen.
- Vid detaljplaneläggning eller andra åtgärder i eller i anslutning till områden som pekats ut som värdefulla i en samlad grönstruktur ska en utredning göras av hur åtgärden påverkar beskrivna naturvärden. Vid påtaglig påverkan ska åtgärden tydligt konsekvensbeskrivas och möjliga alternativ undersökas.
- Kommunen utgår idag främst från att anpassa planeringen efter befintliga naturvärden. I fall detta inte går kan ekologisk kompensation kan vara en möjlighet. Metoder är under utveckling och kommunen bevakar frågan.

turvärden ska förvaltas. Strategin behöver tydliggöra om det finns behov av kommunala reservat eller ytterligare, särskilda skydds- och skötselföreskrifter för viktiga arter och biotoper. Det finns också ett behov av att mer i detalj avgränsa olika värdeområden och att titta på behoven av kopplingar mellan gröna kilar för att få ändamålsenliga spridningskorridorer. Även i serviceorterna behövs länkar mellan parker och närnatur.

En del områden har ett lagstadgat skydd, och tydliga regler för skötsel och markanvändning. För ett antal områden saknas närmare preciseringar av vad som behöver skyddas eller vårdas.

Rekreation och friluftsliv

Många av områdena som är avsatta till skydd för naturvården har också stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det gäller i kustområdet men också i de stora skogsområdena runt sjön Vällen och våtmarksområdet Florarna. Här finns unika möjligheter till storslagna naturupplevelser i en förhållandevis ostörd miljö. Florarna har av Tierps kommun pekats ut som ett så kallat tyst område. Norrtälje och Uppsala kommuner har gjort motsvarande för skogsområden i anslutning till Vällen. I en av Naturvårdsverket nyligen genomförd översyn av riksintressen för friluftslivet har Florarna/Finnsjön och Öregrund-Gräsö skärgård beslutats som nya riksintresseområden, i samråd med Länsstyrelsen.

Upplandsstiftelsen har i samarbetet med länets kommuner skapat varumärket ”smultronställe i naturen” för att peka ut fina utflyktsmål. I Östhammars kommun är Gräsö gård, Kallerö, Rävsten, Aspbo, östra Tvärnö och Krutudden exempel på godkända smultronställen.

Upplandsstiftelsen bidrar på flera andra sätt till att utveckla möjligheter till rörligt friluftsliv. Rävstens stugby söder om Gräsö förvaltas av Upplandsstiftelsen och fungerar som en fin utgångspunkt för friluftsliv i skärgården. Upplandsstiftelsen står också bakom Upplandsleden som löper genom Östhammars kommun. Vikingaleden är en del av S:t Olav Waterway vilken är den första pilgrimsleden i världen som går över vatten. Pilgrimsleden löper genom härlig skärgårdsmiljö från Åbo via Åland till Grisslehamn i Roslagen. Vikingaleden går från Grisslehamn till Gimo längs historiska platser från fornminnestiden. Vikingaleden har 12 etapper där du kan vandra etapp fem till åtta genom Östhammars kommun. Det finns flera pågående arbeten med att koppla ihop Upplandsleden med vandringsleder som löper genom andra län, både norrut och söderut.

Längs leden finns möjligheter till naturupplevelser i mer ordnade former. Det erbjuder även flera anlagda spårområden. Sju elljusspår för gång, löpning och skidåkning sköts av engagerade föreningar på olika orter.

Skridskoslingor plogas också på ett antal platser vid goda isförhållanden, av föreningar eller näringsidkare. De är mycket populära både för skridskoåkning och promenader. Mer erfarna skrinnare har fantastiska möjligheter att utforska isarna och naturen på kommunens större insjöar, innerfjärdar eller, under gynnsamma betingelser, i ytterskärgården.

Möjligheterna till bad är många eftersom allmänheten har god tillgång till både havs- och sjöstränder. Därutöver finns ett antal anlagda friluftsbad. Flertalet sköts av föreningar i samarbete med kommunen. Det finns också en privatägd anläggning, Berkingebadet.

Flera småbåtshamnar och gästhamnar skapar möjligheter för ett aktivt båtliv. Hamnarna drivs av föreningar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn. Flera fritidshusområden har också hamnanläggningar av betydande format. Ett antal öppna iläggningsramper finns också tillgängliga för småbåts ägare. Tömningsstationer

för toalettavfall från fritidsbåtar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn.

Fiske är en populär fritidssysselsättning och det finns fiskemöjligheter både i kustområdet och i insjöarna. Det finns en generell rätt att fiska med handredskap, men också möjlighet att köpa fiskekort för nätfiske i vattenområden som förvaltas av fiskevårdsföreningar.

I kommunen finns också två golfbanor, två motorsportanläggningar och ett flertal skjutbanor. Vissa skjutbanorna ligger på mindre lämpliga platser: nära bebyggelse, vid större vägar och på vattenskyddsområden. Detta medför risk för påverkan på människors hälsa och miljön. Rimliga krav på stillhet och säkerhet ska kunna ställas. Bruket av blyammunition kan ge vattenpåverkan. Det finns därför anledning att utreda skjutbaneplatserna i kommunen.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

De höga natur- och friluftsvärdena i Östhammars kommun har stor betydelse för kommunens attraktivitet och möjligheter att locka nya invånare. Rätt förvaltade kan de på ett väsentligt sätt bidra till att uppfylla kommunens antagna hållbarhetslöften, nationella miljömål och frilufts mål.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Identifiera kärnområden för aktivt bevarande och skapa länkar mellan dessa.
- Identifiera viktiga friluftsområden och främja allmänhetens tillgång till dem.
- Ta hänsyn till kända och beskrivna natur- och friluftsvärden och den biologiska mångfalden.
- Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i serviceorterna.
- Om-/samlokalisera störande fritidsanläggningar.

Här finns förhållandevis ostörda miljöer som bidrar med biologisk mångfald och ger unika möjligheter till storslagna naturupplevelser. Det finns också kulturpräglade miljöer som kombinerar höga natur- och fritidsvärden med höga kulturmiljövärden.

Beteckningen N i kartan över mark och vattenanvändning pekar ut ett antal sådana områden som särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap. I dessa områden ska natur-, kultur- och

Hänsyn till natur- och friluftsvärden

Vid detaljplaneläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till natur- och kulturvärden (PBL 2 kap.). *Läs mer om dessa värden på sid 51-56.*

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Exploatering av naturmark ska alltid föregås av naturvärdesinventering.
- Vid detaljplaneläggning eller andra åtgärder i eller i anslutning till områden som pekats ut som värdefulla i en samlad grönstruktur ska en utredning göras av hur åtgärden påverkar de beskrivna natur- och friluftsvärden. Vid påtaglig påverkan ska åtgärden tydligt konsekvensbeskrivas och möjliga alternativ undersökas.
- Allmänhetens tillgång till friluftsområden ska främjas. Åtgärder som kan försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av turist- eller rekreationsanläggning ska inte tillåtas.

friluftsvärden prioriteras framför andra intressen.

Behovet av att flytta/samlokalisera skjutbaneplatser på grund av negativ miljöpåverkan behöver också utredas. Området där motorsportanläggningen vid Lunda ligger har i kartan över framtida mark- och vattenanvändning pekats ut som ett möjligt område för lokalisering av störande fritidsverksamhet, VF.

Kulturmiljöer

MÅLBILD 2040

Kulturmiljöerna är en viktig bas i besöksnäringen och det finns en bra balans mellan bevarande och utveckling. Genom ett kulturmiljövårdsprogram och ett gott samarbete mellan olika aktörer finns verktyg för att tydliggöra kulturmiljövärdena. Kulturmiljövärdena har ökat attraktionskraften i kommunen och de uppfattas som viktiga tillgångar i regionen.

Den historiska utvecklingen i Östhammars kommun har lämnat avtryck i landskap, bebyggelsestrukturer och byggnader. Här finns många kulturmiljöer som bär vittnesmål om olika tider. Uppland är Sveriges yngsta landskap och Östhammars kommun den del av länet som senaste höjde sig ur havet efter den senaste istiden. De högst belägna områdena kom först ur vattnet och det är här de äldsta bosättningarna är belägna. Gravrösen från yngre bronsålder och yngre järnålder finns i de mer höglänta delarna av Ekeby och Hökhuvuds socknar norr och öster om sjön Vällen.

I takt med landhöjningen har människorna sedan successivt bosatt sig i nya delar. Vattenlederna var viktiga transportleder i förhistorisk tid och därför finns många, något senare fornlämningar längs Olandsån. Alunda är en av landets rikaste fornlämningsbygder, med mer än 5 000 kända fornlämningar. Huvuddelen ligger inom cirka 140 gravfält från järnåldern. Vid övergången från jägarsamhälle till jordbrukssamhälle lades grunden för den landskapsstruktur vi kan se än idag. Kustbygden, framförallt området öster om väg 76, men i delar också partier in mot Valö och Hökhuvud, har sin speciella karaktär. Den är präglad av landskapets former: ett svagt kuperat sprickdalslandskap med hällmarker där små moränåkrar är insprängda. Jordbruket har alltid varit småskaligt och inriktat på djurhållning. Kustens öar och skär har under lång tid använts för slåtter eller som sommarbete för djuren.

Fiske och sjöfart var viktiga sidonäringar. I kustområdet finns många karaktäristiska spår av både jordbruk och fiske i form av sjöbodar, ängslador, stenmurar, åkerholmar, odlingsrösen, trägärdesgårdar och hamlade träd. Många av skogarna bär tydliga spår av skogsbete.

Öregrund och Östhammar är båda gamla kuststäder, anlagda redan på medeltiden och sedan präglade av handel, fiske, sjöfart och så småningom även av tidig badortsturism.

Bruksbygderna som omfattar vallonbruken med Gimo, Österbybruk, Forsmark och Hargs bruk har en annan karaktär. Tillgången till brytvärda malmer har haft stor betydelse. Denna bygd har i stor utsträckning präglats av gruv- och järnhanteringens framväxt. Malmen i Dannemora började troligen brytas mycket tidigt, men det finns också flera andra malmfyndigheter i kommunen. I Vigelsbo startades gruvdrift i slutet av 1600-talet och i mitten av 1800-talet öppnades flera dagbrott i Norrskedika.

Järnbruken började att anläggas på 1600- och 1700-talet. De största var Österbybruk, Gimo, Forsmark och Hargs bruk. Miljöerna i bruken är fortfarande välbevarade och av stort kulturhistoriskt värde. Omfattande regleringsföretag med dammanläggningar har genomförts i anslutning till bruken för att ta till vara vattenkraften.

Här finns olika intressen, dels det kulturhistoriska att bevara dammar, dels att skapa fria vandringsvägar för fisk. Många lösningar, exempelvis omlöp/fisktrappor, kan kombineras med ett bevarande av kulturhistoriska värden.

Det har också funnits flera mindre hyttor under

dessa bruk, några exempel är Bennebol och Vällnora som ligger i Uppsala kommun. I skogarna kring bruken finns gamla kolbottnar som vittnar om det intensiva arbetet med att få fram kol till masugnar, hyttor och smedjor. Ett livaktigt, småskaligt jordbruk har också lämnat spår i bruksbygderna.

Den bästa odlingsmarken finns i Alunda som också varit en viktig knutpunkt för handel. Bygden kännetecknas av ett småskaligt, kuperat och stenbundet landskap i övergången mellan slätt och skogsbygd. Området är rikt på fornlämningar och gravfält med högar och stensättningar intill nästan varje by. Alunda är den socken i Sverige där gravfälten ligger tätast.

Läs mer om kommunens bygder och kulturhistoriska miljöer

Kulturmiljövärden

Teckenförklaring

- Kommunal kulturmiljövård
- Regional Kulturmiljövård
- Riksintresse kulturmiljövård

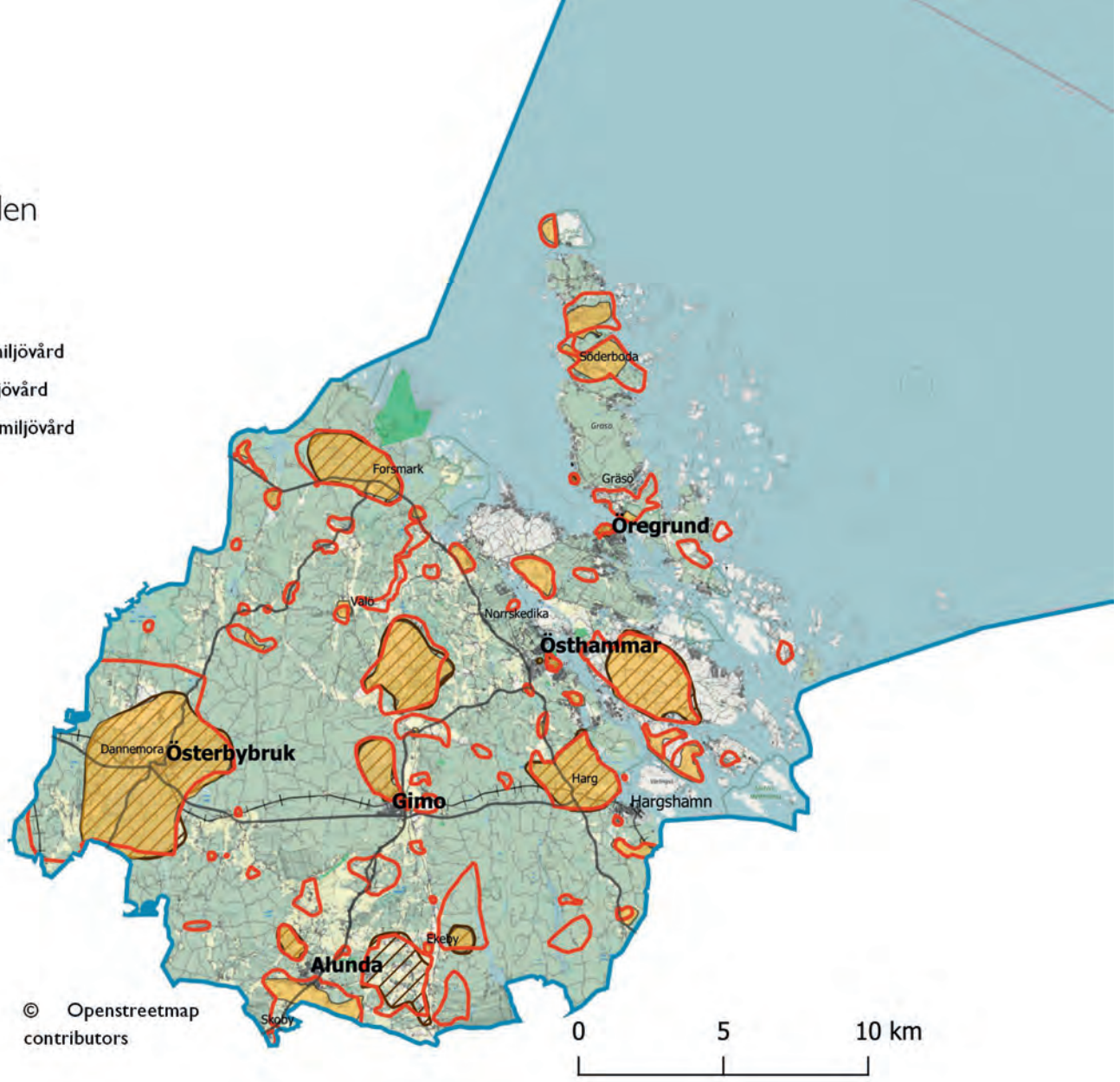

Kartan *Kulturmiljövård* avgränsar värdefulla kulturmiljöer: riksintressen och områden med regional eller lokal betydelse från Bygd att vårda och Jord och järn.

Tolv områden i Östhammars kommun är av riksintresse för kulturmiljövården: de större bruken, Östhammar och Öregrund, det skärgårdspräglade och välbevarade odlingslandskapet på Söderön, Djurstens fyrplats, flera olika områden i anslutning till Hökhuvuds kyrka, samt Alunda, Ekeby, Lundsbol och Hyttbol där det finns många fornlämningar och också många spår av ett tidigt jordbruk, exempelvis fossila åkrar och byar med en välbevarad struktur.

Uppsala läns kulturminnesvårdsprogram Bygd att vårda pekar i Östhammars kommun ut 33 områden som bedöms som särskilt värdefulla i ett regionalt perspektiv. Skriften Jord och järn, kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun redovisar ytterligare 71 områden och 125 enstaka objekt av betydelse för den lokala kulturmiljö vården.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Kommunens historia och många kulturmiljöer skapar viktiga värden som uppskattas av många. Att skydda och utveckla dem bidrar till att göra kommunen attraktiv och till att uppfylla viktiga nationella och regionala mål för kulturmiljöarbetet. Utmaningen är att identifiera, ta tillvara och utveckla kulturmiljövärdena.

Verksamheter som samspelar med värdefulla kulturmiljöer kan stärka attraktionskraften. Miljöerna kan också lyftas fram genom att kunskaperna om bygdernas utveckling förmedlas. Det skapar delaktighet och gör det möjligt för människor att förstå och ta ansvar för kulturmiljöerna.

Utveckling och förändring av kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö ska utgå från ett kulturhistoriskt underlag.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram ett kulturmiljövårdsprogram för att tydliggöra och avgränsa viktiga kulturmiljövärden.
- Införa varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefulla miljöer i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över.
- Ge kulturmiljövärdena i riksintresseområden och i de särskilda värdeområdena för natur, fritid och kulturlandskap (N) hög prioritet vid handläggning och beslut.

Gimo herrgård

Trafik och kommunikationer

MÅLBILD 2040

Väg 288, kommunens huvudstråk, har utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled. Väg 292 är ett välutnyttjat godsstråk och det finns en uppställningsplats för farligt gods mellan Gimo och Harg. Standarden på vägarna från Alunda via Arlanda mot Stockholm har förbättrats.

Hälften av all motoriserad persontrafik sker med kollektiva transporter. Kollektivtrafiken längs väg 288 har utvecklats och Forsmarks bruk är en viktig omstigningspunkt för kollektivtrafiken på väg 76 och väg 290. Väg 76 har utvecklats med bättre kollektiva kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle.

Det finns kollektiva bussförbindelser mellan Alunda, Arlanda och Stockholmsområdet. Järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus trafikeras av lokala persontåg som erbjuder bekvämt resande mellan orterna längs sträckan och möjligheter att resa vidare med tåg mot Stockholm och Gävle.

Tillgången till sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar inom tätorterna har förbättrats och det finns också några bilfria cykelstråk på landsbygden.

Vägar, järnvägar & kollektivtrafik

Huvuddelen av alla transporter till, från och inom Östhammars kommun går på landsväg. Huvudsakliga kommunikationsstråk redovisas i kartan Trafik och kommunikation.

Väg 76, 288, 290 och 292 bär huvudflödena av trafiken, både person- och godstrafik. Väg 76 är en riksväg som via Östhammar förbinder Norrtälje och Gävle. Vägarna 288, 290 och 292 är så kallade primära länsvägar: 288 går mellan Uppsala och Östhammar, 290 mellan Uppsala och Forsmark medan 292 går mellan Söderfors, Tierp, Österbybruk och Harg. Alla dessa tre vägar kopplar till väg 76. Väg 292 kopplar till E4 norrut från Hargshamn och via väg 288 söderut. Dessa och ett antal andra, mindre länsvägar formar den grundläggande vägtrafikstrukturen i kommunen. Objekten Gimo - Börstil samt farledsfördjupningen Hargshamn finns med i den nationell plan för transportsystemet 2018-2029.

En del av tätorternas gator och vägar ägs och underhålls av kommunen. Även gång- och cykelvägar finns, framförallt i tätorterna, men inte i en omfattning som täcker behoven av sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar. I en potentialstudie för cykelpendling i Uppsala län, gjord av Region Uppsala, har en stor potential identifierats för ökad cykelpendling till arbete och skola identifierats inom länet. Till exempel så visar studien på att utvecklingspotentialen i Östhammars kommun för sysselsatta inom rimligt avstånd från arbete (7,5 km) att cykelpendla är 90% i dagsläget (2021) om cykelinfrastrukturen utvecklas. Ett annat exempel på potentialen är att ca 50% av alla barn i Östhammars kommun kan nå skolan inom 30 minuter enbart på cykelvägnätet, och ca 65% om man räknar på hela cykelvägnätet. Möjligheten för barn och unga att transportera sig till skolan via gång eller cykel har flera fördelar för dem, såsom minskad trängsel och föroreningar såväl som en förbättrad mental och fysisk hälsa.

Det finns ingen spårbunden persontrafik, däremot en järnvägssträckning mellan Örbyhus och Hargshamn där det går att köra godstrafik. Järnvägssträckningen är inte elektrifierad och i vissa avsnitt i ett skick som begränsar hastigheten för de transporterna.

Region Uppsala har det totala ansvaret för den

allmänna kollektivtrafiken i Uppsala län. Region Uppsala ansvarar för kollektivtrafikförsörjningen genom kollektivtrafikutveckling, trafikplanering, försäljning, kommunikation och kundtjänst, med mera. UL är varumärket under vilket Region Uppsala bedriver kollektivtrafiken i samarbete med upphandlade trafikföretag. UL:s regionbussar svarar för huvuddelen av de kollektiva transporterna inom och till och från kommunen. Väg 288, 292 och 290 är de viktigaste kollektivtrafikstråken, Östhammar och Gimo är viktiga noder. Väg 288 har i dagsläget byggts om till delvis mötesfri väg från Uppsala fram till Gimo och planeras att byggas om mellan Gimo - Börstil i nästa etapp. Där kopplas kollektivtrafik på väg 288 samman med trafiken på väg 76 respektive 292. Österbybruk är en sekundär nod för kollektivtrafiken, där väg 292 och 290 möts.

Österbybruk är den enda ort som ligger nära en befintlig tågförbindelse för persontrafik (Örbyhus). Stråket Hargshamn, Gimo och Österbybruk har potential att utveckla tågtrafik som komplement till busstrafiken längs väg 292, via Hargshamnsbanan som passerar båda orterna.

Flest bussar och högst turtäthet finns på sträckan mellan Uppsala och Östhammar/Öregrund. Sträckan trafikeras också av expressbussar. Ytterligare bussar trafikerar sträckan Alunda-Uppsala. Stråket längs

väg 76 (Hargshamn, Östhammar, Forsmark) har stor betydelse för arbetspendling till Forsmark. Den trafikeras bland annat av bussar från Hallstavik. Där finns möjlighet att ansluta till en SL-busslinje som går hela vägen till Stockholm.

För att ta ett helhetsgrepp om hållbart resande och bidra till ökad nyttjande av kollektivtrafik bör strategier eller riktlinjer för att minska bilens relativa attraktivitet tas med i planeringen. Omställning av transportsektorn är beroende av att allt fler låter bilen stå till förmån för kollektivtrafik eller gång- och cykel.

I kustområdet runt Gräsö, Öregrund och Söderön finns anropsstyrd kollektivtrafik för ett antal busslinjer under sommarhalvåret (Östhammar-Långalma-Raggarön och Öregrund- södra Gräsö-norra Gräsö). Under skolåret finns ordinarie skolbussturer som alla kan använda.

Färjerederiet som är en del av Trafikverket ansvarar för färjetrafiken mellan Öregrund och Gräsö, den så kallade Gräsöleden. Även här är turtätheten hög året runt. År 2015 transporterades sammanlagt 325 615 personbilar, 29 597 lastbilar och 2 376 bussar på färjeleden.

Lokal båttrafik i mindre skala förekommer för att tillgodose skärgårdsbornas behov av hemtjänst, sjukresor, turisttrafik med mera. Bryggor avsedda för sådan trafik finns bland annat på Gräsö vid Äspskär, Örskärssund och färjeläget i Öregrund, på Ormön, Raggarön och Söderön (Sundsveden och Älvsnäs).

Kommande satsningar på återöppnandet av gruvan i Dannemora samt flygbränslefabrik i Forsmark kan komma att bidra väsentligt till en ökad trafik på framförallt de större vägarna och tågtrafiken. Kommunen behöver följa denna utveckling och de följdkonsekvenser som detta kan få på infrastruktur och miljö i kommunen.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Vägar lägger grunden för trafikförsörjningen i kommunen. Det är angeläget att dessa håller en god standard med avseende på framkomlighet, säkerhet och underhåll. Här krävs regional samverkan. Regeringens utlovade investeringar i ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem kommer att spela stor roll (Prop. 2012/13:25). Östhammars kommun kommer i samverkan med övriga regionala aktörer att arbeta mot detta mål enligt framtagna program. I den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län finns bland annat det gemensamma målet att kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor

Vägregler

Väglagen innehåller bestämmelser om allmänna vägar. Normalt gäller ett skyddsavstånd på tolv meter mellan bebyggelse och allmän väg. Länsstyrelsen kan utöka skyddsavståndet och har beslutat om ett skyddsavstånd på 30 meter vid väg 76, 288, 290 och 292. Beslutet gäller inte i områden med detaljplan eller för åtgärder som kräver bygglov.

För att bygga en ny utfart till statlig väg krävs tillstånd från Trafikverket.

För planer som berör området inom 30 meter från väg 76, 288, 290 och 292 ska tillstånd sökas hos länsstyrelsen.

ska fördubblas till 2030 (Basår 2006, skattat värde 17 %). Östhammars kommun kommer ta en fortsatt aktiv roll i arbetet med att utveckla den regionala kollektivtrafiken, med regionens kollektivtrafikförvaltning.

Inom tätbebyggda områden behöver Östhammars kommun genomföra en översyn med målsättningen att skapa vägstrukturer som utgår från en planering i nät och stråk. Oskyddade trafikanter, inte minst skolbarn, behöver separerade gång- och cykelstråk som binder ihop ortens målpunkter. Saknas gång- och cykelstråk ökar bilanvändningen och behoven av skolskjutsar inom tätorten. Kommunen ska arbeta själva och i samarbete med region Uppsala för att förbättra kopplingarna i cykelvägnätet, både inom tätorterna och mellan tätorterna. För att åstadkomma konkreta förbättringar ska kommunen arbeta aktivt för att söka statligt stöd och andra bidrag som kan medfinansiera utbyggnaden av gång- och cykelnätet. Gång- och cykelvägsplan från 2016 pekar på konkreta åtgärder inom beteendeförändring som kan utföras för att öka hållbart resande i kommunen. Dessa är ökad dialog genom ”cykeldagar” där fördelarna med cykel, marknadsföring av cykeln som transportmedel i kommunen genom t.ex. ”puffar” i sociala medier, anläggandet av cyeklparkeringar och cykelställ samt att förbättra digitala kartor som tydliggör var gång- och cykelvägar finns i kommunen.

Kommunen ska också följa riktlinjer för utformning av gång- och cykelvägar. De ska vara 5 meter bred (inkl. slänt och sidoytor), skiljeremsa eller kantsten för separation, använda LED-belysning och beläggas med asfalt. Goda siktlinjer ska eftersträvas och det är viktigt att cykelvägar hålls fria från vegetation och snöröjs.

Gång och cykelplanen från 2016 fokuserar främst på att åtgärda brister i det befintliga gång och cykelnätet och avgränsas geografiskt till de fem större tätorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Planen pekar dock också på behovet att i framtiden ta fram en plan för hur utbyggnad av ett sammanhängande cykelnät ska ske. Planen sträcker sig inom tidsramen 2015-2020 och flera av de planerade åtgärderna är utförda eller projekterade, men inte alla. Gång- och cykelplan är under arbete med uppdatering.

Hastighetsgränser i tätorterna behöver också ses över. Detta för att öka trafiksäkerheten och förbättra framkomligheten. I vissa orter ökar trafikflödena dramatiskt under framförallt sommaren. Här finns behov av att göra trafiknätsanalyser som underlag för en aktiv trafikplanering med ett långsiktigt perspektiv. Det behövs nya, kreativa lösningar som även hanterar behoven av parkeringsytor.

Behovet av cykelstråk på landsbygden behöver också ses över, inte minst stråk som förbinder landsbygden med viktiga noder för kollektivtrafiken.

Kollektivtrafik för arbetspendling med buss behöver utvecklas. Dels för in- och utpendling till andra städer i regionen, men också för det lokala resandet. Busstrafiken måste vara bekväm och tillgänglig. Därför behövs parallella system med snabbussar, landsortsbussar och lokalbussar. Från Österbybruk är det viktigt med snabb transfer till Upptågsstationer i Skyttorp och Örbyhus för vidare resor till Uppsala/Stockholm eller Gävle. Hela resan-perspektivet ska beaktas i planering och utvecklingen av infrastrukturen.

Den spridda boendestrukturen i Östhammars kommun gör det svårt att täcka alla delar med turtät kollektivtrafik. Ett sätt att lösa problemet är att koppla samman olika trafiklösningar genom att skapa resnoder som kan nås med bil, cykel eller till fots: i form av moderna bytespunkter med viss service – ”stationsbyggnader” – i alla serviceorter, kopplat till anropsstyrd trafik från landsbygdsområden med lite fler invånare, exempelvis Söderön, Gräsö, Valö och Ekeby. Dessa områden får funktion som trafiknoder för skärgården och omkringliggande bygder.

Utveckling vid behov av anropsstyrd kollektivtrafik till alla öar utan fastlandsförbindelse ska ske på sikt.

Avgångar för snabbussar, landsortsbussar och lokalbussar kan samordnas vid de olika bytespunkterna. Samordning kan också göra det lättare att samutnyttja bussar för anropsstyrd trafik. Genom att utveckla ett nät av gång- och cykelstråk som även inkluderar tätortsnära landsbygd kan bytespunkterna lätt nås av fotgängare och cyklister. Tillgång till bra pendlarparkeringar gör det enkelt att byta mellan bil och buss vid bytespunkterna.

Järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn kan på sikt utvecklas för lokal arbetspendling med tåg i öst-västlig riktning. För detta krävs omfattande åtgärder och kommunen ska arbeta aktivt för att detta införs i nationell infrastrukturplan. Järnvägssträckningen leder även ner till Hallstavik i Norrtälje kommun. Kopplingen utgör en viktig kommunikation för näringslivet i Östhammar och Hallstavik och Norrtälje i stort. Det finns planer från Norrtälje kommun för att göra Hallstavik till ett nytt kommundelcentra. Detta skapar möjligheter till synnergieffekter för arbets- och bostadsmarknad mellan kommunerna om kommunikationerna i form av Hargshamnsbanan och väg 76.

När ett nytt bostadsområde eller ny arbetsplats ska byggas ska möjligheterna till kollektivtrafikanslutningar med fungerande kopplingar till gång- och cykelvägar, pendlarparkeringar med mera, utredas.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Samverka med regionala parter för att utveckla vägnät, farleder och kollektiva transporter.
- Utveckla kollektivtrafikstråk och koppla samman olika resalternativ genom att skapa noder och moderna bytespunkter.
- Integrera kollektivtrafiken i nya byggprojekt.
- Utveckla ett trafiknät för alla med gång- och cykelstråk som binder samman viktiga målpunkter i tätorterna.
- Utveckla cykelstråk på landsbygden.
- Arbeta med attitydpåverkan för att få fler att välja kollektiva transporter.

Utveckling av kommunikationsstrukturer

När ny bebyggelse uppförs ska grunden för trafikstrukturen styras med lokaliseringsbeslut och detaljplaner (PBL 2 kap. 4 kap.). Kommunen ska också se till så att vägtrafik inte orsakar störningar i strid med miljökvalitetsnormerna (MB 5 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid planering i tätorterna ska ett stort fokus läggas på möjligheterna att skapa säkra, trygga och hållbara trafiklösningar. Det kan till exempel innebära att:
  - Skapa kopplingar mellan nya och befintliga områden
  - Planera för en tätare bebyggelse med måttliga tomtstorlekar för att hålla nere transportavstånden
  - Identifiera kopplingar till befintliga busshållplatser och/eller behoven av nya så att tillgängligheten till kollektivtrafik blir god
  - Skapa trygga gång- och cykelvägar till busshållplatser och andra viktiga målpunkter.
- De behov barn, äldre och personer med funktionsnedsättning har av tillgänglighet/närhet till lekplatser, en trafiksäker miljö, säkra gång- och cykelvägar och närhet till grönområden ska särskilt beaktas.
- Om större vägar med höga trafikflöden behöver anläggas i anslutning till ett bostadsområde ska noggranna utredningar göras av effekter på miljö, hälsa och de boendes möjligheter att säkert passera vägen.

Sjötrafik och hamnar

En djuphamn, Hargs hamn, finns i Hargshamn och den har under lång tid använts för utskeppning av järnmalm. Perioden 1989 till 1995 hade hamnen färjetrafik till Nystad i Finland. Numera skeppas biobränslen, stenkross och andra bulkprodukter via hamnen. Den har ett skyddat läge och goda isförhållanden.

Hargs hamn är den största hamnen norr om Stockholm och söder om Gävle. Den har ett strategiskt viktigt läge i regionen och kan genom väg- och järnvägsförbindelser bidra till att föra över större volymer gods från landsväg till sjöfart och järnväg. Hamnen har en stor framtida potential och en fördjupning av farleden i inloppet till hamnen stod klar och invigd under sena hösten 2021. Hargs hamns AB planerar att bygga en ny kaj på 200 meter som ska kunna ta emot större fartyg och väntas stå klar under 2023. Hamnen är av riksintresse, se sid 49. En risk med den utökade sjötrafiken är ökade störningar för boende längs vägarna till hamnen.

Från Hargshamn finns en fyrsatt farled som leder vidare ut till Ålands hav och den stora farleden för sjötransporter mellan Östersjön och Bottniska viken. En mindre farled går inomskärs från Öregrundsgrepen och söderut mot Singö och Hallstavik. Den är också fyrbelyst och trafikeras regelbundet av mindre fraktfartyg. Under svåra isvintrar kan den yttre farleden förflyttas inomskärs och större fartyg passerar då i Öregrundsgrepen. Dessa farleder är av riksintresse. Öregrunds hamn hade fram till 1900-talet viss betydelse för godstransporter. Numera används hamnen i liten utsträckning för nyttotrafik men är av riksintresse för yrkesfiske. Här kan fiskebåtar landa fisk. Sjöfartsverket och Kustbevakningen utnyttjar hamnen under arbetsperioder i området. Övriga hamnar i Östhammars kommun utnyttjas främst av fritidsbåtar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund (tre), Östhammar och Hargshamn.

En hamn finns även i Forsmark och används endast av SKB:s verksamhet för transport av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle mellan deras anläggningar. Även denna hamn är av riksintresse, se sid 49.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Hamnen i Hargshamn utpekas som en strategiskt viktig anläggning i flera regionala dokument. Utvecklingsmöjligheterna är goda. Isförhållandena är gynnsamma och inseglingsrännan kort och lättnavigerad. Med en fördjupning av farleden kan större båtar angöra hamnen och godsverksamheten utvecklas ytterligare. Möjligheterna att köra gods på järnväg till och från hamnen längs Hargshamnsbanan är också betydelsefull. Banan kopplar via Örbyhus till stambanan.

Öregrunds och Östhammars gästhamnar har förutsättningar för att locka ytterligare båtturister. Dessa förutsättningar bör förstärkas. Utbyggnad av gästhamnen i Öregrund har nyligen genomförts för att förstärka kapaciteten.

Sju kommuner från Östhammar i söder till Nordanstig i norr, tillsammans med båda regioner och Upplandsstiftelsen har kartlagt viktiga noder längs kusten. Det handlar om platser som idag kan nås från hav och/eller land, har god tillgång till olika former av service eller som har potential att utvecklas med fler typer av service för närboende, för friluftslivet och näringslivet. Noderna är viktiga i kust- och havsplaneringen både lokalt, regionalt och storregionalt. I Östhammars kommun har ett tiotal större och mindre noder kartlagts.

Teknisk försörjning

MÅLBILD 2040

System för en hållbar teknisk försörjning har utvecklats. All bebyggelse i tätort är ansluten till kommunalt vatten och avlopp. Ny, sammanhållen bebyggelse på landsbygden har utvecklats med gemensam vattenförsörjning. Möjligheterna till kretslopp och återvinning har stärkts och beroendet av fossila energislag minskat. En strategi för hur solenergi kan utvecklas i kommunen har tagits fram, liksom en studie över möjligheterna att använda närvärme för att försörja mindre områden med en gemensam lösning. Bredbandsnätet har byggts ut längs de prioriterade kommunikationsstråken.

Avfall och återvinning

Det är kommunens ansvar att se till så att hushållsavfall och hushållens farliga avfall tas om hand på ett bra sätt. Östhammars kommun har en renhållningordning gällande från 2021 samt en avfallsplan från 2012 som fortfarande är gällande. En ny avfallsplan är i framtagande och förväntas antas under 2022.

Brännbart hushållsavfall samlas upp och transporteras till Brista där det förbränns i en anläggning som levererar värme och elektricitet. Från 2015 är kommuninvånarna skyldiga att separera matavfall från övrigt avfall. Matavfallet transporteras till en rötningsanläggning i Uppsala för framställning av biogas. Förpackningar ska lämnas vid separata insamlingsställen enligt lagen om producentansvar.

Det finns ett flertal återvinningsstationer i kommunen, både inom tätorterna, men också på flera småorter. Flera av stationerna finns i anslutning till parkeringsplatser och livsmedelsbutiker.

Icke brännbart avfall och miljöfarligt avfall måste hushållen själva transportera till en återvinningscentral. Återvinningscentralerna är totalt fem stycken, de finns i Östhammar, Öregrund, Österbybruk, Alunda och Väddika. Avfallsanläggningen i Väddika tar även emot byggnads- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, latrin och slam. Det finns hårdgjorda ytor och lakvattenbassänger för att hantera pressvatten från deponerat avfall.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En hållbar samhällsutveckling förutsätter att det finns goda möjligheter att sortera och separera olika avfallstyper. Östhammars kommun ska premiera insatser som bidrar till att öka andelen återvunnet hushållsavfall. Ett prioriterat område är långsiktigt hållbar hantering av avloppsslam. Det finns behov av att se över hanteringen av slam från såväl kommunala avloppsreningsverk som från enskilda avlopp.

Avfallshantering ska utgå från avfallstrappan, vilket innebär att avfallet i första hand ska förebyggas, i andra hand återanvändas, i tredje hand återvinnas, och därefter energiåtervinnas och i sista steg deponeras. Avfall är och ska ses som en resurs. Resurser i form av nya produkter, material samt energi- och drivmedel.

Befolkningstillväxt och utveckling av kommunen påverkar avfallsströmmarna. Hänsyn behöver tas till transportvägar, mängder avfall, omlastningsplatsers, arbetsmiljö, bytbodar/returpunkter och liknande.

Latrin ska på sikt, med mål till 2023 avvecklas helt och hållet på grund av dyra mottagnings och hanteringskostnader samt dyra transporter till mottagningsstation. Insamling av latrinkärl är inte arbetsmiljömässigt optimalt då det är tunga lyft. Kommunen förespråkar torrtoaletter/förbränningstoaletter som ersätter latrinkärl.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Möjligheterna att källsortera och lämna avfall till återvinning ska uppmärksammas vid planering av nya bostads- och industriområden.
- Även personer som saknar bil ska ha möjlighet att lämna sorterat avfall. Närhet till återvinningscentraler är en viktig faktor.
- Åtgärder för att säkerställa långsiktigt hållbar hanteringen av avloppsslam.

Energi

Tillgången till energi är basal för många samhällsfunktioner. Flera stora högspänningsledningar passerar genom Östhammars kommun, med Forsmark som en startpunkt. En 400 kV kraftnätsledning sträcker sig från Forsmark ned till Uppsala i kommunens västra delar. Ledningen är en del av Svenska Kraftnäts transmissionsnät för el i Sverige vilket räknas till ett allmänt intresse och en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig. En av kopplingspunkterna för utbyte av el med utlandet ligger också vid Forsmark.

Det lokala elnätet är välutbyggt och ett omfattande arbete pågår med att föra över luftledningar till markledningar för att göra elleveranserna mindre sårbara vid svåra väderförhållanden.

Just nu planeras och utförs en del åtgärder för kapaciteten i stamnätet av Svenska kraftnät. Ur ett kapacitetsperpektiv för NordSyd kan man säga att det inte finns anledning till oro i dagsläget gällande kapacitetsbrist enligt Svenska kraftnäts bedömning. Alla de åtgärder som nu genomförs inom investeringspaket NordSyd syftar till att både höja kapaciteten i Uppsala län och möjliggöra anslutning av förnybar elproduktion i Mellansverige. Både vindkraft till havs och land.

Nätåtgärderna i både Uppsala län och Gävleborg syftar till att förnya och öka stamnätets driftsäkerhet, höja kapaciteten i våra överföringar och möjliggöra mer anslutning av förnybar elproduktion. I Uppsala län kommer åtgärderna medföra att Svenska Kraftnät ersätter äldre ledningar i stamnätet (220 kV) som nått sin tekniska ålder med helt ny 400 kV dubbelledning. Detta betyder att stamnät i området blir både starkare och har högre redundans runt Forsmark. Vidare säkerställer det nya stamnätet i området att det kan kopplas in storskalig vindkraft på ett tillförlitligt sätt i framtiden på land och till havs.

Merparten av kommunens bostäder och lokaler värms av enskilda värmeanläggningar. Vanliga energikällor är biobränslen och el, med ett mindre inslag av olja. En omfattande konvertering från olja till andra energislag har skett under senare år, bland annat till pannor för ved eller pellets och till olika typer av värmepumpar.

Värmepumpar av olika slag kräver el, men i betydligt mindre mängd än om el används som direktverkande värmekälla. Installation av luftvärmepumpar och braskaminer har skett i en del av bostäderna som värms med direktverkande el. Konvertering till andra energislag kräver installation av ett vattenburet värmesystem.

Den spridda bebyggelsen försvårar fjärrvärmesatsningar, men biobränsleeldade fjärrvärmeverk finns i Gimo och Österbybruk. Båda anläggningarna eldas med skogsflis. Om det blir riktigt kallt används olja som spetslast. Större delen av fjärrvärmenäten i både Gimo och Österbybruk är byggda på 1980-talet. Företaget Nevel står för drift och fjärrvärmeleverans.

I Österbybruk finns totalt 3 kilometer fjärrvärmekulvertar och i Gimo 4,6 kilometer. Såväl företag som bostadsrättsföreningar och enskilda är anslutna till näten i båda orterna. Värmeverket i Österbybruk har överkapacitet, här finns goda möjligheter att ansluta fler fastigheter. Kapaciteten i Gimo är välutnyttjad och möjligheterna att ansluta ytterligare fastigheter är begränsad till platser längs befintligt ledningsnät.

Flera kommunala fastigheter värms av mindre, biobränsleeldade anläggningar. I Östhammar finns ett mindre fjärrvärmenät med två anslutna pannanläggningar som båda eldas med träpellets. Nätet försörjer bl.a. sjukhusområdet där även en stor solcellsanläggning finns installerad.

Ökad biltrafik vilket medför att det är viktigt att införliva perspektiv om infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. Kommunen behöver på sikt tillgängliggöra laddmöjligheter samt tankmöjligheter för förnybara drivmedel för att bidra till att ställa om bilflottan i kommunen från fossilberoende.

Alla kommuner ska, med vissa undantag som Burlöv, Sundbyberg och andra tätbebyggda kommuner ange områden lämpliga för vindkraft. Vidare anger Energimyndigheten områden som är av riksintresse för energiproduktion. Dessa områden är bedömda dels för energiproduktion och dels för att åstadkomma så få störningar som möjligt. Kommunen ser etableringen av vindbruk på land som en effektiv källa till förnybar energi vilket är en viktig förutsättning för en hållbar framtid. Kommunen vill lyfta problematiken med etablering av gruppstationer för djurlivet och naturen, men även för den närboende kommuninvånaren och kultur- och landskapsbilden. Det finns stora riskfaktorer kopplade till etableringen vilka är viktiga att vara medveten om vid planering. För mer information om kommunens ställningstaganden för vindbruk se informationsrutan med kommunens tillämpning och gällande vindbruksstrategi.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Ett hållbart energisystem har begränsad klimat-påverkan och innebär att energin måste komma från miljömässigt hållbara, förnybara energikällor som nyttjas på ett effektivt sätt. Detta ligger i linje med de

Etablering av gruppstationer för vindkraft

Tillstånd till en anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen ska uppföras har tillstyrkt det (MB 16 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

Östhammars kommun pekar ut områden lämpade för etablering av grupper med vindkraftverk i mark- och vattenanvändningskartan. Nära kommungräns ska samråd ske med berörd kommun. I övrigt görs följande prioriteringar i kommunens vindbruksstrategi:

- Påverkan på landskapskaraktär och boendemiljö ska särskilt prövas vid etablering av gruppstationer.
- Inom anläggningens närzon ska behovet av respektavstånd till värdefulla kulturmiljöer eller till områden med landskapsbildsskydd särskilt beaktas.
- Inom anläggningens mellanzon bör behovet av respektavstånd till områden med mycket fritidsbebyggelse beaktas.
- Naturområden som är orörda/ostörda, har en stor betydelse för friluftslivet och/eller har ett rikt fågelliv ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Ålderdomliga och välbevarade landskapsområden eller kulturmiljöer ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer. Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär.

nationella miljömålen och den nationella klimat- och energipolitiken och krävs för att nå en långsiktigt hållbar utveckling.

Beroendet av fossila energislag måste minska och energianvändningen effektiviseras. Platser för offentlig laddinfrastruktur som kommunen förordar i sin samhällsplanering för bör tas fram. Helst bör detta göras i samråd med aktörer inom handel, turism med mera. En plan för laddinfrastruktur eller ett inslag i den kommande uppdateringen av energiplan kan fånga upp detta.

Med ökat bostadsbyggande där användning av el för uppvärmning är vanligt förekommande samt en kommande övergång mot mer eldrivna transporter, är det viktigt att eleffektfrågan beaktas i kommunens fysiska planering. Frågan har aktualiserats genom den effektbrist som ses i Uppsala men också andra delar av regionen. Uppvärmning med biobränsle genom fjärrvärme eller med närvärmeverk bör ur denna aspekt i första hand förordas.

Nätägarna i vår kommun, Vattenfall och Upplands energi, uppger att det inte finns någon uttalad kapacitetsbrist inom Östhammars kommun i dagsläget. Ändå måste en eventuell framtida effektbrist beaktas och där betonar Länsstyrelsen i sin rapport om effektsituationen i länet vikten av att ha en tidig och regelbunden dialog mellan kommunens plansida och nätägarna, angående framtida bebyggelseutveckling. Detta för att nätägarna ska kunna ta fram relevanta nätutvecklingsplaner.

Vid byggnation inom 250 meter av kraftledningar eller andra stamnätanläggningar ska kommunen samråda med Svenska Kraftnät.

Vad gäller elanvändningen inom kommunen har Hargshamn aviserat ökat eleffektbehov pga. sin utökade verksamhet, bland annat kopplat till det planerade slutförvaret inom kommunen. Sandvik Coromant i Gimo har minskat sitt elbehov genom

energieffektivisering och planerar att installera solceller. Östhammars kommun arbetar enligt en investeringsplan för fler solceller på egna fastigheter och har idag tre anläggningar och en fjärde under projektering. Kommunen samverkar också med andra aktörer för att öka investeringstakten i solenergi bland företag, bostadsrättsföreningar, liksom fastighetsägare och föreningar.

En minskad klimatpåverkan från transporter är nödvändig och där arbetar vi med elektrifiering av den kommunala fordonsparken och har snart 60 laddpunkter klara, för att kunna upphandla fler elfordon. Vi har också offentliga snabbladdningsstationer i Öregrund och Östhammar som vi uppfört i samarbete med Vattenfall och SKB, men anser att fler sådana i första hand ska uppföras av kommersiella aktörer som bensinstationer och elbolag, gärna i samverkan då det är kostsamma investeringar och elbolagen har en överblick var dessa eleffektmässigt bäst lämpar sig.

Särskilda områden som lämpar sig för storskaligt vindbruk finns anvisade på markanvändningskartan (VV). Vid nya etableringar nära kommungränsen ska samråd ske med berörd grannkommun. En lokalisering av vindkraft behöver därför föregås av noggrann prövning, både bland närboende i området och att naturinventeringar görs. För kustområdet (öster om väg 76) är kommunens inställning att gruppstationer inte ska tillåtas med tanke på de höga rekreationsvärdena och en känslig landskapskaraktär. Det är inte lämpligt med havsbaserade anläggningar. Ett riksintresse för havsbaserat vindbruk finns dock utanför Forsmarkshalvön, och detta regleras i miljöbalken. Kommunens syn på vindbruk finns redovisad i en vindbruksstrategi.

Tillsammans för ett fossilfritt Uppsala län - Klimat och energistrategi

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Koncentrera bebyggelsen till noder och stråk där kollektivtrafik finns.
- Utveckla energisnåla lösningar och alternativa energikällor i kommunala verksamheter.
- Skapa förutsättningar för en ökad produktion av el från vindkraft och solenergi.
- Minska klimatpåverkan från transporter.

LOKALA MÅL

Kommunens Hållbarhetslöften:

- Fossilfria tjänstefordon.
- Minska energi- och effektanvändningen för fastigheter och verksamheter.
- Öka produktion och användning av återvunnen eller förnybar energi (t.ex. solenergi) och fossilfria drivmedel.

NATIONELLA MÅL

- Senast 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp, varav minst 85 procent av reduktionen av utsläpp ska ske i Sverige.
- Utsläppen för inrikes transporter exklusive inrikes flyg ska vara 70 procent lägre år 2030 jämfört med 2010.
- Energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005.
- Elproduktionen ska år 2040 vara 100 procent förnybar.

Digital infrastruktur

I Östhammars kommun pågår den sista nedsläckningen av det kopparnät för telefoni som vi haft i Sverige under en mycket lång tid. Telia räknar med att hela kopparnätet ska vara borta 2026. Telefoni- och datatjänster erbjuds idag via mobil- eller fibernät. Utbyggnaden av det mobila telefonnätet har pågått sedan 1980-talet och det finns ett flertal telemaster i kommunen. Olika teleoperatörer svarar för byggnation och drift. Från kommunens sida finns en målsättning att få flera operatörer att dela på masterna. För närvarande pågår en rikstäckande utbyggnad av fibernätet och det är framförallt marknadens aktörer som står för utbyggnaden. Ofta med särskilt stöd från post- och telestyrelsen (PTS). Östhammars kommun har utvecklat ett lokalt fiberbaserat nät för datakommunikation sedan 1990-talets slut. Idag finns det hög tillgänglighet till fibernät, med hög hastighet (mer än 100 Mbit/s) inom våra serviceorter likväl som i flera bygder i kommunen. Anslutningsmöjligheten är upp till 95% i dessa. På landsbygden är tillgängligheten betydligt lägre men på väg upp mot 50% (se PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2021 PTS-ER-2022:19). Observera att detta är exklusive fritidshus.

Region Uppsala strategi för digital infrastruktur antogs april 2022 och löper med sikte på 2030 med följande mål (som även följer den nationella bredbandsstrategin).

- År 2023 bör hela Uppsala län ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet
- År 2025 bör hela Uppsala län ha tillgång till snabbt bredband

Östhammars kommun saknar just nu en aktuell bredbandsstrategi med den tidigare ansluter i allt väsentligt till de mål som satts upp i den nationella och regionala strategin i samverkan med de marknadsaktörer som finns i kommunen.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Kommunikationer handlar inte bara om resande. Den elektroniska infrastrukturen behöver utvecklas eftersom allt större mängder information utväxlas på detta sätt. En väl utbyggd elektronisk infrastruktur underlättar dessutom distansarbete, vilket kan reducera behovet av arbetspendling.

Mobilnätets betydelse för enskildas, företagares och kommunens telefon- och datatrafik har ökat och kommer få än större betydelse i samband med den sista nedsläckningen av kopparnätet. Men mobilnätet är för närvarande instabilt eftersom det är

stora variationer i belastning mellan olika säsonger. Belastningen är särskilt hög på sommaren då näten både används av kommunens fastboende och många delårsboende och turister. Ett gott samarbete med nätägarna krävs för att åstadkomma utveckling och förbättringar.

En fortsatt utbyggnad av fibernätet är också mycket angelägen. Strategin för den framtida bredbandssatsningen är att fortsätta utbyggnaden av fibernätet genom efterfrågan/beställningar i de befintliga fiberorterna, och genom att underlätta etablering/utbyggnad av fibernät på landsbygden. Engagemanget bland lokala föreningar och byalag kommer att vara en viktig faktor för hur den fortsatta utbyggnaden av fibernätet kommer att ske på landsbygden.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Skapa ett stabilt mobilnät och utveckla den digitala infrastrukturen i hela kommunen i samverkan med marknadens aktörer och lokala intressegrupper.
- Uppmuntra samlokalisering i telemaster.

REGIONALT MÅL

Den regionala utvecklingsstrategin har satt målet att 2030 ska 100% av hushållen och företagen i Uppsala län ha tillgång till bredband med hög hastighet.

Placering av telemaster

Vid ansökan om bygglov för telemaster prövas även om placeringen är lämplig (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Master måste placeras med hänsyn till landskapskaraktär, trafiksäkerhet och med respektavstånd till bebyggelse. Master som är högre än 50 meter ska inte placeras närmare bostadsbebyggelse än cirka 400 meter.
- Byggnadsobjekt över 20 meter ska remitteras till Luftfartsverket och berörd flyglats inom cirka 60 kilometer.

NATIONELLA MÅL

År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s
- 99,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s
- 100 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s

Vatten och avlopp

En förutsättning för all bosättning är att det finns tillgång till rent vatten och att avlopp kan ordnas på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Vatten och avlopp (VA) är en stor och viktig del av samhällsplaneringen.

Kommunala anläggningar för vatten och avlopp finns i alla större tätorter och i Norrskedika, Hökhuvud, Hargshamn och delar av Gräsö närmast färjeläget. Huvuddelen av fastigheterna i dessa orter är anslutna till kommunalt VA. Till Forsmarks kommunala VA-försörjning köps vatten- och spillvattentjänsterna från Forsmarks Kraftgrupp AB. I delar av Harg och Skoby finns kommunalt avlopp, men ingen kommunal vattenförsörjning. Några orter har privata gemensamhetsanläggningar, till exempel för vatten i Harg och för avlopp i Skoby.

Sedan 2017 ingår Östhammars kommun i Gästrike Vatten-koncernen. Moderbolaget Gästrike Vatten AB ägs gemensamt av Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Dotterbolaget Östhammar Vatten äger och ansvarar för de kommunala VA-anläggningarna i Östhammars kommun. Gästrike Vatten sköter drift- och underhåll av anläggningarna. Under 2020 påbörjades arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad

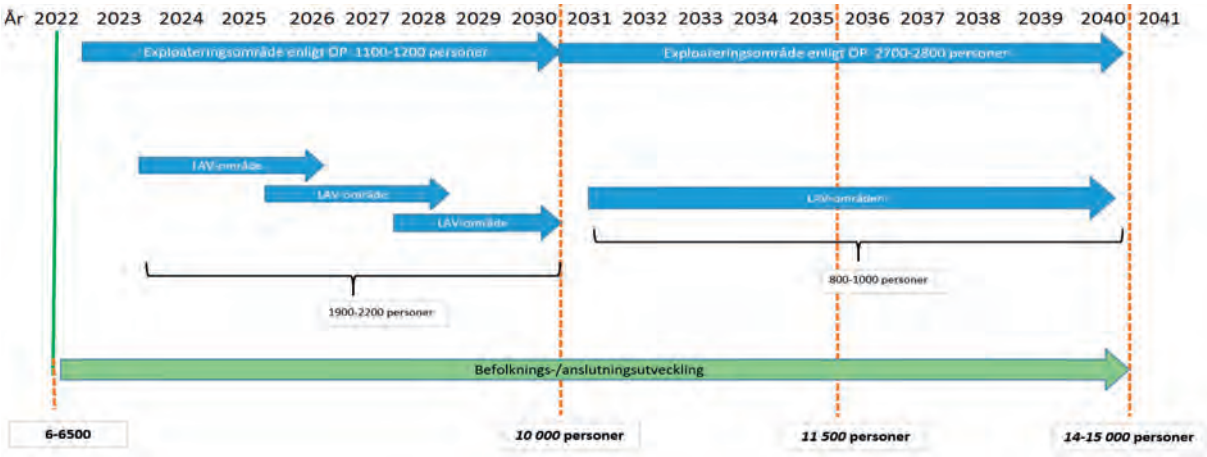

Figur X: Tidsperspektiv för befolknings- och anslutningsutveckling hämtad från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

VA-plan, för Östhammars kommun. Med VA-planen vill kommunen skapa förutsättningar för att utveckla VA-försörjningen, kommunal och enskild, för att uppfylla nuvarande och framtida behov. I december 2021 antog kommunfullmäktige en VA-policy och en VA-handlingsplan vilka utgör viktiga delar i VA-planen. I VA-handlingsplanen identifieras åtgärder som behöver vidtas för att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning. Två andra viktiga delar av VA-planen är utvecklings- och utbyggnadsplan för kommunalt VA. I juni 2022 antog kommunfullmäktige en plan för VA-utveckling för de östra delarna av kommunen. I utvecklingsplanen föreslås bland annat en systemlösning för att möta Östhammars- och Öregrundsområdets behov av dricksvatten och avloppsrening både på kort och lång sikt. Arbete pågår med att ta fram en utbyggnadsplan och den planeras att tas upp för beslut under hösten 2022. Även utbyggnadsplanen fokuserar på de östra delarna av Östhammars kommun då de är de delar av kommunen som står inför störst utmaningar för framtida kommunal vatten- och avloppsförsörjning. Utbyggnadsplanen kommer utgöra en tydlig plan för till vilka områden kommunalt VA ska

byggas och när.

KOMMUNENS ANSVAR ATT ORDNA VATTEN- OCH AVLOPPSFÖRSÖRJNING

Kommunen är enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV, vattentjänstlagen) skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning för bebyggelse i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Skyldigheten omfattar både befintlig och blivande bebyggelse. Det finns i vattentjänstlagen inget exakt antal för vad som utgör ett större sammanhang men 20-30 fastigheter brukar användas som ett riktvärde. Om behovet utifrån hälsa eller miljö är stort kan kommunens ansvar aktualiseras även för mindre områden. För områden som ligger i direkt anslutning till befintligt kommunalt verksamhetsområde kan ansvaret aktualiseras redan vid enskilda fastigheter. Det som ska levereras är dricksvatten för normal hushållsanvändning. Kommunen har inget ansvar att leverera vatten för industriella ändamål.

VA-UTREDNINGSOMRÅDEN

I Östhammars kommun, framförallt i områden kring Östhammar och Öregrund finns ett stort antal bebyggelseområden men som kan anses utgöra ett större sammanhang och där kommunen därför kan ha ett ansvar att ordna vatten och/eller avlopp (se stycket ovan om kommunens ansvar). För dessa områden har, som en första etapp av VA-utbyggnadsplanen, en behovsbedömning gjorts, och har gjorts utifrån hur stort behovet av kommunal vatten- och avloppsförsörjning är med hänsyn till människors hälsa och miljö för respektive område. I VA-utvecklingsplanen för kommunens östra delar planeras för att ansluta cirka 3 000 personer till det kommunala VA-nätet fram till år 2040, varav cirka 2000 innan 2030. Det finns dock ytterligare bebyggelseområden som har stort behov av kommunalt vatten- och avlopp. Samtliga områden illustreras i figur X och kommer att hanteras i den kommande VA-utbyggnadsplanen.

KOMMUNAL AVLOPPSHANTERING

Flera av de kommunala avloppsreningsverken i Östhammrs kommun byggdes under 1960- och 1970-talet. Upprustning sker regelbundet och vid behov.

Flera av tätorternas avloppsreningsverk har nått eller är nära sin maximala kapacitet för anslutning. Det finns med andra ord ett stort behov av åtgärder och troligen behöver stora investeringar göras för att

Figur X: Utredningsområden för omvandling till kommunalt vatten och avlopp från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

kunna möta den bebyggelseutveckling som kommunen vill uppnå.

Det renade avloppsvattnet från avloppsreningsverken leds till Östhammarsfjärden (Östhammar), Olandsån (Gimo), Foghammarsån (Alunda), Nerån-Filmsjön (Österby-Dannemora), Hargsviken (Hargshamn) och Öregrundsgrepen (Öregrund).

I Alunda begränsas möjligheterna till bebyggelseutveckling av VA-kapaciteten. I och med den överföringsledning för dricksvatten som togs i bruk 2022 är det avloppsreningsverket som begränsar VA-kapaciteten i Alunda. Arbetet med att utöka kapaciteten i avloppsreningsverket har påbörjats och en ansökan om tillstånd skickades in i slutet av 2021. Ombyggnationen är planerad till 2024 med planerad driftsättning 2025.

De allra största utmaningarna finns i de östra delarna av kommunen. Både Östhammars och Öregrunds reningsverk har fortfarande kapacitet att ansluta ytterliga personer till sina respektive reningsverk, 500-1 000 pe (personekvivalenter) respektive cirka 1 700 pe. Detta bedöms inte som tillräckligt i det långsiktiga perspektivet då kommunen också strävat efter att hålla en buffert om cirka 20% från maxkapaciteten i reningsverken. Därför föreslås , i VA-utvecklingsplanen för kommunens östra delar,

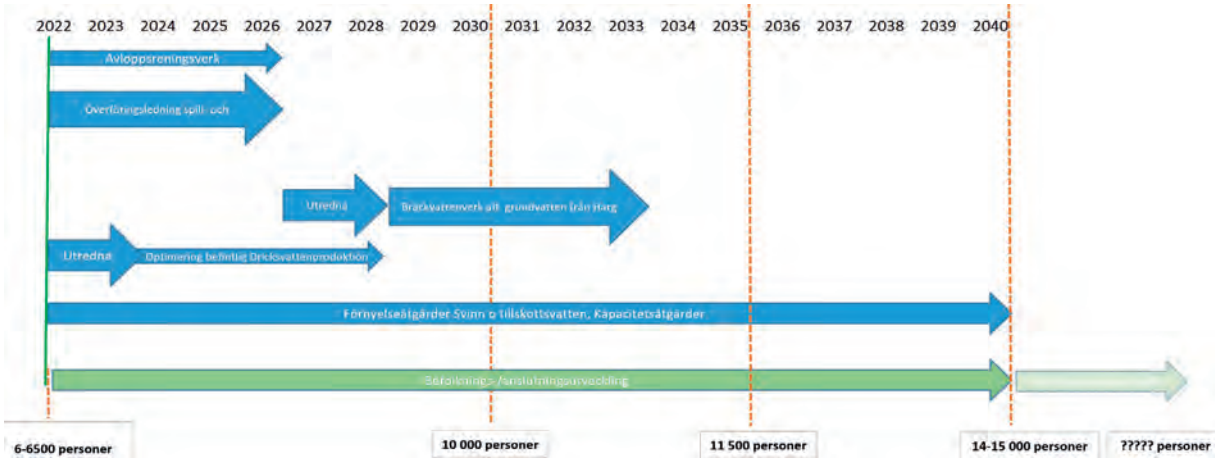

Figur X: Tidsperspektiv för utbyggnad av anläggningar för vatten och avlopp hämtad från utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun.

en utbyggnad av reningsverket i Öregrund för att sedan koppla samman spillvattenledningar från Östhammar till reningsverket i Öregrund. Anledningen till att Öregrunds reningsverk har utpekats som den lämpligaste platsen för utbyggnad av avloppshanteringen är för att Öregrundsgrepen har bättre förutsättningar att ta hand om spillvatten än Östhammarsfjärden och därav bättre förutsättningar kunna erhålla ett tillstånd för utökad kapacitet. Med denna lösning föreslås både Östhammars och Öregrunds tätorts spillvatten kunna tas om hand i ett långsiktigt perspektiv.

KOMMUNAL DAGVATTENHANTERING

I de flesta tätorter finns kommunala dagvattenanläggningar. Dagvattnet avleds direkt till närliggande recipienter. En aktuell strävan är att utveckla system för lokalt omhändertagande för att fördröja och reducera dagvattenmängderna och avlasta recipienterna från de föroreningar som följer med dagvattnet.

Hanteringen av dagvatten sker idag i ett separat system och bidrar således inte till en ökad belastning på spillvattennätet och avloppsreningsverken. Dock kan det finnas felkopplingar som till exempel dräneringar eller takvatten till spillvattennätet som kan ge

påverkan på belastningen på reningsverket. Dagvatten är dock en bidragande orsak till föroreningar i de recipienter som de belastar. Beroende på vilken karaktär området som avvattnas har är dagvattnet mer eller mindre förorenat. Generellt kan sägas att ju mer hårdgjorda ytor desto mer föroreningar riskerar dagvattnet att föra med sig till recipienten. Detta kan bland annat vara metaller, petroleumprodukter och mikroplaster.

I samband med klimatförändringar förväntas mängden skyfall öka vilket innebär större maximala dagvattenflöden och således också en större belastning på recipienten. Det är därför önskvärt att eftersträva lokalt omhändertagande av dagvatten för att fördröja dagvattenflöden och på så vis minska föroreningsspridningen. Detta är även viktigt för att minska risken för att befintliga system blir överbelastade vilket riskerar leda till översvämningar och egendomsskador. Att fördröja dagvattenflöden skapar också förutsättningar för grundvattenbildning. Det finns även flertalet åtgärder som kan genomföras för att minska dagvattnets negativa påverkan på miljön, till exempel dagvattendammar, öppna diken istället för slutna system, olika typer av filterlösningar samt infiltration.

Kommunen är generellt positiv till att anlägga öppna dagvattenlösningar i kommunal regi. Däremot

Översikt - Lagstiftning och reglering för avlopp och dricksvatten

Enligt miljöbalken ska avloppsvatten tas om hand så att inte olägenhet för hälsa eller miljön uppstår. Utsläpp av näringsämnen från avlopp bidrar till övergödning av sjöar och hav. Bristfällig hantering kan också leda till spridning av smitta.

Kommunens har en skyldighet att ordna vatten och avlopp i ett större sammanhang om det finns behov med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö, detta regleras i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV).

Allmänna bestämmelserna för brukande av allmän vatten- och avloppsanläggning (ABVA) reglerar förhållandet mellan VA-abonnent inom kommunalt verksamhetsområde för VA. VA-huvudman i Östhammars kommun är Östhammar Vatten.

Anläggningslagen innehåller regler för gemensamma avloppsanläggningar. Regler för enskilda avlopp finns i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt miljöbalken.

Produktion och distribution av dricksvatten ska uppfylla kraven i bland annat Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Källsortering av avsloppsvatten från enskilda avlopp

Källsortering av avloppsvatten från enskilda avlopp innebär att toalettavfall separeras från avloppsvatten som kommer från bad, disk och tvätt.

Toalettavfall innehåller stora mängder näring som lättare kan återanvändas från separerade system.

Exempel på lösningar är vakuumtoaletter och torrtoaletter av olika slag, men även spolande toaletter kopplade till en sluten tank.

är det utmaningar kopplat till lagstiftning, ansvarsfördelning med mera vilket gör detta komplicerat. Strategier för dagvattenhantering vore önskvärt som ett framtida planeringsunderlag. Under hösten 2022 kommer kommunen, inom ramen för VA-planen, att påbörja arbetet med att ta fram en dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering.

KOMMUNAL DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

De kommunala dricksvattenanläggningarna försörjer 70 procent av kommunens invånare och baseras, förutom i Forsmark, på grundvatten. I kommunen finns enbart mindre isälvsavlagringar, varav Börstilsåsen är den största och mest vattenförande (se karta).

Tillgången på dricksvatten i kommunen är generellt mycket begränsad. För Österbybruk och Alunda har dock en lösning för vattenförsörjningen kommit till stånd i och med att en överföringsledning för vatten anlagts från Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och vidare till Alunda. I Gimo bedöms det finnas tillräcklig kapacitet i relation till önskad tillväxt.

Utmaningarna gällande vattenförsörjning är, liksom gällande avloppshantering, störst i de östra delarna av kommunen. Östhammars vattenverk tar sitt vatten från Börstilsåsen. Vattendomen tillåter att 1 800 kubikmeter vatten tas upp per dygn. Idag är uttaget 800-900 kubikmeter per dygn och det försörjer cirka 4 300 personer med dricksvatten. Även om det finns tillstånd att ta ut betydligt större vattenmängder än vad som görs idag visar grundvattnets kvalitet tecken på att ett större uttag av grundvatten görs än vad som nybildas. Öregrunds vattenverk tar sitt vatten från Ågalma grundvattenmagasin. Vattendomen tillåter ett uttag på 770 kubikmeter per dygn och idag är uttaget cirka 430 kubikmeter per dygn vilket försörjer cirka 1 600 personer. Även här visar grundvattnets kvalitet tecken på ett större uttag av grundvatten görs än vad som bildas, trots tillstånd att ta upp betydligt större vattenmängder.

För att tillgodose dricksvattenbehovet för Östhammar och Öregrund krävs åtgärder relativt snart då såväl vattenkvaliteten som kvantiteten inte är tillfredsställande i någon av vattentäkterna. På kort sikt krävs aktiviteter för att ytterligare optimera befintliga vattentäkter och vattenverk. Det bedöms som möjligt att åtminstone kunna förbättra situationen med kvantiteten vatten på kort sikt då båda täkterna har tillstånd att ta ut mer vatten än vad som görs idag. Kvaliteten bedöms kunna förbättras i Ågalma grundvattenmagasin genom optimeringsåtgärder, men fördjupat utredningsarbete krävs för att finna det bästa tillvägagångssättet för detta. Det finns risk för att det är svårt att ta ut mer vatten vid de befintliga brunnarna i Börstilsåsen då den vattenförekomsten har otillfredsställande status som en följd av förhöjda kloridhalter vilket sannolikt beror på ett för stort uttag från grundvattenförekomsten.

För att tillgodose dricksvattenbehovet på lång sikt, fram till 2040, krävs större investeringar. De två alternativen, i enlighet med VA-utvecklingsplanen för de östra delarna, som är aktuella idag är att antingen bygga ett avsaltningsverk i Öregrund eller att etablera en ny grundvattentäkt i Harg. I första hand föreslås det att söka grundvatten i Harg för att om detta inte lyckas i andra hand etablera ett avsaltningsverk i Öregrund. Fördelen med ett uttag i Harg jämfört med ett bräckvattenverk (avsaltningsverk) är att reningsprocessen är betydligt enklare och mer lik den som finns i reningsverken idag. Detta innebär att vattenverket blir billigare vad gäller energi- och underhållskostnader. Nackdelen är att, även om vattentillgången förefaller god vid ett grundvattenuttag i Harg, finns risken att det inte långsiktigt räcker till jämfört med ett nyttjande av Östersjövatten vid Öregrund. Om grundvatten ska tas från Harg ska en ledning dras från grundvattentäkten in till Östhammars tätort. För det föreslagna avsaltningsverket har

tre lokaler för uttag ur Östersjön utretts av SMHI där alla lokalerna visade sig lämpliga, men där den närmast Öregrund ses som den mest lämpliga och prioriterade på grund av närheten till tätorten. För att tillgängliggöra en ökad dricksvattenkapacitet och förbättra driftstabiliteten i dricksvattenförsörjningen behöver de båda orternas ledningsnät kopplas samman. Detta bedöms även minska sårbarheten i händelse av störning i leveransen.

För att skydda vattentäkter kan vattenskyddsområden inrättas med restriktioner (vattenskyddsföreskrifter) för vad som får göras. De flesta av vattentäkterna i kommunen är skyddade genom vattenskyddsområde men några saknar skyddsområden och för flera vattentäkter finns behov av revidering av befintligt vattenskyddsområde och tillhörande vattenskyddsföreskrifter. Gästrike Vatten arbetar övergripande med att ta fram strategi och prioritering för inrättande och revidering av vattenskyddsområden.

Ett hot mot vattenförsörjningen är avsaknaden av redundanta vattenförsörjningssystem. I Östhammars kommun saknas, med undantag för Roddarne för Gimo vattenverk samt en kompletterande vattentäkt i Norrskedika till Östhammars vattentäkt, reservvattentäkter eller alternativa ledningar in i kommunens vattenledningsnät och därför är vattenförsörjningen betydligt mer sårbar för andra yttre risker. Avsaknaden av reservvatten är något som bör beaktas i den framtida planeringen.

GRUNDVATTEN

I kustområdet där jordtäcket som regel är tunt förekommer grundvatten framförallt i berggrunden. Det finns områden med salthaltigt grundvatten, lämningar från perioden då hela Uppland var täckt av hav. Risken att stöta på saltvatten är störst i kustnära områden och i djupa, borrade brunnar. Om uttaget av grundvatten överstiger grundvattenbildningen kan det i områden med tunna jordlager leda till att saltvatten tränger in i uttagsbrunnarna. Bevattningsförbud vid torrperioder på sommaren är vanligt förekommande i hela kommunen på grund av begränsningarna i grundvattentillgången.

Grundvattnets karaktär påverkas av berggrund och jordarter. Som regel är grundvattnet i kommunen kalkrikt. Halterna innebär inte några hälsorisker, men kan ge tekniska problem i vattenförsörjningssystemen.

ENSKILD VATTEN- OCH AVLOPPSFÖRSÖRJNING

Inventering av befintliga enskilda avlopp pågår. Under åren 2012-2021 har cirka 2 400 avlopp inventerats. I samband med inventeringen ställs krav på åtgärder för de avlopp som inte följer dagens krav. Inventeringen görs områdesvis och har till stor del fokuserat på kustnära områden. Dessa områden är känsliga, har redan en hög näringsbelastning och en ekologisk status som kräver åtgärder vilket gör det angeläget att bristfälliga avlopp åtgärdas. Delar av bebyggelsen ligger i områden som på längre sikt kan prioriteras för utbyggnad av kommunalt VA.

Inventeringsområden prioriteras utifrån närheten till känsliga vattenförekomster och där problem ur hälsoskyddssynpunkt uppkommit eller sannolikt kan uppkomma. Bristfälliga avlopp kan sprida smitta till intilliggande dricksvattenbrunnar eller till vatten där människor vistas eller badar samt bidrar till övergödningen av vattendrag, sjöar och hav (se karta sid 210 och 212 där vattenstatus styr högre krav).

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Klimatförändringarna förväntas innebära bland annat varmare temperaturer och kraftigare skyfall. Detta kan leda till längre perioder med torka och lägre grundvattennivåer med såväl sämre kvantitet som kvalitet på råvattnet som följd. Kraftigare skyfall innebär även en ökad transport av humusämnen

och partiklar vilket kan leda till försämrad och mer varierad vattenkvalitet. Varmare temperaturer leder även till ökande vattentemperaturer som innebär en större risk för tillväxt av mikrobiologiska organismer i såväl råvattentäkter som i installationer i vattenverk och i ledningar.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Bebyggelseutvecklingen måste anpassas efter möjligheterna att skapa en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och en säker hantering av avloppsvatten. Vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen. Bebyggelseutvecklingen måste också ske med hänsyn till dricksvattentillgångarna.

Med utgångspunkt i VA-planen kommer kommunen att arbeta med flera nödvändiga åtgärder för att säkerställa en långsiktigt hållbar VA-försörjning, kommunal och enskild, i kommunen.

Bebyggelseutvecklingen ska ske i en takt där en god vatten- och avloppsförsörjning kan säkerställas. Åt andra hållet ska viktiga investeringar i det kommunala vatten- och avloppsnätet genomföras i rätt tid för att uppnå de tillväxtambitioner som kommunen antagit.

I VA-planen föreslås även ett antal åtgärder för den enskilda VA-försörjningen. Kommunen ska bland annat ta fram riktlinjer för hur enskild dricksvattenförsörjning för permanentboende och fritidshus ska hanteras nu och i framtiden och kartlägga enskild dricksvattenförsörjning, främst i syfte att identifiera områden med risk för vattenbrist.

Hållbara och långsiktiga VA-lösningar måste alltid utredas vid etablering av ny bebyggelse. Antagandet av en utbyggnadsplan för kommunalt VA kommer även att förtydliga var det ska vara kommunalt VA och var det ska vara enskilt VA.

Kommunen ska ställa höga krav på intyg om tillräcklig vattenmängd genom till exempel krav på provborrning. i handläggning av lovärenden för bostadsbebyggelse där grundvattennivåerna är enligt Sveriges geologiska undersöknings kartering över uppskattad grundvattentillgång. Det är även viktigt att anpassa tomtstorlekarna samt möjliggöra för tillräckliga skyddsavstånd mellan vattentäkter och avloppsanläggningar.

Reserv- och nödvattenplanering är viktiga delar i arbetet med att trygga en långsiktigt hållbar vattenförsörjning. I detta arbete krävs troligen samarbeten över kommungränsen.

En översyn av vattenskyddsområden i kommunen pågår. Det kan även bli aktuellt att skapa nya vattenskyddsområden för större enskilda vattentäkter för att säkerställa god vattenkvalitet.

Kommunen ska säkerställa möjlighet till en god dagvattenhantering i detaljplan och se till att tillräcklig rening sker innan vattnet når ut till recipienten.

En dagvattenpolicy med riktlinjer för dagvattenhantering ska tas fram. Arbetet planeras att påbörjas under 2022 och slutföras under 2024.

Källare och bergvärme ska inte tillåtas på vattenskyddsområde. Detta då markarbeten som schakt och pålning kan leda till att skyddande lerlager tas bort eller penetreras vilket i sin tur ökar risken för att föroreningar når ner till grundvattnet.

Vattenskyddsföreskrifter ska ge vägledning för hur vattenförekomster och vattentäkter ska skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa utsläpp.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Bebyggelseutvecklingen ska styras av tillgången på dricksvatten.
- Kommunalt VA ska utvecklas i tätortsnära lägen med högt bebyggelsetryck.
- I områden med enskild VA-försörjning får etablering av nya bebyggelsegrupper eller komplettering av befintliga bara ske om det finns långsiktigt hållbara förutsättningar för VA-försörjning.
- Om enskild dricksvattenförsörjning ska ske genom lokalt uttag av grundvatten bör områden och/eller tomter vara tilltagna på sådant sätt att tillräcklig grundvattenbildning sker i området/på tomten.
- Tomtstorlekar bör anpassas för att möjliggöra tillräckliga skyddsavstånd mellan vattentäkter och avloppsanläggningar (enskilt vatten och avlopp).
- God vattenstatus ska vara utgångspunkten för enskilda avloppslösningar. Kretslopp och resurshushållning ska prioriteras.
- Hållbara och långsiktiga VA-lösningar måste alltid utredas vid etablering av ny bebyggelse.

FORTSATT PLANERING

- Riktlinjer för enskild vattenförsörjning
- Dagvattenpolicy
- Uppdatering av vattenskyddsföreskrifter
- Reserv- och nödvattenplan
- VA-utbyggnadsplan

Beslut om vatten och avlopp

Miljöbalken reglerar miljöfarlig verksamhet (MB 9 kap.). Lagen ger en kommun möjlighet att upprätta och anta särskilda föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. Östhammars kommun har antagit och tillämpar lokala skyddsföreskrifter för bland annat utsläpp av avloppsvatten och andra aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten (Dnr 2001KS941).

Kommunen har även möjlighet att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tillståndsplikt för nytillkommande inom angivna områden (MB 9 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- I detaljplanelagda områden krävs tillstånd för alla typer av avloppsanordningar, även sådana som enbart hanterar bad-, disk- och tvättavloppsvatten.
- För enskilda avlopp gäller hög skyddsnivå för miljöskydd i närheten av vattenförekomst, både vid kust och vid ytvatten, vilket innebär högre krav på avloppsrening.
- I detaljplanelagda områden är det förbjudet att rena avloppsvatten från vatten- toalett i en markbaserad avloppsanläggning. (Dispens kan lämnas om det går att visa att anläggningen inte skapar risk för olägenhet från miljö- och hälsoskyddssynpunkt.)
- Toaletter som ansluts till en sluten tank får ha en spolmängd på högst en liter per spolning.
- Att inrätta en förmultningstoalett, eltoalett eller torrtoalett med latrinkompostering kräver anmälan.
- Följande aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten kräver också särskild anmälan:

- Lagring av oljeprodukter, lösningsmedel, vägsalt och liknande produkter som kan förorena ytvattentäkt eller grundvattentäkt.
- Installation av värmepump för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten.

- I områden med begränsade grundvattentillgångar har kommunen för avsikt att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tilllståndsplikt för nytillkommande.

Beslut om dagvattenutredning

Ansvaret för att ta hand om dagvatten regleras bland annat i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Verksamhetsområde för dagvatten ska inrättas om dagvattnet behöver avledas med hänsyn till människors hälsa eller miljön, i befintlig eller planerad samlad bebyggelse. Det ska avledas och renas eller tas omhand så att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppkommer (MB 9 kap.).

Om det av miljö- eller hälsoskäl finns behov av särskilda dagvattenåtgärder vid detaljplanering av sammanhängande bebyggelse utanför kommunalt VA-område kan kommunen kräva planbestämmelser för dagvattenhanteringen (PBL 2 kap. och 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Dagvattnet ska omhändertas så nära källan som möjligt. Takdagvatten, vatten från gång- och cykelvägar och annat rent dagvatten bör avledas till angränsande naturområden, helst i många olika punkter utan att blandas med förorenat dagvatten.
- Dag- och dräneringsvatten ska inte ledas till spillvattenledning där det finns dagvattenledningar.
- Dagvattensystemet ska utformas så att skadliga uppdämningar vid kraftiga regn kan undvikas.
- Vid nyexploatering ska dagvattenlösningar utformas så att minsta möjliga flöde passerar vidare till befintliga dagvattennät. Avrinningen från en tomt eller ett markområde bör inte öka efter exploatering. Följande riktlinjer kan ge vägledning:

- Naturlig infiltration, fördröjning och avrinning ska tas tillvara och andelen hårdgjorda ytor minimeras.

- Flerskiktade grönområden/-stråk, gärna med barrinslag, ska om möjligt avsättas för öppen transport och infiltration. Byggnader placeras med fördel i högre och grönytor i lägre stråk.

- Där hårdgjorda ytor krävs ska avrinningen så långt möjlighet ske till anslutande grönytor.

- Behovet av att avskilja föroreningar i dagvatten från vägar och parkeringsplatser ska beaktas och specifika riktlinjer och regler ska tas fram för särskilt känsliga områden, exempelvis vattenskydds områden.

- Omålade förzinkade ytor och koppar är exempel på material som ska undvikas vid nybyggnation för att reducera tillförseln av föroreningar till dagvattnet.

Vattenplanering

MÅLBILD 2040

Kvaliteten på yt- och grundvattnet har förbättrats med hjälp av en långsiktig strategi för verksamheter som påverkar kvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten. Samhällsplaneringen utgår från ett avrinningsområdesperspektiv. Ett välfungerande samarbete har etablerats mellan kommun, brukare, markägare och verksamhetsutövare. Vattenförsörjningen prioriteras framför annat resursutnyttjande.

Östhammars kommun har en lång kuststräcka och flera mindre sjöar och vattendrag. Kommunens vatten ingår helt eller delvis i totalt sju huvudsakliga avrinningsområden. De sju avrinningsområdena är *Mellan Tämnarån och Forsmarksån*, *Forsmarksån*, *Mellan Forsmarksån och Olandsån*, *Olandsån*, *Mellan Olandsån och Skeboån*, *Skeboån* samt *Fyrisån*. Allt som händer inom avrinningsområdet kan påverka vattenkvaliteten. Interaktiva kartor samt information om avrinningsområdena finns på viss.lansstyrelsen.se.

Större delen av kommunens yta avvattnas via vattendrag som så småningom når kusten. Undantaget är området runt Österby-Dannemora (inklusive Film och Morkarla) som via Vattholmaån och Fyrisån avvattnas till Mälaren. Delar av Uppsala, Tierps och Norrtälje kommuner ingår i avrinningsområdena i Östhammars kommun.

Kartorna på sid 210 respektive 212 redovisar aktuell kemisk och ekologisk status i kommunens vattenområden. Bedömningen är att den ekologiska statusen är måttlig i flertalet av dem, enligt bedömningskriterierna i EU:s vattendirektiv. Det innebär att åtgärder måste sättas in för att nå god ekologisk status. Bland annat måste fortsatt planering och utveckling ta hänsyn till möjlig vattenpåverkan och ske på ett sätt som inte försämrar vattenkvaliteten.

SJÖAR OCH VATTENDRAG

Sjöarna är som regel grunda och naturligt näringsrika. Alla är påverkade av sjösänkningar, framförallt genomförda under 1800- och 1900-talet. Sänkningarna gjordes för att vinna mer odlingsmark, men har också en gödande effekt som påskyndar den naturliga igenväxningen. Det syns genom att sjöarna ofta har en riklig övervattensvegetation av vass eller säv. I de grundaste sjöarna uppstår ofta syrebrist under vintern. Det kan leda till att fisk och andra vattenlevande organismer dör. Flertalet sjöar bedöms ha måttlig ekologisk status som innebär att åtgärder behöver sättas in för att uppnå god ekologisk status.

I de rinnande vattendragen är det ovanligt med strömmande partier. Landskapet är flackt, men bristen på strömsträckor är också ett resultat av utdikning och av att strömmande partier tagits i anspråk för att driva kvarnar och kraftverk.

Kvarnar och dammar är en del av vårt kulturarv, men blir vandringshinder för fisk och andra vattenlevande djur i rinnande vatten. Intressena kan ofta vara möjliga att kombinera (se sid 181).

Drygt 70 procent av vattendragens längd är påverkade av rensning, dikning, uträtning och i vissa fall av kulvertering. Effekten är att vattnet rinner av snabbare, sjöarna grundar upp och våtmarkernas utbredning minskar. Naturliga processer som fångar upp näringsämnen i vattnet får sämre möjlighet att verka, vilket innebär att större mängder näring följer med i ytvattenflödena mot havet. En snabbare avrinning påverkar också grundvattenbildningen på ett negativt sätt. Den ekologiska statusen klassas som måttlig i huvuddelen av vattendragen.

Olandsån är av stor betydelse för Östhammars kommuns mark- och vattenanvändning. Längs ån

Regler om vattenplanering

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik. Den styrs av ramdirektivet för vatten (EG/2000/60). Det vilar på två grundpelare: att värna ett naturligt växt- och djurliv i vatten och att säkerställa tillgången på rent vatten för dricksvattenproduktion. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen.

Vattendelegationerna i Sverige beslutar om miljökvalitetsnormer för vatten. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Alla Sveriges vatten skulle ursprungligen ha nått god status 2015. Nu gäller 2021 eller som längst 2027 för de vatten som hade otillfredsställande status 2015 i Östhammars kommun, förutom Östhammarsfjärden som har ännu större utmaningar och därför fått kravet god ekologisk status till 2039. Miljökvalitetsnormerna är ett styrinstrument som den kommunala planeringen ska ta hänsyn till.

År 2014 antogs särskilda regler för hushållning med havsområden, med samtidiga förändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen. En särskild förordning om havsplanering (SFS 2015:400) infördes 2015. Havsplaner har upprättats för havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Regeringen får besluta om förbud eller begränsningar för verksamhet inom ett område med havsplan. Havsplanerna ska ge vägledning till myndigheter och kommuner när de prövar hur ett havsområde kan användas. De kommer därmed att verka parallellt med ÖP.

Markavvattning handlar om att avvattna mark och generellt råder markavattningsförbud. Det krävs därför både tillstånd för vattenverksamhet och dispens från förbudet för att få genomföra markavvattning i nya områden. Syftet med regelverket för markavvattning är främst att skydda och bevara våtmarker. Idag är det ovanligt med ny markavvattning.

I Östhammars kommun finns flera markavvattningsföretag, några riktigt stora med många andelsägare och flera mindre. De har tillkommit genom förrättning utifrån behov av ny markavvattning och kallas även vattenavledningsföretag, dikningsföretag, invallningsföretag eller regleringsföretag, beroende på när och varför de tillkom. Historiskt har åtgärderna varit dikning, sjösänkningar eller invallning. Förvaltningen sker utifrån den lagstiftning som gällde när markavvattningsföretagen kom till, med både skyldigheter och rättigheter. Vid exploatering ska hänsyn tas till eventuell påverkan på markavvattningsföretag.

ligger flertalet vattenavledningsföretag och det är många aktörer som är beroende av ån. På 1950-talet lämnade staten över ansvaret över Olandsån helt till markägare vilket innebär att ån idag underhålls och sköts av vattenavledningsföretag. Ingrepp i Olandsåns utformning har pågått sedan 1800-talets mitt genom bland annat torrläggning, dikning och åtgärder av nedre Olandsån. Dessutom har Olandsån även påverkats av det omkringliggande landskapets behov och en ökad matproduktion. Olandsån har ett heterogent avrinningsområde där ån idag på många ställen inte kan möta den ökade mängd vatten som leds dit genom exempelvis dagvatten och annan påverkan. Ån är idag recipient för reningsverken i Alunda och Gimo.

I Östhammars kommun finns sjöar och dammar som har höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Några av dessa presenteras nedan.

Vällen är en reglerad sjö kopplad till Kolarmoraån och Skeboåns vattensystem. Det stora skogsområdet med alla dess sjöar, särskilt Vällen och områdets södra del, har stora rekreativa värden. Reglering, sänkning och inplantering av främmande fiskarter ger något längre naturvärden, men sjön har en viktig roll som en del i ett mer obebyggd landskap i kommunen.

Kemisk status i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten

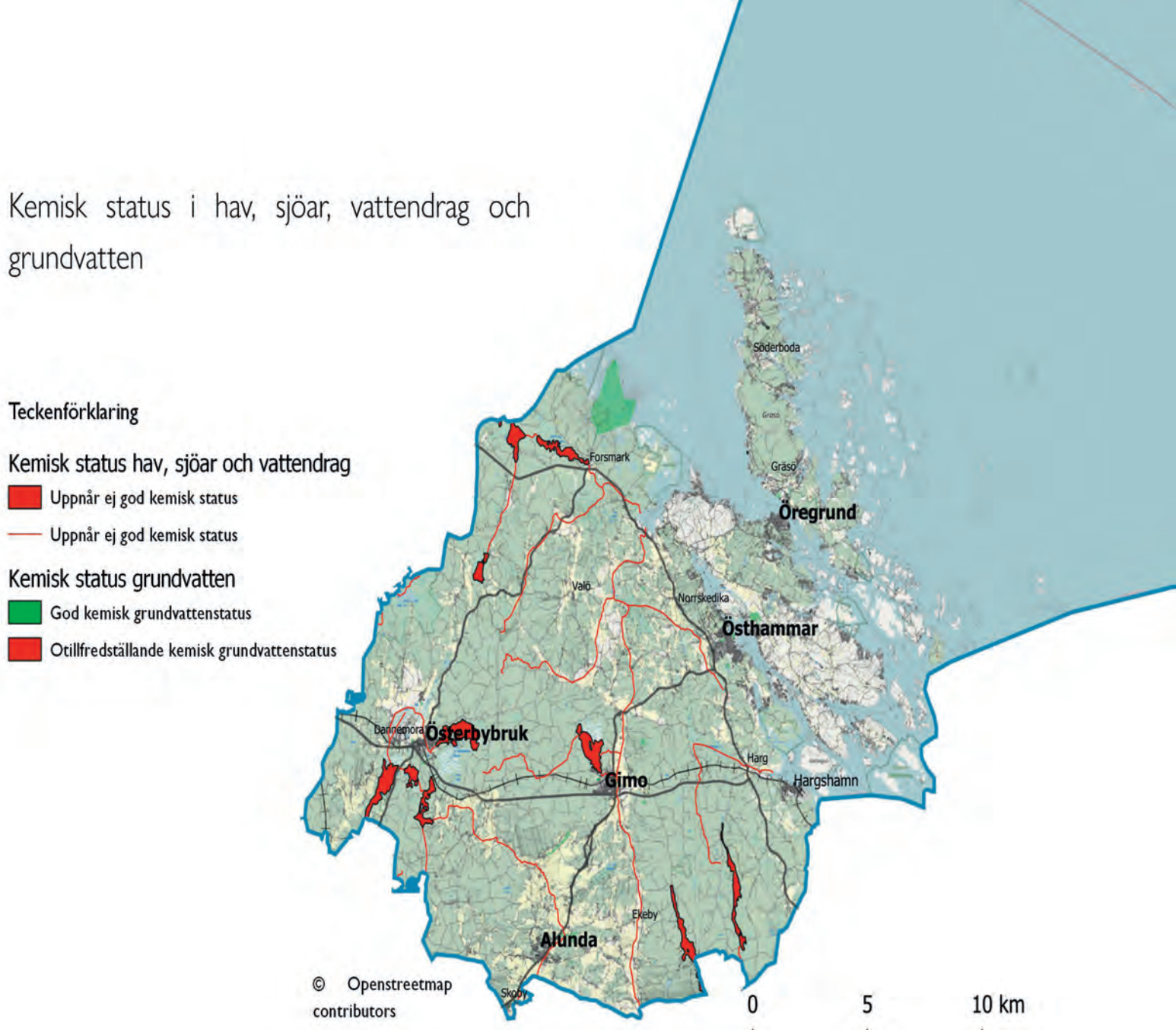

Gimodammen är en anlagd sjö som byggdes på 1600-talet i samband med Gimo bruk, med stort värde för bad, fiske och rekreation och utgör ett viktigt inslag i den gamla bruksmiljön. Inga större limniska värden finns i dammen, men vid tidigare provfisken har flera fiskarter fångats. Dammen med omgivningar är upptagna i Naturvårdsprogrammet för Uppsala län på grund av bland annat fågellivet i våtmarkerna norr om dammen.

Dannemorasjön, Filmsjön, Stordammen, Harvikadammen, Hammardammen och övriga sjöar och dammar i Vattholmaåns vattensystem i närheten av Österbybruk har stora kultur- och naturvärden. Intill dammarna ligger naturreservat som Aspbo och Andersby ängsbackar. De limniska värdena är begränsade på grund av områdets historia med reglering och dikning. Men Rastsjön i närheten har stor orördhet och bland anant Dannemorasjön, Filmsjön och Lillbyasjön har stora värden som fågellokaler.

Assjösjön är Uppsala läns främsta kransalgsjö med åtminstone åtta noterade arter. Liksom de flesta andra sjöar i Uppland sänktes Assjösjön under slutet av 1800-talet. Genom att tillföra naturligt material som block och sten kan en naturlig sjötröskel konstrueras. Detta skulle säkerställa sjöns dämningsnivå utan att påverka konnektivitet i avrinnande vattendrag.

Vattenvård och vattenplanering

Kommunen har ansvar för att miljökvalitetsnormerna följs (MB kap. 5) och också ett ansvar för att se till så att det vid beslut om bygglov och planer finns underlag som belyser väsentliga miljökonsekvenser (MB 1 kap. och 6 kap.). Detaljplaneläggning och bygglovsprövning ska bland annat ta hänsyn till möjligheterna att förebygga vattenföroreningar (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid plan- och bygglovsärenden, och annan utveckling som kan påverka vattenområden, ska hänsyn tas till påverkan på grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten.
- I exploatering av naturmark ska stor hänsyn tas till våtmarksvärden och markavvattningsförbudet som gäller i Uppsala län. Om våtmarker ska användas i exploateringsområden ska de nyttjas för dagvattenhantering och klimatanpassning.
- Påverkan på vattnets status i relation till miljökvalitetsnormerna ska alltid utredas. Det ska särskilt klargöras om en åtgärd berör grunda kustmiljöer, det vill säga för vattenvården särskilt känsliga miljöer.
- Där utredningsområde är utpekat på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas.
- Vattenuttag ska vara långsiktigt hållbara. För att bedöma förutsättningarna för hållbar vattenförsörjning ska vattentillgången per hektar jämföras med tätheten på bebyggelsen.
- I jordbruksbygd ska det finnas en skyddszon kring dricksvattenbrunnar gentemot plöjd mark och beteshagar.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer. Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär.

Löhammarsjön med dess utlopp via Hargs Bruk och som mynnar i Hargsviken hör till några av större kustmynnade vattendragen i Uppsala län. En höjning av Löhammarsjöns ytan innebär att den igenväxningsprocess som pågår, och som riskerar att sjön går samma öde som den uppströms liggande Stockbysjön, förhindras. Genom att återskapa en del av sjöytan ökar mängden lek- och uppväxtområden för fisk och röjning och huggning på de öar som finns leder till att fler fåglar kommer att välja att häcka här.

Östhammars kommun ska själv initiera projekt och stödja lokala initiativ till att förbättra vattenkvaliteten i både sjöar och vattendrag; för att minska påverkan från övergödning, öppna upp vandringsvägar för fisk och minska påverkan från miljögifter och kemikalier.

HAVSVATTEN

Havet längs kommunens kust är en del av Östersjön, ett innanhav med stort tillrinningsområde. Vattenutbytet med Nordsjön är begränsat, vilket leder till att det salta vattnet späds ut. Salthalten är lägre än i egentliga havet och avtar mot norr. De flesta vattenlevande arter mår bäst i antingen sött eller salt vatten. Det är bara ett mindre antal arter som kan

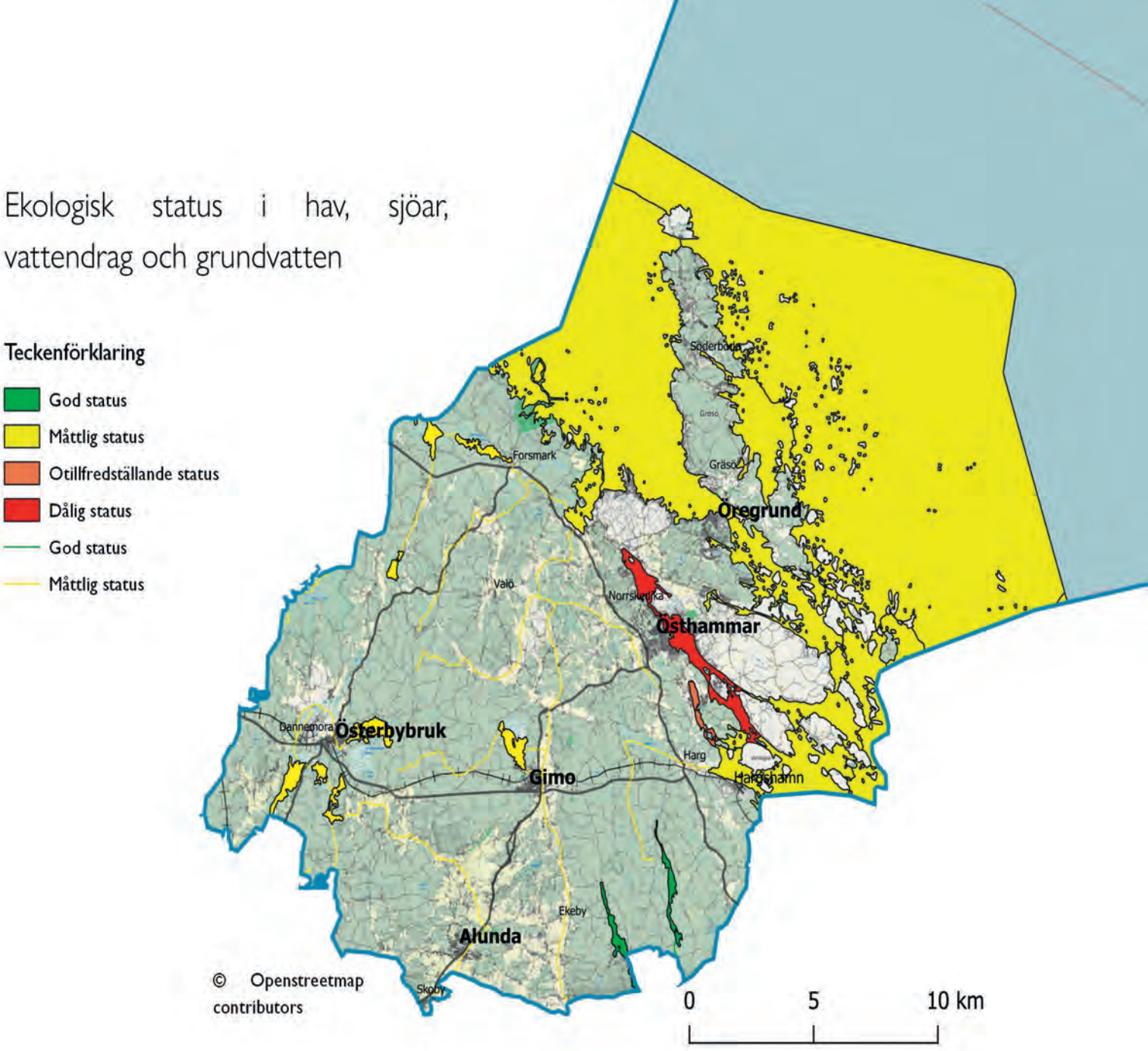

fördra Östersjöns bräckta vatten. Detta gör Östersjön till en känslig marin miljö. Många arter lever på gränsen för vad de kan klara av låg eller hög salthalt, beroende på om de är söt- eller saltvattenarter.

Det begränsade vattenutbytet med Nordsjön är i sig en stressfaktor som ytterligare späds på genom att det finns ett stort antal föroreningskällor runt Östersjön, inte minst genom att många områden i de sydliga delarna av Östersjön är mycket tätbefolkade. Historiskt har tillförseln av näringsämnen, men också miljögifter, varit mycket stor. De södra delarna är kraftigt övergödda och under långa perioder saknas syre i bottenvattnet. Det har resulterat i bottendöd som sprider sig mot norr.

Situationen i Östhammars kustområde är i stort bättre än i de sydliga delarna av egentliga Östersjön. I vattnen längs Upplandskusten förekommer drygt ett 50-tal olika fiskarter, både salt- och sötvattensarter, exempelvis mört, löja, gärs, brax, björkna, sutare, ruda och id. Här finns även skrubbskädda, piggvar, strömming och sik.

De yttre och öppnare områdena har en god vattenomsättning och förhållandevis låga näringsnivåer. Lokalt är förhållandena sämre, framförallt i innerfjärdar med låg vattenomsättning. Detta gäller exempelvis Östhammarsfjärden, Granfjärden och Sunnanöfjädern, som utöver landhöjningen och den naturliga bakgrundsbelastningen också belastats med näringsutsläpp från bebyggelse och areella näringar under många år, så att fosfor lagrats i bottensedimenten. Dessa innerfjärdar växer igen och det finns områden med döda (syrefria) bottnar.

Utvecklingen är ogynnsam eftersom innerfjärdarna och grunda vikar längs kusten har en stor betydelse som lek- och uppväxtområden för många fiskarter, exempelvis sik, gös, abborre och gädda. I flera av de grunda vikarna finns kransalger, viktiga som skydd för fiskrom och yngel. Området kring Kallriga erbjuder goda uppväxtbetingelser för sik och Östhammarsfjärden för gös, abborre och gädda.

Den ekologiska statusen i en stor del av kustområdet har klassats som måttlig. Till de områdena hör Öregrundsgrepen och Upplands yttre kustvatten. Det finns även områden med otillfredsställande ekologisk status vid Mjölkfjärden, Dragfjärden och Sandikafjärden. Östhammarsfjärden/Granfjärden har dålig ekologisk status. Åtgärder måste sättas in för att en god ekologisk status ska kunna uppnås i kustområdet. De yttre delarna av kommunens kustvatten påverkas förstås till stor del av arbetet med vattenkvalitet runt hela Östersjön. På samma sätt påverkar exploatering och andra åtgärder som görs på land inom kommunen den ekologiska statusen i kustvattnet som helhet och ska därför alltid bedömas utifrån påverkan på närmaste recipient. Lämplig anpassning och krav i samhällsplaneringen genom VA-lösningar, dagvattenhantering och bevarande av naturområden är några verktyg som kommunen använder. I vissa områden krävs kraftiga insatser. Det gäller särskilt de inre fjärdarna med dålig ekologisk status, där kommunen ställer högre krav på exploateringar och andra åtgärder på land och i vattnet.

Det finns många anspråk på kustområdet. Enligt en ny lagstiftning ska havsplaner tas fram för Sverige. Östhammars kommun ingår i den havsplan som är framtagen för Bottniska viken. Havsplanen överlappar delar av översiktsplanen och verkar parallellt med den. Inom Östhammars kommuns förvaltningsområde anges bland annat ett område som användningsområde för försvar och sjöfart med särskild hänsyn till höga kulturvärden (B153) och ett annat område för generell användning, sjöfart samt elöverföring med särskild hänsyn till höga kulturmiljövärden och höga naturvärden: Revmiljö, fisklek-, fågel- och däggdjursområde (B154). Resterande havsområde inom kommunens förvaltningsområde är betecknat som generell användning, sjöfart, utredningsområde, sjöfart, yrkesfiske samt elöverföring med särskild hänsyn till höga kultur-

miljövärden (B140). Mer finns att läsa i havsplanen för bottniska viken (se länk på sid 28).

Viktiga intressen att hantera i den fortsatta havsplaneringen redovisas i avsnitt IV Hänsyn. Runt totalförsvarets riksintresse Influensområde för Rotens skjutfält finns ett område med behov av särskild hindersfrihet för att Försvarsmakten ska kunna genomföra samövning med flygförband.

Att planera för god vattenkvalitet, tillräcklig tillgång till och en bra användning av vatten är viktiga frågor för en kommun och för den kommunala planeringen. Dessa frågor behandlas i delar under Teknisk försörjning, vatten- och avlopp. Problemen med övergödning har skapats genom många års utsläpp av kväve och fosfor till sjöar, vattendrag och kustmiljöer. Övergödningen kan motverkas genom att avloppsvatten renas och utsläpp minskar på ett tillfredsställande sätt, både i de kommunala avloppsreningsverken, i enskilda avloppsanläggningar samt från jordbruk, skogsbruk och internbelastning.

Strandskydd

Miljöbalkens 7 kap. 13-18h §, innehåller särskilda bestämmelser om strandskydd. Strandskyddet slår vakt om allmänhetens tillgång till strandområdet och ska bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv i anslutning till stränderna. Kommunens ska se till så att strandskyddet följs.

Utanför detaljplanelagd mark omfattas alla stränder vid hav, insjöar och flera vattendrag som Forsmarksån, av ett generellt strandskydd. I Olandsån gäller detta nedströms Norr Ginningen. Det är förbjudet att inom 100 meter från strandlinjen – utåt vatten och uppåt land – uppföra byggnader och anläggningar, eller på annat sätt väsentligt förändra miljön för växter och djur. Detta gäller även för tomtmark inom strandskyddat område.

I stora delar av kust- och skärgårdsområdet och vid några av kommunens större sjöar gäller ett utvidgat strandskydd, beslutat av Länsstyrelsen. Det utvidgade strandskyddet gäller upp till 300 meter åt bägge håll från strandlinjen.

Det finns möjlighet att ansöka om dispens från strandskyddet, men särskilda skäl krävs för att dispens ska lämnas. Det är som huvudregel kommunen som fattar beslut om dispens. Vissa dispensansökningar, exempelvis inom naturreservat och andra områden, behandlas av Länsstyrelsen (MB 7 kap. 18a §). Kommunala dispensbeslut ska alltid godkännas av Länsstyrelsen.

Kommunen kan upphäva strandskyddet inom en detaljplan om det finns särskilda skäl och intresset

Regler om strandskydd

I utpekade strandområden ska allmänheten ha tillgång till stränderna. Goda livsvillkor ska bevaras för djur och växter. Kommunen kan peka ut strandnära utvecklingsområden (MB kap. 7)

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- På mark utan detaljplan ska strandskyddet (100/300 meter) normalt sett tillämpas vid all nyetablering av verksamheter eller bebyggelse.
- Anläggningar som kan underlätta för allmänhetens friluftsliv, till exempel badplatser och bryggor, ges i regel dispens inom strandskyddszon om hänsyn tas till naturmiljön.
- För nytillkommande byggnader, tillbyggnader eller anläggningar på strand- eller strandnära tomter ges i regel inte dispens för placering närmare vatten än närmsta befintliga byggnad eller anläggning.
- Nya bryggor tillåts endast om de är i anslutning till gemensamhetsanläggningar eller ersätter äldre bryggor. Samma synsätt tillämpas för båthus och sjöbodar.
- Uthuggning av träd på bostadsfastigheter inom strandskyddsområde är inte tillåtet om syftet är att skapa sikt mot vattnet. Uthuggning av enstaka träd tillåts om syftet är att förhindra olycksfall. Dispens ges som regel för skötsel av kulturhänvdad flora.
- Inga LIS-områden pekas ut vid insjöar eller andra vattendrag.

av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset (PBL 4 kap. 17 §).

Två utvecklingsområden för bostäder ligger inom utvidgat strandskyddsområde, vid Gimodammen (BS 202) respektive Stordammen (BS 401). I båda dessa områden ska det generella strandskyddet om minst 100 meter bevaras fortsatt. Vilka skäl som åberopas som dispensskäl och annan hänsyn beskrivs i respektive områdesbeskrivning.

Kommunen har också möjlighet att i sin översiktsplan anvisa särskilda områden som lämpar sig för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden (MB 7 kap. 18e §). LIS-områden får inte pekas ut öster om väg 76, i riksintresset Kuststräckan Arkösund till Forsmark.

KOMMUNENS SYN PÅ STRANDSKYDD

Östhammars kommun har förhållandevis oexploaterade kuster och önskar att de så ska förbli. Det finns ett stort allmänt intresse av att kunna röra sig obehindrat längs stränderna. De rika naturmiljöerna längs stränderna blir genom strandskyddet tillgängliga för friluftslivet, vilket stärker kommunens attraktionskraft.

Kommunen är därför restriktiv med att bevilja strandskyddsdispens inom de områden som idag är oexploaterade, men även inom gröna ytor nära bebyggda områden. Intressen kan stå emot varandra. Den som har havsnära tomt kan vilja anlägga en brygga för egen båt, medan allmänheten vill röra sig fritt.

Vid önskemål om att anlägga bryggor prioriterar kommunen, för naturmiljöns och landskapskaraktärens skull, gemensamhetsbryggor i stället för att var och en har egen brygga. Den principiella inställningen är att nya byggnader ska uppföras så att de smälter in i miljön, vilket är särskilt viktigt att tänka på i det flacka kustområdet.

Det allmänna intresset av att bibehålla en tillgänglig strandzon prioriteras som regel när nya detaljplaner upprättas. Östhammars kommun har valt att inte peka ut några LIS-områden vid insjöar och andra vattendrag.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Att planera för god vattenkvalitet, tillräcklig tillgång till och en bra användning av vatten är viktiga frågor för en kommun och för den kommunala planeringen. Problemen med övergödning har skapats genom många års utsläpp av kväve och fosfor till sjöar, vattendrag och kustmiljöer och kräver parallella åtgärder för att komma närmare en god ekologisk status i våra vatten. Flera delfrågor behandlas under kapitlet om Teknisk försörjning, vatten- och avlopp men i det breda perspektivet finns även andra relevanta utvecklingsbehov och strategier för vattenplaneringen, till exempel:

- Kommunen ska i sitt uppdrag med tillsyn av kommunala reningsverk, enskilda avloppsanläggningar, jordbruk och övriga verksamheter samt i sin samhällsplanering, i detaljplaner och förhandsbesked, arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.
- Verka för att minska problemen som kommer från interngödning.
- Stödja initiativ att återskapa och återställa våtmarker i odlingslandskapet och i form av fiskvåtmarker, skyddszoner vid vattendrag, strukturkalkning och övriga åtgärder i jordbrukslandskapet.
- Skapa förutsättningar för ett miljövänligt båtliv genom samarbete med näringsliv och föreningsliv. Det kan handla om säkra tankställen och välplanerade brygg- och hamnanläggningar. Det måste vara enkelt att lämna avfall, tömma toalettankar och tvätta/bottenbehandla

båtar på ett sätt som begränsar påverkan på vattenmiljön.

- Kartlägga värdefulla marina miljöer som ett värdefullt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbryggor och småbåtshamnar, en viktig del av fortsatt kustutveckling för både boende och besökare.
- Genom åtgärdssamordning ha ett aktivt samarbete mellan offentliga och privata krafter, eftersom alla brukare, markägare och verksamhetsutövare påverkar vattenresurserna och vattenkvaliteten. Kännedomen om hur vattnet flödar i landskapet och vad som händer inom avrinningsområdet har stor betydelse för riskbedömning och åtgärder.
- Utöver de egna utvecklingsstrategierna finns både nationella och internationella lagar och överenskommelser att ta hänsyn till. Både Vattendirektivförordningen och Havsplaneringsförordningen har betydelse för kommunens planering och utveckling.
- En ökning av trafik och båtliv kan också ge ökad påverkan på vattenmiljön. För att skapa förutsättningar för ett miljövänligt båtliv behövs säkra tankställen och välplanerade brygg- och hamnanläggningar. Det måste vara enkelt att lämna avfall, tömma toalettankar och tvätta/bottenbehandla båtar på ett sätt som begränsar påverkan på vattenmiljön. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer kan ge ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbryggor och småbåtshamnar.
- En bättre vattenkvalitet skapas bäst genom samarbete mellan offentliga och privata krafter, eftersom alla brukare, markägare eller verksamhetsutövare påverkar vattenresurserna. Kännedomen om hur vattnet flödar i landskapet har stor betydelse för riskbedömning och åtgärder.
- Stödja och initiera arbete med att öppna vandringsvägar för fisk, med fokus på kustmynnande vattendrag, men även längre uppströms i vattendrag där det bedöms finnas potential och miljönytta att arbeta med t.ex. omlöp, fisktrappor, slitsrännor eller andra lösningar.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram en fördjupad översiktsplan för kusten.
- Identifiera verksamheter som påverkar vattenkvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och hav.
- Identifiera viktiga biologiska och kulturella värden längs sjöar, vattendrag och längs kusten.
- Följa arbetet i de vattenråd som finns inom kommunen.
- Erbjuda mottagning av toalettavfall vid större hamnanläggningar.
- Skapa möjlighet att tvätta båtar på ett miljöanpassat sätt.

Näringslivsutveckling

MÅLBILD 2040

Östhammars kommun har ett livskraftigt näringsliv som skapar arbetstillfällen både för boende i kommunen och i regionen. Fler företag har valt att etablera sig i kommunen. Arbetsmarknaden är diversifierad och nya tjänsteföretag finns i både tätorterna och på landsbygden.

Det privata näringslivet svarar för cirka 70 procent av sysselsättningen i Östhammars kommun. Totalt finns omkring 2 500 företag. Av dem är huvuddelen, cirka 1 900, enmansföretag. De stora och medelstora företagen är få. Energiproduktion och tillverkning är de dominerande branscherna. Mineralutvinning har tidigare under gruvans pågående drift också varit en dominerande bransch och kan komma att bli det igen.

Sandvik Coromant i Gimo och Forsmarks kraftgrupp i Forsmark är kommunens två största företag. De står för nästan 40 procent av sysselsättningen i privat sektor. Ett antal medelstora tillverkningsföretag, också de med stor betydelse för utveckling och sysselsättning (20 procent) finns i Hargshamn, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Flera nya etableringar i näringslivet är på gång i Östhammars kommun vilket blir ett tillskott till en redan god arbetsmarknad. Det planerade Slutförvaret i Forsmark kommer vara aktivt i kommunen under större delen av 2000-talet och generera arbetstillfällen både direkt och indirekt. Detsamma kan sägas för den tänka flygbränslefabriken vilken ska lokaliseras strax utanför Forsmarks samhälle. Flygbränslefabriken som ska producera syntetiskt flygbränsle är ännu i ett tidigt planeringsstadium med tänkt byggstart 2026.

Järnmalmen har historiskt varit en viktig naturresurs i kommunen och regionens största malmfyndighet finns vid Dannemora. I dagsläget finns det intressen att återuppta gruvdriften i Dannemora gruva. Företaget Grangex ämnar återöppna Dannemora Gruva i kommunen och därmed bli den första koldioxidfria järnmalmsproducenten. Målet är att gruvan åter ska vara i drift 2025.

De mindre företagen svarar för 40 procent av arbetstillfällena inom det privata näringslivet. Flera av dessa levererar varor och tjänster till de stora och medelstora företagen. De mindre företagen är också viktiga leverantörer av tjänster till kommuninvånarna, exempelvis inom handel, bygg och andra serviceområden.

GRÖNA NÄRINGAR

De gröna näringarna har fortfarande en förhållandevis stor betydelse i Östhammars kommun. Skogar med god produktivitet finns framförallt i de inre delarna av kommunen och där bedrivs ett mer storskaligt skogsbruk. Exempel på stora skogsägare är Bergvik, Sveaskog och Hargs bruk.

I huvuddelen av kommunen ligger odlingsmarkerna som gläntor i skogslandskapet. Många lantbruksföretag äger både jordbruksmark och skogsmark och skogsbruket ger därför betydelsefulla inkomster även för jordbrukare i kommunen.

Det finns lantbruksföretag spridda över hela kommunen, med en koncentration i Alunda. Strukturomvandlingen inom jordbruket har resulterat i att gårdarna blivit färre och större. Svårbrukad mark har lämnats att växa igen, men fortfarande finns en aktiv lantbrukarkår och många företag är inriktade på mjölk- och köttproduktion.

Utöver inkomster från skogsbruk klarar många

lantbruksföretag sin överlevnad genom att erbjuda kompletterande tjänster, exempelvis snöröjning och landskapsvård. Det finns även ett spirande intresse för matturism.

FISKE

Yrkesfisket har inte längre någon stor betydelse för näringsliv och sysselsättning i kommunen, men hela kuststräckan ingår i ett område av riksintresse för yrkesfiske (se sid 43). År 2021 finns i Östhammars kommun 6 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskelicens. Yrkesfisket är småskaligt, kustnära och främst inriktat på fiske efter strömming, sik, abborre, gös och gädda. Öregrund fungerar som huvudhamn för fisket och där finns också ett förädlingsföretag för fisk och skaldjur.

Vid Kustlaboratoriet i Öregrund bedriver SLU forskning om fiske och fiskbestånd. Vattenbruk med fiskodling finns inte i någon större omfattning. Liksom i resten av landet ökar fisketurismen.

TURISM

Utbudet av natur- och kulturaktiviteter i Östhammars kommun lockar många turister. Antalet gästnätter på hotell, stugbyar, vandrarhem och campingar är cirka 131 000 per år. Dessutom finns cirka 5900 fritidshusboende i kommunen. Flest kommer på sommaren och många kommer från närliggande landskap, framförallt Uppland, Stockholm, Gästrikland och Dalarna. De utländska besökarna kommer främst från Tyskland, Nederländerna och Norge. Besöksnäringarna sysselsätter drygt 850 personer per år.

En ny strategi för besöksnäringen är framtagen för Norrtälje, Östhammars och Österåkers kommun. Destinationsstrategi Roslagen 2030 har fyra profilområden: skärgården, städerna, bruken och landsbygden och den naturintresserade är huvudmålgruppen.

Kust- och skärgårdsområdet lockar många besökare. Det finns anläggningar som erbjuder camping och enklare former av övernattning, men också anläggningar med hotellstandard. Det största antalet gästövernattningar sker på campingplatserna. I anslutning till anläggningarna finns möjlighet att hyra båt, kajaker, fiskeutrustning och cyklar. En hel del besökare bor också hos släkt och vänner som har fritidshus i området. I skärgården finns många fina naturhamnar. Besökande som kommer med båt har dessutom tillgång till gästhamnar i Östhammar och Öregrund.

Välbevarade och historiskt intressanta miljöer är en konkurrensfördel både inom kultur- och naturturism. Forsmarks bruk, Gimo Herrgård och Österbybruks herrgård är populära besöksmål. Många besöker även kärnkraftverket och slutförvaret i Forsmark för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR). Bakluckeloppisen i Norrskedika ”Bakluckan” är en av de största turistattraktionerna i Östhammars kommun. De öppnar redan i maj och har ca 50 000 besökare under en normal säsong.

Kommunens största evenemang är Båtveckan/Roslagsloppet i Öregrund som har cirka 18 000 besökare på festivalområdet och uppskattningsvis 70 000 besökare som besöker evenemanget som helhet. Andra populära evenemang är Badortsdagarna, Konstpåsk, Konstveckan på Gräsö, Eldfesten, Knutmasso, Julmarknad i Österbybruk, Ordfestivalen och teaterföreställningar på bruken. Roslagscupen, Lindmanloppet och Stadsloppet är exempel på återkommande populära idrottsevenemang.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En positiv utveckling i företagen är positivt för Östhammars kommun eftersom det ger jobb och ett bra utbud av kommersiell service och tjänster. Omvänt är en positiv utveckling i Östhammars kommun po-

Bygget av nya Frösåkersskolan. Kommunen vill skapa goda boendemiljöer som lockar till utveckling och gynnar såväl invånare som näringsliv.

sitivt för företagen. Om kommunen kan erbjuda en god boendemiljö och locka till utveckling så ökar företagens kundunderlag och möjligheter att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens. Det finns en vinst med detta och starka skäl för tät samverkan mellan kommun och näringsliv. Kommunens ambition är att efterfråga och ta hänsyn till näringslivets behov.

Målsättningen är att årligen få nya företag att flytta hit och att klättra på nationella listor som värderar villkoren för lokalt näringsliv och företagande. Det är angeläget att kommunen kan erbjuda goda etableringsförutsättningar.

Kommunen måste kunna erbjuda industrimark till både nya och befintliga företag, det måste finnas detaljplanelagd mark för handelsverksamhet, kontor, verkstäder och övrig industri. På landsbygden är det viktigt att bebyggelseutvecklingen sker med hänsyn till lantbruksföretagens behov. I tätorterna är det viktigt att anpassa centrumutvecklingen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en livskraftig handel (se bebyggelseutveckling sid 84).

Östhammars kommun har ett myndighetsuppdrag gentemot en del verksamhetsutövare. Det kan i vissa fall vara svårt att på egen hand tolka lagstiftning och andra regler. Företagen ska få stöd för att sätta sig in i och förstå vad olika bestämmelser och myndighetskrav innebär på ett praktiskt plan. Östhammars kommun strävar efter att ge ett gott och korrekt bemötande i all myndighetsutövning.

Marknadsföring är en viktig del i allt företagande. Eftersom Östhammars kommun är en liten marknad och många företag är små kan samverkan ge stora fördelar. Många företag samverkar i företagarföreningar och Östhammars kommun samarbetar med dessa och/eller enskilda företag.

Gemensamma, utåtriktade aktiviteter kan lyfta fram kommunala värden. Kommunen ska arbeta med värdskap och uppsökande verksamhet vilket kan få större genomslag än annonser.

Natur- och kulturmiljövärdena har stor betydelse för

att locka turister och andra besökare till kommunen. Attraktionskraften kan öka om det lokala näringslivet i samverkan med kommunen utvecklar boende, service och aktiviteter som drar nytta av dessa värden. Sådan samverkan utvecklas bland annat inom ramen för verksamheten i turistbolaget Visit Roslagen där kommunen är delägare.

Musikevenemang eller andra fritids- och kulturaktiviteter som lockar många besökare kan också förstärka den positiva bilden av kommunen och underlätta för företagens utveckling inom områden som turism, boende och handel. Nöjda kunder blir i sin tur ambassadörer för både kommunen och för de lokala företagen.

Visionen i den regionala utvecklingsstrategin för länet är ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft. Östhammars kommun kan och vill bidra, genom att utveckla det lokala företagsklimatet och delta i satsningar på att utveckla en god infrastruktur. Detta gäller inte bara gods- och persontransporter, utan även den digitala infrastrukturen.

En bra infrastruktur stärker kopplingen till övriga regionen och möjligheterna till arbetspendling. Expansionsplanerna i Uppsala (70 000 nya jobb till 2050-talet) skapar stora möjligheter för Östhammars kommun.

Det är också viktigt att främja entreprenörskap och nyföretagande lokalt, bland annat genom att skapa kontaktytor mellan ungdomar och företag.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Skapa planberedskap för ny industriell verksamhet.
- Skapa ett brett utbud av tomtmark för boende, kontor och handel i serviceorterna.
- Förbättra bemötandet mellan olika aktörer
- Skapa nätverk och gemenskap.
- Ge stöd åt kompetensutveckling.
- Ta hänsyn till de gröna näringarna..
- Utveckla natur- och kulturmiljövärden samt boenden, service och aktiviteter riktade till besökare i samverkan mellan kommunen och det lokala näringslivet.

Social utveckling

MÅLBILD 2040

Det är tryggt att bo i Östhammars kommun. Kommuninvånarna har tillgång till jämlik utbildning och omsorg på lika villkor och av god kvalitet. Ett basutbud av samhällsservice, lättillgänglig närnatur och enklare idrottsanläggningar finns på alla tätorter. Det sammantagna serviceutbudet är tillgängligt med hjälp av väl utbyggda kollektivtrafikförbindelser mellan olika orter. Tillgången till fritidsaktiviteter och ett rikt kulturutbud som ger stimulans och social tillhörighet är god tack vare ett gott samarbete mellan kommunen, näringslivet och ett aktivt föreningsliv.

En god social utveckling i linje med nationella, regionala och lokala mål förutsätter att människor känner sig trygga och har likställda möjligheter att delta i samhällslivet. Det är viktigt att den fysiska tillgängligheten är god, även för personer med funktionsnedsättning. Exempel på trygghetsskapande faktorer är att det finns tillgång till samhällsservice av god kvalitet, i form av vård, omsorg och utbildning. Men även den byggda miljön spelar roll.

Lika viktigt är samhällsklimatet, det vill säga att människor behandlar varandra med respekt och upplever att de har möjlighet att påverka samhällsutvecklingen.

Östhammars kommun har en väl utbyggd samhällsservice. På alla serviceorter finns tillgång till särskilda boenden, barnomsorg och grundskolor. Oavsett boendeort har alla kommuninvånare också möjlighet att få stöd i sitt eget hem via hemtjänst och/eller hemsjukvård. En viktig utgångspunkt för kommunens stödinsatser är att bemötandet ska vara respektfullt. Stöd och omsorgsverksamheten ska utgå från individens behov. Även undervisningen ska vara anpassad till varje individs lärande.

Östhammars kommun är finsk förvaltningskommun vilket innebär att den finsktalande befolkningen har rätt att använda finska i kontakterna med kommunen. Kommunen ska erbjuda förskoleverksamhet och äldreomsorg på finska till dem som har sådana önskemål.

Tydlig information om viktiga beslutsprocesser, och etablerade kanaler för den som vill ställa frågor till politiker eller lämna förslag och synpunkter, är exempel på åtgärder som syftar till att stärka människors möjligheter att få inflytande och påverka den lokala utvecklingen.

Av stor betydelse för folkhälsan är att det i Östhammars kommun finns särskilt goda förutsättningar för aktiviteter i naturen. Här finns lättillgänglig natur, men också storslagen natur som erbjuder möjligheter till jakt, fiske, båtliv, vandring, skidåkning, skridskoåkning, fågelskådning och bad.

Det finns också ett rikt utbud av fritidsaktiviteter Föreningslivet spelar en viktig roll för utbudet inom både fritids- och kulturområdet. En stor del av kommunens kultur- och fritidssatsningar kanaliseras till olika föreningsaktiviteter. Många av de samlingslokaler och sport- och fritidsanläggningar som finns i kommunen drivs av föreningar med kommunalt stöd. Biblioteken som finns i alla serviceorter fungerar också som viktiga mötesplatser för kultur och folkbildning.

Den fysiska planeringen och kommunens arbete med miljöfrågor har betydelse för både invånarnas trygghet och folkhälsan. Strävan är att skapa sunda och säkra inomhus- och utomhusmiljöer. Viktiga redskap är kommunens egna miljömål, samhällets lagstadgade krav på tillgänglighet och kommunens egen tillgänglighetspolicy.

Folkhälsa

Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. De mest relevanta målområdena utifrån planeringsperspektiv är:

- Det tidiga livets villkor
- Inkomster och försörjningsmöjligheter
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Inflytande, kontroll och delaktighet

En god livskvalitet bidrar till en god folkhälsa. Genom att reducera miljöstörningarna, bjuda in till delaktighet och inflytande, erbjuda ett tryggt boende, god barn- och äldreomsorg, utbildning av god kvalitet och fritidsaktiviteter som ger stimulans och social tillhörighet kan kommunen bidra till att skapa förutsättningar för ett gott liv.

Föreningslivet har en central roll i arbetet med att skapa en meningsfull fritid. Medborgarnas intressen och engagemang formar vilka aktiviteter och verksamheter som finns tillgängliga för olika

åldersgrupper. Genom samverkan och dialog med föreningslivet kan kommunala resurser för kultur- och fritidsaktiviteter kanaliseras på ett sätt som ger bästa möjliga utbyte för alla. En tillgänglig biblioteksverksamhet skapar förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov av bildning, eget skapande och kreativa möten.

Kommunen ska skapa goda förutsättningar för att bo och leva. Kommunen kan genom sin planering också bidra till att skapa förutsättningar för både föreningsdrivna och individuella aktiviteter genom att prioritera rätt anläggning på rätt plats. Naturen ska finnas till för alla.

Kultur- och fritidsaktiviteter är tillväxtfaktorer. Genom att erbjuda ett rikt utbud av kultur och upplevelser ökar möjligheterna att locka nya invånare, investeringar och företag. De kulturella aktiviteterna kan bidra till att marknadsföra kommunen. Kulturen blir en dörröppnare.

I samband med planläggning och andra viktiga beslut ska kommunen värna om att det finns en bred representation av erfarenheter längs med processerna för att ge chans till påverkan och delaktighet. Medborgardialog ska vara en viktig del i arbetet och genom att beakta mindre resursstarka grupper och minoriteter får göra sig hörd under dialogskedet får fler känna sig delaktiga.

Krav på social hänsyn

Enligt plan- och bygglagen ska planeringen av mark och vatten främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden.

Miljöbalkens portalparagraf innehåller också krav på socialt långsiktig och god hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön.

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden medverka i samhällsplaneringen vid utformningen av bostadsområden, offentliga lokaler, kommunikationer med mera.

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR FOLKHÄLSA

- Skapa förutsättningar för blandade bostäder för att möta olika gruppers behov och resurser.
- Erbjuda ett rikt utbud av kultur och upplevelser.
- Bygga infrastruktur med trygga passager för gång- och cykel och öka tillgängligheten för fotgängare och cyklister i och mellan orterna.
- Arbeta för att underlätta pendling via kollektivtrafik, gång- och cykel mellan hem och arbetsplats.
- Prioritera plogning och sandning av gång- och cykelvägar vintertid längs med viktiga stråk till arbetsplatser i den mån det finns sådana vägar.
- Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt behoven av extra satsningar för att ge människor med begränsad ekonomiska resurser eller funktionsvariationer möjlighet att komma ut i naturen.
- Lättillgänglig närnatur och enklare idrottsanläggningar, till exempel gräsplaner och promenadstråk, ska finnas i alla serviceorter.
- Specialanläggningar ska kunna nås från alla orter med kollektivtrafik.
- Erbjuda tillgänglig biblioteksverksamhet.
- Arbeta för en stark och bred delaktighet i medborgardialoger.

Social hänsyn

Detaljplaneläggning och prövning av bygglov ska främja en från social synpunkt god livsmiljö. Den ska underlätta för människor med funktionsvariationer (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Tillgänglighetsfrågor ska beaktas vid planering av bebyggelse och infrastruktur.

Vid detaljplaneläggning ska:

- Allmänhetens tillgång till friluftsområden främjas, och då särskilt tillgången till tätortsnära grönområden.
- Stor vikt läggas vid aspekter som kan ge barn, äldre och personer med funktionsvariationer tillgång till en säker och stimulerande miljö, exempelvis lekplatser och säkra trafik miljöer med separerade gång- och cykelstråk.

Barn och unga

I hela den kommunala verksamheten har kommunen en skyldighet att ta hänsyn till barnrättsperspektivet. FN:s konvention om barnets rättigheter antogs 1989 och den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Konventionen slår bland annat fast att barn ska räknas som fullvärdiga medborgare. Inget barn får diskrimineras och alla barn har rätt till utveckling. Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn och varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Barnkonventionen består av 54 artiklar som ska läsas som en helhet. Förenta Nationernas kommitté för barnets rättigheter har sammanfattat barnkonventionen i fyra grundprinciper, artikel 2, artikel 3, artikel 6 samt artikel 12. Dessa grundprinciper är en del av kommunens policy, De fyra grundprinciperna är:

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras
- Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

All kommunal verksamhet ska analysera barnets bästa i förhållande till beslut som direkt eller indirekt påverkar barn före beslutet fattas. Beslutet ska alltid utföras i skenet av barnkonventionens fyra grundprinciper. Detta innebär att beslut som påverkar barn ska föregås av en prövning av barnets bästa enligt kommunens policy vilken utgår från barnrättsperspektivet. För att underlätta prövningen har kommunen tagit fram mallar och ett utbildningsmaterial, som är fritt att använda för alla medarbetare och politiker inom kommunen.

Mer finns att läsa i: Policy samt riktlinjer för Östhammars kommuns arbete och beslut som påverkar barn.

Alla barn och ungdomar i grundskoleåldern har skolplikt som också innebär rätt till utbildning. Ett viktigt kommunalt uppdrag är att utveckla skolverksamhet och skolmiljöer på ett sätt som passar alla individer. Moderna och stimulerande lärmiljöer ska utvecklas för att nå en ökad måluppfyllelse och en trygg och likvärdig skola och förskola. Arbetet ska bedrivas utifrån viktiga samhälleliga mål för jämställdhet, jämlikhet och integration. Tillgången till gymnasie- och vuxenutbildning har hög prioritet för att stimulera unga människor till fortsatta studier – en viktig framtidsfaktor.

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR BARN OCH UNGA

- I Östhammars kommun ska hela barnkonventionen och särskilt de fyra grundprinciperna genomsyra alla anställdas och förtroendevaldas utövande.
- All kommunal verksamhet ska arbeta utifrån de riktlinjer som fastslagits i kommunens policy samt riktlinjer för Östhammars kommuns arbete som påverkar barn.
- Kommunen prioriterar att utveckla individanpassade skolmiljöer med moderna och stimulerande lärmiljöer för att nå målet om en trygg och likvärdig skola och förskola.
- Kommunen ska prioritera tillgången till gymnasie- och vuxenutbildning.

Äldreplan 2018-2022

Äldre över 65 år

Andelen 65-åringar och äldre uppgår i Östhammars kommun till ca 26 procent medan genomsnittet för riket är ca 23 procent (2016). Medelåldern i kommunen är ca 45 år jämfört med rikets ca 43 år (2016).

Östhammars kommun har antagit en äldreplan för åren 2018-2022 som ligger till grund för arbetet med äldre i kommunen. Äldreplanen har som syfte att beskriva hur kommuninvånarna som är 65 år och äldre ska kunna leva ett gott liv – Det goda livet som äldre och fungerar som ett övergripande dokument för kommunens viljeinriktning och ambitioner i frågan.

Åldrandet är mycket individuellt och något generellt mönster existerar inte. Inte heller finns någon specifik förmåga som försämras hos alla. De äldre i samhället är ingen enhetlig grupp. Det finns stora skillnader i behov, möjligheter och önskemål.

Det övergripande målet med äldreplanen är att de äldre i Östhammars kommun ska uppleva ökad trygghet, ökat välbefinnande och ökad delaktighet.

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR ÄLDRE ÖVER 65 ÅR

- Se till att det är enkelt att komma i kontakt med kommunen.
- Tillse att information från kommunen är lättillgänglig och lätt att förstå.
- Säkerställa att information finns på flera olika språk.
- Underlätta möjligheterna för invånarna att ta del av digitala tjänster.
- Tillse att en dialog skapas mellan nämnder och kommuninvånare inför genomgripande förändringar.

Jämställdhet

Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Det är viktigt att beakta jämställdhetsaspekter när vi ser på våra kommunala verksamheter, för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Det handlar om att medvetandegöra och jämställa livsvillkoren för alla i vår kommun oavsett tillhörighet.

Jämställdhetsarbetet rör frågor om makt, inflytande, ekonomi, hälsa, utbildning, arbete och fysisk intregritet. Det handlar inte bara om en jämn könsfördelning utan också om att uppmärksamma attityder, normer, värderingar och ideal som påverkar livsvillkoren för kvinnor och män inom samhällets olika områden.

Ojämlikheterna beror på sociala konstruktioner som, med grunden i stereotypa föreställningar om kön, förekommer i familjelivet, utbildningen, kulturen, media, arbetslivet och samhällsorganisationen. Det finns därför många områden där det är möjligt att agera och genomföra förbättringar.

Genom vår närhet till befolkningens vardagsliv är kommunen en av de politiska nivåer som har bäst

förutsättningar att såväl bekämpa ojämställdhet som att förhindra att den blir bestående. Vi kan arbeta för ett samhälle som är både formellt och reellt jämställt.

Som arbetsgivare finns exempelvis möjlighet att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden och som servicegivare har kommunen möjlighet att erbjuda en jämställd samhällsservice som speglar individers behov oavsett kön.

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR JÄMSTÄLLDHET

- Östhammars kommun har i sin strategi för jämställdhetsintegrering enats kring tre gemensamma utgångspunkter för arbetet med jämställdhet. Dessa är:

1. Samhället är ojämställt,

2. Kvinnor och män har olika livsvillkor på grund av kön,

3. Att avskaffa stereotypa uppfattningar om kön och att aktivt arbeta med jämställdhetsfrågor är avgörande för att uppnå jämställdhet.

- Fokus för jämställdhetsarbetet är kommunens samtliga verksamhetsområden med utgångspunkt i de befintliga prioriteringarna utifrån KF-mål, nämndmål, verksamhetsplaner osv.
- Arbetet ska ske genom att relevanta nyckeltal och statistik ska presenteras könsuppdelad. När statistiken visar att kvinnors och mäns situationer skiljer sig åt i något avseende ska orsakerna till detta analyseras, åtgärdas och rapporteras. Sannolikheten för att detta ger pluseffekter för hela nyckeltalet är stort.
- Genomfört arbete skall rapporteras i ordinarie verksamhetsberättelse inför årsredovisning. Kommunfullmäktige ansvarar årligen för uppföljning av genomfört arbete och den rapportering som kommunstyrelsen koordinerar och sammanfattar.

Integration

Integration bygger på våra demokratiska värderingar, det vill säga alla individers rätt att delta i samhället på lika villkor när det gäller bland annat utbildning, arbete, kulturliv och fritid, oavsett etniskt ursprung och kulturell bakgrund. Det nationella målet för integrationspolitiken i Sverige är att alla ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

I Östhammars kommun är utgångspunkten att alla människor är en tillgång. Det är bara tillsammans som vi kan skapa ett inkluderande lokalsamhälle. En mångfald av bakgrunder och erfarenheter skapar en möjlighet att bredda våra perspektiv och samlade kulturella och språkliga kompetenser.

Inom många kommunala verksamheter, vid berörda myndigheter och inom det civila samhället pågår idag en rad olika initiativ på integrationsområdet i Östhammars kommun. Engagemang, projekt och aktiviteter har ökat i omfattning de senaste åren i och med det ökade flyktingmottagande som följde av Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Det är centralt att kommunens intensifierade samverkan med civilsamhället och den interna samverkan mellan kommunens verksamheter fortgår och betraktas som en naturlig del av ordinarie verksamhet.

En nära samverkan med Arbetsförmedlingen, som har det huvudsakliga statliga ansvaret för individens etablering de första två åren, är en förutsättning för flera kommunala verksamheter. Därutöver förutsätts en god och nära samverkan med bland andra Migrationsverket, Region Uppsala, Länsstyrelsen Uppsala län, det lokala näringslivet och

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR INTEGRATION

Kommunen ska i enlighet med den regionala överenskommelsen för Uppsala län 2019-2022 arbeta för att både på egen hand samt samordna olika aktörer i arbetet med att integrera och etablera nyanlända och asylsökande i kommunen. Tre områden som är extra viktiga inom detta är: bosättning och mottagande, arbete och utbildning samt hälsa. Östhammars kommun har också antagit en policy och strategi för integration som fastslår några gemensamma ställningstaganden för kommunen. Dessa är:

- Öppenhet: Vi arbetar aktivt och proaktivt för ett öppet och tolerant lokalsamhälle.
- Engagemang: Vi arbetar engagerat för att skapa ett lokalsamhälle som får alla invånare att känna sig välkomna i kommunen.
- Ansvar: Vi tar alla ansvar för integrationen i Östhammars kommun och våra verksamheter berikas med nya kompetenser.
- Tillsammans: I samverkan över förvaltnings-, myndighets- och sektorsgränserna verkar vi varje dag för en långsiktigt hållbar integration.

övriga kommuner i länet.

En god integration bidrar till individens, kommunens och regionens utveckling.

Trygghet

Det finns flera faktorer som påverkar tryggheten och risken för att bli utsatt för brott, bland annat den byggda miljöns utformning. Arbetet med brottsförebyggande åtgärder sker på olika nivåer och inom olika samhällsområden. Ordet trygghet används i många olika sammanhang, här är det brottsförebyggande trygghet som åsyftas. Utifrån denna avgränsning handlar trygghet om att förhålla sig till upplevda risker. Hur vi upplever trygghet är subjektivt och individuellt där en mängd olika faktorer påverkar. Inom samhällsplaneringen är det många intressen som ställs mot varandra där utmaningen är att skapa en stadsmiljö som i helhet upplevs som trygg. För att öka tryggheten och arbeta brottsförebyggande kan åtgärder införas i planeringen för att skapa en god byggd miljö.

Arbetet med trygghet kan handla om att skapa platser med rörelse, översiktbarhet, bra belysning eller fritidsaktiviteter på kvällar för unga kommuninvånare. Säkra gator och trafiklösningar är även viktigt.

Policy och strategi för integration i Östhammars kommun

KOMMUNENS STRATEGIER FÖR TRYGGHET

- I Östhammars kommun kan lokal samverkan vara ett sätt att samla aktörer för att jobba praktiskt tillsammans med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder runt platser. Detta kan innebära samverkan mellan exempelvis det lokala näringslivet, civilsamhället, polisväsendet eller andra aktörer.
- Kartlägga vilka platser i kommunen som upplevs otrygga och verka för att göra dessa tryggare genom t.ex. belysning, siktförbättring m.m.

IV.

REKREATION

II.

FRAMTID

I.

UTMANINGAR

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1GJ2 BUDGETUPPF NÄMND/
SEKTOR(BUDGETUPPFÖLJN NÄMND o SEKTOR)
Nämnd o sektor

Period 2022-06
KTO #4999*,89000

NÄMND	SEKT	BUDGET År	Budget Ack	UTFALL Ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
1 Kommunstyrelsen	POLITIK/STAB	-61 126	-30 294	-29 963	331	99%	-61 067	59
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR VERKSAMHETSST	-68 106	-33 071	-41 072	-8 001	124%	-69 914	-1 808
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR SAMHÄLLE	-65 634	-32 917	-19 881	13 036	60%	-66 084	-450
1 Kommunstyrelsen	SEKTOR BILDNING	-7 027	-3 584	-2 181	1 404	61%	-8 027	-1 000
1 Kommunstyrelsen	FINANSER	1 416 493	707 471	718 108	10 636	102%	1 450 431	33 938
Summa 1		**1 214 600**	**607 605**	**625 011**	**17 406**	**103%**	**1 245 339**	**30 739**
2 Bygg- och miljönämnden	SEKTOR SAMHÄLLE	-4 770	-2 244	-1 821	423	81%	-4 770	0
Summa 2		**-4 770**	**-2 244**	**-1 821**	**423**	**81%**	**-4 770**	**0**
3 Kultur- och fritidsnämnd	SEKTOR SAMHÄLLE	-41 526	-20 640	-16 363	4 276	79%	-41 526	0
Summa 3		**-41 526**	**-20 640**	**-16 363**	**4 276**	**79%**	**-41 526**	**0**
6 Barn- och utbildningsnämnden	SEKTOR BILDNING	-600 885	-302 173	-279 826	22 347	93%	-600 885	0
Summa 6		**-600 885**	**-302 173**	**-279 826**	**22 347**	**93%**	**-600 885**	**0**
7 Socialnämnd	SEKTOR OMSORG	-532 582	-258 285	-249 930	8 355	97%	-548 582	-16 000
Summa 7		**-532 582**	**-258 285**	**-249 930**	**8 355**	**97%**	**-548 582**	**-16 000**
		34 837	**24 263**	**77 070**	**52 807**	**318%**	**49 575**	**14 738**

Kommentarer till helårsprognos utförd 2022-06-30

Kommunstyrelsen, + 30,7 mnkr

Sektor Bildning, -1,0 mnkr: Arbetsmarknadsenheten.

Sektor Samhälle, -0,45 mnkr: Mer personal än vad den interna budgetramen tillåter.

Sektor verksamhetsstöd, -1,8 mnkr: Ekonomikontoret räknar med -1,4 mnkr.

Finanser, +33,9 mnkr: Skatter och Bidrag, 33,5 mnkr, i enlighet med SKR's prognos 2022-06-23.

Socialnämnden, -16,0 mnkr

Sektorsövergripande, + 7,0 mnkr: överskottet beror på statsbidrag.

Myndighet, - 0,2 mnkr:
Produktion, - 22,8 mnkr: **Hemtjänst** – Debiteringsgraden har sjunkit med 1 procentenhet den senaste tiden vilket ger lägre utförd tid med bibehållna personalkostnader. **Gruppbostäder** – Ökade personalkostnader jämfört med 2021. **Nattorganisation** – Fortsatt höga personalkostnader jämfört med budget. **SÄBO** – Höga personalkostnader på vissa områden. **Personlig assistans** – Bortfall av brukare och fortsatt höga personalkostnader. **HSL** – Fortsatt behov av hyrpersonal under en viss period i väntan på att anställda SSK ska börja samt att behovet av hemsjukvård har ökat.

ÖSTHAMMARS KOMMUN – EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1GJ2 BUDGETUPPFÖLJNING
KS(BUDGETUPPFÖLJNING KS)
På sektorsnivå o funktion

Period 2022-06
KTO #4999*,89000

SEKT	FUNKT	BUDGET År	Budget Ack	UTFALL Ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
POLITIK/STAB	101 POLITIK	-9 127	-4 308	-3 556	752	83%	-9 127	0
POLITIK/STAB	102 STAB	-1 891	-933	98	1 030	-10%	-1 891	0
POLITIK/STAB	120 GEM NÄMNDER etc	-50 108	-25 054	-26 505	-1 451	106%	-50 049	59
Summa 0		**-61 126**	**-30 294**	**-29 963**	**331**	**99%**	**-61 067**	**59**
SEKTOR VERKSAMHETSST	110 VERKSAMHETSSTÖD, STAB	-1 496	-738	-395	343	54%	-1 496	0
SEKTOR VERKSAMHETSST	111 KANSLI/UTVECKLING	-22 157	-11 019	-10 388	631	94%	-22 157	0
SEKTOR VERKSAMHETSST	112 HR	-14 514	-7 137	-6 595	543	92%	-14 514	0
SEKTOR VERKSAMHETSST	113 EKONOMI	-16 258	-8 348	-8 461	-114	101%	-17 641	-1 383
SEKTOR VERKSAMHETSST	114 UPPHANDLING	-3 487	-1 628	-1 300	328	80%	-3 487	0
SEKTOR VERKSAMHETSST	115 KOMMUNIKATION/KUNDTJÄNST	-10 194	-5 337	-4 473	864	84%	-9 819	375
SEKTOR VERKSAMHETSST	116 FASTIGHETSDRIFT	0	20	-2 402	-2 422	-12 126%	0	0
SEKTOR VERKSAMHETSST	117 MÅLTID OCH STÄD	0	1 116	-7 058	-8 174	-633%	-800	-800
Summa 1		**-68 106**	**-33 071**	**-41 072**	**-8 001**	**124%**	**-69 914**	**-1 808**
SEKTOR SAMHÄLLE	200 SAMHÄLLE, STAB	-2 341	-1 164	-956	209	82%	-2 341	0
SEKTOR SAMHÄLLE	201 SAMHÄLLE CENTRALT	0	96	2 646	2 550	2 748%	0	0
SEKTOR SAMHÄLLE	211 BYGG	-763	-509	-292	217	57%	-763	0
SEKTOR SAMHÄLLE	221 MILJÖ	-548	-131	-121	9	93%	-548	0
SEKTOR SAMHÄLLE	231 ATTRAKTIVITET	-41 526	-20 640	-16 363	4 276	79%	-41 526	0
SEKTOR SAMHÄLLE	232 NÄRINGSLIV	-4 916	-2 423	-998	1 425	41%	-4 916	0
SEKTOR SAMHÄLLE	241 VÄXANDE	-776	-362	1 394	1 756	-385%	-776	0
SEKTOR SAMHÄLLE	242 VÄXANDE, PLAN SBN	-1 118	-440	-452	-12	103%	-1 118	0
SEKTOR SAMHÄLLE	243 VÄXANDE, PLAN KS	-3 366	-1 610	-1 627	-17	101%	-3 816	-450
SEKTOR SAMHÄLLE	244 AVFALL	0	54	2 848	2 793	5 226%	0	0
SEKTOR SAMHÄLLE	245 GATA/FASTIGHET ANSVAR	-56 576	-28 672	-24 144	4 528	84%	-56 576	0
Summa 2		**-111 930**	**-55 800**	**-38 065**	**17 735**	**68%**	**-112 380**	**-450**

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1GJ2 BUDGETUPPFÖLJNING
KS(BUDGETUPPFÖLJNING KS)
På sektorsnivå o funktion

Period 2022-06
KTO #4999*,89000

SEKT	FUNKT	BUDGET År	Budget Ack	UTFALL Ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
SEKTOR BILDNING	600 BILDNING, STAB	-252 512	-126 208	-117 590	8 618	93%	-251 712	800
SEKTOR BILDNING	601 GYMNASIET OCH VUXENUTBILDNING	-57 122	-28 017	-28 590	-573	102%	-57 122	0
SEKTOR BILDNING	602 ARBETSMARKNADSENHET	-7 027	-3 584	-2 181	1 404	61%	-8 027	-1 000
SEKTOR BILDNING	603 GRUNDSKOLA	-187 061	-93 868	-87 457	6 411	93%	-187 861	-800
SEKTOR BILDNING	604 FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	-98 679	-51 484	-45 798	5 685	89%	-98 679	0
SEKTOR BILDNING	605 KULTURSKOLAN	-5 511	-2 597	-390	2 207	15%	-5 511	0
Summa 6		**-607 912**	**-305 757**	**-282 006**	**23 751**	**92%**	**-608 912**	**-1 000**
SEKTOR OMSORG	700 OMSORG, STAB	-33 594	-16 769	-9 139	7 629	55%	-26 594	7 000
SEKTOR OMSORG	711 MYNDIGHET OMSORG	-404 062	-201 652	-189 591	12 062	94%	-404 262	-200
SEKTOR OMSORG	721 PRODUKTION OMSORG	-94 926	-39 864	-51 200	-11 336	128%	-117 726	-22 800
Summa 7		**-532 582**	**-258 285**	**-249 930**	**8 355**	**97%**	**-548 582**	**-16 000**
FINANSER	900 FINANSER	1 416 493	707 471	718 108	10 636	102%	1 450 431	33 938
Summa 9		**1 416 493**	**707 471**	**718 108**	**10 636**	**102%**	**1 450 431**	**33 938**
		34 837	**24 263**	**77 070**	**52 807**	**318%**	**49 575**	**14 738**

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

	KF Års-budget	Års-budget efter bfl och TA	Progn februari Avvik	Progn april Avvik	Progn juni Avvik
KS	**1 215 855**	**1 214 600**	**27 801**	**30 252**	**30 739**
Politik/stab	-61 126	-61 126	59	59	59
Sektor Verksamhetsstöd	-63 184	-68 106	52	-2 295	-1 808
Sektor Samhälle	-65 908	-65 634	-350	-450	-450
Sektor Bildning	-7 677	-7 027	-1 000	-1 000	-1 000
Finanser	1 413 750	1 416 493	29 040	33 938	33 938
BMN	**-5 923**	**-4 770**	**0**	**0**	**0**
KFN	**-41 726**	**-41 526**	**0**	**0**	**0**
BUN	**-598 409**	**-600 885**	**0**	**0**	**0**
SN	**-534 960**	**-532 582**	**-16 000**	**-13 599**	**-16 000**
ÅRETS RESULTAT	**34 837**	**34 837**	**46 638**	**51 489**	**49 576**
Årsavvikelse mot budget	**0**	**0**	**11 801**	**16 652**	**14 739**

ÖSTHAMMARS KOMMUN – EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1 GJ2 UPPFÖLJN
INV(BUDGETUPPFÖLJNING_INVESTERING)
Investerings redov

Period 2022-06

NÄMND	PROJ2	BUDGET År	Varav BFL2	Budget Ack	UTFALL Ack	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS	ProgAvvik
1	Inv proj Tek expl bost.omr	24 580	11 580	12 290	0	12 290	0%	6 000	18 580
1	Inv proj Tek expl industri.omr	6 476	6 476	3 238	219	3 019	7%	1 500	4 976
1	Inv proj Tek G/C vägar	9 000	9 000	4 500	0	4 500	0%	1 000	8 000
1	Inv proj Tek övr infrastruktur	24 041	10 241	12 021	3 474	8 546	29%	16 233	7 808
1	Inv proj Tek vhtlokaler	200 321	101 821	100 161	50 429	49 731	50%	93 721	106 600
1	Inv proj Tek energieffektiv	19 683	10 933	9 842	301	9 541	3%	16 933	2 750
1	Inv proj Tek övriga	7 920	3 770	3 960	1 078	2 882	27%	6 420	1 500
1	Inv proj Renhållning	3 000	1 500	1 500	0	1 500	0%	1 500	1 500
1	Inv Kommunledningen	2 500	0	1 250	0	1 250	0%	2 500	0
1	Inv E-arkiv	250	250	125	150	-25	120%	250	0
Summa 1		**297 771**	**155 571**	**148 886**	**55 651**	**93 234**	**37%**	**146 057**	**151 714**
2	Inv Bygg- o miljönämnden	200	0	100	0	100	0%	200	0
Summa 2		**200**	**0**	**100**	**0**	**100**	**0%**	**200**	**0**
3	Inv Kultur- o fritidsnämnden	1 800	100	900	427	473	47%	1 800	0
Summa 3		**1 800**	**100**	**900**	**427**	**473**	**47%**	**1 800**	**0**
6	Inv proj Barn- o utb nämnden	11 606	9 106	5 803	1 387	4 416	24%	11 606	0
Summa 6		**11 606**	**9 106**	**5 803**	**1 387**	**4 416**	**24%**	**11 606**	**0**
7	Inv proj Socialnämnden	3 043	743	1 522	504	1 018	33%	3 043	0
Summa 7		**3 043**	**743**	**1 522**	**504**	**1 018**	**33%**	**3 043**	**0**
		314 420	**165 520**	**157 210**	**57 968**	**99 242**	**37%**	**162 706**	**151 714**

Inkom 2022-06-01
Dnr KS-2022-151-5
Dpl 042

REDOVISNING AV PARTISTÖDET 2021

Intäkter

Partistöd	146 280 kr
Summa Intäkter	**146 280 kr**

Kostnader

Expeditionskostnader och arvoden	25 621 kr
Information allmänheten	16 118 kr
Kurser, konferenser	400 kr
Möten och stämmor	3 394 kr
Övriga kostnader	860 kr
Summa Kostnader	**46 393 kr**
Resultat	**99 887 kr**

Överskottet tillförs valfonden som byggs upp inför valåret.

Partistödet har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. Intygas vidare att inga överföringar har gjorts i form av frivilliga eller att det av annat organisationsled uttaxerats exv andel av partistödet.

Medlemsavgifterna och deras användning är ej medtagen i denna redovisning.

Alunda den 1 februari 2022

Inga Alm
Kretskassör

Centerpartiet
ÖSTHAMMARS KOMMUN

Inkom 2022-06-01
Dnr KS-2022-151-5
Dpl 042

GRANSKNINGSINTYG

Av Centerpartiet i Östhammars kommun utsedd som särskild granskare av användningen av partistödet för år 2021 lämnas följande granskningsintyg.

Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren använt partistödet.

Alunda den 8 februari 2022

Lennart Johansson

Inkom 2022-06-08
Dnr KS-2022-151-7
Dpl 042

Sverigedemokraterna

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -06- 08
Dnr: | Dpl:

Redovisning av hur kommunalt partistöd har använts och fördelats under år 2021

Sverigedemokraterna i Östhammars kommun har under 2021 erhållit kommunalt partistöd. Bidraget har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin enligt följande redovisning:

Erhållet partistöd 2021	220 593
Partistöd som kvarstår sedan tidigare	499 488,26
Avgår kostnader enligt nedan	-139 934,00
Partistöd som kvarstår till 2022:	569 087,26

Kostnaderna har fördelats enligt nedan:

1 Löner och ersättningar till anställd personal	81 056
2 Lokalkostnader	0
3 Marknadsföring	0
4 Deltagande i utbildningar och konferenser	0
5 Material	1 774
6 Köpta tjänster	0
7 Delar av partistödet som överförts till gemensam valfond	42 354
8 Övriga utgifter, specificeras nedan	14 750
Totala kostnader:	139 934

Kommentarer till ovanstående kostnader:

1 **Löner och ersättningar till anställd personal**
Sedvanliga arvoden till styrelse, körersättningar och övriga kostnadsersättningar

2 **Lokalkostnader**
Kostnader för möteslokaler och lokaler för evenemang inklusive driftskostnader av desamma.

3 **Marknadsföring**
Marknadsföring genom annonser i lokalpress, flygblad, sociala medier och dylikt.

Inkom 2022-06-08
Dnr KS-2022-151-7
Dpl 042

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition

4 **Deltagande i utbildningar och konferenser**
Deltagaravgifter i både externa samt parti-interna konferenser och utbildningar.

5 **Material**
Kontorsmaterial, städmaterial och övrigt förbrukningsmaterial.

6 **Köpta tjänster**
Köpta tjänster i form av t.ex. marknadsföring eller annat ändamål.

7 **Delar av partistödet som överförts till gemensam valfond**
En viss del av vårt partistöd går enligt partiets stadgar till en gemensam valfond. Denna valfond kommer oss till nytta i samband med valår då vi får broschyrer och affischer upptryckta, besök i kommunen av partiets riksföreträdare, hjälp med utskick samt hjälp med personal via våra riksombudsmän med mera.

8 **Övriga utgifter**
Medlemsaktiviteter, ex. fika och julbord samt telefoni, post och bankavgifter.

Datum	Ort
2022-05-17	Östhammar
Ordförande	Gruppledare
Namnförtydligande TONY STRAND	Namnförtydligande Ava Lundin

Sverigedemokraterna i Östhammars kommun
Adress Box 1932
Postadress 751 49 Uppsala
Org nr 802426-5124

Granskningsintyg

Härmed intygas att partiet har följt ändamålet för regler för partistöd i Östhammars kommun.

Datum	Ort
2022-05-17	Uppsala
Särskild granskare	Namnförtydligande David Perez

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-0
Dpl 042

Beslutad av årsmötet 13 mars 2022

Miljöpartiet de gröna i Östhammar

Verksamhetsberättelse 2021

Styrelsen 2021

Vid årsmötet 2021 beslutades om att skapa en styrelse bestående av representanter för såväl Östhammar, som Mp Älvkarleby och Mp Tierp. Detta beslut innebar personunion för de tre lokalavdelningarnas styrelser för att öka samverkan mellan de tre lokalavdelningarna i Norduppland.

Styrelsen för 2021 har bestått av: Malin Aldal (ordförande - Mp Östhammar), Ledamöter: Jenny Lundström (MP Tierp), Han Wennberg (Mp Älvkarleby) Oskar Janson (MP Tierp) och Per-Olof Swing (MP Älvkarleby). Ersättare: Catrin Öhman Björk (MP Tiper) och Freddie Eriksson (MP Östhammar).

Styrelsen har haft ett protokollfört möte samt en gemensam aktivitet i form av Café Grön den 15 november med tema Klimatet i fokus. På träffen deltog riksdagsledamot Maria Gardfjell, regionråd Hans Wennberg och gruppledare för Miljöpartiet i Tierp Jenny Lundström. Vid aktiviteten deltog ett tiotal personer varav flera inte var medlemmar utan var nyfikna och ställde många frågor främst om energipolitiken. Trots att intentionen varit god är bedömningen är att samverkan varit svår då förutsättningarna varit olika i våra olika kommuner och att det är än svårare att engagera personer när avstånden växer. Pandemin begränsningar har också inneburit att det varit svårt att genomföra aktiviteter.

Medlemmar

MP Östhammar hade vid utgången av 2021, 19 medlemmar. Under året har tre nya medlemmar tillkommit men två lämnat.

Antalet aktiva medlemmar är fyra stycken under året och arbetet med att aktivera fler pågår på olika sätt. Bland annat fick alla medlemmar, förutom mail också ett telefonsamtal inför Café grön den 15 november, med riksdagsledamot Maria Gardfjell, och de som inte gick att kontakta via telefon fick sms.

Kommunpolitiken

I kommunfullmäktige är Miljöpartiet representerat av Kerstin Dreborg (ledamot och gruppledare för partiet i kommunen), Freddie Eriksson (1:e ersättare) och Malin Aldal (2:a ersättare) Partiet har inte genom egen kraft kunnat ta några mandat i nämnder eller styrelser men har tilldelats en insynsplats + ersättare i kommunstyrelsen. Platserna innehas av Kerstin Dreborg och Freddie Eriksson. Freddie har även valts in i Fyrisåns vattenförbund.

Partiet har varit aktivt på kommunfullmäktige och lämnat interpellationer och motioner. Under året har slutförvarsförvaret för använt kärnbränsle varit en stor fråga i kommunen och partiet har på olika sätt varit aktiva i frågan både inom ramen för kommunpolitiken och genom att synas i media med såväl intervjuer som debattartiklar. När beslutet togs i kommunfullmäktige om att, innan frågan ens kommit från regeringen, besluta om att stödja utbyggnaden om ett slutförvar, reserverade sig partiet. Utöver detta har frågan om nya regler

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-0
Dpl 042

för skolskjuts med anledning av nya skolupptagningsområden varit en fråga som partiet drivit.

Kommunfullmäktige gruppen har haft möten inför kommunfullmäktige då dagordningen punkter samt olika ställningstagande diskuterats.

Kommunikation
Under året har information och inbjudan skickats till medlemmarna via mail. Hemsidan har fortfarande utvecklingspotential. Under 2022 kommer en ny webb att lanseras. Facebook har varit den primära kanalen för att nå ut till intresserade och sympatisörer. Både den egna sidan: Miljöpartiet i Östhammar och genom inlägg på sidan Östhammarspolitik.

Miljöpartiet Uppsala län
Mp Östhammar har varit representerad på de av distriktet ordnade stämmorna under 2021. Malin Aldal är ledamot i valberedningen för länet som under året arbetat med att bereda listorna inför valen till riksdagen och regionen 2022. Tyvärr var ingen representant från Mp Östhammar förtroendevald till distriktsstyrelsen eller om kongressombud till Miljöpartiets kongresser under 2022. Kerstin Dreborg har i sin roll som gruppledare varit aktiv i Grönt regionalt forum som arrangeras av MP Uppsala län.

Grön Ungdom
Tyvärr finns inte någon aktiv Grön Ungdom-avdelning i Östhammar, men några medlemmar är i rätt ålder och förhoppning finns om att det på sikt ska kunna bli fler.

Övrigt
MP Östhammar var representerad på en träff som ordnades av LRF för lokala politiker och jordbrukare under hösten 2021.

Styrelsen Miljöpartiet de gröna i Östhammar

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-0
Dpl 042

miljöpartiet de gröna

Granskningsintyg partistöd 2021

Av Miljöpartiet de gröna i Östhammars kommun utsedd som särskild granskare av användningen av partistödet för år 2021 lämnas följande granskningsintyg.

Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren använt partistödet.

Ort: Östhammar den: 20220622

.....

Yvonne Wahlbeck

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-0
Dpl 042

Miljöpartiet de Gröna i Östhammar

Balansrapport 2021-12-31

Tillgångar	**2020-12-31**	**2021-12-31**
Plusgiro	217 101	239 817
Bankkonto Nordea	63 901	63 901
Skattekonto	1	2
Summa tillgångar	281 003	303 720

Skulder		
Eget kapital/balanserat resultat	171 811	227 327
Årets resultat	33 684	49 693
Leverantörsskulder	0	0
Kortfristiga skulder	19 061	0
Sociala avgifter/löneskatt	8 555	8 415
Partistöd 1:kv (2021) 2022	17 892	18 285
Summa skulder och eget kapital	281 003	303 720

Resultatrapport 2021-12-31

	2020-12-31	**2021-12-31**
Intäkter		
Kommunalt partistöd	71 568	73 140
Summa intäkter	**71 568**	**73 140**
Kostnader		
Gruppledararvode	27 229	13 700
Sociala avgifter	8 555	4 304
Annonsering	0	3 081
Annonsering facebook	0	0
Valrörelser och kampanjer	0	0
Serviceavgift MPriks	1 000	1 060
Möten: lokaler mm	0	0
Bankkostnader	1 100	1 302
Övriga kostnader	0	0
Summa kostnader	**37 884**	**23 447**

Inkom 2022-05-16
Dnr KS-2022-151-4
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN

2022 -05- 16

Dnr: | Dpl:

b a
2022

Redovisning av partistöd Lokalpartiet BoA 2021

Lokalpartiet Boa är en lokal partiförening, samverkande med andra lokalpartier i Sverige i LPN (Lokalpartiernas Nätverk) som organiserar 32 av de ca 180 lokala partier som finns i Sverige.

Inga ekonomiska överföringar har skett till någon del utanför den egna kommunen. Det erhållna partistödet har helt och hållet använts i den egna verksamheten och fonderats för kommande valrörelse. Den löpande budgeten går till marknadsföring, annonsering och mötesverksamhet och annan partiförenlig verksamhet.

Intäkter

Partistöd	114.932:-
Medlemsavgifter/gåvor	7.100:-

Kostnader

Expeditionskostnader, utbildning och arvoden	65.885:-
Information	14.495:-
Övriga kostnader	27.683:-

Resultat	**13.967:-**

Snesslingeberg 2022 0429

Lars O. Holmgren
Ordförande

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -05- 16
Dnr:
Dpl:
Inkom 2022-05-16
Dnr KS-2022-151-4
Dpl 042

Granskingsintyg.

Av lokalpartiet BOA i Östhammars kommun utsedd som granskare för att granska partiets redovisning samt tillförsäkra att en rättvisande bild om hur partistödet använts under verksamhetsåret 2021 lämna följande granskningsintyg.

Jag har granskat den ekonomiska redovisningen som lämnats av lokalpartiet BOA. I min granskning har jag haft tillgång till räkenskapsmaterial,styrelseprotokoll och andra handlingar av betydelse. Jag som är av partiet utsedd granskare anser att den av partiet lämnade redovisningen 2021 ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Alunda 20220510

Stig Andersson

Inkom 2022-03-17
Dnr KS-2022-151-2
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -03- 17
Dnr:
Dpl:

Kristdemokraterna Östhammar

(Org. Nr. 802419–8767)

Redovisning av kommunalt partistöd 2021

Det kommunala partistödet 2021 från Östhammars kommun till Kristdemokraterna uppgick till 115 548 kronor.

De huvudsakliga utgifterna är styrelsens verksamhet, utbildning av medlemmar samt kampanjkostnader.

Under mandatperioden sätter Kristdemokraterna undan medel för valkampanjer inför kommande valår.

Delar av partistödet tilldelas årligen Kristdemokraternas länsdistrikt, Kristdemokraterna Uppsala län. Vilket återförs lokalavdelningen i form av varor, reklam, utbildning och politisk kommunikation där större upphandlingar är fördelaktigt för väljarna i Östhammars kommun. De stöder även en projektanställd ombudsman som bistår Kristdemokraterna Östhammar i dialogen med kommunens väljare.

Granskat av:

Kjell Melin

Kjell Melin

Alunda 2022-03-14

Inkom 2022-06-03
Dnr KS-2022-151-6
Dpl 042

Liberalerna

Redovisning av kommunalt partistöd

Liberalerna Östhammar

Liberalerna Östhammar har år 2021 mottagit 94 036 kronor i partistöd från Östhammars kommun.

Den verksamhet som bedrivits inom partiföreningen syftar till att stärka Liberalernas och de liberala idéernas ställning inom kommunen samt att öka Liberalernas röstetal i allmänna val.

De huvudsakliga utgiftsposterna är kampanjkostnader, verksamhet och övrig föreningsverksamhet. Under en mandatperiod fonderar partiföreningen en del medel för att kunna användas för kampanjaktiviteter under valår. Dessa medel används därefter för väljardialogen med invånare i Östhammars kommun under valrörelser.

En del av de fonderade medlen deponeras årligen av Liberalernas länsförbund, Liberalerna Uppsala län. Dessa medel återförs i sin helhet inför valrörelser i form av köp av varor och tjänster där stordriftsfördelar motiverar samordning vad gäller upphandling. Exempel på sådana varor och tjänster är köpt reklamutrymme och tryckeritjänster vad avser politisk kommunikation till väljarna i Östhammars kommun samt projektanställning av personal som bistår partiföreningen i dialogen med kommunens väljare.

För Liberalerna i Östhammars kommun

Östhammar den 24 maj 2022

Maria Arvidsson

Maria Arvidsson

Firmatecknare

Inkom 2022-06-03
Dnr KS-2022-151-6
Dpl 042

Liberalerna i Östhammars kommun
2022-06-01

Revisorsintyg

Vi, av årsmötet valda revisorer för Liberalerna, kommunföreningen Östhammar har granskat den redovisning av kommunalt partistöd som skrivits av kassören och firmatecknaren Maria Arvidsson.

Vi finner att redogörelsen överensstämmer med de verkliga förhållandena.

Östhammar dag som ovan

Nisette Appelqvist
Revisor

Jan-Ola Helmersson
Revisor

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-10
Dpl 042

Granskningsintyg

Av Moderaterna I Östhammars kommun utsedd som revisor och därmed särskild granskare av användningen av partistödet för 2021 lämnas följande granskningsintyg.

Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet.

Östhammar 2022-06-28

Hans Bergström

Inkom 2022-06-28
Dnr KS-2022-151-10
Dpl 042

Redovisning av mottaget partistöd till Moderaterna i Östhammars kommun 2021

Moderaterna i Östhammars kommun har 7 mandat i kommunfullmäktige och har för dessa mandat mottagit 146 280 kr för 2021.

Moderaterna har under 2021 använt dessa medel till:

*Planering och genomförande av utbildningar och konferenser för medlemmar och förtroendevalda

*Medlemsärendehantering

*Stöd till nätverk på länsnivå

*Stöd till Moderata Ungdomsförbundet i Uppsala län

*Kampanjstöd

*Besöksverksamhet

*Möten på länsnivå för förtroendevalda, gruppledarträffar och föreningsordförandeträffar

*Utbildning för nya förtroendevalda

Serviceavgift Moderata Förbundet Uppsala län:	57 256 kr
Val och kampanjer:	6 711 kr
Medlemsmöten, kampanjer:	5 980 kr
Utbildning, partistämma:	7 528 kr
Annonser, internet:	9 206 kr
Administration:	1 250 kr
Uppvaktningar:	1 215 kr
Summa:	**89 146 kr**

Överskottet för över till 2022 års räkning i valfonden.

Östhammar 2022-06-27

Lennart Owenius, ordförande

Christina Williamsson Liw, kassör

Inkom 2022-05-20
Dnr KS-2022-151-3
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -05- 20
Dnr: Dpl:

Östhammars Arbetarekommun (Organisationsnummer 817300-9278)

Redovisning av kommunalt partistöds användning 2021.

Socialdemokraterna i Östhammars kommun, Arbetarekommunen, nedan förkortat "AK", har sedan valet 2018 16 mandat i Östhammars kommunfullmäktige. Då vi "har" ett kommunalråd utgår inte grundstödet 50000 kr till oss.

Så här använde vi pengarna:

Intäkter		
Partistöd	334348	
Utgifter		
Expedition	60726	Hyra, data,
Medlemsmöten	16747	
Styrelsen	24163	
1 maj	6125	
Kongressdeltagande	6185	
Info/agitation/annonsering	88780	
Kyrkofullmäktigevalet	57273	
Inledning valrörelsen 2022	11192	
Utgifter totalt	-277838	

Vi försöker förklara vad att möta lagkravet "stärka partiets ställning i den kommunala demokratin" har medfört för verksamhet. (KL kapitel 4 §29.)

Expeditionen är en utgift som beskriver en förutsättning för att bedriva organiserad verksamhet. Möten, arkiv, dator, kopiering och framtagning av informationsmaterial, porton, resekostnader. En förutsättning för partidriften lokalt. AK inrättade under 2019 en arvoderad administrativ resurs för att administrera kallelser, protokoll, bevaka nomineringar och annat arbete och den behölls 2021. Ingen ersättning har utbetalts för/till personer bosatta utanför Östhammars kommun men som framgår nedan har inte all verksamhet avsett "kommunal demokrati" i Östhammars kommun.

Medlemsmöten är våra partimöten där vi träffar medlemmar ca 5 gånger per år för att inhämta synpunkter och delge de förtroendevaldas beslut om lokala politiken. Vi hyr ofta kommunens lokal "Kvarnen" i Gimo för dessa möten. Andra kontaktvägar är att partimedlemmar och allmänhet kontaktar AK-ledamöter och valda inom kommunen direkt. Vi kan här konstatera att under 2021 blev expeditionen lite utnyttjad och även styrelsemöten och medlemsmöten blev det färre av på expeditionen.

Möten har i allmänhet organiserats via dator. Inga synliga ökade datorkostnader har uppstått under 2021 utan kostnaden för Zoom, Teams, Skype och andra substitut för möten har burits någon annanstans. Däremot kan konstateras att samhället har byggts så att det måste finnas 100% tillgänglighet på elleveranser och dataleveranser i hela kommunen hela tiden, utom kanske någon timme nattetid. Dessa två leverantörskedjor har många inblandade i serie varvid ett enkelfel någonstans kan utesluta någon eller några från ett möte godtyckligt. Eller ställa in det om ordförande blir utan el eller data.

Inkom 2022-05-20
Dnr KS-2022-151-3
Dpl 042

Styrelsen och där tillhörande verkställande utskott har ca 20 möten per år (10 vardera) och där behandlas aktuella politiska frågor, främst inom kommunalpolitiken men i mindre mån även regionen och riks eftersom partiet grundas underifrån och vi har rätt att "tycka till" underifrån.

Partiet är även aktivt inom kyrkopolitiken. Under 2021 hölls kyrkopolitiska val och AK betalade främst kostnader för distribution av valmaterial. Partiet ställde upp i olika konstellationer, ensamna eller med centern.

1 maj är Socialdemokratins "stora dag" på året då vi informerar om vår politik till allmänheten i Gimo och Österbybruk. (Även rikspolitik och regionpolitik förekommer.) Alla lokala utgifter betalas av AK men inga talare arvoderas av AK, det är arrangemangen som betalas av AK. Första maj 2020 blev det första inställda sedan någon kan minnas och vi ställde in 2021 också. Vi gjorde lite information till allmänheten genom en annons.

Kongressdeltagande. Detta avser utgifter för deltagande i lokala, läs regionala, kongresser. (Partiet tillämpar en avgift av alla och betalar sedan ut reseersättning till deltagande individ, så att AK slipper den utgiften.) 2021 hade partiet stor kongress i Göteborg och AK hade en ledamot där.
I strikt mening kan sägas att det inte är politiken i bara Östhammars kommun som diskuteras på dessa kongresser men genom den politiska helhet som Sverige har så regleras kommunens verksamhet av statliga beslut och även Region Uppsala påverkar kommunens verksamhet, så det går egentligen inte att särskilja vika utgifter som påverkar "kommunal demokrati" och "annan demokrati". Vår riksdagsledamot Sanne Lennström är ledamot i AK-styrelsen men hon drar inga kostnader från det kommunala partistödet.

AK producerade motsvarande svar till kommunfullmäktige om vår verksamhet 2020. Inför KF ordnar vår fullmäktigegrupp gruppmöten tillsammans med Centerpartiet, och ibland ordnar C.

Östhammars arbetarekommun består av fem partiföreningar med formellt egen ekonomi men AK fungerar som gemensam kontohållare för att rationalisera ekonomin. Föreningarna bildar partiet på lokal-lokala planet och sköter nomineringar till uppdrag inom kommunala politiken, som sedan samlas i AK och beslutas gentemot kommunen. Föreningarna ordnar också något offentligt möte per ort per år för att försöka engagera medlemmar och andra intresserade. De tar in egna medlemsavgifter för att täcka egen verksamhet men subventioneras till viss del av AK och kan därmed sägas vara användare av det kommunala anslaget.

Redovisas av Roger Jansson, ordförande Östhammars Arbetarekommun sedan årsmötet 2021.

Rapport från utsedd granskare Peter Jansson bifogas.

Inkom 2022-05-20
Dnr KS-2022-151-3
Dpl 042

Granskning av Östhammars Arbetarekommun, Socialdemokraterna i Östhammars kommun, redovisning av partistödet 2021 till Östhammars kommun.

Jag är av Östhammars AK utsedd som "särskild granskare" enligt kommunala beslutet KF§119/2018 §4.

Jag bedömer att Östhammars AK i sin skriftliga redovisning rapporterat hur verksamheten bedrivits under 2021 på ett sätt som stämmer med vad som redovisats internt i sin årsredovisning och verksamhetens roll i den kommunala demokratin såsom jag känner den.

Peter Jansson Gimo 18/5-22 Peter J

Av Östhammars AK utsedd särskild granskare av dokumentet "Redovisning av kommunalt partistöds användning 2021.

Inkom 2022-06-09
Dnr KS-2022-151-8
Dpl 042

Vänsterpartiet Östhammar

Redovisning av partistöd från Östhammars kommun.

2021 års stöd är överfört till valåret 2022 och skall användas till borschyrer och annan tryckt utskick inför valet

Är budgeterat till 35 000 kr

Vi skall genomföra torgmöten vid 8 tillfällen under augusti fram till valet hyra av högtalare, tillstånd, reseersättning till talare mm.

Är budgeterat till 35 000 kr

Av de återsående bidraget från kommunen har vi planerat studiecirklar i Vänsterpartiets politik under hösten och för det har vi budgeterat ungefär 20 000 kr.

Vårt parti har fått 94 541 kronor i partistöd 2021.

Österbybruk 2022-06-01

Pernilla Grahn
Kassör V Östhammar

Granskningsrapport

Redogörelsen för partistödets användning 2021 ger en rättvisande bild av hur stödet har användsVänsterpartiet Östhammars . De uppgifter som redovisas är korrekta.

Granskat av

Freddie Eriksson, styrelseledamot

Inkom 2022-03-09
Dnr KS-2022-151
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -03- 08
Dnr: Dpl:

20220303

ÖSTHAMMARS VÄNSTERPARTI

C/o Ingeborg Sevastik
Ulriksgatan 43
74234 Östhammar

REDOVISNING AV PARTISTÖD 2021

Stödet har använts i Östhammars kommun enligt föreskrifterna för att erhålla partistöd.

Det har gått till gruppledare, annons, möte och fika, samt stöd till vårt distrikt V i Uppsala län.

Kopia av bokslut, revision och särskild granskare bifogas

Östhammar dag som ovan

Ingeborg Sevastik, kassör

Inkom 2022-03-09
Dnr KS-2022-151
Dpl 042

Vänsterpartiet i Östhammar

BOKSLUT FÖR 2021

BEHÅLLNING VID ÅRETS BÖRJAN

I kassan	0	
Plusgiro	101.681,71	101.681,71

INKOMSTER

Partistöd	94.541	
Medlemsavgifter	1.528	197.750,71

UTGIFTER

Gruppledare	35.100	
Skatt	27.924	
Propaganda	5.606,10	
Möten	0	
Resor	0	
Partistöd/Gåvor	12.000	
Föreningar	500	81.130,10

FÖRÄNDRING VID ÅRETS SLUT + 14.938,90

BEHÅLLNING VID ÅRETS SLUT

Plusgiro	116.620,61

Östhammar 27 januari 2021 Ingeborg Sevastik, kassör

Inkom 2022-03-09
Dnr KS-2022-151
Dpl 042

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021

ÖSTHAMMARS VÄNSTERPARTI

STYRELSEN har bestått av: Mohammad Sabur, Gun Fjellner, Farzana Urmi, Inger Arvidsson, Elisabeth Karlsson och Ingeborg Sevastik. Ersättare: Agne Wikman och Yacoub Ramdane

Vi hade 45 medlemmar vid årets slut , lite fler kvinnor än män

Vi har haft 8 PROTOKOLLFÖRDA MÖTEN via mail/ juridiskt per capsulam / pga covidpandemin.

Årsmötet hölls på samma sätt via webbmail och styrelsen omvaldes med Mohammad Sabur som ordförande och Ingeborg Sevastik som kassör, eftersom ingen ville åta sig att vara sekreterare har Ingeborg Sevastik även skött en sysslan.

I kommunfullmäktige har vi deltagit i debatten, bl.a. har vi röstat nej till att ge tillstånd för slutförvaret för utbränt kärnbränsle i Forsmark.

Vi har haft följande uppdrag:
Sabur, ledamot och gruppledare i KF, ledamot i säkerhetsnämnden
Inger, ersättare i KF, ledamot i granskningsgruppen, representant för ABF
Elisabeth, ersättare i KF
Gun, ersättare i regionfullmäktige, ersättare trafiknämnden i regionen
Ingeborg, ledamot i KF, ledamot i socialnämnden, ledamot i Uppsala läns barnavårdsförbund
Kerstin Stenudd Caselunghe har utsetts till valberedare

Östhammar den 8.2.22

M. A. Sabur

Mohammad Sabur, ordförande

Inkom 2022-03-09
Dnr KS-2022-151
Dpl 042

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÖSTHAMMARS VÄNSTERPARTI

RÄKENSKAPSÅRET 2021

Undertecknade revisorer har gått igenom räkenskaper och handlingar för Östhammars Vänsterparti och funnit att allt skötts på bästa sätt och utan anmärkningar

Vi vill därför föreslå att kassören och styrelsen beviljas ansvarsfrihet för år 2021

Datum 220215

Ahmad Poursarmeh

Datum 220224

Ali Ardalan

Inkom 2022-03-09
Dnr KS-2022-151
Dpl 042

BERÄTTELSE FRÅN SÄRSKILD GRANSKARE

Undertecknad har av partiet blivit utsedd som särskild granskare för Östhammars Vänsterparti. Jag ska granska att redovisningen av mandatstöd för 2021 är korrekt, att räkenskaper och och handlingar är korrekta samt att revision utförts av utomstående revisorer samt att mandatstödet använts för verksamhet som gäller vår kommun.

Allt är korrekt genomfört och därför kan undertecknad godkänna ovanstående och överlämna granskningen till kommunkansliet.

Östhammar den 3 mars 2022

Farzana Urmi

Farzana Urmi, särskild granskare för Vänsterpartiet i Östhammar

Inkom 2022-06-14
Dnr KS-2022-426-1
Dpl 913

LOKALPARTIET
boa

Motion angående insatser för trygghet och studiero

Forskning på högstadiet visar att de ger mindre upplevd stress, mindre psykologiska problem, mindre emotionella och psykosomatiska symptom, förbättrad självbild och ökad självkontroll, minskade kamratproblem och bättre trivsel i skolan om man arbetar med enkla korta stillhets- och mindfulness-övningar.
Några få minuters lugn vävs in på lektionerna. De uppskattas av barn och elever i alla åldrar, även av lärare som också mår bättre av dem. Nedkortade och i förenklad form har de även vävts in i förskolans vardag där de visat sig minska bullret och förskolelärarnas sjukskrivningar.
Det hjälper skolan att leva upp till skollagens krav att ”alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero”.

Med hänvisning till ovanstående ser jag:

- att Östhammars kommun initierar ett pilotprojekt där pedagoger och personal i förskola samt skola får utbildning i hur man kan arbeta med stillhets- och mindfulness i klassrummet.

Anna Göransson
Lokalpartiet BOA

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

Svar på Motion angående insatser för trygghet och studiero

Anna Göransson (Lokalpartiet BOA) inkom den 14 juni med en motion om att Östhammars kommun bör initiera ett pilotprojekt där pedagoger och personal i förskola samt skola får utbildning i hur man kan arbeta med stillhets- och mindfulness i klassrummet.

Motionären skriver att forskning på högstadiet visar att det ger mindre upplevd stress, mindre psykologiska problem, mindre emotionella och psykosomatiska symptom, förbättrad självbild och ökad självkontroll, minskade kamratproblem och bättre trivsel i skolan om man arbetar med enkla korta stillhets- och mindfulness övningar. Motionären skriver vidare att övningarna uppskattas av barn och elever i alla åldrar, även av lärare som också mår bättre av dem, förslaget är att övningarna ska vävas in i lektionerna. Det hjälper skolan att leva upp till skollagens krav att ”alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero”. Nedkortade och i förenklad form har de även vävts in i förskolans vardag där de visat sig minska bullret och förskolelärarnas sjukskrivningar.

Sektor Bildnings yttrande

Ihållande stress utan nödvändig återhämtning är ett folkhälsoproblem, både i skolan och i samhället. I skolan kan den typen av stress leda till sämre skolresultat, problematisk skolfrånvaro och psykisk ohälsa. Detta är ett identifierat problem i skolan och hanteras på flera olika sätt, på grupp- och individnivå samt förebyggande och åtgärdande. Motionärens förslag innebär en insats på gruppnivå som är förebyggande.

Skolledning och personal behöver med elevernas inflytande och delaktighet komma fram till vilka verktyg som ska användas i skolan för att förbättra elevers psykiska hälsa i skolan. Det måste dock vara upp till varje skola att välja de verktyg som bedöms vara de mest lämpliga. De professioner som arbetar i skolan är ålagda att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet och mot bakgrund av detta kan mindfulness vara ett sätt att arbeta. Det är viktigt att

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

politiken tydliggör att arbetet med trygghet och studiero är prioriterat, vilket man också har gjort. Sedan är det upp till verksamheten att avgöra på vilket sätt.

Motionen berör en viktig fråga och intresset och engagemanget tas tacksamt emot. Med hänvisning till ovanstående föreslår Sektor bildning att kommunstyrelsen avslår motionen.

SVAR PÅ MOTION FRÅN ANNA GÖRANSSON (BOA)

Anna Göransson har i sin motion föreslagit att Östhammars kommun skall använda sig av en metod ”för mindfullness och stillhet” för att skapa studiero. Med hänvisning till medsända dokument från sektor bildning föreslås kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Östhammar 2022 08 10

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2022 -03- 28
Dnr: Dpl:

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA

FÖRELÄGGANDE

2022-03-28

Aktbilaga 3
Mål nr 1755-22

Östhammars kommun

Parter: Ylva Lundin m.fl. ./. Östhammars kommun
Målet gäller: laglighetsprövning enligt kommunallagen

Domstolen har fått in ett överklagande för prövning. Överklagandet följer med detta brev.

Svara på överklagandet

Lämna in ett skriftligt svar till domstolen och tala om ifall ni går med på eller motsätter er det som begärs i överklagandet. Om ni motsätter er – förklara varför.

Ni ska även inkomma med anslagsbevis.

Vill ni lägga fram några bevis ska ni tala om det. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka in de skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Svara i tid

Domstolen måste ha svaret **senast den 11 april 2022**. När tiden har gått ut kan domstolen komma att avgöra målet även om ni inte har svarat.

När ni skickar in svaret

Kom ihåg att uppge målnummer 1755-22. Skicka gärna in handlingarna med e-post, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. För högre säkerhet än vanlig e-post, använd www.domstol.se/kontaktformular. För handlingar som ska signeras, använd istället www.domstol.se/digitalhandling.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna vid frågor – ni når oss enklast per telefon 018-431 63 01.

Josefina Lind

Bifogade handlingar: aktbilaga 1

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Smedsgränd 22

Telefon

Öppettider
måndag–fredag
08:00–15:00

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

E-post
forvaltningsratteniuppsala@dom.se

Webbplats

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

Östhammar 20220324

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA

INKOM: 2022-03-24
MÅLNR: 1755-22
AKTBIL: 1

Till: Förvaltningsrätten i Uppsala län

Klagande:

Ylva Lundin
Aftonvägen 16
74732 Alunda
5804020187
Tfn 0736730185
ylva.lundin.politik@osthammar.se

Pär-Olof Olsson
Norrby 111
74891 Österbybruk
5509090154
0730743066
par-olov.olsson@osthammar.se

Förtursförklaring: pga att remissvar på avgränsningssamrådet måste lämnas in skyndsamt för att komma med i tillståndsprocessen begär vi att denna laglighetsprövning behandlas med förtur

Ärende: Laglighetsprövning av Östhammars kommuns ordförandebeslut KS-2022-82 om begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde

Ovannämnda beslut innebär att kommunfullmäktiges ordförande avslår en begäran framställd av 19 (av totalt 49) ledamöter om att kommunens remissvar på ett avgränsningssamråd om en vindkraftpark vid Finngrundet ska behandlas på ett extra fullmäktigesammanträde.

Motiveringen för avslaget är

1. Ärendets vikt och principiella beskaffenhet är begränsad
2. Ett extra sammanträde inte kan påverka ärendets utgång

Kommunfullmäktiges ordförande fattade ovan nämnda beslut på egen hand med hänvisning till KL kap 6 paragraf 39, dvs. utan att rådgöra med kommunfullmäktiges övriga presidiemedlemmar.

Det ovannämnda beslutet överklagas härmed på följande grunder:

1. Texten i KL 5 kap 12 paragraf 2 st. är otvetydig; om minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter så begär ***ska*** extra sammanträde hållas. Här finns inget utrymme för ordförandens/presidiets värdering av om det aktuella ärendet är av tillräckligt principiell art eller om det inte kan påverkas.

2. Kommunens inställning och respons på planerna på en stor vindkraftsanläggning på upp till 215 vindkraftverk med en höjd av 315 meter utanför Roslagskusten är av tillräcklig principiell beskaffenhet för att behandlas av fullmäktige. Kommunens egna tjänstemän har påpekat att projektet innebär stora risker för fågel- och fisklivet, för yrkesfiskarna och Natura 2000-området Finngrundet-Östra banken som är en av ett fåtal utsjöbankar i Södra Bottenhavet.

3. Även om den av exploatören satta tidsfristen för remissvaret på avgränsningssamrådet nu har överskridits hade man lätt kunnat få en förlängning med hänvisnig till att frågan måste avgöras av fullmäktige. Vi anser att det fortfarande är möjligt att inkomma med ett remissvar och ber därför om att detta ärende behandlas med förtur.

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

Till: kommunfullmäktiges ordförande Roger Lamell

Begäran om extra sammanträde Östhammars kommunfullmäktige

Undertecknade ledamöter använder sig härmed av rätten enligt kommunallagens 5 kap 12 paragraf 2 stycket att begära att fullmäktige sammanträder för att behandla ***kommunens remissvar på planerna för en vindkraftsanläggning vid Finngrundet.***

På KSAU 8 mars påpekade vi att den juridiska statusen på remissvaret måste klargöras innan det lämnas lämnas till exploatören. Då den planerade anläggningen ligger utanför den svenska territorialvattengränsen är detta sannolikt kommunens enda chans att ge synpunkter på en mycket stor vindkraftsutbyggnad utanför vår kust. Den handläggande tjänstemannen bekräftade på KSAU att detta skulle utredas inför kommunstyrelse 15 mars. Något sådant klargörande fanns inte med i ärendebeskrivningen. Tills motsatsen är bevisad måste vi därför betrakta detta remissvar som kommunens enda möjlighet att yttra sig om utbyggnadsplanerna.

Kontentan av kommunens yttrande är att inte har något att invändningar mot projektet. Storskalig vindkraftsutbyggnad är en kontroversiell fråga och klimatnyttan är starkt ifrågasatt. Här står stora irreparabla naturvärden på spel som måste vägas mot den ev. nyttan som detta stora projekt skulle ha. Vi vet att det kommer att finnas starka åsikter bland kommuninnevånarna om detta. Debatten och beslutet om hur kommunen ska förhålla sig till dessa planer bör därför föras i fullmäktige som också är det enda kommunalpolitiska organ som är offentligt. Detta är en demokratifråga.

Östhammar 20220321

1. Pär-Olof Olsson (M)
2. Lennart Owenius (M)
3. Fabian Sjöberg (M)
4. Anna-Lena Sjöblom (M)
5. Allan Kruukka (M)
6. Jan Holmberg (M)
7. Katarina Asplunden (M)
8. Lars O Holmgren (BoA)
9. Jan-Olof Ahlinder (BoA)
10. Sabina Stål (KD)
11. Irmeli Bellander (L)
12. Julia Carlström (L)
13. Ylva Lundin (SD)
14. Bo Persson (SD)
15. Sirlis Persson (SD)
16. Ywonne Lindgren (SD)
17. Stefan Larsson (SD)
18. Martin Wahlsten (-)
19. Mats Olsson (-)

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

4. Fullmäktiges ordförande har handlat utanför sina befogenheter då han fattat beslutet om att ensam avgöra ärendet. Beslutet är därför ogiltigt.

Bilagor:

1. Begäran om extra sammanträde Östhammars kommunfullmäktige daterat 20220321
2. Ordförandebeslut KS-2022-82

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Kansli och utveckling
Anna Lidvall Gräll

ORDFÖRANDEBESLUT

Datum	Dnr	Sid
2022-03-22	KS-2022-82	1 (2)

Ordförandebeslut

Beslut

Mot bakgrund av att ärendets vikt och principiella beskaffenhet är begränsad samt att ett extra sammanträde inte kan påverka ärendets utgång så avslås begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde.

Beslutet fattas utifrån brådskande ordförandebeslut enligt 6 kap. 39 § kommunallagen

Ordförande kommunfullmäktige Roger Lamell

Ärendebeskrivning

Bakgrund

En skriftlig begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde har inkommit från 17 st ledamöter avseende frågan om samrådsyttrande kring innehållet i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska tas fram av fyrskeppet Offshore AB.

Ärendet hanterades på kommunstyrelsen den 15 mars 2022 där det beslutades att kommunen skulle avstå från att lämna detaljerade synpunkter.

Det aktuella ärendet avser frågan om ett samrådsyttrande kring innehållet i den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram av fyrskeppet Offshore AB och som ska ligga till grund för kommande ansökan om att etablera en vindkraftspark i den ekonomiska zonen 70 km nordost om Gävle och ca 50 km norr om Örskär.

Etableringen ligger utanför den kommungränsen men har viss påverkan på delar av miljön inom kommungränsen. Den påverkan som uppstår inom kommunen vid ett eventuellt anläggande beskrivs i det förslag till yttrande som låg till grund för ärendet (och som inte blev en del av beslutet).

Kommunen kommer, som berörd, ha möjlighet att yttra över själva ansökan om etablering när ansökan ska prövas. (Detta eventuella yttrande bör då inte ta upp brister i MKBn som var kända sedan tidigare då kommunen valt att inte lämna synpunkter på innehållet enligt det beslut som nu fattats.)

Beslut om principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen

Beslut om yttrande i denna typ av ärenden är delegerat till kommunstyrelsen. I ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen ska fullmäktige besluta.

En fråga om ett yttrande om innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram rörande en etablering utanför kommunens gräns och med en begränsad påverkan inom

Inkom 2022-03-28
Dnr KS-2022-207-1
Dpl 901

Kansli och utveckling
Anna Lidvall Gräll

kommunen kan inte anses vara av den vikt som föranleder att frågan hanteras av kommunfullmäktige.

Sista dag för samrådsyttrande

Sista dag för att lämna samrådsyttrandet var den 11 mars där kommunen begärt ytterligare tid och beviljats utsträckt tid till den 22 mars. Möjligheten att inkomma med ett samrådsyttrande har därmed passerats.

Beslutsunderlag

Begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde.

Beslutet skickas till

Angivna ledamöter som omfattas av begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde.

Registrator för anslag av ordförandebeslut

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Kommunledningsförvaltningen
Anna Lidvall Gräll

Förvaltningsrätten i Uppsala
Box 1853
751 48 UPPSALA

Föreläggande att yttra sig i mål nr 1755-22 Ylva Lundin mfl ./. Östhammars kommun

Östhammars kommun (nedan kommunen) anför följande.

Inledning
Klagande anför att ordförandebeslut, fattat 2022-03-22, där begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde avslogs, strider mot Kommunallagen, nedan KL, på grund av att lagen föreskriver att extra möte *ska* hållas om en tredjedel av ledamöterna begär det.

Kommunen bestrider överklagandet i dess helhet på nedan anförda grunder.
I det fall rätten skulle komma fram till att kommunen brustit i sin handläggning anser kommunen att bristen är ringa och att beslutet inte ska upphävas.

Grund

Bakgrund
Frågan som låg till grund för begäran om extra kommunfullmäktige gällde vilka medskick kommunen vill sända till ett vindkraftsbolag inför vindkraftsbolagets framtagande av miljökonsekvensbeskrivning i en planerad vindkraftsetablering på Finngrundet beläget i den ekonomiska zonen. Kommunen hade redan fått anstånd med att lämna in sitt yttrande för att svaret skulle kunna hanteras i kommunstyrelsen den 15 i mars 2022. Resultatet av kommunstyrelsens handläggning av ärendet blev att det föreslagna yttrandet inte antogs med resultatet att inget yttrande lämnades in i frågan av kommunen.

Ordförandes rätt att fatta beslut.
Kommunfullmäktiges arbetsordningen föreskriver att:
”Dag för extra sammanträde bestäms av ordföranden efter samråd med vice ordförandena, om inte kommunfullmäktige självt beslutar därom. Begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden. Av begäran ska det eller de ärenden framgå som skall behandlas.”
I detta fall har ordföranden avslagit en begäran om extra kommunfullmäktigesammanträde varför samråd med vice ordförandena om vilken dag det extra mötet ska genomföras inte var aktuellt.
Kommunen anser att ordförande har rätt att fatta beslut om avslag utan att först kontakta presidiets övriga ledamöter.
Kommunen har anslagit ordförandebeslutet enligt gällande regler.

Principiell beskaffenhet
Vindkraftsparkens föreslagna geografiska placering ligger inom den ekonomiska zonen vilket innebär att kommunen inte har vetorätt i etableringsfrågan. Kommunen förutsätter att vi kommer vara remissinstans i själva tillståndsärendet senare i processen och då ha möjlighet att lämna synpunkter på vindkraftsetableringen.

Kommunen anser att ett extra kommunfullmäktigemöte inte hade påverkat processen hos vindkraftsbolaget.

Förlängning av tidsfrist för remissvar.
Då kommunen redan fått utsträckt tid för sitt remissvar och det inte är brukligt att begära ytterligare tid för en fråga som inte är av avgörande karaktär har kommunen inte hanterat denna fråga med vindkraftsbolaget.

Ang. fels betydelse för ärendets utgång, 13 kap. 9 § KL
Om ett fel saknar betydelse för ärendets utgång behöver det inte upphävas. Kommunen har i det aktuella beslutet vägt in sitt ansvar om god hushållning med kommunens resurser, ärendets principiella beskaffenhet, analyserat den begränsade ledningen som finns att tillgå i rättspraxis och förarbeten samt vägt in värnandet om den demokratiska processen och kommit fram till att det i detta fall inte är rimligt att använda kommunens resurser till ett extra kommunfullmäktigesammanträde i den aktuella frågan.

Sammanfattning
Sammanfattningsvis anser kommunen att ett ordförandebeslut avseende avslag av en begäran om extra kommunfullmäktige i en fråga som inte är av principiell karaktär och där ett genomförande av ett extra kommunfullmäktigemöte efter avslutad remisstid inte fyller någon funktion (och därmed inte begränsar den demokratiska processen) är förenligt med KL då hushållning av kommunens resurser behöver vägas in. Därmed ska beslutet inte upphävas.

Östhammars kommun

Jacob Spangenberg	Peter Nyberg
Kommunstyrelsens ordförande	Kommundirektör

Taxetabeller enligt LSO och LBE
2023 Östhammars kommun

1 Taxor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

	Ärendetyp tillsyn	Verksamhetsklass enligt Boverkets byggregler (BBR)	Avgift
1	Kontor, Industri, Lager	VK1, VK6	9 275 kr
2	Samlingslokal <=150 personer	VK2A	7 385 kr
3	Samlingslokal <=150 personer med alkoholförsäljning	VK2A	6 011 kr
4	Samlingslokal >150 personer	VK2B	7 557 kr
5	Samlingslokal >150 personer med alkoholförsäljning	VK2C	7 901 kr
6	Gemensamhetsboenden	VK3B	7 214 kr
7	Hotell	VK4	8 244 kr
8	Vårdmiljöer, daglig verksamhet	VK5A	7 042 kr
9	Behovsprövade särskilda boenden	VK5B	8 072 kr
10	Vårdmiljö, sjukhus och fängelser	VK5C+D	9 275 kr
11	Tillsyn av enskilda förhållanden		5 840 kr
12	Byggnader där museiföremål förvaras		5 840 kr
13	Byggnader och anläggningar med särskilda krav på brandkyddet		6 870 kr

2 Taxor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

	Ärendetyp tillsyn	Avgift
1	Hantering explosiva varor	6 355 kr
2	Bensinstation obemannad	7 042 kr
3	Bensinstation bemannad	7 901 kr
4	Hantering av fabriksförslutna förpackningar (exempelvis förvaring på försäljningsställen)	4 981 kr
5	Hantering av brandfarliga varor i lösa behållare (exempelvis skola, restaurang)	7 557 kr
6	Mindre hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare	8 072 kr
7	Hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare	10 305 kr
8	Omfattande eller komplex hantering av brandfarliga varor	17 519 kr
9	Tillsyn av enskilda förhållanden	5 840 kr

3 Taxor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), vid samordnad tillsyn. Avgift tas ut för både tillsynen enligt LSO och tillsynen enligt LBE.			
	Ärendetyp, Tillsyn LSO	**Verksamhetsklass enligt Boverkets byggregler (BBR)**	**Avgift**
1	Kontor, Industri, Lager	VK1, VK6	5 805 kr
2	Samlingslokal <=150 personer	VK2A	4 539 kr
3	Samlingslokal <=150 personer med alkoholförsäljning	VK2A	3 619 kr
4	Samlingslokal >150 personer	VK2B	4 654 kr
5	Samlingslokal >150 personer med alkoholförsäljning	VK2C	4 885 kr
6	Gemensamhetsboenden	VK3B	4 424 kr
7	Hotell	VK4	5 115 kr
8	Vårdmiljöer, daglig verksamhet	VK5A	4 309 kr
9	Behovsprövade särskilda boenden	VK5B	5 000 kr
10	Vårdmiljö, sjukhus och fängelser	VK5C+D	5 805 kr
11	Byggnader där museiföremål förvaras		3 705 kr
12	Byggnader och anläggningar med särskilda krav på brandkyddet		4 395 kr
	Ärendetyp, Tillsyn LBE		**Avgift**
13	Hantering explosiva varor		4 077 kr
14	Bensinstation obemannad		4 538 kr
15	Bensinstation bemannad		5 113 kr
16	Hantering av fabriksförslutna förpackningar (exempelvis förvaring på försäljningsställen)		3 129 kr
17	Hantering av brandfarliga varor i lösa behållare (exempelvis skola, restaurang)		4 883 kr
18	Mindre hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare		5 228 kr
19	Hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare		6 724 kr
20	Omfattande eller komplex hantering av brandfarliga varor		11 639 kr

4 Taxor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)		
Ärendetyp tillstånd		**Avgift**
1	Fyrverkeriförsäljning	4 294 kr
2	Stenspräckare	3 263 kr
3	Övrig förvaring av explosiva varor	5 324 kr
4	Anmälan om godkännande av föreståndare för explosiva varor/ person som deltar i verksamhet med explosiva varor	1 718 kr
5	Bensinstation obemannad	6 355 kr
6	Bensinstation bemannad	8 072 kr
7	Hantering av fabriksförslutna förpackningar (exempelvis förvaring på försäljningsställen)	3 607 kr
8	Hantering av brandfarliga varor i lösa behållare (exempelvis skola, restaurang)	6 011 kr
9	Mindre hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare	6 355 kr
10	Hantering av brandfarliga varor i cistern och lösa behållare	10 477 kr
11	Omfattande eller komplex hantering av brandfarliga varor	20 438 kr
12	Mindre förändring av befintligt tillstånd	2 576 kr
13	Tillfällig hantering av brandfarlig vara	4 637 kr
14	Avslag av tillståndsansökan	2 576 kr

Taxorna gäller från och med 2023-01-01.
Avgift enligt denna taxa betalas av sökanden/beställaren av tillstånd eller av den som tillsynen avser mot faktura när denne tillställts räddningsnämndens beslut eller efter genomförd tillsyn.
Betalas inte avgift senast vid i fakturan angiven förfallodag utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) från förfallodagen tills betalning sker.
Avgiften beräknas efter den taxa som gäller när ärendet inkommer/startar.
Om en åtgärd inte kan hänföras till en särskild grupp i tabellerna, beslutar räddningsnämnden i Uppsala kommun om skälig avgift grundad på tidersättning.
Avgift för avslagsbeslut återbetalas om beslutet upphävs inom ett år. Avräkning ska ske mot eventuell avgift som ska utgå för den aktuella åtgärden.
När en tillsyn inte kunnat genomföras på aviserad tid (på grund av att den som tillsynen avser inte kommit på aviserad tid och inte heller bokat om den aviserade tiden) tas en avgift på 1 156 kr ut. Avgiften faktureras den som tillsynen avser.
Alla avgifter är exklusive moms.

Räddningsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2022-06-07

§ 46

Taxor 2023 för tillsyn och tillstånd enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

RÄN-2022-00064

Beslut

Räddningsnämnden föreslår kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammar kommuner besluta

1. **att** fastställa tillsynstaxor och tillståndstaxor att gälla från och med 2023-01-01 enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) enligt **bilaga 1** för Tierp kommun, **bilaga 2** för Uppsala kommun och **bilaga 3** för Östhammar kommun. Samtidigt upphör tidigare fastställda taxor i respektive kommun enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) att gälla, samt

2. **att** delegera till den gemensamma räddningsnämnden att årligen från och med 2024-01-01 justera taxorna gällande sin egen kommun med hänsyn till prisutvecklingen. Taxorna kan justeras med 90 procent av förändringen av AKI (arbetskostnadsindex) för tjänstemän, privat sektor, preliminära siffror, SNI 2007, B-S exkl O. Skulle indexet i juni ha förändrats något kommande år jämfört med indexet i juni 2022 kan taxorna justeras med 90 procent av indexförändringen nästkommande kalenderår.

Sammanfattning

Tillsynstaxor och tillståndstaxor att gälla från och med 2023-01-01 enligt 5 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och enligt 27 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2022-05-16

- Bilaga 1: Tierp kommun taxor LSO och LBE 2023
- Bilaga 2: Uppsala kommun taxor LSO och LBE 2023
- Bilaga 3: Östhammar kommun taxor LSO och LBE 2023

Beslutsgång

Ordförande frågar om det är nämndens mening att besluta enligt föreliggande förslag och finner att nämnden bifaller förslaget.